

Переказати на ДМО

в Австрії: за триацією!

на цілий рік . . .	23 к.	44 корон
на пів року . . .	16 "	32 "
на місяць . . .	3, 70 с.	3, 70 с.

У Львові (без поштової переказки),

на цілий рік . . .	28 к.	на пів року . . .	14 к.
на чверть року . . .	7 "	на місяць . . .	3, 34 с.

Повсякчасне число копій у Львові 10 с.,
на провінції 12 с.

Оголошення австрійські прийматимуться са по 20 с. на одну стрічку іспрагоду або са 41 міська, на убурані "Міліонів" по 50 с. Походою наші кривачки оголошення числені са по 20 с. на стрічку.

Переказати і колекції са іспрагоду: північній у Львові.

Угодова політика за гроші „Скарбу Народового“.

Як ми вже писали в ч. 187, серед народово-демократичного табору на варшавських ґрунті наступив розлам, викликаний теперішню славяно-фільсько-угодовою політикою народово-демократичного лідера Дмовського. Варшавський орган опозиції "Goniec" і офіційний орган партії "Głos Warszawski" ведуть між собою таку остроту та безоглядну полеміку, що про вирівняне річницю не може бути й мови. І без огляду на те, як хто відноситься до колишніх і теперішніх принципів народово-демократичної політики, треба признати, що опозиція має повну рацію, коли виказує, що теперішня політика народовой демократії під проводом Дмовського не має нічого спільного з тими принципами, які лягли в основу народово-демократичного руху, якими той рух ріс і розвивався, та що вона є копією політики угодовців Пільня і Спасовича, з якою народова демократія в другій половині 1890-их років так завзято боролася.

Але не тільки спроневірене давним принципом вказує на полеміка, — вона кидає також характеристичне світло на політичну мораль народної демократії. В нашій статті в ч. 187 ми вже писали про те, що той розлам в народово-демократичнім таборі знайшов відгомін і також в звісній інституції „Скарбу Народового“, а саме, пропала ідея заложена „Скарбу Народового“, ініціатор його закладення і душа цілої тої інституції, Мільковський, не могли дивити ся на те, як народова демократія обертає фонди інституції на цілі, які з цілями інституції не мають нічого спільного, уступив з заряду „Скарбу Народового“, оголошуючи публично з сього приводу мотиви свого кроку, мотиви, які являють ся публичним обжалованем народово-демократичних політиків.

„Скарб Народовий“ заложено в органічній звязи з політичною організацією Ліги Польської, переміщеною опісля в Лігу Народову. Ліга мала на меті приготувати боротьбу за відбудоване Польщі, а „Скарб Народовий“ доставчувати на сю діяльність засоби, а також контролювати сю діяльність, так що в хвилі, коли-б Ліга спровівляла ся своїй програмі, мала-б stratити також матеріяльну поміч „Скарбу Народового“. Се було постановлено виразно статутам „Скарбу Народового“, де сказано, що він має задовгагати тільки таку політичну організацію, яка займає в політичнім житті польського народу становище, аналогічне до повстаного Центрального Комітету з 1862 р.

Хоч фактично Ліга такого становища ніколи не займала, бо недовговало їй признання польської суспільності, але доки стояла на становищі не примиреності польської політики з державами, які панують над Польщею, то могла мати бодай якийсь титул до користаня з фондів «Скарбу Народового». І вона справді користала з них повною жменю. Покликана нею до життя народово-демократична партія тягнула на свої потреби стільки, що в кінці їй мало що лишило ся, а не перестала тягнути їй тоді, коли так радикально змінила свою політичну краску і з непримирної стала угодовою. Коли в 1906 р. Мілковський, щоб запобігти — як каже — «вичерпанню фондів до дна», зажадав ухвали, застерігаючи ненавдивність послідовних

Ознаки приязни.

Від часу до часу можна читати в газетах, що в такім а такім городі звязався клуб і поставив собі за ціль житя, не здіймати шапки чи капелюха при стрічі зі знайомими під голім небом, особливо коли на дворі слота, а ще важнійше, коли член клубу лисий, бо від того можна простудити ся, захворювати. Звичайне подане руки знайомому — се після науки бактеріологів не що инше, як виміна бактерій межі двома особами. А що до поцілунків — то се в очах бактеріолога таке страшне і небезпечне, наче би ти вліз межі годівні бактерій, нераз смертоносні. З того витягає ворог культури таку науку, що треба вернути до первісного стану природи, до первісного стану культури, як се імовірно найліше у всіх так званих диких народів, що живуть на лівій природі, з далека від цивілізації. Ану, розгляньмо ся!

Араби поздоровляють як так, що прикладають праву руку до серця, до уст і до чола. Так само роблять і Турки. Се має значати: ти дорогий мому серцю, я тебе величаю устами, я думаю про тебе частенько. Означивши, се дуже романтичне, орієнтальне; але рух руки нам не дуже подобаєся. Поцілунок в ліве рамя, на знак ніжності і пошанування, має багато смійшого, коли оба приятелі значно рижіють за величчюю.

В околиці озера Чад в Африці живуть Дак-
васи і витяють ся так: одні наставляє праву руку,
а другий ліву, згинають їх в ліктях і так стиска-
ють ся перекресненими ліктями. Барібаси приг-
нають дуже сильно коліна і кивають енергично
голову на діл, до землі. Жителі Камбоджі кла-
дуть ся на землю, як довгі, так само Китайці. Тай
взагалі є багатьох народів в Африці і Азії, де роз-
ширене буквальне падання до ніг.

Деякі народи поздоровляють ся такими рухами тіла, яким ми звичайно приписуємо зовсім інше значення. Ось візьмемо Тибетців: вони підносять великий палець руки до гори і виставляють язик на добрий локоть. У нас щось подібного роблять малі нечемні школярі, і учителі мусять їм нераз знямати чуба, щоби їх від сего відзвичаїти. Африканський народ, Амбелі плешуть сильно в долоні, коли хотять кого поздоровити; нерідко додають на знак особливого пошановання

100.000 франків, надзорча комісія його переголо-
сувала і знов сипнула грішми Скарбу на народово-
демократичну виборчу агітацію в Польським Ко-
ролівстві. В кінці Мілковський, не мугучи тому за-
радити, усунув ся з інституції.

Очевидно, що кожда політична група має повне право змінювати свою програму, скільки разів їй захочеться, і се вже в рік загалу, серед котрого та група працює, віднести до тих змін, як чи інакше. Але в сій справі ходить головню о зовсім иншу річ : чи народова демократія, змінивши свою політичну програму, мала право користати з фондів, призначених на підпиране-протилячення політичної діяльності? Розуміють ся, не ходить тут о формальне право, яке все має той, хто має інституцію в своїх руках, але о право моральне. І такого морального права обертати фонди „Скарбу Народового“ на свої партийні цілі народова демократія не мала, — так само, як прим. львівські москвофіли не мають морального права вживати фондів „Народного Дому“, призначених на підпиране національного розвитку нашого народу, на спликанне того розвитку, на ширене національного ренегатства в користь Росії.

І власне се обертане гроша, призначеного на зовсім інші цілі, на свої партійні потреби, кидая характеристичне світло на політичну мораль народової демократії. Роблене славяновільсько-угодовсьої акції з російськими реакційними кругами за гроші, які складала польська суспільність на революцію проти Росії, — се справді «штукка», на яку мабуть народові демократи здобути ці перші. Се так, як коли-б група людей, що має в своїх руках якусь публичну інституцію, обертала фонди тої інституції не на означені статутом цілі, але прим. на свої особисті потреби. Ріжнина тільки та, що таких людей як дефравдаців потягнуто би перед суд, коли тимчасом на народову демократію карного суду нема, а з суду публичної опії вона собі не багата робить.

Та для нас ціла та справа має ще одну сторону, на яку й хочемо звернути увагу тих польських кругів, які так обурюють ся на народову демократію за уживане фондів „Скарбу Народового“ на свої партійні потреби. Тут в мініятурі відбиває ся та сама метода, яку народова демократія з усіх польських партій найголоснішє рекламує в відносінах Поляків до нашого народу і яка здобула й таку популярність серед польського загалу. Адже ціла польська політика на руській землі, се одно велике, безоглядне використання польської політичної переваги для того, щоб усі засоби руського народу повертати на ширене польської культури, на укріплення польського пановання, одним словом, на будованє і розширюванє польського стану посідання на руській землі. Адже руський нарід в Галичині своїми засобами мусить удержувати польську адміністрацію, польські автономічні власті, польський суд, польське шкільництво на своїй землі, — а одначе майже ніхто з Поляків не вважав сего стану несормальним і неморальним. А коли можна використовувати сили і засоби руського народу на укріплення польського пановання над ним, — то чому не можна-б за гроші, зложені на революцію проти Росії, робити угодову політики з російською реакцією.

Не тільки політична мораль народової демократії заслугує як найострійшого осуду, але ціла

ще таке, що беруть трошка землі в пальці і натирають собі нею груди; а в деяких обставинах натирають груди оливою. Деякі раси в полудневій Америці показують свою прихильність так: що пестять ся зі своїм приятелем доволі дивно, так як се стрічаємо нерідко у звірат. Про одного старого жителя Огняної Землі оповідає Дарвін, що він, старючись, як показати свою приязнь, гладив Дарвіна по грудях, а при тім тютював безперестанно так, як наші газдині звичайно кличуть курят. Дарвін пустив ся йти з тим старцем, а він і на ході даліше виявляв в той спосіб свої чувства приязни, закінчені трома добрими стусанами в груди і в плечі. Потому він розгорнув свої груди, очевидно на те, щоби Дарвін віддільав ся йому таким самим способом і оказав своє пошановане для його особи. Дарвін зрозумів його бажання, пошкробав його по грудях, штуркнув в груди і в плечі, а на лиці старця показала ся велика радість.

Ознаки чести серед жителів над рікою Нігром в Африці міг би взяти кожний чужинець, невтаємничений в тамошній „добрий тон“, за знак виразного ворогованя: вони силком стискають правий кулак, а рівночасно скорозьмо випнувають і згинають перед рамя. Особливо велику приязнь зазначають в той спосіб, що бють ся кріпко по боках отвертими долонями, а потому застискають оба кулаки і тияють вам любеньки під ніс. Така гімнстика для початкового чужинця є доволі тоїлжя. Женщини в тих околицях мають між собою ще окремий спосіб витати ся: вони пристають на два кроки одна проти другої, приспадають на почіпки і сильно кивають головами троха до землі. Навіть коли несуть значний тягар на плечах або на голові, не дарують собі сеї егзецири.

Лапонці, Ескимоси, Малайяї дотикають ся своїх носів; за особливо нижній спосіб поздоровлення уходить дотикання і нижні мацяна шкіри над долони. В деяких околицях Китаю потирає оден свій ніс о лице другого. Такі пестощі може їм справляють приємність, але нам не видають ся ні крихти привабливими. На Малагаскарі лише шляхта має право лизати ноги свого короля; прості хлопці десь тріскають з зависті, що не можуть доступити того щастя; вони не можуть жовтіти з зарясти. бо вже й так з роду всі жовті.

національно-політична ідеологія історичної Польщі повинна підпасти основній ревізії.

З польської преси.

„Nowa Reforma“ i „Swas“ про руські соймові спра-
ви. — Цензурація „Dziennik - a, polsk - ogo“ на
„Proświtu“.

„Nowa Reforma” в статті „Pozory dobrej woli” (ч. 441) удає здивоване наш^ю статтею про „Руські дні в парламенті” (213), а навіть думає, що та стаття „представляє певну несподіванку” також для наших читачів.

„Бо досі — пише вона — можна було читати на шпальтах „Діла“ про все інше, тільки не про те, що представники руського народу в якій-небудь законодавчій інституції поступали або повинні поступати в такий спосіб, щоб се можна було признати за доказ їх доброї волі до мирного поладження польсько-руської справи. Протинво, український орган усе підноси в вихваляв ті виступи українських послів, що дишали як найбільш непримиримою ненавистю до всякої польськості; що мали опіную руську, а за нею цілу австрійську і навіть європейську утвердити в переконанню, що між Поляками й Русинами в Галичині не може бути нічого іншого, тільки боротьба, і то боротьба, не знаюча паролон“.

І тому — значаче „N. Ref.“ своє становище — „чи руськї соймаї послї дійсно доказали твою добру волю, чи то, що в соймаї доси сказали, є дуже відміне від того, що ми вже стільки разів від них чули, — на все те не можна же тепер відповісти. Треба ждати. Бо українські послї мусять еще багато відробити з того, що самі зробили або щї иншим, бльш від себе заслїпані, дозволили зробити, заки можна буде повірити, що мають добру волю рушити ся раз з мертвої точки тупої негачї і ненавистї... „Діло“ запевняє, що та добра воля вже є та що вона навіть виразно проявила ся. Се запевненє є важне. Бо коли воно є негідне з правдою, то в кожнім разі дозвужує, що серед Українцї будить ся почутє потреби сотворюваня бодай видів доброї волї, а й се вже є зміною в їх політичнім думаню“.

Спішно заповнити "Now-y Reform-y", що становиче наших послів у соймі не змінилося в порівнянню з дотепішим становищем нашої національної політики. Є се загалом постійна метода польської преси представляти нашу національну політику то "анархістичною", щоб настроїти проти неї польську суспільність, то трубити про якесь "зворот" на доказ, буди-мо наша політика банкрутує і шукає інших доріг. А тимчасом ми ніколи не хотіли боротьби з польським народом, але так само не хочемо і не будемо мирити ся з польським панованем над нами. Наші послы не перший раз виступають з проєктами, які, опираючи ся на національну справедливость, покляли би концю польсько-руській боротьбі, наші послы і весь наш нарід все мав добру волю жити з Поляками в мирі на основі національної рівноправности, — треба такої несовістости, на яку здібна польська преса і загалом польська політика, щоб представляти наші національні змагання, як якусь "боротьбу для боротьби". Але очевидно, що супроти домагання, щоб ми признали нашу землю політично польським краєм і вдовольнили ся такою

Є ще багато льокальних звичаїв, про які варто загадати, от пр про мішаче кровю, що стіль у великих пошанівку у деяких народів Африки. Коли двоє людей хоче „побратимити ся“, значить завязати між собою особливо близьку приязнь, то роблять се ось як : оден сідає против другого зі свѣточним виразом лица ; потому кождий нарізує собі на правім передпазми поперечну рану або кілька дрібних ранок ; а коли покаже ся кров, треба потирати одну закровавлену поверхню шкіри о другу. При тім кождий з них повторєє слово : побратиме, побратиме, і присягає свѣточю, що буде приятельовати своему побратимови все і всюда. Понарізувані рани заживає знахор листками бананів, і незломна приязнь запечатана аж до смерти. А свѣжю приязнь „обливають“ вином з палми і покріплюють ся леченою барвинкою.

Тота церемонія троха упрощена у Бузерусів: замість мішати справдішу кров, вони відправляють собі лиш церемонію, а мішане кров удають. Посипають собі передрамена червоною краскою, перехрещують їх і троу сильно одно о друге, щобі краска розійшла ся, нібито кров помішала ся. Закладником дорогої приязни виступає дешевенька краска з красильного дерева.

Ишийш варіант такого удаваного мішання крові є в звичаю у жителів над рікою Дждондо, що вливає ся з правого боку до ріки Убангі (а тога знов впадає з правого берега в середущий Конго) в середущій Африці: На землі кладуть велике листе банану, кавалочок червоного цинобру, дрібку соли і струк з дерева, яке вибере знахор. Знахор зістругне дрібненько засушений струк і домішує до тої скробаньки сіль, що лежить на банановім листі. На передраменах натинають собі повесохоні ранки, цинобром роблять червоний знак і посилюють то всьо мішаниною соли і скробанки. Оба будуть поборити потирають свої ранки, мішають своєю кровю, „путь кров свого приятеля“ і називають себе поборитими. Подорожник Д'Юзе оповідає, що знав одного начальника села, що мав не менше і не більше як сто таких шрамів, що свідчили про велике число його приятелів-поборитимів. Кілько би то шрамів мусили мати наші європейські дипломати, що в очі приятельнуть зі всякою нацією! В Гвінеї, що в очі громади, що не приймають нікого!

ролю, яку нам Поляки будуть ласкаві признати, між Поляками і нами може справді бути тільки боротьба, аж доки вони їх своїх претензій до панювання над нами не зречуть ся. Отже — не ідентифікувати польського народу з польським панюванням над нами, не брати боротьби проти того панювання за боротьбу з польським народом як таким, і навпаки, бажане згоди з польським народом за згоду з польським панюванням, одним словом: не баламутити публичної opinii!

Характеристичні напівниення дає „Счас“ руським послам з приводу виступу голови Українсько-руського Клубу в обороні прав нашої мови в сеймових комісіях.

„Треба мати надію, — виводить екссоніялістичний львівський кореспондент консервативного Органу, — що руські посли, котрі офіційально застерегли своїз язькови права, зрештою улекшувати-муть прашку в комісіях (т. є. не будуть уживати в них руської мови). Застерігане прав є річю дуже поважною і часто конечною. Нема в нім нічого злого. Одначе треба вистігати ся непомірного надуживаня правної маніфестації. Ніхто не має за це власителєви дому, званого переїдним, коли свої набуті права власности забезпечує від задавненя правно сформулованим написом або часовим замиканнем брами. Але коли-б власителі такого дому не вдоволья ся тою зовсім вистарчаючою але спокійною правною маніфестацією і на брамі умістив крикливу папугу, яка все кликала би докучливо „то моє“, — викликав би проєкт не проти свого права, яке переходить хотять ушанувати, але проти папушої методи констатованя того права“.

Перекладаючи ці „політичні“ висновки на звичайну мову, „Свзв“ уважає уживане руської мови в комісіях „папузою методом“ констатовання прав руської мови в соймових комісіях. Та ми се й самі знаємо, що Поляки готові нам „признати“ всі права, тільки щоб ми з них не користали...

Ad usum соймової сесії „Dziennik polski“, на-
в'язуючи до 40-літнього ювілею „Просвіти“, ви-
п'явив на неї таку денунціяцію:

"Головна сила „Просвіти“ лежить в Пчитальнях, які є вихідною точкою для цілої української політичної організації в східній Галичині. А коли зважити, що в тих читальнях, а є їх коло 2.000, крім соціально-революційних та анархістичних газет „Гром. Голос“, „Земля і Воля“ і „Свобода“ нема звичайно ніяких інших то годі дивувати ся, що руський хлоп, годований такою літературою, гайдамачіє. Та найдивніше, що „Просвіту“, яка de facto давно вже перестала бути просвітним товариством, а є товариством політичним найрадикальнішої закраски, підпомагає сойм з краєвих фондів. Прим. сього року має вона дістати з сойму під ріжними титулами кількадесять тисяч корон. Певне, що в тій сумі є й якісь сотики, зложені пп. Трильовськими та Будзиновськими, але звідки знов переважно польський загаль краєвих податників приходить до того, щоб їх грішми запомогати ворожі їм інституції?"

Потуючи сю денундацію, лишаємо її без відповідей. Наш загальний фактичний стан справи, а денундацій не переконають ніякі аргументи.

го нового до громади, коли він не хоче мішати своєї крові з кровію своїх будучих громадян.

Зближений до звичайної мішанини крові є звичайний званий "фамак" між деякими народами Африки: Зняхор означає стріляння з лука, котрий день найліпший до того церемонії. Оба будучі побратими сідують на новій рожеві, привождать вола, ваяжуть йому всі ноги, перевертують і ріжуть. Вітаючи одну гру збирають у тилку з водою, додають до того троха соли, троха саджі, кулю з слова і варяменні з золота. Оба побратими вкладають кінці своїх копій в той святоточний напхток, а копія мають тримати в гравій руці. Начальних громади дотикає великим ножом обох копій, вискажує ся в похвальних словах про обох побратимів і накликає божу кару на того, хтоби зломив заприсяжену приязнь. Оба побратими зачерпають ложку святотого напхтку, дають його випити оден другому, а порожню ложку бо оден другого по обох раменах, по плечах і по грудях.

Як мішане крові, так і фамак є святиотчно присягою незміної прїязни; однако сю присягу доляють „прїятелі“ навіть при зовсім благій спобїсності. Як видно, є се дипломатична присяга, яку додержує ся так дого, як кому вигідно.

Деякі впливи чувства заставляють нас дивувати ся задля їх незвичайної форми. Підчас свого осьмолїтного подорожуваня по островах Тихого Океану видів Тольна ось який чудний звичай: Кількох дорослих молодїць мало розпрачатї ся зі своїми матерями і попустити на корабель на службу. Для обох сторїн була хвиля розстання глибоко потрясача. Дві матери клакли перед своїми синами, розпїяли європейське одїне, що заступало їх народний пояс довкола бедрів, і розпращали ся горьчям але певно чистим поцілунком зложеним на полових частях тіла своїх синів.

З сего виходать, що ми радо полишимо їхні звичаї всім людям, що життя здалека від цивілізації ніби то просто, природно; самі-ж лише ми ся і на даліше при тім, що будемо поздоровляти своїх знайомих здійснюючи шапку, стискаючи руку і цілуючи наших дорогих у сьвяточну хвилю.

M. K.

Уголь камінний **Нокс**
Брикети
Антрацит найліпшої якості
поруває **Спілка** імпорту камінного угля
перша галицька
у Львові, ул. Сикстусьна ч. 25. 1242 5-20

1343 5-20

повідного фахового образования, або не розуміють руської мови, або займають ся головою поза школою, „культурно місько на кресак“. На сто трицять кілька сил учителівських вповілі е ледви двадцять Русинів учителів разом з учительками! Причина того така, що інспектор Заборняк учителя руської народности не хоче дати посади, а кого вже на посади застав, тих по більшій часті з свого округу вигриз. Загально відома річ, що компетуючих о посаду учителя пи- гав він передовсім: „Pan Polak czy Rusin?“ Коли Русин, то дістане від Заборняка винящуючу від- повідь або прямо таку: „Wszystkie rozady już rozda- ne i zajęte!“ Чиж треба дивувати ся, длячого анальфабетизм в бучачинській повіті зовсім не змен- шає ся, але декуди навіть росте?!

На днях засудив тутешній староста кошово- го космиринської „Січ“ Гарасима Карача і пи- саря Пронюка кожного на кару по 100 кор. з заміною на 10 днів арешту за те, що спізнили о кілька го- дин донесене до старостства по- сліхові збори!*) Справді нечувана річ, щоби за таку маловажну провину стрінула про- винишся як так строга кара! Чиж не пімста се старостинська за те, що космиринським селянам зачинає забирати ся просвіти й організації, що селяни ті не хочуть вже покірно і з відчужен- ням приймати всякі кари в адміністраційній доро- зі, лиш зараз рекурсують і удають ся з жалобою до свого посла?

З Бродів. („Русско польское примирение“ в бродській гімназії.) Після факту, що директор ту- тешньої гімназії п. Шірмер в лютім с. р. дав доз- вол на російській вечерній гімн, молодіж в честь Пушкіна, а виборчий комітет, до котрого нале- жав і п. Шірмер, видав було відозву до „гражд- дан“ в московській мові, тепер польська гімн, мо- лодіж, маючи уладити в суботу публічний вечерній- ці в честь Виспянського, усунула руську молодіж зі спільних доси хорів і знехтувала в програмі її рідну мову, а прибрала собі до поміччя тільки „істинно-русских“ співачків та вложила в програ- му відспіване одної пісні з Льогенгіна в „рус- ском літературном языкє“; проби то пісні вже й відбули ся в гімназії. Руська молодіж, переважа- ючи числом в гімназії, глибоко діткнена сею про- бою уведена до гімназії великоруської мови та знехтована рідної, вислала до директора депута- цію з просьбою о заряду. Директор обіцяв усуну- ти з програми сю російську пісню, однак вже й се сумно, що проби співу її в гімназії відбу- вались, хоч в Галичині „істинно-русских“ нема. Тепер повинна кравава рада шкільна поунити ди- рекцію, що зреалізоване „русско-польсько примирення“ не належить до гімн. молодіж і що „русский літературний языкъ“ не є ще у нас ані „ukrajowiony“ ані „ukrajowizowany“.

З Ярославщини. (Посольський звіт д-ра Ста- хури в селі Сурмачівці.) В неділю 27. вересня відбуло ся в селі Сурмачівці віче під голім не- бєм, на котрім посол Стахура складав свій по- сольський звіт. Зібрало ся до тисячі народа; крім місцевих селян при-ули також селяни з Цитулі, Жапалова, і інших сіл. Явила ся також доохрес- та інтелігенція. Посол розказав про діяльність цілого парламенту, українського парламентарного клубу і про свою власну та загрів нарід до не- устрасливого встоювання за свої права. Одною з добрих прикмет звітів посла д-ра Стахури є се, що він зовсім недвозначно витикає народови його брудні і в той спосіб дає о їх напругу. Замітити можна тільки те, що посол може трохи забаго- то уживав сим разом чужих, учених слів, тай тому може не все могли його зрозуміти вітчизняні, впро- чим дуже мало що просвіщені люди. По скінченні звіту виступили вітчизняні з жалобами на польську господарку, шкани, хлопські кривди, яким нема числа. Коли вже народ звирів ся послови з своїми терпіннями, прийшов до слова адв. кандидат п. Ставко і говорив про сойм та виборчу реформу. Вікниці віче ухвалило резолюцію в котрих выска- зано довіре цілому укр. парл. клубови, а з окр- ма пссови д-ру Стахурі, а погорду кертичній ро- боті москвофільських послів; особливо гримко прийняв збори резолюцію з домаганем загального, рівного, безпосеред- ного і тайного голосовання до сойму.

Передплачуйте і ширіть „Діло“!

ТЕЛЕГРАМИ.

Дня 1. жовтня 1908.

Процес пос. Василька проти Ончула. Чернівці. (Тіб.) Нині розпочала ся перед судом присяжних розправа о обиду честі наслід- ком скарги пос. М. Василька проти п. Ончула. Оборонець п. Ончула поставив був внесенє на делегованє до сеї розправи иншого суду присяж- них та відроченє розправи, але трибунал внесенє се відкинув.

Автономія Могометан у краях окупованих. Відень (Т. К. Б.). Справа автономії магоме- дан у краях окупованих уже доведена до пов- ного порозуміння. Останню перепону становила кестія признання духовного зверхника Магоме- дан царгородськем Шейком уль Іслям. За посе- редництва австрійської амбасди в Царгороді Шейк уль Іслям видав опінію, що установленє такого зверхника не противить ся принципам Шері- фау.

Подорожі міністрів. Відень. (Т. К. Б.) Міністри Еренталь, Буріан, Шанайх і мадриський амбасдор Вельзерсгайм відіхали вчора вечером до Будапешту.

Відень (Т. К. Б.) Міністер Фідлер повернув з Праги до Відня.

Еспанський король в Австрії. Відень. Еспанська королівська пара переїхала через Відень до Будапешту.

З Угорщини. Будапешт. (Т. К. К.) Цсар прийняв учора ра- но президента міністрів д-ра Векегє на особній авдієнції, котра тревала годину. О 12 годині в полудні зібрала ся рада міністерська на засіданє.

Будапешт (Т. К. Б.). В клубі сторонництва незалежності відбуло ся засіданє, на котрім міні- стер Андраші заявив, що виборче право буде загальне, але плуральне і тайне.

Болгарія і Туреччина. Софія. (Тел. прив.). Великий везир звернув ся з новою депешою до президента болгарського кабінету в справі східних залізниць. Депеша зре- дагована в мирній тоні.

Відень. (Тел. прив.). Сюди телеграфують із Софії, що там людиність дуже заворушена. Всі сподівають ся важних подій. Хо- дить чутка, що змобілізовано 40.000 резерви.

*) Не знаємо, на як довго наперед повідомлено полі- тичну власт о тих зборах; але пригадуємо, що після закону о товариствах підприємств о зборах товариства (не публічних зборів або ані) треба було старосту подати на 24 днини перед зборами. А що до керн за спізнєне повідомле- ння, замічаємо, що провини против закону о товариствах і збо- рах належать по закону до компетенції суду а не ад- міністративних властей. — Ред.

Катастрофа на морі.

Смирна. (Тіб.). Парохід „Гайріх“, власність турецького товариства, стріву ся з парохідом „Стамбул“, котрий пішов під воду. Погибло 140 осіб.

Проти туберкульозу.

Вашінгтон. (Тіб.). На засіданні міжнародного з'їзду для побороування туберкульозу проф. Кох заявив, що туберкульоза зі звірат переносить ся на людей. Його досліди вповні потвердили сей факт. Проф. Пірцль з Відня демонстрував охоро- не щіплєне туберкульозою Коха.

Аеронавтика.

Шальон над Мартою. (Тіб.). Фарман уладив учора злет зі своїм аероплянком. З приводу зліт- ня дрого мусів вернутись на землю, зробивши в 37 мінутах 36 кілометрів.

Титоні — Ізвольський.

Турин. (Тіб.). Міністер Титоні відіхав назад до Риму, а Ізвольський поїхав до Штерна.

Обвинене короля Петра.

Відень. (Тел. прив.). В „Oesterreichische Rund- schau“ появил ся стаття одного Серба, котрий обвинує бугарський двір, що кермує вели- косербською агітацією в Босні. Автор пише, що має докази, що король Петро кермував атентатом на Олександра і Драгу.

Новий закон університетський в Росії. Москва. (Тел. прив.). Збір професорів моско- вського університету з проф. Трубецьким на чолі з ініціативи партії мирнообновленців редактує проєкт нового університетського закона, котрий вє- сь у Думі на початку сесії.

Атентат на віцебана.

Загреб. (Тел. прив.). Віцебана Труковича по- бив учора на вулиці палкою студент прав Юріса та потім віддав ся в руки поліції. За демонстра- цію перед домом бана покарано недавно тогоч- Юрісу 14 днями в'язниці. До назначення такої ви- сокої кари мав причинити ся побитий віцебан з особистою анімою до Юріса.

Турецька реакція.

Царгород. (Тіб.). Дневники доносять про борбу між начальником Курдіс Ібраїм-башою а турецькими військами. По обох сторонах є кіль- кох убитих та багато ранених.

О ювілей Толстого.

Петербург. (Тел. прив.). „Новое Время“ до- носить, що міська рада в Моголиві внесла до сенату скаргу на розпорядженє генерал-губернато- ра, який заборонив їй уладити ювілейний обід в честь Толстого.

НОВИНКИ.

— На галицькім небі появил ся такий дивний знак, як конфіскація „Сзас-у!“ На се- рію краківський „Сзас“, орган екс. Божинського, ч. 220 з 25. вересня 1908 р. сконфісковано за ста- тую, в якій автор — як збучать мотиви конфіска- ції — „через неправдиве представ- лєне справиз стараеть ся понизи- ти в повазі зарядженя властей, а також побудити других до не- нависти і погорди проти ц. к. ар- мії і ц. к. жандармерії“. Тільки одна потішка, що привід до такого протизаконного ви- ступу дали „Сзас-ови“ не галицькі „порядки“, але „Zaścis w Lublanie“ (такий титул сконфіска- цій статі). Для вчинків ц. к. армії, ц. к. жан- дармерії та інших ц. к. поліцій в Галичині „Сзас“ не перестав мати тільки слів похвали, як се до- казує його справозданє з недільної масакри у Львові.

— Судьба руського листу. До нашої редакції надіслано звичайну кореспонденційну картку, за- адресовану до руського пароха в Цьвіржі п. п. Хоросниця. Мимото того адреса вписана зовсім читко, картка не дістала ся відразу до місця при- значення, як свідчать різні дописки, пороблені на ній почтовими функціонарями. І так під сло- вом „в Цьвіржі“ вписано червоном атраментом: „Retour, polisyunie nie meldowau“. Звідси зробле- но поперек картки червоний штрих аж до місця, де вписано тою самою рукою і також червоном атраментом: „Rozdowski, Lwów, Skarbowski 37 II p.“ Се має бути нби адреса надавця картки, адреса очевидно вписана на львівській почті. Цікаво тепер, звідки славетні польські функці- нарі взяли імя „Rozdowski“? З тексту на дру- гій стороні картки виходить, що картку надав зовсім хто инший. Але польський почтовий функ- ціонар не вмів на стілько по руськи, щоби сего дізнати ся, отже з кінцевих слів листу „Поздо- ровляемо Вас сердечно і т. д.“ вимовлював імя „Rozdowski“. Листоносе очевидно такої особи під- казаному адресою не знайшов, як свідчить до- писка хемініним олівець: „Adresat nieznany“. Аж якимсь чудом таки хтось на львівській почті до- міркував ся, для кого картка призначена, бо на стороні адресовій наліплює картинку з написом „Vormerkzettel“ а на ній вписано червоном атра- ментом повну адресу але — латинськими буква- ми. По таких коровадах картку остаточно дору- чено, куди треба. Отсе новий доказ аномалій, які павають на галицьких почтах, де руська мова є рівноправна з польською і німецькою.

— В справі поліційної масакри, уладженої в неділю на ул. Браєрській з приводу маніфеста- ції за виборчою реформою до сойму, радник дво- ра п. Стан. Зімни оголошує такий поклик: Деле- гований намісником до переведення доходження в справі подій з дня 27. с. м. на ул. Браєрській і ствердження есентуальної одвічальности поліційних органів, визнаємо всіх, котрі поведєнем тих орга- нів, а передовсім тих, котрі мали потерпіти тілес- ний ушкодження, аби дня 2. жовтня в урядових годинях зголосили ся дозгою бюра в намісництві (партер, головний будинок) для переслухання а есентуально переведення лікарських огляднів. Ко- либ хто прийти не міг, зоволить надіслати свою адресу. — Ц. к. радник дво- ра: Зімни.

Про незвичайно зухвалий рабунок на зе- лізничі в Росії, про котрий донесли ми оноди коротко в телеграмах, довідуеть ся („Berliner Ta- geblatt“) такі подробиці: Ограбленє залізничного поїзду на стації Бездани 650 кілометрів від Пе- тербурга нагладує оповіданє про пригоди на аме- риканських степах. Розбишакі вибрали малу са- мотну стацію Бездани, на котрій поїзд мав ста- нути о півночі. На стації дожидало поїзду яких- трійцять здоровенних хлопів, з котрих кождий мав по кілька револьверів. Заким же поїзд зайхав на стацію, розбишакі застріли стаційного жан- дарма, а всіх стаційних урядників позамикали в їх комнатах; відтак знищили телеграфічні апарати, розбили телефон і поперетинали дрого та обса- дили сигналові прилади, так, що надходячому з Петербурга поїздовому подавали сигнали зовсім правильно як фахові люди. Скоро лиш поїзд ста- нув на двірці і старший кондуктор і два вояки, що їхали в поїзді для більшої безпечности, зіско- чили з поїзду, роззали ся. Вистрели з револьверів і розбишакі зачали кидати бомбами. Небавам- видко було, як розбишакі вели кондуктора від- воза накуного будинку і тут замкнули їх в ждаль- ний. Тимчасом заждали від урядника, котрий мав під собою грошеві посліжки, щоби їм видав всі

грошеві листи після того спису, який знаходив ся у них в руках. Відко з того, що розбишакі були дуже добре о тім поінформовані, кілько грошей знаходять ся в поїзді, і що очевидно їх спільни- ками мусили бути якісь почтові і залізничні уряд- ники. Щоби змусити урядника до видання грошей, загрозили йому револьвером. З вояків, що ескор- тували поїзд, лежало трьох тяжко ранених на зем- ли. Розбишакі забрали відтак 40.000 рублів заліз- ничних грошей а крім того 200.000 рублів приват- них грошей. Ціла розбишачья робота тревала три чверти години. Як тепер доносять з Пе- тербурга, тайна російська поліція знала о тім напад- і вже наперед і повідомила ще завчасу управу залізничну, але тога легковажила собі ту остерогу. Кажуть, що вже удало ся вислідити кількох роз- бишаків, а поліція має надію, що їй удасть ся дістати в свої руки цілу ватагу, розуміють ся, ко- ли злочинці не виїхали вже давно за границю.

— Розкопки в Києві. В останніх днях при розкопках біля Десятинної церкви в Києві найде- но в жовтій глині два поганські гроби, жіночий і мужеський. Кістяки досить цілі. Коло небицьків не найдено ніяких річей. Гроби лежали під ві- тарем, один в центрі його, а другий в східній ча- стині. Можна думати, що належать вони до по- гробів VIII—IX. століть. Коли на сім місці в X. ві- ці розпочато будівлю старої, Десятинної церкви, то всі гроби поган, які були на тій площі, опи- нили ся під церквою. Підчас будовання дуже мі- цного фундаменту вбивано в землю навколо де- ревяних балків довгі кілки. Один з тих кілків пройшов похованому тут небицькому кризь груди, а другий кілок загнав ся в череп другого покі- яника. Що-до дерев'яної будівлі, ознаки якої знай- дено під південною абсидою, то в ній, очевидно, жили погани. Збудована вона була в основно- го дерева в зруб займала приблизно два кварта- тові сажні, з південного боку будівля мабуть тягла ся далі, але сеї частини тепер не будуть розкопувати. Здовш двох стін набито кілків ма- буть для лав. Дня 26. вересня розкопки біля Десятинної церкви припинено аж слідуючого літа.

— Нещаслива пригода. З приводу таємничої смерті вахмйстра жандармерії П. Курила, про котру ми оноди доносили, переведєне слідство і секція тіла вивислила, — як доносить з Пере- мисла — що Курило погіб правдоподібно на- слідком потурчєня та удару блискавичного поїзду. Небицькі шов залізничним шляхом і мабуть черз власну неувагу вправ так нещасливо, що поїзд у- дарив його в голову та вбів на місці.

— Успіхи хірургічної штуки. Газета „Matin“ пише, що париським лікарем Бабинському і Гос- се, котрі деяким хорим знімали єсю верхню ча- стину черепа і заміняли її штучно зробленим че- репом, пощастило сягнути дуже гарні висліди. Подрібні операції стрічають ся зі всіма переш- кодами. Вирінає насамперед питанє: чим замі- нити череп. Целюльоїд не годить ся для людсько- го черепа через свою горючість, алюміній є не- досить еластичний. Але щоб там не було, а вже недалеко той час, коли люде користуватимуть ся штучними черепами, як тепер користують ся штуч- ними руками та ногами. Хірург Греков каже, що трепанію черепа доводити ся робити досить часто. Звичайно треба знімати не єсю покривку черепа, а тільки невеличку його частину. Се най- частіше буває при ліченю особливо тяжких ви- падків епілепсії. Заміна черепової покривки штуч- ним черепом буває конче потрібна тоді, коли че- реп розбито на такі дрібні кусники, так що їх не можна стулти до купи. В таких випадку найкра- ще буде, повиятавши найдрібніші кусники чере- па, лишити зроблену дірочку на якийсь час в спокою, поки вона заростє шкільки. Після того з телючої лопатки виготовляють пропануєну кістку і надавши їй потрібну форму, вставляють її в ді- рочку. По якійсь часі краї пропанової кістки і че- репа не тільки зростають ся, але пропануєну кіс- тку організм цілком розсмоктує і заміняє її свій- жою череповою кісткою. Целюльоїд не годить ся при сій операції ще й через те, що організм лю- дини випирає його з себе, як чужорodne тіло. Що хірургії творить тепер чудеса, видно хоч би з того, що тепер роблять операції в самих серці. Рани серця зашивають цілком удачно. Операції з відірзуванням сілної кишки відбувають ся що дня. Ніж хірурга добрав ся й до легких. Тепер роблять в легких операції, щоб позбавити їх гангрені. Користуючись особливими ручками, хірург має змогу бачити легке й оперувати його, не роблючи зверху надрізів. Для боротьби з ту- беркульозою оноди впускають в пліву кислород; тоді легкі перестають розвиватись і якийсь час спочивають. З допомогою рідких Льюка вики- кають тепер тіпана людського серця зараз після смерті. За останні часи виймають кулі з сімго до- шинного хребта. У величезній приголі стало тут хірургії рентгенівське промінє, без якого наука ся була-б і доси як в темряві.

— Портрет Штернберга. Посол до державної ради гр. Штернберг прислав на ретропективну виставу в Празі, уладжену „союзом артистів“, свій портрет, викопаний власноручно. Дирекція звернула гр. Штернбергерови свій портрет із за- мяткою, що не може попарити ділетантизму. Сми- поведєнем дирекції гр. Штернберг образив ся і оголошує тепер в часописах, що вступив із „со- юзом артистів“.

— Облога почти. З Букарешту доносять: В громадї Мігай Брадуль стала ся сенсаційна подія. Капітан піхоти Ескан надав на почті рекоменда- ційний лист, але за хвилю вернув ся і зажадав звороту посліжки. Очевидно його бажано згідно з почтовими приписами відмовлено. Тоді капітан пішов до касарні, зібрав цілу компанію і обсадив почтовий уряд. Двох урядників, що находили ся на почті, велів звязати, а став перешукувати всі листи, доки не знайшов своєї посліжки. Крім того забрав також з каси гроші. Описля держав місточ- ко три дні в облозі, а вість про се не могла ді- статися ся далше, бо капітан звелів поперетинати телеграфічні дрого. Рівночасно обставив місточку так, що ніхто не міг з него відобути ся. Оста- точно капітана арештовано і відставлено до Бу- карешту, бо злогладують ся, що він збожеволев.

— Вкопують японських бранців. На Пре- ображенським цвинтарі в Петербурзі, в прису- тстві представника Японії, Окові та урядників поліції, викопано з гробу двох Японців, що по- мерли в Петербурзі яко бранці з японської війни. Викопаних мерців відвозять до села Ведемлі, а звідси разом з иншими похованими там 19 Япо- нцями відставляють до Гамбурга, де їх сплять в крематоріях. З Гамбурга поліп Японців в посуді- нах відвезуть до Японії.

— Російські тюрми а державний бюджет. Як пишуть російські часописи, по всіх російських тюрмах сидить кождого дня пересічно 170.000 людей. На удержанє сих тюрм міністерство спра- ведливости визнаєчало на 1909. рік 29.366.465 ру- блів, отже о 5.637.438 рублів більше, ніж призна- чено на сей рік. Доходів міністерство надієть ся до 802.070 рублів, себ то о 229.600 більше, ніж сего року. Надвизка походить звідси, що більший установлено заробіток для арештантів.

— Дрібні вісті. В Кракові помер в 81. році життя д-р Кароль Естрайхер, радник дво- ра, довго- літній директор університетської бібліотеки в Кра-

кові і автор епохального твору „Бібліографія“. — З Петербурга доносять, що за останніх 24 годин почавши від передвчєрашного полудня прибуло там 223 нових заведувач на холеру, причім 92 осіб померло. Всіх недужих на холеру є в Пе- тербурзі 1.839. — Населєне Варшави виносило в ли- ни с. р. 751.595 осіб. — На шкарятину у Льво- ві заведувало в останніх двох днях 16 осіб, а виздоровіло 20; в ліченю лишило ся 268 осіб. — Виставу в Ярославі, котру замкнуло 29. вересня, звідало знів 50.000 осіб. — Наш земляк Антін Курбас іменованій інспектором гімназії в Любли- ні. — В Підкарпаті коло Щирця минулої неділі селяни в часі п'ятки убили одного чоловіка на смерть, а двох побили так тяжко, що находять ся в безвизіднім положєнню.

Для вигоди руських родин в теперішню до- рожню висилає масло десєровє з 15% опустом від ціни торгових в стало означєні дні що тижня чи місяця „Краєвий Союз господарсько-молочарський“ в Стрию. 1479 1—3

Оповідки!

Келемар. Завтра, в п'ятницю: Трофіма (лат. Леде- гарра). Позавтра, в суботу: Евстатія, Тат, (лат. Кандіда).

Репертуар руського театру в Коломиї. (Салія Шадничий каси. Початок 7/30 вечером. Бі- лети продає „Народна Торговля“).

В суботу, дня 3. жовтня в друге: „Жидівка“, опера в 5 діях Галєвія. Гостинний виступ М. Шля- фєнберга.

В неділю, 4. жовтня „Чумак“, комедія в 4 діях Карпенка Карого.

Найближшими новинами в репертуарі нашого театру будуть: „Арсен Яворенко“, драма в 5 діях Бориса Грінченка; „Чумак“, комедія в 4 діях Карпенка Карого; „Хмара“, народний образ зі співачками і танцями в 5 діях Суходольського; з перекладів: „Хвилі моря і любован“, трагедія Грілль- парцера; „Над сили“, штука в 2 діях Бернсона; „Свято мира“ Гавлтамна; „Ворог народа“ Ібсєна; „Злодій“ Бернштайна та весела штука в 4 діях: „20 днів цюпі“ Генєкіна і Вебера. — З опер при- готовляє ся Чайковського „Евген Онегін“. Опе- рету Штрауса „Барон циганів“ дирекція виставить цілком на ново після сценерії відєського театру. Персонал театру числить 60 людей з верхом. В хорі виступає 30 осіб, число доси небувалоє.

Духовні вправи (реколекції) для св'ящен- ників відбудуть ся в днях 5—8 жовтня с. р. в духовній семінарії у Львові. Початок дня 5. жовтня о 8. годині вечером. Ті, що хотять взяти в них участь, зоволть зголоситись письменно до о. В. Семкова, пл. сьв. Юра ч. 5. найдалше до дня 4. жовтня с. р.

Музичний Інститут тов. ім. М. Лисенка по- відомляє, що наука сольового співу розпочинає ся в суботу, 3. с. м. о 4. год. по полудні а на- ука теорії і гармонії в неділю, 4. с. м. о 4. год. пів до 11. рано. Інститут приймає далше вписи на науку тах предметів, як також фортеп'яну і скрипок що день від год. пів до 4. до 5. го- дини.

Із Стрия. Вечір пісні і гумору д-ра Льва і Фільомени Лопатинських відбуде ся в Стрию в суботу, дня 3 жовтня в сали „Народного Дому“. В програму входять пісні і оперові ариї рідних і чужих композиторів та гумористичні поезії на- ших найвишачайших письменників, як Котлярев- ського, Шевченка, Франка, Рукавського і ин.

Дальші жертви для хорого письменника, зложені на книж. вкл. „Краєвого Союза кред. ч. 5000. (в коронах): о. Іван Волянський складка в Теребовельській 50, складка на руки Осипа Чу- батого: о. Абрисовський 3, М. Багайчуківна 1, Г. Багайчуківна 1, І. Білинський 1, М. Гавриляк 1, В. Гавриляк 2, д-р Т. Гринєвич 3, А. Ізваницький 1, Е. Кадайський 1, І. Лилик 1, д-р М. Луцький 2, А. Любінський 1, О. Мельник 1'50, В. Свиш 1, К. Таранюк 1, М. Чесник 1, О. Чубатий 5, С. Я- ворська 1, Симєнович 1.

Нова руська Інституція. В Буську заснова- но товариство господарсько-кредитове „Віра“, сто- варишенє зарєстрованє з обмеженою порукою.

Посол Скварко просить о оголошені: Про- шує всіх Вп. організаторів і народних діячів, щоби як найкраще надіслали під мою адресу до сойму всі ім звісні дати і факти що до неправиль- ного поступованя патронату Райфайзенських спі- лок, а головню що до сторонничности в трактован- ню руських громад і руських Райфайзенок. — За- кар Скварко, посол соймовий.

З Коломиї. З причин від віділу незалеж- них запозичені „Коломийським Бояном“ на суб- оту, 3. жовтня, інаугураційній вечєрній не від- будуть ся. — Виділ.

Комісія лекційно-інформаційна тов. „Руська Академічна Поміч у Львові“ звертає ся до русь- кої єсупільности з просьбою, щоби в справі акцій і всяких бюрових занять удавала ся до неї. Стара- нем комісії буде припоручити як найвідповідній- ого пєтєнта. Комісія урядує що дня крім неділі і руських св'ят від год. 8—4 по пол. в лєкалі тов. при ул. Зиданєвчича ч. 8.

Мов бюро технічне є в домі ч. 3А при ул. сьв. Зофії, а стала моя адреса: Львів, Ринок 36 — Василь Нагірний.

Померли:

О. Александр Паславський, гр. кат. парох в Лежаську, відзначений крїлошанськими оде- жами, упокоїв ся дня 30. с. м. в 39 році житя а 15 св'яченства. Похорон відбудє ся дня 2. с. м. рано. В. й. п.

Евген Споярський, звісний у Львові про- мисловєць і купець, помер нині рано скоропостиж- но в 42. році житя. Небицьк був одним з найді- льяльнїших промисловців Русинів у Львові. На- лежав майже до всіх руських товариств і брав живу участь в організації акцій львівських Русинів. Був також директором „Міщанського кредитового союзу“ і членом надзираючої ради „Народної Го- стиниці“. Похорон відбудє ся в суботу. В. й. п.

Стефан Вітницький, управитель школи в Жираві бобрєцького повіта, упокоїв ся дня 1. с. м. в 61. р. житя а в 40. учительської служби. Покі- ний був членом многих руських товариств. Похор- они відбудуть ся дня 3. с. м. о 5. год. по по- лудні з дому жалоби при ул. Пекарський ч. 52. В. й. п.

Завчасу вроджені діти

ратують ся емульсією Скотта від занепаду і приводить ся до нормального сил та здоров'я.

Тисячі

занелоконених родичів були одуше- влені швидкою зміною на ліпше. Навіть тоді, як дитина молоко від- кинула, приймає

емульсію Скотта

радо і легко травить. 1411 (V.)

Правда лише в тому маркеті — у баком — як ливком гарантією! Ціна оригінальної фляшки 2 кор. 50 сєт. Дістати можна у всіх аптіках.

Виходить у Львові щодня (крім неділі і свят) о 5-й годині по полудні.

Підписати і керувати приймають у Львові: Адміністрація „Діла“, Ринок ч. 10. Бюро газет: А. Олександровича, К. Купчинського, С. Соколовського, П. Гавришак, ч. 9; К. Бухарта, ч. 10; Кароля Любіна, ч. 23. — У Відні: М. Дукес, 1. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek, 1. Wollzeile 11; H. Hassenstein & Vogler, Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse 1. 18. У Франкфурті і Гамбурзі: М. Hassenstein & Vogler.

У Львові: Редакція, Адміністрація і Експедиція „Діла“ ч. 10. — Рукописи зворотять за ними за попереднім застереженням. — Редакція не несе відповідальності за зміст статей.

ДІЛО

Число телефону 261.

Передається на „ДІЛО“ в Астері: за триденно: на цілий рік 32 к., на пів року 16 к., на місяць 3 к. 70 с. У Львові (без поштової пересилки): на цілий рік 28 к., на пів року 14 к., на чверть року 7 к., на місяць 3 к. 34 с. Подорожні членів комісії у Львові 10 с., на провізії 12 с. Оголошення вихідні приймають ся по 20 с. за одну стрічку ілюстрації або за 10 с. в рубриці „Малюнки“ по 50 с. — Поштом і замість вихідних оголошень членів ся по 30 с. за стрічку.

Реклама і наклеїтки на ілюстрації платні у Львові.

Чого нам ждати?

Постіле засідання сеймової комісії для виборчої реформи висловило до решти, чого наш народ може сподіватися в сій справі від цілої польської більшості сейму. А саме: в генеральній дебаті над законопроектом д-ра Олесницького і д-ра Короля забрав голос провідник людських пос. Стапінський і постановив, щоб комісія вибрала субкомітет і поручила йому переробити руський законопроект виборчої ординації в той спосіб, щоб відношення між польськими і руськими посланцями в сеймі рівнялося до такої-ж відношенню в парламенті, т. зв. щоб руські посланці становили 26 пр. т. є. четверту частку усіх виборчих членів сейму.

Таким чином маємо вже ясний образ того, як відносять ся до руського питання на тлі сеймової виборчої реформи всі польські партії. Маємо прийнятий торічним субкомітетом комісії для виборчої реформи проект Бобжинського, який можна вважати висловом поглядів шляхетської правниці; висловом поглядів польської демократичної лівиці являється проект Гломбінського; в кінці внесено пос. Стапінського висловлює погляди найрадикальнішою з польських сеймових партій — людських.

Проект Бобжинського на 204 мандати призначає Русинам 34 т. є. 16 пр., проект Гломбінського на 155 мандатів 28 т. є. 18 пр., а п. Стапінський пропонує свою „справедливість“ до Русинів „аж“ до 26 пр.

В сій „звержаль“ польської справедливості до Русинів заступлені всі політичні напрями, репрезентації всіх верств польської суспільності, які тільки мають яку-небудь силу в сеймі: від носіїв традицій історичної Польщі — шляхти аж до тих, що ще недавно з'являлися, що доти не були добрі на польській землі, доки вулиці не будуть вирубковані шляхетськими черепами. І всі вони однаково домагаються того, щоб руський народ на віки вічні остав поневолений народом польським, щоб він ніколи не був зрівняний з польським народом у своїх правах.

Та найогидніше в тім крузі польських гнобителей руського народу представляють ся польська т. зв. демократія. Бо шляхта має за собою хоч і к сь аргументи, хоч якісь п о з о р и слушності: вона опирає свою виборчу систему на принципах соціально-економічної переваги і головним з сь еї переваги виводить „право“ панування польського народу через свої під соціально-економічним оглядом вищі верстви над народом руським, позбавленим таких переваг.

Але демократія, та демократія, яка все має на устах декларацию про рівність, яка в імєя рівності домагається ся знесення політичної переваги польських вишніх верств над польськими народними масами, — з яким лицем вона в тій самій хвилі, коли домагається загального, рівного, безпосереднього і тайного виборчого права, жадає виключення з-під тої рівності цілого руського народу? Хіба з таким самим, з яким пруське правительство кувало поневолення і винищення польського елементу ріжні вишні закони.

А при тім, плюючи в лице демократичній ідеї рівності, коли ходять о руський народ, з яким лицем вона може боронити тої самої ідеї в інтересі власних народних мас проти домагань польської шляхти? „Коли пан Стапінський такий принципальний, що домагається загального, рівного, безпосереднього і тайного права голосування, то чому він не домагається ся такого самого права також для Русинів?“ — відповів з іронією на зазначені засідання комісії для виборчої реформи найбільший ворог політичної рівноправності народних м.с. бушарів Галичини гр. Пінинський. І в сій іронії польського графа містяться така

моральна пошточина для цілої польської демократії, якої не одержала мабуть ще від своїх противників ні одна демократія цілого світа.

І так для руського народу вже зовсім ясно, якої виборчої реформи сподіватися ся йому від теперішнього сейму навіть в такім „найліпшій“ разі, коли-б вся польська частка сейму стала на становищі своєї найрадикальнішої групи. Навіть тоді виборча реформа була би закріпощенням руського народу під властью польської сеймової більшості, закріпощенням повним і безвихідним, бо в сеймі, де виступають проти себе тільки дві народності, нема ніякої надії на інтернаціональні партійно-політичні союзи. Ні одна з польських сеймових груп не злучить ся проти свого противника з польським табором з „антинародовими“ елементами, — і Русини будуть засуджені на безсильну меншість, бо щоби щось значити в законодавчій інституції треба розпоряджати бодей одним голосом більше над одну третину.

І тому польська демократія робить „рахунок без господаря“, коли думає, що руський народ спокійно дозволить на таке закріпощення себе. Нема в Галичині горячийшого прихильника і борця за виборчу реформу, як власне наш народ і його сеймова репрезентація, але за виборчу реформу, оперту на справедливій основі демократичної рівності. Коли-ж польська демократія замість рівності підносить нам закріпощення при помочі вишніх законів, то нехай знає, що руський народ і його сеймова репрезентація доложити всіх сил, усіх засобів, щоб до такого закріпощення не допустити. Ліпше ніяка виборча реформа і status quo, який бодей теоретично признає нам право до 46, значить до 31 процент усіх сеймових мандатів, — ніж „демократична реформа“, яка до теперішньої виборчої розробки, докочувана на нашій землі, хоче уняти в законну санкцію! Ліпше виконувати через ломане закона гнет шляхти, з котрим можлива законна боротьба, — ніж санкціонований законами вишніми стан під пануванням польської демократії!

Польонізація „od podstaw“ під протекторатом ц. к. висш. суду краєв.

В 164 і 165 числі „Діла“ з 24 і 25 липня с. р. в статі п. н. „Опіка над дітьми чи опіка над банкрутами?“ обговорили ми докладно проект організації краєвої опіки над дітьми, поданий п. Єжевським з Варшави і прийнятий за субстрат до наряд над сею справою; львівським краєвим комітетом для охорони дітей. Автор сього проекту опирає опіку над дітьми на творенню т. зв. „родинних гнізд“, які лучить з організацією „Kółek rodzinnych“ („гнізда“ були би членами „kółek“); ціла організація мала би творити ся на отсх основках: Краєве бюро опіки над дітьми було би органом краєвого відділу. До нього належало би: 1) закладати родинні гнізда, 2) закладати і утримувати заведення для виховування дітей аномальних і морально зворочених, 3) закладати і утримувати шпиталі для дітей, 4) пошукати заможних заведення ріжних виховуючих або о долю дітей піклуючих ся товариств, 5) додати о правну охорону дітей і передовсім старатися о заведення окремих судів для дітей, 6) вести статистику дітей, — Управа краєвого бюро опіки для дітей була би начальною власттю організації, а складався би з заступників 1) краєвого відділу, 2) політичних властей, 3) судових властей, 4) духовенства, 5) синагоги, 6) лікарів, 7) ради шкільної, 8) Тов-а кулол рільничих. Члени заряду вибирають зпоміж себе презеса і двоє заступників. Секретарем є директор кр. бюро опіки, платний від кр. відділу; він веде кр. бюро при помочі відповідного числа урядників. — Кр.

повітова опіка над дітьми займає ся акцією в повіті і складає ся з заступників 1) духовенства, 2) краєвої власти, 3) політичної власти, 4) судової власти, 5) лікарів, 6) Тов-а кулол рільничих. Члени пов. опіки вибирають зпоміж себе презеса і його заступника; оден з членів є секретарем, платним з краєвого бюро опіки; а іменує його заряд кр. бюро. Пов. опіка закладає в повіті родинні гнізда, вибирає родичів гнізда і вихованців, висилає одного з своїх членів до управи кожної приватної інституції, утвореної в повіті для дітей, і веде статистику дітей. — Крім того має ще бути Рада краєв. бюро опіки над дітьми, зложена з усіх членів заряду кр. бюро, з делегатів повітових опік і приватних інституцій для опіки над дітьми. „Рада“ має голос дорадчий з правом ініціативи.

Як ми вже зазначили в тій статі, проект зовсім не узгоджений національних відносин в Галичині і трактує цілу справу так, як коли-б ціле населення Галичини було польське, так що здійснене його було би тільки новим способом масового й основного польщення всіх тих руських дітей, що позбавлені родинної опіки. А однак мимомого — чи може власне для того — дістав він урядову апробату президи ц. к. висшого суду краєвого, і з припорушення експ. Туржницького повітові суди займають ся з урядом широким сього проекту. В наших руках знаходиться власне такий урядовий комунікат одного з повітових судів східної Галичини, написаний очевидцю по польськи і присланий до одної з руських виховуючих інституцій разом з польською брошурою п. Єжевського, яка закликає суспільність „до гласу od podstaw“, подаючи для більшої авторитетності автограф листу Сенкевича до п. Єжевського в сій справі, і яка в кінцевім уступі п. н. „W jednocy siła“ містить ось-який запис:

„Животворні струї окремих праць та ініціативи набагато оживляючими для краю соками; що-раз більше їх випливає, а всі змагають до одної цілі, до сонця нашої будучности, до відбудови нашої лінійності запрованої Вітчизни“.

Справді треба не-аби-якої сміливості, щоб відозва, яка визнає „do odbudowania Ojczyzny“, присилати руській інституції, інституції того народу, для якого та „Ojczyzna“ була пеклом в минулому і була-б не меншим пеклом в будучности. І коли-б на таке дозволила собі якась приватна особа або інституція, то не можна-б сього назвати інакше, як провокацією. А що-ж доперва маємо сказати, коли те саме робить „Naczelnicwo c. k. Sade powiatowego“ з припорушення найвищої судової власти в краю уживає цілого свого авторитету, щоб спопуляризувати і довести до здійснення проект, який означає польонізацію цілої маси руських дітей, який пропонує ідею сотворення організації, де за краєві гроші виховувало би руських дітей на польських виховачів!

Сей польонізаційної діяльності, експ. Туржницького навіть на нашій відносині вже рішучо за багатого. Не досить йому польонізації судів, яку веде з такою плявною і консекуентністю, що прим. в останніх 4 роках на 34 новоіменованих начальників повітових судів іменовано 32 Поляків, а тільки 2 Русинів, а в сій році на 4 опороженні посади судових начальників, з чого три були досі обсяжені Русинами, запропоновано самих Поляків, — але ще збирається ся польонізувати широкі круги населення, починаючи „od podstaw“, від малих дітей, яких, позбавлених родини, хотять ще позбавити вітчизни!

Серед що-раз більше зростаючих хвиль польського шовінізму і русиноїдства в цілім публічному життю нашого краю до недавня бодей одно судівництво вважало ся прибіжищем бодей такої національної справедливості, яку дають руському народові складені в користь Поляків австрійські

закони і розпорядження. Але від якогось часу ті хвилі польського шовінізму і русиноїдства почали заливати й галицьке судівництво і тепер ми є свідками того, як під егідою експ. Туржницького переводиться ся не тільки польонізація цілого судівництва, але крім того судівництво бере в свої руки акцію, яка під фірмою опіки над занедбанними дітьми має на меті польонізацію на широку суспільну скалю, „od podstaw“.

Крайній час, щоб наші політичні організації і наша парламентарна репрезентація постарали ся покласти кінець сьм польонізаційним заходам президи ц. к. висшого суду краєвого у Львові та довести до того, щоб найвища судовою властю у східній Галичині стояла на сторожі заповушеної австрійськими державними законами національної рівноправності, а не працювати в дусі принципів історичної Польщі!

3 внутрішніх справ.

Ситуація в Празі.

На запрошення міністра Прагдого відбулися учора предсідателі клубів Союзу німецьких послів і вірно-конституційної шляхти на нараду в справі положення в чеській сеймі. Народи не довели до ніякого результату. Члени німецьких клубів рішучо настоюють на веденню дальшої обструкції; вірно-конституційна шляхта не змінила свого становища в тій справі.

Стануло на тім, що в політичних кругах уважають ситуацію за ще тяжшу, ніж перед кількома днями. Навіть ті послы, котрі ще вчора гляділи на справу оптимістично, нині заявляють, що про порозуміння й думати не можна. Се відноситься до обох таборів, німецького й чеського. В чеських кругах опозиція проти домагань німецьких послів так зросла, що міністри Фідлер і Прашек заявили бар. Бекови, що не можна думати про можливість скорого порозуміння. З аграрних чеських кругів доносять, що чеські міністри добре знають, що чеські аграрії не приймуть ніяких німецьких умов. Як-що угода розіб'ється, міністри Фідлер і Прашек візьмуть димісію.

Президент міністрів, бар. Бек звернувся до міністрів Фідлера, Прагдого і Прашека, щоб ще раз пробували вести посередництво в справі доведення до порозуміння між чеськими й німецькими послами в чеській сеймі.

Угорська виборча реформа! В промові, виголошеній передучора в клубі партії незалежності, міністер внутрішніх справ, гр. Андраші, признав правдивість опублікованого в „Nerazaw-i“ проекту виборчої реформи. Граф Андраші заявив, що плюральність необхідна, бо виборча реформа дає право голосування зверх мільйонів нових виборців, котрі представляють небезпеку для політичної супрематії Мадярів. До обниження мадярської супрематії не можна допустити. Крім мадярського елементу одержав більшість права німецький елемент, котрий симпатизує з Мадярами і має спільні з ними інтереси. Однак сама плюральність не забезпечить Мадярам верховодства. До того потрібний ще відповідний поділ виборчих округів.

Дальше заявив гр. Андраші, що для аналізу фактів право голосування буде посереднє і голосоване буде явне.

Ренесанс для зголошення кандидатів означений найліпніше на вісім днів перед виборами. В проект реформи є також постанови, щоби виборці, котрі мусять їхати до міста, де відбувається голосування, діставали зворот коштів подорожі й удержання на день виборів.

Ся подорож викликала в клубі незалежності живу дискусію. Вкінці після пояснень з боку гр. Андраші зібрані згодилися на сю точку.

До Підгорець.

З вечора не забудьте собі приготувати що попоїсти в дорогу, бо як того не зробите, то кепсько випаде ваша прогулянка; а вже не дай Боже, як виберете ся в яке жидівське сьвято, тоді зовсім біда: не знайти-мете, чи любуватися красою природи та, дивлячись на старі замки, чи накривати собі всякі картини минулого, чи такий глядять десь за „молока шклянкою а чи пива гальбоно“, як сьвітаєть ся в наших думках.

Встаньте раненько, умійте ся біленько і біжить собі на Підзамче чи до головного двірця, — кому куда ближше. Сідайте до поїзду, що їде до Підволочиська; лиш ідіть до задніх вагонів, бо вони без пересідання їдуть на Броди; а білет беріть до Ожидова, до першої стації за Красним.

Висядьте в Ожидові і стріне вас тут хороший ранок (як що хороший!), атмосфера тихой малої стаційки і поганенька фіра; лиш як маєте здорові ноги, то такі ліпше йдіть пішки, апостольським способом.

Загубитесь в широкіх просторах подільських, тих просторах, що йдеш-ідеши і три і п'ять і вісім кілометрів, а все бачиш свій одправний пункт. Широко лани панські, вузьенькі грунтики хлопські, межі і безмежність, ширина, простір і сонце, сонце, сонце.

Питайте дороги на Олеско. Зрештою руки, що стоять на роздоріжжях і тичуть пальцями на чотири боки, покажуть вам; куда йти. Силько вже стоїть стоять вони отак, сї руки, і показують дорогу до Олеска, то на Ясени, то ще куда?... Одні відкиваються, на їх місце прибивають другі; а паде стовп, — вріють другий: кожде по-коліне змінити по парі сїх рук. І тисячі подорожників, як от і ви тепер, підходили до стовпа, читали свій напрям. По чім знати? Може як би чоловік пішов по правій дорозі замість лівої, — може змінило ся-б все його життя.

От чотири лани на роздоріжжі. Але які лани! Тисяч корон витяг би з них пейзажист та ще й другому воставив би на 1.000. А між тими ланами старезна фігура, — сьвяти Станіслав. І коломна тут же недалеко; висока, рівна, Хотсь і по

щося ставив її, муровану; певно хотіли ясновельможного муровати, щоби стояла та показувала дорогу приїжджому. Може хто не знає, куда йти до замку пана Вязлава; чи там Андрія на Рзевушкіх Rzewuskiego, — так от щоби знав. Самотня коломна, серед убогих піль осирочена, а думкою і гордістю чомусь віє від неї.

Олеско. Насамперед ринок, як водить ся. Що за розкіш сї маломістечковї ринки! І взагалі вся східна Галичина — се „мушка в бурштні“, цікавий конгломерат чотирьох століть; а вже сї ринки — то неопізнана річ для історичного мала, повістара і нішої їм подібної бранки. Так і просить ся на картину! Хто хотів би уявити собі життя XVII. віку, хто бажав би оживити перед собою малюнки давню минулого той мусить бачити сї маломістечковї ринки.

Сі корчки, залізи, довгі стародавні будівлі, пейзаж жидівство з великим нервовим рухом, вічною біганиною; великі жовточервоні каложі, котрі певно не висихають уже три століття; меланхолійний хлоп сї своїм драбинним возом, сконструйованим ще за часів Володимира Сьвятого; кузня й сьвята пропінання, — все те було таке-ж самісіньке ще й при Богдані Хмельницьким.

Отак вийдете бачити і в Олеску. Старий костел, забарвлений сонячними плямами, з тишиною віковичних дерев, з усіякими мальовничими кучотками, зеленою муравою та парю якихось пам'яток, давно похованих достойників олеских. Костел певно пан фундував, дав таке добре місце — в самім ринку; ну, а для хлопської віри можна храм поставити й подеділ де.

Цвинтар з важкою сірою брамою, полупаною зубом часу; а на цвинтарі — знов перше місце панови, його пам'ятником, його нагробком; хлопці-ж можуть і денебудь полежати; однаково, як прийде страшний суд, то насамперед судитимуть шляхту, а на хлопа крикнуть: „Zaszedł po! Ozege się rchasz“?

І засів плодучий хлоп весь цвинтар своїми хрестами. А хрести старинної, візантійської форми, такі-ж самісінькі, якими засіяно старі кладовища Катеринославщини, Київщини, північної Херсонщини. Одні руки рубали ті всі хрести...

А далі за містом; жидівське кладовище; зо-

всім виглядає, як поганське погребене, як долемени які. Те саме каміне, рубом поставлене, написи гієрогліфічні; все то старі якісь пережитки, все то не наше, не наше століття.

А ондечки й замок Rzewuskich. На самотній горбі і сам самотній, собі в усім вдоволюючий. Як же не було бути гордим, чванливим чоловіком, що мешкав в такім замку? Як же йому не було дивити ся з висока на такого хлопа, що гине собі там десь в низу, в такій тісній, зіпленої з усіякого матеріялу, не виключаючи й кінського кизяка, халуду? Ні, все довкола мусіло підтримувати й ростити панську пиху й несприштованість, а навпаки — не було нічого такого, що руйнувало би сї почуття. Тепер є якісь ідеї, аналізи, рефлексії і ще Бог знає що; тоді нічого того не було і ніщо не підкопувало панської висоти, не заповняло прірви. І панство стояло собі, як той велет на глиняних ногах, аж поки не прийшов „дух часу“ і не здухнув велетня на землю.

Але мимомимо. Далі йдім, далі йдім, далі — до Підгорець, до замку круля Яна. Он далеко високий верх з жовтозеленою шапкою; певно, за верхом і замок десь. А поки дійдемо, простори, поля. Вже не видно Олеска: впадо кудись у прірву і лиш замок оден, не знати чи гордо чи сумно, стоїть, здаєть ся мов на річці.

От ми вже й коло гори сї білої. Заглянеш за неї, і мимоволі кинеть ся тобі думка: як же воно було тут колись?... Балки за балками, яруги за яругами, горби за горбами, а по тім усім рештки ліса. А як же! Був він колись непрохідно-дрімучий; чи не була се тоді найліпша оборона від всякого нападу? Таке то нелюдських сил треба би було протерти ся крізь сї хащі непролазні, крізь сї живі неопорні стіни! Тепер тут уже нема нічого: стоять стоси порубаного дерева; певно що тижня назидать якийнебудь Жид або посесор і велить звести хлопови дерево до міста чи до залізничі. Але думка укриває сї горби й яруги древним лісом і малює собі в нім таке розбійницьке гніздо — замок.

От і Підгірці. Вступите в хату: не почуєте руської мови, лиш польську; по польськи грають сї діти, по польськи господарка кличе кури.

Але от вулиця виходить на величезну площу, серед котрої — храм... Голова мимоволі обнажить ся і хилить ся коломно. Як то все уміли ті люди поробити пишно, імпозантно! Самий храм — се розкішний пам'ятник старинної архітектури; чудовий і чудово збережений портал з двома рядами коломн і сї статуями на верху; кам'яні сходи, витоптані тисячами ніг що тут ходили; пам'ятники в ограді, артистично висічені з пісчаника; все те обвізаве вас духом старини, пошани до минулого, яке-б воно там не було. Так тихнуть зухвалі слова і сьмх молоді в присутності ветхого денника, хоч може й не бездоганною була молодість його носящого сідну.

Серед площі ще якась старе каміне; щось ще будувало ся таке, що додавало би пишності; годувало би гордість вельможного магната. Все було раховано на те, аби здивувати, показати всю могутність, а твою дрібноту.

В самім храмі — теж пишнота, золотоясні рожеві кольори. І не знаєм, кого честви більше будівничий: чи Бога чи магната. Я не знаю, чи справді Богови було приємно дивити ся на всю ту показну розкіш; але що то було дуже приємно магнатським очам, то я знаю напевне.

А в простій-простій лінії від церковних сходів рівна як струна дорога веде поміж деревами горлоу й до замку. Що за парк чудовий! Які дерева! Величезні, кріслаті, розвісили руки широко доволка, укресли ся мохнатыми непроглядними зеленими шапками й шепочуть казку минулих віків. Бачили вони неоднораз: бачили шляхту, в оксамит та шовки повбрану, панів і панянок в розкішних туалетах. Не оден поплунок ляснув тут, під сьмх ліпями, коли вони були ще молодими; не одну чару мальовзні та старого węgzuwa випив тут вусатий, ситий шляхтич. І музика і штучні вогні після італійської рецепти і грім салів, з гаківниць та мюздрів...

І замок! Товсті стіни, брама гарно збережена, рови, башти по вуглах. Але звідси з передньої сторони це не так являється як він імпозуючий; обійдїм його довкола. З протилежної сторони, коли стати на широкій площі-веранді, обрмованій балюстрадою, справді не хочеть ся зійти з місця. Померли

популярні клічі, без огляду на те, чи вони йдуть з боку правого чи з лівого, запитує, невжеж селяни роблять у нас довготи, що їх люблять? Він бачив краєви й польських і руських селян, аби вони не лиш не потребували зятати таких довгів, але щоб навпаки ціли навіть довготермінові ошадності, як се десь ся у Франції і Німеччині, та при тім треба згадати, які прикри наслідки стає за собою для селянина затагане короткотермінових позичок, як воно руйнує його господарства, здоров'я й його рідні та як опісля руйнує, культурний, умовий і національний розвиток селянства. Отим то є обов'язком Краєвого банку допомогти нашому людові, аби він перейшов від жхварського кредиту, який зруйнував вже тисячі селянських господарств, до господарства кредиту дого термінового. Нині є ся справа тим більше пекуча, що наслідки американської грошової кризи, ж тепер дають ся відчувати через зменшене дпиви гроша з Америки до краю. Селяни. Селяни чисили на ті гроші, щоб сплатити ними позички, а тимчасом зза моря приходять не гроші адепозитів емігрантів, які не могли найти праці. До сего лиха приїшли ще елементарні нещастя. Селянство потребувало й потребує довготермінового кредиту, з сего причини просить він узягати таку поправку в III. резолюції банкової комісії, що по словах „щоб улепшити властителям“ дати слова „менш шіх у послужностей рільників“. (Опески.)

По промові краєвиського посла Гурского, який обговорював законні перерізи, що спинюють акцію будовання робітничих домів та вказував на потребу звільнення всіх рільничих юрстатів від домового податку, забрав глос дир. „краєвого банку“, пос. Мілевський.

Він висловив передовсім свою радість з приводу широкої дискусії, яка розвинула ся над краєвим банком в комісії та в палаті. Потреба була мати виразливі, тож і всім случаям дискусії вказує потреби, задля яких заспокоєна будуть висмажувати ся уми. Кредит з одною з наймогутніших підойм особливо для них, що спізнали ся в розвитку, а до них належить — ми. З сего причини треба трактувати повною цілою проблему ужиття кредиту в господарствах приватних і в публічній господарстві краю. В тарі з тим мусимо пам'ятати, що існує якась ризико, та що кредит вплине добре лиш тоді, як буде ужитий розумно. Передовсім мусить він оставити в рівновазі до засобів господарства. Другою умовиною користий з кредиту є те, щоб той кредит ужито до продукції та щоб позичаючий заробив більше чим має за той кредит заплатити. Бесідник пригадує часи кредитових надкутих через які краєвому банкови прийшло ся перевести до нині ліквідацію деяких селянських інституцій кредитових. У всіх життєвих відносинах треба пам'ятати на слова вірменського єпископа „Mina wiek złoty, czego się potrzeba“.

Бесідник розділяв відтак поступати ставлені до управи краєвого банку та вказує на неможливість рівночасного сповнення всіх домагань. За останні роки управи банку завели чимало уліпшень, а до них належить: знижене мінімальне дозатку для селянських позичок; об'єднане допускання суми позички (а найті 400 і 500 коронів); заведення передлітального поступовання, що вперед остерігає довгича перед наслідками неплатежів; розширене відділ позичок готівкових; заведення фонду інвестиційного; окредитоване 198 стоваришень на суму 15 мл. кор., яке дальше йти не може; окредитоване спілки фратурової; переведене реформи комунальних позичок, впроваджене ануїтетових інтезесів з державою і правительством та емісія залізничних позичок.

Бесідник наводить слова Рапапорта, що Банк краєвий мусить бути стягом краєвого кредиту. Він мусить мати всі інтереси такі чисті й прості, щоб його бізнес заслуговував першорядної цінки. Справдішній розвій відносин довів до того, що Банк набрав щораз більшого значіння. Тому треба дуже критично й обережно трактувати розширення його агенд. Відтак обговорював бесідник справу селянського кредиту і справу парцеляційну. Бесідник присвятив багато часу дослідям над розділом і укладом земельної власності. Сей проблем має для краю першорядну вагу. Земля рішиє долю народу. Проблем сей має в своїх квітках грозиливі масштату. Погляди лібералізму, що з землею можна кождому робити, що хоче є після бесідника неспішні. Всюди за границею земля дешевша ніж в Галичині. У нас треба неважко остерігти подати цифри ціни землі. Для улепшення хвилювого інтересу не може краєвий банк акцентувати цін в котрих постійність годі опирати гіпотечні виміри на надлі на заграниці зарібки. Труднощі для хліборобського кредиту не робить ся. Прийде хвиля, коли ціни землі сплинуть ся і спадуть. Бесідник не вірить, щоб жадачі резолюції вистарчили до успішного поладження парцеляційного проблему та підносити думку, чийого сего питання не мож рішити через рентної оселі. Рільнича земля повинна бути вартатом, а не предметом торгівлі. При парцеляційній проблемі не можна дивити ся лиш на те, чи обшарник хоче дати, а селянин купити, але треба узягати те, чи інтерес суспільності. На внесену резолюцію бесідник готить ся. Можна osiąгнути великі успіхи, коли не берег ся задачі понад сили. Треба поступати обережно але з вірою і вірвагою. Наша суспільність мусить в великій мірі користати з кредиту, а що наше політичне становище зависить від нашої сили, тому бесідник поручає лише поступенне подивняне економічне, що має у нас соціальне і політичне значіння. В політиці значить лише сила, що опираєт ся не лише на розум, але також на грошах. (Опески.)

По перерванню дебати відітано поставлені внесення і інтерпеляції.

Внесення поставили бл. ин.: п. п. Винничук в справі зміни §. 20, уст. 8. закона бур.; о. Колпачкевич в справі прискорення регуляції ріки Рати; д-р Макух в справі будови мосту на Дністрі коло Довгого, а пос. Трач в справі признання запомогі косяцькому повітові на будову догір.

Інтерпеляції зголосили: д-р І. Макух в справі надкутих дорогового кондуктора в Устю Зеленим, Кароля Слушкевича в справі будови дороги з Устю Зеленого до Низкоколизи та незвичайно обемисто 34-аркушеву інтерпеляцію в справі безкоштовних надкутих, яких допускаят ся властї в області руського народного шкільництва; д-р Куровець в справі заведення інституції постійних шкільних лікарів у середніх школах; Крисоватий в справі урядованя респіціента скарбової сторожи Юліана Кілярського; Тим. Старух в справі неправильного урядованя жандарма Штрайхера на вічу в Богородчанях дня 20. вересня с. р.; Сеник в справі конкурентній в Топорівцях пов. Городенського; а пос. д-р Кость Левицький в справі видачі безплатних сертифікатів для вищених диків і иншої шкідливої звірини, з огляду на те, що пр. рогатинське староство в супереч 47 §. ловецького закона не хоче видавати селянам сертифікатів, через що селяни терплять великі шкоди від диків.

Слідуюче засідане завтра, в суботу о 10 год. пер. пол.

ТЕЛЕГРАМИ.

Дня 2. жовтня 1908.

Криваві події в Задрі.

Задр. (Тел. прив.) В останніх днях кілька разів приходило до дрібних конфліктів між військом і цивільними. Передвчора вечером прийшло там до більшх ексцесів. Коли гурт мешканців вертав ся з прогульки до міста, прийшло до конфлікту з патрулем жовірів краєвої оборони. Зпоміж публічних впаде революверний вистріл, наслідком чого патруля дала кілька алярмових вистрілів. Також із бічних улиць впадо кілька революверних вистрілів. Супроти того один кадет краєвої оборони велів дати дві салви, котрі ранили дві особи.

Санкція закона.

Віден. (Таб.) Урядова часопись оповіщує: Цісар санкціонував ухвалені гал. соймом закон в справі часового звільнення від краєвих і громадських податків до податку домово-виробничого домі, котрі будуть побудовані на закуплених від державного скарбу громадою м. Кракова фортифікаційних землях.

Поліпшеня положеня державної служби. Віден. (Тел. пр.) З днем 1 с. м. ввійшов у жите закон про додатковий кредит 4 і пів мільона корон на 1908 рік для політичного будя дотрих категорій державної служби. Однак наслідком його застосованя і скотимлюваня відносин не дозволяти ще в усіх галузях перевести його в жите; се доконаєт ся в найближших днях, очевидно з обов'язуючою силою від 1 с. м.

За велико-сербську пропаганду. Загреб. (Уг. кор. б.) За участь у велико-сербській пропаганді узвезено в Гліні 6 осіб і відставлено до тутаешної в'язниці.

Еспанський король у Будапешті. Будапешт. (Тел. пр.) На привіт еспанської королівської пари місто удекороване стягами угорськими й еспанськими. На залізничній доріжці привитали гостей: цісар, архикнязі і архикнягині. Вечером був дрібський бал.

Болгарія й Туреччина.

Будапешт. (Тел. пр.) Комісія, зложена з болгарських офіцерів, купує в Угорщині коні для болгарської кавалерії й артилерії. Вчора особним поїздом відставлено до Болгарії коні за 450 000 корон.

Париж. (Тел. пр.) З Царгороду телеграфують, що великий везир заявив одному турецькому журналістові, що проголошує незалежності Болгарії означав для Туреччини „casus belli“. Везир має отже надію, що Болгарія роздумаєт ся.

Холера.

Берлін. (Тел. пр.) Серед підозрілих прояв занедужала тут 11-літня дівчина і протягом ночі померла. Бактеріологічні дослідя покажуть, чи се справді була азіатська холера.

Пetersburg. (Тел. пр.) Від передвчорашнього поїзду до вчора занедужало на холеру 225 осіб, померло 98. Число хорих згадало 1834.

Кольонізація Сибіру.

Petersburg. (Тел. пр.) Комісія кольонізаційна для Сибіру має намір у будучім році признати 850.000 парцель для 100 тисяч родин з сумою людности 500.000. До бюджету вставлено на ту ціль 23.277.000 рублів.

Перська конституція.

Тегеран. (Пег. аг.) Шах взяв назад своє останнє розпоряджене що-до виборів і зарядив, аби вибори до парламенту відбули ся дня 17. с. м., а парламент, аби зібрав ся 14 падолиста.

Марокко.

Париж. (Аг. Гаа.) На вчорашнє засіданя ради міністрів подав міністер Пішон до відома зміст акти, яка буде доручена Мулей Гафидови з домаганем гарантії взаємн за признане його до боку держав. Число воєнних кораблів при мароканських берегах зменшено з 11 на 8.

НОВИНКИ.

— Справа Січинського вернула назад до слідчого судії, радника Берсона. З вишого суду рухливо аскултанта Ремізовського до веденя руського протоколу. Вчора переслухувано матір Марослава. Розслід умового стану Січинського поручено судовим знавцям, котрі будуть його вести в слідчий в'язниця.

— Порядки в адміністраційнім відділі Рад шк. кр. Розпорядком краєвої ради шкільної з дня 20. мая с. р. ч. 153. перенесено ч. к. учителя руської гімназії в Станиславові Антона Крушельницького до польської гімназії в Коломиї. Учтель сей зголосив ся до служби дня 30. серпня с. р. а дня 2. вересня повідомила дирекція польської гімназії в Коломиї краєву раду шкільну про те зголошене. Тимчасом краєва рада шк. не прислала дотичному учителеві асигнати на платню. Дня 25. вересня учитель Крушельницький вислав до президії ради шкільної телеграму, в якій повідомляв її, що до того дня не дістав платні за вересень. Сьогодні вже зачав ся другий місяць, а асигнати на платню нема. Ізза шлепдряну в адміністраційнім відділі краєвої ради шкільної (не дочемо доглянути ся тут зоби, хоч мали-б право, тому що асигната на платню пізніше перенесені учителям уже прийшли) державний урядник не має вже другий місяць платні. І то ще у чужій місті, до якого перенесено його не асигнують, як се дить ся звичайно, задатку на кошта подорожі! Може би п. намісник Божницький, як президент краєвої ради шкільної скотів вглянути в ту справу, евентуально повчити покривдженого, до кого він має звернути ся тепер, коли писма дирекції й його телеграма до президії краєвої ради шкільної безуспішні. Чи телеграфувати до міністерства?

— Процес пос. Василька проти Оячула розпочав ся вчора перед трибуналом присяжних судіїв в Чернівцях. Д-р Оячул від довгого часу накидав ся у своїм органі „Wahrheit“ на всіх, що стояли йому на заваді в його дорозі до кар'єри, обкидавав кождого болотом, хто відважив ся мати иншу думку, чим він, а се звело його перед судомі кратки. Д-р Оячул старав ся викрутити від відповідальности на всякий спосіб, особливо там, де ходило о накидуване ся на посла Василька. Неперед висказав ся, що він не почував ся собою ніякої вини, бо в іакрімних статях він не ужив ніколи імени п. Василька, а зробила го редакція „Wahrheit“ на власну руку. Вищий суд краєвий відкинув ті „оправданья“. Тоді посол Оячул хопив ся другого викруту — сказав, що до черновецького трибуналу і суду присяжних не має довіря. Та і се не вдало ся і сей викрут відкинено. Оячул вислав телеграфічну жалобу до міністра справедливости проти того, та грозив, що плути справу порушити на зборах та вічах. — Очевидно нічо то асьо не помогло, і посол Оячул ставив перед судом обжалуванй о те, що в часописі „Wahrheit“ в підписанім ним артикулі фальшиво обжалував посла Василька, що він так

впливав на експертів буковинського сойму, щоб ті висказали ся, що се було би корисно для краю стати акціонером фабрики цементу Аксельрада. За се мав дістати посол Василько 60.000 корон гонорару в акциях товариства. Рівночасно з тим процесом відбувають ся процеси посла Василька проти Речнича, ред. „N. fr. Leitende“, проти Кисановича, дальше процес посла Сянула проти д-ра Оячула і процес д-ра Смалє-Стоцького проти ред. Речнича. Розправи ті провадити ред. Киселиця, який воганті засідають совітник Орлендер і секр. Ваял.

— Панські забавки. В купелевій місцевості Марієнбалд є шулерня, в котрій всілякі панки програють величезні суми грошей. По інформаціям одної віденської газети, програли сего року в тій шулерні: оден „гість“ з Дрогобича 1.000 К, другий гість з Дрогобича 6.000 К, гість з Рятшева 1.000 К, другий гість з Рятшева 6.000 К, купец із Загреба 12.000 К, оден Француз 8.000 К, одна „дама“ з Відня 6.000 К і т. д. Діаго лише, що власти дивлять ся на все те кризь пальці, хоч знають як там пани балять ся.

— В справі дефракцій в „Związek kredytowy“ у Львові доносять такі подробиці: Вайсман, маючи велике довіре длятого, що княги знаходжено завсідги в порядку, допустив ся спроневерня тим способом, що фальшував фірмові векселі, забрав для себе резервовий фонд в сумі 19.000 кор. і виставляв щадничі книжочки на гроші, котрі задержував для себе. На слід дефракцій навели перед тижнем кілька векселів згаданого заведеня зсскотновані в ріжних інституціях, котрі запротестовано. То спонукало дирекцію перевести шконтрум каси, в котрій поки-що показав ся брак 10.000 кор. В виду того зажадало від жени директора, щоб вона покрива ту суму. Вайсманова дала векселі, а банк загіпектував ся на реальности під ч. 9. при ул. Крассієвськ. Але майже рівночасно вишло на верх, що Вайсман забрав і резервовий фонд. Коли іменно один з директорів, д-р Равх, добачив брак тсго фонду, зложеного в тресорі каси в цілних паперах, спитав Вайсмана, де він подів той фонд. Вайсман признав ся тоді, що позичив його шурянови на вадіюм і заявив, що найдальше до суботи його зерне. В суботу знайшли ся папери дійсно в касі, а дирекція заявила тоді, що фонд той буде переховувати ся в окремім скровку. А ключ від него задержить дирекція у себе. Тоді Вайсман виявив дійсний стан річи і показаво ся, що тодішні папери були позичені в банківім домі Файгенбаума на кілька днів, на що Вайсман дав векселі в своїм підписом і жінки. Вайсман будучи директором і касиром в одній особі, сам собі переказував і виплати і сам відбирав гроші. Наконеч виставляючи книжочки щадничі, приймав вкладки, але не записував їх до книг, а книжочки виставляв лиш з одним, своїм підписом. Крім того позаривав Вайсман ще й багато приватних осіб, між иншим зарвав когось лікаря д-ра А. на 70.000 кор. а якось угяника банку гіпотечного на 30.000 кор. Ті дефракції сягають кілька літ взад, а всі гроші мав Вайсман прегратива на льоті, на котрій ставив на одно тягнене нераз і по 700 кор. Рада надзираюча „Związek-u“ хоче, як зачувати, зложити якусь суму на санацію і приступити поволі до ліквідації, щоб не допустити до конкурсу, що було би сполучене з великою шкодою для довгичників. Найгірше то, що на Вайсманях не можна нічого пошукати, бо камення, яка належить до жінки Вайсмана, дуже задовжена.

— Нові почтові значки і друки. В слід розпорядку ч. к. міністерства торгівлі з дня 23. вересня с. р. вийде ще сего року новий нахлад деяких почтових значків у відміннім ніж доси виконано, а се: переписні листки, карткові листи, газетні переписки, посвідки наданя на телеграми, блякети до надаваня аноматитових телеграм, карти уповажняючі до телефонічних розмов, карти почтової щадниці і цалули до плачення податків. Згадані почтові значки будуть заосмотрені маюкою по 5, 10 або 25 сотиків з портретом Его Цс. і Кор. Апост. Величства з 1908. року. Нові переписні листки поодинокі і з оплаченою відліцією по 5 і 10 сотиків появлять ся вже з днем 4. жовтня с. р. Реченче виданя инших почтових значків покласть ся в відповідній порі до відомо. Нові переписні листки допускаять ся до обороту з Угорщиною, з окупованими краями Босною і Герцеговиною та з німеччиною цісарством. Через видане нових листків переписні листки лаванійої едичні не тратьть своєї гартости і допускаят ся до почтового обороту. З днем 4. жовтня с. р. буде на ковертах і переписних листах позватного нахладу друкувати ся вже марья з портретом цісара з 1908. року. Приватні коверти з видрукованим почтовим значком даяної едичні можуть також на дальше уживати ся.

— Пенсійне заведенє урядників чесько-словянських інституцій грошевих. Центральний банк чеських щадниць в Празі спільно є союзом чесько-словянських урядників грошевих інституцій одержав дозвіл на оснване пенсійного заведеня урядників чесько-славянських інституцій грошевих. Інтересовані в тій справі можуть засягнути потрібних інформацій та формулярі приступлення в голівнім заведеню або у всіх посестрах центрального банку чеських щадниць.

— Пятинистий тиф. В тижни від 13. до 19. вересня, було в краю 22 нових випадків пятинистого тифа, з чого 15 в самим буцацьким повіті, а то в громадах: Баранів 2, Крассів 1, Лявче 3, Тростянець 2, Чичіків 4, Задрів 2. В Богородчанським повіті були три випадки в Маняві, по однім випадку заготоване в Коляках городенського повіта, в Кривім (п. Лісько), в Акресдорі (п. Печевіжний) і в Гуті дрогобицький (п. Перемишль).

— Підозріла слабість. До одного з першорядних львівських готелів зашло в середу трех подорожних купців з Німеччини, що відбули довшу спільну подорож по Росії. Прибули з Владикавказу, задержавшись на короткий час в Рєстові над Доном. В дорозі оден з них оводі занедужав, а прибувши до Львова, в готель положив ся до ліжка і закликав лікарів. Днягноза не є утєрегані, але заходить підозрінє о холеру. Виділини хорого відіслано до бактеріологічного розсліду і видано відповідні ізоляційні зарядження. Стан хорого поправляєт ся. Його товариші виїхали ся вчора назад до Німеччини. На більшій стадії на дорозі, котрою будуть переїжджати, вислано телеграми в цілі підданя їх приписаній санітарній обсервації.

— Перед холерою. „Gazeta lwowska“ оповіщує з огляду на небезпечність занесеня холери з Росії, потрібне є забезпеченє відповідної кількості лікарських сил, котрих можна бужити або до виконуваня лікарської ревізії в місцях входових, або до поборованя холери на випадок її занесеня до краю. Титулом гинагороди за ту роботу признало міністерство внутрішних справ днети по 20 корон в разі сповнованя служби в місці осідку лікаря та омонді, а 30 корон в разі експонуваня його поза постійний його осідок і в тім випадку зворот коштів подорожі. Лікари, котрі сходили би підняти ся обов'язків ревізійного або холеричного лікаря, мають зголосити ся особисто

до санітарного бюро в намісництві в цілі підписаня відповідної декларації або надіслати таку декларацію листовно і виразно зазначити, чи згодошуючий ся готов до експозитури в якій-небудь місцевості в краю або чи може прийняти обов'язки холеричного лікаря лише в місці свого постійного осідку.

— Ганюнова спадщина. Російські суди займають ся тепер справою спадщини по убитім весною 1906 р. голосником тоді Юрія Ганюна. Виринула справа з того, що полтавський суд затвердив право спадщини в хосен малого сина Ганюна, Олексія. Йому признано право до недвижимого мрєтку в Полтаві, який записано даровизною ще в 1897 р. Ганюнові. Крім того в петербургській філії Лівонського банку переховують ся в окремій скрині два пакети: в однім лежить 14.500 рублів в другім 14.000 франків. Як відомо, Ганюн останні часи свого життя жив в фальшивім пашпортном на імя міщанина Фелікса Рибничського і гроші, зложені в лівонським банку, записані на Рибничького. Тепер правний заступник покійного Ганюна має доказати, що Фелікс Рибничський та сама особа, що Юрій Ганюн. По Ганюні лишилась ще маленька донька Марія, що живе тепер в Полтаві. Як звісно, Ганюн був родом Українцем.

— В справі спадщини по Полуботку доносить російська газета „Утро“, що сими днями вернув до Харкова зі з'їзду претендентів до спадщини по гетьмані Полуботку, відбутого в Гомлі, управитель адміністраційного бюро адвокат Бобков-Басов. Як звісно, пушено з Петербурга чутку, що в однім з англійських банків знаходять ся мільони, які свого часу умістив там гетьман Полуботок. Се дало причину, що ближні і дальші потомки Полуботки порозумівшись з собою на з'їзді в Стародубі, постановили вислати до Лондону чоловіка, котрий би там провірив на місці, як має ся діло з тими мільонами. Делатом тим був якийсь адвокат Пржевальський, котрий тепер вернув з Лондону і на з'їзді в Гомлі зложив звіт зі своєї діяльности. Отже Борков подає в газеті „Утро“ до відомости, що заходи адвоката Пржевальського не принесли ніякого успіху, бо в ніяким з лондонських банків нема й сліду з якоїсь спадщини по Полуботку. Мимо того потомки гетьмана Полуботки не тратьть надії і сподівають ся, що удасть ся їм відшукати спадщину.

— Кошти державної ради. Обчислено, що в 1909 р. на державну раду в Росії (те саме, що у нас палата півів) державний скарб мусить видати 2.250.000 рублів. Видатки зменшують ся через смерть кількох членів. В обчисленю находимо ту новину, що подамо спис усіх членів державної ради, а поруч них зазначено, яку пенсію кождий з них бере. Голова державної ради Акімов бере 25.000 рублів річно; заступник голови Голубев 17.500 руб.; по 25.000 рублів беруть: граф Вітте, граф Сольський та адмірал Алексєєв. Богато таких членів, що мають по 13.000 рубл. пенсії: Горемікин, Ярмольов, Хілков, Дурново, Мілютин, Рооп, Казанов, Тавбе, Швансбах, адмірал Чихачов, Бірелєв та инші. По 15.000 рублів беруть: Герард, Семенов-Тяньшанський, Кулагин, Кобеко, Фрезе, Пятелєв, Булігін, Оболенський 2-ий, Маврухін та инші. Найменше жалування — 10.000 рублів беруть призначені члени: Піхно, Гере, Сергієвич та Сергієвський.

— Дрібні вісті. Виділ повітової ради в Косові розписав конкурс на дві посади окружних лікарів в Жабю і Гриняві. — Міністер просить поручити професорови учительської семінарії в Чернівцях, О. Жуковському, функцію краєвого шкільного інспектора для польських і науки польської мови в буковинських школах. — В Кракові застріли ся в мешканю одного капітана хіхоти 28-літня Вільгельміна Іванушка, тому що він не хотів з нею ожєнити ся.

Оповідки:

Головар Задр. в суботу: Евстатія, Тат. (лат. Кандида). Головар в неділю: Кондрата (лат. М. П. Рокля).

□ До Русинів міста Львова. Через смерть бл. п. Евгєна Спжарського, члена Війалу організації Русинів міста Львова, дізнала наша організація болочну страту, бо нестало одного з найсвідоміших представників нашого міщанства. Простіт ся проте членів організації Русинів міста Львова, щоб через численну участь в похороні котрий відбуде ся завтра в суботу о год. 3. попол. з дому жалоби ул. Театинська ч. 17. на личацьке кладовище, відідала повну честь покійникови. — Від організації Русинів міста Львова. Д-р Евген Озаркевич, голова; д-р Володимир Бачинський, секретар.

□ Мст! вінка на домовину бл. п. Евгєна Спжарського уляило товариство взаїмних обезпеченє „Дністер“ у Львові в хосен „Руської бурси ремісничої і промиславої“ 50 корон. Виставляючи іменем могоїки ватної бурси щирий жал з приводу передчасної смерті незабогої пам'яті Евгєна Спжарського, складаємо заравом подяку Хвалній Дирекції товариства „Дністер“ за згаданий латок. — Від „Руської бурси ремісничої і промиславої“.

□ В Городку уладжує „Міщанська читальня“ дня 4. с. м. (неділя) у власній салі виставу комедії „Заверуха“ і „Два домик і одна фіртка“ Лотюцького. Початок о год. 7. вечером.

Урядові вісті.

§ 3 львівської архієпархії. Канонічну інституцію дістали оо. Михайло Власенко на Наквашу, Іван Іванчук на Вікно, Евген Тимкевич на Кудобиці, Николай Проксирович на Юнашків, Денис Кошоба на Завалів, Андрей Декальський на Білявці, Емілія Радзкевич на Вишню велику, Михайло Абрамовський на Дубіне, Володимир Коломєнь на Ліщин. — Завіталєства одержали оо.: Іван Біляк в Гарбузові, Михайло Бутринський в Шичківцях, Андрей Дубицький в Звенигороді, Роман Березинський в Кривім, Юліан Фадєєвич в Козаці і Іван Брилинський в Вибудові. — Сотрудниками назначені оо.: Теофіл Дурбак в Зарванці, Володимир Масяк в Золотинках, Михайло Ганушевський в Болахові, Іван Жигаль при церкві св. Параскеві у Львові, Стефан Мохнацький в Тегеболі, Василь Матвійко в Николаєві н. Дн., Семен Біленький в Тернополі і Володимир Галайчук в Галичині. — До канонічної інституції вівані оо.: Андрей Княль на Оплуцко, Василь Кушнір на Вербів, Мелетій Дерзович на Братківці, Нестор Коржинський на Довге, Теодор Костишин на Голоско велике і Михайло Бутринський на Шичківці. — На конкурс з реченням до 13. листопада виставлені парохі: Кішівна, Нідитич, Лєшівка, Лукавці, вижна, Писанця, Межирічє, Сихів коло Львова, Сморже, Лясичи, Стрілки, Сваричів, Берлин, Вибудів, Тростянець великий, Монастирєць з тим, що, хто дістане презентаційну грамоту, буде संबязаний при канонічній інституції дати письменну заяву, що годить ся на відділенє Коротин і Гарбузів з реченням до 28 вересня с. р. — Від конкурсового парохіального іспиту увільнені оо.: Юліан Зубрицький з Ягдурова, Николай Селезінка з Ячича, Богдан Елішевський з Гуменця, Юліан Твардєвич з Лопанки і Михайло Чачковський з Товстого. — Іспит конкурсовий парохіальний відбуде ся дня 11. і 12. листопада с. р.

Виходять у Львові щодня (крім неділі і свят) о 5-й годині по полудні.

Передплата і ілюстрації приймають у ЛЬВОВІ: Адміністрація „Діло“, Ринок ч. 10. Бюро газет „Однорічник“ у Львові: М. Дук, І. Воллзе 9, Р. А. Riecher, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasensteins & Vogler, Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse 118, У ФРАНКУРТУ І ГАНБУРГІ: M. Haasensteins & Vogler.

Реклама, Адміністрація і Експедиція Ринку ч. 10. — Рукописи збирають у Львові на поштових відправках. — Рекламісти не вичисляють нічого з цього.

Діло

Число телефону 361.

Передплата на „Діло“

в Астері:		за графікою:	
на рік	22 к.	44 корон	
на 6 місяців	16 к.	33 к.	
на 3 місяці	10 к.	22 к.	
на 1 місяць	3 к.	7 к.	

У Львові (без поштової пересилки).

на рік 22 к. на 6 місяців 16 к. на 3 місяці 10 к. на 1 місяць 3 к.

Попередня ціна коштує у Львові 10 к.

на провінції 12 к.

Оголошення виходять прийматися за 20 к. за одну стрічку ілюстрації або за 10 к. за одну стрічку тексту.

Брошури „Матеріали“ по 60 к. — Подати і наміти оголошення чотирьох на 20 к. за стрічку.

Друкарня і навігація на ілюстрації в Львові.

Поляки й наша соймова політика.

Орган пресеси соймового польського кола, „Słowo polskie“ виступило в ч. 462 з 3 с. м. зі знаменитою статтю п. н. „Obóz turskie“, що відкриває ті пляни, які має польська соймова більшість щодо руської справи в соймі. Орган п. Глобінського не може вийти з дна, чому руські послы в соймі не ведуть обструкції, полуючи зі всіма бурливими інцидентами такої тактики, і боячи ся, щоб сього польська суспільність не взяла за привід до яких-небудь уступок для руських домагань, остерігає її, що теперішня тактика нашого соймового клубу, „я не тільки признає початку звороту в цілій їх політиці, скільки дипломатичним маневром, щоб мирним шляхом узаконити те, на виборення чого силою не можуть на разі числитися“. Бо бачите: „не сама тільки радикальна тактика Українців є грізна, але передовсім грізне є їх змагання до підлу Галичини і до вигнання нас за Сян. Чи нас вигонять палицями й ножами, чи усунуть зі Східної Галичини спокійним, але через те не менше сильним та витривалим натиском на нас, чи вквітці видипломатизують від нас добровільне віддане їм влади в Східній часті краю, — се виходить на одно і те саме“.

Теперішня тактика „Українсько-руського Клубу“ тим більше не на руку органу голови польського соймового кола, що вона перешкаджає польській соймовій більшості в її плянах щодо москвофілії. Тільки подумайте; Українці, ті авантюристи, яких, здавалося-ся, нічим не можна здержати, показали багато більше політичного такту від багато зрештою культурніших від них старорусинів, котрі „якби завзяли ся провокувати польську опінію, не оглядаючи ся на ніякі конвенції. Знають вони добре, — бо се ясно і виразно сказала їм ціла польська суспільність, — що наші симпатії звертають ся до них, як до уміркованих, культурних руських елементів, але ніяким способом не може симпатизувати з проблемами штучного перетворення Русинів на Росіяни, а тим менше прикладати руки до тих змагань. Знають вони також, що без підпертя Поляків не остоїть ся в боротьбі з радикальною демократією Українців. А одначе перед отворенням сойму оголошують маніфест з домаганням російських шкіль, а на першій засіданні сойму заявляють торжественно, що вихідною точкою цілої їх політики є пошук їх приналежності до російського народу. Може бути, що улягли вони нинішнім вертатам через Львів з Праги російських делегатів, може бути, що улягли в фразу „Нового Времені“, що центральною точкою польсько-російського питання є справа „Галицьких Росіяни“, — але в кожнім разі повинні були заставити ся, що такими декларациями самі добровільно зрікають ся ролі представництва руської людності краю, а приймають на себе марку представників чужої державної ідеї, якої ані не хочемо, ані не можемо підписати, хоч-би з огляду на нашу лояльність відносини до монархії, не говорячи ще про глибші причини принципіального характеру“.

Порівнюючи тактику українських і москвофілівських послів, „Słowo polskie“ з очевидним жалем констатує, що „треба признати, що симпатичніше вражіння робить соймова тактика Українців ніж москвофілів“. Але в політиці — киче воно — не тільки руководити ся вражіннями, і то хвилевими. А коли візьмемо на увагу поведінку старорусинів і Українців від часу парламентарних виборів, то вага з певністю не перекинулася на сторону Українців. І тому клав воно нашим пошлом таке цілісним: „коли Українці в кінці зрозуміли, що за Сян нас не вигонять, коли понесли руйнування найбільше їх самих боротьби, коли хотять в будучности згідно з нами працювати для добра цілого краю, щоб на основі загального в сім краю матеріального і морального добробуту оперти цивілізаційний поступ своєї народності, — то нехай ствердять се відповідним голосуванням над поставленими в соймі з польської сторони внесеннями принципіального, політичного і суспільного характеру“. Інакше — „рішене в користь Українців проти старорусинів“, „офіційна невідання нами української ідеї горожанського управління в нашій країні значило би стільки, що добровільне заперечення нами самими наших моральних прав до Східної Галичини, публічне признає, що ми тут справді тільки згаїди“.

Тим „рішенням в користь Українців проти старорусинів“, тим „офіційним жаганням горожанського управління української ідеї“ мав би бути на думку „Słowo polskie“ вибір руського члена Краєвого Виділу. І орган пресеси соймового польського кола стараєть ся доказати, що такий вибір не є конечний. „Бо остаточно — виводить він — вибір одного з руських послів членом Виділу є політичною куртоазією з боку польського сойму, зазначенням, що сойм руководить-меть ся супроти руської людності нашими традиційними принципами братньої любови до неї. Але ані з букви закону ані з духа краєвого статута не випливає для нас який-небудь обов'язок в сій справі. Краєвий Виділ, се виконавчий орган сойму, який по своїй суті повинен мати довіру переважної більшості сойму і повинен бути вибраний виключно на підставі фактичних та ідейних кваліфікацій. Сойм зовсім не знаходить ся в примусовім положенні вибирати між представниками двох чужих державних ідей: російської і української, коли-б при догляднійшій опції показало ся, що в соймі нема нікого, кого можна би з доброю вірою признати представником руського люду нашого краю“. І тому „Słowo polskie“ закликає, щоб з „рішенням у сій справі зажадати ще до кінця теперішньої сесії, аби руські клуби в соймі мали змогу виразніше зазначити своє політичне обличчя, бо

„кожний крок в руській справі є справою цілого народу, бо входить інтегрально в склад нашої загально-національної політики“.

Як ми вже сказали, отсі виводи „Słowo polskie“ зраджують, які пляни мала польська соймова більшість щодо руської справи в соймі. Поляки числили майже на певне, що українські послы виступлять в соймі з обструкцією, а тоді можна буде висунути проти них москвофілію, як одиникий руський елемент, здібний до позитивної праці, признати їх одиникими представниками руського народу, вибрати з-поміж них члена Краєвого Виділу і загально при їх помочи нищити український національний рух, заслоняючи ся перед Віднем, який противний москвофілістству, тим, що Українці, се елемент деструктивний і тому в інтересі краю і держави, в інтересі суспільного ладу і порядку треба їх поборювати при помочи москвофілів.

Але сей рахунок завів. З одного боку українські послы піднесли свої національні, політичні і суспільні домагання в такий спокійно-річевий спосіб, що їх тактиці не можна нічого закинути, а з другого боку москвофілі показали свою національно-російську краску швидше, ніж Поляки вспіли проголосити їх „одиникий представниками руського народу“ і злізати на них з того титулу всі ті благодати, які потрібні для поборювання українства при помочи москвофілівства. Се вивело орган пресеси польського кола з рівноваги і він накидає ся на українських послів за їх спокій і річевість у соймі не менше, ніж накидає ся на їх остроту тактики в парламенті та грозить їм, що доки вони не відступлять від своїх принципіальних домагань повної рівноправності руського народу з польським і не згодять ся на повне закріпощення руського народу польським через розширення автономії Галичини, — доти ніхто з них не вийде до Краєвого Виділу. А що москвофілі також на вибір до Краєвого Виділу не заслужили, то „Słowo polskie“ стараєть ся перекопати польську соймову більшість, що можна й нікого з руських послів не вибрати.

Але дозволить шан. орган шан. пана Глобінського, що ми сю погрозу назвемо: „strach na Lachy“. Виключити Русинів з Краєвого Сойму Поляки не можуть, бо се забороняє їм політичний розум і їх власний політичний інтерес. Чи міг би пан Глобінський з таким пагосом декларувати про „руські привілеї“ перед віденським парламентом, як се він робить при кожній руській дебаті, коли-б показало ся, що польська соймова більшість не допускає до Краєвого Виділу ані одного представника руського народу? В сій справі вони мусять вибирати між Українцями і Росіянами. Як же. Кажемо з натиском: Росіянами, бо-ж всі члени москвофілівського „Руського Клуба“ в соймі наслідком виборчої програми, на яку вони наклали, наслідком своєї відозви перед скликанням сойму і в кінці наслідком декларації пос. д-ра Дудакевича в соймі не можуть бути ніяким чином уважені представниками руського народу, а тільки Росіянами. А вибираючи, Поляки мусять взяти під увагу те, що за Українцями промовляє дотеперішній безперервний стан посідання, бо-ж всі дотеперішні руські члени краєвого Виділу зачисляли ся до українського національного табору, що вони мають чисельну перевагу в соймі над москвофілами, що в їх руках знаходиться руська політика в парламенті та що в кінці — і се найважливіше — в їх руках знаходиться все, що рішає про характер народу. Характер руського шкільництва в Галичині від народних шкіль до університетських кафедр, наукові, просвітні, економічні і фінансові інституції, література, наука і штука, одним словом все публічне життя нашого народу в Галичині носить український національний характер, даючи таким чином українським послам повне право виступати в ролі єдиних представників нашого народу і домагатися всього того, що їм як представникам нашого народу належить ся.

З сього становища місце в краєвм Виділі не в ніякому концесіоні ані ласкою для нашого соймового клубу і тільки в його добрим правом і коли б польська соймова більшість порушила се право, вибираючи до краєвого Виділу самих Поляків або підносячи на становище представників руського народу котрогося з послів, що заявили себе Росіянами, — то мусіла-б взяти на себе також політичну відповідальність перед краєм і державою за всі конвенції такого кроку.

І тому ми погрозу „Słowo polskie“ не боїмо ся і не віримо, щоб польська соймова більшість захотіла їх виконати, а саму статтю „Słowo polskie“ вважаємо тільки невдалим маневром, котрий замість перелякати наших послів і заставити їх голосувати за розширенням краєвої автономії, відкрив тільки слабі сторони теперішньої позиції Поляків в руській справі.

Нехай-же і „Słowo polskie“ і пресес польського соймового кола і польська соймова більшість і всі, хто займаєть ся політикою, приймуть до відомості, що ніякі погрози не в силі заставити наших послів і в загальній цілої нашої національної політики зійти зі становища, яке ми займали досі, відступити від домагань повної рівноправності нашого народу в Галичині, від домагань, яке вправді не означає прогнання Поляків за Сян, як се існує „Słowo polskie“, але яке твердо стоїть на тім, що руський нарід повинен бути паном на своїй землі. І нехай всі вони будуть невісти, що за розширенням автономії краю представники нашого народу ніколи голосувати не будуть, що вони все будуть виступати проти сього способу закріпощення нашого народу під абсолютну владу „jednego

polskiego sejmku“, домагаючи ся автономії національної, автономії для свого народу.

Але чи домагане повної національної рівноправності ставити мемо в такий чи інший спосіб, чи виступати-мемо з обструкцією, чи з тактикою, повною спокою і річевості, се вже належить до нас і орган пресеси польського кола дурює, що наші послы не числять з тим, що вигідніше для польських політичних плянів, але поступають так, як се їм видаєть ся відповідним. І так буде й на далі. Як з одного боку наші послы не дають ся спровокувати до якихсь острійших виступів тоді, коли се на руку нашим противникам, так з другого боку вони не відступають і перед найострійшими виступами, коли сього буде треба. Але про одно і друге рішати-ме не бажане наших противників з польського табору, але виключно наша оцінка політичного положення і наше розуміння інтересів нашого народу.

О демократію!

В соймовій комісії для виборчої реформи став ся факт, про який кожний правдивий демократ не може подумати без обурення: найрадикальніший речник польської демократії і демократичної виборчої реформи виступив з виводами, які дають знамените оруже в руки всім противникам загального, рівного, безпосереднього і тайного виборчого права. Від великої французької революції аж до нинішнього дня основний принцип демократії полягає в тім, що всі горожани держави, без огляду на народність, віру, суспільне положення, культурний стан і всі інші ріжнці, які заходять в сучасних суспільностях, повинні мати рівні політичні права. Де сеї рівності нема, там нема і демократизму, а є тільки демократичне фарисейство, демократична демагогія. І проти сього основного принципу, проти рівності, виступив у соймовій комісії для виборчої реформи провідник людовців пан Стапінський. Мотив його виступу: національний шовінізм, жажда пановання польського народу над руським, а удекороване сього мотиву: буші-то нижчий культурний стан руського селянства, який не дозволяє, щоб воно мало рівні виборчі права з селянством польським.

Сю ініціативу представника польського селянства на селянство руське зараз з місця належно відпер голову нашого соймового клубу пос. Олесницький. Але ся справа має не тільки національне значіння, значіння питання, чи справді руське селянство стоїть культурно нижче від польського, — вона має також значіння загальне, вона означає потоптання основних принципів демократії.

І сам мотив пос. Стапінського і удекороване його не мають нічого спільного з кругом ідей демократизму. Принципи демократії не допускають ані пановання одного народу над другим в загальній ані з окрема з причини нижшого культурного стану, — і цілий виступ пана Стапінського тісно зв'язаний з кругом ідей противників демократичної виборчої реформи — польської шляхти. Вона власне мотивує свої політичні привілеї тим, що вона являєть ся представницею культурн супроти темноти народних мас, незрозумілих до участі і впливу в правліно краю. І найважливіший момент виступу провідника людовців лежить в тім, що він признає справедливими ті мотиви, якими шляхта і буржуазія декорує своє пановання над народними масами, і тим самим санкціонує те пановання, ті привілеї, котрі так завзято боронить шляхетський сойм перед домаганнями народних мас. Бо коли в загальній можна комуся відмовляти рівних виборчих прав задля його культурної низькоти, то повну рачику має шляхта і буржуазія, відмовляючи рівних виборчих прав селянинові і робітникам, бо-ж культурна низькість селянина від діла і робітника від буржуї є в теперішніх відносинах, де селянин і робітник мусять працювати в користі вишших суспільних клас, неоспоримим фактом. І пан Стапінський мусить-ме мовчати, коли гр. Пінський або проф. Старжинський відповідять йому в обороні виборчих привілеїв своєї верстви його-ж аргументом.

Одним словом, найбільший ворог демократії не міг би дати домагане демократичної виборчої реформи такої моральної пошочини, як се зробив найрадикальніший речник польської демократії в соймі. І коли в нашій країні крім Русинів є ще які справді демократичні елементи, то вони повинні би з цілою силою нап'ятувати сього демагога, який з шовіністичних мотивів шкодить демократії більше ніж всі її вороги. Однак замість того ми з невеликим здивуванням вичитали в „Narząd-і“, що немисля Стапінського були „едино раціональни“. І тому мусимо домагатися ся вияснення, чи орган пана Дашинського, котрий перед тижнем назвав наш соймовий клуб найбільшим прихильником демократичної виборчої реформи, справді вважає „едино раціональним“, щоб половина населення краю, зложена переважно з малоземельної і безземельної народної маси, була позбавлена рівності виборчих прав в імя пановання історичної Польщі на Руси. Хочемо бачити, чи польська соціальна демократія, котра на масові вічах протестує проти поневолення російських робітників, Фінляндії, Жидів і т. д., зобов'язана на такий самий протест проти поневолення руського народу в Галичині. — тим більше, що той протест був би рівночасно протестом проти потоптання принципів демократії.

Не спеціально о Русинів тут ходить, але в першій мірі ходить тут о демократію, о те, чи серед цілої польської суспільності є ще елементи, здібні виступити до боротьби проти шовінізму

власної суспільності в імя чистоти демократичних принципів. Коли такі елементи є, то власне тепер повинні вони виступити. А коли на виступ пана Стапінського ніхто не реагує-ме, то се буде незбитий доказ, що серед польської суспільності, коли ходить о Русинів, нема демократії, а є тільки шовіністи!

Процес п. Василька проти Ончула.

В суботу ми подали вже в телеграмах результат карної розправи посла Миколи Василька проти румунського посла д-ра Авреля Ончула. Сей результат такий, що суд присяжних всіми голосами затвердив вину Ончула, а трибунал засудив його на місяць арешту, з заміною на 3,000 корон гривини, і на поношене судових коштів в сумі 2,000 корон.

Сей процес має визначну політичну закраску для буюковинських відносин дуже характеристичне значіння. Се був останній — як досі — акт боротьби скорумпованих румунських провідників політичних проти руської демократичної політики, репрезентованої пп. Васильком, проф. д-ром Смал-Стоцьким і іншими українськими діячами. Як відомо, перед кількома роками склав ся в буюковинським соймі „Вольнодумний Союз“ для боротьби проти верховодства боярсько-румунської партії. В склад сього союзу ввійшли послы руські тай „поступові“ елементи з-поміж німецьких, жидівських і румунських послів. Серед румунських вів провід д-р Аврель Ончул, в той час завзятуший „борець“ ліберальний і поступовий. Очевидно добрий політичний нюх дозволив йому виміркувати, що вольнодумний союз послів усіх автохтонних націй Буюковини має перед собою вигляди на певні успіхи та що серед тих успіхів також „поступовий“ д-р Ончул разом із своїми ближніми й дальніми своїми може „поступити“ по дорозі до честий і добре плачених посад. І справді недовго потім, як „Вольнодумний Союз“ повалив шляхотську кліку та перевів кілька корисних для добра і розвитку країни реформ та коли прийшло новими людьми обсаджувати опорожені посади в краю, Ончул забрав усе можливе захопити в лапи свої і своєї родини та експлуатувати країну незгріше попередних верховодів. На питання про обсаду директури краєвого банку, о котру Ончул заходив ся для свого швагра, вольнодумний союз розбив ся; з нього виступили „вольнодумні“ румунські послы з Ончулом на чолі тай — забаривши себе на зверх новим „християнсько-соціальним“ покомом — розпочали змагатися проти діячів розбитого Союзу, в першій ряді проти п. Василька і проф. Смал-Стоцького. Тільки-ж ті змагання не вилили ся в чесний політичний боротьбі серед широких народних мас, а виявили ся в особистих клеветах і інтригах з боку Ончула і товаришів проти передових українських політиків. Політична „боротьба“ перенеслась ось-так на сторінки революверних органів Ончула, а далі перед судовий трибунал.

У минулий четвер розпочалась перед судом присяжних у Чернівцях карна розправа проти Ончула та кількох його креатур, як редакторів Кисановича і Ренчина, яка обіймає загально 12 прасових справ і 1 обсаду чести.

З цілої розправи висуваєть ся на перший план справа т. зв. „цементової афери“. В часописі „Wahrheit“ закинув д-р Ончул пос. Василькові, що він так інтензивно впливав на краєвих експертів, яким поручив сойм розслідувати справу, чи корисно буде для краю стати акціонером фабрики цементу Аксельрада, що сей дав пос. Василькові гонорар в сумі 60,000 корон. За сю клевету п. Василько пізвав Ончула і редактора „Wahrheit“ перед суд.

Крім того пізвав Ончула укр. парламентарний посол Спенул за образу, заподіяну йому в будинку державної ради. Дальше проф. д-р Смал-Стоцький тай п. Мікулі, колишній староста в Кімполонзі, позвали редакторів Кисановича і Ренчина за образу заподіяну їм статтями в Ончулових органах.

Хід розправи був такий. О год. 9. явив ся в салі розправ пос. Василько в товаристві своїх соробників д-р Розенфельда з Відня, пос. д-р Окуневського і д-р Фокашанера. До послідної хвилі не мож було знати, чи головний обжалований д-р Аврель Ончул явить ся на розправі. Загально говорено, що він прийав вночі до Черновців, рішавши ся в останній хвилі явити ся особисто на розправі. Обжалованих М. Кисановича і А. Ренчина заступав д-р Константин Ончул, Авреля Ончула — сов. Невечерель.

На самім початку розправи поставив адв. д-р К. Ончул внаочу на відкроту розправу, повідомляючи, що обжалований д-р А. Ончул не має довіря до черновецьких присяжних, бо обжалований є одиникийми заступниками антисемітського напрямку на Буюковині і провідниками християнсько-соціальної партії і що в тім процесі розходиться ся о такі визначні політично особи, що судії присяжні можуть чути до него симпатії і антипатії. Крім того між судіями присяжними є багато таких, які є вірителями пос. Василька, а тим самим вони є з собою в звязі.

На се забрав слово д-р Розенфельд і вказав на те, що внесено д-р К. Ончула є попросту недопускає з огляду на процес процесу, бо обжалований не має права жадати делегати іншого суду. Те, що обरणець д-ра Ончула накидаєть ся на судії присяжних, мусить назвати ся-найменше грубим кривдством, бо-ж прецідь обरणець мали лісту присяжних давно в руці і в разі, як вона була їм не до вподоби, могли зібрати якісь докази проти неї, а не накидати ся голосовно

Реставрація і покій до сніданя

И. ДЕФОРТА, Львів, Ринок ч. 27.

поручає знаменитий буфет і добірчу кухню страв вже від год. 7 рані завжди свіже пиво Оломунецьке і Ільзененське з міщанського бровару в Пльзні. — Приймає АБОНАМЕНТ по найнижших цінах. — Услуга зручн.

ФУТРА оруємо на сезон зимовий, мужеські, дамські і до подорожі, ковзирі, зарукавки, шапки найновішого фасону, приймаємо покриття футер і всяку роботу, яка входить в круг кушнірства.

СТ. і ВОЛ. СТАРНАВСЬКІ
Львів, вулиця Валова ч. 11. 1485 1—15

Виходить у Львові щодня (крім неділі і свят) о 5-й годині по полудні.

Передплату і інерати прийняти у ЛЬВОВІ: Адміністрація „Діло“, Ринок 4, 10. Всього газет: „Одеського у. Кіровоградського та Соколовського, Паска Гавриленко, ч. 9, К. Бухарин, ч. 10, Кароль Лозинка, ч. 23, — у ВІДНІ: М. Дукес, 1. Wollzeile 9, P. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek, 1. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler, Actien Gesellschaft, Karthausgasse 1, 18, у ФРАНКУРТУ і ГАМБУРГІ: M. Haasenstein & Vogler.

Рекламі, Адміністрація і Експедиція Ринку число 10. — Рукописні звертання та листи за поштом застерігаються. — Рекламісти не печатають ніяких віршів.

ДІЛО

Число телефону 261.

Передплата на „ДІЛО“

в Азії: за границю: на місяць 33 к. на рік 330 к. на чверть року 77 к. на місяць 2 к. 14 к. на чверть року 7 к. на місяць 2 к. 34 к. Подорожні чеківні коштів у Львові 10 к. на провінції 12 к. Оголошення зазначені приймаються за 30 к. за одну стрічку ізографією або за 40 к. за одну стрічку „Матріце“ за 60 к. — Подорожні чеківні коштів за 30 к. за одну стрічку.

Вирокли і папірці на інерати платити у Львові.

А що на те москвофіли?

Обговорено нами вчора статтю „Slow-a polsk-ogo“ польсько-москвофільські відносини висловилися до неї і тепер нема вже ніяких сумнівів щодо характеру польсько-москвофільського союзу. Братаючи ся з Поляками проти українського національного руху, москвофіли мавили себе надіями, що при польській протекції австрійське правительтво перенесе на них всю ту суму національних прав, які прислугують нашому народові, що українська мова буде усунена зі всіх тих областей публічного життя, де вона тепер користується якими-небудь правами, а замість цього „наріччя“ в усі ті права вступити мова російська як „общерусский литературный язык“. І ми протягом останнього року були свідками справжніх зрадницько-ренегатських оргій, устроюваних серед похвальних окликів польської преси москвофільськими політиками і москвофільською пресою: все, що носить український національний характер, було обезличене, опльоване, заденунційоване в такий спосіб, що польські політики і польська преса в боротьбі проти українства не потребували нічого більше, як тільки реститувати ті оргії і в разі потреби покликати ся на них. Українці в парламенті виступили проти польського кола, — москвофіли брехали, що з польським колом; Українці домагали ся заспокоєння потреб руського народу від держави, — москвофіли акцентували автономічно-крайове становище польської політики; Українці боролися за здобуття як найбільшої кількості соймових мандатів, — москвофіли видали клич: „голосувати радше на Поляка, ніж на Українця“; Українці виступили за об'єднанням цілої галицької системи правління, вказуючи, що власне вона зродила акт Січинського, — москвофіли разом з польським колом виступили за об'єднанням цілого українського руху за тероризм.

Цілий рік тривали ті зрадницько-ренегатські оргії, в кінці москвофіли зажадали за них заплати, прагнучи Полякам, що польсько-російське порозуміння повинно зачати ся від Галичини. І яку-ж дістали на се відповідь? Іменем польсько-шляхетської верстви, тої верстви, яка де факто має ще ціле галицьке правління в своїх руках, відповів їм в „Gazet-i Narodow-ij“ (ч. 211 з 13. вересня с. р.) гр. Войцех Дзедушицький (див. нашу статтю „Гр. Войцех Дзедушицький про руську справу“ в ч. 206 і 207 з 14 і 15. вересня с. р.), а тепер орган преси польського кола в парламенті і в соймі відповів їм іменем тої верстви польської суспільності, яка тепер доходить до влади, т. є. іменем польської демократії. А відповідь в обох випадках звучить: На скільки ви можете нам ослабити український національний рух в користь польської державної ідеї, на скільки ціла наша суспільність симпатизувати-ме з вами і висувати вас на становище єдиних представників руського народу. Але яких-небудь уступок для російської національної ідеї не сподівається від нас, як з огляду на наші львівські відносини до австрійської монархії, так і з глибших причин принципового характеру, а саме, що в Галичині нема місця на ніяку державну ідею крім польської.

Отся відповідь така ясна, що не допускає ніяких сумнівів, ніяких ілюзій. Щоб москвофілство взяло верх над українством силою еволюції в нутрі нашої суспільності, про се не може бути й мови; історія національного розвитку нашої суспільності засудила москвофілство безвідклично на смерть. Тільки одні Поляки могли ще штучно підтримувати його, але звідси вийшла ясна і недовольна заява, що вони цього не зроблять. Полякам вигідні москвофіли як галицькі Рутенці, котрі не сягають даліше галицьких границь, котрі не мають ніякої національно-політичної ідеї, а признають польське національно-політичне становище, одним словом, котрі своїм безполітичним характером в національній сфері і своїм консерватизмом в сфері суспільно-політичній надають ся на добре орудд в польських руках для поборова української національної ідеї. Але москвофіли, як пропаторів російської національної ідеї Поляки не називають так само як Українців, з тою тільки різницею, що гуларти українства вони безсилні і винищити його не можуть, а навпаки доля москвофілства, як елементу, що не має ніякої опори в нашій народі, лежить в їх руках.

З огляду на все те москвофіли знаходять ся перед альтернативою: або служити Полякам за орудд до поборова українського національного руху ad maiorem Poloniae gloriam без ніякої надії досягнути які-небудь уступок для російської національної ідеї, або, пізнавши всю огидливість такої зрадницько-ренегатської ролі, повернути ся до свого народу, признати йому право на самостійний національний розвиток і працювати для нього.

Що-ж виберуть москвофіли?

„Поляки виступили далі свою дотеперішню політику, — відповідає на се „Галичанин“ в статті „Польсько-руське сближеніє на практиці“ (ч. 215 з 6. с. м.), — а російський наріб буде ждати. В кінці покажуть ся, що довше вилежить. Ради-мо тільки одного не тратити з очей, а саме, що Поляки не мають права домагати ся уступок від Росії, коли не хотять признати Росіянам ніяких прав. Та ми все таки не тратимо надії, що в кінці наступити отверженіє, коли тверда школа життя вилічить Поляків від солодких мрій. У відповідь на виводи „Slow-a polsk-ogo“ ми тільки кількома словами зважимо сь-що: Коли Поляки зважати для себе провокацією, як ми зовсім спокійно проголошуємо наші національні принципи, як заявляємо, що зважимо себе російським народом таким, яким були наші предки від непахитих часів, — то ми не в стані нічого зробити для збли-

ження. Ми зовсім не думаємо для гарних очей, для усмішки правительтва або Поляків вирікати ся нашого російського походження та культурної єдності з рештою російського світа. Коли вже сама невина заява про наші національні російські ідеали викликає серед Поляків такі неприємні почування, що вони вважають себе сь-що заявою обидженими, то час для рішення польсько-російського питання ще не зараз настане. Нехай се за-тямлять собі Поляки, — російський наріб певне сь-що так скоро не забуде“.

І так „русский народ“ сь-що москвофільські провідники будуть ждати, аж російське правительтво своїм натиском на Поляків у Росії поставити Поляків у Галичині дати москвофілам національно-російські уступки. Отже та сама москвофільська політика дождання посторонньої помочи. Давнішні ждали вони, що російське правительтво забере Галичину і зробить в ній порядок, а тепер ждуть його інтервенції на нинішній, посередній дорозі, — але все ждуть, то значить, все стверджують свою безсилність і хотять вивести в цілий наш наріб, що й він безсилний та що тільки поміч ріжних гр. Бобринських може спасти його.

Але не тільки сь-що значить тактика: „русский народ“ будуть ждати, — значить вона також, що москвофіли не змінять своєї дотеперішньої тактики, що вони й далі поборовають українство, як поборовають досі, то значить, і далі будуть орудд в польських руках для поборова українського національного руху в користь польської державної ідеї.

„Русский народ“ будуть ждати“ — се значить: Москвофільські провідники далі сповнятимуть свою зрадницько-ренегатську роль супроти нашого народу ad maiorem Poloniae gloriam. Так запевняє „Галичанин“. А що він є органом москвофільської партії і москвофільського парламентарного і соймового клубу, то мусимо те його запевнене вважати міродатним для цілої москвофільської політики.

Загроза війни.

На Балкані склалась учора подія для європейської політики незвичайно важна, подія, котрої необхідними наслідками будуть величезні політичні комплікації, може навіть війна. Болгарія, поставивши на воєнну ступінь всю свою мілітарну силу, серед небузлого одушевлення цілої своєї людности проголосилась незалежним королівством, зриваючи ось так свою ланку залежності від Туреччини.

З історичного погляду сей акт являється завершенням 500-літнього процесу між підбитою в 1393 р. Болгарією та турецькою перемогою. 1875 рік бачив болгарське повстання проти турецького ярма; Турки се по сь-що здавали огнем і мечем; кількадесяті болгарські місточки і сіл пішло з димом, а їх людність, злив 12 тисяч душ, вирізали в лень розвірені турецькі жовніри. Звірства контрреволюцій були такі криваві, що на їх вид задригали нерви навіть європейських дипломатів, у першій ряді дипломатів російських, та заставили їх скликати міждержавну конференцію до Царгорода, котрої результатом був проект на зложення з Болгарії двох провінцій під управою християнських губернаторів та автономічним правительством. Коли Порта відкинула сей проект, Росія використала сей її крок на те, щоб його признати за „casus belli“ та щоб в ролі оборонця її опікувати безталаних балканських християн — поліквідувати собі свої давні рахунки з османським державою. Мир у Сан Стефано та потім конгрес у Берліні в 1878 році, котрий зібрав ся, щоб поладати цілий ряд найбільших питань міждержавної політики, сотворив є частини Болгарії поміж Дунаєм і Балканами нове болгарське князівство зі столицним містом Софією, віддане під протекторат Туреччини. Вчорашнього дня Болгарія скинула той протекторат та з титулом королівства вступила в ряд незалежних держав.

Коли з історичного погляду вчорашній акт у Тирнаві приносить розв'язку, може не повну й наконечу на всякий випадок ціну розв'язку одної квестії з-поміж великого числа балканських квестій, то з дипломатичного боку вона може статись завязкою тяжкого конфлікту. Хоча Туреччина перебуває тепер поважну внутрішню кризу, то про те вона не хоче пасивно прийняти до відомого факт, що її політичний престиж обнизила ся наслідком скинення її протекторату над болгарською державою. Та не тільки Туреччина стає проти незалежного болгарського царства. Проти нього стоїть тепер і більшість європейських держав, зв'язаних у протинімський союз. Сі держави бачуть у болгарській прокламції німецьку руку, котра за посередництвом Австрії „кирчить“ конституційний Туреччині та рада би привернути в Туреччині давні неурядки разом із своїм давнім впливом на безсилного султана і його політику. Англійська й французька преса просто закидає Австрії, що вона підмовила Болгарію до рішучого виступу. Сей виступ Австрії тим більше потрібний, що вона ладить ся анексувати Босну й Герцеговину; „мутна вода“ на Балкані дозволила Австрії безпечніше вилити свої користи.

Годі ставити нині певні прогнози про те, що найбільшій дії й години принесуть на Балкані. На певно сказати можна, що в вістках, котрі приходять із Балкану, чується ся загроза війни. Воєнною атмосферою навіяні маніфестації в Болгарії, воєнним духом віє з заяв турецьких достоянств і турецької преси. Вибух війни не був би в сь-що хвилину для нікого несподіванкою.

Подасмо низше телеграми з терену конфлікту.

Соф'я. (ТКБ). Вістки про проголошене королівства викликала тут і на провінції велике одушевленіє. Скрізь живий рух. Власти розпорядили, щоб скрізь обходили ту подію торжественно. Місто удекороване. На публичних площах грали вчора 4 військові капелі. Два батальйони артилерії дали вчора почесні вистріли. Нині в цілій країні будуть торжественні богослуження. На площі вправ під Софією відбула ся парада цілого гарнізону. Так само відбувають ся військові паради на провінції. До Тирнави приходять масами гратуляційні телеграми. Вчора всі бюра були замкнені. Школи замкнені на три дні.

Царгород. (ТКБ). Проголошене незалежності Болгарії викликало тут величезне враженіє. Вже від кількох днів було тут велике заворушеніє іза вісток, що Болгарія в найближчих днях має проголосити свою незалежність. Разом із тим ходили воєнні чулки, котрі викликали велике обниженіє курсів на тутешній біржі. Німецький амбасадор відложив свій виїзд на відпустку та відбув конференцію в Порті.

Царгород. (ТКБ). Всі тутешні дипломатичні уряди заскочили вістка про прокламоване болгарського царства несподіваними. Вістка розійшлась у Цргороді що-й-но о 3 години попол. в надзвичайнім виданні „Jemi“ і спершу не знайшла віри, аж надійшло офіційне повідомленіє. Порта вже передвчера вечером мала відомість про намірену прокламацію незалежності Болгарії. Великий везир працював цілу ніч. Міністер справ заграничних пішов о півночі до англійського, французького, німецького і російського амбасадора, щоб з ними порозуміти ся. Амбасадори заявили, що не мають ніяких відомостей, і обіцяли поспитатись своїх правительств. Вчора вечером відбула ся у великого везира надзвичайна рада міністрів. Міністер заграничних справ заявив, що Туреччина покладе протест, а її першим кроком буде відкликание дипломатичного заступника з Софії.

Берлін. (Тел. прив.). „Berliner Tagblatt“ доносить із Царгороду: Протягом нинішнього дня по-решить ся питання: чи мир чи війна. Всі признаки показують на те, що міродатні турецькі круги, навіть молодотурки, хотять війни. Молодотурки тому, бо деспект Туреччини на зверх викликає би внутрішню реакцію.

Париж. (Тел. пр.). Кореспондент „Matin-a“ доносить із Софії, що в Болгарії стоїть тепер 190,000 війська від оружен, а на випадок війни контингент буде 380,000, крім резерви в числі 110,000 жовнірів. Болгарія на випадок війни мають намір безпороволочно машерувати на Царгород. Туреччина зі свого боку стягає в сь-що до границь, де має готових 20 полків кінноти і 6 полків піхоти.

Софія. (Тел. пр.). Болгарське міністерство війни покликало всіх офіцерів з заграниці вертатись до краю.

Відень. (Тел. пр.). „Wiener Allg Zeitung“ пише, що вибух війни на Балкані означав би невдачу політики короля Едварда, котрий за багато експонував ся за молодотурками.

Париж. (Тел. пр.). Приходять вістки, що англійська флота Середземного моря сконцентрувала ся коло берегів Мальти.

Бухарешт. (Тел. пр.). Румунське правительство було повідомлене про намір Болгарії та заявило, що в разі конфлікту збереже повну неутралність.

Лондон. (Тел. пр.). Тутешна преса висказує побоювання щодо подій на Балкані. Дневники обурюють ся, що Австрія й Болгарія заскочили публічну опінію та що їх мета підкопати теперішній режим у Туреччині.

Берлін. (Тел. пр.). З Царгороду телеграфують, що широкі круги людности напиратуть на султана, щоб вивести Болгарію в і н у.

В справі „Земельного Банку Гіпотечного“.

Субскрипція на акції „Земельного Банку Гіпотечного“, спілки акційної у Львові, відкрита. Комітет основателів розіслав вже по цілм краю запрошення до субскрипції на акції, — до союзних Товариств кредитових і інших стоваришеніє, до руських послів в раді державній і соймі краєвій, до священників, професорів, адвокатів, нотарів, лікарів, урядників, інженерів і взагалі до осіб займаючих публічне становище, котрих адреси були Комітету звісні, і звертає ся сь-що до всіх осіб, котрі мимо найліпшої волі Комітету не дістали особного запрошення, до наших купців, ремісників, селян, власників реальностей, артистів і всіх наших земляків на мазурах і поза границями краю, а спеціально також до земляків перебуваючих за морем в Америці, щоб записували ся на акції „Земельного Банку Гіпотечного“, спілки акційної у Львові.

Розвій сил економічних нашого народа проявив ся в останніх літах заснованем понад 200 стоваришеніє кредитових і господарських, котрі числять нині над 80,000 членів, посідають понад два мільйони корон уділів і понад 15 мільйонів вкладок щадників, і уділили членам позичок понад 18 мільйонів корон. Маємо такі сильні і гарні інституції фінансові, як Товариство обезпечення „Дністер“, Народну Торговлю, Руську Шадницю, та нема досі у нас, галицьких Русинів, жадної такої інституції, котра була би справдішним банком у властивім значінні сь-що слова та полагоджувала би банкові інтереси; бракує нам еше своєї питомої інституції, що мала би право видавати ли-

сти заставні, і той недостаток сильно дає ся відчувати.

Коли тепер завдяки заходам руського клубу парламентарного виснажено від правительтва вступну концесію на засноване першого руського акційного банку гіпотечного і наші найвищі до-стойники церкви, ексци. митрополит і оба преосвященні епископи разом з нашими послами і другими мужами, з висніми з своєї діяльності на полі економічнім, утворили комітет для заснованя сего першого банку: треба, щоб ціла наша суспільність доказала, що узає потребує свого банку і бажає його здвигнення; треба, щоб суспільність наша зложила в тій цілі основний капітал в сумі 1 мільйона корон, через закупленя 2,500 акцій по 400 корон; ходить також о се, щоб акціонерами були виключно або бодай у великій більшості самі Русини і руські інституції, бо лиш тоді можна мати запоруку, що ся многотажна інституція остане нашою національною власністю і не перейде в чужі руки.

Сума зложена на акції банку не є даровизною ані жертвою; акціонер остає власником тої квоти згідно набутої акції, дістане від своїх грошей що року дивиденду з зисків банку до висоти 6 проц. і є спільником банкового підприємства, управленієм до виконуваних і контролі заряду на загальних зборах банку, — і то коли посідає 5 акцій на власність, має сам на себе право голосу, коли-ж посідає менше акцій, може спільно з другими устанавляти спільного повновласника на загальних зборах.

Гроші повірені банкові цілком безпечні, бо всякі інтереси спекуляційні і біржові суть виключені з круга діляна банку. Голозним завданням „Земельного Банку Гіпотечного“ буде уділювати гіпотечні позички в Галичині і Буковині і видати на ту ціль листи заставні з пупілярним обезпеченством; побіч того має той банк займати ся есконтом векسلів і цінних паперів, купом і продажно цінних паперів, уділюванем позичок на застав цінних паперів, приміанем і уділюванем грошей на рахунок біжучий і приміанем цінних паперів і цінних предметів в переходом.

Зложена квота не буде для властителя узявнена, бо коли би потребував назад готівки, може акцію свою продати другому або заставити або старати ся о позичку на підставі посіданих акцій.

До заснованя Земельного Банку Гіпотечного треба наперед, щоб як найскорше зібрати підписи будучих акціонів, щоб закупляти всі акції основного капіталу. Комітет основателів просить, щоб до 15. жовтня с. р. прислати підписану лісту субскрипційну і декларацію разом з задатком по 20 кор. на кождо акцію до Товариства кредитового „Дністер“ у Львові. Кождий, хто дістав вже відповідні друки, нехай чим скорше підпише лісту і декларує сам за себе відповідне число акцій, і еше других знакомів нехай до сего наклонить; а хто не дістав особного запрошення і друків, нехай чим скорше зажадає кореспонденційного карткою від комітету, згідно від Товариства взаємного кредиту „Дністер“ у Львові або в особнім звичайнім листі може прислати заяву, кілька желяє купити акцій по 400 корон.

Комітет просить, щоб кожда заможніша одиниця записувала ся бодай на кілька акцій; хто лиш може, нехай набуває по 5 акцій, бо треба як найскорше розібрати всі 2,500 акцій по 400 корон. Коли би люди заможніші обмежили ся тільки на 1 акції, то ціла справа може дуже проволічти ся, а навіть могла би не довести до успішної цілі; скорше доконає діло по 500 одиниць по 5 акцій, як 2,500 одиниць по 1 акції. Нехай ніхто не відстає ся і не жалує грошей; поваряємо, що се не даровизна, тільки обезпечена льокація.

На разі треба зложити задаток по 20 К. на кождо субскрибовану акцію і відсилати до Товариства взаємного кредиту „Дністер“ в депозит; потім наступить зложення решти декларованої суми готівкою на звизнене комітету, в цілі уведена Банку в жите; се наступити може в недовгий час, коли субскрипція буде скоро укінчена.

Хто бажав би познати ся ближше зі статутом „Земельного Банку Гіпотечного“, може той статут переглянути в Товаристві кредитовім „Дністер“, в „Кравім Союзі кредитовім“ і в „Народній Торговлі“ у Львові, а на провінції у всіх руських Товариствах кредитових по містах і містечках і у всіх філіях „Народної Торговлі“; на Буковині в „Руській Касі“ в Чернівцях.

Перший початок у сій важній для нашого народу справі вже зроблений; тепер черга на цілу суспільність показати, що наш наріб хоче і може жити своїм житєм.

Звертаємо ся до всіх наших Земляків, до широкого нашого загалу з горячим зазивом: хто лиш може, най субскрибує акції „Земельного Банку Гіпотечного“, а тим чином причинить ся до покладаєня одної з несподіваних підвалин нашої народної будучности!

Кождий патріот нехай сам субскрибує і других субскрибентів позискає.

Лісти субскрипційні і декларації треба як найскорше відсилати.

У Львові дня 5. жовтня 1908.

За основателів „Земельного Банку Гіпотечного“ спілки акційної у Львові: Д-р Ярослав Кулачковський, д-р Кость Левицький, д-р Тадей Соловій, д-р Стефан Федак.

Передплатуйте і ширіть „Діло“!

РУСИНИ! Домагайте ся всюд тут і паперців

„ЗОРЯ“

оподаткованих 5% на руський нар. фонд. Кождий листок має напечатану водний друком навіс „ЗОРЯ“ для відірвання від аздак псодовань. Ціна приступна, якість знаменита. Вірці даром. Ласкаві замовлення полагоджуйте ся відвороткою поштою.

Д. ВЕХСЛЕР
Львів, ул. Охороню 9.

котрим було лише 7 радних а 2 заступників неправдопокиданних.

Пос. Дудичевич бачить в тій дискусії, що справа не довіряла до дисципліни і що петиція, яка вплинула до союму против розділу, не сходить в комісійний звіт. Тому бесідник поправа відкладає внесення п. Кивелюка.

Справоздає п. Сколишевський і стверджує, що громадська комісія тоді комісійно зайняла ся та полагодила її. Жалює, що руські посли не зазначили своїх сумнівів в комісії, до котрої належать два їх заступники. За розділом заявляла ся громадська рада на зовсім легальним засіданні, а так само заявляла ся за ним інші власті. Зрештою в давних роках були два громади: містечко і село, аж в 1908 році ново вибрана громадська рада рішила ся інакше. Що до руської меншости 28 родин, то з другої сторони треба згадати, що тепер є сорок кілька польських родин, творячих меншість. (П. Старух: Доведете до страшної катастрофи!) Пос. Старух каже, що ми не повинні ділити ся. В такій разі не треба поділу Галичини на руську і польську частину.

На тім скінчили ся загальна дискусія. В голосованні відкрито відкладає внесення п. Кивелюка і внесення о перехід до дневного порядку п. Старуха. За тими внесеннями голосували лише оба руські клуби.

В подрібній розправі до артикулу I. пос. Сколишевський заявив, що член громадської комісії, що не був взагалі повідомлений про засідання комісії, на котрім ся справу обговорювано.

Пос. Старух з огляду на слова референта каже, що і він буде радо за розділом Ляшюк, коли при тім і ціла Галичина буде поділена на польську і руську. Руський селянин сильно привязаний до церкви. Поляки не здають собі справи з того, що буде, коли селянам забере ся церква і школу. Якби Мазурам забрано 28 родин, костьол і школу, то вони не зважали би на ухвалу союму, але власними руками самі зробили би собі там захов. Ухвалюючи розділ союму раз на все замикає границі між Поляками а Русинами.

Пос. Бойко як голова громадської комісії стверджує, що всіх членів так само повідомляв про засідання, чого доказом, що на тім засіданні був п. Содомира. Впрочім завжди оголошує ся засідання комісії на таблиці.

Арт. I. прийнято рівно як і далші артикули. Пос. Старух киче: Тепер хлопці самі будуть робити порядок!

Дальше прийнято закон в третім читанні. По відчитанні внесення, між ин. пос. Шеця в справі засновання учительської семінарії в Бережанах, засідане о 2:15 години замкнено.

(13. засідане I-ої сесії IX-ого періоду з дня 6-ого жовтня 1908).

Засідане почало ся о 10. год. 35 м. тим, що відчитано писмо повітового соуду в Величці з дня 3. жовтня, яким він домагаєть ся дозволу на карно-судове дохоложене проти пос. Чечу за проступок з §§ 411 і 496. кар. зан. (обидва чести і чина зневага). Справу сю передано правничій комісії.

Відтак перерачено внесенні петицій.

Пос. Адам поправа петицію учительок, щоб їх зрівняли з правами учителів. Посли Дудичевич, Криницький, Король і Трач внесли „соединенніи силами“ нових 77 петицій о внесення „фонетического правописания“.

Внесення поставили: пос. Бернадзівський в справі зепізнич з Соловчин через Бжеско до Нового Санча, зглядно до Марціковець; пос. Куровець в справі пошукування сільвіну в копальнях в Калуші, пос. д-р Махух о зміну закона про правне становище народних учителів, пос. А. Старух о засноване староства в Балигороді, пос. Т. Старух о достарчуване соли для товару в повіті бережанським а пос. П. Думка о сю саму справу для тернопільського повіту.

Інтерпеляції

внесли пос. д-р Махух в справі останних студентських арештованих в дрообичьм повіті з приводу нагінки за „Револуційним катехізмом“; пос. Ямпольський в справі нелегального уручення з посади громадського писаря П. Ребізан та в пов. бізаконським; пос. д-р Куровець в справі беззаконного переволжування екекуції за залеглі податки в селі Кадобна через податкового екекутора Ал. Патіака, пос. Т. Старух в справі нешановання прав руської мови через староство в Бережанах; пос. Кивелюк в тій самій справі що до копиченського податкового уряду і густинського староства а також в справі нешановання прав руської мови через галицькі скарбові власті та в справі упосліджування руських сторін через ті власті та в справі розділу державних заповідів в громадді Антонівка (пов. Чортків); пос. Ганчаковський в справі будови стратегічної і економічної дороги з Явора до Ізат та в справі виконання правосильного конкуренційного оречення, виданого староством в Турції дня 15-го грудня 1906 р. в справі нового будинку та огороженія прихідства в одній громадді турчанського повіту а пос. Беднарський в жадаєм як найшвидшого побудована нової будівлі для соуду в Чортм Дунайи.

З черги приступлено до наряд над справоздаєм правничій комісії зі справоздаєм краєвого зиділу про діяльність шестого департаменту за час від 1 вересня 1906 р. до 30 цвітня 1908 р.

Комісія, якої референтом є пос. Фрухтман, вносить ухвалені таких резолюцій:

1) Союму приймає справоздаєм краєвого зиділу з діяльності департаменту VI за час від 1 вересня 1906 р. до 30 цвітня 1908 р. до відомо. 2) Союму поновлює свої ухвали з років 1901, 1903, 1905 і 1907, які відносять ся до утворення нових соудів окружних і повітових та визнає з цілою рішучістю правительство, аби: а) воно зарядило безпозовочне отворення окружного соуду в Чорткові, б) отворив як найшвидше окружні соуди в Балиї, Бохні, Новім Торзі, Мельцу, Ярославі і Жовківі, а також повітові соуди в Баранові, Майдані, Руднику, Ягольниці, Озерянах, Краснім, Підкамні, Стрілках нових, Устриках і Загаловицях, в) щоб провіриво, як заховити потреба отворити повітові соуди в Козлові і Магерові.

3) Союму визнає на ново правительство, аби воно внесло зміну дотеперішнього закона про кватеруки жандармерії в тім дусі, аби кошти того кватеруку були поношені державним скарбом.

4) Союму визнає на ново правительство, аби при закупі предметів для жандармерії углядював виключно краєвий промисл.

5) Союму визнає на ново правительство, аби воно завело польську мову в урядованю жандармерії в краю.

6) Союму поручає краєвому зиділові, аби безпозовочно приступив до виконання соймової ухвали з дня 6 марта 1907 р. в справі творення по повітах в краю домів заосмотренія й вихованія

убогих і сиріт, замедбаних дітій або наразених на замедбане.

В дискусії над сим справоздаєм забирає перший голос пос. д-р Еуген Олесницький. На вступі своїх виводів зазначає він, що кілька разів візьме в руки справоздаєм краєвого зиділу в якій важній справі, що вимагає співучасті правительства, то все пригадуєть ся йому холодна, твердосердна наречена, яка ніяк не хоче відповісти на горячі афекти свого апоніса. Те саме можна сказати і про справоздаєм шестого департаменту краєвого зиділу. Таке відношене правительства видно особливо що до домагань, засновувати необхідно потрібні нові соуди, а особливо що до окружного соуду в Чорткові. Територія першого окружного соуду в Тернополі розтягаєть ся від Золочева до буковинської границі, так що суд сей не може правильно функціонувати та не має виглядів на якусь поправу сих відносин, як би навіть значно побільшити його персонал. Бесідник примірами ілюструє, яке лихо приходить терпті селянам, коли вони мусять бити ногами десятки миль до соуду в Тернополі прим. з Заліччичини а до Скалчичини, аби там остаточно дістати кару 2 кор. В дальшій частині своїх виводів обговорює бесідник теперішній аномальний відносини в шулашництві. Через них складають на деякі особливо пограничні села незвичайні видатки, так що вони ніяк не можуть дійти до бюджетової рівноваги. Оттими він, покликуючи ся на окреме внесення, поставлене в справі шулашництва з рамені руського клубу, жалює, що тої справи вже тепер не угляднює в справоздаєм правничої комісії.

Вкінці приступає бесідник до обговорення пятої резолюції проповованій комісією що до польської урядової мови жандармерії. Язик урядовий жандармерії є досі німецький, бо її вважаєть ся частиною армії. Бесідник не думає боронити німецьчини в жандармерії, але при тім мусить висловити ся проти введення тільки польської мови урядової. В 1869 р. введено внутрішню урядову мову польську до галицьких державних урядів, без того, щоб дати спромугу Русинам висловити свою думку в сім питанні. Се однак не виключує того, аби руські посли беззвинно рекламували свого права до руської урядової мови там, де вони живуть в більшості. Тих прав вони не зречуть ся ніколи. Та не лиш за введенням руської мови урядової промовляють не тільки зглядні теоретичні але й практичні. Реляції жандармів про вресіа факті є основою для судово-карних слідств отже повинні бути списувані в тій мові, в якій звичаєла сторона. Колиж так воно не дієть ся, з того виходять не раз дуже сумні наслідки. Бесідник вірить в енергію жандармів, але не може вірити в їх філльолюгію і знане мов. Через те бесідник заповідає, що в спеціальній дискусії поставити поправку до пятої резолюції соймової того змісту, аби союму визнає правительство, щоб в урядованю жандармерії в Галичині завело краєві мови імені польську і руську, відповідно до того яка народність переважає в данім повіті. (Оплески).

По сих виводах пос. Олесницького виголоє пос. Т. Старух $\frac{1}{4}$ годину промову, в якій ярко лютував теперішнє передає жандармерії на службу польських верховодів, критикував жандармські інституції та переслідуюваня яких зазначають жандарми, коли вони заховують свої національні почування. Промова, ілюстрована численними примірами також з минулих бесідника мала велику аудиторію, між якою був і намісник ексц. Бобинський. Промова деколи перемінювала ся в діялюгі з двома о. пратами — Стояловским та Пастором, котрі робили „Zwischenruf“ — Оборону інтересів галицьких верховодів і жандармської законности підняли ся ех роріа deligentia пос. Стапінський та Стояловський, а ех officio правительственный комісар гр. Лось. Відправив і то зручну й річеву — всім сим трем передбесідникам кождому після заслуги дав пос. З. Скварко, а й останній нинішній бесідник, пос. д-р Дудичевич уважав за вказане заявити, що й „русские“ посли не думають приставати на таку згоду з Поляками, після якої вони були би слугами та прилучуючи ся до виводів пос. Олесницького, запропонував резолюцію в справі останних жандармських кривопроливів, висказуючи надію, що славянський добрий геній ухилить теперішні ріжніції між народами навіть ті, що виходять через жандармське литане.

На сім по прочитанні „впливів“ нинішнє засідане замкнено о $\frac{1}{4}$ на 3-ту.

Слудуюче засідане відбудеть ся завтра о 10. год. рано.

По полагоді резолюцій, поставлених в справі VI. департаменту краєвого зиділу приступити палата до полагоджуваних дальших неполагоджених точок дневного поряту нинішнього засіданя.

ТЕЛЕГРАМИ

Дня 6. жовтня 1908.

Анексія Босни й Герцеговини.

Будапешт. (Тел. прив.) Газети доносять, що прокламування анексії окупованих країв доконаєть ся в тій формі, що цісар подасте до відомо розширене свого зверхництва на ті краї та введе в тих краях дідинчість своєї династії.

Загреб. (Тел. прив.) Всі газети доносять, що 13 корпус армії приготуваний до походу до Босни.

Париж. (Тел. прив.) Тутешня преса доносить, що французьке правительство не одобряє поведєня Австрії в справі окупованих країв. Франція прилучить ся до евентуальної акції дипломатичної Англії й Росії.

Конгрес середного стану.

Відень. (ТКБ). Вчора по полудні в присутності міністрів Бінерта, Гесмана, Ебенгоха і Фідера відбуло ся отворенє міжнародного з'їзду середного стану. В з'їзді бере участь коло 800 делегатів з усіх європейських держав. Іменем правительства привітав зібраних міністр Гесман. Вечером відбуло ся в честь делегатів прийняте в ратуші.

Холера.

Петербург. (ТКБ). В останніх 24 годинах було 146 нових випадків холери, з чого 72 покійничило ся смертю.

Чесько-німецька криза.

Прага. (Тел. прив.) Вчора по полудні відбуло ся засіданє Союзу чеських послів соймових, на котрім обговорено політичну ситуацію та зложено комунікат, у котрім чеські посли всю вину за поділ в соїмі складають на Німців та грозять, що проти німецької акції вони з'організують самооборону.

Сараєво. (Тл. пр.) Хорватський (католицький) сторонництва підпирає думку про анексію, магомедаї й православні Сербі протівлять ся їй.

Виборча реформа в Буковині.

Чернівці. (ТКБ). Вчора відбуло ся отворенє сойму. Перед засіданєм станула депутация соціалістів під проводом посла Грігорівича у президента краю, Блайбесена, і в маршалка бар. Юрія

Василька та вручила їм петицію за заведенєм загальною права голосованя. Президент Блайбесен відповів, що в межах правительственных заявив він, що буде підирати всі змагання коло розширення виборчого права до союму.

Независимість Болгарії. Білгород. (ТКБ). Кількатисячна толпа мانیфестантів урядила вчора овацию перед турецьким посольством. Нині по полудні відбудеть ся велике віче в народнім театрі. З нагоди мانیфестації перед турецьким посольством турецький посол дакував за ню щиро. Подібні мانیфестації уладжено перед посольствами: англійським, російським, французьким і італійським. Дневник „Політика“ домагаєть ся, щоб зібране на маневри війське виславо безпозовочно до околиці над Дріною, і щоб змобілізовано сербську армію.

Софія. (ТКБ). Телеграфічна агенція болгарська заперече рішучо вісті про мобілізацію болгарської армії. В цілій Болгарії панує велика радість з нагоди оголошеня її королівством.

Софія. (ТКБ). Міністер внутрішніх справ вислав до всіх префектів циркулярну ноту, в якій заявляє, що з приводу останніх подій в Болгарії і за границю, формальне прокламування независимости, яка „de facto“ існувала вже від давня, стала ся необхідною в інтересі краю. Щоб сю необхідність сповнити, прокламував король Фердинанд вілне й независиме болгарське королівство.

Царгород. (ТКБ). Є чутка, що на кабінетній нараді, яка відбула ся вночі, постановлено зарядити мобілізацію на велику скалю.

Доповняючі вибори до думи.

Вороніж. (Тл. прив.) Послом до думи вибрано октябриста, Петровського.

НОВИНКИ.

— О. Віткевич. Звісний польський артист-малюр і письменник Станіслав Віткевич помістив у краківському журналі „Krytyka“ (кн. VII—VIII) статтю п. н. „Rozdział IV. z książki o Matejce“, де серед дикого танцю шовіністично-русинських орґій польської преси мав відгук ствердити, що „історична Польща розпала ся“, що тепер „Польща вертає до своїх етнографічних границь“ та що Полякам „не вільно бути ані такими підлими ані таким нерозважними“, щоб не признати Русинам того на Руси, чого вони хотять для себе в Польщі, т. є. повної національної самостійности. Треба признати, що сей виступ польського письменника і громадянина був актом незвичайної громадянської відваги в голошеню правди і признаючи ся, наш дневник обговорив його в статі „Luk in tenebris“ (ч. 184), а опися покликав ся на нього в статі „Стовпи, безповоротно поминені“ (ч. 218), написаній з приводу свята Жуківського в Жовківі. А якже віднесла ся до виступу Віткевича польська преса? Вона збула його мовчанкою, дарма, що Віткевич займає в польській штудії і літературі таке місце, що його слів не вільно мовчанкою збувати. Що більше та польська преса, полемізуючи з нашою статтю з приводу свята Жуківського, слова Віткевича приписала нам, хоч ми виразно зазначили, що се слова їх Віткевича, і полемізує з його словами як з нашими, збуваючи їх як „звичайні гайдамацькі напасті“. Так зробила „Gazeta Narodowa“ (ч. 225) і „Dziennik polski“ (ч. 457), а а всі орґани преси не відізнали ся на нашу статтю, отже знов збули Віткевича мовчанкою. І сю тактику польської преси підносили би з особливим натиском, домагаючи ся від неї, щоб вона сказала про статтю Віткевича своє слово, щоб не була ані такою підлою, щоб його слова приписувати нам, ані такою нерозумною, щоб збувати його мовчанкою. Скажіть, панове, отверсто, що думаєть про голос вашого великого артиста і письменника, а коли його погляди називаєть гайдамацькими, то не підсуйте їх нам, але майте на стількіх відваги щоб його, Віткевича оголосити „гайдамакою“, „завзятим ворогом усього, що польське“!

— Справа Січинського. Психіатри ще не розпочали дослідів М. Січинського що до його умової осудимости. Стане ся се аж по укінченю переслухання його родниці. Крім членів родниці слідчий судія, радник Берсон не буде переслухувати ніяких свідків. Психіатричні досліді будуть вести ся в судовім будинку.

— О пана Брайндель. В одній з новинок (ч. 208) про виступи Жидів у Вишніці проти зложеня української гімназії повторили ми за „Буковиною“, що „проти сеї гімназії агітує також великий жидівський інтернаціонал, голова вижницьких соціалістів, соліциатор адвокат д-р Гамбургера, Брайндель“. Тепер п. Брайндель надіслав до ред. „Буковини“ спростованє, що він ніколи не агітував проти української гімназії, а лише виступав проти вмішуваня в сю справу гром. Вишніці. До сього спростованя ред. „Буковини“ додає таку увагу: „Ми приймаємо з задоволенєм до відомо, що п. Брайндель змінив свою гадку про справу української гімназії. Що до його до теперішніх поглядів на сю справу, то мусимо замітити, що віче з 19. вересня було скликанє д. Брайндельом et Со., між иншим виразно в цілі зложеня протесту протю української гімназії (до чого й виразно признались безіменні клеветники в телеграмі висланій до краєвого соуду в Чернівцях), а далі мусимо піднести, що (після денесеня часоп. „Stern. Allg. Zeitung“ з 25. вересня ст. 5) п. Брайндель ще на довірочних зборах з 22. вересня мав заявити: як збори не ухвалюють пос. Васильковим вогум недовіра, так бодай нехай звизвуть його, щоб він висловив своє становище до гімн. справи. З того виходить, що п. Брайндель аж в послідніх днях став прихильником української школи“.

— Влиство, чи п. Брайндель є прихильником української гімназії в Вишніці, чи ні, се не така важна річ, і ми не підносили б сеї справи, коли б не те, що вона характеристична для такти наших соціально-демократичних кругів. Бо бачите, нашою новинкою про п. Брайндель дуже образила ся соц.-дем. „Земля і Воля“ і виступила проти нас з такою „наукою“: „Оноді „Діло“ писало, що проти зложеня української гімназії в Вишніці виступив буковинський соціалдемократ Брайндель. До сього спростованя ред. „Буковини“ додає таку увагу: „Ми приймаємо з задоволенєм до відомо, що п. Брайндель змінив свою гадку про справу української гімназії. Що до його до теперішніх поглядів на сю справу, то мусимо замітити, що віче з 19. вересня було скликанє д. Брайндельом et Со., між иншим виразно в цілі зложеня протесту протю української гімназії (до чого й виразно признались безіменні клеветники в телеграмі висланій до краєвого соуду в Чернівцях), а далі мусимо піднести, що (після денесеня часоп. „Stern. Allg. Zeitung“ з 25. вересня ст. 5) п. Брайндель ще на довірочних зборах з 22. вересня мав заявити: як збори не ухвалюють пос. Васильковим вогум недовіра, так бодай нехай звизвуть його, щоб він висловив своє становище до гімн. справи. З того виходить, що п. Брайндель аж в послідніх днях став прихильником української школи“.

— Влиство, чи п. Брайндель є прихильником української гімназії в Вишніці, чи ні, се не така важна річ, і ми не підносили б сеї справи, коли б не те, що вона характеристична для такти наших соціально-демократичних кругів. Бо бачите, нашою новинкою про п. Брайндель дуже образила ся соц.-дем. „Земля і Воля“ і виступила проти нас з такою „наукою“: „Оноді „Діло“ писало, що проти зложеня української гімназії в Вишніці виступив буковинський соціалдемократ Брайндель. До сього спростованя ред. „Буковини“ додає таку увагу: „Ми приймаємо з задоволенєм до відомо, що п. Брайндель змінив свою гадку про справу української гімназії. Що до його до теперішніх поглядів на сю справу, то мусимо замітити, що віче з 19. вересня було скликанє д. Брайндельом et Со., між иншим виразно в цілі зложеня протесту протю української гімназії (до чого й виразно признались безіменні клеветники в телеграмі висланій до краєвого соуду в Чернівцях), а далі мусимо піднести, що (після денесеня часоп. „Stern. Allg. Zeitung“ з 25. вересня ст. 5) п. Брайндель ще на довірочних зборах з 22. вересня мав заявити: як збори не ухвалюють пос. Васильковим вогум недовіра, так бодай нехай звизвуть його, щоб він висловив своє становище до гімн. справи. З того виходить, що п. Брайндель аж в послідніх днях став прихильником української школи“.

гімназії, а тільки констатує, що соціально-демократична партия не є ворожою українській гімназії. Ну, ну, гарно виглядало-б, якби інтернаціональна соціальна демократія була ворожо таким справедливим національним потребам! А одначе, хоч те „спростованє“ нашої звістки зовсім не простує, „Земля і Воля“ вважала за відповідне накинати ся на нас з „науками“ про потребу „обережності в нападах на соціальні демократії“. Справді, соц.-дем. дражливість переходить уже всякі границі. То напаятноване першого-ліпшого панка, що припадково належить до соц.-дем. партії, але не числить ся з програмою партії навіть на стількі, щоб для вигоди знімчеської жидівської буржуазії не виступати ворожо проти справедливих українських домагань, — се вже така велика образа соціально-демократичного масштату?!

— Будова школи. Краєва рада шкільна постановила будувати 2-класову школу в Іваніві золотім залішницького шкільного округу, 4-класову школу в Барині буцацького округу і 1-класову школу в Домініковичах горлишського округу, — всі при помочи заповіді з краєвого шкільного фонду. Громаді Сапова признала краєва рада шкільна безпроцентову позичку в сумі 4.000 корон на будову школи.

— Огні. В Ігровиці тернопільського повіта вибух в суботу по полудні грізний пожар, котрий при пануючій вітрі міг обернути в попіл ціле село. Огонь викликали діти Вінкента Бонча, котрі, полишені дома без догляду, пекили на подвірю баранюлю. Згоріло трьох господарів, причім пішло з димом кільканайцять господарських будинків з цілим сегоричним збором. В першій хвилі, коли пожар обняв хату господаря Андрія Митохіра, поспішив на поміч селянин Собко Біскупський, котрому сказано, що в горючій хаті знаходиться мала дитина. Біскупський скочив до хати і там знайшов смерт, бо западаючи ся стеля привалила його своїм тягарем.

— Віче женщин. В ратушевій сали у Львові відбуло ся в неділю вечером віче в справі рівноуправлення женщин. Нарядом проводила звісна польська письменниця Конопницка. Реферувала п. Казимира Буйвідова. Ухвалено резолюцію з домаганєм 4-членного права голосованя до сойму для женщин, а також постановлено вислати депутацию до краєвого маршалка гр. Баденія і телеграму до президента міністрів бар. Бека в справі рівноправности женщин.

— Ліквідація російсько-японської війни. По офіційнальним обчисленням, Росія видала на війну з Японією від 1904 до 1906 р. 2.145 мільонів рублів. Крім того на видатки, спричинені війною в 1907 р., пішло 184 мільонів рублів а в 1908 р. 66 мільонів рублів. Виходить, що на сю війну змарновано разом 2.395 мільонів рублів. Війна забрала десять разів більше як пішло на народну просвіту за послідніх п'ять років.

Оповідки:

Календар. Завтра, в середу: Теклі перемуч. (лат. Юстин д.). Позавтра, в четвер: Евфрозини, Паф. (лат. Рігиди).

□ Репертур львівського руського народного театру в Коломії. (Сяля Щадниця. Початок о 7:30 вечером.)

В четвер, дня 8. с. м. „Арсен Яворенко“, комедія в 5 діях Бориса Грінченка.

В суботу, дня 10. с. м. „Барон циганів“, оперета в 3 діях Штрауса.

Білеті продає „Народна Торговля“, а від 6. год. каса театру.

□ Дирекція виділової 5-класової дівочої школи ім Шевченка у Львові повідомляє отсим, що конференції збору учительського з Вл. Родичами і Олікунами учениць будуть відбувати ся що місяця в кожду другу неділю по першій в канцелярії школи від години 9—11 рано. Перша сегорічна конференція припадає на 11. с. м. З огляду на вагу одночільного співдіяння дому і школи в справі поведєня і поступів в науках шкільної молодіжї, просимо Вл. Родичів і Олікунів учениць о живу участь в сих конференціях.

□ В руській касині в Дрообичи відбув ся д. 4. с. м. відчит молоді організаторки Міри Мікуліної на тему: „Жінка в життю суспільнім“. Дохід з відчиту 8 кор. 70 сот. призначила п. М. на основаня руської Захоронки в Самборі.

□ З Бродів. Загальні збори тов. „Русько-українська повітова бурса“ в Бродях відбудуть ся дня 12. с. м. (в поведілок) в комнатах „Основні“. Початок о год. 1:30.

□ Бюро інспекторату винних пивниць находит ся при ул. Ленартовича ч. 5. Інспектор уділяє інтересованим сторонам вказівки і поясненя в понеділки і суботи від год. 10—1, а в разі свята слудуючого дня.

□ Спростованє. В виказі жертв для хорого письменника оголошених в „Ділі“ ч. 159 зайшли помилки, а іменю п. Волод. Гвоздович з Белза надіслав 26 кор. а не 16, як ошибочно заподано. Повисшу суму зложили отсі жертвовдівці: Вол. Гвоздович 10, Мих. Галань 5, Петро Сулима 3, С. П. 2, Лука Галань 1, Ант. Окишні 1, Мирон Лазорішак 1, д-р Г. Фростіт 1, Р. Е. 1, Я. Б. 1 кор. — Від Наукового товариства ім. Шевченка у Львові.

□ До нинішнього числа „Діла“ долучаємо виказ жертв, зложених на будову народного руського театру у Львові за місцях ліпеня, серпня і вересня 1908 р.

□ Ц. к. краєва Рада шкільна виразила п. Александера Бартошова управителя школи народної в Білгородці в окрузі львівським змінійським, при спосібности перенесеня его на власну просьбу в сталий стан спочинку, позне узнанє за доволітну ревану і користну службу в званю учительським. 1503 1—1

— Русини читайте! „Що пишуть до першої руської фабрики тукот в Збаражї“. Залучаю гроші за товар з желанєм „Щастя Боже“ в тім благороднім ділі. З поважанєм о. Александер Коритко Богатківці. 1504 1—1

Послідні вісті.

Сов. Берзон відкликав ся до палати радних яка ухвалила віддати Січинського під обсервацию д-ра Генрика Гальбана теоретика і д-ра Кольбергера секундаря заведеня в Кульпаркові як практиканта.

До „Народної Гостиниці“ приїхали дня 6. X. 1908. д-р Вітольд Левинський, Седмаки; Іван Рузіньський, Станіславів; о. Володимир Скоробогатий, Москва; Данило Цурковський, Станіславів; Василь Горчинський, Мельниця; Александер Зубрицький, Переміш; Роман Зобків, Київ; Стефан Кузик, Київ; о. Андрій Пеленський, Київ; Александер Ваврик, Підкамні; Микола Величківський, Шупарка; о. Іван Горелешкий, Павлоком.

М у ж и к и.

Сучасна повість.

Авторизований переклад із польського
М. Павлика.

— Старий хотів, лиш Домінікова протівилася; всі знають що було, то якже?...
— Прикладає кожний, а бачив хто?
— То ніби дурно говорять!
— А Бартек Козьол підглянув їх на весні в гаю.

— Козьол є злодій і циган, мав з Пачесовою справу за свинню, то зі злости виворює.
— Тай інші мають очі видючі, мають...
— І... але воно скінчить ся, побачите... розуміє ся, мені там нічо' до того, але так гадаю, що Анткам ся кривда стала тай дітям, то й кара прийде ся за се.

— Певно, Господь Ісус, неквапливий, але справедливий...

— За Антка те-ж щось-не-щось натякали, що сям і там бачили їх разом, як ся змовляли... притишили голоси тай радили чим раз то зловіще та вивертати неможливо всю сімю, не даруючи й старій — а милосердячя ся найбільше над парубками.

— Або то не гріх! Парубки під вусом, Шимкови вже добре на трицять і женити ся йому не дасть, із дому не пустить і за будь-що пекле!

— Таке то й сором, тільки хлопці, а всі жіночі роботи роблять...

— А по п'ять моргів мають і женити би ся вже могли!

— Тільки дівчат є в селі...

— А ваша Марциха найдавніше жде, тай грунт о межу з Пачесовим!

— Уважайте ліпше на свою Франку, аби чо-го з Адамом не діждала ся!

— Стара чортиця, звісно, але й хлопці нездари й непорядники!

— Тільки парубки, а мамино! кицьки боять ся пустити!

— Пустять ся... вже нині Шимек раз-у-раз ходить за Насткою Голембянкою.

— Батько їх був такий самий — добре тямлю, а стара за-молоду не ліпша від Ягусі!

— Який корінь, така насть! — така донька, яка мати!

Музики втихли, музиканти істи пішли на другий бік, бо вечора скінчилася.

Тихо стало, як у косях підчас піднесіння

— але трохи згодя гамір бухнув іще міцніший, аж заклекотило, всі враз говорили, кричали та доказували собі через столи, так що один одного не чує.

Подали на останку, для вибраних, крупник, медом і корінем заправлений, а решті щедро ставили міцну оковитку та пиво.

Мало хто вважав, що п'є, бо вже з гирь курило ся неосоріше тай конгетність розбирала. Сідали, як було наручіше, капоти розціпали з горяча, схилили ся на стіл. Валили кулаками, аж миски підскакували. Ловили ся за стани, ба за коняри, ба стискали ся за шию тай радили, жалували ся — як брат перед братом, як той християнин праведний перед християнином сусідом.

Зле є на світі! Розуміє ся! Марнація чоловіки, та даш те бідоване...

— Забирайте ся, псякров! Під столами собаки гризли ся за кості.

... А потім лише в тім, як сусід із сусідом зійде ся та при тій порці порадило ся, та вижолотило ся та простягло собі, що там один одному винуватий — розуміє ся, не те випасене збіже, ані переоране межі, бо се вже суди знають і свідки притвердять, кому кривда та кому справедливість, але те, що там по сусідськи лучити ся лучить — чи то коли дріб попорлає в саді, чи коли бачи посварять ся, або діти пібують ся, як се лучає ся... А вже весілля від того, аби завзя-тість топила ся та братерство й згода росли між людьми!

— Бодай лиш на той час весільний, на день один!

— А завтра само прийде! Гей! не втечеш перед долею, хіба під отту сьвяту землю; прийде, за чуб ухопить, ярем на шию вложити, бідою пожене, тай тягати, народе, та потом і кровю обливай ся, свого пильну, із пригорці не пускай ані на млі-ока, аби-сь під колеса не запутав ся!

— На братів Господь Ісус сотворив людей, а вояками є для себе!

— Не вояками, ні, то лиш біда під'южує, пре тай одних на других кидає, що гризуть ся, як ті собаки за кість об'їдену!

— Не сама біда, ні, то лихий тьму на нарід кидає, що не розізнають ся що добре, а зле!

— Правда, правда, тай дур в душу як у той пригаслий підпал, аж халчивість, і злість, і всі гріхи роздує!

— Розуміє ся, котрий глухий є на заповіді, той радше слухає невольної музики!

— Давно не так було! Послух був, пошановане старших і згода!

— Тай грунту кожний мав, що лиш міг обробити, а пасовиск, а ливад, а ліси.

— А за податки хто коли чув? Іхав у л'є і

— Або дрова купував хто? Іхав у л'є і брав, кілько кому було треба, та хоть би й ту найкращу сосну чи дуба!.. Що було дідичево, боуа й мужицьке.

— А тепер ані дідичево, ані мужицьке — жидівське є, або й кого гіршого.

— Стерви! Пив-єм до вас, пийте до мене! Всадовили ся, як би на своїм — пийте-ко, добре твое, добре й мое, аби справедливість уви всім була...

— Дідичі паршиві! В ваші руки! Горівка не гріє, аби лише при гідному способі та з братами, то на здоров'є йде, кров чистить і хороби відтягає!

— Як пийти, то вже цілою квартою, як веселити ся, то вже цілу неділю. А мавши, чоловіче, роботу? — пильно роби, ніг не жалуй і щиро прикладай ся! А лучить ся, на той приклад, оказія — весілля, хрестини, або й смерть чия — попусти собі, припочивай, обсеруй і вітхуй май! А

зле випаде: жінка змарнує ся, худоба тобі здохне, пожежа прийде — воля божя, не против ся, бо й що-ж, бідає, порядиш криком та плачем? — нічо; лиш сукою збудеш ся, що навіть та їда кропивою тобі в роті видасть ся! — То терпи та вповай на Паньйосове милосерде... Прийде гірше, Костуха вхопить тебе за горло та в очі загляне — не трібай вивернути ся, не твоя міць — бо все є в Божих руках...

— Розуміє ся, хто там виміркує, коли Ісус іскаже: „Доси твое, — відси мое, чоловіче“.

— Так то, так! Гору, як ті блискавки летять заповіді божі, а ніхто, аби ксьондз, аби наймудріший, їх не прозирить наперед, аж упадуть на нарід зерном пристиглим!

— А ти, чоловіче, мавши лиш одно знати — аби-сь своє робиш і жив, як заповіді сьвяті нака-

зують, а наперед себе не визираєш... Господь Ісус усім заслуги ладить і виплатить ретельно, що лиш кому припаде...

— Отсим польський нарід стояв — то й так має бути, аж по вік віків. Амінь!

— А терплячою й ворота пекельні пере-

може!

Оттак собі побалакували, густо частуючи ся, а кожний висловлював, що мав на серці тай що йому давно кістю стояло в горлі! А найбільше та найголосніше говорив Ямброжи; розуміє ся, що його не богато слухали, бо кожний говорив і своє хотів доказати, мало уважаючи на других... У хаті кипіло вже і клекотіло чим раз більше, коли се Євка з Ягустинкою ввійшли, несучи наперед себе з великою парадною пристроєний по-

лонник. — Музику, що йшов за ними, приграв на скрипці, а вони співали:

Да поводи, поводи —
Да від столів вставайте!
По три гроші та за страву.
А по шість за приправу —
Да кухарочкам дайте!

Нарід був ситий, під'охочений і змийкий до-брою їдою та частим напитком, то декотрі й сріб-

ні гроші кидали в полонник.

А враз і двигати ся почали зза столів і по-воли розходили ся, котрі на повітрі відітхнули воли розходили ся, котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

котрі в сінях або й у хаті задержували ся та ла-

ЖЕРТВИ

ЗЛОЖЕНІ НА БУДОВУ НАРОДНОГО РУСКОГО ТЕАТРУ у ЛЬВОВІ.

„Все має свій час; єсть час плачу і час радости“. Проповідник).

А) В місяці липни 1908 року.

В краєвім Союзі кредитовім у Львові (Ринок 10) зложено на книжочку вкладкову ч. 800: 189 кор. 65 сот. Іменно прислали: Комітет в Коломиї за місяці май, червень і липень 93 кор. 70 сот. (На се зложили: Шипайло Кароль 12 К., Гушалевиц Михайло 9 К., Каратницький Модест 8 К., о. Лепкий Николай, Дзерович Ігнатій і др. Козакевич Александер по 6 К., Лутинський Болеслав 6 К., Данилович Євген, Печерський Олекса і др. Кос Йосиф по 4 К., Глинський Володимир, Гомиз Іван, Лукавський Зенов, Теліщак Іван і Червінський Станислав по 3 К., Гладій Омелян і Павлушевич Яків по 2 К., Бонковский Володимир, Козакевич Текля, Кузьма Осип, Кульчицький Євген і Лепкіана Наталія по 1.50 К., Мардарович Євгенія 1.20 К., Витвицький Василь і Кульчицький Лев по 1 К.). — Комітет в Золочеві гот. 32 К. 74 сот. (На те зложили: др. Дрогомирецький і Віханський Іван по 10 К., Балтарович Михайло 5 К., Дольницький Володимир 3 К., о. Громницький Євген 2.20 К., Войко Володимир і Савчинський Тит по 2 К., Галушчинський Михайло 0.50 К.). — Р. Скобельський Атанас з Золочева 28 К., о. Зарицький Роман з Івачева 15 К., о. Білинський Петро з Зарваниці 10 К., Л. зі Львова 4 К., О. Л. зі Львова 3.48 К., Будзиновський Леонард зі Львова 2 К., Березюк Стефан зі Львова 1 К.

Комітет міста Львова зібрав 417 кор. 65 сот. На те зложили в коронах урядники ц. к. намісництва: Матієв Іван 4, Голука Іван, Дзерович Виктор, Готовський Александер, Глодзінський Антін, Пежанський Григорій і Іваницький Григорій по 1. — 3 ц. к. судів: Вагрийчук Михайло 6, Шежович Лев 5, Заячківський Тит 4, Стефанович Лев, Рожанковский Теодор, Сельський Юліян, Кмишківський Александер і Витвицький Порфир по 2, Яминський Роман, Герасимович Людвик, Русин Володимир, Радловський Єроним, др. Вергановський Володимир, Козакевич Михайло, Кришталович Іван, Гулик Андрій, Харав Григорій, Ільницький Ярослав, Төрлецький Михайло, др. Кульчицький Володимир, Бригідер Василь, Сельський Євген і Лешків Данило по 1, Витошинський Р. і Козак по 0.50, Мельник і Голубович по 0.40, Ігнат і Залеский по 0.30. — 3 ц. к. скарбових урядів: Кульчицький Симеон 6, Заячківський Атанас 4, Давидович Александер і Ловицький Йосиф по 3, Русин Михайло, Демянковский Омелян, Маркевич Іван, Гсфрив Володимир, Зацерковний Григорій, Гриців Николай, Медвідь Іларій і Кульчицький Николай по 2, Гаванчук Іван 1.20, Яцик Викдор, Домразяк Казимир, Барусевич Теофіл, Варилук Михайло, Климкович Константин, Рубинович Сафат, Кордасевич Омелян, Дурбак Гліб, Лукашевський Йосиф, Поколинський Ярослав, Савич Симеон, Блонарович Мечислав і Михалішко Іван по 1, Івасечко Е. і Мриглоцкий по 0.50, Коцко М. 0.40, Купчинський, Медивський і Журавель по 0.20. — 3 державних желізниць: Гайначак Осип 3, Сенишин Іван, Лукашевич Антін, Козинський Михайло і Сопотницький Александер по 2, Ганкевич Осип, Гавришко Євген, Корончевський Іван, Н. Н., Марко Андрій, Парфанович Микола, Романишин Іван і Руденський Михайло по 1, Комаринський 0.90, Потапшик 0.50, Комаринський і Коваль В. по 0.40, Коваль І. 0.20. — 3 ц. к. пошт: Вербаний Іван 4, Кукура Іван, Престашевський Антін, Залуский Євген, і Гордицький Денис по 2, Петрушевич Юліян, Левків Теодор, Сивалович Александер, Слизюк Александер, Волошиневич Володимир, Гучковский Володимир, Телішевський Тома, Любчак Іван і Кордуба по 1, Пісецький, Мойсєлович і Кульчицький по 0.60, Федусевич 0.50, Паар і Войновський по 0.40, Мехович, Куровецький і Стрейцер по 0.20. — 3 ц. к. домен: Лель Володислав, Глібовицький Єроним, Тиховський Казимир і Левицький Омелян по 2, Туранський Зигфрид, Лвицький Мирослав, Мельник Николай, Левицький Все-

волод, Котис Олексій, і Маєр Володимир по 1, Костюк 0.50, Самосій 0.20. — 3 виділу краєвого: Гапанович Іван, др. Лятошинський Николай, Яблоновський Юрій і Король Василь по 2, Биличча 0.44, Гриневецкий 0.40, Ганкевич 0.30. — 3 магістрату: Баньковский Спиридон 10, Джулинський Теофіл 3, Булат Іван і Савчак Володимир по 1. — 3 ц. к. поліції: Карпук Кондрат 2, Данчевський Григорій і Мельник Михайло по 1. — 3 ц. к. прокуратурі скарбу: Давидовський Петро 2. — 3 військових кругів: Маринович Николай 10. — 3 рускої гімназії: Огоновський Іларій 5, Огоновський Петро 3, Верхратський Іван, Левицький Юліян, др. Макарушка Остап і Сальо Людвик по 2, Адриянович Володимир, Безкоровайний Василь, о. Кархут Спиридон, Ластовецький Микола, о. Лужницький Леонид і Янів Осип по 1, Андрохевич, Мартинюк, Мельник і Наливайко по 0.50, Воєрський 0.11. — 3 філії рускої гімназії: Громницький Сидір і о. Рудович Іван по 1. — 3 других середних шкіл: др. Юрик Стефан, Бздинський Богдан, Гриневич Йосиф і Грицак Михайло по 2, др. Щурат Василь, др. Рудницький Стефан, Лициняк Василь і Скоробогатий Стефан по 1. — 3 людвиги шкіл: Черняк Володимир 2, Сабатівна 0.20. — 3 клиру: оо. Паньківський Іларій 10, др. Жук Йосиф 6, Куницький Касиян, Лиско Василь, Мохнацький Стефан і Боцян Йосиф по 2, Малицький Александер 1. — Лікарі: др. Бурачинський Андрій і др. Кобринський Володимир по 2, др. Вахнянин Мирон і др. Чачковский Йосиф по 1. — 3 адвокатів: др. Заяц Теодозий 1. — Емерити: р. Пізар Володимир 12, р. дв. Гавришкевич Сильвестер і р. Ковальський Лев по 3, р. дв. Підлашецький Адольф, р. Старосольський Константин, Вахнянин Іван, р. Федусевич Юліян, др. Лучавський Кость, р. др. Кулачковський Денис і Смішко Юліян по 2, р. дв. Чачковский Іван 1. — Руські пані: Качинська 6, Кучабинська Павліна і Лазарська Йоанна по 4, Смутна 2, Ільницька Марія 1.20, Матковська Марія, Людкевичева Ель, Матковська Зиновія, Стефановичева М. і Тушицька Йосифа по 1, Домбчевська 0.30. — Публіцисти: Кахнякевич Кирило і Кузьма Олекса по 2, Брайтер Ернест 1. — Кулі і промисловці: Стефанівський Михайло, Павлишак Михайло і Лушинський Олекса по 2, Скремтович Осип 1.50, Мартинець Євген 1.20, Пащак Онуфрій, Чорний Іван, Лаврів Кирило і М., Філіповичева М. і Глишак І. по 1, Кобільник 0.50. З „Дістра“: др. Охримович Володимир і Іванець Михайл по 2, Кияк Андрій, Паньків Лазар, Сушко Зиновій, Колтунюк Ярослав, Лотоцький Стефан, Славомірський Т., Янович Михайло і Паньківна Софія по 1, Максимович, Павлюк Я., Дольницька, Рудковська і Даниловичівна по 0.50, Гутковский, Мокрицький, Миханцьо, Цяновський, Федор, Яримович, Гринчишин, Ольшанська і Савкевичівна по 0.40, Вахак, Вараник, Галушак, Гозияш, Гдуля, Деменчук, Ковашевич, Ромашів, Стефанів, Фарина, Хомінський Б., Мечник, Білак і Валько М. по 0.20, Бряк, Валько С. і Чорний по 0.10. — 3 других фінансових інституцій. З „Союза“: Савич Омелян 6, Сайк Григорій і Ласовський Йосиф по 1. З банку краєвого: др. Савчак Юліян 2, Савчинський Володимир 1. З „Труду“: Валько Михайло 2, Прухницький 0.40, Виницький 0.20, З „Славії“: Павелчак Михайло 2, Назар 0.50. З австро-угорського банку: Сероїчковський Александер і Слюсарчук Мелітон по 1. З „Народної Торговлі“: Ничай Аполон 1. З гіпотечного банку: Гладішовський Антін 1. З бюро Гамбург-Америка-Егтінгер І. 1. — 3 руских товариств. З товариств. Шевченка: Беднарський Кароль 2, З „Пробсвіти“: Скороднявський Андрій 1. — 3 ріжних станів: Девежи Фридрих (аптека) 6, Кавецькі Іван і Анна 1, Тарнавський і Тарнавська по 0.20. З адміністрації „Діла“: Проць і Ігнатівна по 0.50, Нидзівна, Косачівна і Хоркавий по 0.20.

Б) В місяці серпни 1908 року.

В краєвім Союзі кредитовім у Львові (Ринок ч. 10) зложено на книжочку вкладкову ч. 800: 37 кор. Іменно прислали: р. Скобельський Атанас з Золочева 28 кор., о. Барановський Володимир з Темеровець з Теор., Будзиновський Леонард зі Львова 2 кор., і Левич Теодор з Теор. 1 кор. Комітет міста Львова зібрав 237 кор. 40 сот. На те зложили в коронах урядники з ва зібрав 237 кор. 40 сот. На те зложили: Александер, Пежанський Григорій, Готовський Виктор, Гомішський Бронислав і Ярема Юліян по 1, Іваницький Григорій, Робак 3 ц. к. судів: Рожанковский Теодор, Хромовський і Малецький по 0.30. — 3 ц. к. пошт: Вербаний Іван 4, Кукура Іван, Престашевський Антін, Залуский Євген, і Гордицький Денис по 2, Петрушевич Юліян, Левків Теодор, Сивалович Александер, Слизюк Александер, Волошиневич Володимир, Гучковский Володимир, Телішевський Тома, Любчак Іван і Кордуба по 1, Пісецький, Мойсєлович і Кульчицький по 0.60, Федусевич 0.50, Паар і Войновський по 0.40, Мехович, Куровецький і Стрейцер по 0.20. — 3 ц. к. домен: Лель Володислав, Глібовицький Єроним, Тиховський Казимир і Левицький Омелян по 2, Туранський Зигфрид, Лвицький Мирослав, Мельник Николай, Левицький Все-

колинський Ярослав, Халуницький Роберт і Блонарович Мечислав по 1, Левицький Я., Івасечко і Мриглоцкий по 0.50, Шевчук 0.30, Журавель і Медивський по 0.20. — 3 ц. к. державних желізниць: Гайначак Осип 3, Ганкевич Осип, Корончевський Іван, Лукашевич Антін і Сенишин Іван по 2, Гавришко Євген, Парфанович Микола, Марко Андрій, Комаринський Володимир, Потапшик, Руденський Михайло і Романишин Іван по 1, Н. Н. 0.50, урядники з двірця 1.60. — 3 ц. к. пошт: Вербаний Іван 5, Мудрак Іван 4, Кукура Іван і Михалішин Семен по 2, Левків Теодор, Курманович Лука, Паньків Станислав, Слизюк Александер, Головацький Володимир, Телішевський Тома, Головинський Стефан, Залуский Євген, Берест Петро, Гордицький Денис і Кордуба по 1, Пісецький, Мойсєлович і Кульчицький по 0.60, Петрушевич, Сало і Федусевич по 0.50. — 3 ц. к. домен: Білинський Михайло 5, Глібовицький Єроним і Левицький Омелян по 2, Туранський Зигфрид, Левицький Мирослав, Мельник Николай, Левицький Всеволод, Тиховський Казимир, Котис Олексій і Маєр Володимир по 1, Костюк 0.50, Шкільник 0.10. —

З виділу краєвого: Гапанович Іван, Яблоновський Юрій, Стельмахів Юліян, Король Василь і Шевчук Володимир по 2, Биличка Іван 1, Савицький 0'60, Ганкевич 0'80. — З ц. к. прокуратури: Давидовський Петро 2, Грицай Стефан 1. — З ради повітової: Мерунович Теофіл 2. — З ц. к. поліції: Коцаба Йосиф 1. — ц. к. староства: Леша Іван 1. — З філії рускої гімназії: Громницький Сидор і о. Рудович Іван по 2. — З клиру: оо. др. Яремко Дмитро 3, Куницький Касян 2, др. Мільницький Йосиф 1'50, Стеткевич Юрій 1'20, Бобрович Лука 1. — З лікарів: др. Чачковський Йосиф 1. — З адвокатів: др. Білік Николай 5. — Емерити: р. Ковальський Лев 3, р. дв. Підляшецкий Адольф 2, р. дв. Чачковський Іван 1. — Рускі пані: Кучабинська П. 4, Матковська А. 2, Людкевичева Елеонора 1. — З власників реальностей: Хойнацкий Йосиф 6. — З публіцистів: Цегельський Лонгин 5. — Купці і промисловці: Дудкевич Михайло 6, Стефанівська Елеонора 3, Балас Мих., Кришталович Густав і Качмарик Іван по 2, Хмиляк Василь, Филиповичева Марія і Глинчак Іван по 1. — З „Дієстра“: Волянський Клим 4, др. Охримович Володимир 2, Алексевич Іван, Кізяк Андрій, Кучика Денис, Паньків Лазар, Супко Зяновий, Колтунюк Ярослав, Левицький Юстин, Лотоцький Стефан і Славомірецький Т. по 1, Максимович, Новицький, Павлюк, Гутковський, Степанович, Янович, Рудковська і Ольшанська по 0'50, Мокрицький, Миханько і Даниловичівна по 0'40, Осінчук і Пильовський по 0'30, Врик, Бучма, Гозияш, Гдуля, Душенчук, Куницький, Романів, Стефанів, Фарина, Хоминський Б., Мечник, Білик і Валько С. по 0'20. — З других фінансових інституцій. З банку краєвого: др. Савчак Юліян 2, Савчинський Володимир 1, З „Союза“: Саїк Григорій і Ласовський Йосиф по 1. З „Славії“: Сполитакевич Стефан і Павелчак Михайло по 1. З бюро Гамбург-Америка: Еттінгер 0'50. — З руских товариств. З тов. ім. Шевченка: Державль Август 2. З „Просвіти“: Скородинський Андрій 1. — З різних станів: Борецький Йосиф 1, Слизюк Людвик 0'80. З адміністрації „Діла“: Проць 0'50, Нидзіяна, Косачівна і Хоркавий по 0'20.

В) В місяці вересні 1908.

В краєвмі Союзі кредитовім у Львові (Ринок ч. 10) зложено на книжочку вкладкову ч. 800: 21 кор. 87 с. Іменно приєслали: Комітет в Золочеві гот. 17 кор. 87 с. (Виханський Іван 10 кор., Балтарович Михайло 5 кор., о. Громницький Євген і Бойко Володимир по 2 кор.). — Будзівновський Леонард зі Львова 2 к., Ілевич Теодор з Тереховлі і Левицький Євген з Вродів по 1 кор.

Комітет міста Львова зібрав 416 кор. 10 сот. На те зложили урядники з ц. к. намісництва (в коронах): Матієв Іван 6, Глодзінський Антін і Гофрік Іван по 2, Голука Іван, Дзерович Віктор, Гошовський Александер, Пежанський Григорій, Колпачкевич Михайло, Іваницький Григорій і Вандрівський Євроним по 1, Олінець 0'60, Савчинський 0'40. — З ц. к. судів: Вербицкий Мартин 6, Шехович Лев 5, Сельський Юліян і Дрималик Йосиф по 4, Рожанковський Теодор 3, Стефанович Лев, Радловський Євроним, Козакевич Михайло, Кмицикевич Александер і Витвицький Порфир по 2, Герасимович Людвик, др. Вергановський Володимир, др. Словенський Віктор, др. Кульчицький Володимир, Бригідер Василь, Гладішовський Стефан і Петрушевич Лев по 1, Кришталович 0'60, Витошинський Р. і Лешків по 0'50. — З ц. к. скарбових урядів: Заячківський Атанас 8, Булик Богдан і Кульчицький Симеон по 3, Яцик Віктор, Лонцький Йосиф, Русин Михайло, Гофрік Володимир, Гриців Николай і Кульчицький Николай по 2, Домразяк Казимир, Гирус Іван, Варусевич Т. офіль, Михальчук Денис, Климкович Константин, Рубинович Сафат, Медвідь Іларій, Поколинський Ярослав, Браславський Александер, Блонарович Мечислав і Михалічко Іван по 1, Павлів 0'80, Шевчук 0'60, Мриглоцький 0'50, Чарнецький і Ямборко по 0'40, Медницький 0'20. — З ц. к. державних залізниць: Гавічак Осип 3, Лукашевич Антін і Сенишин Іван по 2, Ганкевич Осип, Гавришко Євген, Корончевський Іван, Марко Андрій, Парфанович Микола, Поташник Петро, Романишин Іван, Руденський Михайло, Сопотницький Александер і Козинський Михайло по 1, Комаринський 0'30, Коваль В. і Коваль І. по 0'20. — З ц. к. пошт: Пещерорський Петро 8, Вербицький Іван і Лонкевич Антін по 5, Престашевський Антін і Гучковський Володимир по 2, Паньків Станислав, Курманович Петро, Старецкий Володимир, Волошинович Володимир, Телішевський Тома, Любчак Іван, Янович Ів., Головинський Стефан, Михалишин Семен і Гзатишак Володимир по 1, Войновський 0'80, Мойсевич 0'60, Федусевич 0'50. — З ц. к. домох: Ляльо Володислав, Глібовицький Євроним і Левицький Омелян по 2, Михайлишин Станислав 1'50, Туряньський Зіґфрід, Левицький Мирослав, Мельник Николай, Левицький Всеволод, Тиховський Казимир і Маєр Володимир по 1, Костюк 0'50, Шкільник 0'10. — З виділу краєвого: др. Корнеля Махайло 4, др. Лятошинський Николай, Яблоновський Юрій і Король Василь по 2, Гапанович Іван, Савицький Николай, Стельмахів Юліян і Рожейовський Теодозий по 1, Волошинський Ю. 0'50, Гриневецкий 0'40, Ганкевич 0'20. — З магістрату: Баньковський Спиридон 20, Савчак Володимир 2, Єліасевич Іларій 1. — З ц. к. прокуратури: Давидовський Петро 2, Кобльовський 0'40. — З ц. к. староства: Леша Іван 1. — З ц. к. поліції: Коцаба 0'60. — З університету: Залозецкий Роман 5. — З рускої гімназії: Харкевич Едвард і Огоновський Іларій по 5,

Огоновський Петро 3, Левицький Юліян, др. Макарушка Остап і Салло Людвик по 2, Адриянович Володимир, Безкорований Василь і Ласовецкий Микола по 1, Андрохович, Мартинюк і Наливайко по 0'50. — З філії рускої гімназії: Громницький Сидір і о. Рудович Іван по 2. — З других середніх шкіл: др. Левицький Володимир 4, др. Рудницький Стефан 1. — З клиру: оо. Малицький Александер і Бодян Йосиф по 1. — Лікарі: др. Бурачівський Андрій 10, др. Кочиркевич Маріян 5, др. Кобринський Володимир 4, Герасимович Дионизий 3, др. Вахиянин Мирон і др. Чачковський Йосиф по 1. — З адвокатів: др. Заяц Теодозий 1. — Емерити: Гомик Йосиф 12, р. дв. Струмінський Іван і р. дв. Гавришкевич Сильвестер по 6, р. дв. Яновський Амвросій і р. Старосольський Константин по 4, р. Ковальський Лев 3, р. дв. Підляшецкий Адольф, р. Федусевич Юліян, р. др. Кулачковський Денис і Сребленський Рафаїл по 2, р. дв. Чачковський Іван і Матковський Альфонс по 1. — Рускі пані: Кучабинська Павліна 4, Матковська Марія, Матковська Анна, Смутна, Стефановичева Марія і Тушица Йосифа по 2, Людкевичева Елеонора, Торонська Емілія, Пачовська Йосифа і Зарицка по 1, Домбчевська 0'20. — З публіцистів: Казимиревич Кирило 2. — Купці і промисловці: Левицький Филімон (інж.), Павло Дурбак (інж.), Волинський Николай і Урбан Константин по 6, Кришталович Андрій і Дудкевич Михайло по 3, Пашак Онуфрій, Стефанівський Михайло і Скретович Осип по 2, Кришталович Густав і Шустер Дмитро по 1, Слюзар 0'50. — З „Дієстра“: др. Охримович Володимир і Волянський Клим по 2, Алексевич Іван, Кізяк Андрій, Супко Зяновий, Колтунюк Ярослав, Левицький Юстин, Лотоцький Стефан і Янович Михайло по 1, Кучика, Максимович, Новицький, Павлюк, Буцацький, Дольницька і Рудковська по 0'50, Мокрицький, Миханько Даниловичівна і Грицаківна по 0'40, Данчук 0'30, Бучма, Гзятковский, Гозияш, Гдуля, Горчинський, Душенчук, Куницький Оришин, Павлюк Ол., Пильовський, Романів, Фарина, Федор, Мечник, Мостович, Білик і Валько М. по 0'20, Павлюк Ос. і Гусар по 0'10. — З других фінансових інституцій. З банку краєвого: др. Савчак Юліян 2, Савчинський Володимир 1. З австро-угорського банку: Сероїчковський Александер 2, Слюсарчук Мелітон 1. З „Славії“: Назар Володимир, Сполитакевич Стефан і Павелчак Михайло по 1. З „Народної Торговлі“: Скарбек Олімпія 2. З гіпот. банку: Гладішовський Антін 2. З „Союза“: Ласовський Йосиф 1. З бюро Гамбург-Америка: Еттінгер 0'50. — З руских товариств. З тов. ім. Шевченка: Беднарський Кароль і Державль Август по 1. — З різних станів: Щепанюк Микола і Яблоновський Ілія по 1, Проць і Тиндик по 0'50.

Разом зібрано в сім кварталі, в „Союзі“ і в львівських комітеті: 1'535 К. 20 сот.

Загальна сума зложена досі на будову народного руского театру творить: 206'720 кор. 99 сот.

Посмертна згадка. З львівських прихильників театру померли в сім часі: Михайло Іванець, секретер „Дієстра“, діяльний член народних товариств, — і Євген Спужарський, купець і власник реальності, що на перший поклик до будови театру зложив 200 кор., обіцяючи при самій будові більшу жертву. Чесльїх пам'яті!

дує, що в Карвині упало 6 робітників, убитих жандармами. Не винувати цьому жандарми, але агітатори, що промовляли в тоні посла Старуха. (П. Старух: А хто був в Чернікові)? В тім зручність агітаторів, що коли приходять до стінок, то їх там нема, але перед тим так лютий настрій, що до стінок приходять. Дальше приходять до живої вімни слів між бесідником а п. Старухом, так що маршалок зливає бесідника, аби не вів розмови, яка потім зливає інших послів до диспуту.

Бесідник дивується, що п. Старух сказав, що на шасте є ще при жандармерії офіцери Німці. Ширий Славянин і Русин не може так говорити. Якби Русини і Поляки хотіли погодитися, то в жандармерії мали б ми затра польську і руську мову. Так само треба зрозуміти з урядовою мовою на почті. Дальше бесідник порушує справу, сиріт, почтових складників і урядів, а вкінці доторкується до справи еміграції до рогу на Триєст до Америки.

Правительственный комісар гр. Лось збивав заміти п. Старуха, заявляючи, що надужити жандармів належить до віймів і що кожне переступство, яке дійде до відома зверхних властей, є предметом докладних докождень та строгої карі, коли вину доказано. Сумна то річ, якої треба жалувати, коли приходять до ужиття зброї, але бувають випадки, де жандарми супроти насильства й опору мусять зробити ужиток з зброї. В чернівецькій справі відбувають ся тепер судові розправи а тому сих жандармів годі було зараз перенести на інше місце. Що-до Коропця відбуває ся іззбаром також судові розправи, а в справі убитства в Песаді фельштинський судство виказало, що Станіслав Борнік не давав ся арештувати, копував жандарма і хотів віддати йому батет. В тім випадку по думці гр. Лося жандарми мусів ужити зброї а військовий суд признав ужити зброї оправданним. Вкінці застерігає ся гр. Лось против генералізованя замітів на адміністраційній власті.

Відправа оборонцям надужити. П. Скварко, забравши слово, заявляє, що формою і змістом бесіди п. Старуха не буде займатися, бо під тим зглядом і поодинокі посли можуть різнити ся, але і він і всі руські посли стояли і доси стоять на тім становищі, що надужити властей адміністраційних супроти Русинів є немісцено велика та що Русини відлучають їх що дня на власній шкірі. Відтак висказує своє здивоване, що оборони галицької адміністрації і жандармських надужити підняли ся пп. Стапінський і Стояловський, котрі самі доси зовсім не вийшли з російської політики. П. Старух проти отсих надужити виступав і тим придбав собі навіть серед части своєї власної суспільності назву "wagheobow i butywelei ladu sproszego". З того їх виступу осуджує бесідник і цілу ідейну сторону того руху, який вони репрезентують, а осуджує се і інші посли і ціла суспільність. Підносить своє здивоване, що і тому, що польські посли уважають за потрібне боронити тої своєї власної системи адміністраційної перед собою самими. Судять проти засади "nemio index in sua causa" і кажуть нам вірити в справедливість свого вироку, хоч б віків їх панованя над нами виторили у нас зовсім иншу а незломну віру в тім згляді. Він пригадує пп. Стапінському і Стояловському посливице: "забула королева, як телема була", та відмовляє Полякам компетенції судити також розмір наших переслідувань, бо если хто з них і терпів які переслідування то лиш з причин суспільних і політичних а не із народних як Русини. А національний шовінізм доводить часто Поляків до одичія в переслідуваннях всего, що руське.

Висновки п. Стояловського про згоду і єдність Словян називає поки-що поетичними фразами та висказує жаль, що Славян в загаль відзначають ся індоленцією і дуже вибухалими індивідуалізмом, котрі не дозволили їм доси через так довгі віки згрупувати себе в єдність, в один словянський наріз та допровадити себе до сили і могутності, импунуючої світові. Нині всіх Словян використовують дуже і під кожним зглядом виші народи. До з'єднання всіх Словян ще далеко коли навіть між самими Поляками і Русинами не можлива є згода, а то з тої причини, що Поляки в поступованю супроти Русинів виходили від б віків засвідки із становища тісного національного шовінізму, котрий не дозволив їм виторити у себе "Regierungsfähigkeit". Все те було найбільшою політичною похибкою Поляків, котра доси на них самих страшно истить ся.

Бесідник бачить лиш двоякий спосіб поладження русько-польської квести, або в дорозі взаїмної, на повній справедливості опертої, згоди заключеної на засаді людскости. Отже оба народи мусів-б вийти з точки, що одні і другі люди і яко такі мусять себе взаїмно щиро шанувати, а позаяк історія б віків а навіть останні виступи пп. Стапінського і Стояловського навіть в так дрібних річах як отся не позваляють йому в той спосіб порішити квести, то вірять, що остане другий спосіб а то рішене на підставі фактичної сили, а се Русини повинні зрозуміти і відповідно виторити свою фактичну силу.

В заперення о. пралата С-ого, що Поляки не хотять Русинів винародолювати, бесідник не вірить, а вірить лиш в історію, котра зовсім що инше каже.

Бесідник каже, що зливаюче вини на агітаторів кермує ся після кожочесного курсу політичного на радикалів, соціалістів, москвофілів, гайдамаків — як в який хвилі треба. В кожнім разі головну вину поносять самі пп. Стояловський і Стапінський, бо вони були першими і головними учителями агітаторства. — Що до заперення пана правительственного комісара о. "scislych dochozeniach i roszadzenia do odnowienia", то бесідник не хоче відбирати польським послим віри в їх правдивість, однак руські посли і руська суспільність сама дуже добре знає, як такі заяви осуджувати. Підносить, що п. Стояловський тепер хвалить галицьку адміністрацію, а не давно сам мусів уряджувати свої віча аж на Угорщині, хоч же тепер після його представлень гнет на Угорщині є без порівняня більший як в Галичині!

Впрочім коли п. Стояловський звалеє вину з жандармів на агітаторів, то повинен се поперти фактами. Доки не наведено фактів доти і твердження його є безосновне.

Резолюція п. Стапінського зовсім не різняється від всіх досегочасних подібних резолюцій шляхотської більшості в соїм. Та коли ту більшість можна бодай в часті оправдати єй класовим і консервативним становищем, то не ма такого оправданя для п. Стапінського. Перші були бодай консеквентні, а другий з одною неконсеквентною попадає в другу. Осудять се скорше чі пзніише його виборці, люде критики і суспільність. В кінці дякує бесідник п. Стапінському, що так скоро здемаскував свій демократизм і з'орієнтував руських послів, котрі вірили в якусь ідейну взаїмну звязь. (Опелски на руську лаву.)

По п. Скварку виш п. Швед поправку до резолюції 2 в згаданем основаня повітового суду в Єлєсно.

Відтак говорив п. д-р Дудикевич, по-служуючи ся народною мовою, перетикаючи лише

від хвилі до хвилі "общерусскими" изречениями, що він не годить ся ані з думкою п. о. Стояловського, що дискусія за довго задержала ся над сею справою, ані з п. Скварком, що шкода про те все говорити, а вибрати посередню дорогу. Останні події накладають на польських і руських послів обовязок сказати бодай "вічная память" жертвам, які останнього року в нашім краю впади. При тім він не тратить віри в добру долю, в доброго славянського генія, що post tota discimur гетим мусить допровадити до ліпшої будучности. Веі ми мусимо борити над тим, що такі події, як в Чернікові, Коропці, Фельштині, і давнійш в Чернівці і Горуцьку можуть в нашім краю лучать ся, та що власне наш край від инших тим відрізняється та такими кровопроливами. У нас місто того, щоб потягнути жандарма до одвічальности, скажуть ся жалібники за обиду, а жандарма обертають ся на свідка. До тогож у всіх кровопроливах бувають у нас вбиті й ра, немі з зду. Бесідник наводить ріжницю яка заходить між усмирюванем демонстрацій в Карвині і в нас та ставить резолюцію, аби соїм візав правительство, аби воно перевело зміну терешньої інструкції жандармської в тім напрямі, аби жите люпське як найдоросше майно держави через строгі притержуваня жандармів службової інструкції не було наразене на такі небезпеки, про які свідчать численні а по-жалуваня гідні події, що лучили ся в останних часах в Галичині.

По попертою всіх резолюцій голосоване над ними відложено на иннійшій день та відчитано нові внесення м. и. пос. Криницького про перевеє на кошт краю будови дороги з Солотвини до Надвірної та в справі будови мосту в селі Крічва (п. Богородчани.)

(14. засідане 1-ої сесії IX-ого періоду з дня 7-ого жовтня 1908.)

Початок засіданя о 10 год. 20 м. По відчитаню спису петицій ухвалено наглядність внесеня пос. Л. Ценьского в справі регуляції Пруги в колом. повіті та передано його водній комісії.

По приступленю до дневного порядку дозволено грмаді Копичинці побирати висші оплати від спиритусових напиктів а громадам Риблице (пов. Тарнів) та Грималів на побір звичайних громадських оплат від таких напоїв.

По сім слідувала дальша дебата над справозданем

з діяльності VI-ого департаменту. По кінцевім виводі реф. Фрухтман, який пропонував принятє комісійних внесень, приступлено до спеціальної дискусії та прийнято без дебати внесенє 1-ше і 2-ге з додатком пос. Шведа що до заснованя пов. суду в Єлєсно.

При 3-тій внесенню замітив пос. Т. Старух, що жандармські касарні є здебільша приміщені в невідповідних будинках. Після того бесідник, користуючи ся нагодою, полемізує з пос. о. Стояловським, незначею то агітатори пхали людей на багнети та вказує на те, що саме він з своїми виданнями був першим учителем таких агітаторів як пос. Стапінський та пос. Дзвинський.

Тут перебуває йому промову краєвий маршалок. Ми є тепер при спеціальній дискусії над внесенем 3-ім. Під тим зглядом заходить як раз ріжниця між дебатною спеціальною а загальною, що в загальній дискусії ш. пос. міг говорити про цілу жандармську квестию.

Тепер же можна говорити тільки про касарні, тож просить, щоб посол до того приминив ся.

По сім промовляє бесідник за перенятєм удержаня жандармів з краю на державу. 3-те і 4-те внесенє комісії ухвалено.

При 5-ій резолюції висловлюється ся референт комісії пос. Фрухтман проти ухваленя резолюції пос. Олесницького, бо годі таку важну справу порушувати інцидентально, впрочім комісія тільки поновлює резолюцію давнійшу. Її треба розуміти так, щоб система, яка панує тепер що-до урядової мови по иньших урядах, відносил ся також до жандармерії. Впрочім уживанє руської мови через жандармів в зносинах з населенем є забезпечене.

При голосованю резолюції пос. Олесницького, за якою з не-Русинів голосував тільки о. Стояловський, перепала, за те прийнято 5-ту резолюцію комісії разом з додатком пос. Стапінського.

Прийнято також 6-ту резолюцію, до якої промовляв пос. Т. Швед, вказуючи на те, що з огляду на фінансові труднощі ліпше держати ся рідної системи опіки.

Резолюція пос. Т. Старуха перепала.

В справі резолюції пос. Дудикевича заявив пос. бар. Баталія, що шехполюки будуть голосувати проти неї, бо "Коло" заявило ся вже в парламенті за зміну жандармської інструкції, а тут повторюванє її ослабило ефект справи. Також і людоці заявили устами пос. Бернадіковського, що вони будуть голосувати проти резолюції пос. Д-ча, бо хоч вони цінять жите і здоров'є горожан держави та птянують всякі надужитя, то мають довіре, що краєві власті будуть поступати зі ще більшою енергією як досі проти надуживаня зброї.

На сих виводах опер ся також референт комісії пос. Фрухтман, визнаючи до відкинення поставленої резолюції, бо прийнявши єй було б признанем, що те все, що пос. Старух закинув жандармам, признається за правдою, що терешня інструкція наразує людей на смерть і ушкодження, що сам пос. Старух заявив, що не було нещастя, якби жандарми держали ся своєї інструкції.

В голосованю резолюцію пос. Дудикевича відкинено всіми польськими голосами і на тім вичерпано справу VI департаменту краєвого відділу.

По сім поручено правительству приділити грот. Домашинці і грот. Дриціві до пов. суду Болшівці а громаду Кресне до політичного судового повіту в Зборові, а громаду Белеїв до пов. суду в Долині, а петиції грот. Забір о приліпленє до суду й податкового уряду в Руській Раві та петиції повітових репрезентацій що-до позичок до висоти 40% перелано краєвою відділкою.

По поладженю кількавчати перших читань новопоставлених внесень засіданє замкнено о год. 2-ій по пол.

Слідуюче засіданє завтра о 10 год. рано.

В комісії краєвого господарства на днях 5 і 6-го жовтня були предметом нараз і оживленої дискусії предложене в справі шкіл рілнничих нисших і реферат д-ра Куровця про школи рілнничі змовів і о вандрівних учителях. Референт д-р Куровець підніс малу вартість тих шкіл і вандрівних учителів а то з тої причини, що вони є переважно в західній Галичині, а одинокий вандрівний учитель у східній Галичині з осідком у Львові, пан Вітольд Трачевський за мало займає ся своім заводним обовязком, а натомисть трудить ся посередництвом і закуповуванем голів для рілнничих закладів а свій обовязок викладає рілнничу сповняє він як політичний агітатор по борах ста-

ростя. При нагоді рілнних виборів обмежує він свій виклад на розмови з війтами. Референт підніс се, щоб в східній Галичині установлено більше вандрівних учителів і то людей ідейних, з котрих сільське населенє могло би мати якусь користь та щоб ці вандрівні учителі опирали свою діяльність на місцевих і повітових просвітих товариствах. — В дискусії пос. Скварко і Вацек (люд.) горячо попирали виводи референта, а вкінці ухвалено резолюція, що змагають на будуче до реорганізації і почину широкої акції на поли зимових шкіл і вандрівних учителів через скликанє краєвим відділом анкети, яка дала би напрям тім акції.

На найближшій засіданю буде предметом нараз многоважний реферат п. Скварка про меліорацію сільських ґрунтів.

ТЕЛЕГРАМИ

Дня 7. жовтня 1908.

Независима Болгария.

София. (Болг. аг.) Болгарське правительство вислало до всіх своїх заступників нотифікацію про оголошенє независимости Болгарії. Вчера по полудни на полі вправ коло міста відбула ся торжественна військова парада, по котрій війське уладло дефіляду цареві і дітям царя. Людність живо оплескувала війське.

Царгород. (Ткб.). Рада міністрів звернулася до всіх газет з зазивом, аби старали ся впливати на людність успокоюючи.

Царгород. (Ткб.). Орган молодотурецького комітету лише, що проголошенє независимости Болгарії є наслідком похибок давнійшої адміністрації та що ся справа належить до муніципалітету. Ціла преса визнає людність до супокую і довіря для правительства. Декотрі газети приписують останні події інтригам притержавного союзу та покладають свої надії тільки на Англію.

Царгород. (Ткб.). Дневник "Ikdam", обговорюючи проголошенє болгарської независимости і наміреню анексії Босни й Герцеговини, пише: Се квести самі про себе без значія. Болгария вже давно була независима, а Босна й Герцеговина зірвали звяз з нею. Ні болгарське князівство не мало абсолютної потреби проголошувати независимість ані Австро Угорщина не дуже тужила до анексії; велика небезпека лежить у тім, що ті кроки є початком німецьких інтриг.

Анексія Босни й Герцеговини. Віден. (Тел. пр.) Генерал Ремен, командант новобазарського корпусу, ще 29 вересня одержав приказ готовитися до повороту з новобазарського санджака.

Біград. (Ткб.). Вчера по полудни перед національним театром відбули ся великі збори під голім ребом. Брало участь звиш 20,000 осіб. Серед оплесків зібраних проголошено ряд пристрастних промов проти Австро Угорщини й анексії Босни й Герцеговини. Піднесено оклики: Най жте вільний сербський край Босна й Герцеговина, проч Австрия, війна Австрії, проч Болгария! На внесенє голови міста Біграду ухвалено резолюцію, котра підносить, що Сербія мусить бути і єсть пригрозена до відпору, котрий є слушною і конечною обороною, та визнає правительство, щоб зробило найенергічнійшій зарядженю. Іменем усіх Сербів білградські горожані віддають правительству до диспозиції своє жите і майно. — Потім відбув ся похід, на чолі ко трого несли сербські і турецькі стяги. Міністри заграничних справ уладжени велику овацією.

Загальна міждержавна ситуація. Париж. (Ткб.) Тутешня преса підносить, що супроти останних подій необхідна річ переєсти ревізію берлінського трактату. Такий самий погляд мають у дипломатичних кругах.

Льондон. (Ткб.) Післурядові зачви доносять, що терешнє положенє на Балкан є справою, котра доторкає тільки одної часті держав. Англія не зробить ніяких кроків, як довго становище держав не буде докладно з'яснене.

НОВИНКИ

— Денунціяція і ревізія. Пишуть нам з Золочева: Ві второк, дня 6. с. м. відбули ся у місцевій бурсі філії товариства "Просвіта" в Золочеві ревізія, переведена на приказ староства по причині доносу про анархістичну й соціалістичну агітацію між учениками. Загально г'юварть, що стало ся се наслідком доносу москвофілів з Золочева. При ревізії нічого не найден, крім книжок шкільних, Куліша "Чорна Рада", Boleslawity "Mokai", "Українську Музу" О. Коваленка, Грушевського "Про старі часи на Україні" і инших дрібниць.

— Як в Галичині будують залізницю? Як звісно, будова залізничної Львів-Підгайці вже давно повинна була скінчитися і ще з початком вересня бути віддана до публичного ужитку, та не стало ся головню через технічні перешкоди на просторі Підзамче-Личаків. На тій лінії, що веде многими закрутками крізь глибокі яруги та високі гори, треба було поробити чимало перекопів і високих насипів, а що найважнійше, збудувати на 120 метрів довгий а місцями на 30 метрів високий камінний в'їздик, що лучить два узгір'я під самими Кричицями. Вже при копаню фундаментів під сей в'їздик штовпні почали усувати ся і роботу на якійсь час спиноено. Однак на приказ з Відня той в'їздик таки вбудовано. Тепер якраз три місяці по викінченю, в'їздик тріс в склепінні і в другім камінний стовп від скоду наслідком осіданя стовпа у фундаментах. Вже при копаню фундаментів показала ся тут вода, що переливала ся крізь верх. Не помогли замітки підпріємця п. Брайтера, на приказ з Відня будовано дальше. Тепер в'їздик валить ся. В суботу приїхала комісія з Відня і під доглядом управляючого інжинира італійські мулярі заливають щілини на широкість руки цементам до пізнього вечера. У фахових кругах говорять, що то нічо не поможе і що коли той части шляху не перебудують, змінивши напрям траси, то на в'їздикт мусить неминучо прийти до катастрофи.

— З університету. Торжественне отворенє академічного року 1908/9 у львівській університеті відбуде ся в четвер день 15. с. м. По богослуженю в костелі св. Миколая о 9 год. рано розпочне ся в університетській авлі інавгураційне торжество. Вступну промову виголосить проф. д-р Марс, а потім проф. д-р Сніко виголосить відчит на тему "Творчість Люкяна". З огляду на тісноту університетської авлі вступ до університетського будинку підчас богослуженя та інавгураційного торжества буде дозволений лише за показанем білету вступу. Білети студенти університету можуть дістати в канцелярії педеля університету на підставі легітимаци.

— Трясене землі в Галичині. Вчерашньої ночі стала ся річ в Галичині дуже рідка: трясла ся земля. Около год. піз до 11. в рілнних місцях Львова дало ся чути легке заріженє землі, яке в мешканців замічало ся по тім, що всі річі підносили ся раз-по-раз до гори і спадали назад до

лів, а рівночасно брєнли вікна. Се явище тревало з піз мінуту. Оскільки доси дало ся ствердити, трясене мало напрям менше-більше з північного сходу на полудневий захід, а найбільше дало ся відчути на Знесіно і Замарстиніві. З ул. Войтиха заалармовано поліцію і пожарну стражницю, що при тій улиці від трясеня землі завалив ся дім. На ділі показало ся, що всі діми стоять, лише в однім наслідком дряжання землі зарисували ся стіни і якийсь капітан, що там мешкав, побоюючись заваленя дому, виніс ся зі свого мешканя. Один з наших читачів доносить нам, що трясене землі застало його в хвилі, коли положив ся до ліжка і взяв ся до читання книжки. Нараз його локко стало дивно підносити ся до гори і спадати назад. Занепокоєний зірвав ся на рівні ноги і заглянув під ліжко, чи не закрив ся там може злодій і видобуваючись тепер, підносить ліжко плечима... Але рівночасно забрєнли шоби в вікнах, а се був безсумнівний знак, що трясеть ся земля. Подібні прояви трясеня замічано в Підволочиськах, Тернополі, Бродях, Зборові та иньших місцевостях. — З Голородки доносять нам телеграфічно: О год. 10 мін. 22 минулої ночі навістило наше місто сильне землетрясенє, що тревало 30 секунд. — Із Станиславова доносять: Вчера вечером по 11. годі дало ся тут почути землетрясенє. В однім домі впадо від него склянка зі стола. Відчуто тут два підземні удари.

— Як проповідує чорносотенець. "Річч" подає цкаву звістку про проповіді ославленого Іліодора в Царицині. Ось характеристичні уривки з тих проповіді: "Православні! Огляньтесь довкола, чи нема де коло вас татарина або співробітника газети, бо я збираю ся промову казати. Ще не видержу та вилаю татарського бога. А він же був у них божовільний". Очевидно слухачі такою балаканиною страшно вдоволені і регочуть ся... Тепер другий уривок: "Православні! Жиди і жидівська інтелігенція збирають ся справляти ювілей старого розпутного дідугана Толстого. Хотять виголошувати промови, витати, вінки дарувати. А чи нам, православні, стояти від них здалека? Ні. Нумо шанувати Толстого! Але як? Давайте подаруємо йому вінок! Золотий? Ні, золото дуже дорогий метал. Терновий? Ні, тернові вінки кладуть на голову святим. Так сплетім йому вінок з дурману і сей вінок покладем йому на старечу голову, нехай згуріє він швидше!" Почувши сей "дотеп" Іліодора, слухачі зраділи і знову реготали ся... Або такий уривок: "Православні! Тепер всі жалують ся, що в монастирях роспуство. А через що се? Через те, що в черці ідуть люде непотрібні, нездалі до родинного жита. А от якби в черках були такі осывічені та порядні люди, як я, то такого не було-б ніколи."

— Стрік податників. З Товмача доносять, що в громадах тамошнього повіта, як в Петриліві, Новосіцях, Олешіві, Братиніві і иньших населенє не хоче платити податків, кажучи, що належить платити аж по новім році. Наслідком того податковий уряд в Товмачі видає енергічні зарядженя в цілі примусового стягнення податків.

— Смерть ката. В Магдебурзі помер кат Райндель в 85 році жита. Своє страшне ремесло упривав звиш пів столія і виконав вирок смерті на величезнім числі засуджених, між иньшими на вісьмох жєнщинах. За кожне страченє діставав 100 марок, крім того 10 марок денних лист, рівночасно його помічники діставали 7 марок 50 фєнгів денно, і так як майстер вільний залізничний білет III. класю. До участі допуслав лише свою родину; а помагали йому брат, двоє синів і зять. Два рази виконував подвійний, а раз потрійний вирок смерті. Наслідником Райндля звано ката стане його зять Енгельгард, властитель шинку в Магдебурзі.

— Дрібні вісти. Цісар санкціонував ухвалений галицьким соїмом закон в справі утвореня окремі адміністраційної громади Константинівка з части двірського обшару в Зубанівці жовківського повіта. — Вчера арештовано у Львові бузшого директора "Związek-u kredytowego", Емануїла Вайсмана, що, як звісно, допустив ся дефравдації на суму 100,000 корон. — В Мармароскім! Сиготі підчас онодішнього жидівського свята помирене (судного дня) кривнув хтось в божниці, в котрій було коло 3,000 осіб: "горить!", а з того синив ся такий переполох, що в глоті удушило ся четверо дітей, а 16 потерпіло тяжкі рани.

Оповідки

Кладься, Завтра, в четвер: Евфроний, Паф. (лат. Потапів, в п'яницю: Іоана Бог. (лат. Вікентія).

□ Репертуар львівського руського народного театру в Коломиї. (Салі Шадний. Початок о 7:30 вечером.)

В четвер, дня 8. с. м. "Арсен Яворенко", комедія в 5 діях Бориса Грінченка.

В суботу, дня 10. с. м. "Барон циганів", оперета в 3 діях Штрауса.

Білети продає "Народна Торговля", а від 6. год. каса театру.

□ Віче в Солотвині відбуде ся в неділю, дня 11. с. м. о годині 1. по полудни на громадській голоці зв. "Борола" (в разі непогоди в громадським домі зв. "Шпиталь") з отсим дневним порядком: 1) Посольські звіти послів д-ра Лагодницького і д-ра Трильовського. 2) Політичне і економічне положенє руського народа. 3) Справа виборчої реформи до соїму.

— Русини читайте! "Що пишуть до першої Руської фабрики тукот в Збарєжжі". Посилаємо гроші і часті Боже в новозачатім ділі. — Гр. кат. Уряд парохіяльний в Куряках. 1504 1—1

□ Переписка редакції. Вл. Ол. Лев. Ж. п. Т. В надісланій оповісті не подано дати заповіджених зборів.

Урядові вісти.

§ Іменованя і перенесеня. Краєва рада шкільна перенесла проф. Іос. Махоевского з Ряснева до польської гімназії в Перемишлі, проф. Меч. Войковського з Перемишля до польської гімназії в Тернополі, гімназійних суплєнтів д-ра Вол. Колпачевича з Перемишля до III. гім. в Кракові і Ів. Гольцера з Перемишля до VII. гім. у Львові; іменувала суплєнтами в гімназіях: д-ра Юл. Кляйнера у Львові (VII), д-ра Філ. Аксера в Перемишлі (поль.), д-ра Франца Марисюка в Перемишлі (руська), Вікт. Петрикевича в Тернополі (руська), ос. Скорупка і Ів. Брака в Сяноці, Волод. Радичевича у Львові (руська), Вл. Кєляра в Перемишлі (на Зісяно) і д-ра Вілг. Поковного в Жовкві. Крім того Кр. Голембівський і Анд. Матусевич іменовані заступниками учителів в учительській семінарії в Самборі. — Мі Істер віроісповіданє і просвіти іменував д-ра Карла Вонторка, старшого комісара будівництва при державних залізницях, доцентом залізничного будівництва.

§ Відзначеня. Цісар надав професорові німецької гімназії у Львові, д-рови Альбертові Ціпперови титул правительственного радника.

Померли:

О. Мелетий Бирчак, упокоїв ся дня 5. с. м. в Підберезу калузького повіта, в 26. році жита а 2. св'ященства. В. й. п!

Переписувати на „ДІЛО“

в Аспрлі: за градицею!

на ділий рік . . .	32 к.	44 верош
на літ року . . .	16 "	22 "
на місяця . . .	2 , 70 г.	1 , 70 г.

У Львові (без почтового переписки).

на ділий рік . . .	28 к.	на ділий рік . . .	14 к.
на чверть року . . .	7 "	на місяця . . .	3 к.

Подаються число копій у Львові 10 с.,
на провінції 12 с.

Оголошення вказанні армії мають ся по 10 с. за одну стрічку історично або на ці місяці, а в рубрики „Висновки“ по 60 с. — Полкові і друці арміїні вголосоме шкени ся по 10 с. на стрічку,

Нарядуваня ! належність на історичні вістни
у Львові

1343 6-20

Землетрясене в Галичині. Отже в ночі з вторника на середу було у нас перше свого століття землетрясене. Взагалі се явище природи в Галичині доволі рідке, бо, як свідчить історія, повторюють ся періодично що 30 літ, причім все має лагідний характер. Лише в 16-ім і 17-ім століттю бували землетрясеня частіші. Записки згадують про землетрясеня у Львові від найдавніших часів. Сильнійше землетрясене записує ставропопійська літопись в осені 1619 р., коли шибви вилітали і склянки падали зі столів. В минулім століттю були три землетрясеня в Галичині: 15. жовтня 1834 р., відтак 23. січня (вечером) 1838 р. і 17. серпня (по полудні) 1875 р. Землетрясене з 1838 р. було у Львові таке сильне, що мурі хитали ся і люди вибігали з домів, боячись завалення. В 1875 р. землетрясене проявило ся грізиво особливо на провінції, як пр. в Мостах великих, Кристинополі, Сокалі і Бережанах, де потріскали мурі, а навіть (в Сокалі) валили ся комани. Посліднє трясене землі дало ся чути мешканцям Львова особливо в улицах положених на узгір'ях або на склонах. З донесень ріжних осіб виходить, що найсильніше відчутю землетрясене на горішніх Личакові, на ул. Театинській і Войтівці, а також коло цитаделі і на Новім світї. Майже всюдолівки з домовою обстановою, звенїла кухонна посуда і шибги та дрожали мурі. Декуди, як на ул. Театинській, зарисували ся мурі. Чути було також, о скілько се було можливе в гамірнім місті, глухий підземний гук або шум. Професор астрономії на львівській політехнічній обсерваторії і відчув трясене, оповідає, що початок його припадає на год. 10 год. 41 м. Трясенє, як занотували сейсмографи, ішло з полудні від Каменця подільського. На підставі сейсмографа в ночі з вторника на середу було два землетрясеня. Перше сильнійше виступило около три часу) а друге слабше між год. 2 а 3 по півночі. Таке друге землетрясене виступає правильно се сильнійших потресань і походить від филь трясеня, котрі окруживши цілу земну кулю, вертають до того самого місця. На се окруженє філя потребує періодично 200 мінут. Стара

що всі землетрясення східної Галичини виходили з південного сходу, де знаходиться їх центр, отже десь в околицях Каміньї польської. Там очевидно землетрясення мусіло проявитися найсильніше. Нині доноситься, що в тім самім часі трясла земля в цілій Румунії, на Буковині та Угорщині. Оскільки вже тепер дасться означити, було се землетрясення тектонічне, яке повстало наслідком пересування внутрішньої земної маси і взагалі наслідком кореня земної кори, викликаного остиганням огненного ядра.

Повніше подаємо доносення наших диспетчерів про се землетрясення. — Дзвін яч (поз. Заліщицький): Я лежав в ліжку і читав. Нараз ліжко зі мною стало колоситися як філіяним рухом, а в слід за тим я почув сильний гук, як би перевозили хто великанський тягар. Гук тривав з 30 секунд. В кілька минут потім почувся якийсь сильний удар зі споду. Жінка, що спала вже, зірвала се перестрашена на рівні ноги. Всі двері тріщали, шибки в вікнах звеніли, а лампа і всі предмети в хаті підскакували. По тім сильнім ударі дрожали ще шибки і лампа на столі яких півтора минути, почм всьо втихло. — Карлів (поз. Снятин): Перед 2 годиною (час сонніший) вночі з 6 на 7 жовтня було в Карлові і в інших селах на Покутті досить сильне землетрясення, тривало 6—10 хвилин (секунд). Ліжка, крісла, столи, шафи і інші вільностоячі хатні знаряддя порушувалися з місця в напрямі простоків. Хто з людей не спав, проявляв на кілька хвилин, перед землетрясенням якийсь дивний неспокій. Спачі зривалися і відчували сильні удари серця. Трус сей дав ся ліпше відчувати в хатах мурованих. — Заставна (на Буковині): Було пів до 12 вночі. Я сидів при столі. Нараз роздався підземний гук, наче-б тяжкий товарний поїзд ударив на якусь перешкоду і рівночасно стала трясти ся земля. Всі двері і вікна затріщали. Я зірвав ся з крісла, гадаючи, що на дім напали розбійники. Нараз ціла кімната з підлогою, наче-б її з одного боку піднесло, герехидилась ся, загойдалась і назвід опала. Пси в цілій місті завпили і всі мешканці побудили ся переплоскані дивним явищем. Землетрясення тривало більше як 50 секунд. — Заліщицький: В віаторок о год. 8, на 11 вночі, коли вже переважала частина мешканців спочивала сном блаженним, задрожали нагло муромі, залопотіли двері, зябрені вікна, а ліжка затрясли ся так сильно, що дехто таки добре перепуджений вискочив з постелі і в дивом почав розглядати ся, та наслукувати довкола себе за причиною. Та почув тільки це раз кріпке потрясення, який від переїзду якоїсь величезної брики, а в когось сівало ся, міг видати, як це годило ся образи по стінах, бренькотили лампи і друга непертверджена посуда. Трясення тривало з 15 секунд і робило вражіння, який шось під землею обірвало ся і з гуркотом летіло в безодню. Шкоди нема ніякої. — Горденка: О годині 10-22 ввечером дали ся відчувати три стрясення. Перше було слабше, дальші два були так значні, що аж дзвеніли шибки в хаті. При тім світліло почало блимати. Мешканці, котрі були поснували, посприжували ся, та повбігли на вулицю, почали розпитуватися, що се таке. Між жидками настав великий переполох, бо деякі доми аж тріщали. Ті, що лежали вже в ліжках, відносили таке вражіння, немовби хто ліжком коливав. На городських мешканців, се тим більше зробило вражіння, бо ні перед тим обкрадено тут трафіку і скіп, тож кожний був в напруженню, а почувши легкий гуркіт, думав, що то якийсь напад. О силі стрясення може свідчити фант, що одна селянка з Городиці, подаючи під той час дитині груди, так нею стрясало, що аж заточила ся. Ціле землетрясення тривало з 30 секунд. Се вже другий випадок в сих околицях. В 1907 р. далось було відчувати в Заліщиках. А се в Горденці то таки багато людей чуло. — Білобожниця (поз. Чортків): Трясення землі було дуже сильне і тривало 6—8 хвилин. Наперед дав ся чути підземний гук, що гомонів відтак добру хвилину. В хаті хитала ся вся обстава а на помості відчувало ся немов філювання як на кораблі. Стіни і дах тріщали а вікна і лампи бренькотили. Замітне також, що цілий день віяв сильний західний вихор. — Ходачків (поз. Тернопіль): О годині 10-30 вночі дав ся чути підземний гук, подібний до вистрілу з гармати а потім зафілювала земля. Ліжками гойдало, шибки бренькотили, а стіни гойдали ся. — Струсів (поз. Тернопіль): О год. 10-40 вночі побудились ми під дивним вражінням. Наперед якийсь гук, немов би хто тяжкими возами скоро переїздив через подвір'я, шибки і висіяча лампа забренькотили, ліжко почало дрожати і рівночасно почувало ся в тілі сильну дрож, то тривало 10 хвилин. О год. 1-30 по півночі повторило те саме, але слабше і тривало 5 хвилин. Над рікою луле чути шум. По хатах скрипіли двері, а в одній хаті стіна повала повідліжувалась він стін. — Калагарівка (поз. Скалат): Дня 6. с. м. о годині 11 вночі в Калагарівці і в околиці дало ся чути землетрясення з гуком, так що доми, шафи, ліжка і інші річї трясли ся около 10 секунд. Населення перестрашене. — Нове Село (поз. Збараж): О год. 10-40 вночі (час середно-європ.) дало ся чути в Новоселеччині трясення землі, що тривало дві секунди. Можна було заважати три філії. Трясення не було дуже сильне, але все таки дрожане домашньої обстанови і шибки абудило людей зі сну. — Бірки в селі (поз. Тернопіль): Дня 6. с. м. о 10-45 ввечером дало ся чути досить сильне землетрясення з підземним гуком, котре тривало кілька секунд. В багатьох домах позривали ся люди на рівні ноги і повбігли з хати. В кількох домах побива ся посуда а годинники і вікна бренькотили. Будинки, що чекали на поїзд, ледво утримав ся на ногах. — Золочів: Віторок о годині 10-45 ввечером дало ся чути сильне трясення землі, яке тривало з 20 секунд. Земля філювала так сильно, що всі скляні предмети голосно дзвеніли, а навіть вискакували зі стін рури, що лувачі лежали в кімнатах. — Фірилів (поз. Рогатин): О год. 10-35 вночі дало ся тут чути легке землетрясення. Вражіння було таке, мов би захитала ся хата разом з землею. Лампа на столі задрожала. Всі річї в хаті хитали ся. — Підгайці: О год. 10-08 вночі заскочило нас землетрясення. На яких 20 минут перед тим дало ся чути сильне, грубе гудіння наче фабничної туби, тривало коло минути часу. Голос був дивний, проймаючий страхом. В згаданім часі дало ся чути кілька разів (я вважав 4) філювання поверхні землі. Початкові і кінцеві дрожання були слабші, проявляючі ся лиш слабким рухом предметів, які було лиш можна лежачо відчувати. Середні дрожання, а було їх два, що слідували по кільканайятьох секундах, були так сильні, що предмети в очах рухали ся, а чоловік думав, що се зловіди вкрав ся під їх ліжко та думало, що се зловіди вкрав ся під їх ліжко та піднісоти його, шоби спачого настрашити. Дрожання були зложені з трох до чотирьох філій. В цілій місті в критичній хвилі постав великий перестрах. Богато людей повбігло з своїх комнат, передовсім з поверхових і двоповерхових кімнат, думуючи, що наступає якась загальна катастрофа. В деяких сторонах міста було землетрясення так сильне, що посуда з шаф посипалась і побива ся.

— Учительська конференція земського округу шкільного у Львові відбулась дня 26 вересня с. р. На денній порядку були поставлені отсі kwestії: Практична лекція з науки рахунків, котру з учениками шкільної школи перевів тамшній учитель п. Лука Спольський. Ученики рисували фарбами різні роди листя з природи, при чім довели до належної вирази в науці сего предмету, що свідчить о старанній праці учителя. Відтак наступили відіти професора реальної школи п. Бернарда в справі нового напрямку в науці рисунку. Гарно обдуманий відіти доводив, що прелегантні відомості рисунками і викликали ним загальне заінтересоване, за що удостоїв ся гучних оплесків а вкінці широкі похвали, висказаної іменем учительського загалу п. Гайдукевича. Послідню точкою був вибір делегата до окружної ради шкільної. Більшостю голосів вибрано п. Сильвестра Глошевського, управителя 4-класової школи в Чашках. З поставлених внесень прийнято між иншим, шоби зложити на руки намісника відповідну заяву з нагоди царського ювілею а на руки єпископів обох обрядів заяву з нагоди 50-х роковин священства теперішнього папи. Делютація зложена з п'ятих осіб, під проводом двох інспекторів вивязалась дня 4 с. м. з того заїдчі.

— Шевченкові вечірній на селі. Пишуть нам: Заходом читальні „Прогреси“ в Босрах густинського повіта відбули ся дня 4 с. м. вечірній в честь Шевченка. Помимо трудної і різноманітної програми вивязали ся селяни дуже гарно. Се вже другий вечірній с. р., що відбули ся старанням тамшньої молодіж, котра з запалом горить ся до народного діла. — Учасник.

— Інспектори винних пивниць. Державним законом з 12. цвітня 1907 р. постановлено, що для зарадження фальшованню вин мають бути від часу до часу контролювані з уряду пивниці та інші убікції, що служать до фабрикації та переробки а належать до осіб, що торгують вином і винним мотом (продуценти, торговці шинкари). В цілі той контроль мають бути по затвердженню опінії власного союму заперещені правительством інспектори винних пивниць, що мають о. особливе фахове образоване. Ті інспектори пивниць підлягають політичній краєвій власті, а в найвищій інстанції міністерства рільництва. Виконуючи той закон, міністерство рільництва постановило об'єктами поки-що число тих контролів і іменувань двох для Галичини, спершу провізорично, дожидаючи результату дослідів, як та нова інституція буде діяти. З огляду, що галицький сойм в часі від вересня м. р. до вересня с. р. не зібрав ся, міністерство по розписанню конкурсу на дві посади інспекторів в Галичині, поручило намісництву відвести ся до краєвого відділу о опінії що-до кваліфікації тих функціонерів. По одержанню відповідей від краєвого відділу іменував міністерство рільництва Тадея Вронського і Евгена Полюсньського провізоричними інспекторами винних пивниць, а то першого з оскідом в Кракові, а другого у Львові. В липні с. р. комісія культури в державній раді ухвалила резолюцію з візаннем правительством до починання відповідних заходів, шоби краєвій сойму вплив, який їм призначено в державній закові на іменоване державних інспекторів пивниць, принайменше оскільки ходить о особисті справи, перенесли на краєвій виділ. Міністерство рільництва видало в тім напрямі намісництву відповідну вказівку а в слід за тим галицький краєвий відділ предложив тепер соймови завіт, в котрім зазначає, що в інтересі самої справи сойм повинен застерезений йому вплив в напрямі іменування інспекторів винних пивниць переказати на краєвий відділ. Краєвий відділ заперещав в предложенню, що в шорічних заїтах із своєї діяльності буде здавати соймови справу з виданим правительством заряджень, отже сойм буде мати все нагоду до евентуального вижявлення своєї опінії в справі установлення інспекторів винних пивниць.

— Про напад на залізничний поїзд в Безданах подають тепер вильніські і петербургські газети такі вісти: Напад довершено вночі з суботи на неділю, дня 27. вересня. Бездани се мала станція, положена 24 верств за Вильною серед ліса. Пасажири мало туди заїхали, хіба лиш тоді, коли там став почтовий поїзд, бо інші особові поїзди, котрі туди переходять, минають сю станцію. Отже около 10 год. ввечером явилось тут на двірці п'ять чи шість людей, котрі, як здавало ся, дожидали поїзда, що мав надїхати о 11 год. Люди ті були порядно повбриті, мали на собі темні верхняки, на голові повстани капелюхи або шпорові шапки а на ногах чоботи з ховлянами. Подобали трохи на російських резервістів і як здавало ся, були незнакомі, бо коли явили ся на пероні, ходили окремо і не розмаїляли з собою. Поїзд, котрий під ту пору вїхав був з Вильна до Петербурга, складав ся з локомотива, панирного вагона почтового і ряду пасажирських вагонів. В почтовім вагоні знаходили ся гроші побрані за білети на станції між Варшавою а Рудзичками а крім того гроші з цілої Надвільської лінії та з лінії Вильно-Верболово та грошеві пакети вільненської пошти і других. В поїзді іхала військова охорона, зложена з сімох узброєних вояків і двох жандармів. Коли вже мав поїзд надїхати і заїхав показало ся світліло ліхтарень локомотива, люди ті станули на місце, де звичайно пристає локомотива а рівночасно із темноти виринуло яких 30 інших людей, котрі надходили вздовж шляху. В одній хвилі кинулись ті люди на станцію, зярили тяжко жандарма Борзова і сю службу стаційну закинули в одній хвилині а відтак знищили апарати телеграфічні і телефонні, поперетинали дроти та погасили світло. Скоро лиш надїхав поїзд і локомотива станула, вилізла зараз на неї трох напастників з револьверами в руках а рівночасно роздався страшний гук від вибуху бомби, киненої під вагон, де була військова охорона. Вибух був так сильний, що шибки в всіх вагонах потріскали і повилитали а два перші вагони розірвали. При тім згинув жандарм Дюв а чотирох вояків потерпіло тяжкі рани. Перепуджені вибухом подорожні хотіли виходити з вагонів, але при кожних дверях — російські вагони масть лиш по двоє дерей, з переду і задку вагона — застали чоловіка, котрий наставившись з револьвером заявив: „Ані кроку далше, бо смерть! Сидіть у вагоні а нічо вам не стане ся“. Тепер кинулись напастники до вагона почтового і тут зачали добирати ся до грошей. Найтрудніше прийшло ся їм відобувати гроші зельнічні, бо ті були замкнені в 30 мідишних скринках, котрі знов всі разом були уміщені в одній великій, мідяній скрині званій „омнібусом“. Шоби добити ся до тої скрини, мусіли напастники аж динимати ужити. Почтові гроші заходили ся в шкряпних мішках а напастники після спису, який знаходив ся в їх руках, казали вилати собі поодинокі грошеві пакунки. За пів години упорали ся зі своєю роботою, забрали 40.000 рублів зельнічних і 200.000 рублів почтових грошей та були би може забрали ще більше, але їм вже дуже спішно було, бо дав ся почути сигнал надходячого другого поїзда. Напастники розбігли ся, повсідали на чекаючі вже на них вози і втекли. Першу вість до Вильна о тім зухвалім нападі нагадувачим розбишачим напад на стечах Текса-

су в північній Америці, принесли до Вильна два вояки з охорани нападеного поїзда, котрі убили швидко смертю і перепуджені та без шапок прийшли до Вильна і дали знати, що в Безданах стало ся шось страшного, але що — вони самі того не знають.

Оповідки:

Кавалер. Завтра, в п'яницю: Йоана Бог. (лат. Вінкентія). Позавтра, в суботу: Калістрата муч. (лат. Франца Боржа).

Репертуар львівського руського народного театру в Коломиї. (Салія Шадниць). Початок о 7-30 ввечером.)

В суботу, дня 10. с. м. „Барон циганів“, оперета в 3 діях Штрауса.

Білеті продає „Народна Торговля“, а від 6 год. каса театру.

В неділю, дня 11 с. м. перший раз „Марієтка“, народний образ зі співками в 5 діях Ал. і В. Марштіка (з чеського).

Віторок, дня 13. с. м. „Ревізор з Петербурга“, комедія в 5 діях М. Гоголя.

На роботу до Прус! Просимо потребуючим подавати отсі інформації: Сейчас треба для копальні вузла Georggrube коло Eichenau коло 150 людей. Платня денно для робітників на горі по 260 м; під землею 2-80 м; а для жонатих з м. Приймають мужики в віці від 18 до 82 літ. Дуже вигідно уряджені спальні з кімнатами до купання. Харч коштує найбільше 1 м. денно. Іде ся через Шакову, Мисловичів до стації Eichenau (недалеко Катовиць).

Для робітників, що іхати-муть на роботу до Прусе, зробимо одну пересторогу. Скрізь по дорозі аж до самої копальні росієвці найрозличніші агенти, звані Німцями Bluthunde, що ріжними обіпаннями і дарунками з'їдають собі робітників, шоби згодили ся на їх посередництво. Перед сими остерігаємо робітників, бо роботодавцєв мусіть агентів заплатаити за кожного робітника 30 м., а відтак — розуміють ся — стагати сих 80 м. з робітника. Опісля нарікають робітники, але за півно. Для таких „гаджарів“ треба мати тверде серце і несоврушити ся, а іхати аж на місце і там казати, що їде на оголошене в „Ділі“ і „Свободі“.

10 робітників платять половину зельнічної картки. Гроші на дорозу треба мати свої (около 15 К.). Треба мати теж робітничу книжку або посвідчене з громади (без степля, даром), що їде ся на роботу. — З Народної Канцелярії у Львові, Ривок ч. 10.

З „Народної торгівлі“. Отсим маємо честь повідомити, що з днем 1. с. м. отворили мисклад „Народної торгівлі“ в Сокалі, яко 19 ту з ряду філій нашого товариства. Вдоволяючи таким чином давно відчуваний потреби сокальського округу, звертаємо ся з нашої сторони до всего тямущого населення Сокальщини з відозвою, підпирти сь наш склад і нашу інституцію численними закупками в сокальській філії всіх ведених нами там артикулів і замовленнями тих артикулів, в яких набувано посередництвом пр. яно, світло, господарські машини, насіння і знадоби. Численні відзначення і признання, яких удостоїло ся наше товариство на заграничних і краєвих виставах за перворядну якість своїх продуктів і сотки похвалів листів з боку нашої клієнтелі за старанну і солідну службу, можуть бути для нових наших гостей порукою, що всіммо вдоволимо їх бажанню і вимогам. Пригадуємо також при тій нагоді П. Т. крамарям, читальням і всім дбалим о розвій нашої сілської торгівлі, що „Народна торгівля“ перетворилась в минулому році на „Краєвий союз торговельний“ і яко такий поклала собі за задачею не тільки стати головним жерлом гуртового закупки товарів для тих наших крамниць, які вже існують, та розвивають ся у новішню, але має помогати також в організації нових торговельних товариств реєстрованих, там, де найдуть ся потрібні до їх розвою умови. Просимо отже всі наші крамниці і наших організаторів крамниць звертати ся до нас з повним довірем за товарами і інформаціями, а всі торговельні товариства вже давніше з'ясовані запрошуємо до вступлення в члени „Народної торгівлі“, яко „краєвого союзу торговельного“, заєвняючи, що з нашої сторони не посадимо ніяких заходів, аби їх вдоволити добрим і дешевим товаром, солідною службою і точними та певними інформаціями. Нововідкритий склад „Народної торгівлі“ в Сокалі уміщений в домі філії товариства „Прогреси“. — Дирекція.

Віче в Добровлянах. Повідомляємо, що заповіджене на день 20. вересня сего року а з причин слоти невідбувалось ся віче під годину небом в Добровлянах коло Заліщиць, на котрі мав складати посольський завіт посол Василь Стефанчик, відбуде ся з тим самим порядком денним в Добровлянах на голоці громадський в неділю, дня 11. с. м. о год. 2. сполудня. Всі найближші громади заліщицького повіта просимо до найчисленнішої участі. — За поітовий комітет: д-р Стефанович, д-р Броніс Калитовський.

Комісія лекційно-інформаційна тов. „Руська Академія Поміч у Львові“ звертає ся до руської суспільности в просьбу, шоби в справі лекцій і всяких бюрвань зянят удавала ся до неї. Старанне комісії буде припоручити як найвідповіднішого петента. Комісія урядуює що дня крім неділі і руських свят від год. 8—4 по пол. в льокалі тов. при ул. Зиблікевича ч. 3.

Робітничий егаторський кружок в Станіславові віограв в неділю дня 11 с. м. в сали п. Єгера, ул. Галицька, „Пеший Горальник“ Лопатинського. Початок о годині 7-30 ввечером. Доїд на фонд будови школи ім. Ол. Січинської.

Глядає ся учителя, котрий міг би приготувати хлопців до одної з низших клас гімназійальних, заложити і провадити хор або оркестру та вчити гімнастики або рисунків. Зголошення приймає о. Ом. Ваньо, парох в Заланові, п. Рогатин.

П. К. Хоткевичева уділяє науки гри на фортеп'яні. Зголошення: Львів, ул. Дверницького ч. 20.

Подяка. Старшина товариства „Січ“ в Польска складає сею дорогою сердечну подяку Влод. п. Володимирови Криському за щедрий дар вартості 20 К. на цілі того товариства.

Русини читайте: Що пишуть до першої Руської фабрики тукот в Збаражі: За одержані товари посилаю гроші і желаю доброго успіху „Щастя Боже“ о. Ізидор Галицький Буднів. 1904

Урядові вісти.

З перемиської еп'рхії. Новоіменовані пресвітери одержали сотрудництво: Петро Лазурко в Стебнику, Брон. Гробельський в Лежайську, Іван Цегелик (управл.) в Керликові, Іван Чечула в Спасові, Іос. Ганяч в Вержаті, Юл. Татомір в Самборі, Волод. Богдан в Мелодичі, Ром. Купіль в Сняєві, Евг. Адриянович в Боляновичах, Мих. Прокуратор в Мокротині, Теод. Грушевський в Михайлівцях, Мих. Білас в Ботлі і Алекс. Трешневський в Зібоках. Дальше іменовані сотрудниками: Он. Малешкий (самост.) в Остобожі, Волод. Котис в Чайковичах, Кар. Давидович в Бобятині, Ант. Твердохліз в Олешниках, Іван Логинський в Бутинах, Ник. Стецишин в Липі. Іос. Ліщинський в Угерцях-незабитовських, Зин. Флонт в Ульвівку і Мих. Дороцький в Нижанковичах. — Завідателі-

ства дістали: Мих. Ляк в Яселі, Іван Калимон в в Лівичах, Іван Ганасевич в Чуклі, Теод. Піх в Східниці, Іван Ліщинський в Унятичах, Мих. Наклович в Мелеві і Анат. Козак в Конопотках. — О. Іван Парилевич, парох в Злоцїм, іменованій деканом мушинським на місто увільненого на власну просьбу Гр. Копистянского; Антін Бескид, парох в Тарнаві, іменованій деканом ядським, а Симеон Колодій в Болі Мигівій містодеканом ядським. Завідателем жовківського деканату іменовано Іван Савчак в Замочку. — Алекс. Дуркот в Яворках іменованій ординарійським відпоручником в ц. к. окружній шкільній раді в Новім Торзі. — Крилошанськими відзнаками наділені: Мих. Стеців в Чайковичах і Як. Косоноцкий в Подольцях. — Презенту на Боянець дістав дек. Іосиф. Пелех. — Правительство продовжило до тачно з релігійного фонду на дальший оден рік сотрудникам в Тарнаві, Валяві, Певні, Добрушні, Подемщині, Михайлівцях, Яблїнці, Далевій, Новім-місті і Новій-зесі. — Кан. інституцій на парохії дістали: Генр. Ільницький на Тарчиновичі, Ник. Бурмиш на Папортно, Кар. Король на Луку і Теодос. Дуркот на Ждїно. — Завідателіства дістали: Пав. Кикта в Полянах-суровичних і Григ. Максимович в Смереківцях.

Іменована. Цісар надав судовому радникові Якову Цетнарському у Львові з нагоди перенесення його в стан спочинку титул радника вишнього суду краєвого.

Ц. к. Дирекція пошти і телеграфів оповіщує: В маю сего року заавло міністерство торговлі зошити листових марок по ціні 1 кор. 52 сот. Зошити сї, зладжені в догіднім форматі, є дуже практичні і догідні для публіки в подорожжї, для туристів, купців а також для мешканців сїл, де трудно о почтові значки. Але і для мешканців міст представляють зошити марок значне і практичне удогіднене, бо через закупку зошитів марок можна оминати непотрібну страту часу, з якою закупчо поодиноких марок нерас сполучене. Доказом практичности зошитів є їх розповсюджене в Швейцарії, де в 1907 р. продано 32.400.000 почтових марок в зошитках (1.350.000 зошитів). Мимо впливу кількох місяців від видання зошитів як також мемо голошення в краєвих часописях наша публіка користуєть ся дуже мало сими удогідненіма зошити, що не знає про існуванне подібних зошитів. З огляду на повисше згадану користь повинні зошити почтових марок розповсюдити ся серед найширших верств суспільности і зяяти значний збут, тимбільше що набуває єсть удогіднене, бо можна їх купити в кождім почтовім уряді, в почтових складниціях як також у продавців почтових значків.

З днем 10. жовтня с. р. буде отворена при ц. к. почтовім уряді в Вільшанах (повіт Перемиський) телеграфічна станція з обмеженою денною службою.

Нові книжки і видання:

Літературно-Науковий Вістник за вересень м'стить: Волод. Антонович: Автобіографічні записки: Польське суспільство України. Подорожжї по Україні. Суд. Початок української громади. — М. Чернявський: Варвари, повість. — Ол. Маріт-чак: А як підемо. — Мих. Грушевський: Культурно-національний рух на Україні в другій пол. XVI. в.: Літературна полеміка з проводу уній. Політична боротьба. — Н. К.: Злочинець. — Ол. Грушевський: Сучасне українське письменство в його типових представниках: Грицько Григоренко, Микола Чернявський, Надія Кибальчич, Волод. Винниченко. — П. Мазокевич: Серенада. — В. Панейко: З проблемів теорії пізнання і метафізики. — Апол. Новак: Вигнанці. — С. Молот: Поезії. — Мих. Лозинський: Польська народова демократія (далі). — Г. Гайдер-Гаггард; Бейта (Роман). — П. Капелькович: Україні. — Мих. Грушевський: Ювілей Льва Толстого. — Антон Сінклер: Нетри, пер. М. Левицького (далі). — Мих. Лозинський: З австрійської України. — В. Піснеческий: З російського життя. — Книжки відіслані до редакції. — Бібліографія. — Зміст XLIII. тому Л.-Н. Вістника. — Оголошеня. — Зміст десятої книжки Л.-Н. Вістника.

Переписка Адміністрації.

Христ. Мря. Бро. до кінця жовтня прийде нам ще 834 кор. Ти. Ретет. Берез. до кінця року прийде нам ще 12 К. Волод. Огон. в Снят. до кінця р. прийде нам ще 540 К. Алекс. Огон. в Колом. до кінця року ще 8 кор. А Салія в Буршт. до кінця року прийде нам ще 670 кор. о. Ник. Сояк в Пушин. заплачено все до кінця року. Із. Сліма в Закома. заплачено по конець падолиста. Оме. Терле в Терно. до кінця року прийде нам 21-30 К. Андр. Яворск. Куг. стар. заплачено за сїчень 1909. Вас. Михайлич. в Люба. до кінця р. прийде нам ще 8-80 кор. Із Писец. в Заболот. до кінця р. прийде нам ще 13-60 кор.

Відлучені діти

в короткім часі зяють ся товстї, рожеві і сильні, коли давати їм ЕМУЛЬЗІЮ СКОТТА, бо приймають ЕМУЛЬЗІЮ СКОТТА радо і легко її травлять. 1413 (VII)

Лікарі і повитухи цілого світа мають довіре до

емульзії Скотта

знаючи вислїди, які при її помочи осягаєть ся.

Ціна оригінальної флашки 2 кор. 50 сот.

Дістати можна у всіх аптиках.

Для вигоди руських родин в теперішню дорожню висилає масло десерове з 15% опустом від цін торгових в союз означені діти що тяжия чи мисія „Краєвий Союз господарсько-молочарський“ в Стрию. 1479 1—3

Накладом Редакції „Діла“ або „Свобода“ вишшли:

Емілія Золі: Гроші, ціна 3 корони (з почт. 3-20 к.)

Гі де Мопсан: Сильна як смерть, переклав О. Пашкевич, ціна 1-50 кор. (з почт. 1-70 к.)

А. Чайновський: За сестрою, повідає з козацької старини, ціна 50 сот. (з почт. 60 сот.)

Ол. Сторонянко: Проклятий Марно, фантастична повість з часів Хмельниччини, ціна 50 сот. (з почт. 60 сот.)

Евген Гривіна: Чайновський, повість з часів гетьманщини, ціна 60 сот. (з почт. 70 сот.)

А. Пру: Життєві ідеали людини, переклав Крушельницький, ціна 30 сот. (з почт. 35 сот.)

Отсі книжки можна набути в Адміністративній „Діла“ за попереднім надісланням всієї належності враз з почтовим. За доплату не висилає ся.

Адміністрація „Діла“ Львів, Ривок ч. 10.

Виходять у Львові щодня (крім неділі і свят) о 5-й годині по полудні.

Перекладати і ілюстривати приймають у Львові: Адміністрація „Діла“, Ринок ч. 10, Бюро газет „Одеського укр. журналу“ 3, Соколовський, Паска Гасманя ч. 9, К. Бухаров укр. Каролі Людвіка ч. 23, — у ВІДНІ: М. Дукес, I. Wollzeile 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; H. Kohnstein & Vogler, Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse I. 18, у ФРАНКОУРТИ: I. GAMESBURG: M. Kohnstein & Vogler.

Реклама, Адміністрація і Експедиція Ринку ч. 10, — Рукописи зберігають у Львові за попереднім застереженням. — Рекламні записки наділяють поштом.

ДІЛО

Число телефону 261.

Передплата на „ДІЛО“

в Австрії: за місяць 22 ш., за чверть року 66 ш., за рік 264 ш. у Львові (без поштової пересилки): за місяць 22 ш., за чверть року 66 ш., за рік 264 ш. Поштовий чек чи квитанція у Львові 10 ш., на провінції 12 ш. Оголошення виходять за гроші по 30 ш. за одну строку (включно з 1-го дня), а в роз'їзді „Львівська“ по 50 ш. — Поштові листи виходять за гроші по 10 ш. за одну строку.

Перекладати і ілюстривати за попереднім застереженням.

Польська заява.

I. Стаття „Slow-a Polsk-ogo“ п. н. „Obozy ruskie“ не подобала ся організови намісника Бобинського. Нотуючи П. „Czas“ виправді „не сумнівається, що вона була подкотована найліпшою волею“, а так само признає, що в ній міститься „добра думка“, але „боїть ся, що через свій тон, через представлення принципальної думки на тлі дразнячих подробиць може вона хибити цілі“ та „викликати небажані наслідки“. І тому висловлює він надію, що „орган народово-демократичного сторониства знайде нагоду, щоби промостити шлях до ліпшої будучини виводами, які на спокій і повагу одної сторони відповідати-муть не меншим спокоєм і повагою“.

І не можна оперти ся вражію, що „Slowo polskie“ справді взяло собі до серця адміністрацію „Czas-у“ та посліщило ся знайти нагоду, щоб свою „добру думку“ висловити в-друге вже зі спокоєм і повагою“. Таку нагоду дала йому наша відповідь на його статтю, поміщена в ч. 223 п. н. „Польки й наша соймова політика“, а також відповідь „Галичанина“ (ч. 215) п. н. „Польсько-руське обличчя на практиці“. Називаючи до сих статей, народово-демократичний орган в статті п. н. „Ruskie oświadczenia“ (ч. 470 з 8 с. м.) вертає ще раз до польсько-московських і польсько-українських відносин, висловлюючи докладніше і без „дразнячих подробиць“ те своє становище, яке займав був у попередній статті.

Щоби здобути ся на спокій і повагу, „Slowo polskie“ мусить відграти не-аби яку комедію. Те „Slowo polskie“, що від останніх виборів робило всіма способами рекламу московіфікам, вихваляючи їх культурність, признаючи їм становище рівноправне з українським національним рухом, та називаючи їх надією на признание російської народності (прим. проект д-ра Бузика національного катастрофу при виборах до сойму), — нагло все це забуває та оправдує свої дотепершні симпатії до московських тим, буди-то „староруська партія від часу парламентарних виборів що-раз сильніше акцентувала свої угодові змагання суспільності польського народу“, а аж тепер починає вона робити вражіння, „неначе-б перемінувала ся просто в російську партію“. Але-ж панове, російське проголосованіє московіфізм наступило зараз по парламентарних виборах, і то цілим рядом виступів, як російська промова пос. Маркова в парламенті, утворення російського парламентарного клубу, заяви пос. Глібовицького в „Polnische Post“ і т. д. і т. д., — а все те серед похвальних і заохочуючих окликів з вашого боку. З яким-же лицем ви заявляєте, що московіфізм аж тепер перемінює ся в російську партію, тепер, коли вони хибя залягли, бо прим. щоб не дразнити вас, не промовляють в соймі по російськи, як се робили в парламенті?!

Але всі ті польсько-московські оргії, вимірені проти українського національного руху, мовби тепер не існували для „Slow-a polsk-ogo“ і воно дає „Галичанинові“ таку відповідь:

„Покликаєть ся він на пражську конференцію, уявляючи собі, що та конференція, се початок польсько-руського союзу, а той союз обов'язує підпирати російські змагання в Галичині. Справді трудно зрозуміти, на чім „Галичанин“ опер свої ілюзії. Хіба тільки на тім, що п. Дудикевич щод хвилі, в кожній своїй промові називав себе представником Галицької Руси та в її імені заявляв приналежність руського народу Галичини до російського народу. Але зараз з початку зустріч ся він з категоричним з польського боку запереченням йому права виступати в імені цілого руського народу. Той люд — ствердили польські делегати — в своїй величезній більшості зовсім не почувать ся до російської народності, а не в річю Польків нахилити йому ту чи иншу культуру. Не нахилимо йому культуру польську, — тим менше хочемо нахилити йому російську“.

Отже знов — „мала несподіванка“. Бо доси ми нічого не чули про ту оборону національної окремішності нашого народу польськими делегатами на пражській конференції, — навапи, з приводу тої конференції спало ся на український національний рух з польського боку все инше, тільки не признание права нашому народови на самостійний національний розвиток. А всі польські заяви про „несмішуване Польків в національні спори між Русинами“ були стилізовані так, щоб дати до пізнання, що Польки не думають „підпирати“ українства проти московіфізму, то значить, на скільки се лежить в їх силі, не допускати муть до тих українських національних здобутків, які нам на підставі австрійських конституційних законів належать ся. Але таким наглим „зімнанням фронту“ не конешь, бо ось-що читаємо далі.

„Не боронимо ніякому Русинови вважати ся Росіянином. Се його особиста справа. Але домагаючи ся всюдї для нас народної школи в рідній мові, мусимо вважати єдино управненою ту руську школу, що вчить в тій мові, якою люд справді говорить, а до домагання російської школи відносити ся як до змагання штучно накинута руською мовою чужо йому народності. І доки цілий — з нечисленними винятками — загаль руської інтелігенції говорить і пише тою самою мовою, що люд, з якого та інтелігенція вишла, мусимо ту мову вважати так само єдино управненою в її мовній і університеті. Від сього становища не могли-б ми відступити хоч би для найкориснішого порозуміння з російським народом в російській завоюванню... Несправедливо жалуеть ся „Галичанин“, буди-то ми забули вже про наші заяви в Празі. Провідною думкою наряд і праць пражського з'їзду було: сповідний розвиток та рівноправність кожної славянської народності. В приложенню до руського питання в нашім краю той принцип каже: руський люд має всяке право хо-

тити власними силами, у своїй власній мові витворити свою самостійну культуру. І доки російські змагання в Галичині мотли-муть виказати ся петиціями, заосмотреними ледви в кількадесят тисяч підписів селян, які в більшості не знають собі справи з того, що підписують, — введення російської мови до школи було би очевидним знищенням права руського народу до самостійного культурного розвитку. Нехай керуючий — як здаєть ся — в даній хвилі політико-староруської партії „галицькі Росіяни“ зрозуміють, що якікі тактичні причини не можуть нас заставити класти вище вдоволене всеросійських політиків з Петербурга, ніж почальні принципи справедливості. І нехай староруська партія зорієнтуєть ся, що висуванню таких претенсій вона тільки незвичайно утруднює собі заняття поважного в краю становища, до якого могла би дійти як партія спокійної праці для культурного поступу, опертої на згідний співжиттю з польською більшістю. нашого краю“.

І знов сі слова дуже а дуже ріжнять ся від того, що ми привикли доси читати в народово-демократичних органах преси. Поминувши всі ті заливняння до московіфізм та ажivanje їх для поробування українства протягом останнього року, пригадаємо, що теоретичний орган народової демократії „Przegląd Wszepolski“ закінчив свої уваги про руське питання тим, що одна з найважливіших народово-демократичних провідників, Jastzbiec-Porlowski, potwierdza в 1905 р. слова Лешка Борковського: „Niema Rusi, jest tylko Polska i Moskwa“, додаючи від себе: „Niema i bodaj nie będzie!“ Пригадаємо також, що ще в 1900 р. той сам „Przegląd Wszepolski“ писав: „Czy należało popierać per fas et nefas narodowe ruskie przeciw t. zw. moskalofilom, którzy z pewną cię wyrażali by się zbyt daleko idących sympatią rosyjskich, gdyby im za to wypłacano odpowiednie odškodowanie w walucie austriackiej i w posadach rządowych“.

З того бачимо, що народова демократія не все так твердо стояла на признание національної окремішності нашого народу; що вона навіть таке частинне признание тої окремішності, яким були всі ті національні „здобутки“, досягнені нами в Галичині, вважала „підпиранням per fas et nefas народності“; що вона відмовляла нашому народови всякого права на національну окремішність. Розумієть ся, ми ніколи не брали тих її московіфських симпатій на серію: ми ніколи не думали, що вона хоче справді признати російську національність в Галичині; ми все були переконані, що вона московіфізму підпирала виключно як антитезу проти українства, з тою рахуюкою, що московіфізм, помігши ослабити українство, не насядять на його місце російщини, але за ціну „відшкодовання в австрійській валюті та урядових посадах“ виречуть ся російським симпатіям. І се пропонує „Slowo polskie“ московіфікам і нині, маючи цілі перед ними перспективи „заняття поважного становища в краю“, коли тільки вони виречуть ся російщині і стануть тільки польським орудем, „партією спокійної праці“ для поробування українського національного руху.

Все те пригадаємо тому, щоб „Slowo polskie“ не думало, що ми його гарним словам так зараз повіримо і забудемо йому все те, що воно ще так недавно писало про ту саму справу. Його категоричне признание національної окремішності нашої народності приймаємо до відомості, але повертати в ширість і політичну вагість того заперечення зможемо аж тоді, коли ціла польська національна політика ділами докаже, що Польки в ніякім випадку не будуть уживати московіфізм для ослаблення нашого національного розвитку. Доки-ж вони в своїй політиці одного дня заявлять-муть, що „niema Rusi, jest tylko Polska i Moskwa“, побиваючи наші національні домагання московіфізмами, щоб другого дня знов відперти московіфські претензії, вказуючи на нас, доки вони українство і московіфізм трактуватимуть виключно зі становища зверхнього інтересу своєї політики, доки ми до таких заяв мусимо відносити ся скептично.

Се антимосковіфське проголосованіє „Slow-a polsk-ogo“ є вправді великим мікусом для московіфізм, банкрутством їх теперішньої польської політики, але пласом для українського національного руху стане воно аж тоді, коли ми переконаємо ся, що воно стало постійною, незмінною догмою польської національної політики.

Загранична політика Австрії.

Комісія справ заграничних австрійської делегації збрала ся вчора по полудні на засіданні. Міністер заграничних справ, бар. Еренталь, проголосив на тім засіданні „expose“ про заграничну політику монархії.

Міністер розпочав від обговорення ваги ліпшої революції з 1908 р. в Туреччині. Ся революція означає зворотну точку в історії тої держави, має для східної політики найліпшу вагу та доторкаєть ся найінтензивніше відношення Туреччини до монархії й інших держав. Турецька конституція покляла на разі конець реформовій акції Австро-Угорщини й Росії, звернений на успокоення трьох турецьких вилетів: Косово, Сальоніки і Монастир. Ся акція веда ся за згодою всіх держав; тепер з уваги на нові події в Туреччині, держави годять ся на те, щоби здержатися із усіма далішими реформовими пропозиціями та зняти супроти Туреччини становище прихильного вижидання.

Що-до реформ можна би говорити про перерву. Треба пізнати, як привернене конституції взагалі значить ся і як вплине на спеціальні відносини трьох вилетів. Наших реформових офіційців вислано на відпустку та повідомлено про те

Туреччину з виразним зазначенням, що сей наш крок спричинений нашими симпатіями для нового ладу в тій державі. Вже з егістичних причин Австро-Угорщина бажає ширі собі скріплення державного ладу суздної Туреччини та заведена в її внутрі ліпшої адміністрації й тривкіших відносин між давнішими.

Що-до подій в турецькій державі є згода й порозуміння поміж нами й нашими союзниками, Німеччиною й Італією, а також з іншими державами, в першій ряді з Росією. Заворушене російської публічної олії, спричинене нашим пляном новобазарської залізничі, вже втихомирало ся. В тім пляні будови залізничі не було ніяких політичних намірів та ми готові підпирати кождо будову залізничі на Балкані, бо кожда нова залізничі причиняєть ся до паціфікації й організації важких провінцій отоманської держави. Тож і в справі нашої залізничі ми надіємось на приязне порозуміння з іншими державами, в тім числі й з Чорного горою.

Берлінський трактат признав монархії мандат на необмежену в часі управу Боснії й Герцеговини та право держати військові гарнізони в новобазарських санджаці, виконувати там означені адміністраційні функції та посідати там дороги військові й торговельні. Монархія протягом 30 літ виконувала сі функції з користю для культурного й економічного піднесення тої території. Тепер прийшла пора витягнути консеквенції з нашої 30-літньої діяльності в окупованих краях та дати піднесеній нами людности конституційні права. Сьому на перешкоді стояло замішав в правно-державним відношенням до Туреччини. Щоби усунути сю перешкоду й неясний стан, монархія рішилась виповісти ті постанови берлінського договору, котрі відносять ся до тих справ. І так наша держава розглянула свої права зверхництва на окуповані краї та рівночасно зрєкла ся права на інгеренцію до внутрішніх справ Туреччини в новобазарських санджаці.

Се було потрібне, щоби сотворити ясність у наших відношеннях до Туреччини. Даліше не міг тривати дотепершній стан. Наші війська помагали Туреччині в удержанні сулокою на її території, однак дальший їх побут у новобазарських округах мав би тільки той наслідок, що легенда про наш марш на Егейське море піддержувала ся, в супереч фактичним нашим інтенціям, далеким від усіхких плянів на територіальні здобутки.

Хочемо усунути двозначність у наших спеціальним дотепершнім відношенням до Туреччини, станути супроти неї на рівній лінії з іншими державами та з прихильністю слідути за її поступом і розвитком та старати ся о вдержанні згоди між державами. Однак якби се, проти наших надій, на довгий час не поведло ся, то ми мусили, присилувані до того, повернутись на наше спеціальне, австро-угорське становище.

Відношеня Австро-Угорщини до всіх держав найліпше. С'юачи при своїх союзниках, Німеччині й Італії, стареємось о збереженя європейської рівноваги. З'осібна що до відношення до Італії, то в порозумінню з міністром Тіттоні усунуто всі заміти, котрим публічна олія приписувала надмірну вагу. В балканській справі порозуміння з Італією доконало ся так само, як порозуміння з Росією, з котрою ми згідно стареємось вдержати європейський мир.

Також з Англією й Францією стоїмо в найдружнійшій зносинах та щиро заходимося поводити ся як найзгідніший з тими державами. Між іншим дбємо про те, щоби не заколотилась згода держав, підписаних на договорі в Альджезірасі.

Прокляття незалежності Болгарії була безпосередньо викликана дипломатичною подією в Царгороді. Ся зміна відповідала справдішному становищу, яке Болгарія, підперта прихильністю всіх держав, віддавна здужала собі здобути. Наша монархія же з симпатією гляділа на постійний розвиток Болгарії й давала їй докази прихильності. Ми зносили ся вже з кількома кабінетами в справі признання неглого стану з прихрєнення нормальних відносин між Болгарією й Туреччиною, що лежить в інтересі збереження мира на Балкані.

Промову міністра заграничних справ прийняла делегація гучними оплесками. Генеральна дискусія над нею розпочинаєть ся нині о 10 годині рано.

Галицький Сойм.

(Докінчене 15-го засідання).

Проти картелю заліза.

По замкненню загальної дискусії забрав слово референт, пос. Колішер, апелюючи до пос. Старухи, щоб він разом з своїми товаришами на вілескисім терені спільно побивали ся за економічними поставами краю особливо в області залізничній проти західних провінцій. Відтак вказав на необхідність боротьби з залізничним картелем, що є сильніший в Австрії від правительств, та на потребу пороблення заздалегідних заходів проти плянованого підвищення залізничної тарифи, через що став би на край місто залізничних польських новий тягар в сумі 20 міль. корон.

Відтак ухвалено цілу низку внесені комісією до вис. п. к. правительств, якими воно буде турбувати ся відій так, як і всіма давнішими... Між іншим ухвалено резолюцію в справі будови залізничі Пистинь-Косів-Кути-Устрики по попередній пос. Трочом та додаток пос. Старухи. При кількох резолюціях забрав слово пос. Стояловський, вимагаючи, щоб по залізничях заведено IV-ту класу, продаж значків почтових та щоб удержувало по вагонах більшу харисть.

Нову ширшу дискусію викликала резолю-

ція пос. Бруніцького, аби правительство почало енергично поборювати підвищування ціни заліза через картель залізничі, не спиняючи ся в сім навіть перед закупуванням шин в заграничних фабриках. Резолюцію сю попер горячо пос. Стояловський, замічуючи між иншим, що колись мін. Білінський проектував був закон проти картелів, та він десь пропав. Може бути, що картель мавши всюдї, де треба передіти, середні, задні й найвищі „кола“, а відтак переїхав ся і понад правительством. О. пралат зробив також прозору алогію до референта, що він тільки на словах горюжить ся проти картелю...

Проти сего заміту застерігав ся пос. Колішер зі всею рішучістю, заявляючи, що він осуджує всяку лихву, а найпаче лихву австрійського картелю заліза. Уважаючи коначним бороти ся з картелем, бесідник відкривав перед палатою невідомі досі річі, що коли австрійське правительство ввело нову митову тарифу, то міністерство торговлі хотіло обнизити мита від заліза, та до сего не дійшло через опір Угорщини, яка радаб поперати свій слабій залізничній промислі. Те саме повторило ся, коли роблено заходи о знизку мит від заліза при нагоді торговельного договору з Німеччиною. Угорське правительство заявило, що не буде ніколи згоди з Австрією, як не будуть удержані високі мита охоронні. А на них як раз спертє ся причина самоволі залізничного картелю. На всі заміти директор картелю сьмієть ся в кулак та побірає 300.000 кор. річного доходу, бо на знизку тарифу заліза в Австрії перед 1917 р. Угорщина ніколи не дозволить!

До того вказує бесідник, що проти спровадження заліза з заграниччя виступили би не лише капіталісти, але й соціаль-демократи виступають в обороні інтересів тутешних робітників. З тих всіх причин переплачуємо в Австрії шини о 40 до 50%, а залізнична дирекція тагаєть ся тимчасом з тисячними кушнірами, щоб вони опустили державі по 5 кор. на кождім доставленім кокусі! (Оклик: слухайте, слухайте!)

За породою референта пос. Бруніцький відступив від домагання безпоровочної полати своєї резолюції, бо вона за серіозна, щоб єї полегдувати без попереднього обговорення по клубі. Залізнична комісія має виступити з внесенням в справі сїї резолюції ще в сій сесії.

На сім залізничі справі вичерпано. Опісля прийшов під наради звіт податкової комісії в справі

звільнення нових домів в Бучачі від громадських і повітових додатків.

Пос. Л. Винничук в дискусії над сим справоздаком зажадав, щоби ульвінене не відносилось також до повітових додатків, бо се було-б сполучене з кривдою сільських податників.

Справоздаєць п. Шецель сій поправці противив ся, бо тут розходить ся о будованя нових домів, яких без сїї полєхкі ніхто не стане будувати, отже повіт нічого не потерпить.

При голосованні над внесенем пос. Винничука виявилось, що за ним було 21 голосів (руськї), проти нього 23 (польськї), отже, що палата не була в компететі, через те полагоджуване дневного порядку перервано та відітанно ще лише нові внесеня:

п. Біса в справі достарчування камінної соли в ніськїм повіті і п. Анг. Старуха в справі укривлення дороги Устрики долини, Литовиска-Цісна, та

інтерпеляції

п. Сколишевського в справі регуляції Раби; п. д-ра Куровця в справі селегального стягання податків в селі Кадібає в пов. калуськїм; п. Целяха в справі переміни школи в Стружках вишні в пов. грибовицькїм з двокласової на чотирьокласову; п. Сандуляка в справі несправного урядозання начальника (в сьятинськїм пов.) і в справі регуляції потоку Яворницького в Микунічівні.

На тім засіданні замкнено. (16. засіданє 1-ої сесії IX-ого періоду з дня 9-ого жовтня 1908).

Клявний маршалок почав нинішнє засіданє о г. 10-30, повідомляючи палату, що львівський суд письмом з дня 1. жовтня зажадав дозволу на судово-кримінальне дохочеження проти пос. Куровця о перекроченє з §. 487 з. к. Письмо се передано правничій комісії.

Між впливами

находить ся внесенє пос. Длугоша о заключенє умови з кравкою спільно продуцентів ропи в справі держави публічних збірників ропи та інтерпеляція пос. Вітоса в справі внесеня ревізії в товари.

Перед приступленєм до дневного порядку наступило нині

здебасованє общеруськості посла Дудикевича, який, не маючи мабуть відваги виступити з російськими промовами в палаті, урядив ся дуже вигідно з огляду на своїх покровителів і їхних екскурсіорів ала Геровський та почав виправляти свої промови на російщину — аж в стенограмах, щоб — мовляв — і Польків не уразити і „общеросів“ вдоволяти.

В справі сїї „хатрости“ „русского“ депутата з „малорусским провозношенієм“ збрав слово пос. д-р Евг. Олесницький та заявив іменем своїх політичних товаришів, що отсе в друге вже підчас сїї сесії приходити ся йому звернути ся до кравового маршалка в справі регуляції. „Не робімо сего — говорив голова українського клубу — з приємності, однак ведить се нам зробити лєгворядний і сьвятій обов'язок стояня на сторожі найбільшого скарбу нагородного, рідного слова! В стенографічному протоколі 1-ого засіданя з 15. вересня 1908. який доперва недавно появив ся з печати та

Реставрація і покій до снідань

П. ДЕФОРТА, Львів, Ринок ч. 27.

поручає знаменитий буфет і добірну кухню страв вже від год. 7 ран. завжди свіже пиво Оломунецьке і Пільзанське з міщанського browaru в Пільзні. — Приймає АБОНАМЕНТ по найнижших цінах. — Услуга зручно.

курс в талановиті розпочинаєся дня 15. квітня. Зголошуватися треба як найчасніше. Наука безплатна, а предмет науки буде залежати від останнього числа і якості пегентів. Поміщені у селян за мінімальною оплатою; чотирох бідніших а талановитих і пильних будуть удержувані безплатно. Першество до того мають хлопці з місцевості, де від 12 літ ніхто не скінчив середньої школи.

Справа черніхівська перед судом.

Акт обжалованя.
(Конець).

Переважає часта обжалованих інакше розкажує про ті події. І так кажуть, що люди, затревожені вістину про передачу ріки ріг Коритовському, прийшли до війта довідатися, чи то правда; а коли їм сказано, що війта нема дома, постановили ждати на нього, а заховувалися цілком спокійно, ніхто не кричав, не грозив, не кидав камінням, а навіть цілком свободно розмаляно з жандармами. Кажуть, що жандарми не звизали людей, щоб розійти ся, і не грозили стрілянем. Війти кажуть обжалованні, що з фронтового вікна хати, де сидів лісничий, упали два чи три вистріли, почим жандарми без жадної причини почали стріляти. Обжалований Олекса Чабан цілком рішучо каже, що 12-літнього Семка Лалика застріляв лісничий Кіршнер, що він бачив, як зараз по вистрілі з хати бризнула з голови Лалика кров.

Отже неможівна річ, щоб Олекса Чабан з того місця, де він стояв, міг бачити, як бризнула кров з голови Лалика, тим більше що тоді було вже темно. Також не бачив той крові ніхто з тих, що стояли біля Лалика; а Семко Герман повідав навіть, що Лалик вибіг по вистрілі з поза хати, переліз через штахеті і побіг у товпу, а сьвідок не бачив у нього крові на голові. Та й слідство визначало, що Лалик погіб від відломка манікєрівської кульки, на котрім видно фабричний знак № 1/2.

Багато сьвідків знімаю, що перед сальвою жандармів упали два чи три вистріли з тої комнати, де сидів лісничий; але слідство виказало, що ті вистріли упали не з хати, а з надвору до хати. Зараз по першій вистрілі лісничий вибіг до сіллі і сказав жандармам, що до нього стріляю; а у хвилі, коли упав другий вистріл, лісничий був уже в сінях. Вікниці, коли жандарми з лісничим ерунули по цілій пригороді до касарні, жандарми Олексюк оглядав стрільбу Кіршнера і не стверджує, щоб з неї той дини стріляно. Зате судова комісія при оглядних місцях нашла в шибі пізничого вікна в хаті війта круглу діру від револьверової кулі, а на футурні західного вікна в середній хаті відтиск кульки; знатоки сказали, що діра в шибі і відтиск на футурні походять від револьверового вистрілу, котрий упав з огорода до хати. Не ослаблюють сього і знізання тих сьвідків, котрі кажуть, що перед вистрілами бачили блиск в хаті; на дворі було вже темно, а в хаті ще темнійше, тому й ті сьвідки могли бачити лише відблиск сьвітла від вистрілу з надвору. А сьвідок Михайло Онішук виразно знізав, що чув вистріл десь коло хати, наче від ліночки; крім того Василь Прокопів бачив іскри в огороді за хатою.

Дальше знізав акт знізання обжалованих, що ніхто на хату ані на жандармів не кидав камінням ані патикими і що жандарми не звизали людей, щоб розійшли ся.

Але вина обжалованих — каже опісля акт обжалованя — не лише в тім, що не услухали візвання жандармів та лишали ся на місці, але і в тім, що ставили жандармам опір, щоб ударемити їх зброєю чинити. І так Микита Болотний сам признає, що викрикував і грозив лісничому. Мих. Хмільовський перетиснув ся аж до хати війта і заглядав через вікно та домагав ся віт Мих. Онішука, щоб йому показав, де сидить лісничий. Ів. Худик разом з Андр. Кметом ходили аж за хату і заглядали до вікна. Стеф. Дубчак і Стах Шаблій випитували синів війта, чи війт був на полі і де тепер е. Олекса Голуб скавав, викрикував і заглядав під стріку півниці. Стах Глиньський кричав, говорив і розпавляв щось о ріці. Ів. Голуб також кричав і навіть піднімав руку до гори. Мих. Шауровський сильно викрикував і кликав: „Люди, не даймо рабінникам рік!“ Ксеня крива на погрозу жандармів, що будуть стріляти, кричала, що „стріляти не вільно, бо люди не птахи ані пси“ і т. д. і т. д.

Хоч слідство не викрило, хто з обжалованих кидав камінням або кидав ся на жандармів, то всі, хто там був, мають відповідати за злочин публичного насильства.

Другий день розправи.

Зайнтересоване нині зростає, бо мають бути переслухані герої черніхівських днів. Публика в великій числі заповнила салю. Кореспонденти сидять на своїх місцях. Предсідатель отирає засідане і кличе Жука і Олексюка. Входить оба до салі. Неприємне вражіння справляє Жук. Мала інтелігенція і щось несимпатичного дає ся зараз спостерігати. В тій хвилі встає адв. д-р Чикалюк і просить предсідателя щоб усунуло жандармів зі салі.

Опираючись на тім, що справа черніхівська наробила шуму в цілій державі, була передискус-тована в парламенті і міністер оборони сказав, що зарядив слідство і о вислідку його, послів по-літомому, а доси же ніхто не знає, чи слідство те вже скінчило ся, а жандарми по мисли § 180. уст. І. прок. кар. не можуть бути сьвідками, вносити 1) на відрочене нинішньої розправи аж до покінчення слідства, 2) щоб трибунал зажадав від краєвої команди жандармерії, щоб прислала тут якогось вишшого офіцера зі Львова, щоб давав інструкції, чи поступоване жандармів в кожнім разі було владиве.

Прокуратор противить ся тим внесенням щодо відрочення розправи; а що справді жандарми суть в слідстві, вносить, щоб телеграфічно зажадати виясненя в тій справі зі суду військового у Львові. Трибунал удає ся на нараду. Ухвалено переслухати яко сьвідка ротмістра Ягоду на те, чи жандарми мають дохіджене о злочин чи ні; тоді трибунал порішить, чи треба сьвідків заприсягати чи ні.

На салі являє ся ротмістр Ягода. По віддворно від нього присяги знізав в польській мові так:

Слідством назвати того не можна, бо се лущає ся по кожнім ужитю зброї, щоб перекона-тись, чи захопила потреба ужити її чи ні. Однак признає, що се е Gerichtlicher Unter-schiedung. Авдітор був тут в Тернополі, пере-слушував сьвідків; але чи справа вже покінчилась, сего не знає.

Предсідатель. А коли жандарми переступили границі в ужитю зброї, чи се е злочин, чи тільки переступок?

Сьвідок. Се злочин.

Дальше знізав, що справу провадить військо-вий суд краєвої оборони у Львові.

Прокуратор поновляє свій внесок, щоб телеграфічно віднести ся до військового суду у Львові. Д-р Чикалюк противить ся сему, бо тут мусить бути вирок суду з його мо-тивами, а не лише телеграма, котру легко можна змістифікувати; а дальше, коли викаже ся, що змістифікувати, в таким разі вони не можуть жандарми звинити, в таким разі вони не можуть бути слухані яко сьвідки, навіть незаприсяжені. Трибунал удає ся на нараду і ухвалено телеграфічно запитати ц. к. міністерство краєвої оборони і ц. к. військовий суд у Львові, який е вислідок сєї справи, а з переслуханем жан-

дармів стримати ся до полудня. Коли би до того часу телеграми не прийшли, переслухати їх без присяги.

Тимчасом візвано інших сьвідків. Сьвідок Дмитро Хмільовський за-ступник війта, заприсяжений знізав. Я працював цілий день. Під вечер почув я якийсь крик, прийшов там і зобачив кількох людей, що казали, що ріку вже відбрано. Що там бачи нішого го-ворили, мене не обходило. Тоді Чубатий сказав до мене: „Ходи кількох та переконаємо ся, чи війт е в хаті чи ні.“ Ми пішли до жандарма і ска-зали йому се, і він пустив нас. Власенко пішов до хати, підняв ся і сказав, що війта нема. Людий могло бути до сто. Стояли на гостиниці і на вій-товім подвір'ю. Потім сьвідок стояв там ще тро-хи, нараз почув вистріл. Баби кричали: „Сказав ся лісничий! Стріляє аж до псів“. Потім еще оден стріл пішов, і зараз взяли ся стріляти жандарми. Сьвідок впав і рачки полід пів пішов до дому. Всьо було жартом; наряд не був злісний. Не бу-ло жадного крику, а лиш голоснійше говорили. Чув тільки раз, як жандарм сказав: „Будьте спо-койні і розійдіть ся, бо війта нема в дома“. Сьві-док знізав, щоб розійшли ся, бо бояв ся, що смерком може котрий жандарм багнетом бабу проколоти. Не чув, щоб командант командиро-вав „laden“ або що инше. Люди стояли кілька кроків від карабінів. Шо люди не тиснули, най-ліпшим доказом е, що Жук ходив наоколо хати. Перед самим стрілянем жандарм казав: „Розій-діть ся!“ Сьвідок був при тім майже годину.

Прокуратор. Чи то правда, що як ви виийшли і сказали, що війта нема в хаті, жінки, не довіряючи вам, потурбували вас?

Сьвідок. Ні, се був тільки „шпас!“ Прокуратор. Де ви стояли, як впали стріли?

Сьвідок. Коло вікна, коло штахетів.

Прокуратор. Чи виділялись стріли?

Сьвідок. Я обернув ся до людей говори-ти, а в тій хвилі випав стріл. Зранити мене не міг, бо я стояв за вікном на боці. Чи з хати, чи до хати стріл упав, сего сказати сьвідок не вміє.

Д-р Чикалюк. Чи жандарм говорив: „В імени права, розійдіть ся“?

Сьвідок. Я того не чув.

Сов. Дембіцкий. Як жандарми гово-рили, чи багато було крику, так що могли то люди чути чи ні?

Сьвідок. Крику такого не було, але чи всі могли чути, того не знаю.

Прокуратор. Чи війтові було би ся що ста-ло, як би був виийшов?

Сьвідок. Ні; йому би було нічого не стало ся.

Сов. Дембіцкий. Чи не було там ка-міння і патики?

Сьвідок. Нічого подібного у людей не виді.

Д-р Чикалюк. Ви не чули, що по тій стріляніні мали зносити каміне і рискалі до хати?

Сьвідок. Чувем про се від людей, але видіти не виді.

Сьвідок Паранька Онішук, жінка війта, заприсяжена знізав: На подвір'ю прийшло досить народу і кричали, щоб виийшов війт та сказав, як стоїть справа з рікою. Жан-дарми говорили людям, щоб розійшли ся. Шо люди кричали, сего не знає. Чоловік казав їй, що йде в поле. Лісничий сидів у великій хаті в куті. Вона з дітьми в малій хаті, і там влетіло два камінці. Тоді вона влізла під ліжко. В дру-гій хаті там, де лісничий був, вона не була. Не виділа, чи летіли каміні, а чула тільки бренькіт шкла. В тій другій хаті було багато шкла і ка-міння, а числа подати не вміє. Люди стояли на два-три кроки від жандармів.

Прокуратор. Ви були на дворі і чули, як каміне летіло до тої хати, де лісничий сидів? Чи камінь упав перед, чи по стрілі?

Сьвідок. Тоді ще не стріляли.

Сьвідок Луць Онішук, війт, кара-ний, неписьменний, заприсяжений знізав:

Як я дівав від староства письмо, то скли-кав цілу рду і тоді люди збирали якісь підпи-си, щоб іти від закону звільнили. Ріку винаймав Коритовський. Завідомо лєня, щоб рі-ку віддати, не мали жадного. Люди не хотіли ріки винаймати, бо казали, що то громадська власність, то й так їм належить ся. Михайло Кремін говорив, що як будуть ріку відбирати, то чиясь кров потече. Все люди гово-рили на сьвідка, що він продав ріку. В той день сьвідок мовов гречку на крупі, а хлопці поїхали в поле. До него прийшов писар з якоюсь спра-вою; сьвідок глянув тоді у вікно і чув, як жінка писареву кричала, що люди йдуть, бо вже ріку відбирають. Тоді війт сказав жінці, щоб сказала людям, що пішов в поле. Як люди прийшли на подвір'я, сьвідок стояв за хатою. Не говорили люди, що війта вб'ють, тільки казали, щоб виий-шов, нехай нам скаже, що стало ся з рікою“. Тоді він вийшов дві сніпки над комірною і там сховав ся. Як уже там сховааний сидів, чув голос Андруха Кметя і Івана Худика, що стояли під вікном; але що вони говорили, не знає. Як хлоп-ці прийшли з поля, тоді говорили люди, що мало бути йому, то буде його синам. Стріли чув, але не чув, з відки впади, чи з хати чи до хати. Жінка аж вечером знала, де він е, бо ходила ди-вити ся за курми. Жандарми кликали кілька ра-зів: „Відступіть ся, бо ужоємо зброї“. Камінів не чув, тільки чув стріл і зараз почув бренькіт шкла. По стрілах вже не було бренькоту.

Прокуратор. Ви чули, як люди кри-чали: „Нехай вийде війт; то прецінь наш брат; най нам скаже, що стало ся з рікою“; чому ви тоді не виийшли?

Сьвідок. Бо бояв ся. Коли Найяснійшу Цсареву забули, Намісника забули, то мене мо-гли забити.

Прок. Чи люди знали, що не вільно рибу ловити?

Сьвідок. Знали!

Сьвідок Юрко Гасюк, поранений, не-каранний, заприсяжений знізав: Як я прийшов, то чув, що люди говорили: нехай війт вийде, нехай скаже, що стало ся з рікою. Чув два стріли з хати. В хаті був тільки лісничий. Нарід крикнув тоді: „Вийт!“ і сплеснув в долоні. Не чув, що-би жандарми говорили: „Розійдіть ся!“ При тім усім було більше дітий як дорослих. Люди сто-яли на яких 10 кроків від жандармів.

Прокуратор. Ви стояли коло огорода; як ви могли видіти, де хто стояв, і звідки ви то знаєте?

Сьвідок. Я пняний не був; ддятого всьо то говорю.

Сов. Дембіцкий. Як ви могли видіти, що люди не були близько?

Сьвідок. Я стояв тоді на горбку. Сьві-док рішучо обстає при тім, що два стріли випа-ли з хати.

Сьвідок Михайло Онішук, 17 літ, з початку не хотів присягати, квінці заприсяжений знізав:

Я їхав з поля. На дорозі здибав нас Недо-дипальський і каже: „Ідте, бо там в селі нови-

на за ріку“. Ми прийшли до дому. Нарід збитий не хотів нас пустити. У великій хаті був тільки лісничий. Посткомандант тільки раз просив роз-ступити ся, бо ужо зброї. Люди кричали і пхали ся до порога. Видів, як Сьвежавська кинула пол-ном, через вишні до хати. Чув стріли, але звідки вони були, того не знає. Стояв коло обори. Як прийшов до хати, вже цілком було темно. В хаті бачив побиті шибі і камінці. Не чув, щоб люди грозили, що хочуть кого забити. На запити об-жалованих оправдує ся, що мусить обставати за батьком, „бо всі на нас напали“.

Д-р Чикалюк. Чи подавав ти мамі ка-мінє і патики через вікно?

Сьвідок з початку признав ся, що „по-давав, бо так мама йому казала“. Аж коли матір і батько зза бар'єри відозвали ся: „що ти гово-риш“, заявив, що не знає нічого. Чув стріл, і за-раз по тім шибі бренькнули; але не знає, чи се був стріл з хати чи до хати.

Сьвідок Пазька Голуб, мати війта, заприсяжена знізав:

Прийшла до війта, уже по всім. Стріли чула але вже на дорозі. Прийшла до хати; десь в куті обзивала ся невістка; не знає, чи була під посте-лею. „Деж мій син?“ запитала невістка. „Цитте, не плачте; ваш син е“ відповіла невістка. Тоді сказала невістка, щобим не сідала просто вікна, щоб мене не забіло. Як я прийшла до хати, то шибі були побиті, а в малій хаті лежали два ка-мінці. Кілька патики і рискаль принесли до хати на другий день.

Сьвідок Михайло Хмільовський, латинчик, заприсяжений знізав:

Іхав в поле, віз обірки, війт стояв на по-двір'ю. Як вертав, вже була товпа. Люди говори-ли, що хочуть війта, щобим сказав, як має ся справа з рікою. Перед дверми стояли 3 жандарми, і тримали гвері „фертіг“. Люди стояли найближе на 10 кроків. Жандарми раз просили, щоб роз-ійти ся. Аж ту чуо: бавх, бавх; вистрілило два рази з хати. Камінем не кидали, ані колів ніхто не мав. Потім чув, як командант комендирував „laden“. Він тоді казав до людей, щоб ишли, бо буде зле. Видів, як злетіла шапка жандармови, але не видів, щоби хто до него камінем кидав. Війтови не грозила ніхто. Перед тим не чув, щоби жандарм знізав розійти ся. Не розходили ся, бо були розжалені.

Прокуратор. Де ви стояли і чи не чу-лись більше разів кликаня, щоби люди розій-шли ся?

Сьвідок. Від жандармів стояв ся о 6 кро-ків з боку; потім, як говоривем, близько з жан-дармами. Як наладували, то вже більше не чуем, щоби кликали.

Д-р Чикалюк. По якім стрілі впав Лапак.

Сьвідок. По тім першій, бо чуем, що зараз люди говорили: „Аво, хлопця забив!“

Ксеня Голуб, дівчина 17 літ, з по-чатку не хоче присягати; а на запитане предсід-ателя каже: „Дек такій молодій присягати!“ З ла-ви обжалованих дають ся чути оклики: „Вона боїть ся, бо криво присягає“.

Прийшла на подвір'я; баби говорили, що рі-ку відбирають. Людий було багато. Жандарми стояли на порозі. Вона стояла за плотом коло ха-ти. Чубата говорила, що її дитину вигнали з її с-ножаті. Не чула, щоби на лісничого кричали. До жандармів не пхала ся, тільки стояла з далека. Не виділа, щоби камінем кидали. Не виділа, що-би жандармови впала шапка. Не могла порозумі-ти, що там баби говорили. Сьпівала Гапка Карач-кова і Чубата, і то не співляли, а так лиш два слова сказали. Чула, що стріляли, але хто і де, не знає, бо втікла тоді до комори.

Д-р Чикалюк. Чи ти з ким не говори-ла о тім, що маєш знізавати? Ніхто тебе не на-мовляв?

Сьвідок. Ні.

Варвара Гасюкова, 19-літня дівчи-на, заприсяжена знізав:

Всі бігли до війта, і вона побігла, бо казали, що бабу убили. Жандарми стояли перед порогом, а люди з початку кричали: „Дайте нам війта, щоби нам сказав, що стало ся з рікою“. Дерли ся до лісничого. Жандарми звизали, щоби розій-шли ся. Командант сів собі, а потім і люди собі посідали. Гапка Карачкова мала малий пати-к і ка-зала жартом, що вона також може піти на війну. Михайло Хмільовський пішов з другими, щоби пе-реконати ся чи війт е в хаті. А коли виийшов з ха-ти і сказав, що нема, люди казали, що не прав-да. Люди кричали до лісничого і до жандармів, що не мають права до ріки. Обжалованій Шну-ровський не кричав, тільки його тест (опісля у-битий). Люди сьпівали. Не виділа, щоби камінем кидали. Виділа по хвилі з вікна з фронту вистріл, а потім зараз зачали жандарми стріляти. Знізав, що жандарми звизали в імени права, щоби розій-ти ся.

Йосиф Твердохліб, заприсяжений, знізав:

Пішов зі справою до війта. Війт стояв при-лаві. Та в тій хвилі вибігла его жінка і конкну-ла: „Йосиф, виийди, бо люди йдуть!“ Людий йшло не багато. У фіртці опинили ся. Того, щоби хто кричав, сьвідок не чув. Предсідатель робить йому увагу, що теперішні знізання ріжнять ся від знізань у слідстві. Сьвідок перечить, щоби Шну-ровський і Карачкова кричали; перечить рішучо, щоби говорив, що видів, як кидали каміннями. По-тім пішов до хати і стояв з другими, аж доки не почув стріли; по стрілах виийшов, але вже не бу-ло нікого.

Причину суперечностей в протоколі він ви-яснити не може; він того не говорив, що в протоколі е записане. Нині він присягає, він мусить правду говорити.

Прокуратор застеріг собі право судового ви-ступлення против сьвідка.

Василь Прокопів, заприсяжений зні-зав:

На ріці ловив рибу. Як побачив Жука і ліс-ничого, лустив ся втікати до Яковець. Напротив себе побачив жандарма Олексюка. Не було куди втікати, отже скочив до води. На візване жандар-ма виліз. Тоді лісничий почав кричати, що сьві-док кинув сітку у воду. Він мусів другий раз лі-ти у воду, але сітки вже не найшов. Тоді Олек-сюк сказав, що там дальше е ще двох рыбаків. Вони пішли там і повідбалили вудки. Сьвідок пі-шов до дому. Вечером прийшов до війта. Поба-чив там Ефрону Чубату і Карачка. Люди домага-ли ся, щоби виийшов війт і сказав, що стало ся з рікою. Жандарм сказав, що війта нема дома, що поїхав в поле. Жандарм говорив: „Люди ро-зійдіть ся, бо ужо зброї пальної“. По хвилі по-бачив блеск через вікно, на захід від стайні; зляк ся і втік на дорозу; і зараз жандарми почали стріляти. Крику не чув. Візване жандармське тіль-ки раз чув; не стріляли зараз потім візвано, але гет пізнійше.

Дальше відчитано знізання сьвідків Насті Цьвяхової, Катерини Глиньської і Андруха Хмільовського; вони подають ті самі факти, що инші сьвідки.

Пополуднева розправа.

Дня 6 жовтня 1908.

Зацікавлене між публікою росте. Мала саля не може помістити всіх, що хотіли би чути з уст жандармів оповіданя про хлопський бунт. Пред-сідатель повідомляє, що телеграми від міністра оборони краєвої і з військового суду ще не на-дійшли, та відчитує тимчасом знізання несприхатих сьвідків Олексі Глиньського, Олек-си Островського, Мариськи Мар-чукової, Ілька Питуляка, Івана Прокопового, Адама Потоцького, Михайла Кремін, Гапки Коса-кової і Маринки Гасюкової. Зі-знання сьвідків всі корисні для обжалованих.

На салю входить Ян Вуйціцкий посткомандант з Черніхова, стаціонований тепер в Новім селі, знізав незаприсяжений, телеграма ще не надійшла.

Дня 25 мая вислав жандарма Олексюка до служби. Той зловив рыбаків над рікою. Шо дія-ло ся над рікою, того не знає; видів тільки, як баби сварили ся з лісничим. Обавляючи ся дуже (?) о жите лісничого, скочив на постерунок, при-брав ся службово і прийшов до них як були ко-ло кладки. Тут звизав Питулячку, що трутала лісничого, щоби пішла з ним до війта. Вона з початку не хотіла йти, однак пізнійше пішла, а по дорозі кричала. Війтиха сказала, що війта нема дома. Жандарми пустили бабу на по-двір'я, а ворота заикнули; але люди ворота си-лою отворили і вдерли ся на подвір'я. Лісничий пішов до хати. По хвилі виийшов і казав, що ка-мінь впав до хати; опісля виийшов другий раз і сказав, що хтось до него з надвору вистрілив, і станув за плечима жандармів. Рішучо зні-зав, що чув стріл в хаті. Визав наряд, щоби розійшли ся, заявляє, що могли чути візване, але не всі.

Люди стояли коло жандармів на пів кроку, піднесли до гори хоругви (?), коли і патики. То-ді він закомендирував першу сальву. По першій сальві люди не розходили ся; він закомендирував другу сальву, тоді поспівав ся на них град камі-ня. Він закомендирував третю сальву; і аж по тій третій сальві всьо втихло. Слів грзних під адре-сою війта або лісничого не чув.

Д-р Голубович: Чи Ви розумієте добре по руски?

Сьвідок: Розумію трохи, але не настільки, щоби всьо докладно зрозуміти.

Д-р Голубович: Чи був на подвір'ю стиск і чи люди могли легко видобути ся.

Сьвідок. Люди не могли ся легко видо-бути.

Сьвідок знізав дальше, що тревала вся подія від 5:30 до 8:30 год. вечером, а лісничий був че-рез цілий той час в хаті, бо сьвідок велів, йому там бути, щоби видом своїм не дразнив людей.

На питане предсідателя, чи може котрому з обжалованих тут присутних до очей сказати, що або грозив або камінем кидав, відповідає, що не може нікому сего сказати.

Д-р Голубович. Чи так було зле, що аж три години треба було, щоби успокоїти наряд?

Сьвідок: Нарід не хотів ся уступити.

Д-р Голубович. Чи то правда, що ви знізали в слідстві, що Кіршнер до вас виходив і питав ся, чи може стріляти, а ви ему на те казали „bój się Pan Boga, siedź pan ciszo“?

Сьвідок: Того собі не пригадую.

Д-р Голубович. Шо то була за хо-ругов?

Сьвідок: То була мала хоруговка з па-перу о трех барвах?

Д-р Голубович: Чи безпосередню причиною вашого стріляня був стріл з хати, чи крики і напір людей?

Сьвідок: Люди пхали ся і кричали „гурра“, ддятого я казав стріляти.

Д-р Голубович. Чи, як ви закомен-дирували „feuert“, було тихо чи крик?

Сьвідок. Чути можна було.

Предсідатель. З лісничим потім всім пішли ви на постерунок; чи ревідували ви стріль-бу лісничого?

Сьвідок: Так! Ревідував її і сказав, що була стріляна. На те лісничий казав, що він не стріляв, а стрільбу свою позичив побереж-никови.

Прокуратор. Ви з початку успокою-вали наряд; а коли звизали ви, щоби розійшли ся?

Сьвідок. Тоді, як війтови сини вернули з поля і казали, що війта в полі не було.

Прок. Як довго було від першого візвання? Сьвідок. Тревало з годину.

Прокуратор. Де ви знаходили ся?

Сьвідок. З початку перед порогом, а потім стояли ми на порозі.

Прокуратор. Чи візване те всі чули?

Сьвідок. Всі не чули, але перші могли чути.

Прокуратор. Чи грізна була ситуація? З чого могли ви се міркувати?

Сьвідок. З того, що всі піднесли коли і рискалі, кричали „гурра“ і каміне посипало ся. Прокуратор. Чи чули ви стріли?

Сьвідок. Чул оден стріл в середній.

В тій хвилі подав возний телеграму пред-сідателю, а сей повідомив, що так міністерство оборони краєвої і військовий суд у Львові до-носять, що против жандармів веде ся дохіджене дисциплінарне, не слідство, і ще не скінчене.

Прокуратор ставляє внесенє, щоби Вуйціцкий додатково заприсягнути. Оборона се-му противить ся. Трибунал ухвалив Вуйціцкого не заприсягати, натомість двох инших жандармів заприсягнути. На салю входить жандарм Жук і, заприсяжений, знізав:

Дня 25 мая доїс якийсь хлопець на пост

Львів, вулиця Валова ч. 11. 1485 3—15

жила ся на землі і кричала. За плотом стояла друга баба і заміряла ся коромеслом на Вуйціц-кого, але Жук відбив шаблем коромесло.

Вотант Галецький. Не знаєте, дла-того вона заміряла ся?

Кіршнер. Певно за те, що жінку взято. Галецький. З чого ви міркуєте, що вона хотіла Вуйціцкому ударити?

Свідок. З грізної її поведінки.

При сконфронтванні свідка з Ганкою Вла-сенковою каже, що він собі не пригадує, чи се та сама.

Дальше оповідає свідок: Звідти пішли до в'їзта. По дорозі грозив йому М. Карачок істи-ком, а Онуфрей Худик казав: „Ми тобі дамо!“ На подвір'ю казав йому Вуйціцький іти до хати. Через вікно чув, як йому грозили, а Болотна го-ворила: „Дайте його сюди; ми його поріжемо“. В хаті в сидів куті і чув, як каміне до него летіло і що люди домагають ся його видачі. На те Вуй-ціцький казав, що він не вийде, бо його нема дома, а лісничого не видасть, щоб мали всі тру-пом пасти. До хати вийшли Власенко і Хмельов-ський, а капелюхи понасували на очі і на не-го дико дивили ся. Він наставив до них стрільбу, але вони обшукали цілу хату і вийшли. Як тіль-ко вийшли, люди піднесли крик, і зачало каміне летіти. Кілька камінів упало, сего не знає. Стра-х огорнув його і він хильцем попід вікно пішов до снін. Тоді був оден стріл, а потім зараз дру-гий і третій. Вуйціцький заглянув до дверей і за-питав ся: „Сзу то ran strzelal?“ На те свідок по-дав йому стрільбу, щоб понюхав, що то не він. Вуйціцький казав йому стати за собою і під-перти двері, щоб хто через вікно не вліз. Всі стріли впали на свідка з заднього вікна. Коли він стояв за жандармами, Вуйціцький вівзав лю-дей, що стояли близько коло него, щоб розій-шли ся; а коли люди не уступили, казав стріляти. По першій скавці сказав Олексюк, що люди ви-ставили фану.

На питанє предсідателя, чи то була велика фана, відповідає, що се була мала хуруговка. Люди кричали „гурра“. Вуйціцький вівзав дру-гий раз, щоб розійшли ся; а коли розказу не услу-хали закомандував другу і третю салву. По трет-ій салві люди вправді порозходили ся, але пізній ше натірали єще хильцем на жандармів і розходили то-ді, як жандарми кричали: „На бік, бо стріляю!“ По тім сиділи вони з го-дину або і півгоду в хаті і аж як мати в'їзтова упевнила їх, що нікого нема, вийшли і пішли на постерунок. Там він остав аж до рану. На посте-рунку дав оглянути явою стрільбу, і він сам за-уважав, що була брудна; але він не стріляв. По-казував 6 набойів, які мав при собі. Перед тим їздив до Микулинця і дав стрільбу своєму гаєво-му і той з неї стріляв.

Два дні пізніше питала ся його мати, чи він стріляв, але він сказав, що ні; а на доказ се-го взяв шматку і прочистив стрільбу, і була в ній тільки ржа. В товпі коло в'їзта було з 500 або 700; але, хто хотів би був, міг відбутися з неї.

Коли предсідатель замітив, що в зізнаннях його теперішніх а попередніх заходять супереч-ність, бо тепер говорить, що від лісничого стрі-ляв, а перед тим говорив, що від заходу, від Твердохліба, свідок заявляє, що вправді він так говорив, але на мисли мав вікно від лісничого. Предсідатель виказує йому дальшу суперечність в тім, що перше говорив, що по першій стріл вий-шов до снін, тепер знов каже, що аж по тре-тій. Свідок не уміє сего пояснити і так каже, що аж по третій стріл вийшов до снін. Даль-ше предсідатель зазначає, що свідок подає те-пер свідки факти, о яких перед тим не згадував, а то, що під вікнами хтось говорив, що треба хату підпалити, і що по третій салві люди хиль-цем нападали на жандармів.

Вотант Дембіцький. Чи можете пізнати, хто нападав на жандармів, або хто ка-мінем кидав?

Свідок. З переду ніхто не кидав, тіль-ко з задку кидали.

Дембіцький. Хто супротивляв ся, щоб ся розійти?

Свідок не може сказати, хто.

На салю впроваджено Вуйціцького для скон-фронтвання.

Д-р Голубович. Ви зізнали в слідстві, що Кіршнер вийшов до вас і запитав: „Сзу mam strzelal?“ На те ви йому сказали: „Bój się ran Boga, siedź ran się!“

Вуйціцький признає се.

Д-р Голубович. До Кіршнера: В ха-ті були стріли. Чи то ви стріляли?

Свідок. Ні.

Д-р Голубович. Вуйціцький зізнав, що третій стріл впав, коли ви стояли за його плечима, а ви кажете, що аж по третій стріл ви вийшли до снін. Як се погодити?

Свідок. Коли я отворив двері, впав третій стріл.

Д-р Голубович. Вуйціцький казав, що зосім не входив до вас, а ви говорите, що входив.

Свідок не може дати вяснення.

Его зізнанє, що по третій салві єще хлопці штурмували на жандармів, при сконфронтвані з жандармами казує ся невірним. Свідок мусів ратувати ся „zdepewnowaniem“, що то йому так здавало ся.

Д-р Голубович. Коли вам Вуйціць-кий казав, що може бути, що і ви будете мусіли стріляти?

Свідок: То вже по всім ужито збруї. Дембіцький. Ви виділи, як Власенкова заміряла ся коромеслом на жандарма. Чи ви мо-гли побачити ся, що вона ударити жандарма?

Свідок. Так; я міг того бачити ся. Як би Жук не відпарував, то з певністю Вуй-ціцький був би дістав коромеслом.

Предсідатель: З відки приходите до тої певності?

Свідок. Бо була злісна.

Прокуратор. Чи вона цілий час три-мала коромесло до гори?

Свідок. Так; тільки тримала, але не виконувала жадного руху.

Сконфронтваніи Вуйціцький не пригадує со-бі нічого, а Жук не може подати, чи Власенкова тримала коромесло в одній чи в обох руках.

На тім скінчило ся переслуханє лісничого, а на салю прийшов новий свідок Василь Ху-дик і запряжений зізнає: Дня 25. мая приї-шов з поля. Дома не застав дітей і жінки. Пішов на обійсте в'їзта. Там знайшов жінку і хотів ве-ратити, а тут зачали стріляти. Він упав на землі і так довів до дму. На другий день рано пішов подивити ся на труні, а в'їзтові хлопці поклали через вікно до хати коли і каміне. Запрячує в кишені, що жандарми стріляли „schul feuer“.

Йосиф Винницький, запряжений,

видів на подвір'ю у в'їзта багато дітей і тро-х баб. Всі хотіли, щоб вийшов в'їт, але його не було. Довгий час стояв на пляці, а потім пішов до хати писаря. Коли вийшов, чув стріли. Перший стріл був з хати. По тім стріляли жандарми. Зов-сім не чув, щоб жандарми звивали розійти ся.

Прокуратор. Як далеко ви стояли?

Свідок. Було може 100 кроків.

Прокуратор. По чім же ви чули, що то стріл з хати?

Свідок. Я три роки був при артиле-рії і знаю гуки стрілів; а той стріл був з ду-бельтицької, по гулі пізнав.

Михайло Чубатий, запряжений: Дня 25. мая був в полі. Коли вернув, люди казали, що ріку відбирають. Пішов до в'їзта. Лю-ди домагали ся, щоб вийти вийшов. Свідок упо-минав людей, щоб успокоїли ся. Найбільше бу-ло дітей. Не видів жадного каміня. Чув, що ві-кно трісло; але не знає, від чого. Потім пішов до хати писаря. Чув вперед стріл з хати, але не пригадує собі, чи оден чи два. Потім стріляли жандарми. Командант казав до людей: „Успокой-те ся!“, але тільки раз, на початку. Люди одні розходили ся, другі приходили.

Луць Карачок, запряжений; приї-шов по всім, нічого не видів. У великій хаті було тільки горішче вікно вибите. Бачив камінь як ку-ряче яйце, на даху в соломі. У вікні було три шоби вибиті.

Григорій Марчук з Буковини, га-йовий, запряжений, зізнає, що мав стрільбу ліс-ничого і стріляв, але в неділю віддав, а перед відданєм вичистив її. В п'ятницю, коли чистив її вже потім факті, була нечиста.

Семко Мізерний і Федько [Я] в-ний, запряжені, зізнають майже так само, як всі інші свідки.

Дещо нового свідка на хід справи кинув свідок

Семко Герман. Він був при всім від са-мого початку, бо нажевав до тих, що ловили ри-бу і його також жандарми записав. Він ішов за жандармами і видів цілу толпу коло грєбі. — З цілою рішучістю зізнає, що Власенкова не під-носила коромесла до гори, а тільки сперла ся на-нім. Не знає, що вона до жандармів говорила, а тільки видів, як жандарм Жук прибіг до неї і приложив шаблю до її криву та сказав: „Sa-ka menteska krusyńska! Ше баба має голос!“ а пізніше заміряв ся до її грудий і сказав: „Тихо будь, бабо, бо т я зако-лю я пса!“ Притуляка сама не впала, але кинув її жандарм. По тім всім пішли до в'їзта. Коли жандарми казали, що в'їзта нема в хаті, всі посідали і чекали на в'їзта, о посткоман-дант сів собі на крисло. Говорив посткомандант, що як люди не розійдуть ся то може стріляти. На те сказав убитий Карачок, що і він був при войс-ку і знає, що як нарід спокійно стоїть, то стріля-ти не вільно. Люди сгоили на 5 кроків від жан-дармів. Свідок стояв тоді коло вікна. Нараз почув вистріл з причільного вікна, а люди гово-рили, що Лалаків хлопцє по нїм упав. Другий стріл вийшов з фронтального вікна і перелетів коло його голови. Не видів, щоб хто кидав камінем, немав нікого також колів, тільки оден Карачок мав істин в руках, а Сидорова рискав, бо як-раз вертала з поля.

Сконфронтваню зі свідком жандарма Жука

і лісничого на обставину з коромеслом у Власе-нкової, і він їм до ока повтаряє свої зізнання, при-чїм поклаує ся на святість присяги. Жандарм Жук і лісничий Кіршнер тратьте перед ним резон і плутають ся у своїх зізнаннях, так що вкінці Жук признає, що може тримала коромесло в до-лину, однаковож категорично твердить, що землі не дотикала ним.

По тім зізнаню д-р Чикалюк ставить вясненє, щоб покликано трох нових свідків, а то: Евдоху Карачкову, Йосифа Притуляка і Ксеньку Власенко-ву, котрі бачили, що Ганка Власенкова коромеслом на жандарма не заміряла. Трибунал по нараді прихилив ся до вясненя оборони, а обо-ронці своїм власним коштом вислали підводу до Чернихова, щоб тих свідків ше на пополудне спроводити.

Забавна була сцена з малим свідком, 11-літ-ним Луцем Прокоповим. Він мав бути тим „пра-порщиком“, котрий в найгорячішу хвилю під-ніс у юрбі — як каже акт обжалованя — прапор біло-сизно-жовтої барви. Серед загального сміху хлопчина зізнав, що мав на мотузку „орла“ з бі-лого паперу та підніс його в гору.

На пополудневі розправи, з котрої ходу подамо докладне справозданє в най-ближшій числі, зізнавало ше кількох свідків, пі-сля чого прокуратор розширив акт обжалованя в напрямі переступу з §§. 312 і 314 образа жандар-мів і ставленє перешкоди в службі, на Теклю По-туляка, Варвару Болотну, Евфрозину Чубату, Га-нуську Власіну і Ксеньку Криву.

На сім покінчено доказову часть розправи. Заступник прокуратора, л. Левандов-ський, домагав ся кари на всіх підсудимих, бо — на його думку — той засуд буде мати значне не тільки для обжалованих, а посередню сконстатує, чи в упорядкованій суспільності має мати герх праго, чи насильство й анархія.

Інше значнє приложив до засуду оборонець д-р Голубович, котрий казав, що судиї, сто-ячи на горжанській ставовиці, повинні своїм ви-роком причинити ся до усмирєня болючих ран та вдержати в людности віру в справедливість. Уже по перших словах оборонця на лавах підсудимих почувлось голосне риданє, котре супро-вождало слова оборонця аж до кінця його про-мови.

Другий оборонець, д-р Чикалюк, та-кож проречисто боронив справи другої части об-жалованих, звертаючи увагу на те, що з одного й другого боку виявилось багато нетакту, спричи-неного загальним, дуже сильним роздрозненєм.

По промові оборонців предсідатель заповів проголошенє вироку на четвер о 12 годині в по-луудні.

По проголошені предсідателем трибуналу, віцепрезидентом Льоренцом, вироку й мотивів (у руській мові) оборонці застерігли собі три дні до наміслу для зголошеня евентуального відклику.

Галицький Сойм.

(Докінченє 16-го засіданя.)
Посольські „монольоги“...

По приступлені до мотивованя новопоста-влених вяснен, забрав перший голос колонийськ-ий бурмістр, пос. Клєський та вказував на по-требу регуляції потоків Риделівки, Чорного і Ко-ломийки. Його млява бесіда потонула швидко в гаморі цілої палати, та хоч його виводили стуха-ми тільки один стенограф, то вносене все таки від-слано до комісії господарства краю. З черги

відслано вносене пос. Ст. Генрика Бале-нїя в справі утворєня староства в Монастирських і вносене пос. д-ра Макуха в справі будови мосту на Дистрі в Довгій, що лежить в половині дороги між Устєм а Марьямполем, до комісії до-рогової, а вносене пос. Сенковського про будову залізничї з Домброви до Лежайска до ко-місії залізничної.

Вносене пос. д-ра І. Курівця в спра-ві заведеня шкільних лікарів по середних школах відслано до комісії шкільної. Мотивуючи отсе вносене, вказав бесід-нику на те, що в справі шкільної гігієни ми остали далеко по заді за Японією, а відтак поза Німеч-чиною, Францією, а навіть Росією! У всіх тих державах і в Англії заведено по гімназій інсти-туцію шкільних лікарів та науку гігієни й сома-тології.

По відслані до комісії бюджетової вносєня пос. Трача в справі заломог для пов. Косів на поправу доріг і вносєня пос. Васунга в спра-ві утворєня чотиристатисичного позичкового фон-ду, з якого уділювало би народним учителям зачетів, забрав голос пос. о. С. Стояловський, щоб мотивувати своє вно-сєне в справі поправи долї ор-ганістів і дяків. Промова його довела швидко

до борби трох кришланів.

Як тільки о. пралат Стояловський згадав со-йому ухвалу, після якої кожний церковний комітет має брати по 400 кор. на удержанє органіста або дяка, та замітив, що з сеї ухвали нема добра че-рез те, що ті гроші має брати в свої руки парох, то се незвичайно обурило другого пралата о. Па-стора і він з питомою собі гестикаляцією почав перечити бесідникови, так, що краєвий маршалок мусів хопити за свою булаву, щоб при єї помо-ци спинити пралатські дияльоги! Але з пралатами не легка справа, тож як лише о. Стояловський скінчив свої виводи, в яких зачитував м. и. слова єп. Ва-ленги, що „як маємо мати органістів-соціалістів, то волемо не грати й не співати“, зголосив ся зараз до „фактичних спростовань“ о. Пастора, та з'їхав з них аж на Куликів, на що знов не міг згодити ся краєвий маршалок. Та що одно лихо родить друге, то слово для „фактичних спросто-вань“ одержав і о. крил. Колчакєвич, щоб оборонити парохів перед закладом) неначеб вони ви-зискували церковну прєслужу. Коли о. пос. став розводити ся про те, де діли ся дяківські фонди, краєвий маршалок знов звернув йому увагу, що при першій читанні дискусія не можлива і в той лише спосіб спинив дальші його фазові виводи в дяківській квестії. По сім ше раз „простував“ усе да саро о. Стояловський і остаточно вносєне пере-дано комісії правничій.

В дальшій ході засіданя переслано вносєне пос. Кивельюка в справі утворєня повітового суду в Устєм зелєнім до комісії правничої, друге вносєне того самого посла в справі заведеня осо-бового руху на шляху Тернопіль-Копичинці та побудованя трох рамп на тій лїній до комісії зе-лізничої; вносєне пос. Ціпсєра про будову моста в Ділушиях вел. (пов. Стрий) до комісії дорогової, а вносєне пос. Л. Винничука про приспінєне регуляції ріки Гнила Липа в єї долш-нім бігу через повіт станіславський і рогатин-ський до комісії краєвого господарства.

По сім мотивував пос. Ів. Сандуляк своє вносєне в справі уладжуваня ловів в надвірнянськїм та косівськїм повіті, вказуючи на величезні шкоди, які терплять гуцули через те, що арендатор тамош-ного права польованя, кн. Ліхтенштайн, годувє своєю дичиною не тільки погубляючи кицьми але й — людським добром. Бесідник вичислив по-дрібно шкоди, які потерпіли в останних часах гу-цули через дичину, до якої не сьміє ся стріляти, та вимагав, щоб гуцулам можна було знов нести зброю по давньому звичаю. Вносєне се пересла-но до комісії краєвого господарства, вносєне пос. А. Старуха в справі будови мосту на Сяні в громадї Протисна до комісії дорогової, вносєне пос. Кєндзьора в справі заведеня в Гали-чині 80 фазових інструкторів різнєництва до ко-місії краєвого господарства, а вкінці вносєне пос. Скварка в справі узгладженя повіту мостись-кого при розділювані заомог до комісії бужде-тової. Пос. Скварко вказав на те, що по-кликані власті обчислювали шкоди дуже поверх-ховно і викривили інтенції, вивислені намісником в справі ратушкової акції, як се видно прим. на Мостишній, яку зовсім безосновно зачислено до III-ї групи повітів, себто до тих, які елементарні нещастя навістили найменше, хоч сему перечать очевидні факти.

Перед замкненєм засіданя виринула ше раз справа

„руських“ стенограмів.

Ізза неї помітне було і в часі засіданя деяке подразненє з боку вірної своєю голови меншости москвофільських послів до більшости, що не ма-ла охоти солідаризувати ся з „руською“ екви-бристикєю свого шефа, не дивлячись на погрози вських Геровських. Меншість надїяла ся навіть стероризувати більшість до збірної декларації, на що надїяв ся навіть вчерашній „Галичанин“. Та не зовсім воно так стало ся.

В боеву лїній виступив тільки сам пос. Ду-дикєвич, що явив ся під кєнець засіданя в палаті. Зажадавши слова, він зазначив, у відпо-відь на заяву пос. Олєсницького, що він не мо-же вдатися ся ані в фільмології, ані в аязикові дискусії та залєзав рівночасно палату, що він і його бесідники стоять на сторожі прав руської мови не гірше від українськє руського кльбу. По сім віродостойним залєзвеню першим пішло друге, що вправді стенограм не годить ся з тим, що він висказав на с'їм засіданю палати, та по-правок в нїм не робив ані він, ані ніхто з його партійних товаришів, ані ніхто з соймового капе-лярї, отже зробив се хіба хтось, кому залежало на тім, щоб викликати вїшню заяву пос. Олєс-ницького. Протоколу з 1-їго засіданя він „даже на глаза“ не видів. Що до протоколу з 13-го за-сіданя, то він його справді попправив, але повпи-сував лише те, що говорив в палаті. Бесідник і його товариші не зважуть ся їти на сьмїшности і круті дороги, ані не будуть ходити задніми двері-ми — він буде і на далі змагати до того, що запові-дженю в програмовій декларації та що відпові-дає 1000-літній історії нашого народу. Бесідник се раз залєзав, що до штучок з поправлюван-єм протоколу не посунав ся ні він ні ніхто з його товаришів а разом признав, що хоч його заява є зложена вірно, то в такій формі, що він єї мусить соромити ся. — Так сказав пос. Дудикє-вич — і ні один сплеск не загомонів в салі з бо-ку його какібох товаришів. Чому се приписати, чи тому, що вони самі не могли отрясти ся з під вражєня хитрого а „мужного“ виступу свєго голо-ви, чи не спїшили ся солідаризувати ся з ним, тому, що його сестрінка Мочаляєвського аєшто-

вано як раз за шпїонєжу на користь Росії... хто се вгадає.

Безпосередно по пос. Дудикєвичу заявив кра-євий маршалок гр. Ст. Бадєні, держучи в руках стенограм, що факту, що стенограм був написаний в дуєї російщини, пос. Дудикєвич ані поправлений ані не може заперечити. не заперечив ані не може прийматє з вели-їя і ціла палата — як думаю — прийматє з вели-ким вдоволенєм до відома заяву посла Дудикє-вич, що він стенограмів не попправляв в тїй думці, чя, що він стенограмів не попправляв, не може як тут було сказано. Хто попправляв, не може оцінити але не трачу надїї, що буду се міг свєр-гоїти в дуєї російщини, пос. Дудикєвич, то не дити. Що до протоколу з дальших засідань, то не бачу поправок, того рода як в заяві з першого засіданя, стверджую однак, що в прото-колі з 13-го засіданя є в промові колї з 13-го повписуванї цілі уступі ли і рєченя, яких в стенограмі не було. Попправки ті одначє не є того рода, що малиб уподібвати промову до російщини.

Безпосередно по маршалку одержав слово пос. д-р Олєсницький, та з своїм харак-теристичним лїв-уськимом на твари дав недоспіло-го пропагаторові російщини в галичїнї соїми таку відправу:

„По заяві В-поважаного п. д-ра Дудикєвича, що він не спростував стенографічного протоколу та не допровадив його до того російського виду, в яким він є дійсно, мущу се з приємністю при-няти до відома, бо о нічо иншого не розходило ся тільки о те, щоб права нашого язика не були на-рушені та щоб ріжними спосо-бами не впроваджувано язика, котрий тут не має права горо-жаньства і мати не може.

Дятого я навіть не відповідаю на промову пос. Дудикєвича. Але є в тїй промові оден уступ так монструальний, так нєймовірний, а до того так висказаний, що єї супроти него мущу застерє-є ся. Пос. Дудикєвич припускає, що попправленє стенограму наступило через когось, хто хотів ви-кликати нашу інтерпеляцію до Й. Е. п. Маршал-ка. Се значить, що кидає підозрінє в сторону на-шого кльбу. Є то щось так мон-струального, що не потребує ані доказувати, ані виказувати, яка неможливість і неправдивість містити ся в такім тверженю. Ми, що стоїмо на тім, аби щось подібного не бу-ло, мали би робити щось, проти чого протес-туємо?!

Впрочім, коли п. Дудикєвич запєвняє нас про своє корєктне поступованє, яким правом мо-же кидати підозрінє в сторону нашого кльбу? Я узнаю се за інсинуацію, проти якої мущу застерєгти ся в імені моїх товаришів!

Коли пос. Дудикєвич заявляє, що встидає ся того змісту і тої форми (пос. Дудикєвич кли-чє: „Не содержанїя, а форми“) отже тої форми, в якій декларація є уложена, то я се приймаю до відомости та мущу висловити бажанє, щоб той вистид тривав і на дальше“.

Отєя репліка, якою голова укр. кльбу — як то кжуть в Росії — „збрив“ маситного про-відника москвофільє, відразу освїтила пос. Ду-дикєвича не лиш як політика але і як особу...

Алеж пос. Дудикєвич адвокат і то-доброї слави, тож здобув ся ше на таку дупліку, що установив, що він не сказав, неначеб попправ-ку зробив хтось з членів українського кльбу, але хтось, кому залежало на тім, щоб „заявленє“, яке було здїланє, „состоялось“. Дальше запро-тєстував він проти „звращєнїя“ зміслу його за-яви, бо він стидєт ся єї змісту, але неграмот-ної форми, в якій воно находить ся в стеногра-фічнїм протоколі. Закомунїкувавши се вис. пала-ту, попправив сї бесідник пос. Олєсницького, аби в відношеню до него він не уживав персї-фляку.

От і вийшло, що того, хто вводив росій-щину до протоколу, раптом не стал! Пос. Сто-яловський хотів вже вину сю брати на себе, але сему старому грїшникови грїха сего не втягне ніхто на його конто. Остаєсь загадочна історія, дивно лише, що коли пос. Дудикєвич стоїть за тим, що говорить в соїм по руськи, то його ор-гани запєвняли, що він говорив по російськи та пустили сю триумфальну вістку по всій росій-ській прєсї, дарма, що ми відразу протєстували проти збрїяєя брїдського посла в незаслужєні лаври...

По сім інциденті, який — надїємо ся — ше таки колись вповнї вяснить ся, відчитано ногі вносєня і інтерпеляції.

Вносєня поставили: пос. Швед в справі реконструкції дороги з Радєхова до угорської границі, пос. Стїла в справі загального обез-печєня на старість та на случай недуги, пос. Цє-люк в справі будови дороги Ястшемб-Бєсєн, пос. Єдинєк в справі утворєня ріки Сяну в нєйськїм повіті, пос. Кєндзьор і Се-нковський про утворєнє суду в Пшецлав-ю, пос. д-р К. Левіцький в справі регуля-ції ріки Сьвіжа, пос. Л. Винничук о запомо-гу для гром. Олришівцї.

Інтерпеляції внесли: пос. Думка в справі поступованя чортківського староства при гром. виборах в Соколівцї, пос. Т. Старух в справі переслєдуваня народних учителів-Русинів, та в справі надужити львівського староства при видаваню паспортів, пос. А. Винничук в справі шкід, які потерпіли гром. Остришівця через повнї; пос. д-р К. Левіцький в справі задуманого розвєззаня громадської ра-ди в Завшині; пос. Е. Олєсницький в справі ревізії переведеної золочівським старо-ством в бурсі тов. „Просьвіта“ в Золочєві пос. Скварко, в справі стяганя коштів ліченя від І. Кульпака в Ришківї Воли, а пос. І. Сандуляк в справі неладу в управі громали Волківцї.

Слєдуючє засіданє в понеділок о 10-їй годині рано. На дєвнїм порядку стоїть побіч комісійних справоздань мотивованє вносєня пос. д-ра К. Ле-вицького про заведенє загальнєго голосованя при громадських виборах.

ТЕЛЕГРАМИ.

Дня 10. жовтня 1908.

Воєні хмари.

Париж. (Тб.) Міністр Пішон сказав, що можливість війни грозить тільки з приводу протиявстрийських демонстрацій в Сербії. Всі держави впливають на успокоєнє в Софії й Білграді.

Відень. (Тел. пр.) На офіційний запит у білградського правитєльства про значінє мобіліза-ції австрійський посол дістав відповідь, що мо-

РУСИНИ! Домагайте ся всюдї туток і паперців

„ЗОРЯ“

оподаткованых 5% на руський нар. фонд. Кождей листок має напеча-тану водним друком вапков „ЗОРЯ“ для відіриваня в д алах неспі-довань. Ціна приступна, якотє знаменитя Взірці даром. Ласкаві ва-модєня подагоджуютє ся відгортують почтом.

Д. ВЕХСЛЕР

Львів, ул. Охороном 9.

Футра **дамські**
мужеські 1431 4-14
підорожжі

Куртки до подовження, шапки, довші, боа, ярукавки і всілякі галузки футур в шкварі і сутина на шерх в великім заборі поруча

Перворядний магазин футур і робітни кунштреска

Брати Любелські, Львів, ул. Валова 4. 3.

Направа і переробовання футур на модні фасони виконують ся зараз. Ілюстр. цінники найновіших моделей ерзко.

Ядвига Крайцера
перенесла свій
МАГАЗИН МОД
на ул. Хотимську ч. 1.

і поручає на зимовий сезон 1908/9 послідні
новости в дшових кашкетках дточих, спор-
тових, як рівнож і додатках. Приймає модер-
нізоване і убиране. 1462 4-2

МАГАЗИН ФУТЕР
I. Кривий
Приймі, Академічна 3 (побіч скл. п. Шаєра)
порадає у всіх родах
після найновіших
сонів **ФУТРА** бос, зрукавич,
шапки, ковтери,
перки до футера.
1393 Ціни низькі. Цінники дарю і оплатю. 6-8

Охоронна марка: ЯКОР.

LINIMENT, CAPSICI COMP.

замість даного

PAIN-EXPPELLER

з якором 1896 2-42

встановлює віснє як найліпше усмиряюче і приносяче
пільгу натирати пред протруї і т. в. Дістає можна
у всіх аптеках по ціні 30 с. 1 40 Е і 2 К. При
купованні того виставляємо улюбленого домового йку
треба брати лише оригінальний етикетка з пудел-
ка в напому охоронному маркую „ЯКОР“ бо лише
тоді дістаєть ся оригінальний виріб.

АПТИКА Д-ра РІХТЕРА

під „Золотим Листом“ в Празі, ул. Саварови 5.

Висыжка щоденна.

ОПОВІЩЕНЕ.
Дякую за ласкаву відомість. Ви
Публики міста Львова і про-
вінції. — Нове

DOROTEUM.
що відстає отворено у Львові
ул. Шайноха ч. 5, стано-
вить одно підце зважання мі-
де, яке можна знайти лише в
найбільших ювелірних крам-
лицях, які мають досвід, знають,
що правде хобби, бажано
купувати предмети, які сутя
доглядати в нації беззаставній
виставі. Уряджені домові і всі
які інші предмети, що похо-

дять в публічний випродажи ліценції, спадщини і звинних родинних і т. п. причин домо-вих господарств, суть в Дого-дженні до набути по певному низьких цінах в різної руки без ліценції і акції. От се ви-казав предквіт повірних при-чатиних сторогами в посвід-ченнях і комісії до продаж по дуже низьких цінах. **Заїрота домова і лекусови:** ко-ні, казарки, пси, пугай і яш-ли. **Музичні інструменти** фортепьяно, паянці, скрипки, грам-мофони, єзирети, маюдин і т. п. **Комплетні уряджен-ня опалення, ідеальні, сплю-снені мужеських і дама-ських покоїв, поодинокі мебелі, а то:** ша-мари, шахи, ідеальні, кризали, уми-вальні, ідеальні, кризали, ко-во-ські різні каміни, сільвієнці, ванни, машини до шить, вози-ки і козлівки для діти. **До ідеальних, ідеальних, ідеальних**

спирит на коні, сім'я мужиків і жінок, новоза, састони, карити, яндари, саяка і т. н., дивана перські і смирненські, порттери, вірнані, стори, сядловні дивани, диванки на дві і під ішко, колпи, покровні, дорги на коні і різжородні інші предмети декоративні.

Предмети спортивні і приналежності до подорожів: сакля, куфери, гаманці, **автомобілі**, мотоцикли, електричні апарати, пі (ак), злиха, збокетки і т. н.

Футра мужиків і жінок, жакети красавки і стражової, рукавички, гарук, бачки, плащи, шаравані і т. н.

Великий анбір старинностей з Імперії: брасав, брован, кві і жбав, шпалі, порцеляни, в асти, голландик, імпістали і т. н. Спеціальний магазин жіночої товари (Maison-femme) з дуже гамані предметами знаходять ся в оттерланді. Принадлі в провинції знайдуть в готелі, що містять ся в містечку Буланку, загідне поміщене по ціні від 2 К за день. — 8 провінційно порозуміваємо ся зливою на надісланем 20 сот. маркі.

Особам добре ситуванним уділаємо кредиту після ужоги. Лікувотар: шимпані даром і ошачено: 1059 9-9?

В Станіславові ново отворив з комфортом уладжене першорядне **ПІДПРИЄМСТВО ПОХОРОННЕ „СТЕЛЛЯ“**
Володислав Сівіньський
при ул. Сап'їжницький ч. II

Експугує і транспортує тіла та уладжує похорони від найскромніших до найвеличавіших совісно і по цінах найбільше уміркованих. 1507

Заним
будете старатись
О ПОЗИЧКУ
особисту, гіпотечну
або на реальність
заяддайте безплатного
проспекту
Mellor L. Howard
FINANCIAL, INC.
Мехимістський телефон
46-31.
1802 G-813

РУСИНИ!

Ждайте у всіх трафіках, торговлях і крамницях лише **ТУТОК і ПАПЕРЦІВ** з першої галицько-руської фабрики

Евгена Білінського в Збараж

В доходу цієї фабрики йде на будову церкви в Сензаві 35%, на школи і бурен тов. педагог. 10% а на вдюви і сироти по свячениках 5%. — Держім ся покіпну:

Свій до свого! 735 16—?

ГРАМОФОНИ

ориг. з марк. „пишущий ангел“

найдешільний сабрикат
в свѣтѣ спрода по цѣнахъ фабричнихъ лише

ИОСИФ ВЕКСЛЕР, Львѣв, ул. Сикотуська ч. 2
а також в **Кривої ул. Гродовка 71.**

Генеральний заступникъ і головний склад грамофонів і пластинчеликових, якъ такожъ центральна експедиція на цілу Галичину для продажу гуртовий і деталей-ной. Цѣникъ і списокъ пластинчелик ошачено. **8 акина 1137** пласт. Буцямъ спеціальні оверти. **4—10**

ПОБУ зелізни ліжка, універсальні з матрацом, ковдрою і подушкою разом лише за 40 коп.
мо в власних роботах виконані компетентні спеціалісти від 800 коп.
кор., салони, бібліотеки, бюрка вишви, англійські та американські,
точі. Отримати, оформити, доставити до вас. Дев'ять, найбільш
літ, валянки, пледи і хомут. Великий вибір ковдер почавши від
від 25 коп. Співачі супроводжують і т. п. Спеціальні й індивідуальні
спри: раціональні, економні, поєднують і поєднують проточку.

Точиський, Львів, ул. 3 мая 5.

Родимці!

Генеральна торгівля і продукція
(передім **М. Паотички**) Товариство з обмеж. порукою
Відень, 18/4. Theresien-gasse 73.

поруче зняряди господарські власної фабрики в St. Katharinen L. в Сирії. Зняряди ремісничі. Товари блаватні, ману-
БРИТНИ англійські з сукоталом К 140, 170, 250 і 4.
хосей ві великі приборами К 450. Ножиці від 35 сот.
дові в великих від 240 за тугін пар. Гармонії,
і п. **ПОЛОТНА** від К 640 за шугу (15 м.) **МАТЕРИ**
від 36 сот. (фамелька) за метер Прекрасні **ХУСТИНИ**
ниті, шлізкові, атласові, пішмовкові, шовкові. Обрус, сер-
о носа від К 180 за тугін. **НИТКИ** (Harland Clark et Co
і в расах. Вескі і ниди, стяжки, гарасівки і многі
предметичі у всіх сиравах торговельних! — Купаши даємо по
найнижших цінах!

не нашого цінника і пробиж. 1095 8-9

Школа народна Ч. I. II. III. IV. V.

Набувати у видавців: о. Високий Народного
в Бережанах, Володимир Савка в Рівні до
в київщині, Т. в. н. ім. Шевченка у Львові.

1466 8-5

2 13 голоси. Аprobовані Радою шк. кр*

МАГАЗИН ФУТЕР
Ташмана Мойсея Львів, Сидустуська 2.
 поручає
 на зимовий сезон ФУТРА, дамські, му-
 жеські, подорожні, куртки до польова-
 ня, шапки, боа, ковври і зарукавки
 найновіших фасонах по цінах
 уміркованих.

Найбільший склад в країні

оригінальних машин до шиття, гафту, до кравеччини шиття шкідракож пончошковах машин.

Агентами не послуговуюсь
БУГО ГАФТУ ВЕЗПЛАТНО.
Цянки даром і оплатно.

Іосиф Іваничич
машин і спеціаліст

18 Львів. Готель Жорна.

Парцеляційне Товариство
„ЗЕМЛЯ“
 у ЛЬВОВІ
 ул. Сикстуська ч. 38.

Конто почт. шадн. 97.255. Адреса для телеграмів: „Земля“ Львів. Вписове 5 кор. Уділ виносить 200 кор. на сплату ратами місячними найменше по 10 корон.

Переводить парцеляцію маєтків в Галичині і Буковині.

Удїляє кредиту і помагає до узискання кредиту в інших інституціях фінансових на купно землі.

Завязує місцеві спілки парцеляційні до означеного маєтку.

Приймає вкладки щадничі на 5%, приймає також вкладки до обороту на значно вищий процент і до поодиноких інтересів за виводіженем після особної умови.

На жадане всакі інформації.

Урядові години від 10—1-ої рано і від 5—7-ої вечером крім неділь і свят.

87 89—54

НА РЕВМАТИЗМ, гостець, постріл (іс-
хис) і ломана пору-
чає ся уюмряюче натирає, від многих літ
дуже розповсюджене, многими лікарями ор-
диноване і авторитетами криває —
Linimentum Gaultheriae compositum
з правно зареєстрованою охоронною маркою
„**NERWOL**“
хемія д-ра Юлія Францова, антикаря в
Тернополі. Ціна флакону 80 сот., 10 флако-
нів 8 К, де чотириця оздоблена і оздатово. —
Тисячі подая можна переглянути. Діяти на
день постова вносиле. Набуте можна в воз-
діт бійний антиці, агідно в етиці хемія
д-ра Юлія Францова в Тернополі. У Львові
можна дістати в антиках: Миколая, Dewesche'a,
Гая, Лавовського і д-ра Піпеса Порятівського.

1835 6—14

Від 1868 р. уживане

БЕРГЕРА МЕДИЧНЕ СМОЛЯНЕ МИЛО

порушене винахідником лікарням, уживає ся в переважній частині європейських держав з успіхом проти **всього роду шкіряної висипки**, особливо проти пороків і троничних негуд шкіри та паразитів, припіш, також проти червоності носа, відкритиження і потовик ніг. **Бергера смоляне мило** має в собі **40% деревної смоли** і зовсім відкинуто се від усіх прочих смоляних миль по торговцям. — При упертій негудаті треба спробувати дуже уніщного

Бергера смоляно-сіркового мила.

Як лагідніше **смоляне мило** до усунення **всього нечистотиста люда**, против висипки на шкірі та розові у дітей, як також неспівдане косметичне мило до шати, **милелізі до щоденного ужитку** су **зист.**

Бергера гілцириново-смоляне мило

що містить в собі 35% гілцирину і є особливо наперсуюваное. Дельше як дуже добре средство на шкіру уживає ся з великим успіхом:

Бергера беранкове мило

особливо на висипки, остуди, опалене від сонця, угрі і висуку ямну *Shell-lau* шкіру нечистоту.

Ціна штуки кожної повсяокої сорти 70 с. разом з поштом як умишати.

Домогати ся треба в аптеках і хімічних складів враз по Бергера **смоляного мила** та **уважати на умишану в бокі охорону марку і підпис фирми G. Heil & Co. на кожній етикеті.** Проміоване почесним медальом у Відні 1883 і золотим медальом на виставі в Парижі 1889.

Всі **лікарні медичні і гігієнічні мила** марки Бергера при численні в інструкції уживаєна, додані до кожної штуки **мила**.

Дістати можна у Львові в аптеках: Якова Байнера, Кароля Діла, Петра Міколяша, Якова Шінеса-Поратинського Жигмонта Рукера, К. Смиєнського, К. Візського, Едварда Віркієра, І. Пінеса, Симеона Гаа, д-ра Т. Зарьнічкого в **Дрогоуриях:** Петра Міколяша і С-ля. Г. Грішпана, Ф. Трансєльєра, Івандора Фруктаман. — У **Вашингтоні** в Ч. у аптеки на Емлія Вілкієра а також у всіх галіцких апт. 407 28-81

Головна висипка: G. Heil & Comp. Wien. *Stegla*

Одіня для

Всѣ Духовенства і Вп. Паніі
законує
новозаложена руська робітня

Кравецький Базар

під еірмою

Теодор Худик і Сп.

у Львові, ул. Коперника ч. 18.

Великий вибір заграничних матерій,
виконанє модніє пісяи найновіших
модинаи. 1830

«Кравецький Базар» ксторяєє також під-
готовте **готове умушудрованне для**
учеників шкіл середних.

Ціни приступні! Свій до свого!

Заклад ритовничий
і віддєлвальня таблиць металевих
Шапіра і Найман
у Львові, ул. Руська ч. 1.
выгонує таблиці і напєсє лєги в метали або граві-
ровані, як також і птємніші мозєжє і кєвчєвєкє нєч-
єтєвєкє марєк і т. д. Сєлєх єєрєб дє птємнішієй.
1914 Перєпєсєкє мєєє руськєй. 5—8

На сезон !

Зимові плащі, реверенди, одяги, уніформи, плащі від дощу і жіночі одяги всякого рода фарбує ся або чистить хемічною машиною, в цілім стані, разом з підшитим і ватованем, і віддає ся зовсім як нове, як слід відпрацюване до дальшого ношення.

Система Флюса. Система Флюса.

Спеціальність :

фарбоване шовкової одяги і струсяного пір'я у всяких красках.

Знаменито виконане ! Точна доставка !

Дешеві ціни !

ЖИТ МОНТ ФЛЮС

ц. к. на-
штучна
ня, апре-
мічна

дасерна
фарбяр-
тура і хе-
мическа
профільня.

1337 6—10

Власні фабричні склади: I. Львів: ул. Сикстуська ч. 20 (Нар. Гостиниця); II. Львів: ул. Баторія ч. 20 (Саський готель); III. Крак в: лише ул. сьв. Хреста ч. 7; IV. Чернівці: ул. Панська ч. 13.

Розклад залізничних поїздів

Дн. Львова					
приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	вночі
Краків	5 50	8 25*	1 30*	5 45	9 50
Брацлав	7 25	9 50	—	8 40	3 30*
Рівне	—	—	1 10	—	—
Підкошотин	7 20	12 20	2 15*	5 40	10 20
Чернівці	8 57	—	2 05*	5 57	9 30
Самбір	5 40	—	—	8 40	12 20*
Коломи	—	10 20	—	—	—
Стор	7 29	11 45	8 50	—	—
Пустомит	7 29	11 45	8 50	8 55	11 00
Самбір	8 00	10 20	2 00	—	9 10*
Львів	8 00	19 20	2 00	9 10	11 45*
Рівне руське	7 19	12 40	4 40	—	—
Ягрова	6 28	1 15	5 00	9 25	10 10*
Врушів	7 10	10 05	3 45	4 50	8 20
Врушів	8 15	12 40	8 27*	5 10*	9 30
Виницький	8 50	7 25	1 10	5 45	9 45*

Зі Львова					
відходять до	рано	перед пол.	по пол.	вечер.	вночі
Краків	8 0	8 25*	2 45*	7 00*	1 15
Брацлав	—	9 40	6 13	7 35	12 45*
Рівне	—	—	3 30	—	—
Підкошотин	8 20	12 45	3 18*	7 45	11 10
Чернівці	8 10	9 25	3 28	—	10 23
Самбір	—	9 10*	—	—	2 50*
Коломи	—	—	2 40	—	—
Стор	7 30	—	—	6 03	—
Пустомит	7 30	10 25*	2 25	8 42	11 25
Самбір	8 00	9 05	2 25	8 42	11 25
Львів	8 00	9 05	4 00	—	10 45
Рівне руське	6 00	9 05	2 15*	4 00	10 45
Ягрова	8 14	11 05	—	7 10	11 25*
Врушів	5 58	9 15	1 25*	3 25	6 20
Врушів	7 21	11 05	3 30*	5 40	8 24*
Виницький	9 00*	12 41*	8 45	7 10	11 55*
—	8 50	—	8 60	7 35	11 16

ЗАМІТКА: Посліпні поїзди суп. печатаним знаком "Поїзди кучі кмі в меді": злізати знаків " — " в меді обидвох 25/5 до 12/5 бужков " — " в меді " — " в меді обидвох

1/6 до 8:30

Під протекторатом Його Ексц. міністра скарбу д-ра Витовта Коритовського

Ювілейна міжнародна кухарсько-споживкова вистава

продуктів з обсягу кухарської
Львів, приватна площа, палата штуки.

Вступ на виставу 1 вер.

Отворене дня 3 жовтня 1908.

Щодень дворазовий концерт військової музики, в полудне до обіду, вечером до вечері. Кухня під управу комітету. Ціни страв і напоїв як в місті.

1494 3—3

Смерком ясне електричне освітлене.

Музичний американсько-англійський павільон. — Грамофони і фонографи гнані електрикою, досі не видані. — Карузо, Сельма, Курц і т. п. — Кулінарні пописи славних міжнародних мистців в комітеговій кухні.

Проби продуктів безплатно.

Виклади першорядних робітників кулітарної штуки

Видавець і одвічальний редактор: Александер Борковський.

3 друкарні Народової [Манецких] Ліндого ч. 2.

Виходять у Львові щодня (крім неділі і свят) о 5-й годині по полудні.

Передплата і інсерати приймаються у Львові: Адміністрація „Діло“, Ринок ч. 10. Бюро газет: А. Олександровича, ул. Київська 2; С. Соколовський, Пасаж Гаванський ч. 9; К. Бухтаб, ул. Карла Людвига ч. 23. — У ВІДНІ: М. Дука, І. Воллель 9, Р. А. Кіхтер, Nibelungengasse 4; H. Schalek, I. Wollzeile 11; H. Haasenstein & Vogler, Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse 1. 18, У ФРАНКОФОНІ: T. GAMBER, M. Haasenstein & Vogler.

Від редакції, Адміністрація і Експедиція „Діло“ ч. 10. — Гуконія звертає на це, що за попередні застереження. — Редакція не несе відповідальності за зміст.

Діло

Число телефону 261.

Передплата на „ДІЛО“

в Австрії: за рік 44 корони
на рік 16 „
на місяць 3 „
у Львові (без поштової пересилки):
на рік 38 „
на місяць 3 „
на рік 16 „
на місяць 3 „
Поодинокі числа коштують у Львові 10 с.,
на провінції 12 с.
Оголошення в „Ділі“ приймаються за кошту 20 с. за одну стрічку інсерату або за 40 с. за одну стрічку інсерату до 60 с. — Покази і інші публікації в „Ділі“ коштують за кошту 20 с. за одну стрічку.

Передплата і інсерати приймаються у Львові: Адміністрація „Діло“, Ринок ч. 10. Бюро газет: А. Олександровича, ул. Київська 2; С. Соколовський, Пасаж Гаванський ч. 9; К. Бухтаб, ул. Карла Людвига ч. 23. — У ВІДНІ: М. Дука, І. Воллель 9, Р. А. Кіхтер, Nibelungengasse 4; H. Schalek, I. Wollzeile 11; H. Haasenstein & Vogler, Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse 1. 18, У ФРАНКОФОНІ: T. GAMBER, M. Haasenstein & Vogler.

Чернихів.

Отже що се було? Бунт, планоно підготовлений агітаторами, які тільки, як зазначено, вийшли в останній хвилі зручно сховати кінці в воду і уйти рух справедливості? Чи відруховий, елементарний вибух — радше жалю ніж протесту — тогли, що визискувана, кривджена і поневолювана цілими віками, ніде не бачить для себе справедливості, що зневірила ся в правду і право і тих, що право повинні по правді виконувати? Якій не був би перебіг і мінець чернихівської трагедії, хто-б не був винен тому, що потекла кров і впали трупи, — сам звязок той трагедії великим голосом обжаловує о ту кривду і ті трупи тих, що вважають себе сторожами закона, сторожами ладу і порядку. Бо щоб така дрібниця довела до такого кінця, сього не можна зрозуміти на тлі нормальних відносин, які ми привикли бачити в новочасній правовій державі. Ніде, навіть в найдемократичніших республіках, відносини між населенням і властями не є ідилічні, ніде не обходиться ся без конфліктів, але ніде не конфлікти не родяться ся з таких дрібниць, ніде не летять ся кров і не падають трупи так нізачто.

І коли-б ми в історії успішних відносин нашого краю не мали ніякої ніщої події в тім ряді, тільки один Чернихів, то вже й се одно вистарчило би, щоб признати наші відносини крайніми аномальними. Бо що се за правова держава, що се за правно впорядковані відносини, де людинств в кожній акції репрезентантів чи слуг влади бачить ворожу проти себе акцію, де репрезентанти чи слуги влади заховають ся як в завоєванім краю, готові кожної хвилі, в найменшому приводу вхопити ся за зброю?

На сім загальнім тлі чернихівської події виризовується тим яркіше, коли зваяжимо, що судова розправа подтвердила владство в цілості все те, на чім ми від самого початку стояли в сій справі. Очевидно не подтвердила сього безпосередньо, не звернула ся карним законом проти тих, хто властиво повинен би бути обжалований і засуджений, але хто слідує за перебігом розправи, той не може позбутися ся вражіння, що не грізна постава селян, але юта двірського поспіаки і услужливості жандармів супроти двора довели до катастрофи.

Вже сам вислід судової розправи, яка з 39 обжалованих тільки 15 признала винними провини збіговища, стверджує, що в Чернихіві не було ніякого бунту, а було лише відрухове збіговище товпи, в більшості жінок і дітей, не так обуреної як розжалованої за ті вічні кривди, від яких ніякого просвітництва нема.

А перебіг розправи? Подивляємося ту проникливість знатоків, з якою вони слідили хід маніхерівської кульки, як то вона вдарилася о паркан, розпулила ся на кусинки і розсипалася ся на всі боки, аж доки не дослідили одного відламку її в голові вбитого хлопчини Лалака, — але коли візьмемо на увагу перше оречення знатоків, що Лалак умер від поцілєва шротом, то не можемо позбутися ся вражіння, що проникливість не конче мусить бути правдивістю. Особливо, коли звернемо увагу на інші зізнання. І так численні свідки, а навіть жандарми зізнали, що вистріли чули в хаті, а не на дворі в напрямі хати. Далі знавав командант постерунку, що лісничий Кіршнер сам питав ся його, чи не стріляти-б. В кінці — і се найважливіше — стрільба Кіршнера була фактично вистрілена, а його оправдане, що се перед тим стріляв поберєжника, виглядає більш як сумнівно супроти зізнання поберєжника, що він віддає стрільбу вичищену. З огляду на всі ті обставини годі не здивувати ся, що Кіршнер не тільки не понав під слідство, але ще й фігурував на розправі як свідок запряжений, отже заслуговуючий на повну віру. Видно, що справедливість не стільки сліпа, як її представляють символічно, скільки вміє примикати очі в деяких спеціальних обставинах.

Се один момент розправи, який кидає характеристичне світло на подію в Чернихіві. А другий — як докладано всіх заходів, щоб повстало достовірне огорго delicti „бунту“. І сина війта, і його мати і інші свідки ствердили наше донесення, що аж другого дня виношено до вбитої хати камінь і патики, якими на підставі донесень польської „народової“ преси й акту обжалована кидали в вбитою хату й жандармів „збунтованих хлопів“. До характеристик сього „бунту“ послужить також — хоч зрештою дрібний — факт, на підставі якого преса розписувала ся про „вивішування хоругви“. Отже був се „орел“ — діточа забавка.

В кінці — і се також підносимо з натиском — розправа не виказала ані сліду якоїсь „агітації“, про яку так розписувала ся польська преса. Єдиним агітатором-провокатором був тут двірський лісничий.

Коли все те порівняємо з вислідом судової розправи, то годі сказати, щоб вона справді задоситьучинила справедливості. Остається ся нам тільки потіха, що не стало ся ще гірше, що не посипали ся місяці і роки виванці за злочини, що скінчило ся тільки кількома днями звичайного ашту, Гірка потіха — як гіркі ті відносини, серед яких складала ся чернихівська трагедія.

А найгірше те, що ні вона ні всі інші, що счинили ся перед тим і потім, не кидають ані одного проміня надії, що в будучині буде інакше. Всі політично мислячі круги нашого краю — як се поцілєвати хоч-бач тенденційні справоздавання польської преси з розправи — стоять як стовпи на тім чисто прокураторським становищі, що строгими карами і тільки строгими карами на „бунтівників“ треба впоїти в них расколот перед ладом і порядком, і в найвищій закондатній інституції краю заявляють своє повне довіре до правительства, яке в своїй ледви кількомісячній історії має вже Чернихів, Фельштин, Вербицю, Мацьківку, Львів.

Коли-ж вони зрозуміють, що суспільної гармонії не заводять ся полицією і жандармерією, кулями і багнетами, судами і криміналами?

Партія темних доріг і шпіонажі.

О російську мову в соймі. Справа Мончаловського.

Виступ голови Українсько-руського Клубу пос. д-ра Олесьницького, котрий здемаксував заходи д-ра Дудикевича, крадком, темними доріжками вести в стенографічний протокол союму російську мову, являєть ся, видно, для москвофільства незвичайно болючим ударом, коли „Галичанин“ аж бисить ся зі злости і в своїй обороні викидає тільки лайки й інсинуації.

Розуміємо москвофілів. Зв'язані обов'язками служби проти українства і з Поляками і з обурливими кругами в Росії, не могли вони поступити інакше. Для Поляків винайшли вони спеціальний „руський літературний языкъ“ з галицьким произношенієм, а для своїх російських протекторів старали ся усунути те „галицьке произношеніє“ з стенографічного протоколу так само, як усунули його, друкуючи заяву д-ра Дудикевича в „Галичанин“. Та самого „Галичанина“ було за мало, кудя лише було-б післати своїм покровителям стенографічний протокол для ствердження, як то вони в соймі обороняють права „руського языка“. І тому пострадали ся о записі поправки в стенографічний протокол.

Д-р Дудикевич каже, що він їх не робив, а навіть старається кинути інсинуацію на українських послів, але ці викрутки знають нагадувати тактику малих школярів, щоби їх брати на серію. Зрештою сю справу обізвав краєвий маршалок розслідувати і ми поки-що можемо тільки констатувати, що ті поправки, роблені оловцем, дуже нагадують почерк д-ра Дудикевича.

Не вірити заяві д-ра Дудикевича ми маємо тим більше причину, що коли-б справді на надрукованою його заяву російською мовою москвофілам нічого не залежало, то з якої рачі „Галичанин“ так бішено накидає ся би на д-ра Олесьницького за порушення сєї справи? Ся бішеність москвофільського органу є найліпшим доказом, що власне виступ д-ра Олесьницького помішав їх темним планам.

Ми не будемо реагувати на ту ординарну лайку, якою москвофільський орган вже в двох числах („Задачное украинское заявление“ в ч. 219 і „Голова или гороховый шут“ та „Инцидент Олесьницкий-Дудикевич“ в ч. 220) обкидає голову Українсько-руського соймового Клубу. Особа д-ра Олесьницького, його заслуги для нашого народу за високі для того, щоб їх могла досягти півна розбішеного москвофільського „публіциста“. А на інсинуації, будьто би д-р Олесьницький виступив зі своєю заявою, щоб приєднати Поляків для своєї кандидатури в члени краєвого виділу, відповімо приповідкою: Wer Schelm ist, der denkt auch so von anderen. Нехай „Галичанин“ не думає, що коли москвофільський кандидат до краєвого виділу пос. Ганчаківський у своїх заходах дістати ся на со посаду почує нараз потребу ні з сего ні з того містити у „Slow i polsk-im“ (ч. 475) заяву, що „з ідейдуями, які устроювали прощу до Почаєва, не має й не хоче мати нічого спільного“, — то се дає йому право мірити такою самою мірою й українських послів. І не поможе йому „аргумент“, чому пос. Олесьницький виступив аж так пізно та чому соймові ревіленти посла Кивелюк і Старух не звернули на сю справу уваги перед виходом стенограму з друку, — бо-ж всякому ясно, що наші послы мали важливіші заняття, як спеціально слідити за заявою д-ра Дудикевича.

Місце в краєвім виділі належить ся членови нашого соймового клубу по праву, бо лиш він являєть ся в соймі репрезентантом нашого народу, і ми не потребуємо робити спеціальних заходів о те, що нам правно належить ся. Сю задачу лишаємо москвофільським послам, які репрезентують ся ласки „Ради Народової“ неіснуючий в Галичині російський нарід, мусять аж заслужити на ту нову ласку і сарафді роблять, що можуть, щоб заслужити на неї, відлекуючи ся навіть своїх власних партійних товаришів і тих їх вчинків, які москвофільські органи признали виразно корисними для „русько-народної ідеї“.

В зв'язі зі здемаксуванням москвофільських темних доріг у соймі стоїть також заява, підписана пос. о. Колпачкевичем як заступником голови і пос. Трачем як секретарем москвофільського клубу, що „слухи о мнимій разголасіях“ серед членів того клубу, розширюючи „печатальні органи сепаратистів“, неправди та що в клубі царить „полюне єдинодушє“. На се дозволили собі заважати, що вже сам факт такої заяви не конче добре свідчить про „єдинодушє“. Далі пригадаємо, що не свідчить також про „єдинодушє“ факт перенесення гідності пресидателю клубу з особи пос. д-ра Короля на особу д-ра Дудикевича. Так само підтримуємо в повні наше твердження, що по виступі пос. Олесьницького москвофільські послы на його заяву не тільки не обурювали ся подібно й органам, але радше солідаризували ся з ним. В кінці дозволимо собі запитати, чи всі члени москвофільського клубу солідаризують ся також з заявою пос. Ганчаківського в „Slow i polsk-im“ і так само як він не хотять мати нічого спільного з ідейдуями, які устроювали прощу до Почаєва?

Зрештою, може й на се питане відповідять вони: так, може так назвати одного з своїх найліпших агітаторів Носевича і тих, що разом з ним вербували між „найсвідомішими“ москвофільськими селянами охочих переїхати ся даром до Почаєва й Київ та наїсти ся й напийти ся без грошей, „індійдуями“, — тим більше, що одно таке „індійдуум“ знаходять ся тепер під закладом шпіонажі. Вправді Ярослав Мончаловський, се син Осипа Мончаловського, вихований в душі батька, вправді він належав до групи тих „юношів“, що на-зверх ширили „русько-народну ідею“ розбиванем українських віч, доконуванем на приказ старших москвофільських провідників, а в нутрі своєї партії перекопували про правдивість той ідеї обкидуванем яйцями та битем по лицю, а фігура послів о. Давидяка і д-ра Короля досвіт, — але нехай

офіційна москвофільська група не роблять собі ніяких скрупулів і відречуть ся його в найближшій числі „Slow a polsk-ogo“.

Ми очевидно далекі від думки розтягати з приводу арештованого Мончаловського заклад шпіонажі на цілу москвофільську партію, лишаючи таку тактику москвофілам, котрі не оминають ніякої нагоди, щоб генералізованем окремих фактів обкидати болотом весь український національний рух. А називаємо москвофілів партією шпіонажі тому, бо є фактом, що в ній панує якась спеціальна атмосфера шпіонажі. Чи в процесі Ольги Грабар відігравала яку роль шпіонажа проти Австрії на користь Росії, чи ні, — але судова розправа ствердила понад всякі сумніви, що москвофільські ділячі з припорушення російського правительства шпіонували російських революціонерів. Так само загально відомо, що звисний москвофільський діяч Купчанко був шпіоном на кількох фронтах. Відомо також, що всі визначніші москвофільські діячі, маючи зносини з російськими офіційними і близькими до офіційних кругами, сповняють роллю добровільних шпіонів супроти українства. А поза фактами остається ся ще спеціальна ідейна атмосфера. Хто ціле спасене „галицько-руського народа“ видить в єдності з Росією, той дуже легко може забачити з чисто ідейних мотивів служити тій Росії хоч-би шпіонажем.

Повторяємо: висловлюючи отсі уваги, ми не маємо на думці закидувати безпосередній шпіонажі москвофільській партії як такий, тим більше, що вона на кожнім кроці заявляє свою безоглядну лояльність не тільки для Австрії, але навіть для польського правління Галичини. Звертаємо тільки увагу на факти з москвофільської минашости і на ідейний підклад справи Мончаловського, особливо-ж на те, що чи шпіонували москвофіли чи ні на шкоду Австрії, але супроти російського революційного руху, а ще більше супроти українства вони все були шпіонами, які деуціювали нас і перед Росією і перед Австрією і перед Польщею.

Війна з Сербією?

На суботнішнім засіданні сербської скупщини, скликаній на надзвичайну сесію, мало запастися рішене: війна чи мир. По довгій дискусії більш шість 93 голосів заявила ся проти війни, а тільки меншість 66 голосів за війною. Перед тим рішенням скупщина відбула довгу довірчню дискусію, котра покінчилась голосуванням з результатом, поданим вище.

Вістка про се розлетілась по Сербії та скрізь викликала велике невдоволене й обурене. Бо як у правительствених кругах слідо деяку здержливість у воєнних розумах, так серед широких мас протизаастрійська агітація не то не втихає, а навіть що-раз більше розпалюється ся. Відбували ся вже навіть демонстрації проти скупщини. Сербські воєнні круги числять на те, що зраді сербська армія не могла б поджувати австрійську армію, оляче на випадок війни європейські держави мусять спільно поладнати балканські відносини та признати Сербії рекомпензату за анексію Босни й Герцеговини.

Телеграми з вістками про події в Сербії й воєнні приготування подаємо ось-тут. Білград. (Ткб.) В неділю пополудні повторились демонстрації в іще вишнім степені. Наслідник престолу, Юрій, подякував за овації та сказав таку промову: „Любі брати! Почуваюсь щасливим, що ви мені дали нагоду заявити, що я син сербського народа та я гордий з того, що я жовняр та що як буде потреба, буду прозвідником добровольців сербського народа, котрі готові померти за свій народ і за честь. Я се готовий за честь і славу мого народа піти до боротьби разом з вами і в купі з вами пролити кров. Я щасливий, що я син сербського народа, того улюбленого цвіта в городі Славяниці. Най живе, хто готовий померти, най погине, хто хоче жити! Най живе сербський народ!“

Білград. (Ткб.) Засіданя скупщини, котре по відітанню впливів признало за довірчє, тривало від 9 год. рано до 1 год. в полудне, а о 3 попол. знов його отворено. Предметом нарад була заява правительства про політичну ситуацію.

Білград. (Ткб.) Супокійний тон, у яким скупщина приступила до нарад над становищем Сербії супроти політичного положення, в великій мірі причинив ся до успокоєня. Коли воєнно настроєні елементи ждали на безпривольне рішення скупщини за війною, в розважніших кругах викликало вдоволене факт, що послы постановили рішити ся не на основі першого вражіння, а по зрілій дискусії. Се становище послів уважають за запоруку, що рішення не буде довірчє. Дузають, що евеуальче тотім недовір'я для правительства не треба вважати за догану для правительства за те, що в ноті проти анексії Босни й Герцеговини не повний висловлю почування народа.

Білград. (Ткб.) На довершєнім засіданні скупщини, котре розпочало ся в неділю рано, перший проголосив міністер загр. справ 3 години промову про ситуацію в заграничній політиці, після чого говорив одну годину міністер війни. Розпочала ся дискусія над тими заявами; до голосу записалося багато бесідників. Пополудневе засіданя скупщини покінчилося коло 9 години вечєром.

Білград. (Тел. пр.) З Цетинії прийшла вістка, що в Босні в околицях з сербською ладністю вибухло повстанє. Хоча перевіряя той вістка доси нема, однакє вона викликала велике зворушенє в Білграді, так що вчорашній демонстрації мали просто стихійний характер. Австро-угорського посольства стереже поліція й жандармерія, бо юрба готова його заатакувати.

Будапешт. (Тел. пр.) У відповідь на промову делегатів у комісії за заграничних справ в австрійській делегації бар. Еренталь обговорив відношенє Австро-Угорщини до Сербії та сказав:

В суперечности до нашого прихильного трактованя сербських справ стоїть факт, що в Сербії в останніх роках виявив ся напрім просто нам ворожий. Шляхом агітації, котра простягалась на Босну й Герцеговину, викликано той наслідок, що вістка про анексію тих країв до Австрії спричинила в Білграді велике зворушенє публічної олінії, котра — здаєть ся — тратить міру оцінки фактичних відносин. Видано навіть замітне розпорядженє військове, а саме — покинуто одну категорію резерви. З уваги на той настрій в Білграді ми зажадали поясненя, які наміри вяжуть ся з тими військовими розпорядками. Хоча ті поясненя звучали, що ті зарядженя не мають агресивного характеру, то ми не можемо відступити від дальшого слідження характеру тих провє. Розумієть ся, ми не моглиб призволити, щоби під заслоною військових розпорядженє дальше велась давнійша агітація в Босні й Герцеговині. Можу висловити надію, що в Сербії побідить реальний погляд і розумне становище візьме верх. Наше становище будемо в кожнім разі регулювати після становища Сербії. Сербія може числитися на вповні прихильне й приязне трактованє своїх інтересів, коли віде на слушний шлях.

Білград. (З урядового сербського жєрєла). Супроти розширеня у заграничній пресі чуток про загальну мобілізацію сербської армії та з уваги на факт, що хибно порозуміли корлівський указ з 6 с. м., покинутий під оруже резервістів першого покликання, — з компетентного місця заявляють, що крім того указу не вийде ніякий новий указ про покликанє жовнярів до оружа. Тепер стоїть під оружем взагалі тільки 40,000 війська; се доказ, що про якусь загальну мобілізацію нема бесіди.

Кримінальна політика

або: як то часом повстають неоспорні докази.

І. Перенесім ся о десяток літ взад. Цілий Львів якийсь неспокійний. Проватить ся слідство против Зіми, Шелановського і тов. Всі з напруженою цікавистію слідають перебіг випадків. Отсе перед очима суспільности має бути відкрито, де поділи ся мільони з каси ошадности у Львові. Нараз як грім з ясного неба розходять ся вістки про смерть Зіми. Часописи кричать про самоубійство, про отроєне. Але визначний лікар оріє, що Зіма умер природною смертю. Прокуратор проте не жадає секції. Але часописи не перестають підносити всяких сумнівів; проте власть політична заряджує секцію трупа. Лікарі орікують, що Зіма помер природною смертю. Опінія публічна не вірить тому; кажуть, що секція не може виказати, чи не заходить отроєне. На жаданє висних властей суд заряджує дослідити через судових знатоків, чи в утробі помершого не знайде ся отруя. Рішенє се дістає ся до публічної відомости, а загал з цілим довірем очікує тепер оречєня знатоків.

Тимчасом судова комісія удає ся до клініки і тут звертає ся з жєданєм, щоби їй видано угроби і мозок помершого. Якийсь льокай чи дозорець приносить два однакові, неперикриті, нічим неозначені, неопечатані шкляні слої; кажуть комісії, що се утроба і мозок бл. п. Зіми. Між членами комісії констєрнація: звідки певність, що то правда? Адже на клініці є того добра подотатком. Але трудно; треба брати те, що дають. З цілою повагою списує ся протокол, опечатує ся слої, відтак половину дає ся знатокам до розслідження, другу половину особію опечатувану переходує ся в цілі евеуальних другях розсліженє. Знаток слідає, доходить, видають оречєня, що не знайшли ніяких субстанцій отруйних. Появляє ся в часописях урядовий комунікат, що знатоки розслідили угроби і мозок Зіми і не знайшли ніякої отруї, — і публічна опінія заспокоєна замовкла. Навіть найбільше радикальний „Monitor“ піймав облизня.

Тільки — чий утроба і мозок розслідували знатоки, сего не доходяче! Бо і на що? Опінія публічна успокоєна, — цілє осягнєна.

II. Мужики, що вибрали ся на крадіж панської збірники, зійшли ся в лісі з поберєжником. — Наслідком того смерть мужика. У поберєжника відобрано набій невисстрілений для порівняннє з шротом, винятим з тіла помершого. Оден і другий шрот особію звязанно в кавалку паперу. На жаданє прокуратора треба ствердити, як далеко несе такий шрот, яким стріляв поберєжник. Бере ся знатоків б а л і с т и к и (в глибокій провінції буває часом коваль знатоком від фортеп'яну). Знаток набиває стрільбу поберєжника шротом, від него відобраним, і стріляють. Вистріляла весь той шрот і видали оречєня! Але як тепер відлєрти обуріну поберєжника, що не він поцілав мужика, тільки мужик при шарпанні сам постріляв ся зі своєї стрільби, — коли вже нема шроту, відобраного поберєжником, щоби його порівняти з шротом, знайденим у тілі небіжчика? Не треба! Знатокі балістичні видали своє оречєня.

III. В справі чернихівській орекли лікарі, що Андрій Хмельовський, Іван Прокопів, Федько Островський, Іван Дідушак і т. д. ранені шротами. Відтак прийшли знатоки балістичні і орекли, що одна близька походить з манліхєра, — і на тій підставі лікарі вже сказали, що і інші пострілені були від кулі манліхєра, т. є. жандармських! А хто стріляв опріч жандармів, слідство не відкрило. Не треба! Нехай хлоп не йде ловити плотіці на панську ріку!

3 приводу ювілею Льва Толстого.

(Письмо з закордонної України.)
Одбув ся 80-літній ювілей великого російського письменника гр. Льва Толстого. Честувало його урочисто все освічене московське суспільство.

Незнайомий з настроєм російської інтелігенції може подумати, що се — особа, котра грає велику роллю в духовнім житю російської інтелігенції, що

Зброя Сербії.

Білгород. (ТКБ.) На засіданні скупщини міністер війни пропонується додати до кредитів 16 мільйонів динарів на військову зброю. Відомо, що комісія, відтак всіма голосами проти голосу одного соціаліста прийняла резолюцію, в якій скупщина похваляється дотеперішнім становищем правительств, та заявляє іменем народу, що віддає своє майно і добро до диспозиції правительств. — Крім того ухвалено вислати телеграму з желязним, що збираючи ся нині на надзвичайне засідання чорногорської скупщини.

Сараєво. (ТКБ.) З багатьох місцевостей доносять о відбуваючих там маніфестаціях, в котрих взяло участь також населення магометанське. На багатьох приватних будівлях вивішено хоругви чорногорські. З багатьох місцевостей вислано до цесаря телеграми з подякою за анексію.

П. Василько про анексію.

Будапешт. (Тел. прив.). В дискусії в австр. делегації над анексією Босни промовляв передупор між н. посол Микола Василько, котрий домагався для анексії країн європейської адміністрації та перестерігав правительств, щоб воно в відношенні до босанської людності поводилось з більшою справедливістю, ніж воно діє відносно до Русинів. — „N. Fr. Presse“ підносить, що промова п. Василька як найкращіше відбивалася своїм змістом і формою від промови п. Гломбича.

З приводу анексії.

Царгород. (ТКБ.) Передупорашні й вчорашні газети енергійно домагаються ся бойкоту на австро-угорські товари. Вчора від рана зроблено доступ до австрійських торговель неможливим. Австро-угорська амбасада звернулася до правительств за охоронними заходами.

Царгород. (ТКБ.) Вчора відбуло ся тут велике віче молодотурків, на котрім ухвалено протест проти незалежності болгарської королівства і проти анексії Босни й Герцеговини. Подібні збори відбулися також у провінціальних містах. На всіх зборах крім протесту проти Австрії й Болгарії постановлено вислати депеші з подякою до Англії за її прихильне Туреччині становище в обох тих справах.

Царгород. (ТКБ.) Сербський посол Ненадович вручив усім тутешнім амбасадорам, з військом австро-угорського, окружну ноту з протестом в справі Босни і Герцеговини.

Царгород. (ТКБ.) Поміркувані турецькі круги осуджують шовіністичну пропаганду серед турецької людності та показують на її небезпеку, однак боять ся стягнути на себе підозріне. Здається, що в молодотурецьких кругах починає зчезати поміркуваний настій та що беруть верх молоді, шовіністичні елементи.

Заява Німеччини.

Царгород. (ТКБ.) Дневники оголошують таку заяву німецького амбасадора, Маршала, зложеної султанові; іменем німецького цесаря маю припорушене з цілим натиском заперестувати проти згодів, ненавчез останні події на Балкані доконались на основі порозуміння Австро-Угорщини або іншої держави з Німеччиною. Вони доконались без попереднього запитання Німеччини.

Царгород. (ТКБ.) Дневники з вдоволенням обговорюють заяву німецького амбасадора та ждуть дальших кроків Німеччини.

Болгарське царство.

Льондон. (ТКБ.) „Times“ доносить із Софії, що чорногорський князь перший признав незалежність Болгарії, пересилаючи gratulacii.

Софія. (ТКБ.) Англія перша заявила становище супроти проголошення болгарської незалежності. На болгарську ноту вона відповіла, що не може признати того факту, бо се одностороннє порушення трактату, підписаного всіма великими державами.

Дипломатичні конференції.

Льондон. (ТКБ.) Російський міністер заграни, Ізольський, відбув дошну конференцію з держ. секретарем міністерства заграни, Грем. Конференція тривала півтора години. Потім Ізольський конферував з держ. підсекретарем міністерства заграни, Гардінгом. Про ті конференції не видало урядового комунікату. Однак Бюро Райтера висказує погляд, що ті конференції причинять ся до задоволення розв'язки теперішньої кризи. Вчора був Ізольський на обіді короля. Нині відбудеть ся дальша конференція з Грем.

Румунія.

Букарешт. (Рум. аг. тел.) Висті про військову конвенцію з Австро-Угорщиною є зловбною видумкою. Такої конвенції не було і нема.

Кипр за Єгипет.

Царгород. (Тел. пр.) З поважних жерел запевняють, що Англія в найближчі часи поставить kwestию прилучення Єгипту до Англії. В заміну Англія готова звернути Туреччині остров Кипр.

Анексія Крети.

Канея. (ТКБ.) Кретийську палату скликано на надзвичайну сесію. Її отворене доконається іменем грецького короля. Консульства чужих держав і військові влади дістали запрошення на се засідане. На острові загальне одушевлення.

Холера.

Петербург. (ТКБ.) Протягом останньої доби було 72 нових випадків холери та 37 випадків смерті.

Петербург. (ТКБ.) Ковненську губернію признано загроженою холерою.

Увозні шляхи.

Ле Ман. (ТКБ.) Вільбер Брайт в присутності фаворської комісії відбув у суботу злет на своїм аероплані з одним товаришем та вдержав ся в повітрі протягом 9 минут і 45 секунд. Він побив отже всі попередні рекорди.

(Телефон між Краковом і Віднем хвилино перерваний під угорським грабінням. Наслідком того ми не одержали телефонічних депеш із Відня. Перепошу мають незабаром усякнуті).

НОВИНКИ.

— Справа викиницької гімназії застрягла в міністерстві просвіти і викликала в інтересованих руських кругах зовсім оправдане занепокоєне. До останньої пори нема ще ніякого зарядження що до відкриття цієї школи, а тимчасом минає вже півтора місяця від початку шкільного року. Супротив того пос. Василько удав ся в тії справі до Відня і після його поновної інтервенції — як доносить „Буковина“ — руська гімназія у Вишніці буде напевно отворена ще в сім місяці.

— Трактоване Русинів в новім міністерстві. Від року чуюмо від різних міністрів заяви, котріми признають, що до міністерств належить покликати також урядників Русинів. Однак на гарячих заявах і кінчить ся. А вже найбільше показався вартість тих міністерських приречень при годі організації всього міністерства робіт. Нова інституція мала обнимати найважливіші економічні справи всіх австрійських народів і тому було зовсім природне, що для сповнення своїх задач повинна була покликати на свої урядові становища людей з кожного народу, котрі знали би і ро-

зуміли потреби своєї суспільності. Сей обов'язок сповнено справді супроти австрійських народів, з винятком, як звичайно в Австрії, лиш одних Русинів. В липні с. р. іменовано до нового міністерства до 160 урядників, а ось сими днями покликано туди над 20 нових людей. З нашого краю вачто за першим разом 13 Поляків, за другим разом двоє, а не прийнято й одного Русина, хоч були поважні кандидати, котрі для задач нового уряду могли добре надавати ся. Таке цілковите зчеховане руської народності в так важній області, а до того ще при так громадних номінаціях, мусіло всю нашу суспільність тяжко вразити і викликати загальне здивування. При доко-женню причин сеї аномалії показало ся сь що. Міністер Гесман віддав в добрий вірі кваліфікованих галицьких кандидатів польському референтові д-рови Теардовському, а сей добродій старав ся вже повести діло так, що усунув зовсім Русинів і впровадив туди самих Поляків. Ось та проклята і завзята лаячка ненависті супроти Русинів, котра на нас асиди і на кождім кроці відбивається, і якої не в силі перемочи ві інтелігенція, ні службова ярига, ні згляд на загальний інтерес. Ми й передаємо сю нову звістку вікового польського ідеалу до відома сьва та і для памяти наших потомків. Та дивно, що міністер міг таку справу віддати наманя польському шовіністові, і що ні він, ні його секційні шефи не вглянули близьке в ту роботу. Що більше, коли деякі наші люди у Відні старали ся розслідити сю справу в міністерських кругах, то почув там оден дуже поважний наш чоловік від впливової людини навіть такі слова: „Нам тут Русинів не треба, бо всі акти приходять з львівського намісництва в польській мові; а коли би мали надходити які руські письма, то ми взяли би вже когось згодом, але не якого Русина, лиш для якого другого побічного заняття, а зараз ми й для переводу руських писем“. (Се автентичне). Отже для нового міністерства робіт не треба знатоків економічних потреб руського народу, котрий на економічній політ упадає, а буде зовсім достаточний який руський канцеляр або простий переводчик. Се таке погане і нікчемне глузування з руського народу в найвищій державній інституції і то на полі для него так важнім, що нам просто випадає перо, щоб його осудити. В сії справі промовлять вже без сумніву в своїх місцях ті, що покликати до береження наших прав. — А. С.

— Як се назвати? До нашої нотатки, під отсим загальним поміщеною в ч. 223., приходять ся нам додати кілька заміток, опертих на вірогідні інформації, поданих нашії редакції. І так правдою є, що Товариство педагогічне замовило у фірми Шуман-Піотрович 230 ліжок для нової Бурси, однак зробило се з крайньої konieczності. Ліжка мусіли бути зроблені в як найкоротшій часі, бо від замешкання Бурси залежить виплата гіпотетичної позички, котрої Тов. педагогічне невідперто потребує. Дальше фірма Шуман-Піотрович оферувала Т-ву пед. кредит, якого Т-во само забжає собі. А сей момент був також рішенням для Т-ва, бо в касі Т-ва і Комітету го-тівки мало, так що, коли би Т-во виплатило решту своєї готівки на задатки і найбільші рати за доставу ліжок, положене його було би дуже скрутне, а могло би стати безвильним. В інших випадках Т-во, розуміючи класич „Свій до свого“, завжди звертаєть ся до руських фірм. Адже ж в дотеперішній зеліній роботі і достави виконував п. М. Стефанівський. І тепер було би Т-во звернуло ся до п. Стефанівського, коли би не потребувало ліжок так несподівано нагло (первісно укладано, що треба їх буде аж на марець 1909 р.) коли би мало хоч яку-так готівку в касі. Звернуло ся воно до п. Оприска (столяря), пропонуючи йому виконане столярських робіт; а коли він не міг прийняти роботи на усяких Т-ва (короткий термін, малі рати), мусіло Т-во звернути ся куди инде. Що Тов. пед. не оминає руських підприємців, доказом нехай послужить факт, що різні роботи виконують ся у фабрики проф. І. Левинського. Однак Т-во в першій мірі мусить оглядатись і числитись з своїм дуже слабоньким фінансовим станом і незалежно від оправданних навіть патріотичних клівів є привнежене глядати як найкорисніший умови закупки товарів, — хочби у чужих. Не робило сего Т-во з легковажності патріотичного обов'язку, але з konieczності і то не відпертої konieczності. Також у справі інших до-став, прим. освітлення (нафти і ламп), Т-во буде імовірно привнежене звернути ся до німецької фірми Дітмара, бо фінансовий стан Т-ва прямо категорично приказує йому користатись з тих кредитових полекш, які може дати така фірма, як Дітмар. — Такі інформації дістала наша редакція з кругів Т-ва пед. і Комітету будови. Виходить з них, що Т-во не могло инакше поступити, як поступило, і в кождім разі однак Т-во, згл. Комітет, повинен був звернути ся до п. Стефанівського з запитом, чи не зможе він на таких а таких усяких об'явах роботу і аж по відмовній відповіді глядати інших фірм. Тимчасом Т-во пед. звернуло ся лише до п. Оприска і діставши відмовну відповідь що до столярських робіт, дальших інформацій в кругах руських ремісників навіть не засягало, так що тепер не можна мати певности, як патріотичний клів „Свій до свого!“ не дав би був погодити ся з фінансовою спроможністю Т-ва. Отсе й дало привід до публічного порушення сеї справи.

— В справі арештованого Мончаловського доходить до публічного відома все нові подробиці. Батько арештованого був, як звісно, посередником між кацапським штабом в Галичині і його російськими покровителями і хлібодавцями в Петербурзі. Він то дичи до року виїжджав на збори „галицько-руського благотворительного общества“ в Петербурзі, де здавав звіт з діяльності московського штабу в Галичині і вертав ся опісля з відповідною нагородою в кишені, котрою ділили ся відтак всі штабовці, а за решту видавали свої органи, які майже безплатно розсилають своїм прихильникам. У Львові жив Мончаловський в дуже тісних зносинах з російським консулом Пустошкиним, будучи його майже щоденним гостем. Зрештою був православною віри, на котру вже давно був перейшов. Його шурином є славлений коломийський „амбасадор“, д-р Дудкевич, що перепачкує тепер російську мову до союму. Серед такої атмосфери зріс молодий Ярослав Мончаловський. Перед кількома роками славився він тим, що до спілки з иншими „юношами“ виконав атентат на митрополита гр. Андрея Шептицького з нагоди його гостини в товаристві „Зорі“. Тоді кинено з підвіря „Народного Дому“ крізь вікно великий камінь, котрий упав на фортеяні біля митрополита. По смерті батька молодий Мончаловський, — котрий до речі ска-завши, будучи крайнім очидишом, не скінчив ніяких студій, бо ледви долів до 4-ої класи гімназії, а відтак був рік чи два учеником торговельної академії — заопікував ся консулом Пустошкиним і давав йому удержане. В останніх роках монгонадійний сей „юноша“ визначив ся як герш палочників, що на команду кацапського штабу розбивали українські віча. Останткою ді-став посаду практиканта в кацапським банку „За-

щита Землі“, але се не спиняло його в діяльності для „матушки Расі“. Разом з подібним собі палочником Носевичем, що видає в Перемишлі газетку „Русская Воля“, пропонує вийти православіє, з'організував звісну прощу галицьких Русинів до Почаєва та Києва. Вернувши з тої прощі, Мончаловський звернув на себе увагу поліції своїм розгульним жит-тєм. Поліція не спускала з него ока і набравши певного підозріння, зробила в його мешканку ре-візію, котра завела його аж російського шпі-гуна до сілчій в'язниці. Крім мапи Галичини з фортифікаціями знайдено у него чимало листів, що компрометують більше осіб, виманих в сю справу. Замітна річ, що Мончаловський мешкав зараз в сусіднім домі коло російського консуля-ту, а віденські газети навіть пишуть, що росій-ський консул Пустошкин сильно тою справою скомпрометований і буде мусів уступити.

— Приемности військової служби. Є при війську приписи, так в „Dienstreglement“ (І часті), як також спеціальні видані міністерством війни (наслідком інтерпелляцій в парламенті), що з во-яками старшина мусить обходити ся людяно, шадити їх не лише фізично, але й морально, та зга-літ трактувати їх як людей, що сповняють важ-ний державний обов'язок. Як ті приписи вико-нують ся в практиці, аж надто звісно. Принаймен-ше для Галичини вони так як би не мали обов'яз-уючої сили, чого досвідчить кождий, хто лише має приемности сповняти той державний обо-в'язок. В „Землі і Волі“ описує оден робітник ось-як тоту приемність: „Я відбував військової вправи при 10. компанії 55. полку піхоти і мав нагоду пригадати собі той „рай“, який є при війську „Шаржа“ і всякі „старші“ змушували ся над лю-ди, визнаючи усякими неприличними „касарними“ словами, які годі тут наводити. В компанії при якій я відбував вправу, є фельдфеблем якийсь Гузар, „зупак“. Чоловічок сей обходить ся з жо-в'яками не по людськи, бештає їх на кождім кро-ці без найменшої причини, а при тім пориває ся до биття, хоча бити не вільно. О поведенню Гузара з жов'яками можна би багато написати. Ми, ре-зервісти, були покинуті на 13 днів до вправ, а тимчасом робили ми ті вправи о два дні довше. Питаємо ся отже, хто нам, робітникам, лишивши свої родини без жалкої забезпечки, дасть відпо-відане за тих два дні? Помучена резерва мусіла йти пішки зі Селищ (бобрського повіта) аж до Бережан, замість їхати залізницею від Старого Се-ла. Сонце сильно пригрівало, нарід помучений падав по дорозі, а лікар називав се удушенням. Люди калічили на ноги, а їм все таки казали да-лі йти.

— В справі залізничної Львів-Підгайці у відпо-віди на нотатку, поміщену тому кілька днів в ча-сописі, управа будови сеї залізничної лінії оголо-шує таке пояснене: На сьвіжо викінченім віддук-ті під Кривичинами на будуючій ся лінії Львів-Підгайці появили ся справді в однім стовпі не-значні риси викликані здеформованем конструк-ції, неминуємим зрештою при того рода камінних будівлях. Тривожні вісті, наче ті риси мали за-грозувати сталості віддукта, зовсім безпідставні, причім замітити годить ся, що кожда залізнична лінія перед отворенням публічного руху буває під-давана подібним огляданням гласній, покликаним до контролювання публічних будівель. Отже і в сьім випадку про безпеку катастрофи підчас пе-реїзду поїзду не може бути бесіди, і коли-б справ-ді заходила така безпека, тоді дотична централь-на власть не дозволила би на отворенне руху на тім просторі. — Віримо, що так буде, але наочні сьвідки доносять нам, що все таки з віддуктом скрутна справа, чого доказом факт, що в послід-ній часі почато проти перших плянів загрожені муrowані стовпи засилувати землею, наслідком чо-го віддукт місто пересічних п'ятьох луків буде ма-ти лише середуші три.

— Про послідне землетрясенє доносять нам дальше з бобрського повіта: Сильно відчути землетрясенє громади Худинці, Шинківці, Ско-вятині, Залісе, Мельниця, Іване пуге та Новосілка єпископська. В Скочатині викинуло з ліжка од-ного Жиди, в Худинцях одну жінчину. Гук був подібний до дуже голосного грому. — Вікна в (пов. Товмач). Тресене землі попередив під-земний гук, подібний до трісця дихів, причім здавало ся, що дахівки справді злітають з криші. В селі викликало землетрясенє немалий перепо-лох, особливо баби так налякали ся трясеня по-стель, що боять ся більше на них спати і радше сплять на землі. Тріщали також двері і самі де-куди отирали ся. — Подібні вісті насіли з кіль-кох ще місцевостей скалатського і гусятинського повіта. До польських газет доносять, що в селі Кобилі (пов. Збараж) утворила ся на горбку ве-лика яма. Землетрясенє з гуком чути також в Ка-мінці струмиловій.

Послідне землетрясенє займало далеко більші розміри, ніж то в перших днях здавало ся. Воно дало ся почути на цілм російській Поділю, на Бесарабії, в Київщині і Полтавщині. Загалом відчуту 5 підземних ударів. В Києві землетрясенє було таке сильне, що люзий на найвищих повер-хах, котрі вже були полягали спати, повиклидало з ліжок; образи і зеркала спадали зі стін, а меблі повисували ся на середнє. В Жмеринці більша часть деревляних домів перекинулася в одну сто-рону, а в муrowаних домах потріскали стіни. Ме-жи пасажирами на двірці настав був переполюх. Мало що не в усіх домах печі повалили ся. В Ки-шиневі підчас землетрясеня в театрі настав був також переполюх. Бюди з плачем і криком пусти-ли ся втікати. Богато жінок зійшло. Доми хитали ся так, що люди попереблудувані повисли на ули-ці і бояли ся вертати назад, сподівачись нового, ще сильнішого трясеня і так перестояли кілька годин на улицах. На декотрих залізничних муrowаних мостах і тунелі потріскали так, що спричинило значне опізнєне залізничних поїздів.

Професори львівської політехніки, д-р Лас-ка і д-р Ернст працюють тепер над зужиткова-нем матеріялу, доставленого послідним землетря-сенем, годячи ся, що причини його були текто-нічної натури. По думці д-ра Ласки трясенє по-ставило наслідком руху т. зв. подільської плити, котра опадає від Скандинавії до подільського ни-зу. Сей рух повстав внаслідком мінімум атмо-сферичного тисненя над подільською плитою, яке було власне дня 5 с. м. Як виказали найновіші сейсмографічні досліди, представлені на конгресі математиків в Римі, який відбув ся в цвітні с. р., під впливом атмосферичного тисненя земна кора улягає рухам до 17 см. Сей рух триває без-настанно, бо ніколи барометричне тисненє не є однакове на більшій просторі земної кори. Дрібні зміни тисненя викликають незначні рухи земної кори, котрі не дають ся зовсім відчувати, але ко-трі сейсмографи відчують і нотують з усею то-чністю. Однак сильні зміни тисненя можуть бути причиною руху значно більшого, котрий можемо відчувати яко мале землетрясенє. І се власне було причиною послідного землетрясеня в Галичині. — Центральний метеорологічний інститут у Відні видає опінію, що було воно тектонічне, то знач-ить, що його причиною було пересунєне покля-дів землі. Такі землетрясеня ніколи не є грізні і

не повторять ся так скоро. Сейсмографічні апар-ати вказують на полудневу Буковину і північний Сємгород як на центр трясеня.

— Убийство. З Букачовське доносять, що в но-чи з четверга на п'ятницю минулого тижня розі-грала ся там кровава драма. В зеліній домі на стації Букачівськ мешкав т. зв. „Blockenwächter“ Шевчук з жінкою і трьома дітьми. Жінка Шевчу-ка удержувала мабуть за згодою чоловіка, любов-ні зносини з „Blockenmeister-ом“ Іваном Павликом зі Станіславова. Павлик приїжджав кілька разів на тиждень до Шевчука, де бавили ся при царці до пізньої ночі. В останніх часах Павлик заїз-джував до вдови по зеліничім будинку Маріянови-чу в Черневі коло Букачовське. То було причиною злости Шевчука, котрий мабуть тягнув з Павлика зиски. В четвер Шевчук стрів ся в Букачівськ з Маріяновичевою і запросив її до шинку, де за-бавляли ся ціле полудне, а відтак перенесли ся до иншого шинку, положеного на другім кінці містечка. Тут забавляли ся якийсь час, а вікінці вибрали ся в дорогу. Коло 10. год. вечером вбіг до шинку Гавитмана Шевчук, зранений і подра-панний в голову та руку, замазаний піском, і роз-повів, що відвів Маріяновичеву аж до горбки за-містом, де нараз хотів ударити його в голову, на-слідком чого він став утікати, а Маріяновичева щезла йому з очей. На його просьбу відвели його до дому два парібки, бо сам, як казав, бояв ся їти. Над раном найдено Маріяновичеву нежиз-ну. Мала цілу шию покриту синяцями, очевидний знак удушення. Очевидно підозріне звернуло ся відразу на Шевчука котрого зараз і арештовано і відставлено до Бурштину.

— Пожар школи. В Турпі вибух в ночі на 4. с. м. в мужеській школі пожар і до рана лишили ся тільки зарища. Огонь повстав наслідком пере-палення балки в стелі від лампи. Шкода значна, бо вправді дах був асекурований, але зате внут-рішнє уладженє пішло на марне.

— Дрібні вісті. В Снятині закрито з причини шкарлатини всі школи.

Оповідки І

Календар. Завтра, ві второк: Григорія (лат. Евварді Кор.) Позавтра, в сєреду: Покров. Ц. Б. (лат. Калікста).

□ Репертуар львівського руського народного театру в Коломиї. (Сяля Щадниць. Початок о 7:30 вечером.)

Ві второк, дня 13. с. м. „Ревізор з Петер-бурга“, комедія в 5 діях М. Гоголя.

В четвер, дня 15. с. м. „Арсен Яворенко“, (На громадській роботі) драма в 5 діях зі співан-ми Б. Гринченка.

В суботу, 17. с. м. „Продана наречена“, о-пера в 3 діях Ф. Сметани.

В неділю, дня 18. с. м. (послідне представле-нє) „Серд бурі“, історичні картини зі співанми в 5 діях Б. Гринченка.

□ На фонд імени Олени Січинської задля будови народних шкіл ч. книжочки 6000 зложи-ли дальше (в коронках): Анна Равлюк з Волчо-вець склада 7, Громада Помонята склада 4 К, Степан Малешкий з Лїбухової 2, Іван Дорундук і тов. з Киданча 6, Теофіл Рижевський з Добро-вод склада 9-26, Дмитро Паславський з Пере-мишля склада 109-93, Василь Луперіба з Могиль-ниці склада 10-35, М. Остапчук з Дорожжева склада 5 К, Іван Панкевич склада 3-10, Микола Панас з Рогатина склада 7-82, Юліан Балицький склада 1-70, Антін Крушельницький з Могиль-ниці склада 2-90, Волод. Ривчак з Перерослі 1, Василь Курілас з Стрия 1, Теодос. Чичка за „Січ“ в Копичинцях 3, Збірка у о. Панчинина в Жукові 13, Збірка у Оспіа Олексина з Ляшок 5, Стефан Гриняк склада 19-69, Теод. Чичка Копичинці 2-40, Олег Калітовський з Трійці 2-26, Яків Шебєц склада з Сітні 6, Іван Косинин з Діен склада 3-79, Петро Пацаця склада в Вер-бильцях 34-51, Ученики тамбуристи у п. Кормо-шів в Турю 19-10, Олена Кормошева з Пере-мишля 10-90, Ірена Кормошівна з Перемишля 10 К, Кормошівна з Туря 10, Волод. Грин-ів склада 20-86, Любоп Артемович скла-да 20, Дмитро Паславський склада в Пере-мишлі 25-60, Осип Чубатий з Надвірної склада 34, Юрко Гута з Боровіч склада 28-50, Іван Ман-дюк з Олески склада 9-70, склада на прашаню Зенов, Матковського в Делятині 10-62, Анна Ра-влюкова з Волчовець склада 5-90, Дрогомирець-кий Роман склада 6 кор., Гриць Паламар склада 6-92. Стан книжочки 3187-59 корон.

□ Дешева кухня в Тернополі. Всім є відомі тяжкі умовини життя наших бідних учеників се-редніх шкіл. Хоч маємо вже бурси і інтернати, то однак і найбільшій, для котрих приміщенє в сих іаституціях за дороге, живють „кутами“ при найбідніших родинах та часами і тяжкими мимостудени теплої страви не мають в устах. Терплячи холод і голод при науці, винищують свої слабі організми. Щоби таким ученикам прийти з помо-чею, засновує товариство „Руска Захоронка“ в Тернополі з днем 1. падоліста с. р. у власнім заряді дешево кухню, де ученики будуть діста-вати за оплатою 9 К місячно сидєне і обід. Уря-дженє такої кухні вимагає значних вкладів, а що засоби нашого товариства за малі, проте звертаємо ся до всеї нашої дооколичної патріотичної су-спільності з проською о ласкаву підмогу нам бодай в початках вікулями як: бульбюю, ка-пустою, буркаками, крупами, фасолею, горохом, омастою, взагалі чим ласка. Жертвовані вікуляи просить ся складати на руки сторожа в льокалі будучої дешевої кухні (тепер тов. „Віра“) на площі церковній. За виділ: В. Гладішовська, Марія Солтисова, А. Пововська.

□ П. К. Хоткевича уділяє науки гри на фор-тепії. Зголошенє: Львів, ул. Дєрєвничого ч. 20.

— Русини читайте: Що пишуть до першої русь-кої фабрики тукот і паперців в Збаражні: „Поси-лаю гроші з подякою і желаю „Щастя Боже“. З поважанєм о. Михайло Штуровський Маркова.

— „Народна Гостиниця“ у Львові ул. Косто-шка ч. 1 приймає зараз одну прачку замешкалу у Львові. Дирекція.

1540
— „Бжолка“ буде виходити тепер правильно що місяця в подвійнім обємі. Задля несприятливості редактора не могла виходити підчас академічних ферій. Просимо заздальєгід надіслати передплату, щоби ми не були змушені здержати дальшу ви-сылку часопису.

1538 1—2
□ Подяка. Старшина товариства „Січ“ в По-лях складає сею дорогою сердечну подяку Впов л. Володимирови Криському за щедрий дар в квоті 20 К. на цілі того товариства.

□ Подяка. Вп. Іван Сршен з дяки за корисне поладчанє його справи Вп. д-ром Чикалюком адвокатом в Тернополі, зложив на руки його, яко свого повновласника квоту 200 кор. на укра-їнську шіль добродійну і полишив йому рішенє що до способу виїхнування сего дару. Позаяк Вп. д-р Чикалюк жертвував сю квоту в користь „Руської селянської бурси“ в Тернополі і зложив її на книжочку ч. 1840 „Повітового тов. кредито-вого“ в Тернополі, тому підписан іменем виділу філії „Просвіти“ в Тернополі складають сею до-рогою горячу подяку Вп. Добродіям за щедрий дар. Д-р Ізидор Голубович голова; Іван Боднар, секретар.

Виходить у Львові щодня (крім неділі і свят) о 5-й годині по полудні.

Передплату і інсерати приймають у ЛЬВОВІ:
Адміністрація „Діло“, Ринок ч. 10. Бюро газет
А. Олександровича, К. Кіньковського, С. Соколовського, П. Савицького, К. Бухарта, К. Кароля, Людвіка
ч. 28. — У ВІДНІ: М. Дукан, І. Волкелле, Р. А. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek, I. Wollzeile 11; Naasenstein & Vogler, Actien Gesellschaft, Karthausgasse 1, 18; U. FRANKFURT; I. GAMBUZ; M. Naasenstein & Vogler.
Редкація, Адміністрація і Експедиція
Ринок ч. 10. — Рукописи повертаються на місце за попереднім застереженням. — Редакція не несе відповідальності за зміст наданих матеріалів.

ДІЛО

Число телефону 261.

Передплата на „ДІЛО“

в Асирії: за кварталом:
на цілий рік . . . 32 к. 44 корон
на пів року . . . 16 „ 22 „
на місяць . . . 3 „ 4 „
у Львові (без поштової пересилки):
на цілий рік . . . 28 к. 36 корон
на пів року . . . 14 „ 18 „
на місяць . . . 3 „ 4 „
Подавати число копійки у Львові 10 с.,
на провінції 12 с.
Оголошення публікують за кошту 30
с. на одну стрічку історично або літ. місти, а в су-
бботні „Надсвітанні“ по 50 с. — Подати і зміст публікації
оголошення чинити на кошту 10 с. на стрічку.
Переплатити і наліжності за інсератом платити
у Львові.

Нове національне питання.

Стоїмо перед доконаним фактом: Габсбурзька монархія побільшилася новою провінцією. Анексія Боснії й Герцеговини завершила австро-угорську дипломатію своїми заходами розширення династичних впливів на нову країну та покінчила стан непевності в правно-державній положенню окупованих країв. З анексованою Боснією й Герцоговиною вступило в ряд найбільших внутрішніх квестів габсбурзької монархії нове питання, і то питання, котре своїм змістом і вагою безпосередньо доторкається до національної справи австрійської й угорської частини монархії, а й державного укладу цілої монархії в її основних принципах.

Над дипломатичним боком анексії не хочемо тут довго зупинятися. Треба тільки констатувати, що — бодай в сю хвилину — весь світ не може оперти ся перед вражінням, що енергійним виступом на балканській півострові загранична політика Австро-Угорщини переступила межі безвладності й пасивності, які протягом довгих десятиліть характеризували всі її кроки. Англієць, росіянин, французький, навіть німецький „державні мужи“ — на своє велике, і не лише кінце, здивування — переконалися, що й хронічно недужа наддунайська монархія, коли ходить про закламування „європейського концерту“, таки здужає здорово поінтригувати, а навіть вміє перетирати першорядних дипломатичних контрагентів у їх політичних планах і комбінаціях. Та хвалити бар. Еренталя й радувати ся його тріумфами лишамо тим кругам і суспільствам, котрі з його тріумфів будуть мати політичну користь і економічну наживу, — для нас важливіша річ розглянутись у тих наслідках, які анексія Боснії й Герцеговини може принести для внутрішньої політики нашої держави.

Одно тут ясне й безсумнівне. З інкорпорацією Боснії й Герцоговини в життю австрійських і угорських народів появилася нове національне питання, котре певно не легше і менше важке, ніж усі ті національні квести, котрі випливають з внутрішньої політики жите монархії. З прилученням Боснії й Герцоговини це релігійніше й очевидніше, ніж передтим, виявляється як немістність дуалістичного устрою австро-угорської монархії, того устрою, котрий розділив народи монархії на категорії гнобителів і гноблених, видав в одній половині монархії безпосередню державну владу у руки Німців, у другій в руки Малярів, устрою, котрий з поміж усіх інших народів монархії вибрав тільки Польяків і Хорватів, даючи одним тут, другим там всі генерис низшу державну безпосередність, — дуалістичного устрою, котрий дав немов політично правну саявницю й основу національному панованню Польяків над нашим народом у Галичині. Тепер до дуалістичної монархії прийшла нова країна, прийшла та — нема для неї тут місця. Бо анектована країна є власністю монархії, як цілість; вона не належить ні до одної ні другої її половини; прийняти її парламентарну репрезентацию не має компетенції ні віденська державна рада, ні пештеньський сейм. Коли хто це сумнівався про немістність дуалістичної форми габсбурзької монархії, той супроти квести анексованих країв мусить втратити навіть ті оретичне довіре до дуалістичного принципу.

Наш народ такого довіря ніколи не мав; руська національна політика від самого початку конституційного життя стреміла до такого правно-політичного ладу держави, котрий давав би всім народам автономію й самоуправу в національних справах та перекладав рішення в загально-державних квестах одному центральному парламенту. Династія сим шляхом не пішла. Коли від її рішення з лежав далішній уклад правно-політичних відносин у нутрі монархії, вона поминала принцип національної автономії й федерації та згодилася на дуалізм. Національною автономією цілих народів зазначилася та держ-ва форма в життю австрійської й угорської людності. Безконечна національна боротьба, котра розвинулася на основі дуалізму, захитала цілою монархією і сплинула розвитком її суспільних і економічних сил. Вона ослабила значення монархії також у заграничній політиці. Частинне відірвання Австрії, яке принесла виборча реформа до державної ради, скріпило на стільки монархію, що вона змогла використати обставини та діяльно вступити на поле міждержавної політики. Боснія й Герцоговина є оводом того виступу і в слідком того скріплення. І саме в ту хвилину, як перед монархією отворилися шляхи на справдішнє велико-державне становище, дуалізм виявляється як перешкодою, котра зупиняє далішній її розвиток. Домагане перебудови монархії з дуалістичної держави на федеративну державу автономних народів з новою силою стоїть перед австрійською політикою. Піднесено його вже в делегаціях, між н. також руським делегатом. Піднесуть його також у державній раді, коли вона радитиме над справою анексованих країв. Від прийняття або неприйняття того домагання залежить, чи з прилученням Боснії й Герцоговини національна боротьба в нашій державі втратить ся, чи вона ще більше скомілікується й заостриться ся. Досвід минулих поцій велить нам — на жаль — сподіватись другої альтернативи.

О памятник Шевченка.

З приводу складок на памятник Шевченка російський поступовий „дзєнік“ „Кієвська Вєсті“ містить п. н. „Дав несомнѣннымъ величинамъ“ отсю статю:

Дзєні — щоб не сказати більше — дані стрічаємо в „Раді“ в звістці про впливане складок на памятник Шевченка. Полтавська губерньська земська управа, яка більше дбає про сю справу, як ківська міська управа, розіслала для збирання складок 272 бюлєтєв і 206 зшитків з поквитованими. На ці бюлєти і зшитки в багатьох містах і губерніях від Петербурга до Одеси й Кубані збирають складки на памятник для такого гіганта поезії, яким був, є і буде Шевченко. Минув майже рік і 478 людей збирали тільки 4,533 рублів і 33 копійки! Шевченко і — 4 1/2 тисячі! Сі дві величини якось укладають ся поруч себе, ми читаємо і вважаємо се майже нормальним. Коли спеціалісти для ставлення пам'ятників говорять, що на прикрашене такого міста як Київ пам'ятником для великого поета треба 100—200 тисяч рублів, ми спокійно читаємо в газеті звістку про зібране протягом майже цілого року півпята тисячі — і відкидаємо газету.

Дзєні ті люди, що могли би дати на памятник тисячі й десятки тисяч, коли-б прочитали хоч половину творів нашого українського Кобзаря? Чому вони його не читають? Чому вони не впадуть на думку оглянутись за позад себе, щоб побачити, що за весь час існування міста Києва і більшого свідомого духового життя громадян доволічної країни було тільки двох людей, родом з тої країни, що заслугоють на поставлене величавого пам'ятника за здібності надати словам нашої мови і формам поетичної думки ту гучність і красу, яка витискає слізи в читачів тих слів і думок? З цих двох людей імя одного — автора „Слова о полку Ігоря“ — остало ся для нас невідомим так само, як імя другого відоме поки-що тільки небагатьом, тисячам із мільйонів, а доля його життя стане відома всім, кому належало-б знати його біографію, хіба лиш тоді, коли полтавська губерньська земська управа видасть ту біографію в 30 000 примірників і повторить те видане багатого разів.

Тарас Шевченко і — 4,533 рублів і 33 копійки! Та неуже ми все ще живемо в тім періоді цивілізації, коли писати треба було в печерах киявсько-печерської лаври для десятків письменників, а всі ці здібності наших предків тратили ся на те, щоб зібрати ватагу силачів та йти бити Печенігів або Половців, або палити доми Деревлян в іскоростені за те тільки, що вони — не Киявляни?

Відзв'янь ся, Киявляни! Наше місто стоїть над Дніпром багатого віків. І багатого віків мине, заки явиться ся серед нас другий поет, рівний Шевченкові! Коли вам так тверджене видать ся неправдоподібним, провірте його самі: отворіть Кобзаря, прочитайте кілька разів „Несвітів“, „Катерину“, „Марію“, „Наймичку“, „Гайдамаків“ та інші перлини поезії тої пропорційно невеличкої книги і порівняйте їх з творами Софокла, Шекспіра та інших визначних світових поетів. Може бути, що в них знайдете ви місця з більшою силою вислову, з більшою красою того ідеалізму, якому в загальні слугувати поети. Алеж їх уміли і вміють увіковічувати десь далеко від нас, а се наш рідний поет, задля чого і памятник для нього Полтавці пропонували поставити в нашій Києві.

Алеж коли в Києві поставлять Шевченковий памятник вартості 4—5 тисяч, то

Прах наш сь строгості суди і громадянина
Потомок оскорбить презрительнымъ стихомъ,
Насмѣшкой горькою обмазуютъ сына
Надъ промотавшимся отцомъ.

І мати-ме він слухність, коли скаже, що ми в свій час розтратали всі ліпші почування любові до ближніх, які хотів будити в нас наш земляк Шевченко.

Політичні гльоси.

(Борці за свободу гнобителями. — Польська подвійна міра в боротьбі о язикові права в судівництві. — „Галичанин“ далі бісить ся на пос. Олесницького. — „Культурна висшність“ „Słowa Polskiego“).

Зачнемо сим разом від Туреччини, яка дуже нагадує відносини, такі нам близькі і відомі. Маємо на думці турецько-болгарський конфлікт, викликаний проголошеною незалежністю Болгарії. З яким то запалом молодотурецька партія кинула ся до боротьби з султанським деспотизмом о конституційні права для турецького народу. Обмежені власті султана, свобода для народу! — лунали боеві оклики. Здавало ся, що в сю хвилину нема свобододолюбніших людей, як ті героїчні молодотурки.

Та — на щасте чи нещасте — в ту саму хвилину Болгарія також задумала позбутись власті султана, вибороти собі свободу і незалежність від Туреччини і проголосила себе незалежним королівством. В відношенню до Туреччини зробила вона те саме, що молодотурки в відношенню до султана в імя свободи для турецького народу, вона внесла власті Туреччині в імя своєї власної незалежності. Чи мала до того право? Найпоширеніше, а в кождім разі не менше, як право молодотурків вимусити революцією на султані надане конституції.

Але — шукайте в політиці льогіки! Знайде-те мурицьку максимум: „Добре, коли я зведу жіночку мого сусіда, але зле, коли сусід зведе мою жіночку“. І молодотурки закипіли обуренням: Як то? Яким правом? Се-ж порушене зязати прав турецького народу! І в один мент ті самі молодотурки, що з таким запалом голосили боротьбу за свободу, з таким самим запалом почали голосити боротьбу проти свободи і незалежності Болгарії.

Чи не пригадує се відносини, таких нам близьких і відомих? Ог хоч-би: розширене автономії краю, отже незалежність від Відня, і одна шеста часть соймових мандатів для Русинів, отже повне поневолене руського народу польським.

Зрештою можемо служити найновішим і найактуальнішим приміром: з області судівництва. Власне в останніх днях перед краєвим карним судом у Львові лучили ся два яркі випадки порушення прав руської мови, забезпечених законом. А коли ми звернули на се увагу, польська преса відперла з обуренням сей „tłski zamach na sądowy stan posiadania w sądownictwie“.

І та сама преса другого або третього дня вдарилася в великий дзвін „w obronę praw polskiego języka“ в львівській сенаті для буковинських справ. Як відомо, Буковина не має окремого апеляційного сенату, тільки окремий буковинський відділ при апеляційній сенаті у Львові. Та чи сей відділ урядовав би у Львові чи в Чернівцях чи де инде, се не зміняє справи, і для кожного повинно бути ясно, що в сенаті для буковинських справ обов'язують такі самі язикові приписи, як на Буковині, значить, урядовою мовою є німецька, румунська і руська. Та для Польяків ясним є лише обмежування прав інших народів на їх користь, але де не сповнюють їх — хоч-би й найбільше безпідставних — претензій, там вони зараз підносять крик. І вони починають велику акцію проти того „ograniczenia praw języka polskiego“, домагаючи ся, щоб в сенаті для буковинських справ польської мови була признана рівноправність. На якій підставі — чи тому, що той сенат має осідок у Львові, отже „w polskim kraju“, чи може тому, що на Буковині живе аж 37 процент Польяків, — менше о те. Польяки, се такі вишкочковий нарід, що хоч-би їх було десь не 37 процент, але 0,000001 проц., то їм все таки належать ся більші національні права, ніж 43-процентовий масі руського населення Галичини, заселеного збитою масою територію і етнографічно і історично руську. І знов маємо ту саму мурицьку максимум: Добре, коли зведемо до зєра язикові права 43-процентової руської людності, але страшна кривда, коли не признають язикових прав 37-процентовій людності польської!

А найцікавіше, що до боротьби о права польської мови в буковинській сенаті польська преса хоче запрягти і руську суспільність, перекручуючи фактичний стан справи та пишучи, бупім-то сенат не допускає також руських промов. Отже констатуємо, що так є, та що руської оборонці послугують ся тепер в своїх промовах руською мовою без перешкоди. Зрештою хоч-би й так було, то те „błaze“ о права руської мови виглядає дуже підозріло. Польяки все кликали нас до боротьби за „prawo wolności i wasza“, але по побіді все стояли на тім, що „wasza wolność jest naruszeniem naszego stanu posiadania“.

„Галичанин“ далі бісить ся зі злости і мов скажана собака кидає ся на пос. Олесницького, закидаючи йому, чому він не запротестує проти друкування руських промов в соймових стенографічних протоколах польської азбукою та роблячи знов з сього приводу інсинуації на тему членства в краєвім Видлі. Бачите, як треба кинути інсинуацію на політичного противника, то „Галичанин“ готов стати навіть в обороні прав нашої мови. Тільки закид вивабив він дуже нещасливий, бо-ж польську азбуку в друкованих руських промовах завелось ще в початках соймової ери, тоді, коли там наш нарід репрезентували виключно москвофіли.

Та польська азбука разом з цілою польською автономією, се власне політика тих часів, коли представниками нашої національної політики виступали москвофіли, се власне сумне свідомство москвофілівської політичної інертності, і „Галичанин“ повинен би радше мовчати про сю справу. Очевидно, що друкування руських промов польською азбукою, се покривджене нашого народу в язикових правах. Але нехай „Галичанин“ вкаже ту реальну силу, яка заставляла би польську соймову більшість зрети того свого „stanu posiadania“, особливо тепер, коли та більшість має таких союзників, як москвофіли. Бо припустім, що те питання було-б справді піднесене в соймі: отже що тоді? Чи москвофілівські послі підперли би се домагане, чи згодили ся би на друкування руських промов фонетичною правописом? Більш як певне, що ні, тільки знали би зараз фонетично-стилістичну суперечку, яка дала би Польякам підставу сказати: Найперше погодіть ся, котра правопис має бути завведена в стенографічних протоколах, а аж тоді виступай-те зі своїми домаганнями. Бо чи раз уже ми чули таку відповідь на наші національні домагання, дававши з покиданням на москвофілів?!

А зрештою, чому як раз пос. Олесницький має виступити в сій справі? Адже пос. Олесницький з сїдає в соймі не перший раз і коли не виступив з сєю справою доси, то видно, що мав до того якісь підстави, так само, як прим. пос. Король, котрий ще давнійше засїдав у соймі, а ніколи не виступив у сій справі. Чому-ж не стане в

сій справі до боротьби з польською більшістю прим. д-р Дудикевич, чоловік в соймі новий, чому він не виступить проти сїєї давньої кривди нашого народу, коли вважає, що його попередники робили зле?!

А тому, бо... „Галичанин“ хоче за всяку ціну чіпати ся д-ра Олесницького і чіпати справді, як пияний плота. „Галичанин“ знає, що „salutem audacter“, але нехай він не думає, що „semper aliquid haeret“, бо в сїм випадку калюмні москвофілівського органу не прилипнуть до пос. Олесницького, тільки остануть ся таки при москвофілах.

„Słowo polskie“ не занедбає ніякої нагоди, щоб показати „культурну висшність“ польської публіцистики над руською. І так коли ми в наших справозданнях стараємо ся познакомити наших читачів як найдокладніше з працями сойму, то соймовий справоздавець народно-демократичного органу вважає за культурніше інформувати свою публіку, як... виглядають руські послі низше пояса. Так прим. по численних подібних описах пос. Старуха зяв ся в найновішій числі описувати пос. Думку, як то він „своїм і білими hairdweg-ами робить загальну сензацию в соймі“. Ірадуємо такої „культурної висшности“, яка оцінює послі не по їх промовах, але по їх вигляді низше пояса.

Спільні делегації.

Будапешт. (ТКБ) Комісія заграничних справ угорської делегації збирала ся вчора. Президент комісії Кольоврат Селі почав засідане о 5 год. по пол. зявляю, що відповідно до дотеперішного звичаю буде ся вважати експре, яке міністер справ заграничних зложив в делегаціях державної ради, яке звісне. Міністер бажає однак уділити те декільх пояснен.

Відтак зябрав голос міністер заграничних справ, бар. Еренталя, та значив, що в визначних поступках, які тільки що зроблено, розходить ся принципіально о далішній таг політики гр. Юлія Андрашія, який перед 30 роками спрямував політику монархії на нові шляхи. Тоді не було наміром Андрашія стрімити через окупацию Боснії й Герцоговини до територіальних здобутків. Він признав тільки невіддільною річчю, щоб о війні з 1877/8 р. пороблено на полуднево-східних окраїнах держави невіддільні, охоронні зарядження. Тепер показує ся, що політика гр. Андрашія гукуючи ся політичною обережністю. Протягом 30-ти літ зачеркнені ним і переведені охоронні постанови достаточо випробовано. В Боснії та за її границями не одно змінює ся від того часу. При всякій нагоді виходило на яву, що треба кінче утримувати той стан річчй і то з причин державної ради. Доконане тепер прилучення Боснії й Герцоговини з певністю не має на меті запевнити собі територіальні здобутки; єї цілією є радше сконсолідоване стану, що трівав уже від 30 літ.

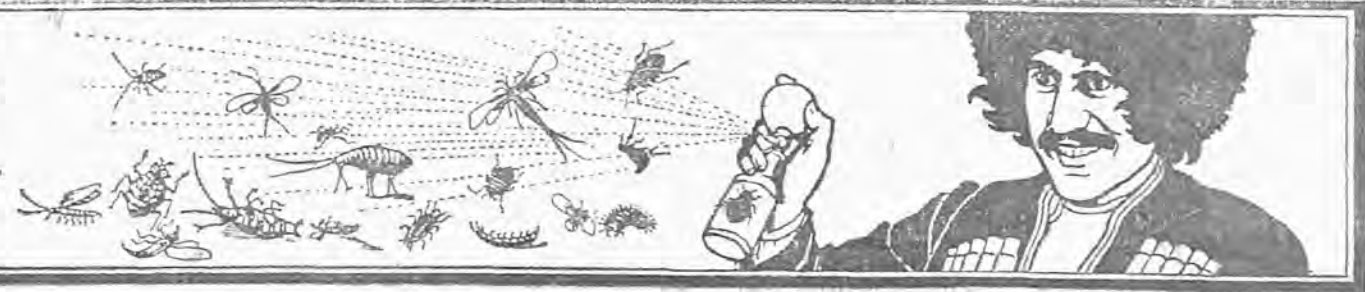
Як відомо — говорив даліше бар. Еренталя — явже виложив тогочасні мої експре, що Боснію й Герцоговину прилучено тому, що слід було дати тим країнам конституцію. Було вноме кінче з огляду на заграничну політику Австро-Угорщини. Хочемо безоглядно витримати при принципі не вмішування, хочемо рішучо зробити кінце легенді, неначеб Австро-Угорщина мала на меті далішні територіальні здобутки поза тим, що вже має Новий ері в Туреччині бажаємо поволідати та чисимо на те, що в Царгороді наш поступок зрозуміють в тім дусі, в яким його зроблено.

Є нашою провідною думкою і горячим бажанням, щоб через усунення всякої неясности в наших відносинах до Туреччини промостити дорогу дружним на будуче відносинам та належно їх ствердіти. Вісти, які ми одержали з Царгороду не є погані. Вони дають нам право надіятися ся, що там зрозуміли наші інтенції, так як ми сего й бажали та що там витворюють ся влучна інтерпретация. Впрочім не лиш в Туреччині, але й деінде мусить бути признане, що коли загальномо може бути мова про якусь пересунену сил наслідком нашої акції, то вже й се є з політичних зглядів значним поступком в порівнянні зі станом з р. 1878-ого. Але з другої сторони не сумніваємо ся, що в Царгороді скохуть признати, що для Туреччини є бажаною річчю заховати добрі взаємини з нами.

В далішній ході своїх виводів полемізував міністер з оцінкою, з якою зтрінула ся політика Австро-Угорщини за границею, вказуючи на те, що повага в області міжнародного права, Бюлєтєв вже перед 28 роками запевнив те, що стало ся тепер. Туреччина може говорити тільки про формальну а не про матеріальну втрагу. В заміну за те звернула Австро-Угорщина Туреччині права. Голіт-б ся — як-слід — провірити XXV. та XXIX. арт. берлінського трактату, а особливо XXV. арт., оскільки він відноситься до признаного Австро-Угорщині права удержування гарнізонів в Новобазарській Санджаку. Ті постанови треба трактувати рішучо як „une mesure temporaire“. В 1878 р. були ці зр'яження необхідні, але як всякі поліційні зарядження мали деякий, трохи немілий помах. Та прийшов час, щоб завести зміни в тім напрямі. Іншими часами та в інших краях а не в інтересі власнім але приятелів підіймала ся Австро-Угорщина права догляду і сповняла надзорчу службу. На тії політиці вийшла однак монархія лих.

Угорська опінія все окружала симпатією ту політику, яка зматала до самостійного розвитку

Zacherlin
ише у флашках де вивішені плякати.

балканських народів. І як раз наші постанови щодо евакуації санітарних та змодифікованих деяких прав і арт. XXIX. Берлінського трактату згодують ся в цілості з тою політикою, яку тут на Угорщині нашла призначення — той з повним довірем ждуть на дискусію над моїм ехресе. (Опелескі).

В дискусії запитав референт дел. гр. М. Торока й, чи другі держави були повідомлені заздалегідь про анексію, як вони віднесли ся до цієї та чи донесення про скликання міжнародної конференції є правдиві; дел. Сабі заявив, що не може аважати тих країн заанексованими, доки не поришуть ся справи їхньої приваженості, а дел. Галіський-Бабич атакував спільне правительство за те, що при анексії зигнорувало сербсько-хорватський характер занятих країн.

Мін. справ загр., бар. Еренталя, відповів відтак на запити, з якими звернувся до нього справоздавець, але відповідь сю ухвалено признати довірочною.

По сім заявив президент, що комісія приймає з вдовolenням і довірем політику міністра справ заграничних й згоджує ся з тим, що обіймає його ехресе. Факти подані до відома, комісія приймає до відома одностайно та з вдовolenням.

По ухваленню бюджету міністерства справ заграничних загалом і в подробицях засідане замкнуло.

Галицький Сойм.

(Докінчене 17-ого засідання).

Зимові школи рілничі. По пологоті справи галицьких шкіл рілничих, які ще й сим разом вратували для себе обшаринки, прийшло на денний порядок справоздаче комісії для краєвого господарства про краєві зимові школи рілничі та про діяльність вандрівних учителів. Справу сю реферував пос. д-р І. Куровець, предкладаючи прийняти до відома справоздаче краєвого відділу, а заравом поручити йому, щоб взяв під розвагу потребу заінціповану ширшої акції в kwestії зимових шкіл рілничих і мандрівних учителів та щоб задала обговорення цієї справи скликати фахову конференцію задля розширення фахового рілничого знання.

В дискусії над сего справою забирає голос тільки один бесідник, пос. І. Кивельюк. Він заявив, що краєвий відділ в своїм справоздачанні хибно уважає відсталість та некультурність нашого населення причиною браку господарського поступу. Наше селянство без жадної допомоги закладає само вірцеві господарства, псікні й сяди. Дорогу до зарадження теперішнім відносинам можна би знайти через людей, які мають у народі довіру — прим. в діяльності народних учителів. Але в нас дієть ся так, що як найде ся народний учитель, котрий цікавить ся господаркою та поучує селян, то його власті зарав перекидають „ze względów dydaktycznych" на іншу, далекую посаду. Велике значіння в сій справі мало би також покориштане з філії тов. „Просвіта" і її вандрівних учителів — инанше годі надіятися поліпшення хліборобського знання серед селян. Бесідник кінчить свої висновки, ставлячи поправку, щоб до фахової конференції, яку має скликати краєвий відділ, поклали репрезентантів обох народів. До сєї поправки прийшла ся також і референт — і її прийнято разом з внесенням комісії.

Повітові ради.

Відтак реферував пос. Стажинський справоздаче адміністраційної комісії в справі розділу ланцудського повіту на дві частини, чого вимагав пос. кн. Любомирський. Проти сего домагання висунули пос. Скорішівський, виказуючи загалом, що повітові ради за 40 літ свого існування не добилю собі ніякої симпатії між широкими верстами населення. В них самовільно радять всесильний повітовий секретар, а маршалок є тільки автоматом до прибирання печаток! Через помножене числа повітових рад тільки збільшують ся тагарі населення, тож бесідник вносить з чисто річєвих мотивів відослати цілу справу до адміністраційної комісії.

Краєвий маршалок, бачучи, що заносить ся на ширшу дискусію над сим питанням, перервав її та зарядив відчитане нових

внесення і інтерпеляцій. Внесення поставили м. н. пос. Л. Винничук про приспінєння регуляції надвірянської Бистриці в станіславський повіт; пос. о. Сенік в справі зміни форми тєпикі соли; (чи не на форму котроїсь з „свещєних букв" ?), а бо ф? Увага складала пос. Миронюк-Зачук про регуляцію долябливи Прута та будову громадської дороги з Яблонова до Космача; пос. Рутівський в справі будови краєвого шпиталю для пошестних недуг у Львові.

Інтерпеляції внесли: пос. д-р К. Левицький в справі громадських виборів в Соколиці (пов. Золочів); пос. д-р Е. Олесницький в справі негалагального наляна стяниславського скарбовою дирекцією трафіки в Трибухівцях та в справі неладу в управі громади Яструбич (пов. Сокаль) а пос. І. Сандуляк в справі громадських виборів в Гаврилівці та Білих Ославах (пов. Надвірна) та в справі конкурентної розспіді для репераций приходських будинків в Мадошині (пов. Жовква).

Найближше засідане відбудеть ся в середу 11. год. рано.

В понеділок скінчив субкомітет адміністраційної комісії, вибраний для ловецького законопроект, друге читане проекту ловецького закону. Як вже коротко згадало, головні принципи того проекту такі: право пользования є інтегральною частиною права власності ґрунту. Що до виконання права пользования то посідач ґрунту є або неособеним паном пользования, або обмеженим. Самостійно виконує посідач ґрунту право пользования, коли простори його ґрунту виносять 115 га — 200 моргів. У всіх інших случаях творять посідачі дрібних ґрунтів даної місцевості примусову спілку ловельку, котра рішає через свій відділ про спосіб і виконанє пользования на спільковим терені. Спілка випускає пользование в аренду з вільної руки або в формі певних ліцтвятих або виконує пользование через своїх мисливців. Сей послідній спосіб виконання права пользования є дуже утруднений, бо за ним мусить заявити ся 1/4 всіх голосів в присутності 1/4 частин посідачів ґрунтів, або спілка мусить через мисливців виконувати пользование на своїх ґрунтах, коли маємо з кратної ліцтвятих не можна пользование на спільковим терені випустити в аренду з браку сферентів.

Що до відшодованя, то приймає ся засаду, що всяка школа зроблена звіряною всякого рода

і самим пользование має бути винагороджена еластителем або арендарем пользования. По безуспішних угодках (приспінєнні примусово) торгах рішає мировий суд про школу безвідлично. Суд мировий зложен з предсідателя іменованого стало на 3 роки і з двох мужів довіря сторін. Вирок екскує звичайний суд.

Внаслідок рішучої постанови пос. д-ра Макуха удало ся переперти в субкомітеті постанову, що сторона пошкодована має право доходити винагород: шкоди в звичайний суд, коли суд мировий не видасть вирок до 10 днів від дня зголошеня шкоди у зобовязаного до її заплати.

Письма з краю.

Мости великі. (Справоздаче посла д-ра Е. Гена Петрушевича). В неділю дня 27 вересня по полудні здавав д-р Петрушевич перед виборцями в Мостах великих справу з своєї посольської діяльності. Вже заздалегідь згромадив ся народ перед будинком читальні „Просвіти", очікуючи свого посла. З будинку звисали хоругви о національних крашках. Віче було назначене першю на годину другу. Коли ж п. посол, видно не з своєї вини, не над'їжджав, вижидуючі удали ся до церкви на вечірню; і власне в тій хвили, коли вечірня скінчилась ся, счинив ся перед читальнею надзвичайний рух. Проводжений бандернею вічас перед читальнею посол д-р Петрушевич. Перед читальнею зібрало ся народ понад два тисячі. Посол, не відітнувши навіть по довгій дорозі, зарав удав ся до салі читальні, а за ним посував народ. На жаль мала сала не могла помістити аві четвертої частини учасників. Повинимано вікна, щоб бодай ті, що під вікнами стояли, могли дещо чути.

Посол Петрушевич, глибоко зворушений, подякував виборцям за величавє прийняте. Збори уконституовали ся, вибираючи головою п. Івана Гирмана, заступником п. Данилу Микелиту. Відтак посол в двогодинній бесіді обговорив дотеперішню діяльність клубу в раді державній. Розказав подробицю всі заходи клубу около здійсненя програми, а з осіб обговорив переговори з правительством бар. Бека. — Виявляла ся широка дискусія над становиском, яке має зайняти руський клуб в державній раді; забирали голос д-р Ойшник, Микелита, Грабар з Бутин і інші. Збори заявили ся за опозицію через робленє правительству фактичних трудностей, на що вплинула передовсім обставина, що правительство не додержало умови з клубом заключеної. — В тім напрямі промовляв дуже рішучо селянин Грабар з Бутин, видно оден з глибоко свідомих о широкім горизонті політичній селян.

Одоголосно ухвалено резолюцію, висказуючу довіру українському клубови в раді державній, а з осіб послы д-рови Петрушевичи, визнаючи клуб до рішучої опозиції против правительств, котрому з огляду на зломанє умови з клубом заключеної не можна вірити і належить стреміти до поваленя його.

Наступили промови пл. Шарка, Честинського і Романова, котрі порушували справи місцеві.

Реферат про реформу соймово відпав задала спізненість пори. — Однак на сю тему промовив Данило Микелита, виказуючи вагу сєї реформи для нашого народа і визнаючи до борби за загальне рівне, безпосереднє і тайне право голосованє до сойму.

Піднесєним духом розійшли ся вічевики домів. Згадати належить, що на зборах цілком поминено справу наших червононоруських пилипонів не для якої куртозії, а прямо длятого, що для виборців Мостів великих капалашина не існує. Адже господи Марков мав в Мостах великих два аолоси і то ще з них оден жиждівський.

Який настрій панує між народом зглядом цілого кацаштва, могутт посвідчити ті оклики погорди, коли д-р Петрушевич згадав кількома словами про роботу капалашів послів у Відні і їх спілку з колом польським.

Участник.

З Бучаччини. (Також „dowód stanu posiadania"). Перед кількома днями відбуло ся у звисні нам селі Короліці пражане дівороу шкільного бучачського інспектора шкільного, перенесеного до Перемишля Салю ад нос красно убрано зеленю і шарфами і приготовано дити з прощальними бесідами. Здавало ся, що зарав школи, керуючись тим, що велика більшість тутешніх дити руська, схоче надати сему торжеству коли вже не виключно руський (бо сего з огляду на польський склад учительства годі вимагати), то хоти не утральний характер. Тимчасом сала робила вражєнє, як би тут за хвили мала виключно „polska młodzież" витати або прашати коли вже не якого польського короля, то бодай якого „prezesa Radu Narodowej". Всі стіни та стеля устроєні виключно біло-червеними шарфами, хоругвами та кокардами, червені написи на білім тлі, а на шибках вікон видніють польські орли, що своєю присутністю наче протестують против руськості зібраної як-раз молодіжї. Не досить на тім: виступає з бесідою хлопчик Русин і дівчинка Русинка і обоє вголосують як полугат виучені учителями пражаня в польській мові. Сподіуючи ся, що руський катехит на вид сего був би запротестував против такого очевидного нехтованя руськості, консеквентно не запрошено на торжество обох катехитів.

Так то шанують наші брати від серця нашу молодіж, її народність та псчунєня, і то тим, де вона далеко більша числом! Не докоряю тутешньому управителю школи. Він хоти Поляк, є дуже лояльний і чесний чоловік; вина його лише в тім, що знаадо дає кермувати собою декотрим русиноином своїм підлїдним. Для більшої яркості факту додаю, що се діє ся в селі, де кілька місяців тому полилась невинна руська кров, полилась кров'яв'я сльози жінки за своїм мужем, котрий своєю ґрудио вживався боронити наших прав на нашій не своїй землі. — Се стоїть кождоу тутешньому широму Русинови живо перед очима, і він мусить сю послідню полїзю з дівороу шкільною уважати за нову разучу провокацію. Так вигадає в практиці польський клич „do zgody".

Від Ширця. [Посольський звіт посла о. Фоліса]. В Лисовичах коло Ширця відбуло ся в читальнянім домі л. 15 вересня віче, на котрім посол о. Фоліс зложив звіт посольський при участі 500 виборців з громад Лисович, Пустомит, Місток, Поршини і Полянці. Віче отворив організатор Сенько Мота з Лисевич. По три одиниці справоздаче о. посла, котрого нарід вислухав з одушевленєм, забирали голос селяни, як п. Йосиф Шеремета з Місток, п. Кирило Чабан з Поршини, Дмитро Сташків і Іван Сташків з Лисевич. Ухвалено отсі резолюції: 1) Віче в Лисевичах жадє загального, тайного, рівного безпосередного і справедливого права виборчого до краєвого сойму; 2) жадє розділу Галичини на руську і поль-

ську та самоуправи народної; 3) жадє заложєнє руського університету у Львові; 4) висказує свою огорду і обурєнє послам москвофілам за виступленє з руського клубу, а особливо послам Маркови і Гілбоуцькому; 5) висказує центральному правительству жалє і невдоволенє за недодержанє обітниць, даних руському клубови і руському народови.

З Яворіщини. [Посольський звіт в Краківці]. Дня 27 вересня відбуло ся віче в Краківці під голім небом. Народу зібрало ся понад 800 людей; було також чимало латинників та Жидів. Після посольського звіту д-ра Дністрянського говорив абсолютнє прав Іван Ждан про реформу виборчої ординації до сойму і про шкільництво. Віче ухвалило резолюції з жаданєм: зрівняня типу селського з мійським шкід народних; заложєнє гімназії з руською викладною мовою в Яворові, знесеня красивого закону з р. 1876, котрим закладає руських гімназій зробленю зависимим від згоди сойму; крєованя руського університету у Львові і розділу кр. ради шк. на секції польську і руську. Крім того ухвалено резолюції з признанєм для діяльності українського клубу парламентарного і д-ра Дністрянського з окрема та резолюції з жаданєм як найкоршого заведеня чотирочленного права голосованя до сойму, рад повітових та громадських.

З Лисичини. (Справоздаче посла Стефаніка в Товстім місті). Дня 4. жовтня відбуло ся в Товстім-місті народнє віче, на котрім посол п. Василь Стефанік здав справу з діяльності своєї і українського парламентарного клубу. На віче зібралось около 2000 виборців, так міщан місцевих і з Устєчка як і селян з околиничних сіл: Товстого-села, Головинцев, Королівки, Ангелівки, Лисович, Харитоновець, Рожанівки, Цаповець, Солоного, Ниркова, Свершковице, Хмелевої, Садок і Свилови. Явилось також чотирох священників. Головою зборів вибрано місцевого пароха о. Теодозія Куряка, а — его заступником п. Федора Скорєвича з Устєчка. Секретарував п. Тома Бігальський з Товстого. Посол Стефанік в довшій промові розказав про всі що важніші справи, якими займав ся український парламентарний клуб, і висловив теперішнє політичне положєнє нашого народа взагалі. Промови посла вислухали вічевики з очевидним зрозумінєм і заінтересованєм, а відтак на внесенє п. Федора Скорєвича ухвалили пословно одоголосно своє повне довіре.

По рефераті д-ра Ром. Стефановича з Залічків про реформу виборчої соймової ординації і ухваленю відповідної резолюції в сій справі, промовляли ще: Петро Шупачинський з Хартоновець, Яків Приймак з Цаповець і Федір Скорєвич.

Віче розбудило між учасниками живе заінтересованє — нашими політичними справами; бажати би ще лиш, щоб посол Стефанік загостив при найближшій нагоді і в північно-західну, Богом і людьми забуту, закутину Товстенщини.

ТЕЛЕГРАМИ.

Дня 13. жовтня 1908.

Проти пљурального голосованя на Угорщині. Відєнь. (Тел. прив.) Від кількох днів пробує у Відні румунський посол угорського сойму д-р Александер Байла, а в неділю прибув там також словачський посол Мільян Годжа. Приїзд сих обох угорських не-мадарських послів вважають в мадарських кругах підготовленєм до опозиції, яку заповіді словачські й румунські послы проти проекту виборчої реформи Андрашія. У Відні мають вони робити заходи в міротатних кругах проти введеня пљурального голосованя.

Будапешт. (Тел. пр.) „Pester Lloyd" доносить, що гр. Андраші незбаром уступить, бо цісар не хоче згодитися на пљуральну систему в угорській виборчій реформі.

Вісти зі Сербії.

Біград. (Тел. прив.) Посол Кльофач від двох днів проголошує на вулицях горячі промови, в котрих визнає Сербів до війни та прирікає підмогу Чехів у війні. Крім того відбуває він наряди з сербськими політиками та позваляє оголошувати в пресі інтервю з засохотою до війни з Австрією. Замітна річ, що п. Кльофач перед відїздом до Сербії брав участь у засідаях делегації, прийняв без протесту ехресе бар. Еренталя та на конференції славянських делегатів згодив ся на анексію Босни й Герцєговини.

Відєнь. (Тел. пр.) Розходять ся чутки, що теперішні заворушення в Сербії звернені проти династії. На чолі руху стоять люди ворожі королеві Петрови. Кажуть, що з тим рухом звязана хандидатура чорногорського князя на сербський престол. Інші чутки кажуть, що гроші на противагстрійську агітацію прихотять до Сербії з Англії, бо брат короля Едварда радби засісти на сербському престолі.

Біград. (Тел. пр.) Вчора виїшло над Дріну шість узброєних атаг, кожда по 60 людей. Підозрівають, що ті атаги мають протерсти ся до Босни і викликати там ворохобню проти Австрії.

Відєнь. (Тел. пр.) Часописи доносять з Біграду, що на успокєнє Сербії вплинули ноти Франції й Росії, котрі заявили, що Сербія в разі війни не може числитися на ніяку поміч.

Біград. (Тел. пр.) Дневники доносять, що Арнавти проголосили свою солідарність зі Сербіями та в великим числі зголошують ся як добровольці до легіонів.

В Туреччині.

Льондон. (Тел. пр.) „Times" констатує, що загальна ситуація в останних 48 годинах богато поліпшилась.

Полученє Крети з Грецією.

Царгород. (Тел. пр.) Відношенє до Австрії постійно поліпшуєть ся. Туреччина не буде вже домагатися, щоб босанську справу ставити на чергу наряд європейського конгресу та добровільно признає анексію Босни.

Царгород. (Тел. пр.) Порта догучила тутешньому грецькому посольству ноту з заявою, що Порта буде аважати анексію Крети за акт зачіпний. Канєа. (Бюро Райтера). Вчєра перед полуд. зібрала ся палата на засіданє, в яким музулманські послы участі не взяли. Палата заявила ся за з'єдинєнєм з Грецією.

Царгород. (Тел. пр.) Міністер справ заграничних заявив в інтервю, оповіщенім в „La Turquie", що амбасадори великих держав заінтересовані в справі Крети, заявив йому, що не згодять ся на получєнє Крети з Грецією.

Ювілей гр. Л. Толстого.

Петербург. (Тел. пр.) Міністер просвіти потєрдив вибір гр. Л. Толстого почесним членом уні-

Холера в Росії.

Петербург. (Тел. пр.) За останних 24 години до вчєра в полуднє зашло 65 нових случаїв занедужаня а 24 случаїв смерті через холеру. Число недужих вичисить 1168.

НОВИНКИ.

— Від комітету основателів „Земельного банку гіпотечного" дістали ми до поміщеня отсю відозву: На наш поклик посіпши значний ґурт нашої патріотичної суспільності з субскрипцією акцій „Земельного гіпотечного банку", так що акцій „Земельного гіпотечного банку" і задаткованю звиз четверту частє всіх акцій і ми не сумніваємо ся, що цілий основний капітал „Земельного банку гіпотечного" буде покритий субскрипцією. Щоби однак уникнути довшої проволочки в дальшм переведєнню справи, звертаємо ся ще раз до нашого патріотичного загалу з просьбою, щоби посіпши з субскрипцією дальших акцій та щоби розуміють її вагу, надалили нам якнайскорше підписані листи і заяви субскрипційні з відповідними задатками, найпізніше до дня 23. жовтня с. р. а також розвели відповідну агітацію в цілих позисках дальших субскрибентів. Рівнож просимо ті наші товариства і тих наших прихильників, котрі займають ся збиранєм субскрипцій, аби субскрибовані вже листи і заяви без проволочно відіслали до нас. Субскрибовані листи, заяви і задатки треба відіслати під адресою: Товариство взаємного кредиту „Дністер" у Львові, ул. Руска ч. 20.

— Все через „неопытность" шпіона. Мончаловський наробив нашим „русским" немалого бешкету, який став тимбільш неприємний, що польські газети в зрозумілих цілях викликували сенсаций, а немало також з правдивого інтересу для справи цілком не завдають собі труда промовчувати що небудь з відомості своїх репортерів. Ревеляції отсі для москвофілів — зрозуміла річ — дуже невідгидні. Невідгидні тим більше, що сягають до особи і поза „участє молодого, неопытного" і хто-зна, чи не слушно між мандрівкою в Почаїв а шпіонажи Мончаловського добувають не тільки моральну, а навіть і материяльну звязь... Трагидиї, якими російська ірредента в Галичині на полі шпіонажи може похвалити ся, більше скріплюють як ослаблюють донесєня польської преси. Тож не диво, що „Галичанин" і просить і грози і пригадує „hodie mihi, cras tibi", щоб лишє ті газети не робили богато „непотрібного" галасу з такої марної дрібниці бо „польское и социальстическое господство в Галичині" такжє не втянує... Арештований Мончаловський се — бачите — „мальчик" (24 літний!) до того ще „неопытный" а при тім „нерозвитый". Що до „неопытности" то годі не признати радий „Галичанинові". Коли-б Мончаловський був кермував ся „опытом" своїх старших „сопартийників", то ком. Райхлендер не був-би так легко прийшов в посіданє рукописної карти Галичини з поясненями і компромітуючих листів... А що до „правильї етики", які „Галичанин" так горячо рекомендує польським редакторам, то слід би йому пригадати собі ту етику, якою руководила ся його партия, коли за сальви жандармів в Горукку масово ширеними листками робила одвічальними всіх Українців без розбору і робила се серед простого, нескритичного народа, кажучи йому просто: „Українці стріляють людей!" Або якою етикою руководили ся „русские" журналісти в справі події з 12 жовтня, уїдаючи на весь український рух і сімю М. Січинського! Ми далекі від сего, щоби руководити ся в афері Мончаловського етикою покровителів сего „мальчика", але з другого боку не бачимо ніякої причини, чому вони обурюють на польській днівниці за констатованє загально звисних фактів і явищ? Афера Мончаловського відбила ся вже і в донесєнях відєньської преси. Tagblatt доносить, що Мончаловський грав визначну ролу в житю галицьких москвофілів, а N. W. Journal поміщує телеграму з Петербурга, в котрій говорять ся, що паломництво галицьких селян до Почаєва було устроєне д-ром Дим. Марковом, який був посередником між прочагами а російським правительством в справі одержаня залізничних знижок і грошевої помічі на кошти подорожі. Він власне має бути інтелектуальним керманіком підприємства Мончаловського. Мончаловський мав ціле підприємство провадити до спілки з Нєсєвичем (рад. „Русскі Волі"), з судовою караним Матвейковим з Млинів (в Зборівщині), з Юліаном Билинєвичем, сином пароха зі Знесєня й писарем адв. д-ра Лисака у Львові, з Іваном Проциком (ред. „Науки" і секретарем Общ. ім. М. Качковського" і з прогнанним з гімназії (за нарушенє закона про чужу власність) б. учеником Марушак, а потвердити се можуть Глушєвич з Бродів і Крижановський з Сокаля. Се донесєнє відєньської газети кидєє не мало свідлїа на правдивий стан річи, тим більше, що вєжє з собою факти, які на око не мають нічого спільного і які сильно компромітують ідеологів „культурного єдинства", колиб вони оказали ся правдивими... На всякий случай видно вєжє й тепер, що „історическіє начала", на яких стоять галицькі „русские", не дуже „прочніє", коли молодий Мончаловський не вєспіє покористати ся „опытом" своїх „предшественників", що зміли — ut figura Купчанка docet — шпіонувати від разу і для Росії і для Болгарії і — для Австрії, та наразив отсе себе і свою братю на таку „Berufsunfähigkeit".

— В справі пожарицтва. В новинах „Діла" ч. 228 уміщено звістку, що міністерство просвіти дозволило, щоби від шкільного року 1908/9 відбувано з учениками висших клєс гімназій в Бродях, Нов. Торзі, Подгузю, Сяноці, Кракові і в реальній школі у Львові і в Живці по жарні вправи на пробу. На мій погляд за справу у нас вельми важна, і я позволю собі до згаданой оповістки додати дещо. В р. 1883 умістив я кілька статей в „Батьківщині" про організацію пожарицтва сторожний в наших селах. А що задля браку відповідних інструкторів сїї справи не мож було посунути наперед, вїс я до ц. м. краєвої ради шкільної меморіал, в котрім вивинив вагу настичні вправи в учительських семінаріях з реформувати в сїй спосіб, аби будучі учителі бодай в двох послідних роках вчєнєня сего меморіалу дїждав ся я віваня, щоби заплатити кару, бо констатовано „Stempelbefund", і... більше нічого. Кілька літ пізніше відбуло ся у краєвєм відділі засіданє анкєти в справі пожарицтва під проводом кн. Саліги, в котрих по нарадах і я брав участь. На тім засіданю поставив я внесенє, щоби краєвий відділ відіс ся до кр. ради шкільної з такою пропозицією, як свого часу я її подав. Внесенє моє було одного-

ДОМАГАЙТЕСЯ ВСЮДИ
ТУТОК І ПАПЕРЦІВ
„ЗОРЯ"

оподаткованих 5% на руський нар. фонд. Кождий листок має напечатану водним друком нашє „ЗОРЯ" для відриванє в д злєх наслідовань. Ціна приступна, якостє знаменита. Візріть даром. Ласкаві за-мовленя полагождують ся відворотною поштою.

Д. ВЕХСЛЕР

Львів, ул. Охоронна 9.

(то замовляє в автора (Львів, вул. Ленартовича 21), не платити пересилки, і дістає даром розвідку тогож автора: „Маркс-Енгельс-Лубінехт про відбудоване Польщі“.

З друкарні Народової [Манежних] Ліндого ч. 9.

Виходять у Львові щодня (крім неділі і свят) о 5-й годині по полудні.

Передплата і історія прийняття у Львові
Адміністрація „Діла“, Римова ч. 10. Бюро газет
А. Ольшавського ул. Кішківського 2; С. Соколовського, Па-
ска Гавриша ч. 9; К. Вулицького ул. Кароля Людвіка
ч. 25. — У ВІДНІ: М. Дукса, І. Воллселе 9, Р. А.
Ніхтер, Nibelungengasse 4; Н. Шалек І. Wollzeile
11; Hassenstein & Vogler, Actien Gesellschaft, Kärnth-
nerstrasse 1. 18, U. FRANKFURT I. G. M. B. H. H.
Hassenstein & Vogler.
Редакція, Адміністрація і Експедиція
Римова ч. 10. — Рукописи зворотять ся на-
зад і не повертаються застереженнями. — Редакція не
вважає ніякої відповідальності за зміст своїх
статей.

Діло

Число телефону 961.

Передплата на „ДІЛО“
в Асстрах: за квартал: 32 к. за рік: 64 к.
на рік: 128 к. на рік: 256 к.
на рік: 512 к. на рік: 1024 к.
на рік: 2048 к. на рік: 4096 к.
на рік: 8192 к. на рік: 16384 к.
на рік: 32768 к. на рік: 65536 к.
на рік: 131072 к. на рік: 262144 к.
на рік: 524288 к. на рік: 1048576 к.
на рік: 2097152 к. на рік: 4194304 к.
на рік: 8388608 к. на рік: 16777216 к.
на рік: 33554432 к. на рік: 67108864 к.
на рік: 134217728 к. на рік: 268435456 к.
на рік: 536742912 к. на рік: 1073485824 к.
на рік: 2146971648 к. на рік: 4293943296 к.
на рік: 8587886592 к. на рік: 17175773184 к.
на рік: 34351546368 к. на рік: 68703092736 к.
на рік: 137406185472 к. на рік: 274812370944 к.
на рік: 548823041280 к. на рік: 1097646082560 к.
на рік: 2195292326400 к. на рік: 4390584652800 к.
на рік: 8781169625600 к. на рік: 17562339251200 к.
на рік: 35124678900000 к. на рік: 70249357800000 к.
на рік: 140497431600000 к. на рік: 280994863200000 к.
на рік: 561989646400000 к. на рік: 1123979292800000 к.
на рік: 4495917171200000 к. на рік: 8991834342400000 к.
на рік: 17983685414400000 к. на рік: 35967370828800000 к.
на рік: 71934741658240000 к. на рік: 143869483316480000 к.
на рік: 287738966632704000 к. на рік: 575477933265408000 к.
на рік: 1151155866530816000 к. на рік: 2302311733061632000 к.
на рік: 4604623466123270400 к. на рік: 9209246932246540800 к.
на рік: 18418493864493081600 к. на рік: 36836987728986163200 к.
на рік: 73673975457972326400 к. на рік: 147347950915944652800 к.
на рік: 29469590183188928000 к. на рік: 58939180366377856000 к.
на рік: 117878360732755737600 к. на рік: 235756721465511475200 к.
на рік: 471513442931022944000 к. на рік: 943026885862045888000 к.
на рік: 1886053691728091904000 к. на рік: 3772107383456183808000 к.
на рік: 7544214766912367616000 к. на рік: 15088429533824735232000 к.
на рік: 30176859067649470720000 к. на рік: 60353718135298941440000 к.
на рік: 120707436270597882880000 к. на рік: 241414872541195765760000 к.
на рік: 482829745082391531520000 к. на рік: 965659490164783063040000 к.
на рік: 1931318980329566126080000 к. на рік: 3862637960659132252160000 к.
на рік: 7725275921278264503040000 к. на рік: 15450551842556529006080000 к.
на рік: 30901103685113058012160000 к. на рік: 61802207370226116024320000 к.
на рік: 123604414740452232048640000 к. на рік: 247208829480904464097280000 к.
на рік: 494417678961808928193280000 к. на рік: 988835357923617856386560000 к.
на рік: 1977670715847235712773120000 к. на рік: 3955341431694471425546240000 к.
на рік: 7910682863388942851092480000 к. на рік: 15821365726777885702184960000 к.
на рік: 31642731453555771404369920000 к. на рік: 63285462907111542808739840000 к.
на рік: 126570925814223085617479680000 к. на рік: 253141851628446171234959360000 к.
на рік: 506283703256892342470318720000 к. на рік: 1012567406513784684940637440000 к.
на рік: 2025134813027569369881274880000 к. на рік: 4050269626055138739762549760000 к.
на рік: 8100539252110277479525119360000 к. на рік: 16201078504220554959050238720000 к.
на рік: 32402157008441109918100478720000 к. на рік: 64804314016882219836200957440000 к.
на рік: 129608628033764439672401914880000 к. на рік: 259217256067528879344803829760000 к.
на рік: 5184345121350577586896076993280000 к. на рік: 10368690242701155173792153986560000 к.
на рік: 20737380485402310347584307973120000 к. на рік: 41474760970804620695168615946240000 к.
на рік: 82949521941609241490337263892480000 к. на рік: 165899043883218482980674527784960000 к.
на рік: 331798087766436965961349051171840000 к. на рік: 663596175532873931922698102343680000 к.
на рік: 1327192351065747863845396204687360000 к. на рік: 2654384702131495727690792409374720000 к.
на рік: 530876940426299145538158961874880000 к. на рік: 1061753880852598291076317923749760000 к.
на рік: 2123507761705196582152635847119360000 к. на рік: 4247015523410393164305271694238720000 к.
на рік: 8494031046820786328610547168954880000 к. на рік: 16988062093641572657221094337909760000 к.
на рік: 33976124187283145314442188675819520000 к. на рік: 67952248374566290628884377351639040000 к.
на рік: 135904496749132581257777554703278080000 к. на рік: 271808993498265162515555109406556160000 к.
на рік: 5436179869965303250311102188262240000 к. на рік: 10872359739930606500622204376524480000 к.
на рік: 21744719479861213001244417513097920000 к. на рік: 43489438959722426002488835026195840000 к.
на рік: 86978877919444852004977670052391680000 к. на рік: 173957755838889704009955340104783360000 к.
на рік: 347915111677779208019910680209566720000 к. на рік: 695830223355558416039821360419133440000 к.
на рік: 139166044671111683207968272087653280000 к. на рік: 278332089342223366415936544175306560000 к.
на рік: 55666417868444673283187316870122240000 к. на рік: 111332835736889346566374633740244480000 к.
на рік: 222665671473777492332749271480487040000 к. на рік: 445331342947554984665498542960974080000 к.
на рік: 8906626858951119693310969659219520000 к. на рік: 17813253717902239386621939318439040000 к.
на рік: 35626507435804478773243878636878080000 к. на рік: 71253014871608957546487757273756160000 к.
на рік: 142506029743217915092975514547512320000 к. на рік: 285012059486435830185951029095024640000 к.
на рік: 570024118972871660371902058190049280000 к. на рік: 1140048237945743320743804116380098560000 к.
на рік: 2280096755891486641487608232760197120000 к. на рік: 4560193511782973282975216465520394240000 к.
на рік: 912038702356594656595043293024078720000 к. на рік: 1824077404713189313190086586048157440000 к.
на рік: 364815480942637862638017317209663040000 к. на рік: 729630961885275725276034634419326080000 к.
на рік: 145926192377055145055207126883870720000 к. на рік: 291852384754110290110414253767741440000 к.
на рік: 5837047695082205802208285075350720000 к. на рік: 11674095390164411604416570150701440000 к.
на рік: 23348190780328823208833140301402880000 к. на рік: 46696381560657646417666280602805760000 к.
на рік: 94592763121315292835332561205611520000 к. на рік: 189185526242630585670665122411223040000 к.
на рік: 378371052485261171341330244822446080000 к. на рік: 756742104970522342682660489644892160000 к.
на рік: 151348420994104468536532097928997120000 к. на рік: 302696841988208937073064195857994240000 к.
на рік: 60539368397641787414612839171598880000 к. на рік: 121078736795283574829225678343197760000 к.
на рік: 242157473590567149658451356686791040000 к. на рік: 484314947181134299316902713373582080000 к.
на рік: 968629894362268598633805426747164160000 к. на рік: 1937259788724537197267610853494328320000 к.
на рік: 3874519577449074394535221706988656640000 к. на рік: 7749039154898148789070443413977313280000 к.
на рік: 15498078309796297578140967027954626560000 к. на рік: 30996156619592595156281934055909253120000 к.
на рік: 61992313239185190312563868111818506240000 к. на рік: 123984626478370380625127736223637012480000 к.
на рік: 247969252956740761250251472447274049920000 к. на рік: 495938505913481522500502944894548099840000 к.
на рік: 991877011826963045000101169789196199680000 к. на рік: 1983754023653926090000202339578392399360000 к.
на рік: 3967508047307852180000404679156784798720000 к. на рік: 7935016094615704360000809358313569597440000 к.
на рік: 15870032189231408720001618717054358394880000 к. на рік: 31740064378462817440003237434108716789760000 к.
на рік: 63480127516925635520006474868217435159520000 к. на рік: 126960255033851271040012949736434870319040000 к.
на рік: 255920510069702542080025899472869740638080000 к. на рік: 511841020139405084160051798945739481276160000 к.
на рік: 1023682040278805168320010357891479362552320000 к. на рік: 2047364080557610336640020715782958725104640000 к.
на рік: 4094728161115220673280041471565917450209280000 к. на рік: 8189456322230441346560082943131834900418560000 к.
на рік: 16398912644460882694400165886263671800837120000 к. на рік: 32797825288921765388800331772527343601674240000 к.
на рік: 65595650577843530777600671545054687203347840000 к. на рік: 131191301155687061555201343090109374406695680000 к.
на рік: 262382602311374023110402686180218748823381120000 к. на рік: 524765204622748046220805372360437497646762240000 к.
на рік: 1049490809245496092480010529440874990083524480000 к. на рік: 2098981618490992184960021058881749980167048960000 к.
на рік: 4197963236981984369920042117767099960334097920000 к. на рік: 8395926473963968739840084235534199920668195840000 к.
на рік: 16791704947927937479680033742136799882336391680000 к. на рік: 33583409895855874959360067484273599764672783360000 к.
на рік: 6716721979171174991872027096854719905868513280000 к. на рік: 13433443958342349983744054193709439811737026560000 к.
на рік: 26865687916764709967488108387418879623474053120000 к. на рік: 53731375833529419934976216774837759246948106240000 к.
на рік: 107462751670618839739904867109671036987792212480000 к. на рік: 214925503341237679479809734219342073975584424960000 к.
на рік: 429701006762475358959619538438684147951168849920000 к. на рік: 859402013524950717919239076877368295902337699840000 к.
на рік: 1718804027049900715838478153754736591804675399680000 к. на рік: 3437608054099801431676956307509473183609350799360000 к.
на рік: 6875216108199602863353912615038946367218701598720000 к. на рік: 13750432216399205726707825230077892734437403197440000 к.
на рік: 27500724432798411453415650460155785468874806394880000 к. на рік: 55001448865596822906831300920311570937749612789760000 к.
на рік: 110005789370387245627325203681246283751118451159040000 к. на рік: 220011578740774491254650407362492567502236902318080000 к.
на рік: 440023157481548982509300814724985135004473804636160000 к. на рік: 880046314963097965018601629449970270008947609272320000 к.
на рік: 1760092629926195930037203258899940108035810417088640000 к. на рік: 3520185259852391860074406517799880216071620834177280000 к.
на рік: 7040370519704783720148813035599520864286483253709120000 к. на рік: 14080741039409567440297626071199041728572966507418240000 к.
на рік: 28161482078819134880595252142398083457145933014836480000 к. на рік: 56322964157638269761190504284796166914291866029672960000 к.
на рік: 112645856630552539524762017138384667656583724118545920000 к. на рік: 225291713261105079049524034276769335313167448237091840000 к.
на рік: 450583426522210158099048068553538670626334896474183680000 к. на рік: 901166853044420316198096137107077341252669792948367360000 к.
на рік: 1802333706088840632396192274214154682505339585896734720000 к. на рік: 3604667412177681264792384548428309365010679171793469440000 к.
на рік: 7209334824355362527584769193672637460042717887189358720000 к. на рік: 14418669648710725055169538387345274920085435774378717440000 к.
на рік: 2883733929742145011033907677469054984017174355751743680000 к. на рік: 5767467859484290022067815354938109968034348711503487360000 к.
на рік: 11534871838968580044135630719752439936068697423006974720000 к. на рік: 23069743677937160088271261439504879872137394846013949440000 к.
на рік: 46139487355874320176542522879009759744274789692027898880000 к. на рік: 92278974711748640353085045758019519488549579384055797760000 к.
на рік: 184557949423497280706170091516039038977099158768111595520000 к. на рік: 369115898846994561412340183032078077954198317536223191040000 к.
на рік: 738231797693989122824680366064156155908396635072446382080000 к. на рік: 1476463595387978245649360732128312311816793270144892764160000 к.
на рік: 2952927190775956491298721464256624623633586540289785528320000 к. на рік: 5905854381551912982597442928513249247267173080579571056640000 к.
на рік: 11811708763103825965194885857026498494534346161159142113280000 к. на рік: 23623417526207651930389771714052996989068692322318284226560000 к.
на рік: 47246835052415303860779543428105993978137384644636568453120000 к. на рік: 94493670104830607721559086856211987956274769289273136906240000 к.
на рік: 188987340209661215443118173712423975912549538578546273812480000 к. на рік: 377974680419322430886236347424847951825099077157092547624960000 к.
на рік: 755949360838644861772472694849695903650198154314185095249920000 к. на рік: 1511898721677289723544945389699391807300396308628370190499840000 к.
на рік: 3023797443354579447089890779398783614600792617256740380999680000 к. на рік: 6047594886709158894179781558797567229201585234513480761999360000 к.
на рік: 12095189773418317788359563117595134458403170469026961523998720000 к. на рік: 24190379546836635576719126235190268916806340938053923047997440000 к.
на рік: 48380759093673271153438252470380537833612681876107846095994880000 к. на рік: 96761518187346542306876504940761075667225363752215692191989760000 к.
на рік: 193523036374693084613753009881522151334450727504431384383979520000 к. на рік: 387046072749386169227506019763044302668901455008862768767959040000 к.
на рік: 774092145498772338455012039526088605337802910017725537535918080000 к. на рік: 1548184290997544676910024079052177210675605820035451075071836160000 к.
на рік: 3096368581995089353820048158104354421351211640070902150143672320000 к. на рік: 6192737163990178707640096316208708842702423280141804300287344640000 к.
на рік: 12385474327980357415280192632417417685404846560283608600574689280000 к. на рік: 24770948655960714830560385264834835370809693120567217201149378560000 к.
на рік: 4954189731192142966112077

Переселилися на „ДІЛО
з Австрії: за країною: 1
 на п'яту рік . . . 23 к. 44 корон
 на шість років . . . 16 „ 22 „
 на вісім років . . . 7 „ 6 „
 на дев'ять років . . . 7 „ 6 „
У Львові (без почтової пересилки),
 на п'яту рік . . . 28 к. на шість років . . . 14 к.
 на чверть року . . . 7 „ на місяць . . . 14 с.
Повсякденне число копій у Львові 10 с.,
на провінції 12 с.,
Оголошення публічні приймають ся по 30
с. за одну стрічку історично 450 „ міське, а в ру-
бри „Надіслане по 60 с. — Подати і інші приватні
зготовлені числять ся по 30 с. за стрічку.
Пересилати і надіслати на історичні публі-
у Львові.

А) що в Коропці дня 6. лютого 1908. хотіли ударемнити службу ц. к. жандармам Ябчинському

Всілякі замовлення виконує
вейчас. 1552 1 .10
Опаковане старанне.

ТЕЛЕГРАМИ.

Дня 15. жовтня 1908.

Коропеченькі поді перед судом.
Станіславів. (Вл. тел.) В саль станіславівського окружного суду, де вже відбувалися масові процеси за Чернівці і Лядське розпочалась нині розправа проти обвинених за події в Коропці. На саль маса публіки. Протоколианти відчитали акт обжаловання по польськи, оборона зажадала відчитання по руськи, трибунал пішов на нараду. Година 11. перед пол., розправан далі триває.

Обструкція в чеській соймі.
Прага. (ТКБ.) Також і вчорашнє засідання було виповнене технічною обструкцією. Дальше засідання нині.

Пасивний опір на залізницях.
Краків. (Тел. по.) Нині розпочався пасивний опір на лінії Північної залізниці Краків-Відень. На разі зазначається він опізненом тгарових поїздів. Відчула його вже й на державних лініях, бо 6 потягів, що мали приїхати вже до Кракова, стоїть ще в Подгузі і Бежанові.

Прага. (ТКБ.) По вчорашньому засіданню союму мало відбулись засідання комісії. В комісії шкільній і краєвої культури не було комплету. На засіданні промислової комісії прийшли також Німці. Мав бути переведений вибір представителів. З німецького боку поставлено кандидатуру п. Пахера. Перед вибором Чехи зажадали від Німців заяви, що готові брати участь у працях комісії та залишити обструкцію. Посол Штрахе іменем Німців відповів, що вони не можуть вольти волю Чехів, бо їх становище в комісії залежить-ме від становища, яке займуть німецькі послы в повній палаті. В голосованні впадо 11 голосів на п. Пахера, 11 на провізоричного представителів п. Хотека, решта голосів розбилась. Німці не дістали отже більшості. На те п. Штрахе заявив, що після умови президія в тій комісії мала бути німецька; коли-ж Чехи не признали права німецького кандидата, Німці вважють умову за зрівну та не будуть далі брати участі в роботах комісії. По виході Німців комісія далі радла.

Делегації.

Будапешт. (ТКБ.) Комісія маринарків угорської делегації прийняла в загальній і подвійній дискусії пропозиції й бюджет маринарків.

Засуд українського посла.

Чернівці. (Тел. пр.) Колишнього члена другої думи і українського клубу в тій-же думі Хвост, засуджено на заслання за розширювання прокламацій з вівзаван, аби неслухати властей і повалити теперішні порядки в Росії.

Вісті зі Сербії.

Будапешт. (Тел. прив.) Сербська преса дуже палко виступає проти Австро-Угорщини та звзаває до торговельного і товариського бойкоту всіх австрійських підданних. Одна газета звзаває людиність, аби нічого не продавала австрійським конзулам і конзулярним агентам.

Будапешт. (Тел. прив.) Вчора антиавстрійські демонстрації в Білграді знова повторились. Австрійські купці боять ся, щоб розагитована людиність не кинулась на їх склепи. Скупштина має намір з власної волі підвистити воєнний кредит з 16 на 30 мільйонів динарів.

Білград. (ТКБ.) Вчора вечером уладжено перед королівською палатою і міністерством війни маніфестації з музикою і стягами. В поході брали участь професори університету, послы, пані і т. и. Піднесено виликни в честь короля і наслідника престолоа, Босни й Англії та проти Австрії.

Білград. (Тел. прив.) Тут пробуває делегація Молодотурків, котра відбуває нараду зі сербським правительством.

Білград. (ТКБ.) Королівським указом отворено вчора звичайну сесію скупщини.

Становище Чорногорці.

Цетинія. (Тел. прив.) Чорногорська скупштина на телеграм сербської скупщини відповіла телеграмою, в котрій міститься ся між и. такий уступ: Влезнаємо вас, що Чорногора готова посвятити все для справи й слави сербського народу. Звзаваємо Сербів і Чорногорців, аби тепер або ніколи не повстали для охорони національного сербського скарбу. Сербі й Чорногорці з'уміють як брати згинати спільно в святий війні.

Цетинія. (ТКБ.) Вчора перед сербським посольством відбувалася велика дружна маніфестація. В цілій країні відбуваються ся збори, котрі звзавають привітальство до енергійної акції для оборони прав Чорногори й сербського народу.

Болгарія і Туреччина.

Кельн. (ТКБ.) Доносять із Солуна, що там вижадіють 20 батерій з Царгороду. Великий везир приказав властям, аби не позваляли виставляти королівсько-болгарських признак у Монастирі, Солузі й Ускіубі.

Париж. (ТКБ.) Заступник Болгарії в Парижі, д-р Станішов, заявив кореспондентови дженіка „Темра“, що не правда, неначе Болгарія мала вислати ультимат під адресом Туреччині; однак на всякий випадок Болгарія мусить домагати швидкого признаня своєї незалежності, бо теперішній стан невпевності денерує болгарську людиність та відомо впливає на фінансовий стан і економічне жите в краю. Болгарський народ не хоче війни і знає небезпеки війни, але з другого боку не може згодитись на теперішній стан невпевності.

Бойкот Австрії.

Царгород. (ТКБ.) Агітація за бойкотом австрійських товарів ширить ся дальше. Дневник „Ikdan“ звзаває народ до економічної боротьби, котра дає нагоду піднести краєвий промисл. Дневник „Sabah“ атакує австро-угорського амбасадора за його кроки у великого везира проти бойкоту. Бесідники на передучорашнім вічу накликували людиність кинути політику почувань а хопитись реальної політики. Також молодоту, рецький комітет і преса приймає сей клич.

Царгород. (ТКБ.) Австро-угорський амбасадор зробив у великого везира кроки проти бойкотування кораблів австрійського Lloyd-a. Великий везир прирік видати відповідні поручення директорам поліції в Царгороді й міністроам внутрішніх справ.

Відень. (Тел. прив.) Шість австрійських кораблів „Lloyd-a“, котрі стоять на турецьких водах, не можуть з приводу бойкоту ні наладувати ні виладувати товари та мусять разом з ними кружити по морі.

Відень. (Тел. прив.) Преса доносить, що наслідком бойкоту австрійських кораблів і купців у Туреччині та наслідком грізного положення австрійських горожан, проти котрих турецькі агітатори юдять людиність, австрійська ескадра має виплисти на турецькі води.

Відень. (ТКБ.) Як доносять газети, Союз австрійських промисловців звернувся до бар. Еренталя з приводу бойкоту австрійських товарів і кораблів у Туреччині. Бар. Еренталь телеграфі-

чно відповів, що вже повідомив австро-угорського амбасадора в Царгороді, які кроки має зробити в тій справі.

Російський бюджет.

Петербург. (ТКБ.) Бюджет на 1909 показує в приходах звичайних 2477 мільйонів, у звичайних видатках 2472 мільйонів рублів, у надзвичайних приходах 1,700,000 рублів, у надзвичайних видатках 159,200,000 рублів. У цих видатках містяться ся видатки, сполучені з російсько-японською війною. До прелімінаря бюджету міністер скарбу додав широке пояснення, в котрім каже ся, що звичайні приходи з 1908 року о 90 мільйонів вищі, ніж преліміновано, а звичайні видатки о 160 мільйонів вищі, ніж преліміновано. Бюджет на 1909 рік показує в порівнянні з давнішими роками надзвичайний зріст звичайних видатків і приходів. Єдиним жерелом заспокоєня необхідних потреб булоб підвищення податків. Правительством пропонує думи заведення податку доходу і податку від нерухомості, підвищення податку від тютюну, заведення податку від тютюку і цигаретового паперу. В той спосіб приходи й видатки моглиб зрівноважитись, але й тоді булаб вказана велика ошадність, бо рівновагу легко захитати. Що до надзвичайних видатків спеціально на залізницю, то їх треба покрити дорогою позички. Однак непрактично кожного року зятати позички з уваги на задовжене держави, а бюджетова рівновага повинна здобуватись з допомогою підвищення податків і обмеження видатків.

Міністер кінчить свою яву ось так: Дорогі швидкого розвитку душевного життя і заспокоєня різних культурних потреб велими принадна, однак при недостатній обережності грозять кожній державі поважні небезпеки, а з'особна Росії, котра саме перебува велику війну й внутрішні заворушення. Росія мусить вибрати иншу дорогу, шлях повільного розвитку державних видатків у тісній гармонії зі своїми засобами.

Холера.

Пекін. (ТКБ.) Один жовняр російської ескадри помер у тутешній амбасаді на холеру.

Університетські заворушення.

Петербург. (ТКБ.) Правительством постановило в разі дальшого тривання студентських розрухів замкнути університет, увязнити проводирів та неспокійні елементи прогнати з Петербурга.

НОВИНКИ.

— Зза кулісь польської гакати. Як звсісно, Польки стараються ся задержати свій „patowody stan rosiadania“ між иншим і в той спосіб, що при всяких іспитах в польських школах „палать“ учеників Русинів. Роблять се для принципу, аби спиноувати чисельний зріст руської інтелігенції, дарма що на руські протести в пресі і в парламентарній трибуни, закривають ся відтак фарисейською відповіддю, буїм то руські ученики слабше підготовлені, творять елемент менше культурний і т. п. До нашої редакції надіслано приватний лист, що дістав ся припадково в руську руку, а котрий кидает ярке світло на польську гакатичну роботу. Лист писаний одним управителем школи, Польком, до професора учительського семінарії в Тернополі, Станіслава Сроковського, звсісного вшепольського діяча та політичного агітатора в Тернополі і звучить дословно: Wielmożny Panie Profesorze! Ośmielam się prosić Wielmożnego Pana Profesora o łaskawe względy dla ucznia Grzegorza Ostapowicza, który ma obecnie zdawać egzamin wstępny na kurs. Chłopa bardzo porządny, spokojny i wychowawcy nie we wielkiej ruszczyźnie a prztem biedny. Natomiast ma się zgłosić niejaki Mikołaj Szmatka z zamiarem złożenia egzaminu wstępnego na I rok, gdyż r. ub. na kurs nie zdał, a że pochodzi z rodziny tak hajdamackiej a w dodatku hajdamaka uczył i w wpał w jej zasady antypolskie, przede jako szkodliwego w przyszłości należałoby niedopuszczyć. Na I rok zdał dlatego, ponieważ gdy na I rok nie zda, to na kurs musi być przyjęty. A że to jest „nasz“, przeto będą użyte wszelkie sposoby, by tego przepuścić. Ja jako Polak patrzyęta piszę ten list w tym celu, by zapobiedz na przyszłość. Z należytym szacunkiem i t. d. (Слідче підпис). Відтак слідче так постскриптум: W tutelstwie wsi zakazuję rodzice dzieciom swym pozostć w polskiego języka, zaś w miasteczku Probużna otwierają prym. ruskie gimnazjum, aby mieć jak najwięcej inteligencji ruskiej. A my co robimy? Zdaję się, że pozwolenie na to dostana. Konięcznie nam by należało otworzyć polskie gimnazjum w Husiatynie prywatnie aby zapobiedz złemu. Zdanіem mojem jest zwołać zjazd nauczycieli Polaków do Husiatyna i przedsięwziąć środki zaradcze. Nie uczę żadnego Rusina za najdroższy pieniądz tylko Polaków obojętne pódarmo i do szkół posyłać. — Сей документ демаскує найліпше способи, якими Польки боронять свого „stanu posiadania“ на руській землі, а се се документ типічний. Не лише польське учительство управляє гакатичні практики з Русинами, але й всі верстви польської суспільності, о скілько в їх руках спочиває змога рішати про долю Русинів. Це се згідне не кажемо з засадами етики та справедливости, але з приписами закона, нехай спитають де треба наші послы.

— Рептильки між собою. Як між слугами лучається ся нерас, що один стареєт ся виїсти другого та сам захопити його місце, так і „Руський Селянин“, видаваний за польський гроші „практичним ворогом чужої приватної власности“, Деянчук, позавидував, видно, „Русланові“ той мізерній субвенції, за яку він веде своє животінє, і стареєт ся змивити в своїй хлібодавчій, що лиш він, „Руський Селянин“, потрібний на свьвіт, а „Руслан“ не має найменшого значенія і в нашій суспільності не варта його субвенціювати. Сей „Брогтвід“ подиктував „Рускому Селянинові“ ось які „ювілейні“ уваги: „Редакція „Руслана“ хоче обходити ювілей свого істнованія або бодай в той спосіб звернути на себе увагу тай показати що еще жие, тай дихає. Адміністрація наказано, аби вишукала, хто є найстаршим читачем того дуже рідкого а велими поважного органу. По совісних пошукувах показало ся, що жаден перепідплати не тримає той газети довше як місяць а навіть безплатні перепідплатники звертали письмо по одностайним читанню, зріваючи ся навіть безплатної користі. Одним одиноким сталим читачем від початку видавництва аж по нинішній день є прокуратор державний. Він читает цілий нумер щоденно, від початку до кінця. Другим постійним читачем від початку є п. Александер Барвіський, але він читает лиш передові статі, котрі сам пише. Так отже ювілейне торжество відбуде ся хіба в присутності п. прокуратора і п. Барвіського“.

— Зміна обряду. Як виказує урядовий „Miesięcznik statystyczny“, в місяці серпні 39 осіб руського обряду перейшло на обряд латинський. Крім того перейшла на сей обряд одна протестантка і одна безвіроповідна. В тім самим часі

лише один римо-католик перейшов на протестантизм.

— Трактованє Русинів в міністерстві. В нашій понедільковій новинці (ч. 229) під заголовком „Трактованє Русинів в новім міністерстві“ подано через друкарську похибку, що в липневих номінаціях покликано тут 13 Поляків. Се простумо тим, що тоді іменовано Іх 19, а ось при недавнім доповненню міністерства прийнято ще двоох нових. Значить: до нового міністерства покликано 21 Поляків, а не прийнято ні одного Русина!

— До відома митрополітичної консисторії. Підчас будови церкви в Повіті (городецького повіта) взяв був парох о. Володим. Лотоцький як тодішній представител парохіяльного комітету з церковної каси кілька тисяч корон, щоб заплатити майстра. Гроші ці, зятігнені у формі позички, мало покритись з розписаної конкуренції, яка плиннула велими шедро. При кінці 1906 р. вибрано новий комітет, бо о Лотоцький, а за ним і инші не дуже дбали про прийняті на себе обовязки. Представитель сего комітету п. Онуфрій Гавришин зажадав від о. Лотоцького рахунку з виданих грошей як також з конкуренції. Але сей позбув його брутально заявою: „Се не твої гроші і тобі нічо до того;“ Таксамо байдужний і глухий наш парох на домагання инших членів комітету і від 1904 р., се є від укінчення будови церкви по нинішній день не маємо ніякого звіту ні замкнення рахунків в сій справі. А тимчасом ходять з сего приводу по селі різні толки та росте обуренє. До того починаєт ся вже друга конкуренція на поправу парохіяльних будиноків і на паркан, що щез кудись спід самої церкви, а тут же перша конкуренція не знати в якім стані... Безрадні супротиви поведєня свого пароха, просимо отсею дорогою Всевьшїа. консисторію, щоби вглянула чимкорше в се діло. — Парохіяльний комітет в Повіті.

— Генерал Мищенко а кулі. Російські газети доносять, що на маневрах під Асхабадом під Кавказом зранено генерала Мищенка, звсісного з російсько-японської війни. В маневрах брала участь турецька бригада стрільців, козаки та артилерія. Дня 5 с. м. Мищенко з иншими командантами находив ся трохи осторонь від війська і стежив за його рухами. Всюди слав ся дим від стрільця. Нараз коло генерала Мищенка стали літами кулі. Коли вже дим розвіяв ся, присутні там офіцери побачили, що Мищенко вхопив ся за ногу. За хвилину упав на землю хоружий Забей-Ворота, зранений кулею. Дано трубку сигналу на перерву вправ і генералови поспішили лікарі на поміч. Стали робити слідство. У салдатів оглянено карабіни і виявилось ся, що в деяких ротах салдати мали при собі острі патрони і хтось стріляв з них на генерала. Мищенко і його ад'ютант легко ранені. З того приводу в російських кругах переповідають ось яку легенду про сего генерала. До армії, якою командував в Манджурії Мищенко, прибув Чорногорець, якийсь Пламенац-Попович і був призначений на ордонанса для генерала. Мищенко дуже полюбив Поповича. Одного разу раз якось перед боем Попович взяв ся зашептувати генерала від кулі. Мищенко за жарту згодив ся. Се було саме перед тим, як військo виходило на бій. Вже закомандовано сідати на коней. Пламенац-Попович почав „шептати“, але не встиг, бо генерал уже сів на коня і одна нога по другім боці сідала зістала ся незашептанною. І власне в сю ногу Мищенка ранила куля на війні. Тепер під Асхабадом генерала знову ранено в сю ногу...

— Кріпачтво в Росії мабуть ще не викоринило ся, як свьідчить отсей факт, наведений в „Бірж. Вестомостях“. Поміщик саратівської губернії, генерал Аллечев не дає не тільки їздити, але й ходити по його землі в Тугузіській саратівської губернії. Про се вивішено відповідну табличку на межі його маєтку. І селяне, свої та чужі, знаючи свого пана, омивають його землю на 3 до 4 версти. Але недавно два якісь прохожі селяне, не знаючи того, пішли аллечевським шляхом і стріли поміщика. „А ви що таке, с... с...? Дам я вам зараз, мерзавці!“ Селяне навколїшки: „Змилуй ся, ми не тутешні“. „Мовчати! Лягати, їдьте землю!“ Що-ж робити? Беруть по жминці землі, жують. „Ну, а тепер гайда! І внукам, правнукам скажете, щоб і нона суди не показували! Другого дня налав ся ділч на своїх тах робітників. Як громадили сіно, пішов дощ і сіно трохи підмокло. Наскочив як раз лав. „Сіно мокре? На шибеницю вас!“ Робітників оправдують ся. „Мовчати! Запору! Ідьте сіно!“ І тут нічого було робити: беруть сіно, жують його, а саратиний пан питаєт ся: „А що смачне?“ І чимало лиха терплять селяне свого маєтку. „Чому-ж ви не скажете ся? — питають їх. „Та як його скажати? Ми-ж на його землі тільки й хліб маємо. Як що не так, зараз відбере нам аренду, а тоді хоч пропадай. Кріпаки ми!“

— З лівьвівської політехніки. В минулім зимовім курсі на лівьвівській політехніці було записаних 1,629 студентів, з того 893 на відділі інженерії, 383 на будові машин, 166 на будівництві, 144 на технічній хемії, 43 на гідротехніці. В слідуючій курсі було записаних на відділі інженерії 740, будові машин 321, будівництві 138, технічній хемії 135, гідротехніці 45, разом 1,379 студентів. По народностям було: 1,376 Поляків, 82 Русинів, 6 Чехів, 9 Росиян 4 Німців і 152 студентів инших народностей. В числі Поляків находить ся кількостот Жидів. Стіоністсь зачислено до рубрики „инші народности“. Статистика побираних стипендій виказує, що в зимовім півроші студенти побирали загалом 39,120 корон, а в літнім 32,865 кор. Що-до диференціаль лівьвівської політехніки стоїть на третім місці в Австрії.

Оповідки:

Календар Завтра, в п'ятницю: Діонісія, (лат. Гавла), Позавтра, в суботу: Єротей, Верон. (лат. Люцини).

□ Вребував лівьвівського руського народного театру в Коломиї. (Сяля Щадинці. Початок о 7:30 вечером.)

В суботу, 17. с. м. „Продана наречена“, опера в 3 діях Ф. Сметани.

В неділю, дня 18. с. м. (остатнє представлєнє) „Сердє бурі“, історичні картини зі співань в 5 діях Б. Грінченка.

□ Вечір пісні і гумору, устроєний д-ром Львом Лопатинським, відбуде ся в Яворові, в неділю дня 18. с. м. в саль польського „Сокола“ з богатою вокально-декламациною програмою.

□ Віче в Одрехові сьнізького повіта відбуде ся в неділю, дня 18. с. м. в домі читальні „Провсьвіта“. Обговорені будуть: 1) Справа соймової виборчої реформи. 2) Політичне та економічне положєнє руського народу. Початок о 5. год. пополудни.

□ В справі еміграції до Америки. Вправді ми протинні всякій еміграції чи то до Канади, Америки або навіть до Пруса, але видати, що голі здержати сей рух, позволимo собі зробити деякі уваги та подати нашим емігрантам раз, як мають поводити ся, вибираючи ся в дорогу та в цілі

їзди, бо надходить час, коли знов сотки, тисячі наших людей рушить за море на роботу. Ми сильнє переконані, що і наш селянин не кидав би своєї хати, колиб мів в краю заробити тільки, кілько потребує на скромне удержанє себе та своєї родини. Але що-ж? Ліха доля, злидні, недо-статок, ті єдині агенти приневолюють чоловіка кидати жінку, діти — приневолюють сина кидати родичів, братів, сестер та йти в свьіт за очі, шукати хліба, глядати ліпшої долі. Сумно, дуже сумно, але поки-що ми не в силі найти на се радї. Ще більше жалє нам наших селян коли подумуємо, кілько мусьтє вони натерпіти ся, що мусьтє переїти, заки доведеть ся їм стати на новій землі. Як знаємо, наші люди, вибираючи ся в дорогу, звертають ся по пораді до всяких агентів, людей без совісті та чести, котрі з зинною кровю обдирають емігранта, циганяєт в різні способи. Так приміром дуже часто кажуть собі більше платити, чим в дійсності карта коштує, або висилають людей на сіпно так, що люди нераз два тижні жуть при воді, а се їх багато коштує; або знова є дають точної поради та в наслідок того звертають наших людей аж зза води. Отсе якраз лежить перед нами книжка під заголовком „Добрі та щирі ради для виїзджачих в Канаду, Америку і т. д.“, видана бюрою подорожжя „Сьвіт“ в Чернівцях (ул. Козановського ч. 1.), котрого власителем є, як зачуваємо, наш земляк п. Роман Сірецький, бувший урядник „Зязкового Банку“ в Станіславові а потім тов. „Гамбург-Америка“. Книжочка написана популярно і подає докладно, як поводити ся та що робити, аби дістати ся до Канади та до Америки без перепон та клопотів. Звертаємо проте увагу на сю книжочку всіх тих, що мають намір їхати чи то в Канаду, Америку або де инде, а котру може дістати кожний даром, як напише картку до п. Романа Сірецького в Чернівцях бюро подорожжя „Сьвіт“, ул. Козановського ч. 1.) Радимо всякому не давати нікому завдатків, не звертати ся до чужих агентів по шифарти, але удати ся о пораді до бюро подорожжя „Сьвіт“ (Сірецький і С-ка, Чернівці, ул. Козановського ч. 1.), котрого анонс находить ся в нинішнім числі „Діла“ та крім поясненє можна дістати і корабельні карти. — З Народної Канцелярії, Львів ринок, ч. 10.

□ Руська Захоронка в Стрию. Перші конституційні загальні збори тов. „Руська Захоронка“ в Стрию на Шумлянщині, відбудуть ся в неділю, дня 18. с. м. о годині 11:30 в полуднє в сали „Народного Дому“. Ціль товариства — охорона руського елементу перед польонізацією, яка дуже скорим темпом обнимає що-раз ширші крути на перемістї Шумлянщини. Щоби саме запобігти, треба щоби наші діти вже від найпершої молодости научили ся любити і шанувати рідне слово і свій наріз вважали, треба в них вшити любов до всього що рідне. Передеступні роботи коло отворєня захоронки вже майже скінчені. Комітет основателів закупив на захоронку реальність на розі улиці Руської і Шумлянщини за суму 6,000 кор., котру то квоту позичено в касі на сплату в 6 піварічних ратах за порукою 11 членів. Роботи коло внутрішнього уладженя вже виконують ся, так що з днем 1. падолиста захоронка буде отворєна і до публічного ужитку віддана. Догляд над дітьми буде поручений сс. Службеницям. Русини особливо в Стрийщині, з огляду на важку задачу товариства, повинні приступати в його члені (вписове 1 К, місячна вkladка 20 сот.), а також причиняти ся датками до покриття коштів закупна діла і внутрішнього урядженя. Датки належить складати на руки п. Ольги Тишинської в Задатковій касі в Стрию.

□ Перенесенє моци бл. п. Анатолія Вахняни-на і його отця Климента і з 13. поля Личаківського кладовища до родинної гробниці відбуде ся дня 22. жовтня (четвер) о годині точно 10 рано. На сей сумний обряд запрошує родина всіх своїх, приятелів і лівьвівську, руську громаду. Заупокійні тихі Служби Божі з панахидою відбудуть ся в п'ятницю, дня 23. жовтня о годині 9:30 в Преображенській церкві.

— З Соколя. Загальні збори політичного товариства „Руська Рада“ в Соколі відбудуть ся дня 29. с. м. о гол. 2. по полудни в сали „Народного Дому“. Потагодженя очікують важні і почути справи. Виділі наїє ся, що на тих зборах не забракне ані одного члена. За виділі: П. Личаківський голова, Д-р Перфецький секретар.

— Русини читають: Що пишуть до першої руської фабрики тютюку і паперів в Збаражі: „Паперці і тютюк дсрі, дуже люди хвалять. — Заряд спілкової крамниці в Єзуполі 1504

Що сманує, то все для тіла хогенійтє, віж несмачні різи, а передовім ліка. Емულიна Скотта се дуже смачна, легко стравна фрма трану, котру навіть діти приймають дуже радо. Дістати можна у всіх аптекх.

Урядові вісти.

§ Наданє презент. Намісництво запрезентувало о. Романа Гумезюка, русько-кат. сотрудиника в Старій Соли, на опорожнену парохію цїсарського наданя в Миховій, а о. Омеляна Венгрюновича, русько-кат. пароха в Матійовій, на опорожнену парохію цїсарського наданя в Тилчі.

Посилайте датки на будову великої бурси на школи Руського товариства педагогічного у Львові ул. Сикстуська ч. 47.

До „Народної Гостиниці“ приїхали дня 15. X. 1908 Іван Копюк, Холорів; Володимир Тимочко, Перемішль; о. Іван Андрушин, Красне; Стефан Юрків, Заліщики; Сильвестер Герасимович, Леніни; Іван Дроздовський, Ропляка Іван Діонисий, Ропляка; Юрій Патрії, Перемішль; Осип Мартюк, Золочів; о. Іван Навроцький, Голічів; Осип Демків, Самбір; Альбін Еліас, Таусте; Миколай Давидів, Палайчиків; Василь Кулик, Ліхачівч зарічч; Давид Мишель, Ширець; о. К. Лотоцький, Литвинів; о. Анатей Пеленський, Книгиничі; о. Іван Шуровський, Стиняна нижня.

Кормлячі матери

дістають скріплєне і збогачєне молоку по спожинтї ЕМУЛЬЗІЇ СКОТТА.

Утома

уступає, дитина стає здоровша і веселїша віж доси. ЕМУЛЬЗІЯ СКОТТА додає у всіх кризах материнства сили, підбадьорює і є притім приємна в смаку та легко стравна.

1415 IX.

Цїна оригінальної флашки 2 кор 50 сот.

Дістати можна у всіх аптеках.

Правдла лише в тому марко — рибачок — як внаком гарантійний!

Уголь камінний Конс найліпшої якості Спілка імпорту камінного угля перша галицька Антрацит поручає у Львові, ул. Сикстуська ч. 25. 1343 6—20

Мужики.

Сучасна повість.

Авторизований переклад із польського
М. Павлика.

— Гале... шкоду... ніби то заяці належать кому... стерво... підсів на мене... вже на полі був... а той з обох цівок стріляв... бодай тебе, чорте... лиш нічо не кажіть... до суду би заїздили... побережники... тай зараз би й фузію відобрали... а то не моя... Гадав-ем, що само мене ся... поміжть, бо так ирве, так болить...

— Такий то ти майстер! Такий собі тихонький, лелюм-полелюм, а з дідичем заячниками ділить ся... Ігій... але ногою за ту спілку запла-тиш...

Оглянув ще раз і страшенно зажурился.

— За пізно, богато за пізно!

— Порадьте, порадьте! — стогнав зляканий.

Уже нічо не відповів, лиш рукави закотили, вийняв гострий ніжик, ногу скопив кріпко тай став відрубувати шпроти та ропу витискати.

Куба зразу рув, як звів дорізуваний, аж йому заткав рот кожухом, утих, бо виліз із болю. Випорядив йому ногу, обложив якоюсь мастю, обвив новими шматками, аж тоді його стверзів.

— До шпиталю мусиш іти... — воркнув тихо.

— До шпиталю? — Без тямі був іще.

— Втіли би тобі ногу, то би-се може й подужав.

— Ногу?..

— Розуміє ся, вже ні до чого, попсована, чорніє вся.

— Втіли би? — питав ся, не можу поро-зуміти.

— В коліні. Не бій ся, мені куля урвала ко-ло самої задниці, а жию.

— То лиш утяти болуче місце та й був би-м дужий?..

— Як би хто рукою відняв... але до шпита-лю треба тобі зараз іти...

— Ні, бою ся, ні... до шпиталю...

— Дурень-есь!..

— Там живцем ріжуть... там... Обріжте ви...

що лиш хочете, заплачу, обріжте... до шпиталю не хочу, волю вже осьдечки здихати...

— То й здохнеш... то лиш дохтор може то-бі втіти. Піду зараз до віта, аби тобі на завтра дали підводу тай відвезли в місто.

— Дурно підете, бо до шпиталю не підю...

— сказав твердо.

— Гале, будуть тебе питати ся, дурний.

— Утяти тай зараз видужає... — повторив Куба стиха по його відході.

Нота перестала його боліти по поратівлі, лиш задеревіла аж до пах, а по цілім боці чув мов

би мурашки лазили, але не вважав на се, бо гли-боко задумав ся.

— Полукав би-м! Мусить бути, що й так є, атже Ямброжи ноги цілої не має... на кулі ходити... Каже, що як би рукою відняв... Але Борина би мене прогнав... розуміє ся, парубок без ноги... ані до плуга, ані до жадної роботи. Шо-ж би я діяв? Лише худобу би мені пасти або на жабри йти... як той старий деревляний виступець, на сьміте... здихати під плотом. Сусе милосерний! Сусе! —

Порозумів ралтом ясно тай аж підняв ся з осліп-ної тривоги. — Сусе! Сусе! — повторив горячо-во, безтямно джочучи вєсь.

Зайшов ся глибоким, жалібним плачем, кри-ком несли, котячої ся в западню без поратівлі.

Довго вив і сів ся в муці, але крізь ті слези та розпуку, стали йому снувати ся якісь по-станови, міркування, втихав поволи, втихмиряв ся тай так заглябляв ся в себе, що нічого не чув; мов крізь сон мерехтіло йому якесь гране, сьпіва-не, близькі верески.

Саме тоді вєсьє переносило ся до Бо-рини.

Робили переносини Ягусі до чоловіка.

Трохи перед тим перепроводили здорову ко-рову тай перевезли скриньку, перини та різні статки, які діставала в віні.

Тепер же, може з отченас по заході, коли смеркло ся і сьвіт заволок ся хмарами, бо на відміну йшло, виступили від Домінікової.

Музика йшла наперед тай грала жваво, а за нею Ягусю, прибрану ще по вєсьєльному, мати вєла з братами та кумами, а за ними, де хто взяв місце, валили гурмою вєсьєльні.

Йшли поволи здовш ставу, котрий почорнів і гас придушенням сумерком, серед хмар чим раз густіших, у тишині темряви оглухло тай сльпої ще, так що тупоти та гроне розходило ся недалеко тай дуділи як би з під води.

Молодь підспівувала инді, ба кума яка за-вєла, хлоп котрий верескує: „да дана“, але за-раз утихали, охоти ще не було тай лютє вохка переймала до живого.

Аж як навернули в Борині олітки, дружки засьпівали:

А плакала дівчина,
Як їй шлюб давали;
Штири сьвічки засьвітили,
В органи заграли.
Гадала-сь, дівчино,
Що все тобі будуть грати?..
Вчера трохи, нині трохи...
А на ціле жите плач!

На ганку перед порогом, чекав уже Борина, кавалери тай Юзю.

Домінікова вєсьєла наперед, у вузличку, о-крайчик хліба, пушку соли, вуголь, віск із яроної та китицю колюся посьвяченого на Зільну, а коли й Ягусь поріг переступила, куми метали за нею нитки випорєні та волокно, аби лихий не мав приступу тай вело ся їй усе.

А плакала дівчина,
Як їй шлюб давали;
Штири сьвічки засьвітили,
В органи заграли.
Гадала-сь, дівчино,
Що все тобі будуть грати?..
Вчера трохи, нині трохи...
А на ціле жите плач!

На ганку перед порогом, чекав уже Борина, кавалери тай Юзю.

Домінікова вєсьєла наперед, у вузличку, о-крайчик хліба, пушку соли, вуголь, віск із яроної та китицю колюся посьвяченого на Зільну, а коли й Ягусь поріг переступила, куми метали за нею нитки випорєні та волокно, аби лихий не мав приступу тай вело ся їй усе.

А плакала дівчина,
Як їй шлюб давали;
Штири сьвічки засьвітили,
В органи заграли.
Гадала-сь, дівчино,
Що все тобі будуть грати?..
Вчера трохи, нині трохи...
А на ціле жите плач!

На ганку перед порогом, чекав уже Борина, кавалери тай Юзю.

Домінікова вєсьєла наперед, у вузличку, о-крайчик хліба, пушку соли, вуголь, віск із яроної та китицю колюся посьвяченого на Зільну, а коли й Ягусь поріг переступила, куми метали за нею нитки випорєні та волокно, аби лихий не мав приступу тай вело ся їй усе.

А плакала дівчина,
Як їй шлюб давали;
Штири сьвічки засьвітили,
В органи заграли.
Гадала-сь, дівчино,
Що все тобі будуть грати?..
Вчера трохи, нині трохи...
А на ціле жите плач!

На ганку перед порогом, чекав уже Борина, кавалери тай Юзю.

Домінікова вєсьєла наперед, у вузличку, о-крайчик хліба, пушку соли, вуголь, віск із яроної та китицю колюся посьвяченого на Зільну, а коли й Ягусь поріг переступила, куми метали за нею нитки випорєні та волокно, аби лихий не мав приступу тай вело ся їй усе.

А плакала дівчина,
Як їй шлюб давали;
Штири сьвічки засьвітили,
В органи заграли.
Гадала-сь, дівчино,
Що все тобі будуть грати?..
Вчера трохи, нині трохи...
А на ціле жите плач!

На ганку перед порогом, чекав уже Борина, кавалери тай Юзю.

Домінікова вєсьєла наперед, у вузличку, о-крайчик хліба, пушку соли, вуголь, віск із яроної та китицю колюся посьвяченого на Зільну, а коли й Ягусь поріг переступила, куми метали за нею нитки випорєні та волокно, аби лихий не мав приступу тай вело ся їй усе.

А плакала дівчина,
Як їй шлюб давали;
Штири сьвічки засьвітили,
В органи заграли.
Гадала-сь, дівчино,
Що все тобі будуть грати?..
Вчера трохи, нині трохи...
А на ціле жите плач!

На ганку перед порогом, чекав уже Борина, кавалери тай Юзю.

Домінікова вєсьєла наперед, у вузличку, о-крайчик хліба, пушку соли, вуголь, віск із яроної та китицю колюся посьвяченого на Зільну, а коли й Ягусь поріг переступила, куми метали за нею нитки випорєні та волокно, аби лихий не мав приступу тай вело ся їй усе.

А плакала дівчина,
Як їй шлюб давали;
Штири сьвічки засьвітили,
В органи заграли.
Гадала-сь, дівчино,
Що все тобі будуть грати?..
Вчера трохи, нині трохи...
А на ціле жите плач!

На ганку перед порогом, чекав уже Борина, кавалери тай Юзю.

Домінікова вєсьєла наперед, у вузличку, о-крайчик хліба, пушку соли, вуголь, віск із яроної та китицю колюся посьвяченого на Зільну, а коли й Ягусь поріг переступила, куми метали за нею нитки випорєні та волокно, аби лихий не мав приступу тай вело ся їй усе.

А плакала дівчина,
Як їй шлюб давали;
Штири сьвічки засьвітили,
В органи заграли.
Гадала-сь, дівчино,
Що все тобі будуть грати?..
Вчера трохи, нині трохи...
А на ціле жите плач!

На ганку перед порогом, чекав уже Борина, кавалери тай Юзю.

Домінікова вєсьєла наперед, у вузличку, о-крайчик хліба, пушку соли, вуголь, віск із яроної та китицю колюся посьвяченого на Зільну, а коли й Ягусь поріг переступила, куми метали за нею нитки випорєні та волокно, аби лихий не мав приступу тай вело ся їй усе.

А плакала дівчина,
Як їй шлюб давали;
Штири сьвічки засьвітили,
В органи заграли.
Гадала-сь, дівчино,
Що все тобі будуть грати?..
Вчера трохи, нині трохи...
А на ціле жите плач!

На ганку перед порогом, чекав уже Борина, кавалери тай Юзю.

Домінікова вєсьєла наперед, у вузличку, о-крайчик хліба, пушку соли, вуголь, віск із яроної та китицю колюся посьвяченого на Зільну, а коли й Ягусь поріг переступила, куми метали за нею нитки випорєні та волокно, аби лихий не мав приступу тай вело ся їй усе.

А плакала дівчина,
Як їй шлюб давали;
Штири сьвічки засьвітили,
В органи заграли.
Гадала-сь, дівчино,
Що все тобі будуть грати?..
Вчера трохи, нині трохи...
А на ціле жите плач!

На ганку перед порогом, чекав уже Борина, кавалери тай Юзю.

Домінікова вєсьєла наперед, у вузличку, о-крайчик хліба, пушку соли, вуголь, віск із яроної та китицю колюся посьвяченого на Зільну, а коли й Ягусь поріг переступила, куми метали за нею нитки випорєні та волокно, аби лихий не мав приступу тай вело ся їй усе.

А плакала дівчина,
Як їй шлюб давали;
Штири сьвічки засьвітили,
В органи заграли.
Гадала-сь, дівчино,
Що все тобі будуть грати?..
Вчера трохи, нині трохи...
А на ціле жите плач!

На ганку перед порогом, чекав уже Борина, кавалери тай Юзю.

Домінікова вєсьєла наперед, у вузличку, о-крайчик хліба, пушку соли, вуголь, віск із яроної та китицю колюся посьвяченого на Зільну, а коли й Ягусь поріг переступила, куми метали за нею нитки випорєні та волокно, аби лихий не мав приступу тай вело ся їй усе.

А плакала дівчина,
Як їй шлюб давали;
Штири сьвічки засьвітили,
В органи заграли.
Гадала-сь, дівчино,
Що все тобі будуть грати?..
Вчера трохи, нині трохи...
А на ціле жите плач!

На ганку перед порогом, чекав уже Борина, кавалери тай Юзю.

Домінікова вєсьєла наперед, у вузличку, о-крайчик хліба, пушку соли, вуголь, віск із яроної та китицю колюся посьвяченого на Зільну, а коли й Ягусь поріг переступила, куми метали за нею нитки випорєні та волокно, аби лихий не мав приступу тай вело ся їй усе.

А плакала дівчина,
Як їй шлюб давали;
Штири сьвічки засьвітили,
В органи заграли.
Гадала-сь, дівчино,
Що все тобі будуть грати?..
Вчера трохи, нині трохи...
А на ціле жите плач!

На ганку перед порогом, чекав уже Борина, кавалери тай Юзю.

Домінікова вєсьєла наперед, у вузличку, о-крайчик хліба, пушку соли, вуголь, віск із яроної та китицю колюся посьвяченого на Зільну, а коли й Ягусь поріг переступила, куми метали за нею нитки випорєні та волокно, аби лихий не мав приступу тай вело ся їй усе.

А плакала дівчина,
Як їй шлюб давали;
Штири сьвічки засьвітили,
В органи заграли.
Гадала-сь, дівчино,
Що все тобі будуть грати?..
Вчера трохи, нині трохи...
А на ціле жите плач!

На ганку перед порогом, чекав уже Борина, кавалери тай Юзю.

Домінікова вєсьєла наперед, у вузличку, о-крайчик хліба, пушку соли, вуголь, віск із яроної та китицю колюся посьвяченого на Зільну, а коли й Ягусь поріг переступила, куми метали за нею нитки випорєні та волокно, аби лихий не мав приступу тай вело ся їй усе.

А плакала дівчина,
Як їй шлюб давали;
Штири сьвічки засьвітили,
В органи заграли.
Гадала-сь, дівчино,
Що все тобі будуть грати?..
Вчера трохи, нині трохи...
А на ціле жите плач!

На ганку перед порогом, чекав уже Борина, кавалери тай Юзю.

Домінікова вєсьєла наперед, у вузличку, о-крайчик хліба, пушку соли, вуголь, віск із яроної та китицю колюся посьвяченого на Зільну, а коли й Ягусь поріг переступила, куми метали за нею нитки випорєні та волокно, аби лихий не мав приступу тай вело ся їй усе.

А плакала дівчина,
Як їй шлюб давали;
Штири сьвічки засьвітили,
В органи заграли.
Гадала-сь, дівчино,
Що все тобі будуть грати?..
Вчера трохи, нині трохи...
А на ціле жите плач!

На ганку перед порогом, чекав уже Борина, кавалери тай Юзю.

Домінікова вєсьєла наперед, у вузличку, о-крайчик хліба, пушку соли, вуголь, віск із яроної та китицю колюся посьвяченого на Зільну, а коли й Ягусь поріг переступила, куми метали за нею нитки випорєні та волокно, аби лихий не мав приступу тай вело ся їй усе.

А плакала дівчина,
Як їй шлюб давали;
Штири сьвічки засьвітили,
В органи заграли.
Гадала-сь, дівчино,
Що все тобі будуть грати?..
Вчера трохи, нині трохи...
А на ціле жите плач!

На ганку перед порогом, чекав уже Борина, кавалери тай Юзю.

Домінікова вєсьєла наперед, у вузличку, о-крайчик хліба, пушку соли, вуголь, віск із яроної та китицю колюся посьвяченого на Зільну, а коли й Ягусь поріг переступила, куми метали за нею нитки випорєні та волокно, аби лихий не мав приступу тай вело ся їй усе.

А плакала дівчина,
Як їй шлюб давали;
Штири сьвічки засьвітили,
В органи заграли.
Гадала-сь, дівчино,
Що все тобі будуть грати?..
Вчера трохи, нині трохи...
А на ціле жите плач!

На ганку перед порогом, чекав уже Борина, кавалери тай Юзю.

Домінікова вєсьєла наперед, у вузличку, о-крайчик хліба, пушку соли, вуголь, віск із яроної та китицю колюся посьвяченого на Зільну, а коли й Ягусь поріг переступила, куми метали за нею нитки випорєні та волокно, аби лихий не мав приступу тай вело ся їй усе.

А плакала дівчина,
Як їй шлюб давали;
Штири сьвічки засьвітили,
В органи заграли.
Гадала-сь, дівчино,
Що все тобі будуть грати?..
Вчера трохи, нині трохи...
А на ціле жите плач!

На ганку перед порогом, чекав уже Борина, кавалери тай Юзю.

Домінікова вєсьєла наперед, у вузличку, о-крайчик хліба, пушку соли, вуголь, віск із яроної та китицю колюся посьвяченого на Зільну, а коли й Ягусь поріг переступила, куми метали за нею нитки випорєні та волокно, аби лихий не мав приступу тай вело ся їй усе.

А плакала дівчина,
Як їй шлюб давали;
Штири сьвічки засьвітили,
В органи заграли.
Гадала-сь, дівчино,
Що все тобі будуть грати?..
Вчера трохи, нині трохи...
А на ціле жите плач!

На ганку перед порогом, чекав уже Борина, кавалери тай Юзю.

Домінікова вєсьєла наперед, у вузличку, о-крайчик хліба, пушку соли, вуголь, віск із яроної та китицю колюся посьвяченого на Зільну, а коли й Ягусь поріг переступила, куми метали за нею нитки випорєні та волокно, аби лихий не мав приступу тай вело ся їй усе.

А плакала дівчина,
Як їй шлюб давали;
Штири сьвічки засьвітили,
В органи заграли.
Гадала-сь, дівчино,
Що все тобі будуть грати?..
Вчера трохи, нині трохи...
А на ціле жите плач!

На ганку перед порогом, чекав уже Борина, кавалери тай Юзю.

Домінікова вєсьєла наперед, у вузличку, о-крайчик хліба, пушку соли, вуголь, віск із яроної та китицю колюся посьвяченого на Зільну, а коли й Ягусь поріг переступила, куми метали за нею нитки випорєні та волокно, аби лихий не мав приступу тай вело ся їй усе.

А плакала дівчина,
Як їй шлюб давали;
Штири сьвічки засьвітили,
В органи заграли.
Гадала-сь, дівчино,
Що все тобі будуть грати?..
Вчера трохи, нині трохи...
А на ціле жите плач!

На ганку перед порогом, чекав уже Борина, кавалери тай Юзю.

Домінікова вєсьєла наперед, у вузличку, о-крайчик хліба, пушку соли, вуголь, віск із яроної та китицю колюся посьвяченого на Зільну, а коли й Ягусь поріг переступила, куми метали за нею нитки випорєні та волокно, аби лихий не мав приступу тай вело ся їй усе.

А плакала дівчина,
Як їй шлюб давали;
Штири сьвічки засьвітили,
В органи заграли.
Гадала-сь, дівчино,
Що все тобі будуть грати?..
Вчера трохи, нині трохи...
А на ціле жите плач!

Тай враз і здоровкали ся, цілювали ся, й ба-жали молодим шастя, здоровля тай що там Го-сподь Бог дасть, а в хату йшли так що незаба-ром завалили всі лавиці й закутки.

Музиканти, налаштувавши струменти, побрень-кували стиха, аби не каламутити частунку, з яким виступив Борина.

Ходив же з повною бляшанкою від кума до кума, частував, неволив, обіймав і пив до ко-жого; коваль йому помагав у другім боці, а Маг-да з Юзкою розносили на тарелях плячок, медом і сиром начинений, котрий навмисно спекла на переносини, аби батькові підхлбїти ся.

Але забава йшла не жваво; розуміє ся, що ніхто за ковнів не виливав і від порцій не боку-яв, пили до себе навіть зо смаком, лише що якось не набирали вєсьєльного духа тай не вели-ся до килїня, ледви булькали, як та вода на сла-бїм вогні; сидїли посоловілі, рухали ся важко, не по своєму, мало побалакували тай стиха, а який-такий зо старших зївав крадькома, протягав ся та тужно гадав, аби чим хутше де на солому ді-стати ся.

Женщини-ж, коть се насїне найдужше ве-рески та забаву чиняче, розвертали ся лише по лавицях, у закутки ховали ся та мало богато між собою радїли.

Ягуся в чоловічїй коморї швидко перебра-ла ся в одержну звичайну, лише що сьвятотну, тай вийшла вгощати та приймати, але мати ні до чого їй доторкнути ся не дала.

— Вєсьєла собі вїжити, донечко! Няробиш ся ще, натрудниш ся! — шептала тай раз-у-раз її пригортала до грудий та з плачем тулила, аж се чудно було не одному, бо-ж не в сьвіт ішла за злопа, на друге село тай на біду.

Посьмівали ся з такої чутливостї маминої, та зуби гострили кепкованєм, тим бїльше, що власне тепер на переносини, коли Ягусь уже го-сподинєю ввійшла в чоловічїй дїм, у тїлькo грунту та всякого добра, втворюли ся їм очі, а не одній мамі доходжалих доньок зависть ішла в горло, тай дїкам було якось не по своєму й марїтню.

На другий бїк ішли, по Антках, де Євка з Ягусинкою вечерю ладїли, аж гудло в коменї, так що Вітек ледви встигав дрова зносити та до-кладати під величезну піч.

І по всїм домї розлазили ся, та в кождо шпару лїзли зависні очі.

Не задивувати-ж то такий долї?..

Вже сам дїм найкращий у селї, великий, видний, високий, станції гей би в якому дворї, вибїленї, з підлогами, чистї! А що посудини, що статків ріжних, образів самих зо двайцять і всї за склом! А тут іще обори, стайні, стодала, шоп! А чи то мало лєвентаря! Пятєро самих коровячих хвостів, не вчислюючи бугая, котрий профїт дає несогріший! Троє конї; а де ще грунт, де гуси, свинї!..

Зїгнали жалїбно тай раз за разом котрась істїшка сказала:

— Мій Боже, що то Господь Ісус дає таким, що й не заслужили!

Тай враз і здоровкали ся, цілювали ся, й ба-жали молодим шастя, здоровля тай що там Го-сподь Бог дасть, а в хату йшли так що незаба-ром завалили всі лавиці й закутки.

Музиканти, налаштувавши струменти, побрень-кували стиха, аби не каламутити частунку, з яким виступив Борина.

Ходив же з повною бляшанкою від кума до кума, частував, неволив, обіймав і пив до ко-жого; коваль йому помагав у другім боці, а Маг-да з Юзкою розносили на тарелях плячок, медом і сиром начинений, котрий навмисно спекла на переносини, аби батькові підхлбїти ся.

Але забава йшла не жваво; розуміє ся, що ніхто за ковнів не виливав і від порцій не боку-яв, пили до себе навіть зо смаком, лише що якось не набирали вєсьєльного духа тай не вели-ся до килїня, ледви булькали, як та вода на сла-бїм вогні; сидїли посоловілі, рухали ся важко, не по своєму, мало побала

Посилайте датки на будову великої бурси
на школи Руського товариства педарогічного
у Львові ул. Сикстуська ч. 47.

Букви іудичі латині в нелілі і оманя знакм * По-
від 28/5 до 13/9 буквом и — в нелілі і оманя
маз деж буквом и

ФУТРА поручаємо на сезон зимовий, мужеські, дамські і до подорожі, ковзніри, зарукавки, шапки найкращішого фасону, приймаємо покриття футер і всіляку роботу, яка входить в круг кушнірства.

СТ. і ВОЛ. СТАРНАВСЬКІ
 Львів, уліця Вало́ва ч. 11. 1485 5—15

Львів **ПЕРВОРЯДНА ЦУКОРНЯ** **ВОЛОДИМИРА СУРМАЧЕВСЬКОГО**
 Ягайлонська 15

пору́чає всілякі **Всілякі** замовлення **виконує**
 ви́роби цуко́рничі **вейчас.** 1552 з 10
 першо́ї я́кості. **Опакowane старанне.**

Кракана	2.50	8.25*	2.45*	7.00*	11.15
Кракана	—	8.40	8.12	7.25	13.45*
Кракана	—	—	8.30	—	—
Півночаченя	6.30	10.40	2.16*	7.45	11.10
Червонош	6.19	9.35	2.28	—	10.23
Станіславона	—	9.10	—	—	2.55
Коломиї	—	—	2.40	—	—
Отрия	—	—	—	6.08	—
Пустоша	7.30	—	2.25	6.43	11.25
Самбора	7.30	10.35*	2.25	6.43	11.25
Любля	6.00	8.05	4.00	—	10.45
Радя руської	6.00	8.05	2.15*	4.20	10.45
Якова	6.14	11.05	—	7.10	11.25*
Вруковці	8.58	9.15	1.25*	2.55	6.30
Вруковці	7.21	11.05	8.20	5.50	8.54*
Вруковці	9.00*	12.41*	8.45	7.10	11.25*
Віжнік похв	3.40	—	3.40	7.25	11.15

Виходять у Львові що дня (крім неділі і свят) о 5-й годині по полудні.

Переплату і інсерти приймають у Львові: Адміністрація „Діло“, Ринок ч. 10. Бюро газет „Одесского ул. Кіпінського 2; С. Соколовський, Пасаж Гаванський ч. 9; К. Бухтаб ул. Кароля Любківського ч. 23. — У Відні: М. Дукес, I. Wellstele 9. E. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wellstele 11; Haasenstein & Vogler, Actien Gesellschaft, Karmelitenstrasse I. 18. У Франкфурті і Гамбурзі: M. Haasenstein & Vogler.

Реклама, адміністрація і експедиція Ринку ч. 10. — Рухомі звертають на себе за попереднім застереженням. — Рекламні застереження цілімі не беруться.

ДІЛО

Число телефону 261.

Передплата на „ДІЛО“ в Астері: за кварталом 1 л. 14 коп. за рік 2 л. 28 коп. за чотири роки 10 л. 112 коп. У Львові (без поштової пересилки): за кварталом 1 л. 14 коп. за рік 2 л. 28 коп. за чотири роки 10 л. 112 коп. Поодиначке число коштує у Львові 10 с., на провінції 12 с. Оголошення в першому номері коштує 30 п. на одну стрічку історично або за 15 п. на одну стрічку. „Діло“ має 65 с. — Подати і вжити оголошення числами до 10 с. на стрічку.

Відплата і заплата за інсерти платити в день.

Проба національного помирень в Чехії.

Поступові правительственні пропозиції в чеській соймі, а саме: проект виборчої реформи, проект реформи краєвого статута і проект про утворення „постійної комісії сойму королівства Чехії“, — без огляду на те, чи вони будуть здійснені, чи ні, — заслуговують на увагу тим, що вони являють собою нову пробу зі сторони правительства довести до чесько-німецького помирень.

Проект виборчої реформи зі становища суспільно-політичного не являє нічим новим. Він зовсім не зриває з принципом „представництва інтересів“ і не знімає курій, тільки до теперішніх чотирьох курій додає п'яту, загальну. За те в області національний проект супроти теперішніх соймових ординацій являє собою новітній: він старісться, що візирає виборчої ординації до парламенту, розділяти виборчі округи між обома народностями так, щоб виборча боротьба на національній підкладі була менше-більше неможливою, а крім того в самій соймі загодять поділ послів на національні курії.

В зв'язку з сим знаходиться проект реформи краєвого статута, яка іде в тім напрямі, щоб участь обох народностей в краєвій владі і загальному в усіх початкових автономних інституціях краю забезпечити законом і таким чином зробити незалежною від кождочасного укладу політичних сил в соймі. Значить, число членів кождої з обох народностей в тих інституціях означає закон, а вибору dokonують національні курії, так що в сих справах одна народність зовсім незалежна від другої.

„Постійна комісія сойму королівства Чехії“ — такий урядовий титул всі комісії — мала-б бути покликана до життя в першій мірі для наряд над обома вище поданими проектами, але її діяльність на сім не скінчилася би, тільки вона остала-б і на далі для наряд над всіма соймовими справами, що відносять ся до національного питання.

З огляду на те, що чеський сойм наслідком німецької обструкції вже відріс, про переведення сих проектів у життя поки-що нема мови. А що також годі передвидіти, який оборот візьме чесько-німецьке питання в своїм дальшій розвитку, то взагалі про ті проекти можна тільки говорити як про теоретичну пробу національного помирень в національно мішаним краю. І з того становища для нас цікаві дві речі: Перше, що правительство в загалі старісться довести до національного помирень між Чехами і Німцями, а не лише німецької меншости на ласку й несласку чеської більшости. Значить, факт, що чесько-німецькі відносини що-раз більше заострюють ся, що-раз більше переходять в стан перманентної боротьби, таки примусили нарешті правительство як про теоретичну пробу національного помирень в національно мішаним краю. І з того становища для нас цікаві дві речі: Перше, що правительство в загалі старісться довести до національного помирень між Чехами і Німцями, а не лише німецької меншости на ласку й несласку чеської більшости. Значить, факт, що чесько-німецькі відносини що-раз більше заострюють ся, що-раз більше переходять в стан перманентної боротьби, таки примусили нарешті правительство як про теоретичну пробу національного помирень в національно мішаним краю.

Розуміють ся, ці правительственні проекти не вдовольняють ні Чехів ні Німців. Чехи не мають охоти випустити Німців з-під своєї майоризації, яку заведено національних курій унеможливило, якби або бодай звелось би до мінімуму. А знов Німці, не хочучи вдовольняти ся ролю національної меншости домагають ся поділу краю на провінції чеську й німецьку, на що знов ніким чином не хочуть допустити Чехи, стоячи на становищі політичної єдності і неподільності „країв корони сьв. Висечлава“.

Як з сього положення вийде бар. Бек, чи владасть ся йому ще раз помирити бодай на короткий час воюючі сторони, чи — з огляду на те, що чесько-німецький конфлікт мусить перенести до парламенту — він буде примусивший уступити, сього не можна передвидіти. В кождім разі певне те, що національне питання мусить бути покладене, коли державне життя в Чехії і то бути тільки живою кризою, а який зробив би н-о-д-е-р-ж-а-в-о-г-о-з-а-к-о-н-а, який зробив би рівновартими і рівноправними всі народи держави.

На Балкані.

Туреччина і програма конференції. Царгород. (Тел. пр.) Міністер загр. справ Тевфік-паша заявив редактору газети „Таван“, що Порта не годиться на проголошену програму міжнародної конференції. Турецькі програмні пункти такі: 1) Проголошене Болгарії незалежності; 2) анексія Боснії і Герцеговини, мим царством; 3) зобов'язання до співучасті в турецьких державних догугу й інших турецьких і болгарських зобов'язаннях; 4) сконстатоване ненарушності границь Туреччини.

Болгарія й Туреччина. Париж. (Тел. пр.) Турецький амбасадор заявив кільком журналістам, що турецьке правительство було рішуче видати всі зарядження що-до мо-

білізації, всі залізничні одержали вже потрібні інструменти. Однак проектовані зарядження залишені, бо Порта в суботу вечером одержала вістку від Болгарії заперечення, котрого домагає ся. Протягом останніх 48 годин політичне положення поліпшилось.

Царгород. (Тел. пр.) „Jeni Gazette“ заперечує чутки про атаки з боку Болгарії. Дневник „Ikdam“ оголошує розмову одного з редакторів з болгарським міністром війни, деп. Баїрковим, котрий рішучо заявив, що Болгарія не хоче війни.

Однак той самі днівник приносить депешу з донесенням, що болгарські жовняри над турецькою границею показували турецьким жовнярам бомби й патрони їх: Ми готові, а ви також?

Чутки про мобілізацію. Берлін. (Тел. пр.) Турецька амбасадар принесла до бюро Вольфа таку заяву до помічника: Вістки, подані пресою про мобілізацію турецьких військ в Європі й Малій Азії, лишень вської основи. Турецьке правительство не видало зовсім мобілізаційних наказів.

Царгород. (Тел. пр.) Тут заявляють, що вісти про мобілізацію в Туреччині хибні, чутки-ж про частинну мобілізацію недокладні й офіційно не стверджені. Після відомостей з військових кругів мали постановити зарядження мобілізації тільки 14 дивізій. Се доконалось тільки задля військових вправ, котрих метою було довести до правильного стану війська, ослабленого недавніми відпустками. Турецьке правительство на запит з боку дипломатів заперечило вісти про мобілізацію.

Сербія проти Австрії. Білград. (Тел. пр.) Вчора вечером кількостя чорна, зложена в більшій часті з молодих людей, ходила вулицями міста, зривала й нищила вивіски на торговельно-австрійських і угорських купців та піднімала виклики: „Проч, Австро-Угорщина!“ Сильний відділ жандармерії безуспішно силкувався розігнати демонстрантів, котрі зводно збирались на бічних вулицях. О 9 годині вечером вислано дві компанії війська, щоб привернули порядок. Аж о 10 годині наступили супокі. Тільки на одній з головних вулиць, котру обсадили компанії війська, юрба збиралась ще якийсь час.

Коронація царя Фердинанда. Софія. (Тел. пр.) Довесення преси, немаче-б коронація царя Фердинанда мала відбутись у палаті, лишень вської основи. Правительство досі не займалось тою квестією. В кождім разі коронація не відбудеть ся перше, ніж правительство признає Болгарію царством.

Коропецькі події перед судом.

Станіславів д. 16. жовтня 1908.

Другий день розправи. Серед аудиторії що-раз більше заінтересовані, бо нині мають зачитати свідків. Особливо цікаві всі на зізнання жандармів. Побіч оборонці засіли оба послі Станіславського округу: д-ри Евген Левіцький і Лев Бачицький.

О 9 годині 9. починає ся розправа. На вступі ставить д-р Новаковський ім'єнем обжалованого Гриця Вовка внесення на покликання чотирьох свідків на обставину, що обжалований прийшов на місце події аж по смерті М. Каганця.

Д-р Партицький ставить внесення а) на покликання трох свідків на факт, що пошкодований М. Мочкодан працював 13. лютого коло годю, а коли приїхала судово-лікарська комісія, жандарми Токарський казав йому поклясти ся по ліжку; б) на покликання трох свідків на факт, що пошкодований Іван Мельник для 13. лютого був в суду; в) ж коли йому дали знати, що приїхала судово-лікарська комісія, покликав ся до ліжка; г) на покликання двох свідків на факт, що М. Каганец поранив собі палець шклом 29. січня 1908, значить не на мості 6. лютого при стрілі з жандармами.

Дальше заявив д-р Партицький ім'єнем цілої оборони, що відступає від жадання переслухання деяких свідків, а годить ся на відчитання їх зізнань. Прокуратор пристає на покликання всіх свідків жадання обороною. Трибунал по короткій нараді прийняв за всіх внесення оборони.

Започав ся переслухання свідків. Входить на сальо п. Борух Файерштайн, 24-літній студент прав, син купця в Коронці, і під присягою зізнає ось-що: В переддень події виїхав в Коронці виборчу лісту, в котрій було багато Русів пропущених. М. Каганец хотів против того внести рекаляцію; а що а якийсь газеті читав, що рекаляції має рішати комісія, зложена з 4 членів громадської ради, то постарав ся о зложені такої комісії. Але він не хотів віддати тієї комісії рішати рекаляцій, бо дістав зі староства письмо, щоб рекаляції подавати до староства.

Отже Марко прийшов дня 5. лютого до батька свідка, щоб порадились, що робити. Батько лоравив йому телеграфувати до староства. Рано о 9 годині 9. дня 6. лютого збудив свідка крик і він виїшов на ганок; перед касином нікого вже не бачив, лише двох жандармів. По хвилі бачив, як жандарм від Д. Гнатюка. В пів години пізнійше появив ся М. Каганец, а за ним може троє або четверо людей. Каганец перейшов через міст і пішов до канцелярії. Там було з 10-теро людей.

Що там діяло ся, свідок не знає, бо стояв все на ганку, а від ганку до громадської канцелярії було 70 кроків. Нараз „закрикнув“, дав ся чути невірзаний крик, люди зачали уступати назад. Нараз появили ся перед людьми жандарми і зачали уступати на міст і маневрувати гверми. Люди уступали ся більше, бо ішли то з церкви то на роботу, так що на мості було вже 100—120 людей. Жандарми були з 3 до 4 кроків перед людьми.

Свідок побачив якесь перть людей з заду; люди не мали де розступити ся, бо по боках були бар'єри, так що могли хіба скакати у воду. Самог акту убитя Каганця не бачив, бо був за дале-

ко. Не чув ніякого крику в товпі, тільки плач, „як на похороні!“ — Предсідатель: Не бачили ви, що люди хотіли розоружити жандармів? — Свідок: Зовсім ні! — Прокуратор: Чи хлопці держали ся разом? — Свідок: Не знаю! — Д-р Я. Олесницький: Чи ви знали Каганця особисто? Який се був чоловік? — Свідок: Я знав его добре. Був се дуже інтелігентний як на мужика чоловік, був спокійного темпераменту і знав дуже добре закони. Тому, як я бачив, що він іде до канцелярії, я не стримував его, бо знав, що він нічого протизаконного не зробить. — Д-р Олесницький: Чи чули ви що про відношення его до жандармів? — Свідок: Я чув, що він мав „загадку“ з вахмістром ще від часу виборів до парламенту, і се було історично в селі знане. — Д-р Новаковський: Чи жандарми могли вільно на мості порушати ся, чи може хто хапав за гвері? — Свідок: Хапав було немислеме, бо жандарми були віддалені від людей на яких 3 до 4 кроків.

На тім закінчено переслухання сего важкого свідка.

Входить другий класичний свідок Ян Пеліх, літ 59, „жонда“ гр. Ст. Баденія, гр.-кат., рідний брат Пелеха від Галичини, як капаля воді до него подібний. Выглядає дуже перестрашений, бо вже раз перед тим викинув его предсідатель зі саль, коли яко свідок прислухав ся до розправи. Не хоче присягати по руськи; присягає і зізнає по польськи.

На вступі просить предсідателя, щоб йому відчитав его зізнання зложені в слідстві, бо мало що собі пригадує; але довідує ся, що се не дозволене. Критичного дня — каже — був у своїй канцелярії. Тут донесли йому, що в ратуші б'ють ся. Коли вертав з канцелярії до дому, побачив у дверях громадського уряду Ябчинського. Той его позив до середини і показав побитих Войткова і Мельника та арештованого Д. Гнатюка. Свідок сказав до них: „До чого політика доводити!“ Коли вийшов з уряду, стрів ся з Марком. Марко поздоровив его, був подразнений. Коли свідок відійшов пару кроків, почув крик, обернув ся і побачив, як жандарми випихали товпу людей з вулиці на гостинище. Там був „мішмарш“. Чує слова: „Братя, я арештований! Ратуйте мене!“ — Предсідатель: Яка була ситуація? — Свідок: Жандарми провадили товпу через міст. Впрочім добре всього не бачив, бо поруче заслонювало йому вид. В половині мосту почув раптом крик і зойк. — Предсідатель: Чи не виділи ви, щоби хто падав за гери або вимахував руками? — Свідок: Ні! Того я не бачив. — Прокуратор: Чи люди тримали ся за руки? — Свідок: Того я не замітив. — Предсідатель: Пригадайте свідкові, що в слідстві говорив він, що жандарми хапали за карабіни. — Свідок се тепер відкинує. — Радник Шанковський: Чи вам що відомо, щоби була яка змова напасти на жандармів? — Свідок: Ні!

Приходить черга на нову серію свідків, на тих, що після акту обжаловання побито їх за те, що були прихильниками кандидатури графа Баденія.

Свідок Іван Мельник, 43-літній, мужичина, з знає заприсяжений: Пішов рано до графіки за тютюном; там в касині застав двох Войтків і ще двох „лацінників“ при розмові. На те прийшов Семан Маріяш і вхопив свідка за руку і каже: „Ти рабівнику, ти хуяру!“ — Прокуратор: Чи мав він якого буга? — Свідок: Ні! — Дальше розповідає, що ненадібно отворили ся двері і влопи кількох людей. Знає, що його вдарив Ів. Маріяш; кров його облягла і він більше нічого не пам'ятає; брат відратував його. Вирвавши ся з касина, втік до одної Жидівки. Жидівка вкинула його з хати, аж скоротив ся на жидівський стрих і витягнув за собою драбину. Описав зміст його до канцелярії, де жандарми робили з ним протокол. Туди приїхав Іван Мочкодана і сказала, що люди хочуть їх побити і канцелярію розібрати. Він втік до двора, а поліціянт скоротив ся на стрих. Більше нічого не знає. Був побитий і слабий на голову. — Д-р Я. Олесницький: А може ви ще слабші на голову? (Смійх.) — Д-р Партицький: Чи ви лежали в ліжку, як 13. лютого приїхала судово-лікарська комісія? — Свідок к: Рано був наш д-р Моссоцький і сказав: „Можеш вставати, бо комісія з Потока не приїде!“ (Смійх на саль).

Прокуратор: А за що вас побито? Чи за те, що ви до нішньої партії належали? — Свідок: Я до їх партії не належав. — Д-р Старосольський: Чи ви кому грозили день перед бійкою революцерами? — Свідок: Я говорив, що як би мене хто напад, то я би застрів.

Свідок жадає за биль 200 кор., а за втрату зарібку 100 К.

Д-р Партицький жадає відчитання протоколу лікарських оглядів, після котрого Ів. Мельник був через 14 днів неспосібний до праці. Знаючи лікар д-р Янович і д-р Маєвський констатують, що побой, описаний в ореченю лікарським, могли викликати що найбільше 7—8-днівний біль, а 2—3-днівну неспосібність до праці.

Дальший свідок „лацінник“ Станіслав Войтків зізнає заприсяжений по польськи. Нового в його зізнаннях хіба стілько, що він „припускає“, що люди дзвонили на гвалт, і що видів, як люди siegali по карабіни. Був хорий 10 день на руку і голову. — Прокуратор: Чому вас били? — Свідок: Не знаю! — Свідок заховує ся дуже бундючно і визнаючи зупинив оборонців. Поуочений предсідателем, що мусить відповісти на питання оборонців, помирив трохи. Убавившись ним аудиторія, коли спитав його д-р Старосольський: „За що М. Каганця арештовали?“ — Свідок відповів, як який що найменше начальник повітового суду: Во робіть gwałt publiczny! — На се спитав д-р Старосольський: „А з którego paragrafu?“ (На саль смійх).

Що-до його побойа різнож орекли лікарі-знатоки, що міг що найбільше два дні бути неспосібний до праці, а не 10, як орекла комісія.

Третій з тої серії свідок Микола Мочкодана рівнож „лацінник“ і сторонник гр. Баденія, зізнає заприсяжений зразу по польськи, але се йде йому не зручно і він дальше говорить по руськи. Він їхав фірою; його стрів Каганець зі своїми; стягнули його з фіри з окомком: „Гов, хуяру!“ і побили його. Дальше був в канцелярії на протоколі разом з двома попередними і разом з ними втік. Через вікно канцелярії видів лише, як люди пхали ся на міст, жандарми їх не пускали, а вони кричали гвалт! — Д-р Партицький: Жандарми чи люди? (Смійх.) — Свідок був три неділі слабкий і ще є слабкий.

О нім видали лікарі-знатоки таку саму опінію, як про Войткового.

Д-р Партицький хоче послитати лікарів-знатоків, чи ляк міг набрати переконання, що се було тяжке ушкодження тіла, бо жандарми в своїх записках подали, що побиті віднесли „schwere körperliche Beschädigung“. — Предсідатель, а опісія і трибунал ухияють се питане.

Д-р Партицький питає лікарів-знатоків, чи Мельник мусів 13. лютого лежати від побой в ліжку. Д-р Янович і Маєвський констатують, що вже другого дня не потребував лежати в ліжку.

На тім закінчила ся ранішня розправа. Полудни наступить переслухання жандармів.

Чесько-німецька боротьба.

(Щоля димісії чеських міністрів. — Національні погроми в Празі).

Як доси справа стоїть, політична ситуація, зтворена димісією чеських міністрів, не змінилась. Обидва міністри стоять при своїм. В парламентних кругах здогадують ся, що бар. Бек на нинішній авдієнції предложить цісареві внесення не прийняти димісії обох чеських міністрів. В такім випадку цісар імовірно звернув ся-б до обох міністрів, Фідлера і Прашка, з відручним письмом, таким самим як свого часу до міністра Ебенгоха: Іх димісії він не приймає та поручає їм дальше вести їх міністерські агенди.

Щоб успішніше вести мирові переговори, вибирають ся бар. Бек у найбільших днях до Праги. Його заходи звертати-муть ся в тім напрямі, щоб наклонити Німців і Чехів до порозуміння, обинувати остаток чеську обструкцію в державній раді та зробити її здібною до праці. В тій справі має бар. Бек з чеськими й німецькими провідниками переговорюватись. Однак на мирову роботу бар. Бека гляять в сю х ілю дуже песимістично. Чеські послі кажуть, що в рад державній буде дуже важко перевести буджетову провізорию, про полагоджене інших справ, прим. договору зі Сербією, вже й не говорити.

Непомірно заострилась і так уже „остра“ ситуація наслідком протинімецьких демонстрацій і погромів, котрих сценою були вулиці Праги у вчерашній і передвчерашній дні. Розпочалося у суботу. Того дня відбулись збори чеських „національних соціалістів“, котрі проводив, посол Клефсфач, преголовив пристрастну бєсиду та визнавав до демонстрацій. Результат візвання був такий, що зібрані пішли під палату бар. Ерентая і серед окликів: „відплата за Сербію!“ витовкли там усі вікна.

Однак се був тільки початок. Вчора весь день переходили вулицями Праги тисячі маси демонстрантів, побивали німецьких студентів, прибраних у національні відзнаки, нападвали на німецькі дома й торговлі, засипували градом каміння німецькі інституції. Вивиски на німецьких склепах поздирані, Німці під страхом перед небезпекю не позважились вчора виходити на вулиці, наслідком чого на вчерашніх представленнях у німецьких театрах майже не було публіки.

Взагалі — можна сказати — вчерашні демонстрації відбувались у формах ще стрішших, ніж у 1897 році. Ситуація була така грізна, що поліція не могла дати рязи демонстрантам. Намісництво вівзвало телефонічно команду корпусу вислати на вулиці міста відділи війська, щоб розганяти маніфестантів. О 7 годині вечером дві компанії війська виїхали на місто, також жандармерія інтервенювала. Доконано багато арештовань, однак демонстрації тривали дальше. О 9 годині виявилась потреба ще сильнішої військової інтервенції. Сильні відділи війська обсадили публічні площі й важніші вулиці, де містять ся німецькі інституції, та що-й-но тоді заворушення втихомиривлись.

В кількох місцях прийшло до конфліктів між демонстрантами й поліцією, котра вживала навіть білого оружжя. Ув'язнено звиш 70 людей. Аж коло 10 години вечером у місті настав спокій. На кількох вулицях далі стоять відділи війська.

Можливо річ, що наслідком тих подій, які безсумнівно згоріли для всяку роботу в раді державній, правительство скличе її не 3 падолиста, як доси заповідало, а що-й-но 20 падолиста.

Гаразди в Бразилії.

Польські газети, а особливо виходячий у Львові „Przeglad emigracyjny“, захвалюють хліборобам переселення до Бразилії. Ми перестерігали перед тою еміграцією, але нас не слухано. Богато Русинів попрощало тут свої грунти і поїхало до Бразилії. Чи добре виїшли, сумніваємо ся, бо от-що пише у варшавській газеті „Kuryer polski“ оден переселенець Поляк, а його голос розлуки має цілу чистоту правди. Він пише з колонії Alfonsa Penza, положеної в державі Пагана.

Дня 1. вересня 1908, Кораблем з Гамбурга їхав я 22. днів до Ріо-де-Жанейро; приїхав там 28. червня с. р. з цілою родиною. З Ріо Італи ми малим бразилійським кораблем три дні до Paragangu; звідтам до Куритиби 9 годин залізницею, ішло нас разом 350 родин, з тих тільки 5 родин Поляків, решта самі Русини з Галичини. По коротких побуті в еміграційних бараках вислали нас

^{*)} т. є. 3047 кор., а річно над 600 кор. Мільрайс тільки що 265 кор.

повного засідання не видано офіційного комуні-
кації, один посол сказав, що може запевнити, що
коаліція також на будуче, як досі, буде йти
разом.

Бойкот Австрії.

Триест. (ТКБ) Генеральна дирекція Lloyd-у
одрержала телеграфічне донесення з Царгорода і
Смирни, що бойкотний рух проти австрійських
перевізників змешуватиме ся та кораблі, мимо деяких
перепон, могли вивантажувати товари.

Каїро. (Б. Райтера) Союз „Отоманська Со-
лідарність“ видав відозву з виваном бойкотувати
австрійські товари. Є намір не носити червоних
фесів, як австрійського фабрику.

Дипломатичні наради.

Париж. (ТКБ) Президент Фалер прийняв в су-
богу на аудієнції Ізвольського і відбув з ним пів-
годинну конференцію. Крім того Фалер відбув
конференцію з російським амбасадором.

Париж. (ТКБ) Ізвольський відложив свій ви-
їзд на 24 години; він виїде з Парижа вівторок
вечером, зупинить ся коротко в Баден-Баден та в
четвер ввечері приїде до Берліна.

Царгород. (ТКБ) Розчаровані з приводу ан-
глійської політики що-раз поглиблюється, мимо
того, що органи правительств і молодотурець-
кого комітету не хотять іти до того признатись.

Холера в Росії.

Петербург. (ТКБ) Протягом останніх 24 годин
було 49 нових випадків холери. Померло 21 осіб
загальне число хорих 882.

Одеса. (Пет. Ар.) Місто Одесу признано
вільним (?) від холери.

Смерть маршала Нодзу.

Токіо. (ТКБ) Маршал Нодзу помер. У тор-
жественній похороні візьме участь американська
флотія, котра саме прибула до Йокгами.

Жалі неославянину.

Петербург. (ТКБ) Стахович виводить в „Сло-
ві“, що відома заява пресеса „ко-а“ у Відні, д-ра
Гломбінського, зложена на засіданні австрійської
делегатції в Будапешті за анексію Босни й Гер-
цеговини, збілася викликана репресіями прави-
тельства в польській королівстві в шкільній спра-
ві, які стоять в різкій суперечності з ухвалами
славянського з'їзду в Празі.

Порозуміння Болгарії і Туреччини.

Софія. (ТКБ.) Сюди приїхали два члени мо-
лодотурецького комітету, аби відіти конферен-
цію з комітетом всіх болгарських партій для от-
римання порозуміння у всіх спірних точках. Позаяк
міждолатні круги правительственні відносять ся до
сеї конференції з великою симпатією, є навіть,
що прийде до порозуміння між Туреччиною й Бол-
гарією.

НОВИНКИ.

— Настася Грінченко. (Посмертна згадка).
Многозаслуженого нашого письменника Бориса
Грінченка і його дружину, письменницю Марію
Загірню, діткнула жакка втрата: минулого четвер-
га, 18 с. м. померла на 24-ому році життя їх до-
чка-одиначка Настася Грінченко. Ся втрата тим
більша, що вона є також втратою для україн-
ської літератури, якій Покійна віддавала свої
молоді сили.

Покійна уродила ся в грудні 1885 р. в Хар-
ківщині, студії кічила в львівській університеті
і з тих часів (1903—1905) оставила вона у львів-
ських знайомих гарні спомини нової жінки-
люди. На літературне поле виступила вона з
фольклорними матеріалами, надрукованими в
збірниках „Етнографічне матеріалі“ і „Изъ
устъ народа“, виданих під редакцією її батька в
Чернівцях. Літературні праці Покійної (головно
переклади) були друковані в отих виданнях:
„Дзвінок“, „Літ.-Наук. Вістник“, „Нова Громада“,
„Радя“, „Кієвський Голос“, „Кієвські Вѣсти“. Для
літій упорядкувала вона збірку „Добрий звір“,
„Буря на морі“, і „Між хмарами сонечко“. З
праць на політичні теми згадаємо її статтю „Феде-
ративна ідея у декабристів“, друковану в „Нов.
Громаді“ й окремою відбиткою. З перекладів
згадаємо дві штуки Ібзена: „Гедда Габлер“ і
„Жінка з моря“, надруковані в перекладній серії
світлових драматичних творів, яку видає її бать-
ко. Остання з її перекладних праць: „Пригода
Гека Фінна“, оповідане Марка Твейна, власне те-
пер друкується ся.

Покійна брала участь у визвольній боротьбі
українського народу і в 1905 р. попала в тюрму,
що й було причиною її смерті. З перебутого в
тюрмі запалення легких виявилась ся туберкульо-
за, яка й підкосила її молоде життя.

Над сьвіжою могилою робітників на україн-
ській літературній ниві засилаємо Батьковини-Мате-
рині Покійної слова широкого співчуття і кличемо:
Нехай їй пером буде та рідна земля, для якої во-
на працювала за свободу якої поклала своє мо-
лоде життя!

— Чи вільно вивопняти зеліничі фрахтові
листи по руськи? Що зеліничий регулярні не
то не заборона, але напакі виразно дозволяє
вивопняти по руськи зеліничі фрахтові листи,
про се було в „Ділі“ писано свого часу доклад-
но. Але що між Русинами багато є людей, котрі
на все інше, лише не на такі річі звертають у-
вагу, то в практиці роблять так, як сего бажав
собі зеліничий функціонер, наповнений польським
шовіністичним духом. Для ліпшого осявідомлення
в тім напрямі руського загалу інтересно буде пі-
знати автентичний текст згаданих приписів, який
надіслано нам з компетентної сторони. Артикул
XX (2 і 3) сего регуляру, одобреного ц. к. м.-
ністерством зеліничим до ч. 74.746 з 1905 р.
зазначає, що до вивопнення фрахтових листів і заяв
посилаючого можна послугуватись лише латин-
ськими або готичними буквами, та що уживане
до сеї ціли інших букв, як жидівських, турецьких,
грецьких, кирилиці і т. п. не допускається (по-
дзисіт). Однак вже 4-й уступ сего артикулу ро-
бить вимок для Босни й Герцоговини, де можна
уживати турецьких букв і кирилиці, лише треба
дати відповідний переклад латинськими буквами.
Зате артикул XXI, уступ 1 постановляє як найви-
разніше: „Крім німецької мови можна фрахтові
листи в тих коронних краях Австрії, де є більше
мов краєвих, вивопняти також іншими краєвими
мовами (Landessprachen). Коли-ж посилки прина-
чені до станцій, на котрих ужита на фрахтовім
листі мова не є краєва, тоді треба додати до у-
житої мови вірний німецький переклад“. А що
Галичина є ще поки-що коронним краєм Австрії
а руська мова мовою краєвою, то фрахтові ли-
сти можна вивопняти також по руськи і
то руським письмом, бо поськати мови
містять в собі також і букви питомі тій мові.

— З Закордонної України. В київській судовій
палаті відбула ся дня 16 с. м. розправа проти
українського журналіста В. Квасницького, обжа-
дуваного о приналежність до незаконної органі-
зації. Справа ся повстала ще за часів „Громадської
Думки“, коли то в Київ арештовано багато мі-
сцевих українців і чимало з них потягнуто до су-
дової одвічальності та засуджено кого до крі-

пости, а кого на поселення. Оборонцем п. Квасниць-
кого був присяжний адвокат Григорівич-Барський.
За сьвідків виступили той поліцейський, що ро-
били трус в редакції „Громадської Думки“. Після
переведеної розправи п. Квасницького признано
винуватим в переохочуванні нелегальної літератури
і засуджено на два роки кріпости. — На засідан-
нях історичної секції „Українського наукового
товариства“ в Києві в днях 9. і 11 с. м. порішено
з'організувати економічно-статистичну комісію для
розроблення статистики й економічного життя Укра-
їни. Крім того є намір з'організувати при тій-же
історичній секції комісію для народної артистич-
ної творчості (пластики) України. — В Києві відбуло
ся дня 14 с. м. торжественне отворення „Україн-
ського клубу“, товариства аналогічного до на-
ших галицьких „Бесід“. Вступив промову виголо-
сив голова старшини клубу, Л. Жебуньов, віта-
ючи українських земляків у власній хаті. Описав
М. Лисенко заграж торжественний марш, скомпю-
нований спеціально на се свято, а потім сліду-
вали декламації і співи. Між иншим кобзарь Ку-
черенко виконав кілька історичних дум. Після
концерту настали танці. Клуб, що числить коло
200 членів, займає сім комнат, між ними одну
невеличку салю.

— Почтові офіціанти і аспіранти. Ми дістали
отсей комунікат з просьбою о поміщенні: Дня 11.
с. м. відбуло ся віче почтових офіціантів і аспі-
рантів, на котрім довідали ся ми, що так п. п.
послани як і суспільність зовсім не знає нашого
стану, хибно ідентифікуючи його зі станом кан-
целярних офіціантів. Не маючи нішого способу,
як краєву пресу, хочемо сею дорогою поінформу-
вати широкі круги суспільності про ріжницю між
одною а другою категорією. Почтові офіціанти
се давні експедитори з перед 1902 року, котрі в
згаданим році наслідом організації дістали назву
почтових офіціантів. Від самого початку сво-
го естования має ся категорія урядників застере-
жний ступень образования, бо вимагає ся від них
що найменше укінчення з добрим поступом низ-
ших клас середніх шкіл, почім наступає безплат-
на піврічна практика і фаховий іспит. Протиную
канцелярні офіціанти зогсім не мають значе-
ного ступеня образования, ніяких іспитів і вико-
нують підрадну службу, підчас коли почтові офі-
ціанти виконують службу на рівні з державними
урядниками і суть іменовані за декретом. Із сего
титулу жадають вони повних прав державних у-
рядників. — За вічевий комітет: *Верецка* секре-
тар, *Москвинський* предсідатель.

— Числова лотерія в Австрії. В 1908 р. сума
всіх лотерійних ставок в Австрії виносилася
32,161.073 корон, що творить на кожну голову на-
селення 1 кор. 16 с. Титулом виграних виплачено
квоту 15,786.961 кор., т. є 49.09 проц. виплачених
ставок. Коли від доходу bruto відтягнуто кошти
адміністраційні, покаже ся чистий зиск держави
з лотерії в квоті 14,376.112 кор., що рівняє ся
добровільному податку 52 сотиків річно на кож-
ду голову населення. Всеж такі і в тім напрямі іде
до ліпшого, бо в 1878 р. сего податку виносив 76
сотиків на голову, в 1887 р. 73 сотиків, а в 1897
р. 56 сотиків. Отже на щастя лотерійні доходи
зменшають ся.

— Почтові марки. Від 1. падоліста с. р. можна
уживати до франкованих листів лише марок ново-
го видаю. Почтові марки попередньої емісії, на-
ліплені на листах по дни 31. жовтня, будуть не-
важкі. Старі марки можна буде вимінити до кін-
ця сего року у всіх почтових урядках безплатно
на марки нового видаю, а від нового року лише
за оплатою 1 сотника від кожної марки. Дирекція
почт і телеграфів зазначає притім виразно, що
позвиш постанови відносять ся виключно до ма-
рок почтових. Зате всі інші почтові значки, от-
же кореспонденційні картки, карткові листи, о-
паски, карти ощадності, блякетти телеграм, кре-
дитованих і формулярів для оплати податків дав-
ньої емісії є на дальше важкі.

— Винахідники а армія. „Вістник військових
розпоряджень“ подав обіжчик, в котрім займаєть
ся фактом, що багато винахідників дуже часто
знаходяться в грошевих клопотах і не може зреалі-
зувати свого винаходу. „Вістник“ звертає проте
їх увагу, щоб удавали ся до президента техніч-
ного комітету військового, від котрого по якімсь
часі дістануть опінію про свій винахід, а коли він
се заслугоє, навіть субвенцію.

— Дефракція. Іспектор дїбр гр. Леопольда
Козебродського в теревольському повіті, Гуго
Гевальт, спронеірів на шкоду свого хлібодавця
квоту 30.000 корон і втік до Прусу, де однак на
телеграфічне заряджене його арештовано. Геваль-
т походить з Гріштетт в Турингії.

— Крадіж в банку. З Петербурга доносять: В
банк торговлі і промислу викрито фальшивий чек
на 31.000 рублів, а дотичний урядник, якийсь
Славський, утік. Заряджено сейчас ревізію голов-
ної каси і викрито недостачу звиш 150.000 ру-
блів.

— Смерть з голоду. Місionarі з острова сьв.
Лаврентія в провінції Аляска, котрі лише раз
на рік стикають ся з рештою сьвіта, доносять,
що наслідком морозів вимерло ціле село Ескімосів.
В тім місцевості не було ніяких припасів поживи,
так що Ескімоси з'їдали рибацькі покривлі своїх дім-
ків і вкінці свою шкіряну одіж. Тіла погнібших
зберегли ся на морозі добре і були подібні до
камінних статуї.

— Незвичайна катастрофа. На передмісті Нью-
Йорку, де мешкають майже самі зайшли до сего
міста Італійці, вибух сими днями огонь, що до-
вів до страшної катастрофи, в котрій згинуло 11
людей. Нема, здаєсь, сумніву, що огонь був під-
ложений. Коли на місці огню явив ся перший
трес сторожі пожежної, ходило передовсім о те,
щоби ратувати людей, котрих жите було дуже
загрожено. На сходах горючого дому глотила ся
товпа людей на пів голих, котрі одні другим за-
ступали дорогу і утрудняли ратунку; у вікнах бу-
ло видно жінок з перепудженими лицами, що
скидали на долину свої діти, підчас коли за ними
уже так горіло, що одіж на них займалася і во-
лоде смяло ся. В той спосіб врятовано 12 ді-
тей скинутих з 2 і 3 поверха, котрих стоячі на
долній людці половили. Тимчасом узяло ся по-
жарний сторожі на стілько зробити лад на сходах,
що вона могла дістати ся до середини і тепер
показало ся, що цілі сходи другого і третього по-
верха були цілі облиті нафтою, а наслідком того
цілий дім за кілька минут горів як сьвічка. З
найвищого поверха, де мешкала родина Фор-
чильо, не міг ніхто видобути ся через горючі
сходи; якийсь час було там чути страшний крик
і плач розпущи, а відтак все притихло. Коли по-
жарна сторожа видобула ся опісля на той поверх,
застала вже цілу родину вилущену. Межи тру-
пами однак знайдено 13 місячу дитину, ще живу
і мимо того, що вона також була попечена, є на-
дія врятувати її від смерті. Одна матір, якась
Роза Скеттіно, ратуючи свої діти, вхопила одну
дочечку на руки і пустилася з нею крізь огонь
до вікна. Одіж горіла на ній і на дитині, а вона
пригашувала огонь руками лиш на дитині і дер-
жала її доти, аж пожарник міг вилізи до вікна

і відобрати від неї дитину. Тоді побігла вона же
й по другу дочечку, але вже не встигла її вряту-
вати. Опісля надіено матір вже нежизну з дити-
ною на руках. Звірським палим ходило видно
не так о те, щоби діти пустили з димом, як рал-
ше о те, щоби видушити всі тітоті родини, які
мешкали в тім домі. А треба додати, що там
мешкали самі бідні люди, італійські робітники і
зарібники. Злочинців не удало ся досі вислі-
дити.

— Дрібні вісті. Вінчане п. Антона Яворського,
управителя школи, з п-юю Анною Пиньковською,
учителькою, відбудуть ся дня 22 с. м. в Семаків-
цях. — Цісар дарував лані з нагоди його свя-
щенничого ювілею золотий хрест, на котрім нахо-
дять ся статі Розп'ятого, зложена з 60 бриліантів
і 50 рубінів. — З Германштадту доносять, що на
почті в Мільбах в Семігороді пролає грошевий
лист, наладний до міністра Даранія, а містичний в
собі 52.000 корон. — З Берліна доносять, що гр.
Цепелін найдальше в середу пустить ся з новим
баллоном до кермованя в пробну подорож. — З
Токіо доносять, що помер там маршалок Нодзу,
зв'язний з російсько-японською війною. В торжест-
венній похороні візьме участь американська флот-
ія, що саме прибула до Йокгами. — В поспіш-
ний поїзд між Парижем а Отеном убито багато-
го торговця худобою, 60-літнього мера Летро і зра-
бовано йому 6.000 фр. Арештований 18-літній бр-
хальтер Леблянк признав ся до вини. — На уні-
верситеті Колумбії в Вашингтоні буде уладжений
курс для авіонавиги. — В Нижанковичах помер
нагло на удар серця в суді підчас розправи адво-
кат д-р Фіолосевич, ледви скінчивши свої виводи.
— В Дроговижу кравецький челядник Михайло
Лесяк, орудуючи неосторожно револьвером, за-
стрілює шевського челядника Михайла Стисла. —
При 15. п. піхоти у Львові застрілили ся в поспі-
дних днях оден цугсфірер і оден фельдвельєр. При-
чини незвісні.

Оповідка:

«Повість». Завтра, вівторок: Сепрія і Вакта (лат. Фе-
ліціяна еп.). Позавтра, в середу: Пелегій (лат. Уршулі).

□ В Станіславівський руський театр дасть лише
кілька вистав. Репертуар цілком новий. На перше
представлене вівторок 20 с. м.: оригінальна че-
ська народна штука зі співаним в 5 діях п. з.
„Маріяка“ (Ал. і В. Мршткі).

□ Репертуар львівського руського народного
театру в Коломиї. (Сяля тов. ім. Моношук). По-
чаток представлення о год. 7.30 ввечері.

В четвер, дня 22 с. м. „Жидівка“ опера в
5 діях Галевія Гостинний виступ М. Шляфен-
берга.

В суботу, дня 24 с. м. „Барон циганив“, опе-
ретка в 3 діях Штрауса.

В неділю, дня 25 с. м. „Серед бурі“, істо-
ричний картини зі співаним в 5 діях Грінченка.

□ На „Земельний банк гіпотечний“ субскри-
бовано до дня 16 с. м. 1500 (тисяч п'ять-
сот) штук акцій, отже більше як половину ці-
лого сновного капіталу акційного. На запитаня,
як довго можна ще ті акції субскрибувати,
подає ся до прилюдної відомості, що субскрибу-
вати можна ще до кінця жовтня с. р., однак з
уваги, що залежить дуже на скорім покінченню
субскрипції, просить ся о поспіх. Заяви, листи
субскрипційні і задатки на акції 3 б. г. треба
посилати на адресу: Товариство взаємного кредиту
„Дністер“ у Львові, ул. Руська ч. 20. — Від
комітету основателів 3 б. г.

□ Стипендії для Русинів. Намісництво оголо-
сило конкурс з реченням до 15. падоліста в цілі
надавання від шкільного року 1908/9 стипендій з на-
укового фонду в квоті річних 210 корон, при-
значених для молодіжії руської народності, що
відаєть ся наукам на правничій або філософіч-
ній виділї австрійських університетів. Петенти ма-
ють внести на руки професорського збору дотич-
ного виділу подане до намісництва, заосотрене в
метрику хресту, шкільні сьвідчення і в докази
фреквенції та аплікації що-до наук (у кандидатів
першого року в сьвідчотво зрілості) а також
в сьвідчотво убожества, яке стверджує докладно
їх родинні і маєткові відносини.

□ На фонд шкіл народних ім. Січинської
зложили через нашу Адм. слідуючі Добродії в
коронах: Микола Бабин, Галинківці (складка) 13,
Іванна Майковська, Сарат 2. О. Утриско, Комар-
но (складка) 8, І. Мокрецький, Коломия (складка) 5.55,
С. Добрянський, Радимин (від І. Качмаря зі Ско-
лишова) 3, І. Мокрецький, Коломия (від В. В. К.
К. М.) 7.87, Д. Травч, Скороки дохід з вечерниці
10, Ом. і Ем. Марчакі Баранський. Хишевичі місто
подяк за гратуляції весілію 20, Б. Янів, Ярослав
(складка з нагоди імянин о. Ем. Погорського) 30, І.
Цюкан, Стронісбаби (складка зібрана на празник
в Пільдіску по-ю І. Підвисоцького) 20.20,
Евг. Гуцайло Глібока, Буковина (збірка на по-
польський звіт в Глібоці: Н. Спинул 10, К. Н.
Топушак 1, Н. Гавришук 1, А. Кордовський 1,
І. Прокопович 1, В. Совецький 1, О. Безпалко
1, І. Люк 0.50, Ів. Федак Самбір 1, Русини з Но-
вого села к. Підволочиськ 10.56, Чит. Пров. в Зе-
лениці 7.40, о. П. Штокало, Буск від себе 1,
з акафісту 3.16 разом 4.16, Г. Кондракка складка
гостий в домі о. Миколи Кишакевича в Борятині
10, П. Колядин, Бірча 10, Леонтиня Литинська
в Устриках долішних 1, Л. М. з Ходорова скла-
дка 10, Евгенья Чень в Пилуничках (місто гонорару
за оборону д-ра В. Загайкевича) 20, Вас. Явор-
ський, Новий Санч (складка) 25.20, Модест Кузик
Перемиський 3, Ол. Малиновський, Жуків (збірка
на празник у о. Гучковського) 6.40, М. Дутко
Дрогомишль (збірка з нагоди вінчаня п. М. Д.
з п-ю С. І. в Сер. в та місто китиць весільних 65,
Народна Торговля Сянтин (збірка від гостий) 16.65,
Р. Дашкевич, Перемиський 8, Алексєвич Львів 4,
Іван Глядак Усте еп., збірка 25.04.

□ З „Народної Торговлі“. Третій транспорт
вин літургічних і то вина першого сорта по 100
кор. за гектолїтер, і вина самородного по 120 кор.
за гект. найдїє в перших днях падоліста. Замов-
лення на сей транспорт приймаємо лише до 27.
жовтня. По тім часі вина більш сего року висі-
ляти не будемо з обави перед можливими моро-
зани. Про вино наше пише нам знов о. Ярослав
Билинський з Помор'є п. Ріпінськ: „З вина На-
родної Торговлі єсьм в найвищій степені дово-
лений, а також мої сусіди висказують ся о ній з
найбільшими похвалами. По так низькій ціні не
наляв ся я ніколи так знаменитого вина. Тих
кілька слів прошу подати до відомості через ча-
сописи, щоби наші люди не шукали чужих богів,
а звертали ся з замовленнями до Народної Торго-
влі“. Дякуючи о. Билинському за телі слова при-
знання, влєняємо нових гостей, що старанем на-
шим все буде усилужити всіх наших гостей совіст-
но і по ціні можливо найнижшій. — *Дирекція.*

Урядові вісті.

§ Іменованя і перенесеня в судівництві. Ці-
сар іменуєвав державного прокуратора в VII ранзі
в Стрию, Вацлава Черного, прокуратором в VI р.
в Станіславові. — Міністер справедливости імену-
вав радника суду в Станіславові, д-ра В. Свобод-
ного держ. прокуратором в VII р. в Стрию і пере-
ніс судового секретаря в Залізіях К. Найгова до
Бережан. — Повітовими судіями іменовані судові
секретарі: Ал. Гринглевський в Миколаві, Кар. Ту-
ніковський в Кутах, Войт. Творовський в Перемис-
лянах, секретарем іменованій адюнкт Ст. Доніхт
в Лїска в Залізіях. — Перенесені судові радни-
ки: Генр. Гураляський з Белза до Стрия, Кар. Ри-
ботичний з Ходорова до Самбора, Іос. Горіца з
Підволочиська до Станіславова, Вол. Кропильський
зі Стрия до Перемішля, д-р Руд. Найман з Сяно-
ка до Львова, Ігн. Красовський із Ст. Соли до
Самбора, Пав. Билинський з Миколаєва до Бере-
жан, д-р Іос. Гозер з Бережан, Тад. Рибіцький з
Янової і Іос. Романович з Золочева всі три до
Львова, Вас. Малайкевич з Самбора до Переміш-
ля, Ал. Нехай з Коломиї до Львова, д-р Іос. Ган-
чаківський з Отиній до Станіславова, Ілія Френ-
кель з Перемішля до Сянока. — Іменовані судо-
вими радниками секретарі: Каз. Піотровський зі
Львова в Самборі, Ів. Гайльгофер в Стрию,
Ст. Альбінський з Перемішля в Станіславові,
д-р Конст. Рибіцький в Стрию, Мих. Дрогомирець-
кий в Коломиї, Евд. Добошинський з Вадовиць
в Сяноку, Каз. Бжезінський з Перемішля в Сам-
борі, Іос. Павлович зі Стрия в Коломиї, д-р Да-
вид Енгель в Тернополі, Ів. Пелеский в Сяно-
ку, Волод. Козакевич в Самборі, Ад. Гарлендер з
Перемішля в Бережанах, Ал. Могильницький в
Станіславові, Ант. Гавлак з Ярославля в Коломиї,
Ал. Міські з Львова в Золочеві і Ал. Федорович
з Краківця в Станіславові.

§ Іменованя в армії. Цісар іменував архикнязя
Евгена генеральним інспектором військ і начальним
командантом кравевої оборони в Тироли. — „Віст-
ник військових розпоряджень“ оголошує відручен-
ня письма цісара, котрим перенесити се команданта
з Будапешту гр. Іскіль-Гленбанду на власну

під землею 2.80 м.; а для жонатих 3 м. Приймають
мужчин в віці від 18 до 32 літ. Дуже видіно уря-
джені спалні з кімнатами до купаня. Харч коштує
на йбі і з сьє 1 м. денно. Іде ся через Шакову,
Мисловіці до станції Ейшену (недалеко Катовиці).

Для робітників, що їхати-муть на роботу до
Прусу, зробимо одну пересторогу. Скрізь по
дорозі аж до самої копальні розсіяні найрозличні-
ші агенти, звані Німцями Blutunde, що ріжними
обіцянками і дарунками з'єдвують собі робітників,
щоби згодили ся на їх посередництво. Перед сим
остерігаємо робітників, бо роботодавець мусить а-
генти заплатити за кожного робітника 30 м., а
відтак — розумієть ся — статуюти сих 30 м. з ро-
бітника. Опісля паріають робітників, але за ціною.
Для таких „гандларів“ треба мати тверде серце і
несокрушити ся, а їхати аж на місце і там казати,
що їде на оголошене в „Ділі“ і „Свободі“.

10 робітників платять половину зеліничної кар-
ти. Гроші на дорогу треба мати свої (около 15 К).
Треба мати теж робітничу книжку або посьвідчене
з громади (без стемпля, даром), що їде ся на ро-
боту. — З *Народної Канцелярії* у Львові, Ривок
ч. 10.

□ З товариства „Учительська Громада“. Органі-
заційний комітет подає до відомості, що почавши
від 18. жовтня розсилає запрошення в члени това-
риства і просить всіх, що бажать вступити в члени,
відслати підписану заяву, долучену до запро-
шення, до комітету під адресою Всч. о. д-ра Сте-
фана Юрика, катехита у Львові, Підвале 9. І пов.
Півнож під сего адресою просимо прислати всі
письма і вкладки до товариства. Хто би через по-
милку або задля незнаної адреси не одержав за-
прошення, звольте віднести ся до комітету під вка-
заною адресою, а запрошене зараз вишлемо.

□ Місто вінця на домовину пок. Ірени Явор-
ської зложили родичі 6 К на бурсу Руського
Тов. а педагогічного.

□ З 3-м падоліста н. ст. 1908 р. перено-
сить ся інститут філії руського товариства педагог.
в Тернополі з дотеперішньої хати до нового лю-
калю, поміщеного в цілковито для себе відокрем-
леним домі партером з городом і великим по-
двірєм при ул. Сокола і з огляду на більший чинш
і видатки на всілякого рода адаптації підвісшає
оплату від кожного питомця на 50 кор. місячно.
Питомці мають всі вигоди які податуть і інші ін-
ститути, запевнені. Від 1. падол. с. р. буде мож-
ще п'ятьох питомців додатково приймати. — *Ви-
діл.* 1556 2—4

□ Загальні збори тов. „Руський Інститут для
дітяч в Перемишлі“ відбудуть ся дня 30 жовтня
1908 н. ст. о годінні 5 ввечері а на случай браку
комлету о годінні 6 сего самого дня в великій са-
лі інститута. о. М. Подолінський, предсідатель,<

при Народової [Манежних] Ліндого ч. 9.

Діло

Число телефону 261.

Виходять у Львові щодня (крім неділі і свят) о 5-й годині по полудні.

Передплату і іноземні приписки у Львові: Адміністрація „Діла“, Ринок 3, 10. Бюро газет А. Олександровича, К. Вулиця 3, С. Соколовський, Пасаж Гасманів 4, 9; К. Вулиця 3, Карла Людвіга 4, 23. — У Відні: М. Дука, I. Wollstein, P. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek, I. Wollstein 11; Haasenstein & Vogler, Actien Gesellschaft, Karntnerstrasse 1. 18, U. F. FRANKFURT і Гамбург: M. Haasenstein & Vogler.

Рекламу, Адміністрація і Експедиція Ринку 3, 10. — Рукописи заставляють за ними за посприями виставляти. — Рекламувати економічними вісниками.

Передплата на „Діло“

в Асфальт: за квартал: 33 к. 44 коп.
на рік: 100 к. 120 коп.
на місяць: 3 к. 37 коп.
у Львові (без поштової пересилки):
на рік: 28 к. 34 коп.
на чверть року: 7 к. 8 коп.
на місяць: 2 к. 24 коп.
Попереднє число копій у Львові 10 с.,
на поштові 12 с.
Оголошення змислюють за кошту 30 с. за одну стрічку історично або за 15 коп. в рубриці „Накази“ по 60 с. — Поштова і інші правки оголошень чистять за кошту 30 с. за стрічку.

Передплата і навіанта на іноземні листи у Львові.

Громадська реформа.

Промова пос. д-ра Костя Левицького, виголошена в галицькій сеймі 19 жовтня 1908. (в скороченні.)

Висока палато! Дві важні справи виждають розв'язки від цієї законодавчої палати: виборча реформа сеймова та реформа закону громадського.

В справі реформи виборчої до сейму висказали наші руські послы сеймові в поставленні внесенню п. д-ра Одеського своє становище і жадане в інтересі народу. Нині маю нагоду виявити наше становище в справі реформи закону громадського.

В справі реформи виборчої до сейму висказали наші руські послы сеймові в поставленні внесенню п. д-ра Одеського своє становище і жадане в інтересі народу. Нині маю нагоду виявити наше становище в справі реформи закону громадського.

В справі реформи виборчої до сейму висказали наші руські послы сеймові в поставленні внесенню п. д-ра Одеського своє становище і жадане в інтересі народу. Нині маю нагоду виявити наше становище в справі реформи закону громадського.

В справі реформи виборчої до сейму висказали наші руські послы сеймові в поставленні внесенню п. д-ра Одеського своє становище і жадане в інтересі народу. Нині маю нагоду виявити наше становище в справі реформи закону громадського.

В справі реформи виборчої до сейму висказали наші руські послы сеймові в поставленні внесенню п. д-ра Одеського своє становище і жадане в інтересі народу. Нині маю нагоду виявити наше становище в справі реформи закону громадського.

В справі реформи виборчої до сейму висказали наші руські послы сеймові в поставленні внесенню п. д-ра Одеського своє становище і жадане в інтересі народу. Нині маю нагоду виявити наше становище в справі реформи закону громадського.

В справі реформи виборчої до сейму висказали наші руські послы сеймові в поставленні внесенню п. д-ра Одеського своє становище і жадане в інтересі народу. Нині маю нагоду виявити наше становище в справі реформи закону громадського.

В справі реформи виборчої до сейму висказали наші руські послы сеймові в поставленні внесенню п. д-ра Одеського своє становище і жадане в інтересі народу. Нині маю нагоду виявити наше становище в справі реформи закону громадського.

В справі реформи виборчої до сейму висказали наші руські послы сеймові в поставленні внесенню п. д-ра Одеського своє становище і жадане в інтересі народу. Нині маю нагоду виявити наше становище в справі реформи закону громадського.

В справі реформи виборчої до сейму висказали наші руські послы сеймові в поставленні внесенню п. д-ра Одеського своє становище і жадане в інтересі народу. Нині маю нагоду виявити наше становище в справі реформи закону громадського.

В справі реформи виборчої до сейму висказали наші руські послы сеймові в поставленні внесенню п. д-ра Одеського своє становище і жадане в інтересі народу. Нині маю нагоду виявити наше становище в справі реформи закону громадського.

В справі реформи виборчої до сейму висказали наші руські послы сеймові в поставленні внесенню п. д-ра Одеського своє становище і жадане в інтересі народу. Нині маю нагоду виявити наше становище в справі реформи закону громадського.

В справі реформи виборчої до сейму висказали наші руські послы сеймові в поставленні внесенню п. д-ра Одеського своє становище і жадане в інтересі народу. Нині маю нагоду виявити наше становище в справі реформи закону громадського.

В справі реформи виборчої до сейму висказали наші руські послы сеймові в поставленні внесенню п. д-ра Одеського своє становище і жадане в інтересі народу. Нині маю нагоду виявити наше становище в справі реформи закону громадського.

В справі реформи виборчої до сейму висказали наші руські послы сеймові в поставленні внесенню п. д-ра Одеського своє становище і жадане в інтересі народу. Нині маю нагоду виявити наше становище в справі реформи закону громадського.

В справі реформи виборчої до сейму висказали наші руські послы сеймові в поставленні внесенню п. д-ра Одеського своє становище і жадане в інтересі народу. Нині маю нагоду виявити наше становище в справі реформи закону громадського.

В справі реформи виборчої до сейму висказали наші руські послы сеймові в поставленні внесенню п. д-ра Одеського своє становище і жадане в інтересі народу. Нині маю нагоду виявити наше становище в справі реформи закону громадського.

В справі реформи виборчої до сейму висказали наші руські послы сеймові в поставленні внесенню п. д-ра Одеського своє становище і жадане в інтересі народу. Нині маю нагоду виявити наше становище в справі реформи закону громадського.

В справі реформи виборчої до сейму висказали наші руські послы сеймові в поставленні внесенню п. д-ра Одеського своє становище і жадане в інтересі народу. Нині маю нагоду виявити наше становище в справі реформи закону громадського.

В справі реформи виборчої до сейму висказали наші руські послы сеймові в поставленні внесенню п. д-ра Одеського своє становище і жадане в інтересі народу. Нині маю нагоду виявити наше становище в справі реформи закону громадського.

В справі реформи виборчої до сейму висказали наші руські послы сеймові в поставленні внесенню п. д-ра Одеського своє становище і жадане в інтересі народу. Нині маю нагоду виявити наше становище в справі реформи закону громадського.

В справі реформи виборчої до сейму висказали наші руські послы сеймові в поставленні внесенню п. д-ра Одеського своє становище і жадане в інтересі народу. Нині маю нагоду виявити наше становище в справі реформи закону громадського.

В справі реформи виборчої до сейму висказали наші руські послы сеймові в поставленні внесенню п. д-ра Одеського своє становище і жадане в інтересі народу. Нині маю нагоду виявити наше становище в справі реформи закону громадського.

В справі реформи виборчої до сейму висказали наші руські послы сеймові в поставленні внесенню п. д-ра Одеського своє становище і жадане в інтересі народу. Нині маю нагоду виявити наше становище в справі реформи закону громадського.

В справі реформи виборчої до сейму висказали наші руські послы сеймові в поставленні внесенню п. д-ра Одеського своє становище і жадане в інтересі народу. Нині маю нагоду виявити наше становище в справі реформи закону громадського.

В справі реформи виборчої до сейму висказали наші руські послы сеймові в поставленні внесенню п. д-ра Одеського своє становище і жадане в інтересі народу. Нині маю нагоду виявити наше становище в справі реформи закону громадського.

двірськими: чей буде між нами ліпше...

Ми, руські послы, не хочемо до примусової сполуки привязувати рожеві надії та стоїмо на тім становищі, що коли більша посілість вже тепер зв'язана з громадою інтересами культурними і економічними та фактично користуєся з добродійства громади як інституції публічної адміністрації, то вона повинна причинити ся до кошти тої адміністрації та в сім добувати головну суть наміреного податку обшарів з громадами.

Тепер приступаю до справи заступництва громадського, згідно з права виборчого громадського, що є першою точкою поставленого внесення.

Державний закон громадський з 5. марта 1862, В. з. д. 18, яким видано основні постанови громадські, приписує в артикулах VIII—X, що громади вибирає періодично своє заступництво; що до вибору заступництва громадського є управлені члени громади, та що до виборчості вимагаєся укінченого 24. року життя та повного користування правами горожанськими. Натомість арт. XI. сего закону постановляє, що закон кравей означить творене заступництва громадського дорогою ординації виборчої, належної углядаючи обезпечені інтереси вище оподаткованих.

Отсей державний закон громадський має нині значення правно-історичне, а не дійсно обов'язуюче, бо з роком 1867, справи громадські перейшли під компетенцію кравей сеймів.

Галицька виборча ординація для громад з 12. серпня 1866, В. з. кр. 19, признає право вибору членами громади, що оплачують безпосередній податок, отже з титулу податкового, як також душпастирям і іншим духовним, урядникам, офіцірам вислуженим, адвокатам, нотаріам, лікарям, професорам, учителям. — отже з титулу інтелігентів. Углядаючи інтереси висхідні оподаткованих находимо в §. 16. закона громадського, — де признає право без вибору бути членом Ради громадської тим, що оплачують найменше шість часті податків безпосередних з громади, як також тим, що мають посілість табулярну до громади прилучену (закон з 21. марта 1888, В. з. кр. 40). Значить, що маємо право виборче громадське: з титулу податку і з титулу так зв. інтелігенції і з титулу привилею табулярного. Законодавства інших кравей знають вже розширене право виборче громадське: а) Податкове право виборче (Steuergewahlrecht); б) право виборче інтелігенції (Intelligenzwahlrecht); в) право виборче місця замешкання (Wohnortwahlrecht), що прислугоє кождому повнолітньому австр. горожанинові, коли замешкує в громаді від трох літ без перерви.

Але на сім не конче! Пригадаймо собі слова мужів державних з років шістьдесятих, що при розширенні прав політичних на першій місці стоїть громада; — їй належить ся перше право, бо вона підставою! Колиж дійшли ми до загального права виборчого до державного тіла законодавчого, коли тут нині вже признає потребу загального права виборчого до кравей законодавства, то треба нам подумати про перший етап, яким є загальне і рівне право виборче громадське з усуненням тих пережитих кравей виборчих громадських, якими є так зв. кола виборчі, що лоплять головну засаду виборчу, якою є, аби більшість управлених рішала про вибір заступництва. Коли обшар двірський має приступити до громади хлопської, то на засаді рівності, та най на засаді загального і рівного права виборчого стає до урни виборчої.

Коли при загальнім голосуванні до тіл законодавчих мож говорити — хоч нестійно — про рідні інтереси, то ці аргументи упадають що до заступництва громадського, якого цілію є не законодавство, але лад в громаді, безпечність особи і маєтку та полирання інтересів культурних і економічних на користь усіх членів громади. Загальне і рівне право виборче громадське має скріпити і уздовжувати громаду тим способом, що до участі в житті громадському покличе нові особи доси виключені від громадського права виборчого та доведе до здійснення головного принципу виборчого, — що загаль громадянин буде рішати про волю громади, та нашу громаду посує вперед до демократизації її чинників рішачою, що доведе нашу діяльність громадську до ліпших вислідів як дотепершні сумні досвіди господарства громадського та до здійснення того знаменного заповіту народнього: громада великий чоловік.

До болших признаков нашого життя громадського належить також потреба улаштування відносин правних окремих маєтків в громаді.

Припис §. 68. закона громадського про добро громадське подає загальну постанову, що про участь в податках громадянських належить піддержувати ся дотеперішого незаперечевого звичаю. Звичай взагалі є дуже неясною нормою правною і тому замість звичаю кладаємо нині закони позитивні, у всіх новонасних тілах законодавчих. З'осібна, доказувати звичай з перед року 1866, се тепер просто неможливе.

Оскільки звичай є незаперечений, як далеко ідуть спеціальні титули правні учасників, оскільки сягати можуть потреби одиниці інтересованих та як далеко сягає компетенція ради громадської — те все законом неуряджене викликало формальний хаос в адмініструванні добром громадським, що витворило затерте всякого почування правного і веде до простої господарки рабівничої в громаді, на чім дуже тріщать: громада як особа півна і члени громади. Встане подлянути на ті

насовиска громадські пориті кертвинем і зтоловачи весною, на яких худоба не може утримати ся.

Тут наріз з голоду перемирає, а тут тисячі моргів добра громадського лежить пустками. Відносини правні громадського добра не є уладжені докладно законом громадським та звідси вийшли спори суперечних інтересів: громади як особи правної, управлених до пожиткованя та виключених від пожиткованя членів громади. До того пришили еще спори компетенційні властей адміністративних (автономічних) і судових властей...

До того еще вирнає питання про заступництво інтересів управлених членів до пожиткованя. Тут §. 103. закона громадського знов не вистарчає! Ся постановою законна дотичить установлення заступника правного для громади замість ради громадської і се лиш до переведення процесу. А де адміністрація маєтку і заступництво інтересованих? — Доходимо до кураторії! — Головна річ іде в сім напрямі, аби докладною кодифікацією довести до корисного удержання маєтку громадського та привернення набутих прав з хісною для господарських інтересів громади, як також увільнити громади від винищуючих спорів, що витворять розлад і занепад життя громадського взагалі.

Тут годить ся піднести також справу християнських громад. Не належить сей справі мішати з громадами парохіальними (Pfarrengemeinde), яких від-осини правні провізорично уладжує закон державний з 7. мая 1874, В. з. д. 50, а в часті кравей закон конкуренційний. Річ іде про маєтки в громаді, які спеціально признає для людности християнської, отже творять власність громади християнської. Припис §. 90 і д. закона громадського про завідування спеціальними справами людности християнської зовсім не розв'язує питання сего, бо він не творить християнської громади, як особи правної ані не дає їй самостійної управи. Для тих отже маєтків в громаді, що є признає для спеціальних груп інтересованих належить законом утворити самостійне заступництво адміністративне, покликане до життя з вибору інтересованими учасниками і тим способом сотворити правдиву особу правну.

Справу творення жидівських громад уладжено так законом державним з 21. марта 1890, В. з. д. 57. Подібно уладжує закон низноавстрійський заступництво маєтків в громаді, що є признає для означених цілей і для часті членів громад, а не для цілої громади.

Приклад містечка Соколівки (повіту золочівського), що числить понад 2,500 християн і около 600 жидів, дає нам застрашуючий примірник маєтку громадського, а з'осібна маєтку громади християнської. З кінцем р. 1906, розв'язано там раду громадську та установлено комісар, який в громаді не мешкає і справами її не інтересує ся — хоч побирає добру пенсію. За него урядує в громаді до нині той злий дух, що спричинив розв'язання ради громадської. Під покровом комісара панує в громаді нелад і самотволя, та громада передєсе без довіри нині гріє в догав. Але в сім громаді є майно значне християнської громади, що обимає кількості моргів землі. Вирнає питання, чи з розв'язанням ради громадської загальної громади також розв'язано християнську раду громадську? Діяльний комісар відбирає маєток громади християнської і віддає заряд своєму заступникові нехристиянинові, а тим часом ц. к. намісництво веде доси персправу з ц. к. старостом в Золочеві, аби для громади християнської установити окремого комісара. Але на тім не конче! В тракті сих перепоротів виточує загальна громада процес судовий громаді християнській о власність цілого маєтку громади християнської, та заступник християн, установлений радою повітовою, зрікаєся маєтку громади християнської на власність загальної громади і звідси повстає пекло в громаді...

Вкінці справа виборів громадських належить нині до пекучих справ, які ждуть улаштування. До сего є дві дороги: адміністративна і законодавча. Наша адміністрація потребує безусловно реформи, аби служила для добра населення по праву і справедливості. І тут очідаємо подвигів нового намісника, що застав великий нелад в справах виборчих громадських. Прислужники старостів неправдою урядують без кінця.

Але до того треба також законодавчий поміч, бо недокладний закон помагає до тих пагубних надужит.

Зложене комісії виборчої через самого начальника громади відбуває ся, а політична власть повітова може вислати відпоручника для догляду над захованем закона (§. 19. виб. орд. громадського). А деж право виборчої громадської до комісії виборчої і хто має берегти легальності акту виборчого? Комісарі або не показують ся при виборах громадських або приїзять собі на забаву агітаційну і відтак самі ставляють анески на уневажені вибори, при котрих мали стерегти права. Тут мусить бути виданий строгий припис законний про обов'язки комісара виборчого.

Заміти (так зв. „протести“) проти акту виборів громадських в речинці 8 днів мають бути внесені у начальника громади, який до трьх днів має предложити через старосту намісництво до порішення остаточного... Але нема постанови закона: якого змісту мають бути заміти проти акту виборів громадських, і тому хто не хоче вносити якісьбудь заміти, аби лиш справу проволікти, а ц. к. старосту незважає ніяким речинцем, піддержує у себе акти виборчі громадські — як дого хоче. А друга одинака інстанція ц. к. намісництво рішає з мертвих актів, до яких сторони не мають доступу. І тут мусить наступити упроваджене і приспільнене поступованя виборчого дорогого закона. Ма-

теріялу маємо багато в численних ореченнях трибуналу адміністративного, який мусить творити норми правні задля браку постанов закона. А се велика неправильність: без закона судити!

До вибору старшини громадської скликує нових радних попередній начальник громади. Тут знов ані ніякого речинця ані загрози та давний начальник громади всакими позовами удержує ся при панованні безправнім, якому спокійно пригортають ся наші власті. Анархія в громаді булає, коли давна управа уже не урядує, а нової не впроваджено. З сего витворює ся самотволя і почуте безкарності в громаді, що підкопує основи нашої самоуправи громадської.

Наші власті автономічні і державні дуже легко допускають до розв'язування ради громадської (§. 109. зак. гром.) і впровадження комісарів правительства на кошт громади, що цілими роками урядують без хісна для інтересів громади та беруть під ноги цілу самоуправу громадську. Жадаете панове розширення автономії в горі, а так легко зрікаєте ся її в долині!... Ліпше було би, як би усунули лиш начальника громади та на його місце впроваджували комісара, що урядує з радою громадською. А тепер так дїє ся, що невинна громада терпить та не може допросити ся правильних виборів громадських.

Отсю справу нагадують нам, що дня депутатів по сеймовим культурар з громади, що від своїх послів виждають авдичний, то у п. намісника, то у п. маршалка, аби зробити конче з виборами громадськими.

Видно, що наріз сам хоче розумної, енергійної і сумлінної адміністрації громади. Даймо народowi те, чого він жадає та лічим недугу там, де є рана.

Тому не пора нам бавити ся експериментами односторонньої політики для цілій партійно-національних, бо досвід поучив нас, що добра суспільного не сотворимо ані мандаторами, ані кулями жандармів, але для загального добра народу треба нам сотворення вільної, сильної і розумної громади. За сям непохитно будемо стояти, та коли ми навіть упадемо у сім змаганні, то наріз встане і перебес і рече своє слово! — (Грімлі оплески).

Погроми Німців у Чехії.

Передчорашні події в Празі та чеська демонстрація перед палатою бар. Еренталя проти анексії Боснії і Герцеговини викликали з боку двох впливових відецьких газет рішучі погрози проти Чехів. Так орган двірських кругів, „Fremdenblatt“, котрий звичайно дуже здержливо забрав голос у партійних і національних спорах, сам разом виступив проти Чехів з погрозою, що правда, не ясно сформульованою. Він звиняє помірковані чеські сторони, щоб ясно й недвозначно зірвали всяку зв'язь з радикальними партіями, і то як найкорше, бо коли правительством візьметь ся за репресалії, то буде за пізно відірвати одних від других.

„Wiener Abendpost“, — вечірнє видане урядової „Wiener Zeitung“, просто заявляє, що як повторять ся демонстрації, то в Празі буде заведений виїмковий стан.

В самій же Празі на основі донесення, що більшість праських поліціянтів належить до національно-соціалістичної організації посла Кльофа, дирекція поліції розпочала слідство проти 48 поліціянтів за те, що в часі недільних демонстрацій беззлібно приглядалися і нічого не робили для розігнання демонстрацій.

Екзекутива національно-соціалістичної чеської партії оголосила відзову до чеського народу, в котрій називає недільні події відходом обуреного народу, звиняє людність, аби залишила дальші демонстрації та обмежилася до економічного поборювання Німців. Партія готує ся до бойкоту німецьких купців і фабрикантів.

Відзову до праської людности видали також чеські сеймові послы, котрі звиняють Чехів, аби здержалися від дальших демонстрацій.

Як доси, то ті звиняні не мають успіхів. Бо вчора повторилися демонстрації і погроми з новою силою. Мимо дімаючого холоду, коло 6. години вечером зібралися в Празі гурти демонстрантів, аби піти під німецьке касино. Поліція заступила демонстрантам дорогу. Юба привітала поліцію лайками та напирала на неї, щоб проломити кордон і промстити собі дорогу до касина. Поліція, не маючи сили здержати демонстрантів, вівзвала військо на поміч. З казарми вийшли дві компанії війська і прогнали демонстрантів із усіх вулиць переміст. Демонстранти серед окликів проти війська кинулися на бічні вулиці. Коли дві компанії не вистарчали, зареєстровано ще кілька нових компаній піхоти і швадрон драгунів. Військо обсадило всі вулиці і нікого не пропускало.

Тимчасом юба поділася на Винограді і там розпочала нападати на домні і склепи німецьких купців. Наслідком того пришло до острого конфлікту з поліцією, яка добула оружя і зранила кілька чехів і чять осіб. Богато демонстрантів арештовано.

Аж о 9. годині вечером запанував сукупий. Військо патрулювало по вулицях до 11. години вночі.

Також в інших містах Чехії прийшло вчора до конфліктів між чеською і німецькою людністю.

Делегачії.

Всі комісії угорської делегації радили вчора спільно над окупційним кредитом. Спільний міністер скарбу, бар. Бурія, пропонує прийняти олександрівський «експозе», в котрім підлягало б зарисовці нової репрезентативної країни в Боснії Герцеговині, основаної на головних елементах, при чім окремі вірогідні елементи вибрати-муть означену кількість послів, однак без примусу вибрати хоча б одну з тих конфесій. Крім країни репрезентативної, мають увійти в жите окупційної репрезентативної. Міністер заявив, що обі ті інституції розпізнають свою діяльність уже в найближшій весні. Потім вичислив бар. Бурія ряд пропозицій, котрі будуть внесені в босанський сойм, а саме між ін. розширення карної процедури, при чім буде змінена компетенція військових судів. Міністер висказав надію, що людність із розумінням і поміркованістю користатиме з набутих прав.

В дискусії промовляв ряд бесідників, котрі показували, що організація нових законодавчих тіл не належить до компетенції делегацій та висказали надію, що дотеперішня політика в окупованих країнах, ведена тільки в інтересі Австрії, змінить ся.

Окупаційний кредит прийнято.

В скарбовій комісії угорської делегації прийнято будувати спільно угорського скарбу разом із що-рочною повторюваною резолюцією, щоби постійний осподарювач перенесли до Будапешту та щоби опорожнені в ній посади обсягували тільки Угорини. Міністер Бурія, відповідаючи на запитання багатьох бесідників щодо германізації Боснії, заявив, що спершу мала верх німецька мова, бо адміністрація була військова та урядники походили здебільшого з Австрії. Тепер се змінює ся в користь угорської мови. Скрізь, де усувають ся німецьку мову, не можна вводити мадярської мови, а краву. Вкінці бесідник полемізував із закликом, нехай він протегував у Боснії австрійських промисловців, та висказав бажання, щоби у Боснії основано банк, котрий давав би селянству капітали та поміг йому економічно видигнутись.

Військова комісія австрійської делегації відбула вчора пополуноці засідання, на котрім розпочала наради над військовим бюджетом. Дискусію розпочав референт д-р Козловський, після чого міністер війни сказав довшу промову, яку постановило недрукувати. На тім засіданні перервано до нинішнього дня.

Коропецькі події перед судом.

Пополуднева розправа другого дня. Д-р Старосольський іменем обора протестує проти списування протоколу розправи в польській мові. Предсідатель трибуналу заперечує, щоби протокол писано по руски.

Після переслухання свідка Йосифа Мочкодана, який переслухав занадто багато жандармів. Д-р Партицький, д-р Олесницький і д-р Старосольський протестують ся записанню жандарма Ябчинського, бо остане він у військовій слідстві за надання зброї та ворожо відносини до обжалованих. Трибунал, нарадивши ся, постановляє по бажанню прокуратора відібрати від Ябчинського присягу.

Свідок Казимир Ябчинський зізнає: Довідавши ся критичного дня зранку, що люди б'ють ся, взяв жандармів Рудзінського і Токарського і пішов з ними до громадського уряду. Там сказав йому, що в шинку Штрайфера (в казині) стало ся «публічне насильство». Свідок післав жандарма Токарського за побитими, щоби перестати слідство, а сам лишив ся в громадській канцелярії. На вість, що «ексцеденти» наближають ся, вийшов їм назустріч. Було їх разом около 30, а на чолі ішов Марко Каганець. Свідок вівзав його до канцелярії, словами: «Ходіть на протокол!» А коли Марко не услухав, арештував його свідок і «легко» поклав йому руку на карці. Тоді Марко став кричати: «Гвалту! Братя, ратуйте!» Рівночасно Токарський арештував Гнатюка. На крик Каганця почали люди збігати ся і оточили півколом жандармів. Жандарми поступили ся взад, а притиснені до бар'єри, тримали карабіни в гору, щоби не дати їм собі видіти. Хто хапав за карабін, свідок не знає. Він кілька разів взивав людей, щоби розійшли ся, але надаремно; для того перескочив з Токарським через бар'єр, щоби «виратувати ся з ситуації». Вони оба пішли на гостинця; до них прилучив ся Рудзінський; всі три усталив ся на гостинця перед людьми, держачи карабіни в позиції, fallt das Bajonett! Віддалене одного жандарма від другого виносило 3—4 кроки а народ стояв перед ними на гостинці в віддалені 5—7 кроків. З усіх сторін сходили ся люди і «паріаїли» на жандармів. Жандарми взивали людей розійти ся і під напором товпи подавали ся в зад. Так дійшли вони до половини більшого моста. Там люди зачали хапати за карабіни і кричати: «Стріляти не вільно!» Щоби товпу настрашити закомандував свідок «fertig an!» але сказав тихше жандармам, щоби стріляли аж на виразну команду. Товпа хвилюючи рушила ся в зад і тому він дав команду «setzt ab!» Але за хвилю знов повторила ся та сама історія, товпа знов зачала атакувати жандармів. Коли свідок погнав на ліво, побачив, що Рудзінський є в опресі, бо Марко Каганець держав його карабін, завізав його отже, щоби карабін пустив, а що Марко не слухав, то вимірив в него «сією». Марко скрутив ся і зачав нахилити ся. Свідок думав, що Марко симулює (голос на сал: «і тому виміривтеся, drugi сію!») Як Марко впаде, хотів йому свідок забавляжувати рану, але люди прибрали «грізну» поставу і не допустили до того. Свідок хотів піляти по доктору, але ніхто не хотів їхати, а навіть відроджували ся люди тим, що поїдуть по лікаря або поможуть нести йому тіло Марка. Лікар д-р Мессочі як приїхав, сконстатував смерть. — Предсідатель: Чим грозили вам люди? — Свідок: Казали мені, не слухайте, най несе сам! — По цій тій події пішов свідок на постерунок робити доповідь. — Предсідатель: Де люди могли розійти ся, коли вони не мали ніякої дороги до дому, як тільки через міст, а ви міст заступили? — Свідок: Wszędzie mogli się przejść, mogli iść portami między. — Предсідатель: Як могли йти плути вас, коли ви маневрували багнетами? Свідок: Могли поодинокі йти.

Прокуратор заведе свідків ріжні сугестивні питання, оборона протестує проти того. Прокуратор: Dziwi mnie to, że panowie protestują, przecież panowie oświadczyli, że was ten świadek nie interesuje! — Д-р Старосольський: Такі але п. прокуратор нас цікавить! — Предсідатель: Як могли люди хапати за карабіни, коли між вами і людьми було 5—7 кроків віддалення? — Свідок: Так було спершу, але потім вже не було жалю. — Предсідатель: Говорили тут обжаловані, що жандарм Рудзінський вдарив М. Каганця в карк, і то було причиною замішання і крику. — Свідок: Рудзінський не міг вдарити, бо він доперва пізніше прийшов. — Предсідатель: Чи жінка Марка при смерті мужа що говорила? Свідок: Плакала і кричала, але не зневажала! — Предсідатель: А Садовська? — Свідок: Mówiła na mnie „gruby dółko“, na Tokarskiego: „czemu dółko i krzyżować, żeby posłać ją...“ jak zwykle. — Предсідатель: Як рани були завдані? Чи ви окремо пхнули багнет чи рівночасно з Токарським? — Свідок: Я лише одну рану завдав, що там було більше ран то з того сліду, що другу завдав Токарський. — Предсідатель: Чи жінка сестра заслонована Марка? — Свідок: В першій радлі жінок не було! — Предсідатель: Хто хапав за гаєр? — Свідок: Я того ствердити не могу. — Прокуратор: О що ходило тоді, що напирала на жандармів? — Свідок: Tłumowi chodziło o to, żeby naszą szynkę „unieść“ a areztowanych uprowadzić.

На тім скінчилося переслухання сего свідка. Прийшла черга на другого жандарма, Петра Токарського.

Д-р Новаковський вносить незаписані сего свідка з тих самих мотивів, що попереднього, а на доказ його ворожого успособлення до обжалованих подає факт, що жандарм Токарський дня 13 лютого казав побитому лашівникові Войткові положити ся до ліжка, бо мала приїхати комісія судово-лікарська. Чоловік, котрий тенденційно урабляє факти, щоби погубити обжалованих, не є хіба супроти них прихильно успособлений. — Прокуратор: покинує ся на свої попередні висновки і просить о записанню сего.

Появляє ся отже на салі Петро Токарський, в Коронці чорним дільком «званий, кавалер, без ненависти» до обжалованих і зізнає записаний. — Коли свідок спокійно сидів на постерунку, явив ся там Мартин Войтків і доніс, що його брата б'ють. Свідок вивірив ся отже на місце бійки. По дорозі побивав Марка Каганця з людьми. Марко відслонив свою грудку і казав свідкові себе стріляти. Свідок не зважав на те і пішов далше. Надбав побитому Мочкодана; довідавшись від нього, що його б'є Гнатюк, арештував Гнатюка, завіз до канцелярії, віддав Рудзінському, а сам пішов до касина шукати свідків бійки і пошкодованих. — Вернувшись з касина з пошкодованими до канцелярії і зачав з ними списувати протокол. Тоді прийшла до канцелярії жінка Мочкодана і сказала: «Ратуйте ся, бо люди ідуть на уряд громадський тай вас подусать!» Дальші події описує так як Ябчинський, а з зізнав його як і Ябчинського слідує, що вони приготували ся до розправи, бо зізнають скоро і пліно. Між іншими розповідає, що Марко вхопив його за карабін, він хотів Марка в рани скалчити, а поїхав у груди. — Предсідатель: Чи ви перші пробіли Марка чи Ябчинський? — Свідок: Не знаю. — Предсідатель: Чи Марко улав зараз як ви його пхнули? — Свідок: Ще покрутив головою! — Предсідатель: Чи товпа була близько вас? — Свідок: Трохи далше, аж на мості була ближше! — Предсідатель: Де люди могли розійти ся, як ви заступили дорогу? Свідок: Могли через поруче перескочити на торговлицю. — На питанні предсідателя, в котрім місці стояв свідок на мості показує свідок на малі ситуаційні суперечки з зізнаваннями Ябчинського.

Предсідатель: Чи люди перед тим коли змагали ся? Свідок: Я не знаю про те. — Радник Шавковський: Прошу вас, Каганець дістав три рани. Хто перший завдав рану? — Свідок: Я не знаю. — Предсідатель: Чи се правда, що ви обтирали хустинкою багнет із крові? — Ні! я витягнув «Verband».

На тім скінчилося переслухання сего свідка. Оборона держалась супротив него тої самої тактики, що супротив попереднього жандарма.

О годині 7 і пів предсідатель замкнув розправу. (Конець буде).

Галицький сойм.

(Докінчене 21. засідання.)

По пологоті чималої низки комісійних справоздань приступлено вчора знов до мотивування новопоставлених вносень.

Розпочав їх пос. д-р К. Левицький своєю основною промовою про громадську реформу, якої слухали пильно послы з ріжних груп політичних, а яку задля її ваги порушеної теми подаємо окремо. Бесідник поставив формальне вношення, щоби краєвий виділ зібрав потрібні матеріали, приготував в предметі запровадження загального голосування до громадського заступництва, улаженія адміністрації окремих маєтків в громаді покликаним до сего улаженія учасниками, як також упрощенія і припущенія правильних виборів громадських та предположив їх з проектом закону на найближшій соймівській сесії.

Внесене се переслано до комісії громадської. Відтак мотивував сей сам посол своє вношення в справі заснування руської гімназії в Рогатині.

Ледви минуло кільканайцять днів, як бесідник узадовнював вношення на заснування гімназії в місті Ясенові, як тут надійшли петиції з сотками підписів про заснування гімназії з руським язиком викладовим в Рогатині. Явився також депутат з усіх станів суспільних осередка повіту: міста Рогатина з тою заявою, що рада громадська міста Рогатина відступила двомакрому площу на побудоване будинку першої гімназії в повіті Рогатинським імені цесаря Франца Йосифа І, в пам'ять 60-літнього ювілею панування монарха.

Повіт рогатинський числить 108.000 мешканців та має 7 місточок, в котрих чотирокласові школи підготовляють молодіж до гімназії. До сего годять ся піднести, що повіт рогатинський межує з повітом перемішлянським, в котрім нема також ані одні середньої школи, отже й сей повіт користав би з гімназії в Рогатині. Що в сій

повіті є основа для гімназії, до сего найліпшим доказом є отся обставина, що аселене сего повіта горне ся до просвіти, — так як звіди 380 учеників річно утчає до гімназій польських в інших повітах. Населене повіта рогатинського є 75 проц. руської народності, отже й характер повіта є руський, протю справедливості вимагає, аби гімназія в Рогатині була заснована з язиком викладовим руським.

Супроти сих обставин поставлене вношення на заснування гімназії імені цесаря Франца Йосифа І. в Рогатині з руським язиком викладовим є зовсім узадовняє.

Внесене се переслано до комісії шкільної. По сій відслано до залізничної комісії вношення пос. Бернадзівського в справі підготовлення будови залізничної Солов'яно-Бжеско до Н. Санча, а до комісії сільної вношення пос. Т. Старуха в справі достарчування соли для товару для пов. бережанського, та аналогічне вношення пос. П. Думки в справі повіту тернопільського.

По сій мотивував пос. д-р І. Макух своє вношення в справі зміни 9-ого артикула закону з 11. червня 1905. В. з. кр. ч. 73. про державні відносини народних учителів в тім дусі, щоби сталих народних учителів можна було перенести лише на основі дисциплінарного оречення, аби таким робом покінчила ся самавольна ради шкільної кравевої з переносом учителів „ze względów służbowych“. Бесідник різко критикував дотеперішню практику шкільних властей, де без ніякої важної причини, без огляду на добро справи перекидаєть ся навіть сталою учителя, що кілька літ працював на однім місці, як він тільки не ховаєть ся з своїми демократичними поглядами або не побойте ся виступити в обороні своїх станових постулатів. У нас карать ся учителів навіть за приналежність до „Взаємної помочи“ учителів. Учителів переносить також тому, щоби опорожнювати посади для старостинських або інспекторських бенямінів, не говорячи вже про каране за просвіту або й економічну працю між народам. Такі перекидування учителів виходять нерозумні на прями приватні акти лімсти шкільних верховодів, бо розділяють ся нерозумні учительські подружжя та держать ся деінде жінку а деінде мужа.

Внесене се переслано до комісії шкільної. З сего мотивував пос. д-р І. Куровець своє вношення в справі пошукування й експлуатації сільвину в калуських копальнях. Случайно попали там на великий поклад сільвину. Се є мінерал, заключуючий 35 до 40 проц. поташу, а належачий до поташових солей, який означає ся хемічним знаком „HCL“. Сільвин може найти велике примінене в різних галузях навіз. Наші власті дивним дивом не прикладають старань, щоби належно визискувати калуські копальні. Ось занебудуєть ся справу копальні сільвину, тоді як викопуєть ся калені, хоч він має лише 10 до 15 проц. поташу. Внесене се переслано до комісії гірничої.

По сій переслано до дорожової комісії вношення посла Б. Криницького в справі побудовання кошту краю дороги Солов'яно-Надвірня та в справі будови мосту на Маніяві в гом. Криці; до комісії шкільної вношення посла Я. М. польського в тім самій справі, що д-р Макух; до комісії громадської вношення пос. М. Руновича в справі економічного й культурного піднесення повітів.

По сій переслано без окремих мотивувань до компетентних комісій вношення: пос. Єдинака в справі будови моста на Вислоці коло Дембиці; пос. Тертіля в справі перманентного урядованя комісії для виборчої реформи; пос. А. Старуха о переняті на край будови повітової дороги з Устрик долішних через Лютовиска до Тисної; пос. Біса о уділюваня каміної соли громадам ниського повіту; пос. Шведя о реконструкцію громадської дороги з Радехова до угорської границі; пос. К. Левицького о регуляцію ріки Свіжа в рогатинських повітах; посла Стиля в справі загального забезпечення на старість і на випадок неспособності до праці; пос. Кендзюра і Сенковського о утворення п. к. суду повітового в Пещаві повіт Милець; пос. Винищука о підмогу для громади Опришів на відбудову знищеної повітової дороги; пос. Целюха в справі будови дороги Ястшемб Бєсик; пос. Єдинака в справі утворення суду повітового в Вельполю схишських ролницького повіта; пос. Біса в справі обзаводування ріки Сяну в повіті ниським; пос. Винищука о прискорення регуляції ріки Бистриці надвірнянської в станиславівському повіті; посла Клецького о зачислене міста Коломиї до другої класи додатку активального для державних урядників; пос. Сеника в справі зміни форми токи соли; пос. С. Кшишського о утворення п. к. старства в Динові; пос. Миронюка — за чуча в справі регуляції доплив ріки Пруту, Пістиньки, Люски і Солики в повітах колонийських і печеніжнських; пос. Рувоского о утворення кравевого шпиталю для заразливих хорів у Львові; пос. Гурського в справі обзаводування річки Страдомки на просторони ґрунтів міських в Лапанові (повіт Бохія). „Аби шось і на завста лишиш!“ — перервав краєвий маршалок дальше мотивування перших читань нових вносень, а зарядив відчитане вливів,

в яких знаходять ся вношення пос. Трача в справі будови мосту на Черемоші між Ясеновом та Красною і в справі регуляції ріки Рибини і Пістиньки. Інтерпеляції внесли м. и. пос. д-р Е. Олесницький в справі нелегального заведення польської викладової мови до школи в Білявних (пов. Турка); пос. Трач в справі припущенія регуляції Білого й Чорного Черемошу в пов. Косів та в справі визначення щорічних ярмарків на дні що слідує по неділях і святах; пос. д-р К. Левицький в справі протизаконних виборів громадської зверхності в Ракові (пов. Долина). Заявивши палаті, що вибори членів кравевого виділу відбудуть ся вже в найближшій тиждні, краєвий маршалок замкнув засідання о 3 год. 25 минут.

(22 засідане 1. сесії IX періоду соймового з дня 20 жовтня 1908.)

Засідання почало ся о 10 годині 20 м. відчитанем петицій та нових вносень.

Пос. Стояловський поставив інтерпеляцію в справі водопроводу в Новім Санчі, а пос. В. Крайніський зголосив вношення на кравеване старостарство в Долишній Устеріка.

По приступленню до дневного порядку дозволено громаді Густині побирати вищі громадські оплати від спиртосових напиктів, а відтак почала ся дебата над справозданем комісії кравевого господарства про діяльність кравевого виділу в області

піднесення молочарства. Пос. Стефчик як добуцавав голову при чину лихого стану кравевого молочарства в тім, чину лихого стану кравевого молочарства в тім, що у нас не добре стоїть хов худоби особливо серед селян, до яких належить три десятків загальної числа товару. Також існуючий товар через лиху господарку на громадських пасовищах не дає стільки молока, як би повинен дати. Нині не дає стільки молока в селянських господарстві Галичині вносить пересічно всего 3 літри даденно, тоді як за границею вона більша як 6 літер. Коли ми всілі піднести продукцію молока до 2 літри більше від кождох корови, то з сего дабув би край 100 мільонів корон. В дальших своїх виводах начеркнув бесідник плян організації кравевого молочарства так що-до творення спілок як і що-до їхнього проводу. Між іншими вказував він на школи, які виходять з того, що партийні й національні противенства закрадають ся і до молочарських організацій а рівночасно поби-вав ся за спільним веденням селі галузі рільничої продукції так ділчимами як і селянами. Виводи своєї закінчив постановленем поправки до вносень комісії, в якій визнає кр. виділ, щоби засягнувши опінію знатоків, пропонував на найближшій сесії вношення, що змагають до інтензивнішого попірання молочарського промислу, а при тім углядаючи конечну потребу почати пильні заходи около піднесення сільських пасовищ.

Другий в дискусії промовив пос. З. Скварко. Він, вказавши на вступі своїх висновків на вагу селі галузі кравевого господарства, якої розвиток може довести до зміни цілої кравевої культури, як се стало ся прим. в Данії, зазначив, що галицький патронат не може виказати ся поведженем в закладанні спілок, яких заснував число не велике. Найважнішою причиною слабого розвитку спілок є недостаток добрих сил, що працювали би в патронаті. Функціонари молочарського бюра в араєнім Видлі є дилетантами. По сій жалів ся бесідник на недостатку Русинів-урядників в патронаті, які виліли би серед руського населення викликали заінтересоване для селі справи. Відтак замітив, що домагане, аби спілка достарчала молока бо-дай від 200 коров, є надто високе. Дальше радив углядаючи продукцію бранді та вказував на те, що се нема торговельної організації для збу-ту молочарських продуктів а не має також посередництва при спровадженню машин. Всеж таки клуб голосуєть ме за вношеннями комісії.

По сій замітив пос. І. Кивельюк, що піднесення двірських молочарень з селянських не вдаєть ся тому, бо селяни достарчують молока в такий спосіб, що збирає молоко забирають собі назад, за теж двори бажують собі, аби спілка відбирала ціле молоко. Тимчасом з того виходить таке, що — як се читаємо в комісійнім справозданню річно виливаєть ся на марне 62.000 літрів сирвятики!

По кінцевім виводі референта, який прийняв поправку пос. Стефчика та по відповіді сего останнього на запити пос. Скварка прийнято вношення комісії з поправкою пос. Стефчика.

По прийнятті (без дискусії) справоздання буджетової комісії в справі обнові Вавелю почала ся широка дискусія над справозданем з чинності ІІІ. департаменту кравевого Виділу.

Пос. Ганчаківський заявив, що він має враження, що комісія кравевого господарства добуває потребу рибальського закону лише з одного огляду а то з огляду на піднесення рибного господарства; тим часом за сий промовляють важніший мотиви натурі суспільно-політичної. Знесення дікої риболовлі, без пошанування набутих прав в 1890 викликало велике невдоволення серед селянства, особливо того, що мешкає над берегами рік. Одиорічної речинець на зголошування претенсій до відшкодування був замальй, бо тут ходять о права, які задавнюють ся після цивільного кодексу аж по 30 літах. Дальше вимагає бесідник, щоби при рівних офертах на рибальські ревіри углядиною передовсім надбережних селян та заповіді, що в спеціальній дискусії поставити поправку, аби гри реформи рибальського закону звернено увагу не лише на піднесення рибного господарства кравевого але також на суспільно-економічні інтереси надбережних громад.

Пос. Е. Олесницький замічує, що в сій справозданню так само як і в других бе в очі передосм факт, що крав. виділ не міг вивязати ся з соймових поручень а то іза конвенкентного неприхильного становища правительства, яке на перворядні домаганя не дає ніякої відповіді. (Пос. Стефчик: Так є!).

Сюди належить також так важна справа як прим. пропонує проект нового лісового закону, бо нинішня є рішучо перестаріла. Таке саме неприхильне становище заняло правительтво в ще більше лекуй для селян справі елементарних заряджень, які мають забезпечити селянство перед наслідками товаришних пошестей, а на ділі є драконські та наносить величезні шкоди селянам. Особливо повинні бути деякі постанови що-до ратично-лисової пошести, бо вони є для селян більшою пошестю, як сама пошесть. В повітах, що межують з Угорщиною, руйнують сї постанови селянський добробут, бо як кілька штук волів, навіщених пошестю, приведе ся до села, то всі села обсяжкують зараз жандармами, нехай підчас якої революції; заряджуют ся такою ціною диспенсацию а все те лише на те, аби до сїл приїжджав ший гурт ветеринарів та через ціле літо уряджував собі вігільтату з польованими й забавами! Такі сантарні зарядження — се чиста катастрофа для пограничних повітів. При закінчуванню угоди з Угорщиною була нагода зміни на ліпше, та не було тоді ніякої акції з боку правительства, а через те сей поганій стан тривати ме 10 дальших літ!

Дальше витикає бесідник, що в справозданню кравевого виділу сказано про комісію до справ рільничих лише тільки, що відбула засідання, але про її діяльність не можна з неї нічого довідати ся! А прецінь ся комісія має дуже важні задачі, такі, які по других краях мають ради кравевої культури. Склад кравевої комісії рільничої зовсім не відповідає потребам, бо в ній не углядиною рівномірно також і селянські інтереси. Виключено з неї також репрезентанти руського народу а руських рільничих організацій. Требаб змагати і у нас до заведення на основі кравевого закону Ради культури при угляденню інтересів великої й малої посілости і то так руської як і польської.

Дальше закидає бесідник, що в справозданню кравевого виділу вичислено лише висоту позичок і то доволі значних, а за те не подано назвиск осіб або інституцій, яким уділено тих позичок. Таким робом унеможливлено контролю загалу над сею справою.

По сій перейшов бесідник до обговорення закона про риболовство. Бесідник довідав ся, що комісія полагаєть його самостійне вношення що-до новелі до згаданого закону в той спосіб, що за-

оподатковував 5% на руський нар. фонд. Кожний листок має напечатану водним фарбою «ЗОРЯ» для відпіння в'д злех несподобав. Ціна присеула, якість знаменита. Виріди даром. Ласкаві замовлення поагаджують ся відворотною поштою.

Д. ВЕХСЛЕР

Львів, ул. Охороной 9.

107

107

107

107

107

107

107

107

107

107

107

107

107

107

107

107

107

107

107

107

107

107

107

107

107

107

107

107

107

107

107

107

107

107

107

107

107

107

107

107

107

107

107

107

107

107

107

107

107

107

107

107

107

107

107

107

пропонує резолюцію, якою візав краєвий виділ, аби він узяв до уваги ті пропозиції при опрацюванні чи то згаданого закону про роботу чи то новелі до цього закону. Соймові острахує, що дуже мало часу до наради, тож годі мати певність, чи справа ся прийде ще на дивний порядок; з сєї причини бесідник бажає тепер висловити ті засади, які після нього мусять бути узяті до уваги в новім законі про роботу та пропонує додаткову резолюцію в справі закону лісового, ветеринарного, рибальського, укладення ради краєвої культури, реформи рільничої комісії, а вкінці в справі поміщеня на будуче в справознах з діяльності III-ого департаменту назв осіб і інституцій, яким уділено позичок з фонду для рільничого промислу. (Опелески.)

Відтак промовляв посол Михайло Сомора, жалюючи на те, що деякі повітові виділи роздають несправедливо заможним, причаєні з приводу елементарних нещастя. Далше замітив він, що всякі заповідання про охоту згоді з боку Поляків та про їхню любов до „братнього народу“ — не найдуть так довго віри, поки за словами не підуть діла. М. н. вказував він на те, що тов. „Просвіта“ одержує дуже малу субвенцію в порівнянню з „Rolnicum i kólm i“, вкінці заатакував влади за те, що вони переслідують селян за мочене конопель в ріках — буть то за занецишуване води, а рівночасно толерують занецишуване води відпадками з павських фабрик і горальне.

Після сего з невичайною вервою та образівістю промовляв псс. І. Сандуляк, малюючи кривди, які терпить селянство через се, що їм не вільно мочити конопель у водах. За се падуєть міліони сліз на сїм соїм і людність з неупокоем вижидєє, яку поміч принесуть їх послі з сього союму. Треба змінити бодай доскульний закон про роботу, бо коли селяниниш унеможливити ся вже й управу конопель, тоді він зійде на голохребу біду, яка в своїй розпущі не буде звязувати ні на закони ні на кулі, ні на багетети, бо той кому заглядає в очі голодова смерть не боїть ся нічого!

По виводах референца пос. Криштофа вича, який не уважав за відповідне ухвалювати вже тепер імперативні резолюції пос. Олово, промовляв пос. гр. Ст. Г. Бадені, пропонуючи додаток до комісійної резолюції, щоб краєвий виділ на „найближшій сесії“ предложив соймові проект закона про роботу. По промові пос. Піліта переведено спеціальну дебат, в якій знов промовляв пос. Піліт, обороняючи аграрну комісію перед закидами пос. Олово.

В голосовно прийнято резолюції комісії з поправками гр. Бадені і пос. Ганчавського. Резолюції пос. Олесницького відослано до комісії краєвого господарства.

Відтак без дискусії прийнято внесення комісії краєвого господарства про хов дробю, дозволено пов. репрезентації в Новім Торзі зятати позичку 170,000 К на заснуван загального шпиталю в Новім Торзі, а пов. репрезентації в Товмачі на прийняте поруки за пов. щадничу касу та на зятігнене позичку 50,000 на заснуван тої каси.

По сїм приступлено до дебат над справозданем краєвого виділу про рентові оселі, яку доведено до замкнення генеральної дискусії.

Засіданє закінчило ся о годині пів до 3-ої по полудні.

Слідуюче засіданє завтра о 10-й годині рано.

Нині збираєть ся соймове „коло“ на засіданє, на яким має бути рішена також справа кандидатів до краєвого виділу. Доблестяві Б. Криницький — як зачувати — носить ся з думкою есентуально покинути своїх русских співкомпаністів щоб лише засісти в краєвм виділі.

П. Валевский з Товмача найшов оригінальний спосіб зборони перед закінченням йому „сделками“ та прислав нині пос. д-ру Макуху двох офіцерів з жаданем сати-сфакції.

Коментарі до сєї історії хіба надто злишні.

Пос. д-р В. Дудикевич просить нас зазначити, що він не гратулював пос. Стефчикова з приводу його промови в справі патронату над Райфайненками. Він тільки з любязним усміхом замітив, що його слова не згоджують ся з ділами. Нотуємо се тим радше, що з сего виходить, що пос. д-р Дуликівич зовсім не зсодіаризував ся з похвалями, які виспівав на честь управи патронату — його клубовий товариш, пос. Криницький й.

Письма з краю.

Зі Збаража. (Збори „Руського Народного Дому“). Фабрика паперців п. Евг. Білинського. Дня 8. с. м. відбули ся загальні збори „Руського Народного Дому“ в Збаражі. З уваги, що ця інституція дуже гарно розвиває ся, о чім свідчать хочайби капітал оборотовий, котрий зріс в протязу трех літ до 120,000 К, рішили зібрані члени на внесенє председателю зборів д-ра Володимира Білинського приступити до збрання фонду на будову власного дому в такий спосіб: За приміром комітету будови бурси Тов. педагогічного збрання меть ся сїм фонд дорогою безприсчетових позичок по 1 К. Члени згодились на се, щоб належну їм в слідуючій році дивиденду перенести на фонд будови дому.

Крім сего знайшло ся еще одно жерело дуже гарного і певного доходу на сю піль, а то: Присутній на тих зборах п. Евг. Білинський, влестель першої галицької руської фабрики туток і паперців, заявив, що готов на будову сего дому дати від продажі туток 10 пр., а від кожної сотки паперців 10 с., котрі наш погіт зкоксує. Після рахунку консуємо наш повіт около 15,000 пуделок (по 100 книжечок), від котрих прибуло би на сїм фонд річно 1,500 К. Се розуміє ся могло би наступити тоді, коли би Русини цілого повіту ждали у всіх торговлях і крамах лише туток і паперців вирбоу сєї фабрики, та лише тих уживали.

Загальні збори прийняли сїм проєкт з одушевленням, та приспружили дирекції заняти ся переведенєм сєї справи. Дирекція виконала се припоручене так, що заклала етикетки „Народного Дому“ і ті етикетки віддавати-ме фабрикантові п. Е. Білинському за квоту, котра відповідати-ме погісній звазі, а заравом гіднісе ся до загалу Русинів тутешнього повіта відозвою, звязуючою до купування паперців і туток лише з етикетками „Руського Народного Дому“ в Збаражі.

Полібну умову завязав з сєю фабрикою Руський Народний Комітет. На разі закупив п. Білинський марок Народного Фонду за більшу квоту. Марки ті будуть наліплювані на пуделках паперців і рульонах туток, а в найближшій часі при-

шле Народний Комітет свої етикетки на виробу сєї фабрики.

Годило ся би, щоб за приміром „Руського Народного Дому“ в Збаражі і Народного Комітету пішли інші інституції руські, а приспорили би легким способом дуже певне жерело доходу на свої цілі.

Додати належить, що виробу сєї фабрики не уступають в нічим виробам інших чужих фабрик. На замовленє дістати можна тутки і паперці ріжн-х родів — з бібולי сасієської, французької і єгипетської. На жаданє висилає ся пробіки.

Вкінці пригадає ся Родимця, що від білянського зиску сєї фабрики призначив п. Е. Білинський 50 пр. на інші народні цілі, а то для Товариства педагогічного 10 пр., на будову церкви в Сянізі 35 пр., а на фонд відів і сиріт по священниках 5 пр. Заряд фабрики сіють під сталою контролею Товариства педагогічного і комітету будови церкви в Сянізі.

Кость Редчук.

ТЕЛЕГРАМИ

Дня 20. жовтня 1908.

Настрій в Сербії.

Відень. (Тел. прив.). На кореспондента „N. Fr. Presse“ в Білграді напад учора якийсь Серб і фізично його зненажив. Крім того демонстранти атакували інших австрійських горожан. Наслідком того австро-угорський посол у Білграді загрозив сербському правительству демонстрацією дунавських моніторів під Білградом.

Білград. (ТКБ). Товпа зненажива вчора німецького атташе військового, як мнимого австрійського шпіона. Його арештовано, але випущено зараз на волю. Правительство оправдало в німецькій амбасаді сїю подію.

Болгарія й Туреччина. Відень. (Тел. прив.). Вся преса констатує корисний зворот у відносинах між Туреччиною й Болгарією.

Царгород. (ТКБ). Спеціальний кореспондент „Jenī Gazette“ доносить із Софії, що болгарське правительство взяло назад останній приказ мобілізаційний.

Царгород. (ТКБ). Урядово заперечують про зброєне турецької людності в граничних повітах адрианоупольського вилету. Военна загроза зовсім проминула ся.

Бойкот Австрії.

Царгород. (ТКБ). Преса займаєть ся ще бойкотом австрійських купців, однакє радить, аби купувати нагромаджені товари, щоб не робити купцям шкоди, а бойкотувати що-й-но нові транспорт.

Анексія Боснії.

Будапешт (Т. К. Б.). Англіський амбасадор був у дісаря на авеніції і вручив йому відручене письмо короля Едварда в відповідь на письмо дісаря в справі анексії Боснії й Герцеговини.

Будапешт (Уг. бюро кор.). Інформація одної загребської газети, що в Герцеговині прийшло до конфлікту між Черногорцями й австро-угорським військом лишена основи.

НОВИНКИ

Перший виклад д-ра Стефана Рудницького, доцента географії з українською викладовою мовою, зібрав вчора пополудні значну кількість слухачів у малій салі фізичного інститута львівського університету при ул. Длугоша. Нового доцента привітали іменем українського студентства акад. Володимир Геринювич, висказуючи радість із за тих користей, котрі українські викладачі географії принесуть нашій науці й нашій національній справі. Відповідаючи на сїй привіт, д-р Рудницький висказав надію, що спільно зі студентами зможе працювати на ниві географії, якої вага для світогляду й культури велика, та яка — на жаль — досі в нас майже нетікає. Після того д-р Рудницький проголосив свій перший виклад, у котрім представив становище географічної науки в загальній системі наук і з'осібна серед природних наук, та розпочав оголошення на сїй пірвік свій спеціальний курс „фізичної географії“. — Як відповідь д-ра Рудницького на привіт, так і його виклад винагородили присутні оплесками. До сих оплесків прилучаємось і ми, бажаючи молодому ученому як найкращих успіхів на полі університетської й педагогічної діяльності.

„По адресу русских филологовъ въ Россіи“ дає львівське „Русское Слово“ таку раду: „...единицею и наибольшее успѣшнымъ способомъ для усунуенія украинской работы было бы введеніе въ малорусскихъ областяхъ науки русскаго литературнаго языка не столько съ великорусскимъ, но также и съ малорусскимъ выговоромъ“. Попало на сїй спосіб „Р. Сл.“ з приводу нещасливої події з промовою Дудикевича, „якотрему признано „московскою“ аж тогдє, коли она была въ стенографическихъ протоколахъ соймовыхъ переписана польско-латинскими буквами и великорусскими выговоромъ съ фонетическими великорусскими оканчиваніями гдєкакихъ словъ“. Отже: Свого часу д-р Марков говорив в парламенті „по русски съ в е л и к о русскимъ акцентомъ“ (так пояснювало свою публіци справу „Р. Сл.“), а тепер д-р Дудикевич говорив „по русски съ м а л о русскимъ акцентомъ“ і з сего є знаменита наука для „русскихъ филологовъ“, котрі, кермуючи ся тим, що сойм не знає кудь заклафікувати українсько-російське есперанто Дудикевича — повинні тую „ідобрительность“ коломийського амбасадора перенести до народних шкіль України. І в той спосіб українська іатрига „стратила бы всякую гóлдувану и всякое значеніе“. Рада проста і легка до переведення і справді дуже переконуюча... для читачів „Русского Слова“, та ми були б і не згадували, колиб вчєрашній „Галичанинъ“ цілком поважно не повторив її для своєї публіки і тим не зробив її актуальною... для гумористичного кутка. Бо справді варто би оглянутись з одна приміркю такого „филолога“, котрий схоже придержувати ся етимологічної правописі на те, щоб і фонетично відчитувати, а може ще й vice versa, коли сего вимагати-муть політичні „обстоятельства“.

Ще до характеристик товаришів Мончаловского. З приводу онодішньої новинки „Діла“ про ославленого Марушакє, товариша арештованого під замітом шпіонажі Мончаловского, долає „Русланъ“ ще такі вістки, що доповнюють характеристику сего „доблестного юнши“. „Марушакъ“ налязав мало до не всіх інтелігентних, Львівських Русинів з просьбами „о пособіях“. Рекомендував себе звичайно, що він слухач технікн конятей, що не має з чого удержати себе, жінки і дїтїй. Так представив себе між иншими д-рови Студинському, котрий милосердячїсь над його нуждою дав йому переписувати частину кореспонденції Головацького, при чім Марушакє заробив протязом одного місяця поверх 200 корон. При копіюванню листів Головацького вийшло на яву, що мнїний „технік“ мав дуже мало інтелігенції, бо не уміє дати собі ради з найлегшими до відчитаня акта-

ми. На се звернув увагу проф. Студинський Марушакє, котрий тоді виспівав, що він є надзвичайним слухачем техніки, хоть і тут минає ся з правдою і що він готовить ся до матурї по третій нескінченій класї реальної школи. Марушакє не вдоволяє ся однак розміром легким заробком копіюваня листів, але прямо не дав спокою д-рови Студинському по бібліотеках, уліцях та дома і вижбрував менші та більші квоти. Рівночасно надував він широго приятеля молодіжн, інженера В. Дидинського, котрий давав йому більше як пів року по 60 корон місячно на удержанє, щобі Марушакє міг зложити матуру. Остаточно повело ся ради. Барвінському і проф. Студинському виділати жінці Марушакє посаду провізоричної учительки в долиньскім окрузі в Перегінську. Тамешний управитель школи п. Борачок і його жена відступили Марушакєм хату, дрова та несли їм шцирї поміч в перших днях їх побуту на новім місці. За їх добре серце виявлячє ся Марушакє паньству Борачкам чорною неадачностю. Вн обанїив п. Борачка в суді о обилу чести і т. п., та почав слати на него доноси до ріжних властей. Хто знає, чи не його клеветам завдячує п. Борачок, що на бажанє старостя пана Борачка перенесено з Перегінська до Звенигородя. Так само виявлячє ся Марушакє самому добродієви о. ісп. Навроцькому, котрого оклеветав перед одним з високих урядників в краєвій радї шкільній, де однак стрінує ся з належкою відправою. Взагалї для Марушакє не було нічого святого, навіть честь його власної жінки, з котрою повинчав ся як „технік“, а котрої праці завдячує удержанє. Коли його жінку перенесено до Підберезь, де парохом є дуже гарна людина о. Бирчак, Марушакє натворив о. Бирчакови, чоловікови з політичних пересьвідченъ „твердому“ чимало пакостей. Ось якими індивідуумами послугують ся наші Москвичі в часі виборчих агітацій, віч і т. п. парад. „Галичанинъ“ хвалєє нераз промови Марушакє зверненї против народоців, хоть ніхто инший, а народоці несли йому незаслужену поміч, та подбали о хлїб для його нещасливої жінки і дїтїй. Може бути, що нині відлаєкє би ся його дуже радо „Галичанинъ“, але Марушакє має вже між темними, замотілїченими москвичиною селянами свою марку і позбуту ся його та спаралїзувати його „роботу“ прийде ся не легко.

Народні вечеринї в Рогатині. Пишуть нам: Дня 11 жовтня святкувала Рогатинщина 47. роковини смерті „Незабутного Тараса“. Сая „Руської Каси“ не могла помістити всіх гостей а передовсім селян, які вперше сим концертом власними силами вязали з своїх сердець вінок на Шевченкову могилу. І справді величаво випало се всенародне свято. Два хори нашої селянської молодіжї, з Пукова та з Залузя, виступили на переміну зі своїми співками о народних мотивах та подїях. Оба сі хори, знаменито приготовані дірїгентами п. Дідичем та ак. Воробцем, своїми продукціями прямо одушевляли околїнну публіку. Передовсім „Ой не нам в ярї ходити“ викликало бурю оплесків та віддало пальму першєства хорови з Пукова. Тут зазначити треба, що багато до сего причинили ся свідомі селяне п. Свирида та Соломка, котрі своїми власними фірами привезли співаків на сїй вечеринї. Троха слабо випало вступне слово сїл. Гнатова, котрий основуючи свою бесїду на стишку „Ой як би ви знали, панич“ не зумів як слїд віддати в приступній формї того „бїдованя“ Шевченка під селянською стріхою. Сїй великий день закінчили селяни сценічною річню „Поворот Степана з неволї“ та патріотичними піснями. — Очевидець.

Бурливі сцени в чеськїм соїмї, які счинили ся минулого четверга і стали причиною відложєня сойму на необмежений час, ілюструють дуже різко напруженє чесько-німецьких відносин. Розпочали німецькі послі, що внесли протест против легальности засіданя і висго обструкційних інтерпелляцій. Відтак пос. Вісг розпочав обструкційну бесїду з приводу просьби пос. Келлера о відпустку. Повстала словна перепалка, повна стилістичних цвїтків. Пос. Гресль кричав пр.: „Сербський наслідник престолу Кляофач тут! Треба піддати його дезинфекції, може нас заразити. Якби його хто зарізав, то його мясо признано-б непригодним до їдн“. Між німецькими та чеськими посліми виявляють ся сварка. Забравє голос посол Свегля в справі формальній, Німці йому перебивають, маршалок зиває його до порядку за обидливї слова під адресою Німців, а відтак забірає голос пос. Бахман. В тїй хвилі пос. Каста приступає до лавки пос. Волфа і тикає йому під ніс кусник цукру. Волф, розлючений, витручує кулаком цукор з руки Карти і хоче на него кинути ся, але кількох німецьких послів здержує його. Рівночасно гурма чеських послів спїшить до лавки пос. Волфа і в одній хвилі склалє ся товпа людий, що счинили ся руками в біці. Дєхто пробував їх розвратити, але се лиш білку розогнило. Падали удари в бїм, голову і карк, лускають пощочини. Посли термосьєть одні других за рамена, другї сурдуть, розривають ковнірі, видирають кусники сорочок. Пос. Маєр (з Хебу) чоловік великого росту, перебігши по лавах, хотїв закрити собою німецьких товаришів. Нараз оден Чєх ударив його в лице та оплював, а потім пос. Сойка хопив його за волосє і став водити по салі. Всєж таки пос. Маєр боронив ся і відповідав пощочинами. В ту гурму падуєть з залу калдмарі. Чорнило заливає лица та обрїзкує ще й інших послів. Серед тих небувалих скавалдєв пос. Душа хапє великий стіл стенограмів. підносить його, а потім кидає о землю з такою силою, що ноги стола поломилї ся, як стебла соломї. Бїйка трєває дальше. Німці кидануть у воздух малї зелїзні рурки, як притику французьких водопрвідних рур для Праги. Маршалок бачучи, що не годєн привернути порядку, виходить зі салі. Посли, котрі не брали участі в бїйцї, пробують успокоїти роз'ярєних товаришів, але майже без успїху. Посли мають порозриванї ковнірі, подерту одїж і розхристане волосє. На долїжї лежать потовчені очі, відорванї гузики, ковнірі, спінки, Маршалок вертаєть ся до салі і дєзвонїє енергично, аж вкінці ломить ся ручка від дєзвнка. Тодї він заявляє, що засіданє закритє. Поволо бїйка слабєє. Найбільше закокурєних послів товаришї вивели майже силоміцї із салі. В кулярових посліа значаньє на ново сварити ся, але остаточно розбурханї пристрасти втихомирнють ся і посліа розходять ся до дому.

Край мільярдерів. Статистика виказує, що в Сполучених Державах находить ся тепер 3,828 мільйонєв. Разом мють вони 16 мільярдів доларів, отже лїту частє того, що складаєть ся на багачество Сполучених Держав. На дєйлять тисяч мешканців північної Америки припадає оден мільонєр.

Психіатричний курс для слїдчих судів розпочав ся в краєвм суді карім у Львові. Цїлну курсу, котрий веде проф. Сєрадський, а познакоми тї слїдчих судів з голєвими основами психїатрії, щоб уможливити їм бодай принципально розпїзнаванє, о скілько хто сїмунєє а о скілько справді є слабій на умі.

Бєзсєв'єсна підмова до єміграції. Як доносить Київська „Рада“, в містечку Монастирищи є иповильского повіта арештовано і відправлено до

сєляти ся до Бразилїї та інших держав полуднєвої Америки. А тут як-раз вертали ся з Бразилїї переселєні з сєла Лєскова та й інших сїл монастирищанської волости. Вони розказують, що їх підмовляли агєнти і взяли по 45 рублєв за приставку до парохода. На пароході стрїв їх представник бразилїйських плантаторів і на сїй кошт їх харчував і довїз до Америки. Там на плантаціях вони мусїли булї дуже працювати й купувати собі харч у крамницї компанїї, платячи таку велику цїну, що уєсьє заробіток їхній шов тільки на харчї — щось коло 2 рублєв на дєнь. Плантатори вимагали від своїх робітників багато праці і дивили ся на них як на робочу скотину. Тодї ємігранти повтїкали з плантацій, хоча їх стерегли там немєв арештантї. Голодні, без грошїв, не розуміючи тамошньої мови, вони лєдвє добралїсь до якогось бразилїйського мїста. На частє там вони стрїли одного Росїянина, що втїк до Америки з військової служби підчас війни з Японцями і тепер там має свою крамницю. Він порадив єземлякам своїм вернутї ся до Росїї й відїслав їх до російського консула, а той уже на власні гроші привіз їх до російсько-австрійської границі, а звідти вєже вони пішли до Монастирища.

Скандал у Угорщині. Як доноєть з Будапєшту, тамошня поліція впаля на слїд задуманого перекуєства з боку віцєпрезидєнта адміністраційного трибуналу Ляшкоція, котрий управлєє корупцію а спеціально займає ся вироблєванєм конєсій для антикарів. За одно таке посередництво дїстав 60,000 корон. Дєкї часописи виявляють знов згодє, що поліція навмислє підставила когось, щоб Ляшкоція здемаскувати. Той чєз очевидно з Будапєшту.

Корсо у Львові. На послїднім засіданю львівської мїської ради радник Райс реферував про продовженє уліцї Кароля Людвика від площі Голуховських до площі Сольських. Тим способом повстало би львівське „корсо“, на котрім побудовано би електричний трамвай до Зямарстинова, а потім через уліцю „Під дубом“ і мїсїонарську площу до Клепарова. До тої цїлі треба усунути три домї при пл. Голуховських. Мїська рада прийняла проєкт п. Райса і постановила віднести ся до намієнництва в справі видачї експропріаційного декрету дотично тих домів.

Дрібні вїсти. Магістрат мїста Львова оголошує, що приналежні до війська, уроджені в роках 1886, 1887 і 1888, мають зголосити ся до спису новобранців в мїсяці падолїстї в мїській конскрипційній уряді. — На послїднім засіданю ради мїста Львова порішено остаточно зятати позичку 4 мїліони на покритє переступлєних коштів розширеня трамвайової сїтї, на яке обєрєно зятанєну давнїшею позичку 10 мїліонів. — Полїційний капраль Ст. Чижєвич в Перемїшли, повнїчи службу в недїлю рано на побережє Тадєя Костюшка, підірвав собі горло бритвою і скочив потім до Сяну, знявши наперед одїж. З ріки добуто його неживого. Причиною самоубїйства мала бути — як вєсьєно полїційна власть — нєтатка в одній перемїській газетцї, що Чижєвич допустив ся крадежи булок в часі служби.

Оповідки і

Кавказька. Завтра, в сєреду: Пєлягїї (лат. Уршулі). Позавтра, в чєтєр: Якова ап. (лат. Коршулі).

Репертуар львівського руського народного театру в Станиславові. (Сая тов. ім. Мюнюшка. Початок представлєня о год. 7:30 вєчером.)

В чєтєр, дня 22. с. м. „Жидївка“ опера в 5 дїях Галєвія Гостинний виступ М. Шляфєнберга.

В суботу, дня 24. с. м. „Барон циганів“, оперєтка в 3 дїях Штравса.

В недїлю, дня 25. с. м. „Сєрєд бурї“, історичні картини зі сьївами в 5 дїях Грінченка.

3 „Наукового Товариства імені Шевченка“. Засіданє історично-філософської секції Н. Т. ім. відбудєть ся дня 21. с. м. (в сєреду) о год. 5:30 по полудні з таким порядком: 1) д-р В. Шурат — Матєрїяла до історії Колївшини VI. 2) М. Гєхтер — Заробітня плата на лївоберєжїї України. — Засіданє статистичної комісії Н. Т. ім. Ш. відбудєть ся дня 21. с. м. (в сєреду) о год. 5 полудні. Засіданя відбудуть ся в салі товариства.

3 „Руської академічної Помочі“. Звичайні загальні збори членів відбудуть ся в суботу, дня 7. падолїста о годині 6 вєчером в III. салі на університєтї. В браку комплекту збори відбудуть ся в недїлю, дня 8. падолїста о 3. год. по полудні без огляду на число членів.

3 „Основні“. Звичайні загальні збори товариства українських студентів політехніки „Основна“ у Львові відбудуть ся дня 2. падолїста. — На підставі ухвали виділу просить ся бувших членів сего товариства, що зяляють ся з книжками, о як найскоршій їх зворот. Се дуже сумно, що майже половина книжок з наукової бібліотеки находить ся в руках бувших членів.

Пояка. „Народний Комітет“ складає отсім Впов. адвокатам, д-рам Із. Голубовичови і Ст. Чикалюкови сердєчну подяку за безкористовну та успїшну оборону чернівецьких сєлян. — Д-р В. Охримович, заступник голови. Д-р В. Бачинський, секретар.

З 3 дєм 1 падолїста н. ст. 1908 р. переносить ся інститут філії руського товариства педагог. в Тернополї з дотєпершїх хат до нового льокалю, помієного в цїлковито для себе відокремлєнї домї партеровім з городом і великим подвірєм при ул. Сокола і з огляду на більший чинш і видатки на всїякого рода адаптації підвисшає оплату від кожного питомця на 50 кор. місячно. Питомці мають всї вигоди які подають і інші інститути, запєзанї. Від 1 падол. с. р. буде можє ще п'ятьох питомців додатково прийняти. — Видл. 1556 2—4

Загальні збори тов. „Руський Інститут для дїчат в Перемїшли“ відбудуть ся дня 30 жовтня 1908 н. ст. о годині 5 вєчером а на случай браку комплекту о годині 6 сего самого дня в великій салі Інститута. о. М. Подолїський, председатєль, Ів. Мануляк, секретар. 1572 1—3

Русини читають: Що пишуть до першої руської фабрики туток і паперців в Збаражі: „Сердєчно дякую за посилку, а цїлком задоволєний і буду ся старати Вашу фабрику полєрти. З поважанєм Теодан Копитчак Глубічон великий. Липовця двох агєнтів, що нямовляли сєлян пере-

Померли:

Василь Храпливий, ємеритований народний учитель в Лїсївах, упокоїє ся скоростижно о зєвосмєртєний святїиш Тайнами дня 17. с. м. в Збаражі у своєї рідні, В. й. п.!

Каміля з Мануєвичих Харламовичєва, жена о. Івана Харламовича, гр. кат. сотруднича парохїального в Старисках, упокоїла ся дня 9. с. м. В. й. п.!

Виходить у Львові щодня (крім неділі і свят) о 6-й годині по полудні.

Передплата і ієратія приймають у Львові: Адміністрація „Діла“, Ринку ч. 10. Бюро газет: А. Олександровича, ул. Кільницької 2; С. Соколовський, Пасаж Гасмана ч. 9; К. Бухальт, ул. Карла Людвіга ч. 23. — У Відні: М. Дукес, I. Wellsteil 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek, I. Wellsteil 11; H. Hassenstein & Vogler, Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse 1. 18, U. FRANKFURT! I. GAMBURG! M. Hassenstein & Vogler.

Рекламі, Адміністрація і Експедиція: Ринку ч. 10. — Рукописи зворотять за ліш за попередню застереження. — Рекламі не печатають ніколи ні порожньо.

Діло

Число телефону 361.

Передплата на „ДІЛО“
в Австрії: за квартал: 44 корони
за рік: 168 „
за чверть року: 44 „
за місяць: 16 „
у Львові (без поштової пересилки):
за квартал: 38 „
за рік: 152 „
за чверть року: 38 „
за місяць: 16 „
Повільніше число коштів у Львові 10 „
на провінції 12 „
Оголошення зазвичай приймаються за 20 „
за одну стрічку ієрату або за 10 „, а в р-
браті „Міжселе“ по 60 „. — Поштом і інші приклади
зготовлені чекати за 20 „ за стрічку.

Державна і приватна за ієрату платити у Львові.

Москвофільські глоси.

„Порядне підприємство“. — Руско-народная программа. — Інтерпретація пос. Криницького. — Роз'ясні мрі.

В криміналістичних хроніках дуже часто можна зустріти ся з типом т. зв. „порядних підприємців“, котрі на-зверх бувають то займають ся якимсь чесним інтересом, а в дійсності служать прибіжником для всяких темних людей, яких вчинки, се один ряд конфліктів з кримінальним кодексом. Ті „порядні підприємці“, коли карна влада наложити на них свою руку, держать ся звичайно такої тактики, що випирають ся всякої звязи зі своїми союзниками, не знають їх і знати не хотять, одним словом, виходить, що порядніших людей ніж вони і знайти годі...

Таке „порядне підприємство“ пригадує тепер аж до найменших подробиць москвофільський табір. Його положення справді скрутне: Поляки дальше підпирани зробили залежним від вирішення російської національної ідеї; Почаївська прогулька кинула на них важке в очі Поляків підозріння тяготи на православія; в кінці справа молодого Мончаловського подала в сумнів їх зявля політичної лояльності супроти Австрії і польського крайового правління. Як тут викутати ся? Вони вхопили ся тактики „порядного підприємця“.

Ми мимоволі зробили п. Куриловичеві кривду, ставлячи що-до політичної етики його виступ в „Dziennik-u polsk-im“ вище від зявля „Галичаніна“. Ні, і п. Курилович і „Галичанин“ стоять на однім етичному рівні. Б. „Галичанин“ з поспіхом передрукував заяву п. Куриловича і прийняв її за свою, повторюючи аж до зухудження все один і той сам фільоматичний „гокус-покус“ зі словами „руський“, „російський“ — „rosyjski“.

Вже „чесний підприємець“ Курилович заявив, що москвофільський табір не хоче мати з фірмою Носевич-Мончаловський-Білінкевич-Прокіч нічого спільного. Те саме робить також „Галичанин“, тільки в такій спосіб, що „чесність“ його підприємства кидається ся занадто в очі. А саме: в редакційній відділі про справу Мончаловського і злучені з нею справи „Галичанин“ мовчить як заклятий, за те в „Надісланім“ містить кількометрові статі остоах на свободі фірманти висше поданої фірми з такими скаженими лайками на наш дивний за наш статі й замітки в сій справі, що справді не знаєш, чи се говорять люди, чи гавкають скажені собаки. Таким чином „незвичайні малі величисті“, яких п. Курилович в „Dziennik-u polsk-im“ відірвав ся в імені цілої москвофільської партії, знайшли гостинний прийом на сторінках партійного москвофільського органу. Тільки що „порядне підприємство“ ніколи не хоче мати зі своїми союзниками нічого спільного, то примісимо їх в „Надісланім“.

Тільки „порядний підприємець“ „Галичанин“ і його союзники з „Надісланого“ дуже помилують ся, коли думають, що така тактика на що припадає ся. Ми з ріжними Білінкевичами-Носевичами-Прокічами, що до того примісимо в „Надісланім“ не думаємо заходити в дискусію. Ми ждемо, доки „Галичанин“, доки „порядний підприємець“ сам не заговорить. А тему ми-ж йому дали. Ми констатували, що москвофільські діяти з процесу Ольги Грабар і тов. були шпיוнами російського правительства проти російських революціонерів; і ми констатували, що пок. Купчанко був шпיוном кількох правительств рівночасно; ми констатували, що москвофільські шпיוнали і денунціанти український національний рух і перед Росією і перед Австрією і перед Поляками; ми констатували, що на підставі есею того не можна говорити про політичних представників російської національної ідеї, тільки про політичну „moral insanity“ в російській національній масі. Тепер ждемо відповіди „Галичанина“, ждемо, як він виснить констатовані нами факти; чи та вся шпюнажа була шпюнажею для ідеї з прихильністю до російського правительства і з ненавистю до українства, чи найогидливішим в світі ремеслом — шпюнажею за гроші?

І нехай союзники „чесного підприємства“ не викручують ся в „Надісланім“, що мовляв ми їх денунціюємо. Ні, доброді шановні! За шпюнажне російських революціонерів, за доноси на український національний рух австрійське правительство нічого вам не зробило і не зробить, будьте того певні. А краєве правительство навіть дуже радо скористає з ваших шпюнажних звісток проти українського національного руху. Зрештою по що далеко шукати? Досить пригадати роль Процика і його синка в процесі проти Січинського! Ні, ми вас не денунціюємо, ми тільки відкриваємо ваше моральне обличчя, щоб ваша „moral insanity“ показала ся в цілій наготі. Се вам може пошкодити тільки перед чесними людьми, але в вашім ремеслі се вам нічого не пошкодить, хіба це допоможе...

„Порядне підприємство“ працює звичайно в ріжних інтересах, маючи в кождім відповідних людей. Так і москвофіли. Для російських обрусительних кругів мають вони ріжних Вергунів і Маркових, для австрійського правительства ріжних ц. к. совітників з золотими коширами, а для польських коугів такого „руського“, як прим. п. Криницький. І коли „русько-народну програму“ розуміють так, як інтерпретує її сей посол, — то властиво чого так Поляки ремствують на неї? Зважає тільки: чоловік кандидував на „русько-народну програму“, був затверджений „Руснаком“ Народнимі Совѣтомъ, підписав „отзівъ рускихъ депутатівъ галицького сойма къ Галицькій Русі“, — одним словом, звсім „руський чейоїмъ“. А подивити ся, як він заховуєть ся в лобів! От хоч-би його виступ в справі крайової субвенції для „Господарсько-Молочарського Союзу

в Стрию. „Політичне товариство! Займаєть ся політикою! Не дати субвенції!“ — так виводив богородчанський посол в комісії крайового господарства. І скажіть, чи міг би тут зайняти ліпше становище навіть сам презес Ради Народової! Або його знаменита оборона п. Трачевського, котрий, маючи пенсію і діти крайового інструктора господарства, за краєві гроші веде політичну агітацію в користь „wielkich polaków“. Ся „місія“ п. Трачевського надоліла навіть польським опозиційним партіям, але пос. Криницький сказав: „Ні, панове, він добре робить, бо сіе мир між дворами і хатами, вияснюючи хатам, що повинні слухати дворів! Навіть ексц. Абрагамович не міг би виставити ліпшого свідчення своєю пупівні! А який з пос. Криницького завзятий автономіст! Виступав за переданем державних домен і лісів на власність краю з неменшим завязем, як сам внескодавець Мерунович! Сам Глобінський міг би його прийняти до своєї партії, коли-б не те, що пос. Криницькому невідгодно бути членом польського клубу, бо-ж він і на те кандидував, щоб бути заступником „ruskiego ludu“ в краєвім видлі.“

Бо посада члена крайового видлу була невіднин найвищою мрією пос. Криницького, мрією, яка й завела його в ряди „русько-народної партії“. Ще пок. Глиджук лежав на смертній постелі, як в родиннім крузі пана посла говорено про те, що се опорожнюєть ся місце для нього. Тоді то, готовлячись на ся не місце, пан посол з типу „gente Ruthenus latine Polonus“ почав трансформувати ся в Русина і навіть записав ся в члені станіславської „Рускої Бесіди“. Що се була тільки трансформация в політичних цілях, се більш як певно, бо в домі пана посла вів зосім інший дух, чого доказом є факт, що його кльккалтий синок, запитаний раз, чому не говорять по руськи, тільки по польськи, відповів: „По руськи шовіть тільки обіри!“ Пригадаймо, що ми тоді, як п. посол вступив до „Рускої Бесіди“, звернули увагу на ту політичну ціль його вступу, але видлі „Рускої Бесіди“ виступив тоді в обороні свого члена, виявляючи його патріотизм. Як мав слушність, се виявило ся дуже швидко. Як тільки п. Криницький проінохав, що правительством партією стають москвофіли, прийняв зраз „русько-народну“ політичну закраску і „in hoc signo“ став послом.

Як тільки зачала ся соймова сесія, почав робити заходи, щоб конче дістатися до крайового видлу. Як виступав політично в тій цілі, се ми характеризували висше. Які робив позакулісові заходи, сього не знаємо в цілості; знаємо тільки, що готовив ся навіть виступити з москвофільського клубу і стати „диким“ за ціну вибору до крайового сойму, так що сього вже й чесніший Поляком було за багато і прим. краєвий маршалок мав висловити ся раз про сій його заходи: „Dobry wprost, kiedy kielbasa przed nose, wtedy zmieniał przekonania!“ А такий був певний пос. Криницький, що місце в краєвім видлі його не мине, що мав уже навіть винайняти собі у Львові відповідне помешкання, а до дорогого бюро в краєвім видлі заходив з такою міною, як коли-б вінні-завтра мав стати шефом того бюро.

Розумієть ся, особисті заходи пос. Криницького о ліпше матеріяльне і суспільне становище не обходили би нас так дуже, коли-б не те, що пан посол є членом москвофільської партії і москвофільського клубу. А так всі його кроки характеризують москвофільську партію. І всякий мусить признати, що партія, яка звязуєть ся з такими людьми, не заслугоє на иншу характеристику як та, що ми її висловили в двох словах: „moral insanity“.

Але хоч які заходи робив пос. Криницький і хоч як вили ся москвофіли, пригадуючи польським кругам польсько-москвофільські медові місяці, то таки скінчило ся на тим, що сказано ім офіційно і рішучо: „Der Mohr hat seine Schuldigkeit getan, der Mohr kann gehen“ — аж доки його знов не потребувати-муть і не закличуть. Таку відповідь дістали москвофіли на вчерашнім засіданню соймового польського кола, якого перебіг по донесенням „Slow-a polskogo“ був ось-який:

Засіданне тягнуло ся від год. 5 до 11 і пів вночі. В нарадах, яких проводив Глобінський, взяли також участь члени парламентарного польського кола. На денним порядку була справа реорганізації Ради Народової і справа вибору руського члена крайового Видлу. В сій другій справі вивязала ся довга дискусія над питанням, з котрого клубу: українського чи москвофільського має бути вибраний член видлу. Промовляли Тадей Ценьський, Кшиштофович, Глобінський, Дзедушицький, Скалковський, Ст. Тарновський, Рутевський, кр. маршалок Бадені, Целенський, Стояловський, Маршалковський, Пастор, Баталія, намісник Божинський, Милевський і Рутевський. Потім приступлено до голосування картками. На 108 відданих голосів 73 заявляло ся за вибором члена з клубу українського, 32 за вибором члена з клубу москвофільського, а 3 картки віддано білі. Дальше рішення, чи вибір має бути передведений з рамени цілого сойму, чи (як досі) з рамени сільської курії, а також рішення що до особи члена ухвалено оставити парламентарній комісії кола, тільки з тою директивою, що членом видлу не може бути соймовий посол, котрий рівночасно був би послом до парламенту.

Отже соймове польське коло остаточно ухвалило такі дані на разі москвофілам „одставку“. Не помогло нічого ані вся москвофільська політика від парламентарних виборів до нинішнього дня, ані матічні штуки з термінами „руський“, „ruski“, ані особисті заходи пос. Криницького.

Посилайте датки на будову великої бурси на школі Руського товариства педагогічного у Львові ул. Сикстуська ч. 47.

Коропецькі події перед судом.

(Дальше).

Третій день розправи. На ранішній розправі відбувають ся дальше переслухуванє свідків. Перший зівня інфантерист 95 п. п. зі Львова Йосиф Яворський. Чоловік сей зівня покликаний на свідка через непорозуміння. Місто його іменника вислано його, хоч він походить з Товстенського в густинським повіті і в Коропці в житю не був. Говорить „воляпіком“ і не годен до себе прийти, по що його аж зі Львова тягнуть до суду в Станіславові.

По нім переслухано третого з черги жандарма Родзінського. Малий, упосліджений на тілі та не дуже сильний умом Мазур, родом з-під Бохні. Д-р Старосольський іменем оборони вносить на незаприсяжене сего свідка з тих самих мотивів, з яких противили ся оборона заприсяжено двох попередних жандармів, а що до того послідного ще тим більше, що він мав дати почин до кровавих подій, ударяючи Каганця коблею по голові. Прокуратор жадає заприсяження свідка, а трибунал по короткій нараді прихильює ся до внесення прокуратора. По зложеному присяги свідок зівняє: Критичного дня між 6-7 годиню рано прибіг М. Войтів на постерунок з алармом, що в касині мордують. Він вибрав ся з Токарським шукати винуватиків і розказує обширно те саме, що Токарський. Коли він вже лишив ся в канцелярії, щоб підписувати арештованого Гнатюка, крикнув хтось: „Марко їде“ — свідок глянув через вікно і побачив як Ябчинський і Токарський арештували Каганця й Івана Маршиша. По хвилі побачив, як товпа зачала атакувати жандармів, як вони перескочили бар'єру і станули на гостинці. Тоді він лишив Гнатюка під дозором поліціянта, а сам прилучив ся до двох других жандармів. Коли вже були на мості, закомендерував вахмістр: „fertig an!“ і люди трохи зістраху подали ся, але коли вахмістр сказав „beztah!“ крикнув М. Каганець: „гурра! і люди з криком „хура“ стріляли не вільно!“ кинули ся на жандармів і почали хапати за гвери. Каганець зловив лівою рукою карабін свідка, а правою карабін Токарського. Предсідатель: „Чи зранили Марко?“ Свідок: „Może być, że zraniałe stanowczo tego stwierdzić nie mogę. Jak szarpał się z gwerem, to może być, że zranił sobie rękę.“ По зраненю Каганця казав свідковий вахмістр їхати по доктора. Він хотів взяти фіру, але люди кричали: не їхати! По всім вже він патрулював по селі, а коли переходив коло хати Юстини Садовської, сестри Каганця, станула вона на обійстю, відслонила „була оczęо сіа!“ і кричала, щоб він її там стріляв. (Сміх!) Предсідатель: „Люди кажуть, що всі ті розрухи викликала то, що ви вдарили М. Каганця коблею по карку. Свідок: „W tem nie mogło być prawdy, bo ja nie stałem nigdy za Kabanem“. Предсідатель: „Чи не знаєте ви діль-го ті да жандарми усталили ся на гостинці?“ Свідок: „Dlatego, żeby nie robić w rozbrojenie“. Сконфронтований з обжалованими, деяких признає яко учасників збіговців, а деяких ні. Д-р Янович (лікар-знаток). В який віддаленню стояли жандарми на мості поруч себе? Свідок: „По кількі кроків“. Д-р Янович: „В який отже спосіб міг Каганець тримати за гвер по двох нараз жандармів?“

Предсідатель кличе всіх трох жандармів і каже їм задемонструвати, як вони стояли на мості і як Каганця вбили. Вахмістр укладає жандармів на салі. Д-р Старосольський протестує против того, щоб вахмістр укладав жандармів, бо тим впливає на їх зізнання, а по друге ранга має значіння не в службі, але перед судом ранга не повинна мати впливу на зізнання свідків. По тім жандарми демонструють як вбивали Каганця — але та з одної сторони сумна і потрясача демонстрація є з другої сторони так неясна, жандарми так нелюбовично та неясно сю сцену представляють, що вірний образ подій собі уявити годі.

Радник Шанковський: „Чи ви об'явили людям на дорозі, що дятлого стагет против них, що хочете, щоб вони випустили Каганця в цілі арештовані?“ Ябчинський: „Ні! Я лишень звизав їх розійти ся!“

По переслухавши всіх трох жандармів звертає ся предсідатель до обжалованих з запитом: „Чули ви панове обжаловані, що пани жандарми говорили. Що можете на те сказати?“ Обжаловані ані хором: „То всьо неправда! Неправда!“ Опісля удав ся трибунал на нараду в справі рішення внесення оборони на узане себе некомпетентним. По нараді ухвалив ще стримати ся з рішенням.

Кличуть свідка о. сов. Івана Проскурницького, пароха з Коропці. Входить на салю старий, 61-літній священик з медалем на грудях, і без присяги зівняє рішучо та певно: Стало ся дуже велике нещастє, нещастє потрясаюче цілим селом, а можна було його уникнути, лиш треба було трохи більше такту і розваги, а менше шовінізму. Справу цілу роздули чинники, яким на тім мабуть залежало — до незвичайних розмірів. І так пущено погослоку, що се був улянований розрив, що бито в дзвони і т. п. А се є чиста вдумка. Тому, що того критичного дня рано була бійка, свідок для уникнення підозріння і клевет сего дня загалом не казав дзвонити і не дзвонено навіть для небіжчика Каганця. Того дня була візитація декана. Коли свідок вийшов з церкви і вступив до хати, прибігла дівчина і каже: „Марка вбили“. Не хотів вірити, побіг на ринок, зустрічає Ябчинського і питає, чи се правда, а той відповів: „Lepa za gwer, a ja się rozbroiłem nie dałem“. Каганець лежав вже на rynku. Свідок відправив над небіжчиком молитви. Про ніякі заворушення в народі і бесіди не може бути. Нарід з та-

кою побожностю, з таким зойком пращав помершого, що серце кралялось на вид безодні того нещастя, яке ненадішло на село спало. Жандарми казали тіло покійника занести до корчми, але свідок сказав: „Він за житя в корчмі ніколи не був“ і казав його занести до хати. Що до того, що жандарми говорять про опір людей їх прикази занести тіло — то се селянський забобон хлопський, що мерця не возьме ніхто в руки. Предсідатель: Чи чув о. канонік які крики? — Свідок: Хіба з розпукі! — Предсідатель: Як заховувала ся Ю. Садовська? — Свідок: Вона заводила: ажесь мені брата застріляв — стріляй і мене! — Д-р Я. Олесницький: Як вона виглядала? — Свідок: Як фуриятка. — Д-р Я. Олесницький: Який був М. Каганець? — Свідок: Був чоловіком дуже чесним і інтелігентним, а хоч був противником політичним свідка, свідок признати мусить, що поводив ся тактовно і легально. — Свідок не раз перестерігав небіжчика, щоб був обережний, бо жандарми мають на него злість. — Предсідатель: Як є партії в селі? — Свідок: Дві партії: польська і руська. — Прокуратор: Котрі спокійніша? — Свідок: Руська. — Прокуратор: Таж до першої партії належать також Русини! — Свідок: То самі „verkäufliche Leute“, що сидять в корчмі і авантюри роблять. Такий Мельник Іван — що був побитий, коли довадав ся, що 13 лютого має прихити комісія, біг з корчми через воду, через лози до хати. — Предсідатель: Казали о. канонік, що Каганець був противником політичним о. каноніка, до котрої отже партії о. канонік належали? — Свідок: До руської. — Д-р Партицький: Чи по смерті М. Каганця люди провокували жандармів? — Свідок: Був цілковитий спокій. Ябчинський стояв коло небіжчика, а Токарський бігав поміж спокійний нарід і кричав: „ja będę strzelał!“ Свідок думав, що і його застрілять. — Д-р Старосольський: Що о. канонік чули ще про Із. Мельника? — Свідок: Коханий має респект перед його пастком. — Дальше розказує свідок, як стрясло те нещастє цілим селом, який біг огорнув всіх. Жінки два тижні хорували. Свідок констатує, що обжалований Микола Василік за цілий час подій був в церкві.

Свідок о. Стефан Проскурницький, син попередного, сотрудинок в Коропці, зівняє як батько.

Свідок Максим Маріяш літ 54, заприсяжений, зівняє: Стаяв коло пропінця і видів як 10 людей ішло до канцелярії. Против них вийшли жандарми і наставили багнети до людей. Люди завернули на гостинці, але жандарми перескочили через поруччє і перебігли людям дорожку. Жінка, сестра і брат держали Марка. Як Марка пробивали не бачив. Коли вже люди несли проколеного Марка, перебігли їх знов жандарми і кричали: „w imieniu prawa polożcie!“ — Д-р Олесницький: Чи виділи ви, як жандарми обтирали хустинкою кров? — Свідок: Видів. — Д-р Старосольський: Чи бачили ви, щоб люди стояли з залу жандармів? — Свідок: Ні! — Прокуратор: Чи люди хапали за карабіни? — Свідок: Ні! — На жадане предсідателя демонструє, як ішов Марко та як його жінка, брат і сестра держали. — Д-р Старосольський: Чи Марко був найближше жандармів? — Свідок: Ні! Ішов разом з людьми.

Слідуючий свідок Яцко Куриляк під присягою зівняє: Буз коло селу „Verstanda“ і пішов на міст тай ставув собі коло канцелярії. Там ішли люди поодинок до канцелярії і між ними Марко з газетою в руках. Як ся вернули люди з канцелярії, то жандарми ішли „мішмарш“ межі люди. На мості „шандарі“ обійшли людей і станули з карабінами поперед них тай зачали „маркувати“ карабінами. (Демонструє палицею як.) Марка заступала жінка. — Предсідатель: Котрі жандарми наперед „шпигнув?“ — Свідок: Я видів лишень кров у Токарського. — Д-р Партицький: Чи Марко хапав за багнет? — Свідок: Ні! — Предсідатель: Чи чули ви, щоб жандарми казали розійти ся? — Свідок: Ні! — Д-р Старосольський: Чи бачили ви добре Марка Каганця? — Свідок: Він так як мертвий ішов. — Д-р Старосольський: Чи Марко Каганець був найближший жандармів? — Свідок: Були ближші люди. — Прокуратор: Чи люди кричали: гавт? — Свідок: Ні, тільки жінка плакала!

Виміренім кроком входить на салю свідок Іван Куриляк, рекрут, улан, але не дуже воєнного духа. Заприсяжений зівняє ось-як: Критичного дня стояв перед своїми воротами, нараз почув крик коло канцелярії і пущив ся собі там бічи. Як прибіг, то побачив, як п. Ябчинський „пущали повід руки жінки байонет Каганцеві в середину“. Більше не пам'ятає, бо був перестрашений. — Предсідатель: Чи чули ви, як жандарми кричали: „розійти ся?“ — Свідок: Перед смертю Каганця ні! — Предсідатель: Кілько могло бути на мості людей? — Свідок: Може 50. — Д-р Я. Олесницький: Чи виділи ви, як Ябчинський витягував багнет з Каганця? — Свідок: Я того не видів, бо я напудив ся, щоб і мені так не зробив. — Д-р Старосольський: Як стояли жандарми на мості? — Свідок: Розташовані, один коло одного банту — другий коло другого а третій в середині. — Д-р Старосольський: Чи хапали люди за багнет? — Свідок: Ні! — Д-р Партицький: Чи люди були спокійні? — Свідок: Так! — Д-р Янович (знаток-лікар): Чи виділи ви, як Каганець зловив за оден багнет і за другий? — Свідок: Се було неможливе! — Д-р Партицький: Як держав М. Каганець руки? —

ФУТРА

оручаємо на сезон зимовий, мужески, дамські і до подорож, ковтери, зручавки, шапки найновішого фасону, приймаємо покриття футер і всіляку роботу, яка входить в круг кушнірства.

СТ. і ВОЛ. СТАРНАВСКИ

Львів, уліця Валога ч. 11. 1485 6—15

Свѣдок: На верху жадних рук не було видко.

Свѣдок Тимко Музів, записаний, знімає: Так прошу сенді і великого трибуналу. Я був собі за мостом коло пропінаті. Дивлюся, іде Марко з папером до канцелярії. За хвилину плач. Я собі пущився іти а то люди завертають на міст. Марко в середині а жінки коло него. За сьвітати Яном дивлюся а п. Ябчинський зробили Каганеви багнетом, чок! і більше нічого не знаю, бо мене здолив страх. — Предсідатель: Чи чулисте, щобі жандарми кричали розійти ся. — Свѣдок: Перед смертю Марка ні! — Д-р Олесницький: Чи ви виділи, як Ябчинський витягнув багнет і чи була на нім кров? — Свѣдок: Я видів, як він кров обтер рукою. — Прокуратор: Чи далеко була кров на багнеті? — Свѣдок: На самім кінці. — Д-р Партицький: Як люди тримали руки? — Свѣдок: Спокійно!

Являється останній ранішній розправа свѣдок Марта Лукасевич. Записана знімає: Стояла на мості коло каліпці і собі подумала, що буде стояти там аж п. люди „поминуть“. Люди ішли а жандарми їх спинали. Марко був коло свѣдків на чотирі кроки. Виділа, як вахмістр пущив в Марка байонет і ще „подубельтував“. Впрочім не бачила, щобі хто хапав за багнет або не слухав жандармів.

На тім замкнено ранішню розправу.

Пополуднева розправа третього дня.

Предсідатель кличе пошкодованих „лацінків“ Станіслава Войткова і Миколу Мочкодана та запитує їх, кількохжидів відшкодовали. Вони диктують собі по 12 К за час, а по 200 К за біль. Протоколянт записує се серед загального сміху оборонців та аудиторів.

Наступають оречення лікарів-знатків д-ра Яновича і д-ра Маевского, котрі на підставі протоколу секції тіла М. Каганця описують завдані небищкові рани. М. Каганець дістав три рани більші, а кілька менших. Перша рана по правій стороні груди 2 см довга, а 8 і пів см глибока; друга по лівій стороні груди, 6 см довга; третя рана на животі низше пупця. Крім того синці і менші рани на правій руці. Рани ті завдані предметом довгим на 15—16 см, острокінчастим.

На запитанні, котра рана була смертельна, відповіли лікарі: Імовірно рана з правого боку, завдана Токарским; вона перетяла майже ціле легке та, пробиваючи кровоносні судини легких, спричинила великий уплив крові. Рана по лівій стороні поверх ліве легке причинила ся рівнож до смерті Каганця, а могла сама навіть, спричинити смерть, лиш може би небищ був трохи пізніше помер. Третя рана легка. Котра рана перша завдана, сего знаткові не можуть пізнати. Імовірно рівночасно або коротко одна по другій. Рана, завдана Токарским з правого боку, мусіла бути завдана з значною силою, бо пробіла одіне і хрестку. Друга рана, завдана Ябчинським, була ще з більшою силою завдана, бо перебіла хрестку і місток, а завдана з боку в позиції горизонтальній. Третя також мусіла бути завдана з досить значною силою, бо пробіла ремінь; а що не є глибока, то кбита тому, що денат не був близько. Від удару завданого Родзіньським Каганець колюбою в карк, нема знаку, але дуже можливо, що карк був заслонений або ковчирем або шапкою; удар той може й не був болючий, але міг поділати дуже відменно на психічний стан обезславленого арештованого такого провідника, як б. п. М. Каганець.

Тепер наступає потрясаюча сцена. З'являються на сцені рани, котрі в часі заволодіння мав на собі б. п. М. Каганець. Предсідатель заряджує, щобі котрийсь з обжалованих надігнув на себе ті рани, щобі на нім задемонструвати спосіб завдання ран. Ролі тої підняв ся брат покойного Іван Каганець. Та не так легко пришлося ся йому виконати сю роллю. З плачем натяг на себе китпарт, двічі пробитий жандармськими багнетами (з лівої і правої сторони на грудях), кожух і також подіражений (з правої сторони) черес. До плачу брата покойного прилучає ся плач жінки і сестри, аж вікни всі обжаловані вибухають голосним влечем. Перед очима стула іти ще раз пережити трагедія, що раз перебули вони ті самі душевні муки; відновила ся незгобна рана. Імала сирітка зачинає собі голосно плакати, так що молоденька беззаланна мати виходить з ним на коритар, серед слідного на аудиторії зворушення та співчуття. Серед плачу всіх обжалованих драматичним голосом пояснює д-р Янович на одгнісненні в речі покойного Івана Каганця напрям і силу ударів, завданих невинному чоловікові австрійськими сторожами публичного безчестя.

На запитанні д-ра Партицького, чи смерть брата могла так поділати на Ю. Садовську, що вона стала ся прямо неприємною, д-р Янович приймає можливість сего, тим більше, що Ю. Садовська була тоді вагітна.

По відході лікарів-знатків, коли уми і нерви трохи успокоїлись, приступлено до переслухання дальших свѣдків.

Свѣдок Іта Кляйнерова, записана, знімає, що випрошувала учасників бійки зі свого помешкання, бо бояла ся. Більше нічого не знає, бо зі страху зомліла.

Свѣдок Михайло Мельник начальник громади Коронця, тип старостинсько го віята, записаний знімає:

До М. Каганця ні він ні ніхто інший не мав злості. Критичного дня був свѣдок в церкві. Вернувшись з церкви до канцелярії, застав там арештованого Д. Гнатюка і пошкодованих Стан. Войткова і Мик. Мочкодана, а жандарми пішли шукати третього побитого, Івана Мельника. Найшовши його в корчі, прийшли до канцелярії списувати з побитими протокол. Між тим надійшов під канцелярію М. Каганець з Маріяшами. Тоді вийшли на двір всі три жандарми і почали зивати людей, що зібрався коло Марка перед канцелярією, до „гожежісія сія“. М. Каганець і його товариші знали „гвалт“, почим люди стали збігатися і товпити ся перед і за жандармами. Тоді жандарми перескочили бар'єри і стунали на гостинці. Те все бачив свѣдок через вікно в канцелярії. Не чув, щобі дзвонили на „гвалт“, але чув, як люди кричали і відгороджували ся йому та іншим хрешам, що будуть ім драти пробніати, — нібито: ковтки закладати. — Д-р Старосольський: Що то є хреш? — Свѣдок: Очевидно тим вражений: Питайте тих, що кричали, не мене!

В знімаєх сего свѣдків важне і цінне те, що признав, що дістав зі староства наказ, щобі не давав виборчих рекомендацій, рішати вибраний з ряди громадської комісії, тільки старосту, — що є очевидним порушенням виборчого закону. Крім вищого наведеного нічого свѣдок не знає, ані не чув, бо мав страх перед погрозою, що хрешт будуть бити, та втік через задні двері канцелярії.

Свѣдок Роза Штрайфлерова, записана знімає, що бачила бійку, в котрій брали участь Семань, Іван і Дмитро Маріяш. Описала, як на мості жандарми просили людей до

„гожежісія сія“, як люди кричали; але не знає, що кричали. Докладніше не пригадує собі нічого, бо була дуже сполохана.

Свѣдок Марцін Войтків, латинник, знімає записаний по польськи, що люди хапали за гвери, не хотіли розійти ся. Називає поодиноких з товпи. Сидів в канцелярії, як прибігла туди Мочкодана з алярмуючою звісткою, що люди прийду, канцелярію завалить і всіх в ній подустать. Тому мусів він разом з другими утікати з канцелярії.

На тім закінчила ся суботнійша розправа о годині 6:30 веч.

Четвертий день розправи.

(Понеділок дня 19. жовтня).

Д-ра Даниловича і д-ра Я. Олесницького — нема на розправі; нотар Танчаковський і посол Бачинський виїхали також; посол Евген Левинський рішив ся остати ся до кінця розправи і уважно слідить її хід, роблячи собі записки. Предсідатель з беззастанного говорення аж захрип та на силу веде розправу, не залишаючи нічого, що могло би причинити ся до выясненя коропецьких подій.

Свѣдок Емілія Лозинська, кухарка коропецьких жандармів, 44-літня, записана знімає, що дня 6. лютого ішла рано з ятки з мисом тлі побачила з мосту, як багато хлопів бігло з пропінаті; у Штрайфлерів зачали розбивати двері і бити двох хлопів Івана Мельника і Станіслава Войткова. Іван без шапки пущив ся утікати, а Дмитро Маріяш біг за ним та кричав: „Чекай, Поляку! Я тобі покажу!“ Вона й сама почала утікати і знов побачила, як якісь люди стягнули М. Мочкодана з фіри тай зачали турбувати. Дальше по дорозі чула, як Василь Садовський, званий „попик“, говорив про жандармів: „О, вже пішли по стрільби!“ По всіх подіях бачила, як Ю. Садовська „здігала ся на швум мостку і рокажуваа Родзіньському тудей“, і чула, як одна баба кричала: „вср... ся жандармам!“

Свѣдок латинник Станіслав Казів, записаний, знімає, що дня 6. лютого з рана сидів за Стан. Войтковим, Мартином Войтковим і Іваном Мельником у Штрайфлерів. Там прийшов Семань Маріяш і сказав до Мельника: „Як ся маєш, Іване?“ А Мельник відповів: „Я з тобою ніц не маю“. Тоді Семань зробив крик, на котрий вилло до станції більше людей. Свѣдок настрашений опустив льокаль Штрайфлерів і пішов до дому.

Свѣдок Станіслав Лукасевич, латинник, каснер спілки ошадистів в Коронці, записаний, оповідає дуже широко та фантастично, напухистими словами події з дня 6. лютого. Він був дома; о годині 7. з рана почув „страшене крижі і гвалт у халяси, — а ро обвилі шпів, і то ко запінокіло, więc udał się na to miasteczko nasze ciękawy“. Хата його віддалена від ратуша „drogą 2 km., a w promieniu 1 km.“. По дорозі довідає ся від одного пана, що Русини бють Поляків. Пішов до канцелярії. Там застав „подрапаного, роззапаного і заморданованого М. Мочкодана“ і І. Мельника. Описав прийшов вахмістр і зарядив переслухання пошкодованих. По хвилі свѣдок глянув через вікно і побачив людей „w groźnej postawie, frontem do urzędu zwróconych“. Вийшли тоді жандарми з канцелярії і „o ile sobie przypominam, wzywali prawdomówność tłum w imieniu prawa do rozejścia się“. З рухів бачив, що люди щось опирали ся, „żandarmi wzywali do rozejścia się i temsamem do aresztowania“. Wreszcie nieboszczek M. Kaganiec podniósł obydwie ręce i grobił gwałt. Zarożło się jak mówię ludzi, wielka zapora się nawaliła na żandarmów, ręce się unosiły i zdało mi się, że chwytają za karabiny. Wreszcie usłyszałem głos dzwoniący ciekawego, i to było pobudką do gwałtu i rozruchów“. Відтак прийшла жінка М. Мочкодана і сказала: „Ратуйте ся, бо вас будуть бити!“ З обжалованих пізнає одного Микиту Василька, „że brał udział w tłumie“. „Duszy tego, że żandarmi byli natarci ze strony tłumów“. — Д-р Новаковський: Коли ви бачили Василька? — Свѣдок: „W samem rozejściu, ale czy przed uwięzieniem Kaganca czy nie, tego nie wiem“.

Свѣдок Генрик Штрайфлер, записаний знімає, що зрана о год. 8. був дома. В касні були тоді Іван Мельник, Станіслав і Мартин Войтків. По хвилі увійшов до касина Семань Маріяш і „zaczęł haczyć“ Івана Мельника. — На запитанні предсідателя, що значить „haczyć“, каже: „Mówił mi: tu chruń!“ Предсідатель: А що говорив еше? — Свѣдок: „Mówił mi jeszcze: ty świniu!“ — На його крик „wybił Kaganiec połowę drzwi i cała armia wleciała“. Свѣдок втік і більше подій в касні не видів. По дорозі бачив, як Іван М. Мочкодана; його напала громадка людей, „zdzęła i biła“; але хто, не знає. Описав бачив лише здалека, як люди пхали ся до канцелярії, і чув дзвонене в церкві. Жандармерія кричала розійти ся. Дальших подій не бачив докладно. Бачив, як несли Каганця. — Предсідатель: Чи видили ви, щобі хто хапав за гвери? — Свѣдок: Я видів багато рук. — Радник Шанковський: Чи було то перед забитем Каганця чи по? — Свѣдок: Того не можу знати! — Д-р Старосольський: Як люди держали руки? — Свѣдок! До гори! (показує, як).

Д-р Партицький примічає, що в протоколі свѣдок знімає, що нічого не пам'ятає, бо був наполоханий, а тепер нараз всю собі пригадує.

Свѣдок Станіслав Казів, син Мартиня записаний знімає характеристичною польською. Ішов до трафіки; по дорозі стріла його жінка Мочкодана і сказала: „Nie idź, bo tam Polaków biją!“ Він таки пішов; а коли вийшов з трафіки, дивить ся, а ту ся здохда народу ze wreszcz stron;“ отже настрашив ся і пішов до канцелярії. За четверть години надійшли під канцелярію Дмитро Маріяш, Семань Маріяш, Юрко Маріяш, Марко Каганець, Іван Маріяш, Федь Маріяш і Іван Каганець. В тім часі жандарми робили протокол, потім вийшли з канцелярії і зивали людей розійти ся. Чула також слова: „W imieniu prawa jesteście aresztowani; proszę do kancelarii!“ Люди кричали „гвалт!“ — Предсідатель: Чи чули ви, щобі хтось кричав: Братя, ратуйте, я арештований! — Свѣдок: Я не міг поміч то, оом не зауважу!“. Дальше оповідає, що жандарми перескочили через бар'єри і стунали на гостинці, як кричали „do rozejścia się“; за гери ніхто не хапав, але був крик. Свѣдок бачив се через вікно в канцелярії; там прийшла 2 рази жінка Мочкодана і говорила, що люди хочуть канцелярію завалити. Він дуже бояв ся і задними дверима втік з канцелярії. — Оборонці питають свѣдків о выясненя деяких його знімаєх. На те прокуратор зазначає: „Świadek nie może wszystkiego dokładnie wiedzieć i nie może być fotografem“. — Д-р Старосольський: Мені здає ся, що він є більше фотографом, ніж свѣдком. — Д-р Новаковський питає свѣдків, де стояв Василь Садовський. — Свѣдок з'їртований: „Skąd ja wiem?“ — Рад-

ник Шанковський просить свѣдків, щобі так дуже не іритував ся.

Свѣдок Станіслав Квєдєнь латинник, записаний знімає згідно з попередним, бо разом з канцелярією обсервували через вікно події на містку і на мості. Більше знає лиш те, що бачив, як Семань Маріяш хопив за ремінь гвера. — Д-р Старосольський: Ви говорили в протоколі, що один жандарм вдарив Семаня Маріяша карабіном. — Свѣдок: Я думаю, що замахнувся за него.

Оборона зрікає ся переслухання кількох менше важних свѣдків.

Прийшла черга на свѣдків, котрий у слідстві дуже багато знає і бачив, а тепер знов знімає дуже обережно, щобі не вразити собі ні жандармів ні обжалованих. Се Ізаак Штрайфлер, торговельний агент в Коронці. Записаний знімає: „Z rozszatkki gęszcy“ не був, бо відбував саме покуту по жінці. Скінчивши о 8. год. зрана покуту, вийшов на місто і станув собі коло філяра (на площі коло корчми). З протівної сторони надійшов М. Каганець і „zgrajka ludzi“. Жінка і сестра просили Каганця: „Марку, на милість Бога верни ся!“ Марко був дуже „rozszatkany“, непослухав жінки і пішов під канцелярію. Там його жандарми арештували. Марко підніс руку і крикнув: „Братя, ратуйте, бо я арештований!“ На те зачали „gromadzić“ людей збирати ся перед канцелярією. Жандармерія „niezłazone rązy wołała rozejść się! Jak się wszystko zlatalo i rzucilo się na żandarmów, zrobilo się jak śledzie w beczce“. — Предсідатель: Кого пізнаєте з обжалованих? — Свѣдок (змішаний): Я не можу говорити, бо я добре не пам'ятаю, а не хочу мати нікого на совісті. — Дальше свѣдок добре всього не бачив, аж дійшла його вість, що Каганця вбили. „Ale chłopy zmagali się coś z żandarmem, bo stojący koło mnie Stefan Kurylak powiedział: „Z takimi річami, bracia, nie wygrasmo sprawy“. A ten Kurylak jest twardy i sprawiedliwy Rusin, on palcem nie będzie ruchał do nieczystej sprawy“. — Радник Шанковський: Ви сізали в слідстві, що всю було уляноване. На якій підставі ви то говорили? — Свѣдок: Я не знаю про жадні пляни; мені лише так здавало ся. — Д-р Партицький: Де мешкають обжаловані, з котрої сторони моста? Свѣдок на те не хоче дати відповіди, бо не хоче признати, що дорога для всіх обжалованих до дому ішла якраз через міст, так що розійти ся в інший бік не мали способу.

Свѣдок Герман Штрайфлер, вичесаний, у футерку і калюшах, 27-літній кавалер, під присягою розповідає: Скінчивши покуту, стояв на брамі в ратуші і видів, як жандарми з канцелярії вийшли до людей. Що вони говорили не чув. Зате чув „на власне очи“, як Каганець крикнув: „Братя, я арештований, ратуйте мене!“ З кожної улочки вибігали люди. Жандарми скорчили через бар'єри і вийшли на гостинець. Тут наріз зачав на них натирати і шарпати за гвери. Самого заколеня М. Каганця не видів. На питанні предсідателя, хто хапав за гвер, відповів, що того не знає. — Прокуратор: Чи грозив хто фірмам, щобі не іхали по лікаря? — Свѣдок: Певно, що грозив! Хто і що, близьше не знає. Називає лиш одного Олександра (Голос серед обжалованих: Той вже давно вмер! — Сміх).

Свѣдок Віктор Клуба, молодий, добре виглядаючий кухар двірський, записаний, говорить: „Szedłem z dwora do domu. Gdy byłem koło gorzelni, zaczął się zmagać tłum z władzą; ochcieli się ruchać do urzędu, a żandarmy trzęsali i szła za tłumem“. — Предсідатель питає ся його, що то значить, що жандармерія „szła za tłumem“, що се не можливе, нелогічне; але свѣдок ані руш, ні зад ні вперед, все своє: „szła za tłumem“. — Предсідатель: Нам тут кожний свѣдок інакше розповідає! — Свѣдок! „Może każdy inaczej widział!“

У військовім слідстві говорив сей свѣдок, що нічого не видів; тут нагадавши собі щось, розказує, що на містку перед канцелярією стояло 100 людей. (Місток той має 2 м.). — Прокуратор: А то chyba bardzo chudych ludzi? — Д-р Партицький: Чи ви не мали списаних своїх знімаєх? (Сміх).

Свѣдок Леон Шварц, рахмістр двірський, виломований, усміхаючися до трибуналу під присягою розказує: Був у своїй канцелярії. На „odgłos“ дзвонів надагнув на себе куртку, вийшов на двір тай станув на фільварочнім подвір'ю. Бачив відтам, як товпа натирала на жандармів на великим мості. Ябчинський зивав людей „розійти ся“ а свѣдок сам також говорив від себе: „Ludzie rozejście się“. Але „lud ciągle parnęli“. Що дальше стало ся, вже не міг бачити. — Д-р Старосольський: Чи подвірє фільварочне огорожене плотом? — Свѣдок: Так. — Д-р Старосольський: Як високий той пліт? — Свѣдок: Буде з на 120 см. — Д-р Старосольський: Чи розмовляли ви того дня з жандармами? Свѣдок: Ні.

Свѣдок Бен'ямін Ертрахтер, 20-літній кельнер жідейський, записаний, знімає: Стояв коло ратуша, попри него перейшов М. Каганець, Онуфрій Мацьків і Юрко Маріяш. Свѣдок чув, як М. Каганець говорив: „Ходім братя, підім відобрати саого арештованого брата“. Під канцелярією вийшли всі три жандарми і „mówili do rozejścia się“. Каганець стояв коло самої канцелярії. Як товпа зросла, перейшли жандарми на гостинець, а описів на міст, де счинила ся кровава подія. Свѣдок бачив з подій на мості лиш те, як жандарми хапали за гвери. На жадане д-ра Партицького, щобі свѣдок показав, як люди руки держали, коли хапали за гвери, підносить руки до гори.

Свѣдок Гершон Ертрахтер, 38-літній листонш з Коронці, записаний знімає: О 9 години прийшла депеша зі староства до уряду громадського в Коронці. Свѣдок пішов з нею до канцелярії, але застав її ще зачиненою; отже вернув на пошту. По дорозі стрів М. Каганця і зивавши ся з ним, пішов дальше. Товаришів Каганця не може пізнати. Чув, як кричав М. Мочкодана, коли його били; але не знає, чи М. Каганець кричав: „Биймо хрешт!“ чи: „Биймо Поляка!“ Здалека бачив, як М. Мочкодана скинули зі саний і зачали копати ногами! — Радник Шанковський: Хто був Мочкодана? — Свѣдок: Не знаю.

Свѣдок Міхал Войтків, записаний, знімає по руськи: Буа у Штрайфлера з іншими латинниками; бачив, як там влав Марко з другими, і вчисляє з котрими; більше нічого не знає.

Між тим приїхав Юзеф Яворський, інфантерист зі Львова; під присягою знімає по польськи, що чув рано з хати, як хлопці зачали ся бити; як прийшов на місто, вже бійки не було. За те бачив М. Каганця, як ішов з газетою до канцелярії, а за ним ішли другі. Марко махав рукою і казав: „Ходіть, братя, за мною!“ З канцелярії вийшов Ябчинський і сказав: „Ідіть, люди, до хати!“ Марко сказав: „Тепер ся не іде“. Ябчинський тругив його до канцелярії. —

Предсідатель: Чи говорили жандарми, що арештують Каганця? — Свѣдок: „W imieniu prawa cesarsko-królewski jesteście aresztowani“. — Предсідатель: Під присягою: говорили ні. — Предсідатель: (Сміх). — Свѣдок: Під „cesarsko-królewski“? (Сміх). — Предсідатель: „Хто ішов в першій присягою!“ — Предсідатель: „Хто ішов в першій присягою?“ — Свѣдок: Всі ішли. — Предсідатель: Як ріді? — Свѣдок: Як ішли. — Предсідатель: Як далеко стояли жандарми від людей? — Свѣдок: 3—4 кроки. — Предсідатель: Як махали люди рукамі? — Свѣдок: З задку оден через другого. — Свѣдок: Дальше оповідає, що бачив, як Токар-Свѣдок Каганця з переду та як Каганець скинув голову і зачав падати. — Д-р Старосольський: Як зловив Каганець за рогом? — Свѣдок: Зловив за багнет. — Д-р карабін? — Свѣдок: Зловив за багнет. — Д-р Новаковський: Чи можна було жандарма в товпі случайно потрутити? — Свѣдок: Можна було. — Свѣдок Міхал Мацьків, записаний знімає, що ідучи з калюш, стрів коло церкви двох людей, що говорили: „Та хбиа ходім дзвонити на гвалт!“ Більше нічого не знає. — Радник Шанковський: Чи дзвонено на гвалт? — Свѣдок: Ні!

Треба запитати, що се одиникий свѣдок, котрого знімає, зложені в слідстві, дали притоку до докождного о бунт.

На тім скінчила ся ранішня розправа. (Конець буде).

В Чехії.

В добре поінформованих пражських кругах говорять, що намісник гр. Куденове має в руках повновласть на оголошене в німковому стану в Празі, колиб демонстрації повторили ся. З Відня приходило вістка, що цісар в дуже острих словах висказав ся про пражські погроми.

Чеська радикальна преса запевняє, що цілію демонстрацій в Празі було присилувати німських студентів, аби залишили традиційний суботній похід з відзнаками (Bumel) перед німським касином. Преса заявляє, що зовсім не побоюєть ся виїмкового стану, а навпаки привітає його з вдоволенням, бо тоді й Німцям не буде вільно відбивати походи, котрі „провокують“ чеську людність.

Поступова часть чеської суспільности стоїть на боці від повністичних погромів. Так союз поступового чеського студентства зивав своїх членів, аби в таких демонстраціях, як суботнійша й недільна, не брали участі.

Дирекція пражської поліції розліпила по місті остроту перед дальшими вуличними демонстраціями. Острога звертає увагу родичів і ремісників, аби не випускали на вулиці хлопців і термінованих.

Про настрій в Празі можуть свѣдчити неспокійні чутки, котрі ходили вчора серед людности. Так оповідали між ін., що демонстранти вдерлись до фабрики порошу в Жижкові та вкрали там динаміт. Ся чутка викликала серед людности велике занепокоєне, котре трівало так довго, поки поліція рішучо її заперечила.

В німських кругах побоювались учора вечером нових демонстрацій. З сусідних міст покликали до Праги кілька швадронів кавалерії, щоб скріпити пражський гарнізон на випадок нових заворушень.

На провінції, в містах, де Німці мають більшість над Чехами, вони не залишили нагоди відплатитись своїм чеським співгромажам за погроми своїх земляків у Празі. Так у Карлсбаді прийшло вчора до протических заворушень. З чеської Бесіди й кількох чеських торговель здерто чеські написи та побито вікна в чеським банку. Поліція привернула супокій, а староство веліло запирати брами о 8 годині вечером та видало подібні зарядження, як поліція в Празі.

Письма з краю.

З Бучача. (Московський клеветник перед судом). Як уже відомо, професор Онуфрій Гецев, перенесений кр. радою шкільною з Бучача до Коломиї, дістав піврічну відпустку ти остає дальше в Бучачі і дальше пропагує „русская“ ідеї. Від коли повернув з подорожі по Росії і з Почаєва, куди організував прочан з Бучача і околиці, оживив ся рух в тутешній читальні ім. Кавковського, де при звуках „русских“ гимнів ширить ся моральна гниль і національна зрада.

Також між гімназійною молодіжню не залишає Гецев своєї погубної діяльности. „Русская“ бурса під його проводом і під покровом директори Зиха сповняє дальше задачі російського інтернаціоналізму при помочі чорносотенних листів і „руських лекцій“. А щобі більше молодіжні стягнути до бурси, Гецев упевняє всіх, що від другого півроку він таки дальше лишити ся учителем в бучацькій гімназії.

Яких еше інших способів уживає Гецев, щобі перекоувати учеників про „єдинство русскаго народа“, показало ся в його процесі в цивільнім і карнім суді з бущим його учеником В. Купчинським. Купчинський се оден з тих, котрих Гецев завзяв ся був лихими нотами і пособіями звербувати для московської партії, а бодай звинувити їх характеру. По укінченню гімназії Купчинський записав Гецева о заплачене половини чистого доходу з пушчинських вечерниць, за яку ціну обізвав ся вивчити бурсаків північних писень на „русскомъ“ языкѣ. Коли суд признав Купчинському його претенсію, Гецев записав його о зворот інших пособій. Однак позов вінс він в мові позакравів, російській, тому суд його відкинув.

Не конець на тім. Гецев не вдовольняв ся позвом о зворот пособій, він став на кожнім кроці Купчинського словно зневажати і посунав ся навіть до такої мізерної перфидії, що вінс проти негово донесення до прокуратури державної в Станіславському о мниме похвалюване вчинку Січинського.

Але показало ся, що донесене було безосновне, і прокуратура слідство застановила. Тоді з § 487. і 488. к. з., дальше о словну зневагу з Гецева винним закінчених йому проступків та засудив його на 30 діб арешту з заміною на 300 кор. кари, приймаючи за обтяжуючу обставину, що перед тим був нещ Гецева, д-р Альтер відклик, а заступник ту на кару грошеву.

Отся справа скломпромітувала „rozciowego“ statusa Гецева в очах населеня Бучача до решти. Справді нечувана річ, щобі учитель доносив до суду на свого ученика, який вінс вінс не був. О сене поваги учительського стану серед учеників, нехай осудить сама крива рада шкільна, котра уділила йому відпустку.

[illegible]

Передняга у нас „ДІЛО“

з Австрія: за граляццю!

на цілий рік . . .	34 к.	44 копів
на чіт року . . .	16 „	20 „
на місяць . . .	1 „	2 „

У Львові (без почоткової пересилки).

на цілий рік . . .	34 к.	на чіт року . . .	14 п.
на чіт року . . .	16 „	на місяць . . .	2 „

Поподвійне число коштує у Львові 10 с.,
на провінції 12 с.

Оголошення зичайні приймають ся по 20 с. на одну стрічку історично або на 6 місяць, а в рубриці „Надзвичайно“ по 50 с. — Поки і вище зичайні оголошення чекать ся по 20 с. на стрічку.

Відраховує і віддає за історичні зичайні
у Львові.

замовлення виконує
вейчас. 1552 Б 10

Всілякі замовлення виконує
вейчас. 1552 8 10
Опановане старання.

про поведене управління обертинської школи Вацлава Скульського, звісного каті і деморалізатора шкільних дітей. Всякі жалоби і позови на него до шкільних властей остали до нього без успіху завдяки печам, за які «prężyty pedagog» ховає ся, кляччи собі зі шкільного регуляміну, закону і моралі. Все те власті знають дуже добре.

Нині повідомляємо в третє ч. к. краєву раду шкільну про новий інцидент, котрого головним герштом є знова Вацлав Скульський.

3 7. на 8. с. м. вибрав ся управитель тутешньої школи Вацлав Скульський з дібраного купання на очивидну крадіж. Жертвою їх операції мав унасти склад дерева Маркуса Шарфа. О 1. год по півночі розпочали свою роботу. Вибрали що найліпшу дошку і стали з нею ухитити. Але властитель складу Шарф спав чуйно, а почувши, що хтось в складі нишпорить, виглянув через вікно, чи то не злодій, бо від довгого часу має тут значні шкоди. На своє здивування побачив, як двоє несе вже дошку. Не надумуючись довго, вискочив Шарф з постелі через вікно і став гнати за злодіями. Ті побачили його, кинули дошку на дорогу, а самі в ноги. Жид хотів зловити бодай одного, став гнати за „найдовшим“, і хоч як спускав ся сей бігством, таки загнав його Жид на обійсте господаря Олексія Яворського. Тут наробив крику, щоб люди помогли ловити злодія, що десь шез між оденками. На крик збіглися Олексія Яворський, його дочка Текля і Михайлиня та другий Жид Мозес Шорр. Стали шукати за злодієм в втропцях, як прийняв лицем до стіжки фасолі. Злодій видав, що викритий, чкурнув як спуджений заяць через паркан, пробуючи далі втечи. Та хоч сам високий, паркани ще були висші; тож периперли сірому в куті. Дивлять ся і очам не вірять: се управитель тутешньої школи, радний міста і „Sokół“ Вацлав Кораб Скульський! Пошкодований, зовсім не збентежений, що то пан „kierownik“, став його провадити з городів на вулицю. Скульський випрошував ся у Жидів, даючи йому годинник, то обіцяючи гроші; але Жид не зацікавив ся тим і тиснув його доми на вулицю, де як-раз стрінув їх, вертаючи з нічної прогульки з розлученням на опашки плащем, тутешній постенфірер Марьян Томас. Здибував ся орган безпеченства, побачивши Жидів, лаше в сорочці, як провадив за руку „kierownika“, та спитав: „Co to jest?“ Жид відповів: „Złapałem tego złodzieja, a dwóch mi uciekło. Proszę się ubrać i mieć pomoc“. На се жандарм спитав Жидів: „Tu zwasz tego pana?“ Жид відповів: „Znasz; to jest dyrektor polskiej szkoły; zjadł mi się, radny hromadski. Ale ja go złapał na złodziejstwie i proszę pana postenfirera zająć się tą sprawą“. Тепер жандарм спитав Скульського: „A pan co o to?“ Скульський відповів: „Szeroko mi się uciepelił ten żyd i nie wiem, czego on chce“. Тій розмові прислухувала ся, стоячи одалік перед своєю брамою, дочка Яворського Михайлиня, та сама, що помагала ловити злодія. Коли жандарм її побачив, скинув з себе плащ, хвапив її і крикнув: „to jest złodziej!“ Але пошкодований звернув жандармови увагу, що вона не злодій, а помагала ловити злодія. Повідомлений о тім батько Михайлині Олексія, виїшов з хати і сгвердів перед жандармом зізнане Шарфа. Тоді жандарм увільнив Михайлиню і Скульського, беручи від Жидів „corpus delicti“, зелізав палицю, власність управителя, котру надано на місці крадіжки. Жид вернув доми, а жандарм зі Скульським у місто. За вхило вернув жандарм до Шарфа, а цілу ючи його і жидівку пертурбував з дві години в користь Скульського, обіцяючи четверту окошківського за власні гроші. Жид не вдволяв ся сим. Тоді жандарм обіцяв дати 10 К відшкодовано, лиш щоб не робив з сего ужитку і розголошу. Однак Жид і на се не пристав. Тоді жандарм звав ся на спосіб вимушення, грозячи, що если би Жид зрадив те все, то він найде його на стриху, в гандлю збіжжя і матеріялу, вишукає й ому всякі каригідні вчинки і буде робити доноси до староства. Потім жандарм віддалив ся з хати Шарфа і пішов до Яворського, нарушаючи йому нічний супокій закладами, чому сю справу не вкладали. На те дала добру відпаву жандармові дочка Яворського Текля, кажучи: „Пане постенфірер, не кажіть таке, бо мені видить ся, що Вам і рідного тата не вільно в такім закрити, а не то чужого“. Жандарм почувши досадну правду, видно нагадав собі свою інструкцію, бо зараз виїшов з хати. Отсе голий факт говорить сам про себе о господарі в тутешній школі і жандармерії.

Галицький сойм.

(Докінчене 23-го засідання).

Санітарні справи.

Дебата над справозданем V-го санітарного департаменту прибрала в сій сесії нечувані розміри, а замітна вона особливо тим, що різко критично шпиталів а спеціально заведена для умово хорих виступив також польський н-д. Міхаловський, не здержуючи ся з своїм осудом навіть перед с. милосердя.

Ректор пос. д-р Марс як референт комісії предложив єї внесення, що вимагають від правительства будови положничого заведення в Кракові, а від кр. видлу будови павільону пошестинх негуд у Львові, приспінена павільону полових негуд в Стрию, зреорганізована контроль над діяльністю окружних лікарів, предложена на найближшій сесії внесення про контроль над уживанням одіжю, розслідження справи обсерваційного відділу для умово-хорих в львівському шпиталі, скінчення анкети в справі взаємостроєння краю в здорову воду, в справі реконструкції краківського шпиталю, розслідження причини нестачі лікарів в кратейшій службі та в справі організації низшої шпитальної служби.

Пос. Мариєвський мотивував в дискусії над санітарним справозданем свою резолюцію на засноване в краю двоох санаторій для туберкульозних недужих, а при тім ще вказував на потребу заведення для реконвалесцентів і нешкідливих хорих умово.

Пос. Мицельський домагав ся зміни 96 § шпитального регуляміну в тім напрямку, щоб про случай смерті хорого повідомляла шпитальна управа зараз не тільки власті, але й найближшу родню.

Пос. Міхаловський заявляв ся особливо кульпарківським заведенням для умово недужих, на якого брані повинна видіти налісь „Lasciate ogni speranza“. Відносини в сій заведенню, де інгертеновано 2,800 найнещасливіших людей, особливо обсерваційного відділу нема зовсім, так

що пацієнта пакують відразу між божевільних. В заведенню нема також аптики. Лікарів незвичайно мало. Сестри милосердя не мають нічого спільного з милосердем та змущують ся над недужими, не служаючи лікарів і коверзують прислугою, а та прислуга така, що вибиває хорим зуби та ломить ребра. Бесідник витикає брак контролю компетентних чинників над сям заведенням та вимагає збільшення лікарського персоналу в Кульпаркові та піддане під його власть вишколеного шпитальної прислуги. (Оплески в цілій палаті).

Пос. д-р І. Куровець почав свої виводи від вимазане, що причиною незвичайно великої смертності в Галичині є передовсім топографічне положення краю, атмосферичні впливи, дефіцація лісів, мочароватість землі, яка викликає малярію, нестача доброї води й каналізації. Далшого причиною сумних здоровельних відносин Галичини є народнеубожество та брак одаткової освіти, які в значній мірі причиняють ся до великої смертності а спеціально між дівчатами. З лікарської помочи сільське населення користає дуже мало, часто вже з огляду на велике віддалення від одіжю лікарів. Бесідник признає, що краєвий виділ робить багато, щоб пануючі відносини поліпшити та визнає на се чималі кредити до бюджету, але видатність його заходів повинна бути ще більша. Особливо відчуває ся нестача належного числа заведень для недужих душевно, чому не зарадить також і новий шпиталь в Кобежні. Причиною надмірного числа божевільних в краю є нужда й алькоголізм. Тут же треба згадати про незвичайно великі формальності при прийманню хорого до заведення. Треба його везти до далекого міста повітового, щоб одержав лікарське свідоцтво, а доперва по 14-ти днях від хвилі доручення документів дирекції заведення надходити відповіди, чи є місце для хорого. До того часу мусить громада сама опікувати ся божевільним. Розуміють ся, що через се буває нераз таке, що лишені опіки божевільні допускають ся підпалів та всяких інших злочинів. Треба конче довести до того, щоб в нагальх случаях дирекція заведення для божевільних приймала хорих без всяких формальностей.

В дальших своїх виводах обговорює бесідник мізерію шпиталів провінціальних. Під зглядом їхньої кількості займає край наш між другими — останнє місце. Шпиталь повинен бути в кожнім повіті, а при тім повинні вони бути так ведені, щоб широкі верстви населення мали з него дійсну користь. Булоб дуже пожаданим, щоб краєв. Виділ видав обіжник з поученням для міст, які треба поводити ся при засновуванню шпиталів, щоб більше не повторювали ся такі історії, як зі шпиталем в Долині, де отворено його аж в кілька літ по вибудуванню. Лікарям шпитальним треба більше платити, але заразом вимагати від них більше, так аби не обіймали побічних занять та мали займати ся виключно шпитальними пацієнтами. Булоб дуже пожаданим, щоб краєвий виділ попри зарядження анкети в справі гігієнічних відносин в краю, виландив також квестіонар для шпитальних інспекторів та зазнував школу для шпитальної прислуги.

Інституція шпитальних лікарів є заснована передовсім для селян, але вона не приносить їм хісна. Лікарі сі роблять за мало. Повторює округи непотрібні, а за те в інших околицях є за мало округів. Контроля краєвого виділу над окружними лікарями моглаб сі відносини значно поправити. Далше займають ся бесідник справою іспитованя повитух. Сільське населення не користуєть ся радо послугою їх, бо се особи для него невідповідні та за дорого. Краєвий виділ повинен заохотити до сего населення відповідними публікаціями до користаня з послуг повитух, але рівночасно з тим треба уможливити селянкам користанє з краєвих курсів для повитух, а не відсилати кандидаток за те, що вони не „umia wugać się porządnie po polsku“, як се лучало ся з селянками з Переволок. Треба також усунути переслідування краєвих лікарів за їхні політичні переконання, як се лучало ся м. и. з д-ром Янчи, якого перекинемо з Чова аж в Збарашину. (Оплески).

Після сего промовляв п. П. Думка, вказуючи на те, що на Поділю головню в околицях Тернопільщини, Збарашини і Скалатщини в застрашуючий спосіб ширить ся трахома та ставлячи ряд резолюцій, які мають на меті винищенє сеї епідемії. Відтак упомянув ся пос. Лянда в о угляденне науки жидівської релігії в заведенню для безбачечних в Бобрку під Овсянцем, пос. Ганчаковський на основі свого досвіду, яко заступника держ. прокуратора у Львові, потвердив заміти проти неладу в Кульпаркові та вимагав його усунення після предложень краєвого інспектора шкільного. Посол Тшедецький виступив в обороні СС. милосердя. До сеї оборони прилучив ся п. о. Стояловський, котрий в своїй довгій промові говорив також про окружних лікарів і повитух долучуючи ся до виводів пос. Курівця. Нарід множить ся і множить ся і без окружних акушерок. На кожнім вічу зачинають ся — говорив він між ін. — хлопські жалі дів, а — від акушерки. Пос. д-р Тертіль: І від адвоката. Пос. Стояловський: Так і від адвоката! (Загальна веселість).

Після сего нарікав пос. Бандаровський на те, що санітарні справи стоять в краю загалом на дуже низьким рівені та поставив резолюцію в справі скликання анкети про санітарні відносини в краю.

Задля спізнености пори дальшу дебат у внесенє консер. пос. Візіна перервано, закінчуючи разом засіданне відчитанем внесенє та інтерпеляцій.

Пос. Фрухтман поставив внесенє в справі перенесення м. Стрия до П. кл. активального додатку для державних урядників. Інтерпеляції внесли пос. д-р І. Макух в справі невідлювання науки в школі в Цетуві (пов. Ярослав) та в справі протизаконного поведення коменданта жандармерії в Обертині М. Томаса, пос. З. Скварко в справі безправних відносин в управі гром. Трушевці, а пос. Ямпольський в справі уневажнення голосів, які впади при останніх соймових виборах у Львові на п. М. Дулембянку. Інтерпеляцію сю підписали також й наші послы.

(24 засіданне I. сесії IX періоду соймового з дня 22 жовтня 1908.)

Засіданне почало ся о 10 год. 30 м. тим, що краєвий маршалок уклін пос. Гурскому урлоу на 3 дні з приводу хороби.

Відтак прочитано петиції, причім посол Л. В. и н и ч о к попірав петицію руського тов-а „Шкільна Поміч“ в Станиславові о уклінне запомогти. По сій передав краєвий маршалок до відомої палати відповіди, яка наспіла від кардинала,

Мері де Воля на привітну депешу, вилану до папи.

По приступленню до дневного порядку відослано до громадської комісії справоздане краєвого виділу в справі дозволу повітовій репрезентації в Бялій на зятягненє позички на покритє коштів шпиталю в Бялій, а до комісії виборчої реформи внесенє пос. Леа, Баталії й Рутівського в справі виборчої реформи.

яке мотивував широко пос. Леа. З виборчим проектом демократів познакомили наших читачів иншим разом, тут зазначимо лише, що він є ком-промисовий, бо поруч чотиригоменного голосованя впроваджує також заступничтво інтересів. Бесідник апелював до доброї волі і взаємної уступливости палати, аби праць над виборчою реформою не відручано, в сій справі не повинно бути ані побіжених ані побідників.

Після того ведено дальшу дебат над санітарними відносинами в краю.

Дискусія і сям разом прибрала дуже широкі розміри, бо на внесенє пос. Тертіля дано можливість промавлати всім, записаним до слова, бесідникам, без того, щоб вибирати генеральних бесідників. Мимоходом згадаємо, що винишні обі промови селянських послів з нашого клубу зробили пре-гарне вражінє в палаті та були наглядним доказом культурности наших селян.

Перший промавлєв нині шеф санітарного департаменту краєвого виділу, пос. О. и ш к е в и ч стараючи ся головню ослабити заміти бесідників, які критикували занепад санітарних відносин в краю.

Відтак виступив пос. Т. р а ч проти польонізаційної системи що-до польонізації, ширеної через шпиталі, пос. Ціпсер обговорював справу будови шпиталю в Долині, а пос. М. и р о н о в к-з а ч а ю к обговорював здоровельні відносини на Підгіррю та домагав ся заведення спеціальних шпиталів там, де особливо ширять ся венеричні недуги. Справу сю порушив з далеко більшим темпераментом та красноріччю також посол І. С а н д у л я к. Він з очевидним перенямем вказував на те, що різке колісь гуцульське населення тепер марне. Молодіжні брак веселощів, як би на неї сонце не світило. Полові недуги підкошують цвіт нашого народу, як коса, а тут нарід через свою темноту звертає ся до ворожого; апроім і лікарська поміч є дуже недостаточна. В горах вже школи є розсадником недуг, тож треба подбати о те, аби в них зчили учительські сили, що розуміли би ся на таких недугах та повідомлювали про сконстатовані случаи недуги власті, аби вони могли енергично бороти ся з пошестію сифілісу. Дітвора шкільна не доідає, тож не може вчити ся, а до того у нас вже з малку затривають єї алькоголем, бо мамі беруть вже і немовлята до коршм! Бесідник кінчить свої виводи поставленем резолюцій що-до успішної боротьби з сифілісом та збірания статистики про відхиляванє та вживанє алькоголю шкільною дітворою. (Оплески).

По сім промовляли ще пос. о. Сеник, Яблонський, Тертіль, Стила і Старух, на чім загальну дебат закінчено. При фактичних спростованях забирали голос пос. М. и х а л о в с ь к и й, о. Сеник і Мерунович, після чого промовив референт пос. д-р Марс.

Дебата над доведеним законом почне ся завтра, а бюджетова дебата в суботу. Реченє виборів членів краєвого виділу ше не означений, бо польські партії ще не порозуміли ся між собою що-до кандидатів до краєвого виділу.

Засіданне українсько-руського клубу відбуло ся дня 21. жовтня бр. вечером. На засіданню тім обговорено м. и. справу виборів до краєвого виділу та з уваги на те, що вже на першій засіданню клубу з 6-го марта 1908 був на се становиско десигнований пос. І. Кивелюк та що не зайшли ніякі причини, котрі би в тім напрямі оправдували якінебудь зміни, порішено полістити ся при тій ухвалі та представити соймови п. Ів. Кивелюка яко кандидата клубу на члена краєвого виділу.

ТЕЛЕГРАМИ

Дня 22. жовтня 1908.

Кабінетова криза.

Відень. (Тел. пр.) Копс. Когг. доносить, що розвязка кабінетової кризи буде відложена аж до повороту цисаря до Відня по закінченню делегаційної сесії. В парламентарних кругах думають, що теперішній „коаліційний“ кабінет не вдержить ся та треба буде глядати за новою парламентарною більшістю.

Вступна санкція угорської реформи виборчої? Будапешт. (Тел. пр.) Вчора прийняв цисар на авдйенції угорського міністра внутр. справ, Андраша. Ходять чутки, що на тій авдйенції Андраші дїстав вступну санкцію проекту угорської реформи виборчої.

Угорські жандарми стріляють. Будапешт. (Тел. пр.) В малім селі коло Арду жандарми вмішались до бійки між німецькими й румунськими мужиками та застріляли 9 осіб, тяжко ранили 10 та 60 легко.

Заворушення в Празі. Прага. (Тел. пр.) Відбулась судова розправа проти 15 осіб, арештованих в часі останніх буч. Засуджено їх на 3 до 5 днів дівв арешту.

Бойкотіванє намістника. Інсбрук. (Тел. пр.) З приводу образливого вислову про пресу в промові намістника, тутешні газети постановили його бойкотувати та не подавати його соймових промов.

Болгарсько-турецький конфлікт. Аteni. (Тел. пр.) Прийшла вістка, що під Джумая прийшло над границею до кривавого конфлікту між турецькими й болгарськими стражниками. Мало погібнути 70 Болгар і 10 Турків.

Льондон. (Б. Райтср). Тутешній болгарський дипломатичний агент не має віякої вістки про битку між Болгарами й Турками. Болгарське правительство рішилось вдержати мир без уваги на граничні битки.

Проти Сербії й Черногорії. Відень. (ТКБ). Урядова газета приносить розпорядженє міністра скарбу в справі заказу вивозити й привозити всієї матеріяли, амуніцію, оружє і т. и. до Сербії й Черногорії. Міністерство застергло собі контроль на пересилках таких артикулів, о скілько-б їх висилано під ложною декларациєю.

Туреччина проти конференції. Царгород. (Тел. пр.) Публічна опіяя та преса звертаєть ся рішучо проти міждержавної конференції та заявляєть ся за безпосередним порозумінєм з Болгарією й Австро-Угорщиною.

Посилайте датки на будову великої бурси на школи Руського товариства педагогічного у Львові ул. Сикстуська ч. 47.

НОВИНКИ.

— Анкета в справі науки неграмотних відбула дня 5 жовтня с. р. під проводом голови товариства „Просвіта“ засідане, на котрім явили ся отсі П.л.: Іван Матіев, радник шк.; о. Володимир Кальба, парох Соколівки; Іван Лешера, інспектор шк. зі Львова, Теодор Біленький, професор семінарії учит. в Самборі; Николай Мороз, директор школи вправ у Львові і Олекс. Гайдукевич, управитель школи в Замарстинові. Предметом наред була справа опіки семи праць, які наспіли до товариства „Просвіта“ в наслідок конкурсу з дня 20 марта с. р. на зладженє „Букваря для неграмотних“. З тих праць узнала анкета за найлучші дві, а то: працю п. Онуфрія Солтиса, учителя з Тернополя, і працю п. Йосифа Танчаковського, учителя школи ім. Маркіяна Шашкевича у Львові. Першому з авторів признано премію конкурсову в квоті 200 К, другому в квоті 100 К. Крім того рішила анкета висказати признанє за старанну працю авторів, що надіслали манускрипт під синагурою „100“, і п. Іванови Голубовичови, учителя в Карлові. Вкінці порішено звернутись до головного виділу товариства „Просвіта“ з домаганем, щоб Буквар укладу п. О. Солтиса видав як найскорше друком. — Петро Огоновський, провідник; Ол. Гайдукевич, секретар.

— Процес українських соціальних демократів в Полтаві. Трибунал присяжних судів в Полтаві судив — як доносить „Рада“ — дня 15. с. м. справу полтавської соціал-демократичної робітничої партії. Обжаловувано студента Буцацького і селянина Гарізуру за приналежність до товариства, котре ставить метою своєї діяльності насильну зміну державного порядку в Росії на демократичну республіку з відокремленем українських губерній. Як члени „сообщества“ вони мали безпосередні зносини з „полтавським комітетом“ і крім того в серпні минулого року переховували у себе: мідяну печатку „комітету“, „домову друкарню“, деревляний накотний вал та всяку нелегальну літературу. Обжаловував їх прокуратор Муженко, боронив присяжний адвокат Сіальський. Трибунал засудив Буцацького на 8 місяців кріпости, а Гарізуру на заслання на Сибір. — Слідуючого дня, 16. с. м. розглядало справу константиноградської організації. Перед судом стаяли Пукаса, Семеренко, Качалка та Омельченко, обжалувані о те, що в першій половині минулого року брали участь в „сообществі“, що назало себе „українська соціал-демократична робітничая партія“ з метою своєї діяльності насильно змінити установлене основними законами правліне на демократичну республіку з відокремленем від імперії українських губерній. В акті обжалованя говориться ся, що в маю 1907 р. в Карлівці вони спорядили збори в будинку Семеренка, куди закликали 12 місцевих селян. На ті збори Пукаса прийняв у той день з Полтави ак агітатор і привіз з собою нелегальну літературу. Семеренко віддав своє мешкання на таємні збори і брав участь у впорядкованню тих зборів. Качалка вкупі в Омельченком привіз до Семеренка Пукаса. Крім того Пукаса обвинувачують ще і в тому, що того-ж дня дозволив собі заочі образити словами царя. Винуватих боронив адвокат Сіальський. Справу розглянено при зачиненні двєрах. Остаточню суд Омельченка виправдав, Качалку засудив на три роки кріпости, Семеренка на один рік до кріпости, а Пукаса на заслання з позбавленем прав.

— Ліквідація „Związków Kredytow-ogo“. Наслідком крадіжки, який допустив ся директор тої інституції, Вайсман, істнованє „Związków Kredytow-ogo“ показало ся таке захитанє, що мусіло прийти до ліквідації. Узавлено її онолі на спеціальних зборах членів. Директор „Związków“, адвокат д-р Рахв, перший впаав на слід дефракдації і приволовив Вайсмана признати ся до вини. Вайсман дефравдував від самого початку, а був такий спритний, що не стгав на себе ніякого підозріння. Касові книжки віз у найближшій порядку, а маніпулював лише векселем портфелю. Мав ключі від каси у себе, приходив до бюро по полудни, коли нікого не буде, брав з портфелю векслі, ресконтнував їх у банках, гроші ховав до кишені, а сторонам вилучував з фондів „Związków“. Крім того користав також з щадничих вкладок. Мимо жертв двоох директорів і членів надзираючої ради, котрі зложили 25 000 корон, а також дефракдували удли в квоті 80 000 корон, „Związków Kredytow-ogo“ не може дальше істнувати з причини нестачі фондів. На зборах застановили ся лише над тим, чи розвязати його дорогою конкурсу, чи ліквідації. Вибрано сю другу яко дешевшу і для улюблєнцв кориснішу. Ліквідатором вибрано д-ра Адольфа Лілена, явного спільника фірми „Сокаль і Лілен“.

— Нові доменти. Міністер просвіти затвердив ухвалу професорів дотичних факультетів в справі допущеня гімназьяльного професора у Львові, д-ра Франца Крчка на приватного доцента славянської філології з польською мовою викладовою на львівським університеті, д-ра Володимира Вергановського на приватного доцента австрійського права і цивільної процедури з руською мовою викладовою на львівським університеті, а також в справі допущеня старшого комісаря державних залізниць д-ра Кароля Вонторка на доцента приватного залізничства на львівській політехніці.

— Галицька каса ощадности. Краєвий виділ предложив соймови внесенє, щоб вибрати на три роки членами виділу галицької каси ощадности дотеперішних членів: д-ра Влад. Абрагана, професора університету, д-ра Яосл. Кулаковського, директора „Дністра“, д-ра Влад. Яля, соймового посла, д-ра Ад. Лілена, шефа банкового дому, Стан. Незабожинського, власителя дібр і соймового посла, Евг. Перожинського, емерит. радника краєвого виділу, Влад. Півоцького, радника вишого краєвого суду і д-ра Зигм. Сковронського, адвоката.

— Зелізничка пригода. На стації Радимно вискочили в поєднілок із шин чотири вагони товарового поїзду, що їхав з Перемишля до Ярослава. Два з тих вагонів цілком розторожени. Пригода стала ся на скрутї шляху, яких 200 кроків від стації. Причина незвісна. На місце катастрофи справджане поб тники з Перемишля, котрі

Уголь камінний

Конс
Бринкети
Антрацит

найліпшої якості
поручає

Спілка імпорту камінного угля

у Львові, ул. Сикстуська ч. 25.

1343 7—20

Владавекъ і одвічальний редактор: Александръ Ворковскій.

Виходять у Львові ще два (крім першого і сьомого) з 5-ї години по полудні.

Передплату і інсерати приймають у Львові: Адміністрація „Діло“, Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшевського уа. Київського 3; С. Соколовський, Пасаж Галицький ч. 9; К. Бухартаб уа. Кароля Людвига ч. 23. — У Відні: М. Дукат, А. Кароля Людвига ч. 11; H. Nibelungengasse 4; H. Schalek 9, F. A. Haasenstein & Vogler, Actien Gesellschaft, Karntnerstrasse 1. 18. у ФРАНКУРТУ і ГАМБУРГІ: М. Haasenstein & Vogler.

Рекламі, Адміністрація і Експедиція Ринку ч. 10. — Рукописні аеропорти, як і не за попереднім застереженням. — Рекламі, як і не за попереднім застереженням.

ДІЛО

Число телефону 261.

Передплата на „ДІЛО“

в Австрії: за тримісяччю 44 корон
на цілий рік 100 „
на чверть року 26 „
у Львові (без поштової пересилки):
на цілий рік 24 „
на чверть року 6 „
на місяць 2 „
Поштові номери: число копій у Львові 10 с.,
на провінції 12 с.
Оголошення значайні приймаються за ко 30 с. за одну стрічку історично або за 10 копій, а в рубриці „Найближче“ по 50 с. — Поштові і інші арктичні оголошення числять ся по 20 с. за стрічку.

Передплата і навізність за історичні класи у Львові.

По коропецькій розправі.

Перше все мусимо сконстатувати факт, що станіславська розправа в справі подій у Коропці була для нас несподіванкою. Бо ми так привикли до того, що політичні процеси на тлі визвольного руху нашого народу нагинають ся в нас до політичних інтересів тих, які радби ж здати всі наші визвольні змагання, ми так відкинули від таких судових розправ, які справді свідчили би про судейську незалежність від політичних впливів, — що на тлі станіславської розправи, для кого іншого зовсім звичайна, для нас являється чимсь новим, несподіваним...

І завдяки тій розправі урядово, зізнаннями записаними свідків стверджено те, на чім ми в коропецькій справі стояли від самого початку: що пок. Марко Каганець вправ виключно жертвою тої системи, яка з властивістю безпеченства робить політичний чинник, сторожів політичних інтересів лануючої в краю класи. Бо о те головне, за що вбито Каганця, ходить в цілій сій справі, а все інше, навіть цілий процес, се тільки декорація чи радше заслона, яка мала на меті закрити винуватість тих, що „в імені права“ звели свої політичні і особисті рахунки з провідниками партії, котра виступала проти тої політичної системи, в сторожі якої перемінені їх.

Коли-б не та система, не було би цілої справи. В інших політичних обставинах дідич навіть не пробував би сягати по мандат в селянській курії, хіба виїмково, з рамени партії, яка має вплив у загально селянства. В інших обставинах в Коропці зовсім не було би таких двох партій, як ті, що на тлі ворожнечі між ними скоїла ся коропецька подія, бо який інтерес був би для дідича організувати собі політичних прихильників з таких темних людців, як всі ті Войтовки, Мельники та інші, що пересунули ся поперед наші очі на судовій розправі? А так ті темні люди уважають себе не тільки покликаними до сповнення певної політичної місії, але до того вважають себе ще групою управлієлюваною, бо-ж за ними стоїть дідич, а за дідичем — вони се добре знають — стоїть староство і жандарми. В інших обставинах група правоборців, поразивши свої сили і знайшовши їх п'ятикратно слабшими, не могла-б ані думати про переведення правоборців по своему, — а так та група темних людців, та т. зв. Баденівська партія, певна того, що мусить бути так, як хоче її протектор Бадені, поводить ся просто визнаючи, грозючи противникам револювером.

І коли де, то тут повинні були виступити жандарми, сконфіскувати недозволено ношений револювер, показати, що грозити оружем нікому не вільно і тим здати будучий конфлікт в саміх завязку. Але й тут винна система. Бо коли-б такий Мельник знав, що грожене револювером не мине йому безкарно, особливо, що в місці знаходиться ся жандармський постерунок, то певне не виривав ся би з такими погрозами. А так ті погрози, подиктовані певністю безкарності, довели до того, що одного чи двох членів Баденівської партії потурбовано. Ну, се вже „со іншого“, сього не можна пустити безкарно, особливо, що се така добра нагода перед приборами прочити противників Баденівської партії!

Та щоб таку собі звичайну сільську бійку зробити завязкою такої події, як смерть Каганця, на се вже треба бути незвичайним майстром в викинуванню „розрухів“. І коли такими майстрами являються ся органи безпеченства, які повинні власне запобігати всяким „розрухам“, а не викликати їх, то се також спеціальність галицької системи, тої системи, яка щоб вдержати їх, мусить доказати свою корисність, мусить доказати, що в краю

панує „сіагле wzgzenie“, отже вона є конче потрібна для вдержання ладу і порядку.

Є фактом, доказаним розправою і з особливим натиском піднесеним обороною, що між тою вище згаданою бійкою і смертю Каганця нема ніякої органічної звязи, а є тільки звязь штучна, нарочно викликана жандармами. Так само є фактом, що збіговище перед громадською канцелярією не повстало наслідком природного розбурхання умів товпи, а було викликане штучно. І коли ми на підставі зізнань обжалованих і свідків хочемо схарактеризувати те „збіговище бунтівників“, то мусимо сказати, що ті „бунтівники“ роблять вражіння безпомічної отари овець, які не знають, як охоронити намічену вовком жертву. Бо такою жертвою являється ся на підставі зізнань обжалованих і свідків пок. Каганець. Інші люди стояли близьше до жандармів, а однак жандармський багнет обминув їх, попадаючи в нього. Жінка і сестра обняли його з обох боків, закриваючи своїм тілом, а однак жандармський багнет таки вишукав його, спеціально його.

І — повторяємо — в сій лежить суть цілої справи, суть, якої не закриє ніщо, навіть станіславський засуд кількох обжалованих за дрібні провини. Бо без огляду на ті провини, смерть Каганця неоправдана нічим, абсолютно нічим, вона являється виключно незвиною жертвою і кров тої жертви прилипла на віки до тих, в чий інтерес та жертва впала.

В інших обставинах винуватники такої жертви не ушли би рук справедливості. Але в нас? Всі три жандарми виступали на розправі як заприсягнені свідки! Чи й тепер, коли розправа дала такі обтяжуючі їх матеріяли, мине ім їх вичинок безкарно? Таке питання поставити легко, воно само насувається ся кождому. Але дати на нього відповідь, яка задоситьчинила би ображеному правному почуттю тих, для кого смерть пок. Каганця більше варта, як „śmierć jakiegoś tam chłopa“, — годі, на се не дозволяє досвідчений досвід, який вчить, що задля „висшої“ політичної радні „śmierć jakiegoś tam chłopa“ ухвалда в нас звичайно безкарно...

3 внутрішніх справ.

Промова п. Цеглинського в делегації. Вчора подали ми на основі телеграми кореспондентного бюро справоздане з промови пос. Цеглинського в військовій комісії австрійської делегації з дня 21. с. м. В тій справі наспіла до нас нині від нашого будапештського кореспондента допис, котру задля кількох інтересних подробиць подаємо тут в цілості:

В військовій комісії австрійської делегації вилосили 21. жовтня делегат руського клубу, п. Г. Цеглинський, довшу бесіду, в котрій в яскравій формі представив тягарі і жертви, котрі кладе руський нарід на жертвеннику мілітарної сили австро-угорської монархії, та наслідства і кривди, котрі в відплаті за них терпить від військових адміністрацій в усіх напрямі. Хід думок тої замітної бесіди такий:

Бесідник оспорує песимістичний погляд міністра війни, представлений в торішніх і сегорішніх делегаціях, неначе армія „внула“ задля недостаточних жерел до її розвою, бо вона поглинає львину частину доходів державних, має що року на її свої бажання повільні делегації та такі всесторонні доплати життєвих соків, що радше вичає люд, аловіє земля і висихають жерела, звідки плинають життєві соки на утримане армії.

При всіх величезних жертвах, які поносить руський нарід для австро-угорської армії, не має адміністрація військова ніякої уваги і ніяких

вглядів для життєвих потреб руського народу, чого боліучі докази: демоліційні рзверси (в кріпостних районах), нелюдяне трактування жовнівів, велике число самоубийств, понижене нашого духовенства в армії, малаважене руської мови, самаволя при кватированню війська, великі шкоди заподіяні при вправах і маневрах, особливо при стрільних вправах артилерії, заподіяні шкоди сажинцями на кріпостних дорогах (масками), самавоільно веденого каналізацією — обговорював бесідник обширно і слова свої ілюстрував численними фактичними примірами.

Вкінці застеріг ся бесідник проти надуживання військової сили при виборах, народних зборах, страйках і демонстраціях, де лиха адміністрація цивільна формально надуживає військової сили для насильства і тероризовання населення. Усі справи ілюстрував бесідник численними примірами з нашої галицької мартирології.

Бесіда була вилослена в присутності цілої делегаційної комісії, спільних міністрів і численних генералів — референтів з міністерства війни. Міністерська кріза.

Праська „Bohemia“ доносить, що бар. Бек в часі конференції з провідниками німецьких стороництв домагав ся, щоб у такій важкій хвилі обминув димісію цілого кабінету — вже бодай з уваги на заграничні відносини. Корона має намір обминати по змові всі епізоди в внутрішній політиці тому, що в заграничній політиці мусить тепер монархія виступати як згідна й сильна держава.

Чеський консервативний орган у німецькій мові, „Union“ пише, що з цілого укладу відносин випливає, що реконструкція кабінету доведе до повної парламентаризації його та до основаня його на новій, кріпкій парламентарній діяльності.

Молодочеські „Narodni Listy“ пишуть, що бар. Бек сам не є з собою в згоді, що треба робити. Він хоче очевидно виждати, яке становище займуть Німці. Може бути, що бар. Бек одержить місію зложити новий кабінет.

Проти пасивного опору на залізничі.

Міністер залізниць д-р Дерштаг, видав з приводу пасивного опору розпоряджене до всіх функціонарів залізниць державних, в котрім рішучо осуджує їх крок та пригадує всі „благодати“, котрі спалили на персонал з боку залізничної управи. Міністер звертає ся до старших урядників, аби відступили від свого поведєня, суперечного з їх обовязками і зложеною присягою службовою та залишили пасивний опір, котрий приносить шкоду не тільки державі, а й інтересам торгівлі і промислу. Міністер звертає увагу, що проти тих урядників, котрі в такий яскравий спосіб не сповняють своїх обовязків, він буде незволнений ужити способу: видалєня.

Вкінці розпоряджене заповідає, що правительство як найенергійніше виступить проти неслухняного персоналу та пристосує до нього цілу строгість законних постанов.

Громадський закон виборчий на Буковині.

Перед кількома днями п. д-р Кость Левицький мотивував у галицьким соїм внесенє українського клубу в справі зміни виборчої ординації для громад. З тої нагоди не від речі буде приглянутись новому виборчому закону і новому уставови громадському для Буковини, котрі одержали цісарську санкцію дня 26-ого серпня с. р.

Після тих законів, ухвалених буковинським соїмом в жовтні 1907 р., виборче право до громад мають всі повнолітні мешканці, замешкалі в даній громаді, що найменше від двох літ. На самім початку лісти виборчої помішує ся тих, котрі мають право голосованя титулом свого уряду,

дали оподаткованих членів громади після висоти оплаченого податку, а на кінци в позбучним порядку всіх повнолітних мушн, котрі мешкають в даній громаді бодай від двох літ.

Члени громадської ради не можуть бути посажені між собою аж до 3-го степеня. Колиб вибрано двох своїх то сей, котрий одержав менше голосів, мусить уступити і на його місце розписують ся доповнюючі вибори. Так само нікто не може бути вибраним до ради громадської в двох наступуючих по собі калєндиях.

До вісьми днів по акті виборчій мусить староство орєкти, чи вибори відбули ся правильно і або впровадити нову раду в урядованє, або зарядити нові вибори. Протести не мають сили стримуючої. Коли би, пізніше який протест покладжено користоно, то староство розвязує раду і розписує нові вибори.

На підставі нонотого уставу громадського знесено буковинські обшари двірські і прилучено їх до громад. Оба новосанкціоновані закони входять в жите з дня 1. січня 1909 р. з тим застереженєм, що до 1. липня 1910 р. мусять бути в кожній громаді переведені вибори після сего нового закону.

Коропецькі події перед судом.

Промова гдв. д-ра Партицького.

Д-р Партицький показує передовсім, в який спосіб ся справа карна прибрала такі розміри, що на лаві обжалованих засіло аж 32 люди, і що було мотивом обширного акту обжалованя. І так після службової книги постеруку жандармерії в Коропці счинила ся 6. лютого бійка, котра спричинила тяжке ушкодження тіла Івана Мельника і Станіслава Вейткового, врешті з нагоди арештованя смерть „опірного ексцедента“ Марка Каганця. Колиж подія ся дістала ся до преси і до парламенту, то вахмістр Ябчинський аж 13. лютого виїс доносене до повітового суду про тяжке побите і подав імена 13. винуватників, а опісля 15. лютого друге доносене про збіговиство і, натякуючи на знамена бунту, подав 18. винуватників. Не тяжко відгадати, в чий інтерес те робило ся, коли треба було якимсь чином оправдати убитє Каганця, і длячого пушено в рух цілий апарат широкого слідства карного.

Описав д-р Партицький вясносне учать своїх п'яток клієнтів-хлопів в цілій події, виказуючи їх повну невинність, а потім приходить до оборони вдови і сестри по бл. п. Марку Каганцю, обжалованих Федоні Каганцевої і Юстини з Каганців Садоської.

„Закладає прокуратор дружині бл. п. Марка Каганця, — говорив д-р Партицький, — що коли його безбронного під урядом громадським ударив жандарм Ролізький колбєю в карк, що потвердили чотирі свідки, то вона, памятаючи на вирок смерті і ненависть жандармів до її чоловіка, охоронювала собою Марка перед дальшими побоями і найжесточішими батігатами, обьяла його за шию і так поступаючи в зад вела до хати. А де в такій хвилі мала бути вірна жінка? Чи мала покинути його і на візване жандармів „розійти ся“? Ні! Є такі права, котрі стоять вище понад права людські і права жандармські! Се правила етики і моральності. Місце обжалованої було лише при боці чоловіка, бо-ж присягає вона, що тебе не опушу аж до смерті!... Як ніякий судия не змусить лажу жінку до любови і всі средства екзекуційні не віднесуть успіху, так ніякий судия не може жалати, щоб добра любяча жінка в так

Вл. Ст. Реймонт.

Мужики.

Сучасна повість.

Авторизований переклад із польського М. Павлика.

— Борина?
— Гале, Борина! є хтось сильніший від о-бох... є... най лих той час надійде, то побачите самі... — всміхнула ся хитро. — Вітек, віджени со-баку, бо гавкає та гавкає, аж вуха болять, і ро-жжени тх хлопців, іще шибі повибивають тай обставини рознесуть.

Вітек скочив з патином, собака вмовила, але почули ся верески та дудніне тікаючої галасливо громади; відогнав їх аж на дорогу тай вертав ся хильцем бо поспав ся за ним град болота й ка-м'яна.

— Вітек! зажди-ко! — кликав Рох, що сто-яв коло вугла від подвіре, в тіні. — Виклич Ям-брожа, скажи, що пильна справа, зажду на ганку.

Аж у якийсь отчєш надійшов Ямброжи, страшенно лютий, що йому поросятині з горохом.

— Косцюл горить, чи що?
— Не кричіть! Ходіть до Куби, бо здає ся мені, що вмирає.

— Най здихає, а не перешкоджає людям їсти! Бу-єм над вечір у него, тай говорив-єм юсі, аби до шпиталю лагодив ся, ногу би йому втяли тай видужав би!...

— Скажи-сьте йому се! Тепер розумію; здає ся мені, що сам собі втяв ногу...
— Сусє, Маріє! Як то, сам собі втяв?...
— Ходіть хутше, побачите. Я йшов спати в обору та ледви-м уліз на подвіре, Лапа скочив до мене, гавкав, скавуліл, за капоту мене сіпав і до мене, гавкав, скавуліл, чого хочє... а він вибі-гав наперед, сідав коло порога стайні тай вив-гав наперед, дивлясь ся: Куба лежить лєрєвішений Підходжу, дивлюсь ся: Куба лежить лєрєвішений Підходжу, головою в стайню! Гадав я ерзу, через поріг, головою в стайню! Гадав я ерзу, що хотів вийти на повітрі та вийлі! Переніс я його на лєговище тай засвітін лїхтарню, аби води пошукати, а він увесь у крові, блідий гей

спина тай з ноги кров бухає. Хутше, аби не пу-стив остатної парі.

Ввійшли в стайню, Ямброжи взяв ся гостро за тямленє. Куба лежав непорушно, дихав щось-не-щось і тяжко харкотів крєзь заціплі зуби, так що треба було їх ножем підважувати, аби йому трохі води всипати в горло.

Ноту мав перерубану в колїні, лєдві держав ся на шкірі тай кровавила дуже.

На порозі червоніли ся плями крові тай ле-жала закровалєна сокира, а точильце до наго-строування, котре все стояло під оком стайні, ваяло ся тепер під порогом.

— Розуміє ся, сам собі втяв. Бояв ся шпи-талю, гадав, дурний, що собі поможе, але тєр-длий хлоп, але завзятий! Сусє, аби собі самому втнати ногу! Просто не вірити ся! Кров йому дуже сплила.

Куба раптом отворив очі тай водив ними досить тямляно.

— Відлєтіла? Цюкнув-єм двічі, але мене за-паморочило... — шептав.

— Болить тебе?
— Ані раз. Лише сили збув-єм ся геть, але здоровий-єм!

Лежав супокійно тай ані крикнув, коли йо-му Ямброжи ногу склав, мив і обязував змо-ченими штатами.

Рох клячучи присьвівав лїхтарню тай мо-лив ся так горяче, аж йому слюзи текли по ли-щу, а Куба лиш усміхав ся радісно, лагідно я-кось і ревно, як те дитина в полі покінєне, ко-тре поки пізнає, що без матери, радує ся до тра-виці, що над ним шумять, за сонцем дивить ся, до пролітаючих птєчєк руки протїгає тай по своєму балакає з усім і тишнї ся, так і він чув ся те-пер; добре йому було, супокійно тай неболїзно, та так на душі лєкко й весєло, що ні за що мав собі хоробу, лише стиха хвалив ся... що сокиру добре вигострив... ногу вклав на порозі... тай цюкнув у саме яблуко... заболіло, але нога від одного разу не пустила... то в-другє цюкнув із усієї сили... тай, ось нічо' його тепер не болить, помогло видко... що найби лише мав більше мо-ци, то не гин би довше на лєговищі, а на весі-лю йшов... до танцю брав ся... та підів би трохі, бо їсти йому хоче ся...

— Лежи супокійно та нічо' не рушай ся, їду дїстанєм хутко, скажу Юзці.

Рох його поглядав по лицю тай вийшли з Ямброжим на подвіре.

— До ранку википнєть, усне тихо мов птєч-ка, бо кров йому геть з сплила.

— Ксьондз йому треба привести, поки при собі!

— Коли ксьондз поїхав до Волі, до дї-дичів.

— Піду по него, відкладати не можна!

— До Волі є милья по нощі тай лісом, не попадегє. — Стоять осядєчки готові коні людий, що мають після вечері відїжджати, беріть їх і їдьте.

Вивели коні на дорогу і Рох сїв.

— А не забувайте на Кубу, треба його при-пильнувати! — закликав, рушаючи.

— Не лишу його самого, не забуду.

Але швидко забув, тільки тямив, що Юзці сказав за їду, а сам вернув ся за стїл, до бутлї присилив ся міцно та так сердешно, що швидко про божий сьвіт не знав.

Юзка-ж, яко добра дївчина, що лиш могла, назбирала на мисчину, горівки в півкварту на-сіпала гарядз і занєсала радо.

— Кубо, попоїжте трохі, вжїйте й ви весїля!

— Біг заплять тобі! Ковбаса, видить ми ся, чуткє, заносить від неї.

— Таке вимноє припрїжїла-м, аби-сьте по-смакували. — Встрїмила йому миску в руки, бо темно було в стайні. — Вилїйте вперед горівку.

Все випив до дня.

— Посидь-ко трошєчки, так мені самому ску-шно...

Почав мамляти, погрозити, жувати, але не мїг нічого прокинути.

— Весєлять ся, га?
— Таке весїлє, тайго народу, що-м, від ко-ля жно, не бачила більшого.

— Ажє Боринє, то не динїця! — шєп-нув з гордістєю.

— Розуміє ся; а тато так весєлять ся тай усе за Ягусєю ходять, усе.

— Якє... пишнє, гарнє на личку, гейби яка двірська пані!

— Завєтє, а Шимєк Домінікової то має ся до Настєки Голємбанкі!

— Стара не поводить, у Настєки з дєсят ротів сидить на трьох моргах.

— Отжє розговяє їх, де заохопить і люто пильнує.

— Вїгт є?
— Забавляє других і найбільше пискує, тай Ямброжи такжє.

— Хїба-ж таки, коли на такім весїлє є, у такого господаря!... А не знаєш ти, що в Ан-тєків? — запитав ся тихо.

— Якє, скочила м до них, коли смеркало ся, дїтям понєсла-м мєся, плянцї, та хлїба... з хати мене прогнав тай кинув за мєною, що-м при-нєсла... завязав ся сильно та такий лихий, такий лихий... а біда в них у хаті та той плач... Ганка лишє сварила ся з сєстрою, так що вжє-бачу, й за волосє брали ся.

Не відповів на се, ніс гостро витрав та якєсь хутше дихав.

— Юзє — сказав трохі згода — кобила щось постогнує тай лягає вжє від вечера, певно на ожєрєблїно... треба припильнувати. Питьє яка приїдати. О, як то стогнє! Бїдняга любє, а я нічо' не можу помогти... страшенно слабїй-єм... без моци цілком...

Утомив ся тай замовк і мов би засипав.

Юзєка відїхала поквавпно.

— Цєсю! Цєсю... Цєсь... — закликав, отям-люючи ся.

Кобила зарзала протяжно тай кинула ся на привяз, аж ланцєх задзвїнїв.

— Підїм собі тоть раз у-сити! Дїстанєш, со-бачко, своє, дїстанєш, лишє не скавуліш...

Взяв ся гостро за ковбасу, але не мїг, не хо-тіло ся йому зовсім, росло йому в роті.

— Мій Сусє, тільки ковбаса, тільки мєся... а не можу... зовсім не можу...

Марно трїбував, облизував, нюхав, не мїг, рука йому впала безсильно, то ховав під солому, не пускаючи зо жмєні.

— Мій Боже, тільки сєго, що ніколи в житю не мав-єм, а не можу!

Жаль їстїснєв йому душу тай слюзи поте-

До «Народної Гостиниці» приїхали дня 28. X. 1908. Олена Габю, Радощинці; о. Сильвестр Герасимович, Лошні; Євген Ващинський, Дереминьш; Ізидор Елук, Перемиські; Павліна Кучілова, Тернопіль; Андрій Сяк, Поморяни; Неркун Григорій, Поморяни; о. Іван Рудавський, Дачинів; о. Іван Шпикто, Вішніатці; Василь Кулик, Ляховичі зяріччі; о. А. Котис, Тешелішнів сина; Юліан Віяницький, Кути; Іван Вольбар, Прага.

1880 / -1

П. Олесницький дякував пос. Колішерови за те, що з такою знайомістю річі місцевих відносин представив справу соймови. Бесідник мав одне жадане, щоб поза мурі сел палати не дістала ся відомість, подана п. Кендзюром, що обвалюване Тисмениці має тривати ще 20 років. Мої виборці на відомість про такий гороскоп попадають в правдиву розпук. Бесідник представляє даліше шкоди і знущань, які в Медичиничині і Дрогобичині, роблять відпадки нафтовій продукції. Приймає з вдоволенем до відома ті средства, які заповів урядом, однак не має великої надії на те, щоб вони принесли які позитивні результати. Тимчасом населенню грозить руїна і жорстока боротьба. Вкінці звертається до бесідника до намісника з просьбою, щоб з запомогових фондів признати допомоги також населенню Медичиничини.

По промові кс. Пастора, що говорив о подібних шкодах, роблених через нафту продукцію в зах. Галичині, та виводі референта п. Горайського, який полемізував з деякими замітками передбесідників, всі внесені комісії прийнято. З черги поручено кр. виділові, щоб при нагоді поміжжених числа персоналу кр. бюро мелорайного взяти під розвагу придбане фахових сел для будови водопроводів, каналів та криниць. Відтак узвелемо вивести правительством до приспіння регуляції Ломиниці і поручити виділові кр. заходи о забезпечення регуляції Сівки, Березнячки і Лукиви та прийнято проект закона о виділенню присілка Окуличі з зв'язку кр. Братушчій; доручено виділові кр. провирити рентовність залізничної з Бзвн до Совлії під Лимаковою; признано потребу будови залізничної Санч-Новий Торг.

По сім слідувало даліше друге читане ловецького закона. Принято даліше §§-и, іменю від §. 76 до 96 включно. При 90 §-і поставив пос. Макух поправку, щоб злагодити надто високі адміністративні кари за переключення сего закона, іменю, замість гривни від 10 до 100 кор., установити гривню 5—50 кор., а замість 200 визначити 100 кор. Ту поправку поправив пос. Стояловський, зазначаючи, що високі кари викликають несправність до ловецького закона, помімо того поправку відкинено.

Даліше прийнято закон, впроваджуючий, злочинів з 4 артикулів. Узвелемо також резолюцію комісії о стислішим виконанню контролю мисливських карт і резолюцію п. Ганчаковського, з курій міст: д-ра Владислава Ярка (дем.) одностайно на 25 голосуючих, з курій більшої посілости: д-ра Тадея Пілята 34 голосами на 37 голосуючих; з цілого союму вибрано: Станислава Домбського (конс.) 119 гол. на 133 голосуючих, Івана Кивельюка 85 голосами, проти 33 відданих п. Криницькому (15 карток порожніх), і п. Мечислава Онішкевича (конс.) 118 гол. на 129 голосуючих.

З курій сільських громад: д-ра Шимона Бернадзівського (люд.) 51 голосами на 60 голосуючих, 9 карток порожніх, з курій міст: д-ра Владислава Ярка (дем.) одностайно на 25 голосуючих, з курій більшої посілости: д-ра Тадея Пілята 34 голосами на 37 голосуючих; з цілого союму вибрано: Станислава Домбського (конс.) 119 гол. на 133 голосуючих, Івана Кивельюка 85 голосами, проти 33 відданих п. Криницькому (15 карток порожніх), і п. Мечислава Онішкевича (конс.) 118 гол. на 129 голосуючих.

З курій міст: д-ра Яблоцького (дем.) 19 голосами на 21, з курій громад: п. Сколишевського (люд.) 35 гол. на 56, з курій більшої посілости п. Гупку (конс.) 27 гол. на 29.

Вибір дальших трьох заступників з цілого союму відлучив маршалок гр. Бадені, з причини, що многи послі зголосили ся до нього з просьбою о проволуку задля порозуміння що-до кандидатів.

Замітне й характеристичне, що підчас вибору п. Кивельюка, по палаті соймові лустив хтось в курс між польських послів портрети Мирослава Січинського. Однак сей маневр не поміг кандидатуви „statorusidow“, так само як всі прочі „подвиги“ пос. Криницького, який нині сильно посоловів.

Одними з перших гратулянтів, що зложили свої бажання членови красивого видлу, були пос. Ганчаковський і Стапінський.

По сім приступила палата до генеральної бюджетової дебати, яку почав знаменитою промовою пос. д-р Е. Олесницький на тему „зроб дня“ нашої політики. Промову його, яку подамо в цілості в слідуєчій числі, слухали між иншими оба міністри експ. Абрагамович і Коритовський.

Провід нарад підчас бюджетової дебати від нині вперше відмаршалок гр. Андрій Шептицький.

По промові посла Олесницького засідане відрочено о год. 2:15 до год. 7 вечір. З Русинів промовляти будуть в генеральній дебаті ще д-р К. Левицький і д-р І. Макух.

ТЕЛЕГРАМИ.

Дня 24. жовтня 1908.

За італійський університет. Грац. (Тел. пр.). Ввечері ввечері відбули ся збори італійських студентів в справі засновання італійського університету. По довільній дискусії узвелемо догати засновання італійського факультету в Тресті та здержати ся від всіляких публичних демонстрацій.

Настрій в Туреччині. Царгород. (Тел. пр.). Молодотурецька преса пише про поступки реакційного руху та констатує, що в останніх днях продано в Царгороді коло 30,000 револьверів.

Болгарсько-турецький конфлікт. Відень. (Тел. пр.). Зі Солюна доносять до „W. Allg. Zeitung“, що в останніх днях на болгарсько-турецькій границі кілька разів прийшло до конфлікту між граничною сторожою болгарською, трикартним скріпленню, та слабою турецькою. Турецька сторожа просила о підмогу.

Із Сербії. Б'юград. (Тел. пр.). На протест астрогогорського посла в справі шкідл. заповідників астрогогорського угорським купцям, сербське правительтво зая-

вило, що всі одержать відшкодоване в висоті, поданий посольством.

Студенти звизають сербську людність, аби бойкотувала також тих сербських купців, котрі кулкують свої товари в Австрії, та німецьких купців.

Передплачуйте і ширіть „Діло“!

НОВИНКИ.

— Перший виклад д-ра Володимира Вергановського з австрійської процедури цивільної в українській мові відбув ся передучора в VIII залі львівського університету при участі великого числа слухачів. З правдивим признанем треба піднести, що новий доцент, не зважаючи на свої урядові заняття в тут суді, не пожалував труду та взяв ся вести цілий обовязковий курс цивільної процедури (7 годин на тиждень), даючи ось так нашим студентам змогу слухати обовязкових викладів з того обсягу університетської науки в нашій мові, замість — як досі — в польській.

— Розсліди М. Січинського ведуть уже психіатри від кількох днів. Перший розсліди, що відбув ся минулого втірка, обмежив ся лише до відчитання актів, головнов-ж протоколі збірань родини. Січинський заявив, що розсліди піддасть ся, однак зазначив з горі, що їх результат зовсім не вплине на його вчинок. Рівночасно радник Берсон пересуває членів родини Січинського, а протоколи їх збірань мають бути віддані психіатрам як матеріал до розсліди.

— З організаційного руху. В Урмині бережанського повіта засновала ся „господарсько-кредитова спілка“, стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою. — В Помірях бучацького повіта відбули ся дня 11 с. м. перші загальні збори читальні „Просвіти“ при великій здвизі народа, навіть із сусідніх сіл.

— Як цінять родитинки в Прусах. Дня 3. лютого с. р. погіб від машини в Прусах, в Вільмессдорфі коло Берліна, робітник з Дришова бережанського повіта. Повідомлена про се жінка помершого, задумала за порадою сільських доглядників поїхати до сеї фабрики, мовляв, може щось дадуть. З трудом відвів я її від сего наміру пояснюючи їй, що непотрібно видасть гроші на подорож, а нічого не з'орудує, бо і не знає по німецьки і такі справи не поладжувє ся в однім дні. Потім удав ся до о. Ганицького, руського священника в Катувіцях, котрий радо заявив ся сею справою. Завдяки його ширій помочи, уже дня 10. вересня с. р. одержала вдовиця від управління згаданого підприємства рішене, в котрім признано їй, почавши від 3. лютого 1908 р., досмертну ренту по 18:55 марок с. е. 21 кор. 80 сот. місячно, а на випадок, колиб вийшла замуж, відправу в квоті 800 кор., а для її дитини ренту по 21:80 К місячно до скінченого 15. р. життя. Кошти, які понесла вдовиця в сій справі, винесли 1 кор. 80 сот. — Поділя се до публичної відомості в сій цілі, щоб кожний в такім або подібнім случаю удавав ся з просьбою о поміч до о. Ганицького Kattowitz Holzstr. 10. Oberschlesien. — Св. Оме-лян Гавриш.

— Мончаловський в слідчій вязниці. Справу Ярослава Мончаловського, арештованого недавно за шпінювання в хосен Росії, судові власті окружили великою тайною. Звісно лише, що при слідчих допитах Мончаловський, як слід на „истинно-рускаго“, зівзав по польськи. В польській опіні се очевидно марка „wyzszej kulturalności“. Може се йому на що й придасть ся. Все-ж таки кападські менери зі Львова, що виховали собі такого „героя“, уживають всіх заходів, аби з Мончаловського зробити „варіянта“. Як зачувати ті заходи не оставть без деякого успіху. Вязнична управа хотіла впакувати Мончаловського до келлі, де сидить М. Січинський, однак той рішучо випросив собі ту „приємність“ і Мончаловський опинив ся де инде.

— Перенесене мошів. бл. п. Анатолія і о. Климентія Вахнянинів до родинної гробниці на Личаківських цвинтарі відбуло ся в четвер рано. Крім родини покійників зібрало ся значне число його знайомих і почитателів. Руські товариства, в котрих житю покійний брав діяльну участь, прислали своїх делегатів. І так були відпоручники збору професорів руської гімназії, учительський збір „Висшого музичного інститута“, відпоручники „Бояна“, „Просвіти“ і „Сокола“, щоб віддати ще раз посльду прислугу покійному. Явило ся також численно духовенство. По відправленю панахиди над домовинами при старім гробі і по відчитанню Євангелія перенесено обі домовини до нової мурованої гробниці на правім крилі цвинтаря. Співзав хор питомців руської духовної семінарії. Гробниця, побудована з подільського каменя, висока на 4 метри. На верху грецький хрест а під ним викована в камені ліра, переязана лавровою галузю. Понизше фотографія покійного і гранітова табличка з написом: „Анатолій Вахнянин, ц. к. шкільний радник, б. посол союму і державної ради, основатель і директор „Висшого Музичного Інститута“, письменник, публіцист і композитор, ур. 7. IX. 1841. + 11. II. 1908.“ Ще низше на входімові гробовім камені уміщена друга гранітова плита, а на ній триархний хрест, а під ним вірш, що зображає погину владу покійного. По боках гробниці надходимо дві дальші гранітові плити. На одній з них напис: „Климентій Вахнянин, парох-вілья Снявля, ур. 1812 + 1893.“ Цілість гробниці доповнять ще цвітник та дві ліхтарі. Кожда домовина спочиває на окремій полиці, а ціла гробниця може помістити дванадцять домовин. До гробниці вложено також кілька вінців, між иншими оден вінко в виді ліри зі всіма лентами, які зложено на домовині покійного при похороні.

— Електричний трамвай у Львові. Дирекція електричної залізничної постулила з роботами так в заведенню на Перзєнківи, як в місті так далеко, що рух на головних артериях може розпочати ся кожного дня, коли тільки збере ся міністерська комісія і видасть своє рішене що-до поліційно-технічних вимог. Коли се стане ся, будуть пущені в рух всі нові лінії, передовсім ліній до Янівського цвинтаря. Перша група машин о силі 1,500 конний вже зовсім готова і кожної хвилі може розпочати роботу. Тепер пригтовляють ся до руху дальші машини о загальній силі 3,000 конний.

— На будову костела св. Єлисавети у Львові ухвалила фінансова секція міської ради на засіданню, яке відбуло ся в середі, додаткову субвенцію в квоті 200,000 корон, що з уделеною вже субвенцією 300,000 корон творить пів мільона корон. При тій нагоді узвелемо резолюцію, що й край повинен причинити ся до тої будови.

Дрібні вісті. Цар надав шляхетство д-рови Ягічови, професорови славянської філології на віденському університеті, з нагоди перенесення його в стан спочинку. — Наслідком завчасного заткання печи загорів на смерть лйтант 30 п. піхоти, Стефан Зубер. — Єпископ Хомштин виїхав із Станиславова на провінцію, де побуде до кінця жовтня.

Оповідки!

Календар. Завтра, в неділю: Св. Отці (лат. Йоана Крест.). Позавтра, в понеділок: Карпа муч. (лат. Евариста). Ві втерок: Параскеви (лат. Савини муч.).

Репертуар львівського руського народного театру в Станиславові. (Салл тов. ім. Монюшка. Початок представлення о год. 7:30 вечером).

Ві втерок, дня 27 с. м. „Галька“, опера в 4 діях С. Монюшка.

В четвер, дня 29 с. м. „Мари“, драма в 3 діях Г. Юсена.

В суботу, дня 31 с. м. в друге „Жидівка“, опера в 5 діях Галевія. Гостинний виступ. М. Шляфенберга.

Загальні збори „Львівського Бояна“ відбудуть ся в суботу, дня 31 с. м. в комнатах товариства „Народний Дім“ II. пов.).

Відчит д-ра Лисенка на тему: „Житє і його розвиток“ відбуде ся в неділю, 25 с. м. в тов. „Воля“ у Львові (ул. Ліндового ч. 2). Початок о год. 4:30 по пол. Вступ вільний, гостям раді.

Відчит у Львові. В неділю 25 с. м. відбуде ся в ратушевій сали відчит Фелікса Кона на тему „Кара смерті і каторга в практиці воєнних судів в Польськй Королівстві“. Початок о 7 год. вечером.

Адвокат д-р Ермій Калитовський переносить ся в грудни до Стрия. В той спосіб опорожнює ся в Заліщиках місце адвоката Русина. Коли ли хто з руських адвокатів рефлектував на се місце, нехай зверне ся о близькі поясненя до канцелярії адвоката д-ра Калитовського в Заліщиках.

З Калюша. Загальні збори філії Руського Товариства педагогічного відбудуть ся 1. падоліста с. р. о 1. год. в салі „Народного Дому“.

Подяка. Виді читальні „Просвіти“ в Помірях складає ширшу подяку Світлому товариству „Просвіти“ у Львові за дароване 70 книжок, а також Влов. послови до державної ради Вячеслави Будзинського за дароване книжок і брошур.

Русини читайте: Що пишуть до першої руської фабрики тукот і паперців в Збаражі: „З тукот і паперців в повні я заповолени. Щастє Боже. З поважанем о. Мушкиский Ігумен монастиря ОО. Василія Крехів. 1504.

До „Народної Гостиниці“ при іхдн дня 24. X. 1908 Антін Мусанович, Великі очі; Климент Голышайн, Вигода; о. Андрій Пеленський, Книжничий; д-р Омелян Левницький, Турка; Ромуальд Заричний, Рава руська; Антін Топольницький, Гряди; Михайло Сенів, Рогатин; Мільон Темницький, Стрия; Андрій Лукашевський, Домброва; Теодор Салпури, Коляруби; Теодозія Стахевич, Тернопіль; д-р Іван Савицький, Делятин; Отто Вайль, Чехи; Омелян Весоловський, Перемишль.

Слабо розвинені діти

поправляють ся скоро, коли їм давати емульзій СКОТТА. Поліпшене наступає вже по першій зажитю. 1418 XII

Емульзія Скотта

солодка як крем а дитина приймає і травить навіть тоді, коли не зносить молока. Емульзія Скотта поручають лікарі всіх країв дуже горлячо.

Правдива лише в тому марку — рибак — як знаком гарантія!

Ціна оригінальної фляшки 2 кер. 50 сот. Дістати можна у всіх антиках.

Надіслане.

(За сю рубрику редакція не відповідає).

Подяка.

За особлившу печальність і стараний догляд в часі тяжкої недуги моєї доньки Мануїли Лабєської, як немінне за вповні умітне і успішне видічене тойже складаю сям прилюдно Вл. Пану д-рови З. Левницькому, директору лічничі в Коломиї, найширшу мою подяку. — Миславина Гмитрик. 1611 1—1

ЛІКАР-ДЕНТИСТ

Д-р Іван Бережницький переселив ся по осьмолітній практиці у Відни до Львова і ординує при ул. Касцюшка ч. 1а (побіч „Гостиниці“) від 9-ої до 1-ої перед полуднем і від 3-ої до 6-ої по полудні. 1117

ЗМІНА МЕШАННЯ

Д-р Мирон Вахнянин спеціаліст в внутрішніх недугах мешкає тепер ул. Зіморівича ч. 5 (бічна ул. Академічної), приймає від 3—5 по полудні. 1328 22—?

АДВОКАТ КРАЄВИИ

Д-р СТАНИСЛАВ ЧИКАЛОК в Тернополі переносить з днем 1 падоліста с. р. свою канцелярію до дому при ул. Трпновського (давня Смиковецька) ч. 28, напроти Суду повітового. 1585

Адвокат Д-р Іосиф Партицький Лікар Д-р Роман Ярославич в Станиславові ул. Собієного ч. 22, над кавярнею „Габсбург“. 673 3—3

ДЕНТИСТ

Д-р К. Левандовський Львів, ул. Галицька ч. 7 (над Центральною каварнею). Уй. Гальмбурґ і вставляє зуби без болю. 5718 2—2

Знана школа крою
Е. Векеруни, Львів ул. Коперника 8 — розпочала науку. — Вписи щодені. До набути всілякі форми. 1560 2—4

Коперницький і Син
Оптині і Механіки у Львові площа Галицька ч. 1. (проти Банку Гіпотечного на лівобережній площі Галицької) поручають:
Барометри анероїди по 7, 8 і 10 К. Лайлітні по 12, 16, 20 і 24 К. Льюїсметри пильні по 12, 16, 24 і жакето. Заразюч поручаємо в найкращій виборі окуляри, пінкери, лопи і всілякі інші прибори оптичні.

Войські направи палатоджє ся як найкраще і найдепешнее.

Біленько як сніг
пере
МИЛО ШІХТА
Правдиве тільки з маркою „Олень“ і з назвою „ШІХТ“. 1800 1—8

Денебуду
заставлені знос викупуємо і доплачуємо до повного денного курсу. Ті самі знос собі ті самі серії і часа можна у нас знов набути на довідні місцяні сплати, траючи на асо-сію без порерів. Виставлені знос можуть ва них дістати денні курс і черевати у нас сю трансакцію. До загненя в на довідні поручаємо отсю групу: Італійський лев Червоного Хреста; І угорський лев Базіліа; І сербський лев 10 фр. і І лев угорський Jo-Sziv

Та група має річно 11 тегень і коштує 124 корон по 4 корон місячно. Према рата 6 корон, дальші по 4 кор.

Право на групу по вказанню першої рати.

Шіц і Хаес
Банковий дім
Львів, ул. Коперника ч. 5. 1453 11—?

Молода вдовиця
Інтелігентна приймає місце до заряду дому poste restante „НАДІЯ“ Самбір. 1612 1 1

Чорне паніно
свадьбоней гар-вітор, і дально маюговою, сувиль-ня, і дально обраві, лжми і ріжні інші предмети в врочинні внізду дешого до збута при ул. Савицького. Відомість в „Doroteum“ у Львові ул. Шай-11096 нози. 8—?

Тісточна
по містє соти ків. Пухри до серові сучат корона. Шістдесяті кармезніє корона. Цукорна ТРОЧИНСЬКОГО Львів Фредри 1568

Глядаю
помешання в пер тері в цілості удержане у Львові від 1-го падоліста с. р. Зголосили ся на ярмарку. Володимиір Лавровський в Заводіві Стрия. 1571 3—8

ПЕРШОЇ СОРТИ
Столовий виногради
нехосежені краси і доброті 5 жлр. а з 3 корон, знамениті сочєтє масяниі грушкє, великанські оїтє „а 2/4“, коронє до старца J. Müller, Weingarten-Beitzler, Riskunbalas Ungarn. 1653 7—30

Перевсярдяний склад меблів
стилевих в різних утварах деревя, комплетні урядженє по-коїв спальних, і дально, саловні і канцелярні — мебелі густі — тапїсєрєваніх велїзних і велїхних. Ціна найякшї та-кож на спату. 1533

Р. МЕРГЕЛЬ
п. і х. надворний доставєч Львів, Трубнальона 8. 7—?

Панночки
студенти — і родичі купуйте кондрі від 5 кор. — кошики студентські від 5 кор. обніжки і матеріаці — все в найкращих утварах від найкращих до найкращих цінах і най-депешнее. 1533

Помости
до ЦЕРКОВ
цементові
камінцеві
мозаїкові
поручає 448
Т. МЕЛЬНИЧУК
АРХИТЕКТ
ПРОСЛАВ.

В. Прімус Сп. С. Ігліцький у Львові. Перворядна фірма для закупів матеріял на меблі, портієр, диванів, фіранок, хідників, розличних декораций, і лучших мебел в стильових дят каждого рода комнати. Тапети. Власна робітня тапїсєрська і столярська.

Уголь камінний Найкращої якості Брикети Антрацит поручає Спілка імпорту камінного угля у Львові, ул. Сикстуська ч. 25. 1343 8—20

Та хто гадав би, що рішення польського соймового кола поклато конець синім заходам, що вони — скажемо образно — викинули за двері, мали бодай стільки чести, щоб не пхати ся назавтра влісок, той дуже помирився ся би. „Галичанин“ ад у-чист свого кандидата заговорив в статі з приводу рішення соймового польського кола про постачання Кивельюка зовсім в стилі польської русинідоїної преси: „Таким чином — написав він — членом Краєвого Відділу може стати тільки судия п. Кивельюк, значить радикал. Скільки не писало ся в польській пресі проти гайдамаків-радикалів, скільки чорнила і паперу витратило ся для представлення шкідливості українського радикалізму, все те не перекидаєж Полякам вибрати радикала членом відділу“. Коли до цього додамо відчитане згаданої вже заяви пос. Криницького і розсипане в соймаї портрети Січинського підчас виборів до

Видавець і одвічальний редактор: Александр Ворковський.

З друкарні Народової [Машинки] Лінного ч. 9.

СТ. і ВОЛ. СТАРНАВСЬКІ
Львів, улича Валога ч. 11. 1485 8—15

зупинився в селі, де перенесла Ст. повітового комісара Меч. Табо з Жидачева до Станислава, повітового комісара Ст. Холонеского з Тарнова до Львова, кондиста намістн. Арт. Ляборета з Гривова до Жидачева і концент. практиканта намістн. Збігн. Кузефчика зі Львова до Гривова. — Галицька дирекція почт з Львова перенесла почтових офіційлях Людз. Шайгара з Коломиї Макс. Крамера з Кракова, обох до Львова.

Дійсно староста Бернацький зараз наказав вказати Потоцьким трьох провдугів без права арештувати і з Космирина пішки до Бучача приставити; відтак одного з них, приватного учителя Володимира Михайловича, згідно з Потоцького волею рішив без найменшої підстави відшукати до його місця приваженості. Справою арештованих і вивантажених, котрий зголосив відклик, займав ся посол Будзинівський та вніс до міністра внутрішніх справ відповідну інтерпеляцію, почим до староства в Бучачі з'їхав на слідство комісар з намісництва Зімін, і Михайлович лишив ся на разі на далі в Космирині. Чи Потоцький не знав, що стало ся з зарядженням бучачського староства, чи може не хотів цього знати, дощити, що в своїй шляхетській буті і аrogанції 15. серпня с. р. таке донесене виписав до того староства (подаємо його дослівно з ортографічними, граматичними і стилістичними помилками):

Do Świętego e. k. Starostwa w Buczacz. Gdyż swego czasu prosił się u e. k. Starostwa o przeciwdziałaniu ruchowi radykalów ruskich w Kołmierzu, zostałem przez Pana Radcę ośmieszony, nawet mi srodo grozono spisać kilka liber papieru a wszczekano to by pokazać władzę a w rzeczy samej Wasch mir den Pelz und mach ihn nicht... Pan Władimir Mielchowski sprasuje z studentem Iwanem Karaczem z dwójną energią. Wasyl Franków, który dostał nakaz do miesiąca opróżnienia Kołmierza przepiwszy majątek siedzi na wiarę z Maryą Lucką i odgryza się nadal, koniec końcem wszyscy poświatują sobie na zarządzanie władzy. Kołmierz 15/8 1908. Potocki.

У змісті і тоні отсього донесення побачив Бернацький знамена проступку з §§ 488, і 492 к. з., також з арт. V. закону з 17. грудня 1862, ч. 8. д. з. д. та переслав його ц. к. прокуратурі державній в Станіславові до дальшого урештвання. Прокуратура звернула донесене ц. к. повітовому суду в Бучачі з припорученням перевести розправу.

Розправа відбула ся перед двома тижнями. Обжалованого Потоцького заступав адвокат д-р Меренгель. Вн признав, що клієнт його справді писав до староства відчитане при розправі донесене, а як мотиви його подав: незаконна обвага wobec pogroźek i wyroków śmierci, jakie podkomorzy Potocki otrzymał w tych niebezpiecznych warunkach, wobec ogólnego wzburzenia umysłu. Функціонер прокуратури державної, колишній воєв. полковник з 1863 р. Токарський, в карних справах супроти хлопів, зголошуючи відклик з приводу низького виміру кари, звинувачив поклик ся також на „небезпечне і бурливе оточення“. Сім однак разом, здає ся тому, що ходило о обиду старостинської влади, вказав на властиву причину, яка спонукала Потоцького до написання згаданого вже донесення. Токарський говорив: „Podkomorzy Potocki, jak były potocznie wojskowy i obywatelski, (ktoś, — tego nie znamy), nie mówili był tak bardzo lekko się wyroków śmierci. On pisał inkryminowane doniesienie, bo, jak wogóle szlachta, uważa starostwo za swego sługę“. Дялятого функціонера прокуратури в дальших своїх висновках домагав ся для Потоцького строга кари арешту без заміни на грошеву кару. Остаточо по виводах обговорення д-ра Меренгеля признав суд Потоцького винним проступку з §. 491 к. з. та засудив його на 10 днів арешту з заміною на 100 корон.

Староста Бернацький, віваний до розправи, відказав ся від всяких зізнань, заявляючи, що до справи тої зовсім не втручає ся, бо віддав її прокуратурі. Аж по оголошенню засуду розговорив ся він на добре і долав: „Właśnie własności z tą sprawą kołmierzańskich radykalów nazwał mnie Budzypowski na wiecu w Jazłowie wobec mnóstwa ludzi, że ja: łajdak, drab, szubrawiec, makabunda, niech go szlak trafi, jego muszę napędzić jak się nie poręgi. — Nadto wniósł Budzypowski w tej sprawie wiele interpelacji. Wobec tego nie wiem teraz, komu mam dogodzić: czy Potockiemu, czy Budzypowskiemu!“. Описав цитував Бернацький на память деякі острійші уступи з інтерпеляцій Будзинівського та замітив, що злишно вносити інтерпеляції, бо за тим ідуть зараз слідства, писання, а все те ні нащо не припадає ся. (?) Розповів також Бернацький, який клопоті має з підкоморжєм Потоцьким. В справі косямириських хлопів дістав від него п'ять приватних листів, повних звизаючих і обидливих висловів. Такі самі листи дістали комісари. Даремно старав ся Бернацький, щоб батько Ксаверого Потоцького, ділч з Рукоміша, вплинув якось на сина та здержав його від таких невідповідних кроків і зародів. Все те нічо не домагає. Ось недавн на письмемне запитане, хто був передтим властителем Космирина, підкоморжий відповів: „Nie wiem i nie będę doobodził!“. Озвняв з огляду на таке його поведене мусів Бернацький відступити прокуратурі донесене, в котрім глузує він з власті; приватних обид з його сторони не думає судогою дорогою доходити.

Галицький сойм.

(Вечірнє засіданє з дня 28. жовтня 1908).

Саля заповнюєть ся дуже поволі, а і в хвили отворення засідання зовсім не має посольського стиску. Густо обсажені тільки лавки послів руських, які звичайно перші приходять, а останні виходять з засідання, людочів а по трохи також демократів та подольців.

Галері обсажені, здебільша красним полом як звичайно.

О год. 8:45 кр. маршалок пускає соймову машину в рух.

На деннім порядку справозданє сільної комісії

про продаж солі під управою краєвого Виділу, та про внесення її петицій, що відносять ся до тої справи.

Чути раз по раз голос маршалка, який утілює голосу справоздавцєв п. Меруновичев, а за тим чути як він каже, що поставлено внесенє, щоб справоздачу увільняти від читання справозданя, чути, що те внесенє прийнято в голосованю, аж показуєть ся, що референта нема на салі. Переходять хвилини гумористичної констернації, яку перебиває на трибуні референта поява пос. Меруновича.

В 1907 р. побрав краєвий виділ 507.017 сотнарів метричних солі вареної, 117.662 сотнарів метричних камінної солі, 26.333 солі для товару, каїніту 96.431 метричних сотнарів. Комісія справозданє займаєть ся головою обнижкою ціни топок солі з останного року, яку годі було удержати в висоті 20 с. по всі 6.000 місцевих заступників.

Комісія вносить, щоб прийняти до відома справозданє краєвого виділу та поручає йому, або 1) не приймать вареної солі, як вона не достаточо висушена, або не добре опакована та або 2) взяв під розвагу зміну форми топок солі, щоб легше її опаковувати а також квестію достарчування солі до торговлі в пакетах півкілехів і 10 кілехів. Крім того пропонує комісія вівати і властивість або поробити різні зарядженя для викинення та упосійнення організації продажі солі в Галичині; або обнизило тарифу перевозу різних гатунків солі залізницями; або оповістило висліди досвідів за поташовою сіллю в Калущі, Моршині й Стебнику; або супроти сегорічних елементарних нещасть достарчило безплатно значнійшій кількості солі для товару та або загально улекшувало властивість товару користанє з сировиці, а вкінці, або перевело обниженє фіскальної ціни споживної солі для людей.

В загальній дискусії забрав перший голос пос. Васунг (нд.), який представив відносини, що втворили ся по зниженю ціни солі в липни б. р., та поставив отсі постулати, які кр. має поставити правительству: 1) щоб в Величці видавало сіль ліпшу та зарядило пошукування за новими покладами камінної солі; 2) щоб знижило залізничні тарифи а через се уможливило висшу провізію для крамарів; 3) щоб видавало сіль для товару; 4) щоб достарчувано меленої солі т. зв. шибової, або достарчувано для західної Галичини солі вареної. Від краєвого виділу треба вимагати: 1) щоб достарчував рівномірно солі для всіх околиць; 2) щоб цілу знижку тарифу відступив на провізію дрібним крамарям; 3) щоб спори між головним відбірачем та «рамарям» упрямлював швидко та 4) щоб сьміло ставив свої домаганя до зарядів салі і не брав лихої солі, яка в очах населеня компромітує краєвий виділ.

Пос. Маршалкович (центр.), який був референтом внесенє пос. Куровця в справі добування сільвару представив велику вагу, яку мав сей мінерал для краєвого добробуту, бо він перевищає своїм закінченням поташового кисня в п'ятеро каїніт шпассфуртський. Поклад калууского сільвару має 18 метрів грубоїсти. Крім сего згадує бесідник про відкритє 3 метрової верстви каїніту в стебницькій околиці. Коли ж правительство ослонює се відкритє тайною, то бесідник пропонує резолюцію, поручуючи краєвому виділу, щоб роззубув у правительстві в'ясненє що до висліду геологічних дослідів, переведених в Калущі й Стебнику, та щоб на основі одержаних висиснєнь уложив проект з'ужиткованя тамтишних копалин для краєвого рільництва та щоб він увійшов з правительством в переговори щоб до введеня того проекту в жите та щоб здав соймови справу на найближшій сесії.

Пос. о. Сеник, який промовляв сим разом зовсім чистою народною мовою, замінивши наївнє „господинів“ на панів, обговорював селянські клопоти з солію та поставив резолюцію, щоб поки буде зміненя форма топки солі, заведено її опаковувати по десять штук в однім картоні.

Після сего промовляв пос. Старух, наводячи скарги населеня, що тепер є сіль далеко гірша ніж тоді, коли її не опаковувано, бо не даєть ся ані про чистоту ані належне висушенє вивареної сировиці. З сего виходить не раз шкоди також для крамарів. Дальше обговорював бесідник справу ціни солі та заявив, що краєвому виділу слідби видати такі зарядженя, щоб крамарі могли одержувати від гуртників толку солі в такій ціні, щоб могли її продавати один сот. дорожше, бо серед нинішніх відносин і не оплачуєть ся удержувати сіль в своїх крамниціях, що стає дуже доскупним особливо для селян по глухих гірських селах. При сім згадав бесідник про потребу помноження числа філіяльних складів солі та про утрудненя, які терплять селяни при побираню сировиці. Вкінці ставить резолюцію з зазивом до правительства, щоб сільським громадам не утруднювано побираня сільної сировиці.

В дальшій сільній дебаті промовляв пос. Скарбек і Стояловський, який м. н. вказав, що про зниженє ціни солі не може бути й мови до того часу, поки «ревати» не теперішня угода з Угорщиною, яка виключе всяку можливість зниженя ціни солі. Попри се ужив собі о. бесідник ще на однім жидівських крамарів, який шиканує людей при купні солі. Го промови пос. Єдинака та члена краєв. виділу, пос. Я. Я., який вказував на поліпшеня, які завів краєвий виділ в області розпродажі солі, — виголось пос. Мерунович короткий кінцевий вивід, після чого в голосованю прийнято внесенє комісії та посольської резолюції м. н. о. Сеника, Старуха й Маршалковича.

По полагоженю справи сільної приступлено до спеціальної дискусії бюджетової.

Маршалок гр. Бадені заявляв, що отвиряє дискусію відразу над обома рубриками та замічує, що вона має держати ся не лише цифрових внесенє, але й цілого предмету, за те не можна вертати до генеральної бюджетової дебаті через політичні й економічні виводи, які відбігають від предмету. По переверненю дискусії над позіціями бюджету, зарядить ся окрему дискусію над посольськими внесеннями й поправками, а відтак п'ядать позіції під сумаричне голосованє.

По тій вказівці маршалка, почав дискусію над 2-ю рубрикою бюджету „репрезентация краю“ пос. Маршалкович, через те, що в генеральній дискусії не дано партії центра висловити своїх поглядів, зробив се бесідник тепер, заявляючи, що його партія стоїть на становищі єдинокліш „Rerum potius“, хоче зі всіми згоди отже і з Русинами. При сім став боронити свого презеса, пос. Козловського, перед замітани русиноуїдності і т. д. Дрібна кількість членів „центра“ бесідника не застрашує, бо почуває за собою тисячі польського людю.

Маршалок гр. Стан. Бадені. З жалем мусу зазначити, що висловленє сеї програми, не згоджуєть ся з мовою програмою, (всесвітню) яку я висловив щоб до способу спеціальної дискусії. Пршу, щоб більші партії приміняли ся до сеї програми.

По сім прийшов до слова пос. Скарко, який згадав передовсім, що він був записав ся до голосу при генеральній дискусії бюджетової в цілі обговорення взаємних обох народів зашмукуючих наш край, в цілі розвинення свого погляду на реформу виборчу, долосення виводів деяких інших бесідників, а цілі даня відповіді на закиди пороблені нам головою п. п. Ценьським, Баталєю, експ. Піннінським і іншими, в цілі доказаня, що до згоди обох народів може запровадити лиш справедливе примінуванє законів, засада належнєго респектучаня поваги більшости в кожній місцевості.

Вості зглядно у східній Галичині а щескорше заклада народної автономії а не стан ідеальної співвласности в такій формі як се доси є, що оден нарієд є майже виключним послідцем і виконавцем на свою користь права співвласности другого народа. На доказ стійности моїх поглядів хотів я вказати на переведеню тут перед кількома тижнями дискусію в справі банку краєвого, з котрим всі наші на народній автономії оперті стоваришеня кредитові знаходять ся в цілковитій гармонії — як се тут з нашої сторони в своїм часі зазначено.

Бесідник висказує жалє з того приводу, що не він ні ніхто з дальших руських бесідників не прийшов до слова та що всі гарні фрази, які тут висказано, були лиш формою без змісту, тілом без душі. Однак над тим тепер бесідник не хоче застановити ся особливо, що й кр. маршалок став на то дослушувати ся до виводів бесідника, щоб прикликати його до предмету. Ми є — говорив далше — при бюджетній позіції „репрезентация краю“ і при тій точці хоу піднести деякі свої вражіння і примітки із сойм — о сойм отже о репрезентации.

Пригадує собі, як я перший раз прийшов на засіданє громадської комісії соймової, як забравши там голос, зачав я промовляти моїм рідним язиком, язиком народа, о котрім говоривт ся, що є рідним з рідними. Нараз при перш-х моїх словах, всі дуже поважили „z wieku i z tradycji“ законодавці, горожники і патріоти, патріоти, котрих нещасна і тверда доля їх власної вітчизни повинна була научити дорожити не лиш своїм але пошанувати і відчувати також все те, що другим дороге і миле, як всі вони нараз майже цілою закричали мене кажучи, що на комісіях ніколи доси по руськи не говорено, отже і далше говорити би не треба, „zmuszaj również być uszanowanym“ і т. н. Гр. Скарбек: То було салієм інсезі! Я відчув немовний жалє, бо наглядно переконав ся, що я і зі мною і мій нарієд, котрий маю честь ту репрезентувати, в практичній є в ту, признані за „рідних з рідними“. І треба було аж інтервенції п. маршалка, котрий зволив поучити самих пп. законодавців, самих творців регуляміну соймового, як вони свій власний твір мають інтерпретувати. (Пос. Бернадіковський: Przecież tak nie było!)

Друга річ! Ще нині відчуваю те прикре вражінє, яке я мав як справоздавець комісії для господарства краєвого про безпроцентові позички на дренованє ґрунтів. Регулямін соймовий — сей дуже строгий для нас і проти волі репрезентантів нашого народа ухвалений регулямін, нам рівним з рідними навіть в отсім місці твореня законів, тоді колиб ми хотіли щиро віддавати ся соймовим працям, забороняє уживати з трибуни справоздавець дорожочнінї нам бесіди наших вітців і предків, нашого народа, народа — рівно го з рідними. Що ж робити? Мусимо зчити ся розуміти в практичній засаду: „Równi z równymi“. Жалю! А проти таких практик і постанов регуляміну, завісгди будемо мусити у протестувати! Отже хотів я при точці „Сойм і репрезентация“ піднести і зазначити, що зміна дотичних несправедливих постанов регуляміну буде завісгди рішущим постулатом репрезентантів руського народа!

Останній промовляв вчера пос. Стояловський, який протестував м. н. проти закінду, неначеб він легковажив собі сойм та жартував з нього. Бесідник глибоко відчуває достоїнство палати, тим більше, що се є польськоруський славянський сойм двох братніх народів, в котрім можемо говорити свобідно о наших народних справах, зазначувати бажаня і потреби боронити не тільки нашого краю, але й нашого народа. Населенє повинно сей сойм високо цінувати і бачити в ньому оборонцю своїх прав і інтересів. Однак нинішній сойм своєю дрібнич овістю робить вражінє великої ради повітової, не може бути дороговказом політичної думки. Се видно також по ігнорованю домагань Русинів, дарма, що вони виступають тут з таким тактом. Нема в нинішнім соймі таких людей, як Адам Потоцький, Земалковський, Збілківський. В такій Історичній хвилі, як визволенє Болгарії з 500-літньої неволі, сойм повинен був зайняти становище. По нерепалії з п. Левенштайном почав бесідник обговорювати вноуторч реформу, та зустрів ся з перебиванєм маршалка, щоб не відгад від предмету, які ставали що раз прикріші. Вкінці обговорював вже рубрику I. (Репрезентация краю), котру й приривав до.

По сім ухвалено наглядчї внесенє: пос. Стефчик а о поміч для громади Осек в жмигородській повіті і пос. Стояловського о справі усуненя німецької мови на північній залізничі аж до Дзедіц.

На сім засіданє закінчено.

(30 засіданє I. сесії IX періоду соймового з суботи, дня 29 жовтня 1908)

Засіданє почало ся о год. 10:35.

Чолобитня цісарєви.

Зараз по відчитаню петицій забрав голос пос. гр. Ст. Тарновський, щоб мотивувати своє наглядчє внесенє, яке вимагає, щоб сойм вислав до цісаря депутації зі зложенєм чолобитної з приводу 60 літнього ювілею та абі кр. маршалок уложив листу членів сеї депутації та предложив її соймови.

Наглядчїє внесенє прийнято та ухвалено й саме внесенє.

По приступленю до денного порядку

продовжено м. Краковови право п'бараня громадської оплати від пива, дозволено громаді й двірському обшарови в Бушині побирати митничні оплати на р. Бялій, а двірському обшарови в Гумнісках побирати митничні оплати від двох перевозів через Дунаєць, вкінці ухвалено вилучити присілок Березів середній із звязи громади Березів вижний і утворити з него самостійну адміністративну громаду.

Після того почала ся дискусія над зміною будівельного з'кона з 16 мая 1907, в справі унормованя взаємних відносень будинків по селах і містечках, про що були в сій сесії поставили внесенє послі Стиля і Винничук. По представленю комісійних внесенє єї референтом, пос. Дудикевичем критикували дотеперішній будівельний закон пос. Стиля і Вітос а відтак пос. Л. Винничук, який вимагав, щоб 300 метрове віддаленє, в якім будинки можна вкривати неогнетривалим матеріалом обовязувало лишє двірські обшари й містечка. За теж по селах повинно обовязувати віддаленє 20—30 метрів від хати. Дальше домагавт ся бесідник, щоб замість віддаленя 5 метрового встановлено 3 метрове віддаленє одного будинку від другого до самого властителя, на що треба дозволити поа'тально вказу.

Бесідник вносить також поправку, щоб замість сіль, що повітовий виділ може дати дозволі на будинок, критий неогнетривалим будинком в на віддаленю, встановлено слова що він має дати такий дозволі. Відтак промовляв ще кн. А. Любомирський, пос. Думка, що попірав поправки пос. Винничука та послерав Макух зазначаючи, що дотеперішній будівельний закон викликає серед селянства незвичайне огірченє, а то тому, бо сам закон не ясний та уможливує самоволу внесенє, до тогож в краю нема добрих дахівок. Коли ж самі селяни взяли ся до закладаня тзв. цементових дахівкарень, то не тільки не наїшли підпори в міродатних кругах, але ще й наражували ся на сикатури. Дальше закидує бесідник, що не установлено переходового періоду в справі примусу огнетривалого покриття дахів. Закон сей населенє деморалізує та уможливує всякі шикани. Ось в Товмачі вибудував собі один господар ще перед 6 роками хату. Коли ж він позволив на те, щоб в його хаті відбула ся передвиборчі збори посла Ярославича, то по 2-ох днях одержав з громадського уряду резолюцію, що його хата (вартості 10.000 корон!) вибудована без дозволу та що з тої причини має бути до 14-ох днів зруйнована, а до того властитель має заплатити ще й гривну в сумі 200 кор. Тимчасом пляни і дозволі лежали в тім самім громадським уряді, бо властитель зложив навіть о-плату, щоб секретар вніс поданє о признанє вільних літ. Відтак промовляв ще пос. Стояловський та Кендзьор, який поставив поправку, щоб столони можна було будувати в віддаленю від хат не 200 але 80 ти метровам. На сім загальному дискусію замкнуло, та почав свій вивід референт пос. Дудикевич, розводячи ся незвичайно широко про сам закон та збиваючи послів, які поставили поправки в селянським інтересі не огіріше від якого небуздідичівського посла та заявляючи ся проти них іменем адміністративної комісії.

В голосованю поправка пос. Винничука перепала; за нею голосувало тільки 33-ох послів. При 6. точці вимагав пос. Стиля ще раз, щоб 200 метрове віддаленє обовязувало лишє міста, а пос. Стиля і н. с. к. н. Маршалкович і Сандуляк попірали поправку пос. Кендзьора.

Перше звичайне голосованє над сею справою дало такий неспівний вислід, що маршалок вважав за відповідне зарядити поіменне голосованє.

За голосували: Гр. Стан. Генрик Бадені, Бернадіковський, Брунційський, Целюх, Ціпсер, Думка, Гемпель, Ямпольський, Єдинак, Кендзьор, Класний, Король, Коритовський, Я., Кронжель, Криницький, Кшиштофович, Куровець, Леваковський, Левницький, Любомирський, Казимир, Макух, Маршалкович, Миронюк-Зачуць, Олесницький, Пастор, Птак, Сандуляк, Сеняк, Скішницький, Скарко, Собольський, Соломорз, Стапінський, Старух Антія, Старух Тим., Стефчик, Стояловський, Стиля, Швед, Тарнавський, Здислав, Трач, Вібієн, Васунг, Винничук, Вітос, Вжесньовський, Замойський, Жардешкий.

Проти голосували: Адам, Каз. Бадені, Брунційський, Ценьський, Чартерський, Дембоский, Доліньський, Гембоцький, Городиский, Гупка, Яблоньський, Яль, Яворський, Колішер, Крайніський, Вінік, Крайніський, Вол., Кшечунович, Лясковський, Лео, Майс, Марієський, Кеціньський, Міхаловський, Мілевський, Мойса, Е. Мандельський, Ст. Мицельський, Незабітовський, Оберт-нський, Онішкевич, Пайгерт, Пілят, Піннінський, Райський, Рутовський, Саля, Саліга, Шенель, Шенель, Стадінський, Старжинський, Ст. Тарновський, Тшецький і Урбанський.

Поправку палата отже прийняла 48 голосами проти 45-ох! Сей вислід прийнято на лавах послів, що заступають селян гірськими оплесками. Замітно, що коли за сею поправкою голосували навіть деякі консерватисти. то пос. Дудикевич, хоч був на салі, здержав ся від голосуваня.

В вилу прийнять сеї поправки перемінено також стилізацію 7-ого уступу закона в той спосіб, щоб повітовий виділ дозволюючи на покриття будинків матеріалом неогнетривалим як вони знаходять ся в меншій віддаленю як се сказано в 6-ім уступі, збережено такі услівя: будинки мають стояти в віддаленю не менше як 5 м. від будинку того самого властителя, та бодай в 2-метровім віддаленю від чужого ґрунту а в 12-метровім віддаленю від будинків других властителей.

Посол. Стиля поставив поправку, щоб замість віддаленя 2-метрового установити односторове.

По заяві референта проти сеї поправки, вона перепала.

Прийнято також резолюції справлені комісією.

Після того приступлено до дальшої бюджетової розправи над 2-ю рубрикою наряд.

Промовляв пос. Адам а відтак пос. Шецель.

Год. 2-га засіданє триває далше.

Сойм — як зачувати — буде відрочений ще перед 1-им падолістом.

При вчорашнім виборі заступників членів краєвого Виділу — вибрано заступником пос. Домбоского пос. Єнджеювича однодушно; заступником пос. Кивелюка пос. Ганчак а в ського 92 голосами на 96 голосуючих (3 картки віддано білі); пос. Сяло 71 голосами на 95 голосуючих, при чім пос. Шенель одержав 15 голосів, Бандровський 5, пос. Лео 2, а дві картки віддано білі.

На деннім порядку завтрашнього засідання знаходить ся вибір двох членів і двох заступників членів комісії для рентових осель.

ТЕЛЕГРАМИ.

Дня 29. жовтня 1908.

Цісар про руські справи.

Будапешт. (Тел. вл.) Підчас вчорашнього делегаційного обіду звернув ся цісар до пос. Василья з такими словами: Ваше поведєне в делегаціях є дуже патріотичне. Я висловлюю Вам своє признанє! На те відповів він: Дякуючи Вашому Величеству за милостивє признанє, находжу ся в щасливім положеню сконстатувати, що вся руська інтелігенція й публична опінія Галичини й Буковини одобрює моє захованє в делегаціях, і заа чого також мій галицький товариш Цеглинський висловив ся вчєра в делегаціях.

Уголь камінний **Нокс** **Брикети** **Антрацит** **найліпшої якості** **Спілка** **імпорту камінного угля**
 торгівельній палаті вілбула ся дця 25. с. м. анке „Слово“ **поруцає** **ПЕРША ГАЛИЦЬНА**
 у Львові, ул. Сикстуська ч. 25. 1843 8—20

1633 1-2

свѣта. Сумна річ, що нема доволі військових лікарів, бо з одного боку наслідком того лікарі перетягнені працею та з другого боку хорі жовняри не мають тої опіки, яку повинні мати. Далі домагається ся відшкодована для людности за шкоди, заподіяні в часі вправ артилерії при стрілянні остріми набоями.

Вкінці бесідник зазначає, що в Галичині надлижують часто армію до партійно-політичних цілей, та пригадує, що останні вибори до парламенту відбувалися при асистенції війська та що війська дуже часто вживають до давлення страйків. Війська до таких цілей не належить уживати. Се похибка не до дарована, що проти славянських демонстрантів уживається ся німецьких воликів, і навідворот, чим єсуть ся гармонію між армією й людністю. Як довго військова управа не узгаляється бажанню людности, бесідник і його партія, котра репрезентує людність сільську і бідних робітників, не може віддати голосу за бюджетом.

3 Угорщини.

(Заговорі. — Виборча реформа).

Передчорашній день приніс нові «відкриття» в справі антидержавних заговорів. Тільки сими разом діло йде не про заговорі самих тільки «Велико-Сербів», а й найчільніших провідників теперішньої правительственої мадярської партії. Показується ся, що теперішні мадярські міністри не вгалялись перед кількома роками вести тайні переговори з сербським правительством проти габсбурської монархії. Було таке:

В 1904 році тодішній сербський президент міністрів Пасіч, приготував велику акцію в цілі велико-сербської пропаганди; сей момент використала мадярська «партія незалежності» та наважала зносини з сербським правительством. Коштує, гр. Антоні, президент угорського союму Юст держави в руках нитки переговорів. Визначні мадярські послы Льовасі і Ковач вели переговори зі сербським правительством. З Хорватіями перетракував посол Суніліо і Гінкович. В 1905 році сам Юст поїхав до Загребу, щоб особисто порозумітися з емісарами велико-сербської пропаганди. На шість днів перед своїм іменованем на міністра Кошту лотайки поїхав до Білграда, щоб ще тісніше зв'язатися з сербським правительством. Він же навіть подбав о те, щоб велико-сербській агітації дати підмогу в угорських грошах.

Мета сих «велико-сербських заговорів» була — закласти воді, наполохати віденський двір і австрійське правительтво та зробити їх більш уступливими в відношенню до мадярських бажань. І свою ціль мадярські круті осягнули. Нині найчільніші «заговорники» є королівськими міністрами...

В справі виборчої реформи в Угорщині ми занотували недавно чуток, що гр. Андраші мав уже дістати від цісаря вступну санкцію для свого проекту. Тимчасом в останніх днях пестешенська преса доносить, що відомість та невірна. Цісар не згодив ся на пільоральність і приказав переробити проект. Коли гр. Андраші не внесе проекту виборчої реформи в реченні, коли його мав внести, то він мусить уступити.

Так отже доведеть ся мадярським «Staatsmann» далі сушити свої голови над придуманем «квадратури кола» як загальне виборче право зі збереження мадярського стану послидана. Та не трапляє наді! Таку штуку втілю польські «демократи» в Галичині, — чому-ж таке мало би не повести ся мадярським «демократам» і «борцям за свободу» в Угорщині? Невже вони чим гірші від своїх польських «братанків».

До Поляків Мадярам піти-би на науку, до Поляків!

Справа руської гімназії в Яворові.

Гадка творення приватних гімназій з руською викладавкою мовою не нова; вже перед кількома роками вела ся в «Ділі» широка дискусія про те, чи треба нам закладати приватні руські гімназії і як до сего діла приступити. Проф. Грушевський висказував ся тоді за konieczність закладання приватних гімназій і радив, аби всі народні фонди звернути у сей бік. Та годі сумнівати ся, що з ідейного боку всі його аргументи були стійні і що дотепер політичні обставини, які дали підставу до його проекту, доси не змінили ся. Бо й тепер центральне ні краєве правительтво не кваліфікує ся закладати публічні гімназії з руською викладавкою мовою, хоча по всіх усядах показує ся потреба руських гімназій і реальних шкіл у нашому краю. Оба правительства глухі на культурні потреби руського народу і всілякі зусилля наших соймових і парламентарних заступників настраляють на непоборимий опір верховодячих сфер, котрі хоронять через те — мовляв — свого «стану послидана». Тому як і в інших областях національного розвитку ми й тут мусимо радити собі сьмі, мусимо ужити самопомочи.

По вельми замітних статях д. Борковського в «Ділі», які вказували незвичайні труднощі завоювання руських приватних гімназій, затихла акція за приватними гімназіями у нас. Товчок до сильнішої акції в сім напрямі дало ще йно місто Яворів.

Як звісно, місто Яворів старе ся від давна о засноване гімназії з руською викладавкою мовою — на жаль, дотепер без успіху. Натомість пострали ся впливові польські круги о заведення польської приватної гімназії в Яворові, аби через те убити змагання руської суспільности до відкриття руської гімназії там-же.

Сей факт викликав гримкий протест усього руського населення яворівського повіта. А з другого боку повстала потреба активної самооборони в формі позитивної акції. Товариство Педагогічне у Львові взяло сю справу у свої руки, та повстала гадка в як найкоротшім часі оснувати руську приватну гімназію в Яворові.

Товариство Педагогічне у Львові єсть свідоме великих труднощій, які треба побороти, аби утворити руську гімназію приватну в Яворові — але з другого боку є також свідоме великої вигоди сей акції для культурного розвитку нашої нації в Галичині. Проте приступило до сего діла з розвагою і наміряє поступово вести його в дійсність. Зараз у самому почині акції показало ся, що під теперішню пору труднощі не є уже так великі, як ті, про котрі згадував в своїм часі д. Борковський.

Поперед усього не можна жалити ся на брак учительських сил, бо зараз зголосило ся крім 3 сил з повною учительською кваліфікацією (с. т. професорських іспитів, а навіть деякі з докторатами), ще дуже поважне число укієнених слухачів філософії, нахочащих ся в тракті учительських іспитів. Лишає ся тільки найважніша трудність, а то кєстия фондів, кєстия грошеви. Про сю сторону питання розкажу ще обширніше — але спершу згадаю про стадію, в якій знаходиться

тепер справа руської приватної гімназії в Яворові.

Товариство Педагогічне у Львові поробило старання, аби в Яворові від другого повітку, с. т. від 2. лютого 1909 р. був відкритий «заклад науковий», в яким мало би уділювати ся предметів гімназійних, хоч сам заклад не має на разі носити назви гімназії. Ся переходова стадія до отворення приватної «гімназії» має дати доказ, що наша суспільність зрозуміє далекосвітність сего найважнішого культурного питання і грошевиими підмогами причинить ся до засновання приватної гімназії в Яворові в як найкоротшім часі. Як ся справа поведе ся, то дасть вона товчок до дальшого розвитку сей ідеї у нашій країні — а справа середніх шкіл з руською викладавкою мовою перебере у нас зовсім инакші форми, та виборє собі право горожанства.

Аби заснувати «заклад науковий», який би сповняв задачу середньої школи, треба після найвищої постанови з 27. червня 1850 р. ч. 309 В. з. д. сповнити отсі вимоги:

1) Треба на три місяці наперед зголосити осповане такого закладу до ради шкільної краєвої у Львові.

2) Треба точно означити місце (льокаль, сально і т. д.), де має відбувати ся наука. Се місце мусить відповідати даній цілі.

3) Треба подати цілі, які має служити «заклад», с. т. вказати на се, що в закладі має уділювати ся наука предметів наукових, уділювана в гімназіях або в реальних школах, далі програму науки і уряджене закладу.

4) На чолі закладу мусить стояти такий урядник, що має повну кваліфікацію на учителя в середніх школах — значить, що має матуру і професорський іспит до середніх шкіл. В поданні до краєвої ради шкільної треба подати його імя і назвико, вказати, що має домагати кваліфікацію і що єсть австрійським горожанином. Краєва рада шкільна, зглядною намісництвом має також право видати опінію про політичне і моральне поведєне урядника і відкинути такого, якого осудить з політичного або морального згляду.

5) Врешті треба подати також імена і назвико других учителів сего закладу.

Але ці учителі не потребують вказувати наукові кваліфікації, лише мусять бути австрійськими горожаними і під політичним та моральним оглядом без заміту.

Для основання такого «закладу науковому» не треба в поданні вказувати потрібних фондів на удержане.

Натомість треба вказати потрібні фонди, коли хоче ся заложити приватну «гімназію»; і то треба забезпечити таку суму, яка покривала би есентуальні видатки на 4 роки. Крім сего подане вносить ся не до краєвої ради шкільної, але до міністерства просвіти.

Товариство педагогічне починає свою акцію «закладом науковим», аби його опісля переміняти на приватну «гімназію». А що до осягненнєй сей цілі потрібні є лише фонди, і то значні фонди, проте відзнаю ся отсім до цілої руської суспільности, до тої суспільности, що в своїм часі зложила так великі суми для академіків у Львові, аби спішила з як найшвидішими датками на засноване приватної гімназії в Яворові.

Родимці! Хай кожний, що сам покінчив середні школи, кожний, що має діти і або їх висилає до середніх шкіл, або хоче їх на будуче висилати до середніх шкіл, не жахає ся зложити як найбільшу лепту на яворівську гімназію. В наших середніх школах наша будучність. Тому складайте всі на книжочку «Союза кредитового» ч. 7777.

У Відні 28. жовтня 1908.

Д-р Станіслав Дністрянський, посол до ради державної.

Галицький сойм.

Закінчене четвергового засідання.

Управа краю.

Перший в дискусії над управою краю промовляв вчера пос. А. д. м., виступаючи з критикою дотеперішнього урядованя в краєвім Видлі, якого шість департаментів не тільки не вистарчає але й не обіймає односторонніх аґенд. Дальше критиковав бюрократичну систему в урядованю краєвого Видлі й ліх службові відносини урядників концептових та маніпуляційних а вкінці діурністів. Бесідник поставив резолюцію з порученням для краєвого Видлі, аби заявив ся реорганізацією концептового й маніпуляційного урядованя по урядах краєвого Видлі і краєвих заведєнях з напрямом упрощєня їх ходу та щоб з виданих в тім напрямі заряджень здав справу соймови на найближшій сесії; аби в тім самим напрямом вплину на репрезентації повітові і громадські; щоб предложив соймови на найближшій сесії внесення щодо етату посади і плат в краєвім Видлі, на основі рівняня краєвих урядників з державними; щоб число діурністів обмежив до конечного числа, даючи їм платню прийняту в державних урядах та щоб вилідив службову прагматіку для краєвих урядників. Крім того поставив сей посол ще дві поправки 1) щоб признав кондукторів дорогових краєвими урядниками та 2) щоб до поліпшеня платні аплікантів відділу рахункового, посередництва праці і маніпуляційного.

Пос. Шеґель вимагав точнішої контролі господарки автономічних тіл та поставив резолюцію в напрямі збільшеня числа концептових і рахункових урядників краєвого Видлі, задля уможливленя частішої контролі господарки рад повітових і громадських.

Пос. Лянда в виводив жалі на те, що між урядниками краєвого Видлі нема ані одного Жиди. (Пос. Стояловський: Слава Богу!) Дальше вимагав рівноправности жідиської, без якої ширить ся сепаратизм між Жидами. При кінці полемізував він з попередніми антисемітськими висловами пос. О. Стояловського, заявляючи, що в него є тільки пуста фразеологія антисемітська. Чим яснійше буде свідати сонце справедливости, тим могутійше буде бити в жилах жідиського люду любов до сего краю.

На сім засіданні о 2. год. 15. м. відложено до вечєра.

Вечєрє засіданє.

О год. 8. від 8-ої почав промовляти пос. О. Стояловський, вказуючи на той неормальний стан, що сойм не силікуєть ся на час, так що бесідник за 3 літ послосав вже в друге має перед собою два бюджети, через що настає стан ех лєх. Зле є й те, що у нас члени краєвого Видлі є урядниками. Іюдо обтяження урядників краєвого Видлі, то не є воно таке велике, коли перед 2-ою годиною вже нема нікого! При кінці своєї промови полемізував з пос. Ляндавом, доказуючи, що він не ширить ненависті до Жидів, тільки боронить польську інтелігенцію і ремісництво

перед Жидами, які їх викирають з усіх становищ.

Пос. Баталія пояснював, що внесенє п. Адама не має ніякої цілі політичної, а відтак широко розводив ся над потребою реформи діловоства в краєвім Видлі в напрямі упрощєня та приспінєня полагоджуваня справ та поправи долі урядників, які повинні швидко й видатно працювати.

Маршалок полемізує з вшехподяками. По сім наступила, сензація вчерашнього вечєра — посольський виступ краєвого маршалка.

Пос. гр. Ст. Бадені, передавши провід нарад в руки заступника маршалка, митрополита, гр. А. Шептицького, зійшов на своє посольське місце та відідав відповідь на ранішню промову пос. Адама.

На нинішнім ранішнім засіданні — говорив він — порушив пос. Адам спаву урядованя в краєвім Видлі. Користаю з сей нагоди, щоб вказати наїло, що стане в сім палаті звичаєм при торічнім бюджеті оцінювати діяльність краєвого Видлі. Бесідник переходить до заміт, роблєних п. Адамом. Посол той сказав, що урядованє кр. Видлі не відповідає теперішнім потребам, а на доказ указав на випадок, що в разі, коли хто зажадає в кр. Видлі яких друків, то справа мусить переходити цілий ряд бюр і підписів. І на підставі того одного заміту п. Адам жадає, щоб кр. Видлі припоручити безпосередно реорганізацію свого концептового і маніпуляційного урядованя. Яка се має бути реорганізація сього п. Адам не каже; велить нам лише учини ся від віденських урядників державних. Отже відповідає на се бесідник, що не мусить там бути урядованє зле, де не можна нічого більше закинути, як те, що закидає п. Адам. У всякім же разі треба би вказати виразнійше напрям жаданої організації та не указувати на приклад віденських урядів, на котрі так часто самі нарікаємо, що нам по роках не дають відповіді. Бесідник упевнив, що кр. Видлі і його урядники докладають усіх старань, щоб справи полагоджувати по змозі як найшвидіше. Що-до урядників кр. Видлі, бесідник заявляє, що вони є підпорою Видлі і сойму і що таких урядників бажав би кожний інституції. П. Адам сказав, що кр. Видлі має за мало урядників, а й ті утікають відтам. Отже що-до одного і другого п. Адам є хибно поінформований. Урядників є далеко більше, ніж він каже, а не тільки що не було випадку, щоб урядник з Видлі краєвого переходив до иншого уряду, а противно в останніх часах оден перейшов до кр. Видлі з намісництва, а оден з дирекції скарбу. Аванс є в кр. Видлі добрий. Лишїть, панове — закінчив бесідник, — справи урядників кр. Видлі, не вхлїдїть між них а кр. Видлі, бо сям шкодїть і видліови і урядникам, коли викликаєть у урядників гадку, що дорога до поліпшеня їх долі і авансу не залежить від Видлі, а від поодиноких послів. Прошу вас, панове, не ухвалювати поставленої резолюції, а кр. Видлі і так займе ся порушеннями тут справами. (Гучні оплески).

Повітова господарка.

По промові краєвого маршалка забрав голос пос. Скварко та зазначивши, що «Краєвий заряд» обімає також управи повітові і громадські, хоче звернути увагу Видлі краєвого як верховної, надзираючої власти автономічної на господарку по повітах і громадах. Зазначає, що критика не буде для більшости сойму прийнята а то тому, що по перше, адміністрація по повітах і громадах є так страшно забатєна, що критика її мусить бути досадніша а по друге, бо більшість сойму є на точці автономії за дуже вразлива. Бесідник виходить з того становища, що критика є спасєна, а критика і поправа відносин в автономічних урядах лежить не лиш в інтересі населєня але також в інтересі тих клєс, в котрих руках знаходиться управа повітів і як раз в інтересі верховодячого народу.

Руські послы цілими літами підносили жалоби на ліхий стан управ автономічних, на жалє безуспішні, аж доперва сего року при отворєню сойму посередно признали стійність тим нашим жалобам найміродатнійші чинники, устами намісника, котрий підіс хибив в управі автономічній і заповів відповісти реформі.

Власти автономічні, повітові і громадські представляють ся бесідникови як овоч, що зверху є гладкий і рум'яний а в середині наскрізь пережиданий гнилизною, так що поза нею є мало здорової чисти до аквусу.

Вже обовязуюча тепер ординація виборча заповняє одні лиш пауючі доси в клєсі цілий вплив на цілу управу автономічну. Люди тої клєси зростають і виховують ся серед інших відносин, в інших сферах, а се не позволяє їм вглубити ся в загальну психологію і потреби мас, що удержує їх більше на теоретичнім становищу і утрдує їм пізнанє практичних відносин середньорожних мас — і все те провадить до напруженню і нездорового відношеня властей автономічних до населєня.

Маршалками повітів є заєсгдї ще лиш люди з верховодячої клєси, що доси відідають ще духом часів паншизнаїзм. Фактично однак є вони лиш лївими руками секретарів повітових. Секретарі видліл повітових уважають за найважнішу свою задачу творити з видліл повітові центра політично-аґітаційні дуже часто деморалізаційні. Занимають ся вони горячо випровадженням своїх маршалків в послы, щоб їх позбутися і відтак самовільно в повіті грасувати на моральній і матеріальній рахунок своїх маршалків і їх опілі.

Другим, дуже важним, чинником в видлілах повітових є люстратори, з котрих більша часть за найважнішу свою задачу уважає закриванє надкутих і спронєвєрєнь вїтїв-хруїв а нищенє чесних і характерних вїтїв.

На видлілах повітових зворувають ся зверхністи громадські. Жерелом неладу і гними в адміністрації громад є властиво брак автономії для громад, зглядно з'єс-амотованє її видлілами повітовими і старостами. Властивими чинниками адміністраційними є писарі громадські, хоч після закона є вони лиш слугами громадськими. Писар громадський, аналогічно як секретар повітовий, править цілою громадою, а платний і деморалізований ним вїтї діє спіло за його вказівками, іґноруючи цілу раду громадську і цілу громаду.

Писарі і вїтї експлуатують громаду, а се уходить їм, як вони лиш при виборках ідуть на руку видлілам повітовим і старостам, котрі мабуть за свою задачу уважають нищити свободню волю громадян, їх конституційні права і збивати в них самостійного творчого духа, інтелект, шляхотні сподуваня і пориви, голос совісті і критики.

Автономія для громад не існує — є лиш її форма. Вибори по громадах ще заєсгдї відбуваються ся не після волі громадян, але після волі видліл повітових і старостів а попариваннми, найбільше здеморалізо. аних вїтїв та писарів.

І надармо одиниці совісті і дбали о добро громади розвизають ся за справедливістю! Справедливости нігде вони не знаходять!

Де вибори вїдуть після волі народу, там здеморалізовани вїтї, громадські писарі і їх приклонники навіть за впливом органів видліл повітових і старостів вносять протести навіть по часі законних рєчїнцї і захоплюють цілу автономію громадську.

В громадах мішаних, з меншостию польською переводить ся вибори так, щоб управа громад конечно була в руках меншости.

В мішаних громадах з руською меншостию вибори вилідїли на користь меншостий уневажнє ся і переводить ся другі так, щоб они конечно вилідїли на користь розагітованої тимчасом більшости.

Протестів виборчих доручуваних вїтам сї послїдні не приймають, а внесені протести безпосередно до старостів тї послїдні відкидають як внесені з поминєнем зверхности громадської.

Внесені в законнім рєчїнцї протести вїтї самовільно презентують по уплїві законних рєчїнцї, що спричинює опісля відкиданє старостами і намісництвом протестів як за пізно по законнім терміні внесені.

При полагоджуваню протестів виборчих поступає ся так, що при протестах внесених приклонниками видліл повітових і старостів переслухає ся лиш свідків доказових, а при протестах внесених Русинами переслухає ся лиш свідків відказових після влодобї делегатів старостів, а заєсгдї майже лиш таких, котрі при дотичнім акті виборчим найбільшї надужити поповняли. Свідки, значючи з гори, що зізнаня їх не будуть записані, зізнають так, як треба виборчим махєрам.

Відтак намісництво відкидає протест а жалоби до трибуналу адміністраційного також не помагають, бо і намісництво і трибунал опирають ся на актах, в котрих лиш зізнанє одної сторони.

Там, де громадську раду вибрано по волі громадян а протесту не внесено часто лиш задля переочєня старостів або видліл повітового, то відтак дотичні акти виборчі в старостів якимсь способом горять і старостів зарядкує зовсім нові вибори, щоб лиш допровадити до результату для себе а не для громадян пожаданого. Коли і результат поновних виборів вилідє по волі громадян і мимо стараня старостів таки ніхто протесту не внесе, то старостів радить собі так, що нової старшини громадської зовсім не допускає до урядованя.

Протестів виборчих не полагоджує ся довгими літами. До усунєня чесних і совісних вїтїв вистарчають дрібнички, натомість ніякі сили проти волі люстраторів повітових не вистарчають до усунєня вїтїв-хруїв. Люстратори прямо фальшують вислї люстрацій, як се бесідник перед кількома днями в соймі урядовим документом вказав. Всї донєсеня і зажалення громадян до видліл повітових, старостів, прокураторів і судів остають без успіху. (Перевизаня польських послів.) П. Скварко показує всім ориґінальні документи на доказ і заявляє, що кождому з послів позвольте їх переглянути і переконатися о правдивости своїх тєрждєнь. Дальше покинує ся а сотки протестів і зажаленє заяляючих в старостях, в намісництві, видлілах повітових і краєвім і на стоси інтерпеляцій послів. Такий стан виторное пєкло по громадах, ненависть людий до людий, анархію.

Відтак перейшов бесідник до обговорєня відносин по видлілах повітових. Вони при помочі старостів силоміць усувають вїтїв і писарів, котрі виконують ухвали рад громадських що-до руського языка урядового в громадах. Коли нема вистарчаючої причини до усунєня їх, то видліл повітові заряджують, що уряди податкові літами не виплачували вїтам і писарям пенсий а через се змушують їх до резигнації.

Дальше підносить бесідник справу загарбуваня видлілами повітовими громадських кас позичкових, фондів основних та запитує, де подівають ся ті гроші, які після судових вироків є призначєні на громадські фонди для убогих. Підносить шикаанованє громад примусовим невідповідним лучєнем громад в акушерські округи виборчі, та подає факта, як видліли повітові вмісто боронити маєтку громади, прямо забирають його громадам пр. для kółek towarzyskich. Секретарі видліл повітових аґітують отверто в своїх бюрах, що Русинів треба нищити щоб не розкоріювали ся! Бесідник вказує ориґінальними ковертами видліл повітових і письмами адміністрацій газет, і донєсеннями до прокураторий державних, що видліли повітові закупувають польські аґітаційні часописи і брошури і розсилають їх почтами як «złoty uderzenia wolna od orły», до громад, не дивлячись на те, що тим повновняють провини з закона про кольпортаж, злочин обману супроти скарбу державного (скороочване його доходів) і злочин надужити власти урядової а також злочин драґєня і підбурюваня проти себе клєс суспільних і народів.

(Маршалок Бадені, переходячи коло бесідника: «Juz pan dojechał do Moskisk?» — П. Скварко: Dojechał, Ekscelencyjo, ale stacyj nie wyglosił. — Сьміх).

Бесідник ще раз констатує, що такий стан доводить до анархії та подає аґітаторам що-найменше 3/4 части ілюстрацій в цілях аґітаційних. Усунєне отже такого стану анархії лежить в інтересі цілої суспільности, а усунути його можна лиш через справедливе примінуванє законів а головне через реформу права виборчого до рад повітових і громадських на засаді зґальности, різности, безпосередности і тайности. (Брава і оплески).

Ще про Адама й Бадені.

Пос. Ст. пінський зґодив ся з тим, що говорив краєвий маршалок, аби діурни в краєвім Видлі були зарєсєрєвані для академічної молодіжи, яка нераз примирає з голоду. Бесідник супроти виволє пос. Адама заявляє, що до него не доходили скарги на повільнє урядованє краєвого Видлі. До сей самої справи повернув також пос. А. д. м., який по нараді з президєнтою лївиці, заявив, що він не мав наміру мішати ся до прав Краєвого Видлі, а маючи довіре до краєвого маршалка, вицфює свої внесенє, бо по виступі краєвого маршалка могла би втворити ся ситуація, яка робилаб вразнє, що тепер ходить о якусь особисту анїмозію або боротьбу.

Так отже воєний похід вшехподяків проти краєвого Видлі скінчив ся виступленєм і фєском. Замітню, що вшехподяки вважають найпєкучішою справою — виборюванє місць для урядництва — свого партійного контингенту.

Після сего забрав голос пос. Макух, щоб звернути увагу палати на функції контролюваня громадських зарядів через краєвий Видлі і повітові видліл, бо бувають дуже часто случаи, що в деяких громадських управах урядував вже й сїдлий судия і прокуратор, забираю громадські книги, а про те все не діл та старостів. І виходить таке, що нині громадські уряди урядують зовсім безкарно, урядують в той спосіб, що нищать громадське майно і всі його доходи. Буває нераз так, що в бога-

Дві міри для Поляків і Русинів.
Пос. Л. Винничук, вказуючи на фонд поліцейської краєвої виділки до розпоряджистості на допомогу для бурс, висловив бажання, аби краєвий рівномірно трактував бурси руські й польські, бо досі переважна часта фонду йшла на бурси польські.

При точні 10.000 кор., призначених для польських Sokółów і руських „Соколіз” виголосив довшу промову пос. І. Сандуляк. Своєю характеристичною мовою, називаючи поетичними порівняннями й аллюзіями вислови вів вагу „Сичий” та п'янував тих, що „Сича” оклеветали. Але в його мові не було гніву — тільки жартовливий тон, який осмілював високу ц. к. власті! Бесідник, слуханий великою аудиторією, що залюбки слухали сего наскрізь хлопського бесідника викладав задачі „Сичий”, їх гарну гуманну діяльність та ставив поправку, аби при субвенціях узгоджувано не лиш „Соколі” але й „Сича”, аби вони могли купувати собі пожежне знадб. Ми козаки — говорив він — але не з Запорозжя, бо воювати хочемо нічим іншим як просвітою. Ціле наше оружжя — се тота Сичова лента, але в ній нема ні порску ні динаміту! Найпроладез зброю, бож гаразд на світі не буде доти, доки шаблі не поржавіють, а кулі в морі не потонуть. Панів драгує назва „Сичий”, але на те нема ради, бо се імя любе селянам, а тато не має чого лютити ся на те, чи мама назве доньку Калиною, чи Мариною. Бесідник кінчить апелем до намісника, аби спинив переслідуване „Сичий”. Замітню, що польські послі бесідника оплескували, але його поправки не ухвалили. За ним не голосували всі польські послі й москвофіли.

В промовах пос. Кшиштофовича в справі заповнення Towarzystwa zteformowanej szkoły im. Galic. Tow. muzycznego приступлено до полагоди роздлу

театри й красні штуки, який прийнято після внесення комісії, узгоджуючи крім того поправку пос. Бернадзковського, аби „Tow. włościańskich teatrów” підвищити субвенцію з 2.000 на 5.000 кор.

По прочитанні інтерпеляцій засідане замкнуло о год. пів до 1-ої вночі.
(31-е засідане 1. сесії IX періоду сеймового з дня 31. жовтня 1908.)

Засідане розпочалося за відчитанем петицій; після того мотивував пос. Федорович своє внесення в справі зміни будівельного закону для м. Кракова. Внесення переслано до комісії громадської.

Відтак відповідав правительственный комісар гр. Лось на посольські інтерпеляції м. и. на інтерпеляції: пос. Сандуляк в справі громадських виборів у Волчківцях та в справі яворницького потоку; пос. Кивелюк в справі надужити учителя І. Нікоровича та ще на інтерпеляцію пос. Олесницького про поведене учителя Найбара в Славську.

По сім приступлено до дальшої, спеціальної бюджетової дискусії.

При IV. рубриці історичні пам'ятники домагалися пос. Пастор і Бойко збільшення заповнення на реставрацію костела в Бечу.

Оба внесення прийнято.

При XVI-ій рубриці: публічне безпеченство і кошта кватерования

Промовляли: пос. Думка, вказуючи на те що галицька жандармерія є орудиєм в руках пануючої класи, пос. Скварко, виводячи жалоби на протизаконність жандармерії в Мостищині і Перемишлянах, пос. др. Махух, обговорюючи коноспецкий процес, а пос. Старух, прецизуючи своє становище до жандармерії. По промові гр. Лося і пос. Мариєвського ділу рубрику прийнято.

З черги прийнято також VIII-у рубрику комуналізації.

При обговорюванню її забирали слово в загальній дискусії послі Стажницький, Стила, Єдинак, Біс, Кренжель, Целюх Вітох, Сандуляк і Лео а відтак і референт Єнджейович. В спеціальній дебаті поправив п. Старух м. петицію дорожників.

При голосуванню цілу рубрику VIII. про дороги прийнято а також дальшу рубрику бюджету водні дороги і меліорації тай то без дискусії.

При рубриці X-ій рільництво

після промови пос. Стефчика промовив презес кулек, Целюх і який кривдував собі на те, що підвищено рільничу субвенцію для „Промислів” та напад на її видання, хоч загалом признав, що вони поправилися. Добачив він політику в Стрийській молочарській Союзі, який кривдить польське krowy i starogalickie mleko. Зараз по ним забрав слово пос. д-р К. Левицький, який енергійно і влучно відпер атаку польського шовініста на наше просвітне товариство, диктовані хіба задрістю. Відтак приступили бесідник до обговорення справи аграрних операцій, займаючи ся особливо справою комасіції в Хишевичах.

О год. 3.45 відпочив кр. маршалок наради до вечера.

Пам'ятайте на партійний фонд! Посилайте датки на Народний фонд!

ТЕЛЕГРАМИ.

Дня 31. жовтня 1908.

В буковинському союмі.

Чернівці. (Тел. пр.) На вчорашнім засіданню союму прийшло до дуже острого конфлікту між п. Штрахером і румунськими послами. З обох сторін спесалися лайки та — мало не прийшло до фізичної зневаги. Маршалок бар. Василько мусів непервати засідане.

Чернівці. (Тел. пр.) Вчорашнє засідане союму тривало до 5 години нині рано. Союм ухвалив при абстиненції Русинів внесення п. Ончула в справі дорожничого додатку для учителів та закон про ренту оселі. В часі дискусії п. Ончул остро заатакував маршалка, котрий серед оплесків цілої палати відповідав на зроблені закиди. На ті закиди реагував також президент краю, п. Блайбелен. Ухвалено бюджет на 1908 р. і бюджетову провизорію на першу половину 1909 р. Маршалкові одноголосно ухвалено подяку й признане.

Заворушення в Чехії.

Прага. (Тел. пр.) Вчорашній день проминув супокійно. Вістка, неначеби на неділю мало сюди приїздити багато німецьких студентів з чужих університетів і з Німеччини, неправдива.

Устє. (Тел. пр.) Передвчєра о 8 год. вечером пробував гурт молодиків на Торговій площі викликати заворушення. Поліція їх розігнала, причім арештувала 8 осіб.

Брікс. (Тел. пр.) Наслідком заряджень, виданих властями, передвчєрашній вечір проминув супокійно. Кіннота розганяла гурти демонстрантів, як тільки де збирались.

Духів. (Тел. пр.) Вчєра відбулось тут велике народне віче, по котрім його учасники хотіли уладити протинімецьку демонстрацію, одначе поліція їх розігнала.

Кральовдвор. (Тел. пр.) Передвчєра вечером прийшло тут до великих заворушень. Чеські національні соціалісти й радикали ходили вулицями й товкли вікна німецьких домів і фабрик. Двох політичних урядників і коменданта жандармерії, котрі пробували привернути супокій, закинено каменями й ранено. Вчєра приїхало сюди коло 40 жандармів.

Жатец. (Тел. пр.) Передвчєра о 8 год. вечером відбулись тут грімі демонстрації, в котрих брало участь коло 2.000 осіб. Демонстрації покінчили ся о 12 год. вночі.

Пертракціи Болгарії з Туреччиною.

Софія. (Тел. пр.) Правительство ухвалило поручити міністри торговлі, щоби удав ся до Царгороду, та розпочав з турецьким правительством переговори в справі узання незалежності Болгарії. В характері секретаря товариства йому шеф президентського бюро в міністерстві заграничних справ, Мільчев.

Позиція Ізвільського захитана.

Петербург. (Т. пр.) Позиція Ізвільського станє ся неможливою до удержання, наколи в Думі не виправдає свого поступовання. Удержує ся загальна опінія, що на него ділали німецькі впливи.

Краєва позичка Буковини.

Чернівці. (Тел. пр.) Союм при кінці вчєрашнього засідання ухвалив затягнути краєву позичку в сумі 16. мільонів кор., по тім засідане замкнуло.

Зі сойма.

Бєрно моравське. (Тел. пр.) Союм учєра замкнуло.

Зальцбург. (Тел. пр.) Союм прийняв учєра по короткім умовитованню без дискусії проект закону в справі зміни краєвої ординації, нового краєвого статута, введення виборчого примусу і створення нової 4-ої виборчої класи.

Опава. (Тел. пр.) На вчєрашнім засіданню союм прийняв нову виборчу ординацію. Після нового проекту буде вибраних 55 послів. Виборче право в загальній курії звязане з дворічною освітою.

Кн. Юрій в Росії.

Петербург. (Тел. пр.) Цар прийняв учєра сербського царевича на авдієнції, котра тривала звиш годину. Потім царевич представив цареві свою дружину. Пасіч Ізвільський не були присутні в часі авдієнції.

В Туреччині.

Царгород. (Тел. пр.) Між молодотурками, Греками і Вірменами прийшло в справі виборів до парламенту до порозуміння. Має бути вибраних: 4 молодотурків, 3 Греків, 2 Вірмен і один Жид.

Царгород. (Тел. пр.) Щораз більше появляє ся атаків прєси проти великого вєзира Кіяміля Паші.

Заговір в Болгарії.

Софія. (Тел. пр.) Прєса доносить про анонімний лист, котрий мав прийти до корольовського двора про відкрите заговору проти Фердинанда, упрянованого Санданским. В тій справі розпочало ся слідство під контролю міністра поліції.

НОВИНКИ.

— З львівського університету. Ректор львівського університету проф. Марс з деканом лікарського видлу проф. Сєрадзким та професорами Гальбаном і Юрашом були нині на авдієнції у намісника д-ра Божинського і представили йому конечність виглядана льокалів для неврологічно-психіатричної амбулаторії проф. Гальбана та лярінгологічної амбулаторії проф. Юраша, котрі вистарили би на поміщенє збільшеного числа студентів та відповідали найконечнішим вимогам науки. Намісник уповажив ректора, щоби при помочи технічного бюро намісництва і в порозумінню з дотичними професорами заняв ся безпременно вигляданєм таких льокалів, а також заявив, що одержавши конкретні внесення, предложити їх зараз міністерству з найгорячішою зі свого боку піддержкою. Заки обі амбулаторії будуть уладжені, професори університетських клінік, числячи ся з конечністю науки, примістять їх поки що у своїх клінічних будинках. При тій нагоді ректор університету торкнув ся справи приспішеня будови проєктованих чотирох клінік, для котрих лєди один проект виладжено і передано краєвому видлєво до заопіювання. Намісник заявив, що проект будови другого будинку, призначеного для двох клінік (окулістичної і лярінгологічної) вже викінчує ся і що для приспішеня виладженя плянів для психіатричної клініки, з огляду на недостатку технічних урядників в намісництві, постарьєт ся о те, чи то прийнявши приватних техіків за контрактом до намісництва, чи то відділавши виладженє плянів приватному техікови, який знайшов би ся з відповідною спеціальною кваліфікацією, при такій будові конечною, справу по змозі приспішити. Також заявив намісник, що постарьєт ся вйти в порозумінє з краєвим видлєвом в тім напрямі, щоби будова двох клінічних будинків, для котрих плянє вже готові, чи будуть готові, розпочала ся з весною найближшого року.

— З угорської Руси. Як доносить будапештєнська „Недєля”, в сєлі Терновім мармарошськ-

го комітату заведєно школу для старших неграмотних. Заслуга в тім ділі місцевого пароха о. Алексія Горзова та учителя І. Мигалки. О скілько звісно, є се перша того рода школа на угорській Руси.

— Клопоты господина Гецева. З Бучача доносять нам, що проводи́та тамошних москвофілів, проф. Гецева, котрий, хоч перенесений до Коломиї, все ще товче ся по бучачькім суді, обікрала власна служниця Софія Шушницька. Арештовано її в хвили, як міняла вкрадений 25-рублевий банкнот. Російські банкноти господин Гецев переховував мабуть як народну святість, привезеним з послїдної проці до Почаєва та інших „істинно-руських” місцевостей.

Оповідки:
Калевалар Завтра, в неділю: 20. по С. лат. Всіх Святых). Позавтра, в понеділок: Платона (лат. Елтія). Віторок: Авдія (лат. Бібія).

— Дрібні вісті. „Wiener Ztg.” оголосила розпорядженє міністерства внутрішніх справ в порозумінню з містерством справедливости в справі одвічальности і обовязку винагородженя за шкоди, заподіяні моторним рухом.

— З'їзд Широкого Народного Комітету відбув ся в понеділок дня 2. падолиста в комнатах Бєсїд (Львів, Ринок ч. 10, 1. поверх). На днєвний порядок: „Огляд політичної ситуації в краю і державі”. Початок нарад о годині 9. рано. — Вступ мають тільки члєни Широкого Комітету і послі сторонництва. Кому не доручено запрошеня, може його дістати при вступі на салию.

— Репертуар львівського руського народного театру в Станиславові. (Саля тов. ім. Моношка. Початок представлєня о год. 7.30 вечером).

В неділю, дня 1. падолиста о год. 3. пополудни по знижєних до половини цінах: „Сватанє на Гончарівцї”, народна оперетка Гр. Квіткі Осьновенка; вечером о годині 7.30 „Чумаки”, комедія в 4 дїях Карпенки Карого.

Віторок дня 3. падолиста с. р. „Продана наречєна”, опера в 3 дїях Ф. Сметани.

В сєреду, дня 4. падолиста с. р. „Романтичнї”, комедія в 3 дїях Ростандє.

— З нагоди 50-літнього ювілею свьєщенствє Сго свь. папи Пія Х відправить ся в архікат. церкві свь. Юрія д. 1. листопада (завтра) о год. 9. торжєствєнна служба Божє архієрєйська.

— Заупокійне богослужєне в пам'ять бл. п. д-ра Омєляна Огоновського, профєсора львівського унїверситєту, відбудє ся дня 2. падолиста о 9. год. у Волоській церкві у Львові.

— Народний Комітет рішив на засіданню дня 24. с. м. зложити ВП. Панам Адвокатам, д-рам: Мих. Новаковському, Яр. Олесницькому, Йос. Партицькому і Волод. Старосільському — сєрєчну подяку за безкорисну і успішну оборону коропєльських сєлян перед трибуналом в Станиславові, а з осібє ВП. д-рови Партицькому, що заняв ся приготовлєнням цілої оборони. — Д-р В. Охримович, заст. голови, д-р В. Бачинський секретар.

— Пригадуємо, що загальні збори „Народної Торговлі” відбудуть ся дня 2. падолиста о 4. год. з полудня.

— Театр „Сокола” у Львові відиграє завтра „Не ходи Грицю на вечерницї” народний образ зі співаним і танцями в 5. дїях Старицького. Початок о 6. годині.

— „Львівського Бояна”. Великий концерт тов. „Львівський Боян” відбудє ся уже дня 5. падолиста с. р. в сали „Народного Доу”. Крім устєх чинних члєнів товариства возьмуть також участь в концертї: славний оперовий співак барітон варшавської опери п. І. Шиманський, плянїст-консерваторист п. Тарас Шухевич, тов. сьп. „Бандурист” і повна військова орєстра 15. п. п. з капєльником п. Конопаском. Хорами будуть диригувати п. М. Волошин і п. В. Безкорований. Білєти вже можна замовляти в книгарні ім. Шевченка. Подрібно програму оголосити „Діло” в понеділок а ві второк появлять ся афіші. Проба з орєстрою відбудє ся уже ві второк дня 3. падолиста о годині 6.30 в комнатах „Бояна”. Хто на сїй пробі не явить ся, не буде міг брати участі чинної в концертї. — Видіт.

— На руську гімназію в Яворові на книжочку Краєвого Союзу Кредитового ч. 7777 зложили в коронах слїдуючі П. Т.: Сидор Британ у Львові 100, Р. Юрчинський з Чорної 5, М. Бєбєрський з Ванєвич 3, М. Криницький з Кожківської збірка 72, Ю. Шухевич в Тарнові 2, Семен Хандога з Острєви 2, Ізбєла Хандога з Острєви 1, Волод. Струтинський, Вияк. Яворський і д-р Мих. Зобків з Сараєва 60, Евг. Лукашєвич з Домброви 5, П. Кирчів з Гинович 1, А. Танчакський з Ознірів 10, В. Бєрежанський з Бродів 1, Омєлія Алексєвич з Ожомі 2, о. Мих. Тєлєп з Рогізна 5, о. Андрій Тєлєп з Ожомі 10, о. Йосиф Фолєс з Сквилово 20, Краєвий Союз Кредитовий у Львові 100, д-р Єзєн Вашик з Зборова 12, Кость Пяньковський у Львові 20. Разом 432 корон.

— Ширіть популярні брошури! Ще можна дістати в Народній Канцєлярії отсі цікаві брошури: 1) Діяльність парламенту заг. гол. в податкових справах нап. д-р К. Левіцький. 2) Перший рік парламенту заг. гол. нап. д-р К. Левіцький. 3) Церква в Руськє сєлянстві, бесіда п. Будзиньовського. 4) Народний Катєхизм — всі по 10 сот. 5) Віддєленє сєл. посілости, внесенє п. Войнаровського. 6) Украйиньє та москвофілі 7) Із великих дїяч — всі 3 по 20 сот. Крім того „Русько-німецькі розмови, ціна 1 кор. На перєсилку треба долати на 1 книжку 5 с., на 5 кн. 15 с., на 10 кн. 20 с., 20 кн. 30 с., більше 60 с. Хто приславє перєказом, муситє долати 6 с. для листовоша. — З Народної Канцєлярії, Львів, ринок, ч. 10.

— Вийшли і сими днями розсилаємо 7 і 8 ч. „Бжолі” і просимо о вирівнанє залєгlostей та не наражати нас на страти і неприємности, яких вже маємо доволі... Як що Вп. Родимці руководити мусить ся совістю і любовю до рідного слова — з 1909 р. будемо видавати наш журнал двічі у місяць під іншою назвою. Коли кожний з наших дотєперішніх читачів з'єднє нам бодай одного передплатника — будемо могли вже сьміло і без перешкод йти дальше вибраним шляхом та посвятити весь йати і любов так важкої а хосєнній праці. В надії, що не стрінемо гіркого розчарованя, розсилаємо числа ще й всім тим, які досі не надіслали передплати а не звернули нам перших чисел. — Рєд. „Бжолі”.

— Монастир ОО. Василіян в Бучачі потребує сєйчас дєка безжєнного, здбного до ведєня хору. Ближшє уловія уділитє монастир письменно або устєно.

Урядові вісті.

§ Іменованє. Цісар іменовув надзвичайного профєсора на львівській політехніці, Івана Левинського, звичайним профєсором.

Посилайте датки на будову великої бурси на школи Руського товариства педагогічного у Львові ул. Сикстуська ч. 47.

Де „Народної Гостиниці” приїхали дня 31. X. 1908: Михайло Кривинюк, Краків; Бернгард Ліхтенштайн, Дрогобич; Іван Борис, Бучач; Ізидор Єлюк, Перемишляни; д-р Ярослав Олесницький, Дрогобич; Василь Покришка, Підпечери; Дмитро Логаза, Підпечери; Кароль Шаніра, Краків; Володимир Метик, Борислав; Филип Фрайденцшль, Тернопіль.

Всі ми потребуємо від часу до часу покріплєня, бо робота з'уживає сили. Знаменитим покріплюючим засобом є емульсія Скотта, що складаєт ся головно з тєрану з печінки а протє є дуже смачна і навіть найслабші жолудки легко її травлять. Дістати можна емульсію у всіх аптіках.

Против недокровності

уживайте емульсію Скотта, котра збогачує кров і швидко витворює здоровє м'ясо.

Емульсія Скотта

добра для молодих і старих. Скоро поправа Вас здивує і вдоволить а одна проба Вас перєсвідчить, як перєсвідчила тисячі осіб за послїдних 32 лїт.

Ціна оригінальної флашки 2 кор. 50 сот.

Дістати можна у всіх аптіках.

Надісланє

(За сю рубрику редакція не відповідє).

ПОЗІР!

Маю честь донєсти П. Т. Публіці, що я отворив

сальон свьіжих цьвітів

у Львові при ул. Академічній ч. 26.

Поручаю взознові цьвіти, весільні і на іменин бучєти, нагробні вінки, як найгустовішє укладані, а також поодинокі цьвіти на штуки по дуже приступних цінах.

Прощу о ласкаві відвідини та піддержку мого інтерєсу і пишущє з поважанєм

1637 1—4

Петро Боднар.

АДВОКАТ

Д-р Жигмонт Лєзер

перєніс свою канцєлярію при ул. Сикстуській з дому ч. 34 до дому ч. 33. 1635 1—1

ЛІКАР-ДЕНТИСТ

Д-р Іван Бєрежницький

перєсєлив ся по осьмолїтній практиці у Відні до Львова і ординує при ул. Коєцюшка ч. 1 а (побіч „Гостиниці”) від 9-ої до 1-ої перед полуднєм і від 3-ої до 6-ої по полуднє.

1117

Адвокат

Д-р Іосиф Партицький

Лїтєр Д-р Роман Яросєвич

в Станиславові ул. Собієвського ч. 22, над кавярнею „Габсбург”. 673 4—3

ДЕНТИСТ

Д-р К. Левандовський

Львів, ул. Галицька ч. 7 (над Центральною кавярнею). Виймає, пльомбує і вставляє зуби без болю. 5713 2—2

ДОЦЕНТ ДЕНТИСТИКИ

Д-р Теодор Богосєвич

ординує як звичайно ул. Ягайльовська ч. 7. 1438 14—26

АДВОКАТ КРАЄВИЙ

Д-р СТАНИСЛАВ ЧИКАЛЮК

в Тернополі

перєносьєт з днєм 1. падолиста с. р. свою канцєлярію до дому при ул. Тарновського (давня Омїковецька) ч. 28, напроти Суду повітового. 1685 3—?

Знана школа крою

Е. Вєкєрувнї, почала науку. — Вписи щодєнь. До набутя всїлякі форми. 1560 3—4

Копєрницький і Син

Оптіки і Мєханіки у Львові плєща Галицької ч. 1. (проти Банку Гіпотєчного на плянїнах плєщі Галицької) поручають:

Баромєтри авєрїєві по 7, 8 і 10 к. сьвітїлки по 12, 16, 20 і 24 к. Львівський плєнь по 12, 16, 24 і вкєштє. Заразєм поручаєт ся найбїльшєм асортї окуларї, цїєкєри, лїопї і вїдїльні кінї прїборє оптічнї.

Вєлїкї замєрєкє полагодуєт ся як найкорєнє і найдєшевїє.

Власна робітня тапїцєрська і столїарська.

порує: дамські футра, мужєські і до подорожі. Жакєти з перських баранів, астраханів сєльськїнів. КОВНІРІ боа і зарукавки. ВЕРХИ до футєр. Низькі цїни.

Для Всє. Духовєнствє на сплати в логїчних рєчах. 1335 3—4

ПЕРША ГАЛИЦЬКА

Спїлка імпорту камінного углє

у Львові, ул. Сикстуська ч. 25. 184310—20

В. Прімус Сп. С. Ігліцький

у Львові.

МАГАЗИН ФУТЕР

Уголь камінний

Брикети Антрацит

найліпшої якості

порує

ПЕРША ГАЛИЦЬКА

Спїлка імпорту камінного углє

у Львові, ул. Сикстуська ч. 25. 184310—20

Виходять у Львові щодня (крім неділі і свят) о 6-й годині по полудні.

Передплата і інсерт приймають у Львові: Адміністрація „Діла“, Ринку ч. 10. Бюро газет „Одесского ула“, Київського 2; О. Соколовський, Пасаж Галицький ч. 9; К. Вухтаб у Карла Людвига ч. 28. — У Відні: М. Dukas, I. Wollsele 9, F. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollsele 11; Haasenstein & Vogler, Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse 1. 18, U. FRANKOPART I. GAMBURGI; M. Haasenstein & Vogler.

Реклажка, Адміністрація і Експедиція Ринку ч. 10. — Рукописи зворотять ся лише за попереднім встановленням. — Репліканти неоплачені візні від порту.

Діло

Число телефону 261.

Передплата на „ДІЛО“

в Астері: за три місяці: 33 к. 44 корон
на цілий рік: 33 к. 44 корон
на рік: 16 к. 22 к.
в Львові (без почтової пересилки):
на цілий рік: 28 к. на рік: 14 к.
на чверть року: 7 к. на місяць: 2 к. 24 к.
Почасові числа комітету у Львові 10 с.
на проміжні 12 с.
Оголошення в газеті приймають ся по 30 с. за одну стрічку інсертую або за 1 міну, а з у-
буль „Надсавне“ по 60 с. — Подати і вжити
отримані числа ся по 20 к. за стрічку.

Реклажка і наклеюють ся інсерт платити у Львові.

Результати?

„Коли в соїмі є дійсно добра воля довести до аки-будь можливих відносин, то вже часткове поладжене їх було би П. сьвідомостю; цілковите поліпшене їх було би доказом противним, а та обставина зовсім не могла би скріпити в нас пересвідчення, що є доброю та тактика, яку ми ви-
брали і якої доси придержуємо ся, та не могла б вивести нас апробати П. серед нашої суспіль-
ности“.

В отсих словах голови Українсько-руського Клубу, сказаних в його бюджетовій промові, польська соймова більшість дістала автентичне вняснен-
ня тактики нашого соймового представництва в теперішній сесії сойму. Хоч досвід, зібраний в попередній каденції сойму, настроював як най-
більш песимістично; хоч польсько-руські відноси-
ни в краю дійшли до найвищого напруження; хоч під кличем боротьби проти руських домагань за-
порученої основними законами держави національ-
ної рівноправності з'єднали ся всі польські партії в один табір; хоч перед самим скликанням сойму зі шпалет такого міродатного днявника, як орган презеса парламентного і соймового поль-
ського кола вдав такий своєю заборочістю просто провокуючий клич, що руський нарід мусить при-
знати цілу Галичину „польським краєм“ — мимом руських більшостей в східних повітах, клич, який всю нашу етнографічно-політичну окремішність збуває легко-
важною фразою: „руські більшості в східних по-
вітах польського краю“, — то наша соймова ре-
презентація, маючи на увазі, що се зачинає ся законодавчий період нового, нововибраного сойму, все таки рішила зачати аб ово і виступити перед форум сойму з домаганем заспокоєння по-
треб нашого народу в такій формі, яка — як ми бачили з бюджетових промов польських послів — зустріла ся навіть з признанем з польської сто-
рони.

Та чи зрозуміла ся польська більшість галицького сойму, чи зрозуміла вона, від чого зале-
жить така або інша тактика наших послів у соймі і парламенті і загалом шляхи нашої націо-
нальної політики? Не нам слабіш меншості, а могутній більшості сїї палати рішати, — заявив в тій самій бюджетовій промові голова Українсько-руського Клубу. Як-же ж рішила та польська соймова більшість? Яку відповідь дала вона речни-
кам „потреб нашого народу“?

Коли візьмемо на увагу бюджетові промови речників польських партій, то годі знати вдово-
ляючу відповідь на се питане. Форму, в якій були поставлені домаганя нашому народу, вони прийняли з признанем, але зміст тих домагань або обминули лустими фразами або — на скільки спинили ся над ним (прим. гр. Пінійський) — від-
несли ся до нього негативно.

Зі сторони, яка хоче ухилити ся найбільш прихильно до „оправданних потреб руського на-
роду“, вчули ми тільки „дельфійську“ відповідь, що „права до розвитку ніхто нам не відмовляє, але про способи і шляхи, які ведуть до розвитку, отворена дискусія“. Тимчасом, коли способи, які ведуть до розвитку, відняті, коли шляхи, якими розвиток мусить поступати, замкнені, то „призна-
не права до розвитку“ являється ся не тільки лу-
стою фразою, але гірким насміхом. І о те власне веде ся ціла польсько-руська боротьба, що руський нарід хоче мати право і змогу сам рішати про способи і шляхи свого розвитку, а польська соймова більшість стоїть на тім, що те рішане належить виключно до неї.

Як вона рішала доси, про се всі знаємо, і се власне довело до теперішнього стану польсько-руських відносин. І тепер вона повинна була зявля-
ти, що вона думає в сїй справі на далі, — але вона цього не зявляла, в бюджетових промовах польських послів годі дошукати ся такої зявля-
ти.

Замість того з уст генерального референта бюджету, пос. Мілевського, впади слова, яких не можемо поинути без коментарів. „Ціла дискусія, — сказав він — на скільки відносилася до руської справи, — була для мене певною поті-
кою по тих болочних перекодах свого року, а рівночасно збудила в мій жал, що не чули П. в Відні, а може і в Берліні, де так часто висува-
ють проти нас як аргумент руську справу“. Коли сї слова значать, що бюджетова дискусія в руській справі до к а з а л а, що руська справа вже поагоджена, що П. вже не можна висувати як аргумент проти Польків, то перед таким ро-
зумінням тактики наших соймових послів мусимо з як найбільшим натиском остеретти польські по-
літичні міродатні круги. Се значило би, що ті круги не думають узгляднити змісту дома-
гань, поставлених нашими соймовими послами, а тільки хотять покористувати ся формою, в якій ті домаганя були поставлені, щоб мати перед широким світлом „доказ“, що нашому на-
родови під польським правлінням не дієть ся ніяка кривда.

Перед такою політикою мусимо з як най-
більшим натиском остеретти. Польські політики вже мали нагоду перекопати ся, що така політи-
ка, замість до успоєння, веде до ще більшого напруження відносин. Руська національна політика від 1895 р. до нинішнього дня була власне безпо-
средним наслідком польської політики супроти Русинів в рр. 1890—1895.

З уст деяких польських бесідників падало домагане, щоб наші послі не тільки виступали спокійно в соїмі, але також старали ся впливати успокоюючи на народні маси. Ставлячи такий де-
зідерат, польські послі дали наглядний доказ, що вони не мають ніякого зрозуміння для того, в чім лежить суть руської національної політики і загалом новочасної політики народних мас. Ім, що не мають ані зрозуміння ані серця для потреб

народної маси, злать ся, що вона ані не має об'єктивних потреб ані не є їх суб'єктивно сьвідомо-
ма, а тільки: от так, прийдуть „агітатори“ і „під-
бурять“ П., та що так само можна П. також „у-
спокоїти“. А тимчасом нема нічого хибнішого, як так розуміти справу. Наша народна маса і має об'єктивні потреби, які пекучо домагають ся як найшвидшого заспокоєння і зовсім сьвідомо від-
чуває їх, так що цілий секрет довіря, яким вона обдаровує П. політичних провідників, лежить в тім, що вони мають отворені очі і серце на ті потреби і домагають ся заспокоєння їх. А нехай вони тільки замкнули би очі на ті потреби, не-
хай хотіли би вивести в народні маси, що ті по-
треби не існують, що так, як тепер є, є зовсім добре, — народна маса замкнула би також перед ними своє серце, відвернула би від них своє довіря.

І тому наші послі не можуть „успо-
коїти“ нашого народу. Вони тільки можуть ака-
зувати шлях, який веде до справжнього успокоє-
ння, і вони його показують: сей шлях — сповне-
не домагань, заспокоєння потреб нашого народу. Але саме успокоєння залежить не від них, тільки від тих, в чийх руках лежить сповнене тих дома-
гань, заспокоєння тих потреб. Сповняйте домаганя руського народу так, як ви хотіли би, щоб були сповнені домаганя вашого власного народу; признайте йому на його землі все те, що ви хо-
тіли-б, щоб були признає вам вашій власній землі, не здержуйте штучними запорами його роз-
витку, як не хочете, щоб ваш розвиток був спино-
ваний, а дайте йому такий самий вільний про-
стір, о який борете ся для себе, — а тоді успо-
коєння прийде само собою.

Тоді не треба буде аж придумувати спеці-
альних метод „divide et impera“ в ролі тих, з я-
ким виступив гр. Пінійський, — щоб з „уміро-
ваних і порядних“ москвофілів і так само „уміро-
кованих і порядних“ Українців виторити угоду групу, приєднати її дешевими уступками і для поль-
ського правління і при її помочі, обернувши її в жандармів визвольного руху власного народу, панувати над нашим народом. Новочасна нація з природи річи ділить ся на верстви, з яких ко-
жда має свої окремі інтереси і цілі. І не сковають тільки нашого народу кайданами національного гнету, лишіть йому свободний простір для націо-
нального розвитку, а тоді він з природи річи розді-
лється ся яснійше на окремі суспільні категорії і з природи річи наступить зближене між анало-
гічними категоріями серед руської і польської суспільності.

Але коли замість того всего польські політи-
чно міродатні круги думають тільки покористува-
ти ся формою виступів наших соймових послів у тій цілі, щоб перед центральним прави-
тельством держави і перед публічною опінією широкого світа мати „доказ“, що руському на-
родови ніяк к і вда не дієть ся, що він ніяких по-
треб і домагань не має, — то нехай тямлять, що се їм не владсть ся. Наш нарід має за багато не-
заспокоєних потреб, він знає до сьвідомості свого поневолення на всіх полях суспільного життя, щоб мовчати супроти такого „доказу“.

3 внутрішніх справ.

Реконструкція кабінету.

В віденських політичних кругах — як доно-
сить „die Zeit“ — заперяють, що цісар уже в найближших днях погуче провідників сторон-
ників, або його поінформували про внутрішню ситуацію; після того цісар рішати ся що-до роз-
в'язання кризи.

Заявляють також, що президент кабінету, бар. Бек в найближших днях візьметь ся до пе-
реговорів з партіями в справі реконструкції ка-
бінету. Як певну річ приймають, що міністри крале чеський і німецький, Прашек і Праде у-
ступлять. На місце Прадего має прийти п. Шай-
нер або Перельт. Від результату переговорів з чеськими сторонниками буде залежати, чи на-
ступником мін. Прашека буде хтось з чеських аграрів, чи котрийсь з чеських членів палати па-
нів. Далі вневияють, що уступити міністер судів-
ництва, д-р Кляйн, та що на його місце прийде котрийсь з християнсько-соціальних послів. За те д-р Фідлер імовірно полишить ся в кабінеті. Якби бар. Бекови не поталановило довести до порозуміння між сторонниками та колиб він і-
спілкум того не міг покинути до кабінету пра-
лементарних міністрів, то він мабуть зложить провізоричне міністерство урядниче та далі ве-
сти переговори зі сторонниками. Одне-
решт, колиб переговори з Німцями довели до бажаного порозуміння, а переговори з Чехами до жа-
ного результату, то прийде до влади парламен-
тарний кабінет, тільки на місце чеських парла-
ментарних міністрів прийдуть тимчасово чеські урядники міністрів, котрі так довго будуть вести ресортів справи, поки на основі порозу-
м'я з чеськими послами не прийдуть чеські пар-
ламентарні міністри.

Ситуація в Празі.

Побоювання що-до можливості заворушень у вчорашнім дні в Празі не справдили ся. Вчораш-
ній день проминув у Празі зодсім спокійно. Німецькі студенти не відбули свого демонстра-
ційного „бумлю“. Поліція зі свого боку зявля-
ла всілякі обережності в цілі збереження су-
покою.

В льокало чеської Ради національної зі-
брало ся учора рано, щоб бути говірками і в ра-
зі вибуху заворушень впливати спокоюючи на людність. О 9 годині рано поліція і жандарме-
рия об'їздили головні вулиці та не позваляли зби-
ратись публічно в більшій гурті. Перед ні-

мецьким касином поставлено сильний кордон жандармерії.

Німецькі студенти вночі з суботи на неді-
лю відбули збори, на котрих ухвалили з уваги на пануючі в місті відносини залишити в ту не-
ділю офіційний „бумль“, однак зстерегли ся при тім, що ся ухвала не може бути преюдика-
том на будуче. Про сю постанову студентська депутація повідомила директора поліції.

Се становище німецьких студентів мало той наслідок, що вчора національні погроми не по-
ворились. Виравді дехто зпоміж Чехів зивав до демонстрації перед німецьким касином, однак розважійші спинили надмірно палких погро-
мщиків.

Також пополудні і вечером у цілмі місті був повний супокій.

3 делегаций.

(Поправа харчу і платні жовнярської. Делега-
ційний „cercle“).

Пишуть нам із Будапешту: Справоздане про внесення християнсько-со-
ціальних делегатів в справі поправки хар-
чу і платні простих жовнярів, хоча се доповнити деякими, точнішими подро-
бностями.

Внесення те виходить із справедливого за-
ложень, що поправа харчу і платні жовнярів є та-
кою самою konieczністю, як піднесення платні офі-
церів, а може ще більшою і нагляднішою. Поне-
редні делегати австрійські ухвалили були таке „voetum“, т. є. внесення о поправу платні офі-
церів і простих жовнярів рівночасно, але угорські делегати спротивили ся тому і справа остала не-
поагоджена.

Сим разом правительство, — а відомо, що бюджет справ заграничних і військових укладають три міністерства, австрійське, угорське і спільне, — уложили бюджет в той спосіб, що узгляднили платню офіцерську, але поминули воєвцьку, так що порішено лишіть дати жовнярам сидіне таї ввати на рахунок державний їх видатки на знаді бе до чищення (Proprietäten) і видатки на пране біля. Фактом є, що правительством австрійське і спільне було за підвищенням платні воєкам о 5 сотиків денно, але угорське правительство оперло ся рішучо і справа улапа.

Задля сего вистосовано проти правительству так в засіданнях комісійних як і пленарних гіркі заміти. Шіб однак на самих замітах не скінчи-
лось, поставив делегат Цеглинський в комісії ре-
зольцію о конче підвищення жовнярської платні. Християнсько-соціальні делегати вдоволяли ся в комісії лишіть замітати, але приневолені ухвалою цілої партії, котра зібралася у Відні 24 жовтня, поставили формальне внесення на засідання пленар-
нім дня 29 жовтня, котре підписав і делегат Цеглинський. Польські делегати (консервативні, де-
мократи і лівовці, котрих є 6 в делегациях, як і делегат буковинський Василько) не підписали то-
го внесення, щоб не робити клопоту правитель-
ствам, та ревуально не протягати делегацийних нарад. Сі зглядні не могли спонукати делегата Цеглинського до уступства і він мимом просьби міністра-президента внесення підписав.

Дотичне внесення не мало надії на реальний успіх, бо всім було відомо, що над н-м мусить радити і угорська делегация, та що вона його не прийме. А як нема згоди обох делегаций, внесення стає безпредметове.

Правительством оттак було в клопоті раз, що те внесення вело би до незгоди і роздвоєння ав-
стрійської і угорської делегаций, а ще в більшій старі клопоті, коли те внесення окрім кількох хри-
стиянсько-соціальних послів, Цеглинського та од-
ного Чеха підписало багато делегатів з палати парів, так що разом підписало 31 делегатів, знач-
ить більша половина. Тоглі вже хотіли і другі делегати підписувати, але первістні внескодателі не прийняли їх підписів.

В тім скрутнім положенню правительства вля-
ди ся в переговори з внескодателями, результатом котрих був поданий вчора компроміс, що міні-
стерства зобов'язують ся вже 1908 р. виплачувати воєкам на їх знадіба 25 сотиків місячно (не тиж-
нево, як було подано в попереднім справозданні); до того від р. 1909 по 20 сотиків тижнево на пране біля, давати жовнярам вечеру або сидіне після їх волі — а від року 1910 постаратись о підвищення теперішньої платні по 5 сотиків денно кождою воєком.

Внескодателі згодили ся на компроміс і від-
ступили від свого внесення.

В той спосіб досягнуто в даній хвилі те, що було можливе. Правительством трохи збенегались, трохи уражені, але най вибачають; в уступствах своїх до Угрі послухають ся вже до такої по-
таливості, що заступниками робочого людю годі на се байдуже дивитись. Най боляй хлопські делегати додадуть їм на будуче більше характерности та відпорности супроти малярської беззглядности.

Християнсько-соціальні послі зложили деле-
гатові Г. Цеглинського за солідарну і непохитну підпору їх внесення особіну подяку.

Ще кілька слів — про делегацийний „cercle“, котрий відбув ся по двірським обіді дня 30. жо-
втя с. р.

В часі того „cercle“ цісар приступив між и-
до делегата Цеглинського і делегата з запи-
том:

В руський делегат? Цеглинський: Так, Величество! Монарх: Ви вже були в делегациях, чи по раз перший.

Цеглинський: По раз перший, Вели-
чество.

Монарх: Ви там пильно працювали.

Цеглинський: Після обов'язку, Вели-
чество, ще й в таку важну хвилю, як тепер. Монарх: Ви в соїмі єсте? Цеглинський: Нї, Ваше Величество.

Заграничний огляд.

Бунт в турецькій армії.

З Царгороду доносять: З приводу приказу, виданого п'яти батальонам 1 і 2 дивізії, котрі сто-
яли в султанській палаті, щоб вимашерували до Джеддага, в п'ятницю вечером зворохоби-
лась одна компанія. Жовняри в по-
ній зброї вийшли з казарми у Пері та, станувши перед нєю, сказали, що хотять піти до дому, або тільки тоді послухають приказу, коли ціла друга дивізія буде перенесена. Щоби здавити ворохо-
бно, полк стрільців, котрий прийшов із Солуна, одержав учора рано приказ, аби з музикою вий-
шов буцім-то на вправу, в дійсности-ж аби окру-
жив зворохоблену компанію.

Коли сю компанію справді окружили, ко-
мпанія розпочала стріляти. Бата-
ліон стрільців відповів на те сальвою. Посилалося коло 1000 стрілів, котрими 9 жовнярів на місці забито та 7 ранено. Компанія піддала ся, жовнярам відо-
браво оружя їх увязнено їх.

Ся подія викликала скрізь сензацію і несупокій. Вона дуже характеристична, бо таких по-
дій можна сподіватись більше, як власті не зали-
шать наміру усунути війська з султанської палати.

Берлінський Local Anzeiger приносить в тій справі ще такі подробиці: Батальон піхоти, з-
ложений із старотурків, котрий мав вимашерувати на провинцію, серед викликів у честь султана від-
казав ся слухати приказу. Міністер війни дав зго-
рохобленим жовнярам час надуматись та рівно-
часно помістити у казармі відділ молодотурецьких жовнярів, аби стеріг зворохоблений батальон. З радів старотурків посліпали вистріли на моло-
дотурецький відділ, супроти чого один з молодотурецьких офіцерів звелів стріляти. Від вистрілів згинуло або потерпіло рани 30 турецьких жо-
внярів.

Невдячні місія сербського королевича. Петербурська преса одногослоно констатує, що місія королевича Юрія зовсім завела надії Сербів Цар ввезення вправді королевича про свою прихильність для Сербії, однак не дав ніяких приречень що-до підпиртя її домагань, а тільки порадив, аби Сербія залишила воєнні плани. Тай Ізвольський в розмові з Пасичем просто заявив, що Росія не може з приводу Сербії розпочати війну з Австрією.

Так отже сербський королевич вертаєть ся до Бїлграду з розчарованем, від якого мабуть остудить ся його воєнний настрій.

Російська преса дуже невдоволена з такого результату місії сербського королевича. „Новое Время“ визнає Думу, щоби домагалась реформи російської дипломатії, бо Ізвольський і всі інші російські дипломати виявлялись нездібними вести й захищати російські інтереси.

З приводом сербської місії до Петербурга в'яжесть ся такий, характеристичний для політичних настроїв російської суспільности й російського правительства інцидент:

Відомий неославянський агітатор, приятель Поляків та і денуційний проти українства, проф. Погодин, вилетів у Петербург відчит про по-
ложене на Балкані та при тій нагоді дуже остро виступив проти австрійської політики в справі Боснії й Герцеговини. Після відчиту мала відбу-
тись дискусія, однак адміністрація її заборони-
ла. В тій справі поставили кудеті в думі інтерпе-
ляцію до правительства, зредговану і мотивова-
ну в противастрійським і панславистичним дусі. Дума великою більшістю голосувала за то ін-
терпеляцію; голосували за нею також праві по-
сли, котрі під часом всеславянських фраз приза-
були, що вони своєю ухвалою дезавуюють загра-
ничну політику правительства, Ізвольського і царя, котрі саме дали були підзати, що хотять зберігти „приятельські“ зносини в Астеро-Угорщиною.

Аж по невчасі правительственні фракції в думі отямались, і розпочались — не позбавлені впрочи найногого комізму — рекримінації всяких правих і октябрських „жубрів“ у „поміроканий“ пресі проти підступних кадетів, котрі перехитри-
ли думу для своєї справи. За те ліберальна преса ликує, похваляє думське рішене та чванить ся, що зявляти ліберальним кадетам дума висказалась за „спільністю всіх славянських інтересів“.

Нічого й казати і обі сторони, і „ліберальні“ кадеті, і реакційні праві й октябристи — яке їхало, таке здибало!

В справі нашої просвітної організації.

(Допись з нагоди 40-літнього ювілею „Просвіти“).

Сего року припадає як-раз 40 літ від часу-
як гурток молодих людей, перенятих ідеєю на-
родного відродження, ідучи за кличем: „просві-
тою до добробуту“, зложив товариство „Просві-
та“. З малых початків розвивало ся се тов-о з року на рік: йому прибувало раз-враз ширших робітників; його програму поступено розширюва-
но, а діяльність поглиблювано так, що по 40 лі-
тах тов-о се може похвалити ся неабиякими у-
спіхами: 1924 ч читальне, 39 філій „Просвіти“ — самі числа говорять за себе.

І коли сего року се наше найстарше прос-
вітне тов-о приступає до святкування свого 40-
літнього ювілею, позволю собі з тої нагоди поро-
дити

Дати беру зі „Збіту тов. „Просвіти“ за р. 1906

Прощу прочитати!

Повідомляю П. Т. Публі-
ку, що реставрацію при-
ул. Собеского ч. 26

„під Слоном“

ШУЛИМ ШТОФ, властитель реставрації „під Слоном“ при ул. Собеского ч. 26.

я обняв назад у власну управу. Дікуючи за догосерішну піддержку прошу о дальшу ласкаву память.

— З педагогічних кіл пишуть нам: Неразбуває, що до якоїсь гімназії приходять ученики з інших заведень та представляють себе мучеником за свою народність, шукає поміч у наших людей або приюта в руських бурсах. Часом ті жалі й правдиві, бо діточі вибрики руських учеників в інших школах бувають незвичайно остро карані. Але ласкає нас і те, що за маскою мучеників укриваються такі індивіди, що наброїлися в однім і другім місці, йдуть далі пробувати щастя, апелюючи до патріотизму або доброго серця наших людей; а одержавши яку поміч, поганю відтак відплачують ся. Так стало ся воно і тепер в однім місці. Прийшов один ученик, вже й в старшій віці, став представляти свою біду (в якій і справді жив), жалував ся на переслідування польських професорів і просив о прийняття до школи і бурси. Хоч те нарікання на бущих професорів не дуже подобалося учителям, однак на слова деяких отців духовних, що кермували ся більше серцем як розвагою, прийнято таки хлопця в бурсу. Однак небагом показало ся, що прийнятий вів гуляючи життя, деморалізував молодших і заводив неможливі бучі з своїми товаришами, що не йшли йому під лад. Наслідком того вимовлено йому місце в бурсі. Тоді покинув він гімназію, а з мети за те оклеветав в гідний спосіб своїх товаришів з бурси перед гімназійною дирекцією з тою ціллю, щоб спричинити їх виключення зі школи. По невчасні віднесені ся настоятелі бурси з запізненням до попередніх гімназій і одержали з вітаним найгірші о ним вісти. Між иншим показало ся, що надуваючи там різних людей на пожички, які уживав на гуляння, використав також нашого американського єпископа, обіцяючи йому, за одержану поміч кінчити гімназію і вступити в його клас. При виїзді знов з останнього міста стало голосно між польською молоддю, що сей чоловік продав свій руський обряд за заплату 200 кор. Розуміє ся, що зовсім не жалують за такою втратою, як і не завидують польським побратимам такого набутку! Прикро нам за се писати. І хоч такого злія, славити Бога, у нас дуже маленько, всеж таки треба перед подібними людьми стеречи і наші інституції і нашу добру шкільну молодіж. Беручи товчок з повисшого факту, гадаю, що наші інституції повинні в подібних случаях поступати обережно і засягати завжди опінії від своїх довіреників з тих шкіл, з яких нові ученики приходять. Певно, що тут треба поступати з найбільшою виrozumістю і узглядяти всім молодечі похибки, яких може допуститись передше хлопці з легкомудрости, горлячовости і под., бо з таких молодців можуть вийти ще найсмішніші люди. Але зіпсовані індивіди повинні ся завжди держати здалека, бо від них може вийти для наших інституцій лише шкода. Повисший факт нехай буде також пересторогою і для нашого американського єпископа, щоби не кождому духови врів, що до него навіне ся; і хоч як відчуває він брак кліру, щоби добре звідував ся про характер людей. Бо ліпше мати якийсь час й менше кліру, як прибрати собі провідисвітлі, з котрими би відтак не знав, що діяти. — *Добромишленник.*

— Краєва рада шкільна а руські шкільні підручники. Читаємо в „Буковині“: Недбалство галицької краєвої ради шкільної в справі печатання шкільних учебників в руській мові доходить до крайніх границь. Уже від чотирох літ вичерпаний наклад „Вправ латинських“ Прухницького для III класу і тін, шість літ минуло, як розпродано грецьку граматику для III класу, інших книжок також годі дістати, а славетний краєвий рад шкільний і не в голові зарадити цьому браку шкільних книжок на нашій мові. Розуміє ся, що така господарка можлива лише в галицькій краю неімовірностей! Може се кого здивує, що аж буковинський руський орган мусить п'ятувати ся ганебну господарку, але коли маємо „щастя“ в справах шкільних підручників залежати від Галичини, то мусимо се зробити, тим більше, що в нас дуже болочо відчуває ся брак шкільних книжок. Діти не мають з чого вчити ся, приневолені оден другого запомогати книжками, а що се не виходить на користь молодечі, се повинно бути зрозумілим і такій вузкоглядній в руських потребах як галицька рада шкільна. Нам не понають, як могли руські члени галицької ради шкільної так довго терпіти таку аномалію. Звертаємо ся до них, щоби інтензивніше заняли ся справою, якої досі, здаєть ся, не добирали.

— В пам'яті заслуженого професора руської літератури на львівській університеті, д-ра Омеія Огоновського, відбуло ся нині рано в Успенський церкві у Львові заупокійне богослуження, в котрім взяли участь крім близької родини також гурток старших львівських Русинів і делегація читальні в руській духовній семінарії.

— Посмертна згадка. В Іваню пущім борщівського повіта помер 27 жовтня Григорій Бойчук, місцевий хлібороб, оден з найбільше осявідомлених селян патріотів в околиці. Брав участь в ширшій народній житю, будучи діяльним членом борщівської повітової організації і навіть виділеним „Народного Дому“ в Борщеві. Інтересуючись живо політичним рухом свого народу, спішив на кожне віче, нераз аж до Львова, і часто забирив голос в селянських справах. Брав також участь в масовій депутації руського народу до Відня по кровавіх баденівських виборах в 1897 р. Для своєї громади положив великі заслуги а в призначено його праці вибрано його громадським начальником, котрий то уряд сповняв вірше, так що за його вйтовання в селі не знало ні одного хуля. Як велике пошанування здобув собі покійний, виказав його похорон, в котрім взяли участь крім місцевих співгромадян також селяни з сусідніх сіл Єрмаків, Уста єпископського, з поблизького містечка Мильниці, а також гурток міщан і світської інтелігенції з Борщова. Пращальні промови вголосили о. Ухач з Єрмаків і о. Балько з Турляча, голова борщівського „Народного Дому“. Син покійного є учеником руської гімназії у Львові. — Г.

— Просвітно-економічний з'їзд у Львові а де-зідерати закордонних Українців. В 234-ім числі „Ради“ стрічаємо вступну статю, що доторкає ся важних справ з обсягу культурних взаємин з нашими земляками за російським кордоном. Наводимо її дословно: В кінці грудня сього року галицька „Просвіта“ съязкувати-ме сороклітній ювелей своєї діяльності а з нагоди сього съязкування скалика перший просвітно-економічний з'їзд для австрійської України. Наші галицькі земляки думають „зробити білянь дотепершньої роботи і дати почин до більше широкої, інтензивної і плянної праці на просвітно-економічній полі“. В програму з'їзду, що має поділитись на дві секції — просвітну й економічну, внесено такі справи: організація, видавничтво, громадянська гігієна, боротьба з альголізмом, сільське господарство, торгівля, промисл, фінансові інституції і т. д. З'їзд має обслужити інтереси тільки австрійської України, хоча, розумієть ся, він дуже цікавий і для нас, цікавий навіть з практичного боку, і через те ми широко радімо нашим культурно-просвітним інституціям, в пер-

шій лінії — науковому товариству та „Просвіті“ уважно поставитись до львівського з'їзду і по змозі взяти в ньому участь через своїх представників. Але, здаєть ся нам, з'їзд міг би заняти ся деякими справами, котрі вже безпосередно мають вагу для російської України і котрі притягнули-б з неї учасників у ширшому числі. Ми розуміємо такі справи, як вироблене одностайного українського правопису, порозуміння в календарній справі, організація популярних видавничств у тім напрямку, щоби вони по змозі могли придати ся як для російської, так і для галицької України. Все те такі справи, котрі вимагають порозуміння на з'їзді, в котрому були-б представники від обох частин української землі, і львівський з'їзд дав би до сього добру нагоду. Вже нераз підіймалося у пресі питання про український правопис, нераз звертало на себе увагу таке ненормальне становище, коли трохи не кожда українська часопись має свої правописні відмінні, не кажучи за те, що є чимало письменників і видавців, котрі не хотять пристати до якоїсь більш розповсюдженої норми, а додержують ся своїх власних відмін. А що найважливіше — ріжниця нашої правописи від т. зв. фонетичного, загально прийнятого в Галичині, становить чималі перешкоди для ширшого місцевих видань, особливо популярних у Галичині і навпаки. В звязку з сим може стати і справа видання популярних брошур для народу; було-б дуже добре, як би вдалось координувати видавничу діяльність, наприклад львівської і київської „Просвіти“, чим можна було би осигнати деякої економії засобів літературних сил і особливо — організувати обопільний збут своїх видань на Україні і в Галичині. Календарна справа, особливо заплутана з того часу, як київська „Просвіта“ зжила в своїх календарях заміни вже раз установленого термінологічного місяців інших варіантів — теж вимагає розгляду і спільного порозуміння. А в додатку скажемо, що нашим діячам на культурно-просвітному полі було-б дуже корисно приглянутись з нагоди з'їзду до роботи своїх галицьких товаришів, що вже мають тут сороклітній досвід. Отже ми вважаємо, що було-б дуже до речі, як би організаційний комітет з'їзду поставив у програмі (в просвітній секції) ще нові справи: правописну і календарну; а товариствам українським по сей бік кордону (в Росії) радимо обміркувати ці питання і по змозі пристати до роботи з'їзду в цьому напрямку. І коли-б навіть не удалось раз на все установа одностайний правопис цілком на наукових підставах, то все-ж таки може вдалось досягти такого порозуміння, котре усуне на деякий час практичні незручності відмін нашої правописи, особливо що торкає ся нашої ріжниці з Галичиною. — Як бачимо, питання, порушені в повисшій статі, незвичайно актуальні, а поладня правописних ріжниць і подібних справ бажать Галичане може горячіше, чим наші земляки за російським кордоном. Але чи просвітно-економічний з'їзд у Львові буде компетентним форумом до рішення таких справ, про се дозволимо собі сумнівати ся. В кождім разі публична дискусія сю тему пожадна.

— Земельний банк гіпотечний. Комітет основателів мав намір і надію покінчити цілу субскрипцію на акції „Земельного банку гіпотечного“ з кінцем місяця жовтня с. р. І справді субскрибовано до нинішнього дня вже 2.200 (два тисячі двісті) акцій на суму 880.000 корон; бракує ще однак до повної субскрипції 300 (триста) акцій на суму 1.200.000 корон. З уваги, що субскрипція мусить бути в найблизших днях безуспішно покінчена і дальша, хочби недовга, проволочка могла би запаралити цілу справу, всі Влов. П. Доброді і всі Хвальні Товариства, котрі розуміючи вагу справи, наміряють приступити до субскрипції або побільшити число субскрибованих акцій, зволуть се зробити конечно в найблизших трех днів. Лісти і заяви субскрипційні та задатки треба послати під адресою Товариства взаємного кредиту „Дістєр“ у Львові, ул. Руска ч. 20. — Хто би не дівав потрібних друків або потребував яких пояснень, зволуть звертати ся під вказану више адресою. — *Комітет основателів земельного банку гіпотечного.*

— Про український музей в Чернигові пишуть до „Ради“: Є у нас три музеї, що містять ся тепер в різних частях міста: 1) се чудовий, багатий український музей ім. Василя Тарновського, що належить земству; 2) музей архівної комісії і 3) музей церковно-єпархіальний. Саме тепер чернигівська городська дума, щоби ознаменувати 1000-літє існування сього города, що съязкувано, як відомо, сього року, заходить ся коло будови одного величезного краєвого музею, в яким мають бути всі три ті музеї злучені. Будинок краєвого музею буде коштувати 150 тисяч рублів. Спеціально для музею Тарновського в сім будинку буде призначений зовсім окремих відділ. Через се він, і тоді не втерять свого характеру українського музею. Таку злуку тих музеїв можна тільки вжити, тим більш, що зараз музей Тарновського містить ся на досить глузкій і болячий „Бобровиці“ і його через се не дуже то й відвідають. Призичим Українцям не мало праці та часу доводити ся потрати, щоби побуди в йому. Тим часом сей музей безумовно заслугоує на більшу увагу: останніми часами він збогатив ся новими дуже цікавими річами, старими книжками, портретами, рукописами й автографами...

— Віче 37 міст. Минулої п'ятниці відбуло ся в ратушевській сали у Львові віче репрезентатів 37 міст, що мають право припадківних поборів. На днешнім порядку була справа винагороди розділу призначеної містам субвенції в квоті 2.250.000 корон, котру мають дістати від 1911 р. в заміну за втрачену пропавіцію. Для розсліду тої квестії вибрало попереднє віче комісію з 11 осіб. Проект, виладжений тою комісією, пропонує в п'ятницю бурмістр Штаерман. По оживленій дискусії ухвалено прийняти проект, предложений референтом.

— Надпродукція яблук на Покутті. Незвичайний урожай яблук на Покутті, особливо в коєвським повіті, дійшов сего року до таких розмірів, що бодай 600 вагонів різних яблук є на продаж в тамошній околиці. Місцеве населення, для котрого салінітство є сего тяжкого року майже одиноким джерелом доходу, привневолене через те продавати велику кількість тих яблук за безцінь, головню жадієвським спекулянтам.

— Арештоване дефранданта. З Відня доносять, що тамошня поліція арештувала Германа Атлася, офіційна львівського податкового уряду, котрий в місяці липня, коли заступав касієра, дефрандував 70.000 корон, присланих гіпотечним банком титулом податку, а відтак виїхав на відпустку і більше не вернув.

— Про склад будущего босанського союму доносять такі подробиці: Союм буде складатися з 80 членів, з котрих 52 буде вибраних а 28 вірліств. Сербі мати-муть 23 послів і 4 вірліств (єпископів), магометане 17 послів, 7 духовних і 10 вірліств, католики т. е. Хорвати 12 послів і 3 вірліств. Крім того будуть засідати в союмі з рішачим голосом чотири шефи секції краєвого

правительства. Через те сойм розпадає ся на три групи: сербську з 27 голосами, магометанську з 34 і хорватсько-католицьку з 19 голосами.

— Про обрабоване банку в Будапешті оповідає в часописях касієр того-ж банку, Шафер, таке: Була якраз 12 год. в полудне і я занятий був з шефом філії замкненням касових рахунків. Ми обчислювали гроші, коли рівночасно отворили ся головні і бічні двері і увійшли два мужчини, котрі добули зараз револьвери і ножі, змірили ся до нас і крикнули: „Тахо бути, ані слова, бо стріляємо!“ Один з них лишив ся коло дверей звернений до каси, змірив ся до мене і крикнув, щоби я відступив ся від каси. Я зачинив борзенько двері від каси і скочив через пулть, коли вже другий розбишак став передо мною і загрозив револьвером. Межа тм розбишаком а банком урядником Фляйшлем, котрий хотів його спертти, розпочалась тяганина. Фляйшль крикнув до практиканта Штерна, щоби той пішов до телефону і повідомив поліцію. Штерн пув ся до телефону, але другий розбишак не пув його і вранив ножем в чоло. Другий розбишак змушив мене тоді, щоби я отворив касу. Тоді вхопив він що лиш йому попало ся в руки, після чого обчислена 46.000 корон готівкою і 1.000 купонів облігацій комунальних лештенського угорського банку комерційного. Коли упорав ся з ограбленням каси, увійшов якийсь купецький помічник із сусіднього склепу. Його змусили, щоби він собі сів і сидів тихо. Так само стало ся і з двома молодими дівчатами, котрі прийшли були зложити гроші в банку і з якимсь жербраком. Повідомлена про сей рабункол поліція розпочала зараз енергічне слідство, а й станула дуже в пригоді жінка-власителька корінного склепу, якась Швайгерова, котра сказала, що саме перед 12 годиною виділа, як на улиці коло банку станув якийсь фіякер, а з него висліло двоє молодих людей, котрі заплатили фіякрово і пішли до банку. Поліції удало ся опісля вислідити фіякера, котрим розбишаки були приїхали до банку, а відтак втіклами з добичею. Оба незнакомі казали фіякровою чекати на ул. Йосифа в Новім Пешті, а самі пішли пішки на улицю Арпада, де знаходиться філія банку. За яких 20 минут вернули назад з мішками і торбою і казали повести ся насамперед до місцевости Фош недалеко Будапешту, а відтак до Кереша. Коло Кереша злізли з воза і пішли до ліса коло сеї місцевости. Коли вернули назад до фіякера, мали вже лиш торбу, а мішки мабуть закопали в лісі. Оба поїхали відтак до Геделе і там заплатили візникам, котрий видів, як вони поспішним кроком ішли на дворець. — Вчора донесено з Будапешту, що тамошній поліції удало ся вже арештувати обох розбишаків. Що вони допустили ся рабунку зовсім на спосіб практикований в Росії, се природна річ, бо оба походять з Росії. Оден з арештованих називаєть ся Паскевич, родом з Росії, і є робітником в зелізній гуті. Він рішучо всему заперечив, а зрабованих грошей крім кількох сот корон при нім не знайдено. Другий арештований називаєть ся Антосевич і мешкає від довшого часу в Будапешті. Він признав ся, що брав участь в нападі. Зараз по полудні поліційні агенти поїхали з ним до ліса в Кереш, де знайшли закопані гроші а потім до Геделе, де розбишаки закопали револьвери.

— Банкротство письменника. Звісний російський письменник І. Потапенко став банкрутом. Як доносять російські газети, його грошевині справи мав заведе тепер окрема комісія. Авторська плата через те мусить іти до рук тої комісії, а вона вже ділить її між віртелів Потапенка. Тимчасом Потапенко продав свої авторські права видавництву Маркса за 65.000 рублів. Продав не тільки вже написані та надруковані свої твори, але й ті, що появлять ся пізніше, крім фелетонів і публіцистичних заміток. Нагорода за виглаву драматичних творів належить ся самому авторові. Недавню комісія та зголосила судову претенсію до видавництва Маркса і зажадала, щоби суд признав умову Потапенка з тим видавництвом неважною. Розправа була вже визначена на 24 жовтня, однак її відложено, бо Потапенко не прибув на неї.

— Арештоване підозрілого пташка. В четвер по полудні приїхав до Львова якийсь молодий чоловік, у віці до 27 літ, і станув в готелі „Саюу“ при ул. Собського. Вечером став бавити ся в реставрації Енгелькрайса про ул. Словацького ч. 2, де „фундував“ всім, кого лише побачив, платив музикантам золотими десятикоронниками і взагалі розкидав гроші на всі боки. Говорив по німецьки і представив ся за купця з Будапешту. Ся марнотравність викликала підозріне у сина реставратора, Макса, котрий пригадав собі недавній рабункол в будапештському банку, і тому прилучив ся до компанії. Незнакомий панок забрав з собою цілу дамську капелю і поїхав з Енгелькрайсом, фіякром до міста, щоби показати Львовлянам, як бавити ся „по малярськи“. З криком і шумом бушували ще по кількох другорядних каварнях, а кінці завізши музикантів до їх дому, удав ся щедрий панок з молодим Енгелькрайсом до публичного дому при ул. Шпалтальній. Тепер Енгелькрайс не сумнівав ся, що має діло з учасником рабунку будапештського банку і спровадив поліційного агента, котрий і арештував підозрілого пташка в публичній домі. При ревізії на поліції найдено при нім шістьсот кількадесят корон. Відтак зроблено ревізію в готелю, де він замешкав, і знайдено в кувєрку ще звиш шість тисяч корон. Арештований назвав себе Іваном Дрекслером і сказав, що є торговельним агентом, що знов власителем склепу з вудженіною, а потім ще чимсь иншим. Львівська поліція віднесла ся телеграфічно до поліції в Будапешті, звідки прийшла відповідь, що такого Івана Дрекслера там нема, хоч був там згодом, що арештований є одним з учасників грабежи тамошнього банку. Відтак прийшло від будапештської поліції повідомлене, що розбишаки, котрі ограбили банк, знаходять ся вже в Ірпуках, а так само зрабовані гоші знайшли ся, отже арештований у Львові пташок лишив ся поки-що вільний від закиду грабежи. Всеж таки факт, що він називав себе всіляко, каже раз, що він Мадір, та знов Славянин з Угорщини, а також і те, що всі річі у него нові а при тім дорогі, (має багато золотих біжутерий і т. п.), піддержують здогад, що поліція дістала в свої руки небезпечного заграничного пташка. При особистій ревізії знайдено у него також бравнінг, котрий мав привязаний під коліном. Поліція розіслала тепер до всіх заграничних поліційних урядів опис арештованого і здаєть ся, що його ідентичність не довго буде оставати ся в тайні. — В останнім часі арештований подав, що називаєть ся Владислав Ціхалевський чи Кішалецький, походить з Варшави, є сином мельника і має 24 роки. Тому 10 літ покинув дім родичів і переніс ся до Галичини, а звідси на Угорщину. Був також в Румунії у Відні і т. д. Удержував ся в гри в карти, біляр і шахи. До Львова прибув з Есбетфальва на Угорщині, де як каже, мешкав з ботою жєнщиною. Знайдено при нім гроші дістав від тої жєнщини а трохи виграв в карти. Показе ся, чи се правда.

— Дрібні вісти. В суботу розпочала ся їзда електричних трамваїв на двох лініях: пл. Голуховських-Янівська роґачка і ул. Зелена-Личаківський цвинтар. — Станиславський єпископ д-р Хомишин виїхав вчора до Риму.

Оповідки

Календар. Завтра, ві второк: Іларіона Вел. (лат. Гурберта). Позавтра, в среду: Ілкірні (лат. Кароля).

□ Репертуар львівського руського народного театру в Станиславові. (Сяля тов. ім. Монюшка. Початок представлення о год. 7:30 вечером.)

Ві второк дня 3. падолиста с. р. „Продана на речену“, опера в 3 діях Ф. Сметани.

В среду, дня 4. падолиста с. р. „Романтичні“, комедія в 3 діях Ростанда.

□ Пригадуємо, що перенесена тлінних останків бл. п. Володимира Шашкевича до гробу б. п. Маркіана відбуде ся ві второк дня 3. с. м. о год. 9. рано.

□ Концерт „Львівського Бояна“ відбуде ся дня 4-ого с. м. о год. 7. вечером в сали „Народного Дому“ у Львові, з отсею програмою: 1) Лисенко-Шевченко: „За сонсем хмаринька“, відспівує хор мішаний „Л. Б.“ 2) а) F. Blumenfeld: „Le Soir“, б) E. Poldini: „Edule de concert A-dur“, фортепьяново солю (відограє консерваторист п. Т. Шухевич). 3) Bruch: „Гарна Елен“ баллада на соля, мішані хори і оркестру (відспівує мішаний хор „Л. Б.“ з оркестрою 15. п. п.) 4) Вагн: „Eisenhut“ (відспівує мужеський хор „Л. Б.“ „Бандуриста“), 5) а) Лисенко-Шевченко: „Мині однаково“, б) Rubinstein: 1) „Azta“, 2) „Вистити роса“. а) Ponceblli: „Арія з опери „Giosola“ відспівує п. І. Шиманський, барітон варшавської опери. б) Grieg: „Пізнане краю“ (мужеський хор „Л. Б.“ і „Бандуриста“ з оркестрою 15. п. п.) 7) Н. Вахнянин: Купальний коровід з опери „Купало“ на соля, мішані хори, мужеські і оркестру: а) Andantino, дует на сопран і альт; б) Maecia moderato, мужеські хори і жіночі; в) Allegro, оркестра; г) Allegro малоп тропро; мішаний хор. — Ціни місць: крісло 1-рядне 3 кор., крісло 2-рядне 2 кор., крісло 3-рядне 1 кор. 50 сот., партер 80 сот., галерія 50 сот., для учеників і військових 30 сот. — Чистий дохід на добродійні цілі. — Білети продає книгарня Шевченка у Львові, а в дні концерту від 4. год. по пол. касо.

□ Із Скалати. Повітове товариство „Хлопська Рада“ в Скалаті скликає загальні збори своїх членів в п'ятницю, дня 6. с. м. о год. 12 в полудне.

□ Кваліфікаційні іспити на учителів гімнастик в середніх школах і учительських семінаріях відбудуть ся у Львові дня 17. падолиста с. р. Кандидати, що зголошуют ся до того іспиту, мають внести до іспитової комісії подане на письмі, в котрім треба предложити: 1) опис життя і образовання; — 2) виказати укінчене середньої школи або учительської семінарії; — 3) подати мову, в котрій наміряють уділяти науку. Подання зі зголошенем до іспиту приймає до 15 падолиста с. р. предсідатель комісії іспитової у Львові, проф. д-р Генрих Кадий, ул. Зелена ч. 15.

□ Монастир ОО. Василян в Бучачі потребує сейчас дака безжениого, здібного до веденя хору. Близші условія уділить монастир письменно або устно. 1641

□ Виділ Бурси ім. св. о. Ніколая в Перемишлі складає отсим прилюдну подяку Его Ексц. Єпископові К. Чеховичу за щедрий дар в сумі 200 (двіста) корон зложений в користь сеї інституції. За Виділ Роман Гамчикевич голова. 1643

□ Винчане п. Василь Махальчишин ч. к. геометри евіденц. з п-ю Ольгою Шопіною відбуде ся дня 7 падолиста б. р. в парохіальній церкві в Любачеві. 1647 1—1

□ „Кружок правників“ (Львів Сувільського ч. 17) купує і продає скрипти до I-го II-го і III-го іспиту. Для членів значний опуст. Члени можуть також вижичати підручники до загаданих іспитів з бібліотеки товариства. Всікі інформації в справах університетських за оплаченем відповіди.

Померли

Філіна з Медвецьких Огоновська, вдова по бл. п. д-рі Омеїяні Огоновському, професорі львівського університеті, упокоїла ся у Львові в нелілю, дня 1. с. м. в 65. р. житя. Похорон відбуде ся з дому при ул. Підвале ч. 9 на Личаківське кладовище ві второк, дня 3. с. м. о 3. г. по полудні. В. й. п.

Томас Томків, почтовий урядник в Бірках великих тернопільського повіта, упокоїв ся дня 27. жовтня с. р. Покійний був щирим руським патріотом і живо інтересував ся всіми проявами народного життя. За свої патріотичні пересвідченя натерів ся немало з боку польських властей а його несподівана, справді загадочна смерть викликала глибоке спочування в кругах його знайомих. В. й. п.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

3 нагоди „Критичних заміток“ о. Філаса.

Прочитавши в 234 і 235 ч. „Руслана“ „Критичні замітки, о. П. Філаса до найновішої книжочки Тов-а „Просвіти“ п. заг. „Сагайдачний, історична повість, за „Мордовцем Гн. Хоткевич“, не можемо здержати ся, щоби й від себе не докинути два-три слова.

Чому д. Гнат Хоткевич (чи Мордовець) не змалював нам своїх героїв так, як Сенкевич своїх, або й так, як бажав би о. Філас, се вже його річ; а до козаків Хоткевича не уміють пошанувати католицьких съвятих і тому не сподобались о. Філасови, се річ о. Філаса. Я не гадаю пхати пальців між критикуючого а критикованого. Але дивно мені лиши, що о. Філас, хоч — гніваний на д. Хоткевича за св. Йосифа — сінув його, за що лише міг, таки не доглянув в книжочці одної, може найбільшої хибі, а ще й дав доказ, що не розуміє ся на річі, котру критикує. Маємо на думці ілюстрації в книжочці „Сагайдачний“. При кінці своїх заміток о. Філас казав такі замітні слова: „Справді шкода тих кільканастих ілюстрацій, що до ситі гарно випали“.

Що о. Філас хотів сказати словами „досить гарно“, тяжко відгадати чоловікові, що бачив обговорювану книжку і має хоч критичну понятя, як повинні виглядати, не кажим уже, гарні, а так собі безпретенсійні ілюстрації. Не треба вже аж критика на се, щоби відразу побачити, що найслабішою стороною „Сагайдачного“ — ілюстрації; се кидася ви відразу в очі. І коли за що може бути „шкода“ о. Філасові фірми Тов-а „Просвіти“, то передовсім за сі невадли ілюстрації, котрих не то що не мсжна назвати „досить гарними“ а противно треба сказати, що випали „скаж д а л ь о“. Бо ілюстрації, що мають зображати псувану подію, зміцняти вражєне прочитаною, бути окрасою книжки, в „Сагайдачний“ не тільки псують вигляд книжки, а викликають попросту відразу і дають читачеві дуже слабеньке поняте про людей, про яких говорять ся в повісті.

Кождий признаєть, що Тов-о „Просвіта“, починаючи видавати книжки з ілюстраціями, зро-

3 друкарні Народової [Манежних] Ліндого ч. 2.

1107

ект краєвої школи сільського господарства для жінок, яка-б мала на меті об'єднання учителів, потрібних для шкіл сільських господарств в краю; щоб об'єднати план творення тих шкіл в цілім краю; щоб перевести відомі переговори з правительством в справі причинення до удержування шкіл домашнього господарства для жінок.

Відтак змалював пос. Сандуляк же сумний образ культурного занепаду нашого життя, номінаючи при тім те, що казали перед бесідниками. Сільська дівчина від 7 до 15 літ ходять до школи, але виходить з неї неграмотною. На доповняючий науці не знаходить вона такої учительки, аби її вивчила на господарню. Ог і виходить вже замуж та „місто брати за три вули“ не годна взяти навіть за один „малюк з маминого розуму“. Жінки сільські незвичайно забобонні та йнуть до ворожок, а се все має жерело в темноті, тому треба дбати кінце о запору сему.

Пос. Со домора полемізує з комісійним співрозданим, неначеб населення східної Галичини було на так низьким рівні просвіти, щоб не відчувало потреби науки господарства домашнього. В дальших виводах поирає резолюцію пос. Старуха про потрібність такої школи й то кінце руської, а то нарід не може розуміти науки оттак як бесідник не міг розібрати лихого переводу комісійного співрозданим, в яким говорять про науку „варіантівка“. При кінці висловлює бажання, аби учителі входили в ближчий контакт з народом поза школою.

По промові пос. Вітоса, який попірав резолюцію пос. Жардецького, промовив пос. Старишкський, який розширив резолюцію пос. Старуха в тім напрямі, аби закладано не одну але кілька таких шкіл з польською і руською мовою викладовою.

По виводі референта, пос. Криштофовича говорив член кр. віділу, пос. Піля, який заявив, що коли-б в східній Галичині засновано приватну руську школу господарства для жінок, то вона одержала би таку саму субвенцію, як приватна школа польська.

Після того прийнято внесення комісії та змодифіковані внесення пос. Старуха і пос. Жардецького.

По тім приступлено до справоздання комісії краєвого господарства про заходи краєвого віділу

що-до піднесення годівлі товару. В дебати над сям справозданням викладав пос. Старух, що досі дбали господарські товариства про годівлю товару у дліччя. Через те селянський товар значно підупав. Бесідник обговорює практики з премованем товару по виставах, де міродатним не те, чч худобина справді гарна, але те, чи „rozgadum“ єї властивель.

Переходячи до законних постанов про примусове заводження бугаїв, заявив він, що справу треба відложити на довгі роки, бо се за дорогий інтерес для громади.

Не поможуть однак ні вистави, ні субвенції, ні одержуване розплодників як не буде — паші! Через роздрібнеє ґрунтів треба худобу годувати по стайнях. Великою хобою в сій справі є те, що 716.000 гектарів наших толік стоїть без ужиття. Ті пасовища треба би переорати та їх засіяти добрзо пашою. Та сеґо ще мало — треба прийти до ревізії сервітутів. Панове, ми мусимо о се бороти ся! Забралисьте нам

ліси і пасовища, а найгірше болить нас те, що ви навіть не в силі були їх додержати в своїх руках. Ось 500 дворів має йти в чужі руки! Легко говорити: „хочайте товар!“, але треба мати на чім годувати його.

Важною річню булоб те, аби прослідити наші толоки та засвітити їх білою конюшиною. Дальше представляє бесідник теперішній сумний стан господарки, тому що товар незвичайно упав в ціні, так що нині візця платять ся по 4 кор., а корова, яка була перше варта 130 кор., продаєть ся тепер по 50. До сеґо доводять не тільки недорід паші ані й некорисна для нас угода з Угорщиною. Коли міста відчували дорожнечу, то озивали ся зовсім справедливо о ратунок для себе. О такий сам ратунок кличуть тепер до всіх хліборобів, які нахалься ся тепер в дуже скрутнім положенні. (Оплески.)

На сім о год. 2 1/4 відпочив краєвий маршалок наради до 7. год. вечером.

Реченець замкнення сойму точно не відомий ще й нині; здаєть ся, що він радити-ме ще і в четвер.

3 біжучої хвилі.

(З приводу обсаджена катедри політичної економії в львівській університеті).

На опорожнену через смерть проф. Охенковського катедру політичної економії сенат львівського університету ухвалив пропозицію прислати до затвердження д-ра Станіслава Грабського, професора суспільних наук в рильській академії в Дублянках і доцента філософії й методології суспільних наук в львівській університеті.

І так д-р Грабський стане певне професором львівського університету. Чи се таке цікаве, щоб знову присвячувати щось більше як звичайну хронікарську нотатку? Так, шановний читачу. Д-р Грабський є типом в польській суспільності, на нм ми бачимо, що є найпершим і найголовнішим усьлівем, щоби „wjeđnej wolnej dzielnicy Rzemyszo-roplitnej“ зробити карієру, він служить прикладом, чого перше всего треба для карієри нашому братови Українцеві. Отже послушай, шановний читачу:

В „юних днях, днях весни“ д-р Грабський був соціалістом, членом „Polskiej Partji Socjalistycznej“, в якій органі „Przedświt-i“ фантазував про оружне повстання проти Росії в цілі відбудовання Польщі. Так виглядає його „politisches Vorleben“. Але — „на щасте“ — „опамятав ся“. З соціаліста став народним демократом, співробітником в „Przedświt-i“ переміняв на редакторство в „Słowi-polski-ia“, фантазію про оружне повстання і про відбудоване Польщі зложив до архіву і став на „реальний ґрунт“ оборони польського стану послідає в Східній Галичині. І коли товариші його „юних днів, днів весни“, як же не погинули в торемних казниках, в сибірських сілгах та на шибеницях, або як не томлять ся там, то живуть переслідуваними скитальцями, — він піде на катедру, дістане золотий ковнір і пенсію і відпочивати-ме в польську академічну молодіж „długo zasady egoizmu narodoego“.

Що та буде, се певне. Ми певні того, що серед польської суспільності не знайдесть ся ніхто, хто вимагав би від міністерства просвіти, щоб д-ра Грабського не затверджено за його „politisches Vorleben“. Се зрештою було би й несправедливо. Ажде він своєю приналежністю до тої партії, яка дала парламентарному і соймовому польському коду пресеса, своєю публіцистичною

діяльністю в органі тої партії аж занадто відкупив „соціалістичні гріхи“ своїх „юних днів, днів весни“. І ми певні, що д-ра Грабського так не скривлять.

Ми казали, що д-р Грабський, се тип. Так, шановний читачу. Тільки подумай, чи дістав ся би він не то на катедру, але навіть на доцентуру, як би був остав соціалістом. Сим я, очевидно, не хочу сказати, що д-р Грабський не має наукових кваліфікацій, тільки, що нехай би він мав ті кваліфікації і в сто разів вишій мірі, — не сидіти-б йому на катедрі.

І тут пригадуєть ся мені доля д-ра Івана Франка. Він також мав наукові кваліфікації на університетську катедру, кваліфікації, які знайшли признание львівського сенату, — одначе він не спроневався ся своїм „юним дням, дням весни“ і міністерство пропозиція сенату не затвердило. „Politisches Vorleben“ вистало, щоб не допустити Франка викладати з університетської катедри. А що міністерство припадково не забуло про те „politisches Vorleben“, постарав ся о те тодішній потентат нашої угодової політики, Олександр Барвінський. (Франко не раз говорив, що недопущення його на доцентуру, се виключно Барвінського заслуга, збирав ся навіть колись написати про се). Бо й справді, як можна допустити до такого „згіршення“, щоб на університетській катедрах засідали радикали, немов у нагороду за свою „деструктивну“ діяльність? Яка ж тоді нагорода отакала-б тим, що стоять на сторожі „ла-лу і порядку“? І Франко не засів на катедрі. Треба-б було йому піти таким шляхом, яким пішов отсе д-р Грабський, треба було оплатити свої „юні дні, дні весни“, треба було принести за них „відкуплення“.

Д-р Грабський, се тип. Тільки такі типи можуть серед наших обставин виходити в люди. Злібності, знане, заслуги, характер, все те „Nebensache“, Головна річ: „політична моральність“, а прочая вже приложать ся...

Д-р Грабський се дорожкоказ. І Франко також. Оба стоять на шляху, який веде на університетську катедру і — можна узагальнити — на всілякі інші визначні становища. Тільки Франко стоїть на тім шляху „відстрашаним приміром“, як не треба робити, а д-р Грабський вказує, як треба робити.

Дивіть ся на сі дорожкокази, ви, старші й молодші українські адепти університетської науки, дивіть ся і ямте, що не дістали ся вам на вершини університетської катедри, коли з ранньої молодості не замкнете очей і вух на все, що могло би вас пірати до „нерозважних вчинків“, шкідливих зі становища „політичної моральності“, або, як ви вже дали ся коли-небудь пірвати, коли не принесете відкуплення опльованем ваших „юних днів, днів весни“. Бо інакше не дарують вам ваших „гріхів молодості“, а коли-б навіть подарували чужі, то на сторожі „політичної моральності“ стануть свої і не допустять до „згіршення“.

Д-р Грабський, се мірило пануючої публічної моралі. І Франко також. Оба вони стверджують те саме: Не будь неугнута, бо тебе зложать, а хили ся, куди вітер віє, тоді всоди зайдеш.

Питаю ся, що варта „лад і порядок“, який ширить таку публічну мораль?

М. Лозинський.

ТЕЛЕГРАМИ.

Дня 3. падолиста 1908.

Події в Чехії.

Прага (Т. К. Б.). В Чеській Ліпі, Бріксі й Літомерицях відбулись передучора античеські демонстрації серед співів „Wacht am Rhein“. Конфліктів не було.

В Заці, Теплицях, Усті й Карловім дворі день приминув супокійно.

Туреччина й Сербія. Царгород (Т. К. Б.). Орган молодотурків „Sıratı Umey“ у передовій статі підносить, що сумніваєть ся, щоби Сербія викликанем повстання в Босні одержала якісь користі, бо в тій справі вона не може числити на підмогу ніякої держави, а найменше Туреччини. В інтересі Сербії лежить зберігти мир.

В Туреччині. Царгород (Т. К. Б.). Зачувати, що в Гаген-коп, стації східної залізничі недалеко Царгорода, появил ся болгарська ватага та обсадила телеграфічний уряд, церкву і школу. Коли прийшло турецьке військо, ватага втікла. Військо пустилось у погоню за ватагою.

Царгород (Т. К. Б.). Дневник „Sabah“ доносить, що в останнім військовим бунті брало участь також кілька офіцерів.

Крета. Канеа (Аг. Ав.). Екзекутивний комітет вручив консулам охоронних держав відповідь на їх останню заяву. Відповідь так кінчить ся: Критийський народ з довірем віддав ся в руки охоронних держав з тою надією, що сполуча з Грецією, окуплена безчисленними жертвами, буде оконечно затверджена.

Болгарія й Туреччина. Царгород (Т. К. Б.). Переговори трецьких делегатів з болгарськими розлічуть ся нині або завтра.

Ки. Юрій в Петербурзі. Петербург (Т. К. Б.). Наслідник сербського престолу, королевич Юрій, вийав з Петербурга. В часі свого побуту там королевич міг прийти до пересвідчення, що російський правительстві король відносять ся до Сербії з повною симпатією та будуть її підпирати, але се залежить від поведінки Сербії та від того, щоби вона поводити ся розважно і розумно, та обминала всі кроки, котрі мають провокаційний характер. Се заявлено з правительствених і приватних кругів королевича Юрія, вбушому міністрови Пасичеви і російському послові в Білграді.

Абдикування сербського короля. Петербург (Т. К. Б.). Ходять чутки, що сербський король Петро після повороту князя Юрія з Росії має абдикувати, та що ки. Юрій обійме престол. В тій справі порозумів ся той же з російським правительством. Король Петро має на постійно поселити ся в Парижі та дістати від сербського правительства ренту до кінця життя. Відшкодоване за анексію.

Відень (Т. К. Б.). Провідник молодотурків Різа-бей, який перейдів через Відень до Парижа, заявив співробітникам „N. Fr. Presse“, що Австрія рішучо мусить дати Туреччині відшкодоване за анектований край.

Поради для Сербії.

Білград (Т. К. Б.). З урядової сторони сербської доносить: На дружині поради, укліні сербському правительству заступниками Англії, Росії, Франції й Італії, щоби в інтересі мира здержалося від усіх заляжень, які могли би закламути мир, сербське правительство відповіло, що мимо зрозумілого заворушення Сербії силкуєть ся зберігти мир і вірять у справедливість держав та в спра-

ведливу поагоду рекламаций, внесених Сербією дня 7. жовтня с. р.

Протиавстрійські демонстрації. Відень (Т. К. Б.). З Букарешту доносить, що в неділю відбуло ся там велике протиавстрійське віче при участі тисячі людности. Промовляло багато бесідників, котрі доматили ся анексії Семигороду й Буковини до Румунії. Ухвалено острю резолюцію против Австрії. Сі демонстрації яскраво відбивають ся від „сердечних“ відносин між австро-угорським і румунським правительством.

Болгарський адрес до престолу. Софія (Т. К. Б.). Адрес до престолу одобрєє прокламацію незалежності після 500-річної неволі. Король здійснив ідеї народа, та правительств виконало державний обовязок, домагаючись для себе руху на східних залізницях. Народні заступники признають повагу політичної ситуації та будуть підпирати правительств.

Чужі кораблі коло Босфору. Царгород (Т. К. Б.). „Jeni Gazette“ звертає увагу правительств на чужі кораблі, котрі послугуючись рефлексорами стережуть береги Чорного моря недалеко Босфору.

Миролюбивий цісар. Лондон (Т. К. Б.). „Times“ вказує на миролюбивість цісара Франца Йосифа та каже, що обминути війну при добрій волі легко, а тої волі австро-угорському монархові не либує.

Замкнення польських шкіл. Варшава (Т. К. Б.). Петербургський кореспондент „Głos-u“ доносить, що ініціятиву до замкнення польських шкіл у Варшаві вийшла від міністра просвіти Шварца, вбушого куратора варшавського наукового округу.

Варшава (Т. К. Б.). Всі політичні клуби оголошують з приводу замкнення польських шкіл солідарну заяву, в котрій констатують принципіально, що Поляки в агітації не холлять ся некультурних способів і насильств проти російських учеників.

НОВИНКИ.

— Перенесення тліних останків б. п. Володимира Шашкевича, поета і сина Маркіяна, першого будителя галицької України, до родинної гробниці, відбуло ся нині рано. Неприятна погода (дощ зі снігом) і передполуднева пора склади ся мабуть на те, що руська публіка явила ся на сей обряд нечисленно, а навіть аж занадто нечисленно. Між духовенством, що своєю участю в останній прислузі звеличали сю торжественну хвилю, бачили ми оо. Чельського, Яримовича, Гвирицького і інших. Із світських старших Русинів прибули головою емерити і т. п. Зате різко вдарила кождо в очі неприсутність (з дуже малими винятками) нашої академічної молодіж, яку годі оправдати недостатню часу або чимсь подібним. Співав хор гімназистів і питомців духовної семінарії.

— Загальні збори „Народної Торговлі“. Вчора відбули ся 24-ті загальні збори „Народної Торговлі“. Збори отворили предсідатель совіта д-р Шасний Сельський і сконстатовавши, що збори оголошено згідно з приписами статуту, та що явилось відповідне число членів, предложили на предсідателя зборів о. Данила Ленкого, пароху з Старого-Самбора, а на заступника д-ра Остапа Макарушку. Зібрані члени прийняли одностайно предложене, почім предсідатель зборів о. Данило Ленкий покликав на секретарів пп. Миколу Заячківського і Василя Угрина. Звіт адміністраційний і білясовий зложив за рамени управляючого совіта проф. Ілія Кокорудз, а по відчитанню звіту головного комітету контрольного л. Антоном Хойнацьким і звіту з переведеної ревізії, доконаної Краєвим Союзом ревізійним, в котрих сконстатовано постійний розвій товариства, дальше, що діла товариства веде ся господарно, що товариство придержує ся постанов статуту, та що рахункові замкнення зівставляє ся вчас, що товариство не переводить ніяких ризиківних інтересів, — прийняли зібрані члени одностайно предложений біляс, вказуючий чистий зиск в квоті 18.086.97 кор., постановили виплату 7 проц. дивіденди від укліні і укліли управляючому совітові одностайно абсолюторію. При доповненнях виборих до совіта вибрани поновно: д-р Шасний Сельський і о. Євген Гузар. До головного комітету контрольного вибрани пп. Кость Паньківський, д-р Володимир Бачинський і Антін Хойнацький. — Марку президенту для членів совіта установлено на внесене п. Костя Паньківського в висоті попередній по 6 кор. від засідання.

— З „Учительської Громади“. Минулої неділі відбули ся у Львові загальні збори ново заложенного товариства учителів висших шкіл „Учительська Громада“. Народи відірав пос. Романчук, згадавши в своїй промові про покійних знаменитих педагогів, як Целевська, Гладковича, Вахнянина і інших. Докладніший звіт з нерал, що тревали рано і пополудні, подамо в найближшій часті. Головою виділу товариства вибрано проф. М. Грушевського, а заступником проф. Андр. А. Лискевича. — В члени товариства вписало ся до сї 296 осіб.

— Регуляція учительської платні на Буковині. Вночі з 30. на 31. жовтня буковинський сойм ухвалив проект закона про регуляцію учительської платні. Після того проекту 30 проц. сталих учителів першої категорії дістануть 2800, 2600, 2400 і 2200 корон, 50 проц. сталих учителів другої категорії дістануть 2200, 2000, 1800 і 1600 корон, а решта с. 6. 20 проц. сталих учителів третьої категорії 1200. Управителі однокласних шкіл дістануть 100 корон функції додатку, а більше класових шкіл 50 корон за кождоу класу. Крім того дістануть учителі активні додатки, а імено: І. категорії 480 корон, II. категорії 360 корон, а III. категорії 200 корон. Аванс наступає автоматично що 3 роки. Титулом тої регуляції платні зростає видаток на рік 1909 о 222.980 корон. Вкінці ухвалено піднести дорожничі додатки до висоти сего проекту закона вже почавши від 1. грудня с. р. до часу його санкціонування.

— Острога перед еміграцією. До Галичини прибув якийсь Кл. Естоніаль, висланик плятисторів бавовни і цукру з Лівонії, і ввійшовши в порозуміння з численними еміграційними агентами, розпочав енергично вербувати селян, обіщуючи їм за кождий робучий день по 1 долар до 1 дол. 25 цент. Галицькі емігранти потрібні в тім краю лише на час жнив, що тревать 4 до 5 місяців, а відтак лишають ся без зарібку. З уваги на те на поручення міністерства внутрішних справ галицьке намісництво видало відозву до всіх старостів і дирекцій поліції в краю, щоб остерегли селян перед еміграцією до Лівонії і поучили про лихо, яке їм там дождає.

— Вправи в краєвій обороні в 1909 році. До військових вправ при краєвій обороні в 1909 р. будуть покликані: 1) асантировані в 1898 р. з 2-літню активною службою до пятих вправ і резервісти, перенесені з лінії до краєвої оборони; 2) асантировані в 1899 р. з 3-літню активною службою до четвертих вправ; 3) асантировані в 1900 р. з 2-літню активною службою до четвер-

тих вправ; 4) в асантировані в 1901 р. з 3-літню активною службою до третих вправ; 5) асантировані в 1902 р. з 2-літню активною службою до третих вправ і запасові резервісти до третих вправ; 6) асантировані в 1903 р. з 3-літню активною службою до других вправ; 7) асантировані в 1904 р. з 2-літню активною службою до других вправ; 8) асантировані в 1905 р. з 3-літню активною службою до перших вправ і запасові резервісти до других вправ; 9) асантировані в 1906 р. з 2-літню активною службою до перших вправ; 10) асантировані в 1908 р. запасові резервісти до перших вправ; 11) ті, що додатково мають відбутися вправи не відбувши їх в минулім році. Повисше покликане наступити в двох періодах часу т. е. від половини червня до половини липня і від половини серпня до половини вересня 1909 р. Неактивні воляки краєвої оборони (з винятком резервістів кавалерії краєвої оборони), що нахалься ся в 11 і 12 році служби, не будуть в 1909 р. покликані до вправ з винятком обовязаних до доповнення вправ за попередні роки. Око день покликання до вправ в першій періоді установлено 14 червня 1909 р., а день покликання в другій періоді (серпневім) буде пізніший оголошений. Кождий неактивний воляк краєвої оборони, обовязаний до вправ в 1909 р., може вибрати собі оден з повисших речень, котрий з огляду на його зарібкові відносини буде йому найбільше відповідає, до відбуття чотиритижневих вправ. Зголошувати ся треба у начальника громади в місці побуту резервіста. У Львові треба зголошувати ся в Х. департаменті магістрату і подати причини, заля котрих о ту полехку старають ся. Реченець до зголошеня о призначені тої полехки установлений до кінця грудня 1908 р., а при зголошенні треба предложити паспорт. В часі коло половини липня до половини серпня 1909 р. покликання взагалі не буде. Увійняєнь від вправ будесь укліли лише у випадках, що заслугоють на узягнення. То розпоряджене відносить ся до воляків кавалерії краєвої оборони.

— Новий титул. Цісар установив титул „радника податкової комісії“, котрий буде надаваний членам податкових комісій першої і другої інстанції та членам податкової комісії для контингенту зарібкового податку. Сей титул буде надаваний заслуженим членам комісії лише на час сповнювання того почесного уряду.

— Арештоване підозрілого птшача. Тотожність особи арештованого у Львові Дрекслера чи Володислава Ціхавського ще не провірена. Заходять підозріне, що належить він до учасників влому до каси Германа Байса в Земуні (Земліні), звідки забрано 25.000 корон. Винувники тої крадежї мали втечи в напрямі до Львова. Львівська поліція вислала до Земуня фотографію Ціхавського.

— Дрібні вісті. Цісар укліли на будову церкви в Гусьнім вижнім турчанському повіта запомогу в квоті 200 кор. — Делегатом учительства народних шкіл м. Львова до окружної ради шкільної вибрано на онодішніх зборах народних учителів п. Корниля Яворського. — Викали проф. Твардовського, заля котрих студенти філософії з причини тісноти університетських салл порішили страйкувати, будуть відбувати ся в сали польського товариства педагогічного при ул. Зіморевича ч. 17. — Добра Камінька стр. не перейшли, як нам доносить, на власність п. Стан. Осолінського, а о трансакцію ведуть ся що-йно переговори. — В Сареві помер оден з визначніших хорватських письменників, Сильвій Крайцевич, гімназійний професор. — З нагоди цісарського ювілею буде дня 2. грудня с. р. відзначених в Австрії коло 40.000 осіб.

Оповіді:

Желажний. Завтра, в середу: Ілкері (лат. Кароль) Позатар, в четвер: Якова брата Госп. (лат. Захарій і Єліс).

□ Репертуар львівського руського народного театру в Станіславові. (Сяля тов. ім. Моношюка. Початок представлення о год. 7:30 вечером.)

В середу, дня 4. с. м. „Романтичні“, комедия в 3 діях Ростада.

В суботу, дня 7. падолиста с. р. „Фавст“, опера в 5 діях К. Гунода. Гостинний виступ п. Ф. Лопатинської, співачки львівської опери.

В неділю, дня 8. с. м. „Арсен Яворенко“ (на громадській роботі), народна драма в 5 діях зі співачки Б. Гринченка.

Ві вторник, дня 10. с. м. (последнє представлення) „20 днів тюрми“, фарса в 3 діях Вебера.

□ З Надвірної. Заходом надвірнянської філії Руського товариства педагогічного відбуе ся в Надвірній дня 8. с. м. аматорське представлення одноактних комедій „Без цитат“ 3. Пшибильського і „Задрисіні“ Р. Бенедикса. Початок 7:30 вечером. Чистий дохід на бідних школярів.

□ Концерт „Львівського Бояна“ відбуде ся в четвер, дня 5. с. м., а не 4-ого як се через друкарську похибку у вчорашнім числі „Діла“ подано.

□ На руский театр у Львові вплинуло в місяці жовтня с. р. на книжочку Краєвого Союзу кредитового ч. 800 у Львові 619:43 корон.

□ „Народна Торговля“ виплачує своїм членам почавши від 3. падолиста дивіденду по 7% від укліли. Дивіденди побирати можна у Львові, або в складах філіальних. Пригадуємо, що до року несповняні дивіденди будуть дописані до укліли і будуть уважатися як ново декларовані укліли. — Дирекція.

□ Від Українського Наукового Товариства в Київі. З огляду, що надіслане переддлати з Галичини на Записки Українського Наукового Товариства в Київі, очевидно, робить труднощі багатом, Рада Товариства за порозумінням з Книгарнею Наукового Товариства ім. Шевченка постановила: замість переддлати для Галичини застави продажу поодиноких томів Записок в тім книгарні по зниженій ціні, а власне там буде продавати ся в ціні по 3 кор. 30 сотників. Досі вийшло 2 томи Записок; третій вийде незадовго. Члени Українського Наукового Товариства крім вкладки 5 рублів доплачують 2 рублі за річний Записок, зложений з 4 томів, і на пересилку 1 р. 20 коп.; гроші надсилають до бюро Товариства в Київі, В. Володимирська 28; надсилаючи гроші переказом, треба крім того карткою пояснити їх призначення. Хто хоче вписати ся в члени, звольте зголошити ся тудиж; членом може бути той, хто має самостійні наукові праці.

□ Розважання нагород слугам відбуде ся в середу, дня 30 с. м. в дирекції галицької каси ошадности у Львові. Старати ся о ті нагороди можуть слуги обох полів, уроджені в Галичині, котрі що найменше 15 літ служили у тої самої родини, а з того бодей три послідні роки у Львові. Подання о допущення до львівського треба внести найпізніше до 30 падолиста до дирекції галицької каси ошадности.

□ З „Львівського Бояна“. На загальних зборах, які відбули ся дня 31 жовтня с. р., вибрано отсей виділ: д-р К. Студинський голова; Й. Доманик заступник голови; д-р М. Волошин, дірїгента; В. Безкоровийний, заст. дірїгента; Г. Ясенюцька, дірїгента; викалові: Б. Вахнянин, О. Дембицький, Р. Федусевич, заст. виділових: С. Левицька і В. Козак. Контрольна комісія: П. Берест, І. Біликівський і Е. Кордасевич.

Передилката на „ДЮЛО“

в Австрия: **за границаю 1**

на пилан рік . . .	32 к.	144 корон
на пилан року . . .	16 „	32 „ 70 с.
на місяць . . .	2 „ 70 с.	3 „ 70 с.

У Львові (без поштової пересилки).

на пилан рік . . .	38 к.	на пилан року . . .	14 к.
на чверть року . . .	7 „	на місяць 2 к.	24 с.

Продовження числа копійки у Львові 16 с.,
на провінції 12 с.

Оголошення вчашній прийматимуться по 80 с. на одну стрічку експерименту або на сі місяць, а в рубриці „Надслани“ по 60 с. — Подки і інші приватні вголоси чинять си не 20 с. на стрічку.

Доводилка і наложитися за історичні шкати
у Львові.

Клим Гутковський.

Дякуючи В. П. Родимцям за ласкаву дотеперішню піддержку поручаю на даліше свою добру нафту, мило, крохмаль, столове світло, сірники, чорнило до обuvi і ин. по цінах приступніших як у чужиніше.

Гелер стоїть каналова справа так, що багато ніс, котрі перше нею ентузіазмували ся опинились в тім самім становищі, що й ми. Серед голоси, чи може би не змінили того презентуравого каналів, то не з огляду на сподівану ко-мі мільйонів, які визначено на сю ціль, бо з сего

Головною ціллю сього пропозиція є те, щоб за міру заслуження лікаря береться його остання платня. На емеритальний фонд їх складають як край, повіти та й самі лікарі. Повна заслуження числить ся лікарям по 35 роках служби. Вдовича пенсія вносить половину остаточної пенсії.

В дискусії над сим справозданом підніс ма- мурський пос. Біс рекримінації з тої причини, що нову учительську семінарію засновано не в Яиску, але в жидієвськ Рудинку. Розумієть ся, що в такій справі не заготові мовчати пос. о. Стояловський та пішов в сукурс пос. Бі- овн, як проти него вступив п. Демб- овський а відтак пос. Козловський.

З другої сторони нема в тім, ані з педагогічної, ані соціального, ані етичного боку ніякої ідеї, допустити ученика до скінчення 8-мі кл. —

Відданем таким молодим людям в руки ведення молодіжи не досягне ся тих цілей, які наміряє реформа.

яке в східній Галичині прибрало цілих народних
святя. В той день ідуть по всіх селах процесії

551 6-10

до пам'яток хрестів та згадують цесаря Фердинанда як благодателя, що зніс панщину. Був звичай, що в тім торжестві брали участь учители з учениками та раділи з радости батьків своїх, що спало з них пачизняне ярмо. Дем причина сеї заборони? Невже й обходи грозять чим польським народом, чи воно може суперечне з австрійською лояльністю?

Дальше згадує бесідник про те, що за останні 4 роки не засновано в Галичині ні одної руської середньої школи.

(Дальшу частку сеї промови задля браку місця помістимо завтра).

(86-е засідання 1. сесії IX періоду сеймового з четверга дня 5. листопада 1908.)

Початок о год. 10.25.

По відчитанню петицій і інтерпеляцій відповідав правительственный комісар гр. Лось на інтерпеляцію п. Стояловського в справі куратори заведення ім. Осолінських. П. Стояловський поставив висновок на утворення дискусії над сею відповіддю, однак се висновок перепало.

Відтак ухвалено виставити правительству, щоб як найскорше відбудувати міст між Ниском і Зарічем та поладжати петицію Міховець великих о міст на Кисилів. Ухвалено per en bloc закон з позволення для міста Ясла на побір громадської оплати від чинців найму.

Однісія п.

Маршалкович

предложив кр. маршалкові листу членів депутатів, що має удати ся до Відня з

чоловничою для цесаря.

В склад депутатів входили: митрополит Шептицький, архієпископ Більчевський і Теодорович, пп. Баталія, Бойко, Брякчівський, Целецький, Дзедушицький, Глобінський, Голушанський, о. Колпачкевич, д-р Король, Козловський, Влад. Крайський, Лео, д-р Левицький, Левенштайн, Любомирський, Андрій Любомирський, д-р Олександрівський, Пастор, Пінківський, Потоцький, Сапіга, Стадницький, Стапінський, Здз. Тарновський, Ст. Тарновський, Віто і Водзіцький.

Пропозицію тую сойм прийняв, після чого п. Віто просив, щоб на його місце увійшов п. Птак; кр. маршалок заявив, що на випадок, коли п. Віто буде перешкоджений, то він на підставі давнішого уповноваження палати запросить посла Птака.

Після того приступлено до дальшої дискусії над

середніми школами.

Пос. Пінківський обговорював загальні квести середніх шкіл.

Перейшов до квести руських середніх шкіл та зазначив, що і нинішня хвиля вимагає великої остерожности в творенні нових гімназій, так польських, як і руських, з огляду на намір уведення нових типів. Впрочім політике ту справу раді шкільній. Що до своєї особи, є прихильником утратізму і ще нині не було би за пізно творити утратістичні заведення.

По ній продукував ся з русинофільним неоправданим клеветам на руське учительство, визвольний рух і т. д. п. Т. Ценіський. Кожде його слово робило враження студентів. Відтак він так від теми, що аж маршалок мусів його призвати до порядку. Відтак поставив пос. Стадницький. Що до своєї особи, є прихильником утратізму і ще нині не було би за пізно творити утратістичні заведення.

Поручає ся краєвому Виділову, щоб в порозумінню з кр. шкільною радою взяв під розвагу потребу основання у східній часті Галичини нових гімназій з руським викладковим язиком, узяв до уваги поставлені в тій сесії сойму висновок о заснованні таких гімназій в Стрию, Бережанах, Самборі, Рогатині і Яворові та, щоб предложив сойму звіт на найближшій соймівній сесії.

Друга резолюція пос. Стадницького визнає раду шкільну краєву, щоб взяли під розвагу справу засновання нових шкіл середніх а передовсім шкіл заводських та здала з сього справоздає.

По промові президента ради шкільної Дембовського замкнуто загальну дискусію. Як генеральні бесідники промовляли д-р Е. Олександрівський та Козловський.

В спеціальній дискусії поставив пос. Левицький поправку до висновок посла Стадницького, в якій унечено потребу засновання нових гімназій з узяв до уваги потреб обох народів. На сю модифікацію згодив ся й пос. Стадницький. По сьм виголосив дуже прихильну Русинам промову пос. Стапінський.

При голосуванні прийнято висновок комісії і гр. Стадницького, а висновок пос. Сеника і Олександрівського передано шкільній комісії.

По прийнятті справоздавання краєвого виділу про громадські й повітові справи, заявив намісник, що відрочує сойм.

І ось пішла промова кр. маршалка, замикаюча засідання сесії, в якій згадав також про політичне взаємин між руськими й польськими послами.

Кр. маршалкові подякував за ведене наряд пос. Мендінський, який навідав словами признає також і намісника і на сьм наради о 2 год. по пол. почінуло.

На Балкані.

Воєнні погрози.

По короткій оптимістичній в балканській квестії майже вся англійська преса дуже поважно заговорила про ситуацію та називає австрійсько-сербський конфлікт справою в найближшій будучості неминучою. Орган міністерства заграничних справ (Daily Telegraph) не пробує навіть відряджувати Серба війну, наминає їх тільки, щоб розважили питання чи вже пора на се; Серби повинні на разі зброїти ся та перед виповненням війни дорогою зачіпано-відпорного союзу з Туреччиною й іншими балканськими державами забезпечити ся. Далі атакує той орган архієпископа Франца Фердинанда за його заходи коло склерикалізованого Балкану та висказує надію, що війна Сербів з Австрією стріне ся в Росії з величезною симпатією.

Також Times лише, що вигляди на порозуміння лінії. Компензати для Сербії коштом Туреччини виключені тай Англія їх не стерпіла би. З другого боку бар. Еренталь заявив, що босанської території Серби не можуть торкатися. Отже положене таке, що Серби скорше чи пізніше мусять хопитись за оруже.

З другого-ж боку здаєть ся, що й австрійська дипломатія готова на рішучі виступи. Так доносять бєлградські газети, що австрійсько-угорський

посол у Бєлграді, гр. Форґач, вручив сербському правительству ноту з домаганням, аби протягом 24 годин устали демонстрації проти австрійських і угорських горожан, та щоб зашлести бойкот австрійських і угорських купців, бо в противнім разі Австро-Угорщина мусить на власну руку зробити собі справедливість. Вкінці австро-угорський посол зажадав, аби Сербія розпустила до дому змобілізованих резервістів.

Сербія зброті ся. Останні телеграми доносять, що до Солуня привезли два кораблі оруже для Сербії, вислані з Франції. Загалом доси до Солуня привезено для Сербії 198 армат і по 500 набойів до кожної армати. Туреччина не дала ще призову на перевозжене того оружа через її територію до Сербії; в тій справі ведуть ся переговори.

Урядова сербська газета, „Самоуправа“, обговорюючи чутку про напад Австро-Угорщини на Бєлград, пише, що якби таке доконалось, то Сербія вилби би напад відплати. На вчерашнім перед полудневим, довірочним засіданню скупштини з доволенем прийнято до відома справоздає правительств про ситуацію та сконстатовано згідність скупштини зі становищем правительств.

Небезпеку у Туреччині.

Як сього можна було сподіватись, після першого захоплення людности конституцією, приходять на Туреччину — похміле. Оптимісти, котрі проголосили світові, що з наданням конституції в цілій Туреччині запанує ідеальний мир між національностями і взаїмна толерація між реліґіями та що могутий молодотурецький комітет мудро все продумав і уплянував, тепер по трохі остуджують ся в своїм молодотурецьким одушевленню. День за днем приносять нові факти, котрі дають свідомство всьому іншому, тільки не ідеальним відносинам у султанській державі. Що реакційні сили не дремають, а мають охоту й відвагу до діла, сього доказом хочби бунт старотурецьких жовнірів та їх кривавий конфлікт з молодотурецькими воїнами. Що толерація між вірами не така вже ідеальна, на се показують погрози і різні магометан проти християн.

І нинішній день не обійшов ся без вісток, котрі песимістично зображують відносини в „обновленій“ Туреччині. Зі Скутару, Ускупуба, Митровиці приходять телеграфічні відомости, котрих зміст більш-менш такий: ентузіазм, з котрим тутешня людність привітала проголошене конституції, зчез; відносини між магометанами й християнами стають ся що раз гірші. Рівночасно зменшаєть ся повага і вплив молодотурецького комітету. Загалом беручи, треба загально положене признавати „менше корисним“.

Не то до ідеальних, а навіть до звичайних, „європейських“ відносин у Туреччині ще дуже далеко, багато дальше, ніж сподівались обожателі „нової Туреччини“ й молодотурецького комітету. Болгарія й Туреччина.

До внутрішнього заворушення в Туреччині багато причиняють ся напружені відносини в заграничній політиці сеї держави. З'осібна се напружене, на силу здержуваних пристрасти й ненависті, почуваєть ся в відношенні між Туреччиною та Болгарією, котра саме скинула з себе турецьке зверхицтво. Характеристичні для настрою людности й військ зловж границь обох держав є вісти, котрі майже одностайно раз-у-раз повторюють ся та котрі — хоча переборщені — таки мають свою пайку правди за собою. Нинішній день приніс з того поля таку вістку:

На турецько-болгарській границі мало прийти знова до конфліктів між болгарськими й турецькими жовнірами. Ватага розбішак знищила залізничний міст на болгарській границі. Почувний поїзд задержано. Поміж болгарсько-македонською ватагою й турецькою сторожею на стації Терекської вивязалась боротьба, котра трівала чотири години.

А поза тими воєнними чутками депеші з Балкану приносять вісти, що „порозуміння“ між Туреччиною й Болгарією „на найліпшій дорозі“.

ТЕЛЕГРАМИ.

Дня 5. листопада 1908.

Ситуація.

Відень (Тел. прив.). Останні інформації запевняють, що реконструкція кабінету вправді приготувалась, однак не є безпосередньо актуальною та мабуть протягом сього тижня не буде доконана. Що до польських міністрів, то коло польське заявило, що бажає собі, щоб вони полишили ся у кабінеті. Що до інших міністрів ходять всілякі чутки, котрі годі контролювати. Між ін. кажуть, що має устатити мін. Дершата, котрого міне займе д-р Сільвестер. Мін. Бенгох має уступити з міністерства та обняти президію посольської палати, а дотеперішній президент д-р Вайскірхнер увійде до міністерства.

Чутки про нове міністерство.

Відень (Тел. прив.). З чеського боку розходять ся чутки, що існує намір отворити нове міністерство поcht і телеграфів. Се міністерство обнявби котрийсь з чеських послів, як трету чеську теку в міністерстві.

В справі руського міністра-земляка.

Відень (Тел. вл.). Супроти поданої газетою „Die Zeit“ чутки, неначе при реконструкції кабінету було плянуване засноване руського міністерства та неначеби п. Микола Василько мав обняти се становище, довідуємось, що п. Василько заявив, що він нічого про сю комбінацію не знає, однак його сторонництво, як довго річчє домагана Русинів не будуть сповнені, міністерство теко не дасть себе наклонити до вступлення в правительственну партію. Особисто п. Василько стоїть на сьм, що на посаду евантуального руського міністра-земляка буваби відповідний Русин із Галичини, котрий тамошні відносини добре знає.

Закон про пияństwo.

Відень (Тел. вл.). Правительствє вчєсно до державної ради крм проекту закона про загальне обезпечєне також проект закона про пияństwo. Сей проект ґрунтуєть ся головано на останнім правительственным предложєню з 1902 року та на справоздає, котре про те предложєне зложила проєслова комісія палати послів дня 9 червня 1903 року. Проект закона зложений з трох розділів: правно-промислового, правно-приватного і правно-промислового розділу є справа конєсїональна дрібної торгівлі спиртусовими напїтками в замкєнєх начїнах. Правно-приватні постанови звертають ся проти пията на кредит і установляють непознєвємість претензїй за напїтки. Правно-карєні постанови установляють карї за пияństwo, давєне алкогольїчних напїтків людям, уже пияним, і т. ін.

Заворушенє в Чєхїї.

Кєден. (Т. К. Б.) Передчурє в Брумерсдорф прїйшло до заворушенє з нїмєцько-радикального боку проти фїлми Шпїгєр, котра краєвєх робїт

ніків заступила чужими. Коло 5 години вечером зїбрались велика товпа, котра зїрвали огороду фабрики та витовкли в нїї вїкна; зранєно трєох робїтніків. Сїтуація була така небєзпєчна, що до фабрики прїслано компанїю вїйска, котре одначе не їнтерєнєювало, бо товпа вжє розїїшлась.

Засуд за полїї в Люблїнї.

Люблїня. (Т. К. Б.) Вчєра випав засуд проїї обвинєних за перєступствє в часї звїсних полїї в Люблїнї. За злочїн публїчного насїлля зазуджєно двєох обжалованих на 5 мїсїцїв, двєох на 4, трєох на 3, одного на два мїсїцї, одного на 6 недїлї вїзничї та трєох робїтніків на 3, 6 і 14 днїв арєшту.

Вїзита цїсаря Вїльгєльма.

Зїбенбруа. (Т. К. Б.) Вчєра о 4 год. пополїї прїїхав сюди цїсар Вїльгєльм. Прїїтєв їго на залїзничїм двїрцї архїєпископ Франц Фердїнанд.

Реакція в Турєччинї.

Скутарї. (Т. К. Б.) Ознаєчує початку реакції є заснованє „Союзу магометанських духовнїків“. Мєтою того союзу є будїи-то адмїністрація мечєтї, одначе власна їго цїль — наглядати над кроками властїї та молодотурєцьких комїтетїв їз становища музуламїноско.

Новїй прїзидент Спол. Держав.

Нїу-Йорк. (Т. К. Б.) Пїсля дотєперїшних обчїслєнь Тафт одержав 1,091,000 голосїв.

НОВИНКИ.

Польські легенди про всемогутність гр. Потоцького. Лїтаємо в „Dziennik-u kijowski-m“: 3 добре поінформованого жєрєла довідуюсь ся про факти, котрі могли без сумнїву причїнити ся до трагїчної смертї намісника Галичини, гр. Андрея Потоцького. Дїло було таке. Австрїйський мїністр внутрїшніх справ, бар Бїнерт, вїв на власну руку і без порозумїня з гр. Потоцьким перєговори з Русинами у Віднї, котрі довели до формальних обїянок і зобовязань. На те прїїхав до Відня галицький намісник і будучи у Бїнерта, предложив їм уложєну собою власну програму політики супротив Русинів. „Непотрїбно експєденція фатїгували ся — сказав їм Бїнерт — бо я перед кількома днїями закључив дотичну умову з Русинами“. На се гр. Потоцький, не мовлячи ані слова, вручив мїністровї дїмїсію і вїїшов. Бїнерт збєгнєжений поїхав зарєз до прїзидента мїністрів, бар. Бека. Той вїхлов ся за годоу. „То не можлїве! Мусїмо в тїй хвилї направити“. Обя мїністри сїїчас поїхали до готєлю „Imperial“, де станув був гр. Потоцький. Портїєр сказав їм, що експєденція парєд хвилєю поїхав на зелїз. дворєц. Мїністри удали ся тамжє і вспїли ще задержати гр. Потоцького, що мав як раз сїдїти до вагона. По довгих перєговорах і усєрдиних просьбах бар. Бека гр. Потоцький згодив ся взяти назад свою дїмїсію під умовою, що умова закључєна з Русинами будє неважна. Так і стало ся. Але мїністр закљавши Русинів, з котрими перєговорував, оповїв їм цїлу їсторїю і толкував ся, що під прєсєю мусїть відкљикати пороблєні їм обїянки. Отжє Потоцький самовладний король в Галичинї! — з обурєнем говорили Русини. Того „король“ — пише „Dziennik kijowski“ — треба було якось усунути... І знайшов ся Сїчинський. — Тїлькє „Dziennik kijowski“, а їго рєвєляції, хоч мїсїями неїмовїрні (дамїсія вручєна мін. Бїнертовї!), свїдчїть найлїпше, як цїнили Поляки становищє намісника Потоцького в Галичинї.

Про москєвофїлство в Брїдїшнї пишуть нам звїдтам; Противорїчї з собою заявї „Русского клуба“ в соїмї устами послїв Короля і Дудїкевича що-до „тановища нашєї мови в галицьких школах і урядєх вїкљикали мїж члєнами „русско-народной“ партїї їнтєлїгєнтами і музикантами в Брїдїшнї справдїлїше столпотворєнє. Зарисувєв ся очевїдний „разкол“ на два табори „старорусів“, котрі бажать шкїл з нашєю викладковєю мовою і введєнє до гїмназїй „общєрусского літературного язика“ тїлькє якє надобовязкового предмету по думцї Короля і бїльшости клубу та „общєрусских“ котрі слїдом за Дудїкевичом не признають живої нашї літературної мови і бажать „общєрусского літературного язика“ якє викладкового з рївночасною дєградацияю нашєї мови на предмет надобовязковий. Взагалї до повстання нової староруської партїї ґрунт дуже пригожий. В їнтерєсї нашєї національної їдєї було бї дуже пожаданим, щоб посол Петрушєвич зарєз зробив кількє вїч в Брїдїшнї і Зборїщєчїнї та вїяснєв сєлїянам банкротствє москєвофїлства а надто „Народний Комїтет“ щоб вїслав тепєр відозву до громад тих повїтїв з вїяснєнем расколу та вїказанєм, що Дудїкевич зї „своєю общєрусскєстю“ стоїть в клубї одиноким, закї зїїзд мужїв довїрє з Брїдїшнї не убє расколу, або прїнєвєдуть Дудїкевича до вїступлєня з „русского клуба“.

Вїсша польська культура. З Ярославичин пишуть нам: Дня 25 жовтєня в недїлю давали а матори і члєни читальнї „Прєсвїтї“ в Полкїнях аматорську вїставу на дохід будовї церкви в Полкїнях. Вїстава відбувала ся в мїстї Сїнявї в салї тамошнього товариства споживчого. Грано „За сирєтою Бг з калїтою“. Коли в сєлї зїбрали ся около 150 осіб, а то переважєно сєлєн з дохрєстїнї сїл а мєжї ними учєтелї і чотирєх свєщєнїкїв і коли вжє аматори вїдїслєн відгєрали, вїпало около 10 години вечером перед сєстою відслєно бїльшє як дєсять осіб, підморєнєх тутєшними вїшєполюками з дєрєктором товариства споживчого Władysławem Kańskim на чолї до салї, зачали кричати: „wypłosz się, hajdamaki! gajś wiatło!“ і т. д. і прїбравши грізну поставу, зачали свїпати патріотичні польські піснї. Наші гостї, не хотїчи допустити до розлїву кровї, опустїли спокїйно сєлє, а з ними аматори, не скїнєвши вїстави. Справу віддано прокураторї; ає чї з того що будє, побачимо. Додати належить, що Лєвєцкїї суть підпрїємчїми будівничими, котрі побудували богато церков і нажили ся руським хлїбом. Ось та виглядає на дїлї вїсша польська культура. — Очевїдєц.

Як се назвати? Пишуть нам з Пирємишля: Читаємо тепєр так часто про кљич „свїй до свогєго“, а тимчасом впаємєні до рук „Вїстникъ перємїської єпархїї“, де вичїтую: „Зє печатїї Іосифа Стїфїого вь Пирємишлї“. Чому перємїська консїсторїя друкує своє вїдавничствє не у своїй власній друкарнї, але дає заробляти вїшєполюкови, звязаньку польському „соколовї“ і вороговї всьогє, що руськє, годї вгадати. Рїч тим загадочнїша, що та сама консїсторїя насїлає Русинам, головнєж духовєству свої каталєги на вські друки і пропагує мїж ними кљич „свїй до свогєго“. — К.

Фальшївнїки почтових книжочок. Від довгого вжє часу бушувала майжє у всїх австрїйських краєх шайка, що допускала ся обманств на підставї фальшованих книжочок почтєвої касї „свїй до свогєго“. Обманства полєгали на тїм, що об-

манцї підробляли вклєдковї книжочкї уряду почтових кас ошадности у Віднї, вписували до них рїжні квоти, будїи то на книжочку зловєнє, і заосмотрювали їх опїсля фальшївними штампїями почтового уряду та фїкційними підписами уряднїків. З такою книжочкою, що виглядала зовсїм як правдива, зголошувєв ся одєн з члєнїв шайки до якого-небудь уряду і тут побирєв на нєї грошєву квоту. Що-до висотї квоти обманцї були звязанї прїписом, що квоту вїсшє 40 корон треба вїповїдати чєрез головний уряд кас ошадности у Віднї. Щоб обїїти той прїпис, вїбїрали квоти нїзшї, звичайно від 20 до 40 корон. Почтовї уряднїки, не маючи способу сконтрєлюваня вклєдок, ставались майжє всї жєртєво обманцїв і аж головний почтовий уряд з вїказу побраних квот відкрїв обманства шайки. Головним жєрєлом шайки були Чєхи та альпєйські краї. В Галичинї почали обманцї оперувати від недєвна. В послїднїх днїх доверєно пр. два такі обманства, в почтовїм урядї в Подгужї і в обєх випадках вїнято по 40 корон. Як вїказали полїційнї дохєждєнїя, з книжочками в обєх разєх зголосив ся якийсь мужчина з жєнщиною, розмовляючи по нїмєцькї.

О Італїанський унївєрситєт в Австрїї. До ректора вїєнського унївєрситєту прїїбула дня 3. с. м. дєпутация італїанських студентїв і предложила їмю меморїал з домаганням залєжєна італїанського унївєрситєту в Трїєстї, а бєлої прїзнанїя італїанських їспїтїв в Австрїї. Ректор відповїв, що будє попирати домагання студєнтїв в мїністрєствї прєсвїтї, однак додав, що та справа не будє так скоро поладжєна.

Поручаєть цукєно п. ВАСИЛЯ ВІТІНЬСКОГО у Львові ул. Баторого ч. 10, котра вирабляє знамениті тістечка, чаєвнїки, медівнїки і т. д. 1424

Оповідання 1

Калєндар Завтра, в пятїницю: Арєнї, Анастасїя (лат. Леонард). Позавтра, в суботу: Маркїяна (лат. Геркузїяна).

Рєпертуар львівського руського народного театру в Станїславовї. (Салє тов. їм. Монїюшка. Початок прєдставлєня о год. 7.30 вечером.)

В суботу, дня 7. падолїста с. р. „Фавст“, опера в 5 дїях К. Гунода. Гостїнний вїступ п. Ф. Лопатинської, сьпівачкї львівської опери.

В недїлю, дня 8. с. м. „Арєн Яворєнко“ (На громадськїй роботї), народна драма в 5 дїях зі сьпїваєм Б. Грївчєнка.

Вї второк, дня 10. с. м. (послїднє прєдставлєнє) „20 днїв тюрми“, фарс в 3 дїях Вєбєра.

Забавовий Кружок тов. „Зоря“ уряджєв в суботу дня 7. с. м. Вєчєрнїцї з танцями. Початок о год. 9 вечером. Просїть ся о числєну участь.

З Академічної Громади. В пятїницю 6. с. м. відбудуть ся в помєшканю „Академічної Громади“ (ул. Зїблєкєвич ч. 3) конституючї збори „научного кружка“. Початок о год. пів до 6 вєч. Голова: Ол. Назарїв, секретар: Г. Пїтлїк.

З Перємишля. Аматорський кружок читальнї „Прєсвїтї“ відгєрає в недїлю, дня 8. с. м. три однокатївки: „Мєдвїдь“ Чєховєв, „Настоящїй“ Бєлїкєвич і „Пїїмєв обїзвєн“.

П. Євгєн Бїлінський, звїсний пасїчник в Збєражї, одержав на мїжнародній кукарсько-промїсловїй вїставї у Львовї золотий медаль за свої лїтнї мєди.

О. Сїмон Нїкон і їго товаришї (Арабї), що обїїздять тепєр схїдну частїну Галичини, збїрають складкї на руську церков в Вєфлєємі, але на халїдєйску в Мозуню (Нїнєвїї).

Із Судової Вїшнї. Члєни читальнї „Прєсвїтї“ в Судовї Вїшнї відгєрають в недїлю, дня 8. с. м. у власній салї „Наталку Полтавку“ Котлярєвського.

Отсїм звертають до жєртвовлївцїв сєр дєцє нашєї патріотичної їнтєлїгєнцї з прєсєбою о лєвасї татїночї на заплачєне чєсного дєлє спосїбного, а бїдного учєника VI кл. гїмн. акад., котрому грозить утрата року. Даткї прошу прїсылати до адмїністрації „Дїла“. — Оспїл Янїв.

Прєсєба о жєртвї. Для відзначєного учєника нїзшєї руської гїмназїї, сиротї без всьїх засобїв до удержаня, просїть ся уклїно о скорї даткї на руки підписаного. — Василь Останчук, учєтель в Нїжїбурку старїм, п. Нїжїбурок новий.

„Кружок правнїків“ (Львів, Сулїньського ч. 17) купує і прєдає скрїпти до I-ого II-ого і III-ого їспїту. Для члєнїв значний опуст. Члєни можуть також вїжичати підручнїки до згаданих їспїтїв з бїбліотєки товариства. Вські інформації в справєх унївєрситєтських за оплачєнем відповїдї.

Шїрїть популярні брошурї! Щє можна дістати в Народній Канцєлярїї отсї цїкаві брошурї: 1) Цїлєнїсть парламенту заг. гол. в податковїх справєх нап. д-р К. Лєвїцький. 2) Першїй рїк парламенту заг. гол. нап. д-р К. Лєвїцький. 3) Церква а руськє сєлєцтво, бесїда п. Будзїновського. 4) Народний Катєхїзм — всї по 10 сот. 5) Вводзєнє сєл. послїстїцї, вїсєнє п. Вїйнарського. 6) Українцї и москєвофїли і 7) Із великих днїв — всї 3 по 20 сот. Крім того „Русько-нїмєцькї розмови, цїна 1 кор. На прєсылку треба додати на 1 книжку 5 с., на 5 кл. 10 с., 10 кл. 20 с., 20 кл. 30 с., бїльшє 60 с. Хто прїсылав прєказєм, мусїть додати 6 с. для лїстоноша. — З Народної Канцєлярїї, Львів, рынок, ч. 10.

Померли:

О. Аркадій Мурїй, монах чїна СВВ. в Бучачї, помер дня 2. с. м. в 42 р. жїтя а 21 монашєства. В. й. п.!

До „Народної Гостїннїцї“ прїїїли дня 5. XI. 1908: Зофїя і о. Іван Тарасович, Мостї велїкї; Марїя Грїнїк, Рогатин; Павлія Єдана, Рогатин; В. Мїхалїшїн, Любачїв; Юліан Рудкєвич, Дрогобїч; о. М. Дашко, Шкєво; д-р Теодор Ванько, Сколє; Мїхалїо Петровїч, Огорєць; о. Нїколай Тєрасїмовїч, Лєшнїв.</

3 друкарні Народової [Манських] Ліндого ч. 2.

Виходить у Львові що дня (крім не-
діль і свят) о 5-й годині по полудні.

Передплата і користи приймають у Львові
Адміністрація „Діло“, Ринок ч. 10. Бюро газет
А. Олександровича, К. Бушпа, у. Кароля Людіка
ч. 28. — У Відні: М. Дука, I. Wollzeile 9, P. A.
Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile
11; Haasenstein & Vogler. Actien-Gesellschaft, Körn-
bergstrasse 1. 18. У ФРANKFURT: I. GAMBERG; M.
Haasenstein & Vogler.

Реклади, Адміністрація і Експедиція
Ринок ч. 10. — Рукописи звертають на
літературу за попереднім застереженням. — Реклади
печать і відкриття відкриття.

ДІЛО

Число телефону 261.

Передплата на „ДІЛО“

в Австрії: за тримісяч:
на рік . . . 22 к. . . 44 корон
на пів року . . . 16 . . . 32 .
на місяць . . . 2 . . . 4 .
У Львові (без поштової пересилки):
на рік . . . 22 к. . . 44 корон
на пів року . . . 16 . . . 32 .
на місяць . . . 2 . . . 4 .
Подорожні чекі поштою у Львові 10 с.,
на провінції 12 с.
Оголошення вантажні приймають ся по 20
с. за одну стрічку ісправно або за 1 міну, а в ру-
бри „Міністерство“ по 60 с. — Пошля і інші
оголошення чекі по 20 с. за стрічку.

Реклади і вантажні на ісправно вантажні
у Львові.

По соймі.

І. Перша сесія нововибраного галицького
сойму закінчена. Пора оглянути, що принесла во-
на краєви.

В тім огляді перше місце належить ся спра-
ві соймової виборчої реформи. Від часу переведе-
ння виборчої реформи до парламенту всі призна-
ють, що ця справа з усіх справ краєвої політики
найважливіша. Під оком соймової виборчої
реформи відбули ся соймові вибори, під сим
оком сходив ся нововибраний сойм на свою
першу сесію, під сим оком відбували ся пе-
редсоймові наради і постанови політичних пар-
тій, під сим оком вела ся передсоймова дис-
кусія в соймі, під сим оком відкрито соймо-
ву сесію, він знайшов свій вислів в інаугурацій-
них промовах краєвого маршала і ч. к. намісника,
сид двох найвищих репрезентів автономі-
чної і державної влади в краю.

Справді, хто не знав би наших політичних
відносин і хотів оцінювати їх тільки по зверхних
словах, той з усіх тих есунційних мусів би на-
брати переконання, що цілий сойм, від крайних
правих до крайних лівих, не має пильнішої спра-
ви, як власне перевести соймову виборчу реформу.
А тимчасом в дійсності всі ті заяви були
тільки пустою деклямацією, дематогічною фразе-
ологією, конвенціональною брешнею. Не переве-
дення виборчої реформи було ім в голові, тільки
заспокоєне, приспане уваги народних мас, щоб
вони, маючи переконання, що в соймі є добра і
щира воля словити їх домаганя, понесли бо-
ротьбу за те домаганя, як за щось, що вже вла-
стиво осягнене і тільки жде кінцевого здій-
снення.

Та ціла соймова сесія найліпше показала,
що все були пусті слова. Характеристична річ,
що Краєвий Відділ між комісіями, які на початку
сесії пропонували соймові до вибору, навіть не по-
мітив був комісії для виборчої реформи, і тільки
на посольське внесення ухвалено вивести комі-
сію. Характеристичне також, що польські де-
мократичні групи, які так виславляють демокра-
тизоване тепершнього сойму, дозволили, щоб при
виборах до комісії для виборчої реформи пере-
шла консервативна більшість; з другого боку
консерватисти віддали ф рмальний провід у сій
справі демократам: Глобінському в комісії і
Станіславському в субкомісії. Це значить: лігати-
меть ся воля шляхти, але фірму сій волі дають і
відповідальність за неї беруть демократи. Наслі-
дом того в їх політичних інтересах лежить те, щоб
тою волею шляхти представити перед народними
масами в як найкорисніший світлі.

Результати праці комісії просто ніякі. Від-
кинута і ліміне готових законопроектів д-ра
Олесницького і д-ра Короля і вибране субкомі-
тею — ось і все. Субкомітет, якому було повно-
вено свободу, також зовсім не спішив ся. До кінця
соймової сесії порішив тільки, що виборче право
до сойму має бути загальне в тім — справді ж
знавато загальним розумінню, що повинні мати його
всі ті, які мають виборче право до парламен-
ту, а далі, що голосування має бути тайне. Але ж
загальність і тайність виборчого права, се вже такий
„überwundener Standpunkt“ для австрійських
відносин, що таким результатом праці справді не-
ма чого хвалити ся.

Внесення на перманентну комісію сама комі-
сія відкинула. І се найліпше доводить, як вона
ставил ся до справи виборчої реформи. А знов з
буджетою промови пос. Станіславського бачимо, як
ставил ся до сї справи клуб, який мав славу
найзавзятішого борця за виборчу реформу. Пе-
ред сьняканим сойму партия людювців дала свому
клубу директиву добивати ся як найширшого
переведення виборчої реформи, а тут літер той
партия заявляє, що він противний перманентній
комісії та що загалом справа соймової виборчої

реформи може ще пождати бодай до 1910 р., як
не доведе, бо швидше її не треба, як перед нови-
ми виборами до парламенту.

Характеристично також, як сойм в передпо-
сіднім дні своїх нарад бояв ся всякого об'яву
волі горожан в сій справі. В середу, 4 с. м. в-
дбували ся політичні збори, скликані новоутворе-
ною організацією „Polski Związek Ludowy“, яка
має на меті з'єдинити польські демократичні еле-
менти різних відділів. На зборах ухвалено резо-
люцію з закликом до комісії для виборчої реформи,
щоб вона порішила перманентно, і поручено
президи зборів закомунікувати ту ухвалу прези-
денту комісії. Але та делегація зборів застала вхід
до соймового будинку замкненим і аж по довгих
пертрактаціях удало ся їй дістати ся перед світ-
лім обличчя президи і членів комісії, щоб з уст пос.
Ліза вчути, що демократія повинна йти в згоді з
шляхтою, а з уст пос. Станіславського, що він один
член сойму не хотів на серію переведення виборчої
реформи в сій сесії.

Результат цілої справи такий, що сойм ро-
зійшов ся, не зробивши для справи виборчої ре-
форми абсолютно нічого. А вигляди на майбутнє?
Перманентна субкомітет. який має радити над
справами безпосередності і рівності, при чім під
особливу розвагу має взяти справу відношення між
руськими і польськими мандатами в новій вибор-
чій ординації. З огляду на те, що шляхотська
більшість сойму рада би задержати посередність
виборів, а ще більше противить ся вона рівності
виборчого права, можна бути певним, що ті на-
ради протягнуться ся in infinitum. З окрім протяг-
ня їх ще руська справа. Пан Станіславський, як відомо,
хотів би ушасивити руський нарід 26 процентом
соймових мандатів, иньші польські демократи
15—16 процент. Супроти того стоїть домагання
руських послів, щоб нашому народу була при-
знана позна різність виборчого права, т. е. 43
процент мандатів, домагання, якому противні всі
польські соймові партії. Як ту справу поладити
субкомітет, про се нині докладно сказати годі;
але що не можна бути з руського становища оп-
тимістом, — се певне. Вправді в польських кру-
гах запевняють, що виборча реформа повинна
бути результатом взаємного порозуміння всіх пар-
тій, отже й Русинів, але як Поляки розуміють
те „porozumienie“ з Русинами, се аж занадто добре
знаємо.

Одним словом, широкі народні маси мусять
співати соймові, що він їх ошукав, що він не
сповнив їх най, не додержав своїх обітниць
в справі виборчої реформи. Вина за се спадає
в першій мірі на польську т. зв. демократію,
бо ж що-до шляхти в сій справі ніхто не міг ма-
ти ілюзій, тільки всі сподівали ся, що демократія
примусить шляхту сповнити домагання широких
народних мас. А тимчасом польська демократія
ті наді знесла, даючи доказ, що вона вправді
може бути добрим оборонцем шляхти перед поль-
ськими „антинародними“ елементами і особливо
перед речниками руського народу, але інтереси
широких народних мас вміє тільки — зпропа-
чувати.

Єдиними речниками справедливої виборчої
реформи і як найширшого переведення її були
в соймі тільки представники нашого народу. Але
їх голос був серед подавляючої польської більшо-
сти, глухий на домаганя і потреби народних мас,
голосом волюючого на пустині...

Нарешті!

З Черновців від посла М. Василька наспіла
до нас нині така телеграма:

„Президент міністрів повідомив мене теле-
графічно, що ціс р у длав санкцію руській г-
назії в Вишніжні“.

Нарешті! Post tot discrimina rerum дістали
ми цсарське призначення на засноване — не уні-

верситету або иншої якоїсь великої культурної
інституції за мільйонів коштів, а — одної серед-
ньої школи, одної-єдиної руської гімназії, котрою
збільшити марне, просто жебрацьке число русь-
ких середніх шкіл... І то як велику концесію для
руського парламентарного клубу за його льояль-
ну для правительств опозицію! І після довгих
довгих переговорів! І по зворушено цілої русь-
кої суспільності двох коронних країв — Галичині
й Буковині! І по недолужному умовленню ре-
чення — в середині шкільного пірроку! І се в
відношенню до руської школи в Буковині, в тім
Буковині, де — великі труби сьвітлоу се возви-
дають! — Русини будим-то мають „належні“ ім
національні й політичні права, в тім Буковині, де
проти Русинів не стоять такі, в найвищій дер-
жавній інстанції зааскуровані національні про-
тивники, як Поляки в Галичині! Справді: важко,
незмірно важко приходиться нам видирати, ви-
прошувати й вижебрувати від австрійської дер-
жави найдрібніші — не політичні назви, а —
культурні концесії. Вважайте: „концесії“! Бо в
такий, і тільки в такий формі одержуємо найбільш
необхідні для національного життя й розвитку
інституції... Концесії на національне житє й роз-
виток!

І більше, багато більше тиснет ся в нашу
свідомість таких, болючих і соромом пекучих
рефлексів, коли споглянемо на історію заснова-
ння вишньої гімназії. Але не пора на рефлексії
й ліричні виклики: бо — тямите се мусимо! —
вишньогімназійна гімназія заснована, а ле-
ще не отворена. Тай, який міроти мірою
часу подібно до той, якою нам правительством
відмірило час від з'обов'язання в справі вишньогі-
мназії до його виконання, то треба би побоюва-
тись, що також до справдішнього введення гімназії
в життя ще багато води в Пруті уплине. Внес-
ють нас вправді з Відня, що гімназію отворять
найдалше до тижня, однак після цілої купи нездійснених запевнень і фатальних
провокол при заснованню гімназії сумніви що-до
того речення є аж занадто докладно умоти-
вовані.

Тож з уваги на те наша суспільність так дов-
го не заспокоїт ся в своїх побоюваннях що-до
сї справи, поки не прийде автентична вістка, що в
Вишніжні розпочала правильно функціонувати,
приймає учеників і давати їм шкільну науку —
руська гімназія з руською, і тільки русь-
кою, викладовою мовою той з законним знач-
ням від самого початку сего, 1908/9 шкільного
року.

Галицький сойм — відрочено!

Вчора отже сойм відрочено, а не замкнено
його. Через те остає збережено посольське не-
доторканість останній і на майбутню сесію всі ко-
місії в дотеперішнім складі, а в парі з тим, не
посадаючи з днаго порядку, поставлені в сій
сесії внесення та інтерпелляції. Отже має особливо
значення що до внесення, бо відпаде їхнє повнове
мотивування, а тут треба тямити, що в минулій
сесії нововибраного сойму посіпало ся тих внесенень
безліч, що потягло за собою велике забсорбова-
не часу на тзв. перші читання.

Колиб говорити що-небудь про майбутню долю
тих внесенень, то треба тямити, що склад комісій
остає незмінений, себто, що в найважливіших ко-
місіях мають голос консерватисти.

Та місто займатися проорокуваннями на тему
найближчого сходу галицького сойму, який слідує
хвіба десь по році, слід пригадати, що перед зі-
бранням відроченої отсе сесії були побоювання, чи
галицький сойм взагалі зможе-не функціонувати,
тимчасом відносини зложили ся так, що він не
лиш рідше через визначений шеститижневий про-
тяг часу, але ще й значно переступив визначений
собі реченець. Не тут місце вхилити ближше в об-

говорення сих відносин, ані в оцінювання результатів
минулої сесії, та се треба згадати, що на самім по-
чатку і на закінченню соймових нарад вибила ся на
перший план — вічно незагоєна рана — польсько-
руське питання. Соймова більшість помімо того,
що на неї складають ся й такі безтямні шовіні-
сти, що їм очі білком заходять, як почувють, що
треба уступити з непереможного становища су-
проти Русинів, — в виду тактики руських послів
мусла зрозуміти, що вона не має можливості оста-
вати непохитно на занятім становищі. Що вона
не зробила в сій справі виразного кроку, се треба
приписати якості політичного розуму, до якого
апелював в своїй знаменитій промові пос. д-р Е.
Олесницький...

Галицькі верховоди хвіба повинні тямити, що
доки Галичина ще не зовсім виокремлена, то
поза Львовом остає ще й Відень та що між полі-
тикою репрезентів того самого народу в кра-
єві і загально-державним представителством мусить
бути якась зв'язь, оперта на реальних основах...
Становище, яке заняла соймова більшість що до
резолюції в справі руських гімназій пхнула на-
віть провідників людювців п. Я. Станіславського
виступити з виразною заявою, що Русинам на полі
шкільництва дієт ся кривда. Говорив се п. Я.
Станіславський, який є віцепрезесом „Кола“.

З огляду на те, що наші послі рішили ся
бути взяти участь в позитивній праці сойму, по-
святили ми в нашій часописі більше як звичай-
но місця на соймові справоздання, щоб наш загаль-
ний образ соймової праці та всі бути еп-
сигма поглядів, висловлюваних про всімі спра-
ви заступниками поодиноких польських груп. Се
зробити уважали ми тим більше потрібним, з огля-
ду на безовісні тенденційні звіти чужої преси.
Безовісну тенденційність слід тим рідкіше під-
черкнути, що соймові справоздачі, особливо
польські мали велику підмугу в заведенні сего
року кр. маршалком „Korrespondenz-zeitsung-ia“,
яку вели функціоніри Курссонденційного бюро
з великою справністю — а що ще важніше —
безсторонністю.

Помімо найліпшої волі, мусили ми враз ста-
вати перед непереможною перешкодою — техніч-
ними причинами і тому саме вишній конвенцій
пропустили вчора докінчене 35-го вечірного засі-
даня та згадати тільки побіжно про засіданя сой-
му. Для суцільного образу думамо отсю прога-
лину вивопити нині, особливо, що останні засі-
даня були може найбільш актуальні під полі-
тичним оглядом.

В дальшій частині промови пос. Олесницького
про середні школи,
якої вплив старала ся польська преса спараліж-
увати так нужденними способами, вказав він на
те, що за останніх 4 роки не засновано в Гали-
чині ні одної руської середньої школи.

Перед тим чотирма роками старали ся ми
в соймі о гімназію в Станіславові, яка забсорбу-
вала безліч заходів і боротьби! Від того часу не
добули ми ані одної середньої школи; всі наші
внесення в тім напрямі ігнорують ся, а рівночасно
Поляки без внесення і без заходів одержують одну
середню школу за другою. Закон з 1867 р. кладе
нас тут в понижуєче положення, в яким не нахо-
диться ся жаден нарід в Австрії. Ви дістаєте шко-
ли за ваші податки, а ми за наші податки мусимо
прийти покормити перед сойм та просити вас о
світло для наших дітей. Се положена прекре для
нас і нашого народу і я не бажаю вашому наро-
дові, аби він в якій небудь державі находив ся
в таким положенню!

Просимо, даємо аргументи й цифри, за нами
цілий нарід, котрого діти хочуть просвяти
той котрий хоче видати інтелегентних людей, або за-
повнити ними свої інституції, як ви заповняєте
своєю інтелегентною інституцією не лиш в західній
йк і в східній Галичині. В їх домагань руських
не то не сповнюють ся, але навіть не признають ся
того, що їм належить ся! Ми даром ждали на те
слова призначення,

Д-р Іван Копач.

Нові міністерські приписи

що-до способу питання і класифікова-
ня в середніх школах.

(Verordnung des Ministers für Kultus und Unterricht
vom 11. Juni 1908, Z. 26651, betreffend das Prüfen
und Klassifizieren an Mittelschulen).

Найновше зацтоване отсе у заголовках, роз-
поряджене Е. Е. Пана Міністра В. і П. „в справі
питання і класифікованя в середніх школах“ доти-
кає властиво двох боків шкільної учительської
дійсності, а то: 1) канцелярнійно-
урядничої техніки (як от: провадження
каталогів, вписування пензур, уділюване промо-
цій, відбуване конференцій і т. п.), а 2) мо-
ментів педагогічно-дидактичних. Перша з тих груп — хоч вона, пригадує, в роз-
порядженню не подана окремо, лиш в сумі з
другою — є зовсім ясна і тому я нею тут зани-
матися не буду. Не так друга, педагогічно-ди-
дактична; ту геодна точка вимагає ближшого об-
яснення і запрошує до дискусії. Се впрочім зазна-
чено і в самим розпорядженню, бо сказано при єго
кінці, що користі, яких Е. Е. Пан Міністер налі-
є для школи з тих своїх нових приписів, можуть
заявити ся лиш тоді, „наколи учитель не обмеж-
єт ся іно до виконуваних приписів і рад розпоря-
дження тільки з обов'язку, лиш коли вони по в-
азаній порозі будуть дальше йти і поручення посту-
поване також з власної ініціативи дальше розви-
вати“ (wenn die Lehrerschaft sich nicht darauf be-
schränkt, die Bestimmungen und Ratschläge bloss pflicht-
gemäß zu befolgen, sondern wenn sie auf dem ge-
wiesenen Wege fortschreitet und das empfohlene Ver-
fahren aus eigenem Antriebe weiter zu bilden
trachtet).

І се зовсім природно. Бо як з одного боку
всякі канцелярнійно-технічні приписи можуть бути
переведені в житє всюди однаково простим меха-

нічним способом, так з другого знов боку по-
ступоване дидактично-педагогічне —
яко процес живої духової
творчості, в якій серед даних
обставин дух учителя формує
віддану собі душу ученика після
власного ідеалу досконалості —
не підлягає і з природи річ не може підлягати
жадному механічному, чисто формальному шаб-
льонованню. Шабльон носить той кожний учитель сам в
собі, іменно у своїм ідеалі досконалості — той
то все ще мусить пам'ятати про те, що й кожний
ученик, яко жива душа, має також свій шабльон,
тобто ідеал, і то часом і не кінце слабший від
шабльону учителя — отже що й ту не можна
все однако, чисто механічно поступати, лиш все
відповідно до даної духової пропорції між учите-
лем і учеником і все відповідно до даних у по-
одиноких одиниць кождоихвищих обставин і по-
треб. Всякі приписи у тій сфері можуть
бути лиш дуже загально висказані
нормами, не мов би лише здалека
видними дороговказами на довгій —
предовгій, а властиво безмежній і ніколи не скін-
ченній шляху досконалості і поступу. І тим якрз
пояснює ся та, кождому з нас видна, загальність,
а тим самим, очевидно, і множинність педаго-
гічно-дидактичних вказівок найновшого отсе
розпорядження.

Я не вважаю тої загальності хвибою розпо-
рядження, противно, як я се що-йно старає ся ви-
яснити, єго зовсім природно і то дуже цінною
додатною прикметою; а то тим більше, що оста-
точна ціль, до якої — по думці розпорядження —
має і повинна зміряти ціла дидактика й педагогі-
ка середніх шкіл, є зовсім виразно і недовозначно
зазначена. Іменно ми читаме при кінці розпоря-
дження: „Bei s i n g e m ä s s e r (підкреслене м. е.
І. К.) Durchführung der vorstehenden Bestimmungen
ist wohl zu erwarten, dass die eingangs der Verord-
nung erwähnten Vorteile nicht ausbleiben werden, dass
insbesondere auch das Interesse der Schüler
wieder von den Noten weg auf die Gegenstände

gelenkt, ihre Selbsttätigkeit, Selbst-
ständigkeit und ihr Verantwortlich-
keitsgefühl gehoben, eine ökonomische
Verwertung der Arbeit der Schüler ne-
auch der Lehrer angebaut wird“ (Separatdruck
стор. 7.) Значить: любов до праці і
зріла здібність до духової пра-
ці (очинидно, у якій небуль вітатк напрямі)
враз з почутєм відповідальності
мужескої самостійності — отсе по
думці розпорядження можливий і пожданий ви-
слід з належного педагогічно-дидактичного веде-
ння науки в середніх школах.

Якже те ведене мчє виглядати, щоби дове-
сти до того висліду? Ось його головні доро-
говкази:

1) Спільна праця учителя з
учениками в більшій мірі чим
досі (стр. 1), що, очевидно, мусить кінечно
потягнути за собою також неминучу потребу.
„Науковий матеріал відповідно
до цілі добирати й обмежувати
се все лиш до того, що необх-
ідно потрібне до повного розумі-
ня дальшої науки (den Lehrstoff zweck-
mäßig auszuwählen und stets auf das zum vollkom-
menen Verständnis des weiteren Unterrichtes unum-
gänglich Notwendige zu beschränken)“ — стр. 5).

2) Питанє класифікаційне (т.
є, в студентській бесіді „питанє на класу“) обме-
жити до необхідного minimum, а натеми, о
скільки лиш можна, послугувати ся питанєм
орієнтаційним (das Prüfen ausschliesslich
zur Beurteilung der Schülerleistungen — Prüfen mit
Klassifizieren, Klassifikationsprüfung —
auf das unbedingt Notwendige zu beschränken und
soweit als möglich durch die Erprobung der Schüler
bei der gemeinsamen Arbeit — durch Orientie-
rungsprüfungen — zu ersetzen) — стр. 1).

Якже розуміти зв'язь с-х обох методичних
вказівок розпорядження з наміченою вище оста-
точною цілю середніх шкіл? Та й якже їх у
практиці примінити?

Отже що до першого питання, то на
перший погляд легко може декому навіть видати
ся, немовби обі методичні вказівки намічені тим
самим розпорядженням остаточній цілі науки в се-
редніх школах властиво навіть суперечливі. Бо
цілі вимагає вироблення у учеників самостійності,
самодіяльності й почуття відповідальності (ми го-
воримо звичайно „почуття обов'язку“),
а методичні вказівки поручують з одного боку
спільну працю учителя з учеником, а з другого
можливо як найбільше обмежене питанє т. зв. як-
саз контрольованя самостійної праці ученика
(meta bene — наколи яка самостійна праця ученика
ще має лишити ся по і при спільній праці з учи-
телем т. зв., очевидно, при помочі учителя).

А преднь та суперечність є лиш позірна, ко-
ли пам'ятати на основний постулат розпорядження,
щоби його вказівки примінити на практиці „Sin-
gem ä s s e r“ т. зв. відповідно до цілі і духа само-
го розпорядження.
Якже має виглядати тепер те „відповідне ду-
хови“ примінене наведених вказівок? Отже що
до того, то се очевидно з гори, що тут, як вже
вище сказано, однозначного якогось шабльону не
може бути ані для всіх предметів, ані для всіх
класів, ані навіть для всіх учеників тої самої клас-
си. Се впрочім заявляє і само розпорядження, бо
зраз в другій його тощч читаємо виразно: „Das
Prüfungsverfahren soll nach der Eigenart der Lehr-
gegenstände, ganz besonders aber auch den verschie-
denen Alters- und Bildungsstufen der Schüler, ver-
schieden (підкреслене м. е. І. К.) eingerichtet
werden (стр. 1). Прігада в тих словах бесіда лише
про поступованє при „питаню“; але не може
бути й найменшого сумніву про те, що те саме тре-
ба сказати і про „спільну працю учителя з уче-
никами“. Боже се само собою розуміє ся, що в
позиції спільної праці вчитель повинна виглядати про-
являти до гімназії, інакше в кл. V. по чотирох
накше в кл. VIII. перед самим дипломом пово-
„зрілості“; і так само інакше при науді язики

Внесена, які пропонувала шкідлива

ского в справі перетворення реальної школи в Коросні на реальну гімназію.

В спеціальній дискусії над 2-ою резолюцією пос. Стадницького забрав голос пос. д-р К. Левицький та звернув увагу на те, що коли п. Олесницький визнає крайній випадок, аби в порозумінні з радою шкільною краєвою розв'язати справу руських шкіл середніх на підставі руських внесків, то п. Стадницький визнає раду шкільною краєвою, аби тільки загально розв'язати справу основаних нових шкіл середніх і про це здала справу союзові!

Треба довести до ясності і згідності обох цих внесків!

Резолюція пос. Стадницького є недокладна, бо не сказано яких шкіл середніх: чи лише польських чи також руських?

Се могло би довести до такої інтерпретації, що лише польських — а се для нас було б некорисне!

А отсе було б тим менше оправдане, що за потребою руських шкіл середніх є більше як польських, так як Русини мають одну десятку часті шкіл середніх в порівнянні з загальним числом шкіл середніх в краю!

Ми стоїмо все на становищі рівноправності і рівноярності, коли говоримося як отже про нові школи середніх взагалі,

то тут не можмо поминути konieczної потреби засновання шкіл середніх з руським язиком викладанням.

Коли маємо трактувати справу дорогою влади шкільною, то належить виразно підкреснути потреби культуральні обох народів так польського як і руського. Оттому то бесідник пропонує, аби в резолюції помістити ще такі слова: „з ухваленням потреб обох народів“. Бесідник апелює, аби прийнято сю поправку, щоб уможливлено шлях до взаємної дискусії на основі справедливості.

„Почув слабість“ до Русинів.

По належним поперту сеї поправки забрав голос пос. Я. Стапінський та звернув увагу на те щоб не попадати в другу крайність і геретати зовсім закладати гімназії, яких в деяких околицях краю велика недостатка, Надміру урядників у нас нема, навпаки, скрізь жалують ся на їх недостатку.

Далі бесідник на підставі спеціального припущення своєї партії заявляє, що на її думку число руських середніх шкіл справді не відповідає справедливості та, що партія розуміє внесення Стадницького так, як сього власне домагається пос. Левицький, і сподівається, що по сїм внесенню дійсно будуть закладані нові середні школи для руського народу. Людовці з цілою ревністю і щирістю стараються о те, щоб серед польського люду промислювати шлях до правдивої згоди з братним руським народом, але бесідник апелює також до руських послів, щоб і вони впливали в сїм напрямі на руську суспільність. При тїм визнаючи, що дякуючи взаємному поперту Русинів і людовців всіли вони переверти в сїй сесії чимало доброго для селянства. Порозуміння між Поляками й Русинами є конечно потрібне і то для одних і для других.

Справоздавець іменем своїм і внескодавця прийняв поправку п. Левицького до резолюції п. Стадницького, по чїм прийнято обі резолюції пос. Стадницького.

З черги відослано до кр. віділу петицію громадян міста Городенки о перетворення двох шестикласових шкіл на дві школи віділової полунечі з двома 4-класовими.

Маршалок кр. Бадені уділив голосу намісникові, а сей з найвищого припоручення відпочиває сесію союму.

Потім відчитано і прийнято протокол з сього останнього засідання.

На закінчене промовив

маршалок го. Бадені:

З уваги що сесія союму відпочиває, не уважаю наших праць замкненими. Згадаю лише, що отвориючи сесію, висказався я передовсім бажане, щоб і ті сторониства сеї палати, котрі вже у Відні разом працювали, тут при спільній праці ще більше зблизилися до себе. Гадаю, що се бажане сповнило ся.

По руськи: зазначив маршалок, що не завело також і се бажане, щоб і відносини між послами обох народностей уможливили працю над ліпшою будучиною краю. Дальше

по польськи:

Жалую лише, що в сїй сесії не стало досить часу на те, щоб кр. віділу дати вказівки, як для слідуочної сесії уложити внесення в громадський справі. Але маю надію, що те, що не стало в сїй сесії, стане ся в слідууючій. А тепер закінчим наради так, як їх почали, окликом: Нехай живе Наймаїстивіший цїсар і король наш, многая літа!

Посли стоять, повторюючи сей оклик тричі

на роздїлїм.

По сїм подякував сердечно послови М. Целський і маршалкові за кермоване народом апелював до него аби в часі, коли союму не буде кермував віділом краєвим, держучи високо прапор народного достоїнства. Не менше того промовив він до намісника, згадуючи його політичну діяльність та вказуючи на те, що він за недовгий час свого урядованя доволі доказів доброго божаня для краю. Промовою сю, яку палата проляла оплесками, закінчив бесідник бажанем, аби намісник поробив заходи около санкціонування поришень союмом предложень.

Подякувавши за сї подяки, замкнув маршалок засідане о год. 2-15.

Членів „Українського клубу союмового“ перед роздїлом гостив у себе вчора член кр. Віділу пос. І. Кивелюк. На ліри тоюставено на честь голови клубу, на честь нашого репрезентанта в краєвій управі автономичній та на честь нашого клубу. Цїлі сходили були націховані тою самою сердечністю і щирістю як і відносини внутрі клубу за час цілої сесії.

3 внутрішніх справ.

Посол Василько про реконструкцію кабінету. Під таким заголовком приносить „Сьєрновіт-зет Tagblatt“ таке інтервю одного зі своїх редакторів з п. Мик. Васильком:

„Що до злогдів „Die Zeit“ про реконструкцію міністерства, то серед них є декілька очевидних доволених комбінацій. Так прим. зовсім виключена річ, аби який небудь президент міністрів прийняв барона Морсея до свого міністерства; так само простою вигадкою є комбінація з руським міністром-країном, бо до того, щоб витягнути Русинів до більшості, потреба було би цілого ряду річевих уступок, котрі зрозуміли б неможливими опір Поляків. Се виключена річ, аби Русини вдоволили ся посадою міністра, не одержав-

ши за свою співучасть у більшості бодай здійснене найважливіших річевих домагаїв.

„Що доторкаєть ся моєї особи, то се зовсім виключена річ, аби коли би навіть котрийсь Русин мав брати участь у правительстві — я прийняв ту позицію. Не зроблю сього під ніякою умовою, вже тому, що з огляду на те, що грот Русинів мешкає в Галичині, на ту позицію мусів би прийти чоловік, котрий докладно знає галицькі відносини.“

Кабінетова криза.

Нотуємо ряд вісток і фактів з обсягу справ, дотикаючих кабінетової кризи й плянованої реконструкції міністерства бар. Бека.

Християнсько-соціальна партія відбула вчора нараду на котрій постановлено далі підтримати бар. Бека, есентуально згодитись на реконструкцію кабінету з сєю умовою, щоби мін. Ебенгох полишив ся в його складі. За те партія годить ся на уступлене д-ра Гесмана під умовою, що він буде іменованим краєвим маршалком дошньої Австрії. Його наступником мав би бути п. Аксман.

„Corr. Centrum“ доносить, неначеби бар. Бек стрівся при реконструкції кабінету на всякі перепони, та що треба числитись з димісією цілого кабінету.

Бар. Бек на вчорашній аудієнції представив цїсареві цілу ситуацію. На випадок уступленя бар. Бека як його наслідника згодують ся бар. Біверта. Можна прийняти, що новий кабінет буде кабінетом парламентарним, бо з малими виїтками всі великі партії заявили проти урядницького кабінету.

Розширена езекутива молодочеської партії однодушно ухвалила резолюцію, в котрій одобрив димісію міністра Флдера і вівзала його, щоби не взяв димісії назад. Далі резолюція заявляє, що сторонництво не може підтримати теперішнє правительство. Візвано молодочеських послів державної ради, щоби енергично виступили в тїм напрямі. Вікціи езекутива заявила за скасування парламентарної комісії цілого чеського клубу, щоби довести до порозуміння між усіми чеськими сторонництвими в теперішній ситуації.

Письма з краю.

З Бучача. [П. судія полове. Тяжко Русини дістали трафіку. Справа дорожнє через Ногораньку. Руські білеті залізничні а п. Базилі Бойчук] Секретар повітового суду в Бучачі Станіслав Орскі попри виконання судейських обов'язків залюбки упрямляв польоване. Зайнявши вернувшись з канцелярії, де полагалося також справі Ліги ргзешо-и рому-лов-ої чи ртот-и ргзешу-лов-ої, набрав кріс та в лїс чи в поле на язці або на перепиці. Невраз через польоване спїзніть ся він або й зовсім не покаже ся до канцелярії. Та якось на польованя Орському не дуже то щасть ся. Ось перед двома роками пострілів він в Заривинцях Василя Матвієва в лице і так само Ірину Маковську з Нагорянки; сего року в перших днях жовтня ранив він досить небезпечно малолітнього сина Михайла Федущака з Нагорянки також в лице попри саме око. Чи дав відтак Орський Федущакові добровільно відшкодоване і яке, в се не входимо; мусимо лише констатувати факт, дякуючи по таким нещасливим випадкам пошкодовані не важили ся й не важуть ся донести його до суду і там доходити своїх прав. Ого коли перед двома роками Іван Маковський, чоловік постріленої Ірини, упоминав ся зараз у Орського, щоби якийсь справу без суду залагодив, він немов від напасті кинув йому щось 10 К та викричав ся: „Ти — каже — не знаєш, що я сендзя!“ Сім п. „сендзя“ недвозначно дав чоловікові пошкодованої до пізнання, щоби з ним не думав „входити в право“, бо шкода буде його коштів і часу. Чи таке поступоване Орського лицює з повагою суди, нехай се оцінить президія висшого суду краєвого у Львові. Нехай вона зверне також увагу й на сю обставину, яке довіре в судейську безсторонність і в справедливості Орського може мати руське населенє бучацького судового повіта, коли він про нього при кожній нагоді чи на публичних польських зборах чи шопках народowych так висказує ся: „Ukraińcy — to azimowin i wuztuki sproszelstwa!“ Видомий впрочім є загально в Бучачі й околиці факт, що Жид Макс Бергман, коли перед двома роками дозволив собі явно й прилюдно сумнівати ся в судейську безсторонність Орського, дістав за то 14 дїб арешту.

Читальня „Просьвіт“ в Трибухівцях бучацького повіта від двох літ безуспішно старає ся в дирекції скарбу в Станіславові о наданя їй трафіки. Просьбу свою мотивує виділ читальні тим, що в тїй часті села, де читальня знаходить ся, нема ані одної трафіки, між тим коли в куті, за мешканні самими латинниками, трафіку має майже що другий господар. До сего року дирекція, відкидаючи просьби читальні, покликувала ся стало на се, що прецїль в сусідстві тої часті Трибухівця, де є читальня, має трафіку Жид Вайнгартен. Перед несповна двома місяцями Вайнгартен трафіку звинув, отже виділ читальні поспішив ся зараз до дирекції з поданем, щоби коняцією на трафіку по Вайнгартену перенесла на читальню. Сими днями на дотичне поданє дістав виділ читальні відповідь до ч. 29.607/8 з дня 29 вересня, що „міністерство заборонило надаванє нових трафік до кінця 1900 р.“ Так, так! Не міністерство, але польські шовіністи з станіславівської дирекції скарбу „заборонили“ уділяти нові або переносити давні концесії на трафіки для руських хлопів і читальнь. Се однак нічого не вадить польській пресі і польським політикам хвалити ся, як галицькі влади дбають про рівномірне заспокоєванє потреб двох братніх народів.

Краєвий виділ признає на направи дорожнє, що веде з Бучача через Нагорянку в напрямі до Переволочи, 30 000 К та виасигнував вже потрібні гроші на руки повітового віділу в Бучачі з припорученєм, щоби зараз взяв ся до роботи. Однак ціла висше наведена сума лежить безплїно в бюрку заступника повітового маршалка Дра Е. Кшижановського, та хто знає, на що буде повернена, бо — каже він: „Могли доси ходити люди сею дорогою, нехай їх дохатє дальше без направи!“ Посол до союму з бучацької землі, Генрик Ст. гр. Бадені іменованим старостом і повятом, повинен вглянути в сю справу та зарядити як слід. Прецїль він добре розуміє, що не лиш йому треба зараз дороги в Коронія до Бучача, але належить також безпоровочно направити дорогу через Нагорянку, при котрій — мимоходом скажемо — мешкають виключно самі Русини, бо спїшатъ нею люди з десяти сіл що дия лішки і фірою до Бучача до суду чи до уряду податкового чи на ярмарок.

Наша руська публіка, а головню інтелїгенція не дуже то спїшатъ за покиком, щоби домагаї ся руських білетів Узди залізницею та тим спосо-

бом присилувати дотичні влади до заведеня жиданних білетів. Ажже знаємо таких руських патріотів, що навіть з пакарами по польськи говорять! Десь якийсь Русин відважить ся упінутись часом о руський білет, а коли відтак не мугучи такою білету дістати, хоче вписати се до книги жалоб, стрїнує його зараз якісь перепони і несприємності від урядників в службі. Ієдавно зажадав при касі на двірці в Бучачі руського білету о. Н. парох з С. Очидливо білету руського не дістав отже зажадав книги жалоб. Урядник Бернгардт що повиннє тоді служби і маніпулянтка при касі — обоє Поляки — кинули ся вже були за книжкою, та як раз надїшов другий урядник, Базилі Бойчук. Він довідавши ся, о що о. Н-ому розходить ся, почав звиняти ся, що книги жалоб десь нема, впрочім нінащо не придасть ся вписувати до неї жадане руського білету. Стало на тїм, що п. Бойчук такі книги жалоб не дав, а о. Н. мусів спїшити ся до поїзду.

Не подаємо отсего факту на те, щоби дирекція потягнула п. Бойчука до одвічальності. Хочемо лише напятиувати тим трусливе поведєнє, негідне Русина, хочби в урядовій службі, коли ходить о права руської мови. Власне п. Бойчук є роду Русин і називає ся Василь, не Базилі та хоч очинив ся в польській домі, всеж не повинні в нього затерти ся руські почування так, щоби по невір'я своєму рідному мовою. А нін не раз і поза службою поспуєть ся виключно „сизким уржендовим“. Чиж мало би бути правдою, що п. Бойчук — як каже кс. Громніцкі — через живку вже став: „пазг“?

І. К. З Глинян. [Свідом жандармів]. Головний мурований міст в Глинях, званий Татарський, заваляв ся, а хоч з того часу минуло два місяці, повітова рада в Перемислях мимо всяких заходів громади Глинян, ба навіть мимо інтерпретації в соїм і ухом не веде про направи мосту так що фіри з міста і до міста мусять тиснутись вузеньким мостом через передмістє Заставе.

Дня 28, жовтня с. р. вертали вчє ом о 6:30 год. більше фір з міста, а кілька фір їхало до міста з поля, так що ті мусїли ждати, доки перші не прїдуть через міст. Останнім з тих, що вертали з поля, був заможний і всім поважаний міщанин Стефан Гарбуз; він разом з другими терпеливо ждав на гостиниці. За хвилину надїздить за ним єще одна фіра і, спинивши коні, хтось крикнув з неї: „А що, поганяй. На се Стефан Гарбуз відповів: „Та зачекай!“ В тїй хвилині прискочив до Гарбуза, котрий сїдїв високо на возі, нїякого званім бураками, комісар скарбової сторожі Яворський (котрого перед тим Гарбуз не міг пізнати задля темноти), стягнув Гарбуза з воза, при чїм сей, ладаючи на гостинцє, сильно потовкв ся. Коли підїс ся, спитав його комісар Яворський: „кому ти тїкаєш?“ і вдарив його в лице.

Епілог сеї справи відіграє ся в п. к. повітового суду в Глинях. Поки-що констатуємо, що наука, яку віднесла сторожа скарбова від жандармів, асистуючи при виборах парламентарних, не пішла в лїс...

Зачувати, що комісар Яворський заскаржив єще в додатку Гарбуза о злочин публичного насильства, бо нїбито він, п. комісар, був тогді в урядованю!

ТЕЛЕГРАМИ.

Дня 7. листопада 1908. Соймові вибори в дошній Австрії. Віден. (Тб.) На вчєрашніх виборах до дошньо-австрійського союму вибрано 40 християнсько-соціальних, 4 Німців вольнодумних, одного компромісного кандидата. Відбудеть ся один тінійший вибір.

Французько-німецький конфлікт. Париж. (Тел. прив.) Між Німеччиною й Францією вибухнув острій конфлікт, серед котрого не хибує воєнних погрозо. Вийшло з того, що в Казаблянці (Марокко) німецький конзул дав захист кільком Німцям, дезертирам з французького війська. Французькі жовняри відбили дезертирів зпід охорони німецького конзуля та зневажили німецького конзуля. Наслідком того виїшов дипломатичний конфлікт між обома державами. Німеччина домагаєть ся, щоби французьке правительство висказало свій жал ізза події в Казаблянці, коли тимчасом Франція годить ся тільки на мировий суд.

Париж. (Тб.) В кулуарах парламенту поли обговорювали політичну ситуацію сукопійно, з зимною кровю. Всі політичні партії згодились на становище правительств. Президенти всіх груп, навіть антїміністерських, заявили президентові міністрів і міністроу загр. справ, що можуть числитись на їх поміч. Оба міністри заявили, що як парламент буде мати в руках всі акти, то пересвідчить ся, що правительствє зевсїгди виявляло велику миролюбивість і не може відступити від свого становища, щоби не наразити на шкоду честь держави.

Арматї для Сербії. Царгород. (Тб.) З приводу понововї інтервенції зі сербського боку великий везир Кїяміль-баша дозволив виладувати і перевести воєнні матеріяли до Сербії, котрі привезено з Франції до Солуна.

Подяка Туреччині Англії. Царгород. (Тб.) Турецькі дїєвники доносять, що міністерська рада ухвалила виразити подяку англійським офіцїрам, котрі заявили ся на випадок війни вступити як добровольцї до турецької армії.

Туреччина готуєть ся до війни. Царгород. (Тб.) Як доносять дїєвники появилося новє іраде, яке полишає міністроу війни цілковиту свободу розпоряджати військами другої дївїзї в Уїльдіз. З сего приводу перенесено вже оден батальон до Пера.

Вже є успіхи! Петербург. (Тел. прив.) Російські делегати на „слав. зїзд“ в Празї злучили ся в „Клуб славянської взаємності“.

В Туреччині. Царгород. (Тел. приват.) Над болгарською границєю в санджаку Драма напали болгарські воєня на 30 турецьких людей і поранили їх.

НОВИНКИ.

— Рабиня делї сама себе січе! На нашу статтю з приводу „полного єдинодушїя“ в москво-фільмській табірї „Галичанин“ не міг знайти абсолютну ніякої відповіди, а щоби все таки щось відповісти, то се раз сам себе висїк. „Признаєм ся откровенно, — лише він — що, не смотря на доголівний опит і на доволню хороше знанїє українофільмських прїємов, газета наша подчинилась на сей раз українсько-польській суггестії, не поняла, в чєм лїво, і слїдала промах“. — Се просто знаменїте! Мати в місци соїм, мати в соїм справоздавач, мати особистї аносїи з послами, мати змогу кожної хвилї дістати від них вясненє, і при тїм усім — від сой-

мового справоздавача аж до початку редактора, без відома котрого чєй-же не могли появились ся такі вступні статї — уляти „польсько-української суггестїї!“ Навіть для школяря з народної школи такий викрут був би невистарчаючий. Ми розуміємо трудне положенє „Галичанина“: по таких статях, аж його, доказати, що в пїрті весь час панувало „полное єдинодушїє!“ Але все таки він не повинен би так себе компромїтувати, хочби з огляду на професійну амбіцію...

— Відгомін атенату на Поточко. Перед трибуналом присяжних судів в Кракові відбула ся вчєра розправа против двох академиків, Фелїкса Гутмана, студента прав, і Хаїма Васербергера, студента, обжалуваних о похвалюване атенату на Поточко. Іменю в ч. 2 соціалїстичного іємічаника для молодїжї „Zjednoczenie“, котрого відповідальним редактором є Васербергер, появила ся статя, написана обжалуваним Гутманом, п. з. „Анархїзм чи валеродїзм“, що обговорювала атенат Мірослава Сїчинського на особі намісника Поточко. При розправі обжалувані заперечили, немов то інкримінована статя не є похвалюванем дїла Сїчинського, лише поясненєм мотивів, якими він кермував ся. На питанє, чи признають ся до польської народности, обжалувані заперечили. По переведенї розправі присяжні видали вердикт, потвердуючий оба головні питання 8 голосами і на тїй підставі трибунал видав вирок, яким за суджено Гутмана і Васербергера кожного на 8 дївє арешту.

— В признаню заслуг. Міська рада в Глинях на засіданю дня 4 с. м. при нагоді бюджетового засіданя на внесенє радного Михайла Тимняка надала йому посадиноків, п. Андрею Балтаровичеві почете горожанство. Відзначене се повині заслужене, бо п. Балтарович фактично своєю совістю і невтомною працею довів місточку Глинян до розквітту, а його фінансову господарку можна поставити за примір до наслідуваня — Раднїй.

— Урядника депутация перед цїсарем. З приводу цїсарського ювілею виїзждає до Відня на порученє міністра внутрішніх справ збірна депутация державних урядників. З кожної каїстерїї відіє іменована депутация, котра спільно буде творити репрезентацию урядничого званя.

— В справі лубенської самооборони. До воєнно-окружного суду в Києві виїшла вже голосна справа чл нїз всяких негалицьких організації в Лубнях полтавської губернії. В тїй справі аїмїані: О. Левицький, член першої думи Вол. Шмет, М. Кореневський, М. Левицький, Настя Грінченко (недавно померла), П. Супрунченко, син полковника М. Сахарова, надворний совїтник І. Жєнжурист, син кол. регїстратора В. Лобисова, М. Огородний, дочка священника Н. Коли-Одїєнка, син купця Я. Кагана та нїшї, всього 38 людей. Підсудних обжаловують о се, що в рр. 1905, 1906 і 1907 в Лубнях заснували місцеві організації партій соц. революціонерів, селянської спілки, сїонїстів-соціалїстів, соціальных демократів, українських соціальных демократів, бунда та нїшних, що працювали всі солідарно під проводом центрального комітету. Члени тих партій вели пропаганду серед населеня Лубень і лубенського та пирятинського повітів, намовляючи його неплатити податки, не давати рекрутів, силмиць відбирати від ділчів землю; організували страйки і віча і розкидали по селах брошури, відозви і часописи, як „Селянський листок“, „Хлїбороб“ та нїшї виданя, що виходили в Лубнях. Крім того Миколу Шемета та нїшних обжаловують о підірв з політичних причин рїжних панських дворів. Оборона в тїй справі ще не сформізована. Але вже відомо, що обєх Шеметів боронити-ме присяжний адвокат Маклаков. Сподївають ся, що оборони обжалованих підїме ся багато визначних адвокатів з Петербурга, Харкова, Полтави, а також всі визначніші кїївські адвокати. Акт обжалованя обїймає 106 аркушів. Свідків з боку властї покликано 88 та двох експертів. Речєнєць розправи поки що не відомий.

— Історія війни з Японцями. Як доносять російські газети, морське міністерство виготовило план історії російсько-япанської війни в рр. 1904—1905. Історія буде обїматї: 1) діяльність флоту і 2) збір матеріялів до історії тої війни. Перша частина історії відіє до 1910 р., а друга до 1913 р. На другу частину зложить ся 25 томів по 60 аркушів друку в кожнім томі.

— Справа лохвицького селянської спілки була в дїях від 27 до 30 жовтня предметом судової розправи в Лубнях. Обжалуваних було звиш 30 людей, між ними відомий земський дїяч І. Бендр, що був агрономом і гласним лохвицького сільського повітового зєства, а також членом лохвицького сільсько-господарського товариства, члени лохвицького земської управи Приймак і Слюз, котрий підчас події виконував обов'язки голови тої управи, поміщання Прєндель, кілька сільських учителів та учительок, Жид — молодий ще хлопець — Розин, кілька студентів, а найбільше селян робітників. Боронили підсудних присяжні адвокати: Зарудий (з Петербурга), Колачевський (з Кїєва), Старицький, Сїяльський та помічник присяжного адвоката Ліберман (з Полтави). Справа ся повстала з того, що року 1905, коли пронєсли по всїй країні страшні жидівські та поміщицькі погроми, підсудні, особливо Бедро, взяли ся до діяльності і щоб відвернути селян від диких погромів, пропонували заснувати селянську спілку. Швидко в лохвицькому повіті склалась селянська спілка, на чолї якої були Бедро, Слюз, Приймак і нїшї. В акті обжалованя сказано, що

Оповідки:

Календар. Завтра, в суботу: Маркіана (лат. Геркуланна).

Позавтра, в недїлю: Димитрія (лат. Севера).

□ Преосв. митрополит уділить сеї недїлі рано прєсвятєрат двайцяти кандидатам стану духовного, а дня 13. с. м. відіє до Риму.

□ Фонд бл. п. М. Каганця. З уваги на нападє „Народного Слова“ з дня 31. жовтня с. р. подаємо до відома загалу, що на фонд бл. п. М. Каганця вплинула на книжочку ч. 4000 Краєвого Союзу кредитового квота 3673 К 31 с., з чого видаво на друк жалібних картк 24 К, на друк виказу жертв, розісланого зі „Свободою“ 55 К, на зробленє кїша М. Каганця і вирую смертї 550 К, на заплаченє довгу бл. п. М. Каганця до фонду будови дому читальні „Просьвити“ в Коронці (на руки Вл. Ст. Танчаківського ц. к. нота в Золотім потоці) 550 93 К, на підмогу вдовї 100 К. Стан фонду вносить 2937 88 К, а гроші ті льюковані є на книжочці Краєвого Союзу кредитового. Тепер переводить ся пертракція з різбарє-камїнарєм в Терєбовлї о виконанє пам'ятника, а рєшту фонду оберне на річ дочкї бл. п. М. Каганця, Ольги, чи то в формі закупна ґрунту, чи в формі стипендії на цілі її образованя в школат, і в своїм часі зложити ся остаточний рахунок. На кошта проживаня коропецьких селян в часі розправи в Станіславові післав Народний Комітет квоту 160 К, але не з фонду бл. п. М. Каганця тільки з „Народного Фонду“. — Крім сего на руки о. І. Проскурницького в Коронці зложили жертводавцї квоту 362 90 К (в тїм 100 К від Народного Комітету), з котрої місцевий комітет покрив кошти похорону, деякі помєньшї

перенешена з днем і падолиста на ул. Бляхарську ч. 12

В. Прімус Сп. С. Ігліцький Перворядна фірма для закупки матеріалів на меблі, портієр, диванів, фіранок, хідників, різних декораций, і кращих меблів стильових для кожного роду кімнати. Тапетів.
у Львові. Власна робітня тапцерна і столярська.

МАГАЗИН ФУТЕР СТ. СТЕПАНОВИЧА порукає: дамські футри, мужські і до подорожі. Жакети з перських баранів, астраханів сільськіх. КОВНИРИ боа і заручавки. ВЕРХИ до футер.
у Львові ул. Соборного ч. 9 Низькі ціни.
коля Сіверу Селян Для Вс. Любомирства на сплату в боргівх ратах.

Уголь камінний Конс Брикети Антрацит найліпшої якості порукає **Спілка імпорту камінного угля** ПЕРША ГАЛИЦЬКА
у Львові, ул. Сикстуська ч. 25

1

Виходять у Львові щодня (крім неділі і свят) о 5-й годині по полудні.

Переплату і керувати приймають у ЛЬВОВІ: Адміністрація „Діло“, Ринку ч. 10. Бюро газет А. Ольшавського, ул. Кіпльського 2; О. Соколовський, Пасаж Гавска ч. 9; К. Бухтаб ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНІ: М. Дукес, I. Wellke 9, F. A. Riehter, Nibelungengasse 4; H. Schalek, I. Wellke 11; H. Haasenstein & Vogler, Actien Gesellschaft, Karntnerstrasse 18, U. FRANKFURT I. GANSEFELD: M. Haasenstein & Vogler.

Рекламу, Адміністрація і Експедиція: Ринку ч. 10. — Рухомі звертання за зміною за попередніми застереженнями. — Рекламу за попередніми змінами вносять.

Число телефону 261.

Передплата на „ДІЛО“

в Австрії: за три місяці: 1.40 корон
за шість місяців: 2.80 „
за рік: 5.60 „

у Львові (без почтової пересилки):
на шість місяців: 1.40 „
на рік: 2.80 „

Почтове число конштуе у Львові 10 с.,
на провінції 12 с.

Оголошення за вставкою приймаються за 20 с. за одну стрічку в день або за 10 с. за одну стрічку в тиждень. — Подати і вставити оголошення за вставкою за 20 с. за одну стрічку.

Рекламу і наклеювати на листівку писати у Львові.

Політик „середньої лінії“ — уступив.

Сталося те, що з різних боків від довгого часу пророкували, та в скорі здійснене чого не багато австрійських політиків вірило: дотепершній президент міністрів, бар. Бек, разом з цілим своїм кабінетом подав за домісний та міністер внутрішніх справ в уступаючій правительстві, бар. Бінерт, на вчорашній приватній аудієнції у цісаря дівав пропоручене зложити нове міністерство.

З бар. Беком уступає творець, теоретик і практик того курсу внутрішньої політики австрійського правительств, котрий від свого-ж автора дівав титул політики „середньої лінії“, та котрий можна назвати „новим“ тільки з тим важним застереженням, що він приніс народам Австрії старі результати в дуже мало відновленій формі. В Австрії, в котрій урядові титулі — держава „коронних країв, заступлених у державній раді“ — офіційно зазначено корінні невідмінні державної недуги та основу безвиглядної національної боротьби, від часу конституційної ери всілякі правительственні „системи“ продукували своїми успіхами й пробували щастя. Мов у калейдоскопі пересувалися перед очима австрійських народів імена прем'єрів, які обіцявали принести „розв'язку“ австрійського проблему, пересувалися правительств урядницькі, правительств „сильної руки“, правительств „коаліційні“ — і всі вони долалися за собою старо австрійську нужду, „коронні краї“ — в'язниця гноблених народів, поклали по собі що-раз острійшу національну боротьбу. З бар. Беком прийшов до керми держави політик „середньої лінії“, політик, котрий проти нікого не протіяв „крепкої руки“, всім вважав про свою шир, „понад партійність“ та котрий політичний і національний статус quo в австрійській державі протягом злих двох років успішно консервував зручними конференціями з усіма, навіть найвільнішими партіями й фракціями, обіцявав „концесії“ та уступки — дрібними для народів, котрі багато потребують, та великими для народів, котрі вже й перед тим мали великі національні права. Се була політика „втихомирювання“, виглядаючи „суперечностей“, політика з дня на день, без далеких державних плянів, без охоти на радикальні вилищені державної недуги.

Автор цієї політичної думки тепер уступив. І, пишучи не роль його прем'єрської діяльності, треба бодай коротко оглянутися на півстатрічну історію його правительств.

Були се епохальні для австрійської держави часи, коли бар. Бек обіймав керму австрійського правительств. Се були часи, коли бар. Гавч і князь Гегенгоф мусили уступити перед напором протівних стуг, шоби промолотити дорогу такій виборчій реформі, яку рішачі коуги вважали за можливу се: сед даних обставин. Бар. Бек переняв на себе спадок після бар. Гавча та своєю дипломатичною зручністю та концесіями в користь могучих партій довів до кінця справу виборчої реформи. Дня 7. червня 1906 правительств бар. Бека представилися палаті послів та при тій нагоді президент кабінету розвинув перед палатою свою програму, котру він сам і пізніше охрестив програмою політики середньої лінії. Крім справи угоди з Угорщиною, заповів бар. Бек у своїй програмі мовити ще „втихомирене національної боротьби шляхом умирня й ослаблення протівництва та пригладжене для поладження дальших кесей, яке мало б промолотити дорогу для поладження „особа-ж розв'язане язикового питання в Чехії“.

І бар. Бек „успокоював“. Успокоюв партії, котрі протівлялись угоді з Угорщиною; тай перебіг угоди; втихомирав партії, недоволені дотепершню правительственною політикою, при буджетоу дебати і одержав бужет; уговарював клерикалі в Вармундів афері і довів до компромісу в університетській спорі; соціально-політичними пропозиціями виврав опозиційне жало соціалістичним демократам і зробив їх сторонництвом трохи не правительственным; недавно урядовий Fremdenblatt величав його за втихомирене Русинів та „польсько-руський компроміс“ у Галичині. І все як найкраще велося бар. Бекови; здавалось, що його „середня лінія“, се справді „золота стежка“, котра виведе Австрію зі стану вічної кризи в стан сильної, великої держави. Ці такі оптимістичні надії австрійських державних патріотів були — скажемо делікатно — занадто оптимістичні, се виявилось в ту хвилину, коли довелося бар. Бекови випробувати свою систему в видіншню до національної боротьби в її найострішій формі. Правительств бар. Бека, котре розмірно легко видержало трагічну національну кризу в Галичині, поважно захиталося, коли прийшли німецько-словінські погроми в Країні, та повалилося, коли німецькі послі розбили чеський сойм та чеські демонстрації звалися систематично побивати німецької меншости в чеських містах.

Мимоходом кажучи, яке се характеристичне для австрійської внутрішньої політики, котра обертається майже виключно коло одного основного питання — чесько-німецького спорі, — що найбільш кріваві події з польсько-руської боротьби в Галичині проминають в ній трохи не безслідно, а за те кожда дробниця з терену чесько-німецьких сварок може статися іскрою, котра зніщить найсильніші правительств!

Наслідком праских подій вигзаялася кабінетова криза; коли-ж заходи бар. Бека коло реконструкції кабінету, яка заспокоїла би споріччя партій, не довели до бажаного результату, вступила в суботу димісія цілого його кабінету. Озскло національній боротьби, просто консервованої й вказаної системі „коронних країв“, розбилося правительств бар. Бека. Показалося, що політика „середньої лінії“, може добра й відповідна в сконсолідованих і впорядкованих державах, мусить кінці кінців завершитися фіаском у таких державах, як Австрія, де основні державні закони буквально сандонують національну нерівність і віддають в коронних краях одну націю на поалу другої нації, та де застарілі національні кривди кричать о радикальну, основну реформу. О перебудову держави на принципах національної автономії й самоуправи. Де ходить о абсолютні національні дла, там середня лінія, там палатив, там конференції й другорядні концесії рівняються на перелівному беззирного моря в випорані людиною „середні“ різвачки. Се стара правда, а жертвою її ігноровання втав саме бар. Бек, людина, яка своєю інтелігентною зручністю певно спотіг не в задних рядах австрійських політиків.

Ініціатор політики середньої лінії впа, олаче сама його політика певно це встоїть ся. Вже називають імя його наступника на урядовій позиції й в політичній системі. Має ним бути бар. Бінерт. Годі очевидно згадувати щось певне сказати про будучу діяльність нового прем'єра, котрий до того входив на політичне поле як „незаяснена політична карта“ — незаписана, мимодократної участі в австрійських міністерствах. Чутки про його християнсько-сциальні й реакційні симпатії, тай радість польських політиків з приводу його покликання промовляли би радше не на його користь в очах демократів; з приводу своїх „енергічних“ виступів проти руських послів

у парламенті не може він числити й на спеціальну прихильність з руського боку. Ні всякий випадок — ті, що значуть нового прем'єра, не надіють ся від нього ініціативи до далеко-йдучих реформ; нових політично-правних ідей він мабуть не внесе до австрійської правительственної політики. Тай ледва, чи можна з його боку побояватися політики „кріпкої руки“, політики репресій супроти опозиційних партій і народів. Бо нині, в пору розбурханих національних пристрастей і масової політичної свідомости, така політика мусила би дуже скоро покінчитися бодя такою катастрофою, як свого часу політика гр. Баденія. Будемо отже імовірно мати продовжене системи „середньої лінії“ з усіма її декораціями, проявами й — результатами. Коли-ж ходить о випророчене часу життя правительств бар. Бінерта, то може деякий натяк на те дадуть нам всесторонні запевнення, що се має бути правительств перехоове, котре пережде теперішню партійно-політичну кризу в Австрії та з її прохненням уступить.

На всякий спосіб — узага всіх австрійських народів звернена в сю хвилю на Відень; туди поспішили чільні парламентаристи всіх народів, аби на місці бергити інтересів своїх партій і націй. Не буде очевидно в сю хвилю хибувати в центрі держави також і наших заступників, значить, президент руського парламентного клубу.

По соймі.

III. Як іноді з незнайної хмарки пснуть ся величезна злива, так коротка звістка „Neue Freie Presse“ про близькість польсько-руського порозуміння, звістка, якої жерело досі не відоме, звстка, якій обі інтересовані сторони рішучо заперечили, викликала не тільки цілу повінь газетних дискусій, але безперечно причинила ся й до витворення того настрою, який панував у соймі в польсько-руській справі.

Газетні дискусії не довели очевидно до ніяких т. зв. реальних результатів, вони виказали тільки, що обі сторони стоять на „такіх протилежних становищах, з яких годі простягнути руку до якого-небудь порозуміння“.

Першою умовою устанелля згідного з нами співжиття мусить бути признание Русинами псіданих у ми прав у краю і понехання нападів на них, признание невідмінності Галичини, яка в цілості є краєм польським миморуських більшости в східних повітах, і понехання зголів виперти нас з посланих нами становищ в східній Галичині. Так сформулував польське становище орган презеса парламентного і соймового польського кола. Ці супроти того фрази про те, що мовляв Поляки нічого не мають проти нішого національного розвитку, не тільки пусті, але фальшиві, фарисейські, се ян. А вже зголівний розвиток з природи річи мусів би довести до того, шоби про східну Галичину рішала не польська меншість, але руська більшість. Коли-ж Поляки хотять на віки вдержити такий стан, де політичну перевагу над руською більшістю мала би польська меншість, то для цього вони мусять відповідно спиноувати природний розвиток руського народу.

Се й зазначено в газетній дискусії з руського боку. Означуючи становище руської національної політики, підносили ми нераз, що „признание права до розвитку“ являється ся пустою фразою доти, доки ми не матимемо для того розвитку потрібного правового простору, т. зв. фактичної змоги рішати про шляхи, потреби і способи нашого розвитку, бодя в такій мірі, яку можна перейти собі і старати ся його зрозуміти. Впрочім толкування не мусить знати; але походження сілз і бодя одно являється значення кожного з них — конечно. То мусить бути безумовно належати до його першого пруготування. В класі — по попереднім сконструйованому приготуванню учеників неспевних або есенціальних й без такого окремого контролювання — іде зараз спільна праця над переводом і обясненнями, при чім учитель методично веде дискусію між учениками, а вкінці й сам, де треба, забирає голос для остаточного рішення кожного дискусією учеників належати ще не висвітленої справи. На другий раз справа розвивається далше так само — по коротким навазанню до того, шоби переверблені й належати ся сподіятися, відоме. Кождий більший уступ одержує коротку рекапітуляцію, в разі потреби есенціальна також глалкий, язиково по руськи бездоганний переїд від початку до кінця (для заощадження часу найбільше без читання оригіналу, а на остатку знов плінне прочитання оригіналу з повним зрозумінням річи (що зараз видно вже з модуляцій голосу) з есенціальним відповідно до потреби переводом поодиноких важніших чи трудніших місць. По укінченню цього твору наступає загальна рекапітуляція і обговорення історично-літературного значення даного твору в розвитку культури людської взагалі, очевидно, в

вивести з основних державних законів і — зілюструємо се на примірі — якою користують ся Поляки. Сей правний простір в найвишній м об'ємі можна узискати тільки через політ Галичини. Не значить се, очевидно, прогнане Поляків за Сан, тільки зредуковане їх національно-політичних прав у східній Галичині до той міри, яка відповідала б їх чисельності. Навіть „Stowo polskie“ мусило признати, що про фізичне вигнане Поляків за Сан ніхто з Русинів не думає.

На скільки тим результатам газетної дискусії відповідають результати соймової сесії?

Як ми вже мали нагоду зазначити, Українсько-руський клуб став на тім становищі, що в нововибранім соймі треба зачати все з початку і найперше в як найспокійнішій формі поставити ряд домагань, які мають на меті розширити правний простір нашого розвитку. І наші послі такі домаганя поставили, очевидно, достроюючи ся до загально-політичної ситуації. Мючи на увазі доконечність соймової виборчої реформи, наші послі виступили з готовим законопроектом, який давав би нам в соймі політичну силу, відповідала нашій чисельності, і ео іпроробив би нашу соймову репрезентацію чинаком, з голосом котрого польська сторона мусила би числити ся. Далі виступив наш соймовий клуб з внесенем, яке має на меті знести залежність розвитку нашого середнього шкільництва від волі польської соймової більшости. В кінці поставив ряд внесення, які збільшили би засоби, потрібні для нашого національного розвитку, прим. о заложенне нових руських гімназій і т. д. При тім усім наш клуб не занебав зазначити також наше принципиальне ставнннє в справі будучности нашого національного розвитку і устану свого голови д-ра Олесницького при дебаті над внесенем пос. Салі о зміну краєвого статута в напрямі розширення автономії краю заявив, що не може згодувати ся на політичну єдність і невідмінність Галичини та на розширення її автономії, тільки домагається ся автономії для нашого народу на його етніграфічній території.

Як станвище супроти цього заняла польська соймова більшість? Про спокійну тактику наших послів висловила ся вона з признанем, але до їх домагань віднесла ся вона відмовно. Законопроект виборчої реформи д-ра Олесницького соймова комісія відкинула. Внесення д-ра К. Левицького о незалежнене руського середнього шкільництва від волі польської соймової більшости спрочило в шкільній комісії. Внесення о закованне нових руських гімназій зустріла та сама доля. Більш обережні з польських політиків заявили дипломатично, що права на розвиток ніхто нім не відмовляє, а що-до способів, потрібних для розвитку, то можна дискутувати, — очевидно, з тим результатом, що — як у кожній парламентарній дискусії — реальну побуду віднесить не той, хто має більшу рацію, а той хто має більше рук при голосуванні. А більш загорілий між польськими політиками сказавши такі вирази: „Що нам по вашім супокою, — перше йліть успокоювати ваш нарід, а тоді побачимо, що можна буде зробити!“

А по соймовій сесії польська преса додає, що найперше треба побачити, яке становище займе наш парламентарний клуб, аки можна буде подумати про яке-небудь співнене руських домагань.

Правда, коли віртіти польській пресі, то польська соймова більшість зробила нам кольосальні уступки, а саме: 1) вибрала члена Українсько-руського клубу членом краєвого відділу, 2) признала — і то навіть в збільшених сумах — субвенції нашим товариствам, 3) ухвалила резолюцію, шоби козев рада шкільна взята під роз-

Д-р Іван Копач.

Нові міністеріальні приписи що-до способу питання і класифікація в середніх школах.

(Конець.)

Отже що до першої справи тобто що до вибору наукового матеріалу, то ві всіх більше памятевих предметах (як граматика, географія, історія, фізика, і науки природні) належить на мою гадку, счеркати в теперішніх підручниках усе не важне для цілості науки; за те річй важних вимагати з усією точністю і строгостію — після звісної засади: non multa sed multa. Подібно також при всіх читанках і лектурах — дбати не стільки за скількість матеріалу, скільки за його якість та основність і можливо як найбільшу (т. зв. язикову, річеву й естетичну) всесторонність оброблення — при чім, в душі розпорядження, ученик під проводом учителя все сам собі повинен знайти, а бодя до якогось степеня шукати. І се відноситься не лише до лектури руської, польської і німецької, але також латинської і грецької. Отже і ту — гадку і руський переклад насамперед кожного поодинокого речення, а відтак і кожної більшої цілості повинна класа знйти собі сама, очевидно, у спільній праці під проводом учителя. Правда, се вимагає багато часу, але за те дуже вишколоє молоді умн.) І се велика заслуга найновшого от-

се розпорядження, що воно сега домагає ся і сестично акцентує. Означивши, шоби сей або той учитель не сів на одній главі цілими тижнями або й місяцями не заглядаю основности, лиш заглядаю зовсім ніякі примітки — бо й таке може часом на сій землі лучити ся, на те в остаточнім разі е контролю директора закладу, котрий основність перероблена матеріалу і поступ зрізлости класи певно нераз вже й по кількох реченнях зможе зміркувати та й дотичному учителеві його перший обов'язок пригадати.)

Стільки що до першої справи. А що до другої, то ограничу ся лиш до предметів фльольогічно-історичних.

Отже насамперед при лектурі грецькій і латинській уважаю відповідним оттакій спосіб поспонування: Текст має ученик у кожнім разі дома-

ліпшою охотою служити добрій справі, тай не мусів на термін з посліпком писати... А предіть серед величезного нині розвитку стремління популяризації науки і знання треба конче шоби всякі „писателі“ трохи більше контролювали свої думки і вислови, чим се часто у нас можна помічати. Інакше кредит писаного і друкованого слова з часом дуже підулає. А шкода буде!

Я кажу „з остаточнім разі“ бо учитель — а правдивим покликанням — а лиш такий властиво і повинен посявчати ся „професурі“ — ніколи не довеле до того. Але що дійсно людські відносини у жадній точці не е ідеальні, то все буде більше чи менше такою такою люди, котрі „професурують“, так сказати б, просто для зарплати, по ремісничому, фабричному пліну на „фізискофію“, бо в даній хвилі у шкільній корисній буви відносини „посаду“ чли на правах або медіоні і т. д. Пшли на невідоме своє, мукучи учеників і кризуючи суспільности... Бо, очевидно, діксь шкільне життя не вичерпує ся ані масою запяного паперу ані числом конференцій ані навіть скількістю та красою асях розпоряджень — головною справою лишити ся ту все духовне відношені між учителем а учениками — або як каже недавно померший великий німецький педагог і мислитель, проф. Паульзен в передмові до своєї „Історії висшого шкільництва у Німеччині“: жила дуо о о учителя до предмету і до учеників (die lebendige Teilnahme des Lehrers für die Sache und für die Schüler). Вона то будить живі сили в душах. Der Lehrplan — долаю умисне в оригіналі — „tut's nicht, und auch der Lehrstoff und Methode tun's nicht, vollkommenste Methode und der schäbste Gesinnungsstoff“, (т. е. матеріал, який друкується у учеників) ist tot an ihm selbst. Noch weniger tut's Aufsicht und Kontrolle. Der Mensch tut's, der, selbst von der Sache erfüllt, den der Menschenseele eingegebenen Trieb zum Wahren und Guten und Schönen zu wecken weiß. І для контролю та лорати, іменю нових кандидатів учительського зв'язу, повинен директор кожної середньої школи абсолютно мати більше часу чим нині — за масою „каваліє“ технічно-канцелярних.

Що правда, руському ученикові приходить се на найвишній степені трудніше ніж кождому іншому, бо брак до нині загальних словарів латинсько-руського і грецько-руського. Але предіть шкільні видання Непоса, Деяра і Ксенофонта мають вже в руських словарях, а надто окремі словари до Гомера. Що до решти, то або ученик мусить поспуцувати ся словарями польськими та німецькими або професор диктує т. зв. „препарацию“. Диктування такої препарції ніколи, очевидно, не може заступити словарів, бо учитель не може сказати кождому ученикові того, що йому потреба; а нащо так некажуче диктування висловлює зводити проповідничу вагість науки латині і греції майже на іліацію. Треба отже конче знайти хочби найкращі словари при перевести бодяй словарі Коха (латинсько-німецький конштуе опр. 2 К, а грецько-німецький опр. 2 то К), й ражу їх ужити ученикам VII і VIII. кл. вже й тепер у німецьких видань.

Дуже інструкційно книжкою що до того е зв'язка праця професора класичної філології в пєтербургській університеті Т. Златинського, С. Цієго і В. Вандер-Дер-Іабрхундєрт (2. видане, Leipzig und Berlin 1903, 88, сторін VII+453, ціна опр. 9-00 К). Кождий учитель філології, і то не лиш латинської і грецької, але й нової (у нас: руської, польської й німецької) повинен ту книжку прочитати. А рівночасно також повинен взяти до рук: „Грецьку читанку“ Візантія-Меландорфа (Griechisches Lese-

рамках доступних середній школі — при чім заов ученики все сами знаходять або бодяй старіють ся знайти т. зв. на кожний случай учатє ся ш у к а т н. І при такій нагоді найліпше зараз видко тупих ковалів або ледяних неробів і очитаних, працюючих та бистрих хлопців.

Зовсім аналогічне примінене може і — на мій погляд — повинен мати той спсб поступованя також при лектурі руській, польській і німецькій, лиш що ту справа легша і з язиком і з літературним матеріалом. Через те, очевидно, і обем творів і обсяг лектур можуть тут бути відповідно більші. Але поступат основности розуміння аж до найменших подробиць мусить лишити ся той сам. А так само не повинно тут бути жадного диктування, а тим менше бездумного „папузюжого“ ковання на память всяких естетично-ритмічних оглядів і осудів, хочби вони навіть були надруковані в приписаних досі підручниках прим. у Виїках О. Бєрїнського або Муріах Тарновського. Ученик має з них „кувати“ лиш конечні, але й лиш конечні до зорієнтованія в історичній ситуації дати біографічній та загально історичній. Решту мусить при п'ючю учителя знайти собі сам з лектури — при чім леву ріжннцю поглядів у ріжних учеників, а навіть нераз і між сам або тим, іменю самостійно думаючим учеником а учителем належить узглядити і як річ природну прийняти.

Деяку схожість з тим поступованем може мати також научане історії, але лиш деяку. Бож се очевидно річ, що, чи яксь там особа в якійсь там опозиданю називає ся Гринько чи Панько або чи подія відбуває ся в Путилові чи Гаврилові, се для розуміння беллетристичного твору і його ідеї чи там „провідної думки“ е властиво майже зовсім іррелевантне: тут всі назви е лиш приміра-

buch von Ulrich von Wilamowitz-Möllendorf, 3. видане, Berlin 1903, сторін 402+270, текст з верульового тиску невеличка книжочка П. Кауєра (Cauey, Klassische Unterrichtes“ (1. видане, Berlin 1903, сторін 156). А в також (загаданого вже вище) проф. Златинського о прекрасні видання для абітурієнтів пєтербургських гімназій п. з. „Латинський мірн і мнє“ (яко ІІ. том збірки статей VII+340, ціна 4-20 К) — одна з найкращіших книжок, які доводило ся мені читати що до загальних питань,

Д-р Векерле.
Будапешт. (Т.б.) Президент міністрів д-р Векерле повернувся сюди з Відня.
Настрій в Празі.
Прага. (Т.б.) Вчорашнє передполудне проминуло майже без прикрас, бо поліція розігнала публіку, яка збиралася в кількох місцях та замикала Перекопи. Німецьким студентам по-зволено улати ся малими групами на університет, а відтак прохажувати ся на Перекопах, які між тим отворено.
Пвага. (Т.б.) Вчора по пол., яко в річницю битви під Білою Горю відбуло ся віче на Білій горі, в якій взяло участь кілька тисячів народу. По вічу 3000 вічевиць пішло в поході до міста з червоним прапором, на яким була намальована червона чаша. Поліція прапор сконфіскувала та розігнала демонстрантів, які спершу озирали ся та кричали: „убийники“. Поліцу на Перекопах замкнуто, тож до дальших демонстрацій не прийшло. Вечером повернули військо й жандарми до касарень.

Ювілей папи.
Вдень. (Т.б.) Золотий ювілей священства папи обходжено вчора торжественно у всіх віденських церквах.
Аванціяція у грецького короля.
Відень. (Т.б.) Грецький король прийняв вчора мін. загр. справ Еренталю на одногодинний авданіч.
Блгород (Т. К. Б.). Престоноснісник, кн. Юрій повернув в суботу з Петербурга, де його повитано съязочно на двірці. У відповіді на промову бурмистра висловив королевичу свою надію, що справедливі домагання Сербії будуть сповнені.

Блгород (Т. К. Б.). Король Петро і престоноснісник Юрій вислали до царя Миколи депешу з подякою за прийняте, якого престоноснісник називав в Петербурзі. Вислали також депешу до румунського короля з подякою за прийняте його підчас переїзду через Румунію. До князя чорногорського задепешував кн. Юрій, що Росія після його переконання попре оправдану справу Сербії й Чорногорії.

Блгород. (Т.б.) Часопіс обговорюють поворот кн. Юрія. Часопіс „Труба“ пише, що про вислід його подорожі є дві версії, але правдоподібнішою є версія — менше корисна.

Париж. (Т.б.) Сербський міністр справ заграничних р. Мильованович конферував також з міністром скарбу Кайто і президентом парламентної комісії для справ загр., Дешанелем. Мильованович заявив, що він задовольний з вислуду та відніс уважіння, що в Парижі належно оцінюють його висновок так зі становища сербського як і з європейського.

Обновлена Туреччина.
Царгород. (Т.б.) Орган молодотурецького комітету „Шурай Умет“ критикує повідомлення вел. Везира, який увійшов в переговори з Болгарією, а відноситься ся ворожо до Австро-Угорщини. Часопіс каже на те, що через анексію Боснії й Герцеговини Туреччина не стратила нічого, за теж через оголошене болгарської незалежності втерала скідану Румунію і припадаючи за неї гарач. Великий везир — лише „Шурай Умет“ оттак повинен поводити ся, як Сербія й Росія, але повинен жити на добрий спосіб з Австрією та порозуміти ся з нею.
Царгород. (Т.б.) Правительство постановило вислати до новобазарського санджаку 4 батальони війська.

З фабрики амуніції в Карльсруге має бути підписана умова про доставлене 300 мільонів набоїв.

Правительство постановило завізвати флоту стачию коло Лемноса.

Думські справи.
Петербург. (Тел. прив.) Агравні дебати в думі протягнуть ся через цілий місяць. Спершу посьятити ся їм по два і відтак по одному засіданню в тиждень. — Дня 14. падолиста відбулась ся спеціальне засідання думи для вибору президиї. — Ізвольський тепер порозуміває ся з ліберальними партіями в справі свого виступу в думі, який припаде на сей тиждень.

Петербург. (Тел. прив.) На одній з найближших міністерських рад буде полаганий проект закону просяного, який вже апробував в головних начерках Століпін. Після сего проекту періодичну пресу можна буде видавати в дорожній зголошені, але вимагає ся конвенції як запоруки, що часопіс не буде видавана під другими титулами. За статі спадає одвічальність на редактора, автора і видавника, а за книжки ще й на властителя печатні. Проект сдї внесе правительство в думі в січні.

Французько-німецький конфлікт.
Париж. (Т.б.) „Matin“ оповіщує заяву німецького посла, кн. Родоліна в справі подій в Касабланці. Родолін заявляє, що супроти згідного настрою обох сторін можна надіятися на задовольну поагоду справи.

НОВИНКИ.

— В справі вишніської гімназії прийшло до крайньої ради шкільної в Чернівцях — як доносить „Буковина“ — від президента міністрів телеграфічне зарядження що-до отворення сего заведення, а також припорушення приказати громад. Вишніці, або поробила відповідні зарядження. Управителем новоотвореної гімназії вже іменовано професора П. червонової гімназії, п. Антоана Клима. Вступні іспити до першої класи відбудуть ся 14, 16, есенуально 17. Ученики мають явити ся з родичами або опікунами в дирекції заведення між 8 а 10. годинно рано і мусять кічнати в сім році сьонішнім найменше 10 літ, що мають доказати метрикою. Ученики, що хдились до публічної народної школи, мають предложити сьвідомство фреквентацине або шкільні повідомлення що найменше за 4 шкільний рік. В обох сьх сьвідомствах поступ в мові викладовій повинен бути зазначений одною нотою загальною, а крім того, мусять в них бути виразна замітка, що ученик переходить до школи середної. Вислові таксі вноситься 7 корон 26 сот. Родичі або опікуни мають при явнї подати рідну мову ученика. При іспиті мають вказувати ся ученики таким засобом знання, який можуть собі придбати в 4 шкільний році, а крім того мають відповісти ще таким вимогам, приписаним розпорядком міністерства просвіти з д. 2. січня 1897 р. Ч. 31152: 1) в мові викладовій, руській, мають подати письмевний аналіз поєднаного розширеного речення головного, іменно означити в нїм часті мови і їх форми, та часті речення; 2) в разунках мають бути в письмевних виробках уважні віднесені також практичні питання з щоденного життя.

— Фонд Романа Алексевича. З приволу цсарського ювілею почався суду в Угрові, радник Роман Алексевич, зложив в нїмисниці в облігах 18 000 корон на основане фонду свого імені п.д. управою Старопільського інститута у Львові. Свій дар розділив шедрий жертвователь на три часті, признаючи: 1) відстки від 3 000 корон для виплати кожного року одному бідному

а пильному дрібному хліборобови, без ріжниць пола, руської народности, русько-кат. або православно віроісповіданя; 2) відстки від 3000 кор. для виплати що року одному бідному а в роботащому слугі, зарібничкові або робітничкові, міськомі або сільськомі, без ріжниць пола, або їх вдоям і сиротам, руської народности, русько-кат. або православного віроісповіданя; 3) відстки від 12 000 кор. для виплати в кожній році церковним комітетам на будову руських церков з перешестом тих місцевостей, де ще нема церков. Передвотих з відстоків того капіталу мають бути виплачені по 3 000 кор. на будову церков в Коросні і в Горлицях.

— Посмертна згадка. Пишуть нам: Як звісно, в Соснові, зариванцю деканату, упокоїв ся дня 22. жовтня о. Іван Сабат, радник митрополічної консисторії з кралошанськими відзнаками і місцевий парох у 82 р. життя а 53 священства. Покійний відзначав ся великими прикметами душі і серця. Незвичайно безсторонний, високо інтелегентний, характеру наскрізь правого і чесного, правдивий отець і незвичайний дорадник повіреного стада з'єднав собі велику пошану, довіру і любов не лише у парохіян, але у Поляків і Жидів. Не було справи ні громадської, ні народної, ні шкільної, ні особисто приватної, якої покійник своїм розумом і тактом хосенно не полагджував би. Точний в сповідованні обов'язків мико старечого віку полишив всюдї лад і порядок, в церкві, школі і парохії, а ще на ложі болязни з великим зацікавленням слідує від соймової роботи і живою нєю займав ся. За народні справи і по суднях його тягнуло і не мало за те натерпів ся. В. Я. п.!

— По Ужгороді. Цікаву постанову видав окружний чернігівський суд. Дня 1. с. м. рішив він, згідно з прокуратором поновити знова присяжному адвокату І. Л. Шрагу вести канцеляцію, яку йому давнішнє зазначено за підписане Виборської відозви. Тепер д. Шлаг відбув кару, йому дозволено знова відтворити канцелярію, але при тім рішено висказати теж „виговор“ за підписане відозви. — В суботу відбуло ся в київській „У. країнським науковим товариством“ засіданне історичної секції, на яким держали відчиті: проф. Мих. Грушевський на тему: „Корпус русько-литовських літописів“ і Ол. Грушевський на тему: „3 життя української старшини 18 в.“. — Нині відбудуть ся в Києві в народній аудиторії український вечір в пам'ять В. Б. Антоновича, устроений т.г. „Просвіта“. На вечорі прочитає відчит про Антоновича український публіцист Ф. П. Матушевський. — Конфіскація, наложену 7. Х. с. р. на 32 ч. „Рідно го Краю“ київським комітетом „по ділам печатні“, знесено. Судове дохочення проти редакторки газети п. Олени Пчілки застановлено. — Київський губернатор призволив видавати місячний журнал в українській мові п. з. „Література і Наука“. Видає і відповідає за редакцію Вл. М. Старичка.

— З наших колоній в Бразилії. П. Михайло Бірицький — як доносить „Зоря“ — з'їзав за іменованим правительством товмачем на кольчій Miguel Salmon (Бом Журдин) в місце Поляка Камінського. Се перший Русин товмач, хоч тут є так много Русинів, що потребують товмачів. — Monsenhor Alberto Gonçalves, знаний параксний політик, один з дуже енергичних священників, з'їзав іменованим єпископом для Ribeiro Preto, в стан Сан Павло. Новий єпископ є прихильником Русинів, проте тамошні Русини витяють його ширі. — Прибув до Парани п. Кульчичкий, бучевий управитель нагольної школи з під Коломиї. Паранські Русини тішать ся, що кружок тамошньої руської інтелігенції більшає. — В Ріо Жанейро ширить ся дуже чорна віспа, яка забирає багато жертв. Паранські власті зробили все потрібне, щоб не дістала ся до Парани. Особливо звернули увагу на дві пристані Паранга і Антоніу, де приходять пасажирські кораблі. — В Парані почали ся фальшиві сьбіні гроші, які пізнати по глухому звуці. — Ліпачі штурів в Ріо Жанейро пацкують пильно. За 6 днів зловили в вересні 10 тисяч штурів, за які місто платить. Звісно, що штурі зносять всілякі недуги, проте всюдї їх тепер нищать, а державні платять за се гроші.

— За „пожарюванне“ діла Сичинського засудив львівський суд дня 6. с. м. служачого Михайлу Халамай на тиждень аешту. Халамай мала висказати ся, що зробила би те саме, що Сичинський, а жри шибениці не боїть ся.

— Пригода з електричністю. В суботу о 6. годині вечером забракдо у Львові нагло електричності всюдї, куди доставляло її міське електричне заведенне. В одній хвилі на улицях, в склепах і публічних льокалях загаси жарові і лукові лампи, а по всіх фабриках, друкарнях подібних підприємствах стаули мотри. Аж по двох годинах удалося управі електричного заведення викрити причину тої катастрофи. На ул. Кароля Людвіка робітники дирекції почт, направляли телефонні кабелі, викликали т. зв. коротку сполучу, а вслід за тим перерву в електричній струї. По двох годин ся хвибу усунуено і о 10 год. вночі забилися електричні лампи на ною. Лише в руху електричного трамваю і там, де інсталяція послужує ся електричністю з акумуляторів, невідчутно недостаті електричної сили. Наслідком сєй пригоди ставили мотри також в друкарнях, де печатають ся „Діло“ і тому наша експедиція вислала лише частину накладу на провізцію, а решту докінчено аж в неділю рано. Тому і багато наших читачів дістало послідне число оден день пізніше.

— Небезпечний пташок. Львівська поліція дістала в суботу від будапештської поліції повідомлене, що арештований у Львові під замітом грабежи Дрескер, чи там Ціхалевський, називаєть ся властиво не Владислав, але Станіслав Ціхалевський. Був караний сім разів за крадіж. Послідня кара тревала п'ять і пів року за крадіж з вломом. В черени с. р. Ціхалевський вийшов із в'язниці, причім видалено його раз на все з Будапешту. Тамошня поліція здогадуєть ся, що Ціхалевський брав участь у великій крадіжці в Земуни.

— Нам'рече перекупство професорів. Перед судовим трибуналом в Станіславові відбула ся недавно розправа проти якогось Гейтера, що хотів перекупити учителя польської гімназії, Германа, втискаючи йому при пращанню 50 корон в руку, аби лише той дав його синові добру ноту. Перевіши доказове поступоване, трибунал видав вирок, яким засудив Гейтера на 5 днів строгого арешту і 50 корон грошової карі.

— Фатальна мініфестція. В суботу вечером уладжено в Кракові поїзд зі смолокунами на честь президента міста д-ра Леа з приводу ухвалення сойсм закона про „великий Краків“. В хвилі, коли президент виходив на ганок, щоб подякувати за овацію, роздав ся гук. Се фотограф „Nowości ilustrowane“, хотіачи зробити знимку з позоли, запалив надмірну кількість calichloris, щоб викликати магнісене світло, і спричинив еспльозиву, котра знищила також три цінні вітражі Виспівського в костелі Францішканів, виврала шибї в кількох сусідніх домах і мешканцю президента, а відломки скла ранили в чело його самого. Облвний кроюк дьякував д-р Леа з вим фєстивалю. — Як доносить вні з Кракова, редактор „Nowości ilustrowane“, Станіслав Ліпін-

ський зобов'язав ся власним коштом направит ушкодженні витгажі.

— Положене руської служби у шхепольських домах у Львові характеризує пригода Катерини Кречковської, котра оповіла її в нашій редакції ось як: З початком місяця жовтня наняла ся вона за кухарку у бар. Баталії, звісного шхепольського гершта. По кількох днях инша служба бар. Баталії, довідавши ся, що Кречковська Русинка, стала її на кожнім кроці переслідувати, говорячи: „ty dziewko, kotomiesz, idź gotować dla kłui“. Не довгли нічого скарги перед службодавцями, бо ті накрупили ся на неї ще з криком. Супроти того Кречковська вивісила службу на 14 днів і втерпіла до кінця місяця. Однак вже 29 жовтня баронова викинула її під ніч з кухні, так що Кречковська мусіла на ніч вносити ся до чужих людей. За місячну службу належало ся їй після умови 22 корон, але баронова признала їй лиш 14 корон, та й ті зложила разом із службовою книжкою з на поліції. Коли Кречковська зголосила ся на поліцію по свою належність, догичний комісар, що одержав від баронової також лист, де шхепольська представила її в найгіршім світлі, обсядав її лайкою і не давши їй назіть прийти до слова, замкнув її до арешту. І так, як прийшла з кошмином і мясом, купленим для зякової лані, передержали її 24 години в арешті, безвизво і лише на підставі клевети баронової. Скривджена і понижена жертва шхепольської ненависті питує ся шхепольську „справедливість“ та остерігає инші слуги Русинки перед тим: службодавцями.

— Зєлізнична пригода. Дирекція зєлізниць оповіщує: Дня 6. с. м. около 8. год. вечером товарний поїзд ч. 91, вїзджаючи до стації Перемішль, наїзав на вїзджающий товарний поїзд ч. 66, причім машини поїздів і 4 вози вискочили із шнї. Послїдний поїзд ч. 8 і особовий поїзд ч. 12 і 20 наслідком того випадку спізнились ся о 4 години. Із службового персоналу ніхто не потерпів.

— Епілог справи Зібавера. Із Станіславова доносить, що минулого тижня відбуло ся дисциплінарне слїдство проти зєлізничного інспектора Зібавера і банмайстрів Рудковського та Вальдеке-го, котрих, як звісно, обжалували о зєлізничні надужити, суд увільнив був. Дисциплінарна комісія урядувала два дні і вкінці в п'ятницю вечером заповів вирок яким інспектора Зібавера увільнено від служби, а банмайстрів Рудковського і Вальдеке-го засуджено в дисциплінарній дорожї на перевезенні і зменшенні службових поборів.

— Нова учительська семінарія. Краєва рала шкільна дістала від міністерства просвіти уповажнене на вїлките державної мужеської семінарії учительської в Руднику, ниського повіта. Семінарія буде отворена в другій половині місяця падолиста с. р. а речення вписів буде оголошений п'ятницю.

— Нова подорож Цепеліна. З Фрідріхсгофену доносить, що в суботу приїде до балюнової галі гр. Цепелін німецький наслідник престоло. Фрідріхс Вільгельм, і о 11 год. в послудне зєтїв балюном в товаристві Цепеліна. О 2 год. по полудні прилетіли і ба воздухоплави до Емігена і дожидали на прибуте цїсаря Вільгельма. Баччоносив ся над дїрцем у висоті 150 до 200 метрів. Наслідник престоло повитав батька з г. налі хуською і кинув йому лист. Опісля балюн рушив в дальшу дорожу в напрямі Бленського озера і прибув до Фрідріхсгофена о 6-й год. по полудні.

— Воздушна артилерія. На поли військових вправ під Берліном відбула ся онді проба кидання ручних гранатів з військового балюна на заляглеті означені точки. Гранати, не вповнені вибуховою масою, але заосмотрені в автоматичний запал, кидано наперед з висоти 10, а відтак 250 метрів, а при тім фотографовано нїяну лєту стрілину для обчислення збочень, яким підлягає в лєті. Пробі видали усійшій вислід і будуть повторені незалежно з гранатами, наповненими вибуховою масою.

— Світ в числах. Річник „Bureau des Longitudes“ на 1909 р. подає на основі найвишших обчислень слїдуючі числа географічної статистики: Величина частий сьвіта: Европа 10 мільонів квадратних кілометрів, 437 мільонів мешканців, 43 душ на квадратний кілометр; Африка: 31,500 000 кв.др. кілометр., 126 мільонів мешканців, 3 души на кв.др. кілометр.; Азия: 41,600,000 кв.др. кілометр., 851 мільонів мешканців, 20 душ на кв.др. кілометр.; Австралія з островами (Океанія): 11 мільонів кв.др. кілометр., 51 мільонів мешканців, 4 души на кв.др. кілометр.; Північна Америка: 26 мільонів кв.др. кілометр., 116 мільонів мешканців, 4 души на кв.др. кілометр.; Полуднева Америка: 18,500 000 кв.др. кілометр., 45 мільонів мешканців, 2 души на кв.др. кілометр.; Океанія вкриваєть 374,200,000 кв.др. кілометр.; Великий Океан має 170 мільонів кв.др. кілометр.; Атлантийський Океан лиш 100 мільонів кв.др. кілометр. — Всі п'ять частий сьвіта без океанів має 36,700,000 квадратних кілометрів, 1,387,000,000 мешканців, 37 душ на квадратний кілометр. Ціла поверхня вноситься для того 512,900,000 кв.др. кілометр., а всіх жителів на цій землі єсть 1,626 мільонів душ (після нинішого обчислення лиш 1,485). — Найбільші держави (материй край і колоній разом): Велика Британія 34,534,000 квадратних кілометрів, Росія 22,392 000, Хіна 11,383 000, 10,904 000, Сполучені Держави 9,691 000, Бразилія 9,507,000, Туреччина 6,886 000, Нїмеччина 3,199,000, Аргентина 2,886 000, Бельгія і Конго 2,412,090, Данія 2,345,000, Португалія 2,171,000, Нїдеоландія 2,079,000 кв.др. кілометрів. Після числа мешканців упорядкують ся держави як слїдує: Велика Британія 403 мільони, Хіна 350, Росія 152, Сполучені Держави 98, Франція 81, Нїмеччина 78, Японія і Корея 62, Австро-Угорщина 50, Нїдерландія 44, Туреччина 38, Італія 36, Бельгія і Конго 27, Іспанія 20 мільонів. — Мільонів міста на сьвітї: Великий Льовдон 7,021 800 душ, Нью-Йорк (1906) 4 113 000, Париж (1906) 2 763 000, Чикаго (1906) 2,049,000, Берлін (1906) 2,040 000, Вєднє (1907) 2,000 000, Токио (1903) 1,819,000, Фїладельфія (1906) 1,442 002, Петербург (1905) 1 429 000, Мєсква (1907) 1,359 000, Константінополь 1 106 000, Буенос Аїрес (1906) 1,048 000 і Пекін 1 000 000 душ. — Найвищі гори на сьвітї: в Азії гора Еверест 8,840 метрів висока; в Америці Аконкагуа 7,040 метрів; в Європі Ельбрус 5,629 метрів; в Монголія 4,810 метрів. Найвище замешкана місцевість єсть Курзук в Азії у висоті 4,541 метрів. — Найдогшї ріки: в Африці, Ніл 6,400 кілометрів, в Америці, Амазонка 5,500 кілометр., в Азії, Єнгей 5,500 кілометр., в Європі Вєлга 3,400 кілометр. — Найбільше сєзеро на сьвітї єсть Вєкторія Нїян в Африці, котре займає 83,300 кв.др. кілометр. — Найвищий бувел на сьвітї: Вежа Айфля 300 метрів висока, Обеліск у Вєштітонї 169 метрів, вежа Антолєліяна в Туранї 164 метри і собор в Коломбї 156 метрів.

— Др біб в стн. Перемішльський єпископ Чехович вїдє застря, 10 с. м. до Риму. — Віцепрезидент „краєвої ради шкільної“, д-р Дембовський, вїхав на два тижні зі Львова. — В Кракові відбуло ся вчєра віче пєстоєщих урядів, на котрім ухвалєно резолюція в справі поліпшеня авансу і в-

нагороди за нічну службу. — В Парижі помер вчєра голосний французський драматург Вікторин Сарду в 75 р. життя. — З Будапешту доносять, що в тамшній касї ошадисти викрито дефравдацію 140.000 корон.

Оповідки!

Колосляр. Застря, ві аторок: Параскеви (лат. Андреа з Ав.). Показати, в сєреду: Анастасїї (лат. Мартини).

□ Репертуар львівського руського народного театру в Стрию. (Салля „Народного Дому“). Початок представлення о год. 7 (вечером.). Бїлетн продає „Народна Торговля“.

В чєтервє дня 12. с. м. „Чумаки“ народна комедія в 4 дїях Карпенка Карого.

В п'ятницю 13. с. м. „Жалївка“, опера в 5 дїях. — Гостинний вїступ Шляхєнберга.

□ Помінальне богослужєнє за упокій душі бл. п. Фалїні з Медвежих Огоновської відбуде ся дня 10. с. м. о 9. год. рано в Успенській церкві.

□ З „Кружка правників“. Загальні збори тов. „Кружок правників“ відбудуть ся дня 21. с. м. Який статутум вимагає число членів не явило ся, відбудуть ся збори о годину пізніше без огляду на число членів.

□ Для богомолїв, що удають ся на ювілей папи Піл Х. до Риму, замовлене єсть приміщенє в готелю „Аллеманія“ via Condotti, з тим однак, щоб зголошенє була переслани і як найкраще до канцелярії митрополічної консисторії.

□ Віче дїяків відбуде ся дня 19. с. м. (чєтвер) в Зборіві в місцевій читальни. Початок о 9. год. рано.

□ Вїнчанє п-ні Єлєни Хромовської з п. Адольфом Глїнянським, касовим урядником, відбуде ся дня 12. с. м. в Глїнках біля Олгїнії. Місто депеш прєсєть ся о датки в марках на Руське тов. педагогічне.

□ На роботу до Прус! Просїємо потребуємим подавати отїс інформації: Сєйчас треба для копальні вугля Georggrube коло Eichenau коло 150 людей. Платня денно для робітників на горі по 2 60 м; під землею 2 80 м; а для жовнатих 3 м. Приймають мужчин в віці від 18 до 32 літ. Дуже вигідно урядженє спальні а кімнатами до купаня. Харч коштує найбїльше 1 м. денно. Іде ся через Шакову, Мисповиці до стації Eichenau (недалеко Катовиць).

Для робітників, що їхати-муть на роботу до Прус, зрїмо одву перєстроєного. Скрїзь по дорожї аж до самої копальні росїяні найрозличайшї агєнти, званї Німцями Blauhaude, що ріжками обїявками і дарунками з'єднують собі робітників, щоб їздили ся на їх посєредствє. Перед сїм остерігаємо робітників, бо роботодавєць мусить агєнтові заплатити за кожного робітника 30 м., а відтак — розумієть ся — стагуть сїх 30 м. з робітника. Опісля нарікають робітники, але за пізно. Д-я таких „гадальярів“ треба мати тверде серце і вєскорупити ся, а їхати аж на міде і там казати, що їде на оголошенє в „Дїлі“ і „Свободі“.

10 робітників платити половину зєлізничної карти Троші на дорожу треба мати свої (около 15 К). Треба мати теж робітничу книжку або посєвідченє з громади (без стемплів, даром, що їде ся на роботу. — З Народної Канцелярії у Львові, Ривок ч. 10.

□ Ндзєнічїні з гальні збори Товариства кредитового в Токах, стов. зарєєстр. з обм. порукою, відбудуть ся дня 22. падолиста 1908 р. в громадскій канцелярії о годині 2 з полудня в слїдуючїм порядку: 1) відчитанє протоколу з перєвєдєної ревізїї каси ревідентом Краєв. С. юза ревізійного у Львові, 2) змїна статута, 3) вибір одного члена д-рекції, 4) внесенє членів.

1665 1-3
□ „Кружок празників“ (Льва, Суліньського ч. 17) купує і продає скрипки до 1-ого Пого і 3-го іспиту. Дїя членів значив опуст. Члєни можуть також вижити підручники до згаданих іспитів з бібліотеки товариства. Всякі інформації в справах університетських за оплаченєм відповіди.

□ Ширїть популярні брошури! Ше можна дістати в Народній Канцелярії отїс цікаві брошури: 1) Дїяльність парламенту заг. гол. в податковій справіх нап. д-р К. Левіцький. 2) Перший рік парламенту заг. гол. нап. д-р К. Левіцький. 3) Церква а руське сєлянство, бесїда п. Будзиновського. 4) Народний Катєхизм — всі по 10 сот. 5) Вдодженє сєл. послості, вєнесє п. Войнаповського. 6) Українцї в москвофїлі і 7) Із великих днїв — всі 3 по 20 сот. Крім того „Русько-німецькі розмови, цїна 1 кор. На пересичку треба додати на 1 книжку 5 с., на 6 кн. 10 с., 10 кн. 20 с., 20 кн. 30 с., бїльше 50 с. Хто прислав переказом, мусить додати 6 с. для листоноша. — З Народної Канцелярії, Льва, ривок, ч. 10.

□ Поручаємо першу руську фабрику тукот і паперів Е. Бїлинського в Збаржї, котрої виробє є оподатковані на річ Народного Фонду. Тому жадаєть у всіх трафіках і склепах тукот в пуделках, осмотрених маркою Народного Фонду і паперів з вїнегата „Народного Фонду. Народна Канцелярія.“

Нові книжки і „паня“:
□ Товариш, народний калєндар на рік 1909, видав Союз руських хліборобських спілок на Буковині „Сєлянська Каса“ в Чернівцях. Цїна 60 сот., 336 сторін малої вісімки.

Признати треба з правдивим вдоволенєм, що калєндар сєй уложений незвичайно гарно. Крім часті калєндарської і інформаційної має дуже богату часті літературну, а крім того ясно і зрозуміло виложеним поучення з ріжних галузей сільського господарства. Читаетмо там і про спілковий рух в Швайцарії; про годілоу кріліяків; про цілі і звєданя кооперації; про користь зі спілок, особливо споживачів; про хліборобські машини і знарядя; про штучні погної; як робити пробні досвідї зі штучними погноями; про добір насіння на засів; про уживанє коров замість коний; про управу шпарів; про обїд з молочними коровами. Оповіданє про село Гєраздівцї малое розвиток і поступ села від темноти і убожєства до просвіти і гаразду, показуючи живо, як люди приходять до розуму, організують ся, заводять тверезість, райфаїзенську касу, спілкуво крамниці, молочарську спілку, спілку для винаймї землі, парцеляційну. Велике число ілюстрацій незвичайно піднісють вартість калєндаря. Обїк калєндаря „Просвіти“ повинен „Товариш“ находити ся в кожній хатї; оден другому не уступає ні в чїм, а оба дуже корисно доповнюють ся взїямно.

□ Етнографічний 36-рик Наук. Тов-а ім. Шевченка. Т. XXIV. Галицько-руські народні приповідки. Зібрав, упорядкував і пояснив д-р Іван Франко. Том II, випуск II. (Кравець-Патя) у Львові, 1908.

□ Мте-їяли до Українско-руської етнольо-гії. Т. Х. Видає етнографічна комісія Наук. Тов-а м. Шевченка. Львів, 1908. — Зміст тому: Федір Вовк: Антропометричні дослїди українського населєня Галичини, Буковини й Угорщини. Типи Гуцулів (12 таблиць). Антропологічна карта Гуцульщини. — Михайло Зубруцький: Вєрхня вєрхня ноша українсько-руського народу в Галичині (з 32 таблицями крою і нїші у Бой-

Видавець і одвічальний редактор: Александр Борковський.

Виходить у Львові щодня (крім неділі і свят) о 5-й годині по полудні.

Передплата і іскорати приймають у Львові: Адміністрація „Діла“, Ринок ч. 10. Бюро газет: А. Олександрович, К. Кірицький, П. С. Соколовський, П. С. Гавриш, К. Бухар, К. Карош, Любимка ч. 28. — У Відні: М. Дук, I. Wollstein, F. A. Niehler, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollstein 11; H. Schalek & Vogler, Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse 1. 18. У ФРАНКФУРТІ: I. GAMBURGI, M. Haeberlein & Vogler.

В редакції, Адміністрація і Експедиція „Діла“ ч. 10. — Грошові звертання: за підписом на передплату, застосування. — Редакційні початки: від редакції.

ДІЛО

Число телефону 361.

Передплата на „ДІЛО“
в Астері: за тримісяч: 44 коп.
на цілий рік: 88 к.
на пів року: 44 к.
в місці: 3 к. 70 г.
У Львові (без почтової пересилки):
на цілий рік: 88 к.
на пів року: 44 к.
на чверть року: 22 к.
на місяць: 3 к. 14 г.
Подорожніє число копій у Львові 10 с.,
на провінції 12 с.
Оголошення зазначені приймаються за 20
с. за одну стрічку іскорати або за 10 с. за одну
стрічку „Діло“ по 50 с. — Подорожніє число
оголошення приймаються за 20 с. за стрічку.
Передплата і іскорати за іскорати платити
у Львові.

По соймі.

IV. Останні роки публічного життя в Галичині характеризують великий ріст національної свідомості і зв'язаною з нею свідомістю політичних, соціальних та економічних інтересів серед руської суспільності. В парі з цим ідуть також перемири в польській національній боротьбі, який — з малими викликами — в цілому стає на оборону української держави. Засогре польсько-руські відносини, се один наслідок цієї появи. А другий наслідок той, що Полякам що-раз трудніше знайти в нашій національній боротьбі групу, податну для їх політики „divide et impera“. Угодою групи Барвінського, яка ще при передпідписних виборах до парламенту і до союму відіграла певну політичну роль, дільший розвиток нашої суспільності змів з ареною політичного життя, даючи грізне тещенство тим, що в будочності захотіли би за ціну частинних уступок в сфері „плекання руської національної окремішності“ згодити ся на польський державний принцип політичної суверенності польського народу над руським. Поляки побачили ся примушеними шукати союзника для своєї політики „divide et impera“ поза нашим національним табором і знайшли його в москвофілах.

Ся обставина мала великий вплив на уклад польсько-руських відносин в теперішній соймовій сесії. Вибравши при помочи посередності і явності соймових виборів значну групу москвофілів, Поляки були в тим вигідним положенні, що могли кожної хвили проти Українсько-руського Клубу висунути клуб москвофільський і таким чином паралізувати кожну дію наших соймових послів.

Особливо, що члени москвофільського клубу зовсім не відзначали ся твердістю переконань і тверді були тільки в однім змаганні: заслужити коче на ласку польської соймової більшості. Ще раз по соймових виборах оголосив „Галичанин“, що „руські депутати“ не думають дразнити „братів Поляків“ звуками „бще-русского литературного языка“. А коли цього було Полякам за мало і вони вибором українського посла до Краєвого Відлу дали пізнати москвофілам свою неприхильність, тоді „руські депутати“, щоб випросити боляй місце заступника члена Краєвого Відлу, устами д-ра Короля звели ідею „єдності руського народу“ до карикатури. Коли при тім згадаємо, що особисті заходи псста Криницького, який в соймових комісіях заявляв ся за розширенням краю автономії і щ: гірше ріжних Целевських нападів на нашу просвітну та економічну інституції, то мати-мемо поняття, якого податливого союзника проти нашого парламентарного клубу мали Поляки для своєї політики „divide et impera“. І коли „Галичанин“ в посеймових увагах нарікає на „отсутствіє у політичеській партії всяких принципів“, то повинен би зачати ту критику від своїх власних послів, які в теперішній соймовій сесії служили справжнім відрієм повної безпринципності.

Діяльність Українсько-руського Клубу в теперішній соймовій сесії нотували й оцінювали ми протягом цілої сесії, а також в попередніх статтях зазначили найголовніші її моменти. Тепер скажемо тільки загально, що їх праця була справді величезна. Кожний з членів нашого соймового клубу засідав у кількох комісіях, беручи пильну участь в комісійних працях, щоб берегти в них

інтересів нашого народу; кожний мав чи-мало праці з внесеннями й інтерпеляціями; кожний вголосив по кілька важливіших, програмових промов, багатих річевим змістом. З особливим призначенням треба піднести, що наші селянські послі не оставали поза-заду своїх товаришів з інтелігенції і їх праця, їх виступи ставлять їх не тільки вище селянських послів з москвофільського клубу, але також вище більшості москвофільських послів з інтелігенції.

Коли ходить о предмет діяльності наших послів, то вона обнімала буквально всі сфери публічного життя. Чи законопроект виборчого закону, чи критикою теперішнього стану шкільництва і ставленням позитивних домагань в сій області, чи домаганем краю і державної помо чи для дітких елементарних нещастям, чи визначною участю в таких важких економічних справах, як реформа закону ловецького, закону водного, комісіяна дебата над законопроектом про сезонних робітників і т. п., чи загальною критикою положення краю при нагоді бюджетової дебат, чи своїм річевим голосом в справі фінансового положення краю, чи в кінці масово внесення інтерпеляцій, в дрібних, але для даних місцевостей і осіб дуже важких справах, — все і сюди наші послі стояли на сторожі національних, політичних і соціально-економічних потреб і інтересів нашого народу, при чім виявляли таке знання справ і роботах, що за се зустрічали ся навіть з признанем своїх політичних противників.

Піднемо ще один мом нг: що в цілій своїй соймовій діяльності наші послі були одиними консеквентними речниками демократичних домагань широким народним мас, коли тимчасом польські демократичні групи, хоча за всяку ціну вратувати польські привілеї на руській землі, в кожній важнійшій справі зближали ся до становища носителів тих привілеїв, до польської шляхти.

Діючи огляд діяльності наших соймових послів, не можемо не згадати з окрема про діяльність голови Українсько-руського Клубу д-ра Езена Оленицького, який сповняв не тільки говор, але також і обов'язки голови, даючи своїм знанням і відданям цілого себе посольським обов'язкам примір своїм клубовим товаришам, як посол повинен відносити ся до своїх посольських обов'язків.

Кінчаючи наші уваги про теперішню соймову сесію, хочемо звернути увагу нашої суспільності на один момет, а саме на справу вибору руського члена Краєвого Відлу. З цілого захв'я польської преси, з перебігу нарад польського соймового кола виходить ясно понад всякий сумнів, що польські політичні круги не з прихильності до нашого національного руху вибрали до Краєвого Відлу члена Українсько-руського Клубу, що вони багато радніше були би се місце дали москвофілові. Але не могли. Сила нашої національної табору, який являється ся представником усього національного життя нашого народу, се знаходив важний чинник в житті нашого краю, щоб його можна було так ігнорувати і провокувати без ніяких шкідливих наслідків для себе самих. Поляки розуміли се і поступили так, як їм наказувало їх політичний розум.

Оце й повинно бути вказівкою для нашої дальшої діяльності. Коли ми будемо сильні, то й найбільший противник мусити-ме з нами числитися. Скріпліймо ж наші сили, працюймо, щоб у нашій національній боротьбі сконцентрувало ся все

житє, вся сила і всі змагання нашого народу і щоб те жите, та сила, ті змагання своєю шириною і глибиною, своїм розмахом і своєю інтензивністю були гідним образом того, на що може здобути ся при новочасних культурних засобах півцверт-міліонна народна маса, а тоді ніякі методи „divide et impera“ не будуть нам страшні, тоді тим чи иншим шляхом, тим чи иншими методами боротьби мусимо здобути становище повноправної нації, нації-господаря на своїй землі.

Кабінет бар. Бінерта.

В неділю одержав міністер внутрішніх справ бар. Бінерт після одностороннього авдієнції в Шеабурун поручення утворити нове міністерство. З огляду хвилею став він президентом міністрів, але те, що промовчано в урядовій комунікаті характер будучого кабінету, який має бар. Бінерт утворити, промовляє за тим, що для цисаря є ривчолушим, чи кабнет буде парламентарний, чи урядничий. Кліб отже годі було утворити коаліційний кабінет парламентарний, тоді управу держави сбияв би до вияснення ситуації кабінет урядничий з трома міністрами землями.

М жливість утворення коаліційного кабінету парламентарного звисить особливо від чесько-німецького примирення. Німці особливо радикальні зповідають, що уловиню Імператора вступлення до кабінету та попирання кабінету бар. Бінерта є розмежоване чесько-німецької території в Чехав. Без заборучення вигляди на національну автономію в Чехав Німці до кабінету не вступають — до того максимального поступу долають вони ще й те, аби стан посідання Німців в новім кабінеті не був змінений ані квалітативно ані квантативно.

Не скромніші домаганя видавають також і Чехи. Ціну, за яку вони згоджують ся брати участь в правителстві, становить: 1) Запоручення точного виконання Штремаєрських розпоряджень щодо двоєзичності чеських судів; 2) утворення другого чеського університету на Мораві; 3) усунення обструкції з чеського сойму, так щоб він міг уконституувати ся та ухвалити бюджетову провізрію.

Як видно, обі сторони виступили з такими домаганями, яких сповнене лежить нині хіба під німцями бар. Бінерта. Реченець, до якого він має зложити свій кабінет, минає — після донесення „Osterröndenz Centrum“ — вже в середі, тож евентуальність урядничого кабінету була б дуже можлива, коли-б вірили в непохитність домагань Чехів і Німців. Здається, однак, що примана міністерських портфелів мабуть спонукає не одного політика вплинути на своїх парламентарних товаришів, щоб вони зредукували свої максимальні поступати а зглядно відложили їх на ліпші часи.

Найпевніше та найутокійніше поводять ся підчас кризи антисеміти. В останнім комунікаті сеї партії говорять ся навіть, що повне споглягентаризване кабінету не улягає ніякому сумніву, особливо, що остання неділя проминула в Празі без пригод. Антисеміти не тільки певні кче, які досі мали, але ще й раді-б вплинути на добір людей, які мають обняти інші портфелі а особливо портфель просвіти. Тактика християнських суспільників змагає до того, аби мати кабінет в своїх руках, без того щоб він мав партияну марку. Коли ходить о особи нових антисемітських міністрів, то устуглене д-ра Гесмана не

улягає сумніву, за теж д-р Ебенгох має оставити ся і в новім кабінеті як міністер рільництва, особливо, що за сям побивають ся аграрні круги також з поза антисемітських кругів. В сям случаю д-р Вайскірхнер остав би дальше президентом палати, а до кабінету увійшов би кн. А. Ліхтенштайн.

Кабінетова криза заворушила за те незвичайно Поляків — утішати їх збодів стала знов актуальна: близько портфелю став не тільки вожд народовой-демократії аї провідник освоенних людочів. Коли-б оба готерішні міністри-Поляки мали уступити, то „коло“ домагається а трох портфелів — для репрезентанта консерви (гр. В. Дзедушицький або Гурський), для шляхетів (Гломбінський або Герман) та для людочів (уісіо Іосе: п. Стапінський). В справі сій радить безвинно парламентарна комісія „кола“; крім того конферували про се польські послі з бар. Бінертом. Здається однак, що і гр. Коритовський і Д. Абрамович задержать свої теки і в новім кабінеті.

З дотеперішних німецьких національних міністрів остане в кабінеті мабуть д-р Дершта, який задержить і на дальше портфель земліниць державних. Німецькі поступовці відносять ся до місці бар. Бінерта дуже здержливо. Пс.с. Кіарі заявляє, що портфель (просвіти) обійме тільки в крайнім случаю. В подібнім дусі висловлюють ся й пос. Сильє тер, який рефлектує на портфель судівництва. Розуміється, що всякі згоди щодо будучих нових міністрів та до тек, які припадуть подолоним партиям, опирають ся поки-що на дуже хитких основах, особливо, що наради клубових прэзидиі та їхні переговори з бар. Бінертом переволють ся безвинно та витворюють що ряз иншу ситуацію.

Ді сї конферував бар. Бінерт з послами: Вайскірхнером, Гломбінським, Кіарім, Ліхтенштайном, Вольфом, Прашком, Періельтом і Сильвестром, Губаном, Мастолюком, Станеком і Чельковським.

Про напрямок переговорів бар. Бінерта подає „Glatzer Post“ такі інформації. Новий президент старається вплинути на партії, аби вони заклинали роз'єм без ніяких заборук в справі національної боротьби та приступили передовсім до поладки бюджетової провізрію та ухвалення предложев про анексію Боснії й Герцоговини і про торгоельні договори з балканськими державами, коли не згадувати про дрібніші правительственні предложев.

Галицька преса про соймову сесію.

Перегляд голосів галицької преси по останню соймову сесію розпінчен від „Галичанина“. Се не тому, немаче ми могли знайти в політичній фзіономії москвофільської преси які-небудь достойні пошани риси, котрими він визначав би ся хоч тріхи корисно серед усяких органів типу „Dziennik a polski“ ого, а просто тому, що староруський орган разом із своєю партією в сю хвилю найясскравіше виявляв ся в галерії патологічних явищ, котрими таке багате галицьке публічне жите. Той же тому, що „Галичанин“, немов побитий якийсь проклятем божим, усьому світові добровільно відкриває найп гавішій прикмети своєї й своєї „ділного“ напруги, — відкриває тай немилосердно бичує себе й своїх найближчих

De Polonorum in rebus ukrainicis ignorantia maxima.

Українські часописи повинні завести у себе посей у рубрику під оглядом латинською назвою і можуть бути певні при тім, що матеріалу для них не забракне їм боляй до той пори, доки ніші судіи будуть писати про наші справи; бо щоби вони скотили виступувати вперед те, про що задумують писати і аж тоді брали ся за перо, на те нема ніяких виглядів; у них позоіва праго мсале піе роріаєв.

Щ: отсі слова не говорені на вітер, на те можна би навести цілі томи доказів. Вистало би переглянути самі публікаційні брошури відомих і невідомих авторів, писаних „W kwestyi ruskiej“, „Sprawa ruska“, „O sprawie ruskiej“ і т. д., яких у XIX. ст. видано що найменше з пів копії, особливо в другій половині, щоби побачити, як люди потрапляють авторитетно говорити і рішати найважніші людські справи: політичні, економічні, просвітні, релігійні, наукові і т. д., про які не мають найменшого поняття. А описав вони же дивують ся, що не знаходять для своїх думок податного ґрунту між Русинами, що Русини опонують їм тільки для опозиції, щоби дальше „wichrzyc“ і в мутній воді ловити рибу, що не хотять ніякого спокую, ні згоди, бо вони вроджені гайдамаки і анархисти — і так у безконечність. „Усудю бачити: одно: коли автор заговорить про руську справу, то зараз зачне точати піну, в котрій так і бульбючуть „любов“, „спільні традиції“, „dobrowolne oświecenie“, „пошана“, „прекрасна руська мова, меланхолійна пісня“, а на дні тої пісні — порожнеча, „комуністичні апетити“, „przewrotne tendencje“ і т. д. признає польської лубові“.

І так роблять не лише публіцисти, — ботим можна би се простити, — але найважніші польські політики та учені і то не тільки постигати з Пзнання та Варшави, які не мали нагоди стикати ся з Русинами, щоб їх всесторонно пізнати, але й ті, що родять ся, живуть і вмирають побіч і серед нас, яких зобов'язує в знати своє о-

кружене. „Як сказати про тих професорів, істориків, учителів літератури, філософів, що з фаху свого мають діло з руськими книжками, літописами, документами і літературними пам'ятками і всеж таки не мають поняття про те, як вимовляють ся українські слова, як відминають ся і яке їх значіння“? Ну, але як атз з азбукою та елементарними від мстами мови не дає собі ради, як може брати ся за що кинше? А всеж таки вони беруть ся, опираючись очезидно на латинський псповнаці: Audaces fortuna juvat!

Зерім же кілька цвітків польської відваги на ріжних нивах і зробім із них запашний букет не для науки Поляків, бо вона їх не чпаєть ся; але для власного ужитку, як відстрашуячий приклад того, до чого може довести людей легковажене та повна ігноранція всього чужого.

Буде вже з десяти літ тому, як виийшли з друку „Bodawa Zaleskiego dzieła pośmiertne“. Сей плет став голосий в польській літературі завдяки тому, що знав трохи більше Україну, як пересічний Поляк, та потрапив в поетичне багатство вико істати зручно в своїх творках. У кількох слабах хв'лях пробував він писати також по українськи і дійсно написав кілька слабих віршків, а що й сям уважав їх слабкими, то за життя не друкував їх. Олубливано їх аж у посмертнім виданні. При таких публікаціях поступаєть ся звичайно так, що вибіраєть ся на їх редактора спеціаліста, який знає добре свою літературу і мову. Колиж письменник пише у двох або більше мовах, тоді береть ся за редактора чоловіка, що знає двічі більше мов та їх літератури, а коли такого нема, то береть ся для кожної мови окремого редактора. Той інакше не може навіть бути, бо що сказала би критика приміром, коли-б ма видати твори Т. Шевченка, гр. Катки, О. Стороженка й инших, що писали по українськи й російськи, або твори О. Федьковича, С. Воробкевича, О. Кобилянської й инших, що писали по українськи й німецьки, або твори Ів. Франка, що писав по українськи і ще в кількох чужих мовах, і наспівали в російській, німецькій, польській і т. д. мові сих авторів стілько правописних і языкових похибок, що кожда сторона ставала би від них періста? Нас названо би варварами, позба-

вленими всякого піетизму для визаваного письменника та порекомендвано би видане слагати. І зовсім справедливо. Сей принцип признають очивидно й Поляки, бо приміром в краківській Академії Наук твори, друковані в латинській, французькій або німецькій мові, виходять звичайно поправно. Та коли доходить до української мови, зараз гинуть усі принципи, всі аргументи, всяка логіка, всяке знане, всяка сумлінність, а на їх місці виступає — як у всіх инших українських справах — звичайне польське со іпого. Українську мову можна калічити, бо вона не належить до правил, але до винятків між иншими людськими мовами“).

Очивидно, що принципом со іпого кермував ся також редактор посмертних творів Б Залеского, бо польські твори поета видав без закиду, за те українські виглядають ось як:

- 1) Oj ridna, ridna moja maty, Ja na Zuryesiu, peridaty.
- 2) Na riezoni doszczucia, Dwiezyna poloszczucia, Talszcie na kolodei, Morha ja na molodei, Z hajy molodei, z hajy, Czarnoji oczu moju.
- 3) Padalycia na razlucia, Na ozajni w serci sunsioia, Szczoz zaszczu on z jarych lit, Sonna pielo, to sonny cwit, Padalycia — na paszucioia, Padalycia w stepi sijtu.

Думаю, що сих виїмків вистане, аби зліюструвати крайню ігноранцію редактора в українській мові та непомановане до пам'яті поета, якого твори взяв ся від видавати. А се зробив не перший-ліпший писарчук із якої бруквої газети, але найбільша наукова повага польської, професор

Хто хоче переконатися, як краківська Академія Наук калічить українську мову, най перегляне собі „Zbiór wiadomości do antropologii krajowej“, бо там надруковано найбільше українських текстів.

Хто хоче докладніше прочитати про се, най загляне до цитованої повисше статті в ЛНВістнику, звідки взяті цитати, та до самого видання „Поконьне не пчидю, бо кожний читач сам собі їх зобачить, прочитавши тексти.

Хто жже у Львові, певно здивав не раз на уличі старого, свого дідуся, едегантно убраного і добродушно усміяного. Хто його не знав, певно не здогадав би ся, що під усміхненим відомого старого криють ся канібальські інстинкти супроти Русинів. Бо се-ж ніхто инший, як осласлений Русиножер: Францішок Рагіта Гавронський. Як багатр инших Поляків, так і він зробиав інтерес на Русинах: став істориком руським; а що між сльпими одноклїй все таки найбільший чоловік, то й пан Гавронський стоїть між Поляками як морська ліхтарні і заліває своїм світлом широке море польської історії з руського заліву. Богдан Хмельницький, гайдамачина і инші, се його діти, виношені під серцем на те, щоби при їх помічч можна було оплюгавити все українське). Не диво, що деякі з них заслужили собі на похвальний відзив краківської Академії Наук. Лішили ся без похвального відзіву тільки його русиножерні статті в „Słowie pol.“ та брошура „Bezpieczeństwo dla Europy“ (у французькій мові), про яку писано свого часу і в „Ділі“.

Доси знали в нас пана Гавронського, як історика і публіциста, а ніхто мабуть не припушав, що він заслужив ся для нас іще як — український етнограф! Я хочу витягнути тепер і сю його заслугу, щоби не дати колись Полякам поводку жалувати ся задля цього на знапа niewdzięczność Rusinów.

У львівській часописі „Lud“ надрукував пан Гавронський 1898 р. „Szczegółowy z Tatary“, а 1899 р. „Szczegółowy z Michow“. Записав їх, як запевняє, сам у згаданих селах. Щедрівок тих не

4) Пор. Lit. Nauk. Вістник, 1899, т. VII, 2. стр. 153—161; De Polonorum in ukrainicis rebus ignorantia.

5) Тамже, ст. 153.

мецькими народностями: а схибленими студентами.

В'день. (Т. К. Б.) На тутешній університеті прийшло нині зноба до бучі. Народні-жидівські студенти обсадили рампу, щоб уможливити своїм товаришам вийти до авіа, що вчора заборонили їм народно-німецькі студенти. Відтак прийшли німецько-народні студенти і відперли жидівських студентів, причім прийшло до бійки. Кількох студентів ранено. В часі бійки на рампі завалила ся балюстрада. Виступила поліція, але не могла ужити зброї, бо була зовсім замкнена студентами. Дотепер по якімсь часі дає ся розділити бюрочик. Тепер студенти німецько-народні обсадили рампу, але всі входи до рампи обсадила поліція.

Анексія і Сербія.

Рим. (Т. К. Б.) Прибув тут вчора пополудне сербський міністер закордонних справ Мильованович на нараду з міністром Тітомі.

Лондон. (Т. К. Б.) На банкеті лорда Мазора виголосив преміер Асквіт бесіду в якій заявив, що Англія гаєла неутральне становище в справі Болгарії і Сербії, не вимагає нічого для себе, а допомагає ся лише признавати міжнародних трактатів та не хоче допустити до односторонньої зміни, але ніщо не має проти безпосередніх переговорів між Туреччиною і Австрією.

Лондон. (Т. К. Б.) Перший лорд адміраліції Кенна заявив, що англійська моринарка є тепер сильніша чим колинебудь. — Далше згадав преміер Аскіт про тамогорічний побут ціс. Вільгельма в Англії і запевнив, що Англія хоче з Німеччиною так як і з прочими державами удержувати привязні відносини.

Російська реакція.

Петербург. (Тел. прив.) Посла Косоротова (сд) арештовано зараз, як він приїхав до Петербурга: Після довгих переговорів посла випущено.

Петербург. (Тел. прив.) За приналежність до соціалдемократичної партії засуджено посла другої Думи — Комара на поселене, Жеденова й Солтнікова на 5 літ а Хуракова на чотири роки тяжких робіт.

Петербург. (Тел. прив.) Під напором „чорної сотні“ синод заявив ся за тим, щоб Уайльд-у песу „Сальоме“ зняти з репертуару, дарма, що вона пестилась була дензурю.

Пете бург. (Тел. прив.) „Русское Знамя“ остро атакує правительственне предложение про вихід з общини, заявляючи, що принцип приватної власности противить ся натурі „русского человека“.

Ювлей папи.

Рим. (ТКБ). Папа прийняв вчора перед полуднем кардинальську колегію та персональ антикамери, який зложив папі багача з приводу золотого ювілею священицтва.

Французько-німецький конфлікт.

Берлін. (Тел. прив.) Nordd. Allg. Ztg. доносить: Державний секретар Шеє представляє в кімнє життєва на основі ат в амбасадорів в Камб. приключене вчас догляда збігів з Касаблянці і висловлює просьбу, щоб німецьке правительство одержало також представлєне свого випадку з французької сторони. В суботу одержав уряд закордонних справ французькі матеріали в формі звіту французького комисара з Касаблянки. З того звіту показало ся много неспожостий у французьких описах. Французькі з'явки визнають, що приключене викликали жовніри конзуляту і його секретар, що німецький конзулярний урядник назвав дезертирз перед французькими жовнірами маринарки земляками і заперчив їх характеру збігів. З французького звіту виявляється ся сумнів, чи французькі жовніри знали вже на початку сутічки, що мають перед собою особи приналежні до німецького конзуляту. Впрочім проти німецьких урядників не було з французької сторони взагалі ніяких переступів ані чинних обид. Обосторонні описи випадку не згоджують ся. Хід випадку вимагає же вияснені і нових докохань так німецькими як і французькими властями.

Париж. (Пр. тел.) До ат. Гаваса доносять з Берліна, що німецький делегат повторив пропозицію Німеччини в справі доданя двох параграфів. Франц амбасадор Камбон відказав ся прийняти ці параграфи.

Соф'я. (Т.б.) Болгарська агенція заявляє, що несправдливо є доносення з Царгорода, наче би музулмани в Адрианоупольскім вилеті заосмотріли ся в зброю, бо Болгари також узброєли ся Зброї зогм не сароваджувано з Болгарією і Болгари цілком не узброювали ся.

Царгород. (Т.б.) Вчора сполудня відбуло ся шесте засіданє турецьких і болгарських делегатів, на якім заявив директор схіанних залізниць, що відносні інтереси сї залізниць не може вести переговори за посередництвом Порти, йно безпосередно з Болгарією.

Царгород. (Т.б.) Урядовий дневник доносить про дальше зловленє 8 бандитів грецької народности.

Париж. (Т.б.) Делегати „молодотурецького комітету єдності і поступу“ Бей Нехім і Бей Акмед Різа представили вчора сполудня комісії загр. справ п'ялоти послів ложжене в Туреччині і висловили бажанє, щоб Франція злучила свою акцію з акцією інших держав і поперла молодотурецькі реформи.

Опися делегати Сербії представили положене своєї країни та висловили надію, що Європа захищати-ме Сербів.

Царгород. (Т.б.) Після турецьких дневників отворене парламенту буде могло відбутися з 15-дневним прип'єнем, отже 28. с. м. Вибрані посли вже з'їздили ся.

О виборчу реформу в Угорщині.

Будапешт. (Т.б.) Мимо заборони уладила вчора соц. демократична партія від год. 7-45 до 9-45 ввечером в уличі Адрашія заповіданий від тяжких демонстраційний прохід для заперестована проти виборчої реформи, яка має бути предложена сеймові в середу, в день вітвореня. Поліція видала широкиє средства остоорожности. З початку відбував ся прохід спокійно. Але як рознесли ся оклики про загальне право голосованя, призвала поліція товпу, щоб розійшла ся і вдарила чотири рази на товпу з винятими шаблями. Демонстранти ховали ся в бічні улички та казари. О 10 год. веч. залапував спокій. Ув'язнено 24 особи. Кількох демонстрантів віднесло скаліченя.

Грецький король у Відні.

В'день. (Т.б.) Грецький король взяв вчора участь в сьнядані, данім в його честь, офіційським корпусом 99 пп., який є названий іменем короля. В час сьняданя вінс вожд полку тоаст в честь короля.

Німецький парламент.

Берлін. (Т.б.) На дневній погытку нун'шного засіданя поставлено інтерпретації в справі виказів ціс. Вільгельма.

Цепелін.

Штутгарт. (Т.б.) Балюон Цепелін ч. І. об'явлено м'єстєство війни урялєно і послане. Парламент ухвалив кредит 2150.000 марок, з чого виплачено Цепелінові 500.000 м. після катастрофи

в Ехтердінген як личну гратифікацію, а 1,650.000 м. призначено на закупно балюон Цепелін, як покажет ся їх здатність. З той квати ужне ся тепер частину на закупно балюона Цепеліні ч. І.

НОВИНКИ

— Про політику Стапінського, містить „Narzdó“ отсі уваги, одержані як каже, від одного з визначних людовців: „Коняє сойм, — конають з ним надії, звязані з особою Стапінського. Давній вожд опозиційної партії змінив ся в оборонний лад і порядку, а проявляючи ся шораз слабше докори совісті убивав з помічю заяви довіри, уділюваного йому виділом „Начальной Ради“. Цікаві ухваля, де три десяті посольських голосів в коротких періодах часу ухвалило односторонне признаєне собі самому. Виділ „Начальной Ради“ людового сторонництва складаєть ся з малої горстки, нечлїденої мандатами; 97 проц. становлять послы. Опозицію усунуено, Вислуду не бере участи. Чим більше кипить обурєне серед людов, що не можуть поняти наглої зміни диктатора Стапінського, з тим більшим натиском оголошує „Przysioel ludu“, що послы самі собі — дарують — виділ „Ради Начальной“ ухвалив послам довіри. Хоче ошукати п. Стапінський загальну опінію, но і свою совість. Крім ухвал виділу, є на те й інші способи: сповідь та розгрішенє. До епископа Валенти удав ся 11. жовтня з міною сокрушеного грішника, бив ся в груди, жалував за гріхи, пояснюючи, що поповнив їх у воєнному запалі. Кс. епископ не показав надмірної радости з наверненого грішника. Крім церковних гріхів поповнивши Стапінський і інші: вступав прямо проти особи Валенти. Десять колісь написав: „епископ держить зі станицькими“. Одначе покора пробавив небеса. Отже і п. Стапінський одержав від епископа прощенє. Та не легко нефітові позискати довіри. Не помогло погребанє виборчої реформи, ані оборона жандармів ані погрози, звернені проти „розбавчанє людської єдності“. Додано йому сторожа в особі кс. Пастора. Не заспають грушок в попелі і другі приятелі — консерватисти. Що тяжко знаєть ся нарід про побільшенє клубу людових послів. Не довго пришедї мати-муть більшість. Без боротьби, без переговорів заадади-муть ухвалі більшістю голосів консервативних валеродів. Докори совісті потапають в „Віслі“, потапають в кнєсєнєх: на людовий банк, еміграційне товариство і багато інших. Тепер є загальною тайною зложенє 250.000 кор. для п. Стапінського на основанє дневника. Хдїть чутки, що се дар Гессмана. Перший заявлює грядучої християнсько-супільної партії. Начальний редактор вже усмогрені в особі д-ра Витовда Левіцкого. Передплатники запевнені з кругів високого кляри, високих урядників в краєвого виділу, повітових рад, агентів „Вєлі“, еміграційних агентів, довжників грядучого людового бану, а п. оне доплатить коль-портажа в захисті. Посад багато і в спре — ряди „прителів“ ростуть. Товариші, коли часом закидують, що то може негарно, щоб голова сторонництва зголя на чолі стільки фінансових інституцій, запевняють ся плачливим голосом, що його біла до сего спонукала. Посол Стефанік звичайно по такій промові плаче, плачуть і інші послы. І зноу ошукано галицького хлїба.

— Примір гдїний наслідуваня. Громада з лє Сокола мостиського пові а при ухвалюваню бужлету на 1909 р. ухвалила на внесенє радного п. Михайла Лутчина жертвувати 10 корон на заложенє руської приватної гімназії в Яворогі. Сю квету, надіслану до нашої редакції, зложили ми з „Кравім союзі кредитові“ на книжочку ч. 7.777. Туди зволять слати свої жертви інші патріотичні громади, що підуть за приміром громади Сокола.

— Як вірити не хоче ся! Пишуть нам: „Позовник і півзани Русини; позов несений по руськи, ціла розправа переведена по руськи; кінцева ухвала виготовлена по руськи: рекурс внесенний... по польськи! А хто його віс?.. Адвокат Русин д-р Я. О. з д. муж довіря, член Нар. Комітету, чотовий організатор і прочая і пр...“ Запитуємо п. д-ра Я. О.: нежеж се правда?..

— Карієра галицько-руського католика. Як доносить руські часописи в Америці, ослаблений в Галичині пройхавсьвіт Еронім Яослав Луцик, прийняв в Америці православ'я і висвятивши ся на православного священика, розпочав тепер против українства в Америці, а головно против епископа Остінського зазвату кампанію. Аби американські Русини знали, з ким мають честь воювати, не від річи буде, коли олішемо коротко карієру сего „героя“, що бушував ще недавно по Галичині і заявляв був своєю особою навіть органи безпечности. Еронім Луцик ходив тому двацять кілька літ до гімназій, де дав ся півзати як вероба і крайній легкомуд. З четвертої класи вигнали його за крадіж і Еронімові пішов спасати свою душу до Василяни. Та і тут не загріє довго місяця, бо Василяни, півзавшись на нім добре, викинули його з монастирських мурів як індивідууму взагалі небезпечне. Але Еронімові не даром в зуха вдав ся. Вирутив ся до о. Джулинського в Ланшині (під Бережанами) редактора „Посланника“ і помагав йому як м'є в його видавничстві. Писав побожні стишки і сцени, деякі навіть досить зручно, ну, і став — побожним літератором... І хто знає, чого був би при о. Джулинським дослужив ся, коли не вроджений наклін поборовати приватну власність. Звідси пішла очевидно колізія з о. Джулинським і Еронімові знов опинив ся на зеленій паші. Але й се дрібничка для чоловіка, що не в тім б'ється. В тім часі стала виходити у Львові „Народна Часопись“ під пераїсною редакцією о. Луки Бобровица. Еронімові, маючи вже „виробленє іма“, вкнутив ся на його першого співробітника. Ходив лише в циліндрі і натирав купці в рестараторів. Але й тепер не довелося Еронімові довг. плавати. бо при зміні редакції опинив ся на бруку. Отже чинивував на провізцію і пробавив всьлякого щастя, бавачучи і на лаві і під лавою. Між иншим був якийсь крамарем в Радехові. При кровавих баденієвських виборках в 1897 р. дав ся півзати як виборчий агітатор і з весною того-ж року виринув назад на львівським бруку. Перебравшись в селянський оляг витупив з огнистою промовою на робітничім вічу дня 1. мая і в тодішнім соціалістичнім органі написав з олушевєнєм: „przemiał włościanin Łucyk i dowiódł, że pod chorątką siermięgą bije szlachetne serce“. Але вже на другий день се бесідник із соціалістичного віча, скинувши хлопський сідрак, був в редакції клерикального „Руслана“ випрошувач на співробітника. Покрутившись тут кільканицять днів, пішов Еронімові до радикального „Monitor-a“, де став випикувати на тодішнього редактора „Руслана“, у которого ще недавно з ласки перемешкував. Та видко в „Monitor-a“ півзали ся ся швидко на його вартости, бо небаком, викинений на брук, вкнутив ся до клерикального дневника „Ruch katolicki“, де упрямляв репортерку і кампанію против Р.с'инів. Вроджена Еронімові відраза до приватної власности проявила ся і тепер, на шкоду адміністрації сї часописи і ре-

дактор Завазкий лише з приватних мотивів не віддав Еронімові в руки поліції. Скомпромітований до краю, чув ся не можливим у Львові і виїхав ся зноу на провізцію, натираючи, кого вдало ся. Сидів якийсь час в Перемишлі, де погодившись з о. Джулинським, помагав йому ради хлїба при видавничстві „Книжочок мисійних“, видав „Житія святих“ і кілька побожних сценічних творів. Одним словом став ся дуже побожним автором, хоч се зовсім не спинило його поласки зноу в колізію поглядів що-до приватної власности, а в слід стратити ласку у своїх хлїбодавцїв. І зноу Еронімові потяг до Львова, де, не маючи приступу до порядних людей, вдав ся в спілку з публіцистичними бандитами в роді ославленого Голодинського, з котрим видавав „Каткурату“, часопис ніби гумористично-сатиричну (вимірену головно против Русинів), а влєстиво маючи на меті шантажу. Кілька літ тому назад славна була у Львові афера з тими „Каткурат-ами“, коли то цілий ряд людей упало жертвою шантажі. Головиний редактор, Голодинський, (рідний брат другого Голодинського, засудженого на кілька літ криміналу за намірений влом до чужого мешканця) зі страху перед карою, пропав без вістий, а Луцик викрутив ся з афери зручно. Тоді ходив по шинках і не маючи з чого жити, компонував для рестараторів віршовані анонси (як прим. зисний анонс для рестаратора Михайла Скулського п. заг. „Hala, dala, do Michała“... Остатню пристав до кацапів і став співробітником їх видавничств, прийнявши псевдонім Роман Сурмак. Писав в „Руським слої“, уліваючи на українців, став видавати віршовану історію Руси і писав „патріотичні“ вірші на тему „єдиної, неділимий Руси“. Коли і тепер став йому усувати ся грунт під ногами, став видавати в Золочеві чи в Тернополі „Руську правду“, на котру дали гроші два селяни московії в Золочеві. Але Еронімові показав і тепер, що вміє. Захопивши від с'ян шось 800 корон, і видавши тедви одно число газети, втік до Америки. В Галичині лишив без удержаня жінку і діти. В Америці став співробітником „Американо-русского Вєстника“, а вкїнци прийняв православ'я і російський епископ в Америці Платон висвятив його на попа. Тепер ширить між галицькими Русинами православ'я, упрямляючи рівночасно російськю пропаганду. Оси вірний начерк карієри був шого галицько-руського католика.

— Шкаглятина в Пе-емишлі. Днє с'ятє нам, що в остатках днєх власті зкинучи перемиську Бурсу св. Николая, де містить ся 150 учеників, Руський Інститут гімназичний, де є 100 учеників, і Бурсу селянську, де є 50 учеників. Коли додати ще з 50 учеників зі славний, що не ходять до школи, бо або самі лежать хорі, або в їх помешканю є недужі, то тоді навіть зрозуміти, як може відбувати ся в ш-олі, а особливо в руській гімназії, правильна наука. Чи не ліпше і безпечніше було би позамикати на якийсь час школи?

— Українське „enfant terrible“. Польська прєса, особливо русинод ого напрямку, справляє від якогось часу безапелітне „медоумєленє“ для своєї шовіністичної публіки, перед у-овуючи статі, спрєпаровані „Народним Словом“ яке добуло собі в „Slow i Polak im“ назву українського „enfant terrible“. Навіть „Руський Селянин“ не тімшть ся такє „популярністично“ у польських журналістів, як ся „популярна часопись для всіх верств руського народа“, в своїх заходах повернути золотий ну струю передплати в редакційну касу черз „крикливі ревелациї про мимні скандалы, які пота bene діють ся поза панами з „Народного Слова“. „Народне Слово“ має свою задачу бути „часописом для всіх верств руського народа“ сповняє так, що де може, там причепить латку провідникам нашій політиці, пристригаючи ся при тім в поплатні пера страшною „непримиримости“. Поводи почало воно ставати чим раз напастійше, аж в кінці з області надутх а пустих „непримиримих“ фраз перейшло на полє конкретних закидів, ціпаючи ся справи партійних фондів нашого нац-дем. сторонництва. „Вивають — пише воно — до збираня на Народний Фнд і цілком справе-дливо, ну, але ми хочемо знати, де ті гроші йдуть і що з ними дієть ся. Так само, що дієть ся з грішми, зложенки на пам'ятник і родину замор-дваного Гаганця. Фнд є на папері, а біді обжаловані не мали що їсти, бо на всі ургєси до „Нар. Комітету“ прислано всего 160 кор. А тимчасом на сю ціль зібрано повєх 6.000 кор.“ — Ми дуже раді, що „Народне Слово“ запустило ся в кінці на полє конкретних закидів, бо тут ми маємо найбільше змету позачати, яким „чесним оружжєм“ воює ся „часопись для всіх верств руського народа“. Отже що до фнду Гаганця, то про безпідставнє ся напастий „Нар. Слова“ може нав загал найбільше переко-нати ся з оголошеня „Нар. Комітету“ в 251 ч. нашого дневника, де виказаний докладно стан того фонду. Тут доламо лише, що виносить вія не „коне 6.000 корон“, тільки 3.673 кор. 31 с. т., хлїба що бракуєча решта знаходить ся в редакції „Нар. Слова“, яке вправді збирало складки на фонд Гаганця, але ані сотика не зложила на книжочку ч. 4.000 Краєвого Союзу Кредитового, на який улькований фонд Гаганця. При тім „Нар. Слово“ має справді оригінальне понятя про заряджуване публіцистичніми фондами, коли нападає на „Нар. Комітет“, що віз з фонду Гаганця не улі-ли нічого на обжалованя в королєвським процесі „Катон“ з „Нар. Слова“ видно не розуміє, що з фонду Гаганця ніхто не має права давати гроші на ніщо инше, як тільки на звеличанє його пам'яті (прим будова пам'ятника) та на потреби його родини. Через те „Нар. Комітет“ не міг призначити для обжалованих нічого з фонду Гаганця, тільки зі своїх власних фондів уліди на сю ціль 160 кор. „Нар. Слово“ каже, що с'ього за мало. На се ми заявимо, що „Нар. Комітет“ дав, скільки міг, рєшту ж повинні були дати повітові організації бучацька і станіславська, бо-ж годі всі тягарі спихати на центральну партійну управу. Стільки про фонд Гаганця і зязаву з с'им справу підпоміжи обжалованих в королєвським процесі Се пригадуємо тут „аби баламутство не ширило ся“, хоч його фабрикують пани, які радїе вибити ся болай крикливостію, хочби то мало увінчати ся через „scandale“.

А що між редатованєм популярної часописі і політичною неграмотністю не повинно бути інстинкту, то панами з „Н. Слова“, які жирують свої політичні векселі перед нашим загальом приналеж-ністю до нац.-демократичної партії, пригадаємо отсі елементарні відомості з організаційних постанов партії що-до орудуваня партійними фондами: Отже голова і катєр „Нар. Комітету“ від-повідають за с'єє діловодство перед Тіснійшим Нар. Комітетом. Тісн. Нар. Комітет перед „Ширшим Нар. Комітетом“, „Ширш. Нар. Комітет“ перед „Народним З'їздом“. Зі сказаного слїдує, що про безконтрольність в орудуваню партійних фондів національно-демократичної партії не може бути й мови, розумієть ся за виїмком тих грошей, який наш патріотичний загал переслав в добір вііт та редакція „Народного Слова“... Отта ш. редакція „Народного Слова“, поки за-поче відграває роль некомпетентного і само-

званьного ареопату для справ наших партійних фондів, льюкованих в головині руській кредито-в'ї інституції, зволить чередовсьи учаслявити Русь, інформаціяи що вона зробила з грішми, призначеними нк народні ціли, які наспіли на її адресу.

— Дрібні вісті. Намісник покликав д-ра Яня Гупку, власителя більшої посылости і соймового посла, на члені галицької краєвої комісії для ре-нотивих осель. — Капрала міської поліції в Велич-ній Яросіа засуджено на 3 місяці тяжкої в'язниці за порубанє шаблею секретаря тамошнього уні-верситета. — В Загребі засуджено студента Юрі-ча на 5 місяців в'язниці за се, що дня 30 вересня с. р. напав на віцебана шефа секції Црковича. — В Будапешті помер директор почт і телеграфів Шалай. — Італійський престолонаслідник граф Турину виїхав вчора ввечером з Неаполя в дво-літню подорож по Африці.

Поруцаєсь цуко ню п. ВАСИЛЯ ВІТІНЬСКОГО у Львові ул. Баторого ч. 10, котра вирабляє знаме-ніті тісточка чаєвники, медівники і т. д. 1424

Оповідки і

Календар. Завтра, в середу: Анастасій (лат. Мартин) Позятря, в четвер: Зиновій і Зин. (лат. Покр. Пр. Д. М.).

□ Народа виділу філії тов. „Просвіта“ в Раві руській відбуде ся 16. с. м. о 12-ї год. в полуд-не в „Народнім Домі“ в Раві руській, на котру запрошують всіх членів виділу. — о. Іван Киприця, голова.

□ Монастир ОО. Василяни в Бучачі потребує сейчас дьах безжениого, здібного до веденя хору. Близші условія уділить монастир письменно або устно. 1641

□ Надзвичайні загальні збори Товариства кре-дитового в Токах, стов. зарєстр. з обм. пору-кою, відбудуть ся дня 22. падолиста 1908 р. в громадській канцелярії о годині 2 з полудня в слїдууючїм порядку: 1) відчитанє протоколу з пе-реведеної ревізії каси ревідеитом Краєв. Союзу ревізійного у Львові, 2) зміна статута, 3) вибір одного члена д-рєкції, 4) внесеня членів. 1665 1-3

□ Дентистично-технічне заведење Йосифа Раппапорта нахдїть ся у Львові при ул. Ягайлонській ч. 2. Для урядників уділяє полєкші в сла-тах.

□ Товариство українських студентів політехніки „Основа“ устроїє в суботу 14 XI 1908 **БІЛЬШЕ ВЕЧЕРНІЦІ** в галєх „Бєсїдн“. Зміненя програма танцїв обіймає перший котїлон в „Бєсїді“, сіро-же, бостон з фігурма і т. п. Глає сямькова му-зика „Основа“. Початок о год. 9 ввечером — окре-мих запрошенє не висилає ся. 1678 1-1

Почтали:

О. д-р Атаназій Окуне-ський, емер. ц. к. лікар п'євтов'ї і гр. кат. священик, помер в 71 році житя нагло в дм'ї свого сестрінця д-ра Львигина Озаревича, адвоката в Горьодку. По-кійний відзначав ся немалими злібостями і вели-кою охотою до науки, так що будучи вже 13 літ священиком, п'євтовіици, віддав ся студіям лі-карським і здобув собі широке знанє і образо-ване С'юю одиюку дочку д-р С'юфію з Окуне-ських Морачевську, вивозав також у висшій о-бразованю, так що вона була першою Русянкою, що здала матуру в руській гімназії і стала від-кат першою жіночкою лікаркою в Галичині. Пра-ктику лікарську бувував покійний на Буковині, а перейшовши як лікар повітовий перед двома ро-ками на емеритуру, осів у Львові. де мимо сво-го старшого віку і недуги звяз ся до організа-ції нашого священицтва в ціли основаня при-юків для хорих священиків, хочаки конче при-служити ся чимсь для своєї супільности. Осно-вав проте „Тов-о св. Андрея“, котре має на ці-лі заложене санаторій для руських священиків. Товариство се почало вже свою діяльність і на перших загальних зборах вибрало його першим своїм головою. Дій Боже, щоб здорова гадка не заснітила ся через смерть ініціатора! Покій-ний був рідним стрийком згладро вуйком родини Окунєвських, Озаревичів і с'єніором їх родини; проте через смерть його ся наша патріотична ро-дина покрила ся жалобою. Похорон відбув ся в неділю 8. с. м. в Горьодку при численній участі родини і знайомих покійного, котрі встигли про його смерть довідати ся. Земля йому пером!

До „Народної Голосини“ пр. ішли дня 10. XI. 1908: о. Северин Борачок, Якішів; Теодор Полатайко, Надвірна; о. Іван Ковальський, Братківці; Михайло Чернявський, Середина; Спиридон Губач, Черемішів; Іван Ляницький, Тарночинці; Николай і Любов Теодоричні, Пробіжана; Анна Вєличковська, Пробіжана; Ніна Дубовська, Радивілів; Михай-ло Нєвчк, Новосіліт; Адольф Бави, Борислав; о. Іван Рапа-товський, Остапє.

Надісланє.

(За сю рубрику редакція не відповідає).

АДВОКАТ

Кароль Подляшецкий переніс свою канцелярію з Камінік струм. до Львова, ул. Адама Асияна ч. 15. 1671 3-5

Д-р Стефан Дмоховский ДЕНТИСТ

Перемишль, улича Колеба ч. І. 1661 2-24

Дентистично-технічне заведење **Йосифа Раппапорта**

ул. Ягайлонська ч. 2. Урядникам полєкша в сплатах.

1881 1-12

Коперницький і Син Оптика і Механіки у Львові площа Галицька ч. І. проти Валу Гісторичного на кладвищіщї площі Галицької

порукають: Бєрєзотин народив по 7, 8 11 108 - змїни по 12, 16 20 і 24 К. Лєвєрєтєвє п'єли по 12, 16, 24 і ввєчє Варавєла пору-кають в калїбрі: п'єлєри окуляри, п'єлєри, з'єлє і в'єлєкі калїбрі окуляри.

Вєлєкі п'єлєри п'єлєкєжє оє зє чєлєкєрємє і п'єлєкєрємє.

Будапешт 10.11. Ціна збіжє.

Пшєніца на жовтєнь	10:81 до 10:82
на п'євтєнь	12:69 до 12:70
Жєто на жовтєнь	— до —
п'євтєнь	10:65 до 10:66
Овєс на жовтєнь	— до —
п'євтєнь	8:49 до 8:50
Кукуруза на верєсєнь	— до —
на маї 1909	7:45 до 7:46
Ріпак на сєрєпєнь	14:85 до 14:86

Офєрти на пшєніцє: м'єрні. Охота купувє: слаба. Увошєбєлє: с'єлєнє. Пєгєда: морєв.

1644 4-8

При заповненні палати заявляючи всіх трибунах почала ся вчора в німецькій рідній дебати над інтерв'ю цесаря Вільгельма, оповіщенням в „Daily Telegraph“.

Пос. Басерман, мотивуючи інтерпретацію, внісши в сій справі національно-ліберальною партією, вказав на те, що оповіщення інтерв'ю вкликло всюди величезне здивування, особливо як стало відомим, що цесарський ревізійний ескорт, який, наслідки сего інтерв'ю, є прямо фатальні. Англія відкинула заходи о єї любов, добачуючи в інтерв'ю пробу сина недовіри між нею та Францією та Росією; Франція й Росія відчували важко недискрецію про їхні довірчі заяви; Китай, Японія й Америка ждуть з увагою, бо чують що німецька флота є призначена для Супокійного океану. Бури й Голландія сбурує.

Вражінє в краю було всюди некорисне, також серед союзних держав. Однодушно протестуючи проти вишування цесаря до заграничної політики. Такі заяви, як оповіщення не облекшують національної політики. Чим то вище стоїть, тим більше державним повинні він бути. Не бажано — говорив далше пос. Басерман — в виду важких задач внутрішньої та заграничної політики, щоб кр. Вільов зложив уряд, але бажано гарантії проти особистого правління. Далше вказав на те, що союзний парламент мусить добути собі більший вплив на веденє заграничної політики. Не хочемо, щоб між цесарем та народом творила ся пропасть, за теж бажано, щоб управа держави оставала в руках одвічальних урядників. Після того відчитав бесідник декларацію, яку порішав центральний союз національно-ліберальної партії, в якій говориться, що особисте вишування цесаря до заграничної політики нині не є корисним для добра держави і не є згідне з конституційними постановами. Декларація признає благородні мотиви цесаря, але дає вислів бажано, щоб цесар наложив собі резерву, до якого є обов'язаний конституційний монарх. Бесідник закінчив бажанєм, щоб його партія по рз останній була призначена звертати ся з таким представлєнем до цесаря.

По речнику вільнодумної людської партії, Вімері, який вказував на огріченє, що обожнює німецький наріз та вказував на потребу упорядкування справного конституційного ладу в державі, промовив пос. Зінгер (с.-д.). Ви зазначили, що заграниця прийняла інтерв'ю в „Daily Telegraph“ киними. За такі слухи спалає співзвучна на більшість сього парламенту. Говорєне, що широкі верстви німецького народу є ворожо настроєні супроти Англії є політиком, завданям дійсним відносинам. Мусить наступити зміна що-до цесаря і що-до канцлера, аби зійти з політики легкомисливих слів і делєт. Бажана пос. Басермана — се робота замовлена канцлером. Німецький наріз мусить бути законно забезпечений перед повторєнем подібних випадків через зміну конституції, яка давала б населєн о право рішення про війну і мир та через закон про міністерську одвічальність.

По малозамітних виводах консервативного посла Гайдебранда та їх члена державної партії Гоффельда забрав голос канцлер кн. Більов. Він заявив, що не буде говорити про всі точки, порушені в дебаті, щоб не додавати нової шкоди до тої великої шкоди, яку заповняло оголошенє інтерв'ю в „Daily Telegraph“. Відтак висловив він припущєня, що не всі подобиші, подані в „Daily Telegraph“ передано вірно. Передовсім не розходило ся тут о точний план кампанії воєної проти Бурів, але о академічні думки про се, висловлені в приватних листах до королевої Вікторії. Були се тільки теоретичні задивлювання, без практичного значєня що-до перебігу операцій і вислїду війни. Канцлер мусить обороняти політику Німеччини проти заміту доволити Німеччині, бо Німеччина остерігалась їх, що на слуний війни будуть зівольовані. Уступ про те, що більшість німецького народу є ворожо настроєна супроти Англії є пересаджений. Між Англією та Німеччиною б'ли значні й помилування гідні непорозуміння, але бесідник чє, що висловить думку цілої палати, коли заявить, що німецький народ бажє дружних і мирних зносин з Англією на основі взаємної пошани. Також уступ про Супокійний океан вінтерпелювано в душі ворожому до Японії. Виправданя оті цесарські висловї викликували подекуди іронічний сміх в палаті, бо важко затушувати очевидний скандал. Після „виясненє“ заявив канцлер, що ствердженє того, що опублікована розмова не викликала тих наслідків, яких бажав собі цесар, викликало в Німеччині обурєнє і жалє. Маємо — говорив він — сильне переконанє, що то доведе цесаря до того, що на будучє також в приватних розмовах держати ся ме тої резерви, яка є невіддільна в інтерєсі політики й поваги корони. Колиб так не було, то ані я, ані мій наслідник не міг би бути одвічальним. По появі статі, канцлер вручив свою димісію, якої одначе не прийнято. Колиж він рішив ся остати на своїм становищі, то тільки з огляду на наказ політичного обов'язку служити цесареві й королеві в так важку хвилю, щоб нещастє не змінило ся в катастрофу. Шкода — се признаєть кождий супокійний обсерватор не є того роду, аби прозорливістю не мог було єї виринати. Годї проявляти безрадність, якби викликала в противника переконанє, що держава є на виї і внутрі спараліжована. Представники народу повинні задокументувати свою розмову, бо поперте в сім случаю не є ласкою, але обов'язком, від якого палата не може ухилити ся.

По єї відповіди канцлера на поставлені інтерпретації промовив речник центра, бар. Гартлінг, заявляючи, що нинішній дефє дає напрямку у сій будучій політиці Німеччини. Критика повинна спиноувати ся перед короною, та бесідник мусить сям разом піддати їй і корону, хоч надїєть ся що в другє до сего вже не прийде. Центру також є згоджувєть ся зі словами цесаря, бо німецький народ не є ворожо настроєний супроти Англії. При кінці відчитав бесідник декларацію своєї партії того змісту, що при признаню добрих намірів цесаря канцлер повинен зі всієї сили виступити за тим, щоб уникано таких заяв і поступків. Канцлер мусить мати силу та відповідний вплив на цесаря, бо без того його правдодержавна одвічальність тратить всьє значєня. Це остерігав заатакував балакучого цесаря пос. Лберман (з економічного союзу) заявляючи серед притаків, що довіре населєня стало до нулі. Бесідник міг би підписати вислїди речника соціальної демократії у всіх точках. Він невірив, щоб канцлер міг взяти на себе одвічальність за те, що в будуччї буде ліпше. Підпшєня тривати ме хіба — до найближчого случаю. Се сумно, що цесар Німеччини не все думає й чє по німецьки. (Притакуюва). Бесідник порушив відтак думку адреси в якій би зажадано гарантії, що подібні случаї не повторять ся та закінчив заявою, що не може прилучити ся до висловленя довіри канцлерови.

На сім дебаті відложено до нинішнього дня.

ТЕЛЕГРАМИ.

Ця 11. падолиста 1908.

По сіймовій сесії.

Відєнь. (Ткб.) Намісник Галичини д-р Боб-жінський прибув тут вчора рано зі Львова.

Відєнь. (Ткб.) Міршалок Галичини гр. Стан. Бадєні відїхав онолі до Венеції.

Виборча реформа на Угорщині.

Будапєшт. (Ткб.) Соц.-дем. партія задумує уладити загальний страйк. Вчєра відбули ся знов збори.

Река. (Угор. к. б.) Соц.-дем. сторонництво скликало на вчєра зполудня збори робітників з дєвним порядком: „Загальне виборче право а проєкт Андрєшія“. Вчєра в півдєнь почав ся загальний страйк, в якому бере участь околє 15.000 робітників.

Будапєшт. (Ткб.) Гр. Андрєшія предлєжив на нинішнім засіданю угор. сїму проєкт виборчої реформи, який признає право голосуваня кождому угорському горожанинови, який скінчив 24 роки житє і не є виключений від права голосуваня з інших спеціальних причин. Закон вимагає бодей однорічного замєшканя в одній і тїй самій громаді. Кждий виборєць мусить вміти читати і писати. Виборєць зазначєнї категорії має один голос, а ті, що покінчили бодей 4 клєси сер. шкіль, відлєвову школу або відповідні клєси фахових шкіль, або займають становища, що вимагають такого образованя, далше ті, що покінчили 32 роки житє і звершили військові обов'язки або знов є батьками родин і мають хоч трєє синівних чи лєгітимованих дітєй або бодей з трєх лїт є заняті у того самого роботодавця в торговлї, рільництвї або промислї — мають ще другий голос. Три голоси мають ті виборєць, що покінчили бодей цілу середню або вишу рїгнорядну школу, хто займає становище, котре вимагає такого самого шкільного образованя або хто платить безпосередних податків бодей 100 кор.— Голосованє є всюдє явне. Після залученої статистики число виборєць з трєма голосами вносить 218.000; з двома голосами 896.000, між чєм є 294.000 робітників; з одним голосом 1.404.000, між чєм є 736.000 робітників. Аналіз фєти вибєраєть 127.000 виборєць, а між ними 6.800 робітників. Загальне число виборєць вносить 2.645.000 які репрезентувати будуть 3.796.000 голосів. Число дотєперішних виборєць вносилє в р. 1908 — 1.116.000 виборєць. До проєкту долучєно широке мотивованє виключєня жінок від голосуваня, установлєня границї віку та введєня пільгальності.

Відтак промовляв гр. Андрєшія через говину, узаєднуючи виборчу реформу. Його промову послї демократичні немаярські перебіваїли окликами, а прочі послїде демонстрацій єї оплескували. На вносєнє Андрєшія перєслано проєкт до комісії, зложеної з 31 членів.

Будапєшт. (Ткб.) Коло парламенту зібралє ся нині багато публіки. Видно було також багато фєміністок які вручили пєтицію послєм за право голосуваня для жінок. — Як по отворєню засіданя забрав голос пос. Андрєшія — відозвав ся оклик: „Слово честі!“ Мадярські послї кличуть: „Хто той зрадник народу?“ Зголєшуєть ся словачий посол Іванка якого президент вїзав до порядку.

По анексії окупованих країв.

Відєнь. (Ткб.) Архїєпископ Франц Фердинанд прийєв вчєра передполуднем торжєствєнно бо-санську депутацию, що прибула тут зложити монархови заяву лєальності.

Відєнь. (Ткб.) Цар прийєв в полуднє депутацию жїлівської громади з Савєєва, яка прибула з чолобїтєнєм.

Відєнь. (Ткб.) В останних днєх дєякі дєвєники, передовсім заграничні принеслї алїрмуючі вїсти з Боснії і Герцєговини. І так донєсли, що вєдєрлє ся банди через сербський і чорногорський кордон, що висадили в возлуж кошари в Конїци, далше про десєрцію австроугорських воєнкї, а навїть офіцєрів і т. д. В рїшючих військових кругах про такі вїсти нїщо не звїсно і воєні повєстали з незнаня відносин, поговї за сензациєю або з ворожої тенденції. Можна їх заперєчати тим більше рішучє тому, що суспільність певно мєла би інформації про правдивий стан справи, як би вєзгалї лучали ся такі випадки.

Бїлгород. (Ткб.) „Самоуправа“ оголєшує допис про зїзд в Шєнбрунї, по якому цєс. Вїлгєльм будїм то перєсалуєвав цєс. Франц Йосифови, щобї прослїдїл боснійську кєвєстию. В часописї зазначєно далше, що між Німєччиною а Австро-Угорщиною панує мїмо союзу великє недєвіре їзза торговельної конкуренції на Балканї. Цєс. Вїлгєльм виступав за справу мира т. зн. за Сєрбїє.

Бїлгород. (Ткб.) „Малий Журнал“ оповїсє, що пробуєваючєм в Царгородї Нєваковичови вдалє ся остаточно заклучити союз Турєччини з Сєрбїєю.

Париж. (Ткб.) Petit Parisien донєсєть: Для перєпинєня грозячого конфліктї їзза оружюваня Сєрбїї, просила Австро-Угорщина Францію, Англію і Росію о интервенцію в Бїлгородї в дїлї зменшеня контингенту військ. Тож интервенція послїдує зі сторони сїх трєх держав.

Турсько-болгарський конфлікт.

Пєтєрбурґ. (Ткб.) З Царгорода донєсєть: Рос. амбасадор Зїновєв, який зложив вїзиту великому вєзирови і міністрови заграничних справ, одержав запєвєнє, що Турєччина признає вчєра розлузити резерви лєти дивїзїї 3. і 4. корпусу, щоб доказати свою мироу тенденцію. Тому теж зєдєржано також покликуюванє резервїстєв інших корпусів.

Положенє в Турєччині.

Царгород. (Ткб.) З браку надвїщєйних прихєдів їзлїз спонуканий перєвєсти систему ошадно-сти на вєзєку скалю. Зновє угуєно 70 урядників та 15 перєводчєнкї. Також зєдєржовано гарєм.

Царгород. (Ткб.) На 220 послїв вїбрано до сєсїї 1/3 частє. Куцоволохи мабуть не одєржувтє репрезентатїї в парламентї.

Царгород. (Ткб.) В кругах Порти говорять, що з причини интервенції великого вєзєра запєвїжєна турєцька демобїлізация, починаєть ся вчєра або вчєр.

Париж. (Аг. Гавєса). Із Сальонїк донєсєть: При вїбєрєх до парламенту вїбрано двєх магометан, двєх Гєєкєв, одного Болгара та одного Жєдє. В Сєнїжаку вїбрано двєх магометан. Сан-ланський не вївійєв з урив.

Французько-німецький конфлікт поладжений.

Бєлїн. (Ткб.) З ступник секретаря стану, Кїндєрлєн, французький амбасадор Камбон, підписали в урядї заграничних справ отєу угоду: Німецькє і французькє правитєльство жалє заляя приклучєня в Касаблянкї дєя 25. вєрєсєя с. р. їзлїз того, що підлєвлєні органи допустили ся насїлєства. Правитєльствє рїшєть відлєти уєу сграву мировому судови. По обєстороннім порозумїню обов'язують ся оба правитєльствє вєсїювєти жалє, з приводу повєдєня своїх органів, згідно з вїроком, який вїдєсть мировий суд про

фактичний стан і про правну кєвєстию. Ше ходїть о вїбїр суду, який сєйчас не послїдує.

Новий закон про зарєзу худоби.

Відєнь. (Ткб.) Вчєра відбуло ся засіданє посїєної прибїжної комісії вєтєринарського радї. Рїшєно мїж иншим над спєваю провозу худоби і мєясє з Угорщини і Сєрбїї. При кінцї засіданя шєф сєкції Залєський полєв до вїдома, що вїдєжєно проєкт нової устави про зарєзу худоби. Сїлудуючі бесїдники, приймаючи се до вїдома, висловили подяку мїн. рїльництва д-рови Ебєнго-хови.

Цєлєлїн.

Донавєшїнгєн. (Ткб.) Цєсар Вїлгєльм, вручаючи Цєлєлїнови ордер, сказав отєї слова: „Вїтчина може бути горда, що послїдає тако-го сїня, найбїльшого Нїмця 20 го столїтя, який своїм вїнаходком довїв нас до нової точки розвоєу. О, щоб мї всі змогли сказати гордо, що удалє ся нам так як Вїм, Добродїю, служити нашїй до-рогїй вїтчїнї“.

Мїнцєль (над Бєдєнським озером). Цєсар дав Цєлєлїнову ордер Чорного Орла і сам йому за-вїсїв, причїм поцїлуєвав його трїчі і кликуєв трїчі: „Hoch!“ в його чєстє. Публіка вїтала овацій но цєсаря і Цєлєлїна. Цєсар оглядєв вєрстєти а відтак з корабля пригладєв ся, як балєон підно-сїв ся.

Чумї.

Лїсбонє. (Ткб.) На островї Терцєйра (Азори) лучїло ся 59 випадків чуми, з сього 41 смєр-тєльних.

НОВИНКИ.

— Польські брєхунї і кацєпські побрєхачї. Старєнька, анємїчєна, ажє від давня конячєа, русїноїдєна вїдєма „Gazeta narodowa“ оповїєвє в 259-їм числї „сензацийнї“ їсторїю п. з. „Polityka ukraiń-“ w łowie a kucie“ Оповїєвє, як то двірські до-бра в Ячєу і Підмїхайїлєвїх рогатинського пові-та хотїли купити при пєрєдчїї місцєвї сєлєни і булї бї зроблїи дуже гарний їнтєрєс, якби не д-р Костє Лєвїцький і о. Андрїй Пєлєнський з Кїгїнїч. Дєвїдавшїсь припадковє на вїчу в тих сторонах, що зазначєні добра вєставлєні на продаж, пєрєбїгли сєлєян їнтєрєс і купили оба на власну руку землєю, обєцюючи заздєлєдїє розпачєлюєв-тї мїж сєлєя під корисними умовами. Тимчасом сєлєян в своїх надїях сильнє завєлє ся, бо що на кєрасну землєю о. Пєлєнський заїнтабуловєв на сєбє, а рєшту, гїршу жєртєву сєлєянам по 800 до 1.200 корон від морга. Тут зазначєв „Gazeta narodowa“, що місцєвє населєнє тоєу трансак-цїєю страшно огїрчєнє і не знаходїть слїз обурєня на „тєлєсєвє українськїх“, їх політику і т. д. Всє тє підхоплює ажє очєвиднє „Галича-нїє“ і зі свого боку накинєв ся на „мєрєкую політику українськїх предводїтєлїх“, заїдуючи їм, що торгують „крєстьянськєю шкурєю“... Тимчасом з найбєдєстєвїйшого жєрєла донєсєть ся, що всє алїрм „Gazeta narodowa“ (повторє-ний крім „Галичанїна“ також всєю русїноїдною польськєю прєсєю), не має наймєншої підстави і є зложим пєрєкруєчєним фактїв — звичайним та ослаблєним польським оружєм в бєрєбєтї протїв Русїї. Факт є, що сєлєян хотїли купити двірсь-кї добра в Ячєу і Підмїхайїлєвїх і в тїй цілї відбуло ся при участї о. Пєлєнського в Ячєу кїлькє приватних наєдєв, а навїть одно публічєнє вїчє. Однєк добрий волї сєлєя не відповїдалї їх мєрєяльнї засобї, бо на купнє двірськїх землї вартостї 444.000 корон зложили всєго на-всєго 320 корон, а в додатку замїсць 740 моргів хотїли купити лишє 600 моргів. Коли через тє цілий їнтєрєс мєла розбїтї ся і занєсїло ся на тє, що зем-ля мєла пєрєїти в руки Мєзурїєв, о. Пєлєнський звєрнув ся до „Краєвого союзу кредїтового“, котрий і купив увєсь двірський обшєр в цілї пар-цєляції. Однєк показало ся, що всє обшєр має мєншє як 740 моргів, і землє є рїжної якостї, так що „Краєвий союз кредїтовий“ продєвє лишє 40 моргів по 800 корон, а рєшту землї пєрєсїчно по 700 корон за морг. Крім того є ще 40 моргів зем-лї такої, що трєба булє її прєлати по цїлї нїзшє як 600 корон від морга. Про се, щоб о. Пєлєнський заїнтабуловєв ся на найлїпшу землєю, нема й мови, бо він вєзгалї не заїнтабуловєв ся ані на однім клєпактї землї, про що можна пєрєко-нати ся в табулєрних кнїжках. Отсє було б шо-до Ячєа. Алєж і Підмїхайїлєвїцє не купив ані д-р Костє Лєвїцький ані о. Пєлєнський, тільки зовєсім хто инший — п. В. Сїдєльнїк, котрий розпарцє-лює сю землєю також між наших сєлєя. Таким ро-бом отжє 1600 моргів землї пєрєїдє в послєднє руських сєлєя а не в руки Мєзурїєв. Се послїднє стало їмєню прїчїновнєю атакї „Gazeta narodowa“ на „українськїх мєнєрїх“. Шо в „Галича-нїє“ повторїв лєйку польськїх собак, се нам зовє-сім не дївно, бо на тє він орган „porządowy sta-“ tosiński.

— Вїжнїцїна гїмназия. Шо сєй вєвий наш культурний здобуток є довершєним фактом, трєба завлєчати також їнтєрєсї нашїх послїв в послїдних днєх (26.10—6.11) у міністрів, які наля-гали дуже запєдано, щоб санция не проволїк-та ся. Посол Васильєв напєр 26. жовтєня на мї-ністрєство прєсїєвїтї, щоб відослєло акт до кабї-нєтної канцєларїї, що трєба було се ургувати 27. чєрєз п. Сємаку, а 29. чєрєз Лукашєвїча, нїм Мархєт 20. лїдєсєв, а 31. вїдослєв. С-го дєя я-вили ся Сємакє а Лукашєвїч в прєзидєнта мї-ністрїє Бєка, 3. лїстопадє та жє Цєлєнський. Сїлудуючє дєя Сємакє а Лукашєвїч в кабїнєт-ній канцєларїї з тим успїхом, що ажє 5. лїстоп-адє наступила цєсарськє санция. Однєк, щобї рїв-ночєсно наступило і їмєнованє управлєтєля гїмна-зїї, щобї не затягнєлось II отворєнє, трєба було кождєвїти по рїжних гїорах мїністрєвськїх, як у рєфєрєнта гєфєрта Краєля, сєкї, ш фє Канєрї, сєкр. др. Шлєгєра, шфєа прєз. Бєра Мєлєйського, що пєрєпрєводїв дує умїло п. Сємакє. — А про то могло було отворєнє гїмназїї стати їлюзорич-ним ажє в послїдній хвїлї, наколїб Бєк був дє-мїсїоновувєв дєнь-дєвє скоршє, а в сїй спєвїє самє вїзєв бєз нам нєїтрїхлїдїшїх. — „Бучовина“.

— В справї Яє. Мончєловського, арєштєваного тому мїсєць під заїтєм шпїонажї, донєсєть „Галичанїн“, що слїдчий судїя, д-р Гєн, скїнчїв ужє слїдство і відослав актї державній прокур-аторїї для уложєня акту обжалованя. Судова роз-права відбулє ся мабуть аж в груднї.

— Подвїєнє уб їст-о. З Яєла донєсєть, що в вєчї з п'ятїцї на суботу в поближкїм сєлї Во-лїцї янїськї Воїтїк Мїслївєц, що був кїлька рє-зїв в Амєрїї за зарїбокє, убив сокирою жїв-ку і тєшу. Причїновнє була родинна незгода і за-дрїстє.

— Арєштєванє божєвїльного. В нєдїлю ранє арєштєовано під буїнком „Дїєстра“ у Львовї Йєсєфа Сєрафїна фєлє Ільнїцького, що втїк їз заведєня для божєвїльних в Штєйнгєфї під Вїд-єм. Ільнїцький пєрєбувавчї в Бєрнї швайцєр-ськїм як „їжнїр“, довершїв там в чєрвнї 1904 р. нєшїдїлїного замєжу на русїйськєго амбєсєдо-ра Сєлєовського. Арєштєований зачїв, що стрїлїв на Сєлєовськєго з мєстї за тє, що русїйськє прав-їтєльствє сконфїсєвало йому камєнїцїю в Кївї. По кїлькамїсєчнїх дослїдах швайцєрськї власти

помїстїли Ільнїцького в заведєнє для божєвїльних в Мїнзїнгєн, дє був почтовим урядником. Згодом швайцєрськї власти признали сєбє нєкомпєтєнт-ним в тїй спєрї і відлєли його як австрїйськєго підданого властїм австрїйським, котрі знов помї-стїли Ільнїцького-Сєрафїна за заведєнє для божє-вїльних в Штєйнгєфї, звїдєсї удалє ся йому неза-баром втєчи. Справдженїй на лєвїськєю поліцію Сєрафїна відмовив всїхїх зїзнєв, прєсїючи, щобї відослєли його або до суду або на Кульпаркї. Сєрафїн є родом з Жїдачєвє і пєрєбуєв у Львовї під їмєнем Дворськїй ажє кїлька тїжнїєв, пєрєписуючїсь з жїдачїським бурмїстром. Ся корєспондєнцїя його зрадїла.

— Дрїбнї вїстї. До п. Побїдїнського в Пє-рємїшлї наспїєвє вїстї, що їх сїня, котрий служїв при баталїонї 10. п. піхоти, стаціонованїм тепєр в Боснї на сербський границї, застрїлїв якийсь сербський воєк. — Орган пос. Кльєфача „Seke slovo“ оголєсїло спис довгїх прєськєго корєспон-дєнта „Neue Fr. Presse“ і члєна редакції „Bohemia“, Каца. Згїржєний тим Кац скочив до рїки Вєлта-ви і втєпив ся.

Оповїсткї і

□ Рєпєртуєв лєвїськєго руського народного театру в Стрїю. (Сєлє „Народного Дїму“. По-чаток прєставлєня о год. 7 вєчєром.). Бїлєти продєвє „Народна Торговлє“.

В чєтєр дєя 12. с. м. „Чумакї“ народна комєдїя в 4 дїях Карпєнка К-рого.

В п'ятїцї 13. с. м. „Жалїєкє“, опєра в 5 дїях. — Гостїнїйний вїстпш Штєфєнбєгєга.

Кємєдїєлє Зєвєра, в чє вєр: Зїновїя і Зїн. (лат. Покр. Пр. Д. М.). Позєвєра, в п'ятїцї: Стєхїя, Наркїзї (лат. Стє-нєслава К.).

□ П.гїндєка. В суботу, дєя 14. с. м. українськї тєхнїкї з „Основи“ уладжувєть на „Бєсїдї“ у Льво-вї вєчєрнїцї.

□ Руськє товєрїствє пєдєгогїчєнє у Львовї пєрєнєсєвє своєю канцєларїєю з улїцї Сєкєстуськї на ул. Вїрмєнськє ч. 2. (там дє фїлія бурсї) на 1. пов., кудє всьїкї письма до товєрїства налєжїть асєрєсувати.

□ З драм. то-з-а їм. Ів. Котля-євськєго у Львовї. Засіданє видлїу відбулє ся в чєтєр дєя 12. с. м. о 7. год. вєчєр в лєжальнї Вїсш. Музичн. Інстїтуту („Народний Дїм“). З огляду на вєгу справ дєвєного порядку всї пов. члєни видлїу звєлєють явїти ся в комплєтї.

□ Вєчєр піснї і гумору д-ра Льва Лопатїн-ськєго відбулє ся в Бучачї в нєдїлю дєя 15. с. м. в великій салї „Руської Бєсїдї“, початок о год. 7½ вєчєром. Концєрт в Чортковї з причїни місцєвих обставїн відложєний на пї-зїйшє.

□ З Наукового Товєрїства їм. Шєвєчєнка. За-сїданє їсторїчнє — фїлєософїчнє секції відбулєть ся в чєтєр дєя 12. падолиста о год. 6 полуднє з таким порядком: 1) Ол. Грушєвський — „3 40-вїх рєкїх: П. П. Кулїша, „Україна“; 2) З. Кузєлє — Етєнографїя в захїднє-європєйських часописях за 1906 р. — Засїданє архєографїчнєї комісії відбулєть ся того-ж дєя (чєтєр) о год. 6½ по пол.

□ Вїчє в Бєрєжанєх. Дєя 17. с. м. о 11 годїнї пєрєдполуднєм відбулє ся вїчє в Бєрєжанєх, на котрїх посол Тимотєй Стєрух задєсть свій по-льськїй звїт.

□ Вжє вїшлєла нова збїрка 14 новєлє тєлан-овитого нашого письмєннїка Мїхєйла Яцєковє „Чорнї Кїлєа“ з пєрєдним словом до прїятєлїх; сторїн 112 великої 8-кї. Цїна брошурованого прї-мїрникє 1 к. 50 с., в прєгарній опрєвї 2 к 50 с., на порто трєба прїслєтї: на прїмїрник брош-урованїй 10 с. (рєкомєндованє 35 с.) на оправний прїмїрник 20 с. (рєкомєндованїй 45 с.). Замовлє-ня прїймає Осїп Кузьмїч, Львів, ул. сєв. Войтїха ч. 2 А

появляється в Босні та про підбурюючі бесіди ви-сокопоставлених осіб.

На се поведене звернено увагу правительств при вище згаданій нагоді і признають різноразно поведінку, щоб засудити дегрив в Бігороді в інтересі удержання мира, займали на будуче те саме становище, що досі. Натомість не було безпосереднього кроку австро-угорського правительства для позначення інтенсивності.

Угорський парламент і анексія. Буд пещ. (Пр. тел.) На вчорашньому засіданні угор. парламенту виїс пос. Раковски інтерпелюючи до міністра-президента із запитом, чи в Біграді панують фактично такі відносини, що мусили для безпечності перенести архів австрійського консульства до німецького консульства, де саме, чи правительством знає, що Сербія все зробила, щоб приладати свою армію до війни, які, чи се правда, що Росія ввела в сибірського престолонаслідника, що посприятиме інтересам Сербії. І які се інтереси — питає міністра-президента, — що і Росія мала би боронити перед наміреною конференцією або підчас самої конференції? Чи міністер-президент скоче дати пояснення, о скільки напади англійської преси, що підбурюють Сербію до війни з нами, одіають інтенсивні рішення англійських кругів? Яке становище займає би Росія, як би Сербія спровокувала Австро-Угорщину і чого можемо в такому случаю надіятися за по німецьким та італійським союзникам?

Президент кабінету відповів: З огляду, що відносно деяких порушень інтерпелюючим справа та з огляду, що відносно міжнародного положення ведуться переговори в рішучих кругах, можу відповісти на інтерпелюючого лише коротко і то тільки в частині: Не теряю надії, що становище Сербії, яке грозить мирови, уступити місце мирним і нормальним поведінкам. Заходимося, щоб зібрати наші сили і звернути увагу Сербії на небезпеку та призвати її, щоб поведіла ся спокійно. В тім наміримо може наша монархія числитися не ідо на поміч союзників, але теж і прочих держав. Тому президент не гадає розбирати подоби своїх справ, а що-до домагання Сербії, то не може дати відповіді, бо тих домагання не сформульовано тай вони незнані. Обняти частину турецького державного довгу ми ніколи не обов'язали ся би. Окупация країв улеглиши Туреччині положення, анексія-ж зовсім не поішмала її фінансових відносин. Проте вже з самого початку і нині рішучо виключаємо, аби ми робили які зобов'язання що-до обняти держ. довгу або яких інших тягарів.

Сю відповідь прийняв парламент до відома.

Виборча реформа: в Угорщині. Будпещт. (Тел. прив.). Гр. Андриш в одногодинній бесіді обсновував виборчу реформу. Його бесіду переривали демократичні та неадарські послы, а прочі демонстраційно одлескували. На вчорашньому засіданні відіслано проект до комісії з 31 члена. Після бесіди Андриш кинено на сально з другою галерією картки з отсими словами: „Король, парламент і правительтво обіцяли нам загальне, рівне і тайне виборче право; а парламент нас ошукає, як заявить ся за явність і пльоральність. Соціалістів, що кинули ці картки, арештовано.

На саль крикнув пос. Пете, що міністер зловив слово чести. На се відповів міністер Андриш: „Той, що каже, що я зловив слово чести, є брехуном“. Се викликало ще більший крик.

Соц.-дем. посол Мезеффі домагав ся прикласти міністра до порядку. Президент палати заявив, що не чув слів бесідників і велить подати собі стенографічний протокол.

Комісія пельської недоторканості рішила запропонувати палаті, щоб посол Пете по думці регулятивну просяв в палаті прощення із-за неодиного поведіння.

Репресії з приводу виборчих демонстрацій. Буд пещт. (Тел. прив.). Міністер торговлі Кошут в порозумінню з міністерством внутр. справ і хорватським баном, велів розв'язати „Кравей союз злізничних робітників“ і передати макно союзу м сту.

Удержанне північно-західної залізничі. Відень (Т.б.). Вчора доручено президиї парламенту проекти устав в ділі удержання „австроугорського товариства державних залізниць“, австрійської північно-західної залізничі та німецької північно-південної залізничі.

О знесенні каги смести в Франції.

Париж. (Т.б.). Палата послів вела вчора дальше дискусію над уставом про знесення кари смерті, але дискусія ще не скінчилася. Міністер справедливості збивав аргументи оборонців кари смерті і заявив, що парламент не повинен бути невеликим загальною опінією. Міністер доводив, що кара смерті не відноситься нині жалюгідного успіху. Проте обсноване є жадане, щоб її заступити в'язницею в келіях, яка показала ся успішною.

Т. етя дума.

Петербург. (Т.б.). Пос. Шингарев представляв погляд кадетів. В сесії права 9/22 палати виступає іменем правительства заступник міністра внутрішніх справ Лихошин. Пос. Гегечкорі виступає із декларациєю соц.-дем. фракції. Крім них забирають голос: Розков (трудовик), Чепелев (правий), Дворянінов (умір. правий), Савельев (кадет) і Соколов 2-ий (мирообновленец).

Бурливу дискусію викликало вчорашнє, щоб віддати до комісії додаток до права 9/22 палати, пропозицій правительства. Більшість центра та правих проти соц.-демократів (інші опозиційні групи здержали ся від голосування) перейшло се вчорашнє і доповнення до права віддано в комісію.

Соц.-демок. фракція рішила виступати в думі проти права 9/22 палати. Вона признає, що як „община“ здержує економічний розвиток краю, так знова стужне переведення „общини“ після намірів правительства, витворить невідмірний контингент безземельних селян та псбільшить павперизм.

Петербург. (Т.б.). Податківцї з доброго жерела, що Ізольський вилосотів в п'ятницю в думі заповідану бесіду в балканській справі.

Положене в Туреччині.

Стамбул. (Т.б.). Греки і Врмені невольовені в останнім виборів до парламенту. Греки надіяли ся 40 м'ягати, а здобули досі 14 і можуть ще здобути 8 Врмені надіяли ся 20, а дістали 2, здобудуть же найбільше 5.

Турецько-болгарський конфлікт. Царгород. (Т.б.). Новояклян заперечує донесе про заключення союзу з Туреччиною.

Сегбія.

Білгород. (Т.б.). Ходить чутка, що престолонаслідник Юрій має удати ся в найближших днях до Царгорода.

Похорон Сяру. Париж. (Т.б.). Вчора відбув ся похорон Вікториза Сяру при великій участі публіки.

Могіла Андре. Копенгага. (Т.б.). Капітан данського корабля „Юга“, Шторн доносить, що капітан амеріканського корабля „Пельон“, Халькер, найшов в подорожжю до Лібладері в скелі грест зі зничайного дерева із написом „Андре“, а під хрестом тліні останки і пачку паперів. Ці стало ся з обома товаришам Андре — незвісно; мабуть в найдених паперах будуть поясненя.

Страшний випадок. Битом. (Т.б.). В недалекій чотальні завалило ся рустоване і приснало 15 людей. Доселі добули 3 трупи і 3 тяжко ранених.

Підміноване мости.

Париж. (Т.б.). Доносять з Пю, що підчас їзди особового поїзду мостом, на лінії Париж-Лігін Серед-Море біля стації Реторнак, кинули 3 особи під філяр моста динамітний патрон. Серед пасажирів счинила ся велика паніка. Нещасливого випадку не було. Досі не успіли зловити винуватців.

НОВИНКИ.

— Моральне вимушене. В тій самій справі, якій була присвячена наша вчорашня стаття п. н. „Наше становище“, звертають нам увагу з кругів духовенства на те, що значна часть підписів під такими протестами проти „напасті“ нашого днявника є просто вимушені. Прихильники нашого сторонництва і нашого днявника мають в сій справі просто замкн-ві уста і нехчї тільки на якій деканальним соборчику появлять ся внесеє в сій справі, вони не можуть виступити проти нього і мусять дати свої підписи, боячи ся наслідків, які стягнуть би на себе в противний раз. Адже вже сам факт, що під таким протестом нема підпису якогось священника послужив би достаточним „доказом“, що б уважати його таким самим „еретиком“ як автор ікрім-нованої статті. Крім того не підлягає ніякому сумнівови, що знайшли ся би іспеціяльні „докладчики“ про його „радикалізм“ та „бесбожність“. А що нема деканату, де знайшов ся би хтось, хто виступив би з внесенням, яке є такою знаменитою волюю на млин московітів та наших домашніх кнерікалів, то й не дивниця, що появляють ся такі протести. Тільки опіюючи їх, треба тямити, що моральна вартість їх однодушності рівняєть ся моральній вартості вського вимушеня.

— В справі вижничкої гімназії поаємо додатково, що і „Народний Комітет“ у Львові та галицькі руські послы в тій справі послідніми часами дуже живу акцію. Комітет вислав представствя і телеграми до міністрів, та уживав інтервенції послів Романчука, Цеглиньського, д-ра Дістрянського і других послів, що перебували у Відні. В послідних днях поручивши ширший „Нар. Комітет“, котрий нараджував ся в дни 2 с. м. у Львові, всім парламентаріям і соймовим послам, щоб вислали генеральну телеграму до міністрів Бека і Мархета о сповнене даного приреченя. Безсумнівно, що і сей голос причинив ся до о статочного покінченя справи.

— Краєва комсія для рентових осель. Після краєвого закона про творення рентових осель краєва комісія для тиз осель урядує в часі соймової календ-ї. Відноситься ся до членів і заступників, вибраних сойом і покликаних краєвим видлом. Зіте члени і заступники комісії, покликані намісником, урядують дальше без огляду на конаєє сйомової календ-ї, хоч кожної хвилі нам снчк може їх відкликати. Тепер з початком нової соймової календ-ї краєву комісію для рентових осель треба на нове шестилітє покликати. В склад комісії, котрий проводить з уряду краєвий маршалок, вхо-лять два члени і два заступники вибрані краєвим сойом, два члени і два заступники покликані краєвим видлом і два члени та два заступники покликані нам снчком. Підчас послідної сесії сйім вибрав членами комісії на ново посла пра Михайла Короля, а на місце посла д-ра Гупки вибрав посла Вінка. Заступниками вибрані на ново Йосф Ошикевич, нотар у Львові і Тит Буйновский, нотар в Тернополі. Коєвий видлі покликаних тепер дотепніших членів і заступників, іменно на членів: Александ-ра Домбського, властителя дібр і директора „Товариства опієкі зієміан“ у Львові і д-ра Даміана Савчака, кра вго адвоката в Боршеві, а на зступників: Фанца Крамарчика, почтмайстра в Осєку і д-ра Петра Стебельського, професора університету у Львові. Через покликане намісником належать до кр-евої комісії для рентових осель ново іменовані члени пра Гупка, властитель дібр і сйомовий посол на місце секційного радника Яна Вайгартя, перенесеного до Відня, і давнійше покликаний член Клемент Торсевич, властитель дібр. Як заступники вхолять: Людвик Каспарі, стр-ста і аграрний комісер у Львові, та д-р Ян Стаковський, директор банку для торговлі і промислу у Львові. Найближше засіданє краєвої комісії для рентових осель відбуне ся дня 19 с. м.

— Статистика соймової діяльності. Після відложеня сесії галицького сойму цікаво буде полати кілька дат, що ресторують діяльність послів. Послідна соймова сесія була дуже довга, бо тревала від 15 вересня до 5. палюлиста включно, отже 52 дні. Краєвий видлі велів 264 пропозицій, а з пельської ініціативи вилпило 220 внесенє. Від початку автономічної ери не було ще соймової сесії, на котрій поставлено таке значне число посольських внесенє. 40 з тих внесенє не пспіло, навіть до першого читаня і мотивованя. Мійже цілий тиждень умішувано їх на дневнім порядку кожного засіданя, але правильно вони відпалали, тому що випереджували їх комісійні пропозиції, котрі викликували довшу дискусію. Колиж приїшла бюджетова розправа, всі неполаджені внесеня мусили піти в хилеу відставку. Після нового скликаня сойму прийдууть вони таки до першого читаня в палаті. Характеристичне, що вже в половині минулої соймової сесії сойм-ва канцелярія була так завалена друками внесенє, що не було місця на полицях. Треба було одної ночі спровести стільця з кількома помічниками і ті мусили чим скорше добити полиці на поміщенє цілої мси друкованої „посольської ініціативи“. З пропозицій краєвого видлу полагодив сойм між иншим ловський закон, зміну закона про винагороду за уділюване науки релігії в народних школах, кілька законів меліоративних, зміну двох параграфів водного закона, зміну будіельних законів в д-ра Львова, Кракова і д-ра сіл і закон про гарантію краю для 4-мільонової позички м. Львова на будову електричних залізниць. З посольської ініціативи ухвалено лише т. зв. lex Sala, себ то зміну краєвого статута ближшим означенням, котрі справи краєвої культури належать до компетенції сойму. Правительствених пропозицій було лише два, з котрих прелімінарі і замкнення разунків проінаційних фондів сойм полагодив; за те пропозицєє з законом п о охороні птиц пожиточних для різнучих та инших

пожиточних звірят, комісія не полагодила. Сойм-ових засідань було разом 46, з того 11 вечірніх. Найдовше було засіданє вечірнє в посліднім тиждні, що тревало 630 годин. Взагалі радив сойм 183 години і 40 минут.

— Новий мсьовий процес. Перед карним трибуналом в Станиславів розпочала ся нині розправа против 45 селян з Ясєня калуського повіта, обжалованих державною прокуратурою о злочин публичного насильства, яксї мали допустити ся з нагоми регуляції ріки Лиманці. Від завтра будемо містити докладний звіт з тої розправи від висланого з нашої редакції справодавця.

— Пригода руських пльомників. З Лавочного доносять нам, що руських пльомників, котрі вибрали ся на пельський ювілей в Римі, стріла немилу пригода. Наслідком спізнєня поїзду в Стрию о 90 минут, стралила сполученє з Угорщиною і сядать нині вже 12 годин в Лавочнім. Також дальшї пльомники поішмані.

— Школа ім. Шашкевича у Львові обходила дня 6 с. м. 50-літній ювілей св'ященства папи Пія X. Рано сего дня о 8. год. удали ся діти всіх класів під проводом своїх учителів до Пресбтеренської церкви, де катехит о. Пилипчук відправив службу божу, підчас котрої співали діти церковні пісні під проводом директора школи п. Гамоти. Потім удали ся діти до школи, де в одній шкільній саль, красно удекорованій, відбуло ся шкільне торжєство. Тут по відісланню церковних пісень промовив до дітей о. Пилипчук, вказуючи на примірєє жите Дстойного Юзілята. По сій поучаючій промові наступили декламациї і пісні, виконані шкільною діврою.

— Реорганізация мської служби здоровля у Львові. Мський фізик пропозує магистратові проєкт задуманої реорганізації мської служби здоровля у Львові. Підставою того проєкту є тенденція переіменити теперішних мських лікарів за надто обтяжених обов'язками лікарів для убогих, в самітній-поліційних урядників. Подрібний проєкт нової інструкції буде уложений по затвердженню принципальних норм. Магістрат пропозує небажком той проєкт мськїй радї здоровля. Крім того виладжено квестіонар, що доторкаєть ся уладженя мської служби здоровля в инших містах з углядженнем евентуальних змін в теперішнім уладженню, які було задумані, було покладані. Квестіонар буде висланий до управ міст: Кракова, Відня, Праги, Триєсту, Грацу і Берна моравського. Відповіді на загалний квестіонар будуть дуже пожиточні при виладжуванню подрібного проєкту нових інструкцій для лікарів.

— Бурштину в Карпатах. На онодішнім засіданню польського природничого товариства ім. Коперника у Львові проф. радник двора Медведський говорив про появу бурштину в галицьких Карпатах. Вже сто літ тому находжено в Пасічній і коло Солотвини численні окали бурштину, а в найновіших часах відкрито їх в багатьох инших місцевостях. Сего року знайдено в Делятинї кусник бурштину в виді перекрєсного боковця хліба 21 см. довгий а 7 см. високий. Хемічний розбір виказав, що рїжнить ся він в своїм хемічнім складі недостаткою сірки від бурштину балтійського. Тепер ствержено науково, що бурштину появляють ся у нас не лише як дуже широкій східно-карпатській полосі, але також і на Підгір'ю. Львівська політехніка має гарну збірку бурштину, викопаного в околицях Львова.

— Ограблене коршми. Одного з розбишаків, що довершили страшного розбою і убийства в коршмі коло Янівки, а власиво на грунтах Драганівки в Тернопільщині, вже зловлено. Є се якийсь Станислав Мадзаря, а другим має бути Антін Хорошинський, оба кримінальники, котрі вже часто допускали ся всіляких злочинів і сиділи в криміналі в Станиславів. Хорошинський лише що-йно дня 1 палюлиста вийшов з криміналу, де відсиджував 5-літню кару і крутив ся в послідних днях коло Тернополя і Микулинець. Він умовив ся був з Мадзарєм, щоб оба їхали разом в тім напльмі, що потвердив знайдений в отворі, котрим влизав розбишак до хати, зелізнячий білет з написом Тернопіль-Микулинець-Стриса. Мадзаря вислїдив жандарм Михайл Василько з Хмелюва великого, котрий в дорозі до Бережан доілав ся, що Мадзаря з чотирма сільниками допущив ся в послідних часах ві яких крадіжк в порухах Бережан, Підгаєччя і Боршева. Побачивши Мадзаря, що той коутить ся на торговини, постановив жандарм Василько його арештувати. Мадзаря добув ре-ольвер і загрозив, що буде стріляти а відтак путив ся відтати. Коли досіг до ріки, скочив у воду, дістав ся на другий беріг і забіг на перелістє Аламіва до якоїсь столітї і там стояв ся. Василько і другий жандарм Копецький з Бережан пустились за ним і впали до столітї, але мусили майже всю солом розкинути, заким знайшли в ній Мадзаря, котрий зарив ся був в її дуже глибок. Вони відібрали йому ре-ольвер, арештували його і відвели до арешту в Бережанах, де його переібрали в агештантську одіж. Підчас індтації Мадзаря признав ся, що в сєреду (а в ночі з сєреды на четвер минулої тиждня доконно убийства) ішов з Тернополя через Козову до Бережан. Дятого привезено Мадзаря до коршми в Драганівці а в неділю рано сконфронтовано його з раненими Рхтерами. Він побіг дуже і сказав: „Я не сам тут був“ а відтак подав, як виглядав його товариш. Коли йому показано гузик, знайдений в отворі, котрим розбишак влизав, признав він, що то гузик від арештантського оділя. Мадзаря поставлено Рхтерам до очей, але вони не могли його розпізнати, бо так ослаблені і знеуровновані, що не можуть віного певного сказати. — До „Kurjer“ а lwowsko-го доносять, що убитий Рхтер (є Бахнер) є снчком коршмаря і був вірником в сучаснім ліску, належачім до Драганівки. Злочинцєє зрабував йому 20 корон і 60 с. а старому Рхтерови, його жінці і донці (не гнучи) порозбивав голову череслом, вилкрученим від одного з плугів, що стояли в полі під коршмою.

— Діобні вісті. Перемський суд засудив Івана Кіндрата, селянина з Тячовця за „похалюванє“ аттєнату Сичинського на місяць в'язниці. — Полція в Зємуни (Семліні) зажадала виданя арештованого у Львові Дрекслєра Цхлевського, бо в познані, що він брав участь в обиражєє тамшнього купця Вієса, котрому забрано 15000 корон.

— З Росії доносять о сильних морозах, наслідком котрих замерзла Волга, а на Дніпрі застановлено також плавбу. — У Львові за уложено на місць строгого арешту Зигмунта Ширфа, властителя пісковіт гори при ул. Торосєвича, за заведбанє остоорожності, наслідком чого усунена гора засипала на смерть робітників Івана Гриняка разом з кінсьми. — Перед трибуналом присяжних судчів у Львові відбула ся в послідних днях розправа против шайки фальшивників вєкслів, зوجه-но з Вільгельма Іскєрського, Теоді Бекешової, Каз. Нєльзєвського, Ел. Нєльзєвської, Ат. Шига,

Ач. Павлюки, Вінка. Вульчека та Ів. Чайковського і скінчила ся засудженєм Теоді Бекешової на 6 місяців тяжкої в'язниці. Прочих уальвено.

Опелітєвї

Калєндар Завтра, в п'ятницю: Сталі, Наркис (лат. Станислав К.). Позавтра, в п'ятницю: Космі і Д. (лат. Серфіна).

3 „Учительської Громіді“. В суботу дня 14 с. м. відбууть ся пельші сходини львівського кружка „Учительської Громіді“ в академічній гімназії (при ул. Льва Салігі) в саль кл. IV, а о годині 6. вечєром. Прядок дневний: 1) Організация кружка. 2) Дискусія про найновіше розпорядженє міністерияльне в справі питаія і класифікованя в середніх школах. Вихідну точку дискусії будуть становити: а) саме розпорядженє; б) реферат д-ра І. Копача, видуючого, що йно у „Д-ї“, в) бр-шюра члена Ради шк. краєвої дир. Т. Солтєска п. з. „Reforma egzaminowania i klasyfikowania w szkołach średnich“, Kraków 1908, відбитка з „Слав-у“. Бошурою дир. Солтєска зреферувє проф. І. Бєрєський.

3 „Труда“. Отсим пригладує ся членом жіночої спілки промислової „Труд“, що загальні збори відбууть ся в суботу т. е. 14 с. м. в власнім домі у Львові, Ринок ч. 39. о годині 5 з полудня.

3 тов. „Січ“ у Відні. „Артистично науковий кружок „Січ“ уконститууєв ся на засіданню 9. с. м. так, що головою вибрано тов. Миколу Чайківського, слух. ф.і. а секретарем т. Матвія Апостола, ст. прав. Відчити і дискусії відбувають ся що місяця. На місяць палюлист оголошені такі відчити: 15. т. Микола Чайківський „про натур. філософію Оствєльда“, 22. і 29. т. Павло Лєсяк, студ. прав. „Проblems літературної критики“.

3 Пдгаєччині. Читальні „Просвіти“ в Сєреднім і Завалів іменували на загальних зборах (25. жовтня і 1. палюлиста с. р.) пп. В. Будзівновського і д-ра В. Бач-ньського почетними членами.

Концерт львівського „Сокола“. В неділю дня 15. с. м. львівський „Сокол“ уряджує у власній саль музикально-вокальний вечір з руковими вєправами при ласкавій участі знаного бандуриста п. Гната Хитєвича, п. В. Козака і академ. хору „Бандурист“. Білєти вступу на крісла по 1.60, 1.20 і 1 К можна вже набувати в „Сокольській Базарі“. Початок концерту о 6. год.

3 Дрогобича. Загальні збори політичного товариства „Дрогобицька Народна Рада“ відбууть ся в понеділок, д. 16. с. м. в „Руській Касині“. Початок о годині 12. в полудне.

Отворєня „Руської Бєсіді“ в Старім Самборі відбуде ся вь второк дня 24 палюлиста 1908 зі слідуючою програмєю: О годині 6 вечєром уконститууєване Товариства в льокалю „Руської Бєсіді“ в домі Вінгєра, ринок ч. 16 побіч канцелярії адвоката Д-ра Луцькевича. О годині 8 вечєром всільний комерс в саль Товариства „Просвіта“. По комерсі слідують танці. Стрій візитовий. Отсим звертаємось з горячою просьбою до всіх щирих людей повіта Старосамбірського, щоб численно приступили в члени нашого Товариства і прибули в день єго отворєня, а відтак просимо рівнож наших людей з повітів Самбірського і Турчаньського, щоб зволени взяти участь в нашій святі. — За комітет основателів Д-р Роман Сємєла Теоді Карачєвський. 1693 1—2

Дентистично-технічне заведенє Йосифа Радпапорта находить ся у Львові при ул. Ягальоньськїй ч. 2. Для урядників уділяє полєкші в сплаттах.

Віче в Бережанах. Дня 17 с. м. о 11 годині передполуднем відбуде ся віче в Бережанах, на котрім посол Тимотей Старух здасть свій посольський звіт.

Вже виїшла нова збірка 14 новель талановитого нашого письменника Михайла Яцкова „Чорні Кіла“ з передним словом до приятелів; сторін 112 великої 8 ки. Ціна брошурованого примірника 1 к. 50 с., в прєгарній оправі 2 к. 50 с., на porto треба прилати: на примірник брошурований 10 с. (рекомендовано 35 с.) на оправний примірник 20 с. (рекомендовано 45 с.). Замовленя приймєє Осип Кузьмич, Львів, ул. сьв. Войтїха ч. 2 А. 1685 1—4

Завчасу вроджені діти

ратуєть ся емульзією Скотта від занєпаду приваждєть ся до нормальної сили та здоровля.

Тисячі

занєпокоєних родичів були олушенєні швидкою зміною на лїпше. Навіть тоді, як дитина молоку відкинула, приймєє

емульзією Скотта

радо і легко тразить. 1411 (V.)

Ціна оригінальної флашки 2 кор. 50 сєт. Дістати можна у всіх апіках.

Правднє лїпше в тої марко — рибалом — як янвном гарантією!

Ва. Ст. Реймонт.

Мужики.

Сучасна повість.

Авторизований переклад із польського М. Павлика.

— Сєлом і дорогою за мтином піді. — Рішив хутко тай наєрнує у село, та не ввійшов іще й пів гова, коли вступив и ся мусів на бік, під тополі — середняю дороги, просто на него валили якісь санки в снїгових куряах, та гостро та з лєвомєм.

Іхав Бєрїна з Ягєуєю, сам поводио, конї разили з копита, підкидаючи снїне пудєпко як перє, а старий ще й підтинав батоєм, квапив і щось з с-мїхом говорив. Ягєус те-ж голосно говірив, віврива рятлом, зуздєривши Антка, вплили ся очима в себе на мїло-ко, на той одиє блиск і рознесли ся в два боки, санки промайнули та й пірнули в куряві, але Антек із мїсця не рушив ся, закамєнів, лише дивив ся за ними... вихиливаю ся чєсом з снїговини, ба зачервонили ся Ягєусні плахти, ба дзвнчє мнїцнє зайвийкалі тай сєзали, пропалали, гей би крізь ті білої гнєли... під лєхом об'єненого галузя, що сплєтєне немов скелєніє чинило, немов дах погбитий у снїгах, а підлєрє чорними пнями топіль, котрі стояли з обох боків дороги та похилєні згинали ся мов би в тяжкій, утомінім ході під горб... Дивив ся все в очі, стояли перед ним, іскрили ся в снїгах гєй той лєнів цвіт, на дорозі виростили, скрізь, а дивили ся налякачі та жалібні, зачудовані та враз і радисні, проймаючи та й живим вогнем розблили.

Погісала йому душа, замочила ся, мов би той нєвїдї писпава його дня тай проїнчєє чє нїзє,

Уголь камінний Конс Брикеті Антрацит найліпшої якості Спілка імпорту камінного угля у Львові, ул. Сантєвська ч. 25. 184311—20

* Гл. стаття: „Новий масовий процес“ в 294 ч. „Діла“.

вав не хто инший, як фірма Шміда, бо крава-
каса на такі ціли гроший хіба не може давати.
Через то й роз'ярили ся люди.

Юрко Федорчак (літ 24 парубок-за-
рібник). Заперечує, нехоче-б він пхав ся на жан-
дарів, хоч є скалічений жандармом. Те, що його
скалічено, пояснює тим, що великий натовп
людей пхнув його на жандармів.

Юрко Депутат (літ 30, батько 2 дитин
безземельний зарібник).

Був у середу, але робітникам не відбирав
лопат, ані не пхав їх у воду.

Василь Надрага (літ 50, батько одної
дитини, власитель хати).

Йому продерли жандарми кожух та мали на-
віть його скалічити. Заявляв, що був подалеки,
а робітників не відганяв. Кожух має той сам, що
тоді і демонструє, що на нім нема ніяких слідів від
бавгетів.

Юрко Федорак Хрін (літ 47 вдовець,
безземельний).

Мав також пхати ся на жандармів. Що на
ріці був до того признаєт ся, але робітників не
гонив, ані не пхав ся на жандармів, бо служив у
війську і знає дисципліну. Давонити не казав. Як
хто се йому докаже, то дозволить себе — пові-
сити!

Стефан Вагілевич: Попович (літ 50,
батько 6 дитин, безземельний зарібник). На "вой-
ні" не був. Смик на него свідчить, але то не
"поправді".

Василь Гриньчак-Валіюк (літ 28, жо-
натий, безземельний зарібник).

Був лише той раз, як зі шацарами. Його
пхнув жандарм в гаму. Се пояснює тим, що він
відпихав баби. На увагу предсідателя, що жан-
дарин мали кулі і могли стріляти, то чого-ж він
пхав ся на багнети — заявляє, що його другі по-
хали. Котрі баби були, того він не знає. На пи-
танє об. дра Партичко: Чи сам мелядував
свою пану? відповідає:

"Так".

"На що ви то казали?"

"Тому, щоб сказати всю правду."

Обж. Федор Пліш (літ 33, батько двоє
дитин — зарібник; ґрунту не має).

Тепер зізнає, що "там" був, бо й люди
йшли. На жандармів не пхав ся, ані робітників
не похивав.

Обж. Михайло Чічак-Бритвак (літ
26, батько 2 дитин — ґрунт забрала вода).

Навіть не був там, хоч йому закидують, що
брав за багнет жандарма.

Обж. Дмитро Олексюк (24 літній, без-
дітний зарібник). Заявляє, що він на жандарма
не пхав ся бо жандарм боїть ся і з далека його
обходять.

Обж. Василь Пліш (літ 34, жонатий бать-
ко 2 дитин, має трохи ґрунту). Заявляє, що в се-
реду не був. На невинного стала ся напасть, бо
проти него нема ні одного свідка.

Обж. Ханя Фріш (літ 56, жінка Мойсея,
мати 3 дитин, має півтора морга ґрунту). Заявляє,
що вона невинна. Слів: "Можете їх бити, то всьо
несправедливо!" — не говорила. Обтяжуючі зі-
знання свідки Губера й Кноля фальшиві, бо то
одна фамілія, а Габер сидів за крадіж дерева у
Фріша.

Обж. Яким Яремчук-Гундерек (літ 67,
має довжук і внучки, хату забрала вода). Він мав
— після акту обжалювання — казати, щоб зро-
бити рят рабінками. На те він заявляє: "Видіте
пане, що я за ося". Кола ніякого не виломлював,
бо йшов до склепу по муку. То всьо — то одна
"пльаза". Жалого "тлуму" не видів. Патичок
взяв на те, аби підпирати ся, бо вже старий чо-
ловік, а кола навіть не годен підняти.

Обж. Федір Михайлишин (літ 42
батько 7 дитин) до ніякої вини не признає-
ть ся.

Обж. Яків Гелетей (літ 57 батько 6-ро
дитин, ґрунт має якийсь, але на 7 моргів його
є аж 3 братів. Він також не чує себе винуватим.
Віддати печатку сказав, аби не загуб, бо на
раді народу було повнісню, а всі гололокали на
раду. Тому він сказав, аби віддати печатку, "бо
не виждем". Се була одначе рада, а не по-
гроза.

На сім переслухуванє обжалюваних о год.
чверть на 7 закінчено.

Завтра рано піchnєт ся переслухуванє свід-
ків, яких прокуратор візав 58, а оборона 21.

ТЕЛЕГРАМИ.

Дня 13. листопада 1908.

Вибори до союму в долині Австрії.
Відень. (Тб.) Вчора відбули ся вибори до
долино-австрійського союму із більших посіло-
стей. Вибрано 12 вірноконституційних і 3 консер-
вативів.

Доповнячий вибір до держ. ради.
Інсбрук. (Тб.) Вчорашній доповнячий ви-
бір доса до державної Ради в І. окрузі в Інсбру-
ці не дав результату. Буде гіснійший вибір між
німецьким вольнодумним Хоноси, а соціалістом
Гольцгамером.

Польско-руське примиренє.
Петероу. (Пр. тел.) Роснякські і польські
делегати на славянській з'їзд в Празі зорганізу-
вали ся в кружок, який вибрав головою Красов-
ського, а секретарями: Вергуна, Комарова і дра
Генриха Потоцького. Першою своєю задачею при-
знав кружок зближенє російської і польської су-
спільности в Петербурзі з західно- і полуночно-
славянською інтелігенцією. В тій цілі запроєкто-
вано уладити на початку нового року великий
всеславянський бал. Учасники балу виступ-
лять в народних костюмах, тацювати муть
народні танці, а балевий церемоніал буде
старославянський.

З приводу енуційний ціс. Вільгельма.
Берлін. (Тб.) "Vossische Zeitg." доносить, що
на вчорашнім засіданні пруського кабінету, кан-
цлер запевнив собі попере кабінету що-до даль-
шого повелєня в справі історії з Вільгельмом, які
саме були предметом нарад парламенту.

Бойкот австрійських товарів.
Трієст. (Пр. тел.) Бойкот австрійських то-
варів не йшо що не устав, але ширить ся до тої
степені, що торговельні круги дуже ним занепо-
коїли ся. Тепер розширюєт ся бойкот також і на
Альбанію, де доселі лише Парга брала участь в
бойкотівій акції.

Сербія.
Царгород. (Тб.) Дневник "Таврі" в стат
п. з. "Авантюризм політика на Балкані" осуджує
остримі словами сербську і чорногорську полі-
тику, та доносить, що недовго один з визначних
сербських державних мужів явив ся в редакції
одного грецького дневника і заявив, що як Сербія
не осягне своєї цілі, то вивієт війну Австро-
Угорщині. "Таврі" називає таку політику са-
мовільством Сербії і підносить, що вона може
викликати страшні наслідки і піврати за собою
також і Туреччину.

Царгород. (Тб.) Про подорож сербського
престолонаслідника до Царгорода ніщо не звісно
в тутешних мірдатних кругах. Сі круги заявля-

ють, що ті відвідини могли би послідувати до-
перва після відвідин короля Петра, а сі послідні
відвідини не були би нині в пору.

Турецько-болгарський конфлікт.
Царгород. (Т. К. Б.) Донесенє про розору-
женє рідків потверджуєт ся, бо почали вже розо-
ружувати дивізії і видано одвітний приказ До
разу перевести розоруженє неможливо.

Третя дума.

Петербург. (Т. К. Б.) З кругів думи доно-
сять, що міністер заграничних справ Ізвольський
заявив, що свою мову, яку вже нині мав висло-
вити в думі, предложити ще раз раді міністрів до
заопінювання. Через те послідє знова прово-
лока.

Петербург. (Пет. аг.) Міністер війни предло-
жив думі проект підвищення офіцйської платні на
1909 р.

Поменшенє числа новобранців у Франції.

Париж. (Т. К. Б.) В звіті радикального посла
Жерво про військовий бюджет, предложенім вчера
парламентови, зазначено, що число новобранців,
здатих до військової служби, постійно помен-
шуєт ся. Доси вносили контингент рекрута
215.000 людей, а в сьому році спав на 210.000
людей. Як що се зменшенє і на дальше степену-
вати-мєт ся, то 1918. р. контингент рекрута ви-
нісуть-мє лише 182.000 людей. Стан жовнірів, що
обіймає дві браки спав в сьому році з 457.000
на 433.000. Референт заявляє, що треба для зара-
ди сьому поважному убаваню завести примусову
військову службу в А-жирі.

Аеронавтика.

Сен Обер. (St. Aubert surOrne.) (Т. К. Б.)
Вчера спав тут балон, в яким находили ся два
німецькі офіцери з Берліна.

Вашінгтон. (Т. К. Б.) Міністер війни дома-
гаєт ся, щоб встановлено до бюджету на 1909. р.
500.000 доларів на купно балонів до кермованя
та аеропланів.

НОВИНКИ.

Відкрите руської гімназії у Вишніици від-
буде ся торжественно в неділю, днь 22. с. м. У
часть в сім торжестві возьмуть всі начальники
громад, парохі, управителі шкіл, а також голови
Січії і руських читальнь вишніицького повіта
В самій Вишніици утворив ся місцевий комітет під
проводом управителя староства, п. Єжа, що займає
ся приготуванєм торжества. Надіють ся також
прибути руських послів. — Вписи до гімназії
відбудуть ся, як звісно, в днях 14, 16 і 17 с. м.

Причини до "слав" Луцка. Наші ревелю-
ції про ославленого прайдсиди Єронима Луцка
знайшли відгомін в кількох інших дневниках,
з котрих пр. "Słowo polskie" і "Галичанин", не-
мало очевидно вражені, старають ся хоч дрібчу
брудит сего "героя" прилипати до Українців. Нап
продуктами сєї українофобії переходимо до днес-
ного порядку, а повторимо лиш висказ "Głos u",
котрий про Єронима Луцка пише, що "був се
звичайний драбуга (gziezmieszek) і кишеневий
зłodзія". На блазеньку замітку "Słowa polsk-o-го",
було то Луцки був колись визначним діячем в
"українській партії", пише "Głos": "Вшеполь-
ський орган промовчує дискретно, що Єроним
Луцки був в 1900 р. виборчим агітатором "та-
да пародов-ої" (тоді "komitetu centralnego") в Кра-
кові, де агітував за Шаракдом-Крольовських про-
тив тов. Дашинського. Тоді Луцки стояв справді
"u szczytu swej sławy, wpruwów i materialnego do-
brobytu" (яких по донесеню "Słowa-a" мав зажива-
ти серед Українців). Не перший се і не послідній
видадок, — пише "Głos" — що "тада пародов-а"
наймає до поборюваня соціалістів звичайних
драбугів."

Аж вірити не хоче ся! Така нотатка появи-
лась в ч. 254 "Діла", описуюча як то з канцеля-
рії дра Я. О., адвоката в Д., патентованого па-
триота, в справі, в котрій, ціла розправа перево-
дилась по руськи, внесено рекурс по польськи.
Вже то до нікого не відносить ся стільки різних
претенсій, що до адвокатів-Русинів. Роблять во-
ни винні більше "деремщини" в народних справах,
та за се мають тую лиш потілу, що на кождім
кроці старають ся їх, чим лише можна, уколоти.
Як не було дра О. в Д., то не було там в суді
ні одного руського подання; а тепер єсть їх пару
тисяч. В дотиній справі позов з його канцелярії
внесено рівнож по руськи, і тому по руськи про-
вадженє справу. Провадив її концепіент дра О.
в цілости, так що він сам не мав а нії навіть
ближньої інформації, віддавши її своєму рутиня-
ноту і досвідченому заступникови. Судове ріше-
нє випало некорисно, і клієнт зголосив ся остат-
ного дня речення до рекурсу так що той заступ-
ник подкинував в послідній хвили перед замине-
нєм судового протоколу рекурс писареві, який
був тогді в канцелярії; а що той писарє уміє пи-
сати скорше і лучше на машині польськїй ніж
руськїй, потягував йому по польськи. Дра О.
векспедиував рекурс з кільканадцяти иншими
подаваннями, не вглядаючи навіть до него. Але най-
цікавійше се, що той пан, котрий "пустив до-
нос", питав сам перед тим дра О. о сїю справу,
а сей поясняв йому її, як вище розказано, і на-
віть зробив при нїм увагу своєму заступникови,
що належало написати рекурс по руськи. Чи се
поступованє вола дїє? — Дра Ярослав Олєсниць-
кий.

Адвокатська практика в судах. Міністерство
справедливости предложило оноді президії на-
рляменту проект закона, що змінєє приписи що-до
однорічної судової практики адвокатських кан-
дидатів. Міністерство пропонує, щоб відтепер з о-
глядом на змінені відносини, адвокатські кандидати
не відбували однорічної практики при краєвих
судах, лише шість місяців при судах повітових
в шість місяців при краєвих судах. На випадок біль-
шого занятя належить ся адвокатським кандида-
там в часі їх судової практики прошезе відшко-
дованє.

Виховуючі та опікунчі заведення. Як доно-
сять з Відня, правительство видало закон, що
буде предложенім парламентови, в справі опі-
кунчих і виховуючих заведень для сиріт від 14.
до 21. року житя. Утворенє тих заведень буде
поширено крім, а держава буде причинати ся в
одній третій часті до коштів вибудовань, ула-
дження та улегчення заведень.

Запомоги для цєков. Виділ товариства сьв.
Ап. Петра станіславської єпархії наділив з при-
ходів 1907 року: а) з запомогами зворот-
ними в церкву в Холміях квоту 700 коп., по
500 коп. церкву в Шидлівцях. Делятині, Кропи-
виці прилученім до Ісаяса, Звенигороді прилу-
ченім до Зеленої і каплиці в Кичері прилученім
до Глібокої, а по 200 коп. церкву в Милівцях і
Пшеничках; б) з запомогами беззвот-
ними по 400 коп. церкву в Вашківцях і в
Ціняві, а по 200 коп. церкву в Печерній прилу-
ченім до Жезанів, Болячуку прилученім до Пого-
ришівки, Кривішів прилученім до Когинич, Пше-
ничицях, Потічку прилученім до Святїна і ка-
плиці в Давидах, Зруб прилученім до Сторо-
жичів.

Зі Львова до Кракова в чотирох годинах.
З розпорядженя міністерства залізниць почато ви-

мінувати шини на лінії Львів-Краків, даючи ста-
лість замість дотеперішних залізних. Ся зміна
уможливить швидше курсуванє поспішних поїздів
(100 кілометрів на годину) замість дотеперішних
80). наслідком чого їзда зі Львова до Кракова
разом з перестанками на станицях потребає чотири
години. Виміна шин відбуваєт ся поступенно і
позволі, бо значний рух на тій лінії утворює
працю. Ціла робота, котру розпочато від Кракова,
має бути готова в 1913 р.

Садівничо-городничя вистава. У Відні від-
крито ювілейну садівничо-городничю виста-
ву в присутності архієпископа Райнера. Галичину
репрезентували в часі відкриття поміольо проф.
Ячевський з Кракова, радник Шишилович і ін-
спектор садівництва господарсь о-го "вариства"
Ліхавський зі Львова. Галичина бере участь лише
у виставі овочів, а сей відділ, що визнаєт ся
незвичайним добром десерових овочів, є побіч
садівничих відділів Тиролю, Сирії і Країни од-
ної з найгнірніших з цілої вистави. Корисно ви-
ріжнюєт ся особливо вистава галицького госпа-
дарського товариства Львова красови виставлених
грушок і краєвого садівничого заведеня з Залі-
щчя. Також звертають на себе увагу бірки
яблук з Рудника, Залуча, Косова, Кут і богата
збірка краєвої городничої школи в Тарнові.

З хроніки дефраздації. М-йсей Бляштин,
промисловець у Львові, вислав вчера рано експе-
датора товара Фішля Пекера до Празького бан-
ку при ул. Кароля Людвіка з векслями на 974
корон, щоб побрав задаток 300 корон. Тимча-
сом Пекер взяв з банку квоту 900 корон і більше
не вернув ся. — З Будапешту доносять, що вчера
арештувала поліція рахункового урядника магі-
страту Осипа Єнін-я, котрий разом з поміщиком
учителем Лашлю пролягом 6 літ сфальшував за-
галом 520 векслів на суму 100.000 кор.

Смоубийство на поліції. До Львова при-
хав перед кількома днями з Познаня молодий чо-
ловік, Йосиф Кабзінський. Зараз на другий днь
здівбав ся в місті з двома знакомими з Познаня,
котрі стали його гостити в своїх домах а навіть
просили, щоб у одного з них замешкав. На вели-
ке здивуванє вичитав оден з них того дня вече-
ром в найвишній познанській газеті, що бух-
галтер товариства "Rolnik" в Гнезні, Йосиф Каб-
зінський, здефраздував на школу того товариства
30.000 марок і вітк. Приятелі Кабзінського знай-
шли ся в немімлі положеню і тому віднесли ся
до дирекції "Rolnika" з запитом, чи ся вістка
правдива. На се прийшла відповідь з Познаня,
щоби Кабзінського сейчас арештувати. Півдмо-
лена поліція вислала свого агента, котрий, не
зрадкуючись, попросив Кабзінського до себе, де
ніби з ним хотіла побачити ся якась пані. Каб-
зінський пішов спокійно з агентом, але входячи
до будинку поліції, видко зміркував, в чім діло.
бо побув несподівано револьвер і стрілив собі
в голову. Покиданє поготівлє ратуничої станції
відставило його в безнадійній стані до шпиталю.
При ревізії не знайдено при Кабзінським крім
кількадесятьох корон більшої готівки. Дефраз-
дант числить 28 літ.

Крідж збіжжя. З Будапешту доносять: На
донесенє кількох членів будапештської збіжжєвої
фірми, що з магазинів бірки пропадають мішки
з мукою і збіжжєм, вислала дирекція поліції двоє
агентів, котрі прихопили на виносеню мішків з
друзевиц кораблів до човнів кільканадцятьох лю-
дей, між ними кількох старбових стражників. А
рештований провідник той шайки зłodів, Петро
Ілін, зізнав, що крадіж збіжжя управляли вже з де-
сят літ, а в послідній двох роках украденє збі-
жжє представляло вартість коло 180.000 корон. Лу-
чи за вказівкою Іліна, поліція арештувала кіль-
кадесять осіб, між котрим є також давайтьо ска-
рбових стражників. Найбільшу шкоду, бо на сотки
тисяч корон, наслідком тих крадіжєй потерпіла
пештська фірма Штрассер і Кеніг.

Конець "одчуженого редактора". В Чер-
нівцях отруїв ся Зігмунд Лео, одчужений редак-
тор "Bukowiner Volksblatt". Лео, пенсіонераний
насліджиком скарбовий, не мав ніякого впливу
на зміст засописи і був лише т. зв. Sitzredakte-
ur-ом, за що брав 30 корон місячної пенсії. За
те мусів відповідати за писаня відомих лише ре-
дакцій авторів і есенуально поносити кару.
Однак в послідній часях редакція давала за
часто привід до судових жалоб і Лео мав багато
процєсів. Се так його роздєнерувало, що скін-
чив самоубийством, напнєвшись значної смілк-
ости карболового kwasу. Мав 45 літ.

Відгомін гапоняні. Правий зас улний Га-
понових складомєвськє звизав — як доносить ро-
сійські газети — бувших міністрів графа Вітте,
Дурново та якогось Мануйлова-Маневича, аби по-
свідчили, що Юрій Гапон і Фелікс Рибніцський,
на котрого записані 30.000 рублів в однім фран-
цузьким банку, була ся сама людина. З того при-
воду виявили ся в тій справі деякі подробиці.
Перед другим stayingком гра. Вітте хотів, щоб Га-
пон вийхав з Петербурга. Повідомити про се
прийшов до Гапона Мануйлов Маневич. Він намо-
вив Гапона вийхати з Петербурга. Тоді Маневич
завів Гапона і Дурново на побаченє. Дурново на
тих сходах дав Гапонові чистий паспортортний
блякет, а Мануйлов Маневич записав на блякеті
призвище Фелікса Рибніцського. З тим пас-
портом Гапон і поїхав на варшавський залізнич-
ний дворєць. Там Маневич передав Гапонові
в пакеті 30.000 рублів.

Стршні катастрофи. З Гему (Вестфалія) до-
носять, що в залокі "Radwot" настала експло-
зія газів, наслідком чого погрібло сто кількаде-
сят робітників. — Коло Шефен в північній Аме-
риці ліни стовини двох товарних поїздів по-
грібло 12 робітників. — При-ственок двох по-
їздів коло Нового Орлеану погрібло 11 осіб, а
багато людей потерпіло раня.

Людоїдн в Конго. До бруксєльської газе-
ти "Derniere Heure" доносять, що перед кількома
днями затонув на ріці Конго корабель "Ville de
Vages". Тубилиці кинули ся сейчас на його залу-
гу і поубивали всіх пасажирів, Європейців і му-
ринів, злі їх. Сю вість приніс корабельний ма-
шиніст, котрий одинокий уратував ся з рук лю-
доїдів тим способом, що держав судорожно в ру-
ці люльку, звернену до дикунів, а ті, гадаючи,
що се револьвер, бояли ся до него приступити.

Оповідки:

Календар. Завтра, в суботу: Космів Д (лат. Сера-
фіна). Говзатра, в неділю: Акиндия (лат. Леопольда).

Піг дка. В суботу, днь 14. с. м. українськї
техніки з "Осиови" уладжують на "Бєсіді" у Льво-
ві вечєрніці.

З лязівської "Зорі". Завазовий Кружок тов.
"Зоря" уряджує днь 14 листопада вечєрніці з
танцями. Початок о 9. годині вечєром. Проситє
ся о численну участь.

Жєнска учительська семінарія і відлвова
школа ім. Шевченка, удержувані Руським това-
риством педагогичним, устроюють ві второк, днь
17. листопада, о годині 11. рано в великій салі
"Народного дому" ювілейний концерт в честь
пани Піа Х.

Ювілейний концерт пани Піа Х. відбуваєт ся
у Львові днь 17. грудня с. р. В концерті возьмуть

участь: хор академічної гімназії, хор питомців
духовної семінарії і хор сьвятоюрський.

На гімназійний курс в Яворові на кин-
жочку Краєвого Союзу кредиторного у Львові ч.
7777 вложими дальше: Симеон Кульчицький у
Львові 15 Корон, о. Волод. Гинилевич з Тисової
28-40, Іван Ждан 5, складка Мих. Лискевич в
Відні 5, о. Андр. Кочиркевич з Вислока 609, Ле-
онард Будзинський у Львові 10, Антін Гладі-
шовський у Львові 2, Іван Строконь Пермишль
4-20, о. Кость Гукевич з Кавєсени 20, Юрко Ва-
лякин в Миколаєві 5, інж. Юліан Мудрак у Льво-
ві 10, складка в Рудках 4-40, сов. Йосиф Куль-
чицький в Самборі 10, сов. Болєсл. Литинський в
Коломиї 3, дир. Соф. Недільський в Коломиї 5,
Уряд парох. в Наконечні 10, Мария Гоцка, Пи-
няні 3, Семен Хандога з Острова складка 300,
Карло Бокс з Стріліскі складка 4. Разом квоту
332 09 а з висланими вже 263 К квоту 595 09
корон.

В справі виборів до повітової ради в
Б б ці. Руська повітова організація політична в
порозуміню з мужиками довіряє бобрєцького повіту
і по розгляненю кандидатур, принятих на зборах
громадських відоручників днь 28. жєстия, за-
тверджує з предложених на тих зборах кандида-
тур слідующих кандидатів на членів повітової ради
в Бібрці: 1) Володимир Шпарович, п. к. началь-
чик податкового уряду в Б б ці, 2) о. Іван Ви-
ницький, парох в Залєсцях, 3) о. Михайло Бобов-
ник, парох в Суходолі, 4) о. Ян Сінгалевич, па-
рох в Романові, 5) о. Евстахій Бартків, парох в
Селєсках, 6) Дмитро Дикий, начальник громади в
Вершєвці, 7) Іван Прибила, господар в Романові,
8) Олекс Король, господар в Хілєвцях, 9)
Дмитро Коновальський, г сподар в Підгородцях,
10) Дмитро Дєндєрис, начальник громади в Віль-
х-цях, 11) Никола Гривай, мішанин в Бібці; 12)
Николай Мох, господар в Звенигороді. Визнаємо
асіх мужів довіря і громадських відоручників,
щоби тоту лісту в селах своїх оголосили і вибо-
рів поспішували. — За політичну організацію:
др Л. Чирнянський, Насколай Гривай, Іван При-
била.

З Н. Сєнча. Читальня "Просьвіта" в Н. Сєн-
чи уладжує в суботу, днь 21. с. м. в салі
"Робітничого дому" (залізнична колонія) аматорську
виставу "Діалекти Полтавки". Початок о год. 8.
вечєром. По виставі забава з танцями. Музика зе-
лєзнична.

На фонд приватних народних шкіл ім. О-
лєни Січинської зложили на кн. ч. 6000 Кр. С.
кредит. в коронах: Петро Полаца з Верболювєць
(збірка) 9-39, о. Порубальський за оповіді др.
Петровського 2000, Філімон Різник з Нарави
3-40, Іван Стрийський з Кичаня 2000, Арсєн Во-
лосєвський з Кравієц 32-94, о. Андрей Кочурке-
вич з Вислока 500, Стефан Пєлєхович з Стані-
славова 2-00, о. Бєлєн О. зі Львова 500, І. С.
зі Львова 100, Завар Очн за богословів Львів
360-00. Загальний стан 3941 К 79 сотиків.

Філія товариства "Просьвіта" в Станісла-
вові закупила на днь гарну реальність при Ли-
вовій улиці ч. 80, отже в найкращій та найзо-
ровішій часті міста. Ця реальність 60.000 ко-
рон треба зложити до двох місяців. Каменця тої
реальности буде служити приміщенєм трьом най-
численнішим нашим бурсам, що буквально тян-
ють ся по всяким рудерам, іменю бурсі сєлян-
ський, ремісничо-промисловий та учительському
інтернату. З огляду на те, що філія "Просьвіта"
не розпоряджує такою готівкою, звертаєт ся до
нашого патріотичного загалу з просьбою о поміч.
Дарові жертви, без або низькопроцентові позички
просимо всєлєзавишє слати на руки голови філії
"Просьвіти" дра Володимира Яновича, лікаря в
Станіславові, ул. Голуховського ч. 1. За виіл:
др Володимир Янович голова, Іван Волянський
секретар.

Вже вийшла нова збірка 14 новель талано-
витого нашого письменника Михайла Яцкова
"Чорні Кола" з передним словом до приятелів;
сторін 112 великої 8 ки

1040 14-20

Арт. слюсарська робітня
Мих. Стефанівського
у Львові, ул. Городецька ч. 43.
педпийліст виконувати робіт до черев я
рестів, громоводів, куль мідяних в огни з
очених, вікон, кручених сходів, проповідан
нів, огорожень, і пр. робіт, входячих в кр
посарства як найкращіше і по уміркован
пунях. 1962 20-

Замки
будете старатись
О ПОЗИЧКУ
особисту, гіпотечну
або на реальність
закадаєте безплатного
проспекту
Меллер І. Вугар
BUDAPEST, IX,
József utca 7.
Міжмистовий телефон
46—31,
1409 85—919

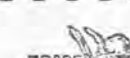
Ізда на Трієст до Нью-Йорку
і всіх місцевостей Північної Америки в рокиш-
но укладених першорядних пароплавах.
**Союзне австрійське акційне това-
риство плавби в Трієсті**
AUSTRO-AMERICANA
яко одинокое ав трійське пароплавне товариство,
котре на основі міжстерняльного розпорядження
з дня 31, цвітня 194 р. ч. 21.903 д стало упо-
важене до творення агенцій і заступництв.
Вовзник пояснень уділяють і поагаджують
продаж карт

Гольдлюст і С-на
в Кракові, ул. Любич 7
а також у Львові, на Обшоні 2, в Вржах,
Підволочиськах, Чернівцях, Надбережж, Ша-
1697 кові і провінціальній агенції. 7 52

THE VICTROL COMPANY
TRADE-MARK

Аматорам ГРАМОФОНІВ

TRADE-MARK
GRAMOPHON

Попадає ся до в дома,

що наш одинокий спеціальний склад гра-
мофонів і плейт з маркою «вишущий ангел»
уважительно у нашого генер. заступника
ЙОСИФА ВЕКслера, Львів, ул. Сикстуська 2.
Філія Краків, ул. Гродовька 71.

Просту жакати ілю т о алого цинкага і синю плейт
1087 франсо. — Центральна заміна плейт. 6—10

Нарешті маю!

Так сказав неюдина мати. Коли почувати, як її розрадувані діти багатіли на камінцях до будови і снів її будувати верстатом чимраз гарніші будови. А коли дальше побачати, що діти всі вийшли сабаки й шпашоті в кулі а ймають ся лише сею будовою, то с'яже сповідавало:

СКРИНКИ З КАМІНЦЯМИ ДО БУДОВИ З ЯКОРОМ

се найбільше почувачий і найбільшаний давунок. Давного віку матири, що хотіли зробити добрий досвід в гідяннм доручком і ділі не порадити, як те щоб зажадати найновіший пічник скринки з камінцями до будови

від ерми Ф. Ад. Рітера і Скар. надворних заставили у Відні (1. O. eng. gasse 16) і найновіші укладові гни Рітера, аби сповісти екзакти що найбільшій ішні з потім в найбільшій ішній купити. Богато ілюстрований пічник подіє доказаний опис кожної поодинокій скринки і поясненя чимого способу допівнення, при помочі котрого можна кждоу скринку в камінцях побудити. Під завулі тоб. ужити на охоронну марку ЯКОР.

ФІЛІЯ
ПРАСЬКОТО БАНКУ КРЕДИТ.
у ЛЬВОВІ,
ул. Карла Людвіка 29.
 Приймає грошові вилади
на книжочки щадничі на
5%
 аж до відкликання
 виплачує есентуально танож більші квоти
 без виповідження.
На касові асигнати
 по 5% за 8-днєвним виповідженням
 5 1/4% 30 " "
 5 1/2% 60 " "
 на жирове конто і в біжучім рахунку
 після умови.

69 ДИРЕКЦИЯ.

Выдаваль і адміцальний редактор: Александр Борковский

РУСИНИ!
Жадайте у всіх трафіках, торговлях і крам-
ницях лише **ТУТОК і ПАПЕРЦІВ** з першої
галицько-руської фабрики
Евгена Білінського в Збаражі.
85% доходу цієї фабрики йде на будову церкви в Севязі!
86%, на школи і бурси т.п. педагог. 10% а на вдовий
і сиротні по священниках 6%. — Даріть се покіпую: —
Сайд до ового!
785 30—?

Одніа для
Всѣхъ Духовенства и Вп. Пани
виконує
новозаложена руська робітня
Кравецький Базаръ
 під еірмаю
Теодор Худик і Сп.
 у Львові, ул. Коперника ч. 18.
 Великий вибір заграничнихъ матерій
 виконане солідне ціна найновішихъ
 журналів. 130
 „Кравецькій Базаръ“ достарчає такожъ цѣлѣ
 ковитє **готове умуштрованє для**
ученицѣ шкѣ середнѣхъ.
Цини приступні! **Свій де свого**

ошадите на цементі, як спровадите
 МАШИНУ ДО ЦЕМЕНТОВИХ ДАХІВК
 з наш і фабрики. Ми довели до того
 що наші машини до цементових да-
 хівок дають найкращу і найтравма-
 тійшу дахівку. Наші машини на-
 слідунок другі з легким успіхом.
 Машини продаємо від 6 0 до 18 0
 копеек. Просимо переказати ся.

Ігн. П. Волосевка і М. Стефанівський
 Львів, Сикотувська 62.

МАГАЗИН ФУТЕР
Ташмана Мозе-я Лев'в, Сикстуська 2.
 поручає
 на зимовий сезон ФУТРА, дамські, мужеськ., подорожні, куртки до пальованія, шапки, боа, ковпирі і зарукавки в найновішійх фасонах по цінах умірованих.

Найбільший склад в краю

оригінальних машин до шиття, гафту, до кравеччини і шия шкіртакож пончошковых машин.

Агентами не послуговуєся.
БУ. С Гафту безплатно.

Цінике даром і оплатно.

Мико́со Іва́ницький
механік і сшывальст

18 Львів, Готель Жоржів.

Охоронна марка: ЯКОР

LINIMENT. CAPSICI COMP.

замість даного

PAIN-EXPELLER

з *якором* 1496 7-42

загально відоме як найліпше умиряюче і приносяче
підступняк при простуді і т. п. дістає можна
у всіх аптеках по ціні 80 ц. 140 К і 2 К. Щоб
бути впевненим, що загально відомого домашнього ліку
теба брати лише оригінальний емпіричний в пухля-
ках в нашому охороненому маркою ЯКОР, бо лише
тоді дістаєш ся оригінальний виріб.

АПТИКА Д-РА РІХТЕРА

під „Золотим Якором“ в Празі, ул. Славскаго 5.

Рисунки позначки

Позір !
ТИТА

Загальною заісною фірмою. Заснована в 1870 р.
ЯНІВСЬКА МЕДИЦИННА РІХТЕРА
в ЯНОВІ (КОЛО Львова)

подає повніша звістка в цінах за родів віткого меду.

Мід дитинчий т. зв. четвертий, замішений в омаку, надіється сею
особливо для молодих осіб, жєнщини і дїтєй.
Уживаний по від регулює жовуток і помаже в травленю. Ціна
за ішту шампаньку 1 кор. 80 сот.

Мід десеровий т. зв. третєй. Напїй дуже смачний і здоро-
вий. Регулює жовуток, сміряє нерви, в у-
сїмъо члїстї гермогїї. Ціна за ішту шампаньку 1 80 сот.

Мід старий а la Malaga т. зв. дїяємъ Напїй дуже смачний
і здоровий, збожжєний до прєкрасної малягї.
Поручаєть ся його особам недокоронїм, прєкрасно заетимъ
аємъ члїстїмъ, в мїжочках неугах і всїх випадках де для
сміряємъ організму уживаєть ся малягї. Ціна за ішту шам-
паньку 3 кор. 40 к., за пів шампаньку 1 кор. 40 сот.

Мід прадї а la Malaga т. зв. гістоковъ. З чєс перекозанъ
ємоку єн чєо на варгєстє. У старпїх осіб ко-
дає сїмъ, сміряє організмъ, погуджує аєтєтї відомує кров,
прїмъ за тарїхїх неугах жовутокъ змїняєть неувїтїтїхїх наєд д-
кї і є напїємъ сєредкомъ на бєзєчїстїє. Ціна за ішту
шампаньку 3 кор., за пів шампаньку 1 кор. 80 сот.

В бєчцїх на атїрх члїстїх єс 10% дєшевїє.

Пратївїй лємє в єтїкоємъ **Янівськє медїсїтє**
єя Рїхтеръ.
Має члїємъ євїдоцтєв прїзнаєд, подїкї, вислїєдї
учєнїх і алїєрїє.

Поручає ся лєсєвїєї памїтї і нїшу єс в пожезїємъ

1652 4 10 **Янівськє медїсїтє Рїхтеръ.**

НА РЕВМАТИЗМ, гостець, постріл (іо-
хіно) і домана пору-
чає як ушмирати нестиране, від многих літ
дуже рівновоюдне, многими лікарями ор-
диноване і авторитетами признане

Linimentum Gaultheriae compositum

в правю зареєстрованю охороною маркою

„NERWOL“

хемія д-ра Юлія Францова, антиваря в
Тернополі. Ціна флакону 80 сот., 10 флако-
нів 8 К, не числячи опалюваня і оплатю. —
Тисячі подяк можна переглянути. Діаги на
день почтова висилка. Набути можна в кон-
дигі бльшій аптци, згідно в аптци хемія
д-ра Юлія Францова в Тернополі. У Львові
можна дістати в аптках: Мимохана, Dewesche's,
Гая, Лавовського і д-ра Піпеса Порятняського.

1338 10 -18

Від 1868 р. уживане

БЕРГЕРА МЕДИЧНЕ СМОЛЯНЕ МИЛО

поручене ємнаничними лікарями, уживає ся в першонамій часті європейських держав, з успіхом против всякого роду шкіряної висипки, особливо против поришки та тронички, вугор, висипки на і печеня шку. **Бергєре Смоляне мило** має в собі 40% деревяної смоли і вондї відрадноє в від усіх проких **смоляних мил** по торрорах. — При упертї, недугах треба спробувати дуже успішного

Бергєра Смоляно-Оїрковаго мило.

Як лагіднїше **смоляне мило** до уоужєня **вондї** нечистоти на лицї, против висипки на шкіри та голоти у дїтаї, як також євєріанє косметичноє **мило** до **милї**, купальнї до **модєрного умитку** сау жать

Бергєра Гліцериново-Смоляне мило

що істать в собі 35% гліцерину і є сильно наперєумованє. Далше як дуже добре **єредство** на шкіру уживає ся в **всїх** жьких умїюх:

Бергєра Бораксовє мило

особливо на веснянїх, остудї, опалєнє від сонця, угрї і вську мншу шкірну нечистоту.

G. Heil & Comp.

Цїна штуки кожної повнїшої сорта 70 с. разєм з поучєнєм як уживати.

Домагає ся треба в аптеках і лїкарних єкспедицїах вярзанє Бергєра **смоляного мила** та **уважати** на уїченє з боку охоронку марку і **підписє** **єфирє** **G. Heil. & Comp.** на кожнїх еткетцї. Премїованє почесними **мїдальї** у Вієнї 1883 і золотїх **медалєв** на виставї в Парижї 1900.

Всї мїлї медичнї і гігієнічнї **мила** марки Бергєра **явля** ємєсє в інструкції уживаня, доханї до кожної штуки **мила**

Дїстати можна у Львовї в аптеках: Якова Балзера, Карла Дала, Петра Мікоша, Якова Шпєса-Поранїцького Жєлєзничого Рукєра, К. Сєлєнєвського, К. Вієвєвського, Едварда Брїкєра, І. Пінєлєва, Сємєона Гал, Хрїс. Т. Зарївського в **Дрогобичї** Петра Мікоша і Сєм. К. Гріншпаня, Ф. Травєнєальєра, Ієвдєвона Фруктманя. — У **Вашинґтонї** в Ч. у аптекєх **ра** Емїля Вїльєра а також у всїх **галїцїйскїх** атт. 407 83—8

Головна висипка: G. Heil & Comp., Wien I., Steyng. 8

Родимці!
Генеральна торговля і продукція
(передати **М. Пасічнику**) Товариство з обмеж. порукою
Відень, 18/1. Theresienengasse 73.
порцеляна знаряддя господарські власної
фабрики в St. Katharinen, L. в Сьєрпі. Зна-
ряддя домашні. Т-варі благодійні, ману-
ФЕРТВИ англійські з аутентиком К 140, 170, 250 і 4
водостійкі з різними приборами К 450. Ножичі з 85 сот.
овні з шпильками від 240 за штуку (пл. м. Гави-оні)
ПОЛОТНА від К 640 за штуку (15 м). **МАТЕРІЯ**
в 3и сот. (фальскава) за метер **ПРЕКРАСНІ ХУСТИНИ**
вони, шпальці, атакуючі, човникові, шпатові
вони від К 180 за штуку. **НИТИ** (Harland Clark & Co
вкраїні. Вони індійські, а також, гарасійські і многи
надіають з усіх справат торговельні! — Кушани даємо по
найвищих цінах!

ва“ в Станиславові
 несла свій богато заосмотрений
товарів церковних
 р. на ул. Смольний ч. І, напротив ц. к.
 Головної пошти.

абір сезонів, хоруґа, чаш, кресети, шауки, ліхтарів,
 арів проросональних, ламп до вічного світла, обо-
 аюсто, солідних якісично та найдешевших чаш.
 до оправи. Чаші і намі знаході до золочених в огни
 в **Станиславові бронзісичі робітни**
 Дуґавича, обруса і біас десковне в правдіи ланної
 рабале і направале в в власній робітні кравецькій.
 і прібля і фодові до вибору. — Венкі замовляти
 — Богато признати за ямість і дешову ціну до
 ена на есгоричі міжнародній виставі в Карлсбоді
 м крестом і незалежно золотому медалю.
 ятія праборів шкільних і канцелярських, в великих
 отом для шкіл. — Знайді різничі, каші огнетревалі,
 — Пресмо влюєвати ся в члені товариства.
Достави в Станиславові. 1543 12—12

Парцеляційне Товариство
„ЗЕМЛЯ“
 у Львові
 ул. Сикстуська ч. 38.

Конто почт. шадн. 97.265. Адреса для телеграмів: „Земля“ Львів. Вписове 5 кор. Удїл виносить 200 кор. на сплату ратами місячними найменше по 10 корон.

Переводить парцеляцію маєтків в Галичині і Буковині.

Удїляє кредиту і помагає до узискання кредиту в інших інституціях фінансових на купно землі.

Завязує місцеві спілки парцеляційні до означеного маєтку.

Приймає вкладки щадничі на 5%, приймає також вкладки до обороту на значно вишій процент і до подизвокових інтересів за вповідженем після осібної умови.

На жадане всякі інформації.

Урядові години від 10—1-ої рано і від 5—7-ої вечером крім неділь і свят.

87 44—54

ДО
Амери́ки і Канади
перевозить найшорше
Лі́нія Кунард
Головне заступництво на Галичину
Львів, ул. Городецька ч. 99.
1609 Пояснення дають ся безплатно. 10—14

Безпосередна доставка
диванів по конкурентційних цінах.

Продукційне і торговельне товариство в Гедінгу
доставляє свої першорядні величаві дивани
з грубої шенїлі, рівнотічі, в не рівнаній якості
і чудових десенях, дуже подібні до правдивих
смирненських диванів, правдивої класки під
гарантією, просто до консументів.

Стінні дивани з шенїлі по 5'30 кор.
100 см. широкі, 200 см. довгі.

Литва 5 коп 30 сот.

Литва 5 коп 30 сот.

**Райкрасша окраса комнати, найпрактич-
ніший дарунок.**

Величаві перські візці, а також звірята, як пес, олень,
родина серн, лев, лебідь, лис і т. д. Ніші стінні дивани
включують першої якості, неприступні для во-
гкості і в найліпшу гігієнічну охороною протия
простуду.

Елегантні диванчики перед ліжко
з такого самого матер'ялу 1 кор 60 сот.

Лямбрекни, охоро і до вікон.
дуже елєгантні незрівняного виробу, по 5 кор. 40 сот.

Зи менші салєонов дивани
дуже елегантні перських і сецесійних звір'ях.
140 см шир. 0 довгі К 8 — 1'0 см шир 250 довгі К 11 —
1'0 — » 270 — » 13 — » 200 — » 300 — » 14 —

Намбж замовляючий будз якостію одушевляючий.
Висилка за пісяляплатою. Коли не до вподоби, виняток
с'я або звертає ся гроші.

продукційна
і торговельна спілка **Браммер і Штерн**
в Гедінг (обічч) к. 79 (Моравія).
Безчисленні признаія. 1899 2—7

Розклад залізничних поїздів					
важливий від 1. мая 1938.					
До Львова приходять з	рано	серед год.	по ноч.	вечер.	вночі
Кракова	6:50	8:55*	1:30*	5:45	9:50
Кракова	7:45	9:50	—	5:40*	9:50*
Рівне	—	—	1:10	—	—
Підляшчизн	7:30	12:30	1:15*	5:40	10:30
Червоноз	8:07	—	2:05*	6:27	9:50
Червоноз	—	—	—	6:40*	11:20*
Одеса-Славута	8:40	—	—	—	—
Колоні	—	10:30	—	—	—
Одеса	7:39	11:45	8:50	—	11:50
Пустомити	7:39	11:45	8:50	8:55*	11:00
Самбора	8:00	10:30	2:00	—	9:10*
Львів	8:08	10:30	2:00	9:10	11:45*
Райи руської	8:36	1:15	5:00	9:25	10:10*
Явора	7:10	10:35*	1:45*	4:50	8:30
Брухат	8:15	12:40	2:27*	5:30*	9:25
Брухат	8:58	7:25	1:10	5:45	9:55*
З Львова відходять до	рано	серед год.	по ноч.	вечер.	вночі
Кракова	2:56	8:25*	2:45*	7:00*	11:15
Кракова	—	8:40	6:13	7:35*	12:45*
Рівне	—	—	5:30	—	—
Підляшчизн	6:30	10:40	2:15*	7:45	11:10
Червоноз	6:19	9:25	3:28	—	10:28
Червоноз	—	9:10*	—	—	2:50
Одеса-Славута	—	—	3:40	—	—
Колоні	—	—	—	6:03	—
Одеса	7:30	—	2:25	6:43	11:28
Пустомити	7:30	10:35*	2:25	6:43	11:28
Самбора	8:00	9:05	4:00	—	10:45
Львів	8:00	9:05	2:15*	4:30	10:45
Райи руської	6:14	11:05	—	7:10	11:35*
Явора	8:58	9:15	1:25*	6:50	9:10
Брухат	7:31	11:05	2:30*	5:25	8:34*
Брухат	9:00*	12:41*	3:45	7:10	11:25*
Львівська вода	8:30	—	8:40	7:35	11:15

ЗАМІТКА: Послідні поїзди суч. печатані знаком * По-
 ному ідуть лише в період злітання львівської води.

до 100 в де 14/0 буквен и — в недейт і сьматих віх 1/0 до 50/0

„АВА“ — ТУТКИ з патентованим охоронником
здобули найвищі відзначення.

Виходить у Львові щодня (крім неділі і свят) о 5-й годині по полудні.

Перепишуть і ілюстрації приймають у Львові: Адміністрація „Діло“, Ринок ч. 10. Бюро газет А. Ольшавського, ул. Кітківського 2; С. Соколовський, Пасаж Гасманів ч. 9; К. Вульф, ул. Карла Людвіка ч. 28; — у Відні: М. Дукес, І. Волкелле 9, Р. А. Нейтхер, Nibelungengasse 4; H. Schalek, I. Wollzeile 11; H. Hassenstein & Vogler, Actien Gesellschaft, Karthausgasse 1. 18. у ФРАНКОФУРТІ: I. GAMBURGI & Vogler.

В Редакції, Адміністрації і Експедиції Ринку ч. 10. — Рукописи, звертають на них за попереднім застереженням, — Редакція не несе відповідальності за зміст.

ДІЛО

Число телефону 261.

Передплата на „ДІЛО“

в Астері: за квартал 44 корон
на рік 16 „
на місяць 5 „

у Львові (без поштової пересилки):
на рік 28 „
на квартал 8 „
на місяць 2 „ 4 с.

Подорожче число коміту у Львові 10 с.
на провінції 12 с.

Оголошення зачитані приймаються за 20 с. за одну стрічку ілюстрації або за 10 с. за одну стрічку тексту. — Подати і листи приватні оголошення читачів за 20 с. за стрічку.

Перепишуть і ілюстрації за ілюстрації платити у Львові.

Огляд діяльності галицького союму 1908 року.

Перша сесія IX. періода галицького союму, що протягнула ся від 15. вересня до 5. падолиста с. р., зістала відпочина. Перебита кампанія боротьби і праці заступників народних наказує нам по загальних критичних помічнях докладніше зрештустувати події політичні сего краєвого заступництва, аби на підставі дійсності достарчити не лиш матеріял до основної критики сучасних змагань правно-політичних в нашім краю, але також діяти до узasadненого вислуду нашої тактики супротив польської більшості соймової, що помімо ріжниць соціально-партиїних на внутрішній на зверх одноцілого фалангою против заступників українсько-руського народу та взагалі против змагань культурних, політичних і економічних нашого руського народу. З цього приводу подаємо предметовий огляд сегорічної діяльності галицького союму.

I. **Справа соймової реформи виборчої.**
По довершенні реформи виборчої до ради державної виступила справа реформи виборчої соймової на перше місце політичних питань нашого краю, та коли попередній сойм галицький не годен був її порішити, то станула она кінцем до послідній виборів соймових та під сим знаменем увійшли наші українсько-руські послы до нововибраного союму на підставі кривдячого куріального і посереднього права виборчого соймового. Чорними, кровавими шляхами зазначились ті послідні вибори соймові галицькі, та аби они остали в історії „останими“ виборами галицькими зайшла конечна потреба нового справедливого права виборчого соймового.

В справі реформи виборчої до союму краєвого піднесли перший голос наші українсько-руські послы внесенем посл. д-ра Евгена Олесницького і товаришів в предмет ухвалення зміни статута краєвого і реформи соймової ординації виборчої. Сей проект реформи соймової ординації виборчої, внесенний на першій засіданні соймовій, опирається на вітніх засадах: загального, рівного, безпосереднього і тайного права виборчого та головна зміна статута краєвого (§ 3) королівства Галичини і Володимирії разом з великим князівством Краківським, оголошеном як прилога II. патенту з 26. лютого 1861, В. з. д. 20, містить ся в отсій пропозиції постанові:

- Сойм складається зі сто шістьдесяти членів, — а іменно:
- а) Архієпископів греко-римо- і вірменсько-католицьких у Львові, р.-кат. князя єпископа у Кракові, греко-кат. єпископів в Перемишлі і Станіславові, рим.-кат. єпископів в Перемишлі і Тарнові. В случаю опорожнення місця єпископа або архієпископа єсть членом Союму адміністратор дієцезії;
 - б) ректорів Університету у Львові і Кракові і школи політехнічної у Львові;
 - в) презеса Академії наук у Кракові;
 - г) зі сто сорок вісім вибраних послів, а іменно:
- 1) тридцять семи послів з округів виборчих міст і містечок;
- 2) сто одинадцять послів з округів виборчих зложених з поодиноких повітів судових, — згідно груп повітів судових.

Дія вибору послів до союму галицького має бути установлений 140 округів виборчих: а) округи виборчі зложени з міст і містечок 1) — 29, та б) округи виборчі зложени з поодиноких повітів судових, згідно з груп повітів судових 30) — 140) з котрих округи виборчі 72) — 140) припадають на всхідну Галичину. З'поміж всіх округів, Львів вибирає шість, Краків чотириох, а прочі округи виборчі по одному послі.

Становище нашого народу до теперішнього союму зазначив посол д-р Ежен Олесницький проголошуючи, що сей сойм має бути послідній з дотеперішнього права виборчого; що його завданням є ухвалити лиш нову справедливу ординацію виборчу та уступити місце новому людському сойму, в яким наш нарід українсько-руський має найти належне йому заступництво!

За послом д-ром Евгеном Олесницьким виступив посол д-р Король з подібним проектом ординації виборчої соймової, а від польських послів вийшло однокое внесенне дня 8. жовтня 1908, поставлене національними демократами, послами Лео, Баталією і Рувоским в отсій зміст:

Сойм краєвий складається з 200 членів, а іменно:

1. 3 12 членів силою занимаемого достоїнства, а то:

1. СЕРІЯ.	2. СЕРІЯ.	3. СЕРІЯ.	4. СЕРІЯ.
Володимирів, Орлі . . . 2-20	Гінтер, Іст геогр. відкриті . . . 2-20	Кобиланська, Покора . . . 1-40	Вовчок, Нар. оповід. II . . . 1-60
Вовчок, Нар. оповідання I . . . 2-20	Ковалів, Гром. промисловці . . . 1-60	Гауптман, Віз Геншель . . . 1-60	Варшавський, Занеписи . . . 1-60
Будзинський Хл. посіпості . . . 2-40	М. Твайн, Том Соер . . . 3-20	Українка, Думи і мрії . . . 1-60	Бігелль, Фаєрбах . . . 1-60
Гайне, Подорож на Герц . . . 1-60	Мопсан, Горля . . . 1-30	Заєр, Легенди . . . 1-60	Галіцький, Поезії . . . 1-60
Горкий, Мальва . . . 1-60	Кримський, Пальм гіля . . . 1-60	Енгельс, Початок роднини . . . 1-60	Кримський, Лаговський . . . 1-60
Кавчик, Народність . . . 1-60		Франко, Сим казок . . . 1-60	
9. СЕРІЯ.	10. СЕРІЯ.	11. СЕРІЯ.	12. СЕРІЯ.
Кобиланська, До світа . . . 2-40	Зоха, Жеріаналь . . . 6-20	Мирний, Серед степів . . . 3-20	Ковалів, Раболови . . . 2-20
Заревич, Хлопська дитина . . . 1-80	Кюбиновичий, Подвинок . . . 2-60	Мопсан, Дина пай . . . 1-60	Мирний, Морозов . . . 2-20
Катренко, Пан Привола . . . 1-40	Стефанія, Дорога . . . 1-60	Самійленко, Українці . . . 2-40	Нижанковський, Співанки . . . 1-60
Кобиланська, Дух часу . . . 1-60	Тен, Філософія штуки . . . 1-40	Сроковський, Оповідання . . . 1-60	Сенбо, Австрія в 19 ст. . . 1-60
Кравченко, Росія . . . 3-40		Франко, Мисія, Чума і і . . . 2-80	Яцків, В царстві сатани . . . 1-60
17. СЕРІЯ.	18. СЕРІЯ.	19. СЕРІЯ.	20. СЕРІЯ.
Масперо, Старина Історія . . . 2-80	Лукінович, За Кадильну . . . 1-60	Левинський, Хмари . . . 4-80	Драгоманів, Листи . . . 3-40
Стефанія, Море слово . . . 4-40	Ковалів, Десерт . . . 1-60	Мирний, Морозов . . . 2-20	Кюбиновичий, Віз криди . . . 2-20
Толстой, Відроджене з томи . . . 3-60	Сторожинко, Марко проки . . . 1-40	Мартинів, Хитрий Павлик . . . 1-60	Франко, Зах. Беркут . . . 1-40
	Тичинко, Казка . . . 3-20	Сенбо, Австрія в 19 ст. . . 1-60	Фамілярний, Небо . . . 1-60
	Ферієр, Дарвінізм . . . 1-70	Франко, Полуйка . . . 1-40	Чехов, Зморо . . . 3-60

Політичні глоси.

Адміністративний скандал. — „Речеті гр. Бобринський“. — Іде для „ообама“ міністерський фотель.

Яснівський процес, який відбув ся минулого тижня в Станіславові, в багато більший мірі, ніж попередні процеси Чернівецький і Коломийський, насуває несеєлі уваги про „сторожів ладу і порядку“ в нашім краю. Бо коли в тамтих було бодий якесь зерно політики, то тут маємо чистої води адміністративний скандал, на оправдане якого нема абсолютно нічого.

Все те, що фантазував акт обжаловання і що „за рація матка“ повторили кожда на свій лад в судових справозданнях польські газети, буди-то цілу справу викликала „пешішнєна агітася“, — се спеціяльно в сім випадку, таке безглузде, що й на галицькій відносини того безглузда за богато. Одиноким „пешішнєну агітатором“ був хиба міністерський урядник з Відня, що обіцяв селянам переведенне регуляції відповідно до їх економічних інтересів.

Але в Галичині всему мусить бути вина „пешішнєна агітася“ і галицькі власті все мають на неї однакові способи. Вилучати до села військ, розвести велике слідство про найстрашніші суспільні злочини і кінче довести до судової розправи, хоч би при тім так основно оскандалити ся, як в яснівському процесі. Бо вже акт обжаловання спустив з тону, а розправа зі своїми кільканайцятидесяти засудами звела цілий „буит“ просто до абсурда.

Для національних відносин характеристичний спосіб ведення слідства. Жандарми і слідчі власті ведуть слідство по польськи, на сій підставі акт обжаловання вносить ся також по польськи і як дальша консеквенція ціла розправа ведесть ся офіціяльно по польськи. Все те для мешканців чисто руського села, а при тім села забитою в горах, отже не мають ніяких звязів з польськими культурними центрами — як сказав би польський культуртрегер. А з офіціяльних документів сего справу кожний набав ся перекопав, що Яснівці, се чистої крові Польки...

Цікаве також поступоване польської преси. Один справоздавець посилає одозвучні справоздання до всіх газет, а кожда газета доробляла свій власний сос „о агітаторач“, „wielkozielach“ і т. д. І мов на доказ „jedności narodowej“ сос виходив також одозвучний.

В тім адміністративний скандалі є ще одна дуже важна сторона: всі ті процеси, і Чернівецький і Коломийський і Яснівський коштують державу касу безліч гроша. Питаємо ся, чи боло викликане той гірш? Чи в нашім краю всі суспільні потреби так всесторонно заспокоють, що державна може собі дозволити на такий люкус, як викладане маса гроша в угоду ріжних адміністративних скандалів, які хотять за всяку ціну ввержати наш нарід в німім послуку і сліпим страху не перед законом, тільки перед самими собою, перед своєю самоволею?

Від коли гр. Бобринський по дорозі до Праги і з поворотом переїхав ся по Галичину, став першорядним знаменем української справи. Бодий так запевняє польська преса, яка пильно перепрокує кожне слово гр. Бобринського, сказане на тему „не было ибыть и быть не может“. Ось так тепер знов цілу польську пресу оббігає розмова гр. Бобринського зі співредактором газети „Goniec Wileński“.

На думку гр. Бобринського української мови ніхто не знає й не уживає. Є се просто видумана мова тієї годі. Галицьке населення говорить мовою малоруською, яка є тільки нарічем мови російської. Те наріче може бути уживане простонародом, гр. Бобринський на се вселаскавіше дозволяє і не домагаєть ся якогось нового указу з забороню вживати простонародного того нарічя, але для середніх і висшніх шків воно не вистарчає. Пам'ятаймо, що гр. Бобринський говорить не про російську Україну, а про Галичину, де „нарічє“ вже давно здобуло собі права горожанства в середніх школах і університеті.

Ось же одна „докз“, що російська мова є для нас рідна: Гр. Бобринський з пос. Романчуком говорив по російськи й той його розумів! Справді „поразительно“! Тільки ми готові дати гр. Бобринському ще ліпший доказ: винайти йому цілий ряд галицьких Українців, які навіть потраплять відповідати йому по російськи. Але таким самим способом можна доказати також, що російська мова є нарічем прим. французької, бо скількиж то знайдеть ся в Росії людей, що розуміють по французьки!

Тай загалом гр. Бобринський просто геній. Подумайте тільки: Наші польські „приятелі“ скільки літ живуть разом з нами і крім пустих фраз про „берліський впливи“ нічого не вміють сказати, а гр. Бобринський тільки переїхав ся по Галичину і вже запевняє, що знає, що на розлучанні „українськість“ в Галичині плинуть обильні берліські гроші.

Новий кабінет.

Голоси преси.

N. Fr. Presse підносить, що новий кабінет мусить піднятися впливом другого, неофіціяльного правительства, зложеного з провідорів партій, котрі конкурували о міністерські теси та хоча на разі не дійшли до своєї мети, не позбулись своїх мрій на будуче.

Новий кабінет має бути провізоричний та промостити дорогу парламентарному кабінетові, одначе аби він у короткім часі довіда до порозуміння або бодий завізання оружя між Чехами й Німцями. Сього домаганя не могло виконати багато давніших міністрів, а який провізоричний кабінет довершив таке велике діло, то він заслуговує на величавий пам'ятник, а не на димісію. А про те він має саме в хвильо свого найбільшого успіху уступити місце парламентарному міністерству. Та хоча урядницький кабінет не має той поваги й влади, як парламентарне правительство, то завдяку йому облекшило зобов'язанне клубів, що парламент ухвалити державні конеквенції.

Arbeiter-Zeitung з задоволенням констатує, що Гесмановий і християнсько-соціальної партії вправді вдало ся повалити міністерство, котре не хотіло розпочати пересійну боротьбу проти соціальної демократії, одначе він не спроміг ся на зложенне правительства, яке булоб податне його бажанням. В ненависти до соціальної демократії Гесман злукав на хвильо з'єднати національні сторонництва, але довести до тривкого прозруміння поміж ними не лежало в його силі. Місгерська криза показала, що по Гесмановій рецепті управління державою не можна.

Die Zeit підчеркує провізоричність урядницького кабінету. Без парламентарного міністерства Австрія булаб наріжена на велику небезпечу супроти поважної міждержавної ситуації. Тож і корона признає необхідність як найкраще устачувати парламентарне міністерство. Сю не бідність повинні признати також парламентарні партії та шляхом взаїмних уступок стремити до втижкоміреня спорів.

Після інформації „Zeit“ має бар. Бінерт знести до парламенту язикове предложенне в співі управління язикових відносин спершу в Чехії та потім у Моравії.

Polnische Korrespondenz подає, що в польських парламентарних кругах уважають за можливе продовженне урядованя провізоричного кабінету поза 1908 рік.

Орган п. Крам'я „Den“, признає, що в часі 18-годинних переговорів поміж партіями Німці склалися прийняти чеські домаганя в язикувній справі, одначе до згоди не прийшло з приводу

І! Небувала нагода зложити власну бібліотеку дешевим коштом!!

Кожду а якого подання серії, зложених з 6, 5 або 4 оправданих книжок, добіраних видань Українсько-руськ і виданничой Опілки, в номінальній вартості **заш 10 до 11 корон**, вищедає книгарня **за ціну тільки 7 корон** з тач, що замовлене треба прислати назавтра число серії **словими**. При надісланні грошей з гори достаємо послужки опшчєною поштою. Хто купує три серії відразу, догає в **додатку** одну книжку тог ж видання цілою власного вибору. Хто обавує ся спровадити всі серії, тому продовжуємо право знати на 12 місяців, так що протягом одного року на так користних умовах зможе придбати собі гарну власну бібліотеку. Замовлення приймає:

1. СЕРІЯ.	2. СЕРІЯ.	3. СЕРІЯ.	4. СЕРІЯ.
Володимирів, Орлі . . . 2-20	Гінтер, Іст геогр. відкриті . . . 2-20	Кобиланська, Покора . . . 1-40	Вовчок, Нар. оповід. II . . . 1-60
Вовчок, Нар. оповідання I . . . 2-20	Ковалів, Гром. промисловці . . . 1-60	Гауптман, Віз Геншель . . . 1-60	Варшавський, Занеписи . . . 1-60
Будзинський Хл. посіпості . . . 2-40	М. Твайн, Том Соер . . . 3-20	Українка, Думи і мрії . . . 1-60	Бігелль, Фаєрбах . . . 1-60
Гайне, Подорож на Герц . . . 1-60	Мопсан, Горля . . . 1-30	Заєр, Легенди . . . 1-60	Галіцький, Поезії . . . 1-60
Горкий, Мальва . . . 1-60	Кримський, Пальм гіля . . . 1-60	Енгельс, Початок роднини . . . 1-60	Кримський, Лаговський . . . 1-60
Кавчик, Народність . . . 1-60		Франко, Сим казок . . . 1-60	

5. СЕРІЯ.	6. СЕРІЯ.	7. СЕРІЯ.	8. СЕРІЯ.
Кюбиновичий, Віз криди . . . 2-20	Дерлиця, Композитор . . . 1-40	Вовчок, Нар. оповід. III . . . 1-60	Інграм, Політична економія 4-20
Орвач, Співаний світ . . . 1-60	Гасун, Голос . . . 1-40	Азрин, Аггар, процес . . . 2-20	Чайковський, Оповідання 2-20
Понтопіван, Із хат . . . 1-60	Карев, Фізія історії . . . 4-40	Виниченко, Повісті . . . 3-20	Франко, Воя сол-тис-от 2-20
Сторожинко, Література . . . 1-60	Франко, Поезії . . . 1-60	Вороженич, Над Прутом . . . 1-60	Ярошинська, Перекинчики 2-60

9. СЕРІЯ.	10. СЕРІЯ.	11. СЕРІЯ.	12. СЕРІЯ.
Кобиланська, До світа . . . 2-40	Зоха, Жеріаналь . . . 6-20	Мирний, Серед степів . . . 3-20	Ковалів, Раболови . . . 2-20
Заревич, Хлопська дитина . . . 1-80	Кюбиновичий, Подвинок . . . 2-60	Мопсан, Дина пай . . . 1-60	Мирний, Морозов . . . 2-20
Катренко, Пан Привола . . . 1-40	Стефанія, Дорога . . . 1-60	Самійленко, Українці . . . 2-40	Нижанковський, Співанки . . . 1-60
Кобиланська, Дух часу . . . 1-60	Тен, Філософія штуки . . . 1-40	Сроковський, Оповідання . . . 1-60	Сенбо, Австрія в 19 ст. . . 1-60
Кравченко, Росія . . . 3-40		Франко, Мисія, Чума і і . . . 2-80	Яцків, В царстві сатани . . . 1-60

13. СЕРІЯ.	14. СЕРІЯ.	15. СЕРІЯ.	16. СЕРІЯ.
Левинський, Хмари . . . 4-80	Кюбиновичий, Віз криди . . . 2-20	Драгоманів, Листи . . . 3-40	Короленько, Судний день . . . 1-20
Мирний, Морозов . . . 2-20	Мартинів, Хитрий Павлик . . . 1-60	Франко, Зах. Беркут . . . 1-40	Лепкий, Кава . . . 2-40
Нижанковський, Співанки . . . 1-60	Сенбо, Австрія в 19 ст. . . 1-60	Фамілярний, Небо . . . 1-60	Мирний, Літ люди . . . 1-40
Сенбо, Австрія в 19 ст. . . 1-60	Франко, На лоні природи . . . 3-60	Чехов, Зморо . . . 3-60	Толстой, Казки . . . 2-40
Франко, Полуйка . . . 1-40	Фрас, Нарис геології . . . 1-60		Шієр, Палестина . . . 3-60

17. СЕРІЯ.	18. СЕРІЯ.	19. СЕРІЯ.	20. СЕРІЯ.
Масперо, Старина Історія . . . 2-80	Лукінович, За Кадильну . . . 1-60	Левинський, Хмари . . . 4-80	Драгоманів, Листи . . . 3-40
Стефанія, Море слово . . . 4-40	Ковалів, Десерт . . . 1-60	Мирний, Морозов . . . 2-20	Кюбиновичий, Віз криди . . . 2-20
Толстой, Відроджене з томи . . . 3-60	Сторожинко, Марко проки . . . 1-40	Мартинів, Хитрий Павлик . . . 1-60	Франко, Зах. Беркут . . . 1-40
	Тичинко, Казка . . . 3-20	Сенбо, Австрія в 19 ст. . . 1-60	Фамілярний, Небо . . . 1-60
	Ферієр, Дарвінізм . . . 1-70	Франко, Полуйка . . . 1-40	Чехов, Зморо . . . 3-60

Книгарня Наукового Тов. імени Шевченка у Львові, ул. Театральна ч. 1.

в границях округів Боснії Герцоговини для переведення достаточної служби безпеки без обтягування жовнів, та щоб населення було в цілковитому спокої.

Сараєво. (ТКБ). Донесене деяких часописів про те, що з Босанського Броду видано кореспондентів "Темпс-у" й "Daily Telegraph-у" та заборонено їм пробувати на босанській території, є неправдиве.

Підвищені офіційської платні.

Відень (ТКБ). Цар санкціонував ухвалу делегатів. Вищу платню офіційів будуть виплачувати 1. грудня з датою 1. жовтня.

Польські антисеміти.

Краків. (Тел. пр.) Вчора відбули ся перші конституційні збори "Христ.-соціального Союзу" при участі понад 200 членів. Презесом обрано Мар. Домбровського. До управи ввійшло 9 членів з інтелігентів, міщанства, ремісників, купців і робітників.

Німці і Чехи.

Оломунець. (Тел. пр.) В неділю відбуло ся тут німецьке віче для зазначення ста овця проти славянської політики в Австрії. Д-р Лехер осудив політику концесій бар. Бека і заявив, що й до бар. Бінерта не має великого довіря. Згадав теж про становище Бінерта в Варшавській афері та про заходи Гессмана, щоб хр. соціяли загорнули владу в свої руки.

Оломунець. (Тел. пр.) Рівночасно з німецьким відбувало ся і чеське віче, яке було одначе о много численнішим. Хід віча був бурливий. Після віча пішли вічевице демонстраційно перед льокальним. Віча і счинили великий крик. Поліція розганяла демонстрантів. Тоді обкинуто є камінням. Поліція добула шаблі і покарала око-ло 30 людей.

Хаб (ТКБ). Відбули ся тут великі німецькі збори. Рішено домогати ся знесення язикових Стремезівських розпорядків. Учасники зборів уладили демонстрацію перед мешканем президента суду.

3 Росії.

Петербург. (ТКБ). Вістка про димісію міністра пр.-світи показала ся неправдивою.

Петербург. (Тел. пр.) Лідери уміркованих павих і октябристів відбули в суботу спільну нараду у урядника міністерства заг. справ. Гріса над становищем, яке слід їм зайняти до відповіді Ізвольського на інтерпеляцію про балканські події.

Ахінгельск. (Тел. пр.) Арештовано тайну печатку с.-д.-ів революціонерів з готовим складом часопису "Свєрєтчанка".

Поліжене в Ту-еччині.

Ца-город. (ТКБ.) Орган молодотурецького органу "Шурай Уме" доносить у вступній статі про занепокоєне, яке викликали військові доставки для Сербії і Чорногорії та заперечує вістку "Times-a", наче би Росія була пересвідчена, що Порта хоче поперти жадане Сербією економічне відшкодування від Австрії. В Молодотурецькій програмі нема зовсім такої точки.

Царгород. (ТКБ.) Оноді відбула ся у вел. везира вночі нарада міністрів війни і скарбу в ділі закупки воєнних матеріалів.

Ца-город. (ТКБ.) Загальне положене в державі викликає занепокоєне. Головно з Ємену, Ге-Ажас, Ірак і Мезопотамії надходять дуже занепокоюючі вісти.

Ца-город. (Тел. пр.) Досі вибрано до парламенту 96 послів з 60 санджаків. Між послами є 82 Турків, 8 Греків, 2 Вірменів, 2 Сербів, 1 Болгарин і 1 Жид; 35 послів належить до молодотурецької організації.

Смарт хінського цисаря і цисареві вдови.

Пекін. (Бюро Райтера). В п'ятницю о 5 год. по полудні помер хінський цисар Куангсуї. Перед смертю були признаки бжевілля.

Пекін. (Бюро Райтера). Померла хінська цисарева-вдова. Ізвіє її смерті оголошено вчора трі-літню жалобу.

Льондон. (Тел. пр.) Ходить чутка, що смерть хінського цисаря і цисареві-вдови була наслідком палатної усобиці. В Пекіні побоюють ся пожежних заворушень. Мешканці всіх консулів стережуть військових відділів.

Відень. (Тел. пр.) Віденський хінський консуль сдержав вчора з Пекіну вість про смерть хін. цисареві. Цисарева після сел телеграми умерла в неділю о 2 год. сполудня в 75 р. життя. Престоноснісний князь Пуї має два роки. Регентом буде його батько Хун. Який має 26 літ.

Либонь що ні. Я бодай в те не вірю. Х-ба би центральний уряд про се подбав так, як по-дбав про реформу гімназій.

Поки що наші середні школи то заклади тресури урядничого наробку. Х-баж не на те заведе-но мундур, щоб молоді привикли до ліберії, а щоб білий дівторі загородити вступ до середних шкіл?

Після інтенції нинішних керманців середна школа признаєна для дітей т. зв. інтелігентів, т. є. урядників. У тих дітей вже в крові по бітву уряднику містять ся завдаток лояльності, карно-сти і послушництва, те охороняюче серум від всяких... ізмів.

З такою одиницею тресура далеко леша. На їх погляд середна школа то варстат для про-дукції урядників. Інтелігентів, освічених людей нам до нічого більше не потреба. Борони Бже, щоб між середною верствою показали ся інтелі-гентні одинці. Се перший крок до заволодіння суспільного порядку.

Ремісники і хлопви крім знання катехізму покори і т. і. чеснот не потреба ні логаритмів ні астрономії. Навпаки, його треба удержувати в тій мірі, як сонце обертає ся коло землі, як за часів Йозуа. А коли наш край забажає чогось крашго-го, то достарчить сего загравниці.

Оже середна школа для дітей інтелігентів; для дітей ремісничих — ремесло; для хлопських плуг та вили.

Як з того велика шкода!

Як з дитини урядника виховить не раз сла-боукий урядник, вийшов би з него гарний руко-дільник, так навпаки з дитини ремісника часто буває недотепний ремісник, а з селянської незда-лий хлібороб, а був би з них славний чоловік ін-телігент, коли би мав спроможність вчити ся. І оден і другий, асильований ступити на фальшиву дорогу життя, почував себе нещасливим і завидує тим, що попали на свою владисту дорогу.

Щи би дати молодіжці спроможність ступити на владисту дорогу, треба їй показати відразу по-біч класичних мудрощів також і практичний ги-бель, пилу, пильник та молот. Тоді вийшли б таке, що син інтелігента став би не раз інтелігент-ним, вдоволенням з себе рукодільником, а син ру-кодільника чи хлопа став би славним математи-ком або астрономом, а бодай злібним та чесним урядником. Тоді й суспільність наша була би здо-рова та вдоволення з себе, а будучність краю світла.

Березняк 7 листопада 1908.

Контрреволюція в Персії.

Тегеран. (Тел. пр.) Російський консуль фон Гартвіг відіслав вчора до Петербурга, щоб по-бажано царя зложити звіт з положення в Персії. Мабуть ходить теж про остаточне відкликан-ня рос. консуля.

НОВИНКИ.

— До руської гімназії в Вишні, хоч як її пізно введено в життя, записало ся зараз першого дня вписів 47 учеників. Після дальших зголошень можна вносити, що треба буде відразу заводити два відділи першої класи. Зазначуємо притім, що святочене отворене гімназі-ї відбуде ся в суботу, дня 21. с. м. а не 22, як се в онодішнім числі "Діла" хибно надруковано.

— Ще одна інституція. В поміщені у 251. числі нашої часоп.-си справозданю Народного Комітету про стан фонду бл. п. М. Каганця по-дано між иншим, що з квоти того ж фонду ви-дано на друк виказу жертв, розісланого зі "Сво-бодою", 55 корон". Ся, дослівно нами наведена позиція разуконного справозданя послужила ре-дакції "Народного Слова" до вилучення ще од-ної інституції: заявляючи в ч. 139, що по замк-ненню складок, котрі наспіли і дальше ще на-дходять до неї на фонд Каганця, вона спорядити їх загальний виказ, висказує надію, що й вона "при тім дещо заробить, як заробило "Діло", по-чистивши собі за виказування жертв 55 корон". Оже, хоч справа так ясна, що, здавалось би, дальшого поясненя вже не потребує, мусимо ре-дакції "Нар. Слова" сказати на розум, що "Ді-ло" виказу складок на фонд Каганця містило і містить зовсім безплатно так само, як б гато інших подібних виказів. Колиж управа того фонду постановила своїм заходом і коштом спорядити виказ жертв на той фонд на окремих листку, що б його розіслати зі "Свободою" чи з иншою якою часописню, то річ ясна, що не ма-ючи власної друкарні, мусіла за друк заплатити, — розуміє ся, не нам, а друкарні; а що наша часописня також не має своєї друкарні, то й наша редакція в сій справі зовсім непричасна. Чи вже зрозуміло?..

— Австрійські міністерства. Новий кабінет бар. Бінерта є від 1867 р. себто від початку дуалістич-ної ери з черги 19-им міністерством. Число ресор-тів побільшило ся з той пори о міністерство ріль-ництва, залізниць, публичних робіт і трьох міні-стрів земельних, так що кабінет Бека мав вже три-нацять міністерських фотелів. По міщанським мі-ністерстві Аверсперга, що обійняло урядовне 24. грудня 1867 р., прийшло дня 11. цвітня 1870 р. міністерство Поточного, дня 6. лютого 1871 р. Го-гензарт, 30. жовтня 1871 р. переходове Гольцге-тана, що складало ся лише з урядників і зробило місце парламентарному міністерству Адольфа Азе-сперга 1871 р. Опісля прийшло 15 лютого 1879 р. переходове міністерство Штреммера, по котрим настало найдовше в Австрії триваюче міністерство Т-фого. В часі 14. літнього його життя минуло ся 17 міністрів, між ними перший раз три міністри землі. Дня 11. палатиста 1893 р. настало коалі-ційне міністерство Віндштігера, по нм тривало коротко (і в 19. червня 1895 р.) переходове міні-стерство Кільмансга, щоб 20. вересня зробити місце кабінету ославленого Бденія, що прова-див ся скандально 27. палатиста 1897 р. По нм пробував Гавч з чисто урядничим міністерством привертити спокій заколочений своїм попередни-ком, але вже 7. марця 1898 р. мусів уступити, а його місце займав Туз, що зложив кабінет з парла-ментаристів і урядників. І він довго не потягнув, бо вже 2. жовтня 1899 р. настало урядниче міні-стерство Кларія, потім 21. грудня 1899 п. пере-ход. ве міністерство Віттека, а 19. січня 1900 р. Кер-бера. В склад його кабінету входили виключно у-рядники, з винятком міністрів земельних, покликаних з парламенту. Кербер держав ся розмірно довго, бо аж 13. грудня 1904 п. звільнив його Гавч, ко-трого знов дня 3. мая 1906 р. звільнив Гогенль-ге, щоб вже дня 2. червня зробити місце міні-стерству Бека, котре наслідком двох реконструк-цій з'ужило найбільше міністрів, бо аж 20 в часі 23 місяців.

— Зми в краєвім відділі. Вибрані на сестиній соймовій сесії нові члени краєвого відділу обняли урядовань. На підставі зверженя краєвого мар-шалка член краєвого відділу М.-числав Онискевич, котрий мав доси управу V. департаменту для са-нтарних справ, обняв управу I департаменту для громадських, шкільних, театральних і фондів їх-них справ; член краєвого відділу д-р Ш.-м-н Бер-надіковський обняв управу V. департаменту для санітарних справ, а член краєвого відділу Іван Ки-ве юх обняв управу VI департаменту для справ сиротинського ф-на, жандармерії, військових за-веден і шупасов-х та судових справ, котрі доси ма-ав буши член краєвого відділу Ксенюфонт О-рмичов. В управі инших департаментів не зай-шли ніякі зміни, т. м. удержують дальше управу: III. департаменту для рільничих справ, крає-вого банку, бюро патрнату і елорачійних справ д-р Талей П'ят, IV. департаменту для дорогових і залізничних справ д-р Станіслав Димський, II. де-парт.-мент для справ фінансових, промислових, про-дежі соли і консумційних оплат д-р Володи-слав Яч.

— В справі історичної букви "ъ". Буква "ъ", котрої ми не можемо ніяк вивинити, котра від-іграла в нашому житті визначну роль, а на розви-ток московської партії і її літератури мала неабиякий вплив, не хоче зійти "з плачу бою". Ся буква розбила навіть сам московський табір на два табори, старі з "йором", молоді "без йо-ра". А знова на російській Україні ся поштова буква "играєть просвітительну роль". Прямо чу-дес доказує. Який вплив має вона на просвіту сільських школярів, нехай посвідчить праця одно-го школяра п. з. "Предлогъ у" съ "ъ". На сю тему пише Катериноларска "Новая Заба" в 581. ч. в статі п. з. "Буква у" съ твердымъ знакомъ". "Н Заря" висловлює подив, що багато учеників початкових шкіл на Кубані не могли класичні екзаменів, щоб вступити до новооткритої там гімназії мимо того, що одна з них видає нове граматичне правило "предлогъ у" съ "ъ". З приводу сел замітки появил ся в тій же "Н Зарі" (ч. 600) стаття д. П. Понятенка п. з. "Без-грамотность нашихъ народныхъ массъ", в якій до-кладніше і вірніше освітлене вище зазначений сумний факт, "Новая Заря" писала, що кубан-ських школярів через те не мож нічого навчити, що вони "гуляють по степу". На се не згоджує-ть ся д. Понятенко і пише, що не вистає шко-лярям замкнути степ, щоб отворити поле науки. Грамотности учить ся в рідній мові, і аж грамотні можуть учить ся чужої мови. Дальше пише д. П.-ко, що російські "обрусительні филологи", ви-шукавши кількадесят спільних російських і укра-їнських слів і приходять з таким апаратом в руці перед русское общество з теорією: "один народ". Д. П.-ко вишукує знова цілі апарати спільних слів з польської і чеської та української мови і каже, що через те могли ми і Чехи або ми і Польки творити один народ; та заявляє, що не "филосо-фія", але "политическія обстоятельства" хочуть

оправдати "философію" свої обрусительні тенден-ції. Але се не лежить в інтересі народної про-світи. І тому домагаєть ся д. П.-ко для України уко. школи, для Польщі польської і т. д. — В "Киевскихъ Вѣстяхъ" читаємо отсю новинку про-старе "ъ": Учителям початкових шкіл устюгсько-го, сольничегодського і ягєського повіта отсей офіційальний обійжик інспектора 4. району воло-годської губернії: "Дуже багато учителів на-вчили в офіційальних зносинах пропускать в письмъ знакъ "ъ". Дятого я, покорніше" прошу раду — объяснитъ відповіди учителям, що "ъ" покищо не виникений ще з "русської" граматикі і чезе те "самовольное опушение его ни при письмъ г-г. учащихся ни при классныхъ зачатіяхъ ни въ офіційальныхъ свідченіяхъ не должно опускаться". Інспекторъ Н. Офіцеровъ.

— Народна толпа вля" купила вчора шесту з-рядку каміньня в Стрию в ринку. Ся інституція має тепер свої власні режисери: у Львові, в Тернополі, Самборі, Сяноці, Снатині і в Стрию.

— Залізниця Львів-Підгайці. Нині рано виру-шив на пробу леший поїзд на ново вибудований шлях залізничній Львів-Підгайці. Шлях сел залізнич-ці ще не всім викінчений і тому поїзди будуть курсувати поки-що до Курович. До Підгайців бу-де заведений рух з початком нового року. Речен-ня заведення нрмального руху на просторі Львів-Курович залізнична дирекція ще не оголосила. Наступить се аж по нинішній пробній їзді. Комі-сія розгляне шлях і всі залізничні уладженя. Коли ніяка перешкода не стоїть-ме правильному кур-сованню поїздів, то леший пасажирський поїзд вирушить вже завтра 18 с. м. В середі виді тажко поїзд, що розвозе по станіях залізничній персонал. Нова залізниця буде виїжджати з головного двір-ця і обнімає отсі стації та перестанки: Львів, Львів-Підзамче, Лічаків. Лісичині (перестанок), Маріанка (перестанок), Вішніч, Підберізі (пе-рестанок), Гаї Чижіві, Германів (перестанок), Миколаїв і Куровичі. Скандаль є, що громада мі-ста Львова, котра поражено квотою партії члє-в будові тієї залізничі, головні задля двірця на Лічаківі, не постарала ся доси о відповіду до-зволу дорож з Лічківської уладі до того двір-ця. Тепер справа стоїть так, що як хто хоче ї-хати з двірця "Лічаків", мусить їзти диким, гли-нчистим та піскуватим яром, а бік від школи ім. Зиморовича, деїти ся під стімку гору, а в часі дощу навіть ломити карк. Фляком треба обіздати поза рогачку і платити "коптівкове". Про гр-дожене електричного трамваю до сего двірця нема бесіди.

— Підвищенє пенсій для жандармерії. З днем 1. грудня с. р. всі ті жандарми, що скінчили шко-лу для шарж і є командантами станиць, дістануть підвищу бор у на конвірі і дальшу доси зовсім ще неоновачену дистицицію. Рівночасно з днем 2. грудня має 100 цуцфів і титулярних вахмй-стрів дістати 200 корон підвищ. і платні. Кождо-го року по черзі буде діставати 100 згаданих шарж тажко підвишки. Розділ тіх під ішок на пооди-нокі краєві команди жандармерії наступить в процентовім відношеню до числа жандармів в мі-ру висулченя їт.

— Справа Шеметів. З Полтави доносять, що бубашого посла першої думи і члена думської у-країнської громади, Володимир Шемета переведе-но з арештантських рог в Полтаву до другого відділу муськевск-го психіатричного шпиталю для дослідку над ним. Його брата Миколу Шемета вже випущено на волю за кавцією 20,000 рублів. Обоє їх обжаловув, як звисно, в справі "Лубен-ської самооборони".

— Президент і віцепрезидент почт. Для ди-рекції почт і телеграфів у Львові систематизовано посаду президента в 4-й і одного віцепрезидента в 5-й класі ранги. Президентом іменовано дотер-пішого начального директора, Івана Любич С-фєровича, а віцепрезидента, радника двора Людвика Пікова.

— Студент шаєць. Російські газети доносять про те, як бідують студенти в Москві. Недавно оден з членів комітету запомогі бітним студен-там, ходячи по студентських квартирах, натріфив на незвичайного студента. Мешканця його було тиме: кутик в кухні — ліжко, закрите занавісю. "Чи маєте з чого жити?" — спитав член комітету. "Мую" — каже студент. — "А з чого?" — "Ля-ткою чоботи". — І справді студент розповів, що латає черевикі таким як і сам, людом. "А чи бо-гато запобляєть тим?" — "До 6 рублів на місяць".

— Дрібні вісти. Втис до ново відкритої де-жанові мужської семінарії учительської в Руд-нику над Сяном, до пригатованої класи і на 1 рік, в значено на дні 25, 26 і 27 с. м. Вступні іспити відбудуть ся 28 с. м. — Краєвий відділ іменував на місце Іполита Бгдана, що зрезигну-вав із становища прелдітєля надзвичайної ради краєвого банку, Аг. Горайскіго, дотеперішнєго заступника, прелдітєлем, а Стан. Єнджевичча заступником прелдітєля надзвичайної ради кра-євого банку. На шляху Перемишль-Ярослав пере-їхав дня 13. с. м. залізничний поїзд я-усь жен-щину, котрої доси ніхто не пізнав. — В будинку краєвого відділу скопач вчора з другого поверха на подвірє 24-літній студент прав і диорвіст кра-євого відділу, Здислав Бурдон і так тяжко потовк-сь, що в безнадійній стані відвезено його до шпиталю.

Оповідки.

Кодендар. Завтра, в середу: Балактовія муч. (лат. От-тона). Позавтра, в четвер: Павла еп., Клявді (лат. Єлисавети кор).

□ Репертуар руського те тру в Стрию. (Саля "Народного Дому". Початок 7 вечером.) В середу, 18 с. м. "Мари", драма в 3 діях Г. Ібсена.

В четвер, 19 с. м. "Чумаки", народна комедія в 4 діях Капенка Карого.

В суботу, 21 с. м. (відновлене) "Барон цига-нів", оперетка в 3 діях Штрауса.

В неділю, дня 22 с. м. "Мізіяка", чеський народний образ зі співаним Ал і В. Мрштїка.

Віторок, 24 с. м. "Фавст", опера в 5 діях а 6 виставах К. Гюнола.

□ З "Кружка правників". Пригадує ся тога ричам-правникам, що загальні збори товариства відбудуть ся дня 21 с. м. о год. 4. по полудні в III. салі університету. Просить ся о як най-численнішій участі. — Виділі.

□ Віче даяків з брідського повіта відбуде ся дня 30 с. м. в Бродях в льокалі "Міщанської читальні". Початок о год. 12 в полудне.

□ З Товмачів. Загальні збори товмачівського окружного відділу "Вільної Помочи гал і бук. учитель і учительок" відбудуть ся дня 8. грудня с. р. о 11. годичі перед полуднем в домі читаль-ній "Просвіти" в Товмачі.

□ В Гізізді м-сті відбудуть ся в неділю, дня 22 с. м. в сали громадського уряду вечерніч з танцями. Стрій візтовий.

□ Голос розпукі з Бережан. Виділі Філіп Руського Тов. педаг. благає всх ширих народо-любів і яриятелів шкільної молодіж, а перед усма Родимців з Бережанщини, щоб не забу-вали на Селянську бурсу, котра удірює в сім-році 34 синів крайно убогих селян, між ними 21

з І. і П. кл. гімн., а в грудні с. р. має заплатити ріжнич рат, такс і податків 559 К 88 с. На по-критє той довший квоти нема ані сотика, бо вже майже від піероку не впливають жадні, хочби найменші, жертви. — За Виділі: о. І. Кордуба, катихт.

□ Українська Громада в Парижі відкрила свій льокаль при Rue Thoinu число 14. Офіційна назва товариства звучить: "Cercle des Oukrainiens a Paris. Льокаль відкритий щоденно від 10 рано до 10 вночі. Секретар товариства уладує від 1—2. При товаристві образовалась "Наукова комісія", котра дає всякі інформації що до студий за границею, за зворотом поштової марки. Товариство ставить собі ціллю зложити в Парижі бібліотеку, призначену головою для тих наших ідейних одиниць, що доси несвідомо сидять там в організаціях російських і мало що доси зна-ють про українське питання. З огляду на таку важну ціль наша суспільність повинна підперти її змаганя, надсилаючи на руки д. Дениса Кучика, директора "Сокольського Базару", книжки при-значені для нас П'южадані назві бжувари і грама-тика нашої мови. Відкликуюсь до живіших од-иниць наших в краю, щоб заявили ся сею справою і горьчо її перзери. Адреса: Cercle des Oukrainiens a Paris 14, rue Thoinu, Paris V (France), — Виділі.

□ Ширть популярні брошури! Ще можна ді-стати в Народній Канцелярії отсі цікаві брошу-ри: 1) Діяльність парламенту заг. гол. в подат-кових справах нап. д-р К. Левицький. 2) Пер-ший рік парламенту заг. гол. нап. д-р К. Ле-вицький. 3) Держава а руське селянство, бесіда п. Будзиновск-го. 4) Народний Катехизм — всі по 10 сот. 5) Відвоженє сел. послості, внесенє п. Войнаковського. 6) Українці в москвоф-лі і 7) Із великих днів — всі 3 по 20 сот. Крім тєго "Русько-німецькі розмови, ціна 1 кор. На пересилку треба додати на 1 книжку 5 с., на 5 кн. 10 с., 10 кн. 20 с., 20 к 30 с., більше 60 с. Хто присилає перекладом, мусить до-дати 6 с. для листової. — З Народної Канце-лярії, Львів, ринок, ч. 10.

Урядові вісти.

§ Іменованє. Міністер скарбу іменував в ч.-с.-скретаря: д-ра Р.-м. Дичького і д-ра Р.-м. М.-рачевського секретарями міністерства, а кон-цептістів міністерства д-ра Із. Снужкевича і д-ра Мар. Немцевського віцесекретарями міністерства. — Міністер залізничнї іменував секретаря проку-раторії скарбу у Львові д-ра Збігнева Смолюку віцесекретарем свого міністерства.

§ Отворенє поштової склядніці. З днем 1. грудня с. р. отворит ся поштово склядніця із звичайним кругом діляня в місцевості Поріче ґрунтового, що лежить в окрузі дорученє поштового уряду в Любін велиім. Склядніця буде сполу-чена з поштовим урядом в Любін велиім шести-кратним на тиждень пішим післанцем.

Артистичні замітки.

□ "Наталка Полтавка" серед наших робітні-ків — концерт "Сокола". Багато з наших людей бжає по цілотижнеій праці розі ватись хоч в неділю таї блукає по всяких кінематографах, фотографіках, і т. д. мабуть не значно, що дея-кі наші товариства старають ся з великим накла-дом праці упримняти своїм людям недільний час і се їм знаменито удасть ся, краще чим чужим експлоататорам нашого гроша. Оноді прим. бу-ло у нас аж два селі спектаклі, що крім розваж-ки мали ще і глибоке значіє.

Наталка Полтавка" Кутяревського з музи-кою Лисенка виставлена робітниками нашими, що гуртують ся в товаристві "Воля", була оноді до-казом широй ідейної праці просвітної не лише самих виконавців, але тажко тих, що роботою сею кермують. Обовязком нашим, а головню нашої преси, є кріпко піддержати такі змаганя, бо ко-ристь з них неоспорима. Треба було бачити оду-шевленє збірної числ нно публіки, переважно з наших робітничих верств, серед котрої не мало було поляків і Жидів, що любували ся нашими гарними піснями, розумом і чистим серцем Ната-лки, характерністю Петра (п. Куц), мотарністю Миколи (п. Кухар), хитростію Вибороного (п. Ка-лимич), добродушністю простотою Терпелихи (п. Підліська) та ко-їністю найнижшого мо-сковського чиновника Возьного (п. Б.). Наталку грала п. Прахованківа. Прегарний голос, непо-хитна музикальність, симпатичний вишній вигляд, солідність і розумне виступованє ролі — от з більша прикмети сел обічючої сили. Усі до-строїлись до неї, грали складно, а деякі запезен-тували гарний матеріял голосовий (Куць, Кухар). О скілько нас інформовано, суть дальші вистави на приміті.

Кінцєрт у Соколі, получений з тяжкими, а дуже гарно і з гімнастичною прецизією викона-ними вправами на кони та пірамідами заслуго-ва на прихильну згадку х ч би через те, що могли ми почути аж двох Бандуристів, а те п. Хоткеви-ча з своєю бандурою, для нас все інтєресно і любою, та хор акалемічний "Бандурист". Оба співали гарно. Відзначились соліст-теор Козак та молоді композитори (пп. Б. Вахнянин і Арти-мович).

М. Волошин.

Пам'ятайте на партійний фонд! Поси-ляйте датки на Народний фонд!

Помітки.

Ем'ля Хромовська з Герасимовичів, вдова по уряднику намісничств, заосмотрєна сьв. тайна-ми усакоїла ся дня 19. жовтня. В. ІІ. п.І.

ГУМОРИСТИЧНИЙ КУТОК.

Один з "русських" депутатів галицького сей-ма", з огляду на результат виборів до Коляево-Виділу воісис doloris бідного лиса з граповідики про квасний виноград, по скінченій сесії сейму приходить леший раз в святоточім одягу до свого урядового бюро і витяючи ся зі своїми то-варішами питає:

— Ску равоіє zadowoleni z працу нашего сейму?

— Му же сейм zadowoleni, але рап гадє, зда-є ся, nie bardzo, — відповів на се президент ц. к. окружного суду, "господину совѣтнику и депу-тату".

— А ви, отче, переплачуєте "Діло"? — пи-тає одна пані сього сусіда-селянича.

— Ні, я тепер стракую!

— А то длячого?

— Прошу Вас, здержали мені присилку, за-являючи, що доки не вірніють залеглости, доти не будуть присилати. Се скандаль, щоб чоловіки за яких кільканацять корон залеглостий робя-ти такі десметки. А коли вони не мають до ме-не довіря, то я і залеглости не вірніую і обхо-джу ся без їх газети.

Щорічні і наочні дані за іншими видами
у Львові.

2-2

Родимці! пам'ятайте на селянську бурю
Бережанах!

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Mr. T. Парасковича
реституційна
теч для коний
се оданокє тепер у
всїх стайнях ужива-
не личних средств
для к нських ит.
Службєна, викруче-
ня, запалєня стєгна
і м'язів усуває в най-
коротшм часї.

Фляшка 2 нор. 20 сот.

Дїстати можна у всїх личних аптиках
і дрогериях. Де нема складу висилає :

Надворна аптика і фабрина

Mr. T. Парасковича
в Гутенштайнї під Віднем.

Цїни на всїх личних средств даром
в складах і просто.

1882-23

ває се людність міст і місточок, що мусить платити небувалі високі ціни за дерево на опал: — відчував се ще тяжше селянство, яке мусить грубо переплачувати дерево на будівлю, — а переважно зовсім є позбавлене можності уживати деревина на опал. Тимчасом в краю є ще дуже значні простори лісів в добрях державних, котрі можуть загально-краєвій потребі зарадити. Однак заряди тих лісів продають дерево лиш великим купцям і спекулянтам, котрі відпродают його людності за потрібну, або ще вищу ціну. Таким способом заряди ті зазімають вагу і задачі мамку державного супутня суспільности, — зазімають свій соціально-політичний обов'язок, — а піддержують і підпомагають визиск людности краю в користь спекулянтів. Супутнів того вносять підписанці: Високий сойм зволить ухвалити: Визнаєє с. п. к. правительство, щоби: 1) обмежило спекуляційну продаж дерева будівляного і опалово з лісів державних в Галичній в той спосіб, щоб людність селянська мала можність набувати в лісах тих кожного часу за дійсну ціну материял будівляний і дерево на опал; 2) устроїло як найскорше в безлісних сторонах краю відповідне число складів дерева з лісів державних; 3) знизило для транспорту дерева з лісів державних до тих же складів, зглядно також до місця замешканя купуючих партий тарифу перевозову на залізницях державних.

Предложенний виділом краєвим проєкт закону, нормуючого відношення правні сезонних робітників в рілльних і лісових, супротивний інтересам робітничим наших селян, був поборюваний нашими послами, з'осібна послом Скварком в комісії краєвого господарства, звідки не вишов..

Ц-р Кость Левицкий.

Кров у віденському університеті.

У віденському університеті пронеслися учора револьверові вистріли. Багато студентів ранених лекше й тяжше. З добутими шаблями урядувала вчора в віденському університеті поліція. Університет у центрі держави замкнений.

Отсе — найновіший скандальні події, які принесла з собою скандальна політика австрійського правительства в національній справі.

Італійці, сини однієї з найстарших і культурно найбільше заслужених європейських націй, відраду літ домагаються від австрійської держави, котрої вони є горожанами, своєї вищої школи, — так як домагається її руський народ, — австрійське-ж правительство ігнорує собі ті домагання, — так як ігнорує домагання руського університету, — ображене національне почуте переливається в пристрасть і в консеквенції доводять до „ultima ratio“ — до проливу крові. Може бодай кров завезиши на вазі, вплине на заспокоєне культурних потреб нації, коли домагання, резолюції й прошення ні на що не здали ся, — такі думки мусіли виринути в головах палкої італійської молодіжї та довели до подій, з приводу котрих голі не висказати жалю.

Нашу вчорашню телеграфічну вістку про віденські події доповняємо далішніми донесеннями. Коли в університетській авлі пронеслися революверові вистріли, серед німецьких студентів, котрі атакували Італійців настала велика паніка. Всі почали звертатися до виходу та прикликали поліцію, котра з добутими шаблями кинулась до авлі, окружила Італійців і багато з них арештувала. Визвано лікарську амбулаторію, котра розтаборилася на університетському подвір'ю та давала першу поміч раненим. Частина італійських студентів пішла до каварні „Wien“ коло університету; сю каварню поліція також окружила та арештувала там італійських студентів. Поміж раненими є чотириох ранених тяжко; їх відвезено з університету просто до шпиталю. Арештовано вчора 23 студентів, з поміж них трьох відставлено до карного суду, а решту полишено на вільній стопі. Університет до неозначеного часу замкнений. Вступ до університетського будинку дозволений тільки за осібними легітимациями.

ніщо інше, тільки „пруська інтрига“, одна з до-
ріг пруського завоювання в Східній Європі, один
з пруських способів на знищення Поляків
як „оборонців славянства“ перед германською
навалою“.

«Вказівки що-до тих доріг— пише Дмовський — дає заіло антипольський рух серед галицьких Русинів, зорганізований в українській партії, рух, який від ряду літ приймає сильно германофільську краску. Поведене провідників того руху свідчить про їх зносини з Берліном, в пруській пресі містяться вони заяви, в яких вирикають ся солідарності з австрійськими Славянами в їх протестах проти антипольської політики Прусії, а трапляюся ся також, що вони публично заповідали приїжді Прусаків до Галичини. Само пруське правителство не старється ся зібрати занадто великої дискреції в своїх відносинах до Русинів. Супроти розвитку польської сезонної еміграції до Прусії пруські власті постарали ся, щоб замість Поляків приходило на зарібки як найбільше число Русинів, між яких роздавали в Прусії агітаційні видання, остро підбурюючі проти Поляків. В тій справі Поляки були примушені аж жалатися в Відні інтервенції» (стор. 164).

Отже Галичина, се для Дмовського „часть Польши“ той годі. А инші не-польські землі колишньої Річі посполятої? Тут пан пресес польського кола в російській думі, заливаючи ся до ріжних гр. Бобрінських, пускаєть ся на дипломатию. Ось вона:

«Простір 1. зв. забораних країн (Литви і Українці), який лежить на сході, в свій новий добу, коли положене Польщі примушує її знов звернути свої сили проти заливу з заходу, не є вінні безпосередньо втягнений в ту боротьбу. З другої сторони не є се простір чисто польський — заселяють його інші племена, серед яких Поляки творять меншість. В нинішніх відносинах, по ослабленню так польськості через екстермінаційну систему російського правління а також через самостійне виступлення нових елементів, які до недавня були тільки етнографічним матеріалом, як передовсім Литовці, Поляки не можуть уже так відігравати ролі пануючого елементу. Не можуть вони засудити себе на знищення, як свого від них вимагають, не можуть виректи ся права організувати своє культурне жите по польськості і впливу на жите країни, який належить ся їм з огляду на їх чисельність, культурний рівень та економічну ролу. Не може виректи ся свого нарід, в якого білянісі тих пару мільонів земляків творить поважну силу і який з польського елементу на Литві й Україні одержав усе і одержує нині поважний долив до ряду робітників на ріжних полях... Польськість на тих просторах, більше згуртована в одних округах, а в інших розкинена серед чужого елементу, має велике значіне для національного жита» (стор. 260—1).

Як бачимо, історична постань Дніпровського має великий респект перед гр. Бобринським: не тільки не вважав Литви й України „польськими землями“, як се робить вся польська преса, не тільки зрікався ся в імені Поляків права до панування на тих землях, але навіть в угоду своїм „істинно-руським“ прителам нічого не згадує про український національний рух, як коли-б його зовсім не було.

Але Дмовський не даром „історична постать“, — ось як він „піддауріє Москаля“. Для Поляків на Лівій Україні жадає він дуже небогато тільки такого впливу на жите краю, який належить ся їм „з огляду на їх чисельність, культурний рівень та економічну роль“. Чи розуміють октябристські приятелі Дмовського, що се значить — не знаємо. Але ми в Галичині знаємо सदобрє. Се значить, що польська меншість повинна мати права політичної більшости, повинна бути власне пануючим елементом в краю. Хто розуміє польську політичну мову, для того не підлягає ніякому сумнівови, що власне се значить та дипломатична фраза Дмовського.

Так представляється польська політична думка, репрезентована провідником офіційної польської політики в Росії,

(Дальше буде.)

Небезпека для австрійського промислу.

Як се ми вже вчора подали, недільна рада спільних міністрів займала ся головно небезпечною котра грозить австрійському промислові й торговлі з приводу бойкоту австрійських товарів у Туреччині. Австрійські промислові круги та з ними й правительство справді занепокоєні шкодами, які спадають на австрійський промисл наслідком бойкоту. Австрійсько-угорське правительство глядає за способами, як протиділати небезпечі. Радили над сим у неділю спільні міністри. Оскільки з урядового комунікату про наради можна заключити, австро-угорське правительство наміряє перш усього розпочати „по доброму“ та в мировій дорозі нахилити турецьке правительство, щоб заливши протегувати бойкотову акцію. Щоб обминути навіть тини погроз, уладжено так, що в недільних нарадах навіть не брав участі міністр війни.

Віденська преса, обговорюючи результат наради, каже, що представлення австро-угорського уряду, звернені до Туреччини, містять у собі імовірно пропозицію користуватися для Туреччини на змину договору між Австро-Угорщиною й Туреччиною; а саме хотять признати Туреччині користніший митову тарифу з нагоди нового торговельного договору. Далі хоче Австрія підпирати Туреччину в переговорах з Болгарією.

Якби відповідь Туреччини в справі залишення бойкоту австрійських товарів не задовольняла австрійське правительство, то спільні міністри відбудуть другу конференцію, в котрій вваж б участь також міністр війни. Здагують ся, що першим репресивним кроком була би постановка, щоб з кожним товаром: кораблем Lloyd's і їх австрійськими портами турецький військовий корабель.

Уже зі сказаного видно, які клопоти викликала на себе австро-угорська держава наслідком нестворення Боснії й Герцоговини. В фактичній стані рішучий правдо-державний акт авенсії Вічного є змінив, ніхкіа реальний користий Австрії не ринів. Бо Австро-Угорщина була в фактичній і овним посяданю окупованих країв, — султанови ишав ся тільки титул. Тепер австро-угорський монарх „авентував“ собі тільки той титул — і вічного більше! — а за ту прикрасу і такі довгі і звучної титулатури заплатив австрійський про- и і торгівля вже міліони, платять їх дільше а мабуть ще довго буде платити.

Австро-Угорщина стоїть перед небезпечкою, до-
що за анекцією титулу суверенності над Бос-
нією і Герцеговиною підірвати її основи цілого
австро-угорського експорту і торгівлі на Сході.
Віснук доказує, що нездарна і пасивна Туреччина
не добувачи зброї й не пробуючи нічого «аде-
кватувати» від габсбурзької монархії, такі до жи-
вого може допекти своему судослову, котрий незду-
кає на велико-державну манію.

Заграничний огляд.

Перський шах сповняє волю народу.

Нині відчитано по всіх перських мечетах по ву проклямацію шаха, якої головні уступи зву- чать ось так :

Ми прирели скликати парламент до дня 1 падолиста. Ми були готові додержати слова. Коли однак представники люду заявили усно й письменно, що не бажають собі конституції, та коли те саме заявило духовенство і як ціле населення про сило, щоб парламент не скликав, то ми рішили сповнити те бажане, тим більше, що парламент є провокацією з огляду на постанови ісламу. Парламент на будуче не буде вже скликаний під ніяким pretextом. Помимо того ми видали відповідні прикази, щоб берегти справедливисть.

Шах Мугамед Алій, одержавши в спадщині по своїм батьку не тільки перський престол але й конституційний лад, спершу об'являв в останнєм одно і друге, а навіть записав конституцію. Пізніше однак дав ся спокусити примірови з найближчої до себе частини Європи — Росії таїм видав постанови, незвичайно обмежуючі права „меджелісу“. Але й на сім він не спинив ся та одержавши себе почотом російських козаків під команду полковника Ляхова, меджеліс розігнав та став десяткувати ради конституціоналістів. Вибух молодотурецького повстання в Турції і його перемога над султаном, Абуль Гамідом, додали духа також і перським конституціоналістам, які згуртували свої сили в місті Тебризі. Невадчі шахові військ, його скрутне фінансове положення та представлення Англії й Росії, які „опікують ся“ Персією спонукали остаточно шаха до того, що він не лиш об'являв привертнути конституційний лад в Персії, але навіть визначив точний речення, коли мав наповно зібрати ся меджеліс.

Вставничі в перські відносини відразу відносили ся доволі скептично до сей обіцянки перського Алягового помазанника, який надто дбає, щоб для його підданців не вишло яке лихо через конституцію. От і став він думати-гадати, чим ближше надходить речення скликає меджлис, тим більше мішніли сумніви шаха, чи слід йому додержати слова. А тут ще й почав „нарід“ себто багаті купці та реакційні духовники простати шаха-добрягу, щоб він не привертав конституції. Хоч протиконституційних демонстрантів гонив шах у себе на окремих принятих, то треба бути хиба злосиним, щоб припнискати, що ті всі демонстрації замовляють для себе високе перське правительство. Ну й остаточно ставала справа на тім, що шах видав горі наведену прокламацію, в якій заповідає, що скликає парламенту є виключене, розумієть ся, з огляду на добро народу.

Та хоч шах неаби який проворний, то сим разом не проявив великої оригінальності, бож адреси "народу" проти конституційного ладу си-пался за тисячоліття вже в Росії. Тількиж "батьощі" М'яколі годі аволити волю своїх підданих на такі широки розміри, як отсе робить шах, який — шо мимоходом згадаємо — в інтерпретованю поста-нові ісламу розійшовся ся сим разом з турецьким султаном і швейком ісламв.

Шах ще й в нинішній справі наслідує російський примір. Перські патріоти організують погроми проти Вірмен за те, що кількадесятів Вірмен попирає провідника перських конституціоналістів, Сатур-Хана та остає з ним в таборі в Тебриз.

Зав'язання шаха про те, що перський парламент більше не буде скидакий, свідчить про «добру волю» шаха, але непомилність його в сім случаю готова сильно скомпромітувати ся, бо Англія мабуť не прийме мовчки пощощини, яку завадз їй шах зломанем свого слова що-до скидання парламенту. Для приличности заремонструе проти сеї прокламациї мабуť також і Росія, яку лудить з Англією договір про Персію. Крім того не треба забувати, що й перські конституціоналісти розпоряджують деякою силою, якою бувають старати ся поучити свого володаря про власиу волю народу. Се-ме вишніш депеші доносять, що приклонники Сатур Хана добули важну точку, місто Моранд; син губернатора, Шулганізам, який

боронив міста уступив побитий до Хрї.

В дальшій дебаті над реформою державних фінансів заявив барон Ріхтгофен іменем партії консервативної, що вона загалом згоджується на нові податки за виїмком податку від спадщини. Соціалдемократ Герр виступив проти податків посередніх, а за те домагався як покриття нових витратків відповиним підвищенням податку спадкового та заведенням державного податку від майна. Князь Гоцфельд ім. державної партії виступав проти горівчаного монополії й податку спадкового, а за те домагався оподаткування : то не лише електричної сили але й всякого природного жезла сила.

На суботнішнім засіданні замітив центровець Іос. Шпан, що переведення планів державного секретаря було б отримане з щорічним обтяженням населення 9-ти мільйонами марок, а пос. Дзембовський еквівалент на те, що як се сказав Рувіє — ніка держава не є так багата, щоб могла рівномірно дати і про сильне військо і про сильну валюту та ще й про охорону робітників. Впрочім заявляв, що не має довіри до правління, яке не дає рівних прав виборчих для населення, а до того застосовує націоналізм і суспільні ріжнїї.

на засіданні національної конституційної ради. На вчорашньому засіданні парламенту закінчив ос. Вімер (партия вільнодумно-людова) правління, що воно порушило рівновагу державних інтересів через марноване соток мільонів на антипольську політику і на військові та жадав конституційної поруки за ведення політики і порядкування фінансами. Пос. Шрадер виступав теж проти розповованих реформ і заявив, що я реформа обійшлась в 1913 р. державні довги о 1 мільярд. Мін. скарбу Райнбабен полемізував з попередніх і бесідинками, а окремо заявив ся, що за туюмовим оподаткованем.

НОВИНКИ.

Де живемо? Ми вже кілька разів вказували на безпризорну depravaцію польської суспільності від найнижчих до найвищих кіл, ідучи з рабів з інквізиційською русоїдністю польських удів на точі \$ 305 к. з. з приводу аттестату Сієнського. Такого культу денунціяції на Русинів, яку управляє своє року вся польська суспільність Галичини, палаючи жаждою коли не почерпувати, то бодати всадити кожного Русина чи Русинку криміналу, не знає новочасна історія. Подібні прояви depravaції і морального злочинства цілої суспільності бували, і то дуже рідко, хіба в середовищах або в старинних часах, як се влучно зазначає „Monitor“, пишучи в числі з 22, с. м. таке: „Коли Русини державу в останніх віках її існування точили як деморалізації і наглядний був упадок, римські цісарі, думаючи, що Стразом і дозою вимусять для себе послух, удержували ці-

ду ватагу драбів, котрі займалися вищукає-
ннєм вільнодумніших горожан. На тих роблено до-
сєня і заряджувано проти них процеси о злочин-
сєні образи маєстату. Шчєнебудь, найменша дрібни-
ца образи маєстату. За інквізиційнє ма-
ють чє як сєйчас процес і кримінал. За інквізиційнє
сє, робив донєсєне до трибуналу сєв. інквізиційнє,
щє дана одиниця єрєтик чє чєричани і зарєз по-
паки то ї, „славєтної“ інституцій лєкувала його до
тєрии, пєддавала тортури і відбувала сє процес
о „образу рєлігії“. Тє часи людєство прокляло як
„часи упадку і зєзєрєня людєського духа“... Тут
наводять „Monitor“ звєсний нашим читачам факт,
щє двє сєсидки у Львові, Полька (п. Зисєкава)
Русинка (п. Скрєнєвичєва), посварили сє о якус
дрєбницю і Полька задєнуциювала Русинку до
прокураторні о тє, щє та Русинка перед пів роком
мала „похвалити“ дїло Січинського. Справа скін-
чила сє очєвиднє засуджєнєм Русинки. Інший
факт: Іван Борч, спід Чорткова чєтаючи в Сїль-
ський читальни з римськєй історії, дє була мо-
ва про убитє цєсаря за тє, щє кидав людий на
на жир лєвам, тиграм і т. п., відозвав сє: „Добре
так всєм тєравам, Добре і Потоцкому“... Зарєз
знайшов сє „приятєлє“, очєвиднє Поляк, котрий
донєс про висєзак Борча до прокураторні і оста-
точно Борч „зафасував“ три тижнє арєшту. Або
такий факт: Перед карним судом у Львові вєла
сє тамтого тижня розрєзєва проти Васєля Воло-
сєцького, єлєзничного кондуктора, котрий мав ви-
сєказати сє на вєстку про убитє Потоцкого, щє
„йому давнє сє належало сє, бо то був...“ Задє-
нуциював його єлєзничний стражник А. Гожина.
Обжалуваний виправдє сє вини, кажучи, щє його
обжалувано на пєдставі неправдивих інформацій.
Розрєзєва відложєно, щєби покликати нових свєд-
ків. А трєба зазначити, щє дєнуциують Русини
нє лишє індивідує з низших кругів, ає й з кругів
висшєй польськєй інтєлєгенції, як судий, адво-
кати, лікарі, профєсори (навєть унїєрситєту) та
вєскі інші урядники. „Вє послєдних часах — як
пишє „Monitor“ — вє судах у Львові і на провин-
ції намножило сє безлїч таких процесів о похва-
лювання дїла Січинського. Уважєючи на розбрия-
ний від якогось часу прокураторський оловєц,
нє можємо сказати того, щє кожний вільнодумний
і постєловний горожанин відчувєва, чєючи про сє
процєси. Всєх тєх алєлемємо до тих горожан, в
котрих руках спочивєва вимір справедливості і
права вноєня обжалувань. Чєйжє ви людє інтєлє-
гентні, котрі щось читали і чогось навчили з
історії. Віртє, щє такі процєси лишє ганьбу при-
носєть сєспільности і наразєють її на посмєхо-
виско, так як нїмєцькє судівництво вєразили на
сорєм процєси, які зарєджувано о образи цєсаря
Вільгельма. Та вєксєция горожан „неправєовірих“
і „неблаготадєвних“ нє викоринєть поглядів з їх
мозків тих думок, котрі нє мїли для якоїс частини
сєспільности, щє бажєв надавати тєм. Ні, хибє
лишє створити глєбшєу їдь в їх сєрци, тим більшє
ненависть, глєбоку а танєну! Здорєв, силні,
живєнні сєспільности таких процєсів нє роблять,
бо занєсєть вєни страшно сєредновєчичною. В ін-
тєрєсі сєспільного здоровья, в інтєрєсі народної
чєсти і в інтєрєсі наших будучих вїдноєси в крає
лєжить: зробити концє тєх процєсам! Нє дайтє
сє, пановє, пхати божєвільним вєшєхполям, ко-
трї тількє нещастє, тількє нєздєловєна, тільки їдє
та ненависти створили в наших краєх. Нєхай судів-
ництво станє висєко понад партіям, нєхай нє
лишє судить пієлєжєрєтєй бєвки права, ає нє-
хай пєднєсє сє понад низькє течії і стрємління,
нєхай горожанським почувєнєм проводить цїлїє
сєспільности“. — На жалє голос „Monitor“-а, як
і вєзгалї подібні інші для польськєй сєспільности
сє „голос волєючого в пустинє“.

§ 305 без жіття. Повітовий суд у Львові засудив оної редактора „Громадського Голосу“, п. Волосенку на 100 корон грошової кари за поміщені статі з похвалюванем для Січинського. В подібній справі відбувається ся нині розправа против редактори „Мети“, п. Старосольської. У Відні засуджено відвільного редактора „Чорної Реди“, п. Ференчака на 60 корон грошової кари за поміщені статі з приводу убитя Потоцького. З того самого поводу відбуде ся у Відні дня 9 грудня с. р. перед трибуналом присяжних судіїв розправа против п. Михайла Лозинського, котрий помістив у віденським журналі „Wohland für Alle“ статтю в справі атентату Січинського.

— 3. „Учительської Громади“. На другім засіданню виділу товариства „Учительська Громада“ у Львові, що відбуло ся 20-го с. м. порішено: отсі важніші справи: 1) Переведено остаточне уконституюване виділу вибираючи містоголовою п. Л. Сада а другим секретарем І. Раковського, так і склад і розділ функцій виділу такі: голова товариства: М. Грушевський, містоголова: Л. Сальо, касиєр: В. Білецький, секретарі: О. Розпільський і І. Раковський, виділові: о. д-р С. Юряк, д-р І. Коляч, А. Алишкевич і о. кат. Л. Лужнацький. 2) Принято до відома уконституюване львівського учительського кружка; в склад його управи входять: голова радник Ед. Харкевич, члени: Іл. Кокорудз і Ос. Янів, відповідники виділу: референт д-р І. Коляч, та А. Алишкевич і в. Раковський. 3) Рішено: а) заложити філії і кружки товариства у всіх місцевостях, де є до того відповідні умовини; б) приступити до з'являти до міністерства просвіти меморіал в справі заснування українського університету у Львові; в) збирати матеріяли до розсліду стану нашого шкільництва і публичного виховання; г) наважати носини з усіма товариствами учителів висших шкіл в Австрії.

— Печери в Кривчу. В сали руського „Соко-
да“ у Львові вголосив минулої неділі п. Клим
утковський інтересний відгук про відкриті со-
вою печери в Кривчу. Подавши коротко історію
відкриття, перейшов до чисто наукових своїх роз-
ділів. Для зрозуміння річи виложив, як з магні-
єльної огневої маси) формувалися верства,
дальше які маємо теорії про їх утворення та ду-
же цікаво виклав, як з творчих ся чим раз
овших верств поставало і поступенно розви-
ало ся жите, демонструючи притім образами
камініюти з кожної формації. Вітак перей-
ов до характеристик будови Поділля, опису
ривча в вікни подав докладний опис гори, в
кій знаходять ся ті печери. Пояснивши геоло-
ичну будову сеї гори переходив поодинокі кож-
у верству, з яких вона складається ся, а спиня-
ується над верствою гіпсу, виклав, в який спосіб
усили повстали в тих покладах гіпсу печери а в
сечах сталактити, фіранки та кристали, а вікні
чому нема сталактитів. Рівночасно показував
речуді окази асского рода кристалів, які лиш
ам знаходять ся. При описі будови самих печер
емонстрував фотографіями, які поробив в пече-
ках, зправляючи в подив своїх слухачів, котрі по-
кінчаєм відгукти нагородили його заслуженими
плесками. Голить ся зазначити, що печери в
ривчу се найбільшій з печер в гірці, які знамі-
си на північній стороні.

— 3 просвітній організації. Пишуть нам: В
реховичах долинянського повіта відбуло ся захо-
п. Осипа Мацегана, управителя таргакта, і п.
сила Винника, студ. прав, отворене читальн.

*) Характеристично, що Дмовський говорить про «обставини, сприяючи розвитку національної праці» та про «потуги в розвитку національної культури» при «здорових суспільних відносинах і походяться звідси „анатомічних“, при умнім економічній стані», при «вичині спосібних» за приводу країнського питання і т. д. Коли такі обставини можна називати сприяючими для розвитку національної праці, то доступу національній культурі, то та національна культура, що існує справді дуже своєрідно, суспільну верність, а до того ж, що суспільність за своєю, мислячи прихизати слова Карла Маркса: „Nationalismus ist die Liebe, die mich mit den Stammeskörpern meines Landes verbindet, mit den Beleidigten meiner Sitte und mit den Schändlichen meiner Sprache“.

Число телефону 261.

Держимата : нещастіє на іноземні плати!

langul.

доставник централі закупу для офіцирів і урядників

Як бачимо, се „монументальне“ урядове видання не анехтувало в жадній краї жадної кравецької мови, анехтувало лише в найближчій „коронній“ краї в Галичині мову руську, мову половини населення, та на Буковині — крім мови румунської — теж мову руську, мову релятивної більшості населення!

Се оден доказ більше, як австрійське правительство відноситься до руської мови і взагалі до руського народу, як воно бачить в Галичині лише польський край і польський народ. Податок майна і крові, стяганий з руського населення, пол олет; але така пр. дрібниця, як зеліничі білети в руській мові, се лежить ніби то вже поза властью австрійського міністерства! А тепер знов і се „монументальне“ видання!

Чи ж може се хто з Русинів повірити в добру волю і безсторонність австрійського правительства чи навіть у „прихильність“ до руського народу, так часто — в якійсь потребі — висловлювану тим чи сим міністром або її президентом міністрів? Чи не треба раз утердити ся в переконанню, що австрійське правительство не бажає мати в Австрії Русинів, що насильна полонізація руської часті Галичини і руського народу взагалі підходить під бажання Австрії і австрійських правительств та веде ся під їх опікою і охороною? Нехай же й „монументальне“ урядове ц. к. видання показує світові, що в Австрії руського народу нема! Тільки буде воно перед цивілізованим світом зарозумілою монументальною доказом, яку вартість має австрійська конституція з своїми основними законами.

Який ужикот зробить з сього найновішого знехтання руської народності ц. к. правительством наше парламентарне заступництво, се вже його річ; і ми певні, що воно сповнить свій обов'язок.

І ця річ, як сповнить у сім разі свій обов'язок наша суспільність. А сей обов'язок велить: всім громадським урядам нашим, всім урядам парохіальним, школам, товариствам і інституціям, врятувати всім поодиноким Русинам, котрих цікавить таке „монументальне“ статистичне видання, звернути ся до „Verlag der k. k. Hof- und Staatsdruckerei in Wien“ з замовленням XII-го, зглядою XIII-ого тому Gemeindelexikon-у, домагаючись його в мові руській, а другою стороною не купувати, не приймати, не позвляти собі знівідки накідати, ні за гроші ні даром, польського видання XII-ого тому. Тільки сим способом можемо й правительство навчити шанувати нашу мову.

Колиж сього обов'язку не сповнимо, тоді самі дамо монументальний доказ, чого ми варті! Та сього сорому не хочемо і не можемо навіть припускати.

Пам'ятайте на партійний фонд! Посилайте датки на Народний фонд!

Заграничний огляд.

Переговори з Туреччиною.

Новоіменований посол турецький Решід-бей ще й досі не прибув на сталий побут до Відня, а се є певного ступеня диспектом для австро-угорської монархії. Алеж вона так гарячо заходить ся о коло приєднання на свій бік Туреччини, що на те промовчує ся ба вважає ся на віть дуже відрядним фактом, що Решід-бей, переїзжаючи передчерез Відень, вступив ісповніто до бар. Еренталя та конференції з ним про балканські справи, після чого від'їхав до Царгороду. Того самого дня конференція з міністром Еренталем та секційним шефом гр. Клем Гімет-бей, який веде провізорично діла турецької амбасад у Відні.

Михайло Драгоманів. Козак. Ч. 121, II. Ст. 56. Ціна 30 сот. Ся книжочка — то коротенький нарис історії козацтва, його повстання і розвитку. Автор особливо застановив ся над історією козацьких війн і над подіями на Україні в XVII.—XVIII. вв. аж до шкільного знесення українських автономічних інституцій і зруйнування Січі Запорозької.

Прозорий і докладний виклад матеріялу і ясного історичного погляду на річ починають ся до того що книжка читається з зацікавленням і з читання виносить ся значна користь.

Михайло Грушевський. Хмельницький і Хмельницький. Історичний ескіз. Ст. 63. Ц. 20 сот. Серія II, ч. 1.

Крім талановитого написаної, але наші часи вже зовсім перестаріли праці Костомарова не мали ми спроби оглянути в цілості сю революцію українського народу, котра зовсім на іншу дорогу пула його історичне життя, і наслідки котрої ми переживаємо ще й досі. Коротенька, але незвичайно цінна праця проф. Михайла Грушевського, друкована вперше в „Записках Наукового Товариства ім. Шевченка“ за р. 1898, власне й вивопяє сю прогалину і дає незвичайно яскраво виложену філософію подій Хмельниччини і їх оцінку.

Левко Маячанець. Про шлюб на Україні-Руси в XVI.—XVII. століттях. С. II, ч. 130. Ст. 62. Ціна 35 сот.

Ся незвичайно цікава і при тім оперта на перших жерелах розвідка, написана відомим київським ученим істориком, дає більше, ніж общіє заголовок. Насамперед автор ярко характеризує становище української жінок, починаючи від найдавніших часів. Переходячи далі до питання про закінчене шлюбів, зазначає він їх горожанський характер, опертий не на церковні підстави, а на правничі та звичаєві, котрі в ті часи єдино вистаркали для законності шлюбу. Показавши, як сповняли ся шлюби на Україні-Руси в XVI.—XVII. в., показує автор, який був тоді стан замужньої жінки і які були її відносини до чоловіка, та приходить до того висновку, що тодішній стан замужньої жінки був далеко жорсткий і вільніший, ніж він тепер є не тільки у нас самих, але і в декотрих більше культурних народів. Наконєць розглядає ся питання про розв'язання у нев'яжене шлюбів, в котрому теж наша суспільність не вважала ся церковними приписами, лише йшла дорогою, власною розумом.

(Дальше буде.)

Конференції його відносили ся головню до справи бойкотування австрійських товарів в Туреччині та порозуміння з Туреччиною.

По сих конференціях заявив Гімет-бей співробітнику „N. Fr. Presse“, що турецьке правительство має намір швидко волю порозуміти ся з Австро-Угорщиною та зробити все, що легально можливе задля ослаблення бойкоту. Тількиж правительству годі здати рух населення насильним способом. Відтак подав він бажання, яких сповнення вимагає Туреччина від Австро-Угорщини а особливо знесення чужих урядів почтових. Питання, чи Туреччина закінчила ентенте з Сербією і Чорногорією, Гімет-бей не заперечив, тільки заявив, що вістре сього ентенте не є звернене проти Австро-Угорщини та що оттожмавське правительство впливає успокуючо на Сербію і Чорногорію.

Отсі заяви турецького дипломата наповнили були віденську пресу великою радістю, та швидко показало ся, що хитрий Турок прямо закликав собі з фактичного стану, бо бойкот австро-угорських товарів в Туреччині не агває, бо саме вчора знов не дозволено одному з австрійських кораблів виладоувати товари на сушу. Турки не дають кораблям австрійського Льоду ані виладоувати товарів, ані висаджувати подорожних; на Пері знов не пускають інтересів до чужих урядів почтових. „Koeln. Ztg.“ доносить, що Туреччина прямо кпить собі з австрійської амбасад. Вел. везир Кяміль-паша прирік був прикидати до себе начальника портових дагичів та наказати йому перервати бойкот. Коли відтак спитав Кяміль пашу, чому він свого приречення не дотримує, то Кяміль паша заявив, що він того урядника звизав, але він не явив ся! Австро-угорська амбасада фактично не знає, з ким перетракувати. Туреччина крутить, а з молодотурецьким комітетом годі тракувати, бо не має форми, на основі якої можна увійти з ним в переговори. Через те сам амбасадор Палавичіні не являється у великого везира, тільки остає дома як „легкохорий“, а за него переговорює другий драгоман посольства. З усього виходить, що за плечима Туреччини остає Англія, яка дає точні вказівки проти Австрії. В справі сій зацікавована не тільки англійська дипломатія, але й купецтво, яке радеб законити в свої руки турецькі торги. З приводу сего алострофує Англію „Vossische Ztg.“ та остерігає її перед доводженням Австрії до того, щоб вона гордийський вузол мусіла розтнати мечем; орган сей остерігає також молодотурків перед сльним виконанням забігів Англії, бо досі на Балкані не вийшла ще на добро нікому англійська протекція.

Покаже будучність, чи сі напаминання здадуть ся на що, за те фактом є, що молодотурецький комітет живе в найближчих зносинах з комітетом балканським, який грає роллю дуже миролюбну, а на ділі всього підготовлює війну.

Становище Сербії в Чорногорію.

Вчора ввечерю відбула ся кількогодина рама міністрів, на якій міністер справ заграничних Мілованович здав справозданє зі своєї подорожі. На другий тиждень як тільки вернеть ся з Царгороду Пасіч і Новакович, збереть ся скупщина на тайне засіданє.

До „Koeln. Ztg.“ доносять з Білгороду, що Мілованович дуже вдоволен з вислідом своєї подорожі. Теперішній кабінет Велимировича має незабаром уступити, а в новім кабінеті будуть заступлені всі партії, щоб він міг відповідати вимогам теперішньої хвилі.

Компензаційні домагання Сербії після автентичних інформацій мають бути такі: Сербія вимагає передовсім автономії Боснії і Герцеговини під управу турецького князя. Колиб се було неможливе, то Сербія бажала собі відступлення босанської землі, який лучив би Сербію з Чорногорією та уможлилював Сербії доступ до Адриатського моря. В найгіршій случаю вдоволюлоб ся сербське правительство економичніми уступками, але на се мабуть не пристане розбузване сербське громадянство. Поки конференція не збереть ся та не поладить сих бажань, то Сербія з Чорногорією заступлені будуть становище викликаюче, але як конференція держав їхніх надій не сповнить тоді вони неминучо хоплять за зброю.

Чорногорське правительство вислало до держав, які підписали берлінський трактат, ноту з меморіалом, який обіймає домагання Чорногорії щодо знесення обмежень, які обіймає 29 § берлінського трактату та що до звороту Спіца, який Австрія забрала від Туреччини в 1878 році, а який шатує вагу чорногорської пристані, Антивари.

В той тіж зазначено, що Чорногорія виступає з сими домаганнями, не думає резигнувати з других компенсацій, які відносять ся до анексії Боснії і Герцеговини, а які дотикають так само відносин Сербії як і Чорногорії.

Турецько-болгарські переговори. Чорногорські заступники в Царгороді ген. Вукович та єї дипломатичний заступник Грегорич, які були вчора на селямліку разом з сербським прем'єром, Пасічем, відбули сего тижня вже три конференції з великим везиром.

Найближше засіданє делегатів відбуде ся в неділю і від него буде залежати, чи болгарські делегати відійдуть в понеділок до 30 с. м. домім по дальшій інструкції. Переговори розвивають ся о те, що Болгарія згоджуєт ся всего на 5 мільонів фунтів відшкодування, тоді як Туреччина вимагає їх 15; Болгарія не хоче також брати на себе ніякого уділу турецького державного доугу.

Орган великого везира „Єні газета“ доносить, що рада міністрів займаєт ся в неділю вислідами турецько-болгарських переговорів. Ся часопись заперече чутки про відкидання французького амбасадора Констанса.

Пішон про балканське питанє. На вчашньому засіданню французької палати депутатів заявив міністер справ заграничних, Пішон, що Франція від хвалі повстання комплікацій на Балкані виступала за скликанням конференції а також найбільше зацікавовані держави, Туреччина й Росія а не менше й Англія заявили ся були за конференцією. По прийняттю засад конференції ходило о установе програмових точок. Ізвольський обняв ініціативу, а французьке правительство його енергічно попірало. Франція прилучилась до всіх заходів Англії й Росії, що мали на оці удержанє мира та доведенє до задоволення, яке уможлилювало би управління балканських справ. Італійське правительство, котре одало з перших заявило ся за ідеєю конференції, прилучило ся зі всею енергією до змагання Франції та працює в тім самим напрямку коло устояння умови, які є предметом перего-

рив. Німеччина й Австро-Угорщина повідомили, що радо порозуміють ся з іншими державами, та що так само бажать собі загальне порозуміння. Переговори, які попірало французьке правительство та в яких вилу участь бере й воно, ведуть ся також між Болгарією й Туреччиною. Першою нашою задачею було спонуканє обох тих країв до звищення покликаних під оруже реверсивів. Болгарія звільнила 75 тисяч людей, а Туреччина поступила так само. Президент републики був перед європейськими державами товмачем тих поглядів. Нові перетракції відбувають ся в Царгороді. Інші правительства та їхні заступники в Софії й Царгороді працюють також задля згоди.

У відповідь на відручне письмо цисаря Франца Йосифа дало французьке правительство вислів почуванням признание, що лунить оба краї та заявляло, що Франція має на оці тільки інтереси загалу та що старат ся усунути перепони та довести до порозуміння. Се є задача, за яку ми взяли ся в характері посередників без ніякого другого замислу а тільки з охоти ділати в інтересі розвитку відродженої Туреччини та в інтересі сусідніх держав і утримання мира в Європі. Я переконаний, що між правительством віденським і турецьким як також і другими державами дійде до порозуміння. Не є річчю неможливою так полагати інтереси Сербії й Чорногорії, що би всі держави могли з тим погодити ся. В тім напрямі робимо все можливе, інтервенуємо в Софії, Білгороді й Царгороді, що посвідчать прочі правительства. Не хочемо витворювати антагонізмів, ані піддержувати їх; навапна стараємо ся вські перепони загодити та довести до зближення. Не можемо викликати ніяких підозрів, бо поступаємо отверто і не жадємо для себе ніяких користей, посередничимо безкорисно. Мировий вирок Європи буде природною розв'язкою трудностей які маємо.

НОВИНКИ.

— Польські патріотичні обходи а руська мода. З приводу роковин польського повстання в 1830/1 р., що припадають завтра, 29 падоліста, всі польські середні школи у Львові були нині від 8 і від 10 год. вільні від науки, а шкільну молодіж воджено гремляти в асистенті професорів на спеціальній богослуження в костелах. Не перече, що „w tej jedyniej polskiej dzielnicy“ Полякам і то тільки, а сямій польській молодіж вільно з подібних приводів навіть улагоджувати уличні демонстрації, які стали вже традиційними. Але яким правом дирекції польських шкіл тягнуть на ті польські мніфестації також руську молодіж, який судилося належати до тих заведень? Против такого „unpogodawania“ руської молодіж мусимо ршучо запротестувати, хочби як воно було задлушено мрією польської комісії едукативної під панованем Дембовського. А вже загальне обуренє всеї руської громади у Львові викликало поведене професора женської учительської семінарії, д-ра Володимира Коцюбовського. Сей пан удостоїв ся нині чести заступати директору Войцеховського і обняв команду над всіми ученицями в часі нинішньої польської мніфестації. З тої задачі старав ся вивязати „mehr rassistisch als der Papst selbst“, даючи доказ, що деяка категорія Русинів в деяких ситуаціях вміє перевищити самих Поляків. Отже ведучи учениці до латинської катедри, пантував дуже пильно, що би яка учениця не згубила ся по дорозі, звертаючи головню увагу на Русинку. А вже в сямій катедрі доказував чудес поліційної практики, пильнуючи, аби борони Боже яка Русинка не втікла з польської патріотичної мніфестації... Застерігаючи собі на пізніше кілька слів про трактованє науки руської мови д-ром К. а женській семінарії, можемо поки що побажати йому, щоб на ті дорозі дослужив ся як найшвидше вінця „неуязвимої слави“.

— Субвенції для шкільних бурс. В краєвім бюджеті на 1908 р. сойм признав до розпорядности краєвого виділу в порозумінню з краєвою радою шкільною на підмоги для польських і руських бурс суму 250000 корон. З тої суми краєвий виділ, порозумівшись з краєвою радою шкільною, позвазав: український повітовий бурсі в Бродах 250 кор., капальський бурсі ім. Єфимовича в Бродах 100 кор., руський бурсі в Бережанах 250 кор., руський бурсі ім. сьв. Івана Хрестителя в Дрогобичі 200 кор., руський бурсі „Просвіти“ в Дрогобичі 100 кор., бурсі філії Руського тов. педагогічного в Коломиї 100 кор., руський женський бурсі в Коломиї 100 кор., руський бурсі „Шкільної помочи“ в Сокалі 200 кор., руський бурсі ремісничо-промисловий в Станіславові 300 кор., бурсі Товариства руських женщин“ в Станіславові 200 кор., селянський бурсі в Станіславові 300 кор., руський бурсі в Стрию 250 кор., бурсі „Просвіти“ в Золочеві 250 кор., селянський бурсі в Золочеві 100 кор., руський бурсі ім. сьв. Миколая в Золочеві 100 кор., селянський бурсі в Жовкві 100 кор., інститутів ім. сьв. Миколая у Львові 250 кор., бурсі Руського товариства педагогів у Львові 450 кор., руський бурсі ім. сьв. Онуфрія в Ярославі 250 кор., селянський бурсі Руського тов. пед. в Перемішлю 200 кор., селянський бурсі в Тернополі 250 кор., руський бурсі в Тернополі 450 кор., святоюрський бурсі в Тернополі 150 кор. і руський бурсі ім. сьв. Володимира у Львові 300 корон. Так отже із суми 250000 корон, взятої з краєвої каси, до котрої пливуть по половині також руські гроші, наші сердечні опікуні зволіли дати на руські бурси 53000 корон, а решту 197000 корон признали на цілі польські. Так виглядає в практиці рівноправність Русинів переведена по рецепті „доглаголюємь полагодо“.

Зазначуємо притім, що ті субвенції ухвалено ще дня 25. вересня, коли руським членом краєвого виділу був п. Ксенофонт Охримович. П. Кивелюк обняв урядованє в краєвім виділі з днем 1. падоліста.

— Краєвий чи польський. Дотично нашої замітки в справі т. з. краєвого комітету ілюмінаційного, котрому краєвий виділ уділив запомоги в квоті 200 корон з призначенєм для бідних дітей, інформують нас з компетентної сторони, що сей комітет хоче бути справді к р а в е м і дохід з розпродажі ілюмінаційних карток має припадати на польські і руські цілі. Побачимо, як той комітет вияже ся із своєї краєвої ролі, хоч знаючи польські практики в тім напрямі, годі нам бути оптимістами. Тому Русини повинні не забувати, що для кизилейної ілюмінації вида-

Руське товариство педагогічне окремі руські картки, з котрих дохід призначений на школи сего товариства.

— Справа Січинського. Як довідуємо ся, психіатрична обсервація Січинського вже скінчилась з таким результатом, що лікарі признали його ся умово осудимим. Нова розправа може відбутись в другій половині грудня або з почаском січня.

— Від української академічної молодіжки дістаємо до поміщення отсей протест: „Українська академічна молодіж львівського університету протестує проти покликання д-ра Станіслава Грабського на опорожнену через смерть професора Оського катедру економії; протестує солідаризація польської і жидівської поступовою молодіжю з польською і жидівською поступовою молодіжю, а то з слідууючих причин: Не маючи покищо змоги слухати всіх викладів на правнім виділі львівського університету в рідній українській мові, мусить українська молодіж слухати викладів в польській мові. Всі катедри на відділі політичних наук правного факультету займають професори: Бузек, Гломбінський, Рошковський, Старжинський, що беручи чинну участь в політичних жиннях, що посли до Союму і Парляменту, заняті публічною діяльністю занебудуть свої професорські обов'язки, з особіа тому, що першу катедру економії займає д-р Гломбінський, що ако пресес Польського кола зовсім не може викладати ані провадити економічного семінарія, тому покликанє на другу катедру д-ра Станіслава Грабського, чинного політика, що катедру уважає тільки заступиню політичної кар'єри — справить, що львівський університет не буде мати викладів і семінарів економії. Навто не може українська академічна молодіж укрити обая, що зі згляду на агресивний і шовіністичний та зглядом Українців провокаційний характер політики, що її до тепер у правляв д-р С. Грабський, який редактор політичного відділу Slow-a polsk-ого і чинний член і організатор польського демокр.-народового стороництва, що покликання його на катедру економії може вийти на шкоду самій науці через виглошуванє д-ром Ст. Грабським ex cathedra тенденційних економічних теорій, та що діяльність його на становиску професора може причинитись до заворушення спокою на університеті.“

— В справі картоквої ілюмінації в день цисарського ювілею. З нагоди цисарського ювілею будуть вікна всіх публичних будинків прикрашені картками, очевидно польськими. Тому не треба забувати, що руські інституції, школи і т. п. повинні бути прибрані в картки видані Т-мов педагог. у Львові.

— Склеп львівської „Достави“, отворений від тижня в камениці „Дністра“ при улиці Руській ч. 20, уже упорядкований і представляє ся в добрі своїх товарів гарно. Особливо впадають в очи прекрасні чаші і монстраниї французького виробу, густовні хрести в ріжних формах, великі ліхтари, висячі свічнички, лампи і ин. Значний вибір представляєт ся також в церковних фелонах від низьких цін до висшх. Ріжні товари мають ще наспіти, але вже і теперішня вистава може вдоволити навіть вибагливим бажанням. Торговля звертає увагу публіки, а знатоки заходять умисно до неї, щоб приглянутись деяким новим виробам. Можна сподіватись, що сей склад причинить ся чи мало до піднесення краси наших церков і обрядів.

— Львівський місцевий комітет театральний видає до руської громади у Львові таку відозву: Місцевий львівський комітет, збираючий жертви на будову народного руського театру, приступить ось в грудні до закінчення своїх рахунків за рік 1908. Беручись за се діло, бачимо, що многі члени нашої львівської громади не зложили сего року ще своєї лепти на ту культурну ціль. Гадаємо, що се не стало ся з неохоти для справи, але з недосмотру. Та ми не хочемо влітати нікому моральної кривди. Наші виклизи жертв як і квітві книжки перейдуть до архіву і історії театру і будуть колись далеким поколінням свідчити, котрі люди потрудили ся в сім тяжкім часі до піднесення рідної штуки, а за сям і до розвою руського народа, і яким мужам належить ся за те честь і вдячність від потомних. Тому бажамо, щоб в тих вказках не забракло нікого з нашої громади, що би в квітках ки гах не було нічий сторіжки порождої, щоб кожний, в чийі груди бє руське серце, докинув свою цеголку, і щоб наші акти були колись свідком, як широко і спільно трудили ся всі без виньма коло піднятого діла. Комітет просить тому уклібно тих Родимців, що з якоїнебудь причини не докинули ще своєї лепти, щоб зволіли доповнити се в місяці грудня. Коли би наш курзор до кого не дішов, нехай зволіть переслати свою жертву до Кредитового Союзу (Ринок 10) на вкладкову книжочку ч. 800. При сім замітимо еще, що з кінцем грудня с. р. відбуде ся засіданє ширшого театального комітету, котрий й оголосить весь стан дотеперішньої акції і застановить ся над починєм самої будови.

— Подв'яно дає, хто зарз дає. Від 10 літ боре ся руська бурса ремісничо-промислова у Львові з фінансовими перепонами і тяжко їй свою задачу вивопняти. Задачу важку, яку собі поставила за ціль: образовати сьвідомих руських ремісників. Всі народи пізнали се, що того край чий міста, а міста того народа, котрий має своїх ремісників і промисловців. Пізнали се і наші сусіди і довели до сего, що ми не могли найти мешканця для наших питомців, опинили ся перед евенуальністю: або застановити нашу хосенну діяльність, або купити дім на власність бурси. Уповаючи на жертволюбність нашого народа, порішили ми купити хату, та рештками розпорядилих фондів задатковали то купно, а тепер відносимо до П. Т. руської суспільності і просимо кожного, кому добро народа лежить на серці як найкраще прийти нам з матеріяльного помічю а то тим більше, що з розісланих нами 3000 чеків ледви кількадесят повернуло з датками. Також просимо всіх повітових радних русинів, щоб зволіли постарати ся, аби наші подана до повітових рад як найкраще були прихильно полагоджені, при чім подаємо, що на 38 подань які ми вислали тільки одинокі повітова рада в Калуші прислала нам даток 50 кор., коли тимчасом читаємо майже щоденно в часописах, що польські бурси одержують значніші субвенції. — Відділ.

— З товариства „Провидінє“. Перші загальні збори товариства опіки над емігрантами у Львові „Провидінє“ відбули ся дня 19. с. м. при участі чисельно зібраних основателів і запрошених ними нових членів. Збори отворив іменем основателів д-р Євген Озаркевич і на його предложєнє відіа-но провід зборів радничо Т. Рєваковичєви а секретарєм п. М. Володєновичє. По мысли §. 19

Гігієнічні черевики для женщин мужчин і дітий марк „Usona“ Спеціальний склад Лінолеум і церат сал оно і черевики, чоботи до польованя шкіран „Гална“

сніговики і пр: вдиві петербургські кальоші пр:учає

Львів, ул. Кароля Людвика ч. 5.

РУСИНИ! Домагайтє ся воюди туюк і паперців

„ЗОРЯ“

оподаткованих 5% на руський нар. фонд. Кождий листок має напечатану водним друком малює „ЗОРЯ“ для відпіння в д: злях нас: дованє. Ціна пр:ступна, якіть знаменита. Вирд: даром. Ласкаві замовленя полагоджуют ся відвороткою почтою.

Д. ВЕХСЛЕР 1911
Львів, ул. Охоронок 9.

Торговля нафти і приладів до свічення
С. КОЗЯКА у Львові

Палата дала президиї се уповажнене, і на сїм оікінчено засіданє.

Чолобития палати панів.

Палата панів збирала ся на торжественне засіданє о 4. годині по пол. Президент кн. Віндшгрец виголосив торжественну промову і закінчив її трікратним окликом на честь цїсаря. Палата з жаром повторила сей оклик. Вітатк виборено депутатом з 16 членів, котра зложить монархові чолобитну іменем палати панів в понеділок о 11. год. рвно під проводом президиї.

Заворушення в Чехії.

Чесько-німецька боротьба в Чехії таки не втихаеть ся до форм парламентарних і публіцистичних спорів, а впливаєть ся в острих формах заворушень і погромів.

Нізкий товчок до побивання Німців знайшли Чехи в 60 річній ювілей німецького студентського товариства в Празі. На обхід того ювілею приїздили до Праги також депутати студентства з Німеччини. На залізничім дворі ждала на німецьких гостей юрба Чехів, котра кинулась на німецьких студентів, так що вони аж під охороною кінної поліції змогли поїхати до міста. В суботу на вулицях Праги були нові заворушення. Чехи напали на німецьких студентів та деякого з них поранили. Замітне, що серед атакуючої юрби були також сербські студенти.

Вчера були в Празі далші авантюри. Хоча вулиці були обсажені поліцією, то коли перед полуднем німецькі студенти йшли піднімецьке казначе, продерлись чеські демонстранти крізь кордон поліції; прийшло до боротьби на палиці; побиті німецькі студенти скоронились до німецького касна. Коли жандармерія хотіла заперти вулицю кордоном, товпа розпочала кидати каменями; одного поліціанта тяжко ранено. Ситуація ставалась дуже критичною тай що-йно військ, зарековане в казарм виперло товпу. Потім поліція опорожнивала мійські площі і вулиці, уживаючи при тім оружя.

Вечером між 6 і 8 годиною протинімецькі демонстрації повторились. Поліція і жандармерія білим оружжя робила порядок на вулицях. Демонстранти здирали німецькі фірмові вивіски і кидали до Влтави. Богато демонстрантів ранено шаблями та арештовано.

В німецькій частині Чехії, в Хебі, Ліберці, Комотові, Теплицях, Дечні, Подмоклім та в інших містах німецька людиність у відповідь на праскї події демонструвала проти Чехів. Відбулись збори, на котрих піднесено домагаєть ся о діду Чехії і створеня осібної провінції з німецької частини краю.

Китайська конституція.

Тестамент покійної китайської цїсареві Тчу-зі вводить в житє її наслідників в радше опікун, кн. Чун. Російська телеграфічна агенція одержала текст трох незвичайно важних документів, які оповіщено сими днями в Пекіні а іменно цїсарського указу конституційного з 14 серпня ст. ст., проекту основних конституційних законів і проекту приготувань, які слід поробити що року в часі, коли буде скликаний китайський парламент, що має наступити в 1916 році.

Богдыхан заявляє в своїм маніфесті, що йому предлужили члени установленої свого часу конституційної комісії під проводом князя Пу-Ліна справозданє, в яким виложено загальні основні конституційні закони і умовин та способу вибору члєнів парламенту а також ті зарядженя, які слід перевести рік річно в тім періоді, поки не буде скликаний парламент. Богдыхан апелює до населеня, щоб воно терпеливо вижидало дальших заряджень представительства та визнає достаточні і провізійональні достоянїя, які одково користують ся монаршою милостю, щоб вони глянули на свої закоренілі блуди та радикально відрекли ся від своїх старих привичок. Осей маніфест прийняла китайська преса дуже прихильно, а часописи „Бей-Чин-Датун-Йібоо“ появила ся з друку в червоних крапках на знак великої радості; в тій крапці появляють ся часописи в Китаю тільки на новий рік та в день уродин богдыхана. Тільки-ж радість та не конче опярєть ся на реальнє підкладі, бо китайська конституція відбиває в собі не примір Паржі і Лондону але Берліна, Петербурга і Тегерану і..

В постановках про прерогативи монарха заявлено по вічні часи лансованє теперішньої Вайцинської династії. Святість і достоїнство монарха є недоторкані. Монарх має право ініціятив, затвердження і оповіщення законів; без його санкції не має ніякий закон паросильності. Монарх має право скликування, замикання і розвязування парламенту; зараз по розвязаню парламенту має бути виданий указ про реченє нових виборів. До монарха тільки належить справа іменованя урядників та визначуваня ім платні. Крім того має монарх право команди суполучних і морських воєнних сил монархії та видаваня для них військових законів, право виносити війну і мир, заключати договори, посылати в другі краї послів та приймати їх в Китаю від других держав. Зносини з другими державами вхольєть виключно в сферу особистого завідуваня монарха і парламент не має до них ніякої інтенції. Монарх має право видавати укази і розпоянїя, якими може навіть обмежувати права населеня. Раз ухвалений закон не може однак бути замінений самим цїсарським указом без рішення парламенту. Його денши мають бути переведені також всі монарші постанови, які треба було конче видати в часі, як парламент не відбував своїх нарад. Средства на удержанє цїсарської родини установляє з державної каси сам цїсар, не питаючи парламенту.

Друга часть проекту конституційних законів обіймає права і обовязки населеня після загальних конституційних шаблонів. Свободу слова, преси, збїрів і товариств заборучено в границях закона. В слїдуючій часті определено компетенцію та способ вибираня парламенту. Китайський парламент буде тільки інституцією дорадчою а не мати ніякої езекутивної. Парламент може брати під обиди справи, які відносять ся до цілої держави, але не може обговорювати якоїсь справи, що відносилася би ся тільки до одної провінції. Щорічних розкошів цїсарства, потвердження висшюю властью монарха або аказаних законами за необхідності, парламент без порозуміння з правительством не може ані змінити ані обняжувати; в парі з сїм має парламент обовязок брати участь в установлюваню державного бюджету. В справі надужити адміністрації парламент може виступати проти винуватників тільки з обвиненнями, основаними на правдивих фактах; евентуальне покарєня або перенесенє урядників належить тільки до монарха. Всякий закон, поки має прийти під санкцію монарха, має бути перед тим розглянений обома палатами державної ради. Вибори по-

слів переводять органи адміністрації; голосованє є тайне. Активного і пасивного виборчого права не мають всі, хто є відомий з своєї користюлюбности, склонности до виконуваня насилля, хто відбував кару криміналу, хто займаєть ся нечесними професіями, хто попав в криду, хто є недужий на умі, хто курить опієм а винїя люди підозрілого походження та всі неграмотні. Точніше виготовленє конституційних законів переведеть ся в будучині.

Крім того видано ще цїсарський указ з переходовими постановами на час, поки не буде утворений парламент. В сїм акті перечислено всі реформи, які мають бути здійснені від 1908-ого до 1916-го року. Програма сих праць обіймає найрізномірніші галузи державного життя: ходить тут о кодифікаційні роботи і організацію місцевої самоуправи і о фінансові реформи і організацію урядничої класи та о дбайливість про народну просвіту. В р. 1913-ім має бути м. н. на пробу установлений перший бюджет державний, а в 1916 мають бути розписані вибори до обох палат. Того-ж року має бути закінчений весь конституційний лад державний, має бути зложена кабінетова рада, має бути установлений остаточний фінансовий прелімінар, а число грамотних має до того часу обіймати 5 прц. цілого населеня держави.

Китайські мандарини дивлять ся на державне житє з незрівняною наївністю; на кілька літ наперед виробили плян, після якого має піти живе житє, поки 1916 р. не рушить з місця конституційна машина цілого силою пари, маючи терен навіть в заздалегідь визначених числі грамотних горожан небесного цїсарства.

Письма з краю.

З Станіславова. (Ще про п. Томаша Марковського). В дописи поміщений в ч. 263. ч. „Діла“ про учителя тутешної учительської семінарії Томаша Марковського, названо його душехвато-маньяком. Отже мусимо стати в його обороні. Бо коли би він мав бути „маньяком“, то в такім разі багато-багато інших людей треба би назвати так само маньяками, а хто знає, чи не треба тоді докір маньяцтва розширити геть далше і висде, аж на високу краву раду шкільну. Адже в ділі душехватоства помагать п. Томашові всі літкі молодші і старші функціонари всляких урядів, громадських, магістратських, парафіяльних, метричальних, старост... П. Томаш займає ся своїм ділом безупинно і як найрешіше, так що на обовязки учительські йому й часу не стає. У нього в хаті цілі штири метрак, актів, услижних записок. П. Томаш надуживає свого учительського становища не лише в школі у відношеню до своїх учеників, але і свої товариші спонукує, щоб йому под егідою pracy organicznej dla Polski pomagali в сій справі.

Недавно п. Томаш перевів на лат. обряд 15-літню дотку тутешного п. к. контролера продажи дотку п. Андрия Жевака, не питаючи ся родичів. П. Жевако вніс за те перед двома місяцями жалобу до кр. ради шк., але доса нема відповіди. П. Томаш перед феріями дістав від руки ученика свого заведеня кріпкий поцїлуй в лице; але кр. рада шк. посунула його за те до VIII. ранги. „П. Томаш робить інтереси на шкільних зомштак“ — писано в попередній дописи. Ну, може воно колись так і було, але тепер ні! бо п. Томаш жалких письменних задач ученикам не дає, хіба коли шкільний інспектор прийде на візитацію. Вже, коли говорити про „інтереси“, то хіба при різних класифікаціях, матурах, при класифікаціях при обсадах учительських місць. Ось сїм писано в ч. 11. сьогорчної *Ukrainische Rundschau* п. заг. „Die Korruption in galizischen Mittelschulen“, та й там п. Томаш еше за слабо відмалюваний. Чиж при сїм стані річий не можна докорів, роблених п. Марковському, розширити і на кр. раду шкільну? Чиж не мусить безкарність п. Томаша нсувати гадуку, що його душехватоство уважає ся йому за заслугу, перед котрою ідуть в кут усі його справки?...

3 біжучої хвилі.

(Протест проти проф. Грабського).

Перед кількома днями поміщено в „Ділі“ звістку про протест польської постолю о в о і академічної молоджі проти покликания проф. д-ра Станіслава Грабського на катедру політичної економії в львівський університеті, а в останній числі „Діла“ поміщено зовсім в о з в у ч н и й протест у к р а ї н с ь к о ї академічній молоджі львівського університету.

Як тільки стало звісте рішенє сенату в справі кандидатури проф. Грабського на катедру, я висловив свою думку про сю справу, отже нікто мене не посудить о якусь прихильність для професури д-ра Грабського. І власне тому я позволяю собі висловити свою думку про сї протести академічної молоджі.

Скажу отверто, що вважаю ті протести з огляду на фактичний стан річий зайвими, а з огляду на інтереси свободи науки шкідливими. Зайвими тому, бо за сильні політичні плечі має д-р Грабський, щоб вони, ті протести, могли досягнути своєї цілі і не допустити його до катедри. Але се ще нічого, коли-б не те, що ті протести не дають ся оправдати з принципового боку, бо вони нарушують принцип свободи університетської науки, який полягає в тім, щоб політичні і переконання кандидата на університетську катедру чи професора не вважали ся ніякою перешкодою для його професорської діяльності.

А тим часом згадані протести роблять проф. Грабському закиди виключно політичного характеру. Отже по-перше, що він не буде викладати, бо університетська катедра є для нього тільки ступенем політичної карієри. Але звідки академічній молоджі може заздалегідь знати, що се власне так? А може як-раз проф. Грабський остане на катедрі і буде пильно вести виклади, семінарії і т. д. Стійність таких закидів про future справедливо невелика. Тим більше, що чому в таким разі академічна молоджі не піднесе грімкого і рішучого протесту проти таких професорів, як Гломбінський, Бузек, Старжинський і ин., які в же ствердили, що задля політики заведуть професорські обовязки?

А тепер про другий закид: що політичні переконання і політична діяльність Грабського можуть вийти на шкоду самій науці: через виголошуванє ех катедр тенденційних економічних теорій — та причинити ся до заворушень на університеті.

Очевидно, що проф. Грабський буде викладати „тенденційно“, то значить, згідно зі своїм світоглядом. Але так само „тенденційно“ буде викладати консерватист, соціаліст, анархіст і т. д. і т. д. І я дуже рад би, коли-б автори протесту вказали мені на якусь „безтенденційну“ економічну теорію. Правда, „тенденційні теорії“ проф. Грабського авторам протесту не подобають ся. Мені

воно так само не подобають, може навіть ще в більший мірі. Але так само поступовим не подобають ся „тенденційні теорії“ професорів-консерватистів, косерватистам, клерикалам, алекпопаякам і т. д. „тенденційні теорії“ професорів-соціалістів і т. д. І з того лишаєть ся тільки такий анід: або згодити ся на принцип „cuius regio, illius religio“ і нехай університетські катедри будуть обсядужувані виключно по волі тих, що мають в руках владу, — або, коли хто голосить принцип свободи університетської науки, познати той принцип науки також супроти проф. Грабського.

Се теоретичні огляди, а тепер ще кілька слів про огляди практичні. Як я вже зазначив, ледви можна сподівати ся, щоб протести польської постолю о і української молоджі досягнули свою ціль. Але за те, коли скочє габітувати ся в львівський університеті чоловік з поступуваним поглядом, особливо-ж Українець, то тоді евентуальні протести „народової“ академічної молоджі певне мали би ліпший успіх. А ми були-б тоді проти тих протестів безсильні, не могли-б піднести проти них голосу в імя свободи університетської науки, бо мали-б замкнені уста теперішнім протестом проти проф. Грабського.

Тільки один рід протесту проти професури д-ра Грабського був би оправданий: вказати наукову критикою його праць, що на катедру він не надаєть ся і вказати, що між польськими ученими в області суспільних наук є відповідніші від нього кандидати та домагаєть ся покликания їх на катедру.

Треба пам'ятати, що акція, яка має на меті обмеженє якоїсь свободи, в кінцевім результаті в багаті більшій мірі шкодить самій ідеї свободи, ніж тим представникам реакції, проти яких вона була безпосередно звернена.

М. Лозинський.

НОВИНКИ.

— Справа Січинського. Вість, подана на тм в посїдній числі за іншими газетами, немов псїхїатрична обсервація Січинського вже покінчена, показала ся неправдивою. Лікарі д-р Серадаквї і Кольбергер будуть продовжити свої досліди аж до кінця грудня, так що нова розправа може відбуде ся аж в січні.

— Пдмоги для інтернатів. В краєвім бюджеті на 1908 р. призначен сїм на субвенціонованє інтернатів суму 25,000 корон до розпорядимості краєвого видлу. З тої суми краєвий виділ, порозумівшись з краєвою радою шкільною, улівав майже всю на польські цілі, бо з руських заведень дістали лише: інтернат Руського товариства педагогічного ім. св. Ольги у Львові 600 К, інтернат С. С. Васильянок у Львові 300 корон і інтернат С. С. Васильянок в Перемишлі 1000 корон.

— В справі „Селянської бурси“ в Тернополі видала тернопільська філія „Просвіти“ відозву, в котрій вказує на потребу будови власного дому для сего заведеня. Доси „Селянська бурса“ в Тернополі дав приют звиш 60 ученикам середніх шкіл, селянським синам. З ріжних причин являєть ся тепер konieczna потреба будувати власний дім на бурсу, в котрій помістило би ся бодай 200 учеників. На жаль грошей на сю ціль філія „Просвіти“ не має, а треба їх понад 100,000 корон. Ті гроші повинні зложити ті, для чих синів бурса має служити, отже селяни тернопільського, скаляського, збарського, зборівського і сусідних повітів. Тому звертаєть ся тернопільська філія до всіх виділ читальні і взагалі до всіх свідомих і патріотичних одиниць, щоб при всяких нагодах збирали жертви, хочби й сотикові та прислали їх для філії „Просвіти“ на будову бурси. По селях повинні погворити ся окремі комітети для збираня сих складок. Рівночасно філія „Просвіти“ видала 200 довжних записів по 100 корон, котрі в міру засобів буде виловлювати й сплачувати. Через такі записи комітет прийде до значнішої готівки і зможе приступити до будови бурси. Сплачувати записи можна ратами почавши від 1 корони. Крім того комітет „Селянської бурси“ заключив угоду з п. Євгеном Билинським в Збараж, котрий призначив значну частину доходу з продажи паперців зі своєї фабрики, осмотреніх значком „косар“ і написно: „Чистий дохід на Селянську бурсу в Тернополі“. Руська суспільність, передовсім з подільських повітів, повинні щиро поперти заходи тернопільської філії „Просвіти“ і допомогти їй довершити як найборше так важного діла.

— Право голосованя на Угорщині а аналь-фабетизм. Новий виборчий закон на Угорщині, що виключає неграмотних від безпосередної участі в соймових виборах, викликав на Угорщині цілковитий рух — загальну агітацію за навчанєм аналь-фабетів писма. Учительська газета „Nepártok Larja“ вказує учителям, щоб закладі по селам і містах вечірні курси для неграмотних. Румунської інституції визначили навіть премії для тих учителів або інших людей, котрі вкажуть, що в тім напрямі досягнули найбільшїх успіхів. І оправді серед румунського населеня учителі та інші інтелігентні розвели дуже живу просвітну акцію. Румунський учитель абавадільської епархії під проводом єпископа, д-ра Мігаліа візиралсь на конференцію, де обговорювали справу ширеня грамотности. Як звісно, найбільший процент неаміючих читати й писати находить ся між угорськими Русинами, та на жаль — як лише будапештєнська „Недїля“ — доси не чути, щоб угор-руські єпархїальні власті робили якісь заходи оволо поборованя аналь-фабетизму. Так само не чути, щоб єпископські школи робили щось в тім напрямі, крім Тернової, де як ми вже доносили, куре для неграмотних вже заведено.

— З руської школи ім. Марк. Шашкевича. Діт школи ім. Марк. Шашкевича посягають свої діти переважно львівським зарібками. Ті освідломлені патріоти наші раді би сим способом охоронити своє молоде покоління перед грозним йому винародовленєм; а сим поступом національної свідомості серед великоміської робучого населеня повинні ми не лише щиро радіти, але й з усіх сил поірати його. Отже не раз аж жалє дивити ся як з найдальших закутків міста спішить дрібна дітвора до руської школи підчас негоди і служі неубога і неоліта, а часто може й голодна. Тому й учительський збір принесоловий відікликуватись до нашої суспільности о поміч материчяну. А треба нам багато, особливо оджі. Торік роздано між дітвору 70 пар чобіт і до 30 плащів; сього року потребуємо далеко більше, бо маємо в 6 класах 300 дітків. Щоби від нашої суспільности не вимагати за багато — бо знаємо, що на її плечах чи властиво кишень спочиває може аж надто досить услижних народних обовязків, — просимо особливо о датики в переносній оджі, котру часто в добрім еше стані звикли ся продавати за безцін, майже лише на те, щоб устатили ся з хати. Ми уважали доси за свій обовязок оголошувати такі датики з подякою в дзєвниках. Але сими днями лучило ся, що один польський дзєвник, і то такий, котрий добре по-

винен знати гірку долю робітників та уміти оцінити заслугу тих, хто радо спішить ту долю ланити, з приводу одної нашої подяки, оголошеної в „Ділі“, мокрим радном накінув ся на Вл. Кулачовських, котрих ми з горячою вячностю зачисляемо до найбільших наших добродіїв, що, памятаючи на нашу убогу дітвору, часто замагають її щедрими датками як в одєжї так і в готівці. З сїєї причини, щоб добродіїв нашої дітвори не виставляти на подібні злосильні напасти, може навіть зі шкодою для потребуєчїх поміочи, заявляємо, що на будучє не будемо в дзєвниках оголошувати принагідних датики, а зробимо тільки оголошувати звіти з кінем шк. року. А се лише в загальнім щїтї подяку всім нашим тепер, висказуючи сердечну подяку всім нашим Вл. Добродіям, поновляємо просьбу о ласкаву пам'ятя на нашу школу. — Л. Геруєвський, учитель школи ім. Марк. Шашкевича у Львові.

— *Andiator et altera pars*. Доточно нашої новинки в справі польських богослужень у Львові з правдою ровоним польському повстаню надіслано нам отсе писмо: „Не має ані найменшої основи відомість про се, будто б я, заступуючий недужого директора, в який небудь спосіб — неволею або хочби заохочував рускі учениці Львів. ж. або хочби заохочував рускі учениці Львів. ж. учин. семінарію до участі в польських патріотичних богослужєнях. З глибоким поважанєм Др. Волод. Коповский. У Львові, д. 29 ладол. 1908.“ Містятя сю заяву, мусимо зазначити, що нашу інформацію одержали ми з поважної сторони, який годі нам невірити.

— Карткова ілюмінація у Львові. Президент міста Львова, Ст. Цюхїдський, видав до мешканців міста відозву, в котрій вказує всіх щоби з огляду на цїсарський ювілейний дзєнь щоби ввечерю дня 1. грудня ілюмінували вікна своїх мешкань образом монарха. Відозва доноєть також, що рада міста Львова ухвалала заснувати в пам'ять ювілейного року велику фундацію для опущєнних дітків. Львівським Русинам ще раз пригадуємо, що до ювілейної ілюмінації повинні уживати лише карток, виданих Руським тов. педагогічним, з котрих дохід призначений на руські школи.

Неправдиві чулки. По Львові кружила вчера сензацийна чулка, що в Босні кривила в тага вирізала в пень одну компанію 80. ппїхоти. Очевидно, ся чулка неправдива, бо з військових кругів впенують, офіційально що доси ані Босні ані Герцоговині не прийшло до ніякого конфлікту між сербськими а австрійськими відділами. Так само неправдиве донесенє, пущене до відєсєчїх газет і з сербської сторони начеб з чорногорської границі утїкло 22,000 австрійських воєнів, лишючи зооба амуніцій і провіанту. Офіційальні круги тому заперечують, донєсачи прїтїм, що лише місцевості Аврвацї і Іацко відтранспортовано багатї жонатїх осіб і неопотрібні пакунок, лїж тим кола військові залотї, поставлені на воєнну стопу, лишили ся далше на своїх становисках.

— Стрільне убийство у Львові. Похорон убитих онодішньої ночі Шуліма і Нетти Шгофів відбув ся в п'ятницю в полудне при великих зведї жидівської публіки. В мешканю Шгофів зайдено завічанє, на підставі котрого спадкоємцем цілого маєтку став одиний син, співласатель банкового дому „Кіц і Шгоф“. Маєток сей виноєть звиш 200,000 корон. Крім того померший поробив ріжні легати на жидівські цілі. На підставі службової книжчини убійник Шгофів називаєть ся Станіслав Федорак. Служив у Шгофів від кількох тижнів, а перед тим був на роботі в Прусах. В Коломиї вставив ся перед кількома роками тим, що напав був ще з кількома драбугами не одного руського священника і тяжко його покарал. Арештований тоді постріляв ся в самоубійчїм намірі і звідси має тепер шрам над очом. Докладніші лікарські оглядини трупа вказали, що рани завадані Шгофови походять немов від обука сокири, а рани Шгофовой від молотка, отже видко убійників мусило бути двоєх. Деякі свідки зізнали навіть, що бачили Федорака вечером перед довершенєм злочину в товаристві якогось чоловіка на сходях Шгофовой камениці. Кілько грошей могли зрабувати злочинці, не знаєти. Шгоф не держав дома більшої готівки, але кажуть, що Шгофова носила при собі свої ошадності, уміщені в торбинці на грудах. Згодають ся, що в посїдній часі могла мати кільканайцяг тисяч корон. Ті гроші мусили убійники зрабувати, бо на трупі Шгофовой викрито на грудах синці, немов слїди від душень. — З Кулачовсьєх коломиїської повіта наспіла вість, що головний убійник Шгофів мабуть не називаєть ся Федорак, лише инакше. Федорак, що був на роботі в Прусах, аешкає справді в Кулачківцях і у Львові зовсім не був. В Прусах украв йому якийсь чоловік робітничу книжку і папери і мабуть під іменем Федорака виринув у Львові. — Мимо розісланих телеграфічно на всі сторони стежних листів, доси не удалось поліційним органам попасти на слїди злочинців. Можна лише здогадувати ся, що вони втікли до Росії, а то на підставі зізнаня залізничного реставратора з Красного Фінка, котрий зголосив ся в суботу на львівський поліції і оповів таке: В чегер в полудне (отже зараз по довершеню злочину) явив ся в його реставрації на стації в Красім якийсь чоловік і купив перекуску для трьох осіб, котру велі собі заплакувати до паперу. Коли платив 20-короновим банкнотом, було видко, що має пулярес вицпаний грубо гіршими. За хвили вернув ся і хотів розміняти 1000 короновий банкнот, але відйшов з нічим, бо Фінк не мав тільки дрібних. Реставратор Фінк уважав його за одного зі згінників, які крутують ся все по околиці, скуповуючи худобу, але коли на другий дзєнь вичитав в газеті про убийство у Львові, зміркував, що має діло мабуть з убійником, котрий був зовсім подібний до описаного в газеті Федорака. — Вчера по полудні арештувала львівська поліція Густава Якубовського з його полюблявцею яко підозрілих о співанню в замордованю Шгофів, який служив в гербатарї, що находила ся коло льокалю Шгофа. В тій гербатарї переведено також реїзю, яка вказала багато обтяжуючого матеріялу.

— Знов убийство в коршмі. З Нароля доноєть нам, що в коршмі Крупиц убито в ночі а 26. на 27. с. м. норшмарк Герта Гроссман, його жінку і доньку. Розбито а навіть побудрубувано їм сокирою голову. Цілку злочину не був р-бунок бо нічого забраво. Арештовано одного господаря і боднарського челядника, на котрих паде підозріва.

— Вирок на Ісуса Христа. Недалеко від італійського місточка Кесарїї стоїть каплиця, в котрій знайдено плиту з виритим на нїй вироком, який видав Пилат на Ісуса Христа. Текст виroku оригінальний і написаний старо єврейською мовою. Париське археологічне товариство вислало на місце спеціальну комісію, щоб перелати сей текст давного документу. Ось він: „Вирок, виданий Повітійським Пилатом, намісником Галилїї низшої, постановляє, щоби Ісус Назаретин помер смертю на хресті, в 17 році панованя цїсаря Тиберія, 25 дїя місяця марца в святїй місті Єрусалимі, коли Анна і Каяфа були священником і первосвященником Господнім, Повітійський Пилат,

намісник Галилеї, низшої, засідаючи намісником столиці Палестина, засуджує Ісуса Назаретянина на кару смерті на хресті поміж двома розбійниками, бо визначити і відомі люди з народа сьвідчать, що 1) Ісус підбуривав, 2) Ісус бунтівник, 3) Ісус ворог законів, 4) Ісус фальшиво каже, що він „син божий“, 5) Ісус фальшиво називає себе царем Ізраїля, 6) Ісус з паломовою віткою в руках супротивлений величезною товпою людей війшов у храм. Понтийський Пилат приказує Корнелію Квірлію, першому центуріону, вести його на місце кари та відогнати убогих і багатих, що перешкаджали муть виконанню вироку. — Свідки, що підписали смертний вирок на Ісуса, такі: 1) Данило Робані, фарисей, 2) Іван Зароботель, 3) Рафаїл Робані, 4) Капер, книжник. — Вкінці дописано: „Ісуса поведуть в Єрусалим на місце кари через баму Серезу, а з боку тексту: „Кожному племені вислано таку саму плату“. — Як показується, то плата, знайдена коло місточка Кесарі, перша з тих, що дістала ся до відома наших часів, бо більше таких плит досі від не відкрито.

— Дрібні вісті. На зеліничній стації в Рудках вискокнув зі шина онодішньої нощі наслідком зупинки зворотничий вагон і убив на місці кондуктора Дениса Секету. — З Росії доносять, що микр Кіхтою а Ургою розбійники напали на пошту і зграбували 250.000 рублів. Розбійники убили три особи а одну тяжко ранили. — З Манілі доносять, що онодішньої нощі розбив ся корабель „Honking“, при чім погинуло яких 100 людей.

Оповідки:

Позавтра, в середу: Авдія (лат. Bibibian).

Репертуар руського театру в Стрию. (Салі „Народного Дому“). Початок 7 вечером.)

Ві второк, 1. грудня „Продана наречена“, опера в 3. дїях Ф. Сметани.

В середу, 2. с. м. святаго. представлення з нагоди царського ювілею — розпиче: австрійський гімн а відтак „Ой не ходи Грицю на вечерниці“.

В п'ятницю, дня 4. с. м. „Сзатане на Гончарівці“, народна опера в 3 дїях Гр. Кіткі.

Ювілей „Просвіти“ у Львові. В 40-літні роковини заснування „Просвіти“ заходом львівської філії сего товариства відправити ся о 9. год. рано в Преображенській церкві б о г о с л у ж е н ь, на котрім сьватити муть хори львівських читальниць „Просвіти“. О 10. год. розпочнеть ся в сали „Народного Дому“ просвітно-економічне віче з такою програмою: 1) просвітний реферат д-ра Евг. Озаревича, 2) економічний реферат Ос. Кузьмича і 3) фантоза льотерія. О год. 3. по полудни відбуде ся в сали „Народного Дому“ концерт при співучасті скрипки Евг. Перфецького, декламатора І. Климка, хору питомців духовної семинарії, мужьського хору „Бандурист“ і мішаного хору „Львівського Бояна“.

Вечір пісні і гумору д-ра Льва Лопатинського, тенора і декламатора, при співучасті п. Софії Лопатинської, п'яністки, учениці проф. Сіхидлевського, відбуде ся в п'ятницю дня 4. грудня с. р. в сали „Народного Дому“. На програмі складають ся пісні, балади і оперні арії, і також вибір гумористичних поезій найвизначніших українських письменників.

Вечір декламації і сьмеху д-ра Льва Лопатинського відбуде ся в Калущі в суботу, дня 5. грудня а в Коломиї в неділю дня 6. грудня в сали „Народного Дому“. Першу частину, вечера вивопить величезна біблійна поема Ів. Франка „Мойсей“, а друга складатиметь ся з легких гумористичних і сатиричних жемчугів нашої поезії.

Ювілей „Народної Торговлі“ у Львові. 25-літній ювілей свого існування з осьвятою програмою: 1) О год. 8 рано богослуження в Преображенській церкві у Львові, 2) О год. 10 святаго збору, в котрих возьмуть участь члени управліючої ради, члени головної комітету контрольного, урядники центральної управи і всі начальники та начальниці філіальних складів. О год. 12 фотографування учасників збору, а опісля спільний обід в реставрації „Народної Гостиниці“. З нагоди сего ювілею порішила управа рада виплатити цілому персоналові одномісничу плату яко надзвичайний додток і з дня 1. січня 1909 р. піднести сталі службові побори о 20%.

Бюра галицької ксию охорони у Львові будуват в ювілейні дні, а середу, 2. грудня для публіки до 11. години перед полуднем замкнені.

Бюра краєвого банку у Львові з причини ювілейного богослуження будуть в середу, дня 2. грудня отворені від год. 10.30 перед полуднем.

3 Рогатина. З приводу 40-літнього існування товариства „Просвіти“ уладжує філія „Просвіти“ в Рогатині дня 8. грудня с. р. (вї второк) просвітно-економічне віче з таким порядком: о год. 9 рано богослуження з покінчання членів товариства, о год. 11. отворене віча, виголосить відповідний реферат делегат з головної виділу „Просвіти“, опісля внесення і дискусія; між тим буде сьватити селянський хор з Пукова і Залука; декламація і закїчене. По підгодичний перерва відіграють аматори селяне з Капличин театральну штуку „Невольник“.

В Сянтині відбудуть ся в неділю, 13. грудня загальні збори учительської „Шкільної Помочи“ в льокалі „Бояна“. Початок о 5їй годині по полудни.

В Кілуші відбуде ся дня 8. грудня с. р. по посольським звіті д-ра Куровця в сали „Народного Дому“ вибір лятьох делегатів з калущького судового повіта на народний зїзд, що відбуде ся дня 25. грудня у Львові.

Посл д-р Куровець зложить звіт зі своєї посольської діяльності з минулої соймової сесії дня 8. грудня с. р. в сали „Народного Дому“. Початок о год. 1. з полудня.

В Борщеві відбудуть ся в неділю, 13. грудня загальні збори учительської „Взаїмної Помочи“ в сали „Руського Касина“. Початок о год. 12. в полудне.

3 тов. „Сїч“ у Відні. На загальних зборах дня 13. с. м. іменовано д-ра Зеніона Куровця з е л о почетним членом за його заходи коло видання ювілейного „Альманаха“ і вибрано такий виділ: голова: Микола Чийківський, студ. філ., містоголова: Павло Лясак, студ. прав., секретар: Матвій Апостол, студ. прав., касиєр: Лука Мишула, студ. прав., бібліотекар: Володимир Зубрицький, студ. філ., заступники вишівих: Никифор Гриняк, студ. філ. і Гриць Стефурак, студ. рильн. ак. — Льокаль товариства: VIII. Langegasse 14.

В Навірній уладжує місцева філія „Просвіти“ дня 8 грудня с. р. з нагоди 40 літнього ювілею заснування товариства „Просвіти“ у Львові народне торжество з таким порядком: 1) о год. 9 рано торжественне богослуження з проповіддю в головній церкві; 2) о год. 11. перед полуд. похід головними улицями до громадського уряду; 3) о год. 12½, по полудни в ратушевій сали просвітно-економічне віче, в котре входять реферати посла д-ра Лагодиского, заступника посла д-ра Коцюби і фантова льотерія сільських знарядів

4) о год. 5 по полуд. в ратушевій сали аматорське представлення „Ворожити“ комедія в 3 дїях Гр. Цеглинського.

3 Тернополя. 40-літній ювілей існування „Просвіти“ тернопільська філія сего товариства опроводить дня 8 грудня с. р. торжеством з такою програмою: 1) богослуження з проповіддю в середній церкві в Тернополі о год. 8½ рано; 2) торжественний похід усіх читальниць „Просвіти“, „Сїч“, „Соколик“ та інших руських товариств з прапорами і відзнаками при співі патріотичних пісень до сали „Мишанського Брацтва“, де відбуде ся 3) віче і 4) популярний концерт при співучасті „Бояна“, мішанського хору і хорів читальниць „Просвіти“. Есентуальний дохід з концерту призначений на Селянську бурсу в Тернополі. В шлі зверхнього зазначеня сего торжества відіт тернопільської філії „Просвіти“ звертаєть ся з зазивом до всіх руських товариств, інституцій та приватних осіб в Тернополі, щоби в ювілейні дні, себ-то 8 грудня прикрасили свої дома національними хоругвами і надали містові святагочний вигляд. Так само просить відіт філії, щоби всі парохіяльні і громадські уряди по селах та читальні прикрасили свої дома руськими фанами.

3 Калуша. Дня 4. грудня с. р. відбудуть ся в „Народним Дому“ в Калуші загальні збори учительської „Взаїмної Помочи“ і довірочні сходина філії Руського педагогічного товариства. Початок о 1 год. з полудня.

3 тов. „Вільна Громада“ у Львові. На загальних зборах товариства, що віділу ся дня 22. с. м., вибрано новий виділ товариства на рік адм. 1908/09 в слїдуючїм складі: Голова д-р Володимир Старосельський, кр. адвокат; містоголова Роман Домбечевський, с. прав.; секретар Іван Сіак, ст. прав.; бібліотекар Микола Залізняк, ст. філ.; скорняк Атані Чернецький, пс. „Дністра“; господар Порфирій Буяк, друкар; члени виділу: Володимир Леванський, редактор „Землі і Віль“, Морон Блянський, ст. прав і Іван Кульський, друкар. Контрольна комісія: Стефан Баран, адв. конїшент і Іван Кухар, друкар. В склад мирового суду увійшли: Олександр Назарів, ст. прав, Тит Билинський, ст. політехіка і Зіня Леванська, уч. консерваторії. Товариство „Вільна Громада“ у Львові містити ся у власних льокалі при ул. Лївадого ч. 2 паргєр. Сходина членів відбувають ся правильно що суботи о год. 7. в четвер в льокалі товариства, де читають ся реферати, відчитати і ведуть ся дискусії. Товариство передбачує теж научні журнали і щоденні часосли та удержує олімпітеку для членів. Крім того віділувають ся заходом товариства популярні відчитки для робітників, що неділі пополудни в льокалі тов. „Вільна“. Кожний член платити до товариства однакове висовсь 1 кор. і щомісячну вкладку в квот. 50 с. та одержує членську лїгїтїмацію. Засідання віділу відбувають ся що неділі о 11. год. в льокалі товариства.

Поручаємо першу руську фабрику туток і п. перців Е. Блянського в Збаржї, котрі вироблює олопатковані на річ Народного Фонду. Тому даждіть у всіх трафіках і скляках туток в пуделках, осмотрених маркою Народного Фонду і палєдців з вінетками „Народного Фонду“. Народна Канцелярія.

Ученик висшої гімназії, приватист, спочивай історик найде поміщенє, яко наслідок аооацької бурси в Важиці. Зголошеня приймає п. А. Яворський упр. школи в Кутах старша К. Куті.

Урядові вісті.

Іменования. Міністерство торговлі іменовало едева оудивництва, Юстїна Мариняка, однокотом оудивництва для округа галицької дирекції почт телеграфів. Президія краєвої дирекції скербу іменував рахункового підписаря, Бол. Краєвїчовича, митовим асистентом в 21 класі рангі. — Управитель міністерства справедливости іменував нотаріальних кандидатів Янка Табурецького з долини і Едм. Вазиленка з Савока нотаріами першого в Вірчі, другого в Барані сода.

Нові книжки і видання:

Літературно-Науковий В. Станік, книжка XI за палєдств. М. Грушевський: До наших читачів. — Марко Вовчок: Гандамані. Олександр Грушевський: Сучасне укр. письменство в його типових представниках: Загальний огляд на укр. літературу XIX. в. — М. Чернявський: Варвари, повість (далі). — Л. Жеорнов: Наслідокана пригода. — Ю. Кміт: Іду на скаргу. М. Грушевський: По сьвітї. З подорожних вражіннь. (Венеція минувшина. З артастичної спадщини Венеції. Тоскана, Флоренція). — Христя Алчєска: Відповідь. — М. Лозинський: Львівська народова демократія. — Атані Сінклер: Негри (далі). — М. Мочульський: З сучасного письменства: Один з дїлантів. — І. Капельгордський: В темряві. — М. Віроні: Краї ми рідний. Г. Райдер-гаггард: Велич, роман (далі). — Ф. Матушевський: З українського життя. — М. Лозинський: З австрійської України. — Біблїо-р.фі. — Книжка, надіслана до редакції. — Від австрїації. — Оголошеня.

До сї книжки долучений виказ галицьких кредителів Л. Н. В. Станіка за 1908 рік. Е іх всїх 900 і кілька. Годі якої дотягнути хочби до аругих тїлячя.

„Молода Україна“. Відомий російський поет Іван Рувалішников працює тепер раз над іскреладями на російську мову сучасної української поезії. Свою працю він видасть книжкою під назвою „Молода Україна“. Книжка міститиме виборі поезії аралоїзно п'ятнадцяти авторів і вийде після нового року в Петербурзі.

Померли:

о. Юліян Охримович, парох Сенечові, упокоїв ся 28 с. м. в Сенечові, долівського повіту, в 66. році життя а 41. році сьвященства. Покинувши був невзначайно люблений своїми парохїянами як правдивий їх духпастєр і дорадник. Завмав ся живи політїчаным жїтєм і взаємні народними справами і був членом народних товариств. Покинувши вдову Марію з Коблянських і шість синів. (Володимир, адвоката і заступника директора „Дністра“ у Львові, о. Богдана, парох а в Кирчани о. Ростилава, огорудник в Сенечові, Людомира, укінченого правника і Остапа та Юліана, гімназїастів), три доньки (Ольгу зам. гєваковичеву, Богуславу замужну Матїньєву і незамужну Олену). В. с. п.

ТЕЛЕГРАМИ.

Дня 30. падолист 1908.

Цїсар а Русини.

Відень. (Тел. влас.). При прийнятї галицької депутатїї висловив цїсар своє признанє дїяльности пос. Олександрівського і до воленє. Пос. О-кий відповіт. Дякую за високе ласкаве признанє, але тепер мусять соїм словити наші найживот-

нійші домаганя, бо лише за спокоєм сїх домагань можна запевнити на будуче спокійний хїд соїм овим народам. Цїсар відповіт: Цїлком певно, нічо не буде стояти сьму на перешкодї. З послом К. Левицьким розмовляв цїсар про праці парламенту. Пос. Л-ий заявив: Ми працювати мемо в інтересі народу, який заступаємо.

Парламентарна ситуація.

Відень. (Тел. прив.). „Corr. Centrum“ доносить, що президент кабінету бар. Бінерт веде дальше переговори в справі утворення коалїційного кабінету. Тї переговори можуть бути приспішені, бо надходять часи, в яких непевність булаб дуже шкідлива. Бар. Бінерт бажає, щоб есентуально ще перед голосуванням над наглючістю в справі бюджетової провізії можна було мати певність, чи коалїційний кабінет уїде в жїтє.

Депутатїя галицького союму у цїсаря. Відень. (Тел. прив.). Нїні о 11. год. перед пол. прийав цїсар наперед чолобитні депутатїї обох палат державної ради, а відтак 17 депутатїї краєвих репрезентатїї. Іменем чолобитної депутатїї галицького союму промовив до монарха краєвий маршалок гр. Станіслав Бадені. Маршалок Бадені і говорив: Наймилостївїший Цїсарю і Королю наш! Прибули ми перед Твоїм престол, Найяснїйший Ппане, щоби до того хору поклонів, желань і завя найвищої пошани, що в тїй великій, історично рїдкій добї ювілею Твогого павнованя розкхдїть ся не лише по монархїї, але сьміло можна сказати, на цїлій землї, докинути і голос нашої країни, котра в Тобї, Найяснїйший Ппане, мала все найласкавішого монарха і постійного опікуна та добродїя. (по руськи) Наш голос, Найяснїйший Ппане, то голос мїліонів населєня нашого краю, котре без рїжницї стану, віроїсповїданя і народности має для Тебе почєсть і любов; наш поклон — то поклон мїліонів сердець, котрі Ти своєю ласкою і добротою прикував до своєї Найдостойнїшої особи і до своєї престоло завоном тривої і постійної вірности і правзаня. (по польськи). Твое імя, Найяснїйший Ппане, звязало ся на засїданї з історично його морального і матерїального поступу, з розвитком його найважнїйших інституцій та здобутками і удержаннем найдорожчих скарбів національних прав. Не забудемо ніколи і ніколи не забудуть наші нащадки, чим оу Ти, Найяснїйший Ппане, для нас, для того краю, що перебув не одну тяжку пробу, заки найшов в Тобї, Найяснїйший Ппане, достойного опікуна і добродїя. Се великий наш довг перед Тобою, але з радїсню та з сердечним залом є ми все готові слатити той наш довг, віддаючи майно і кров за Твою найдостойнїшу осоу, за Твій престїл і Твою династїю. — Благамо Всевїшнього, щоби зберіг Тебе, Найяснїйший Ппане, ще як найдовшї лїта для слави і мєчустї монархїї, для щастя Твоїх народів, для нас, Твоїх вірних і влчячих підданих, щоби бїєск Твоїх незрівнянних М.нарших часєст, тих найблисчїйших жемчугів Твоєї корони, щоби сїй маєстат Твоєї аюкомної історичної сгати, в котрій посьвати і обовязок найшли так чудовий етичний вислів — присьвчував се догого та сьватїя живим приміром і великим і малим, монархам і народам сего сьвіта“.

Чолобитня державних урядників.

Відень. (Тел. прив.). В суботу, прийав цїсар в замку депутатїю державних урядників в числі поверх 700 осіб. В депутатїї був през. мін. бар. Бінерт і прочі міністри та управлїтї міністерств, найвїсшї урядники трибуналів, заступники судів з усіх країв, репрезентатїи кр. шкільних рад, депутатїї коронних країв з намісниками і президєнтами на чолї. Вїшов цїсар, виганий окликами: „Най живе“. Перший промовив бар. Бінерт, вказуєчи на давнє і постійне привязанє урядників до монарха, котрі все вважали своїм обовязком вірно служити цїсареві і брати собі його особу за примір. Бєсїдник вказав на добродїяства, які ділав монарх для урядників, та поновив торжественну присягу непохитної вірности.

Відповїдаючи на бєсїду премїєра висловив цїсар радїсть, що урядники є вірні державі і монархїї та піддержують історичну ставу австрїйських урядників. Першою основою діляня державних урядників мусять бути закон. Що инше жїте сторонництв; але урядники повинні завсїгди опирати ся на законі. Народам Австрїї в рівній мїрі отвертий доступ до публічної сьлужби. Урядники повинні бути синами своїх народів, а сї не забуваючи на свою національну приналежність, повинні знов все тамити, що уряд ніколи не повинє луги оудєм сторонництва і що не народне лочуванє, а народні суперечки мусять уступити. Австрїйські урядники будуть все для народів захистом, для держави добрими слугами та вірними помічниками цїсаря і його наслідників.

Нїні прийме цїсар чолобитні депутатїї обох палат держ. Ради та президїю і депутатїю відєньської ради мїської.

Улїх італїйських демонстрацій.

Відень. (Тел. пр.). Президент кабінету конфєрував з кількома італїйськими послами, котрим заявив, що осужує демонстрації. Одначє правїтельство пильно займаєть ся справою італїйського університету, котру постарать ся незабаром вдовольно розвязати; до парламенту влїне відповідне предложєне під умовою, що більше демонстрацій не буде.

З уваги на те клуб італїйських послів постановив вїзвати італїйських студентів, аби залишили демонстрації та уможливити дальшї виклади в висшїх школах.

По інавстрїйськїя манїфєстація.

Рим. (Тел. прив.). Вчєра передполуднем відібулсь тут збори для протесту проти подїй в відєнській університетї. Брало участь коло 15.000 осіб. По промовах кількох послів зібранї розїшлись.

О італїйськїй унїверситет.

Трієст. (Тел. прив.). Вчєра відібули ся в театрі збори італїйських студентів при участі 3.000 осіб. Представлїти властї не допустив до голосуваня над резолюцією. По зборах уложив ся похід, який передершов улицями мїста. Взяло в нїм участь 8.000 осіб. Вечєром повторили ся демонстрації перед нїмецькою народною школою. До двох поліціяє стрїляно 7 разів з револьверів. Одного поліціяє ранено в руку, другому прошила куля шапку.

Балканський проблем.

Відень. (Тел. пр.). Велике значєє приписують тїй обсавї, що військову конференцію, яка відібуватєть ся звичайно в сїчні, скликають на дєнь 4 грудня. Провїд в нараді вести ме цїсар. Крім архїєпископа Франца Фердинанда і Евгєна візьмуть в нїй участь військові начальники. На приспїшенє скликаня військової конференції вплинули інтриги Англії і Росії, які підкопують балканські держави до непоміркованих домагань супроти Австрїо-Угорщини. Через турецький бойкот, який все ще не ослабєє, потерпіла австрїйська торгова вже більше як 35 мїліонів шкоди. Бар. Ерєнталь покинув до Відня відомого орієнталїста, Вамберія. Після него війна з Туреччиною виклю-

чена. Вамбері, який жїєє з молодотурками в дружних зносинах, має вїхати до Царгорода в довірочній мїсії.

Берлін. (Тел. прив.). „Nord Allg. Ztg.“ лише в тижневім огляді: В комплексї сїлїх справ ппанує довна неясність. Серед тихих відносин могли повстати трївожні чутки, який не можє приписувати значїня. Не можна запевнити, що знов виринули перепони, які спїнюють хїд переговорів, від яких вислїду залежить скликанє конференції; відносїть ся се також до турецько-болгарських та російсько-австрїйських переговорів. Є однак надїя, що тї перепони поведє ся побороти, помімо сил, які діляють в протївним напрямі.

Париж. (Тел. прив.). Після вїстїї із Льондону, мала заключити Італїя з Росїєю умову що-до Балкану. Огке „Parisien“ пише, що се була тільки вїміна гадок про конференцію, бо не можливо, щоби прийшло до порозуміння Росії з Італїєю без відомє Франції.

Хомяков про положєнє в думі.

Петербург. (Тел. прив.). В розмові зі співробітником „Баржевських Вїдомостей“ голова російської думи Хомяков сказав: „Нема потреби класти в програму всіх законопроектів, вироблєних думськими комісіями. Коли в теперїшній сесїї ми полагалимо бюджет, аграрне питанє та законопроекти про суд і про віроїсповданя, то й слава Богу. В думських роздорах вина більше думи, яка хоче наложити свою руку на опозицію, ослїдлати, сїсти верком. Роби своє діло, не дразнячи інших. Хомяков жалєє з приводу виключєня Колюбакина з засїдань думи і каже, що треба направиити сю помилку.“

Англїйський кабінет проти палати льордів.

Льондон. (Тел. прив.). Начальний секретар Ірлїндї Бірєль виголосив у Вашингтонї промову, в якї заявив, що правїтельство всіми способами, якими диспонує, змагаєт ме до перевєдєня закона про шинка ські концесїї. Воно досуло шаблї і відкинуло поху. Тому, що правїтельство знає настїрї краю і знає, що має за собою цілу силу народа, то дасть народови нагоду показати свої переконаня при виборах.

Льондон. (Б. Райтера).

Промови Бірєля не вважають заловитом безпробовочного аєслю до краю, бо деїзїя про розвязанє парламенту належить до премїєра. Думають, що Бірєль хотїв тільки сказати, що постава висшїї палати влїєє в характеристичний сплєс на уложєнє програми правїтельства при слїдуючих виборах.

Янськє-американський Союз.

Нью-Йорк. (Тел. прив.). З дооре полїформованого боку потєрджують, що між Янїїєю і Амєрікою поставлено умову що-до політїки двох держав на Тихім Океанї. Умова запевняє охорону політїстїї обох держав і охорону інтегральности лїнської держави.

Перська „конституція“.

Тегєран. (Тел. прив.). Шлх усталавав Раду з дорядним голосом, зложєну з 40 князїв, нотаблїв і купцїв. Народи її будуть все тайні. Правїтельство вислало Абуль-Мулея з мїсїєю до Петербурга, Берліна і Відня.

До „Парламенту і остванїці“ прихлїли днї 30. XI. 1908: Евгєній Бачинська, Лїсо; Оля і Іван Будні, Жовїва; д-р Андрїон Могильницький, Долина; Мїхайло Полук, Богородчани; д-р Володимир Хєнїнський, Журавно; Зїгмунт Кїрхєр, Стрий; д-р Іосиф Брандмарк, Стрий; Адольф Фїлїшєв, Равь руска; д-р константїя Сїрогїнський, Ланцут; Василь Мельник, Терєбовля; Льво Чиж, Рїшї; Богдан Чаїковський, Берєжїнь; Фрїц Тїма, Відєнь; Фелїкс Карфїльський, Берлін; Олександр Іванчєк, Лїнци; Бєрнард Зїльбєрштаїн, Турк; о. Мїхайло Дємчєв, Крамарїва; Во одимир Вїннїцький, Розбїр округїя; Ієтро Чоп, Рашлїнїцї; Андрєй Бойко, Рашлїнїцї; Захарїя Чолоз, Дубївїт; Стефан Грїнюк, Тарнобєрг; Іван Мїсїєн, Рїшєв.

руда, шї: 30. XI. ціна зїмєтє.

Шєвїцїя на жовтєнь	11.38	до 11.39
на цвїтєнь	13.14	до 13.15
Жєто на жовтєнь	—	до —
„ цвїтєнь	11.08	до 11.09
Овєс на жовтєнь	—	до —
„ цвїтєнь	8.90	до 8.91
Кукуруза на верєсєнь	—	до —
на май 1909	7.64	до 7.65
Рїпак на сєрпєнь	14.75	до 14.85
Офєрти на шєвїцїю: мїрні. Ожєта купна: мїрна.		
Успособлєнє: слабє. Погода: зля.		

Надісланє.

(За сю рубріку редакція не відповїдає).

Адвокат Д-р Ернст Калитовський

з Залїцїк переїхавши з кївцем лїстопада 6. р. канцелярїю авд. Д-ра Евгєна Олєсєнїчєго в Стрию веде туж в домі о. Погорєцкогє при улицї Бад-нарськїй добїт „Народного Дому“ напр тїв „Руської Задаткової каси“ 1767 а-10

Адвокат Король

в ЖОВКВИ

пошукує конципїєнта. 1754 а-3

Д-р Володимир Загайкевич

адвокат в Перемїшлї

перенїс свою канцелярїю до дому при ул. Казї-мїрїаскїй ч. 15 (пїг Сєрбанськїй, кудє їдєть до Повїтового Суду). 1838 а-10

ЗВІНА МЕШНАЯ

Д-р Мирон Вахнянин

спецїалїст в вутрїшнїх недугах мешкає тепер ул. Зїморовича ч. 5 (бїчна ул. Академічнїй), прїймає від 3-5 по полудни. 1333 а-2

Бюро будівляно

Мужики.

Сучасна повість.

Авторизований переклад із польського
М. Павлика.

— Як жоната возьме за порядки, то хлопам треба комірного шукати, щоб би в коршмі, аби при печеню не зіпхали на тебе сказу! — сьміявся Борніа, розгріваючи заостерілі руки. — Дорога, як по склі тай санина сильна, але й такий мороз, що трудно в саних висидіти! Дай Ягусь, Петрикови бодай хліба, бо перемерз до кости в тим солдатським шинелю. Ясьо на довго до дому?

— Аж до Трьох Царів.

— Таго має з Ясьо несогрішу, вируку, бо то й при органах і в канцелярії! Розумієся, старому жалі покинути перину на такий мороз.

— Не тому, а лиш, що королева нині втелила ся, то лишилися дома тай пильнують.

— У добрий час, буде молоко на цілу зиму.

— Гале, Вітек, дав-есь пити лошади?

— Сама носила, але навіть і за пальцем пити не хотіло, лише барашкує, та до кобили так ірве ся, що перепроводила до більшої загородини.

Хлопці вийшли, але Ясьо ще з оплітків обзирає ся за Ягню, бо немов би ще пишніша була ніж ув осени перед весіллям.

То й не дивниці, що старого цілком завоювала, що світа за нею не бачив. Добре на селі казали, що геть іздурих від того кохання, бо хоть

і твердий був і неуступчивий для всіх по давню, але Ягусь могла з ним робити, що лише хотіла, слухав її в усім, її очима дивив ся, її радив ся, тай Домінікові, так що геть ним заволоділи! Добре йому з тим було, господарство йшло, все було в порядку, вилучу свою мав, тай пожалува-ти ся перед ким і порадились, так що вже ні про що не думав, тай ні за що не бав, що лиш не було Ягусею, в котру гей у той святій обра-зок дивив ся.

Навіть і тепер, вигрівав ся перед коменом, а все ходив за нею розлюбленими очима тай мов би перед весіллям, солодкі слова все говорив, а лише про те думав, чим би їй ще більше прило-добати ся.

Але Ягна тільки дбала про його кохання, що про торішній сніг, якась захмарена була, знехтер-пелівна його заливанням, лиха, все її дражжило, так що як той холодний вітер носила ся по хаті — роботу звалювала на маму, ба на Юзку, а часто й старого до неї нагоняла терпкими сло-вами, а сама йшла, ніби то заглянула на другий бік у ліч, або до лошади в стайню, а головою по те, аби лишити ся самій тай задумувати ся про Антка.

Ясьо його їй нагадав, що як живий стояв перед нею, як живий!

Майже три місяці його не бачила, бо ще на довго перед шлюбом, тільки лиш, що тоді проїз-дом на дорож під тополлями... розуміє ся, час пив як вода; шлюб, переносини, різні клопоти, гос-подарство, що й коли мала про него подумати! Не бачила його, то й на гадку не приходив, а люде теж загубили ся говорити про него перед нею... А тепер, не знати чому, так раптово став перед очима тай дивив ся так жалібно, так по-прикливо, аж їй душа затрясла ся з журби.

— Нічо-м тобі не єнина, ні, то чому стаєш передо мною, як та душа покаянна, чому якеш!

— думала жалібно, боронячи ся від споминів... але чудно їй було, чому так міжно пригадував ся, чому то ні Матій, ні Стахо Плошка, ні інші?... Ніхто другий, лиш він один! Щось їй дати мусів, що білкав ся тепер і видирає ся з себе, тай в му-ці купав ся, бо така туга і розпирала, аж і в се-редній давило, а так щось у світ душу несло, що пішла би, куди лиш очі понесуть, на гаї та ліси.

— Що він там, білий, порабляє, що собі гадає? Та ні способу, аби з ним поговорити, ні способу тай... не вільно! Правда, не вільно, Сусе коханий, таке то був смертний гріх, смертний! — казав се ксьондз на сповіді, казав... лиш би з ним поговорили раз один, хоть би при свідках, хоть би... а то вже ніниці, ні завтра, ні ніколи! Борніо-ва є на вік віків аминь...

— Ягусь, а ходи-ж бо, хліб треба пересадити! — кликала стара.

Побігла до дому, вийшла ся як могла, але думки про него не втратила, все їй вертало на очі, тай скрізь нагадували ся його голубі очі тай ті чорні брови тай ті губи червоні, солодкі, ласі!

Марно взяла ся завзято за роботу, горіло їй у руках, припратала хату, стала над вечір обхо-дити корови, чого ніколи не робила, але се нічо не помогло, бо все стояв перед нею тай туга ро-сла в ній і розривала душу, се її так то страшен-но роздражало, що сіла на скриню коло Юзки, роблючи покаянню свідки, тай бухнула плачем.

Утихомирала її мати, втихомирив наляка-ний чоловік, ходили коло неї як коло тої розве-реженої дитинки, гладили, дивили ся в очі, ні-чо не помогло; виплакала ся в волю, тай неза-баром щось перемінало ся в ній раптом, бо під-няла ся со скрині майже весела, побалакувала майже зо сьміхом, навіть і співати була готова, як би то не адвент!

До „Народної Гостиниці“ приїхали дня 1. XII. 1908: Александр і Роман Кадничі, Надяччі; д-р Ягусь Заліць, Перемішляни; Стефан Туля, Перемішляни; Іван Сембюк, Осляда; Любо Морозович, Журавно; Семен Сорочин, Кор-чун; Фелікс Полятовський, Шукія; д-р Кирило Трильовський, Коломия.

Надіслане.

(За сю рубрику редакція не відповідає).

Д-р Стефан Дмоховський
ДЕНТИСТ

Перемішля, уліця Колієва ч. 1. 1861 9-24

Дентистично-технічне заведе
Иосифа Раппапорта
ул. Ягайлонська ч. 2.
Урядникам полеша в сплатах.

1681 9-12

Коперницький і Син

Оптики і Механики у Львові, площа Галицька ч. 1.

(проти Ватку Гішовського на хитастах площі Галицької)

порукають:

Барометри анероїди по 7, 8

і 10 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

24 К. Лайтінг по 13, 16, 20 і

7)

— Цісар Франц Йосиф а австрійська конституція. Як зісно, рік 1848 значався як великими зав-рушеннями майже в цілій Європі, котрі не минули й австрійської держави. Всього повіяло свободолюбивим духом, отже й австрійська, доси абсолютистична монархія мусіла перетворити ся на конституційну. Тодішній цісар Фердинанд, слабій на здоровлю, не чув ся в силі в так бурливих часах держати керму держави в своїх руках і длятого рішив ся уступити, щоби здати корону на свого брата Франца Кароля, а коли і той зрік ся свого права до наслідства австрійського престола в користь свого сина Франца Йосифа, то цісар Фердинанд дня 2. грудня 1848 року в Оломуці у великій салі таємної архієпископської палати, в присутности всієї цісарської родини і найвищих достойників держави відічтав листьмо, котрим зрік ся цісарської корони і проголосив свого братанка Франца Йосифа повнолітнім та здав на него цісарську корону. Так то 60 літ тому назад вступив молодий цісар Франц Йосиф I. на престол. Листь про вступленю цісаря Франца Йосифа на престол передано зараз тодішній раді державній в Кромержи, котрі прийняли її окликом: Най живє конституційний цісар і король Франца Йосифа I. і вислала депутацію під проводом тодішнього президента Смольки до Оломуца, щоб зложити цісарєви желаня з нагоди його вступлення на престол та зложити заяву преданности. Також руский нарід повитав щиро нового монарха. Зі Львова вислано представників руського народа, духовників і сьвітських, урядників, міщан і селян, котрі з'їхали ся дня 27. січня 1849 р. в Оломуці. До сїєї депутації прилучили ся також деякі руські соймові послы з Кромержи, так що всіх було трицятьох і двох. Дня 28. січня прийняв цісар Франца Йосиф на послушаню руську депутацію під проводом єпископа Якимовича. Перед цісарєм відчитано адресу від руського народу по руськи а потім по німецьки. В сій адресі висловила депутація надію, що цісар доведе в-

спішно до кінця діло перестрою монархії на нових конституційних основах, забезпечити свободу для добра загальної охорони та забезпечити права руського народу. Цар запевняє, що буде дбати про рівноправність всіх народностей в державі і тому Русини займуть при належних їм місцях між народами Австрії. Від того часу минуло 60 літ, а чи запевнене цесаря сповнилося?

— 3 життя цесаря. Заходом комітету, зложеного головно з членів найвищої віденської аристократії, відкрито у Відні перед кількома днями виставу з написом на верха „Unser Kaiser“. Се оден з багатьох актів сьогорічних ювілейних торжеств. Вистава складається з безчисленних портретів цесаря, рисованих, мальованих і різьблених з чистого дорогого панованія цесаря, а крім того з тисяч дрібниць, які мали колинебудь якусь близьку зв'язь з його особою і життям. Всього разом творить справді музей дорожніх і оригінальних, або бодей цікавих пам'яток і документів. Є там цесарські листи, і то початки від наймолодших літ, власноручні забавки, його рисунки і різні праці, улюблені предмети, книжки, дарунки, одержані і ним лави, дипломи, що славлять його хоробрість, оружжя мундтури, ціла обстава його спальних кімнат і т. п. Зібране всіх тих пам'яток було сполучене з неабиякими трудностями. Багато з них треба було споводувати з далека, з заграниччя, від різних володарів або видних осіб, обдарованих цесарем. Між іншими особливостями звертає увагу характеристичний формуляр. Коли в 1900 р. переводили загальному переліку населення монархії, цесар дістав також відповідний формуляр до вповнення. Дістав і вірне вповнення. Вповнений формуляр виглядав так: Громадський округ: І. Уліца або площа: Цесарський замок. Число дому: І. Ім'я і назвисько: Франц Йосиф І. Відношене до власителя дому: Власитель дому. Рід: мушкетерський. Дата уродження: 1830 р., 18. серпня. Місце уродження: Шенбрун, Австрія нижня. Приналежність: Віден, Ас рия долина. Віроповідане: римо-католицьке. Стан: вдовець. Мова: німецька. Зане: Цар Австрії, король Чехії, Галичини і т. д. Чи вміє читати і писати: так. Чи мешкає постійно: так. Час замешкання: Від 1830 р. Число замешкалих в тім самім мешканстві: 1. Під тим усім видко власноручний виразний підпис цесаря. — 3 дальших, безчисленних особливостей вистави заслугою на увагу величає уладжене саль на цесарський замок в різних історичних моментах панованія цесаря-ювілята. Тут зрекостуовано аж до найменших подробиць саль, в котрій відбула ся коронація цесаря. У відділі забавок з хлопцями літ цесаря знаходять ся мініатурний барабан, скрипки, гітара, пара малих лизів, і пара острогів. Крім того багато маленьких карабініків, шабелок, мундурків і т. п.

— Перша гостина цесаря в Галичині. Початки 50-х років минулого століття були для Австрії не дуже привітні. Були то часи, коли Росія і Цар Николай I. уважали за найдогіднішу пору зробити раз конец турецькій державі, тому їхньому чоловікові, як то цар Николай I. називав Туреччину — і що може вже тоді приготували ся умови до т. зв. кримської війни, а знов з другої сторони Росія при помочи т. зв. славянофільства старала ся приготувати відповідний терен для своїх цілей не лиш в самій Туреччині, але й Австрії. А російське „славянофільство“ розглядало ся під ту пору вже досить добре і по Галичині. Вже під конец вересня 1851 р. наспіла до Львова чутка, що цесар Франц Йосиф I. загостить около половини жовтня до Галичини. Чутку свою неабияком потвердила вість, що цесар дня 11. жовтня вступив в Бялий в границі Галичини, а у Львові зачали робити приготування на його прийняття. Дня 16. жовтня рано приїхав цесар до Городка під Львовом, де його повитало військо і величезний здиб народ. Того самого дня коло 2 год. по полудні 101 вистрілів з пушок дали знати, що цесар приїхав до Львова. При триюмфальних воротах за Городецькою рогакою дожидала монарха депутация громадської ради і свято-юрська руська парохія з хоруґвами. Коло касарні Фердинанда дожидали монарха командант армії кн. Шварценберг і намісник гр. Голуховський. Улицями, куди переїздив цесар, було розставлене військо і наряд. Коли цесар надїхав, військо давало салву а наряд вивав монарха гримками окликами. Вечером того дня була ілюмінація. На другий день рано цесар приймав на авдєнції всьох достойників, духовних та світських, та членів високих ступів, числом около 260. До станових промовив: „Тішу ся дуже, що виджу стани краєві так численно зібрані і радо признаю в тім їх бажане підпирати мої наміри около краю, котрий мені так дорогий“. Духовних професорів розпитував, чи сні руського обряду. Іменно тіло учительське академічної гімназії звернуло на себе увагу цесаря — як сказано в „Зорі Галицькій“ — як о руської глімн а з і і цесар допитував ся о професора руської мови та руського катихи. Тут треба додати, що молодий цесар в часі своєї подорожі всюди допитував ся про Русинів і руське духовенство, хочачи очевидно пізнати руську суспільність. О 4 годні відбув ся відтак обід, в котрім взяло участь 94 осіб а між ними два руські кришоланни Куземський і Іжак. День 18 жовтня став пам'ятний для Русинів. Того дня приїхав цесар о пів до 10 год. рано зі своєю світою на коні в сніг генеральський одяг зложити угольний камінь під руський „Народний Дім“ і другу міську церков, нинішню церков Преображенську. Камінь той був приготовлений від сторони валів і теперішньої уліці Корняків. Стіна була убрана адамашками, в середині вінцем а на верху троном хоруґвами, в середині австрійською а по боках двома руськими. По правій стороні на підвищенні місці був приготовлений трн для цесаря а низше стояв стіл, на котрім лежала грамота про положення угольного каміня і плани наміреної будови. В заступстві старенького і хорого митрополита Михайла Левчицького дожидали монарха єпископи Григорий Якимович і Іван Бохенський з капітулами львівською і перемиською, оо. Василяни під проводом провінціяля о. Максимовича, Ставровицький інститут під проводом сеньора Льва Сосновського, питомі духовної семінарії і пр. „Біло такжє — звичає „Зоря Галицька“ — много духовенства і нагода из сел, много високих чиновників і двох наших станових Русинів в станових одягах г. г. Лодийський і Тустановський“. Баталіон гренадірів окружав многочисленний наряд. Коли цесар зїв з коня, поличив ад'ютантів і світю сказавши: „Тут я межи моїми Русинами“. Серед зібраного народу настала тепер глибока тишина а коли монарх став на троні, промовив о. кришоланн Куземський в імені митрополита і подякував йому, що зволив, прибути на заложено угольного каміня а відтак висказав цілі і значення сего торжества та на конец попросив монарха о власноручний підпис на грамоті заложеня угольного каміня. Опісля В. Ч. Шумкевич відчитав грамоту а цесар приступив відтак до стола і підписав її власноручно. Коли цесар заїв відтак знов на троні, відбуло ся посвячене, по котрім монарх знов зїхшов, приступив до угольного ка-

меня, в котрий вложено грамоту, наложив три рази вапна і вдарив три рази кувалцею в камінь а хор відспівав монархови „Многая літа“. Наконєц переглянув цесар ще плани будови і прийняв на пам'ятку стижок, котрий роздавав також всім присутнім. Автор стижка вкладає цесареві між іншим такі слова тодішніх львівських Русинів, що збирали ся до будови „Народного Дому“: „Дітоньки мої! Я нове зерно Сюю во земленьку вашу, Не для одного літа на живно І не для скотини на лашу. Бо з того зерна стріліть під небо Колос на живно во віки А з того жнивн повні вам будуть, Ума і серця засіки. На жаль не сповнили ся тодішні слова цесаря, бо „Народний Дім“ у Львові зовсім не вида „повні засіки ума і серця“, а навпаки переміняв ся „для скотини на лашу“. Отже була найторжественніша хвиля в ілій цесарській подорожі в Галичині і тому в нинішню пору треба її особливо зазначити та молодим поколінням пригадати. Дальший опис цесарської гостини у Львові подаємо вже лиш в коротеньким начерку. По торжествені покладення угольного каміня поїхав цесар оглядати всілякі публичні інституції, був в церкві св. Юра і в митрополічній палаті, де з балкона роздивляв ся по Львові. Дня 20. жовтня рано виїхав цесар в дальшу подорож по східній Галичині через Золочів до Тернополь. Всюди на почотках стаціях і при дорогах збирали ся товпи народа, витяючи монарха. В Тернополі вивав цесар бурмістр Дрималич з цілою радою громадською і з духовенством. Тут не було музики, отже якийсь Ондерек зібрав учеників із 16 руських сільських шкіл і вечером сьпівали ті ученики під вікнами монарха в будинку окружного уряду руські пісні, як: „Мир вам братя“, „Де єсть руська вітчизна“ і ин. З Тернополя поїхав цесар на другий день через Березовицю і Мишківці до Мукачевця а звідси по неперепражені коні до Струсова і Теремови. В Теремові, де переміняв коні, були улавлені піраміди з теремовельських плит (дописуваль „Зорі Галицької“ додає: „котрий аж до Хін вивозять ся“) з кукурдузи, гарбузів, овочів і колюса. „Його Величество — каже згаданий дописуваль — поглянуло мило на тин искусство уложенні піраміди і опустили Теремовлю, котра радостно восклинула народу второвали звни і многократно моздеров вистріли“. Дальше поїхав цесар до Копичинь, де зїбрало ся було знов 400 молодців, котрі супровожали монарха, звідси до Чорткова і чезег Ягольницю до Товстога. В Товстим подали наші селяни монархови пшеничний хліб і мід яко подільські плоди. Цесар уловив кусень хліба і зїв. З Товстога поїхав цесар до Залічків а звідси до Черновця, де монарха подібно як у Львові повитано з великим одушевленєм і з можливо як найбільшою парадом. В Чернівцях приймав цесар між іншими і молдавських міністрів на авдєнції. Відтак дня 23 жовтня поїхав до Радовець а вернувши звідтам назад до Черновця, виїхав до Коломиї і остаточно через Станиславів, Стрий, Доброгич, Самбір, отже обїхавши всю східну Галичину довкола, вернув дня 5. падолста назад до Відня. Тоді віденські Русини відправили в тамошній руській церкві св. Варвари благодарственне богослуження за щасливий поворот цесаря. Франц Йосиф I. був пізнішє ще кілька разів в Галичині і у Львові, але тої його гостини не мали вже того визначно політичного характеру, що перша його гостина та і ще більше в пам'яті, тому їх вже не доторкуємось.

— В справі еміґрації до Канади. Німецький дневник Tageblatt, що виходить в Філадельфії (в півн. Америкі), так описує нужду руських еміґрантів в Канаді: На нації залізничній в Мінтгеалю столиці Канади, стоїть громада руських еміґрантів около 80 осіб. Хотіли вони їхати до Білґеу, що би осісти на колоніях. По англійськи не розуміли ані слова. Взядо було з неопарних їх мін, що їм що приїхали і що не знають ані краю ані відносин. Приступили до них два панки і назвали себе урядниками еміґраційними, котрим повірено опіку над еміґрантами. Еміґранти, не підозріваючи обману, признають ся отверто, куди їдуть, кільки мають грошей, кільки їдуть за „урядниками“, а ті ведуть їх на нинішню стацию, пакують до вагонів, поїзд рушав, і неспішї їдуть замість до Білґеу в протину сторону до диких околиць Онтарія. Зігнані до гідких барак, голодні і биті, зрозуміли вони скоро, що впади жертвою обманства. По кількох тижнях дуже тяжкої праці при копаню ровів не дістають ані цента заплати. Тоді постивсяє часть тих білих невільників ратувати ся утєчено з того страшного положення. Розпочинає ся дике польованє на них, бо дозорці хутко запримирили брак робітників і пустили ся за ними в погоню. Декотрі з утєчків задержують ся на відгосл революверових стрілів і підляють ся; инші, гонєні рознукою, волять смерть, подвоюючи свої сили, вкінци впадають в лїс, де скоронили ся. Цілковито знесилені і виголодні доволіли ся до місцякта Енгельгардту. Вистрашені, унікають людий і тим звертають загальну увагу на себе та дістають ся в руки поліції, котра, довідавши ся, що утекли від праці, постяновила під ескортою відослати її туди, де працювали. Тоді повстає межи нещасливими офірами формальний бунт: воляли би йти на смерть, ніж вертати до своїх катів, але під ударами поліціїнятів і наполю хані революверами, успокоюють ся. Тимчасом зїгають ся люди і стають в обороні немислом. Під натиском чеснійшої від поліції товпи годить ся судия на транспорт замучених Русинів до їх мість признаєчє, але жадає від кожного з них по 25 доларів (125 корон) на охоти подорожжя. Розуміє ся, що жаден з еміґрантів не мав тих грошей. Тоді забирає поліція нещасним решту їх майна і перевозить їх силоміш без цента в кишені до місця, де перше працювали, щоб там собі заробити на кошти подорожжя. А знов у Торонті в Канаді впади еміґранти Русини в руки агента, котрий їм припроуває, щоб гядали помочи в бюрі посередництва праці. Легковірні уляють ся з агентом до бюра і підписують контракт на якусь працю. Директор бюра толкує еміґрантам, що через пять місяців буде їх компанія живити, одв'ят, дасть їм нічліг і за ті прислуги відтягне собі з заплати. Не розуміючи контракт, писаного по англійськи, не знають, що своїм підписом спродали ся в п'ятимісячну неволю і в тяжку працю при будові желїзницї. По пяти місяцях тяжкої праці кожний з ошуканих дістає п'ять до сім доларів на дорожжя і більше нічого. Так працювали вони тільки до лихих харч і за, берліг в лїсних пустинях канадійських. Такі випади, пише Tageblatt, можна бачити що день майже на кожній більшій стациі. — З того виходить наука, що не треба пускати ся у світ наосліп, як хто хоче йти на зарібки чи до Пус чи до північної Америки, або хоче осісти в Канаді або в Бразилї; не треба слухати несовісних факторів і агентів, котрі лиш о свій зиск дбають. Кожний Русин повинен уже знати, що ширим порядником в справях еміґраційних суть два руські товариства у Львові або Товариство св. Рїфаїла (ул. Колерника 36) або Товариство опіки над еміґрантами „Провидінє“ у

Львові (ринок ч. 10). Там найдуть еміґранти Русини ширю порад і опіку. А не слухати чужинців та обманців!

— Галицька жандармерія для Праги. Команда жандармерії у Львові вислала вчера і нині звшіх жандармів з різних околиць до Праги.

— Вправн артилерії львівської залози в стрільню остріми набоями відбудуть ся на Зімарстїнським оболоно в днях 4., 5., 7., 9. і 11. с. м. щодень від години 8. рано до 1. в полудне. З огляду на сполученє з тим небезпеку цілий простір лісів, піль і місцевостей від Голоска до Брухович з одної сторони до Гряди і Гривович з другої сторони буде замкнений, обставлений військовими сторожами та означений хоруґвами, поза котрі перекривати не вільно. Військові власті звертають також увагу населеня, щоб на випадок найденя — пізнішє по вправх — неவிбухлих набойів не дотикати ся їх з огляду на небезпечність експльо зні, лишє треба відповідно означити місце знайденя та повідомити про се військову сторожу. За кожне найденє стрільно виплатить ся нагороду в висоті одної корони.

— Амнестія в краєвій обороні. Вїстник розпорядженє краєвої оборони містить таке розпорядженє цесаря з дня 27. падолста: 1) щоб в краєвій обороні і жандармерії записані в карних протоколах до дня 2. грудня с. р. д-сциплярні умпненя і кари а решту з тих рапортів вичеркнєно і 2) щоб увільнено від всіх ще невідбутих або взагалі щоб не розпочати дисциплінарних кар і арешту, о кільки вони запали перед 2. грудня с. р.

— Посол, що спить в парламєнті. Вцєпрєзидент палати послів, д-р Стржинський, зсїхує о ноді по полудні в парламентарнім будинку, а коли збудив ся, був уже вечір і виходів двєри були замкнені. Став отже на всі сторони шукати якогось виходу, але надармо. Посол, котрого заморив сон не так наслідком великої парламентарної праці, лишє після доброго обїду, знайшов ся нараз мимо посольської ненарушимости — увязнєним. Аж після довгого стуканя надїйшов портїєр будинку і увязненого вцєпрєзидента випустив на волю.

— Курси для неграмотних на Буковині. Буковинська краєва рада шкільна розпорядила уладити безплатно курси для неграмотних і призначила 6.000 корон на нагороду для учитель і учительок за добрі успіхи. Дотичне розпорядженє пс-ить ся в найближшій часі. Лише пргалицьку раду шкільну не чувати, щоб робила подібні заходи коло піднесеня культурного рівня населеня.

— Дібні вїсти. Преосвященний єпископ Константин Чехович вернув зі своєї подорожі до Риму і Відня нєзад до Перемішля дня 29. падолста. — У Львові появили ся фальшиві 5-коронівки, котрі є лекші від правдивих і мають инакій звук. — Прєзидент галицької дирекції почт і телеґрафів Іван Любич Сеферович вернув з Відня і обїав урядованє.

Оповідки:

Календар. Завтра, в четвер: Григорія, Анат. (лат. Франциска). Позавтра, в п'ятницю: Введеня Пр. Бог. (лат. Варвари).

□ Репертуар руського театру в Стрию. (Саля „Народного Дому“. Початок 7 вечером.)

В п'ятницю, дня 4. с. м. „Сьятанє на Гончарівці“, народна оперета в 3 діях Гр. Кєйтка.

□ „Кружка Українок“ у Львові. В неділю дня 6. грудня відбувають ся товариські сходини, на які видлі просить всіх членів, (повідомляючи їх рівночасно що льокаль товариства нахальць ся тепер в кам'яниці „Труду“ в ринку ч. 29 і пов. (вхід через ганок). Дня 12. грудня уладжує „Кружок“ в сали Музичного інститута Св. Андрїйської вечєрїнь, яких програму оповістять ся пізнішє.

□ 3 Відня. Загальні збори тов. „Ролїна“ відбувають ся в неділю 6. грудня с. р. Restauration Guther Wien I. Schönlaterngasse N. 8. Початок о 7. год. вечєром.

□ 3 Коломиї. В п'ятницю дня 4. грудня с. р. відбувають ся загальні збори товариства української молодіжї „Громада“ в Коломиї у власнім льокалі. Початок о 4 год. пополудні.

□ В Балинцях коломиїського повіта буде відіграна заход м фїлі Руського тов. педагогічного з Гвідця драма Гр. Цєглинського „Кара совісти“ в домашній „Просьвітї“. Початок о 8 год. вечєром.

□ 3 Пдгаєч. В 40 літній ювілей товариства „Просьвіта“ відбуде ся в Підгайцях заходом фїлі „Просьвіти“ в сали повітової ради ві второк дня 8. с. м. о годині 11 рано просьвітно-економичне віче, получене з розділенєм господарських знаряддї. Перед вічем відправить ся о год. 9. богослужєне в місцевій церкві, а відтак всі уладуть ся походом на віче до повітової ради. Програма віча: 1) Отворєне віча. 2) І торія тов. „Пр-сьвіти“ і вага просьвітної і економичної організації. 3) Про хаса Рїфайзєна. 4) Декларация. 5) Розділєне господарських знаряддї поміж членів Товариства. В часі віча будуть сьпівати читальняні хори з Тєлячого і Завалова а також читальняна оркєстра з Тєлячого буде грати народні пісні. По вічу відбувають ся ювілейні загальні збори фїлі „Просьвіти“.

□ Вчєнанє М. Русї Левчицької з п. Спїріліоном Матрєнчуком міським лїкарєм вєчєр, а Сїсєкє в Хорьваці відбудуєть ся 24 листопада в Гєях коло Львова.

□ Вчєнанє п. Олї Савчаківної з п. Ів Будчєм ч. к. судию в Ж вкї, відбудує ся в Замочкї дня 24 листопада 1908 р.

ТЕЛЕГРАМИ.

Дня 2. грудня 1908.

Вїтмючий стан в Празї. Прага. (Т.б.). В Празї і в передмістях Варлї, Сміхїв, Королїв-Виногради, Нуслє і Жїжків оголошено вїтмючий стан з причини постійних демонстрацій і ексцєсів, яких не мож було здавяти звичайними средствами. Показалась отже потреба ужити надзвичайних средств, які — як надїють ся — привернуть єсм пожаданий суспїлї. Рівночасно заборонила дирекція поліції ходити більшими групами уліцями по 8 год. вечєром та заборонила носити якінебудь відзнаки стоваришенє.

Ювілейні торжества у Відні.

Вїдєнь (Пр. тел.). Вчєраншї ілюмінация була кульминаційною точкою поклоу столїї цс-гєзє. Цє м'єсто потапало в мори сьвітла, а Ringstrasse була цєнтром дійснї чуд-вої ілюмінації. Гр мада постарєла ся, щоб у всх частях міста були предмети до ілюмінаваня. На площі Аплєра уставлено обєлєск, 24 метрів високий, який прикрашено й ілюміновано сів прикраси різними огнями. Дуже гарно ілюміновано також ратуш; 350 живописних ламп творили цілий ратуш єсним і прозорим. Вежу сьвітлювано рефлекторами. На краю Ringstrasse освєтєно газом великий обєлєск, на верху якого горїла цс-рська корона. Гарно освєтєлено теж церкву св.

Стефана і Votivkirche, в якій грала оркєстра придворної опери. Як вона заграла австрійський гимн, тисячі народа, зібранї перед церквою підхопили сько нугу і відспівали цїлий гимн. Дуже гарно був ілюмінований гмах парламєнту. Ефектовно освєтєлено також канал і мости Дїнаю. В-ї публичні будинки були рєсно ілюміновані. Трамвайєвий рух злеґжєно. Скрїзь товпили ся маси народа, яких начислюють до 3 чвєртий мїлюна. Чєрез великий натопа і стиск лучило ся богато нещасливих пригод. Ранєних є 126 осіб легк-, 24 тяжко. Померло 3 особи, між ними і панна і полїшно-австр. посол Гєльдєль. На тілах трулїв нема жадних ран.

Вїдєнь. (Т.б.). Всі тутєшні дневники піднесеними словами обґорюють ювілей цєсаря.

Бєрлїн. (Т.б.). Тутшні дневники симпатичними словами обґорюють ювілей цєсаря Франц-Йосєфа.

Льондон. (Т.б.). Вчєра вечєром відбуло ся в тутєшній австро-угорькій амбасадї дипломатичне прийнятє з нагоди ювілею, в якім взяло участь много англїйських дипломатів.

3 г єб. (Т.б.). Вчєра вєч. відбула ся тут ілюмінация. Полїція заборонила похід, боючи ся послїдичної демонстрації.

П. л. та послів.

Вїдєнь. (Т.б.). Палата панів відбудє в чєтвєр о год. 1-шїй псп. надзвичайне засїданє. На дневнім порядку справозданє о прийнятї чолобитної депутатї цс-гєзє.

Амнестія в наймолодшїй частї Австрії.

Ср-єєо. (Т.б.). Найвищою постановою з дня 23 падолста цєсар зарядив: Всім особам, засуджєним перед 2 грудня м. р. за злочин обиди члена цс. дому, або за оба ті злочини, однак окремо від инших злочинів, відпущаєть ся кару, обмежуючу свободу, на сїлькє її ще не відбуду. За ті злочини, сьпєнені перед названим днєм не належить розпочинати карного дохоложеня а розпочатє належить здержати. Всім, що їх перед 2 грудня с. р. ка ний суд засудив на утрату свободи, трєваючу не довше як 2 тижнї, або на гривну не більшу від 150 корон, відпущаєть ся ту кару, коли перед тим не були карані. Кєли засуджено кого на утрату свободи і на гривну, то ті кари відпущаєть ся, коли разом вносьють два тижнї. Всі, кого перед днєм 2 грудня с. р. карний суд засудив на утрату свободи на час довшїй від 3 місяців, коли перед тим не були карані, відпущаєть ся законні наслідки, іменно неспосібність осягнути деякі права й становища і утрату права виборчог-го активного і пасивного. Вкїнци дарував цєсар 47 особам кару утрати свободи.

По університетській бучі.

Вїдєнь. (Т.б.). Тутєшній уїверситет буде завтра відчєнений.

Недуга п. пп.

Рим. (Т.б.). Лкарї стєвдїли, що стан здорovia папи вєчєра поліпшив ся. Тємпєратура була майже нормальна. Мимо того рахили лкарї, щоб папа з огляду на тепєрішнє вєрємя остав ще кілька днів в лїжкї.

Нїмецький парламєнт.

Бєрлїн. (Т.б.). На вчєраншїм засїданю нїмецького парламєнту підчас нарад над внесенєм комісії, щоб в законі про охорону робітників наміст слова „фїбрика“ ужито слів „заведєнє, в котрім працює найменше 10 робітників“, забрав слово п. К у лєр ський й і промовляв за внесенєм соц.-демократів, щоб число робітників заведеня яке має підлягати законови о охороні робітників, обмежено до 5-и. Сторонництво бєсїдника стоїть на тім, що є конєчна охорона всіх робітників, тому треба всім дати її, а не робити її зависимою від певного з гори означеного числа осіб. Тому сторонництво бєсїдника голосувати-мє за внесенєм скрайньої лївиці. В голосованю прийнято внесенє комісії, а відкинєно внесенє соц.-демократів.

Бєрлїн. (Т.б.). Нїмецький парламєнт прийняв по довшїй дискусії над управильненєм праці робітників і занятєм в промислї молодечих робітників внесенє центра, після якого буде вільно пбїльшити число годин праці жінок із 6 на 8 годин та постанову про охорону вагітних жінок, після якої мають вни через 8 тижнів одвітні полєкші. Нїні на дневнім порядку внесенє про одвїчальність міністрів.

О конституцію в Єгнпї.

Кїро. (Т.б.). Законодатна рада рішила одностогосно просити кєдїва о конституцію для краю.

В. л. Ст. Реймонд.

Мужики.

Сучасна повість.

Авторизований переклад із польського М. Павлика.

Подивив ся зачудований Борина, подивив ся мати, а потім на себе довог й узявчї позирати, визєли ся в снїз, шсь там пошептали тай вернули ся розрадувані, веселі, розсьміяні, та гейже і обїмнати, цловати, а такі були добрі, що стара закінчала гарчє:

— Не двигай дїжку, Матїй вичєствї!

— Або то менї першїнка брати й тяжшу!

Нїчо не розумїли.

А є старий не позволив, сам вїніс, а потому при нагдї поїпер їдєсь у коморї, люто цілював тай радїсно шсь шєптав, аби Юзєка не вчула.

— Вам із мамою в головах поперевертало ся! не правда, що кажєте, нї!..

— Облє з мамою знаємє ся на тім, уже я тобї кажу, що так є. Зїраз, що то маємо? Рїзлєво... то би аж на Лїпня вїпало, в самї жовнє... Чїс не риктовий, гарчє, рєботи, але що-ж дїяти, треба й за те Господу Богу подякувати... Тай знов хотїв її цілювати, вїрвати ся йому злїсно тай побїгла до матерї з виговорами, але стара прїтвердила рїшучо.

— Не правда, лишє здає ся вам! — заперєчила гарчє.

— Не тїшить се тебе, бачу?

— Та що би мало тїшити, чи мало то клопотів, а тут іще новє горе!

— Не нарікай, аби та Господь Іус не покрав!

— А най там, а нїй там!

— Чмуж ж то так відлєкуєш ся сєго, га?

— Бо не хочу тай голї!

— Прєцїнь жє, якби була дитина, то в разї смертї старого, чого боронч Боже, до злєпису й його частка прийшла би, а по-рївно з другими, може й на цілому ґрунтї лишила бсь ся...

— Вам лиш одно в голові: ґрунт та ґрунт, а для мене се тільки варто, що нїчо!..

— Бз-сь молода ще, тай дурна, тай плєтєш аби-що! Чловїк без ґрунту, то як без нїг, — лишє котить ся, котить ся, а нїкуди не зайдє. Не кажи лиш на-вїрки Матєви, бо йому при-кро буде...

Число телефону 261.

Передмістя і надднісся на їхорати плани
у Дачні

В Росії така установа, що уродилий і іменний царя, цариці, царевича, цариці-матри тай може ще кого там, є загальними св'ятами, друкованими чорно в календарі. В такі дні патріотичними св'ят обов'язані добрі горожане виставити хоругви на домі, а вечером ілюмінувати д'ім. І одно і друге відбуває ся инакше, як у нас. В західній Європі такий вплив патріотичного чутства має оставлену свободу що-до форми в досить широкій границях. У нас хоругви бувають величини піваркуша паперу або знов п'ятнадцять метрів довги і відповідно широкі. В Росії се відій точно упорядковане: всі хоругви означеної величини, кожний див їм виставляє їх дві, на обох краях каменій між партером а першим поверхом. Робить се «дворник» (сторож), інституція спеціяльно російська, бо він є ніби сторожем дому за платню козпаса, але стоїть під розказом поліції і має на сягаєти, як патріотичними виставами жильців. Ві-

в повіті дають повну заповнюваність найкращого розвитку молодого товариства.

Польща у нас держить високу голову. По переході Нейдольна на латинський обряд рішено ставити нову „п'януфуку“. В Стрілках, одним з найбільш сільського повіта, де знаходиться старий паровий, та кільканадцять осель т. з. барабів і жидів, заложено читальню „Товариства школи людей“, а незадовго стане мабуть і „Косцюлковський“, бо вже є під него площа, а гарячково без великого крику та гамору збирають ся потрібні фонди.

Варто брати собі примір з тої солідарності Польок, що хоч в зникаючому малім числі думать ся всі разом і зараз закладають всілякі „косцюлки“, кулки, соколи і товариства школи людей. Не так на жаль у нас! Особисті амбіції і приватні рахунки беруть верх над добром загальним. А тимчасом наш відвічний ворог ставить безупинно на нашій землі твердиню за твердинею. Сумне але правдиве!

Був у нас на провірені надужити при послідних виборах соймових спеціальний делегат з намісництва. Вправді не мав надії, щоби крук вишлюк кружало око, але вже вийшло на верх, за поміччю яких потаємних шпукот та шпіндлів упав руський кандидат до сойму.

З Зілішк. (Пращане д-ра Калитовського і його товаришів та о. Яворського. Цювочні збори.) Дня 26. падолиста працював Залішчичина свого людяного, неспішеного, непохитного характеру провідника повітового п. д-ра Ероніма Калитовського, що переселився до Стрия. Пращане відбуло ся в „Бесіді“, а взяла в нім участь досить численно зібрана місцева і замісцева інтелігенція. Н.ша Залішчичина справді тепер осирочена. Д-р Калитовський не лише по собі наслідника адвоката, через що на кожний спосіб народна справа може потерпіти, бо в центрі повіта нема тепер незалежного правника. За те добре вийшла Стрийщина, бо після утрати такої маестатичної сили, якою є д-р Е. Олексичний, дістає бодай гідного наслідника в особі такого знаменитого правника, краснорічного бесідника, солідного адвоката, а до того роблячого громадянина та змлого провідника, яким є д-р Калитовський. Зазначили ся у своїх пращальних бесідах о. Туркевич, о. Раковський, судія Стрийський, о. Бяжський.

Разом з д-ром Калитовським працював і його помічників: д-ра Стефановича, котрий іде до Львова, і п. Бараника, котрий іде до Стрия з п. Калитовським; оба вони наскрізь переняті ідеєю відволення Руси-України.

Одна біда і другі за собою веде — кже послівія. О. Яворський з Колодзівки переносить ся на стаде місце на пароху до Жиравки під Львів. На жаль не найшла ся парохія в Станіславській дієцезії для тої міри святих і громадянства, що о. Яворський. Під тим зглядом чомусь станіславській дієцезії нещастить. О. Струмчинський вмігравав до Америки, а тепер опускає нас о. Яворський, котрого доля еміграції минала лише тому, що львівська дієцезія прийняла його під свій покров.

Додати ще годить ся, що того самого дня відбули ся цювочні збори, на котрих вибрано нову організацію політичну.

НОВИНКИ.

— Подвійна політика. З нагоди цїсарського ювілейного обходу виступив знова прояв, що ілюструє вірно австрійську політику „pażsłachetniejszego i narobów“. Факт не новий, бо вже від давна обсервованій. З одної сторони підпора держави, престол і династія в історії деїзмі „Tobie stoimy i stać chcemy“, а з другої... нехай факти говорять: В передодні ювілейних торжеств у Львові, дня 1 с. м. всі польська молоді середніх шкіль у Львові улаштувала офіційні поранки в шкільних будинках в честь цїсаря ювілята. Якими почуваннями львівськості напоєно душі сего „цївту народа“, показало ся особливо при співі цїсарського гимну. Коли молодіш ученики співали, старші висказували рівночасно своє невдоволене криками, виском і тупанем ніг. Стало ся так, як довідуюсь з достовірного жерела, в ІV гімназії і в ІІ реальній школі. А мусіло так само бути і в інших польських середніх школах, бо вся польська молодіж з'організувала загальний протест против обходу цїсарського ювілята. Передовсім розведено широку агітацію против ілюмінації і тим дасть ся пояснити, що навіть карткова ілюмінація, з котрої дохід призначено на польські цілі, не випала світло. Але рівночасно польська молодіж з'організувала за те різкий протест. Пушено в рух безчисленні відозви (кілька з них попало в руки нашої редакції), в котрих „читателю охлики: „Prez z serwilizmem! Cześć zamo-dwanym przez Austrię Włóciwakiem i Kapuścińskiem!“ або такі львівські вислови: „I cóż nasz za łóg może wpleść w wieniec łautowy jubilat? Krew bratnia wytoczona z serca narodu w r. 1848, lata germanizacji i ucisku, nakładanie ręki na każdy swój bodziec, wózot ducha polskiego i dziełki lat wyzysku ekonomicznego, są galejska pęda — oto dobrodziejstwa wszystkie, jakie Polacy mogą zgusć pod nogi zaborgowemu państwu, w dniu jubileuszu jego władcy“. Кинчить ся відозва заявою, що против ювілейного обходу польська молодіж мусить ся протестувати. „Nie damy prowokować naszych pażsłachetnych uczuć, zamyślijmy, że nie rezygnujemy z tradycji 1848 r. Szynny udział w obchodzie byłby czynem godnym Targowicy, lecz nie młodzieży, która ma stać na straży ideałów narodowych. Prez z serwilizmem!“ Згідно з тим поклик польська молодіж збирала ся в понеділок пополудні греміяльно під пам'ятником Вісньовського і Капучинського, де силала грома на Австрію, цїсаря і т. д. Вечером того самого дня демонстранти зобілязували ся в Євзійському городі, звідки вирушили на „поле слави“ до міста. Під ратушем, із сторони удекорованої австрійським орлом, освітленим різнобарвно, розбила хор якийсь австрійський патріотів, що співали в честь цїсаря „Boże wieńcaj“, „Hajba! Na latarnię!“ і т. п. були охлики демонстрантів, котрі так само недовольні своїми вересками до співаня в честь цїсаря „Niesz żyje nam...“ Відтак потягли на пл. Маршків під склеп Димитра, де за виставним вікном виставлено цїсарський бюст і корону, і так довго верещали: „Hajba!“, дамагали ся усунення цїсарського бюсту та співали „Boże, oś Polskę“, аж поліція їх розігнала. Взагалі поліція дивилась на протидію цїсарській демонстрації загорілих Польоків досить байсудним оком, бо дозволила їм зібратися під пам'ятниками Адама Міцкевича і Уйського, де виголошувалося антидержавні промови. Так було у Львові, а довідуюсь з провінційних міст, що й там польська молодіж протестувала против обходу цїсарського ювілята. В Ярославі пр. в часі гімназійного поранку у чехики висших клас стали виходити з салі, коли проф. Міссона по своїй промові звніс охлики в честь цїсаря і шкільна музика мала заграти цїсарський гимн. Аж директор Рихлік заступив до порогу Польоків, обурених у своїх „pażsłachetnych uczuciach“. До сїєї демонстрації мали приложити

руки професори Пйонтовський і Полтурський, загорілі вшехпольки. — Та й взагалі цілу тую демонстрацію вшехпольської молодіж (як бачимо, в цілій Галичині) з'організували вшехпольки, котрі являють ся майстрами в управлюванню назверх „trojójazizmu“. Ось таку дивовижну припис нам цїсарський ювілей, тим дивовижнішу, що ті самі Польки, вчовуючою своєю молодіж потаємки в іредентистичним дусі, фміють рівночасно карати безпощадно всякий найдоірнійший прояв національної свідомості серед руської молодіж. Примірів на се доставляє майже щоденна історія, чого доказом хочби польська преса, що розписує ся так часто на тему „гайдамацтва“ і т. д. Справді, подвійна політика наших „сердечних опікунів“ обходить в часі цїсарського ювілята — свої трикумфи.

— Обд з нагоди ювілята. Вчора відбув ся у намісника д-ра Бобжинського обід на честь цїсаря ювілята. Запрошено 72 особи. Взяли участь найвищі достояники, а між иньшими й руські кияї церкви та представителі товариств. Намісник висі тоаст в чьст цїсаря, а з цитаделі даво 24 пучочні вистріли.

— Нарід собі. Всю о. Алексанлер Санюцький, парох з Мацшини, жертвував в 40-літній ювілей товариства „Просвіта“ та в 40-й рік свого священства квоту 600 корон, зложену на книжочці ч. 2227 „Кравевого союзу кредитового“, товариству „Просвіта“ на фонд основана фабрики свїтла (головно церковного) і мила. Подючить до загального відома сей свїтлий примір гарячого патріотизму о. Санюцького, надіємось, що не лишиться ся він відокремленим, але що серед нашого патріотичного духовенства і взагалі всїєї руської громади знайде ся більше одиниць, котрі в подібний спосіб ушавують ювілей нашої найстаршої культурної інституції.

— Значинуть рити. Пишуть нам з Вижниці. Заки отворено у нас руську гімназію, рили під нею Жиди та инші „приятелі“ руського народа. Дістали ми гімначу, зачиняють і наші рити. Я звівсь, до вижницької гімназії записало ся 66 православних і 51 греко-католиків. Здавалось, треба лише тішити ся, що ученики двох обрядів, але тої самої народності будуть жити спільно, а то тим більше, що гімназія отворена для руського народу по сьм і по тім боці Черемоша. Але даремна була надія на якусь солідарність, бо ось вже темні душі розпочинають агітацію против „уїтатів“. І хто її веде? Місцевий православний парох і гімназійний катеїт о. Семанюк. Сей ревний обронець православної віри став уже голосити на проповіді, що у Вижниці засновано „уїтатську“ бурсу, котрої цілю буде ширити уїтоту (?!) на Буковині, тому в імя спасення на сьм і тим свїтлі завлянув людей, аби оминули сю бурсу, а горнули ся лише до православної і т. д. Очче добродію! Ніхто вам православної бурси не забирає, нехай прочитавте в нї на весь свїт, але зрозумійте, що не ялось, аби гімназійний катеїт хит вносив релігійний заколот і ширив релігійну неадекватність в середі молодих учеників. Сїє зерно незгоди, з котрого можуть зійти дуже лихі наслідки. І скажіть самі: оїі вопо? — Поїнформований.

— З ходи буковинсько-руських послів. Посли Пігуляк і Спинул, як доносить „Буковина“ інтерв'ювали в понеділок в управителя міністрів про свїтї, Канера в справі задоволення бажань Руси нів що-до учительської семінарії. ліцею, та церковної справи. Управитель міністерства прирїк безпшовочно поробити відповісті зарядження. Посол Спинул інтерв'ював рівнож гарячо в справі регуляції платні буковинського учительства, при чім поправ його пос. Пігуляк. Управитель міністерства обіцяв заняті сувороти тої справи прихильне становище. Акт відійшов вже до міністерства фінансів.

— В школі ім. Шашкевича у Львові обожжено вчора цїсарський ювілей богослуженням в Преображенській церкві і поранком, який відбув ся в одній із шкільних сал. Директор школи, пан Гамота виголосив до дітвори промову, в котрій пояснив популярно ювілей цїсаря, а відтак учитель п. Герусинський розказав про цїсаря і його родину. Вікниці діти виголосували вершини і співали пісні в честь монарха.

— Рухи в'їск. „N. W. Tagblatt“ доносить з компетентного жерела: Мабуть вже після нинішньої ночі появиться ся чутка про мобілізацію. Все те неправда. Чутка буде опирати ся на тім, що сими днями на залізницях і кораблях можна буде видіти багато військових. Се походить звідси, що правительство аж тепер робить ужиток з уїдленого йому давнішє уповажнення що-до скріплення мирного стану 15. корпусу. Однак правительство зробить ужиток лише з четвертої частини сього, на що дозволяє йому закон з 1888 р., бо задержити лише четвертину вистлужених воїків і то молодших. Дальше будуть виставляти рекрути, вимуштровані вже у Відні. До якогось занепокоєня з того при воду нема причини.

— З історії російського варварства. Російське правительство видало розпорядження, що вільно Жидів приймати на університет лише тільки, щоб їх число не перевищило 3 проц. загалу студентів. З тої причини в Одесі не прийнято на університет 17 студентів Жидів. Не можуть в протистій і правильний спосіб віддавати ся дальше студія, вони перейшли на магометанську віру і як магометани прийняті й сейчас на університет. З того привозу одна російська часопись заміщує дуже справедливо: „Оскільки з державного огляду кориснішє мати замість 17 справдішних Жидів 17 також Жидів, котрі легітимують ся лише документами, що вони магометани, не знаємо, але з морального і педагогічного становища годі уявляти собі щось більше фальшивого та обурюючого. Приневолують людий силоміць, взупереч власній совісті і поглядом до фїкційної заміни поглядів, щоб лише могли скористати із звичайного голюжницького права, права науки“.

— Убийство у Львові. Вислід дотеперішого слідства в справі рбубоного убийства при ул. Сьбіського у Львові майже ніякий. Полція арештує на всі боки, навіть таких, що добровільно зголошують ся з якимись подробицями про убийство і його спосіб життя. На головним діючим аештовано якогось робітника, Пеле-а, лише тому, що мав шрам над о-ом, на ул. Сьбіського зв'язався дівиною, що знала особисто мимого Флоріка, а на стації в П'єволичках якогось робітника, що — як показало ся — вертав з Прус до Росії і є подібний до убийця Штофів. Взагалі доси арештовано семеро осіб, але всі вони оче-видяки непричасні в тім злочині і до нині поліція не має найменшїї познати, яка наваля-б її на слїди убийця. Майже певне є лише то, що убийник утік до Росії, звідки мабуть і походить.

Додаток:

Календар. Завтра, в п'ятницю. Введенє Пр. Бог. лат. Варварі. Позварт, в суботу: Філімона, Кукілі (лат. Сави). В неділю: Григорія (лат. Николая).

— Чит'яльня „Просвіти“ на Жовківській передітню улажує в честь 40-літнього ювілята товариства „Просвіта“ у власних кімнатах при ул. Об'їзд ч. 6 в неділю дня 6. грудня с. р. вечерю, в який входять: еступне слово, декламації, хори

інструментальні соля. Вступ 20 сотиків. Добровільні датки на закупно книжок до бібліотеки прийматимуть ся з подякою. Початок о годині 7 вечером.

— Нїялїші дарунки на сьв. Николая і на коляду для малих і старших дітей можна дістати в Руським товаристві педагогічнім, котре вїдало богато гарних книжочок для всякого віку. Книжочки дуже дешеві, бо в ціні від 10 с. до 2 кор. 50 с. Замовити можна: 1) в Руським тов. педагогічнім у Львові, ул. Вірменська ч. 2; 2) в книгарні ім. Шевченка у Львові, ул. Театральна ч. 1. (від Нового року: Ринок ч. 10); 3) в склепі учительської „Взаїмної Помочі“, Коломия, Народний Дім; 4) в „Сокільським Б'зарі“ в Стрию ул. Третого Мая; 5) у всіх книгарнях в краю. Спис книжочок поміщений в „Учителю“, календарі „Просвіти“ і також розсилає ся зі всіми часописами.

— Нїні о 7. вечером в помешканні „Академічної Громади“ (ул. Зиблікевича, ч. 3, 1. поверх, з подвіря) виголосить д-р В. Шурат другу половину свого відчиту: „Про-ані ідеї Квіл-шевої „Марусі Богуславки“ і споріднених поем По відчиту — дискусія. Вступ вільний. Гостям — раді. — Виділа.

— На закупно одежі для бідної молодіжї школи ім. Шашкевича у Львові зложили члени надзираючої ради „Народної Торговлі“ квоту 57 К (п. Олександра Максимовича, почтовий урядник 10 К, за що Дирекція школи складає сям Вл. Добродію як найціршійшу подяку.

— Репертуар руського театру в Стрию. (Сал „Народного Дому“. Початок о 7. год. вечером).

В п'ятницю, 4. с. м. „Сватане на Гончарівці“, народна опера квітків-Основяненка.

В суботу, 5. с. м. „Cavalleria rusticana“, опера Масканіні.

В неділю, 8. с. м. послїдне представленє „Маруся Богуславка“, історичні картини в 5 діях зі співами М. Старицького.

— З „Товариства вишкільних осель“. Зігальні збори „Товариства вишкільних осель“ відбувають ся дня 17. с. м. в кімнатах „Руської Бесіди“. Ринок ч. 10. Початок о годині 6 вечером.

— З Коломиї. Значині загальні збори тов. „Руський жіночий кружок“ в Коломиї відбувають ся дня 5. с. м. (в суботу) в кімнатах товариства. Початок о год. 4:30 по полудні.

— В Жвкї відбувають ся дня 8. с. м. в кімнаті тов. „Віра“ загальні збори філії Руського тов. педагогічного, на котрі виді запрошувє всіх членів, як і тих, що інтересують ся руським шкільництвом. Початок о 2 год. по полудні.

— Н. Нардний фонд жертвував о. Алексан-дер Санюцький з М-цішиною квоту 10 кор.

— В справі куїсв для неграмотних у Львові. Виділа товариства „Просвіта“ у Львві звертає ся з просьбою до П. Т. ОО Парохів у Львові, щоб огломили в п'ятницю і в неділю по своїх церквах, що сїї неділі, дня 6. грудня розпочинаєт ся наука для неграмотних в школі ім. Шашкевича, ул. Скарбівська ч. 25. Щоби уможливити людям бути тежко і на вечерні, наука розпочне ся о год. 3. по полудні.

— З Богородчан. Загальні збори філії „Просвіти“ в Богородчані відбувають ся дня 8. грудня с. р. о год. 11. в полудне в льокалі читальні „Просвіти“. В програмі входить відчит декілька головних виділу товариства „Просвіта“ у Львові. Читальні „Просвіти“ з богородчанського округа обов'язані вислати по двох делегатів на сї збори. Члени і читальні одержать на місці збірів календарі на рік 1909. — Др Михайло Новаковський, Остап Весоловський.

— Віче дяків в Рогатині відбуде ся дня 9 грудня с. р. на перемісто Бабиної в читальнім домі. Перед вічем о 9. год. відбуде ся богослуженє. Просить ся о участь всіх дяків не лише з Рогатинщини, але Бережанщини і Печемішлянщини. За комітет: Василь Басядинський, Гриць Воронка, Василь Шпакович.

— Поручаємо першу руську фабрику туток і перцїв Е. Блискачова в Збяржж, котрої ф-риє є оподатковані на рік Народного Фонду. Тому жадайте у всіх трафіках і склепах туток в пуделках, осмотрених маркою Народного Фонду і папєрці з вінетами „Народного Фонду. Народна Канцелярія“.

— „Кружок працьників“ (Львів, Сулімського ч. 17) купує і продає скрипки до І-ого II-ого і III-ого іспітї. Для членів значний опуст. Члени можуть також вижичати підручники до заглядних іспітїв з бібліотеки товариства. Всякі інформації в справах університетських за оплаленем відповіди.

ТЕЛЕГРАМИ.

Дня 3. грудня 1908.

Державна р.д.

Відень. (ТКБ.) На початку нинішнього засідання парламенту повідомив през. Вайскірхнер палату про прийняте цїсарем депутатів та про поздоровленє і поклук цїсаря, а дальше провів і вговорював пос. Хоцна (чеськ. рад.), щоб вєзв назад своє внесенє на точне відчитанє впливів, але пос. Хоц показав ся несокрушимим. Тоді президент зарядив відчитати впливи при кінці засіданя і уїдлив голос пос. Алерови в справі бюджетової провізорії. В сьм мить постав в палаті велика буря і крик. Пос. Алер (сд.) заявив, що в пору національного божєвіля, хиткості правительства та в пору, коли кат має рішати національну борбу, однимим захистом волі є партмент. Бєсідник протестує проти нагалих судів. Бєсідник осуджує ексцеси в Празі і в німецьких містах. Ше жаждий наїрід не мав користи з кривди другого народу. Молодіж повинна бути хоброброю, але с-демократія не дасть собі накинунути тактики молодих людин (Оплекски і перерване чеськ. рад.) Пос. Ліси (ч. р.) носив по салі кроваву хустку одного чеськ. демонстранта. Засіданє трєвав дальше.

Ювілейні торжества.

Відень (Т. К. Б.) З усіх сторін монархії й зарєнці приходять вістки про надзвичайні ювілейні торжества. В столицях держав шефи австро-угорських посольств гостили члєнів австр-угор. колюній. На богослужєннє явили ся члєни пануюч х домів. Ціла загранична, особливо німецька, англійська й грецька преса прославляє великі володарські чесноти цїсаря.

Австрія й Туреччина.

Лондон. (Тел. пр.) До „Times-a“ доносьть із Ц. ргороду, що відносини між Австрією й Туреччиною о сільшї поліпшили ся, що незбаром відновлять ся переговори між обома державами. Бойкотівий рух проти Австрії трохи вихомирюєт ся. Приписують се впливови нового турецького міністра внутрішніх справ.

Без місця.

Петербург. (Тел. пр.) Безпосередню причиною, котра заставила коло польське в думі еступити до більшости з правими й октябристами, був страх Польоків, що після предлоєня го правительством проекту місцевї самоуправи в Польщі перевагу мають дістати власністєлі домів і торговель, значить, у великій мі-

рі — Жили. Не хотячи отверто виступати в думі з антисемітськими заявами, коло польське да-му правительственным патиам приречєне голосу-вати за правительственными преложєннїя за ці-ну зміни проекту на некорист Жидів.

З думськх прєв.

Петербург. (Тел. пр.) Кімісія для справ од-вїчалности послів більшости голосів постанови-ла виключити посла К-соротова (с. д.) зі скла-ду думи. — С. д. послї вєнєуть в думі інтерпєляцію в справі безробітїя. — Праві послї організують анкету про вплив Ж-лів на агітє.

Міно-їтї суд м-ж Францією й Німєччиною.

Периж (ТКБ.) Як зачувають, в сьрві дезєятї-рїв з К-зєбляки Франція іменуєвала мировим судиями Людвіка Рєчольта і Едварда Ф. я. Мировим судєю з німєцького боку має бути тайний радник Койге. Названня з-граничного судїї ше не звїсне. П'ятих судия, котрого мають спільно іме-нувати, буде Шєєл.

Аме-к-нськє-япанськїй договір.

Петербург. З приводу закінчєня америкє-нськє-япанськєго договору пише „Россія“ у еступін-ній статї, що сей міжнародний акт має політичє значєніє, бо усуває дотєпершї побоюванє що-до можливости війни між обома сими надморськими державами та що-до есєнціальних міжнародних непорозумінїя ізза послїдних подїв в Китаю.

В Турєччині.

Ц. ргород. (Т. К. Б.) Після дешєші дєвєнікє „Єні газєта“ напала бєнда злочинцїв на держав-нїй будинок в Етєнс в смирєнським вїлєтї. Од-ного злочинця убилі жовїрї. Кілька тисяч бри-гєнтїв, зібраних в ріжних частях вїлєту жє на відпоєдну хвилю, щобі почати грабїж. Властї вїлєту проосьтї пілмоги.

Ц. ргород. (Т. К. Б.) Після турецьких дєвє-нікєв назначєно отворєнє парламенту на дєнь 14 грудня с. р.

Ц. ргород. (Т. К. Б.) Нєвий міністрє внутр-справ, Гільмі баша, розїслав телеграми на провін-цїю, щоб усі послї явили ся дєнь 14 с. м. у Ц. р-городі. Одначє річ ше не певна, чи отворєнє пар-ламенту в тім дєні буде можливе.

Передплачуйте і ширїть „Дїло“!

До „Народної Гостиниці“ поїхали днє 2 XII. 1908: Іван Козїчний, Чернівці; Анна Тибєрман, Дрогобич; Федор Герасимюк, Кєбєж; о. Калєний Бєзєдєвич, Голєгори; Никола Борук, Рожнів; Василь Романовський, Буск; Іван Болє-ховський, Ч. рєж; Тєодєл Гєєєв, Бабухів; Григорій Хабур-ський, Бабухів; Дмитр Стєпанєв, Стєпанєвськє, д-р Морїє Розєнєк, Чернівці; Дєніс Лєдє, Цєвова; д-р Тємєчєвський, Кємєчє; о. Василь Мєтєж, М. рїєнімль; д-р Дмитр Лєвчєв-ський, Золєчє; Оєпєл Нєсєцький, Бєрєжєні; Василь Дом-шєвський, Рїбніки; Павєл Придєтєвєч, Яворїє; Лєв Лєтєвський, Бєрєзєдївї.

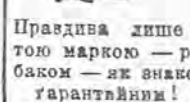
Поручаєть цюко нє п. ВАСИЛЯ ВІТИНСЬКОГО у Львові ул. Баторого ч. 10, котра вирабляє знаме-ніті тїстєчка, чєвєрїни, мєдїєвїни і т. д. 1424

Дихавиця

шезає швидко по заживанню ЕМУЛЬЗІЇ СКОТТА. Лікарі, повитухи і родичі потвердили се в тися-чах листів. 1417 XI.

ЕМУЛЬЗІЯ СКОТТА

помагає інтензивною силою, що по-ходить з найліпших складників а та-кож наслідком оригінального спо-сєбу вироблювання Скотта. Загаль-ний стан злєволия поліпшуєть ся значно вжє за гєшим ужитєм ЕМУЛЬЗІЇ СКОТТА.

Правдива лише в тої маркою — ри-баком — як вином гарантійний!

Цїна оригінальної фляшки 2 кор. 50 сот.

Дїстати можна у всіх аптекєх.

Надісланє.

(За сю рубрику редакція не відповїдає).

Вдочнат Д-р Еронім Калитовський

а Залішччє прєрєвїшє в кїєпєм лїтоєпада 6. р. канцєлярїю авд-Д-ра Євєєна Олєксєндрєвськєго „Стрию веде туюж в дємі о. Погорєчєвськєго при улїцї бєд-нарськїй добїч „Народного Дому“ вєпр тїв „Руд-вої Задєткєвої касї“. 1767 4—10

Д-р Стефан Лмоховський

ДЕНТИСТ

Перемїшль, улїця Колєєва ч. 1. 1861 10—34

Дентилично-технічне заведєнє

Иосифа Раппапорта

ул. Ягялонськє ч. 2.

Урядникам полєшє в сплатєх. 10—12

Дім банковий

СОКАЛЬ І ЛІЛІЄН

на час перебудови власного дому перепровадив вже свої бюра

до льокалю поб.ч Відєньскїй Каварїї

при ул. Кїлінськєго.

Копєрницький і Син

Вїтїни і Мєханїки у Львові плєщє Галицькє ч. 1.

(зрєкє Банку Рїчєвичєго як плєщєчєчє плєщє Галицькє)

Поручають:

Баромєтри анероїди по 7, 8

110 К. — цїна по 12, 16 20 і

24 К. — цїна по 12, 16 20 і

12, 16, 24 і вєсьє Зєрєлов по-

ручєсєм з залїзїчєним вїкторї

</

Ведущий: официальный редактор: Александр Воронцовский.

Передплата на „ДІЛО
в Австрії“: за трицятью !
на півні рік . . . 22 к. 44 копів
на рік року . . . 16 „ 32 „
за місяць . . . 1 „ 70 в. 28 „ 70 в.
У Львові (без почтового нераскладу).
на півні рік . . . 28 к. на рік року . . . 14 к.
на чверть року . . . 7 „ на місяць 2 к. 34 в.
Подорожнє число копійки у Львові 10 с.,
на провинції 12 с.
Оголошення значимі прийматься за 20 с.
за одну стрічку іслератору або за сі місяць, а в ру-
бриці „Висновки“ по 50 с. — Покази і інші прикладні
оголошення числять ся по 20 с. за стрічку.
Передплата і нахилинь за іслератори значимі
у Львові.

Сорокліте „Просьвіти“.

Завтра, 8. с. м. обходити 40-літній ювілей свого Існування і своєї діяльності товариство „Просвіта“, найстарше з українсько-руських товариств на галицькій Русі, котре серед московсько-фільської реакції 1850-их і 1860-их років перше підняло на ново прапор нашої національної ідеї і в ім'я тої ідеї покликло нашу інтелігенцію до праці над народом.

Заложене „Гросьвіті“ попередила кількаліт
на боротьба „молодих“ зі „старими“, що вела ся
і в пресі і в тодішніх руських товариствах, осо-
бливо в „Матиці“ і в котрій власне ходило о ту
працю над народом, ходило о те, чи ждати нашо-
му народові визволення від царівного слова „адін
язык — адін народ“, чи взяти ся самим до тої
праці, починаючи її від самого коріння, т. є. від
простого сільського народу, і кладучи в її основу
мову, якою той нарід говорить. Колиж та бороть-
ба не принесла бажаних успіхів; коли „молоді“
побачили, що не спроможть „старих“ на шлях
народної праці: порішили згуртувати ся для тієї
праці в окреме товариство і ділом перекона-
ти „старих“ про слушність своєї справи.

Нечисленний був гурток людей, що взяв ся до свого діла. Вся старша інтелгенція була тоді в московськьськьх таборах; а й ті, що були прихильні „молодим“, що признавали слушність голошеній ним українській національній ідеї, вольні на всякий випадок держати ся осторонь від „молодих, горячих голов“. Але в нечисленнім гуртку була велика віра в ідею, котрою вони одушевля-ли ся; і та віра дала їм силу побороти всі пере-шоди і покласти перші основи під той національ-ний розвиток нашої суспільности, яким ми може-мо вказати ся нині.

Як в природі з клітки розвивається цілий організм, так в розвитку нашого національного організму „Прорива“ була тою кліткою, з якої виходили що-раз нові органи, потрібні для задоволення потреб нашої суспільності. В перших 10 роках свого існування „Прорива“ була властиво всім для нашого національного життя; була тим сгніщем, де або безпосередньо полагалися наші національні справи, або виходили з неї почини до праці на всіх областях нашого національного життя.

Вже в першому році свого існування вона по-
біч видавання популярних книжочок для народу
займалась також збиранням етнографічних мате-
ріалів, сповняючи таким чином наложену на себе
своїм першим статутом задачу пізнання на-
роду; а крім того продовжує також про вида-
вництво шкільних підручників для народних і се-
редніх шкіл, щоба заспокоїти ту печуку народну
потребу і ділом дати доказ, що мова нашого на-
роду надлежить ся до заспокоєння всіх тих потреб в
духовій сфері, які має новочасна нація. І в даль-
ших роках (до 1876) справа видавництва шкіль-
них підручників для гімназій займає чи не перше
місце в діяльності „Просвіти“.

Тимчасом жите нашой сусільності ставить до „Просвіти“ нові вимоги, і вона по мірі своїх сил стараться є їм відповісти. Забирає голос в справі погодження руських партій, стоячи при тім непохитно на сторожі національної ідеї; відносить ся до краевого і центрального правительства, о призначені належних языкових прав нашому народови; одним словом, сповняє задачі не тільки просвітнього товариства, але стає репрезентативним органом у всіх справах нашого національного життя, органом, которого компетенцію признають і свої і чужі.

Це тривало доти, доки наш національний організм у своїх розвитку не поступив на сім'ї, щоб мати внутрішню силу створити для окремих функцій національного життя окремі органи. Коли число національно свідомої інтелігенції зросло; коли почали повставати щораз нові то, вариства і організації для праці на різних областях національного життя: тоді й діяльність "Прогресиві" могла зосередити ся виключно не тільки за дачі, для якої вона була задана: на ширенню просвіти між нашими вродливими масами.

III. року підставу тій діяльності дає власне статут з 1877 р., котрий, назначаючи для селян і міщан річну видатку 2 кор., уможливляв ширший масам сільсько-го люду вступ до товариства, й признаючи членам дарове одержуване популярні видані товариства, робить тим виданням ширший доступ під сільські стріхи. Дальша зміна статута з 1891 р., котра полагав на тім, що цілєю товариства побіч ширення просвіти ставе також піднесенє добробуту народу, а закладанє читальне та економічних організацій дає певнішу основу діяльності товариства, — означає вкінці тірами, в яких діяльність „Просвіти“ розвиваєть ся й доси.

А результати?
Коло 24 000 членів, які протягом 40-ліття вступили в члени товариства; 50 ф. лій, що дбають про сповнення задач товариства в своїм територіальній крузі діяння; над 2.000 читальне, що створюють просвітньо-культурні огнища для наших сіл; і передовсім коло півтисят мільона книжочок, пушених між наші народні маси, під наші сільські стріхи, — це одна сторона діяльності „Простівіти”. Друга сторона се результати недавньої ще економічної діяльності, як позичкові каси, крамничі, шпінклри, молочарські і інші господарсько-промислові спілки, вікниці та теоретична і практична праця коло піднесення господарського знання нашого народу, уділювана на господарських вічах, практичних курсах і т. д.

Отже в загальних рисах 40-літній доробок "Просьвіти": отже її вклад в наш національний розвиток. Просьвітувачі сільський люд, вириваючи його з царства духової темноти і громадянської пасивності, кладає вона перші основи під будинок новачасного національного життя.

Очевидно, не можемо сказати, щоби ці результати були найкращі, які можна взагалі досягнути. В зьйом найголовнішу підставу, на якій ґрунтується діяльність кожного товариства, численість членів: то що любачимо? Всіх членів вступило до "Просьвіти" за 40 літ ледяв коло 24.000, а з

того по відчисленню небіжчиків і тих, що перестали бути членами, лишисться не більше половини таких, що справді є членами товариства. Це число на півчверта мільона нашого народу в Галичині таке страшно мале, що справді: що можна зроби́ти, опираючись на таке не численне число членів? Що це число могло би і повинно бути більше, і то значно, більше, сього не треба аж доказувати. Адже прим. при виборах до парламенту на українських кандидатів відішло майже 400.000 голосів, значить, майже 400.000 повнолітніх мушин серед нашої суспільності замани́фестувало свою національну свідомість. Правда, заводи́ли польсько-шляхотський господарці на полі шкільництва в см числі є значна скількість а-аальфабетів, котрі можуть не мати безпосереднього інтересу в належанню до „Просвіти”; але ж за це до „Просвіти” може належати й жіноцтво, а ще й повнолітність не є умовою прийняття в члени. Сі дві цифри, 12.000 справжніх членів „Просвіти” і 400.000 національно свідомих виборців, повинні нам все стояти перед очима, повинні стати для нас наказом в на́йшй народній праці, повинні заставити нас до як найпильніших зусиль, щоби число членів „Просвіти” як найшвидше до́рівняло числу свідомих членів нашої суспільності.

Особливо серед важких політичних обставин нашого життя, коли на наш національний розвиток таким важким ярмом налягає «опіка» політичних верховодів на нашій землі, — серед таких обставин єдиною запорукою успішної праці над просвітою нашого народу може бути тільки таке число членів нашої просвітної організації, яке уможливило б тій організації повну самостійність діяльності.

Се головна основа, — а все инше буде. Широта і глибина діяльності, її напрям, — про все те вже рishать члени „Просвіти“, рishать так, як се диктувати-ме їх розум на наших національниа потреби.

І так в 40 літній ювілей „Прогресу”, розуміючи її стійкість всю вагу її дегерспіацій праці і заслуг для нашого народу, висловлюємо на адресу нашої суспільності однокое бажане: доложити всіх сил, щоб кодай за 10 літ, коли святкувати-мо 50 літній ювілей „Прогресу”, число членів „Прогресу” винисило стільки, на скільки може і повинен здобути ся півчервотмілюновий нарід, свід-май того, що тільки прес-їта дасть йому змогу врозумити механізм сучас-ного суспільного життя і навчить його покористу-вати ся тим механізмом для завоювання своєї літ-шої будучини.

**Памятайте на партийний фонд! Поси-
лайте датки на Народний фонд!**

Стероризований парламент.

Відень 5. грудня 1908.

Теперішню, „осінню“ сесію парламенту схарактеризуємо найліпше, коли його назвемо парламентом стерторизованим. Мимо загального песимізму, який павував перед і по його скликанню, ми, мов як найгірших пророцтв і гороскопів, парламент пваює на причуд гарно, хоч при акоманіаменті свистаюк і трубак. Хоч всі партії більшости є засадничими протинниками урядничого міністерства, а в можливості утворення парламентарного кабінету не вір'те, то вони таки не тільки зовоувалися сати, сему неузнаному мін стерству урядничому бюджетову, провизорію, але навіть форсують його в палати, всикини, доси ніколи ще не практикованими способами. Сі партії більшости діляють під терором ювилейного року і заграничної олімпі. Сі партії знають, що цсареві дуже залежать, аби в ювилейний році внутрішня політика котила ся нормальним шляхом, та щоби керманічі держави не потребували послугуюати ся жадними наздвуччаними і винятковими, а що гірше, неконституційними средствами. Нормальним — ніби — шляхом іде ся політика тоді, коли парламент в своїм часі ухвалить приписані збори „конечности держави“. Тому то всі ті партії, котрі чванять ся астерійським патріотизмом і привязаном до пануючого дому, відложили свару, себ-то справу утворення ювилейного міністерства на час, коли свѣт забуде за ювилейний рік і ювилейні торжества, і зовоувалися сати урядничому міністерству жаданими „державні конечности“, хоч ой — по трупах опозиції. Терор ювилейного року зробив, що чотири найбільші групи парламентарні (християнські соціяли, німецький союз, Чехи (без радикалів) (Польки), хоч нині не творять звязаної більшости парламентарної і хоч жадна з них нинішнього правительства не узнає за своє, дає йому бюджет. Аж тогди, коли ті найбільші групи парламентарні, котрі разом мають 320 голосів, згодили ся на сепрезидент міністрів сказав президентови палати, послав, що є надія на дві третини голосів за нагласности правительствених предложень і що він може визначити засіданя.

Йшлим способом стероризувало правитель-
ство демократичні сторониця. Щоби і опозиція
не робила серйозних труднощій державним ко-
нечностям, правительство, укладуючи свій поряд-
днівний наряд палати паны, поставило предложє-
не о обезпеченю на старість по державным конеч-
ностям. Се значить, як хочете мати обезпечєне, як
не хочете, щоби будучи покоління прокляли вас, то
дайте правительству бюджет перед Новим Роком.
Як не дасте його, то парламент мусить бути від-
рочений, а з ним, хто знає, чи не на вики буде
відложєне й обезпечєне на старість. Як б я прави-
тельству дійсно залежало на сій великій реформі,
то воно було би скликало парламент далеко скорі-
ше і було би справу обезпечєня поставило на пер-
шій місці порядку дневного. Однак се обезпече-
не і для правительства тільки рєвольсєром, котри-
воно ховало за пазухою так довго, аж доки він
не буде потрібний, щоби його приложити до гру-
дий демократичної опозиції.

Перше засідання скликане на 26. листопада, але вже день перед тим показало ся, що більшість двох третин є дуже непевна, бо соціальні демо

крати (89 голосів) ухвалили голосувати проти нагlosti бюджету. Як палата є в компліті, то, щоби нагlosti упала, досить 172 голосів проти. Разом з соціальними демократами проти нагlosti є певних 140 голосів. Вистане пріррст 32 глосів. Поминувши се, що при кожнім голосованню члени правительственных партий абсентують ся більше, ніж оппозиціоністи, такий пріррст глосів проти нагlosti (зглядю убогот глосів, зг нагlostiю через демонстративну абсентицю) був можливий в наслідок подій у віденським університеті, в Люблянї, в Празї і на балканським піострові.

Опозицією грозило 12 італійців за побіте італійських студентів; опозиційний настрій панував також між полудневіми Славянами, котрих є 36. Разом з тими опозиція мала би до 176 голосів. Це є більше, ніж треба до повзання нагости, хоч би правительственні партії явили ся в як найповніший (в практиці небузалим і неможливим комплет).

Така ситуація була день перед першим засіданням по феріях; тож не дивно, що в парламентарних кругах і в пресі запанував песимізм. Кожному зачав привиджувати ся §. 14., і послі, котрі не мають сталих мешкань у Відні, не гляділи за мешканцями, лише заїхали до готелів, щоби ждати, що принесє завітний день. Огя непевність, чи зяйде ся потрібна правительству більшість двох третин, отсе неясне і непевне становище Італійців і полудневих Славян, отсей страх пе. ед непарламентарним полагодженням (§. 14) бюджету, стероризували найбільшу опозиційну партію. Щоби "ратувати парламентаризм", соціяліст демократи рішили ся тепер ратувати бюджет Бінерта і зобов'язали ся голосувати за наглотію — поки-що першим читанню. Миємо тепер таке дивне явище парламентарне, що так правительственій партій як і деякі опозиційні не кажуть, що вони в наслідок своєї безрадності, або через страх перед розв'язанєм парламенту дають нелюбому або й ворожому правительству добровільно бюджет. Вони кажуть, що вони ратують парламент, — ба й навіть парламентарний режім в Австрії.

Стероризовані суть також чеські партії, котрі, за те, що правительству, хоч би хотіло, то не може зчехізувати чеських Німців — хотіли би сему правительству заграти марша — такого, як „пси грають“. Чеських консервативів стероризував страх, що спричиняючи в Австрії замішане в хвилі, коли Австрія мусить на зверх показати внутрішню силу, зароблять собі на гнів найвишнього в державі чинника. Молодоцхів стероризував страх, що на стучай роззаязана парламенту на їх місце вийдуть радикали.

Індивідуально беручи, в кождім опозиційнім стороницігъ суть одиначі, котрим розв'язане парламентарство, а навіть замкнене сесії (і се було в плянах правительства) було би дуже ненаруку через те, що одно і друге тягнє за собою утрату ненарушлїсти. Числячи на сю ненарушлїсть, многі члени опозиційних стороницігъ заробили собі на карні денсеня, котрі будуть передані лише тогди, коли парламент буде функціонувати довгий час.

Все те зробило, що правительству запевнено
будже і що перше засідання дня 26 падлолиста
вдбуло ся спокійно. Однак сей терор зробив та
кож і се, що засідання по подіях в Празі в четвер
сега тижня вдбуло ся і що сесії не відорочено
ані замкнено, щоби мож було пустити в рух С. 14.

В середу оголошено в Празі нагі суди, а на четвер було заповідане засідане палати послів. Ций Вїдєн прїготовляв ся на величавий спектакль парляментарний, а послы на подорож до дому. Не було тулы, котра врила би, що засіданє відбуде ся. Вї були дереконїви, що правительсто сесїю замкне або відорчить і засіданє буде відкликане, бо в противнїм разї чесько-німецька буча розібе засіданє. Навїг розїйшлась була чутка, що правительсто замкне сесїю на те, щоб разікальнї послы чеськї, котрі були провідниками демонстрації в Празї, стратили посольську ненарушїмїсть. Тодї всх їх єрештовано бї і позасуджувано бї — очевидно за публичне насильство, що потягло бї за собою утрату мандатів*).

В середу перед вечором прийшла до парламенту вість, що правління вирішило відпочити парламент лише в тім разі, коли в четвер вляжеться, що наразі парламенту суть неможливі. Однак це не успокоїло тих, котрі дрожать на вість про роз'язане (адежкі навіть відпочене) парламенту, і тих, що боять ся господаря §. 14 го. Нхго не сумнівава ся, що ческі радикали викличуть бучу, котра розсадить парламент. І надійшло се засідання. Посли зійшли ся в небуғалім комплекті. Раз тому, що „засідання буде цікаве“, а друге — кожний був певний, що будуть виплачувати „Reise geld“. Ложки і галері обсяджені так, що аж трищать. Парламентарний будинок оточений товпою, котра шумить до всіх входів і не хоче вірити, що на галериях вже місць нема. Очі всіх носів звертають ся то на ческих радикалів, то на президента. Лівка міністрі порожня. Міністри не прийшли, бо потерпіли з власну шкіру. Президент зявонит, констатує комплект і отиврає засідання. — — —

Тяжко описати вражінє, яке се засіданє зробило на посторонних обсерваторах (галерїї) і на учасниках збору (послах). Все залежить від того, з якого становища обсервувало ся полії. Я абстрагувати від безпосереднього інтересу в самих подїях і від наслідків, які деякі епізоди можуть мати на пізніші полії, то засіданє було чимсь що грожило страшною тріггедїєю, а скінчило ся комедїєю, від котрої „тріснути можна“. Бз ч. може бути в політїкї щось комічнійшого, як той контраст між вижиданим розбігом парламєнту, а забавою, якої цїлій парламент зробив собі з чеських радикалів?

На самім вступі президент вичитує їм *pater noster*, до чого не мав права, чого не стерпіла б жодна сильніша партія і якої в нормальних часах не стерпіли б навіть партії, що не суть в ні-

якій зв'язи з партією, тероризованою за президентського місця адміністрації, не предвидженими регуляміном. Коли ч єські радикали мимо адміністрації і погрози, висказаної імперментентско-грізним тоном, обставток при своїм обструкційнім жаданю, президент заявляе, що інтерпеляції будуть відчитані, але при кінці засідання. Тим зареженням президента, котре всі сторонницьтва палати прийняли до відома мовчанкою, а сторонництва більшості навіть оплесками, більшість показала, що коли сдея неї потрібне, то вона дозволить супротив менших сторонницьтва ломити регулямін. Дрібнішії партії, котрі на поступок президента не годилися, своєю пасивностю доказали, що вони, тероризовані на користь скорого положення бюджету, боять ся прилучатись до спільної акції, щоби не дати видерти собі того одинокого оружжя, яке дрібні партії доси посідали для оборони перед насильством, есентуально доконуваними на них беззглядною більшістю палати. Протин сего нарушення регуляміну покривджени запротестували криком і свистом. Тут єще ліпше показало ся, що дрібні партії супротив сконсолідованої більшості суть безсилні. Й президент в Німці не звергали уваги на гвалт, який здійняли єські радикали. Перший бесидник, д-р Адлер, говорив до стенографа, його партія була йому оплески, котрі заглушували крик демонстрантів. По хвалі демонстранти утомили ся і замовкли. Більшість виграла баталю, і тоді увійшли всі міністри. Єські радикали знов в крик; але і сим разом ніхто не звертв на них уваги. Чистою комедією було „дословне“ відчитуванє інтерпеляцій при кінці засідання. Тих інтерпеляцій було тільки, що дословне відчитуванє мусило би потрєвати яких 24 годин. Тимчасом їх „відчитано“ за 35 минут! Секретарі палати справдили так скоро лише тому, бо партія, котра зажадала дословного читання, має тільки 10 людей. Читано так, що з інтерпеляцій, котра мала 5 аркушів, відчитувано тільки 5 рчень. На протєсти єських радикалів секретарі відповідали догєтєми, а противники Чєхів сьміяли ся з тої комєдії і з трагічного положєня обструкційністів. Ситуація при тих кпинах з регуляміну була так комічна, епізоди так сьмішні, що й самі обструкційністи, зсиланували брутальним поведєнем більшости, мусили сьміятися ся. Засіданє, котре мало скінчитися ся відрочєнем на ляметту і приміненєм параграфу 14 ого, закінчило ся „благополучно“. Правительство дистанє бюджет в парламентарній дрозі і парламент уратований — бодай до нового року.

Коли се засідане будемо судити з становища практичного політика парламентарного, то мусимо ствердити річ дуже сумну для всіх меньших сторонищів, котрі не мають щастя належати до правителственої більш сті. Мусимо ствердити факт, що д ібні сторонищів в сім парламенті проблем нічого не зискують, що парламентарна більшість позвольти президентови злімати найважнійші постанови регуляміну, щоби лише малій партії вирвати з рук те оружжє, котрим вона була би в силі щось здобути для себе.

Хто подіє сговорюваного засідання обсервував із становища демократа, того вни мусіли затревожити. І так тревогою мусіло кожного переняти під罗兰не більшістю поступованя президента протів слабих партій. Ді жадного більшого сторінищів президент був би не поважив ся так промовити, як промовив до клубу, зложеного з 10 членів. Він був би взагалі не позволив собі на ніякі адмоніції і поученя, бо до сего не має права. І перекладати відчитанє інтерпеляцій на кінець засіданя президент позволяє собі тільки тогди, коли воно виїрєне протів дрібних партій, в даній хвилі в парламенті ізолюованих. Різ зробив він так руському клубови, другий раз чеським радикалам. Однак, коли між обома сими випадками зажадав був раз відчитаня інтерпеляцій п. Странський, член більшого Сюза німецького, то інтерпеляції відчитано на початку засіданя і читаня не шахровано, лише дійсно відчитувано дословно.

Телер мимо очевидного насильства не запротестувала проти́в него безпробовочно жадна партія і не відіграла демонстрації чеських радикалів. Руський клуб мав оправдану причину до сего. Кліи давнішні руський клуб був в тій самій ситуації і демонстрував проти́в насильств чеські радикали, щоби не наразити ся польсько-московільський спілці, хоч самі робили тоді obstructию, русьому клубови не помогли, лише спокійно дивили ся на «забаву». Телер дістали від руського клубу науку, і вони, заде ся, прийшли до переконання, що ліпше бути в союзі з нами, ніж з спілкою Глібовицький-Абрамамович. Інші партії, котріх заряджене президента обурило, сиділи тихо, бо, сказано, були стероризовані ржнимии зглядями. Аж в промовах поодиноких послів в часі бюджетової дискусії показало ся, що багато сторонниць осуджує поведене президента. Проти́в сего порушення регулімину запротестував рішучо речник руського клубу п. Ріманчук. З обав те саме голова чеського клубу пос. Кламаж; і навіть клятий ворог Чехів, всімечем Єгер. Заносить ся на се, що не тілько дрібні партії, але і деякі партії дотеперішної більшости будуть старати ся, щоби конференція президії клубів посилала дотичний уступ регулімину так як його інтерпретували президії в попередній сесиях парламенту і як його теперішча президія виконує тоги. коли дословного відчитання інтерпелцій домагає ся одна з найсильніших груп парламентарних.

З руського клубу промовляли досі два бесідниці, а мають промовляти ще два. Про головну ціль цих промов розповім по закінченню бу-дикетової дебати. Тепер скажу лиш тільки, що спра-ви, які наші бесідниці в своїх промовах мають порушити, і стануть, яке в сих справах мають за-няти, були дуже докладно обговорені на кіль-кох довгих засіданнях клубу, так що промови-ських послів мають бути віддані на таке погляди, які панують в клубі майже неподільно. — В.

Посилайте датки на будову великої бурси
на школи Руського товариства педагогічного
у Львові ул. Сикстуська ч. 47

*) Оден з тих послів вже вибиравсь виїздити до Швейцарії, щоби там пересидіти парламентарну павзу.

Шляхами польської політичної думки.

9)

(Далі).

Голос воплює в пустині.

В тім самім зошиті „Крутук-а“, де знаходиться відповідь д-ра К. Трильовського на обговорену статтю п. Фальма і репліка останнього, поміщена також стаття знісного польського артиста-малювача і письменника Станіслава Віткевича п. н. „Rozdział IV. z książki o Matejce“. І се також характеристична для „смыслисти“ п. Фальма, що він у своїй репліці покідає на Віткевича як на свого одомудця. Бо, як побачимо зараз, становище Віткевича не має з становищем редактора „Крутук-а“ властиво нічого спільного.

Віткевич, оцінюючи Матеяка як історичного малювача, подає аналіз також тім ідеям, які одушевляли Матеяка в його творчості. Тимі ідеями, а радше тим ідеалом була Польща в історичних границях.

„Польща — пише Віткевич — ціла Польща жила, існувала в душах, що рвалися без відпочинку, щоб відбудувати її розваленої будову, щоб злучити роздерті часті. Розібране її було тільки механічним поділом“.

Се правда, бо та історична Польща жила тільки в серцях шляхти, а шляхта на цілім просторі Річч посполитої була польська. Але ідеалізує Віткевич ту польську історичну минуливість, коли пише:

„Ідея Польщі в часах по розборі Польщі, під впливом елементів високого розуміння призначення одиниці і держави, елементів, що виробилися в історичному житті самої Польщі, відтак під впливом ідей Великої Революції — очистила ся з сеї підлоги, якою переняті ідеї інших державних устроїв, ставала ся чим-раз більше ідеєю вселюдської любові і з зруйнованої палати Вітчинки вносила високу чудну іскру: ідею братерства народів, здійснену колись в Героллі, в Любліні. Під впливом тих чинників виступив ся той найвищий тип чоловіка, що писав по польськи: „Litwo! Ojczyzna moja!“ — котрий сполучив в собі жите трьох народів і в частку кожного з них бачив кончену основу щастя всіх. Та польська совість, що рівночасно була литовською і руською, се одна з найдивніших і найвищих проявів збірної душі; вона була тим спільним, тою єдністю Польщі, якої не могли порушити границі розбів і пограничні стосунки заборочних держав“.

Повторяємо, се нічим неоправдана ідеалізація польської минуливиости. Сам Віткевич дялі признає, що ті унії, котрі він називає „здійсненням братерства народів“, закінчилися не народи, а шляхта. Так само „польська совість“ ніколи не була „рівночасно литовською і руською“, тільки совістю Польки, поселених як пануюча нація на території литовській і руській.

Та не можуть признати Віткевичеві слушності що-до його поглядів на польську минуливість, тим радійше зазначимо нашу солідарність з його поглядами на теперішність.

„Але прийшов час — пише він, — коли наступив повні й пересор, і треба мати відвагу поглянути на те, що стало ся з Польщею, та зробити з того неминучі висновки“.

„Прийшов час, коли розпад давньої Польщі, яку малював Матеяко, розпав ідеї Польщі, опертої о фундамент тої давньої Польщі, став ся не механічним, виникаючим із зовнішнього насильства, але дійсним, фактичним, коли історична Польща справді розпалася“.

„Свідомість польська на Литві і Руси обмежана ся розміром до малої кількості людей; поза ними жили великі маси, що з нею не мали нічого спільного, які тодішній загальний суспільний устрій ставляв поза політичним життєм, і які, як не належали до Унії, так і не мали про неї ніякого історичного поняття, ані не потребували її в житті. Литовсько-руська шляхта закінчила Унію з польською шляхтою і в її лише лоні доконували ся всі еволюції сеї події, всі зміни і ідеї. Литовський люд і руський люд не закінчили Унії; вони були в суспільній неволі, як всіюди в цілій Європі. Се був холон, істога без волі, у котрого однаковим правом, що стерегло його існування, був бунт або утєча, і котрий увійшов до Унії як приватна властивість шляхти, разом з іншим господарством. Сей страшний, злочинний устрій був одначе силою, що виратувала литовський і руський народ від перетоплення на польський, так як в стій висшій культурі перетопила ся на польську литовсько-руську шляхту. Панщина зберегла Литовців і Русинів від загибелі; колиб не вона, може на тих просторах назви Литви і Руси були би тільки назвами провінцій, заселених польською людністю“.

„Так не стало ся, і тепер Русини і Литовці не чути в собі ніякого привязання до традицій, ніяких звязків з ідеєю Унії і Польщі, — встануть як народи цілком окремі і незалежні, що бажать жити, хтось підняти тіло й душі з дотеперішнього підданства, яке налягало на них, як на народи зложених з хлопів, живучих поза тою сферою, в якій правлячі класи жили і політично з Польщею. Народи ці прокидають ся і починають ненавидіти тих, котрим досі здавало ся, що вони є кисть з кисти і кров з крові з міль Литви і Руси; починають ненавидіти, як чужих заволон, як тих, що поневолили литовсько-руські народи і держави їх в неволі, вивискували для своїх польських цілей. Поза всіми несправедливостями такого погляду, поза історичними фальшами, поза ненавистю, яка не шукає узasadнення, фактичне відношення Польщі до цих земель є таке, що оправдує такий уклад погляду і чутств. Суспільна перевага шляхти триває, бо треба її економічна перевага, а та шляхта є польська, є чужа мовою, по-части вірою, звичаями, для моря людю, що прокинувшись ся до народності і суспільної свідомости, хоче сего на Литві і Руси, чого ми для себе хочемо в Польщі. І нам не вільно бути ані такими підлыми, ані такими глумними, щоб хоч одною думкою противити ся сему стремленню Литовців і Русинів, і не тільки противити ся, нам не можна сходити до рівня їх ненависти, нам, котрих національна ідея була вже на найвищих вершинах, до яких дійшло досі поняття збірної душі“.

„Неважна Польща, Польща зпід прапорів Орла, Погоні і Архангела, направду розпалася, внаслідок внутрішніх сил, що діяли в ній з фактичною кончецією. Унія Гордольська, унія Люблінська зірвали, — ціла ідея, якою досі жили, улетіла в простори, і ніякий Матеяко не буде вже малювати з'єдинених прапорів Литви і Польщі з вірою в спільне житє цих народів. Все те стало ся тільки легендою, мисленим придорожним ставом в історичних походах; а стоїть, раз минувши, вже на своїй дорозі не стрічаєть ся“.

„Польща вертає тепер дійсно в етнографічні границі, які море, яке море лише на мільнах слід свого походу, так Польща на землях Литви і Руси ли-

шає слід своєї культури, своєї ідеї, сліди, які, коли пімсти львиний рев затише“, Литва і Русь зможуть зрозуміти й оцінити красше, ніж тепер“.

І знов мусимо сказати те саме: Погляди Віткевича на польсько-руську минуливість невірні. Адже се історичний факт, що литовсько-руська шляхта перетопила ся на польську не тільки „в отій висшій культурі“, але може ще більше наслідком державного устрою Польщі, котрий найбільш права давав Полякам і католикам. Так само більш як певне, що польська народна маса не змогла би тоді, як не може тепер і не зможе ніколи, засимілювати народної маси литовської і руської. Вкінці не бачимо ніякої несправедливости в тім погляді, що польське пановане було в цілком поневоленім Литви і Руси для польських цілей, і не можемо признати слідам польської культури на Литві й Руси, — культури, насадженої насильно і плеканію потом і кровю литовської чи руської народної маси, з кривдою для її природного розвитку, — такого високого значення, як сього сподіваеть ся Віткевич від Литовців і Русинів в будучиности.

Але власне для того, що Віткевич так ідеалізує ту минуливість, тим більше цінна та його відвага, з якою він уміє на основі теперішности заглянути в будучиність і сказати свої суспільности таку гірку правду, як те, що історична Польща розпалася, що ціла ідея історичної Польщі стала легендою, що Польща вертає тепер в етнографічні границі, та Полякам не вільно бути ані такими підлыми ані такими глумними, щоб відмовляти Литовцям або Русинам на їх землі того, чого Поляки хотять для себе на польській землі.

І так знекти ся всяких прав до пановання над Литвою й Україною і вважати Польщею тільки польську етнографічну територію, — такий погляд Віткевича на відношення польського народу до інших народів колишньої Річч посполитої.

(Кінець буде).

Голос Гвівської „Ради“.

З приводу „60-літня володіння Франца Йосифа I.“ читаємо в київській „Раді“ таку статтю:

Сьогодні минає 60 літ, як (2 дек. нов. стилю 1848 р.) вступив на престол Австро-Угорщини теперішній цар Франц Йосиф I. Сей 60-літній юнілей володіння свого царя святкує сьогодні вся Австро-Угорщина; а що під панованням Франца Йосифа I. живе також майже 4 мільони інших братів, то й ми скажемо з приводу сього свята декількі уяв.

Першим ділом молодого, 18-літнього царя було звести конституцію, яку народи Австро-Угорщини виборили собі в 1848 р., в році „весни народів“, і повернути назад абсолютизм, під яким народи держави стогнали ще 20 літ, аж поки політичне положення в державі і невдачі заграничної політики примусили абсолютного володаря згояти ся таки на конституційну форму правління. Сих 20 років реакційного абсолютизму важко відіблило ся на долі народів держави; їх розвиток насильно спинено, борці за волю з 1848 р. почистили, почасті-ж зневірили ся й пішли на компроміси, а в результаті конституції 1867 р. вийшла бгято гіршою від конституційних здобутків 1848 р.

Конституція 1867 р. незадовольнила народних мас, бо політичне пановане над ними віддала в руки висшних клас і не дала вільного простору для розвитку окремим національностям. Для цих державу перше всього на дві половини, австрійську й угорську, а потім кожну з тих половин ще на так звані історичні краї, в котрих одна національність мала перевагу над другою, конституція 1867 року в австрійській половині держави віддала пановане Німцям і Полякам, а в угорській Мадьярам над усіма іншими національностями. А діставши раз пановане в свої руки, пануючі національності так зумили укріпити свій національний стан володіння, що навіть заведене загальне виборче право до австрійського парламенту в 1907 р. не принесло національностям повне національного визволення. Так само законопроект виборчої реформи на Угорщині зберігав політичне пановане Мадьярів над усіма іншими народами угорської половини держави.

В Австро-Угорщині, так само, як і в Германії, не вважалися на конституційні форми правління, особистий вплив монарха на державні справи се такі дуже великі. І через те за теперішній державний лад Австро-Угорщини у великій мірі відповідає особисті Франц Йосиф I., бо се-ж з його волі поставлено такі основи під той лад.

Особливо можна се сказати про Галичину і про положення нашого народу в тім краю. Не вважаючи на те, що основні закони австрійської конституції признають за всіма народами держави національну рівноправність, наш народ в Галичині віддано під повну політичну перевагу Поляків. І характерна річ, що зроблено се не стільки конституційно законотворним шляхом, себ-то через згоду парламенту, скільки власне дякуючи особі монарха. Майже всі постанови про перевагу польської мови над українською в публичних урядках, далі постанови про польський характер львівського університету, се самі царські або міністерські розпорядження, а не конституційно-законодатні акти. Так само ті постанови, якими польська більшість галицького союму старала ся забезпечити свою перевагу над українським народом в Галичині, переступаючи дуже часто компетенцію краєвого союму, мають свою законну силу тільки через царську санкцію. Одним словом, що тільки можна було зробити, щоб суверен конституційному приндипові національної рівноправности зробити Поляки панами українського народу, все те зроблено, а монарх на все те давав свою санкцію.

Польсько-шляхотські політики нерід хвалили ся, що польське політичне становище в Галичині опираєть ся на їх особистих відносинах до монарха. Тепер же, коли дякуючи тим особистим відносинам польське пановане над українським народом укріплено, польські демократичні політики старають ся забезпечити те пануване конституційно-законодатними актами. Таким актом є прим. виборчий закон до парламенту.

Український народ в Галичині, памятаючи важку паншину, яку він робив польським поміщикам до 1848 р., всі ті полєкші і свободи, які він здобув, дякуючи конституційному ладові, довгі часи приписував се особистій доброті монарха, його спеціальній любові до українського народу. І довгі часи галицькі Українці гордили ся своєю лояльністю до габсбурської династії, величали себе „Тирольцями Сходу“.

Але глибоко було се переконане про любов Франца Йосифа I. до українського народу, се найкрасше видно з того, що ще в 1895 р., коли тодішній намісник Галичини гр. Казимір Бадені перевів вибори до союму з нечуваними надужиттями проти українських кандидатів, серед українського народу з стійкістю силою зродила ся думка масової депутації до царя, щоб пожалити ся перед ним на польсько-шляхотське правління.

Але поки депутація приїхала до Відня, гр. Казимір Бадені був уже президентом міністрів, себ-то найбільш довіреною особою у монарха. Депутація прийнято в Відні незвичайно холодно. Цілої депутації в царський палац не пущено, а її делегатам цар зробив виговор, що така масова депутація се неспотрібна страта грошей і неспотрібна політична демонстрація, тай відправив їх з словами „Adieu, meine Herren“.

З того часу український народ в Галичині починає що-раз більше пізнавати, що його віра в прихильність монарха не мала ніяких реальних основ, та що ту дрібку свобод, якими він користуєть ся, треба завдячувати тільки боротьбі народів за конституцію. І 60-літній юнілей володіння свого царя наші галицькі брати зустрічають з гірким почутєм, що те польське пануване над ними, яке робить конституційні права для них неіснуючими, се у великій, коли не головній мірі наслідок „особистих“ відносин Франца Йосифа I. до їх гнобителів — польської шляхти.

Промова п. Романчука.

виголошена в державній раді 4. грудня 1908.

Бесідник протестує насамперед проти трактовання найважливіших атенд парламенту способом нагних виснесень, противним регуляційно і небувалу доси при бюджетних нарадах. Так само протестує против відчитування впливів аж при кінці засідань, рівнож противного регуляційно. Коли президиум і більшість палати позваляють собі на рушувати регуляції, то тим дають право так само поступати і меншостям, а се не може причинити ся до успішної діяльності парламенту.

Що-до самої справи бюджетової провізориї, руський клуб не згоджує ся ані з нагним і трактованєм ані з самою річчю, і то не лише з становища інтересів руського народу, але і задля інтересів цілої держави.

Від кількадесяти літ в Австрії проявляє ся сумний образ внутрішньої безсилности, розладу і розладу. Національні спори дійшли до вершка і готові державу розсадити. А правительству лише о те дбають, щоб якийсь від бди полагоджувати і з в. державні кончеції та що найбільше пробувати в одній лише краю полагодити національну справу. Тимчасом лихо національних спорів обнімає далеко більшу частину державного організму і вимагає основнішою і ширшою зради. Саме заведене загальне, рівного і безпосереднього права виборчого не могло зарадити лихови, раз, що властиво не маємо ані національного ані індивідуально рівного виборчого права, а лише пльоральне, при чім палата послів через занадто велике число членів стала ся тяжким тілом, — з другої сторони, бо в такій державі, як Австрія, зложеної з різних народів, полагоджене національної справи мусить бути першим і найважливішим успіхом для забезпечення її екзистенції і жадними іншими способами не дасть ся заступити.

Тим то державний інтерес Австрії вимагає, щоб ми принесли до правительства взяти ся без проволочки і з усею енергією до полагоди національної справи, і то не лише в одній часті держави, а в цілій державі. А коли сього правительства не можуть або не хотять, то парламент і населення повинні самі взяти справу у свої руки. Всі ті, для котрих удержане, скріплене і розвиток Австрії злучений з їх життєвими інтересами, повинні згуртуватись, щоб, діючи для держави, ділали заразом і для себе.

Зі становища інтересів нашого народу не можемо мати довіри до правительства, і то зарівно або й ще менше до теперішнього, як і до в. попередних, що були більше як від 40-ка літ. Від коли галицьких Русинів віддано під гегемонію другого народу в краю, триває і доси без зміни той сам стан, та сама система, котра їх безпримігн в Австрії способом кривдять і перед усіма іншими, навіть найменшими народами успішнішує. Коли наших найкормішших, найспільніших і найпильніших потреб не вільно заспокоювати без дозволу наших гегемнів навіть тоді, коли вони ні в чім не порушують інтересів другої народности, то жаданя тих же гегемнів, часто далеко сягаючи, сповняє ся зараз навіть мимо наших протестів.

Не буду ширше говорити про відносини в нашім краю, бо про них говорено тут так часто; але перед одною людією хочу перестерегти. Досить загальноно є гадка, що відносини у нас поправили ся, бо с. горічна сесія галицького союму проминула спокійно. Алеж проминула вона та спокійно лише для того, бо з одної сторони наші соймові послі — не все в повній згоді з настрєм населення — старали ся бути незвичайно уміркованими, а з другої сторони чи нароком чи при падковно не внесено до нарад жадних так дужі спірних справ.

Одна сипава, що правда, могла заколотити спокій, а се було введено на розширене краєво-автономії, що вийшло з рядів с. йовові більшости. Внесене те на жаль в останній хвилі штучно перемолочено і ухвалено між спозиції наших послів. Але такі справи, що сильно входять в інтереси цілого краю і всего його населення, повинно ся полагоджувати лише за спільною згодою; для того мусимо від правительства з усею рішучістю жадати, щоб воно дотичну ухвалу з йм не подало до найвищої санкції (живі признає), поки не прийде до такої згоди. Інакше могли би вийти наслідки, котрі принесли би лише шкоду, як інтересам краю так і державним.

Заступники Русинів певно готові в репрезентативних тілах тай серед людности ділати успокоюючи, але треба й таку діяльність зрєбати можливою. Бо коли з противного боку будемо мати раз-у-раз нові удари, коли соймові виборчої реформи справедливо не переведуть, коли не полагодять наших найбільш нечужих потреб на полі шкільництва, коли дотеперішні дрібні завдатки до поправи краєвої адміністрації не підуть далше та коли в тій адміністрації і в судівничтві замість ладу й справедливости має волюдіти самоволя й тендеційність, — то наші народні заступники не схотять ані не зможуть вести політику помірності (живі олєски), то можуть підняти бурі, котрі були би тим страшишим чим довше й сильніше народне невдоволене буде здержуватись. Нехай же добре мають се на увазі наші польські країяне та правительство — яке воно буде, чи парламентарне, чи урядницьке, — і нехай же старають ся діла так справити, щоб вони вийшли на загальне добро. (Живі олєски і признає. Бесідники гратулюють.)

Державна рада.

(Засідане парламенту з 5. грудня с. р.)

Ми вже гадуючи про пригдоу п. Кляфача з „Rathskeller“. Відповідь президєта палати на запит п. Крамаржа, що ся демонстрація не була проти Чехів, тільки проти Кльофча, значить чеських радикалів, обурила їх до крайности і через

те прийняли вони на початку суботнішого засіданя през. Вайскірнера свистом і страшним криком. Президент серед пекельного галасу вітворив засідане. Відчитано зміст кількох виснесень, але ніхто їх не чув. По сім прийшов до голосу посол Модрачєк (чеськ. с.-д.), але і його ніхто не чув. Через якийсь час трохи успокоїло ся і став говорити пос. Крамарж (молодоцєх), закінчуючи початку пр. Вайскірнерови нарушенєм регуляцій через те, що він велів відчитати впливи при кінці засіданя. (Так само було торік з руським клубом, але пос. Крамарж і тов. мовчали). Далше говорив бесідник про німецьку буту, проवेशє Чехів і т. д. Треба було заборонити „букачє“, та не треба було нагних судів. Ми не боїмося Німцям спадєрувати по Празі, але індіруйте панове — не по головних улицах. А нідецькі послі з Чехії? Належали з нами до коаліції, а як вони з нами поведуть ся... Се зрада коаліції. З чало ся в соймі. „Wacht am Rhein“ стане далше австрійським державним гимном. Та се нічо. За те нам закидують, що Чехи в Празі кинули чорно-жовту хоругву в болото! Шож то ся хоругва, се анахронізм! Тепер Австрія складаєть ся з націй, отже ми маємо хоругву національну і династичну, але не державну. Ми говоримо се вітворю, не так як Німці, котрі в краю показують пруську, а тут австрійську хоругву. А показують пруську, а тут австрійську хоругву. Далше — спроводжують собі студентів з Німеччини, а що вони сказали би, як би так ми поїхали на поміч пруським Полякам? Ми згодимо згоди і приступимо до коаліції, але не згодимо ся, щоб Німці відірвали ся від Чехії, хоч не боїмося й культурно розвивати ся. Німці воляють урядницький кабінет, ми знаємо, але-ж тепер і урядницький не може вже бути чисто німецький. В теперішніх часах, як і таких невеселих не можна вже собі дозволити на угнітанє Славян. (Грімкі олєски).

По їм говорив пос. д-р Кость Левинєцький і та заявив в своїй бесіді, що резерва правительств в відношенє до руських домагань спонукала і Русинів до такої самої резерви супроти предложенє правительств. Русини не мають причини довірати правительству і можуть голосувати за бюджетом. Хоч Русини здержли поводили ся в соймі і домагали ся лише кількох гімназій, то мимо того Поляки не показали охоти залагодити сі домаганя. Бесідник домагав ся справедливої виборчої реформи до союму, руських гімназій і університету, інакше Русини не згодять ся платити свої гроші на державні і краєві видатки. Треба звести рівноправність обох народів в Галичині у всіх урядах і на всіх полях, на економічній, культурній і політичній. Далше домагав ся бесідник внесенєя закона з 1867., після якого Сойм має рішати про заснованє руських гімназій. До урядів в східній Галичині слід призначати лише таких урядників, що добре володіють руською мовою. В борбі за національну автономію Русини не спінуть ніколи і наляють ся, що ся народна палата прийде до нормальної праці та опрє домаганя Русинів. (Грімкі олєски на руських лавах. — Цілу бесіду д-ра К. Лого подамо звагта).

Пос. Діаманд говорив про відносини в Галичині. Підчас „галицьких дебат“ зважано правительство уздоровити галицькі відносини, показувано на краєві вибори до союму, та се нічо не помогло. А сі відносини глибоко закорінели в краю. Живемо в такі часи, що ніхто не може гадати, що принесє звагта, чи Галичина не буде тереном подій. Тиму ціла держава має в Галичині інтерес; але правительств сего не бачить. Бесідник кажує на скріпленє москвофільських тендецій в Галичині; а чи правительство лоборєє сї тендеції? Як би був цар сказав правду гр. Бадєньому при прийняті депутатів гал. союму, то вона звучала би: „Зле господарує в Галичині, але заступаєть інтереси обох народів, не дає їм розвивати ся“. Далше виступив бесідник проти бар. Бінерта, званого в Галичині з переведеня виборів до парламенту. Обговорював скандальну нафтову господарку в Галичині і еміграцію населеня з Галичини, котра приносить сором адміністрації. Населєне в краю наляло ся поліпшеня по заведеню виборчої реформи до союму. Іпокладано надію на людовців, поки були рєчниками хлопів, але тепер проковтували їх консерватисти і з ними со надію. Немає жє людовів партії ні в соймі ні в парламенті. Значимим фактом є, що кс. Пастор, котрий перше лоборював людовців як атеїстів, вступив тепер до людовців. Бесідник не жадє вже навіть іскусити над іменованєм Абрагамовича міністром, бо-ж він є правним заступником людовців, котрих злучила одна доля. (Сміх).

Зє було за намісника Поточко, але тепер єще гірше. Зміну на „лучше“ бачили ми у Львові при виборі пос. Рошковського; а отворєне сойму записало ся з тровою демонстрантів за загальним голосованєм. А деж міністер Берт? Пряда, він міє повторити брєхні на інтерєляції. В краю нужда і еморалізація; але правительству се не з голови. Найбільша нужда по малих містах, що мають своїх заступників в особі п. п. Абрагамовича, С. аржєвського, пос. кс. Пастор є заступником біних Жєдів. (Кс. Пастор: Нє вибрав іо жєдівськє і християнськє населєне). Пос. Діаманд: Даруйте, більшість грє стия голоуєла грєти всє! Далше говорив бесідник, як в Галичині стріляють хлопів. Правительство і парламент повинні вже раз рішучо заіпокувати сїм оглушеним краєм. С.-д. голосувати-муть за наглістю першого читаня бюджетової провізориї, але проти самого бюджету. Олєски).

На сім замкнено засіданє. Слідуюче в сєреду, 9. с. м.

Внесенє поставили: пос. Вітєк в справі заведеня промислових судів в Борислав і околиці; пос. Цєглиєвський до міністра внутр. справ в ділі успілдженя руського язика при виданю громадського лексикона центральної статистичної комісії; пос. Стєрєх в справі браку соли в станєславськєм повіті; пос. Курєлов в чє в справі заведеня загальноного „безпєчєнєя від неурожаю і пос. Брайтер до управлєнєя міністерства справедливости в справі перєсудування горжан за погляд на атєнтат Поточко; в справі часу служби вєлєзє, кондукторів у Львові; виміру податків в Сокалі і в справі поєдєнєя майора Зєйгєля в Чєрткові.

Заграничний огляд.

Б'лканський проблем.
Різкими дорогами минавала російська дипломатія в кєвєсті анексії окупованих краєв. Спершу не думала вона оспорювати сего доконаного факту, тільки вимагала для себе рекомендації в виді отворєнєя Дарданєлів. Через час справи Дарданєлів зійшли з дневного порядку а мовати, що Росія не допустить до анексії, але стане за братами-Славянами, яких завапачує „швабська“ Австрія. Аж ось після паломництва Юрія й Нік. Пашича виявляєть ся, що російська дипломатія не має в босанєській кєвєсті вільної руки, що вона анексію признає а тіл-

□ 3 тов. «Січ» в Чернівцях. На надзвичайних загальних зборах товариства українських студентів «Січ» в Чернівцях дня 28 падолиста вибрано такий виділ: Іван Стороць, студ. права, голова; Лев Добрянський, студ. фізико-математичних наук, Лев Кавбуз, студ. філ., писар; Ф. ачч Євлайовський, студ. фл., касир; Сидір Чийківський, студ. філ., бібліотекар; Роман Іванець, студ. фл., гасар; Дмитро Н-кошишин, студ. філ., контролер; Степан Куралевський, студ. філ., член.

рні Народової [Мамських] Ліндого ч. 9.

Виходить у Львові щодня (крім неділі і свят) о 6-й годині по полудні.

Передплати і іскрати приймають у Львові: Адміністрація „Діла“, Ринку ч. 10. Бюро газет А. Олександровського, К. Соколовського, П. С. Гансманна ч. 9; К. Бухарта, ул. Кароля Людвіка ч. 23. — У Відні: М. Дукес, I. Wollzeile 9, P. A. Richter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollzeile 11; Haasenstein & Vogler, Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse 1. 18, у ФРАНКФУРТІ: ГАНБУРГІ: М. Haasenstein & Vogler.

Рекламу, Адміністрація і Експедиція Ринку ч. 10. — Рукондос звертають ся лише за попереднім застереженням. — Рекламу не печатають ніколи ні в кінці.

Діло

Число телефону 261.

Передавати на „Діло“
в Астані:
на ліній рік . . . 22 к. 44 коп.
на рік року . . . 16 „ 32 „
на місяць . . . 1 „ 2 „ 6 „
У Львові (без почтової пересилки)
на ліній рік . . . 22 к. 44 коп.
на рік року . . . 16 „ 32 „
на місяць . . . 1 „ 2 „ 6 „
Почтовою членом комітету у Львові 10 с.,
на провінції 12 с.
Оголошення зазначені прийматися ся по 20 с. за одну стрічку іскраткою або за 40 коп. в збірці „Місячник“ по 60 с. — Тижня і місяць збірці оголошення членом ся по 20 с. за одну стрічку.
Нерекламу і невиконання ся іскрати платити у Львові.

ПРИВІТ.

Кого-ж нам нині, в день ювілею „Просьвіти“, споминати, кого витати? Як бажання, які надії на будуче нам нині, в день свята „Просьвіти“, висказувати?

Чи споминати нам нині гурток тих молодих ідеалістів, котрі в пору національної зневіри знайшли в собі сили й ініціативу доволі, щоби покласти угольний камінь під найбільшу нині, найбільше заслужену й найбільше народну нашу інституцію? З того гуртка тільки небагато одиниць радуєть ся з нами нинішнім святом, решту — могла прикирвати... Чи витати нам нині тих трудівників, котрі стоять на видні місці, на чолі діяльності нашої „Просьвіти“, і тих — імена їх: сотки й тисячі — тихих і пильних трудівників, хлопів і інтелігентів, котрі „без золота, без каменів, без хитрої мови“, журливі й невсипущі, невідомо широкому світові — роблять щоденну й буденну просьвітну роботу по далеких, найдалших закутках нашої землі галицької? Найкрасший привіт принесла їм нині їх власна свідомість сповненого громадського й національного обов'язку, свідомість, котра привітала їх нині з ранню зорею та підняла їх святкувати нинішній ювілей.

Чого бажати нині „Просьвіті“, а разом із тим і цілому нашому народові? Побажаємо собі нині, щоби діяльність „Просьвіти“ росла, ширілася й поглиблювалась, щоби кожний день значив ся зростом нашого товариства, щоби воно дало, як досі і ще більше ніж досі, будило дрімучі сили нашого народу, щоби глухих розбурхало, темним дало світло, щоби всю, без виімку всю нашу народну масу втягнуло в обсяг свідомого національного життя й національної культури... І будемо радуватись надією, що на той час вимірний, на ту загальну „Просьвіту“, загальне Відродження доведеть ся нашому народові недовго вже ждати — не такі довгі-довгі століття, як ті, протягом котрих він бив ся в пітьмі, сонця золотого жадущий... Те Відродження, про яке мріяв наш поет, коли процькими словами кликав нашому народові:

„... прийде час, і Ти огнистим видом
Засяєш у народів вольних колі,
Труснеш Кавказ, впереш ся Бескидом,

„Покотиш Чорним Морем гомін волі,
І глянеш як хазяїн домовитий
„По своїй хаті і по своїм полі“.

З такими бажаннями і такими надіями вітаємо нинішній ювілей „Просьвіти“.

Сорок літ діяльності „Просьвіти“.

З ювілейної книжки „Просьвіти“ та з ювілейного числа „Письма з Просьвіти“ виб'ємо тут виразку фактів і дат для зображення 40-літньої діяльності нашого ювілейного товариства та його зросту.

Заснована в році „весни народів“ та всенародним олушенням привітана „Галицько-руська Матиця“ строневірилась національній ідеї нашого народу та що різ явніше ставала на службу чужим богам. Вляк заходи, щоб її завернути назад на службу нашому народові, лишилися без результату. Тоді молоде покоління руської інтелігенції постановило заложити власне товариство, котре служило би тим цілям, яким строневірилась „Матиця“. Зродилась ідея товариства „Просьвіти“.

Було се в січні 1868 р., коли один із старших руських діячів, о. Стефан Качала, член-осередок „Матиці“, котрий разом з молодшими старав ся справити „Матицю“ на добру дорогу, підняв в газеті „Слово“ проект засновання нового товариства для просьвіти народу і поставив йому за ціль: „спомогати народну просьвіту в напрямках моральних, матеріальних і політичних через видавання практичних книжок, брошур і т. д. в тій мові, якою народ говорить“. Так само думали й інші старші народівці, а рівночасно займалась ся сою справою поважно львівська руська академічна молодь, яка й дала початок до засновання „Просьвіти“.

В березні 1868 р. вибрала вона комітет, який мав зайняти ся виробленням статуту товариства. До цього комітету ввійшли також люди з поза кругів академічної молодіж. Статут уложено і подано до намісництва, але намісництво його не затвердило. Треба було рекурсувати до міністерства внутрішніх справ, яке узяло на рекурс і повідомленням з 2 вересня 1868 р. дозволило заложити товариство. По затвердженні статуту вибрано комітет, який мав ухвалити товариство в життя. Комітет звернувся до всіх визначилих Русинів у Львові і на провінції, запрошуючи їх в члени товариства. Сей комітет зустріч ся скрізь з прихильністю. З провінції понадили привітні листи до комітету.

Перші загальні збори нового товариства назначено на день 8. н. ст. грудня 1868 р. в салі львівської „Стрільниці“. Комітет хотів, щоб перед загальними зборами відривати богослуження, але в львівських церквах відмовили йому. Н. стояли львівських парохій, москвофіли, відсилали його „на смішину“ до к. степла. Для москвофільських пан отців українська національна ідея була „так само тоді, як і тепер „польська інтрига“. Загальні збори відкрив голова комітету Анатоль Віхнянин і розповів про заходи коло засновання товариства, висловив довшу промову про ціль товариства: „пізнання і просьвіту народу“. Потім головне зіб'є вибрано старенького львівського міщанина Тарасицького, який покликав на секретарів д-ра Корнила Сушкевича і Володимира Ганкевича. Присідаючи і цілі товариства промовляли се львівські Русини Андрій Сичинський і письменник Федір Заревич. А після промови іст з провінції о. Йосиф Зячківський, який ще в 1848 р. брав живу участь в нашій народній руху. В своїй гарній промові заграв він присідух до народної пра-

*) Сорок літ діяльності „Просьвіти“. (В 40-літній ювілей товариства). Написав Михайло Лозинський. (З портретами, ілюстраціями і мапою). Львів, 1908

ці та до вірності своєму народові від імені „німого сільського народу“. До першого вилілу товариства були вибрані: Олександр Борковський, Анатоль Віхнянин, Іван Комарницький, Михайло Косак, Максим Михайлак, д-р Омелян Огоновський, Омелян Партицький, Юліян Романчук, д-р Корнел Сушкевич і Корнел Устиянович. Головою вибрано д-ра Омеляна Огоновського, пізнішого довголітнього голову „Просьвіти“, але він не прийняв вибору, а на своє місце предположив Анатоль Віхнянина. Так першим головою „Просьвіти“ став Анатоль Віхнянин.

На перші загальні збори „Просьвіти“ понадили з провінції і від товариств інших славянських народів привітні листи і телеграми, а наш буковинський поет Юрій Федькович так одушевляв сивим словом молоді громади львівських Русинів, що написав з цього приводу вірш п. н. „Здоров'я чесному собору „Просьвіти“ у Львові“.

Так заложено товариство „Просьвіти“. Ювілей того дня і тих зборів ми нині святкуємо.

Перший статут надавав „Просьвіті“ характер товариства наукового, яке мало за ціль не тільки ширити просьвіту між народом, але також пізнавати наріз, збирати і видавати теорії народної словесності і т. д. Але вже другий статут з 1873 р. обмежив діяльність „Просьвіти“ до ширення просьвіти між народом. Та все таки до 1876 р. „Просьвіта“ займалась не тільки виданням популярних книжок для народу в цілі ширення між ним просьвіти, але також видаванням шкільних підручників для руських гімназій. Треба також згадати, що в тім часі належала до „Просьвіти“ головна інтелігенція, а селян належало до неї дуже мало. Як аж в 1876 р. змінився статут „Просьвіти“ в тім напрямі, що члени-селяни платять тільки 2 коп. річної вкладки та що кожний член дістає даром популярні видання товариства, — аж тоді до „Просьвіти“ почали численно приступати селяни, а її просьвітна діяльність стала обертати ся ширше в круги селянства. В 1891 р. „Просьвіта“ вже почула потребу розширити свій круг діяльності і в тім цілі змінила статут в тім напрямі, що її задала стратегія не тільки о ширення просьвіти, але також о віднесення добробуту нашого народу. А щоби свою просьвітну діяльність об'єднати в певні організації форми, починає вона закладати читальні в різних статутах. В кінці в 1906 р. переводить „Просьвіта“ реорганізує свою діяльність, розділяючи окремі її галузі з окремими комісіями. І так видавничу комісію має об'єднати о ширення просьвіти через відповідні видавництва; господарсько-промисловою комісією має старатися об'єднати відповідною організацією всі області життя нашого народу; організаційно-просвітна комісія має об'єднати про правильний розвиток філій і читальні „Просьвіти“; виніс постійна анкета для побороування неграмотності має придумувати способи ширення грамотності між нашим народом.

Від 1868—1908 р. проводили Головні Виділи „Просьвіти“ в його праці отсі голови: пок. Анатоль Віхнянин (1868—1870), пок. Юліян Лаврівський (1870—1873), Володимир Федосович (1873—1877), пок. Омелян Огоновський (1877—1894), Юліян Романчук (1894—1906), якого в роках 1900 до 1906 підчас його посливання заступає д-р Кость Лавицький, в червні 1906 р. загальні збори вибрати були головою д-ра Елєна Огнесицького, але він зараз на першій засіданні

виділу зрік ся свого становища, наслідком чого загальні збори в осені того-ж року вибрати головою проф. Петра Огоновського, під якого проводом „Просьвіти“ остає і досі.

За 40 літ приступило до „Просьвіти“ 23 тисячі 164 члени, з яких оріанче часті вмерла, а часті з різних причин занедбала свої членські обов'язки, так що теперішнє число справжніх, діяльних членів, т. є. таких, що платять вкладки і дістають видання товариства виносить коло 12 тисяч.

Почесними членами „Просьвіти“ іменували загальні збори товариства в тім часі 44 мужів, заступників або для нашого народу взагалі або спеціально для „Просьвіти“ з тих заслужених мужів в 24 уже померло.

В тім самім часі заложено по містах нашого краю 47 філій „Просьвіти“, а коім тож 3 нові філії мають бути заложені сивим днями так що з кінцем 1908 р. число філій „Просьвіти“ виноситиме 50.

Зріст числа філій „Просьвіти“ побачимо з отсей таблиці:

В році	заложено філій	В році	заложено філій
1876	1	1899	3
1877	1	1901	2
1878	1	1902	1
1882	1	1903	8
1891	2	1904	2
1892	2	1905	1
1894	2	1906	3
1896	3	1907	2
1897	1	1908	8
1898	3	Разом	47

Читальні на власних статутах „Просьвіти“ почала закладати, як уже сказано, в 1891 р. Від того часу до нині заложено 2 тисячі 48 читальні.

Зріст числа читальні „Просьвіти“ від 1891 р. аж до нинішнього дня представляють ся ось-як:

В 1891 р. заложено	5 читальні, отже всіх було	5
1892	42	47
1893	43	90
1894	50	140
1895	93	233
1896	109	342
1897	180	522
1898	182	704
1899	112	816
1900	108	924
1901	120	1044
1902	295	1339
1903	211	1550
1904	143	1693
1905	148	1841

Свою ціль: ширення просьвіти між нашим народом сповняла „Просьвіта“ головною через видавання популярних книжок для народу. За 40 літ діяльності видала вона таких книжок 308. Число примірників, в яких видані ті книжки, виносить 2 мільйони 325 тисяч 115.

Як ми вже згадували, в початках своєї діяльності „Просьвіта“ видавала також шкільні книжки. В їх їх видала вона 17 в 12.300 примірників.

Далі видала „Просьвіта“ коло 20 книжок ріжного змісту, як молитвенники, співники, збірники коляд, популярно-наукові розвідки і т. п.; 7

Як повстала „Просьвіта“.

(Спомики зперед 40 ка літ).*)

Сорок літ минає, як в салі мійської „Стрільниці“ у Львові зібралось 64 Русинів на перші загальні збори товариства „Просьвіти“.

І хто ж то були ті апостоли, що взяли ся за велике діло просьвіти руського народу в Галичині? Що то були за сьмільчаки, що зважили ся стати до народної роботи об'єднати „Галицько-руську Матицю“, котра за 20 літ свого життя не проявила була майже ніякого знаку життя ані навіть охоти до життя?..

Прихильники „Матиці“ говорили тоді, що то ляхомани та тим ляхоманам не хотіли в день зборів навіть відчинити жалної церкви у Львові, щоби помогли ся перед починаю великого діла! Чи справді були то ляхомани, вороги руського народу, показала вся 40-літня діяльність „Просьвіти“. Чим є „Просьвіта“ і чим була від самого початку, знає нині вся Русь; а хто знає що про неї? „Галицько-руську Матицю“, хто чує що про неї? Чим годна нині „Матиця“ показати перед світом свою 60-літню роботу? Отже нехай і „ляхомани“ та хто ж вони були?

Була то сама молодь, в більшій половині університетські студенти; менша половина недавню перестала бути студентами, а ті, маючи вже свій хліб, числили ся вже до „старших“. Справді старших було на зборах дуже мало, мабуть чи не один лише д-р Омелян Огоновський, професор гімназійний і разом з тим університетський. Було й чотирох „ветеранів“ з 1848. року: десектор гімназій, 45-літній Василь Ільницький і мабуть не старший від нього пенсіонований урядник і власність реальності Михайло Косак числили ся вже до „старших“; а 58-літній, як голуб сивенький о. Йосиф Зячківський та мабуть значно старший від нього купець і міщанин львівський, член Старопривілейського Братства Товарищський (не тямлю вже імені, Василь чи Іван) належали вже до „дітисів“.

*) З ювілейного числа „Письма з Просьвіти“.

Оттак набралось ся всіх аж 64! Чому ж так мало? Отже сьвітської молодіж руської було тоді у львівській університетській залі небагато, а й ті в значній часті не мали з чого жити у Львові, то сиділи на селі, відали при браку залізниць не легко було приїхати на збори; а сьмийнари розуміє ся, не могли явитись на зборах. До того тимчасовий викид, що уладжував збори, запрошував до участі в них лише кожного з окрема; тож знов запрошеном з краю не легко було во зом прибути. До таких належали між иншими Федькович, Стефан Качала, Йосиф Лозинський, Михайло Устиянович. А з місцевих „старших“ чи „старих“, як се пояснює на зборах директор о. Василь Ільницький, не один не прийшов, бо сьмийні почини молодіж видав ся декому ділом „політичним“, значить, ті не поприходили „страха ради юдейської“. А може, скажу ще від себе, наїшли ся й такі „старші“, котрим „якось не випадало“ їти між студентів та осьмішувати себе хлопцями мріями.

А такі ті збори молодіжків були незвичайно поважні, святочні, урочисті. З довшими промовами виступили лише голова тимчасового виділу Натяль Віхнянин, отворюючи збори, описав дуже спосібний і так само палкий студент прав Андрій Сичинський та Федір Заревич; всі три розбирали лише задачі зав'язуючого ся товариства та поважно висловлювали свої гадки що-до програми його роботи. Аж коли старенький провідник зборів Товарищський утомлений зложив провід, а на його місце упрощено о. Зячківського, котрий зза Долини наспів на збори мабуть троха пізніший: висловив сей сивенький дідух такими, простими, а краснорічними словами так гарну, так сердечну, а притім так палку патріотичну промову, що селя раз по раз потягав ся від бурі оплесків. Із старших сьвященників ми знали тоді небагато таких, що твердо, явля і з повним розумінням народної ідеї стояли по стороні „молодих“; але зпоміж них лише один Стефан Качала мав так промовляти до нашої душі, як тоді промовив о. Зячківський. І в нас молодих вступив тоді дух, що таки не всіх „старших“ будемо мати против себе та що можемо числити й на прихильність і поміч

духовенства. Показало ся згодом, що ми не завели ся.

Не буду широко розказувати, як то прийшло до заложення „Просьвіти“ і яка в тім заслуга тогдішньої молодіж, бо се позначувало за сьвітжю пам'яті і тепер загально відоме. Згадаю лише коротко, що пішло від борби з „Матицею“. Вже в липні 1864. р. на загальних зборах „Матиці“ кількох „старших“, як Юліян Лаврівський, о. І. Жуківський, професори о. Ал. Торонський і о. Мих. Озала, а разом з ними і кількох молодіж, як Ксенофонт Климович, Ом. Горюцький і н., догадали ся, щоби „Матицю“ закинула чудовищу мову і правдопис, а щоби уживала мови народної. В рік пізніше повторили се те саме; тгді виступили за народною мовою о. Ів. Жуківський, Ст. Качала, Мих. Глинський та „молоді“ Волд. Шашкевич, Нат. Віхнянин і Ол. Ільницький. Особливо рішуч промовляв за тим о. Ст. Качала. А коли ті заходи нічого не помагали й „Матиця“ чим-раз більше попадала в мертвечину, тоді о. Ст. Качала виступив з початком р. 1868. з галсько, щоби заложити нове товариство, а молодіж сю галку до кінця того-ж року перевела в життя.

Отсе річ знає. Відомо також багато з того, як тогдішня молодіж руська від року 1860 росла в силу та приготувала ґрунт, поки в р. 1868. могла доклати так великого діла, як заложення „Просьвіти“; та тут для доповнення знань річній могуть уже бути цікаві і мої спомики.

До гімназій ходив я в Самборі і скінчив її в р. 1860. Сьвітська інтелігенція руська, а навіть і сьвященники уживали тоді лише мови польської; була то варшавська поліція, але все таки польщина. Сльські поповичі бодай від челяди та від сльської дітвори навчили ся змалу говорити по руськи; мійський дітям і сього не доводило ся. З шкільної науки ми не то що нічого не добули, а ще й покалічили собі язик Хрестоматією Головацького та неможливим язичком, яким тогді вчено руської релігії. Я пр. аж в 8. класі в 2. ліворочі почу що про Котларевського, і то від укинченого польського теолога, котрий прийшов до нас на супелнта та, об'явив науку руської мови, відчитав нам „Три вступительні преподавания“ Головацького. Між собою годили ми по руськи,

як хто умів, лише перед годинами релігії і руського язика. В інших г. м. значить, як я описав доповідав ся, або було троха гірше або й ні.

Таким прийшов я в жовтні 1860. р. до Львова — возом з Сянока — і записав ся на філософський виділ. Студенти Русини розмовляли з собою лише по польськи. Аж під ковчєв жовтня, коли проголошено конституцію (жовтневий диплом), стало ся чудо: Русини напав покинули польщину і заговорили по руськи! З азу може ще не оден говорив у кутику з другим по польськи, але кожному соромно стало говорити голосно при других. На улиці, товпила ся за нами чернеча, почувши руську мову, та кепкувала собі і глузувала з нас. По sklepах на руське слово з глумом відзивали ся: Сзу рая з Росії? Але те все лише додавало нам більше сьмислості, сказати би, зухвалості.

Великий вплив мала на нас також польська молодіж. З конституцією оживило ся життя. Молодіж чула потребу сходити ся, а товариств тогді це не було. Отже громадили ся в університеті в сальх, по коритарях, розп'являли пр. новий стан річній, спорили. По полудні аж до пізньої ночі розіло ся в кількох каварях від молодіж. Хто не мав за що напичи ся кави, велів собі дати води з цукром або льюлку на довгій цибулі (папіроски мало же були в уживанні). І так сиділи, гомонили, розп'являли. Поляки починали з Русинами спори про народність, часто на тему „чиєша Rusi!“ Доказували, що то wszystko jedno. Інші переконували, яка Русинам була в Польщі воля і т. н. Виходили спори, що тягли ся по кілька годин, — спори не між двома противниками, а між двома громадами противників. Справа була трудна: Поляки досконало знали свою історію, Русини не знали ні руської ні польської. Тим то наші хлопці взяли ся до праці: вивчували особливо Лєвєвеля і Мєрчачевського, а дальше Бантиш-Камєнського, Марчевича і н. А се знов розвивало і скріпляло нашу національну свідомість. Як палкі бували ті спори, досить згадати, що раз, коли Поляки стали прати про добродійства, яких Русь зазнавала від Польщі, і всі противні аргументи Русинів збивали своєю вчестістю: оден з наших „старшій, великий і дужий хлоп, студент філософії К. Сіа, розгорівши, скинув в каварни з себе суолуг, відслюнив

РУСИНИ! Домагайте ся волю тут і паперців

„ЗОРЯ“

оподаткованих 5% на руський нар. фонд. Кожний листок має напечатану водним друком надпис „ЗОРЯ“ для відрізнєння від алик наслідковань. Ціна приспугна, аяксь знаменита. Відріз даром. Листки вимовляють поштарою поштою.

Д. ВЕХСЛЕР

Львів, ул. Охоронок 9.

томів творів найвизначніших українсько-руських письменників під спільною назвою „Руська письменність“; коло 70 портретів заслужених Русинів, коло 30 років рижних друків та формулярів і велику географічну карту України-Руси укладу д-ра Гонгорія Величка.

„Просвіта“ старала ся також видавати про-світно-популярну часопис для народу, хоч через нестачу фондів не могла вести постійно такого видавництва. Та все таки від 1877—1879 р. видавала „Письма з Просвіти“ від 1894—1896 р. „Читальню“, а від початку 1907 р. виходить наше „Письмо з Просвіти“, в 1907 р. раз на місяць, а в 1908 р. два рази місячно. Цікавіші статі з „Письма з Просвіти“ передру-ковують ся в „Просвітних листках“.

На всі ті видавництва видала „Просвіта“ від початку 1869 р. до кінця 1907 р. 371 тисяч 934 корон 64 сотиків.

Економічну діяльність задля піднесення добробуту нашого народу покляла собі „Просвіта“ за ціль в 1891 р., але на ширші розміри по-чала її вести аж десь коло 1895 р. В тім році відбуло ся в Перемишлі перше господарське віче „Просвіти“, за яким в дальших роках ідуть щораз численніші господарські віча по цілм краю, скликавані головою філіями „Просвіти“. З по-чатком 1896 р. „Просвіта“ установила вандрівно-го учителя господарства і люстратора читальне-го, який переводив люстрацію читальні і сільських господарств, уряджував господарські відчити, вів практичні господарські курси і т. д. З кінцем 1901 р. „Просвіта“ через нестачу фондів була примушена звинути сю посаду, але в 1904 р., як лиш дістала на сю ціль підмоги з краєвих фондів, установила її знов. В 1904 р. „Просвіта“ через свою стрийську філію дала почин до закладан-ня мелочарських спілок, з яких повстало пізніше самостійне товариство „Краєвий Союз мелочар-ських спілок“ в Стрию. В кінці від часу заложе-ня господарсько-промислової комісії економічна діяльність „Просвіти“ обняла ще раз новіший області господарського життя нашого народу.

З розвитком економічної діяльності „Про-світи“ ростуть також і видатки на сю ціль прим. в 1907 р. виносили вони 76 тисяч 124 корон.

Доходи „Просвіти“ за час від початку 1896 р. до кінця 1907 р. вносили 793 тисяч 440 корон 47 сотиків. З того самі членські в-кладки вносили 202 тисяч 276 корон 59 сотиків, а 138 тисяч 305 корон дістала „Просві-та“ титулом субвенції з краєвих фондів.

В тім самім часі видатки „Просвіти“ винесли 791 тисяч 152 корон 71 сотиків. З то-го, як ми вже бачили, 371 тисяч 924 корон 64 со-тиків пішло на видавництва, а 168 тисяч 851 корон 53 сотиків на адміністрацію.

Власний маєток „Просвіти“ вино-сив з кінцем 1907 р. 158 тисяч 833 корон. На сей маєток складають ся доми „Просвіти“ у Львові, Золочеві, Сокалі, Доли-ні, Золотім Поточі, і Сновидові, видані товариства, бібліотека і музей то-варства у Львові і т. д.

Дім „Просвіти“ у Львові — є се старинна, велика, двоповерхова камениця в середнім місті, в Ринку під ч. 10, вартості 260 тисяч корон.

Під зарядом „Просвіти“ осягають також чи-сленні фонди, які ріжні добродії поєняли „Просвіти“, признавши їх на якусь загальну ціль: або на видаване корисних книжок для на-роду або на допомоги та стипендії ученикам, сту-дентам, письменникам і т. д. Всіх тих фондів є тепер 32, а їх грошовий стан виносив з кінцем 1907 р. 187 тисяч 272 корон 40 сотиків.

Крім загомог та стипендій з цих фондів уді-лювала „Просвіта“ в ріжні часи нашим народним інституціям а також особам грешивих загомог з своїх власних фондів. Також кжді новозаложе-ній читальні дає вона 50—100 своїх книжочок, а так само висилає даром свої видані товари-ствам касиновим і робітничим, „Соколам“ і „С-чам“, бібліотекам академічній і шкільній молоді-жі, бібліотекам єрештантів і т. д.

Ось так представляє ся в загальних рисах зріст „Просвіти“ і її теперішній стан.

Поміч краю і держави для „Просвіти“

Поміч краю і держави для „Просвіти“

Посилайте датки на будову великої бурси на школи Руського товариства педагогічного у Львові ул. Сякстуська ч. 47.

Сорочку і по-казав на рамени багачи від екс-м-ського кнвчука, що лишили ся йому з часів пан-шини, котру він ще відрабляв хлопцем, поки пі-шов до школи.

Згадаю лише коротко, що руська громада студентів незабаром найшла захист у товариша Корниля Сушкевича, що жив при ул. Осолінських з своєю матюмо. Се річ знача. Там ми часто ско-дили ся, по дві години були битком набиті, та радили по кілька годин. Дім Корниля став на довгі літа огнищем життя руської молодіж, а він сам душою того життя.

Також лише коротко згадаю знаву річ, що головню за спонукою Данила Тянькевича купець Димет справджував з Києва і Петербурга укра-їнські книжки, як Кубзаря Шевченка, Котлярев-ського, Квітку і т. Чitano, перелисувало, а що годі було всім обділити ся так швидко, як бажало ся, то читало ся часто на сходинах. Раз, тямлю, читали ми Куліша Хмельницьку у супенста До-манського. Хоч аж невелику користь мали з нас кавярні, а так дійшло до того, що одна мусіла на наше жадане виписувати петербурську „Осно-ву“; була то мабуть кавярня Германа при Вірмен-ській улиці напроти Народної Дому.

В парі з тим пішли перші проби літературної роботи нашої молодіж, котрій тим часом Антін Кобилянський своїми званнями брошурами відкрив буковинського поета Фельковича. П'єстали „Ве-черниці“, „Мета“, „Нива“, „Русалка“, а вкінці „Правда“, що з перервами приїшла 12 літ.

Навже жите руської молодіж, пліло зі Льво-ва також і до інших міст, особливо, де були гім-назії. Кждий студент мав в гімназії, з котрої виїшов, ще товаришів і знайомих, переїздив ся з ними, заїздив до них і тим способом розбулжу-вав жите і в тамошній гімназії. Особливо Да-нило Тянькевич поклав собі за задачу організувати національний рух між молодіжню провінціальних гімназій.

Так оживлена молодіж, і старша і молодша, роз'їзд-ла ся на сьвята і ферії до лому та вноси-ла р. 1810. Ішов до школи, не умів і слова по-польськи, хоч виховав ся під самим Сянком; а коли в р. 1828. скінчив теологію, був уже так спольщевий, що хоч оженив ся з дівчиною, котра не уміла по польськи, завіз дома польську мову, в котрій виховали ся всі діти. Колиж я став при-їздити зі Львова з університету, перевернуло ся дома знов нараз так, що батько, відозвавши ся

Поміч краю і держави для „Просвіти“

Новочасна держава, побираючи від своїх го-рожан податки, потрібні на державні цілі, якусь част з тих податків признає на п-дмогу то-варств, що працюють для добра суспільности. Не є се очевидно ніяка ласка, тільки радше обов'язок держави, який лежить в її власнім інтересі, бо чим вище стоїть-ме суспільність що-до просвіти і добробуту, тим ліпше буде вона сповняти ті ви-моги, які кладає до неї держава.

Маючи все те на увазі, перший виділ „Про-світи“ з огляду на те, що „Просвіта“ працює для загального добра, на внесенє члена виділу д-ра Сушкевича ухвалив звернути ся до кра-євого союму з проською о уділенє підпо-моги з краєвих фондів, на які скликає свій гріш і наш нарід, платячи податки. Наслідком сеї про-сьби Краєвий Виділ, якому сойм передав сю спра-ву до рішення, ухвалив для „Просвіти“ загомогу на рік 1870 в сумі 2.000 корон. До такого рішення причинив ся в значній мірі тодішній віце-маршал союму Юліан Лаврівський, за що виділ „Про-світи“ подякував йому через окрему депу-тацію.

Від тепер „Просвіта“ побирала протягом кількох років меншу або більшу загомогу з кра-євих фондів, обертуючи її головню на видаване шкільних книжок.

Так було аж до 1876 р. Та в маю сього ро-ку підчас соймової сесії виступив польський по-сол Поляновський в острій промові проти уділю-вання загомог для руського театру і для „Про-світи“, закидаючи обом сим інституціям, що во-ни ширять „схизму“, а „Просвіта“ ще й суспіль-ну ненависть, підбуржуючи хлопів проти панів. Свої закиди проти „Просвіти“ пос. Поляновський опер на виписках з видавництва „Просвіти“: „Що нас губить“ і „Ластівка“, перевернувши їх по-своєму. Мимо сеї промови сойм тільки кількома голосами більшістю ухвалив такі уділи загомо-гу „Просвіти“. Ся справа очевидно знайшла від-гоміи і поза соймом і польська преса счинила ве-ликий крик прота „Просвіти“.

Виступ Поляновського в соймі був 26 мая, а 27 мая були загалні збори „Просвіти“. Зборам проводив тодішній голова Во-одислав Федорович. Привітавши зібраних, перейшов він до події в соймі і збавши всі закиди Поляновського, сказав отсі сьмілі слова:

„Просвіта“ є товариством від нікого неза-лежним. Коли вона привняла на себе труд вида-ти шкільні книжки, то робить се тільки для до-бра свого народу, а з грошми, котрі край має обов'язок давати на видаване шкільних книжок, здає точні рахунки. А що-до видавництва попу-лярних книжочок, то „Просвіта“ стоїть під опі-кою лиш одного права. Що вільно писати Поля-нок або Німців, те писати не може бути заборон-ено Русинам. Ані посол Поляновський ані сойм не має права цензурувати популярні видані. Одна-кож, щоб увільнити „Просвіту“ на будуче від таких закидів неприхильних людей, я відступаю і дарую „Просвіті“ 12.000 золотих (т. є. 24.000 корон), заїмтабульованих на мастку Клебанівка. І сподіваю ся, що товариство загомоги при таких понижаючих обставинах не прийме. „Просвіта“ є овариством людей незалежних, що мають заду-пу працювати для матеріального й морального під-несення свого народу. „Просвіта“ не оглядаєт ся ні на пана Поляновського, ні на сойм, ні на раду державну, тільки на сей 20-мільоновий нарід, д-я которого є вона осередком народного життя, котро-го вона є серцем і головою. Лиш сей нарід, а не хто другий є наш судія. І сей нарід дав нам уже доказ довіри, розумівши в сім році 30.000 попу-лярних книжочок“.

Отсю промову прийняли збори грімкими опле-сками і подякували своєму голві за такий щедрій дар, а оп-ся ухвалили не приймати кра-євої загомоги. Виконуючи сю ухвалу, виділ вивів до сойму письмо, підписане головою Володиславом Федоровичем і членом виділу Во-лодимиром Ганкевичем, заявляючи, що „Просві-та“ зрікаєт ся ухваленної соймом загомоги, не хотячи дати приводу інсинуаціям, що приймаючи загомогу, приймає вона також якісь обов'язки для ко-го иншого а не для свого стороництва. „Про-світа“ — було сказано далі в тій заяві — має обов'язки лише для свого народу і почувуєт ся до відповідальности тільки перед своїм сторо-ництвом, а над собою признає тільки власть кон-ституційних законів і монарха.

З часом з довголітньої привички по польськи, зара-з опам'ятавав ся при мені і жартом замічав: „Ого, филозоф! Не вільно!“ Так бувало всього.

Додати треба ще одно. Не скажу вже, чи конституція привела те з собою, чи може ліпші були часи, досить, що гуляли у нас тоді дуже гучно. Весіля у сьвященників тревали по три дні і довше: на храни, сьвята, імянини і т. й. Зїзди-ло ся багато гостей. Недавно довелось мені бути у одного сьвященника під Львовом, і для яких може 15 годин було в хаті за тісно; а в тій са-мій хаті в р. мабуть 1862. був я на весілю, і то-ді танцювало там яких 50 пар, а кілько ще крім того було осіб не танцюючих! Так само і бал, особливо у Львові, були незвичайно люди. Не було ще й зєлізниць, а люди зїздили ся до Льво-ва з Поділля, з Покуття, навіть з Буковини. Ож-не на кождім весілю, храмі, імянинах бувало по-кільканацять а часом по кількадесят „академіків“ (як провінції звано й гімназистів академіками) а при них незважає ніхто говорити по поль-ськи.

Отжк молодіж несла скрізь по краю руське слово і незабаром цілком виперла польшину, що закоринила ся була вже від яких 50 літ. І се мо-же чи не найбільша заслуга молодіж 60-тих літ, бо за тим пішло зголом і осьведомленє простого народу. Бувало-ж, що селянин не уміючи і слова скласти по польськи сказати, калічав по поль-ськи, коли „пан“ заговорив до нього хочби на-віть по руськи. Так зголом, коли селяни побачи-ли, що й „пани“ говорять з собою по руськи, пе-рестали соромитись її, перестали чванити ся, що і вони-ж не простаки, а зачали поважати і цінити своє річне.

Отсе все треба було зробити наперед, поки можна було взяти ся до просвіти народу. Чи молодіж була свідомою сеї задачі?.. Певно, що ні! Але й неспівідомо, завдяки лише власному на-ціональному осьведомленню, доконала сеї задачі та в пору поиступила до заложення товариства „Про-світи“. Сьому-ж і головню дякувати треба, що товариство опісля не змирло, а хоч поволи, але тривко розвивало ся та дійшло до нинішн-ого стану.

Алекс. Борковський.

З того часу аж до 1884 р., себ то че-рез 8 літ „Просвіта“ ніякої за-помоги з краєвих фондів не ді-ставала. Аж в 1884 р. сойм без її просьби ухвалив її на видавництва 2.000 корон загомоги, яку опісля кілька разів підвищив, так що тепер та сума виносить 6.000 корон, а на рік 1909 ухвалив сойм підвищити ту субвенцію на 8.000 корон.

Але без нападів на „Просвіту“ з боку воро-жих нашому народови польських політиків таки не обійшло ся.

І так на засіданню сойму 16 лютого 1898 р. посол Цілецький, вступаючи в сліди посла Поля-новського, поставив внесенє, щоб „Просвіті“ ві-ддати краєву загомогу, бо вона ширить нена-висть до Поляків. Ту „ненависть до Поляків“ до-гланув посол Цілецький головню в книжочці про Богдана Хмельницького і його повстанє в 1648 р.

По довшій дискусії, в котрій між иншими виступив в обороні „Просвіти“ також єпископ Чехович, сойм ухвалив, що Краєвий Виділ має ви-плачувати „Просвіті“ загомогу, переглянувши її видавництва.

З приводу тої дискусії і тої ухвали сойму Головний Виділ „Просвіти“ оголосив зараз в ча-сописях заяву, що товариство „Просвіти“ як з одної сторони, придержуючи ся своєї статута, не виступає ворожо проти жадної народности ані проти якої-небудь суспільної верстви в краю, а його діяльність прямує виключно до просвіти і піднесення добробуту руського народу, так з дру-гої сторони, поучуючи руський нарід про його минулість, мусить історичні події подавати вір-но; а до побирання підмоги з фондів, складаних цілим краєм, отже і руським народом, „Просві-та“ уважає себе управленню тим більше, що й польські товариства з подібними цілями побира-ють з тих фондів такі загомоги, тільки в більшій мірі, а проти контролю чинників, не вказаних зако-ном або статутом товариства, „Просвіта“ застері-гаєт ся.

Коли-ж Краєвий Виділ повідомив „Просвіту“ про ухвалу сойму окремим письмом, Головний Виділ „Просвіти“ відповів на се письмо згідно з наведеною публічною заявою в часописях.

В марті 1899 року підчас засідань сойму по-сол Цілецький знов виступив ворожо проти „Просвіти“. В відповідь на се Головний Виділ ухвалив упростити посла д-ра Теодія Окуєв-ського, щоб він іменем „Просвіти“ зложив у соймі таку заяву:

1) Товариство „Просвіта“ поділяю о краєву субвенцію на тій основі, що воно, сповнюючи вір-но таку ціль, як ширене просвіти і піднесенє до-бробуту руського народу, уважає себе управле-ню до побирання підмоги з фондів, складаних ці-лим краєм, отже і руським народом, тим більше, що й другі подібні товариства, як „Miejsce pol-skie“, „Kółka rolnicze“ і т. й. побирають також під-могу з тих фондів, і то ще в значно більшій мірі тай без всяких умов.

2) Товариство „Просвіта“ відпирючи інс-инуації, бутюбто воно прямувало до ширення пле-мінної ненависти, а значнакуж, що при поучу-ванню руського народу про його історичну мину-вість придержуєт ся воно тої засади, щоб істо-ричні події подавати вірно, може признати право контролю над сою лиш тим чинникам, що вказа-ні законом або статутом товариства, як се вже минулого року Краєвому Виділові заявлю“.

По зложенню отсеї заяви сойм ухвалив для „Просвіти“ загомогу під такою самою умовою, як попереднього року.

Ся напад посла Цілецького на „Просвіту“ мали такий наслідок, що в 1899 році підмоги „Просвіті“ не виплачено. Так само не виплаче-но їй підмоги в році 1902, сям разом за „ширене племінної і суспільної ненависти в книжочці л. заг. „Русь Україна і Московщина“ Льонгіна Цілецького“.

На сегорічній осній соймовій сесії посол Цілецький знов накинув ся на „Просвіту“, за що дістав слушну відраву від посла д-ра Костя Ле-вицького.

Від 1904 року дістає „Просвіта“ з краєвих фондів також загомогу на цілі господарсько-промислові.

В кінці в 1907 році нашим парламентарним послам удало ся вьеднати для „Просвіти“ також підмогу центрального праві-тельства на економічні цілі в сумі 30.000 корон, з чго 15.000 корон Товариство вже одер-жало.

Промова д-ра Костя Левицького,

виголошена в державній раді д. 5. грудня 1908

Висока палато! Коли маємо признавати прав-ительству бюджет, то годить ся сказати слово о-тім, що обходить усіх горожан держави. І ми, зступники руських горожан мусимо також сказа-ти слово правди о потребах і жаданях руського народу, щоб всі міродатні чинники держави добре зрозуміли і розважили наше опозиційне становище.

Передовсім резерва нового правительства в справі руських домагань спонукує і нас до резер-ви в справі домагань правительства. Ся опози-ційна резерва руських послів має також причину в тім, що правительство не глядить поважно на наші національні конечности і зовсім не заспоко-ює їх. Тим то й ми не маємо жадної розумної причини заявляти йому довіру. Про державні ко-нечности ми чуємо не раз, але конечности націо-нальности засідли прихильно на сам конєць. Так не може бути далше. Жалуємо, що взаємини між руським народом і правительством так по-сували ся; але причина лежить у тім, що з на-шим народом систематично поводить ся зле, наче з меншеварством.

Мої панове! Лише народ, одволонений прав-ними уладженнями у своїй вітчизні, радо буде складати жертви, яких від нього жадає держава; а що у нас так не є, то й не можемо голосувати за бюджетом.

З політичного огляду краєва конституція 60-тих літ віддала нас в Галичині під гегемонію Поляків. Руське селянство в Галичині, ся більша часть нашого народу, знавало поміч праві-тельства аж до року 1848, до визволення від пан-шини; опісля удало гоно безпомічне в економіч-ній боротьбі з сильнішою великою посілостю і з капіталізмом, так що теперішня хлопська нуж-да родить сильне заворушення серед робучих мас зубожлого населєня.

Але за останніх кількадесят літ руський на-род пробудив ся зі сну, дійшов до національної свідомости і не має вже охоти терпіти опіку другого народу. Він добуває ся самостійного по-літичного, культурного і економічного розвитку та замість теперішньої краєвої автономії Поляків домагаєт ся власної і повної автономії національ-ної. Ось у сім і жерело польсько-руського спо-ру!

Поляки уважають Галичину за польський край, а їх метою є відокремленє того польського

краю під покрийшкою краєвої автономії; а Русини уважають себе за нарід рівноправний і жадають, щоб національну рівноправність, забезпечену законом, уведено в жите на підставі автономії національної.

Ми не раз перестерігали наші правительства, що найбільшим ворогом монархії є невдоволенє народів, і коли справді Австрію хоче ся довести до ладу, то треба полагати те невдоволенє. Але дотеперішній стан національних справ не поправляє положєня держави, бо з національною справою кожного народу тісно звязана також справа культурна, економічна і соціальна, так що се є справа жита для кожного народу.

Також і політика нового президента міні-стрів бар. Бінерта, політика прихильної неутра-лізації, не може нас відволити, коли він лише в ності, не може нас відволити національних груп трох великих верховодячих національних груп сеї палати бачить цінний задаток довіря сторо-ниці і коли він уважає за головну задачу пра-вительства лише помирєне народностей Чехії. Коли не має дійти в монархії до заколоту, то не-дотілько теперішніх верховодів, але й тих, що до-у-сис є неволени, треба допустити до свобод і до уч-асті в державній власті.

Що в Галичині в останній часі на око тро-ха успокоїло ся; що особливо тяжка боротьба руського народу о своє жите і спроможність ро-звитку не так остро проявляла ся в останній сесії ви-тутку не так остро проявляла ся не значить, що галицького сойму: то се зовсім не значить, що польсько-руський спір вже полагоджено. Ні, мої панове! Ми, руські послы, зробили той тактич-но-політичний крок на те, щоб правительству національну справу неможливо полагати в га-лицькій соймі, та щоб правительству показати властиву дорогу яка сю справу взяти ся. Ми жадали, лише кількох конечних середних шків русь-кого народу, але Поляки й сього не хотіли нам дати! Ми маємо лише шість середних шків з руського ви-кладовою мовою, так що одна школа припадає на 512.000 руського населєня. Взагалі є в Галичи-ні на 68 середних шків 61 польських, 6 руських і 1 німецька, числячи вже з філіями.

Ми і Поляки в Галичині є сторони спорячі, а судини нашого спору зробили австрійські пра-вительства, почавши від Байста, Поляків, хоч стара як сьвіт правда каже, що ніхто не може бу-ти судією у власній справі! Ожге над нами, як і над усіма народами Австрії соїт сей народний парламент з виконуючою власттю правитель-ства.

Ми не противим національному помирєню; але першою підставою такої акції мусить бути рівність і рівновартність обох народностей. Ми готові лагодити о бож народности і помагати до зближеня; але интер-венція правительства оказує ся конечною, щоб під-готувати суд сеї палати, котрий буде природною пологодоу сеї так важної для всіх нас справи.

Рік минув від загальних виборів сеї палати, по котрій надано ся внутрішній віднові Австрії на підставі національної автономії та соціальних і економічних реформ. А тепер показує ся, що ба-жаного уздоровлення таки нема, бо правительство за мало дбає о правдиві інтереси всіх народів. Німецько-чеський спір заострив ся, так що попере-дне міністерство мусіло уступити, а нового парла-ментарного мініс ерства годі було зложити. Через національну борбу між німцями і полудневи-ми Славянами і Галицями доживемо нових політи-чних комплікацій; і так не будемо моти спокою з національними справами, поки не возьмемо ся до оконечної і одволуючої полагоди сих справ зако-нодатним шляхом. Кждє правительство повинно собі покласти за головну задачу полагати на-ціональну справу не лише в Чехії, але й у всіх краях держави, а з окрема також в Галичині. Правительство має проекти відповідних законів приготувати для державної ради і для соймів і в як найкоротшій часі їх висте.

Ми твердо переконані, що парламентарна у-права може оперти ся лише на коаліції австрій-ських народів. Ми твердо стоїмо при тім, що ли-ше таке парламентарне правительство, в котрім будуть заступлені всі народи, зможе успішно по-пирати політичні, національні і економічні дома-гання населєня.

Одним з найважливіших домагань Русинів є, щоб самостійне правє становило руського на-роду в галицькій соймі і в краєвій ураві Гали-чини було забезпечене.

Уздоровленє інтересів обох народів в Гали-чині є справдішною державною конечністю, так як у Чехії полагода німецько-чеської справи. На-ціональна автономія повинна чим скорше заез-печити кождій народности свободу розвитку. А першим кроком до сього уважаємо при теперіш-ній стані річий в Галичині: нову, справедливу ре-форму в борчу для галицького сойму. (Потак-ування і оплески).

Але в сій палаті чули ми перед роком від теперішнього президента міністрів бар. Бінерта за-яву, що правительство не може згодити ся на за-ведєне загального права виборчого для соймів. Отже руське населєне Галичини, котре роками до-бичало ся загального права виборчого, жадає тої реформи і для галицького сойму. А правитель-ство повинно услужати волі народу та впливом своїм причинити до того, щоб справедливою реформою виборчою для сойму підготувати пола-году національних і соціальних кривд.

Австрійське правительство повинно зрозумі-ти, що в політичній інтересі держави має воно об-ов'язок подбати о дійсну справедливість і рівно-правність для всіх народів і верств. Найліпший доказ на се має правительство тепер, коли загра-нична політика терпить через неупорядковані вну-трішні відносини монархії.

Отже жадаємо такої реформи виборчої для галицького сойму, котра би забезпечала нашу на-ціональність і її самостійний розвиток і опира-ла на засади загального, рівного і безпосереднього голосованя. В такий і лише в такий разі годимо ся на відступленє краєви деяких жерел держав-них доходів.

Дальше жадаємо дійсного знаціоналізованя галицького шкільництва на користь Русинів в та-кій самій мірі, як се мають Поляки. Правитель-ство повинно взяти ся до заспокоєня наших слу-шних жадань що до закладаня руських середних шків і отворєня руського університету. Особливо повинно правительство дати почин дознесеня кра-євого закону з 23. червня 1867 р., після котрого лежить від галицького сойму. (Живі притакува-ня). Закон той і так остане в різкій суверенности з о-ня 1867.

Ми розуміємо невідгідне положєне правитель-ства, але гадаємо, що зага справи вимагає інтен-зивної інтервенції правительства.

Що-до адміністрації, то наш народ жде хви-сті адміністрація має працювати для народу, а у-ним інтересам усіх і що уряд ніколи не повинен доскулює нашому руському народови, а наші на-глі внесеня в справу сумного стану галицької ад-

міністрів не були наглими примхами; бути то їм оправдані жалі страждучого народу, як се й теперішній намісник Галичини сам признав.

Поміст пониження закону і справедливості треба також і в судивити чим скорше вилити, бо віра у справедливість галицьких судів чимраз більше упадає. Жадано для Галичини, щоб адміністрація і судивництво були увільнені від політичних і партійних впливів.

Жадано також, щоб приймаючи і іменовані урядники і слуг мало на увазі число населення обох народів і щоб в урядованні всіх урядів вповні були задоволені мовні потреби руського населення. Для східної Галичини мають бути іменовані лише такі урядники і слуги, що руську мову дійсно знають у мові і письмі.

Язикові справа в Галичині мусить бути чим скорше поладана законом.

Наше сільське господарство борє ся з неурожаєм, особливо в сім році елементарних катастроф; для того жадано для нього опіки і видатної допомоги державної. Жадано від держави плянові допомогти для нашого лісборобського населення при набуванню землі і уліпшуванню господарства, щоб піднести відпорність і видатність нашого краю. Общинні правління, бундучні слова або вишкоти заповнення не заспокоюють народу; треба дійсно забезпечити і поправити наше політичне, економічне і культурне положення.

В соціалістичні Рухи ми лішаємо собі у відношенні до правління політику вільної руки, а наше поведіння залежить від того, як правління поступить собі з оправданими домаганнями руського народу. Поки ті домагання не будуть задоволені, поти мусимо стояти в опозиції. Хочби міністерська криза мала навіть довести аж до кризи конст. туючої, то таки дідє о раз до того, що на місце теперішньої конституції, котра довела до невдоволення і утиску народів, прийдє конституція свободи для всіх народів держави. Ми не покинемо борби, поки не збудуємо національної автономії.

Дотеперішні взаємини з иншими парламентарними сторонами в політичній і тактичній огляді хочемо даліше утримати і віримо, що ся народна палата в найближшій часі зачне правильну працю до якої добра всіх народів. (Живі приматкування і оплески)

Шляхами польської політичної думки.

(Кінець.)

Рівночасно Віткевич домагає ся рішучого звороту польської політичної думки щодо будучности самого польського народу.

В самім польським народі — пише він, — в його ідеї настали не менші, хіба може менше страшні зміни, ніж у фактичних відносинах... „Перемена, яка поступово відбувала ся в польській душі, в кінцевім результаті довела до того, що нині втради польський народ, але нема Польщі... Ті власне, кого уважають за єдиних Польків, за єдину „національну“, ті власне на цілім просторі Польщі вирікають ся її найрештіше, вирікають ся її імені, віри в її існування, і хвалять ся тим, що „вирекли ся мрій“, себго Польщі.

Польський народ під трьома завоюваннями в позєвропейських колоніях виявляє нечувану силу життя; а рівночасно той народ голосно являє, виразно говорить, що „вирік ся мрій“, що в ту далечині будучих віків іде без надії, без цілі, — не йде, а радше дає ся вести випадком і домагає ся тільки, щоб дозволили йому сіяти й копати ріпу по польським, молити ся по польським, як Німечь молити ся по німецьким, а Росіяни по російським. Хочемо жити, кичуть, жити по польським, і дозволять нам жити, бо ми „вирекли ся мрій“, ми хочемо остати на все в неволі за ціну дї бробуту й освіти, повної мисли, цілих штанів і польського букваря; ми до жадної Польщі не прагнемо, ми львівські і легальні піддані Прусії, А стї і Росії... Оце нинішня Польща, чи радше нинішні Поляки...

Випадки впливають на Польщу в етнографічній границі, а рівночасно з польською душею дїє ся щось гірше; вона не тільки корчить ся до етнографічних границь, вона зменшає ся до границь адміністраційного поділу, до стільки там повітів у Галичині, до регенції Познанської і Бгдгдської, до десяти губерній Польського Королівства, і на тих територіях, на кожній з окрема, виробляє ся спеціальний тип польського політика, що львівський у своїм окрузі замешкає, спочуває „сусідніми територіями в межах певних почувань і інтересів, але тут і там вирікає ся мрією, вирікає ся Польщею“.

Ось-як характеризує Віткевич тих польських політиків в усіх трьох державах, під яких панує панує Польща:

„Ті, що голосили всепольську ідею, що голосили konieczność здобути польської держави, держави на пруській зорєць, що Русинам потягали перед очима мечем Ягяла, — ті, як тільки прийшли до голосу, говорили про десяти губерній польського королівства, не згадуючи про Польщу“.

В Познанщині діти збунтували ся проти німецької школи; старші, політики, люди, що творять суспільність, поспішили зі шпальт газет і з парламентної трибуни заперечити свіді, що тут не розходило ся не тільки о Польщу, але навіть не розходило ся о польську мову, тільки о науку релігії, котрої діти по німецьки не можуть собі так легко присвоїти. Рівночасно найвишнійшій представництві інтелігенції дали ся випитати англійським та французьким кореспондентам і заперечили їх, що Поляки „вирекли ся мрій“ та що все, що німецькі газети пишуть про їх привязаніє до Польщі, про їх змигання до її незалежности, все те очернена гакатистів. Поляки є львівський піддані пруських королів і проливають за них кров на рівні з Німцями, а за те хотять тільки вчити діти по польськи, говорити по польськи в різних кружках і писати по польськи в рахункових книгах своїх торговель. Зрештою щодня всі польські газети заперечують, що коли не переслідування правління, про польську небезпеку ніхто не чув би“.

В Галичині є повна свобода, вільно грати і співати „Jeszcze Polska nie zginęła“, вільно говорити про її відбудованіє, вільно ходити в конутих з карабелями при боці. Та свобода пішла звідси, що ніхто не вірить, що Вона не вмерла, ніхто не змагає до її відбудованіє, а конути й карабелі стали етнографічною відзнакою, по якій пізнають ся Поляки серед товпи львівських підданіх. Власне ті, що найгарячіше виють носяти ті карабелі і колпакі, що найбільше зближені до їх традиційного значіння, що можуть їх виняти зі скрині праотців, ті найбільше виріклись ся мрій. Ті старі карабелі, що не заржавіли, але се вже шаблі тектурові; нема в них душі, се археологічна гардероба“.

І Віткевич констатує, що „в сій хвилі нема ані одної партії на польських землях, котра вірала би в незалежність Польщі, котра бажала би її, котра змагає до неї“.

А вихід з того положення? Діючи на се відповіді, Віткевич доходить до такого заключення:

„Зрозуміти абсолютну зміну, яка настала в устрою Польщі, зрозуміти, що ми дійсно знаходимо ся в етнографічних границях, але що в тих границях є ми цілим, неподільним народом, є ми Польшею, а не потрійно-львівською громадою невілків, — отсе та перша точка опертя, яку з наших душ мусить укріпити ся з незломною силою. День, коли найвишнійшій представництві Польщі в парламенті трьох завоювничих держав скажуть: ми є Польшею, змагаємо до свободи й незалежности; не здержте нас нічим від того і не ждїть від нас ані згоди ані помоги ані віри, доки границі ваших держав, що нас ділять, не будуть заорані, — той день буде днем народіння Нової Польщі“.

„Буде вона від гетьшого дня свого постаніє в суперечности з нинішніми державами, з нинішніми суспільними ладом, і тільки по їх повній перемізі досягне свою ціль незалежного існування, бо тільки тоді запанує справедливість серед людськості і всі народи будуть свободні — і ті, що нині є в неволі, і ті, що їх в неволі держать, бо се таку невилічність і невилічність наймаргітїшї“.

Ми назвали отсей голос Віткевича голосом волюнціо в пустині, і се в двояким значінні: особистім і суспільнім. В особистім, бо сей його голос польська преса промовчала. В суспільнім, бо бодей на тепер він промовчав серед польської суспільности безслідно.

Ми бачили, які голоси лунають тепер серед польської суспільности. Найстарша верства польського народу, шляхти, накликає до політики потрійного львівізму, до політики вдержання польського панування на всіх землях колишньої польської держави при помочи служення чужим династіям і чужим правлінням за ціну вдержання шляхотських привілеїв, які є найбільшою заперкою польського панування над не польськими народами, поневоленіми колись польсько-шляхотською державою.

До сих традицій наважує середня верства, верства польської демократичної буржуазії. І вона зрештою ся відбудована Польщі і примиканє ся з чужим пануванням, став під прапор потрійної львівістости, колиб тільки чужі правління дозволили їй взяти політично і економічно в свої руки невольські народи Річи Посполитої. Буржуазія потрібні ринки збуту, її синам потрібні добрі урядові місця; а етнографічна Польща так мало має простору... Тільки на Сколі, головному на просторі українських землях є той простір. І повстає теорія національного егоїзму, котрій поклоняє ся „новочасний Поляк“, а котра каже гарбати для себе все, що дасть ся, не оглядаючи ся на нікого і на ніщо.

Під дружим натиском шляхти і буржуазії викривляють ся консеквентність демократизму. Колишні консеквентні демократи апробують історичні права з усіми їх наслідками, лиш для задоволення власної совісті, — або може тільки з соромом перед чужими — прикривають усе те фігювим листком: обіцяють національну справедливість по відбудованні Польщі, і зважають завоювані і його результати результатами польської культури і праці польського робучого народу, закладають до сну відпорність поневоленіх народів фразами про загально-людські цілі, неважає б загально-людські цілі вимагали польського панування над кількома народами.

Правда, вони до національного поневолення не прикладають рук безпосередно, вони терпеливо навіть б'ють його; але виступаючи проти тих, що борють ся з ним активно, зогиджуючи їх і їх боротьбу, стають в дійсности його союзниками.

І тільки иноді відізває ся якийсь голос вопіючий в пустині, котрий кличе, що всім народам на їх землі треба допомогти або бодей не перешкаждати здобути те, чого Поляки хотять для себе на своїй землі. Оначе доси всі ті голоси проходили безслідно в навіть, що се сумніє, прохорокам виприкувало ся, пустиня і вони йшли між товпу, під лад товпи. Те, що тепер говорять в тєм, говорив давніше Вєлоух, ще недавно Фельдман; а що вони говорять тепер?!

Тому й не диво, що польсько-українські в двосини знаходять ся постійно в стадії острії боротьби. Бо та боротьба тільки тоді може затихнути, коли серед польської суспільности візьмуть перевагу погляди, які тепер є голосом волюнціо в пустині.

Та се залежить виключно від польської суспільности, від того, чи вона зрозуміє теперішній стан польсько-українських відносин так і витягне з нього такі консеквенції, які отсе бачимо в виводах Віткевича.

М. Лозичський.

Ювілейні збори

львівської філії товариства „Прогресс“

розпочали ся нині торжественним богослуженням в Преображенській церкві, яке відправив о. Д. Лопатинський. До панатили ступили ше о. Е. Гузар і Т. Лежоговський. В часі богослуження співав селянський хор читальні „Прогресс“ в Гривовичах. Церква була наповнена членами львівської філії, селянами і інтелігенцією. Після богослуження улали ся з брані до салі „Народного Дому“ і в одій хвилі наповнила ся вона по самі береги. Збори отворив голова львівської філії, радник Т. Ревакович, подаючи програму торжества.

На естраді і в коридорах розложено предмети до виграня для членів товариства, Мж нині є млинком, знаменитий підгортач, машина до скіння бураків. Крім того багато инших господарських знарядів.

На предсідателів віча вибрано члена краєвого відділу п. І. Кієвчука, а на заступників о. Е. Гоговського і П. Діцка, начальника громади в Гривовичах. На збори явили ся делегати читальні львівської філії, соціальних гнізд львівської повіта та инших народних товариств. Нистрій і на дуже поважний. Мж селянами чимало жінок. На естраді засіли члени головного відділу, філіального і комісії. Після отворення зборів п. Реваковичем, котрий іменем філіального відділу почитав делегатів та згадав про живучих і присутніх на вічу тих членів, що були членами основателями тов. „Прогресс“ в р. 1868. По тім промовив голова головного відділу, проф. Петро Огоновський, виступаючи присутніх іменем головного відділу.

На внесенє радника п. О. Вірнєйського зібрані члени ради вислали привітну телеграму до цїсаря Франца Йосифа І якю подяку за сї його слова, якими він будучи у Львові, назвав „Прогресс“ найживотнішим товариством. Після закінчення зборів п. Озаркевич.

Порукаєть цю ню п. ВАСИЛЯ ВІТНІНСЬКОГО у Львові ул. Баторого ч. 10, котра вирабляє знамениті тісточки, чаєвники, медяники і т. д. 1494

ТЕЛЕГРАМИ.

Дня 8. грудня 1908.

Ювілей „Прогресс“.

Тернопіль. (Тел. вл.) Ювілейний обхід „Прогресс“ випав величаво; беруть участь всі прогресивні товариства. По незрівняній змистом, ф. р. м. і виголошенні промови о. Свєтєнського розвинув ся з церкви на місце прогресивного обходу кількочайчїть-тисячний похід, що щільно заповнив уллиці. Вчє ухвалило привіт „Прогресс“.

Крївава борба на г. анаші. Лявденбург під Вітнем. (Пр. тел.) Кілька тутешніх родин олержато повіромлене, що їх сини, що служили при війську в Б. С. І, не живуть.

Смерінг (Пр. тел.). Оден мужик дістає повідомлене, що його син, котрий служив в Б. С. І, не живе.

Ш. а-ценберг (дол. Австрія). (П. тел.) Кількох тутешніх мешканців дістало урадове повідомлене, що їх сини, які служили при війську в Б. С. І, не живуть.

Союзниця Італія. Рим. (Пр. тел.). Дєвєнки доносять, що правительство наміряє затягнути довг в сумі півтора мільярда на військові цілі. Міродатні круги перечеуть ся вість.

Рим. (Пр. тел.). Рада міністрів має небаром розбратити справу реформи уруженя армії, а зобісна артилерії.

Віна чи мир. Білгород. (Тко.). „Правда“ містить розмову з Міловановичем, котрий каже, що зявляє правительством підчас своєї подорожі по Європі, що Сербія домагає ся часті Босни і Герцеговини прилучення до Чорногорії. Кєвєстия: „Віна чи мир“ належить до Австрії. Як не буде конференції, то анексія не буде призначена.

Сербія і Австрія. Вєдєнь. (Тел. прив.). „N. Fr. Presse“ доносить, що Сербія прокуєть, аби конференція держав признала територіальну незалежність Сербії. В Відні прихильноє ся до сего в надії, що Сербія погодить ся з анексією.

Бойкот в Туреччині. Відєнь. (Тел. прив.). Тутешні дєвєники перечеуть, наче би воєнна рада, що відбулась під проводом цїсаря, передала Туреччині „ultimatum“ з приводу бойкоту.

Петербург. (Тел. прив.). Великий вєзир зявляє кореспондентови „Нов. Времени“, що бойкот австрійських товарів так розширив ся, що правительствє є супроти нього безсилне.

Холера. Петербург. (Тко.). Холера знова що дєнь змагаєть ся. Вчєра закорили 33 особи, умерло 8. Всього недужих є 243.

НОВИНКИ.

Польсько-кацапське самоутєство. З Турки над Стамбулом доїздить до „Dziennik polski“ про велику комедію, яка там відбула ся 12 25 паволіста. Було се потєвченє прапора „Дружини“, кацапської імітації „Сокола“, а се послужило „rocznicą starożytności“ нагєдою до заключення союзу з Поляками. Оже заперісали на своє торжєство „w piśmie bardzo zaproszonym“ члєни польського „С. К. ла“ і всю польську інтелігенцію. „Zaiste — пише „Dz. polski“ — niezwykły był to widok, kiedy w ciekawo widział się cały zastęp nazwisk Sokółów, sprużył doświadczenia członków takich towarzystw „Dziennik“.

Сю змєло приєчає тав місцевий гр. кат. парох і повітовий маршалок О. Прухницький промовив, в котрій мж иншим сказав таке: „My od wieków żyjemy w roli na jedynym ziemi i tylko wrogim naszym zależeć może, aby nas rozdzielić i rozdzielić, bo stąd oni dobiegają, że tam stanowimy taką wam siłę, którą niełatwo można obalić“.

Не першина се чучи подібні заяви з кацапського табору. Для нужденної ласки польських верховодів, часто лише для злобу-я назвала „kulturowych“ лижуть ся як голодні собаки перед панамі кровю, байдужні на те, що топчуть ногами найжизненіший спідустий руського народу, поступатъ визволеня спід польської кормиги і самостійного культурного розвитку. „Tylko wrogom naszym zależeć może, aby nas rozdzielić i rozdzielić“ — сказав „rocznicą starożytności“ і дурить себе та другий, коли не віють, що тим ворогом є ніхто инший, лише весь руський народ. Виядї знаєчучи се одно. Кацапські гімнастичні „Дружини“ оргнізують ся під знаком резигнації з прав руського народу. Руський народ, що дав послїдніми роками такі гарні приміри національної свєдомости, буде знати, яке становичє знати, супротив т-х „Дружин“.

Острога перед еміграцією. Міністерство внутрішніх справ остерігає робітників від виїзду до Англії, де з причини економічної депресії не знайдуть тепер нікого занятя. Так само остерігає мі-Істерію та перед виїздом на роботу до бровару „Св. Петра“ в Рущуку в Бєлгарії, де численним австрійським робітникам дуже але повелось, так що муїли звідтам вертати, потерпівши значні стпати.

О американські гроші. В союзїм судї в Пітсбурзі (північна Америка) веде ся тєр конкурсове поступованє против утітського банкіра Петра Рукека з К. інєвєсїєль Пє., котрий зїймає ся посередництвом в переислано грошїх емігратів в Америці до родин в ріднім краю. Австрійський консулат в Пітсбурзі порєбав відповідині заходи, щоб вїзяти в оборону інтереси мешканців там Австрійців. Чимало вігїтелів перебуєє тепер і в Австрії, однак з них лише небагато зголосило свої претенсії і можна згодувати ся, що не всі дізнали ся про банкрутство Петра Рукека. Тому звичайно ся його вігїтелі, щоб свої претенсії зголосили сєчас з предложєнем всяких документів до австрійського консулату в Пітсбурзі.

Непорядки на залїзничї. Пишуть нам: Дня 9 паволіста вислано до мене з Комарна до Скольного пачуєть, з. в. Ейгдт. Дня 11. паволіста був я на ст. І в Сколі, але тут доїздав ся, що пакки ше нема. Послав я, яке два рази на залїзницю, але за кожним разом без успіху. Аж по трєх тижнїх повідомляє мене начальник стайї, щоб я вкупив пакку, котра там лежить ше від 9. паволіста, бо в противний раз прїдуть на ліцї-стайї. Оже пакка була ше 9. паволіста, але мені не хотїли видати. І так мусїв я почити страту, бо не тільки, що заплатив т. зв. Lagerzins, але ще до того і через крадіж, бо з всїх 35 мі-во яблєк було всего 23 мі-во. — Володимир Банас.

Нова залїзниця. З Прємїєрїи буде побудована в найближшїх роках залїзнична лінія до Сянока. Нова залїзниця признаєє виключно для воєнно-стратегічних цілей і тому її трєсу перевелєно так, що нїгде не буде переходити через ріку Сяну. Роботи коло будови сєї лінії зачнуть ся з вєсною, коли політичні подїї на Балканї не перешкоджає сєму.

Нова одїчалність адвокатів. Дисциплїнарний сенат найвишнього трибуналу видає рішенє, що викликало в адвокатських кругах ожєжливє дискусію і толки. Трибунал поставив принцип, що

недостача юридичного знаня у адвоката квалїфікуєть ся як дисциплїнарно-правний проступок. Сєршенє є корєктурою обовязуючих правних звичаїв. Найвишній трибунал зав'є тим способом строгий нагляд над діяльностю адвокатів, уважаючи на інтерєси клієнтів.

Перші залїзничї в Чорногорії вїшли в рух з початком сєго місяця. Ізє вона від міста Антівар до Скодарського озєра. Цїла лінія побудована італїанським акційним товариством, довга лише на 18 кілометрів, але їзда трєває на нїй цілу годину а кошти будови вносили 60 мільонів корон. З залїзничї веде по горах і горбах, то знов переходить коїзь тунелї, з котрих одєн 1300 метрів довгий. Озєбовї поїзди булєть творити рїд автомобілі, а товарові поїзди будуть зяосмотрєні в льє-омотивчї.

Трагедія дїох прїятельок з Женєви доноєть: Н. пер дїєтїю в Г. а. д. Лінєї стала ся трагїчна полїя. Зяїсна пїсьмєнниця Іл-за Фратїн-Акуїні, що мешкала ра-ом з матєрью Магдєль-оав в однім мешканні, постанєвила амертї з причини невилічлимих недугів. А що не мали вєдвєги відобратї собі житє, потрєсила сєюю прїяєтєчку, щоб зстрїтила її в часї сну. Матєрля згодила ся і застрїдила спїзчу прїяєтєчку, а вїдтак відобрала собі житє. Пїсьмєнниця Фрапан Акуїні лишила лїст, в котрім пояснила діло.

Дїєбї вїстї. Митрополит Шєптіцький вїдє нинї на 10 лїт в єпархїальних справах на провінцію. — Wєn. Zig. оголосила санкцію зачєна, ухвалєного галицьким соїєм, що зачислює го-маду Копичинїч до тих го-мїд, котрих обовязує громадський регулямін з 3. лїпня 1896. В. к. з. ч. 51.

Оповідки:

Калєндар. Зявтрє, в сєреду: Якова, Аліпїя (лат. Ле-окадії). Чєвєрє, в чєтєр: Якова пер., Романа (лат. Пр. Дїєн М. з Л.).

З Наукового Товариства ім. Шевченка. ХХІ. Засїданє історично-філософїчної секції відбудєть ся днє 9. с. м. (в сєреду) о год. 6. по пол. з таким порядком: 1) Із Д. ж. і д. ж. о. — Московські матерїали до історії Гетьманщини; 2) Плян нових видань. Того ж днє о год. 5. по пол. відбудєть ся засїданє архєологічної комісії.

Свобідні впрївї уніками, оригінально сбудумані, побачим на соціальній вечєрцї, днє 12. с. м. у Львові. Вправи тотї даєть нагоду розвинути прїнаду рухів і виглядаєть мальєнєнє. Ручник прибрєє підчас розмєзів форму заїсємїю від трїму і розгону рук. Раз заточує ся околє тїла великим луком, то знов стєгає ся і зачеркує коїсїята в воздустї або перелєтає околє голови як вїр а все в гарисї їній злупї з раменами і цілим тілом. Вправи виконєє жночий відділ лєзїє-сїєтє Сокола, котрий своїм публічним вїступом має прїгадати лєзїє-сїєтє жноцї, яку незвичайну вартість мають рукові вправи для удержаня здорєвля і піднесєня краси.

До Ірочні збори української академічної молї дїж в дуже важних біжучих справах відодуєть ся в сєреду, днє 9. с. м. в львівській „Академічній Громаді“ ул. Заблєкєвїча ч. 3. І. по. о. год. 6.30 вєр м.

Андрїєвські ієєрєніцї відбудуть ся днє 12. с. м. в салі Музичного Інстїтута (Народний Дм) зачєм м. Кужєва Українчї.

25 лїтній тозаїсчїй зїзд. Всїх товаришів, колишніх матурїстів з р. 1883. запрошує отсїм на 25-лїтній товариський зїзд враз з родчаним, після умови перед пїяти р. ками, на днє 24. грудня н. ст. (в чєтєр) до Львова. Місцем збору чєвєрєна „Народної Гостиницї“ в сєреду днє 23. грудня о год. 7. вєчєрм. Програма на слїдує-ючий дєнь будє подєна на мєсцї. Прєшу всїх товєршів вєрєдєтїм повїдомити мєнє лїстєвчї, хто в кілько голов прїїде. — Свєзїч д-р Стефан Юрєк вл. Півєлє ч. 9.

В Сянїтїні відбудуть ся днє 19. с. м. зичайні загальні збори руської міщанської читальні у власнїм дм. П. чєтєм о годїні 4. по полуднї.

В Дєрєвнї відбудєть ся в понєдїлок, днє 14. с. м. о год. 1. з полудня в читальні „Прогрєсїтє“ повітовий народний зїзд в цілі вибраня дєлєгатів на крєвєй народний зїзд, на котрий запрошуть ся громадські оргнізації судових оку-гї добромїслєного і брїчанського. — Свєзїч, Стефан Макає, повітовий оргнзатор.

Стрийські Русини острєюють в чєсь 50 лїт-ного ювілєю Свєчєнєствє Єго Свєчєстїє Пєпї Пїа Х. в нєдїлю, 13. грудня с. р. в великій салї „Народного Дєу“ Торжєствєну Академію з слїдує-ючою програмою: 1. Дєн. Сїчєвський: Кінтєта в чєсь Єго Свєчєстїє Пєпї Пїа Х. хор мїшанїй з фєртєп. 2. Промовє: вїголосїть о. прїф Ю. Дєрєвнїч С. Е. Гїрг: Кєчєтє А-молл — на соцьо фєртєпїан і оркєстрє. 4. Дм. Бєтїнський: „Глє-сєчє мїюмь“ — конєрт на мїшанїй хор в сунр. фїсгармонї. 5. а) Svanen Zorabada, поємєт сїм-фїнічний; б) Ma-senet; в) Angellus; д) Fete Boheme. — Оркєстра с. л. о. Я. Кєнєсїєль. „Промовїдє на горї“ — дєклємєчє, вїгол сїть п. Вл. Усгї-яєвїч 7. Мєндєльсєн: „Хїстєс“ ортєрєчє на соцьо і хорї в супроводї оркєстрї. 8. Остєп Нїжанковський: Хїрал — хор мїшанїй в супроводї овєстрї. — Дїрїєнт: о. Остєп Нїжанковський, пїєністєк: п. Олєга Цїпанов-сєкєя; асїмпанїатор: п. К. Гєртнєр. Оркєстра 10. пр.; кєлєпанїстєр: п. В. Чєрєвєчє. П. чєтєм точєно о год. 7. вєчєрм. Пїлєас прїду чїї дєвєї до салї бєзуслєбно зяємкєні Стрїє свєчєтїєні. Цїні мїлє: Пєрвєрєдчї мєсцє 3 копонї, другєрєдчї 2 копонї, трєтєрєдчї 1.50 сот. Вїзуп на салєю 80 сот. Глє-рєчє 50 сот. Бїлєтї скорєше прєдєє Народна Тор-говлє.

На гімназїальний курс в Яворові ч. кни-жонї 7777 Кєчєвоє Союзу Кєдїтовго у Льво-ві, Рїпєк ч. 10. зложїли далєше (в корєчєх): А. М. з Вїлєя 5, з яєзвї з 5 грудня в Відні 205.74. с. Ізєн Кїрїєн з Нєчїрєна 4, Ачєн і о. М. хїлєю Олєксїєвїч з Сєчєй Вл. 30. о. Ю. Дгє-лєзїч з Сїєчєвїкї 10 рад. Бл. Лїтєнський з Кє-лємїї 2 с. М. рєрє Лїтєнський з Мїжїлєвої склє-ка 15. Мїхалїна Кумєнєкї в Кєвїм сїєдєка 7.20. о. Мїх. Тєлєп з Рїгїєвї 5, о. Андєєй Тєлєп з О-жємїл 10. Гєчє, кат урєя парчє в Нїхєчєнєм 6, посол Юлїєя Ромєнчєк 100. Стєн 995.13 корєн.

Урадові вїстї.

Іматрікулєция на львівським унїєрсітєтї від-будє ся в зїмєвїм пїєрїодї 1908/9 згїдно з ухвє-лою академічного сенату з днє 30. грудня н. р., в дєкєнатєх, а то: а) для студєнтів тєологічного відділу, 12. с. м. о 9. год. ранєо; б) для студєнтів лїкарського відділу в суботу, 12. с. м. о 4. год. попол.; в) для студєнтів філєзофїчного відділу від початкових букв прїзївчїа: А—Р включно днє 14. с. м. (понєдїлок) о 9. год. ранєо; Р—Z вклєчє о днє 15. с. м. (второк) о 9. год. ранєо; для студєнтів прав з початковими буквами прїзївчїа: А

Виходять у Львові щодня (крім неділі і свят) о 5-й годині по полудні.

Передплата і іскорати приймають у Львові: Адміністрація „Діла“, Рамок ч. 10. Бюро газет А. Олександровського, М. С. Соколовського, П. Олександровського, К. Бухарта, у. Кароля Людвіка ч. 23. — У ВІДНІ: М. Дукса, I. Wollstele 9, F. A. Kichter, Nibelungengasse 4; H. Schalek I. Wollstele 11; Haasenstein & Vogler, Actien Gesellschaft, Kärnthnerstrasse 118. У ФРАНКУРТИ І ГАМБУРГІ: M. Haasenstein & Vogler.

Рекламі, Адміністрація і Іскоратів Рамок ч. 10. — Губернаторства і записки за попередніх застереженнях. — Рекламі іскоратів іскорати літ зорте.

Діло

Число телефону 261.

Передплата на „Діло“

в Австрії: за рік 44 корон, за пів року 22 корон, за чверть року 11 корон. У Львові (без почтової переслатки): за рік 38 к., за пів року 19 к., за чверть року 9 к. Поодинокі чиселі по Львові 10 с., на провінції 12 с. Оголошення латинськ приймають ся по 30 с. за одну стрічку іскоратів або за 20 к. в рубриці „Накази“ по 60 с. — Покази і акції приймають оголошення чиселі по 20 с. за стрічку.

Передплата і іскоратів на іскорати платити у Львові.

Внутрішня ситуація.

Одна з віденських кореспондентів приносить такі інформації про становище чеських послів у теперішній парламентарній ситуації:

Палата послів має перед суботою приступити до голосування над нагалим внесенням про бюджетову провізирку. Гладке і швидке поладження негача п. Ліхтенштайна, котрий домагався ся негласно для всіх трьох читань, ще не заплановане. Се буде залежати від становища, яке президент палати займе до ссціальних демократів, котрі домагаються ся, щоби кожне читане бюджетової провізирки трактувати особно.

Що до чеських сторонників, то кожда з них, не виключаючи католицько-національної партії, не буде голосувати за нагалим так довго, поки наглі суди в Празі не будуть скасовані. На тій точці весь чеський клуб є вповні згідний. За те незгоду в клубі викликає справа обсяди віцепрезидента палати послів на місце п. Жачека, котрий став чеським міністром. Тут буде дуже важко дійти до одностійності між аграріями, молодочесами і католицько-національною партією.

Названа на кінці партія стоїть на тім, що віцепрезидент палати має вийти з її клубу. Се домагане католицько-національні послы вже кілька разів офіційно постворювали на засіданні чеського клубу. Колиж визначений на посаду віцепрезидента п. Грубан відказав ся прийняти цю кандидатуру, католицько-національні чеські послы виставили кандидатуру п. Стояча. Проти нього чеські аграрі домагаються ся, щоби на віцепрезидента палати чеський клуб десигнував п. Заверку.

Як би в останній хвилі між поодинокими чеськими партіями не прийшло до згоди, то рішення мусило б повна палата послів; се було б рівнозначне з розбиттям чеського національного клубу, котрий вже й так, після реєстрації п. Крамаржа за президенту клубу полишив ся без промажу. Послы Прашскі Грубан пильно заходять ся, щоби виріняти ріжницю. Чи їх заходи будуть мати успіхи, годі нині пророкувати.

Також що-до політичної і парламентарної будуччини є в чеській національній клубі великі ріжниці. Молодоческа фракція під проводом п. Крамаржа стоїть на тім, що треба теперішньому кабінетови ухвалити державні конечности, а за те щоби кабінет предложив проекти законів, які заспокоїли б найбільш жителів чеські домаганя. Чеські аграрі і католицько-національні Чехи домагаються ся, щоби правительство обяв коаліційний кабінет, котрий енергійно перевів би языкові розпорядження, зробив чеський сойм здібним до праці та заспокоїв інші чеські домаганя. Се становить ще більше замутне ситуацію. Нині не можна вже говорити про коаліцію Чехів з Німцями. Вже справа „бумлю“ та ношення відзнак робить порозуміння між Чехами й Німцями неможливим. М-же бути, що знайдеть ся якась вихідна точка. Однак нині абсолютно не можна сказати, чи прийде до порозуміння. А як довго не буде порозуміння, так довго не можна думати про заміну урядницького кабінету кабінетом коаліційним.

Як відомо сенат німецького університету в Празі заявив, що зложити свої функції наслідком заборони студентам носити національні відзнаки. Ввчра відбула ся кілько-годинна конференція в тій справі; участь брали: президент міністерів, міністер внутрішніх справ, німецький міністер-края, керівник міністерства просвіти Канера, шеф секції в міністерстві просвіти Цвількльський, ректор і декан німецького університету в Празі. Основні заявляли, що з уваги на відно-

сини: Праві і заборони носити студентські відзнаки сенат не може далі поштити ся на своїм становищі. Про хід нарад конференції та про її результати не видано урядового комунікату, тож еше не знати, чи дійшло до порозуміння в справі бумлю і відзнак. Конференції в тій справі будуть далі відбуватися ся.

Заграничний огляд.

Німецьчина й Австро-Угорщина. Німецький парламент мав знов визначну дебату. При обговорюванню державного бюджету обговорено цілу низку питань заграничної політики Німецьчини, займаючи ся особливо „злогою дия“ — себто міждержавною ситуацією, витвореною на Балкані. Дебата німецького парламенту незвичайно відбивала своїм тилом від того, як говорено про Австрію в парламенті третій союзницькій — Італії. Хоч деякі послы були подразнені праськими політими, підчас котрих австрійський уряд буцімто дозволяв Чехам знущатися ся над німецькими горожанами, то в їхніх промовах всеж таки гомонів тої вірності й прихильності до Австрії. А вже промова канцлера Бльова повинна бути не аби якою відрадою для віденського кабінету, бо він не тільки підкреснував повну солідарність Німецьчини з Австрією в справі анексії, а при тім не заважав ся сконстатувати противні потрібному союзови голоси, що гомонили оноді в італійській палаті депутатів та остеречи „старих приятелів“ в Римі перед ризикованими кроками в заграничній політиці. Мову кн. Бльова уважують великою запорукою миру а при тім підмогою для віденського кабінету.

Дебату над бюджетом Німецьчини почав пос. Шпек (центр) критикуючи політику правительства в мароканській справі і звалив прихильне становище Німецьчини у відношенні до Австрії. Пос. Бассерман (чар. лібер.) говорив про взаємне відношення Німецьчини й Англії. Треба скріпити німецьку флоту з уваги на зростаючу морську силу Англії. Англіські політики не довіряють нам і все страхають своїх земляків, що ми лядамо ся до війни з Англією. Ми не мішаємо ся в їх діла і не хочемо, аби вони в наші мішали ся. Гратуємося Англії, що вона хоче завести постійне військо, але наше військо і маринарка служать мировим цілям. Далше висловив бесідник сажане, щоб як найкорше і як найуспішніше поладнано мароканську квестію. В справі балканської квестіі — говорив пос. Бассерман — Німецьчина не була добре поінформована. Ми не сподівали ся, щоби Туреччина обуряла ся на проголошення самостійності Болгарії, або Сербія й Чорногора на анектоване окупованої Боснії й Герцеговини, бо се-ж тільки зміненя форма. Але в інтересі мира бажавмо собі скликания міжнародної конференції. Вона може зарадити вибухови війни, якої не мож було би вгасити і тоді повстала би світова пожежа. Ма все були сторонниками мира і — галаво — що по завах італійського парламенту, найлучшим забором мира буде потрібний союз. Далше наткнув бесідник на полі в Празі та висловив бажане, щоби Австрія видала відзначити ся Німецьчині за поперте в теперішній трудній ситуації і захищала німецьких горожан перед падами Чехів. Міжнародна ситуація стає з кожним роком труднішою. Зносити ся на нове угрупованя держав. Німецьчина повинна бути пригтована на нові пляни і задачі, тим паче, що Англія хоче підклати Німецьчину та ввести „систему воєнного настрою“.

Пос. Шаїдеман (с-д.) критикував надзвичайно остро заграничну політику Німецьчини жалуючи м. н. з тої причини, що Франція а не

Німецьчина обявляють ролю посередника між Туреччиною та Австро-Угорщиною. Бесідник висловив також сумнів, чи Австро-Угорщина хоче довго бути вірною союзницею Німецьчини, бо коли в Австрії більшість населення є славянська, то в Німецьчині Славян як раз гноблять. За полі в Празі соціалдемократичний речник винуватить оба тамошні народи.

На сім дебати першого дня обряд перервано.

Дня 7. промьявляв вільнодумний посол Віммер та запитував, чому в так критичну пору не було в Царгороді німецького амбасадора бар. Маршала. Становище Німецьчини є все біля Австро-Угорщини особливо в тяжкій для неї хвилі. Далше обговорював бесідник праські розрухи та атакував тамошнього німецького конзуля, що він за мало дає за німецьких підданих та не остає з ними в бажаних контактах.

Канцлер Бльов, одвічаючи на вигоди попередних бесідників, висловив своє вдоволене із заведення конституції в Туреччині. Через анексію Боснії й Герцеговини Туреччина нічого не втерпала, рідше зискала, бо одержала новобазарський сандаж. Так само фактично нічого не стравила через проголошене самостійної Болгарії. А про те повстало занепокоєня на Балкані і покляло європейську дипломатію в трудне положення.

Німецьчина уважає на те, щоб: 1) уступити першество в рішанні сего замішаня іншим державам, хоч Німецьчина має тепер більші інтереси на Сході як за часів Бісмака; 2) щоб зберегти вірність союзній Австрії. Про намір анектованя Австрією Боснії й Герцеговини поінформовано мене менше-більше рівночасно з Росією й Італією, але пори і форми анексії ми наперед не знали. Сего не закидаю віденському правительству, ми радше вдячні йому за се. Природним наслідком нашого льоального становища до Австрії було порозуміння з російським міністром заграничних справ. З сего порозуміння бачили ми, що не слід нам покидати Австрії в балканській справі. Впрочім ми пересвідчені, що Росія й на будуче приязно відноситься-меть ся до нашої держави. Російський міністер загр. справ запевнив мене, що нема ніякого англійсько-російського трактату, який загрожував би інтересам Німецьчини Політика Італії мусить також мати на оці посередництва. Маю надію, що противенства, які проявили ся між Італією та Австро-Угорщиною, буде можна виріняти. Я не бачу причини, задля якої не можна би погодити інтересів обох тих держав. Італія в своїм власнім інтересі повинна оставати в дружбі з Німецьчиною але і з Австрією.

В справі подій в Празі заявив канцлер, що тамошний німецький конзулят інтерв'ював в справі нападу на німецьких горожан. Впрочім Німецьчина не мішає ся до справ чужих держав. Вкінці задав бесідник про мирозу конференцію, яка може залагодити корисно балканську квестію або й заколотити мир, однак прихильники війни не мають сили, а сі, що мають силу, не бажать собі війни. Наша політика проста і ясна. Бронити-мемо своїх інтересів, станемо по стороні союзника і все зробимо для удержання мира.

Опісля говорив ще пос. Гамп і на тім перервано наради.

Становище Росії в балканській квестії.

Дума не може діждатися ся виступу Ізвольського, в яким би офіційно пояснив становище Росії в балканській справі. Тепер влезняють, що сей виступ припадає вже невідкично на п'ятницю, коли то приїде до дебати над бюджетом російського міністерства справ заграничних. В добре поінформованих кругах вже й кольтпортуть ся „міст тої промови а особливо тих її уступів, що

відносять ся до балканської проблеми. Поки мати мемо можливість перевірити, чи ті круги є справді „добре поінформовані“, занотуємо тут голос петербурського диваніка „Вчєр“, який довідувється з жерела, „яче є безсумнісно добре поінформоване“. що становище Росії до балканської проблеми зводиться ся до таких точок: 1) Росія не вимагає окремої угоди між Австро-Угорщиною й Туреччиною ані не згоджується на неї; 2) Ізвольський ніколи не висловив ім. Росії своєї згоди на анексію Боснії. Росія обстає при тім, що босансько-герцоговинська справа має характер міжнародний та може бути рішена тільки за згодою всіх держав, котрі підписали берлінський трактат. Ті погляди поділює також Італія. 3) Колиб великі держави на проктований конференції мали анексію Боснії й Герцеговини признати доконаним фактом, то Росія як услівє своєї згоди погастить домагане компенсації для балканських держав. 4) Росія відноситься ся прихильно до союзу балканських держав та змагає до зближеня до Туреччини. 5) Росія уважає положення Австро-Угорщини під дипломатичним зглядом дуже важким. 6) Росія бачить найліпший спосіб виходу для Австро-Угорщини, як Австро-Угорщина піддасть ся конференції; в сім якраз напружі працює російська дипломатія. 7) Росія дораджує Сербії й Чорногорії розвагу і спокій та заявляє, що за діла них не запутається у війні. Як видно з кожної точки виринає ворожнеча російської дипломатії проти Австро-Угорщини, яку тільки температура остання точка.

Росія, як видно пре до угворення проти-австрійського союзу балканських держав, якого бажав собі й „союзниця“ Австро-Угорщини — Італія, „Новое Время“ вважає тридержавний союз рзбитим, бо промова Тітонія поставила Австро-Угорщину перед такою дилемою: або покори ся перед волею держав або почати війну яка може на віки рішити не лише питання балканське але й австрійське. Російські шовіністи так захвилюли ся становищем Італії, що легковажили собі вже й поміч Німецьчини, на яку може числитися Австрія і то тому, бо німецька армія має бути то оставати в крайнм занепаді!

Щоб примовити Австрію до уступливости в справі балканської конференції, раде було російське правительство спонукати західно-європейські держави, щоб вони разом з Росією й Італією (!) зробили у Відні пропозицію, що-до сання даліших зброєнь. До здійснення сего пляну однак не дійде тільки тому, що Англія згоджувалась на таку акцію лиш тоді, як на неї згодять ся всі держави, тим часом Німецьчина на неї ніяк не захоче присити. Характеристичне тут те, що проти Австро-Угорщини хотіла виступити і її союзниця — Італія.

Ювілейні збори

львівської філії товариства „Просвіта“.

Продовжуючи далше опис вчорашнього ювілейного торжества „Просвіти“ в „Народнім Домі“ у Львові, мусимо ще зазначити, що радник О. Барвінський нагадував, що коли цар в 1880 р. був в салі львівського „Народного Дому“, де йому представляли ся всі руські товариства, сказав до делегатів т. в. „Просвіти“ знаменні слова: „Es ist ein sehr pützlicher Verein“. З тої причини оставив внесенє, щоби збори вислали зарз телеграму до царя, завербуючи його, що Русини „се йому преданні та бажать йому кріпко ж дозволити на ми ті літа. Сю телеграму, он думлю ки я мусів скласти жертву морю, мус в навертати ся на християнство“. Она лиш потім, що сам разом морська хвороба тревала дуже коротко і перестала мене мучити, скоро лиш випорожнив ся жолудок. Не так було раз на адрийській морі в низьку осінь, коли „юра тревала дідрах двацять годів, а з нас 1400 людей на кораблі ледво 30—40 озгало здорових решта же бдувала-горювала за цілий час бурі.

Аренсбург на острові Езель славиться ся болютими купаннями, помічаними на госпє. Багато куратійників уже вертали на наших кораблях на континент до Риги. В розмовах не дуже ухвалили собі успіхи лічєня, бо сегорічне літо було за мало тепле. Той третій день їзди з Аренсбурга до Риги був сончний, і я миг зіставивши погуду всіх трех днів, набрати власного переконання, як виглядає балтійське море підчас дощу, вітру і погоди. Вода все захоує зелену краску, яснійшу в погоду, а тдмнішу, бруднійшу на дощі і непагоді. Каса сеї зелєна і далеко менша ніж краса синява середнього моря. Найяснійшу синяву має адрийське море, і підчас сончної погоди розкішність вських „юансїє синяви є чудова. Троха темнійша відм синьости є в морі тиреським і егейським; найтемніше, шафірове-синє є Чорне море, бо підчас бурі або в хмарний час ся синява прибирає зовсім темну відтін, — але все таки всьо є синє.

Вчєр третього дня ми доплили до міста Риги, ціли нашої їзди. Рига має щось триста тисяч жителів; характер міста німецький, західно-європейський. Улиці мають офіційні написи російськї, латиськї і німецькї. В і звиски на склепах тут подібно як в Ревелю, російськї і німецькї, часами і латиськї. В мійським парку стрітив я в недільний день кільканадцять тисяч людей, що товпили ся тут підчас того, як грала музика. Я мішав ся між людей і прислухував ся, як вони говорять, і чув майже виключно латиськї мову. Се і годить ся з пізнішими інформаціями, що низші верстан, робочі класи, се Латиськї, елемент інтелігентний і дуже остро ставлячий ся до „німецьких баронів“, пануючого елементу в

М. К.

9)

III. В прибалтійських провінціях.

(Вражєня з подорожи.)

Щоби себе присилувати і оха відпочати від безперестанної біганини цілими днями за час цілої прогульки в Росію, я рішив вертати з Петербурга морем через Ригу. І справді я провів на воді дві ночі і три дні, привязаний до невеличкого покладу торговельного корабля, що робив ся згладно невелику просторою зовсім не спішаючи ся. Як звичайно, при від'їзді корабля з пристани мештушня велика. Товче ся багато людей таких, що проводять від'їздуючих; ще в останній хвилі привозять ладувати всякі товари. Сусідні кораблі також звонять ланцюгами журавлів, виладовуючи або надало уочи всяке добро. Дібні човни або парові баркаси або такі, що завертають і тягнуть великі кораблі, всьо то робить багато гамору в пристані. Над усім уносить ся багато диму; всьо менше або більше брудує; лиш один парський яхт „Шандар“ відбивав своєю білосніжовтавою, чисто удержаною краскою. Він вернув перед 2—3 днями з прогульки до Ревля на стрічу з французьким президентом. Наш корабель, на ім'я „Ріга“, виїхав з Н. вч. в'їхав в морський канал, минає всякі корабельні доки, фабрики, минає черпанки в каналі. За нами Петербург прислонює ся що раз більше мракою; поодинокі дими, церкви, вежі тратьть що-раз більше свої точні черти, замизають ся. Найдовше вилиш величезну позолочену баню Ізакієвського Собору; вона ссезає послана. На полудневім берєзі фінського заливу видно Петергоф, Оранієнбаум; праворуч виднш Кронштадт і його батерії, побудовані серед моря на пляж, на поперец цілого фінського заливу. Сі батерії цілі з каміня; кождо них нї одної травни; батерії виглядають, наче плавають серед

води. Видиш діри в стінах до стрільня, а в драх певно смертоносні гармати. Сі батерії боронять ворожій флоті приступити до Петербурга. Неприятність сих каміняних гробів для живучих там жовнівів підносить хвилює оловане. хмарами сповите небо, дрібний дощ, брудно-зеленовата, троха запінена вода моря. Полудневий край Кронштадта цілий обсаджений воєнними доками. А весь флотний матеріал в них, звісно, зовсім не страшний, бо всьо, що було вартішше, спочило на дні далекого Жовтого моря коло самого ссгрова Цусіми.

На другий день рано зайхав „Ріга“ в Ревель, місто з 70 тисячами жителів. Місто зовсім німецьке, західно-європейське. Вулиці вузькі, покручені, бо Ревель був видно колись кріпостю на горбі, окружений мурами і баштами, з котрих еше видно рештки. Німецькі церкви мають кінчаті вежі; їх стіни і крізь темної краси. Від сего німецького характеру відбивав своїм характером церква російська св. Николая, розумів ся, з кількома позолоченими банями, намальованими сьвятими на зверхних стінах і без одної суцільної спливаючої ліній у зверхній орнаментичній будові. З образків знаю, що індійська архітектура не любить спокійних ліній, котрі так чудово скрізь панують у класичних Греків. Сей орієнтальний „супокій“ орнаментики видно на типових російських церквах; він здає ся нам, „западникам“, сразу оргінальним, а далі-далі так нападист, що прямо справляє біль; і я думкою забіюю тоді до чудових ліній віденського парламенту, де супокій, де різкіш, де симфонія ліній царює над всею оудою. Я гадав якийсь час, що я примирив ся з орієнталізмом Москви і що в Петербурзі мені неодоно тому видавало ся ближшим; тимчасом спостерігаю в Ревелю, що я дурив сам себе. Я „западник“, і треба буде вілай ще багато часу і праці, щоб я скинув з себе „западничество“, або коли се неможливе, щоби я призначив ся до „восточности“ Москви. Я рад був, коли мій ревелський ізвозчик завернув до парку „Катаконтенталю“, де живе в царським двірці губерна-

гор. Парк гарно удержаний, над берегом моря, робить дуже миле вражєня.

Мій ізвозчик білявий, симпатичний чоловік 30-ти літ. Говорить дуже незучно по російськи, не розуміє по німецьки; говорить по естонськи. Я чую перший раз зроду свою мову. Вона має тут в Ревелю право горожанства; офіційний напис у-лиці є російськї, німецькї і естонськї. Через кілька годин стояв наш корабель в пристані, ладувать і виладовувать всячину; працюють люди говорили виключно по естонськи. Усі російськї оголошеня, написи, вивіски робили задля-того вражєня прищипки на новім чоботі, де і зовсім не трева. Я інформував ся у других подорожників виключно по німецьки. Німецький елемент в прибалтійських провінціях, в Естонії, Лівонії, Курляндії становить клясу бєтї російськї; се т. суцільно висшї верстви, ті „німецькі барони“, що достарчать міністрів, генералів і всяких „єрховних урядників для російської держави. У них погородя для славянського елементу, для тих „русских“, що по їх думці лиш на підвладдїя спосібні; від Німців з прибалтійських провінцій аж кишить в російській висшій урядничій ерації. І хто знає, чи воно буде коли инакше. Про Естонців вижажала ся пізнійше на кораблі підка-зали якась Росіянка дуже похвально; вона живе лїт в Ревелю і хвалить без застереженя свою естонську прислугу задля її чистоти, точности і чемности в поведєно, задля браку всякої грубости і неотесаности, властивої „русськї“ прислузі. Естонці мають бути образовані; у них мало анафь.бетів, а ізвозчик, читаючий газету, се звичайне явище.

Другий день їзди морем ішов між Ревлем а Аренб-гром на острові Езель (Oesel, Oselia). По-года була така, як день перед тим. Вода плескала о каловб корабля, наче би яка великанська раба товкла своїм хвостом о его зелєні стіни. На не-величких фліях задержувала ся піна недовго, і то лиш малими клапками, немов би школярі по-рзикали кавалочки полдерного паперу. І вітер невеликий, і корабель не дуже-то хитав ся; а т-

БЛЮЗКИ

англійські спіднички, гальки, мати-ки, шляфроки, діточі плашки, боа, зарукавни, паньчощкові вироби і всякі додатки до кравецьтва по назочно низьких цінах поручає

МАКС ГОЛЬДБЕРГ, Львів ул. Галицька ч. 9.

1896 доставник централі закупу для офіційрів і урядників.

нішні усялякі безпечення в тім напрямі, що при закупні літ попередній служби розкладають до- тичну квоту вкупу на час кількох літ та що обез- печують повну платню урядників, коли безпече- не привілейне забезпечує лиш мінімальну квоту дотичної класи, до якої урядник на- лежить.

Власти політичні першої інстанції сьуть обов'язані давати поміч „Згальному заведе- нню пенсійному“, та сьвідчили при введенні в жите закона пенсійного та при організованню загального пенсійного заведення і кравчих его відділів через прийняття згодошень на безпече- не. До властей політичних першої інстанції на- лежить перешен, чи дотична особа єсть обов'язана до безпечення, та до котрої класи має бути при- ділена. В дорожній інстанції полагують ці справи намісництво (реченець 14-денний), а відтак міністерство справ внутрішніх (реченець 4-тиж- денний).

О. С.

Збирйте жертви на ювілейний дар для товариства „Прогресив“! Внесітьте ся громадно в члені товариства!

Шисьма з краю.

З Бродів. (Віче дяків і органістів). Дня 30. п'ятого дня відбуло ся в Бродів в комітат „Осно- ви“ віче дяків і органістів повіта бродського під проводом о. крилошанина Діліського, парохіа з Бродів. Зібрані числом 22 узвжали: 1) вислати петиції після деканатів в повіті бродський, і то дяки на руки послів руських, а органісти на руки послів поляків, в справі признання парламентом жалованья для дяків і органістів найвище в сумі 600 корон річно; 2) віднести до головної філії дяків у Львові, щоб замість спеціально дяків- ського органу видавав дяківський комітет часо- пись політичну народну, писану чистою народною мовою, правописом етимологічною, в котрій би крім справ загально народних порушувало ся справи чисто станові дяківські; 3) подати до за- гальної відомості рішене, щоб всі дяки присту- пили після деканатів до такої акції, збирали під- писи і вислали петиції на руки послів в цілі признання жалованья, бо лиш в однопільній масовій акції сьуть деякі вигляди на успіх. На річу вибрано агента і заступника для бродського деканату і 5 організаторів на цілий повіт, щоб зняли ся акцією збирання підписів на петиціях після декан- атів в повіті бродський. Перебіг зборів був по- важний, заінтересоване велике і щиро охота пра- цювати для свого народу в рішній мові.

З Ужгороду. (До відомості ц. к. Дирек- ції скарбу). В м. рт. с. р. стягну в Ужгородіх податок за р. 1907. Чинність сью сповняв як всю- да ексектор податковий разом з громадським касиром М. Дрогомірським. Коли податковий уряд в Чорткові звернув книжки платників, п бач- чив з них майже кожний контрбуент, що запла- тив о кільканайцять сотників більше, ніж в книж- ці зазначено; деякі гово- ять, що їм либує і кілька корон. Настав тоді неспокій. Обурене пр- бляло великі розмови, бо декотрі з покритих людей толкували собі сью справу так, що надлишка та має служити на вибори в користь польських по- слів і взагалі на польські „пагоди-я“ цілі. Ота- точно взяв сью справу в свої руки судія слідчий в Чорткові. Зачувати, що ексектор податковий і касир признали ся в сльдістві, що побирали 2 пр. (?) від побраного податку, а зібрані тим чини- м гроші мали бути їм нагородою за їх чинність; а робили так для того, бо так само побирав 2 пр. від побраних податків в р. 1901 Т. Ривак, місцевий секретар, котрому тоді старостю за згодою ради громадської зівозило з браку податкового ексектора збирати податок і признало йому за його чинності якесь там винагороджене. Що-до винагородження Ривака, то, як сказано, громад- ська рада на те згодила ся. Не годить ся однак, щоб те винагороджене побирали ексектор по- датковий і касир, котрі в особі плачені. І про- куратория видно не годить ся з тим „винагоро- дженем“ для ексектора і касира, бо обжаловує їх перед трибуналом суду окружного в Тернопо- ли, перед котрим має відбутися, як зачувати, не- забаром розправа.

Поки-що звинаємо ц. к. дирекцію скарбу, щоб зволіла наказати ексектору здати нам докладний рахунок з тих 2 пр. (?) від побрано- го около 10.000 кор. податку і увільнила нас від додатків до податків. — Громадянин.

Пам'ятайте на партійний фонд! Писа- лайте датки на Народний фонд!

ТЕЛЕГРАМИ.

Львів 9. падолиста.

Державна Р. д.

Відень. (Т. 6.) На початку нинішнього зсідан- ня велів президент Вайсріхнер подати до відомо- палати зміст впливів і відчитати наглядні внесення в справі елементарних нещастя. Відтак приступи- ло палата до дебати над бюджетовою провізори- єю. Забрав голос президент міністрів бар. Бі- нерт серед крику і сиву чеських радикалів. Змінив, що правительство мусило вибрати форму наглого внесення для дебати над бюджетовою про- візориєю з уваги на поважні наслідки на случай припизнення. Бесідник дякує представителям тих сторонництва, що своїми підписами на сьм внесеню дали запоруку, що значна більшість палати бажає з'ясувати пропозицію конституційною дорогою. Прем'єр радів, що палата скоро почала наради над бюджетовою провізориєю і сьм усунула сумні- вів, роблені з деяких сторін, що сь палата не- здатна до праці.

Бар. Бінерт говорять далше.

Балканський проблем. Відень. (Тел. прив.) Вчора була тут угорський прем'єр д-р Векерле та конферував з мін. Ше- найком про справи військові, з бар. Бінертом про ситуацію загравичну а з бар. Бінертом про передання в справі анексії.

Прага. (Тел. прив.) Вчора відбуло ся тут ве- лике соціально-демократичне віче, на яким мало ся обговорювати небезпечку війни на Балкані. Ві- че розв'язало, поки почала ся ще дебата над сью справою.

Відень. (Тел. прив.) В дипломатичних кру- гах говорять, що між віденським та петербургським кабінетом веде ся безпаним перетракціям, щоб довести до порозуміння обох держав. Австро-Угор- щина згодується на балканську конференцію та на дебатове над Босною й Герцеговиною, коли їхня анексія буде признана завершеним фактом ще перед конференцією.

Царгород. (Тел. прив.) Турецько-австрійські з'їздини поліційні ся помімо того, що бойкот триває далше. Незабаром пінуть ся офіційальні переговори між Портою та Австро-Угорщиною. Маргр. Палавичіні остає в Царгороді та має увій-

ти в безпосередні переговори з турецькими влас- тями в справі захвату бойкоту.

Царгород. (Т. п.) Бойкотуючі робітники в Яфі акинули д. 4. грудня 24 почтові мішки, які нахоδι- ли ся на парохді Австрійського Льюда. Між тим набором був дар, який цар Вільгельм переслав німецькому шпиталеві в Єрусалимі. Тепер дома- гаєть ся німецьке правительство 150.000 марок відшкодованя.

Берлін. (Тел. прив.) До тутешних часописів телеграфують з Білгороду й Нішу, що в тамош- них офіцерських корпусах панує незвичайне заво- рушення. Офіцери підготовляють революцію, яка має на меті де- тронізацію короля Петра та о- кликане королем войовничого кн. Юрія.

Лондон. (Т. 6.) Англійська преса атакує нині незвичайно остро бар. Еренталя. Найостріше пи- ше „Morning Post“, яка заявляє, що бар. Еренталь є елементом шкідливим для всіх міжнародних від- носин. Сьвіт не успокоїть ся, поки бар. Еренталь буде вести політику Австрії.

Петербург. (Т. 6.) Післярядова „Россія“ пише: Босанська kwestія є загально-європейською кве- стією, яка мусить бути обговорена на конферен- ції. Перед нарадами сьї конференції не гротять вікі комплікації, а з окрема не гротять воєні- кроки сусідніх держав, як се представляє „Новое время“. Виводи сьї часописи не відповівають фактам і можуть лише поспувати відносини Росії до Австро-Угорщини.

Меня асадеміка отворена.

Відень. (Т. 6.) Вчора в полудне отворено знова „mensa асадеміка“. Не було жадного приключеня.

Французський парламент.

Париж. (Т. 6.) Парламент радів вчора нап- справсю усунує з уряду команданта ескадри се- редземного моря адмірала Жермієта і узвжали правительству 155 голосами проти 152 заяву довіри.

З російської думи.

Петербург. (Т. 6.) Отжористи згодили ся в Думі наглядну інтерпеляцію до міністра внутр- справ в ділі нездарности міської управи в Петер- бурзі про поборожню холону.

Петербург. (Тел. пр.) В п'ятницю сподівають ся виступу міністра Ізвольського, котрий буде про- мовляти в балканській справі. Ходять чутки, що Ізвольський має заявити, що Росія не висказала згоди на анексію та домагаєть ся компенсації для балканських держав, однак не дасть себе втягну- ти до війни.

Петебург. (Тел. пр.) Комісія для справ осо- бистіх недоторканости прийняла проект на ви- сьтноване міністром внутр. справ мільона рублів на підмоги на поліційні і жандарми.

Варшава. (Тел. пр.) Проект міської й зем- ської самоуправи в Кіролівській польській пере- слано міністрови просьвіти під розгляд що-до я- трі-бучий будучий самоуправи в справі просьвіти Зроблено се наслідком проважань, висказаних на- раді міністрів, що будучі самоуправи могли би поступено покасувати існуючі російські школи та завести приватні школи з польською викладо- вою мовою. Взагалі в правительствених кругах думають, що всі інші фундації будучі самоупра- вувають ся правильно, з винятком просьвітної ді- яльности.

Лиш тому!

Казань. (Тел. прив.) На з'їзді членів „Сю- за руського народа“ пр. Ф. Залеский подав до ві- домості, що міністер просьвіти Шарп не прихилив ся до прошення, щоб усунути з університетів „Л- вих“ професорів. Відмову міністер мотивує тим, що самих „правих“ професорів за мало, щоб за- повнити ними всі університети.

Нова штука не ського ш'ха.

Тегерн. (Б. Райтера). Статут нової держав- ної ради постановляє, що вона складаєть ся з 32 чотаблів і 18 купців; всіх членів її іменує шах. Теперішня державна рада буде урядувати через два роки. Міє вона власть законодавчу та й пра- во контролю над позоиноними галузями адміністра- ції. Затаєне позичок і уділюючи концесий вима- гає згоди державної ради. Усі узвали її, коли ма- ють мати власть законну мусять бути потверджені шахом.

П'яслине Рузельта до конгресу.

Вашингтон. (Т. 6.) Президент Рузельт отво- рив конгрес „посланієм“, в яким представив, що фінансове положення краю є значенієм та поручив зладжене закона в справі правительственої кон- тролі над трестами. Письмо поручає цілий ряд сусупільних реформ що до вищої участі робі- нів в справі власности підприємств, що-до праці і т. д. Загравична політика опираєть ся на основі, що у міжнародних відносинах повинні панувати законні засади так само як поміж одиницями. В посланню підчеркнуто значний розвиток загравичної торго- влі та обговорено відносини які панують на о- стровах Гаїті, Куба та на Філіппінах, при чім згадано, що оуляція Куби скінчить ся за які два місяці. Вкінці обговорено також військові спра- ви. Для ф'юти треба побудувати чотири военні кораблі, кілька протиторпедовців та кораблів ву- глевих.

НОВИНКИ.

— Руська позичальна книжка у Львові. Від давня давала ся у нас відчувати потреба „позич- альної книжки“, з якої могли би користати широкі верстви руської сусупільности. Товариство „Про- сьвіта“, пам'ятаючи на свою задачу, отиврає з на- годди 40-літнього ювілея свого існування, позичаль- но популярних видань для слуг і робітників. Від- діл с'ї, утворений при голові і бібліотеці, яка в недовгий час також буде віддана до публічного ужитку, обсямає 1200 томів найкращих, переваж- но руських книжок белетристичного і наукового змісту. З позичальні будуть могли користати всі члени львівських читальн „Прогресив“, коли ви- кажуть ся посвідченням від голови читальні, що до неї належать. Також нечлени читальн будуть могли користувати ся позичальною за порукою членів Позичальна буде отворена що неліт від години 3. до 5. по полудни, почавши від 13 груд- ня. Бібліотека і позичальна мстить ся в домі „Прогресив“, ринок ч. 10 і поверх. Віддаючи до ужитку позичальну книжку, головний відділ „Про- сьвіти“ звертаєть ся з проською до сусупільности о надсилане книжок до позичальні товариства „Прогресив“.

— Прогресивне сьвято в Перемишлі. Наш ко- респондент в Перемишлі телефонує нам: „Сьвято- ковання юнїю „Прогресив“ почало ся о год. 10 рано торжествним богослуженням, відправленим о. Зубинським в окружені чотирох священників. Проповідь виголосив о. Калужинський з Прак- лави. По богослуженню рушив наряд в числі зеш 6000 голов Ринок і ул. Костюшка на віче до „Народного Дому“. Похід отиврали „Січ“ з Дрогова і Гроховець в повним складі членів і з прапорами. Віче почало ся о 12 год. До президи- вибрано голову місцеві філії „Прогресив“ проф. Ярему, кошового з Дрогова, проф. Ольгу Ціпа-

новську, о. Гілевича і студ. прав Бека. Голови читальні „Прогресив“ з Дрогова, Берко виголо- сив привіт іменем всіх читальн „Прогресив“ в Перемишлі. Прогресивний реферат виголосив д-р В. Загйкевич. Надійшли привітні письма, між ними від посла дир Г. Ц. Гілевича з Відня. О 4-й год. відіграно „Невольники“ при битком на- повненій салі, в присутности 1.500 гостей. Торж- ство закінчило ся о 6.30 вечером. Учасники розій- шли ся сегод загальному удушевляю.

— Польські погрози. З призоду виступів, л. Мдеста Менцинського на сцені міської театру у Львові, читаемо в „Przegląd-і“, котрий висказує ся про нашого земляка з найвищими похва- лами, між иншим і такий уступ, що характеризує вірно польсько-руський відносини в Галичині: „Як довідуємо ся зза куліс, великий сей артист ледви прибув із Шкоггольму, коли діваст безмісний лі- ст з острого, щоб не виступав у львівській театрі, бо обкинуть його гнилыми яйцями, бо сьї театр, яко по чеський, призначений лиш для По- лків і т. п. Можна собі уявити, з яким поборо- жанєм вишшов на сцену той симпатичний артист по прочитанню таких безмісних пашквілів, напи- саних якоюсь такою душею на нашу сусупіль- ність (?) і нашу гостинність. В міру розвою пред- ставлення і бачучи, як оваційні витас його поль- ська публіка, позбував ся той великий спілкав страу і задлявляв в ідеал штуки, забував по- степенно про нужденні пашквілі. Однак аж на другім виступі, коли вже минули зовсім вражіння, викликані тими анонімами, міг розачинити в цілій повні свій величезний талант і незрівняний прикме- ти свого гологу“.

— О йорданський хгест. Перед касаційним трибуналом у Відні відбула ся минаюлого тижня розправа, що характеризує способи, якими поль- ські ксьондзи в Галичині старують ся впливати на своїх парохіях. Кс. Вячеслав Дулек, латин- ський парох в Ліпівцях тернопільського повіта, бачучи, який вплив має на села сьвячене води на йорданське сьвято, уладив також сьвячене води, хотів в латинський обряд воно не практи- куєть ся. Тринайцять днів півнізше мало відбутися торжество сьвячене води після грецького об- ряду. Руський парох, о. Григорій Коач, побачивши на місці, де відбувало ся значний торж- ств сьвячене води, хгест, поставлений на при- каз польського ксьондза, велів його звалити, що його парохіяні і зробили. Тоді польський ксьондз постарав ся о те, що державна прокуратория в Тернополі обжаловує о. Квача і двох селян о образі релігії. Тернопільський суд два рази у- вільнив обжалованих, однак від сього рішеня прокуратория зробила відклик до касаційного трибуналу. І справді касаційний трибунал скасу- вав рішене тернопільського суду і перелав справу судон в Станиславові, мотивуючи сьове ріше- нє тим, що тернопільський суд, увільняючи об- жалованих, не звернув уваги на сью обставину, що деякі селяни остерігали обжалованих перед ни- ченем хреста, отже мотив, на чь обжаловані ді- лали без злої волі, зовсім не має основ.

— Міндати аб' ордері. На підставі програми вшехпольської партії не вільно послам сего сто- роинцтва приймати відзнак у виді ордерів Соці- алістичний „Глоз“, вказуючи на те, що посли, ко- трі займають найвищий достієс в партії, му- ять держати ся програми і збергати її постано- вни, питає з огляду на се публічно: коли вшех- польські посли д-р Станислав Гімбіцький і (зі Львова), д-р Леон Дініус (з Ярослав), д-р Йосф Гольб (з Золочева) і В. К. Ялонський (Сянік), на- ділені ордерями, зложать або ордері або посоль- ські міндати? Відповіді на се питає „Глоз“ ма- буть не діждеть ся.

— З кандійської Русі. Канадійський Фар- мер виступає проти учителів, яких називає кон- сервативне правительство. Правительству слугуєть вони добре, бо в часі виборів агітують за їх кандидатами, але що руським ф'єрмерм по сих учителях, коли вони не дорівнують своїм образо- ванем пересичному фармерству? — Іван Бойчук зібрав в місцевості Соломені і Новогр на від'їз- по бл. п. Каганеця і на сироті в Чирнівці 930 долар. — З місцевості Ла Туде пишуть руські об'єктники до „К. Фармера“, що вони працюють з Фанцузами і Англійцями і не зле було-б їм, як би не величезні штиги. А ще гірше, що не маюч руської часописи і книжки. Присилають перелатку на „К. Ф.“ і пишуть, що хоч мусять йти до пошти 10 миль скалистими горами, а таки хочуть прочитати сьвою часопись на чужині.

— Жидівська безличність. Пишуть нам з міста: У Львові можна не раз бачити, як жидівські куп- ці, особливо в околиці Кляківської плічі і т. з. З рванців, напастують селянина, тягуючи його си- ломіть до склепу, а коли се їм не вдаєть ся, об- сипують його лайкою і навіть штовханнями. Ся безличність уходить їм очевидно безкарно, тому не дивинця, що роззурвані жидики пробують своїх практик також на інтелігентах, особливо ко- ли почують від них руську мову. Ось один такий примір. Улицю Кляківську переходило минуло- го тиждня двоє студентів Русинів. Купец Герстен, що має склеп з футрами напротин Преображе- ської церкви, почувши руську розмову, вхопив одного з них а відтак другого за рукав і став тягнути до склепу. Нападени очевидно випосили собі такі записки рішучо і пішли далше а тоді Герстен кликав за ними: халп, сьнян і подібні е- птети. Обидвиги звернули ся тоді до поліційанта ч. 222 і повідомили його про напад, отже ма- ють надію, що безличний Жид буде потягнений до одвічальности. — Тільки наш диспуватор, де ми радили би обидвигим Русинам просто за- писати Герстена до суду, бо львівська поліція ледви їм дасть їм яку сатисфакцію. А руський загаль повинен собі того Герстена затамити і оми- нати його буди.

— З бразильських колоній. В бразильській „Зорі“ остерігє Дмиро Мусак із Сан Палью Ріо Гранде, щоб там Русини не поселяли ся, бо там самі гори, а нема води; правительство хоче лиш мати робітників до будови залізничі і тому заохочує людей до поселювання. Міндруючи дал- ше прийшов Д. Мусак до колоній, що лежать в муніції Пальмас. Там землі д'обра і урожайні, проте радить Русинам там поселювати ся, імен- о в колонії Сан Педро. Нарікає далше, що Ру- сини не слухають своїх людей, а дають сь обду- ровати чужим дур'єсвітам і товмачам, а відтак білують і кують ся, але... за пізно. — Від якогось часу напосіла деякі колонії в Бразилії саранча. Невдавно спала на колонію Люденя і наробила великі шкоди. Рільничче товариство в Ріо Кларо подає ради, як нищити сью пошесть. — Руська часопись в Бразилії „Зоря“ починає другий рік свого видавництва.

Поліція.

Жанеж. Вчора, в четвер: Якова пер., Романа (лат. Пр. Діви М. з.). Позавтра, в п'ятницю: Стефана, Іринарха (лат. Давидяна).

Репертуар руського театру в Дрогобичі. (Салі мськи).

В четвер, дня 10. с. м. „Маруса Богуславка“, історичні карти на в 5. діях зі сьпівами М. Ста- ричького.

В суботу, дня 12. с. м. „Барон циганів“, опе- рета в 3. діях Штрауса.

В неділю, дня 13. с. м. „Маріюка“, чеський народний образ зі сьпівами в 5. діях Ал. і В. Трштіка.

□ З „Академічною Громадою“. Вчора, в четвер, 10 грудня о год. 7 вечер. в львівській „Академічній Громаді“ (ул. Зблківська ч. 3. І. поверс, хід на ліво) д-р В. Шугат закінчуєть свій відчит п. 3: „Ідейна основа Кулішів“ „Марус Богуславки“ і спотігнених поем“. По відчиті, що осьвітлює ха- рактер і напрямки творчості а також особу Ку- ліша з нових точок дискусія; бажаним є, щоб представники відмінних поглядів взяли в ній як- наблишу участь. Вступ вільний. Гостям раді. Виділ „Науничого кружка“.

□ З Пе емишля. В пам'яті Т. Шевченка від- будуть ся заходом молодіжи руського гімназійно- го інститута в Перемишлі в четвер, 17. с. м. вечерній в сали „Народного Д. му“. Початок о год. 6.30 вечером.

□ З Винників к. Львова. На збільшене фінду будови вл сього дому читальні „Прогресив“ у Винничках відбуде ся в неділю, 13. с. м. у великій сали „Немешького дому“ у Вайнберг і театральна вистава комедії з маломіщанським життя в 2 діях С. Карпенка п. д. „Перше довмишля а потім по- вичаєли ся“ або „З'ручнини по сьєоти“. Початок о 7 год. вечером. Цяні місця: Кріслі першорядні 1 кор. 20 сот. Мсьє сидіть 80 сот. Вступ на сальо 40 сот. З огледу на вище полагу ціл (будова власного дому) надімо ся численні участі гостей, навіть зі Львова, — а також делегатів читальн „Прогресив“ з сусідніх місцевостей. Зібавити ся буде можна також добре, бо комедія невичайно весела.

□ У львівській учительській кружці товариства „Учительська Громада“ академічна гімназія, ул. Льва Сапига ч. 10.) відбуде ся в суботу 12. с. м. виклад проф. д-ра Степана Томашівського про: „Історію української школи в Галичині“. Початок о год. 6-й вечером. Вступ також для нечленів вільний.

□ Подяка. Отсим складаємо прилюдну подяку Ва. парохіям громади Тсн, що жертвували сьвою лепту на річ нашої бурси при акадисті, від- пра л ім Ва. о. Павлом Стукачем. Ва. О що па- рохови дякуємо щиро, що зібрав квоту 20 корон 22. от. в спосіб гідний наслідую- ния і перший поспішив нам з поміччю в платі- цні купня, яку маємо зложити в квоті 22.000 ко- рон. Ся жертва єсть маленькою частинкою ціни купня, але прийшла вона перша і то з найдал- ших закутин руської області Галичини. А коли всі руські парохії підуць за сьим приміром, то збе- ресь значна підмога, яку легко доповнять сьвідомі руські сьляччі до потрібної висоти ціни купня. — Виділ Руської бурси ремсничої і промислової.

□ Н. роботу до Пруси! Пруськом потрібуючи полатати отсі інформації: Сейчас треба для ко- палів вузля Гейдтгобе кою Е. Ешену коло 150 лю- дей. Платня денно для робітників на горі по 260 м; під землею 280 м; а для жоватих 3 м. Приймають мужич в віці від 18 до 42 літ. Дуже вигідно ур- ажені спальні в кімнатах до купня. Харч коштує в і більше 1 м. денно. Іде ся через Шакову, Мисовиці до стації Е. Ешену (недалеко Катовиці).

Для робітників, що їхати мулять на роботу до Прусе, зримо одну пересторогу. Скрізь по дорожі від самої копальні руські наврозачивні- ші агенти, звані Німцями Blunhunde, що ріжними обіцянками і дарунками з'єдкують собі робітників, щоб згодили ся на їх посередництво. Перед сьм остерігаємо робітників, бо роботодавць мусить а- гентів заплатити за кожного робітника 30 м, а відтак — розумієть ся — стягнути сьм 30 м. з ро- бітника. Оу сьла нарікають робітники, але за пізно. Д. а таких „гандларів“ треба мати тверде серце і несокрушати ся, а їхати аж на місце і там казати, що їде на оголошене в „Ділі“ і „Свободі“.

10 робітників платять половину залізничої кар- ти. Гроші на дорожю треба мати свої (около 15 К). Треба мати теж робітничу книжку або посвідченє в громаді (без степля, даром), що їде ся на ро- боту. — З Народної Канцелярії у Львові, Ринок ч. 10.

□ Віче в Скал ті відбуде ся ві второк, 15. с. м; заходом скальської „Хлопської Ради“ в сали „Руського Банку“ з таким денним порядком: 1) виборча реформа сойма, позівота і громадська, 2) рефрм нашого шильництва і 3) вибір деле- гатів на народний з'їзд до Львова.

□ Порушаємо першу руську фабрику тукот і паперів Е. Блинського в Збаржі, котрої ви- пости є оподатковані на річ Народного Фінду. Тому жадають у всіх графіках і склепах тукот в пудлах, осмотрених ма'юкою Наро- дного Фонду і паперів з вінетами „Народного Фонду. Народна Канцелярія“.

□ Н. йтиші даунчи на сьв. Николаї і на ко- леду для малих і старших дітей можна дістати в Руським товаристві педагогічнім, котре в діло бо- гато гарних книжочок для вського віку. Книжочки дуже дшєві, бо в ціні від 10 с. до 2 кор. 50 с. З'являють можна: 1) в Руським тов. педагогічнім в Львові, ул. Вірменська ч. 2; 2) в книгарні ім. Шевченка у Львові, ул. Тетовальна ч. 1. (від Но- вого року: Ринок ч. 10); 3) в склепі учительської „В. з. і м. о. П. м. о. ч. н.“, Коломия, Народний Дім; 4) в „Соцільським Б'єзир“ в Стрию ул. Тре- то Мая; 5) у всіх книгарнях в краю. Спис кни- жок поміщений в „Учителі“, кандари „Прогресив“ і тиож госявлять ся зі всіми часописами.

□ „Кружок праєвників“ (Львів, Сутинського ч. 17) купує і продає скрипки до І-ого II-ого і III-ого іспиту. Для членів значний опуст. Члени можуть також вижити підручники до згаданих іспитів з бібліотеки товариства. Всякі інформації в справі університетських за оплатею відповідь.

□ Ширіть популярні брошури! Іще можна ді- стати в Р. д. канцелярії отсі цікаві брошу- ри: 1) „Дієльність парламенту заг. гол. в подат- кових справах нап. д-р К. Левинський. 2) Пер- ший рік парламенту заг. гол. нап. д-р К. Ле- винський. 3) Держава а руське селянство, бесіда п. Будзиновського. 4) Народний Катехизм — всі по 10 сот. 5) В доджене сел. посілости, внесенє п. Войнаровського. 6) Українць і москвофіль і 7) Із великих днів — всі 3 по 20 сот. Крім того „Русько-німецькі розмови, ч. 1 кор. На пересилку треба долати на 1 книжку 5 с., на 5 кн. 10 с., 10 кн. 20 с., 20 кн. 30 с., більше 60 с. Хто прислав перекладом, мусить до- дати 6 с. для листовоша. — З Народної Канце- лярії, Львів, ринок, ч. 10.

Українські вісти.

§ З перемиської епархії. Сьч. О. ець іменував чєсєє бєвєчє з 27. жовтня с. р. архієр свєтєрє Кар- лє Волошицького апостольського протоієрємєм in-tar partie; кустосє Мєрєна Подольського апостольського і протоієрємєм in-tar partie (з тим- и достієствами сполучений usus pontificalis) і крилошанина Михайла Мрица своїм домовим прєлатом.

Нові книжки і п'ятни:

□ Найбільші сини України. Так називаєть ся збірка портретів найславніших українських поетів і письменників, що вишла сими днями на- кладом „Руської книгарні“ у Вінніпегу (Канада). Портрети, яких є 23 виконано на гарнім папері в більшій форматі. Ціна 25 цт.

Число телефону 261.

Дорога з Петербурга до Варшави постійно поїздом тягне ся двадцять п'ять годин. Через те що я плив три дні по морю, скоротив я їзду залізницею лиш о сім годин. По дорозі збудив ся і дівна на якійсь невідомій стадії і виглянув у двір, бо вже був день. Читаю, що се Білосток, кажу на пів голосно ніби до себе. Ніби до нікого не знаючи, що я в Білосток, де були Жидів". Серед раптової тиші почув се кондуктор, що стояв поряд з ним, і третім вагоні. І каже: "Нічого, нічого, остало їх ще доволі". І сказав се таким тоном, як би казав про бляшці, що мимо найближчої воєнки ще не вибили всіх. Наземного співчула до терпіння битих Жидів, майже самої бідноти, що жити не знала нічого крім горя. І мимоволою пригадала ся мені розмова в р. 1906. з мовою газдинею в гостиниці в Алушті на Кримі, коли вичитав в газеті, що в Теріоках убили Герценштайна, посла до І. Думи і визначного економіста. Я казав тоді, що шкода чоловіка, дуже освітленого робітника... "Ну, і що ж?" — перервала мене господарка: — "Буде одного Жиди менше". Тим мові рот замкнула. І диво! Я читав примірники і феєдає очі Короленка після погрому в Кишеневі, повні найбагродявішого чувства жалю, кривди, нанесеної Жидам бідноті при погромі, читав се доволі часто в українській пресі і белотрищинські такі виводи, що не годить ся бути антисемітом. Але живого чоловіка відей тяжко знайти, щоб не був антисемітом. Се щось ніби вроджене кождому, щось елементарне, — навіть самим Жидам, коли вони цивілізацією відкинули ся від тваринної живильної-маси. Сей антисемітизм не є одначасним новим, властивим нашій порі. Стрічаю Йосифа Фляця, жидівського історика, що жив з імператора Тита і разом з ним був при здобутті і знищенню Єрусалима в 70. р. по Христі, що Жиди вже тоді були розсіяні по всіх містах великої римської імперії, що вже тоді були Жиди дурні

НАЙБЛАГОРОДНІЙШІ **МОСТАРСЬКІ ВІНА** з яasnик винниць, **БІЛІ І ЧЕРВОНІ**, славі з приємного
смаку, **ЖІЛТІ ВІНА І БЛЯТІНА** незрівняної якості і дешеві с.и.
Фірма має асортиментний СІЛАД ВІНА за повільною рогаочною. 100-15
ВІСИЛАЄ ВІНА В БОЧКАХ І ФЛЯШКАХ В КОЖДІЙ СКІЛЬКОСТІ, ВІЛЬНІ ВІД МІСЬКОЇ АКЦИЗИ.

додатки до кравець-
поручає

... ..

КОНКУРС.

Зробіте найліпше, - - - - -

коли виберете для своїх дітей якорні скринки з камінцями до будови, бо від 25 літ се

НАЙЛІПША ДІТОЧА ЗАБАВА

Коли інші, часто дорогі забавки лежать давно в куті, якорними камінцями до будови діти б'ють ся пильно даліше і ледки можуть виждати, коли їм спроведите ДОПОНЯЮЧІ СМІШЛИВІ, щоб і стати ще кращі і бачити і.

Правда якась скринка з б'яльшими камінцями не тратити ніколи вартості, а через докуповувані скринки доповнюючих робити ся більшою та інтереснішою і тим самим з огляду на тривалість є найдешевшим дарунком.

Ріхтера будівельні камінці

не повинні проте хибувати під ніякою ялинкою. Ближше про сю славу будівельну гру та про її доповнене — камінці до будови мостів, нові укладанки, мозаикові гри „метеор“ і т. п., можна довідати ся з ілюстрованого цінника, який кожда мати, що дає як слід про вивчене своїх дітей, сейчас повинна замовити. Вислатись за даром і оплатно. Якорні будівельні скринки Ріхтера можна дістати усіх ліпших склясах з забавками по ціні 0.85 кор., 1.75, 2.—, 3.50, 5.—, 6.50 і вище, причім треба уважати на охорону марку „Якор“.

Ф. Ад. РІХТЕР і С-чи,
хорозісвкі надворні доставники.

Контора і склях: **Відень** Ф. Гьбікніз
I. Operygasse 16 XIII/I Hietzing
Рудольфштадт, Нірнберг, Ольтен (Швайцарія),
Роттердам, Петербург, Нью-Йорк.

Хто любить музику і радби спроведити собі механічний музичний інструмент, нехай зажадає найновішого цінника про славно звісні інструменти „імператор“ з круглими сталевими нотними кружками, а хто хоче купити собі апарат до говорення, нехай зажадає дотичного цінника, в котрім знайде нарисовані найліпші апарати до говорення. 1906 — 3

ЕФОН"

шим і бізуслівно

для репродукції тонів

гаче з незвичайною, дост небу-
продністю і ч-стістю.

орівнувати з жадним із дотеперішних
подібних апаратів,

ий штифт (рильце) із шафіру, який не
уму і не зуживає планти.

рильців, які підлягають нудній виміні
ти вже по кількарразовім ужитю.

ий 10 разів довше як всі інші
подібні вироби.

почавши від 45 Кор.
-Пате" по 4.50.

О послідних ирасаих зникмон.

лучшим і найкрасшим
ручком на Р.з.во.

дором і оплачено.

en, Graben 15|T.

ичину і БУКОВИЧУ:

ів III. Пасаж Гартенбергів.

1785 3-6

Варшаві (Математик) Ліндого 1, 9,

годинишки з перворядних паризьких і женецьких фабрик, по небувало низьких цінах. 1829 1—6

Артистичні замітки:

✠ Вечір львівського „Сокола“ дня 12. с. м. привів слухачам і видям кілька милих хвиль. „Внадури-т“ розпочав вечір пісню Сичинського „Діремно піснє“, а закінчив твором Яворського „Стг“, вивазуючись із своєї задачі удачно. П. К. Ільницький дав ся перший раз пізнати ширшій публічності. Се не пересічний любитель піснри що грає лише, щоби забити чимсь час. Обі його продукції виявили музикальне чутє і артистичний смак. Скрипка школа п. М. Маркуса, де учить ся блато руської молодіжні дала три точки. Перша скрипка в кварталі смачковім (п. П. Ц.) за-служила на похвалу, але квартал яко цілїсть по-сідає за мало свободи і розмаху. Дobre вишїла сполука девяти скрипок (чотири перших і пять других) при супроводі фортепяну (п. Т. Демчи-шинівна). Була се жива, гармонійно акцентована мелодия. Мала донечка директора школи панна Іда Маркусівна відгравала роскішно при фортепя-новім супроводі п. С. Лопатинської Вронської „Етегію“ і Пієрна „Серенаду“. Взі три точки бу-ди доказом старанної і пильної праці учителя п. Маркуса і його учениць та учеників. Точки руко-ві були слїдуючі: Вісім малих хлопчиків написало ся скоком в гору через шурок поодинокю, і па-рами, без зворотів і зі зворотами. Вправи пішли добре і убавили видіць гумористичними чертами. Д-сять плеских жонків збудовало пять веж. Склеписті груди, кріпкі ноги, живаві ру-чн вказу-вали, що віддають ся правильній руханці. А як точно, звинно, як відважно будовали вежі! На-б-бішню новостю були вправи жіночі. При ме-лодію-йних звуках вальця з „Веселої вдовички“, що відграв п. Б. Вачиянин, промайнула перед о-чима видіць низка граціозних рухів. Тримачи ручник за оба кінці, виконали панночки лукасті розмахи, великі і малі віскіми, кол саять, колеса, сальки, котрі в полученю з кроками і чвертьзвот-ами утворили пять прегарних вгач. Сіяя блюзка з короткими рукавами і сіня морщена спідничка окрашені були темносиними нашивками. Сей хорший одяг, русяві головки, окрашені си-ними кокардками, гарні личка, прма постава, легкі і принадли рухи рук і ніг, мальовничі лінії, які зачеркували білі ручкини в воздузі, мелодій-на музика творили чаруючу цілїсть. Вправи руч-

8-20

1830 2-10

Державна рада.

(Засідання парламенту із 16 с. м.)

Вчора почала ся в парламенті дебата над нагальним внесенням пос. Ліхтенштайна в справі анексії Боснії й Герцеговини.

Перший промовляв пос. Шустершич (Словенець) та заявив, що голосувати-ме за відданням пропозиції до комісії, не переслідуючи одначе пізнішого становища свого сторони. Обговорював обширно справу конституції в Боснії. Треба старати ся, щоби правний стан приміняти до фактичного стану. Боснію визнає правительство, щоби дало для Боснії конституцію, яка відповідала би потребам населення. Населення повинно мати повну самоуправу. Комітет собора треба приміняти відповідно до союму і парламенту. Слід теж означити компетенцію собору у відношенні до делегаций. Передостім треба усунути з урядів німецький язык. Пізніше мати-ме монархія 7 мільонів полудневих Славян і буде полуднево-славянською державою *rag excellence*. (Оплески на лавах полудневих Славян).

Відтак промовляв пос. Немец (чеськ. соціал.) проти анексії Боснії, та жваво закликав самоуправу в Боснії. Іменем асенцій говорив проти анексії пос. Малік.

Забрав голос пос. Лягінія (Хорват) і прилучив ся до правного застереження, яке вилосив голова клубу Шустершич. Дальше вказував причини, іза яких його сторонництво голосувати-ме за нагальну пропозицію і вказував на різницю між словом „ухвалити“ в австрійській ардежовані, а прийняти до відома“ в пропозиції угорського союму про анексію. В тій ріжниці містих ся зерно великого політичного непорозуміння між Австрією і Угорщиною. Боснію підніс вагу національної злуки Боснії і Герцоговини з іншими слов'янськими та хорватськими країнами, що творять плісць під географічним і етнографічним зглядом. Австро-Угорщина або розв'язує квестію нашої національної злуки або нас погубить.

Пос. Періч (Хорват) вчав на історичне право Габсбургів до Боснії й Герцоговини як безпосередніх хорватських королів; анексія була природним і зовсім зрозумілим ділом. Боснію домагає ся прилучення Боснії до Хорватії.

Пос. Клофач (чеськ. рад.) виступав в острій тоні проти заклику, які робила йому віденська преса з приводу його подорожі на Балкани. Сі заклики назвав клеветною. Його подорож до Битрау і С. Фі була інформаційною дивізією національного подорожжя. Дальше протестував проти сего, аби чеському народові закидувати державну зраду. Се не вина Чехів, як нема у них любови до Австрії. Найбільшим лихом є се, що Австрія хоче бути за всяку ціну німецькою державою. В Австрії не можна нині правити ані проти Німців ані проти Славян. Історичний місією Австрії на Балканах є пошпирати конфедерацію балканських держав. З принади до Німеччини виходять для Австрії лише шкоди, бо сервіз виглядає, що Австрія є лише переднім забором всенімецької ідеї. Боснію і Герцоговину можна прилучити до персональної унії тільки як самостійній краї, а притім змінити ся формація держави як дуалізму і в такому случаю одержуть і Чехи належне значіння. Боснію закінчив заявою, що його сторонництво голосувати-ме проти пропозиції.

Послідній говорив пос. Бальяк (Серб). В своїй бесіді заявив ся проти анексії. Не п'ягалось правительство сербського народу про згоду на анексію, не може тепер вимагати наших голосів. Сербі (2) голосувати-муть проти наглого внесення про анексію.

На сім перервано наради. Дальше засідання чини раю.

Інтерпеляції

внесли між и: пос. Струх в справі заповідження львівського намісника про уміщування дзвіків, ліхтарів і таблич з назвищем та адресою на транспортних возах підчас кожної їзди; пос. Онискевич в справі мальгерзаций в полатках урядів в Рудках; пос. Брайттер в справі виміру і розділу податковий урядів в Дрогобичі і Богородчані; пос. Марков жалувать ся в своїй інтерпеляції, що односторонній парохів не виплачено платні тому, що написав кейт по російськи (1)

Перед отворенем

турецького парламенту.

Сьогодні збираєть новий турецький парламент на перше святочне засідання в гарній палаті міст рства справедливости в Царгороді. 32 роки минує з того часу, як був зібрав ся перший турецький парламент 1877 р. Перший зібрав ся перед окупцією Боснії й Герцоговини, другий перед анексією цих країн.

Дня 19. марта 1877. р. зібрав ся був перший парламент в мраморній палаті Дам'ябабате, положений серед городів над Бокфором. Салю наряди були чудесно прикрасені з повною орієнтальною величавістю. З лотом і жемчугами блистів престол для султана Абдуль Гаміда, тоді ще молодого 35 літнього володаря. Порумуючою була хвиля, як тогочо 2. год. по пол. вийшов султан на престол, та поздоровавши збори, дав Сайд Паші прочитати престольну привітну бесід. Сей перший парламент пробув лише 2 сесії. В січні 1878. р. парламент розважав. Посли були розумними і добримі бесідниками, але кепськими політиками, бо не мали досвіду в парламентарній житті і не знали обставин.

Майже 32 роки жила Туреччина симодержаним життям. За той час розвивали ся суспільні відносини в Туреччині, розвивало ся культурне життя і Туреччина виборала собі другий парламент який отсе нині збираєть ся на перше засідання. Найбільше заслужило ся для здобуття парламенту молодотурецьке сторонництво і воно тепер має в Туреччині рішучий вплив. Воно веде антиавстрійський бойкотний рух і воно тільки може його звести.

На перше засідання парламенту прибуло до сі 190 послів, з них 80 молодотурків. Дотепер знісид і 206 округів. Вибрано 161 Мого метан, в тім 106 Турків, 28 Арабів, 24 Абдаль в 3 Курвіа та 41 християни, а в тім 23 Греків, 4 Болгарів, 9 Вірмен, 3 Сербів, 1 Румуна, 1 Мароніта, а дальше 3 Жидів і 1 Дунаїяда.

Засідання отворив той сам Абдуль Гамід, що отворив перший парламент, та він вже не 35-літній мушкетер, а 67 літній старець, який мусів вже чинало навчитися в житті та в друге вже мабуть не посміє касувати конституційні права отоманських горожан.

В престольній бесіді, приготованій вже попереднього тижня, змінено 2 уступки через зміну заграничної ситуації.

Палата міністерств справедливости показує ся тепер не відповідною на парламент. Салю засідання за мала і через те не для послів невідгідна, але й для організації служби і для диванікарських справоздавань.

Тимчасовим президентом палати в віку буде — як пише „Сай Газетта“ — Назі Паша, який найстарший віком посол.

З нагоди отворення парламенту, почало ся декорувати улаць. Декан дияломатичного тіла, амбасадор Маршал, звернув ся до заграничних посольств із закликом, щоби вони вислали на своїх будинках стяги та ілюмінували їхні вікна.

Письма з краю.

З Тернополя. Напроти будинку, де міститься тутешня руська гімназія, виходять вікна арештів окружного суду. Віддалене одного будинку від другого не більше як 20 метрів. Дня 9. с. м. був я на годину гімназії, коли в часі перерви в науці зібрала ся там майже вся молодіж з усіх клас. При вікнах арештів стояли арештантські і арештантські і вели з собою розмови так соромішки, що відразу брали слухати. Палати слова, уживані тільки між шумовними суспільностями, а діти мислять мусили прислухувати ся.

Запитую отсим Вл. Віцепрезидента Ради шкільної краєвої д-ра Дембоського іменем родичів, що посилають свої діти до руської гімназії: чи таке сусідство причиняє ся до уморальнення молодіж?

Роман Дмоховський, радник краєвого суду.

З Товм чини. (П. Вадалін Валевський робить знов вандалську роботу в повіті. — Староста закаує посольське справоздане. — Як властиві ширять епідемію? — Цвітіння з томацького автономного багна. — Взліма п рука в шаховані у тушовані). Всім ще в пам'яті катастрофа в Ляц ім, якої моральним винновником був відомий повітовий секретар Валевський, що недовольно виказала відтак судово розважав. По перенесенню тодішнього старости Свободи прислали нам намісництво старосту Попеля, та наказали йому виразно так поступати з людністю аби зискати єї довіру до власті. Примінюючи ся до сего вказівки, ст. Попель довідає до деякого успокоєня в повіті, бо недрозумів людності за про — людське бодай око — усунув з бюр старостів п. Валевського. Сей осени старосту Попеля перенесено до Львова, а на його місце прийшов до Товмача староста зі Зборова, Станіславський. Кристакучи з незнання місцевих відносин нового старости Валевський вже потрапив опановати його, а в крайній мірі використати вплив старости на перерване своєї поваги надірваної в публічній олімпі. Сформова критика пос. д-ра Макуха господарки Виділу повітового в Товмачі мала той наслідок, що Рада повітова задумує спричинити розписане доповідницьких виборів аж на 5 членів в тім 2 з сімської кури.

З сего причини Валевський напружує всі сили, аби не допустити до Ради повітової бодай 2 Русинів. І як раз щоб се осягнути використовує він свій вплив на старосту, який стає повільним орудієм в руках провокатора селянських мас. Ос на 13. грудня с. р. саликав був пос. д-р Макух збори до Олешева, щоб зложити на них справоздане посольське, та обговорити на них нахолодять доповідницькі вибори до ради повітової. Щоб до сих зборів не допустити, порушила власть всі пружини: до Олешева з'їздить фізика та відкриває там тифну епідемію. Ді режіз треба сказати, що в цілім селі є тільки один чоловік Теодор Пазюк, можливий хорий на тиф, але він лежить вже від 5 тижнів, але ним ніхто не інтересував ся через весь той час, та доверша посольське віче пригавало до него фізика! Але що справа з епідемією стійте недобре, можна би в кожній хвилині вказати, що є в Олешеві нема, тож „розгаду“ йїт Василь Терлецький вислав до староства вже по дорученню закладу зборів і то тим самим післанцем, корий доручив закау, донесене, що в хатах шістьох господарів панує тиф, з сих шістьох збито зачумлених один справді в той час занепада, але не від тифу а від надмірного наплення сивухи і пива, за теж другі п'ять господарів з вітмом не пада — та сї здоровітківці працють коло господарства. Вї загально догадують ся, що староство закауло віче за намовою Валевського, аби через се не допустити до обговорення господарки Ради повітової і рад громадських та щоби виборці не могли порозуміти ся в справі виборів до Ради повітової.

Се нечувана річ в останніх часах, аби староста закаував віче, на котрім посол мав скласти справоздане, тож не диво, що се виборці незвичайно обурено на того політичного управителя староства. Крім рекурсу внесено проти сего закау зажалено до намісника і президента містств, які чекає не повинні пустити сего скандальної справі — плазом. Новий староста іде на руку Валевському та ще й в інших справах на руку Говурі. Оттак не без порозуміння зі старостом вислав виділ повітовий в Товмачі до зверховності громадської в Тисменичній такий „автономічний кюріос“: „Zawiadomila się zwierzchność gminna, że Wydział powiatowy na posiedzeniu z 19. b. m. (disposita) mianował sekretarza swego p. Wandalina Walewskiego swoim delegatem na wszystkie posiedzenia tamtejszej Rady gminnej. Wzywa się przeto zwierzchność gminna, ażeby u każdego posiedzenia zawiadomiła Wydział powiatowy tak, ażeby wroczony delegat miał dość czasu na każde posiedzenie zdążyć (data 20/11 1908. ч. 3188). Яким правом може делегат виділу повітового брати участь в засіданнях ради громадської — се загадка, якої ніхто розгадати! Після закону лише власть політична може вислати свого делегата на засідання ради громадської, але не виділ повітовий. Хіба треба приняти за факт, що староство зробило своїм делегатом Валевського, та тоді вже будемо знати, з ким мземо до діла, чи з ц. к. старостом, чи з покровителем Валевського, якого іменує ся „делегатом“ на те, щоб реперував свої фінанси доходами з коштів комісійних і то з громадських кас. Пан Валевський впрочім вже не перший раз має брилювати як делегат нашого славетного повітового виділу. В сій ролі фугував він вже на засідання томацької ради громадської, на якім боронив ся його кумпан, д-р Говурка перед дуже тяжкими замітками що-до грошевої господарки громадської. Свідівши ся дитан своїми дітьми таке із Говуркою, що кличе на свою оборону Валевського. Та й він не міг спасти Говури, бо вже оборона самого Говури вичела а дивне світло не дуже кресі „цвітін“ його громадської господарки, не говорючи вже про факт, що відмала 1907 до нині не счинено карної справу проти Говури за виборчі надування при виборі М. йси. Вже п'ятий судія загущував її, аби тільки Говуриліти „przejściela p. Мойси.

І так воно діть ся в Товмачинній день у день. Самоволя та надужити всяких нацків не переводять ся, а селяни бачуть, що доптане законів уходить ім безкарно. Кліка Валевського і Го-

вій, то вона не входить в рахунок, тому ходить лише о договори з Сербією, Болгарією й Румунією а також о те, щоби відперти заклики, меначе Австрія під певними зглядми зложила трактати. Коли пропозиція правительства викликає багато сумнівів, то правительство прилучуєт ся до пропозиції Вайсхірнера. Шеф кабінету вказав відтак на небезпеку, яка загрожувала би австрійському риництву, колиб правительство найшло ся в примусовім положенні полагоджувати поза парламентом. При кінці заявив бесідник, що з огляду на заграничне положення треба конче прийняти названу пропозицію.

До виводів бар. Бінерта прилучив ся іменем міністерства торгівлі його сесійний шеф Реллер який улідав також внесення в справі турецького бойкоту, зажаданні пос. Страніска. Проти уствновласного закону промовляв остро пос. Іро, а посли Станіскавський і Уджаль іменем польських і чеських хліборобів заявили, що поки-що не могли в сій справі дійти до якогось рішення. Хоч. мін. Абратамович промовляв за провізоричним поладнанням справи з огляду на заграничне положення держави, то зібрані посли розійшли ся без якої-небудь обов'язкової ухвали, прийнятої внесення пос. Гормузіак, полерте послами Коллорватом і Гесманом, щоб поки-що дати поодиноким партиям можливість зайняти відповідне становище супроти нової ситуації, витвореної тим, щоб правительство готове доводити ся обмеженим законом упновласною.

Анексія Боснії й Герцоговини. Утворений в часі праяського славянського „празникова“ славянський комітет радниє вчора під проводом пос. Крамажа, над пропозицією про анексію. Полудневі Славяни звернули ся до присутніх з горячою просябою, щоб вони голосували за нагальнісі поведложені. Комітет порішив оставати з перманенції на весь час дебат над анексієюніи пропозицією.

В чеській послі, що належать ще до спільного клубу будуть голосувати за нагальністю анексіїного пропозиції. Таке саме рішення перевело й польське „Коло“, делегуючи на клубового бесідника гр. В. Дздушчського, який вже й подав польським послам нарис своєї промови.

Нід справою анексії радниє також кілька годин українсько-руський клуб парламентарний та ухвалив також голосувати за нагальністю пропозиції. В новій палаті промовляти-ме іменем клубу пос. д-р Т. Окуєвський; до анексійної комісії визначено послів Романчука і Василька.

Наслідки unarodowien.

(Статя надіслана).

Університетська афера і її акцесорії добули на верх ще один і, як показало ся, найважливіший чинник відносин політики загальною в польсько-руських відносинах спеціально. І власне, що і з тої точки погляду ми повинні сю справу розглянути і витягнути з того відповідні конвенції.

Зачеко від того, що університетська демонстрація проти намісника в дхриває перед нами з одного боку нечуванний лайдократичний терор в польській суспільності, а з другого боку повну деморалізацію найвищих польських чинників як безпосередній результат того. Се проявило ся не тільки в браку відваги виступити проти терору „моділець“, а радше тільки частини її, вшехпольської „bojówki“, але і напавки в повним потурчані її виборками і капітуляцією перед її розбоями. А се знов безпосередній результат дотеперішньої політики і польської управи в Галичині, управи головною в шкільництві. Се перший „Fluch der bösen Tat“, який відбав ся тим разом на безпосередній, можна сказати, вивуцтх. Адже намісник д-р Боживинський в часі суботийшїї демонстрації проти нього тільки зібрав нагоди посую д-ра Боживинського, як президента ради шкільної краєвої. „Modielec“, які його тепер обжудували гинилими яйцями, в часі його урванн шкільництвом носили гімназійні мундирки. Тоді а-ни вперше зачали на собі досвідчати вплив „unarodowienia szkoły“, упавоїленія рзничного втисне д-ром Боживинським і кималі зовнав, відійдї дїм торговлі вина, р-статваций, цукорні і різницю гвиний; впадає також свої часосини. Великі склади товарів мзє в Парижі, Берліні і Кольоні; заснувала особне бюро правної помочи для членів, свої бібліотеки і читальні.

Колі і ми поведемо нашу економічну роботу конвенційно після одної сталої програми з ясно визначеною метою, то дійдемо до втерення власного промислу на тривалих, сильних основ, без ляку о конкуренцію з нашими власні спілчч будуть найкращим, найневищим ринком збуту. Через таку організацію без найменших жертв дійдемо до власного, усильненого промислу, до здемо ратвзана капіталу.

Не від річн буде подати короткий вчерашній плану нашої економічної роботи. Переловсім треба органувати п'ять селхз рафінацій, декуди (поки що) під патронатом Виділу краєвого, декуди під опікою Краєвого слова кредитового відповідно до данних обставин. Полпрати роботу о спонувати і всякі інші спілки, скоро покже ся потреби і як нї йдуть ся люди, що вміють їх повести. Пнї всім треба тримати ся єдиного кооперативного мумок, протестувати їх до місцевих о-статин. Треба кончею основати олен великий селхз хліборобських спілок, що має би вести пропандиту кооперативної думки і бути помічником при закладанні і плановім веденні спілок. Дотеперішні центральні організації рішучо не вистарчають, бо не вміють або не хотять справу повести виробничою доріжкою. Доки не увиди в житті оден такий союз, де б, аби „Просвіта“, „Сільський Господар“, „Кравий союз кредитовий“, „Кравий союз галицький“ та „Народна торговля“ заложили постійний комітет з селхз білпоручників, котрий має би вести тимчасом кончею вже тепер р блу.

Дже дімаючи дже ся візчувати брак діячів народних, позначених докладно з роботою і шліями спільництва. Люди охочіє є досить, лиш треба їм дати щось в руки. Для того кончею мусимо вилати навіть з матеріальною стріною кілька найдобриших книжок про кооперацию і до одної сесії для інтелігенції, а другу для ширшого загалу, — однаково, чи оргініально чи перекладену або компіляцію. До той роботи треба залучити всіх людей, що вже тою справою інтересували ся. Переведенням сїї прагнотвляючої роботи має би зайнята ся загальний комітет. Більше уваги треба звертати на наші дотеперішні видавництва „Економіста“ і „Народне Богатство“ і ширити їх, де лиш можна.

До часу основана головного руського союзу спілок на цілу Австрію багато причини би ся дооричний з'їзд всіх кооперативів. Се доведо би своєрде до бажаної цілі.

Маймо надію, що нйдуть ся одиниці, що уміють порушити наш досить байдужий до таких справ загал.

ским і з успіхом продовжувального і розвивального його наслідниками. Правда, в процесі unarodowienia школи чинало роллю грати і посторонні чинники в роді „Slowa Polskogo“ і т. д. Але чи се виправдує, чи може напавки обтжаєш шкільні власті — річ доволі сумнівна. По переході młodzieży з гімназійної на університетську лавку, обов'язок unarodowienia перейшли на себе, те-ж з успіхом, університетські власті, сквалію користуючи при тім з протестів української молодіжї проти нарушення її прав. Тут досить пригадати хочби відозви академічних сенатів, де сенат просто закликав польську молодіж до оборони і до чинного відпертя нападів „hajdamackiej dziszy“ на „польський“ університет. Які були результати тих закликів для нас, знаємо, а результати такого unarodowieniego викликали для самого сенату бачимо тепер. Показало ся, що університетські власті при прихильній допомозі інших факторів викликали думів, над якими опісля не могли запанувати, і дійшло до такого нечуваного скандалу, що найвища університетська власть, сенат, репрезентант науки і культури, до якої теж належить і цивільна відвага, через трусливість перед своїми вихованцями став ся безпосереднім винновником зневажени намісника. Ректор університету, який прекрасно знав, що вставлене в бюджет суми на дві українські катедри не було ніяким „нарушенням автономії університету“, бо се стало ся на пропозицію університету, — ректор, не тільки не спростував п овоакційних заміток на сю тему польських часосинів, але на грізні інтерпеляції młodzieży ще перед демонстрацією (се ми знаємо з кругів польської молодіжї) навіть прикинув ся обуреним нарушением автономії.

Обиравши намісника яйцями, вшехпольська молодіж скликає вісе, ухвалоє резолюції і переде їх ректорові. І що? Ректор не тільки знов не має відваги виступити „непорозуміння“ і тим заплігати дальшим демонстраціям, а зі страху приймає резолюції, тільки, мовляв, як опісля молодіжї в сій справі. І тільки на другий день депутация сенату з ректором у намісника, не бачучи наварути себе законамишних топирів, вказує свій жал з приводу демонстрації, яка крім того була впливовим непорозумінням. Значить, евентуальне утворення двох українських катедр, стало ся за порозумінням і згодою сенату. Чи підчас сего розмови депутация і намісник гляділи собі в очі — не знаємо. З сего нема чого дуже дивувати ся сенаторів, коли й могоча репрезентация Поляків в парламенті, „Коло польське“, чує не менший резект перед університетською „bojówką-ю“. Фактом однак є, що про сї нещасливі (що йно проклятовані) катедри було теж поінформоване і польське коло, і розумієть ся теж дало на те свою згоду, бо, на жал, і досі неможливо, щоб яка небула „уступка“ для нас могла стати ся без його відома. І що, може „коло“ поспішило ся пояснити справу? Куді там! На провокації „Slowa polskogo“ і йому подібних захоувало повну мовчанку, а на звистку про демонстрацію відповіло баламутним коментаром, в яким ясно хіба те, що „коло“ скликає з себе всяку відповідальність, а цілу вину складає, як звичайно, на правительство, що докладно не порозуміло опії львівського університету, чи що в тім руді. Притім характеристичне, що „коло“, теж налякане, задумує, як чути, ремонструвати перед правительством проти того, на що колови було відомим і раніше і з чим воно згодило ся.

Для доповнення тої картини загальної демонстрації наведемо ще одну річ, яка сама по собі булаб незначна, але як показник того, що діється в цілім краю і як органічна частина відомої цілості, вона має повне право зайняти місце поічи наведеного в горі. Маємо тут на думі львівську полцію і її поведене в часі демонстрації поведене, яке теж є впливовим загальною упавою „bojówki“. Січневі торжнї і цвітв'ятї сего річнї пограми Українці у Львові були для поміщи школь, де вліщю навчено, що про інтервенцію підчас демонстрацій рішає не закон, не службовий регулямін, але зовсім інші посторонні мотиви, як те, проти його демонстрація і селіянська „Wisk-и висших властей“. Поліція аж нагло ясти набрала нарекованя, що вшехпольський „bojówce“ все дозволено. І ми бачили, що на очах поліції демонстранти виволола щоби в намісництві, опісля знов на очах поліції повели асершши такий кусень дороги, як з ул. Чарнецького на ул. Третього мая, задержувались при тім під пам'ятником Міхкевича, вибили вікна в палаті краєвого маршалка без найменшої перешкоди. Польські часосини наівно пишуть, що полція не могла зразу з'орієнтувати ся — і ми їм віримо; спеціального наказу як в сім разі поступити, може дійсно не було часу дати, а виступити проти вшехпольської молодіжї тільки для того, що їй годі було перейти ся товпою з ярком і салом по місті та виблоти при тім для забави пару шиб — се поліція видавало ся ризиком, при тім цілком зайвим. Однак на пр. свого часу в ниягари Науково Товариства ім. Шевченка вибила та сама молодіж не тільки одну, а всі які були шибї, та ще й книжки пошншила, а ніхто за се нічого не сказав. Тимчасом, як бачимо, розмах вшехпольської молодіжї згравує ся зовсім в іншу сторону, ніж свого мжича було сподівати ся.

Коротко кажучи, в тій цілій афері стала ся винковою справедливості; самі заявни зібравши люди свого посяу і коло сїї інцидент мжє в було звести в рамки домової справн самих Поляків, то нам булоб байдукує. Так воно на жалє не є. Вже самий факт, що така буча повстала іза української справи, в сїм випадку української катедри на університеті, каже нам над ним добре подумати. Власне в хвилі, коли з обох сторін почали відзивати ся голоси про винайдене якого польсько-руського мовів тічвдї, університетська демонстрація показуючи в правдивім світлі відносини серед самої польської суспільності, тим самим говорить нам: lasiate ogni przegłada, бо якже можна входити в які небузд компроміси з суспільністю, якої політика оснующьт ся в горі на нещирості й интриганстві а в долї на лайдократії? Хто вам дасть поруку, що умови, які впливають з уложень якого би то не було мовів тічвдї, будуть додержані і сповнені, коли як показуєть ся, мж Поляками нема авторитетного чинника, котрий знайшов би загальний послух серед своєї суспільності і не був змушений навсти під напором групи молодіжї, котрої-небудь unarodowieniego висиво або навіть середньої школи. І неми ніяких симптомів, що вназуальб на можливість пошнщення, а напавки, форсоване unarodowienie каже на будуче сподівати ще гірших наслідків.

Д. Ж.

Посилайте датки на будову великої бурси на школи Руського товариства педагогічного у Львові ул. Сикстуська ч. 47

Порученьг учорнюк п. ВАСИЛЯ ВІТІНЬСЬКОГО у Львові ул. Баторого ч. 10, котра вирабляє знамені тісточки, чашники, медіанки і т. д. 1424

Число телефонів 261.

ДІЛО

Директивна / захтевност за испралу плаци

1781 2-5

ною основою демократичної політики є не довіра, то й ми мусимо передовсім ждати на діла. З уваги на надзвичайні низькі властивості жадані, щоб правительством центральне поручило нам. Божинському енергійніше взяти ся, до підчинених йому органів та, щоб увилізло його від впливу таких деморалізуючих індивідуів як бувший голова комітету для розбоїв виборчих Тоді Ценський.

З поваженням Д-р Кирило Трильовський.

З парламентарних комісій.

На вчорашньому засіданні промислової комісії прийнято умову з німецькою державою в справі законної охорони промислової власності.

Зелізна комісія прийняла вчора проект закону про продовження правосильності постанов про локальні залізничні; на референта цієї справи для повної палати визначено посла Сильвестра та поручено йому предложити наглядне висновок в сій справі.

Економічні комісії ведуть дебати над змінами й доповненнями промислової організації; висновок пос. Лукашевича в справі піднесення господарки на карпатських полонинах передано до реферату послов Бавінгерів.

Збирайте жертви на ювілейний дар для товариства „Просвіта“! Вписуйтеся громадсько в членів товариства!

„Ukrainische Rundschau“ в 1908 р.

Грудневий зшит „Ukrainische Rundschau“ знаходить ся вже в руках читачів, отже тепер як-раз відповідна хвиля сказати кілька слів про цілий річний зшит журналу, а також про сам журнал взагалі.

Хто спільно з розвитком зсього нашого видавництва, мусить заважати в ній що-раз більший поступ, — поява тим відірваніша, коли взяти на увагу обставини, серед яких приходило ся цьому журналу розвивати ся.

Річ левия, що кождя новозаснована часопись стрічає з початку ріжні перепони, та наш загально-літературний орган, що із „Ruthenische Revue“ переміняв ся на „Ukrainische Rundschau“ заховав мабуть найприкрийші спомини з перших хвилювань свого існування. Говорю се як один з перших його співробітників, як редакційний товариш лок. Сембратовича. І коли згадаю, що саме ті труднощі дали останній і рішучий удар його підірваному здоров'ю, то хотіла би я отсим зложити скромну п'явтку на могилі чоловіка, що в дві години по вибуху крові потрапивши в перевантажену трудну й томлячу коректуру, щоб тільки число прийшло на час до рук передплатників.

Одною з головних труднощів, з якими бореть ся наш німецький орган, була все недостатня співробітників з українських літературних кіл. Отже в сій справі бачимо рішучу зміну на ліпше, що треба похвалити теперішній редакції за велику заслугу. Нині „Ukrainische Rundschau“ зачисляє в ряди своїх співробітників побіч визначних загальнолітературних публіцистів також чимало наших публіцистичних і фахових сил і треба сподівати ся в сій напрямі що-раз більшого поступу, як се й повинно бути при видавництві, що заступає інтереси цілого народу перед форум культурного світа. Ось спис співробітників, яких статі переплітають ся взаємно скрізь всі числа: д-р Володимир Бачинський, посол Вячеслав Будзиновський, проф. Фадін Вояк, лок. М. Дмитрієв, історик В. Домашівський, Дм. Дорошенко (останні чотири з рос. України), д-р М. Кордуба, д-р З. Кузель, М. Мовчанський, пос. Остапчук, Кость Паньківський, В. Руденський (превд. одного історика) д-р Ст. Томашівський і ин.

Побіч праць названих письменників та публіцистів стрічаємо ще ім'я лок. проф. В. Антоновича, з якого творів подано декілька перекладів (статя про роман Сенкевича „Ogniem i mieczem“, статя „Три національні типи“, друкована спершу в „Правді“ і вийшло з його споминів) дві новелі В. Стефаніка в гарнім перекладі проф. Роздольського, одну новелю Коцюбинського і одну Стороженка в перекладі пані Будз, П. доволі вдатні переклади українських народних пісень вийшли статі чужих політиків і письменників, як статі знавця галицьких справ і приятеля України Ріхарда Ле Манда з Дрезни, пос. Е. Пернерсторфера, адвоката д-ра Роде, публіцистів Ріхарда Шармаца, Л. Бруннера і Др. Келіша. Всі нинішні статі змісту політичного і загально актуального, огляди громадського життя і ин. походять від редакції. Отсей хоч невеличкий та добірний ряд так наших як і чужинських імен говорить дуже багато. З него бачимо, що редакція зуміла побороти всі перепони і згуртувати що найкращі сили в борбі за українську справу, ставлячи видавництво на висоті його задаті.

Щоби переконатися в сій, що се не пусті слова, вистане порівняти „Ukrainische Rundschau“ із її конкуренткою „Polnische Post“. Тут кождому впаде в око, що „U. R.“ ріжнить ся від „P. P.“ не тільки інтереснішим, ріжнороднішим та соліднішим змістом, але так само поважним та річевим трактуванням хочби найдрязливішої справи, в противність до деукураторсько-калімуниторського способу трактування укр. справ в „Polnische Post“.

Коли при тім візьмемо на увагу ще мінімальні средства, якими розпоряджує видавництво, а також віденський ґрунт, що степену передовсім матеріальні вимоги, то можемо сміливо поставити „U. R.“ побіч „Oesterliche Revue“, „Ungarische Rundschau“, „Revue Hongroise“ та інших подібних видавництв, які, що правда, оперуючи великими капіталами, можуть імпонувати ще й обом.

Вже зверхній вигляд „Ukrainische Rundschau“ представляє ся дуже симпатично: вигідний формат, гарний папір, чепурні окладники і врешті замість вішети — карта України — помил дійсно знаменитий. — Пригадую собі, що свого часу професор лясського університету Гассе раз-у-раз доряджував лок. Сембратовичеві видати доконче карту України і то в найбільшій об'ємі, беручи на себе її розширення в інтелігентних кіл лок. Німеччини. Згадаючи про се, хочу подати один примір більше того загального заінтересування нашою справою у людей цілком чужих і від звичайної злоти дая далеко стоячих. Одначе доперва в сій році змогла редакція „U. R.“ видати другим на клядом карту України, вилану спершу в Парижі п. Федорчуком при підмозі д-ра Шмідгельського; відбитка цієї карти в мініатурі прикрашає кожде число часопису.

Переходячи до короткої характеристики змісту „U. R.“ в 1908 р., заміню передовсім ріжнородність та приготовлене статей до актуальних питань дня. Для приміру згадаю про два такі важні моменти, як убиство намісника Поточного і пражський всеславянський з'їзд. Що-до першого, то на мою думку редакція виявляла ся зі своєю трудною задачею дуже добре. Редакція „U. R.“ приходить ся зазначити недвозначно становище української суспільності до сєї трагічної події, щоби спростувати ствердження австрійської преси, що полєкули не відігравало становищу українців, навіть подув мабуть тут не доходить; адець ся, що й сонце не продає ся, бо високі будівлі так окупили ся, що ледво де-неде виділіли лише скривочок неба. Часто вони полєкули з обою обростали мохом луками, містками, аркадами, склепеленими мурованими дахами, що цілу тоту частину міста збирають густою сіткою до купи.

А заулики тут місяцями такі вузкі, темні покурі, прямо страшні, що нинді як мене огортає ця закуртаних ся і непроходимі, адець ся, лабратити, аумію вийти з них на вільну простору, чи може де на німім подвір'ю загубити ся моя дорога.

Але на обріданих поплісних етиках раз-у-раз видіють назви ріжних улиць та площ та переконують мене, що сї карнавару улиць справді до загального ужитку призначені.

На силу поборюючи мій лок, тону даліше у темрявах старожитних майже не відхитає тим немов сплісненим від старих мурів воздухом.

А однак — тут гомонить життя.

Вігачу граються малі діти, зхат чуті гуркіт машин, дзвонять під молотком бляхи. Мури обвішані густо шпурями вишховаючої білизни. Люди мов тіня снують ся тих то тут, то там; з закривавеного з повиваними швами виконця або з лясних чорною бляхою покривих дверей виглядають цікаво людські очі; чуті голоси розмови.

Врешті улочки ширшають. Вже й маленька площа немов розсунула тісні мури; вже й луденні склепачі заповідають поближе ринку. З шпину, заїдки заковити в околу сильним вином запахом, іза дверей, заслонених легкого полотняною занавіскою чуті гарний мужеський тенор, що при аккомпаніменті мандоліни з незвичайним патосом і завзятым співом якусь італійську пісню. У корчмі як би крім нього нікого більше не було. Аж по скінченню пісні, коли останні акорди піжнього інструменту прогомніли, бура олієвія й голосні признаки виявляють присутність гостей.

От ще кілька крутих зворотів, і я вже на знаменитій улиці, а з неї прямо в сам центр павського Сан-Рема. Тут ані світла, багаті вставці; тут гроші, доволена. Що тут ког обходить, що за другим, третім муром йде звичайне буденне життя серед трудів та недостатків? Богачі, що тут з'їхались, може про се й не знають, що бачують видами старого міста, зображеннями на картках та образах оригінально, барвно кольорованих.

А хоті би і знали?...

Дуже пожиточний святочний дарунок є:

АЛЬМАНАХ „СІЧ“

пам'яткова книжка, видана в 40-літню річницю заснована академічного товариства „СІЧ“ у Відні. (ХІІ 538 стор. вел. 8°, з 12 портретами і нотним додатком.) Ціна книжки: 8 К за брошурований, 9 К за оправний, а 10 К за дуже гарно оправний примірник. Набути можна в Книгарні Наук. Тов. ім. Шевченка, Львів, Театральна, Львів, Театральна 1. Там також можна купувати відбитки з важливіших статей поміщених в „Альманаху“, а іменню:

Д-р Борне: Життя 50 с. — Брашайко: Деякі сніг за угорсько-руські життя 30 с. — Заричко: Кров і її значення (в історії) 40 с. — Д-р Зіланський: Депо в фонетичній уг. говорі 60 с. — Д-р Зобков: Праве відносини студентів до університетських властей 30 с. — Історичний огляд життя в українських студентських організаціях 2 К. — Д-р Коляк: На прелюді до життя 30 с. — Д-р Кузель: Наші сілські оповідчі 15 с. — Д-р Кузель: Історія віденської „Січі“ 60 с. — Д-р Людевич: День і ніч пахуть сніги (ноти) 60 с. — Д-р Мариско: Питаня Уні Русинів з Римом і К. — Паньківський: Кооперация і ідеа, задача і значення 15 с. — Д-р Раковський: Історія і приріччя науки 40 с. — Чайківський: Розвиток чисельних систем в історії людської культури 60 с. (1825—1—3)

в борбі за свою красшу будучність. Не треба ж і там зрікати ся свого оружя, тільки треба його що-раз більше удішати!

Можна сміливо сказати, що в сій справі редактор „Ukrainische Rundschau“ робить усе можливе, — тепер на нашу суспільність черга підпирати його заходи, щоб „Ukrainische Rundschau“ справді була як найліпшим оружям в боротьбі за наші національні права!

М. Кічура.

Державна рада.

(Засідане парламенту із 17 с. м.)

На вчорашньому засіданні перший забрав слово през. міністр бар. Бінерт та відповідав на інтерпеляції п. Адлера і тов. та Кльофаца і тов. в справі заграничної ситуації і бойкоти в Туреччині. Президент міністрів заявив на основі інформацій, одержаних від міністра заграничних справ, що правительство не має причини уважати європейську ситуацію занепокоючою. Ріжниця не є така велика, аби не мож було їх вирішати дорогою дипломатичних переговорів. Про небезпеку війни на Балкані можна говорити лише о стільки, о скільки Сербія і Чорногора поробили які заборядження, що викликали теж деяку зміну в мирям, і вижидуючим становищі Австро-Угорщини. Військові заборядження т. є. побільшене залог у нас на границі є дуже незначні та мають цілю лише охорону границі з виключенням всякого зацінного характеру.

Що-до сучасної ситуації бойкотного руху, то президент міністрів замітив, що сей рух не зменшив ся. Правительство аважало одвітним вислати ноту до Порти, в якій поклало ся на торговельний доготор із 1862 р. і домогало ся, щоби Порта ужила всіх средств, щоби уможливити виланування товарів з австрійських й угорських кораблів. В сій ноті підчеркнуто, що Туреччина буде відвічальною за шкоди, наколи би не хотіла прилучити ся до усунення бойкоту. Турецьке правительство зложило заяву, згідну з нашим становищем і тому в принципі прийшло до порозуміння з Туреччиною. Дятого повновено перервані переговори в справі анексії і австр. угорський амбасадор в Царгороді дістав відповідні інструкції. Є надія, що порозуміння з Туреччиною на політичній політкінити ся успішно і причинити ся до усунення торговельних трудностей завдяки постійним заходам міністерства заграничних справ.

Відтак відповідав прем'єр на інтерпеляцію пос. Пернерсторфера в справі виборчої реформи на Угорщині. Вказав на те, що Австрія стоїть на тім становищі, що не має мішати ся до внутрішніх справ Угорщини, і так само відперла би всякі проби угорського правительства, який хотіло вплинути на справу виборчої реформи в Австрії.

Далше говорив бесідник про анексію Босни і Герцеговини. Вказав на царський манфест і на виводи бар. Еренталя в делегациях. Д. анексії було правительство змушене політично, а міжнародно управлене. Впрічм вже від 1878 р. не було сумніву, що Австрія, послідаючи ф. ктично окуповані краї, хочє колись упорядкувати їх правно-державні відносини до монархії. Анексію мусило зверхити правительство з огляду на заведення конституції в Туреччині. Інакше годі було надати конституцію в Босні і Герцеговині. В Сербії і Чорногорі мали фантастичні мрії, що Австро-Угорщина відступити незаборою окуповані краї, щоби сповнили ся велико-сербські ідеї. І се причинило ся теж до прискорення анексії. Відступаючи Санджак, дала Австрія доказ, що не має зовсім заціпних планів та бажає, щоби відносини з Туреччиною знов як найкраще поліпшили ся. Хибною була гадка, наче би ми хотіли позискати якусь користь на кошт нового турецького правительства. Протино хочемо зичинистію показати, що бажаємо оставати в як найлучших відносинах з конституційною Туреччиною. Але ся хибна гадка викликала бойкот, о чім я вже нині говорив. Австрія не звертає уваги на підбурюючий тон заграничної преси, а бажає, щоби збирала ся конференція, котору уважає найлучшим способом позатоди теперішного політичного напруження в Європі. Австро-Угорщина висказала своє становище до конференції, а тільки Туреччина ще доси не заявила ся в сій справі. Правительство займеть ся енергійно виланенням проекту конституції для Босни і Герцеговини.

Слово о полку Кльофаца.

Переходячи до бесід пос. Кльофаца, замітив бар. Бінерт, що слухачі були певно судувані його спокійним і розумним тоном, в яким він не звик говорити. Се мене дуже радує, що можу на багаті виводи пос. Кльофаца згодити ся, а з о. кремена на сей, що в Австрії не можна правити ані проти Німців ані проти Славян. Се твердження доповнює те заміткою, що кождий політик, свідомий своєї відвічальності повинен відверти проби зробити шкоду другій народності. Не потребує збичати твердження, що Чехам в Австрії не добре дієт ся, бо сьому перечить гарний культурний і економічний розвиток чеського народу в Австрії.

Далше говорив бесідник про правно-державні відносини Босни до монархії. Сї відносини ще будуть вияснені, але нині вже можна сказати, що Австрія має що найменше ті самі права до Босни як Угорщина. Про се свідчить багато жертв в людях і жертви матеріальні, які понесла Австрія; впрічм пова Австрії виходить з берлінського трактату. Бесідник покінується на закон з 1880. р., з которого виходить, що всякі зміни в окупованих краях можна довершати лише за згодою австрійського законодавства. Отже правний титул Австрії до Босни не підлягає сумнівові. Що-до ріжниць між австрійським а угорським текстом пролошення, то зна зовсім не пересуджує правних претензій о. бих держав до сих провінцій. Бесідник застерігає собі подібне обговорення сєї справи підчас нарад в комісії.

Закіснучу нинішні виводи, хочу ще раз коротко зняти ся політичною стороною справи анексії.

1830 3-10

і жидівська молодіж не вважає своїм обов'язком записувати на науку чужої мови. Але ось є гімназії, де нема руської молодіж або є її дуже мало. Маю на думці польські гімназії там, де є й руська гімназія. В одній з таких гімназій (в польській гімназії в Коломиї) я вчу руської мови вже четвертий рік (1902—1904 і сього року). Розуміється, вчу майже самих Поляків і Жидів і міг за цих 4 роки помітити не одне. Сими своїми спостереженнями я поділюся з читачами, а своїх Вл. товаришів прошу еwentуально спростувати або доповнювати мої замітки своїми спостереженнями і причинити ся хоч частини до здійснення гарної справи: дати змогу ученикам-Полякам пізнати нашу мову й літературу, аби відтак у життю як наші співгромадяни уміли нас і наш наріз шанувати!

Коли при огляді науки польської мови в руських гімназіях я поставив на перше місце розклад наукового матеріалу на I.—VIII. кл., то тут як на першу причину лиха вказу на розложене науки руської мови тільки на 4 роки, на IV.—VII. класи. Ученики не мають нагоди в тих гімназіях учинити ся в перших трьох роках (I.—III. кл.) руської мови. За тих три роки Поляків і Жидів забудуть те, чого навчили ся в народній школі, а Русини за тих три роки навчатися дивитися на свою рідну мову як на щось менше-вартісне, коли можна того предмету аж три роки не вчитися! (Адже французького вчать уже від III. кл.) В IV. класі записи ся ціла маса (кількадесят не раз із кількох відділів) Поляків і Жидів, а між ними кількох Русинів. Чи ви можете собі уявити рай того вчителя, коли він скаже всім їм перечитати якийсь уступ? Той з Кракова — цілком не вміє читати ні писати (купувати буквар!), той забув, того ніщо не навчили, а два-три читають добре. Учи тепер той нерівномірний матеріал, ту збірничину, що приходить на руське бавити ся; учи II. читати, писати, говорити поправдо, наголосувати відповідно слова! Відбути теку одну годину в IV. класі — дур голова бересть ся! Чоловік сам тратить певність себе. Нераз мені (що вмію чейже добре по руськи) доводило ся надумуватися, як поправити наголос, чи яке слово, коли наслухав ся такої безобразної бесіди тих учеників.

Перебій до V. класу. Тут уже ученики повинні бути трохи підготовлені (о скільки за рік по 2 год. тижнево можна таку нерівномірну масу підготувати!). Але тут зразок доводить ся боротися з другим якимсь, а є ним шкільний підручник. Краєва рада шкільна призначила для чотирьохрічного курсу науки руської мови і літератури книжку О. Барвінського „Вибір з української літератури для учительських семінарій“. Є тут три відділи: I. староруське письменство, II. устна словесність, III. найновіша доба від Котляревського до На В. кл. призначений I. еwent. ще й II. відділ; на VI. кл. II. і з III. до Шевченка включно, на VII. кл. від Шевченка. Кожен відділ попереджає огляд історії письменства 68 стр., 12 стр. і 50 стр.

Треба поперед усього тямити, що маю діло з учениками, котрі або нічого або дуже мало вміють по руськи. Я маю вчити їх говорити! Тож по перше візирі мусять бути писані гарною мовою, по друге мусять бути інтересні. Значим від інтересного змісту. Мотрополита Іларіона похвала ки. Володимир, З життя Бориса і Гліба, З псаломника ігумена Давида, Про князів, бояр і людей і т. д. Річ, що для нас мають дуже велику вартість, які ми читаємо залюбки, одушевляємо ся ними, але якими рішучо не можемо одушевити учеників Поляків. Уч. V. класу, як також не можемо одушевити учеників Жидів апокрифічним твором „Ходжене Богородиці по мукам“, де читають: „І промовила Богородиця: Видилю, не молю ся за невірних Жидів, але для Христіяна молю Твого милосердія!“ Признаю ся, що при читанні цих слів мені лише паленіло, коли я бачив злобні усмішки пів класу Жидів. Я навіть не пробував пояснювати, тільки старав ся повести так лекцію, аби сього уступу не оповідали.

Колиж зовсім далі приходить інтересніший уступ козацьких літописей, уступ, які читалось би залюбки з учениками Поляками, насуває ся друга трудність. Сі виїмки літописей подані у виборі тою мовою, якою були писані. І знов: для учин. семінарії се дуже інтересне і дає нагоду говорити про розвиток мови; для учеників Поляків (бо для таких є призначений чотирьохлітній курс) сі уступи з огляду на мову не тільки не інтересні, але й шкідливі. Тут чоловік бореть ся з варваризми мови Поляків, уважає на кожне слово, просте й його, а тут дістає візирі крайню поганю мови (на пр. моглим, певной, всі тоє при знають ми, іж єсть не добит, тин, коним, набивал нужних слові вещей, мовил, рекл, мовей і т. д.). І як тут радити собі? Я в оповіданню просту польонізм; ученик в читанні має їх тисячі! В до бавку ученики починають жартувати собі на тему тої мови, і, аби не доводити до скандалу опус каю цілу найцікавішу част староруського письменства і йду далі!

Так само тяжко вибрати з вибору творів устної словесності з вище згаданої книжки. З найкрасшої частини нашої устної словесності, історичних дум, є тут всього на всього чотири: Дума про сестру і брата, про Маруся Богуславку, про бурю на Чорному морі і пісня про руйно ване Січ. Сего рішучо за мало. А з другої сторони є тут багато річ, що не конче налядають ся до науки руської мови.

Ще оден уступ є в сім виборі літератури, котрого не може проминути мовчик. Отсе виїмка з Квітчини Марусі. Авторами підручника хотіло о те, аби познайомили учеників з етнографічною манерою Квітки або дати їм опис сватання і похоронів. І для учеників учин. семінарії цілком в часті освяснене. Але як далека вона для учеників Поляків у гімназії! На кожній сторінці писані Квіткі тьма-тьмуща спеціальних технічних слів, не все знаваних галицьким Русинам, не то Полякам. І мороч тут голову Полякам словами, котрих вони ніколи в життю не будуть чути. Вони просто з відразою читають сі виїмки, і доходить ся виїмки до противних вислідів, як бажало ся.

А тепер остаточно вражіння про руську літературу у ученика Поляка після чотирьохрічної науки? Вистарить виписати всіх авторів нового руського письменства, з якими знайомить ся той Поляк (не говорю вже про якісь і скільки-небудь читаних творів): Котляревський, Квітка, Шашкевич,

Шевченко, Куліш, Вовчок, Федькович, Кониський, Руданський, Нечуй, Волод. Барвінський, Грінченко. Не вже ціла се ваша література? Не мовлю вже про скількість, але якість її! Яка вона млява, яка безбарвна!

Рішучо за мало знання руської літератури Полякова на дорогу цілого знання!

Та в часі тої кількості практики я упримав ученикам науку лектурою. Найбільше читало ся Марка Вовчка і Шевченка. І вислід був чудовий! Яке зацікавлені! Яке живе оповіданне, характеристики, дискусія. Нудна для учеників година перемінляла ся в приємну науку. Тож уявляю собі, якою цікавою можна би зробити науку руської мови для учеників-Поляків, коли б їм дати в руки інтересний, спеціальний для них зладжений підручник. По кількі найцікавішій і найхарактеристичнішій творів кожного автора, як найкоротша життєпис і характеристика на основі тих перчитаних творів, як найкоротший і цікаво написаний огляд поодиноких груп письменників, розкинений по цілій книжці, аби не треба в ертати до него, тільки аби що-раз по ступати наперед. А поперед усього твори і твори і твори, — як найбільше писані! І в додатку такий вибір з літератури для Поляків мусить довести письменство аж до останних днів. Ціліх їх науки не та, що у Русинів. Їм не ходять о науку історії нашої літератури, тільки о практичне вивчене нашої мови. Ми повинні подбати, аби при тій нагоді познайомили їх з усім красним з нашого письменства. Багато з тих одиниць і в руки не возьме нашої книжки в життю. Хайбаж для них має кінчитися наша література з Федьковичем, Руданським, Волод. Барвінським?

Доки польська молодіж не дістане в руки такого підручника, доти наука в чотирох роках буде доволі проблематичної вартості.

Згадати би нарішті про інші ще хибні науки руської мови в польських середніх школах. Посади учителів сего предмету необсаджувати; учать його учителі неекваліфіковані, нераз москвофіли, просто погорду викликають у учеників до науки руської мови; бібліотеки обміжнані, заповнені старими книжками. А вже найбільше відстає Поляків від науки руської мови те, що на сю науку визначується з засади по полудневій годині. Коли ученик в руській гімназії має науку польської мови рано, то він записує ся на неї рано, бо відпадає одна найважливіша перепона: ходити пополудни до школи. А тут Поляк мусить ходити пополудни, коли хоче користати з науки руської мови. І се цілком зрозуміле, що багато з них вирікають ся тої приємності. Коли б у всіх гімназіях науки руської мови розміщено в ранніх годинах (I. і 5.) то й фреквенція учеників на науку сего предмету піднялась би.

В Коломиї.

Антін Крушельницький.

Державна рада.

(Засідане парламенту із 18 с. м.)

На засіданні в п'ятницю вела ся дільша дебата над

анексией

Босні і Герцеговини.

Пос. Морсей (хр. соц.) оправдував анексию як конечну задля великосербської пропаганди.

Пос. Глібовицький говорив проти анексії. Виступав проти того, аби монархія, що не може поладити у себе національних спорів, брала ся рішати балканський проблем. За границею набрали всюди переконання, що зроблено рішучий крок на шляху русько-німецького Договора. Анексія не одвічає нормам міжнародного права ані інтересам династії і народів заступлених в сій палаті. Дальше заявив ся бесідник за союзом з Францією, Росією й Англією і закінчив словами: Проч з Пруссією, проч з австрійським союзом! (З приводу сего промови замічає „Neue Freie Presse“, що після бесіди неопанславлятичного „младенця“ дивно виглядає признає патріотичної марки москвофілів в краю та се попере, якого заживали вони за намістника (Потоцького).

По промові пос. Бахмана (нім. поступ.) замкнено дискусію і вибрано генеральних бесідників; контга пос. Дашинського і рго пос. д-ра Окуневського.

Пос. Дашинський і заявив на вступі, що бар. Еренталь поставив через анексию не лише Європу але й австрійські народи перед доконаним фактом, а парламент має вже йти сповити функцію прийняття імперського розпорядку. Ми свідомі сього, що та несподіванка є найприкрішою з усіх, які ми пережили за останніх 30 літ. Нині, коли мир від біди запевнений, підносять ся голоси, котрі навіть вихваляють бар. Ерентала. А недавно ми ще бояли ся війни! Затривожив нас бойкотний рух в Туреччині, що позбавив тисячі робітників заробітку; але се державі не в голові. Через анексию в теперішню пору зробила австрійська дипломатія злочинну дурницю. Чорногора позволяла собі на нечувані в історії речі против Австрії. Сербський королевич говорив про Австрію в безпристрасний спосіб. Все те проковтували наші горді дипломати! Вкінці все скінчило ся пониженням перед Росією, пониженням через те, що вчора заявив вже прем'єр бар. Бінерт, що Австрія рада їде на конференцію. Тепер бачимо, що нас чекає, як дальше вести-муть заграничну політику такі дипломати, як бар. Еренталь! Відтак обговорював бесідник справу конституції в Боснії і замітив, що сю конституцію треба виставити в краю під контролею публічної критики. Що до становища Австрії до Сербії і Румунії стверджує бесідник, що Австрія вела доси на Балкані зусітську політику, котра поділяла тамошні народи на 2 ворожі табори. Говорено навіть, що Австрія хотіла оголошенем анексії і самостійності Болгарії зашкелювати молодотурецький рух. Росія появила ся на Балкані в ролі освободительки, а нас уважають там ворогами, поліцями, що переслідують тамошнє населенє, віра і мову. В 1905 і 1906 р. находила ся Росія в найбільших клопотах, Австрія ж була в найлучшій позиції; але наша держава спала зимовим сном,

гр. Голуховський аж потовстів з браку руку. (Веселість). Дальше заявив бесідник, що анексія нічого не дала народам Австрії, а лише розширила прагматичну санкцію династії. Коли вже навіть бесідник кола польського побачив, що дипломатія без грошей, люди і довіря народів є нічим, то видно, що для сего дипломатії також і в Австрії вибила остання година! Бажамо иншої політики. В сих справах мусить рішати наша воля, бо ми є заступниками народів, котрі мусять давати на сю політику своє майно і свою кров. Дальше говорив бесідник про становище Австрії як посередньої держави між Сходом і Заходом. Відтак перейшов пос. Дашинський до внутрішньої політики Австрії; займав ся шансами коаліції, а вкінці згадав ще про неославізм. В братерстві Росії з Поляками не повірять польський народ. Жаден брат, навіть найгірший не трактує так свого брата як Росія польський народ. Росія виглядає як величезна язвця і зовсім не є осідком волі і братерства. Славяни не потребує неославізму. В Австрії відіграє неославізм хіба сю роль, що відіграє новою вазовою старий панславізм. Через те, що не маємо конституційної спромоги приміняти свою політику, через те, що делегації не є парламентом, але карикатурою парламенту, та що не хочемо брати на себе відповідальности за сей крок держави, голосувати-мемо проти наглости і проти першого читання. (Оплески).

Генеральний бесідник рго пос. д-р Окуневський

заявив, що його сторонництво мусило би голосувати хіба проти анексії, коли хотіло би вести в сю пору політику чувств. Ціла минулисть — говорив бесідник, — цілий спосіб поведєння центрального правительства з руським народом вели би відказати признаючи всім державним поєдложеням. А вже ніхто инший, лиш австрійське правительство видало нас на пожертв відічному ворогові, а недавно ми знов пересвідчили ся, що провідники польського сторонництва, хоч мід тече ім з уст і хоч привіпційально признають нам деякі уступки, замочили руки в подіях у Львові, щоби забрати нам і се minimum, котре посилаємо. Правительство само не знає, як має покерувати державою; воно не розуміє, що лише в вдоволені народів, отже в їх автономії лежить будучність Австрії. Але під сю пору ми не гадаємо йти за чувством. По зрілій розвазі прийшли ми в клубі до переконання, що тут ходить о велику історичну справу для монархії та для нашого народа, і отсе даємо голос розвазі а не чувству; власне з тих самих причин, ізза яких попередній бесідник рішив ся голосувати проти анексії, ми заявляємо ся за нею.

Треба взяти під увагу настрої в палаті. Слава Богу, не говорять ся остаточно ані про судових ад'юнктів ані про дієтарів, лише про високі прєблєми європейської політики. Щасливою подією треба назвати, що завдяки законови про адміністрацію Босні і Герцеговини з 1880 р. дістав ся сей відомок заграничної політики перед форум сїєї палати.

В останніх 3 днях станув парламент на такій висоті, що формально годі було його пізнати. Нейхай же се буде договором на будуче; як хочемо заняти ся заграничною політикою, то не занебуймо нагоди до переведєня дебатів над сим предметом в комісії. Дальшою важною причиною, задля якої руський клуб голосує-мє за наглядністю обговорювання внесенє, лежить в сїм, що при нагоді дебат в комісії покажесть ся безперечна конечність зіврати австрійськомо правительство з системою податливости супроти угорських домагань, бо як так дальше піде, то може ще колись дійти до того, що нашими грішми оплачувана армія вирушить на Відень.

За анексію голосувати-муть Русини і дльтого, що ніякий инший нарід не є так близько повсющений з народами Босні і Герцеговини, як саме Русини. Русини найбільшій сим народам під релігійним і літературним зглядом, дльтого радо попруть домаганя Сербів, щоби одержати як найвідповіднішу конституцію. (Оплески).

Слудали фактичні спростування. Пос. Крамарж (молодоцех) „простуючи фактично“, збивав виводи пос. Дашинського про неославізм. Неославізм не відіграє панславизму. Бесідник не сподіває ся, щоби поборник волі так говорив про волю і братерство, які є власне ідеалами неославізму. Вкінці збивав бесідник слова пос. Дашинського, наче би він був збанкрутованим політиком неославізму.

Пос. Дашинський, „відповідаючи фактично“, заявив, що не говорив про ідеали неославізму. Він говорив про найбільшу славянську державу, про Росію. Не неославізм в Росії є найлучшим синиєм, найлучшій сини Росії сидять по тюрмах і в Сибірі, а вони-ж не симпатизують з неославізмом; та пос. Крамарж із Глібовицьким підчас своєї мисії зловив наперед візиту през. міністрів Століпін. Говорачи про скрахованих політиків має бесідник на увазі коло польське, а не пос. Крамаржа.

Ще раз „простуючи фактично“, сказав пос. Крамарж, що в добре вихованім європейським світї прийнято, що складаєть ся візиту в чужій місті наперед офіційальним личностям. Бесідник не уникав през. міністрів Століпін а, бо знає його личю як чесного мужа, хоч инших переконан.

По кінцевих виводах внескодавців прийнято наглядність внесенє посл. Ліхтенштайна про анексию Босні і Герцеговини, а відкинено внесенє соц.-демократів в сій справі.

В мериторичній дебаті говорив проти анексії пос. Марков. Говорив багато і о всім. Опісля відіслано предложенє про анексию і дотичні внесенє до окремої комісії, зложеної з 52 членів, до якої ввійшло 3 Русинів: пос. Василько, Окуневський і Романчук.

З берга прийшло під дебат внесенє посл. Зільберера в справі закона про упнововласненє правительствам до заключєня торговельно-політичних договорів.

Пос. Зільберер мотивував своє внесе-

нє, зміненє о стільки, що обмежуєть ся лише до договорів, які вже мають обов'язуючу силу.

Пос. Дам поборовав наглядність зі становища аграріїв.

На сїм перервано наради.

(Засіданє з 19 с. м.)

На суботнішнім засіданню палати послів у дальшій дискусії над упнововласнюючим законом забрав голос президент кабінету бар. Бінерт

та показав на те, що уповажненє не має на меті продовженє торговельних заговорів; ходить тільки о те, щоби там, де нема договорів, змінити той стан або заспокоїти конечні домаганя держав. З уваги на вороже становище аграрних послів правительство рішилось обмежити уповажненє до трох місяців. Правительство звертає ся до палати, щоби не відмовила йому бодей тої найменшої міри повновласти. Вимагає сього само задокументованє міжнародної куртоазії.

На сїм

дискусією замкнено.

По промові п. Гломбінського, як генерального бесідника „рго“ та по фактичних спростуваннях палата в іменнім голосуванні 282 голосами проти 139 прийняла торговельно-промисловий уповажнюючий закон у дрігмі і третім читанню, — значить, ледво одним голосом понад потрібну кваліфіковану більшість!

Потім палата відіслала проєкт закона про соціальне забезпеченє

до соціальної комісії з 52 членів без першого читання. В склад тої комісії з руських послів увійшли пп. Олесницький і Бачинський.

Потім полагоджено ряд запомогових справ. В дискусії забрав голос

п. Василько,

котрий звернув увагу на великі елементарні нещастя, котрі навістили східну Галичину й Буковину, та жалкував ся, що правительство не дало пошкодованим відповідної підмоги. Дотеперішня акція правительства, се капля в морі. Далі жалкував ся, що відписи податкові переводять ся з нечуваною строгістю. Селянство стоїть перед голодом; плеканє зудоби наразене на велику небезпечу. Бесідник збивав правительство, щоби поспішило з видатною підмогою.

Вкінці бесідник заявив, що більшість руського клубу не голосувала за упнововажнюючим законом тому, щоби запротестувати проти сього, що правительство нічого не робить для хлопів.

На тім дискусію замкнено. По полагоджено справі запомог президент зложив звичайні бажання сьвятоці й новорічні та замкнув засіданє, а палата розпочала сьвяточні ферії.

Пос. Олесницький і поставив внесенє на основанє руської гірничої школи в східній Галичині.

Заграничний огляд.

Століпін в ролі захитника низших верств.

Підчас спеціальної дискусії над 2-ою статтею аграрного закона з дня 9-ого падолиста, яка прибрала незвичайно напружений тон через те, що в сій справі змагають ся прихильники й противники особистого а згл. родинного володіння, виступив на поратунк комісійному предложенію і сам прем'єр П. Століпін.

Виступ свій мотивував він принципіальною вагою порушеного питання, бо ходить тут о те, щоби весь закон з 9-ого падолиста був перенятий одною провідною думкою. Головна задача сього закона є та, щоби уділити селянам свободи праці, збогачування й розпоряджування своєю власністю в тих околицях Росії, де „община“ як примусовий союз шкідить особистій самодільності селян. Через установленє особисті власности уможливить ся селянам послугувати ся засобом його розуму й волі. Селянин стане тоді ковалем свого щастя в повнім значінні того слова. Правда, ні держава, ні закон не може його забезпечити від деякого ризика, від можности втрати тої власности. Алеж задачою держави не є забезпечувати власність поодиноких осіб, але певної групи, що працює на рілі; обмеження можна примінявати не до власности але до ґрунту, яким він володіє. Обмеження такі закон наш знає, бо надільної землі не можна продати за ґотівку та не можна її дати деінде під застав як в „крестьянським банку“. Після виказання великої шкідливости, для селянської маси через зберіганє родинної земельної власности, яка незвичайно підкопалаб її спроможність кредитувати та віру в крашу будучину — замітив Століпін, що годі робити богачези перепони в збогачуванню лише задля того, щоби його вбожеством діляли ся бідні. Задля вишкочених slučajів марштратників і літків годі редагувати загальний закон, а треба рашше для сих вишкочених случаев установити виїмкові закони. Колиж пишемо закони для цілої країни, то треба мати на оці розумних і сильних а не пняних і слабих. Був момент, в яким була захитана віра в будучність Росії, в цярї і в російського хлібороба. І в отсій хвилі, коли не було часу хитати ся, але ділати, виступило правительство з законом з дня 9. падолиста 1906 р. на основі 87 ої статї, кладучи ставку не на убогих і пняних але на сильних та кріпких За короткий час маємо вже пів мільона хазяїнів, що зняли більше чим 3,200,000 десятин землі. Годі вивішувати прапори мнимой свободи тільки на верхах забуваючи на низи, де нас жде важка робота. Не забуваймо, що нашим обов'язком є освободити народ від убожества, незнання й безправства.

О скількиж для перебутову Росії та єї міцних монархічних основ потрібний особистий власник, на стільки є він перепонию для розвитку революційного руху. Се видко з дебат останнього з'їзду соціалістів революціонерів в Лондоні, на яким вказувано на те, що правительство через енергичне заводжуване особисті власности та хуторного хазяїства розколює селянську масу та наносить велику шкоду революційному рухові а через те поручувано членам партії бороти ся зі всімакими індивідуальними нахилами.

Годі йти до бзю, одягнувши всіх войовників в панцирі або зашептавши їх від раи. Не можна

Дуже пожиточний сьвяточний дарунок є:

АЛЬМАНАХ „СІЧ“

пмятковка книжка, видана в 40-літню річницю заснованя акадмічного товариства „Січ“ у Відні. (XII 538 стор. вел. 8°, з 12 портретами і нотним додатком.)

Ціна книжки: 8 К за брошурований, 9 К за оправний, а 10 К за дуже гарно оправний примірник. Набути можна в Книгарні наук. Тов. ім. Шевченка, Львів, Театральна, Львів, Театральна 1. Там також можна купувати відбитки з важливіших статей поміщених в „Альманаху“, а іменно:

Др. Борис: Житє 50 с. — Бражайко: Де-якіє сів за угорськє-русськє житє 30 с. — Заричко: Кров і її значінє (а ілюстр.) 40 с. — Др. Зітницький: Де-яко з фонетичн угр. говорів 80 с. — Др. Зобков: Правне відношенє студентів до університетських властей 30 с. —

Історичний огляд житя в українських студентських організаціях 2 К. — Др. Копаць: На переломі двох віків 30 с. — Др. Кузав: Наші сілські оповіданія 15 с. — Др. Кузав: Історія віденської „Січі“ 60 с. — Др. Людкевич: День і ніч падуть сніги (ноти)

60 с. — Др. Мариско: Питанє „Угрі Русинів з Римом і К.“ — Паньковський: Кооператив, її ідеї, задачі а значінє 15 с. — Др. Раковський: Історія а природничі науки 40 с. — Чайківський: Розвій чисельних системів в історії людської культури 60 с. (1895 і—3)

НА СЬВЯТА!

НА СЬВЯТА!

Виходить у Львові щодня (крім неділі і свят) о 5-й годині по полудні.

Переплату і ієрархії приймають у Львові: Адміністрація „Діло“, Ринок ч. 10. Бюро газет: А. Олександровича ч. 9; К. Бухарта ч. 10; Карла Людвіка ч. 28. — У Відні: М. Дукса, І. Воллселе 9, Р. А. Нейхтер, Nibelungengasse 4; Н. Шахле І. Воллселе 11; Хаасенштейн & Vogler, Action Gesellschaft, Kärnthnerstrasse 1. 18. У ФРАНКУРТУ І ГАМБУРГІ: М. Хаасенштейн & Vogler.

Рекламу, Адміністрація і Експедиція Ринку ч. 10. — Рукописи звертають сюди на поштових записках. — Рекламу не печатають ніколи ніколи.

ДІЛО

Число телефону 361.

Передплата на „ДІЛО“

в Австрії: за кварталом: на місяць 12 к. на рік 36 к. за кордоном: на місяць 16 к. на рік 48 к. У Львові (без поштової пересилки): на місяць 12 к. на рік 36 к. на чужбину: на місяць 14 к. на рік 42 к. Поштове число комісії у Львові 10 с., на провінції 12 с. Оголошення виймають за по 30 с. на одну стрічку ієрархії або за 40 с. на одну стрічку ієрархії. — Поштові і інші витрати згодомі чиняться за не 20 с. на стрічку.

Передплата і підписка на ієрархії виймають за не 20 с. на стрічку.

Відгуки університетської демонстрації.

Висновок сенату. — Коментарі. — Сui bono? — „Низша“ і „висша“ культура. — Паралелі.

Академічний сенат львівського університету у відповідь на демонстрацію проти намісника Божинського і газетну дискусію з того приводу оголошує офіційне пояснене співпраці з українськими катедрами. Як і слід сенатові „polskiej wyrozumiałości“, се пояснене одержали тільки польські органи преси, з яких і перекладаємо його дослівно. Воно звучить:

„В осени 1907 р. заключено у Відні між правительством і клубом українських послів угоду, з існу також тогочасній президії польського кола.

Висловом тої угоди був протокол, якого точки 4-ту і 5-ту як такі, що відносять ся до справ університету, намісник бл. п. Андрий гр. Потоцький дня 7. грудня 1908 подав до відомо тодішньому ректорові львівського університету.

В 5-й точці правительством заявлено, що приступити до задоволення в львівському університеті звичайної катедри хемії раз м з інститутом і надзвичайної катедри римського права, обі з українською викладавкою мовою. Рівночасно правительством висловлено намір покликати на першу катедру радника двора д-ра Горбачевого з Праги, а на другу д-ра Зюбкова з Загребу, по змові відлітного семестра 1907/8 р. При тім правительством обіцяло, що коли-б отворена обох або одної з тих катедр або наміреного обладнання їх не можна було здійснити, то правительством дасть по змові відповідний еквівалент (würden thunlichst äquivalente Einrichtungen getroffen werden).

Таким чином академічний сенат і виділи знайшли ся супроти доконаного факту, а виділам остала тільки задача видати свою оцінку про наукову кваліфікацію названих кандидатів.

Зки же виділи висловили свій погляд, академічний сенат в меморіалі з дня 24. лютого 1908 зазначив своє принципіальне становище, згідне з декларацією професорів і доцентів з дня 2. марта 1907, і підніс з натиском, що правительством повинно пошанувати автономію виділів не тільки що до осіб, але також що до прання потреби самих катедр. При тім рішучим способом покликав ся на найвищий розпорядок з дня 27. цвітня 1879, в яким застержено польському урядову мову і на розпоряджене з дня 5 цвітня 1882 яким запроваджено польська мова викладава в нашій університеті.

Виділи права і філософії заявили ся проти утворення катедр пропонуванних правительством натомість звернули увагу правительству на свіжо тоді габілітованих українських доцентів цивільної процедури і географії як на таких, що — зрештою при збереженні звичайної дороги, ведучої до об'єкта катедр — могли би в своїм часі бути пропонувані виділа на професорів з тих предметів.

З тексту ухвали сенату, як також зі змісту меморіалу з 24. лютого 1908 і справоздань виділів виходить, що виділи згідно з академічним сенатом стоять при своїм праві заявляти ся як що до творення нових катедр, так і що-до часу представлення кандидатів, коли на підставі їх пільної праці признають се власним.

Академічний сенат, констатуючи габілітацію тих доцентів, ухвалив: „З огляду на корисну оцінку, видану збором професорів виділу права і політичних наук і виділу філософічного про свіжо габілітованих доцентів цивільної процедури і географії, а також з огляду на те, що при успішній праці сьох с-х доцентів можна сподівати ся представлення їх в звичайній речечі на назначених професорів, академічний сенат думає, що замість проктованих катедр загальної хемії і римського права можна буде в найближшій будучности сестемізувати дві інші катедри з українською викладавкою мовою, а саме катедру географії і катедру цивільної процедури“. Сю ухвалу предложено міністерству віроісповдань і просвіти разом зі справозданем виділів.

Те саме переконане висловив ректор в своїй реляції, яку переслав міністерству разом з ухвалою академічного сенату і справозданями виділів, звертаючи з натиском увагу на погляди виділів, що згадані два доценти можуть бути у власний часі пропонувані виділами на професорів. Рішучо підніс, що з огляду на часті напади на польський характер університету, а також супроти початку правительством акції в справі утворення двох руських катедр являється ся незвичайно пожаданним законне забезпечення польського характеру львівського університету.

Се офіційне пояснене сенату львівського університету є знаменитістю ілюстрацією тої прихильности до оправданя потреб братнього народу, про яку при кожній нагоді деклямують польські круги, щоб замаскувати своє правдиве становище супроти нашого народу.

Для оцінки становища сенату пригадаємо перше всемірне заяв польських професорів і доцентів з 2. марта 1907 р., на яку покликаєть ся сенат, заявляючи, що стоїть на тім самим становищі. Та заява, оголошена після демонстрації українських студентів, виводить початок львівського університету від Яна Казимира, висловляє погляд, що характер університету мусить бути польський, бо се випливає з „незрушених законів моральних і природних“, і в відповідь на українські домагання в університетській справі заявляє ось-що: „Стверджуємо рішучо, що в тім згляді (т. є. в узагальненні українських домагань) дійшло до найважливіших границь, до яких можна було дійти в рамках правного стану, запровадженого найвищою владою з 1879 р. Значи

того правного стану рівналя ся би утравізації університету“.

Се значить: Ані одної нової катедри, загально ані одної уступки для українських домагань! Так заявляють польські професори і доценти в марті 1907 р. і сеї заяви держав ся сенат і виділи, відкидаючи пропозицію правительству що-до заснованя українських катедр хемії і римського права та обсядження їх науковими силами такої міри, як проф. Горбачевський і д-р Зюбків. Се відкинене пропозиції правительству кидає незвичайно ярке світло на становище львівського сенату до українських домагань в університетській справі. Сам сенат про сповнене тих домагань ані не думає; на закиди з сього приводу відповідає звичайно, що нема українських наукових сил; коли-ж є і готовість правительству поробити потрібні вкляди і потрібні наукові сили тоді кляде своє все таке брутально, як який абсолютний володар, без ніякого поясненя причин.

Але власне та польська „прихильність“ до українських домагань полягає на тім, що Польки своїх гнобительських інстинктів не виявляють охотно, тільки все маскують їх фразами і обіцянками. Так зробив і сенат і своє все присолював обіцянкою предложити „у власний час“ до іменованя надзвичайними професорами ново габілітованих українських доцентів. Та обіцянка дуже вигідна, бо на „власний час“ можуть собі ті доценти ждати аж до своєї смерті, на пропозиції правительству сенат усе може заслонити ся своїми автономічними правами, — а при тім усім виходить, що сенат нічого не має проти задоволення українських катедр, тільки треба пождати, аж надійде той „власний час“.

Одним словом, заява сенату не лишає ніяких сумнівів що до його крайнє ворожого становища в справі українських домагань в університетській справі, а крім того є знаменитим взірцем тої перфідної тактики, при помочи якої польські круги все маскують унегаченя нашого народу фразами про „прихильність“ до „bratniego ludu ruskiego“.

Між „Slow-om polsk-im“ і „Czas-om“ ведеть ся беззастанна полеміка про те, чи вставлене в бюджет позицій на дві українські надзвичайні катедри стало ся без відомо сенату і польського кола, значить було „замахом в деяской бюрократії на польські права“, як твердить демонстранти і „Slowo polskie“, чи сенат і польське коло про все те знали, як твердить „Czas“.

Коли взяти під увагу заяви ректора і презеса польського кола, які ствердили, що молодіж, зриваючи ся до демонстрації, опирала ся на хибні здогадки, що приходять ся до переконаня, що і сенат і польське коло про все те знали і ціля демонстрації була тільки комедією, упрямою новою шехспольськими професорами львівського університету і відкритими членами польського кола в тій цілі, щоб з одного боку продемонструвати перед центральним правительством, як відносять ся до уступок в користь українських домагань польський „голос народу“, а з другого боку, звинувачивши всю вину на Божинського і Абрагамовича, спекти при тій нагоді свою політичну лещеню. Пригадаємо, що таку саму інтригу були розвели шехспольки перед роком „підчас переговорів правительства з українським клубом, завдяки чому Глобінському вдало ся дістати ся на становище презеса польського кола. Тепер Глобінському пильно стати міністром для Галичини і в тім треба шукати властивих причин демонстрації. Фактом є, що демонстрацію устроїла молодіж, яка остає під впливом шехспольських професорів львівського університету. Коли-ж визнаємо на увагу, що про те, чи сенат і польське коло знали про вставлене позицій в бюджет, чи ні, — могла молодіж довідати ся лиш від когось, що стоїть в безпосереднім контакті з сенатом і польським колом, то не підлягає ніяким сумнівам, що тим, хто інспірував молодіж до демонстрації проти Божинського не міг бути ніхто інший, як тільки панове Глобінський, Бузук, Грабський, Закшевський і т. п. шехспольські діячі, що засідають рівночасно в львівським академічним сенаті і в віденським польським колі.

Се, очевидно, не перешкодить „Slow-y polsk-omu“ нападати далі на українських професорів за „wichtzenie i jatrzenie“ нашої академічної молодіж.

Що „kultura hajdamackiej dziedziny“ ані не вмиля ся до культури наших цивілізаторів-паянаторів, про се кожний ві всіх органах польської „народової“ преси начитав ся стільки, що встане тільки сконстатувати сам факт. Ма ж, користуючи ся польською демонстрацією в університеті, позволено собі дати в сій справі маленьку ілюстрацію.

Кожному ще в тямці, як по українській демонстрації в січні 1907 р. польська академічна молодіж, а сього року по акції Січинського вся польська „академічна пушпа“ і „свиза“ суспільність переміняла ся в добровільних деуніціатив, шпівні і агентів-провокаторів, щоб тільки „zobaczyć hajdamackiej bydlę“. Деуніціантами і свідками проти українських студентів в слідстві і на розправі виступали їх польські товариші з університетської лавки, до яких „Slowo polskie“ помістило спеціальний запис, щоб вони старали ся помогти судови до покарання „bydlę“. А що до акції Січинського, то в львівським і інших галицьких судах знаходиться ся на вічну пам'ять маса документів, стверджуючих, як одиниці з усіх верств польської суспільности від простих робітників аж до уродкованих інтелігентів сповняли роль не тільки добровільних шпівнів і деуніціантів, але навіть агентів-провокаторів, старуючи ся спеціально витягнути від наших людей щось такого, на підставі чого можна би зробити донос.

Сим заміганням приватних осіб нічим не уступала польська „народова“ преса, якої статі були

тільки одним великим оплюгавлєнем всего українського, полученим з менше або більше виразною деуніціативою і провокацією.

Так проявляла ся „висша польська культура“.

І тепер власне показало ся, що наша суспільність зі своєю „низшою культурою“ в сій справі абсолютно не видержує конкуренції. З наших студентів ніхто не побіг до властей з доносом на тих своїх товаришів, що брали активну участь в нападі на Божинського; наша преса, говорячи про демонстрацію і демонстрантів, не дозволила собі на ніяку лайку ані на них ані тим більше на польський загаль.

Що се тільки обяв „культурної низшости“, незрозуміле „здорових принципів національного егоїзму“, який каже поборювати національного противника при всякій нагоді і всякими способами, — в світі теорії і практики народовой демократії, се не підлягає ніякому сумнівові.

Та не тільки між польською культурою „висшєю“ і нашою „низшєю“ можна провести таку паралелю; істає вона також між трактованєм українських і польських демонстрантів польськими властями. І так в 1907 р. провокована протягом цілих років українська молодіж лонить в авлі львівського університету кілька меблів і рзачує кілька маларських полотен.

В 1908 році обидва молодіж польська на тімже університеті намісника, котрий урядував і заступав на університеті особу цесаря, гнилим яйцями і труає його із сходів так сильно, що легко міг був собі голову о мур розбити, якби не опер ся був руками о стіну.

За те — покликую в 1907 р. університетська власть поліцію, котра арештує коло сті руських академіків, держить їх до пізної ночі в поліції і списує з ними при голоді протоколи, — а в 1908 р. не тільки не покликую університетська власть поліцію на польську молодіж, але власть університетська позваляє, щоб польська молодіж яка так тяжко зневажала намісника, відбула спокійно в салі університетській віче і поставила резолюції; ректор університету д-р Марс спокійно ті резолюції приймає.

За те — коли 1907 сенат університетський довідав ся, що над третю годину рано поліція крім кількох заарештованих всіх руських академіків пустила на вільну стопу, він звернув ся до пок. намісника Потоцького і домагав ся як найостійшого покарання руських академіків, — а в 1908 р., помімо того, що польські академіки — а було їх зо 200, а не „горстка“, як інформують Польки свою і чужу пресу — пішли по своїм героїчним ділі з віча університетського при співач під будинок намісництва і ту же раз зневажили намісника грубою лайкою і зачепилим музії бюра намісника атратомом і вибитим вікон, далі, помімо того, що таж польська університетська молодіж пішла під будинок маршала кравевого і тут при лайках побіла в будинок шибі, помімо дальше того, що таж сама польська університетська молодіж пішла потім під колому Мискевича, де її представники виголосили підбурюючі промови, — помімо того всього поліція тих польських академіків не арештувала, ба що більше університетський сенат звернув ся на другий день по безпримірній зневазі заступника цесарського до зневаженого намісника Божинського і просив його, щоби ту зневагу трактував з вирозумілістю, значить, щоби її дарував і не старав ся о покаранє винуватців.

За куди меншу провини арештовано в 1907 р. звиш 80 наших руських академіків в тиждень по факті, відерто їх сплячих з ліжка, і ведено їх для більшого оганьблення під багетами до криміналу, держано їх в криміналі як селєдців на товпелих в одній кавзі, не переслідуючи через три тижні свідків, присилуючи їх тим поступованом до голодівки, котра відбіла ся на здоровлю арештованих так фатально, що трьох молодих людей (Бучинський, Ковальський і Стефан Підручний) на сукути вже вмерло, а четвертий, дуже талановитий молодець, на ту страхну хоробу гасне, — ба, й ще при випущеню руських академіків з в'язниці наложено за випущенє п'ятьох кавцію в відношеню до карного чину (засуджено декотрих потому на 1—2 місяці арешту) в нечуваній висоті 30.000 корон.

Між арештованими академіками був Українець Павло Крат, за которого суд казав зложити кавцію 15.000 корон. Той Павло Крат утік був з Росії, бо буби його там за політичне переступство повісили. Коли Польки задеуніціювали до російського уряду, де Крат живе, — російський уряд зажадав його виданя — буцім то за звичайний злочин.

Австрійський уряд за старанем Польки постановив видати Павла Крата, тож тойже був змушений утікати з Австрії. Се мало такий наслідок, що суд признав кавцію 15.000 корон за пропащу і 20 несаможних Русинів складаєть ся на сю кавцію із своїх невеликих пенсій.

А наслідком далеко тяжшої провини польських академіків в 1908 р. ні ті академіки ні польська суспільність не понесли ніяких тяжких втрат.

Послідній тиждень парламенту.

Відень 20 грудня 1908.

Послідній тиждень теперішньої сесії парламентної, що приніс нам багато важних, хоч не голосних політ, лишисть ся також одним з важніших періодів в розвою нашого парламентаризму і в еволюції засад парламентної тактики. Найважливішою подією, котра відбіє ся на дальшій розвою нашого парламентаризму і вплине на засадничу зміну тактики всіх опозиційних стороництв, було се, що обструкцій демократичного і опозиційного стороництва, здавляли інші демо-

кратичні, так само опозиційні групи парламентарні. Вагу сему фактові дають мотиви, для котрих найбільше опозиційне стороництво (соціально-демократичне) рішало ся за всяку ціну зломити ту тактику, котрої всі опозиційні стороництва австрійського парламенту придержувались (з міру можн-сти) від 1893 року, Обструкцією, котрою парламентарні меншости послугували ся зразу тільки против насильств більшости, зачала послугувати кожне опозиційне стороництво, удосконалюючи з дня на день цю тактику, так що нині кожне правительство, котре проти себе має 20 послів, (значить лише 3-8 прц. палати) мусить вносить обструкційніст заскакувати своїми наглими внесеннями і замість звичайної більшости, мусить за собою мати дві третини парламенту. Австрійському правительству нині не вистарчає звичайна більшість парламентарна, як се є у всіх інших конституційних державах. Щоби в Австрії полагати в парламентарній дорозі — не тільки державні конечности, але взагалі яке будь-предложенє, потр бна більшість двох третин. Такої більшости, але більшости щирої, що є також за мерітум предложеня не може мати жадне правительство, отже не мало її також австрійське правительство. Не мало її правительство Бана, не має її урядничий кабінет Бінерта і не дістане парламентарний кабінет, що має утворити Бінерт, чи може инчий який його наслідник.

Результатом такого стану річи, котрий не зміняєть ся навіть по утвореню парламентарного кабінету за котрим буде сконсолідована більшість парламентарна може бути тільки завершеня парламентарного режиму. І завершенє сего режиму було вже порішене. Коли в суботу перед тижднем показало ся, що в парламентарній дорозі держава не дістане бюджету мамо того, що за бюджетом є більшість парламенту, президент міністрів одержив від цесаря повноваження, по голосованю над нагальною бюджету відкрити парламент і задекретувати на підставі § 14-ого не тільки бюджет, але і всі інші „конечности державні“. Австрій грозило завершенє конституційного режиму в тім сямі дні, коли в Царгороді мало відбутися ріше засіданє парламенту. Бінерт мав виправдати сей есенціальний крок правительствва слідуючою аргументацією:

„Голосованє над нагальною показало, що за бюджетом є більшість парламенту. Взяв несповна 5 прц. послів, котрі мають змогу недопустити до наглого полагодженя справи, не може бути для правительствва святаїїшою, ніж воля більшости. Супротив того, що більшість хоче дати державі бюджет, я лише виконую волю сєї більшости, декретуючи його в спосіб в Австрії вже нераз практикований“.

Перше засіданє в сїм тиждні розпочалося в понеділок пополудні. Ніхто не сумніваєть, що на другий день палата буде відкрочена і що довший час Австрія буде жити параграфом чотирнадцятим. Промовани в палаті вже ніхто не інтересував ся. Важніші від засіданя палати послів, були засіданя опозиційних клубів особливо соціально-демократичного. В ті клуби радили над питанням, чи не було би їх обсяжкою ратувати парламентаризм перед режимом на підставі § 14-ого? Супротив того, що сей есенціальний „ратунок“ полягає би виключно на спаралізованю наслідків обструкційної тактики через голосованє за нагальною тих предложень, до котрих дане стороництво стоїть в опозиції наєдене питанє злелось в дійсности на питанє: чи не знищити на всі часи обструкцію до всіх стороництв, коли ті стороництва послугують ся обструкцією в цілі заострення своєї опозиційної тактики? Соціально демократія порішила спору так, що рішила ся ратувати „парламентаризм“. В практиці має се також і те значінє, що с-ц. демократія вичеркує обструкцію з тактики опозиційних стороництв, та в поборюваню обструкційної тактики стає по стороні стороництв, котрі годять ся на мерітум правительствених предложень.

І руський клуб, котрий був порішав голосувати против нагlosti бюджету, і до которого також звернено ся з зазивом ратуваня парламентаризму, радив над сєю справою. По цілоднєвній нараді руський клуб, сконстатував, що винятково положенє руської нації, о много гірше, ніж репрезентованого соціально демократичного фабричного пролетаріату; що неприхильне становище теперішнього правительствва супротив домагань репрезентантів руського народу; і найважливіше, що поступованє більшости парламенту супротив жалоб і домагань руської репрезентації — не позволяють руському клубови ані ратувати правительству з немилої йому ситуації, ані ратувати загрожений (лише хвилево) парламентаризм, з которого руський народ не велику має користь. Однак, щоби не кидати під ноги колод тим демократичним і опозиційним партіям, котрі звязались „ратувати парламентаризм“, руський клуб змінив свою первісну ухвалу о стілько, що рішив не брати участі в голосованю. Остаточо при помочи соціальних демократів-правительствва одержало парламентарно ухваленний бюджет. При тій нагоді розлетів ся чеський клуб, бо клерикальна група не виконала опозиційної ували клубу і голосувала за нагlostию. Одні з чотирох філярів дотеперішнього блоку парламентарного.

Факт, що правительством одержало тепер бюджет в дорозі парламентарній при помочи опозиції, буде мати велике значінє в дальшій розвою нашого парламентаризму. Інтервенція соціальних демократів в сій справі зробила, що без зміни регулярну обструкцію майже вимагано з тактики опозиційних стороництв. Потім не виступили доси безцеремонно стороництва більшости і президент палати, побиваючи її часто нарушенєм постанов регулярію. Тепер взляд до неї і опозиційні стороництва, а п. Адлер в своїй промові виразив з'являть ся його

БЛЮЗКИ

англійські спідниці, гальки, матишки, шляфроки, діточі плашки, боа, зарукавки, паньчохкові вироби і вські додатки до кравецтва по казочно низьких цінах поручає

МАКС ГОЛЬДБЕРГ, Львів ул. Галицька ч. 9.

доставник централі закупу для офіційрів і урядників.

сторонництво, котрому належить на удержанню парламентаризму, не дозволяти, щоб палату тероризували жінки авантюристки. Тепер не входить у се, чи ті опозиційні сторонники, котрі в останній тиждень добились обструкційної тактики, в будучності добре вийдуть на тім, чи ні, але нині дійсно так є, що обструкційна тактика в австрійській палаті вже зведена до абсурду — самими опозиційними партіями.

По бюджеті прийшла справа анексії Боснії. Справа пішла досить гладко, хоч зразу здавалося, що з нею правительству буде мати більше клопоту, ніж з менше важним бюджетом. Руський клуб радив над анексією цілі три дні. Дискусія була дуже основна і вичерпуюча, причім значилися два напрями. Більшість клубу дала перевагу аргументам, що казали згодитися на анексію. Меншість, зложена з радикалів і 4-ох членів нашого сторонництва станула на становищі, що всі аргументи наведені за анексією не можуть її спонукати до голосування з більшістю клубу. Головною причиною непримирного становища опозиції в клубі було трактування Австрією всіх галицьких справ з польського державного становища. Супротив того, що відокремлюване Галичину і перетворюване її в шораз самостійнішу державу польську переводить ся на кошти з шкоди руського народу, держава не має права від нас домогатися ся, щоб ми помагали більшість її території новими країнами, бо се виглядало би, що ми Боснію даємо Австрії відшкодування за Галичину відокремлену і відступлену полякам на нашу шкоду. Опозиція в клубі хотіла голосуванням против анексії продемонструвати против дотеперішньої політики держави в галицьких справах. Клуб остаточно рішив голосувати за предложенням і за його нагласно, а меншости, противній анексії, дозволив усунути ся від голосування і своє становище публічно умотивувати. До анексії комісії дещиговано пп. Романчука, Окунеського і Василька.

Ще більший клопіт, ніж з бюджетом, мало правительству з предложенням, котре його управління заключити провізоричний договір торговельних і балканських держав. Проти сего предложення і проти його нагласно були всі послы вбрані в сільських округех, хоч що до наслідків договорів, які правительству мало би право в рамках ухваленій парламентом позаключувати, гадки між тими послами були поділені. Більшість аграристів каже, що ввіз м'яса з 35.000 волів і 70.000 безрог обичить ціну худоби і зруйнує селян. Друга часть заступників селянства не брала сеї справи так трагічно. Та часть аграріїв висказувала переконання, що так обмежений ввіз балканського м'яса на ціну худоби в Австрії не впливає, а нинішні низькі ціни худоби суть наслідком противної інтересам селянства організації торговлі худобою, котре тепер особливо в Галичині відбивається на селянах з причини браку паші. Супротив тих двох членів поглядів на справу, руський клуб ухвалив дати своїм членам повну свободу голосування.

Переговори з аграріями велісь цілі два тижні, але вони були непримирні і до останньої хвилини заявляли, що будуть голосувати против нагласно. Правительству робило уступку за уступкою, зажадало повноважень до заключення провізоричних договорів лише на 4 місяці і в ясно означених рамках. І се не помагало. Більша часть аграристів вже явно признавала, що правительственне предложення не пошкодить селянам, але вони боять ся голосувати за предложення. Іменно селяни гадають, що тут розходиться ся о не обмежений ввіз заграничної худоби і не дадуть собі витолкувати, що се, що буде ухвалено, є дрібницю. Супротив того Бінерт став студіювати регуляції палати послів, щоб знайти щось, що уможливило би тайне голосування (!). Велика часть аграріїв заявила, що в тайнім голосуванні віддасть голос в користь правительственного предложення, а в явнім ніколи. На превеликий жалі тих тривів, що боять ся голосувати так, як їм каже переконання, в регуляції не знайдено нічого такого, що виправдало би такий курйоз, як тайне голосування над предложенням.

Коли всі заходи правительства в цілі позискання аграріїв скінчили ся неуспіхом, Бінерт сказав, що міжнародна ситуація змушує монархію управити свої торговельні відносини з чужими державами, особливо з Сербією. Як жадало правительству повноважень не ухвалити парламент, то правительству вірочить його і справу полагати при допомозі § 14-го. Аграрії налякалися, бо бачили, що договори з Сербією не тільки не уможливають, але противно, дадуть правительству змогу заключити договори з довгим реченням ніж жадали від парламенту і з постановами, котрі можуть дуже болочо відбити ся на інтересах селянства. Розваживши се, деякі аграрії рішили виїхати на сьвята перед голосуванням над сего справою (так зробили всі людові) а деякі, а таких було небагато, зобов'язались голосувати за нагласно. Однак мимо того, що багато аграріїв усунуло ся від голосування (близько 100), а деякі, між ними навіть провідники, голосували за нагласно, результат голосування був дуже невпевний і більшість, яку предложене так дїстало, правительству мусить уважати за шалений випадок, бо вистарчало, щоб два голоси, котрі упали, за" пішли на ліво, а предложене було би упало.

По полагодженню "свинської" справи цілу палату обхопила якась небувала доси "охота до роботи". Засідання мали відбути ся єще в понеділок і ввторок, але послы заважали ся, хоч би прийшлись радити до рани, таки зраз полагодити всі ті справи, що мали бути полагоджені в слідуючій тижні. Але і се не було потрібне. В трех годинах полагоджено більше справ, ніж звичайно в цілі місяці. Регистр полагоджених при кінці засідання справ, редакция має від кореспондентного бюро.

B.

Польське просьвітне товариство.

III. Із фінансового звіту головної управи відомо, що "Towarzystwo szkoły ludowej" замкнуло свій рахунковий бізнес за 1907 рік квотою 995.507-27 корон (майже мільон!). Майно товариства складається ся тепер з основного капіталу 135.194-66 корон. Національний дар "польського просьвітництва" "T. S. L." приніс у 1906 році 27.638 кор., у 1907 році 34.133 кор. Інші дати й складки в 1906 році 12.240 кор., в 1907 р. 25.655 кор. Команда І. корпусу в Кракові на курлячачих військових зложила товариству 200 корон.

Ці "дари" складають Поляки товариству "T. S. L.", то найсвятішій бодей сі дари на заснування приватного учительського семінарія "Невідомий" добродій квоту 200 рублів; на велене двочого учителя-

ського семінара зложив инший добродій 10.000 корон.

Про відношене польської суспільності до "Towarzystwa szkoły ludowej" надзираюча рада того товариства між н. так пише:

"В друге стрічаємо в справозданях надвишк доходів у біжучім фондї... Се заслуга суспільности, котра щораз більше пам'ятає про наше товариство. Однак з факту, що не маємо дефіциту в біжучім фондї, не треба виводити занадто веселих плянів. Ми багато разів звертали увагу, що мимо великого зросту T. S. L. і його просьвітної роботи — це багато поля лежить нетакаваного. Не повинно бути ні одного Поляка, котрий не був би членом діяльного кружка T. S. L. та не наложив на себе добровільного податку на рік T. S. L. в квоті 2 К річно. А однак число 24.000 членів не доказує навіть, що ціла мійська інтелігенція вступила до товариства. В тім напрямі потрібна якась надзвичайна акція, котра б навіть якимсь психологічним примусом довела до бажаної мети. Зі зростом кількості членів росте кількість осіб, котрі беруть одвічальність за просьвітну роботу, значить, почувують ся до обов'язку її поглиблювати й ширити".

Сими словами кінчимо наше коротке справозданне про діяльність найбільшого польонізуючого товариства. Кілька днів тому ми подали дати про м'ястковий стан і діяльність нашої "Просьвіти", товариства, що розпочало свою роботу о цілі десятиліття скорше, ніж товариство "Szkoły ludowej". Се звільняє нас від поновного наводження тих дат для порівняння їх з відповідними даними зі звіту "T. S. L.". Наше товариство, хоча перед ним тяжіли національні задачі, ніж перед T. S. L., не може відержати порівняння з T. S. L., коли брати під увагу кількість діяльних членів, інтенсивність і плановість роботи, прихильність і попере за боку суспільности.

А про те керманічі "Towarzystwa szkoły ludowej" що не вдоволені результатами діяльності своєї інституції таї звертають ся до польської суспільности по моральну й матеріальну підмогу. Нехай-же бодей се буде товчком, котрий заставить нашу суспільність причинитись до розвитку й зросту нашої "Просьвіти". Нагода до сього саме тепер дучається.

Та нагода, се збиране складок на національний дар ювілейний для "Просьвіти".

Заграничний огляд.

Балканський проблем.

Поки ще наступить санкція європейських держав на анексію Боснії й Герцеговини, кабінети "заприязнені" з Австро-Угорщиною держав роздумують над пляном організації тих країн з заборученням для них автономії есентуально ще й під міжнародною контролею. Та коли установлене міжнародної контролі над краєм, який увійшов в склад конституційної монархії мож тільки трактувати як рішм desiderium "Нового Времени", то само признание автономії для Боснії й Герцеговини мабуть не стрінесть ся з крайню відмовним становищем віденського кабінету розуміється з тим застереженням, що анексія буде признана без застережень, а автономію запропугує з власної ініціативи віденське правительство.

Австро-угорське міністерство справ заграничних старіє ся як найшвидше покінчити переговори з Туреччиною, аби через заспокоєне головное контрагента, скоротити дискусію держав над анексією Австрія — як зачувають — готова признати Туреччині підвищене мит з 11 на 15% та згодити ся на заведення в Туреччині ріжних монополій державних, до чого є потрібна згода других держав; має вона також знести свої уряди поштової й судової, що були доси в отоманській державі. На сім однак справа не станула: австро-угорський амбасадор в Царгороді маргр. Палайович явив ся у Вис. Порти та заявив що Австрія готова заплатити Туреччині певну суму але не як трибут та як Туреччина зобов'язується ся робити свої замовлення в Австрії. Довищене згоди на такий основі становило б — що мимоходом згадаємо — також прецеденс для вирішення болгарсько-турецького конфлікту, який значно заострів ся через образливий для короля Фердинанда тон турецької престольної промови.

Коли-б порозуміне Австрії й Туреччині стало довершеним фактом, то будуча конференція тільки прийняла би до відома протоколи австро-турецької дискусії, а претенсії Сербії й Чорногорії поручила би добрій волі Австро-Угорщини. Та ледви, чи все піде так гладко, бо російська дипломатія не вгаває в робленню перепон Австро-Угорщині за її приналежність до потрібного союзу. Російські заступники мають нині предложити державам, підписаним на берлінській трактаті вручити циркулярну ноту з поглядами російського правительтва на балканську конференцію. Становище Ізвольського в справі конференції став доволі неясне, бо після інформації, засягнені у французьких дипломатичних кругах, він запропонував Австрії такий modus procedendi, щоб Австрія вперед порозуміла ся що до анексії з іншими державами, підписаними на берлінській трактаті, а доперва відтак почала переговори з Росією. Се різнозначне з зирком безпосередніх переговорів Росії й Австрії та відношенням її речення на довший час, що не може бути бажаним з огляду на заспокоєне Балкану. В четвер виступить остаточно Ізвольський перед Думою з висненем заграничного положення, при чім доказувати ме, що його анексія Боснії й Герцеговини зовсім не заспокоює та що для неї треба згоди всіх держав, що підписали берлінський трактат. Щоб декларувати свої заперечення більшу повагу, веде Ізвольський переговори з провідниками окр. мих партій та вияснює їм деякі kwestії для запобіження дебатів над сими справами в Думі. Підчас промови Ізвольського являть ся в Думі Століпін з цілим кабінетом, щоб задокументувати свою солідарність з політикою Ізвольського.

Реголуція в Персії.

Перські конституціоналісти можуть похвалити ся новим успіхом. Оновді прийшло біля Тебріс до бою між правительственими військами, серед яких був і Ляхов з своїми військами, та провідником перських конституціоналістів Сатур-ханом. Коли шахові війська стали бомбардувати місто, Сатур-хан заатакував їх і приневолив до утєчі. В бою забрали революціонери військам шаха 12 армат та дуже багато засобів амуніції й поживи. По обох сторонах є до 2000 ранених або вбитих. Між вбитими найдено 67 трунів жінок, що перетворили ся в жовнірів воювали в рядах заштитників конституції. Бій Сатур-хана з шаховими військами

се тільки один момент з революційного руху, який наново обхопив Персію проти віроломного шаха, що забав насильно весті самодержавний лад в Персії, пропонуючи на місце парламенту раду, до якої членів мав би вислати не народ, але сам шах.

Провідники конституціоналістів, які тепер зросли в силу головною через те, що за ними обявило ся духовенство, дезавуючи шахові укази про те, невеначе магометанська віра не дозволяла на конституційний режим — потягнули тепер мабуть під Тегеран та Бегешах, де розтаборили ся реакційністи з шахом, щоб зробити з ними рішучу розправу. Та не знати, чи доведеть ся їм привертнути повну свободу у власнім краю, бо Росія й Англія, користуючи ся перським заколотом, який самі підпомагали, плянують розділ Персії між себе. В віденських дипломатичних кругах припускають, що між Англією й Росією прийшло до такого порозуміння, що північна Персія творить сферу інтересів російських, а полуднева сферу інтересів англійських; через те відпало би й співубігане обох держав на далекий схід.

Збирайте жертви на ювілейний дар для товариства "Просьвіта"! Внесіть ся громадно в члени товариства!

Письма з краю.

З Бучача. (Виділ філії "Просьвіти"). Повітовий комітет заповомоговий, в котрого склад входять представники філій, дістав до озелплатного розділу сіль для худоби. Обділені мають бути мешканці громад найбільше діткених сего річними шкодами, с. є. громади, в котрих провірено стан шкіл на 45—70 грци. Таких громад є 19: Дубенко, Петликивці старі, Русилів, Лука, Медведівці, Нисколяни, Нувосілка язов., Передмісте, Слобідка дол., Устє зел., Озеряни, Порхова, Соколів, Зубрець, Дублів, Григорів, Ягровів, Язловець, Жиньброді. Мешканці тих громад дістануть на кождо штку худоби по 4 кг. кам'яної соли. Розділом соли по громадах має займатись місцева комісія, в котрій склад входять старшина громадська і відпоруки місцевой читальні "Просьвіти", котрий має золотитись у начальника громади, покликуючись на заряджене староства та виказавшись уповноваженим письмом від виділу читальні "Просьвіти".

Крім соли дістав комітет також грис, котрий буде ся пролавати по знижній ціні. Ціна торгова є тепер 10 до 10 50 К, а пролавати ся буде по 7-50 К за 100 кг. Се буде відноситься не лиш до висше названих громад, але і до тих, котрі потерпіли менші шкоди. Переведе ся се в той спосіб, що по оповіщено в дотичних урядах громадських мають зголошуватись бідніші до вписання їх на лісту купуючих та зложити потрібну квоту, а уряди громадські предложать спис і гроші старосту, котре визначать день на побрание грису (у власні мішки) з млина на Нагір'яні.

Крім сего визнає філія виділи читальні цілого бучацького повіту, щоб по совістним провірено подали безпороволочно з своїх громад імена і назвиска одного або двох найбільшійших, а заступуючих на се членів читальні до безплатного наділення грисом. Всі письма в тій справі вислати на адресу: Ст. Сяк, Бучач, — або усно в канцелярській філії "Просьвіти" (Бучач ул. Зелінська ч. 85), між год. 11—1 в полудне. — За виділ філії "Просьвіти" в Бучача: Ст. Сяк, містоголова.

НОВИНКИ.

— Самі себе не шануємо. Оден з урядників Русинів у Львові пише нам кілька гірких слів правди на адресу нашої інтелігенції. "Вилжу майже щодень, — пише він — як знамі сьвітомі Русини приходять по інформації то-що, а ніхто не говорить по руськи... Не припускають, що так само полагодили би справу, коли б говорили і по руськи, як сего вимагає їх народна честь. Якеж можуть Русини домогатися ся, щоб в галицьких урядах урядовано з Русинами по руськи, коли такий урядник Поляк а навіть Русин майже ніколи руської мови від сторін не чує? І чого потім дивуватись та нарікати по своїх газетах, що такий урядник Поляк, не прихильний до руського урядовання, стрінувшись нагло з руською мовою, дозволяє собі на цовістичні вибрики! Але навіть в письменній дорозі не вміють Русини шанувати своєї мови, бо навіть на руські резолюції і письма рекурують по польськи. Роблять се і сьвященники і адвокати та інші інтелігенти. Коли так, то нічо дивне, що наш мужик зятає радію на польське, хоч той мови і не вміє, як лише заговорить до него якийсь сурдуовець, навіть по руськи. — Подібно пише нам оден з радників найвишого трибуналу у Відні. Руські адвокати, вносячи відклики від вироків, послугують ся правильно мовою німецькою. Виймок творить лише кілька одиниць, що правда, визначних руських діячів. Поза тям єсі правильно пишуть лише по німецьки, так що мимохіт насувається ся питання, пощо сидять в тім трибуналі Русини? — Справді згадаї два письма виславляють сумне свідомство нашої національній характерности.

— З радн. народо-ої". В неділю по полудні відбуло ся — як читаємо в польських газетах — засідане комітету, зложеного з 24 соймових послів, вбранних польським соймом "колом" для тимчасового ведення агенд давньої радн. народо-ої". З огляду на те, що на засідане не прийшло багато членів, котрі є послами до ради державної, комітет перевів лише дискусію над будучим регуляціям, який має ухвалити польське сойме "коло". Вибрано для тої справи комісію і постановлено, що найближше засідане комітету для порішення остаточних ухвал, збере ся дая 8 січня 1909 р. Відчитано також два застереження, а то кс. Стояловського в імені християнсько-соціальної групи і д-ра Ридгера в імені сторонництва католицько-народового. Кс. Стояловський запропугував против того, що при виборі комітету поминено його сторонництво. Вправді в соймі він сам одиникий репрезентант сего сторонництва, але в краю є воно численне, а в парламенті має кількох представників. Меморіал католицького сторонництва виступає головню против супрематії людовців в комітеті, заявляючи, що мусить уступити з презсури "радн. народо-ої" Тадеуш Цьєльскі, котрий "так великі положив заслуги в часі свого урядовання". Далше меморіал католицького сторонництва домогається, щоб в комітеті крім послів засідали також представники товариств і видійші в краю особи. Як взорець подає меморіал "центральної виборчої комітету" в Познаньшні і в західній Пруссат.

— Се диктор руської гімн. з. 11 З приводу сьвяткування ювілею "Просьвіти" в Тернопілі дотичний комітет звернув ся до збору професорів

місцевої руської гімназії, аби корпоративно взяли участь в тім народнім сьвяті. "Господину" дили ректорів, д-рови Савицькому випало се дуже не по нутрі. І видав він указ з загрозою строгої одвічальности, що ученикам не вільно показувати ся в дні Просьвітнього ювілею на місті! А що, чи не в дні Просьвітнього ювілею? Ученики польських гімназій сьвяткують під проводом своїх учителів річні народні повстання, роблять публічні демонстрації з революційними промовами: все те в очак галицької публічної опінії річ найприроднійша в сьвітї... Але ученикам руської гімназії дасть ся офіційно домогати ся а р е ш т і, щоб лише кого з них не скортіло подивити ся на ювілейний обхід інституції, що 40 літ ширить просьвіту між руським народом! Директор польської гімназії, що дозволив би собі на такий указ з нагоди подібного польського обходу, не зважив би ся показатись між польською суспільністю; але "розкоші" Starostin" готов дослужити ся нового відзначення та признання, що держить в карбах "гайдамацьку" гімназію!

— Вшепольська дурійка. Пишуть нам: В "Stow-i polsk-im" донесено, що проф. Srokowski з Тернопіля позакладав читальні "Towarzystwa Szkoły Ludowej" в Купчинях і Денисові. Дивне диво. Се-ж два корінь руські села і тому ці читальні се мільйні баньки. Село Купчині се-ж моє рідне село. З него що року виходить від 15 літ по де-кілька одиниць до шкіл, трех покінчили університет, декілька кінчать, а молодші підходять. Влия сих одиниць на село очевидний. Сьвідомість, національна гідність поширюють ся в найбільшій кутку села. В Купчинях поза кількома одиницями латинників, які почувають ся Русинами і діти всі Русини, нема ніяких Поляків, хіба по дворах фінансі. І нараз т.м. закладає проф. Srokowski читальню "T. Szk. Lud." І Цікаво, чи стало йому людий до виділу. Де-ж запорук, що витрачений час, які такі витрачені матеріальні засоби вернуть ся? Чи не ліпше поглибити працю там, де "prawdziwi Polacy" дійсно існують і живуть своїм життям? — Коли п. Srokowski в Купчинях се робить, то хіба стріє собі жарти з собою самим, з Товариством школи людовей і зі Stow-om polsk-im". — М. Стадник.

— В справі товариства "Аліяж" дістаємо отсе письмо з просьбою о поміщені: Просимо умильно Вп. ОО. Духовних і взагалі руську інтелігенцію, щоб ласкаво зволила впливати на тих руських господарів, що є заангажовані в товаристві "Аліяж", в дусі успокоючому. Нехай не грозять ані напасують агентів того товариства, бо вони нічогогенько не винні. З найвищих кругів правительствених маємо запевнене, що о кривд а нікому не стане ся. — Львів, дия 22. XII. 1908. — Браверн в. р., Злотовський в. р., ц. к. іменовані комісарі тимчасового заряду тов- "Аліяж".

— Нові титули в судівництві. На підставі найвишого розпорядження з дня 16 с. м. судові аджикти мають на будуче уживати титулу судіїв, судові секретарі титулу повітових судіїв, а дотеперішні повітові судії титулу повітових судіїв і начальників суду.

— Вшепольські складують мандати. Очевидно не у нас, лише в Росії. Іменно з Петербурга доносять до польських газет, що всі вшепольські послы польського "кола" в державній думі рішили зложити свої мандати, бо пізнали, що не можуть осягнути не лише ніяких національних здобутків, але навіть ніяких обіцянок на будуче. При есентуальних доповняючих виборах до державної думи вшепольські ріш-ли більше не старати ся о мандати, лишаючи місце для польських реалістів.

— Регабілітація о. Глинки. З Риму доносять, що папська конгрегація регабілітувала словацького сьвященника Глинку, суспендованого свого часу єпископом Парві в Ціці. Як звівсю в місцевості Розенберг. де о. Глинка був парохом, прийшло з приводу посвячення церкви єпископом Парві до бурливої демонстрації словацького населення против малярського єпископа. Жандармерія зробила ужиток з оружія і 15 осіб упало трупом. О. Глинку, обжалуваного о підбурюване народу, поставлено перед суд і зсуджено на два роки в'язниці. По відсидженню кари о. Глинка поробив заходи о регабілітацію і остаточно діляв свого.

— Крадежи на поchtі в Устриках, про котру ми вже коротко згадували, допустив ся офіційант того уряду, Владислав Магеровський. Хоч був се молодий, бо ледви 21-літний чоловік, мав повірені собі ключі від кеси. За то довіре відплатив ся так, що забрав 35.000 корон з каси і втік. Розп'ясаю за ним сейчас телеграми і в понеділок прийшла з Відня вість, що там арештовано Магеровського. Мав він лобку, якусь касиєрку з Сянока, Брониславу Дмитраківну, котра того сегого дня до Магеровського шлеза з Сянока. Дмитраківної доси не арештовано, хотий поліція вже попала на її слід.

— Смерть із зворушень. В Бродях помер приватний урядник, Шорінгер, занятий у фабриці братів Капелюшів. Його тітка, що від довшого часу з ним ворогувала, по жидівському звичаю прийшла небіжчика перепросити. Підчас перепроси попала в таке зворушене, що на місци вмерла.

— Дрібні вісті. В Устриках окрадено поchtовий уряд на яких 30.000 корон. Виявники поки-що не з'ясились. — В Перемишлі загоріли тов. во-яки тамошнього полку кравецької оборони. Дасх з них відратовано. — В Кірілбачі на Буковині арештувала жандармерія Марка Рачула, Чорногорця, в хвилі, коли фотографував ріжні точки околиці. — Львівський трибунал присяжних судіїв засудив паробків з Підсадок львівського повіта, 18-літнього Миколу Чорного на 2 роки тяжкої в'язниці і 17-літнього Федька Вуйціка на півтора року тяжкої в'язниці зз те, що побили тяжко Ілька і Василя Деркачів, з котрих перший омер наслідком проломлення черепа. — Д-р Влад. Врублевський, секретар намісництва, габілітував ся в краківській університеті з науки адміністрації і австрійського адміністраційного права. — З Дрогобича повідомлено львівську поліцію, що звідтам утік 20 кількостий Ілія Гартман, допустивши ся на школу Мендія Лібермана спроне-віреня квоти 1.000 .орон. — В Лучинях рога-тинського повіта 40 лтн жінка зарізанка Яцка Дикого породила дитину з двома головами. Дитина померла в часі погоду. — Намісник д-р Бсбжинський повернув з Відня до Львова. — В найближшій часі правительство зядує замінити посади поchtових управителів IX ранги на посади поchtових управителів VII ранги. — Цар заагтер-див вибір Ервіна Відакевича, гірничого радника і управителя сільні в Лячмі, на заступника прес-а поchtової ради в Дрогобичі.

— Посилайте дати на будову великої бурси на школи Руського товариства педагогічного у Львові ул. Сикстуська ч. 47

м'ятайте на сьвята!

Фабрики: Львів-Нісгарів.

Найлучші і найдешевші горівки

можна дістати лише в складах

Зигфрида Кребза при ул. Баторія 7 і Личаківській 3.

1781 5-5

від найбагатших до найбідніших, а іменно: модні
прикраси, оковані сріблом і золотом. Бразильові бачили
іспанські Монді колтери. Срібні застави, столове срібло
іспанські бачили будильники, наймодніші срібні і золоті
прикраси фабрики, по небувало низьких цінах. 1829 3—

найбільш гідніші; найвідповідніші презенти від найбагатших до найбідніших, а іменно: модні пареські прегренти, шийські до краваток, пальчик, оковані сріблом і золотом. Врешті-решт модні всілякі вадичка, Перли і намести. Різире поцінпеси. Модні колітери. Срібні застави, столове срібло. Ліянські церковні чаши. Стільні годенники. Пареські бачі будильники, наймодніші сріблі і золоті годяники з перворадних пареських і жевевських фабрик, по кебувало низьких цінах. 1829 3—

1830 5-10

комплектні спальні, ідальні, салони, вандаліри, будоари, гнуті меблі і люксусові

3 Підгірчани. (Посолюські справозданні пос. Содомира.) Дня 9. с. м. відбуло ся в Завалові в селі читальні „Просвіти“ нардне віче, на котрім зложив справозданє з минулої соймової сесії пос. Содомира. Віче відкрив п. Амброз Мравський, гопс. з Завалова, проводив п. Скірка, секретарював п. Сливинський з Завалова. Учасників зібралось поперех 200, між ними було видно також людей з сусідніх сел, як: Серелного, Затурнина, Маркови, Заставча, Носова і ин. Пос. Содомира на вступі своїй бесіді згадав, що найважливішого постуляту цього народу — виборчої реформи — сойм в минулій сесії не мав часу і не хотів погодити, що показало ся при голосованні над нагостією внесення пос. Стапінського, проти котрого голосувала майже половина сойму. Пояснив коротко проект нового виборчого закона, внесенний послом Олесницьким, а також проект „народних демократів“, згадав про реформу закона громадського, котра також в минулій сесії не мала місця, а відтак розказав про заміри польських людювців та деяких обшарників в справі получення двірських обшарів з громадами; а коли згадав, на яких основях хотіли би ті панове получити двори з громадами, то учасники віча проти таких замірів одностайно запротестували. Описав пояснив послом новий закон ловецький, зміну закона будівельного, згадав про ухвали сойму в справі помочи для потерпілих від елементарних нещастя, а також про деякі важливіші внесення наших послів.

Відтак на прошенє п. Сливинського, пояснив пос. Содомира, яким способом можна переведити осушуваче ґрунту, т. зв. меліорацію, при помочи записки з краєвиці і державних, доказуючи, як великі користи приносять селянам ліхи, мочароваті ґрунти по меліорації.

А. Моравський жалував ся, що перед кількома роками переведено регуляцію Липи золотої від Бережан до Божикова, в наслідок чого ґрунти і сіножаті понизше Божикова забитено. Просить щоб посол поставив внесення в Сойм на переведення зглядно докінчене регуляції р. Липи від Божикова аж до Дістри. Відтак п. Моравський в довшій бесіді вказав на нашу кривду на полі шкільництва, а вкінці поставив слідуєчі резолюції: 1) Призване і ухваленне довіри руському сойму до клябови взагалі, а з окрема послови Содомира за щирю працю в минулій соймовій сесії. 2) Протест проти проекту виборчої реформи „народних демократів“. 3) Домоганє виборчої реформи після проекту пос. Олесницького. 4) Домоганє поділу краєвої ради шкільної на 2 секції. 5) Домоганє кресована чотириколасових шкіл в місцевостях, котрі мають понад 200 дітей записаних до школи. 6) Домоганє реформи шкільних підручників в тім дусі, щоб в них були згадки про нашу бувальщину та наших героїв. 7) Протест проти указу ради шк. кр., забороняючого шкільній молодіжці святкувати внесення панщини. 8) Домоганє заведення науки німецького языка в народних школах. 9) Домоганє прискіпшення отворення нового п. в. Суду в Завалові.

По одностайним ухваленню повисших резолюцій, председатель замкнув віче, потім учасники розпрощались ся сердечно зі своїм послом, розійшли ся вдоволені домі.

Другого дня (10. грудня) відбуло ся таке саме віче в Підгірцях в селі повітовій. З причини що 2 дні перед тим відбуло ся там ювілейне віче „Просвіти“, на котре зібралось ся незвичайно велике число народу, се друге віче не було вже так численне, учасників було стілько що в Завалові.

Віче відкрив пос. Содомира, проводив о. І. Навроцький з Голіг, секретарював п. Іл. Томия з Галича. Був також присутній правительственный комісар п. Товарищкий.

По посольських справозданні забирали голос: о. Содомира з Навосілки, Ян Соколовський з Підгірців і О. Навроцький поставив резолюції: 1) Домоганє виборчої реформи на основі 4-місного права голосованя. 2) Ухваленє довіри і признаня для руського клябови соймового взагалі і з окрема для пос. Содомира. По одностайним ухваленню сих резолюцій, замкнув председатель віче.

ТЕЛЕГРАМИ.

Дня 25 грудня 1908.

Балканський прблем.

Відень. (Тел. прив.) Рівночасно з висилкою циркулярної ноти російсь-ої переслав також віденський кабінет другим державам комунікат про конференцію. Цілу кореспонденцію між Віднем і Петербургом з останних тижнів подано до відомо кабінетів, відтак ся перепіска буде опублікована.

Блгород. (Т. К. Б.). Міністер війни виступив в скупщині з пропозицією про новий додатковий кредит в сумі сімх мільонів динарів.

Російська хроніка.

Петербург. (Тел. прив.) Думська комісія висягнувала 14 мільонів рублів на будову шкіл.

Петербург. (Тел. прив.) Цареві представив ся новий київський губернатор Гр. Ігнатів.

Москва. (Тел. прив.) На „Голос Москви“ наложено 1000-рублевую кару за недискретні реєляції про ярославського губернатора та співачку Вьяльцеву.

Москва. (Тел. прив.) Під паролем „чорної сотні“ сконфісковано календар Синина, в яким зачислено Росію між ограничені монархії.

Кабінетова криза в Португалії.

Лісабона. (Тел. прив.) Криза викликана уступленням Амарія, прибрала незвичайно прикри форми, бо провідник регенератора, обурений тим, що місці утвореня кабінету не передано йому, відмовив підмоги всякому новому правительству. Тепер передано утвореня концентраційного кабінету міністрів судівництва з дотеперішного кабінету Кампосови Гервікезови такі з партії регенераторів. Склад кабінету буде правдоподібно такий: К. Гервікез президент, та справи внутрішні, Алярвас — судівництво, Есперейра — скарб, Сев. Телес — війна, Ліма — справи заграничні, Луї Кестро — публічні роботи, а Кастільо або Васконсельо — моринарка.

Обрабованє корольовських гробів. Копенгага. (Тел. прив.) До костела в Рескільді вловили ся злодії, а вдерши ся до корольовських гробів, покращили догодоціні золоті і срібні вінці з домовин короля Фридриха VII і Християна IX та королеви Лівіни.

НОВИНКИ.

— Народний з'їзд, що відбувався в нині й завтра у Львові, зібрав звиш 300 учасників і прибувають ще нові. Постановлено зразу з'їзд відбутися в саях „Просвіти“, однак вони показались ся за тісноту для такої кількості учасників, тому поплудневі наради відбувають ся вже в селі „Сокола“ (дім „Дістри“). З'їзд відкрив п. д-р Кость Левинський, після чого на внесенє о. Ст. Нижанковського вибрано до президії д-р К. Левинський, д-ра Е. Олесницького, д-ра Л. Сафіяна з Копичини, о. Т. Савойку з Селиск, п. Теодора Соломку, господаря з Пукова. На секретарів покликані: д-р Волод. Бачинський, п. В. Кіпчул з Перемішля, о. П. Карпінського, п. Ос. Кекиша з Перемішля, п. Ілька Томия, гопс. з Галича. До верифікаційної комісії на внесенє д-ра Волод. Бачинського вибрано: о. Т. Лежовського, прсф. В. Біленького, І. Джиджору, д-ра В. Бачинського, о. Гр. Конечевича з Пенева, п. Антоана Фіцака з Ст. Міста, п. Якова Шебеца з Забави. До комісії контрольної на внесенє о. Кальби вибрано: В. Сінгалевича, судию з Перемішля, п. Гр. Олишкевича з Угнева, о. Ом. Короля з Саранчук, п. Миколу Заячківського, п. Івана Будного, судию в Жовкві. До комісії-матки на внесенє д-ра В. Бачинського вибрано: д-ра Е. Олесницького, Мих. Содомира, д-ра Ал. Колесу, о. В. Кальбу, д-ра С. Голубовича, прсф. Мих. Галушчинського, д-ра Мир. Здерковського, п. Миколу Левинського, уч. з Павлоки, о. Ст. Олишкевича, д-ра Ом. Левинського, ада з Турки, о. Ст. Нижанковського, п. Гр. Тершаківця, гопс. з Якимчидь, п. Мих. Петрицького, д-ра Волод. Бачинського, д-ра В. Охримовича. Перший реферат „про політичну ситуацію в краю і державі“ вголосив п. д-р Кость Левинський. Доповнене до сего реферату були реферати п. Ю. Романчука про парламентарну, і д-ра Е. Олесницького про соймову політику, та звіт д-ра Волод. Охримовича з діяльності уступлюючого Ш. Нар. Комітету.

— „Балюцькі банк курієскі“ — так називають ся нова фінансова інституція, що повстала в послідній часі у Львові. Банк має на меті передоєсти опіку над кредитовими потребами і фінансовими операціями купецьких і промислових кругів. Досі зголосило своє приступленє кількадесят купців і промисловців з заплаченими уділами в квоті 334.000 корон. До надзирачої ради належать між иншими: купець Едуард Рідль як прсез, д-р Влад. Степанович віцепресез і купець Ст. Вронський секретар. Директор „Галицького банку купецького надзираюча рада іменувала: інженіра Германа Фельдштайна, б. прокуріста і промислового референта гіпотечного банку, і Вяч. Жмудзкого, дотеперішного ліквідатора і заступника директора „Банку-у-зайск-ового“. На заступника директора покликано купця Густава Гавранка. Банк розпочинає свою діяльність вже з дням 1 січня 1909 р. в льокалі при ул. Костюшка ч. 1 А.

— Мадярські герби і прапори в угро-руських школах. Угорський міністер просвіти розіслав всім гр.-католицьким народним школам мадярські герби і прапори. По новому закону у всіх школах на першій стіні має висіти мадярський герб а прапор має школа висіти на отсі державні сьвята: 1) в день св. Стефана, угорського короля, 2) в пам'ятний день санкції 1848-их законів (11.чвітня) і 3) в день уродин пануючого короля. Крім того ті школи подібно як і державні мають умістити над входовими дверима мадярські написи. Досі на руських школах вистарчали написи руські.

— Винахід руського сьвященника. Як доносить угорська „Наука“, о. Августин Єнковський, руський парох в Салдобіш мараморського комітату, член академії винахідників в Парижі, придумав нове кресно, котре через крученє одного колеса тне далеко легше і більше, ніж теперішнє, прсте кресно. В Сінготі комісія для розвитку ремесла з поручення міністерства торговлі робить уже проби з тим винаходом, що причинить ся значно до уліпшення ткацьких варстатів.

— На службі Росії. З Підволочиска доносить Онодішної ноти два тушетні жандарми чутували коло дому, де замешкав російський дезертир, Зальє Штайн. Коли той о 12. год. вийшов за поріг, жандарми його сейчас арештували і відставили через Збруч за границю, де ухилили його в свої руки жандарми російські. Штайн мешкав від двох тижнів в Підволочисках і хотів по виліченню очей виїмгрувати до Америки.

— О добру сіль. Як доносить з Відня, акція в справі доставляючої доброї камінної соли по ціні 20 сотиків за кільограм, скінчила ся успішно. Міністеріальна комісія під управю шефа секції Князьоловського при участі віцепрезидента краєвої дирекції скарбу Прокіповича і референта краєвого виділу, радника Мізевича ствердила на місці у Величці, що наріканя на лиху сіль, мішаву з землею і на недостатку камінної соли в торгівлі в Галичині були в значній часті оправдані. Щоби тому зарадити, заряджено, щоби в Величці і Бокни лише очищену камінну сіль віддавано краєвому виділові. Дальше заряджено, щоби продавано краєвій управі продажи соли камінну сіль в окружках разом з шинковою солю по ціні 20 сотиків за кільограм. Краєвий виділ мав першештвом до побираня тої соли. Референт краєвого виділу запевнив, що постареть ся о те, аби у всіх агенціях краєвої управи продажи соли примінявано ся строго до умови з правительством. Кошти ломаня і чищення соли поносить державний скарб.

— Спадок цін збіжжя на сьвіттовім ринку. Від початку минулого тижня дають ся замічати сильний спадок цін збіжжя на сьвіттовім ринку. Ся знижєнка походить з Америки і вноситься звніш і корону на метричний сотнарі. Причинив ся до сего урожай в Аргентині, значно ліпший, ніж надіяли ся. Для аргентинської продукції важним чинником є погода в часі жнив, бо впливає вона не лише на кількість і якість, але в разі великих дощів просто унеможливує вивіз збіжжя. А здаєть ся, що погода була знаменита. На європейській ринку щодень напливають офerti з Аргентини і то щораз вишій. А так само в Сполучених Державах північної Америки є нагромаджені великі засоби збіжжя, значно навіть більш, ніж минулого року. Ціни на австрійських внутрішніх ринках спали значно, іменю коло 30 сотиків на пшениці, а 85—40 сотиків на житі на однім метричній сотнарі.

— Іней на деревах, особливо по садах на Поділю, — як нам доносять — такий великий, що слабші дерева ломать ся під його тягаром. В р. 1906 гусяльничі поносили дерева, потім 1907 заїд в часі великих морозів, а тепер іней ломить дерева.

— Лікар дурисьвіт. Лікарські круги у Львові мають сензацію. Один з докторів медицини, який Польончик, з'їгнорував всю новачану лікарську науку і став бавити ся в чудотворця. Лічив людей справді незвичайним способом, який з лі-

карської наукою не мав нічого спільного. Бляв ся на людський глухі і неміди, чевидно не могло тривати, бо коли якийсь чоловік заявляв ся „чудотворцем“ і поки-що не рішена. Д-р Польончик єсть директорка виділової школи в Снятині, докторат медицини, практикував дуже час десь на провінції, а відтак вернувся до Львова, де в медицині не получував, перейшов до своєї жінки, що мала склеп з цвітаними Синкстуський, завіс собі на Клепарові горах, цвітаним і так через 10 літ займав ся горішком. Нараз — кажуть, рік тому назад — плеї! — шло йому на гадку вернути ся назад до своєї першої фахи і він зачав ординувати в своїй помішкані при ул. Захаревича, але в дуже оригінальний спосіб. Сам не розсліджував недуги на хорім, лиш уживав до того якийсь „ясновид“, котру гіпнозував а тога в гіпнозичнім сні розпінзавала хворобу і казала, що і де недужому хибує. (Хто була тога „ясновид“, то „гіпнозичне медіум“ і як вона називала ся, та чи то була молода і хорша дама, чи якась стара і поганя, о тім історія бодай досі мовчить). Вислідивши в той спосіб хворобу, д-р Польончик не писав вже рецепти і не посилав з нею до аптики, лиш давав недужим власних ліків, зрблених з якогось злія. Ба, що більше: недужі навіть не потребували лікувати до д-ра Польончика; могли мешкати собі й на кінці сьвіта, досить лиш було, щоби прислали переказом заплату а чудотворний лікар велів тоді своїй „ясновиді“ розслідити хворобу недужого і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число пацієнтів, особливо між Жадями з малих містечок, і інтерес шов би був знаменито, як би не лікарська палата, котра ухвалила вівзати д-ра Польончика, щоби перед факховими знавцями виконав свої досьвідні і вислав ліки на неї. Тім способом позискав собі д-р Польончик велике число паці

Відозва.

«Русь иди
Не довго вже
личині, тай
народася
ське право
нахъ міг
чала се
котра
кляв
пост
тис
літничини. Жалпа напая не може без
пліснети ся. Гляньмо на міста східної Гали
лишнього руського князівства: майже всі
чужини станицями — а для чого? Ми са менті
му винуваті, через нашу байдужність або
міне річи не маєм і не даєм о ремісників, бичий
і промисловців, проте і не диво, що сю галузь
опанували чужинці.

Туреччини, болгарин, який тепер
ціль розривати руську коду зміни
інтелектуальну бурю, котрі шого того
ючи простого, що ж зроблять дити, то на
купця і про жовніра, піоніра чи на ниніш
Дяесь, хмисловець? Існі й звязу
дженсь, по коли руський канський дер
гаське пріч своїх прав, вхлення квестів Но
ноти надї: потрібної інстит більшість держав
нечі зяї з помічю горст-скликиня конфер
могли:можна у Львові і від бесідника, тіль
мура поставила підвалени,одно пошкодзовані.
однако реальності, ручаїм, для кого право
міщани купна. Бурса не подія. Є важкого рі
ю, яка має на ці: що без згоди великих
промисл і купецтво який небуде договір, не
дробую наших гміняти. Росія може числи
рода до Америки всіх держав, то бодї біль
і ослаблені наш
отже Народ і цілком не заняла неприхильно
шевою поміччуроти Австро-Угорщини. Туоу
при надіказав недавно Тіоні.
найвідчоті подав міністер до відома зміст остат
зюжіт,графічного обіжника до представлителя
державех, що підписали берлінський до
на/після чого зазначив, що від початку кризи
і поступала згідно нетільки з Францією але
ж з Англією й Італією.

себе і заявив, що хоче на місце помершого І. Левицького іменувати іншого заступника власті. Почувши назвиско того чоловіка, заявив я, що з хвилею іменования я безуслбно зложу мій мандат і я певний, що се зроблять всі члени комитету.

8. Дня 31 сiчня 1908 ч. 735 през., повiдомив мене б. намісник, що на місце помершого Івана Левицького іменує з рамени власті інспектора краєвого д-ра Я. Янера.

9. Рескриптом з 18 лютого 1908 р. ч. 7 повiдомив мене п. міністер, що призначив для нашої комитету на 1908 рік квоту 1500 корон і що їх деловує в п. к. краєвій дирекції фінансовій. Рішачасно додав п. міністер: „Wegen nachträglicher Ermennung der im Berichte vom Dezember 1907 vorgeschlagenen neuen Mitglieder wird Euer Wohlgeborren seinerzeit die h. o. Entscheidung zukommen“.

10. Дня 12 марта 1908 улінував ся я о визна-сигнованє підмоги 1000 К призначеної на р. 1907. а се тим більше, що в моїм справозданню з 26 грудня 1907 предложив я докладний виказ потреб, хувахених комитетом, котрий рефлектував також на отриманє повисшої квоти (1000 К). (Вiд-повiльте гляди т. 12).

11. Дня 9. цвітня 1908. предложив я Міні-стерству справозданє з засiдання львівських членів Комитету, яке вiдбуло ся в присутности д-ра А. Янера і яко гостей панів: Ф. Колесом і Йосифа

соноцький, від читальні в Комарні Андрух Калимон, від читальні рудецького повіту Гр. Тершаковель, від академічної молодіжки правник Ол. Пеленський, від Соціаліста і Січій Іван Бей, від жіноцтва дівчина Н. Балабух з Кульчиць, від драматичного кружка Осип Утриско, а від парляментарного клубу посол Михайло Петрицький. Кождий з бесідників палкими словами пояснює роботу „Просьвіти“ та заохочує вписувати ся в члени, закладати читальні, спілки мелочарські, каси Райфайзена, пожежні Соколи і Січі, і по кождій бесіді несе ся буря оплесків, а одушевлене в масах заєдно росте. Ще раз д-р Іван Брик дає яку зборівку за прегарний доказ розуміння ваги „Просьвіти“, а одушевлене селянство та міщанство заєдно поважно хором „Ще не вмерла Україна“. Ще раз заряджено збірку, і день 8-о грудня приніс не малий гріш на дар ювілейний для „Просьвіти“, бо 372 кор. Вказ з окрема буде оголошений пізніше. У вечер відбулась аматорська вистава „Украдене щастя“ Ів. Фрашка. Ся була битком набита.

Ролі були обсяжені виключно силами з Комарна, а усі виявлялись зі своїх задач дуже добре, а вже справді по артистичному відпали свої ролі п. Утриско (Микола) і п. Мих. Калимон (жандарм). В нашім повіті знов загуло житє. В кождім селі закладає ся „Сокол“ та беруть ся очікі селяни до основування читальні і спілок, де

Мила горстка людей зрозуміла вагу промислу та заснувала в 50-літню пам'ять знесення панщини «Руську Бурсу ремісничу і промислову, якої задчею є образувати свідомих руських ремісників, купців і промисловців. 130 ремісників вже виховали се товариства, в сотки подані на жалю не могли бути узгоджені задля браку фондів. Заряд Бурси ставсь безрадіним, як і ту горстку питомців, яких тепер має довести до укінчення науки ремесла і купецтва. Чия в тім вина? Горячка складова звернула в инший бік; складає ся на

Туреччина мати-ме в переговорах важку родо-сповнену. Може вона числитись на симпатичні, що-до своїх оправданих домагань. Міністер ексонаний, що також Австро-Угорщина, яка саме доказала свій мирний напрям і солідарна з Німеччиною, заявляє, що за таким залаго-ном спірних крестів, яке буде корисне для ального мира.

З Товмача. (Ювілей „Просвіти“) Дня 17. с. м. відбув ся заходом філії „Просвіти“ в Товмачі обід 40-літнього ювілею товариства „Просвіта“. Торжество розпочалося Богослуженням в церкві, котре відправив Всц. о. декан Ступинцівської, а проповіди датиютичну виголосив Всц. о.

Найявівіше зближене між Росією й Італією є природним наслідком спільних інтересів обох країн ради удержання територіально-го status quo на Балкані а також політичної й економічної незалежності балканських держав. Ця однодушність в поглядах проявила ся при розісправі балканських залізниць, коли Італія й Росія енергійно виступили за залізничною до Балканського моря. Міністер признає велику вагу призначено до Італії; він переконаний, що те зближене значно спричинить ся до мирної й справедливої угоди важних справ, які остали на теперішнім порядку. (Оплезки). Стремлячи до закінчення цієї угоди, руководив ся міністер переконанням, що Росія потребує мирної концентрації (оплезки) а також сильним переконанням, що Росія не може покинути своєї ролі великої європейської держави (оплезки). Останні роки доказали, що Росія є важним чинником рівноваги та що те хвилеве ослаблене Росії не відповідало інтересам мира. Особливо небезпечним чинником міністер — було б ослаблене Росії для славянських племен та їхніх державних організацій. Загальна увага, з якою російське громадянство слідило ролю російської дипломатії в балканських реформах є доказом, що те дальство не забуло про талії Росії.

Росія приєднала до переговорів без само-
них намірів. Буде стремити до заховання мира,
рішного всім, при допомозі всіх дипломатичних
інструментів в обороні всіх балканських держав без
виїмки, горячо і безкорисно. З ініціативи Росії
знято до програми конференції точки з деяких
користини для Сербії і Чорногори. З великою
кількістю відноситься ся Росія до Болгарії, пе-
якою однак не зазігала, що її оголошене не-
смислисті зробило поважне враження. Болгарія
вигукнула проти налягаючих рад Росії, але Ро-
сія може позбутися ся симпатії для сотвореної
нез не Болгарії, коли вона osiągnула цілю, яку
Росія витичила. Тому Росія старає ся о як
скорше закінчення справедливої угоди між
гарнією з Туреччиною. Болгарію повідомлено,
дальше поведення Росії зависить від поведення
гарії в минувшості, але на будуче, від того,
якільки Болгарія остане солідарною з прочими
балканськими державами. Болгарія, Сербія і Чор-
на мусять перенести ся почуванем що між на-
має існувати моральна і політична єдність.
Росія наміряє поставити ці держави в один
з Туреччиною і злучити їх спільною гадською
оборону своєї народної і економічної само-
нільності. Так бажавмо показати Туреччині свою
нільність для її конституційного розвитку.
Росія надіється ся, що зрозуміють її в Білго-
і Петербі, що треба зберігти холодну кров.

не внаслідок 1000 кор. за рік 1907 а тільки збільшено підмогу на р. 1908 на 1500 кор.) Рівночасно повідомив мене п. Міністер, що справжнє рахуноків і пропозицій йому коштів подорожі замісць членів поручає Намісництву у Львові.

13. Рескриптом з 17. падолиста (дорученням мінї 22/II.) 1908 ч. 144.723/XIV поручило мені Намісництво виплатити позальвівським членам Комітету кошти подорожі, що я й виконав дорогою переказів почтових дня 23. падолиста с. р.

14. Дня 6. груддя с. р. був я в Намісництві з запитанням, чи нема номінацій нових членів, до сего спонукав мене сей факт, що номінація перших членів комітету була оголошена в липні 1907, а письм'яне повідомлення внасліді в падолисті 1907 (гл. т. 3). На мое запитанє дїстав я відповідь, що мое справозданє з засіданя (20/12 1907 р.) було в Намісництві і що воно відси пішло до Відня дня 7. серпня с. р.

15. Дня 9. груддя с. р. попросив я Міністерство о прискорення полагающя справи номінацій нових членів предложенї ще 26. груддя 1907 р. З сего виходить, що я два рази, 26/XII. 1907 і 12/III. 1908, просив о виснаговань обіцяної підмоги в квоті 1000 кор. на рік 1907, а надто, що я двічі, 26/XII. 1907 і 6/12 1908, просив о іменовань нових членів, з якими би мож приступити до позитивнійшї роботи.

Всі тут наведенї письма Міністерства і На-

Дурдела. До парастасу станули о. Ступницький, Дурдела і Плавюк. О годині 12. скінчилося торжество в церкві, почім зібрані „Січі“ з Товмача, Брациська, Буківни, Петрилово і Олеші, уставивши ся чвірками з прапорами, удались походом від церкви головою улицею до дому читальні „Просвіти“ в Товмачі; похід випав дуже світло, а кірім Січовиків брало в нім участь звиш 1000 людей. В читальні відбув ся концерт. Привітне слово виголосив о. Бачинський, голова філії, почім слідували деклямації і хор членів товмачської читальні і Січі. Співби виконали членами селянами випали знаменито і справляли одушевлене між публікою. Реферат про діяльність і значіне товариства „Просвіти“ виголосив п. д-р Макух. Концерт закінчив горячою промовою о. Дурдела. Товариство „Просвіти“ приступило 15 нових членів, а на ювілейний дар зібрано 26 корон.

Шкода, що дім товмачської читальні за майий і не міг помістити всіх учасників, так що багато людей муслию ждати на дворі.

В день ювілею понастягав товмачський староста жандармів з цілого повіту.

З Яворова. Ювілейне свято „Просвіти“ аплови дня 20. с. м. вистріли з моздрів. Церков св. Юра заповнила ся як рідко місцевими і заісцевими людьми. Селнствя з околиці було дуже багато. О год. 10. відправив службу Божу о. Секей і парох П. Левницький в сослуженю о Вен-

Ще наглядніше виступила ся вірність гра-
ниці, яка дала Росії нагоду встановити ся
лучай та безінтересовий спосіб за інтереса-
лианських держав. При тім проявилось ся,
Росія могла числити на підмоги кількох дру-
держав. Немешні рішуча й безкорисна була
вірність Росії в справі македонських реформ.

Про реформовий рух в Туреч-
чї сказав міністер: В липня с. р. лувив ся
ж, який до краю змінив загальне політичне
же на Балкані. В Туреччині привернено
тигунцію, а за основу нового ладу в турець-
державі прийнято рівноправність християнської
гометанської людности. Відомо Дуї, як ро-
кесь правителство заховало ся супроти тих
ї, спільно зі всіми державами, які бжають
ї полагоди балканської крїзи. Міністер під-
ував, що також на півострові Балканським у-
ають ся справи наглядно корисно. Дієть ся
чий раз в історії, що Росія в своїм
роти подій в Туреччині може числи-
згоду тих держав, котрі давнійше
довіря і непохильність до Росії.

ське правительство рішучо заповіло, що йоперте залежати-ме від поведєня сих народів. **В**іс панує нова згода між російським правнством і суспільстю; а доказом сього є де-президента Думи до президента сербськоїтїни, в якій підчеркнено, що лише мировата може запевнити виключене критичноїсиї для Славянства. Відповідних квазівок уді-в однім і в другім місці.

При кінці висловив міністер надїю, що йогода дадуть доволі ясє виображенє про за-ачну політику Росїї та що в Росїї як і по-граниччя становє ся зовсїм ясною річю, щоа не стремить до ніяких самолюбних цілей,и старєть ся о легальну, мирну полатодних квєстїй, яка відповідає народному до-єству Росїї. *(Довгі оплески в центрі на Міва-сикає на крайній правци).*

праві ювілейного видавництва
руських пісень.

існує в оригіналі, а мої письма до Міністерства в відбитках на машині як і реценсії поштою доставляю до дня 1 січня 1909. до перегляду і перевірення інтересованим в Редакції „Діла“.

Проф. Волод. Шулевич.

Письма з краю.

З Перемишлянщини. (*Мистифікація*). В ч. 175. „Діла“ читали ми допис з Перемишлянщини, що посол Н. Левенштайн задумав корчувати свої ліса в Дусанові, а коли дусанська громада не хотіла на се згодити ся, заступник п. Левенштайна п. Юркевич хотів перекуством склонити кількох впливовіших громадян, щоби на те пристали. Але й се ніби-то ні нашо не здало ся, бо то ті селяни прилюдно зганьбили п. Юркевича а підкупство. — Отже ми старали ся спросту є і перевірити тут на місці і переконали ся, що до цього, котру Ви в добрій вірі помістили, була якоюсь злобною, для нас впрочім незрозумілою і що-до мотивів мистифікацією.

З Карпат. (*Ювілей „Просвіти“*). Філія

Письма з краю.

близько 1800 осіб. Наступні міністер до обговорення Росії та прокламация незалежності зрозуміли, яке сі справи в Чорногорії. Серед російських заголосили за проти анексії, при чім в хвилях більшого подразнення діяльності правління не так на конкретних фактах, як на легендах донедаля. На атаки звернені проти своєї може заявити. Дві отже: хто відгук острого протесту проти анексії, очевидно, що російський міністер не може в свій квестний ділати несподівано політичної спадщини та від які пороблено давніше. На жаль, в Заслону, яка зкриває минулу, не розкилено. Хоч се стало ся через дискредитацию, то міністер не можі перекрити автентичності в ішених документів про пенсійську конференцію з 1877. р. про берлінську декларацію

1. Рескриптом з 4 мая 1905 р. ч. 17.312 візнене л. міністер просвіти предложити йому відповідних людей до комітету для збирання їх писемь.

2. В порозуміню з кількома до того компетені людьми предложив я такий виказ дня 4 мая 1905 р.

3. Рескриптом з 16 падожняста 1907 (доручені 24 падолиста), отже більше як в два по моім предложеню, повідомило мене намісто (ч. 13.508 през.), що міністерство імено відповідний комітет, зложений з Пп. д-ра Стрючка, о. Олекс. Манзетирського і М.-Левського всіх трох з Буковини, з Галиц. Івана Верхратського, Василя Щурата, Франка і о. П. Матюка. Тут додаю, що з пропозиції узглядено лише 2, о чім поблизу посол д-р О. Колесса, котрий в тій бубу з мініст. референта, а опися 27 липня 1907 до мене написав так: „Порушену Вами у я провірив в міністерстві. Дійсно так стає як пишете. Вану пропозицію покирини чини.“ Рівночасно повідомили мене президиумництва, що з рамени власти призначила во-
намісто Івана По-
намісто Івана По-

„Просьвіти“ на повіт рудецький в товариства „Просьвіта“ велими торжественно. Дня 8. с. м. орхестр читальні „Просьвіти“ в Комарні переходила річницю міста та грала народні имни і марші, а одночасно салви давали околиці знати про початок торжества. О год. 9. рано розпочала ся в церкві св. Петра і Павла в Комарні торжественна Служба Божа, до котрої стануло п'ятьох священиків. „Соколи“ з Якимчиць і Клічка творили оркестрову сторожу, а співав хор міщанський під проводом Михайла Білика, настоятеля Бурси в Комарні. По богослуженню виголосив красорічипроповідь на тему любови народа та заохоти до науки о. С. Кульчицький, парох з Вошаченя. Перед проповіддю відспівав хор дуже удачно гимни України-Руси „Боже великий“ укладу Липини-Матюка. По проповіді заряджено збірку дар ювілейний для тов. „Просьвіта“, і рівночасно завчас ся формувати похід, 5000 народа, селенства, міщанства, поруч зі своєю інтелігенцією в чіврки і вмити похід готовий. Чоло поховедє музика, відтак ідуть „Соколи“ з Якимчиць і Клічка, хор, інтелігенція свійська і дурбанна та репрезентанти економічних і просьвіт-тв. інститутів рідного краю, поліції і війни. 38 им

на зарадження ліхови. По рефераті закінчили містоголова зборів І. Борис, почім відбулось обрання книжок, присланих головним Битом.

Вечером відбув ся концерт, уладжений заходами яворівських товариств, групуючих ся тепер і недавно заложений „Руській Бесіді“. Слово гупне виголосив п. Власичук. Хори під управою Кекеша відспівали Станиського: „Над горн до ар“, „Пісня моя“ і инші пісні дуже удачно, а квівчили „Вулицю“. Колесси з таким ефектом, во викликали кілька разів мусіли серед грімких лексик деякі уступи повторити.

Молодий віртуоз п. Пр. відігравав фантазію galles a „Trovatore“ на скрипках як не мож сше і знатоки узнали у нм талант не аби який, ні З. деклямувала „Каменярі“ Франка, почім ступило сольо фортепьянове п. С. На закінчене див п. директор Маренин прекрасний живий оза: Апотеоза „Просьвіти“. Серед бурі оплесків являючи ми той чудовий живий образ ще другий, а по хвилі залунав на сали гимн „Ще не ра!“.

Сяла була заповнена як рідко. В загалі съєв-відсвяткувано завдяки трудам і посв'яченю иним і задоволю.

Суд про ці акти належить до історії, але міністра спадая обов'язок числити ся з ними та в рядом пізніших дипломатичних умов, як одні безперечно втратили свою правосильність, але другі же значно якують свободу російсько-дипломатії. Серед таких обставин не важко відвидіти, до яких небезпечних наслідків був виступ протесту Росії. Условинною протесту є його права, або навіть ужити насилля. Проте тут отже, що міністер міг сказати про ці зобов'язання, може Дума вивести висновок, що кріхкі булиб юридичні основи протесту, але безперечно заострів би відношеня до Австро-Угорщини, а навіть може був би викликав військовий конфлікт. А оголошуване протесту, що маємо наміру в разі потреби підірвати зброєю в Руці, було-б найбільшою політичною похибкою, на таке міністер не згодив ся.

Висновок хоча Росія не має політичних прав, але їй запротестувати, то вона має право, але обов'язок показати, що їй не потрібний цей міжнародний акт, як означав положення Боснії, значить, берлінський договір. Хоча той договір збісчав добру волю Росії, але Росія ввесьла була на

наслідування російського повісту і Чісан до цього часу. «Просвіти» з цілого повіту. Несесь пісня, знають звуки музики, а кожний хто бачить, люде ся повуюго, з якою пестуна похід, та ці- го зрілість мужицтва, що розуміє вже вагу «просвіти». Похід дійшов аж до дому читальні до дому філіяльного на передмістю, де привітав Олександр Пеленський, міщанин з Комарна, а запершу запершу в найбільшій порялку, знов там на великими улицями до Каса задаткової, де розпо- ности торжественне просвітно-економічне віче. де на жаль сая разом з коритарями помістила 100 люде, друга тисячка стояла під отворе- ними вікнами, а решта мусла відірнє ся того ду- шого бенкету. О. Володимир Петрик, секретар облуп, отворяє збори, покликуючи до президії о. Т. Печенський, від тов. задаткового о. Я. Ко-

„РУСИНИ“
Домогайтеся сьогодні
туток і паперців

„ЗОРЯ“

оподаткованих 5%, на руський нар. фонд. Кождий листок має напечатану водниім друком назвище „ЗОРЯ“ для відрізнєня від злих наслідковань. Ціна приступна, листів знаменита. Вірши даром. Ласкаві замовлявья полагатимуться на відповідний постар.

Д. ВЕХСЛЕР
Львів, ул. Охочацька

Савль Вішнов
Львів, Бобунальська ч. 1.

Каталогує великий вибір готових мужеських одягв по фабричних цінах.
Англієські і французькі матерії все на складі.
Іконується на жаане до 24 годин наймоднійший крій.

Мовчаніє шкільн * П...
... в великі і середні
... з 1/2 до 1/4 ...

Видавець і одяг...

Львів, Бобунальська ч. 1.

Львів, ул. Охочацька

жалує, що ми такі бідні! — Добре поінформований.

— Звідки йде російська пропаганда? Ставропільський інститут у Львові видає що року календар „Временникъ“. Найновіший „Временникъ“ перевищав своєю москвофільською тенденцією всі періодичні публікації, які доси москвофіли дали в руки своїй публіці. Повісті великоруські; ваги, міри і ин. російські побіч австрійських. Австрійська династія описана на півтора сторони, російська на півчверта сторони. На 5 сторонах подані правничі поучення і формуляри але не після якогось австрійського гімну, а після російського. На

Дістати можна також: ПРОКІШ ул.
Льва Селіги ч. 28; РОССІНЬОН
ул. Асника ч. 4; НОВОЖЕНЮК
ул. Вєлова ч. 11. — Тернопіль
НИЖНИК, Подільська готель

[illegible]

ний, від читальні в Комарні Андрух Кали-
ч читальню рудецького повіту Гр. Терша-
від експлоатації молодіжи правник Ол.

росийский

**Футра дамські
мужські 1431 14—14**
подорожні

Куртки до польованих, шапки, ковпаки, бач, а-пухляки і всілякі гатунки еутер в снірах і суках на верхи а великими вибори поручає

Перворазні магазини еутер і робітня мушнірська
Брати Любелські, Львів, ул. Валува 4. 3.
Направки і переоблякання еутер на модні фасони виконує
ся вярв. Ізюсть, щинця найкращіх матерій ф. нко.

Заява руська робітня арт.-слюсарська
ІВАНА ГЛИНЧАКА
Львів, ул. Городецька ч. 4!

виконує всі роботи арт.-слюсарські і кон-
струкційно будівельні, як: гальвона, поруча-
до сходів, штахетні, брами, хрести, огороже-
ня гробів, кавалери, бра, скута вікна і підвершні
веранди, селізані сходи, двері, вікна до
церков і т. д.

Виконане старанно, сервісно і точно.
Ціни дуже умірковані! 1855 3—10

Рік
заснування
фабрики

ГОРІВКИ
і
НАЛИВКИ

Рік
заснування
фабрики

Госпийський алим, деревнівка, Польська контузівка, Мурелівка, Рийський омищє, Ратафія, Тернівка, Волянська житівка, Вашиівка (Griotte)

Гіркий лікер

Г

„Kraai bitter“
та всім!
ЛІКЕРИ, РОЗОЛІСИ І РУМИ
97% спирт на наливки
поручують
БРАТИ КАПЕЛЮШІ Спільна
власність

Фабрика цукралей: Буди-дворець Філія:
Львів—Звєс не Склад: Чернівці ул. Ратушев-
Пятківське: мові пачка $\frac{3}{4}$ та $\frac{1}{2}$ літр. фяшах 5 К
оренко а почтом побачим. 1 12 6 1

Парцеляційне Товариство
„ЗЕМЛЯ“
У ЛЬВОВІ
кв. Сикстуська ч. 38

Конто почт. шл. 97.255. Адреса для телеграмів: „Земля“ Львів. Вписове 5 кор. Уділь вносить 200 кор. на сплату ратами місячними найменше по 10 корон.

Переводить парцеляцію маєтків в Галичині і Буковині.

Удільє кредиту і помагє до узяскяя кредиту в иших институциях фінансових на купно землі.

Завязує місцеві спілки парцеляційні

до означеного м'ястку.

Приймає вкладки щадничі на 5%, приймає також вкладки до обороту на значно вищий процент і до подлячки інтересів за виповідженням після особної умови.

На жаданє всякі інформації.

Урядові години від 10—1-ої рано і від 5—7-ої вечером крім неділь і свят.

87 EO 54

Безпосередня доставка
диванів по кункурентним цінам.
Продукційне і торговельне товариство в Гедіну
доставляє свої першокласні величаві дивани
з грубої шени, рівноличні, в не рівняній якості
і чудових десенях, дуже подібні до правдивих
смирненських диванів, правдивої якості під
гарантією, просто до консументів,
Стіпні дивани з шенилі по 5:30 коп

100 цм. широкі, 200 цм. довгі.

Лише 5 кор. 30 с

**Дай красша окраса комнати, найпрактич-
нійший дарунок.**

Цікаві перські візирці, а також звірати, як пес, олень,
а серп, лев, лебідь, лист і т. д. Наші стінні дишани
очою першої якості, неприступні для во-
гні і є найліпшою гігієнічною охороною против
простуд.

Льєлєк нтї дивачики перед ліжко
самоматраца з бавовни чорної цілюща
всього 1 кор 60 сот.

В'КОН, 40 сот.
5 кор.
ч
В'КОН, 40 сот.
5 кор.
ч
В'КОН, 40 сот.
5 кор.
ч

ул. ...ного ч. 3

Стрильбиці; Ясеницький Іван, Львів; Янів Осип, Львів; Яйко Володимир, Золочів.

Д-р А. Говикевич, член Народного Комітету, представив стан Народного Фонду і Фонду Марка Каганця, а на внесення Володимира Сінгалевича з Перемишля, референта контрольно-комісії, ухвалено абсолютною Народною Комітету з заряду тих обох фондів і висказано призначення А. Говикевича і В. Бачинського за совісне, старанне і прозоре ведення каси та затвердження репартицій партійного податку за р. 1908 і уповноважено Т. Н. Комітет до переведення репартицій народного податку на р. 1909. на тій самій підставі.

Д-р В. Охримович реферував справу партійної преси і поставив резолюцію, визнаючи до ширення партійної преси й з окрема „Свободи“.

По оголошенні дискусії припоручено Народному Комітету поробити заходи до уладження відносин редакційних в органах партійних та ухвалено вказівки щодо дальшого напрямку партійних органів.

Вкінці слідував основний і висерпуючий реферат шкільний о. о. А. Стефановича, який подав в завіршішній числі. Поставлені референтом резолюції прийнято. На тім закінчено наради в суботу 26. с. м. о. год. 7:30 вечером.

По пращальних словах провідника зборів д-ра К. Левинського і відспіванню народних гимнів удалися учасники до „Сокола“ на зматорське представлення „Сватання на Гончарівці“, замовлене Народним Комітетом, для учасників з'їзду.

Політичні глоси.

(„Організатори Червоної Русі“ успокоюють себе взаємно. Інформації про наслідки престолої.)

Поляки в останніх днях успокоюють себе взаємно щодо руської небезпеки в східній Галичині. А властиво — одні успокоюють, а другі ривозасно „пуджають“ руською небезпечкою польських патентованих „організаторів“ будучого розвитку Червоної Русі (як називає „Видолюєний“ в своїй редакції й формі „Dziennik polski“ — східно-галицьких поляків). Недавно синаліс із польських газет „автентичні“ донесення про цілу армію руських урядників, котра будучи-то напала на „с. ж. гзод polski“ в Галичині, значить, на львівське ц. к. намісництво, та тут нетільки видирає польським кандидатом „Юлія“ монополію на хліб у політичній службі, а й поважає загрозилу польському монополісти на паляне над нашим народом у Галичині. „Польське правительство“ поспішилось заперечити всі лярми в польській правительстві „Газет-І джак-І“. Рівночасно воно заперечило також „рми польських газет про те, що будучи-то налітньо протегує (і) „Січі“.

По тім спростованню з боку намісництва орми польської публічної опінії взялись заспокоюти ту опінію. Як се заспокоєне доконується, і аргументами можна вихити намісництво напольського польського полятора, якийсний прихильний дав Dziennik polski в учорашній статті „Kontrola a alarm“. Варта дещо ати з тої статі.

Стка про те, що кількох Русинів одержали діюристів, або навіть вишій уряди, сати не має чейже нічого тривожного навіть дого русинської. Але вістка та може чина в такій формі, з таким акцентом, що вона сугестіонує аларм. А перш усього аларму, юча є та форма, котра інсинуує ворожу систему, котра хоче потайки засипати намісництво Русинами та країну Січанами, — котра інсинуує немов кику капітуляції перед Русинами. В тій формі хливі впрочім що-до змісту й розмірів чути уть шкідливий вплив на опінію, шкідливий, бо немований, а сугестіонований.

А такий сугестія підкається тут, у (ній Галичині, легко наслідком дивного новизна, іменю становища — так скажи — форпости нетерпеливої й повної імперменту, яке ми завяла. Почуваючись тут і там (і) у східній Галичині в етнічній меншості, забуваємо хвилю, що через міста ми є організаторами будучого розвитку Червоної Русі та що впрочім ми є тільки частинною краю, історично й політично польського. Жиючи в безперервний — часто непотрібний тривої, забуваємо, що чейже істаує західна Галичина, числом, культурою та історичною місією пагуюча в цілім краю, нетільки на заході, а й на сході. В данім випадку приймімо на хвилю, що навіть усі чути про кільканайцять посад, обсаджених Русинами, відповідало дійсності, — то не було б це причина до аларму... Повторюване невірних чуток має ще одну відваму сторону. Вони дискредитують — хоч би тільки хвилю — наші краєві влади в очах нашої власної суспільності, підсуваючи їм тенденції небезпечні для нашої національної політики.

Вкінці Dziennik polski висказує вдоволене, що в намісництві має незбаром правильно функціонувати бюро, котре подаватиме польським поляторам вірні інформації про діяльність ц. к. гзод у krajow-ого та зюацідить їх нервам непотрібного переполоху.

„Frankfurter Zeitung“ приносить силуетку австрійського наслідника престолої, Франца Фердинанда, яку написала особа, що стоїть близько австрійських дворських кругів.

Читаємо там між іншим: „Австрійський клерикалі вважають його (Франца Фердинанда) за свого чоловіка. І справді, архиякей не є тільки набожний, як майже всі Габсбурги, а також удержує з клерикальною партією тіснийшій, ніж з іншими, відносини. В австрійській палаті послів часто можна бачити монаха Бенедиктина, о. Августина. Перед вступленням до монастиря той монах називався гр. Гелені був пруським офіцером, а потім адміністративним урядником у Вестфалі. Тепер він — стовідний архиякей і його політичний повірений. Його прихильність у палаті послів усе значить, що архиякей хоче дати якусь вказівку щодо справ, стоячих на порядку дня, одному з християнсько-соціалістичарських помішників. Мимо тих близьких зносин з них провідників партію архиякей не є клерикалізуючою партією, а християнсько-соціалістичарською. До фаворитності буржуазних партій. Бо він у політиці поклав собі метою зберігти великодержавне становище монархії. К жиди, хто йому в тім помагає, є його приятелем“.

Побіж сях інформацій „Frankfurter Zeitung“, янотуємо ще за іншими німецькими газетами, що наслідник престолої використовує з правла свій вплив на те, щоб засудити на смерть не дістали цисарського помилованія, — та що віч, крім клерикальських симпатій, з великими симпатіями відноситься до галицьких поляків, а особішяк удержує дуже близькі зносини з представниками польської держави.

ликих родів польської шляхти, приміром з По-тоцькими.

Меморіал Австро-Угорщини до європейських держав.

Перед кількома днями появилася була вістка в лондонській пресі, що австро-угорський дипломатичний рішила ся на опубліковані цілої перепістки між кабінетами вієнським і петербурзьким в справі анексії, аби через те вказати дволичність російської дипломатії, яка лявірує між постановами берлінського трактату і тайними умовами з Австрією. Рішення Австрії на такий, крайній в дипломатичних зносинах поступок та переведене його в діло вказує на те, що відносини між Росією і Австрією стали дуже напружені.

Урядовий комунікат про се пропаятне письмо Австро-Угорщини звучить так:

Наради, ведені між вієнським і петербурзьким кабінетом в справі програми балканської конференції, довели що-йно несправу до тимчасового покінчення о стільки, що м. Ізвольський згодив ся на становище Австро-Угорщини, аби перед конференцією переведено переговори між державами, які мають загально означити діяльність конференції. Ізвольський — як звісно — подав через те до відома становище російського повелителя в справі конференції в циркулярній ноті до держав, котрі підписали берлінський трактат, оголошений перед кількома днями Петербурською телеграфічною Агенцією.

Так само також і вієнський кабінет був спонуканий повідомити держави, що підписали берлінський трактат, про стан переговорів.

Правительство сейчас одержало програму конференції від Ізвольського зробило усе, що до него належить, щоб конференція, пропозиція якої від него не вишла, поперти і заняті відповідне становище супроти відповідей на програму конференції щодо всіх її точок. Також і сьогодні прихильно відноситься до програми конференції. Сформульоване зістереження хоче правительство як на успішніше уложити праці конференції. Там самим наміром руководив ся вієнський кабінет також в своїх переговорах з Португою і по успішнім покінченню сих переговорів вишле державам також і в сій справі відповідну заяву.

До сего помічного меморіалу долучено 5-актів: I. Програму конференції, переслану вієнським кабінетом урядом заграничних справ в Петербурзі. II. Відповідь вієнського кабінету з 14. листопада 1908 р. на повідомлене про програму конференції. III. Помічний меморіал петербурського кабінету з 9. (22.) XI 1908 р. IV. Помічний меморіал вієнського кабінету з 8. грудня 1908 р. V. Помічний меморіал петербурського кабінету з 4. (17.) грудня 1908 р.

Ад II. В ноті з 14. XI. заявив вієнський кабінет, що балканська конференція могла би зібрати ся лише тоді з хісною, як би перед тим порозуміли ся держави, що підписали берлінський трактат. Так отже зі становища австрійського правительства означено осьтак поодинокі точки:

По перше правительство готове признати програму щодо нового стану речей в Болгарії з уваги на те, що конференція дасть санкцію на її самостійність. Як що фінансові квести разом із земліновою квестиною будуть управлінені щодо Боснії й Герцеговини та новообраного Санджаку, то правительство заявляє, що згодить ся, щоб обі ці справи влучено до програми з тим, щоб не було предметом дискусії розширене права зверхництва монарха на Босну і Герцеговину та опорожнені Санджаку. Далше заперічується, що ц. к. правительство надіється в тих справах досягнути порозуміння, яке би відтак конференція потвердила. Рівночасно мала би конференція знести правосильність 25-ого артикулу берлінського трактату.

Що-до XXIX. артикулу берлінського трактату, який обмежує зверхність права Чорногори, то вієнський кабінет не закидає нічого тому, щоб над ним дискусювано на конференції, задержує однак все правосильним застереженням: що-до користі, які маєть ся признати Сербії й Чорногорії, щоб не допустити до евентуальної хибної інтерпретації пропонується ся економічні користі, які мають бути признані Сербії й Чорногорії.

В справі „капітуляцій“ та чуток урядів почтових в Туреччині заявив вієнський кабінет, що він готовий порозуміти ся з другим державами про зміни, які можуть бути переведені. При кінці ноти висловлено переконання, із російське правительство скористає тепер з нагоди та зазначить своє становище до рижних точок програми.

Ад III). Помічний меморіал російського кабінету з дня 9. (22.) листопада б. р.: Російський кабінет заявляє, що зоксім згоджується на погляд австрійського правительства по необхідності зазначальних переговорів перед зібранням конференції. Попередче порозуміння мло би відносити ся до змісту конференції. Дякої конференції однак мусить ся застеречи прао дискусії над рижними справами. Що-до згоди з Туреччиною, яку прокутує вієнське правительство, то російське правительство висловлює ерекнане, що се безперечно причинило би ся д розвязки квести, але таке ентате не може полегдити дефінітивної розвязки, ані запобічи свободній дискусії між державами, бо після засад, признаних лондонською конференцією ні одна держава не може односторонньо звільнитися від обов'язуючого трактату. Петербурський кабінет думає також, що конференція не може обмежуватися з прямого ухвалення правосильності XXIV. артикулу берлінського трактату, а радше мусить би тстатую заступити новою постановою. Поки російське правительство займає становище супроти дїх точок програми, бажало би воно одержати формальні про те, чи вієнський кабінет розділяє його переконання в справі ті тільки що сформульованої квести. При кінці висловлено петербурський кабінет свій намір, щоб незбаром передати висше зазначене становище децязі тих дїянь, котрі підписали берлінський трактат.

Помічний меморіал з 28. XII. с. р. Вієнський кабінет потверджує згоду на російського і вієнського правительства щодо-до конечности попередних переговорів і виводить відси, що російський кабінет так само як вієнський стрінить до зберігання конференції перед небезпечкою, яка могла би вийти з рижної точки. Ціль, усмотрена обома кабінетами, має російське значіння, а можна-б II — по думці вієнського кабінету — не вповні досягнути, як-а попередне порозуміння держав обмежує ся тільки до вичислення точок програми. Се порозуміння — по думці вієнського правительства — сліби розширити радше і на сучасні боляй важкія чок і сии способом можна би дійти до порозуміння в справі легких фінальми.

які мали би за ціль удержати дискусію в строго означених границях. Так пр. російське правительство було би левно готове згодити ся на обмежені дискусії гр. Босну і Герцеговину до сїї степня, щоб факт анексії не був заквестваний. Таке становище російського правительства не підлягає сумніви і через те, що вже в кільканайцяти давнійших договорах між обома державами говорено про евентуальність анексії.

Сим був би „modus procedendi“ фактично улекшений і були би ухвалені перепони, котрі мусили би повстати, як би полишено дискусії над поодинокими точками цілковиту свободу. Вієнський кабінет надіється, що російське правительство руководитиметь ся тим самим духом згідливості і подаст австрійському правительству до відома свої погляди на найважливіші точки програми.

Поміж ий меморіал петербурського правительства з 4. (17.) XII. 1908. р. закінчує заяву, що австро-угорські пропозиції на розширене відмінні галок між державами та на сучасні точки програми, щоби сии способом дійти до формули, котра назначила би для дискусії строго відмежовані границі, мали виправді деякі перешкоди в тім, що йдуть далше, але російський кабінет все го показати своє умирковане і прийняти їх під улісьм, що й інші держави зрозуміють те саме. Вієнський кабінет має своє пропозицію предложити іншим кабінетам, яким також і російське правительство з'ясує своє становище. Що-до бажання вієнського кабінету, щоб російське правительство подало до відома свій погляд на поодинокі точки програми, то правительство застерігав собі, що вискаже підчас грядучих нарад свій погляд на найважливіші точки програми для Росії.

А пророс сего пропаятного письма Австро-Угорщини слід згадати, що лондонська преса констатує суперечність між промовою Ізвольського та останною російською ноткою окружною, спрямованою проти Австрії. Ч солці здогадують ся, що починає сї суперечність полягає в тім, що бар. Бєзталъ заповів оповіщене перепістки обох кабінетів про анексію.

Заграничний огляд.

Становище кабінету Велімировича.

При кінці дискусії над бюджетовою провізорією поставив президент міністрів Велімирович квестию довіри для цілого правительства. Скупштина прийняла правительствоне предложение після якої сегорічний бюджет має так довго об'язуватися, поки не ухвалить ся бюджет на рік 1909 Ухвалою перевела скупштина в поіменним голосованні 82 голосами проти 26 ох.

Після того відбула сербська скупштина тайне засідання, на яким Нєвакович і Пасіч здавали справозданє зі своєї місії.

Після інформацій австрійського кореспондентного бюро представляють ся кабінетова криза в Сербії тепер ось так:

В наслідок компромісу, осьгненого між партиями, виключено поки-що вибух острії кабінетової кризи. Оставане теперішнього правительства при власті є ще залежне від переговорів, які ведуть ся між провідниками партій в справі утворення коаліційного кабінету. Як сербські часописи доносять, наради стрічають ся з перепонами о стільки, що деякі партії ще не погодили ся з думкою про нову 200 мільонову позачку, яка має бути покрита з горівчаного монополію.

Як скупштина заявить ся тільки за реконструкцію кабінету, то — на ново обсажене булаб лише тека війни. Одним з поважних кандидатів на се становище є пенсіонований полковник Милош Васич, який за часів короля Александра був міністром війни, а від часів замордованя короля належав до противників загворівників.

Часопис „Политика“ доносить, що втера вечером прийшло в одній гостиниці до порозуміння великої групи загворівників. В пір, який уладжено з тої нагоди, взяв участь також і Васіч.

Румунський алдес до престолої. Підчас дебат над адресою, у відповідь на престольну промову румунського короля промовляв в заступстві президента міністрів Стурдза, міністер Бартино.

Він повчав з симпатичною відродження Туреччини. В подібний спосіб відноситься ся Туреччині симпатично до кожного розвитку та мирного поступу Болгарії а також до незалежності Болгарії, до утворення якої причинила ся клясис Румунія кровію своїх горожан. Коли сього буде грєб, то Румунія поробить заходи, щоб еї незалежність стала признаною.

Анексія Боснії й Герцеговини не дотикає безпосередно інтересів Румунії. Румунія ані географічно ані політично не є державою балканською; вона улітати помічи всім, хто бажав сьвітлового мира. При кінці вказів Бартино на потребу заключити торговельний трактат з Австро-Угорщиною, з якою Румунія мусить удержувати добрі відносини.

Передплачуйте і ширіть „Діло“!

Під розвагу громадянства.

У нас тепер в Галичині спокій. В борі минули; нових сподіватись нема що, бо једну Сєјм на зімніах Польки не ухвалив нової виборчої реформи, а парламент уратували соціалістичі демократи і все гаразд. Поляки пишуть, що Українці „galieho bezkownej walki“, а ми читаючи се, нишком тішимося, бо мовля, може відстать ся нам якусь зажини з Поляками в згоді. Але се марні ілюзії. Шкідливий обман в домашнім житю наших сусідів показують, що дільше нам по доброму від них сподіватись. Вони далше ведуть проти нас борбу, сїють далше ненависть, а намішаний охлан, який спавде для нас з австрійської „трапези“, виправляє їх в сквєну лють. Що-ж нам робити в тім положенню? Чи бороти ся чи спочивати? Я гадаю, що одинокий вхід з тяжкого положення — то борба, але борба розумна, борба через осьвідомлене народу.

Загально кажуть, що вибори до парламенту посунали наше національне житє о кілька літ наперед. Правда. Але і се правда, що ми, одушевлені удачами, зовсім тепер нічого не робимо. А повинні ми тямити слова великого німецького поета, що: „Die Ruhe tödtet; nur, wer handelt, lebt“. На провінції нема жадного руху, академіки, та надія народу, дрімують чи може набирати сил на кар'єрні шляхи. Бог їх знає! На провінції нема о них і чуток! От вознім найбільше запущений кавінецький і боїський повіт. В тих повітах є поляк 60 чл. віка з академічної блаті.

Хлопці жваві, нема що казати. Політичні перекоання у кожного з них свої. Один є радичал, друганій деклямує про загальну рівність та братерство народів; еше інший відповідає з бундлїночностю, що він націонал; не брак і людців з наймодернішим політичним „Віруу“ А всю туо братню мучить оден спільний чинник, — звісна русьська лля! Скажу коротко: Філя „Просвіти“ в Каміні-льї! Спавде блажених (vide звіт „Просвіти“), а протимом кількох літ жаден український академік (з камінецького повіту) не почував ся до обов'язку скинати хочб одно публічне віче або причинитись до основаня хоч б одной читальні в повіті. Се сором, панове!

Вся протча провінціонона інтелігенція (з мямлими виимками) робить те саме, що академіки. Вознім хочби і ювілей „Просвіти“. Товариство, „мати всіх товариств“, наша національна гордість по сорок літах свого істнованя має несправна 10 тисяч (словами десять тисяч) членів, (котрі в додатку не платять точнз вкладок), підчас коли аналогічне товариство бідних Словинців має поперх 100.000. Завалось, що от хоч тепер, в ювілейнім році, дістане товариство хоч кілька гисяч нових членів та збере сакій-такій фонд! Але де там! Пишемо в газетах про бундлїночне обходжене ювілею: оркестра, музика, театральні вистави, промозви, льотечія і т. д. Але на закінчене, по відспіваню „Мая гайдамаки“, показує ся, що м в такий всі однаккі, бо поза шумними фразами нічого реального не зробили, ані не приєднали нових членів „Просвіти“ ані не зібрали для неї гроша. Я був сии днями в „Просвіті“ тай питаю одного з панів завідателів: „Як там Добродію! Богато нових членів та гроший приніс Вам ювілей?“ А він (пам'ятаючи, що перед ювілем і того не було) каже мені з вдволеном: „Досить! Майже кожного дня прибуває 3—4 нових членів та приходять кілька корон“. І се є ювілейний рік „Просвіти“! І то має бути та сама суспільність, що зложила тисячі на сепесийний фонд академіків!

Або вознім товариство педагогічне! Недавно тому був я в канцелярії того товариства і видів цілі стог гарних книжок, телеграм та марок, виданих товариством на руські школи. Та на жаль нікто їх не купує, а товариство находит ся в дуже критичній полсжїно! І так дїє ся в Видаві. Спільно, то само з Вістником, то саме з всякими бурсами. От і тепер люди на милість Бога благодіють о датки на ремісничу бурсу, а оден сьвященник, о. П. К. з С., сказав мені таке про ту бурсу: „Добродію! Вона виховує радикалів і соціалістів!“ Інший знов „патріст“, І. з Львова, не хоче спомогати товариству Педагогічного тому, бо мовляв в єго бурсі годувє ся даром за людські гроші кількох черевачів-лежів, котрих олінокою роботою є шпількувати, щоб би борони Боже не пошла між бурсаків яка газета або „заборонена книжка“. Не входжу в то, чи се правда. Однак, хоч би і так було, то скажу сему добродієві, що товариство Педагогічне утримує не лше бурсу, але також — а се найголовніше — школи. І на ті школи в обов'язок кожного, хто почував себе Русиною, або давати датки або перестати бути „патріотом“! Одно з двох! А таке хождене поміж дощ“ є лиш підлим мисленням очий людей.

В теперішніх часах повстала еше одна категория лютий на Русі, таких, що всюда і все видять „виступлене проти сєї віри“. Ті люди доглядати атємів навіть в найновіших книжочках „Просвіти“. І се (впрочім ложне перекоаннє) висгарчає їм ворожо виступати проти цілого товариства. Та категория лютий не лише що сама нічого не робить, але зупиняє і зсхожує інших.

На що їй працювати, давати датки на руські цілі, коли ми Русини (так кажуть вони про себе) і так нарід старують у сьвітній. Ма-позволяємо собі на такі локуси, як жаден нарід в Австрії. Ми ідемо до сьвятого Єрусалиму, хоч вже не маємо від кого ставити лялч на Господній Гробі; ми вивозимо з краю гроші тоді, коли тисячі наших бідаків пухнуть з голоду. Ма будемо церков у Вифлємі, хоч в нашій богосласемій Галичині тисячі наших Русинів ходять з браку церков і сьвященників до костелів, ба що більше не лише ходять, але й переходять на латинство. На що нам давати жертви на народну просвіту і шкільництво, коли ми і так маємо де їх встроїти... От і тепер ходять по Галичині двох арабських мошеників, то чомуж-би не дати. Най паматають шедрість Руснаків. І сиплять ся шедро гроші (ускладнені чорноробами на потребу своїх церков) з церковних скарбон в кишені заволок. І така у нас загальна ретіч. Оні радикали, другі клерикали, треті атєсти, соціалісти і так in dulce in pīnitū; а народна праця стоїть нероблена, ба навіть в многих місцях еше й не розпочинана.

Проснім ся! Киньмо на бік витребеньки „внєшної“ культури! Бєрїм за до нашого селянина. Просвіщаймо єго! Підносїм єго економічно! Спонагаймо ті товариства, що хотять з радї душі стати на службу потребам нашого селянства. Бо тямте, панове, що як бракне вам того фундаменту, на котрім стоїте — скажу виразїйше, з котрого живете, то не лише не буде за що ставити церков у Вифлємі тай уряджувати вські дороги а не потрібні „хожденія“, але навіть не буде (будьмо щирі...) з чого жити. І тямте, панове, що ролі мошеників Арабів можуть змінитись. Істория густо часто позволяє собі на виборки. Вважаїте, панове, що се не байка! В мене засліплені, то потрїть очі. Подивїть ся на роботу вських і с т і в і берїть ся також до праці. Бо незадого будуть вони могли вас виручити. Також і сьвітська інтелігенція повинна горячково братись до роботи! „Народ повин!“... най буде нашою девізою. Скріпїм сього року так нашу „Просвіту“, щоби вона не диялалась в пазурі польського гзди. Підпираймо наші товариства, не ждїм чужої помічи; рубїть нас не придуть! Най кожний з тих, що чванїть ся сьвідомим патріотом, скаже собі: „Від нїні не вишлю ані одного листу без марок тов-а педагогічного, в ювілейнім році приєднаю хоч деох трох членів „Просвіти“, тай докину і свою лепту матері наших товариств і нашого відродженя; буду спомогати руські товариства, інституції та підприємства; буду все і всюда дбати про народну честь, сам ії не сплямлю і не дозволю сплямлюти ії другим“. Коли так буде, то „зпапуче“ і ми братя у своїй стороні! В противнім разі не довго буде кудий Нїмець садити бульбу на нашій Сїчі, а ми будемо „Ії купувати тай їсти на здоров'є, — як сказав наш незабутчий Кобзар! Орусський!

Поснайте датки на будову великої бурси на школи Руського товариства педагогічного у Львові ул. Сякстуська ч. 47.

Русини! Домагайте ся всюда туюк і паперців

„Діло“

ободаткованих 5% на руський нар. фонд. Кожний листок має напечатану водним друком вказів „БОРЯ“ для відірвання від листка послїдовно. Цїна передплати, якїсь ознамення Вірні даром. Листописи

Д. ВЕХСЛЕР

Львів, ул. Охоронної 9.

доставили центральні закупу для офіцерів і урядників

ложені в нижніх частях міста. Чарівне життя
 миттєвих мешканців, яке сей час мусить оплачувати
 ти дорожню ціною. Італія має свій вулкан Везу-
 ві. Сиділа Е ну. Італія шасливй, як забудуть ви
 своїх неспокійних дуків. Погадається і зно-
 павіка. А ся погедна катастрофа таки чималі тис-
 сячі шкоди. Десяткми а може й соткам тисяч
 Сицилійці. Калібрийців. Європа ще не ма-
 точних звітів про катастрофу. Все таки певно, що
 зникли тисячі людей; деякі обчислюють в при-
 блужно на 50.000 до 150.000 жертв. Материяль-
 ні шкоди не дадуться ще обчислити.

Учені відмічають, що родя землетрясення
 печерне спричинене відірванням покладів в під-
 земних глибоинах, вулканічне (спричинене вуль-
 канами) і тектонічне (спричинене сціплюванем та
 пересуваннем верствоземлі). Одно землетрясен-
 пр. вулканічне може викликати також і друге
 пр. тектонічне землетрясення. Така комбінація
 могла зайти і тепер. Директор метеорологічної і
 геодинамічної обсерваторії в Римі проф. Піацц-
 ваважє се землетрясення тектонічним, бо він зме-
 той сам центр в Монтелене що й тектонічне
 землетрясення з 1905. р. Се зазначили сеймогра-
 фичні апарати в Римі і також в Львові зазначили

додатних землетрясень, що щороку вбивають тисячі людей; деякі обчислюють в при-
ближно на 50 000 до 150 000 жертв. Матеріаль-
ні шкоди не дають ся ще обчислити.

Учені відмічають три роди землетрясення:
печерне (спричинене відправном покладів в під-
земних глибоких), вулканічне (спричинене рух-
ками) і тектонічне (спричинене сціплюваном тіл
пересуваном верстом землі). Одно землетрясення
пр. вулканічне може викликати також і друге
пр. тектонічне землетрясення. Така комбінація
могла зайти і тепер. Директр метеорологічної і
геодинамічної обсерваторії в Римі проф. Паліаццо
вважає се землетрясення тектонічним, бо він зна-
ходить сям центр в Монтелене, що й тектонічне
землетрясення з 1905 р. Се взазначили сейсмогра-
ф чні апарати в Римі. (Також у Львові зазначили
се землетрясення о 5 год. раню 28 с. м. на
сейсмографічнім апараті на політехніці). Се земле-
трясення — по думці проф. Паліаццо — буде по-
воротати ся в сих околцях часто і з великою си-
лою, поки не усталият ся версти землі.

Подасмо дальші телеграфічні висти про ка-
тастрофу:

Рим. (Тел. пріє). В Мессіні зробили найбіль-
ші школи морськй фліл. Морські оповідають, що
морськй фліл піднесли ся в великий стовп, висо-
кий на 50 метрів, який ударив в частину міста,
де побуванати самі вилі, а повертати забрав зі
собою рідні і люди. Як воно, вістала зникли

Рим. (Ткб). До Мессаджеро доносять з Калатанцоро: Досі не привернено почування із Реджіо ді Калябрія. Б'ють ся, що Реджіо стрінула ще одну судяба як Месину. Префект із Реджіо телеграфує: *"А люди спас ся з префектури, яка майже западає ся. Седіліна міста в румовищах. Остантали тільки малі відріди, завалив ся замок, ліцеальне заведенє і гарна катедря. Згинули всі ученики семінарії. Завалили ся касарні і згинуло кількасот вояків"*. В і, що спасли ся, не мають де мешкати ані що їсти.

Віден. (ТКБ) Бар. Бінерт висловив на руки італійської амбасди спочування для жертв катастрофи іменем австрійського правительства. По-

Садник д-р Люеґер зложив також кондолейнці і заповів жертв мисті Вдіня в сумі 20.000 кор.
Рим. (ТКБ.) Дів'яник Вільор, заступник агенції Стефанія в Месині згинув теж час катастрофи. Посол Феліче так телеграфував до Катані: "Охотничі відділи і ратники, присилаєть поживу, бо гіємно з голоду. Тих, що відкинуть до Катані, прийміть з братньою любов'ю".
Млето. (ТКБ.) З Месини приходять вісти, що пожежа тріває так дальше. Під рушвищем згинула половина населення. Діі третини офіцірів доси не найдено. Пукла головна водопровідна тура.
Рим (ТКБ.) "Трібуна" доносить, що в менших пошкодованих містах видобуто сотки тру-

Рим. (Тел. пр.) Увільнені землетрясним воями Месини допускають та в околиці насильств. Чез- без те оголошено там воєнний стан. Рагуюч раних і добуване гниючих трупів майже неможливе.

Месича. (Тел. пр.) Жіндарин розстріляли 30 воячин в за насильства на основі вироку воєнного суду.

Р м. (ТКБ.) Мільонер Піермонт Морган дав 0.030 ф. на жертви катастрофа.

Рим. (ТКБ.) Донсать з Месини до двачника Ора", що там і в Палеомо повторилося на легке смелтрясене. Богато будинків в Месині горить де доси.

Рим. (ТКБ.) До "Трибуни" доносять, що морські фад були залили Реджю ді Каляоря так, що дома стояли в воді вище 1. поверха. Морські вояди забрали надморські олівні сади. Вибули га- в мсті порobili великі шкоди. Знищені зе- зничний шлях на просторі 18 км. Пасажири, що були на двірці, всі згинули.

Месича. (ТКБ.) Лявбуа тут корабля. Ва-

Реджо-ді-Каліярія. (ТКБ.) Прибув тут корабель «Вікторіо Емануеле», на якому їхав італ. король і королева. В пристані повітали їх кораблі вистрілами з пушок.

Реджо-ді-Каліярія. (ТКБ.) Прибув тут корабель з міністрами і оглядав шкоди. Населення звозило видалити короля. Військо стереже склепів, які вивішено, а засуджених на тяжку в'язницю, брали кораблі.

Король телеграфував до през. міністрів, що став Реджою в такій самій стані як Месина, тільки доносить в телеграмі, що рос. корабель вивіз 500 ривних до Неаполя.

П'яве. (ТКБ.) Два третини частий міста знищені. Згинуло 1.500 людей і тільки-ж є деякі.

Триполі. (ТКБ.) +

Посилайте датки на будову великої бурси
школи Руського товариства педагогів

Письма з краю.

...поперечеркував у шкільній метриці гр.-кат.
...декозирів дітей і вписав обр. лат., та само-
...позимював імена дітям в тій метриці. І то-
...вську (Тездзію) Робалвану перехрестив на Га-
...Олену Робалвану на Александрю, хотів ті
...хрестили ся в руській церкві і в гр.-кат.
...яду. Після обов'язуючого закону краєвого (за-
...мця 1895. Ал. 33) місцева рада шкільна за-
...дає і веде метрику шкільну і лише вона сама
...е перевести ревізію і. ухвалити поправки в
...ризи. Уп'язані єшені школи, а тим менше кате-
...ни не вільно ані черкати ані обити поправки
...рядовій метриці шкільній. Тому член ради
...льної і парох Раківця бл. п. о. Іван Сабат з
...нова просив декана о. В. Томовича, аби попу-
...сю справу на засіданню окружної ради шкіль-
...в Підгайцях. Колиж о. декан згадав про сю
...аву на засіданню окружної ради шкільної і
...ав с. р. встав іс. дякає Нездзієвський і став
...чати: „Ruscy księdz kradną, wobec tego ja sam
...y kler defekalny dostał się nakaz o naszej
...lzy poprowdy w metrykach szkolnych obrzędek
...at, na obrzędek łaciński.“ Сяй шкільна метри-
...ва